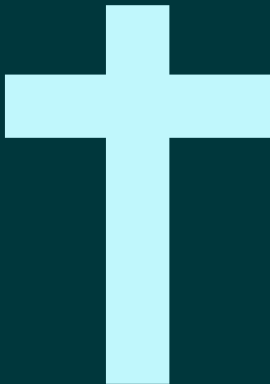

Aḅan 'am wiya
awan

New Testament in Mbuko (CM:mqb:Mbuko)

Aḅan 'am wiya awan

New Testament in Mbuko (CM:mqb:Mbuko)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mbuko

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mbuko

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

85377c5a-ee2b-5540-a6b5-8f8a5a729092

Contents

Mata	1
Markus	81
Lukas	131
Yuhana	222
Mer su way ahay	283
Ruma ahay . . .	358
1 Korintu ahay .	395
2 Korintu ahay .	432
Galatiya ahay . .	455
Efesus ahay . . .	468
Filipi ahay	481
Kolosiya ahay . .	490
1 Tesaloniki ahay	500
2 Tesaloniki ahay	508
1 Timote	513
2 Timote	524
Titus	532
Filemon	537
Ibəraninko ahay	539
Yakuba	568
1 Piyer	578
2 Piyer	589
1 Yuhana	596
2 Yuhana	605
3 Yuhana	607
Yuda	609
Cæn sə zuḅay . .	613

**Ləbara mugom a
kawa ana
Mata
sə vinde anan ata
awan
A đakay way pə
deftere a anan**

Mata a vinde đerewel a anan nà, anà Yahuda ahay sə đakay anan nà, Yesu nə Almasihu. Saray bayak a Mata a đakay anan nə way a Yesu sa ga ataya tə təra kawa ana đo maja'am a Mbərom ahay sa taa ja kwakwa ataya awan. Aday a đakay anan đukwen, Yesu winen apan i tətakan anan way anà đo ahay nà, a ga nə kawa a var Tawrita wiya a kawa ana Musa sa var kwakwa ata awan. Matanan, tə Yesu nà, Mbərom a rah anan wa way anahan sə dazlan sa ga tə Isəra'ila ahay ata awan.

Nga sa 'am ahay

Mbərom a slənay ahay
Yesu, winen Almasihu
awan (1.1 - 4.11)
Yesu a wazay à Galile aday
à Yahudiya (4.12 - 25.46)
Yesu a mac aday a slabakay
ahay à məke wa (26.1 -
28.20)

*Bije a Yesu ahay
Lukas 3.23-38*

¹ Həna anan nà, đerewel sə sləmay ana bije a Yesu Almasihu ahay. Winen mə wahay a nà, pə zahav ana Dawuda wan sə kutov ana Ibərahima.

² Ibərahima a wahay Isiyaku, Isiyaku winen a wahay Yakob, Yakob ite a wahay Yahuda, tinen tə mərak anahan ahay inde. ³ Yahuda winen a wahay atə Fares tə Jara pə uwar a sə ngaman Tamar ata wa. Fares a wahay Hesərunu, Hesərunu ite a wahay Aram, ⁴ Aram ite a wahay Aminadabu, Aminadabu ite a wahay Nasunu, Nasunu ite a wahay Salmuna. ⁵ Salmuna a wahay Bo'es pə uwar a sə ngaman Rahab ata wa. Bo'es ite a wahay Obed pə uwar a sə ngaman Rut ata wa. Obed ite a wahay Yisa, ⁶ Yisa ite a wahay bahay Dawuda.

Dawuda a wahay Suli-manu pə uwar anahan sə ngəzar pə Uriya wa ata awan. ⁷ Sulimanu ite a wahay Roba'am, Roba'am ite a wahay Abiya, Abiya ite a wahay Asa, ⁸ Asa ite a wahay Yusafat, Yusafat ite a wahay Yoram, Yoram ite a wahay Ujiya, ⁹ Ujiya ite a wahay Yotam, Yotam ite a wahay Akas, Akas ite a wahay Hejekiya, ¹⁰ Hejekiya ite a wahay Manasa, Manasa ite a wahay Amos, Amos ite a wahay Yusiya, ¹¹ Yusiya ite a wahay Yekoniya tə mərak aya awan. A alay a tinen ata, bahay sə Babila a pak anan Isəra'ila ahay ù kon wa.

¹² Pə dəba a way ata wa asa, Yekoniya a wahay Salatiyel, Salatiyel ite a wahay Zorobabila, ¹³ Zorobabila ite a wahay Abihuda, Abihuda ite a wahay Eliyakim, Eliyakim ite

a wahay Ajora, ¹⁴ Ajora ite a wahay Sadok, Sadok ite a wahay Akim, Akim ite a wahay Eliyada, ¹⁵ Eliyada ite a wahay Eliyajaru, Eliyajaru ite a wahay Matan, Matan ite a wahay Yakob, ¹⁶ Yakob ite a wahay Yusufu, mbaz ana Mariyama, may a Yesu sə ngaman Almasihu ata awan.

¹⁷ Abaslay zahav ata pə mədire pə mədire a bənay ahay pə İbrahim wa hus pə Dawuda nà, kà gak bije ahay kuro nga anahan a fudó. A ban pə Dawuda wa ite, hus pə ana tinen sə hədek à Babila dukwen, kà gak bije ahay kuro nga anahan a fudó. A bənay pə winen ata wa ite, hus pa sə wahay anan Almasihu ite nà, kà gak bije ahay kuro nga anahan fudó a re.

Awahay ana Yesu Almasihu

Lukas 2.1-7

¹⁸ Awahay ana Yesu Almasihu a təra nà, natiya awan: Mariyama, may anahan ata nà, winen dəle ana Yusufu. A alay a tə gəbak zek fan bay nà, məgala sə Apasay Cəncan a, a gan wan anà Mariyama. ¹⁹ Yusufu, dəle anahan ata nà, winen dó didek awan, a pərahan azar anà Mbərom. A nan sa ra apan waray pa 'am sə dó ahay bay. Anga nan, Yusufu a nan sə mbəsak anan dəle anahan tə wurwer.

²⁰ Winen apan i bayak pa 'am ata mba, maslay a

Mbərom a kan zek i cəen sə zubay inde. A jan, a wa: «Yusufu, dó sə zahav ana Dawuda, kə jəjar sə gəba anan dəle anak Mariyama bay, anga sa gan wan nà, məgala sə Apasay Cəncan awan. ²¹ I wahay wan mungol awan, kə ngaman Yesu*, anga i tam anan dó anahan ahay i ines a tinen ahay wa.»

²² Way ata fok a təra anga aday 'am ana Mbərom Ba Məduwen a sa ja tə dundo ana dó maja'am anahan ata, à təra. A wa:

²³ «Dəna dalay a i ga wan, i wahay wan mungol awan, ti ngaman Imanuwila.†»

²⁴ Yusufu a pədek pə ahan wa nà, a ga kawa ana maslay a Mbərom sa jan ata awan. A gəba anan dalay anahan Mariyama agay. ²⁵ Əna tə japak tə Mariyama bay, hus pa sə wahay anan wan anahan ata awan. Yusufu a daf apan sləmay Yesu a kutok.

2

Do sa san way ahay ta nay saa ca pə Yesu

¹ Yesu nà, winen mə wahay a à Baytilama pə daliyugo sə Yahudiya. A alay ata nà, bahay sə Yahudiya a nə Hiridus. Pə dəba sə wahay anan Yesu wa nà, kəlire ahay ta nay ahay kwa ta day sə dara wa, à Urəsalima. Tinen aday nà, ta san way pə cəved sə mawuzlawazl ahay zle. Anga nan tə cəce pə dó ahay wa, ta wa:

* **1:21** Yesu a nan sa ja nà, Mbərom a tam dó. † **1:23** Imanuwila a nan sa ja bine siwaw nà, Mbərom winen inde tə mənuko.

² «Wan a mə wahay a, aday i sa tēra bahay sē Yahuda ahay ata nā, winen ahaw? Mə canak anan anā mawuzlawazl anahan a kē slabakak ahay à dēlon wa. Ma nay sa naa hēran ayak nga.»

³ Bahay Hiridus a slēne cēna, 'am ata kē wusek atan nga, winen tu dō sē Urəsalima ahay fok. ⁴ Hiridus a halan nga anā bahay sē gēdan dungo anā way ahay anga Mbərom, pi zek tē miter sē Tawrita ahay fok. A cēce patan wa, a wa: «Ti wahay Almasihu nā, ahaw?»

⁵ Tē mbədahan apan, ta wa: «Ti wahay Almasihu nā, à Baytilama, pē daliyugo sē Yahudiya. Anga dō maja'am a Mbərom kē vindek kwakwa, a wa:

⁶ «Iken Baytilama, wulen su doh pē daliyugo sē Yahudiya,

kē kēcak à mamasl sē wulen su doh sē Yahudiya ahay bay jiga awan.

Anga bahay i slēray ahay nā, i iken wa,

aday i gan nga anā Isēra'ila dō uno ahay kawa dō sē jugwar tēman ahay.*»

⁷ Natiya kutok, Hiridus a ngaman atan ayak anā kēlire ahay ù doh pē cakay anahan. A ngaman atan ayak mēnjēna dō ahay sa san apan, aday a cēce patan wa, a wa: «Kē cinen anan anā mawuzlawazl ata a slabak nā, à alay wuraw?» Tē dakan anan kutok. ⁸ Pē dēba anahan a wa

a jan atan asa, a wa: «Zlen à Baytilama, pēlen anan wan ata lele. Ki ten anan à nga cēna, ka naa jen uno, aday nen ni zla saa hēran ahay nga a cite.»

⁹ Tinen ite, tē slēne anan 'am a bahay ata cēna, ta zla kutok. Mawuzlawazl a, tinen a sē canan kurre a ata, a njahan atan pa 'am wa. A dēzle pa nga su doh a aday wan a à man ata ata nā, mawuzlawazl ata a tavay dek. ¹⁰ Tē canan anā mawuzlawazl sē tavay dek ata cēna, ta njad ataslay mível mēduwen awan. ¹¹ Tē zla ù doh a aday wan a winen à man ata ata awan. Ta tan à nga anā Yesu, tinen maya tē may anahan Mariyama. Tē dukwen gērmec ù vo, tē hēran nga anā wan ata awan. Tē pēsak anan mbulo a tinen ahay, aday tē varan magwagway ahay cara cara: gura ahay, mētətok sē lēluway sē rēbas lele ataya awan, pi zek tē wurde sē ngaman *mira* ataya awan. ¹² Pē dēba anahan a wa nā, Mbərom a dakan atan anan i cēn sē zūbay inde nā, tē ma ta man ana Hiridus sabay. Natiya ta zla agay tē cēved hinen kutok.

Atē Yusufu tē Mariyama ta zla à Misra

¹³ Dō a ataya ta zla way a tinen cēna, maslay a Mbərom a kan zek anā Yusufu i cēn sē zūbay inde, a jan, a wa: «Slabak! Zla anan wan tē may anahan a tēke à Misra, bina Hiridus i pēlay wan a anan,

* 2:6 Ca pē Mika 5.2; 2 Samiyel 5.2.

anga a nan sə lize anan. Nji-
hen à man ata hus pə luvon
a azanan ni jak, hayak ikwen
ahay wa ata awan.»

¹⁴ Matanan kutok Yusufu a
slabak sə luvon, a zla anan
Yesu tə Mariyama a təkə à
Misra. ¹⁵ Tə njahay à man
ata hus pə amac ana Hiridus.
Natiya, way ana Mbərom Ba
Məduwen sa ja tə dungo ana
do maja'am anahan ata a təra.
A wa: «Ni ngaman anà wan
uno kwa pə daliyugo sə Misra
wa.†»

*Hiridus a vad anan
gwaslay ahay*

¹⁶ Hiridus a ca apan nə do
ataya ta gak kawa ananahan
sa jan atan ata sabay cəna,
a ga mivel. A jan anà suje
anahan ahay nà, tã vad anan
gwaslay ahay à Baytilama wa
fok, pi zek tu kon aya sa
van nga ataya awan, a ban
pa wan ma va a bay a wa,
hus pa wan ma va cew ataya
awan. Anga kawa ana kəlire
ataya sə dakan anan alay a
ana mawuzlawazl a sə sləray
ahay ata nà, a baslay ava
awan, i ga nə matanan. A vad
atan fok.

¹⁷ A təra kawa ana do
maja'am a Mbərom Yeremiya
sa ja, a wa:

¹⁸ «Zliyzloy kà gak à Rama,
ayam tə aja mawa kə za-
lak.

Rahilu winen apan i yam
gwaslay anahan ahay.

A nan dōwan à bənan mbac
bay,

anga gwaslay anahan
ahay tə məcak fok.‡»

*Atə Yusufu tə Mariyama ta
may agay à Misra wa*

¹⁹ Hiridus a mac cəna,
maslay a Mbərom a kan zek
anà Yusufu i cəen sə zúbay
inde à Misra, ²⁰ a jan, a wa:
«Slabak! Zla anan wan tə may
anahan a təkə pə daliyugo
sə Misra wa, ma pə daliyugo
sə Isəra'ila, anga do sa gan
may sa vad anan wan ataya
tə məcak.»

²¹ Yusufu a slabak, a gəba
anan wan tə Mariyama a təkə,
ta ma pə daliyugo sə Isəra'ila
kutok. ²² Aya əna, a sləne sa
jəka sa pa 'am ana Hiridus
nà, wan anahan sə ngaman
Arkilawus ata nà, kə jəjarak
sə njahay à man anahan pə
daliyugo sə Yahudiya. Anga
nan Mbərom a kan anan ahay
i cəen sə zúbay inde way ana-
han tədə saa ga ata awan. Ta
zla à Galile kutok, ²³ tə nja-
hay way a tinen à wulen su
doh a sə ngaman Nazaratu
ata awan. A təra matanan ata
dukwen, anga do maja'am a
Mbərom ahay ta jak, ta wa:
«Ti ngaman Nazaratu ahay.»

3

*Wazo a Yuhana do sa gan
baptisma anà do ahay*

*Markus 1.1-8; Lukas 3.1-
18; Yuhana 1.19-28*

¹ Yawa, à alay ata nà,
dōwan a inde tə ngaman
Yuhana, a taa gan baptisma
anà do ahay. A taa nahay à saf
inde à kibe sə Yahudiya, aday
a taa wazan anà do ahay.

² A wazay, a wa: «Mbəsiken

† 2:15 Ca pə Hose'a 11.1. ‡ 2:18 Ca pə Yeremiya 31.15.

ines a kwanay ahay, anga bahay a Mbərom winen bəse tə kwanay.»

3 Yuhana aday nà, winen dō mbala ana dō maja'am a Mbərom Ezaya sa ja apan ata awan, a wa:

«Dowan a inde, winen apan i zlah à saf inde à kiβe, a wa:

“Ten anan cəved anga Bahay winen apan i nay.

Ten anan cəved ata mə tavay nga a fəhhe lele.*”»

4 Yuhana a nà, winen a pak pi zek nə zana ma han a tə sibək sə zlugweme awan, a ɓan zərkutov dukwen tə maslərapa sa zlay. Way sa pa anahan a nà, hayam ahay pi zek tə umam sə kiβe aya awan. 5 Dō sə Urəsalima ahay pi zek tu dō sə Yahudiya azar aya tatə dō su kon sə cakay sə zlinder sə Urdon ataya fok, ta nay pə cakay anahan. 6 Tə dazlan sə ɗakay anan ines a tinen ahay, aday Yuhana a gan atan baptisma à zlinder sə Urdon ata inde.

7 Yuhana a canan anà Farisa ahay pi zek tə Saduki ahay ta nay pə cakay anahan saa ga baptisma nà, a jan atan, a wa: «Kwanay zahav sə kòn ahay, dō sa njak dō ahay, waya sə ɗakak ikwen anan sa haw pə sariya ana Mbərom saa nay ahay ata wa anaw? 8 Gen mer su way lele aya aday sə ɗakay anan nə kə mbəsiken ines a kwanay ahay acəkan ata awan aday. 9 Kà saa bayiken à nga inde nà, kwanay wan ana

Ibərahima ahay ata bay. Way ata i tam kwanay bay. Nen apan ni jak ikwen, Mbərom i mba apan sə təra anan kon a anaya wan ana Ibərahima aya tətə. 10 Mbərom kə lavak anan zek tə tirez, i gad anan dədzal si sé aday a wahay wan lele aya bay ata fok. I gad atan, aday i pak atan ù uko inde.

11 «Nen na gak ikwen baptisma nə tə a'am aday sə ɗakay a nə kə mbəsiken ines a kwanay ahay ata awan. Aya əna, dowan inde i nay à dəɓa uno wa, winen nà, i gak ikwen baptisma nə tə Apasay Cəncan awan aday tə uko. Winen nà, a zalay nen tə mazlaβ lele. Na slak aday ni pəsakan anan liβer sə təkarak anahan ahay à saray wa bay jiga awan. 12 Gəsadaf inde à alay anahan sə vəvay anan ndaw, i gəzla anan ndaw pi zek wa tə janjar. I halan nga anà ndaw sa pak i de, aday i vak anan janjar tə uko a aday a mbacay kula itəbay ata awan.»

Yesu a ga baptisma

Markus 1.9-11; Lukas 3.21-22

13 Natiya kutok, Yesu a slabakay ahay pə daliyugo sə Galile wa, a nay ahay pə cakay ana Yuhana à zlinder sə Urdon. A nan nà, Yuhana à gan baptisma. 14 Abay Yuhana a ngam bay, a jan, a wa: «Nen adəka nə na gan may kù go baptisma. Aday iken asa nə ki nay ahay pə cakay uno nà, kəkəməw?»

* 3:3 Ca pə Esaaya 40.3.

15 Yesu a mbəđahan apan, a wa: «Â zlak à nga! Anga sumor a nà, gumo anan mer su way a abay təde a nan à Mbərom gumo ata awan.»

Natiya kutok, Yuhana a təma, ¹⁶ a gan baptisma anà Yesu. Yesu a slabakay ahay à a'am wa cəna, a canan ayak anà bagəbaga mburom a təba pangaya, aday a canan ayak anà Apasay a Mbərom kawa badəbada, winen apan i dazay ahay, a njahay apan. ¹⁷ 'Am đukwen a ndəray ahay kwa à bagəbaga mburom wa, a wa: «Həna anan nà, wan uno, ləliwe uno awan. Nə taslay mivel bayak a nə tə winen awan.»

4

Fakalaw a nan sa njak a Yesu

Markus 1.12-13; Lukas 4.1-13

¹ Pə dəba anahan a wa nà, Apasay a Mbərom a zla anan Yesu à man sa saf inde à kiđe, anga aday Fakalaw à sa njak anan. ² Yesu kà pak awan bay, luvon ahay kwa kuro fudo. Luvon tə ipec fok, kà pak awan bay jiga awan. May a han apan kutok.

³ Fakalaw a hədəken ayak pə cakay, a jan, a wa: «Kak iken nə Wan a Mbərom cuku-tok nà, jan anà kon a anaya tə təra đaf, aday ki pa bidaw?»

⁴ Yesu a mbəđahan apan, a wa: «Deftere a Mbərom a ja nà: “Do zənzen a a njahay uho nə tə way sa pa đəkđək

bay, əna ta 'am ana Mbərom sa ja ataya fok.*”»

⁵ Fakalaw a zla anan Yesu à Urəsalima, wulen su doh cəncan awan, a đaf anan pa nga su doh sə mazlađ a Mbərom, ⁶ a jan kutok: «Kak iken Wan a Mbərom a acəkan nà, ənga larak ayak zek à man a anan wa. Anga Deftere a Mbərom kà jak, a wa:

“Mbərom i jan anà maslay anahan ahay sa ba iken.

Ti kəcaw iken à alay a tinen inde,
anga aday kà saa bərgosl anan saray anak ahay pu kon bay.†”»

⁷ Yesu a mbəđahan apan, a wa: «Deftere a ja đukwen: “Kà sa ca azan pə Mbərom anak wa bay.‡”»

⁸ Matanan, Fakalaw a zla anan à bəzlom a inde, sololo cəvedabay. A đakan pə bahay sə daliyugo tembərazem fok, tə mazlađ sə zlıle a tinen aya təke. ⁹ A jan kutok asa, a wa: «Way a anaya fok, ni varak atan, kak kə dukwek uno gərmec ù vo, aday kə hərak uno nga nà, na.»

¹⁰ Əna Yesu a jan kutok, a wa: «Zla à man a anan wa, iken Fakalaw, mbəsak nen. Anga mə vinde a à Deftere a Mbərom inde, a wa: “Həran nga nà, anà Mbərom Fetek a taayak, winen Bahay anak. Gan mer su way nà, anà winen a kərtek.§”»

¹¹ A alay ata kutok, Fakalaw a mbəsak anan Yesu.

* 4:4 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 8.3. † 4:6 Ca pə Jabuura 91.11-12. ‡ 4:7 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 6.16. § 4:10 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 6.13.

Masley a Mbərom ahay ta nay, ta gan mer su way anà Yesu.

Yesu a dazlan anà mer su way anahan à Galile

Markus 1.14-15; Lukas 4.14-15

¹² Pə luvon a inde, Yesu a sləne nə tə bənak anan Yuhana à dangay. A slabak, a ma pə daliyugo sə Galile. ¹³ A mbəsak Nazaratu, a zla way anahan saa nahay à Kafarnahum, wulen su doh a pa 'am sə bəlay sə Galile ata awan, pa day su kon sə Jabulon tə Neftalim ahay. ¹⁴ A ga matanan ata nà, aday 'am ana dō maja'am a Mbərom Ezaya sa ja ata à təra. A wa:

¹⁵ «Kon sə Jabulon aday kon sə Neftalim,
kwanay pa day uho sə Urdon, pə cəved sa zla à bəlay inde,
kwanay pə daliyugo sə Galile, à wulen su dō sə pəra ahay inde.

¹⁶ Kwanay mə njahay aya à luvon inde ataya,
ki cinen anan anà jiyjay məduwen awan.

Kwanay mə njahay aya à man hərəkhərek ataya ù vo sə amac inde,
jiyjay ata i dəvak ikwen kutok.*»

¹⁷ A bənay pə winen ata wa kutok nà, Yesu a dazlan sə wazay. A wa: «Mbəsiken ines a kwanay ahay, anga bahay a Mbərom winen defefe coy.»

Yesu a ngaman anà dō sa ban kələfaya inde

Markus 1.16-20; Lukas 5.1-11

¹⁸ Yesu winen apan i bar pa 'am sə bəlay sə Galile. A canan ayak anà dōwan aya inde tinen cew, dō sa ban kələf ahay. Dōwan ataya nà, atə Simon, dōwan a Yesu sə ngaman Piyer ata awan, tə mərak anahan a inde, tə ngaman Andəre. Tinen apan ti ban kələf a tinen ahay tə zuvo. ¹⁹ Yesu a jan atan, a wa: «Hayak ikwen ahay. Pərihen uno azar, aday ki bənen nə kələf sabay. Ki i njiden uno nà, dō sə pəruho azar ahay adəka.» ²⁰ Kwayan'a tə mbəsak zuvo a tinen ahay, aday tə pərahan azar à Yesu.

²¹ Yesu a hədek pa 'am mənjoek asa, a tan à nga anà dō ahay à kwalalan inde cew mungol aya awan. Dōwan ataya nà, atə Yakuba tə mərak anahan a inde tə ngaman Yuhana. Tinen tatə Zebede, bəbay a tinen awan, tinen apan ti ndakay anan zuvo a tinen ahay à kwalalan inde. Yesu a ngaman atan. ²² Kwayan'a wan ataya tə mbəsak anan kwalalan a tinen tə bəbay a tinen a təkə, tə pərahan azar anà Yesu.

Yesu a mbar anan dō sə dəvac ahay bayak awan

Lukas 6.17-19

²³ Yesu kə bərak pə daliyugo sə Galile fok. A dakan anan way anà Yahuda ahay ù doh sə wazay a tinen aya awan. A wazan atan ləbara mugom

* **4:16** Ca pə Esaaya 8.23 - 9.1.

a sə bahay a Mbərom. A mbar anan dō sə dəvac ahay cara cara pi zek tu dō mə təra à məndak aya cara cara bayak awan. ²⁴ Ləbara anahan ata a ta 'am təday pə daliyugo sə Siriya fok. Ta nan anan ahay dō sə dəvac ahay cara cara pi zek tu dō jəje aya awan, dō tə setene aya à nga inde, dō tə məhərvov aya awan, dō ma mac hawal si zek aya fok, a mbar atan. ²⁵ Man su dō məduwen a a taa pərahan azar kutok. Ta nay ahay pə daliyugo sə Galile wa, kwa pə daliyugo sə ngaman Dekapol ata wa, kwa à Urəsalima wa, aday kwa pə daliyugo sə Yahudiya azar aya wa, aday kwa pə daliyugo sa day uho sə zlınder sə Urdon ata wa re.

5

Yesu a wazay à bəzłom

¹ Yesu a canan anà man su dō ata nà, a ján à bəzłom saa njahay à man ata awan. Njavar anahan ahay dukwen, ta ján à man ata re. ² Yesu a dazlan sə wazan atan 'am a anan:

Ataslay mível su dō sə pərahan azar anà Yesu ahay

Lukas 6.20-23

³ «Ataslay mível inde, anga dowan aya aday ta san zle, tinen mətawak aya pa 'am a Mbərom ata awan, anga bahay a Mbərom ma var a nə anga tinen.

⁴ «Ataslay mível inde, anga dō sa yam ahay, anga Mbərom i bənan atan mbac.

⁵ «Ataslay mível inde, anga dō sə njahay səkəffe ahay, anga Mbərom i varan atan anan daliyugo.

⁶ «Ataslay mível inde, anga dō sə pəlay sa ga way sa zlan à nga anà Mbərom ata awan, anga Mbərom i man atan zek sa ga kawa a tinen sa gan may ata awan.

⁷ «Ataslay mível inde, anga dō sa gan sumor anà dō ahay, anga Mbərom i gan atan sumor.

⁸ «Ataslay mível inde, anga dō sə pəlay Mbərom tə mível kərtek awan, anga ti i canan tə ide a tinen njək anà Mbərom.

⁹ «Ataslay mível inde, anga dō sə ndakay dō ahay pi zek ataya awan, anga Mbərom i ngaman atan wan anahan ahay.

¹⁰ «Ataslay mível inde, anga dō aday tə jugwar panan 'am anga a pəlay sa ga way sa zlan à nga à Mbərom ata awan, anga i njahay pə kərtek a tatə Mbərom à bahay anahan inde.

¹¹ «Kak dō ahay tə gənahak ikwen, tə jugurak pikwen wa 'am, ta rak pikwen 'am kəriya awan, anga kə dəfen upo nga nà, ataslay mível inde anga kwanay re. ¹² Tislen mível bayak awan, anga Mbərom i varak ikwen magwagway məduwen a à bagəbaga mburom. Ta gan atan ahay anà dō maja'am a Mbərom a sə lahak ikwen ahay ataya kwakwa fok dukwen, kətana awan.»

Zətene tə jiyjay sə daliyugo
Markus 9.50; Lukas 14.34-

35

¹³ «Matanan, kawa ana zətene su gom anan way sa pa ata nà, kwanay dukwen ki gumen anan daliyugo nə matanan re. Əna kak zətene awan a vad sabay nà, ki ma anan apan avad anahan a nə ta ma asa anaw? Zətene ata i gom sabay, ti lar anan, do ahay ti ján apan à məndak.

¹⁴ «Kwanay nà, kawa jiyjay sə dəvan anà daliyugo, kawa wulen su doh ma han a à bəzlom. Wulen su doh a matanan ata nà, a der zek itəbay. ¹⁵ Ta taa han uko pə lalam nə sa der anan ta sə hərok apan tasa daw? Ti dəf anan bugol nà, pə way sa dəf lalam awan, aday à dəvan anà do su doh ataya fok. ¹⁶ Matana re, lele bine siwaw nà, jiyjay a kwanay à dəvan anà do ahay. Ata ti canan anà mer su way a kwanay a lele ataya awan, aday ti həran nga anà Bəbay a kwanay winen à bagəbaga mburom ata awan.»

Atatak way pə Tawrita

¹⁷ «Kâ sa bayiken sa jəka na nay sa naa mbazl anan Tawrita, kabay sa mbazl anan 'am ana do maja'am a Mbərom ahay nà, matanan bay. Na nay ahay adəka nà, sa naa rah anan wa, bina sa mbazl anan wa bay. ¹⁸ Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Hus pə ana daliyugo tə bagəbaga mburom saa lize azanan ata nà, kula alfabe inde kərtek à Deftere

a Mbərom ti lar anan wa à məndak nà, ibay, si way a uda ataya fok ti təra aday. ¹⁹ Anga nan kutok, kuwaya kə mbəsakak anan, kabay kə tətakak anan anan anà do hinen sə mbəsak anan nga sa 'am a mə baslay a kwa zek cədeu a kərtek a nà, winen dukwen i təra do zek cədeu a à bahay a Mbərom inde re. Əna dōwan a kə təmahak sa ban anan 'am a Mbərom, aday kə dəkak anan anan anà do hinen sa ban anan re cəna, i təra do məduwen a à bahay a Mbərom. ²⁰ Nen apan ni jak ikwen anan həna re: Ki njiden sa zla à bahay a Mbərom a bay, kak si dīdek a kwanay i zalay anan dīdek sə miter sə Tawrita ahay tə Farisa ahay aday.»

A ga mivel pu do

²¹ «Kə sənen zle, Mbərom a jan anà bije a kwanay ahay nà: “Kâ vad nga su do bay.*” Kuwaya kə vadək do cəna, ti gan sariya.” ²² Əna nen ni jak ikwen həna kəma, kuwaya dōwan a kə gak mivel pə njavar uno hinen cəna, kə slak ti gan sariya ca. Aday kuwaya dōwan a kə jak anan anà njavar uno hinen: “Iken nə wayaw?” cəna, kə slak aday do sə lavay nga ahay ti halay nga sa gan sariya. Kuwaya kə jak anan anà njavar uno hinen: “Iken ka san Mbərom bay” dukwen, 'am ata kə slak sa ban anan apan aday sa lar anan à dəlov sə uko inde coy.

* 5:21 Ca pə Gurtaaki 20.13.

23 «Anga nan, kak iken ka nak ù doh sə mazlaḅ a Mbərom tə way a à alay inde coy, əna kə jalak pə way inde à wulen a kwanay tə njavar uno hinen anga kə nəsek anan cəna, 24 mbəsak anan way anak à man ata aday, zla, pəlay ahay ayaw ana dōwan anak ata, aday ki may ahay saa var way anak ata anga Mbərom a kutok.

25 «Kak dōwan a kə zlahak apak, aday ki sa zlen àga dō sa ga sariya cəna, pəlay panan asan zek pə cəved. Bina kə sak a dəzle tə iken àga dō sa ga sariya coy nà, dō sa ga sariya i sa varan iken à alay inde anà suje ahay. Tinen ite ti sa dərəzl iken ù doh sə dangay. 26 Nen apan ni jak tə dīdem a həna: Hus pə ananak saa hamay anan way anahan ata bay cəna, ti mbəsakay ahay iken ù doh sə dangay ata wa bay jiga awan.»

Aga mədigwed

Mata 19.9; Markus 10.11-12; Lukas 16.18

27 «Kə slənen 'am a Mbərom a sa ja ata zle, a wa: “Kā ga mədigwed bay.” 28 Əna ni jak ikwen həna kutok nà, kuwaya fok, dōwan a kə cak pə dō uwar a tə idə sa ga apan ubor cəna, ata kə gak mədigwed à mivəl anahan inde tə uwar ata awan. 29 Matanan kutok, kak idə sə alay puway anak i sapat iken sa ga ines nà, ndaha anan, aday lar anan dərən pi zek anak wa. Anga suwan hawal si zek anak kərtek a à

lize tə winen zek anak a fok sa saa lize à məke sə mərda inde nà, na. 30 Matanan re, kak alay puway anak i sapat iken sa ga ines nà, gad anan, aday lar anan dərən pi zek anak wa. Anga suwan hawal si zek anak kərtek a à lize, tə winen zek anak a fok saa lize à məke sə mərda inde nà, na.

31 «'Am a Mbərom a ja, a wa: “Kuwaya dōwan a kə rəzlak anan uwar anahan cəna, à varan dərəwel à alay inde sə dəkay anan nà, kə rəzlak anan.” 32 Əna nen ni jak ikwen həna kutok nà, kuwaya dōwan à saa razl anan uwar anahan bay, si kak a ban atan pi zek tu dō aday. Aday uwar ma razl a kə zlak à mbaz hinen, uwar ata kə gak mədigwed cite re. Matanan, dōwan a kə gəḅak uwar ma razl a cəna, kə gak mədigwed cite.»

Ambadəy

33 «Asa, kə sənən zle, Mbərom a jan anà bije a kwanay ahay nà: “Ga anan way anak sə mbadəy apan ata awan. Kə mbadək pa 'am a Mbərom dükwen, rah anan ambadəy anak ata lele.” 34 Əna nen ni jak ikwen həna kutok nà, kə saa mbadəy bay jiga awan: kwa à ga nə tə bagəbaga mburom, anga winen nə man sə njahay ana Mbərom; 35 kwa à ga nə tə daliyugo, anga winen nə man sa daf saray ana Mbərom; kwa à ga nə tə Urəsəlima dükwen, kə mbadəy anan bay, anga

winen wulen su doh ana Mbərom Ba Məduwen. ³⁶ Kā saa mbaday anan kwa ta nga anak bay, anga ki mba apan sə mbəda anan sibœk sa nga anak bay, kwa â ga nə zənzen awan, kwa â ga nə kwedekkwedek awan. ³⁷ Ki ja lele awan adəka cəna, “Ayaw” kak matanan nà, na, “A'ay” kak matanan bay cite nà, na. Anga 'am a sa ja azar aya nà, sa var nə Fakalaw.»

Aman anan uda siked sə ines anà do

Lukas 6.29-30

³⁸ «Kə slənen 'am a Mbərom a sa ja ata zle, a wa: “Kak dōwan a kə nəsek anak anan ide, ki nəsen anan ide cite. Kak dōwan a a kadak anan nə slan, ki kađan anan uda slan a cite.Š” ³⁹ Əna nen ni jak ikwen həna kutok nà, kà si men anan anan uda siked sə ines anà do sə huwan ahay bay. Kak dōwan a kə dəcak anak pə cakay sləmay kərtek a nà, mbəđahan anan apan cakay sləmay hinen re. ⁴⁰ Kak dōwan a a nan sa zlah apak anga aday i ngəzar panak zana anak məduwen a cəna, mbəsakan anan apan tegwere sə zana ata re. ⁴¹ Matanan, kak do kà gak anak bəlaray sə tavak way anahan kilomiter kərtek nà, tavakan anan way sə kilomiter cew lele. ⁴² Dōwan a kə cəcihek panak way cəna, kà sa gan anan azay bay, varan. Matanan re, do kə cəcihek panak gudire dukwen, kà saa ngaman anan bay ata bay. Varan.»

Pəlen anan do manide a kwanay ahay

Lukas 6.27-28, 32-36

⁴³ «Kə slənen 'am a Mbərom sa ja, a wa: “Pəlay anan do sə məsudoh anak*, aday nan ide anà do manide anak ite.” ⁴⁴ Əna nen ni jak ikwen nà: Pəlen anan do manide a kwanay ahay, gen amboh anga do sə jugwar pikwen wa 'am ahay fok, ⁴⁵ anga aday kī gen way təde anga wan ana Bəbay a kwanay Mbərom, winen à bagəbaga mburom. Winen kəma, a dav anan pac anahan nà, pu do lele aya tu do lelibay aya təke fok. A ga iven anahan pu do sa ga mer su way lele aya tu do sa ga mer su way lelibay aya təke fok re. ⁴⁶ Kak kə pəlen nə do sə pəlay kwanay ahay dəkdek nà, ki ben magwagway sa ma a kwanay pə Mbərom wa asa re anaw? Do sə cakal jangal ahay dukwen ta ga matanan re asanaw? ⁴⁷ Kak ki jen anan 'am anà zek a kwanay ahay dəkdek nà, ata ki gen way lele sə zalay do azar aya daw? Kwa do sə pəra ahay dukwen ta ga nə matanan re. ⁴⁸ Təren do lele aya à way ahay inde fok, kawa Bəbay a kwanay Mbərom, winen mə njahay a à bagəbaga mburom winen do lele à way ahay inde fok ata awan.»

6

Atatak way pa 'am sa var way

Š 5:38 Ca pə Gurtaaki 21.24; Farillaaji Lewiŋko'en 24.20; Tooktaaki Tawreeta 19.21. * 5:43 Ca pə Farillaaji Lewiŋko'en 19.18.

¹ «Kwanay apan ki gen anan sumor anà dó nà, kâ si gen anan pa 'am sà dó ahay anga aday tã canak ikwen bay. Bina, Bəbay a kwanay Mbərom, winen à bagəbaga mburom ata i varak ikwen magwagway sabay.

² «Kak kə njadak way sa man anan zek anà dó nà, kâ sa zlapay anan awan aday saa varan anan bay. Sa ga way ata matanan cəna, dó sə mbadəmbada ahay. Ta ga matanan nà, ù doh sə wazay ahay, aday à lumo ahay, anga aday dó ahay tã həran atan nga. Nen apan ni jak ikwen tə dídəm a həna, tə njadak anan magwagway a tinen a coy.

³ Əna iken kəma, kak a nak sa man zek anà dó nà, ga anan tə wurwer awan. Kwa dó inde pə cakay anak dukwen à san apan bay re. ⁴ Ga sumor anak nà, à mider a inde. Ata Bəbay anak Mbərom dukwen i varak magwagway. Winen nà, a canan anà way ma ga à mider a inde ataya fok.»

Atatak way a Yesu pə amboh

Lukas 11.2-4

⁵ «À alay a ki gen amboh dukwen nà, kâ sa təren kawa dó sə mbadəmbada ahay bay. Tinen nə, a nan atan sa ga amboh nà, ti tavay jərek ù doh sə wazay ahay, kabay pə məgəzləga cəved ahay, anga aday dó ahay tã ca patan lele. Nen apan ni jak ikwen tə dídəm a həna, tə njadak magwagway a tinen coy. ⁶ Iken, a nak sa ga amboh kəma, zla ù doh, tacay anan məsudoh

lele, gan amboh anà Bəbay anak Mbərom. Mbərom nà, winen inde à man a mi dər ata awan. A canan anà way anak ma ga à man a mi dər ata re, i varak anan way anak a sə cəce panan ata awan.

⁷ Kwanay apan ki gen amboh ata dukwen, kâ sa zilen anan 'am aya zedede bay. Sə zal-an anà 'am nà, dó sə pəra ahay. A ga patan nə Mbərom i təma amboh a tinen anga tə zalak anan anà 'am bayak a ata awan. ⁸ Kâ si gen kawa ana tinen ata bay, anga Bəbay a kwanay awan aday nà, a san way a kwanay a saa cəce panan wa ata zle, mənəna kwanay sə dazlan anà amboh awan.

⁹ «Kwanay ki gen amboh kəma, gen nə natiya awan: Bəbay a manay, iken à bagəbaga mburom, dó ahay tã san sləmay anak nə cəncan awan.

¹⁰ Bahay anak à ga zek à wulen à manay ite.

Way anak sa gan may à təra à wulen a manay pə daliyugo,

kawa anahan sə təra à bagəbaga mburom ata re.

¹¹ Varan umo way sa pa saa slan umo biten ata awan.

¹² Pəsen umo anan ines a manay ahay, kawa ana manay sə pəsen anan anà dó sa gan umo ines ataya cite.

¹³ Ba manay pə way saa njak manay ahay wa ite, anga aday mǎ sa zla ù ines inde bay.

Dərgwadəy manay à alay ana
 Fakalaw a wa.
 [Anga bahay nà, iken.
 Məgala anak tə mazlaḅ anak
 nà, inde sə coy.
 Amen.]

¹⁴ «Kak kwanay apan ki pəsen anan anan ines anà dō sa gak ikwen ines ahay nà, Bəbay a kwanay, winen mə njahay a à bagəbaga mburom ata dūkwen, i pəsek ikwen anan ines a kwanay ahay re. ¹⁵ Əna ka sak a pəsen anan anan ines anà dō azar aya bay cəna, Bəbay a kwanay dūkwen i pəsek ikwen anan ines ahay bay ite re.»

Sumaya

¹⁶ «Kwanay apan ki gen sumaya nà, kâ si ken anan ide a kwanay kawa kwanay ma ga mugo aya bay. Dō sə mbaḅəmbaḅa ahay nà, ta ga matanan. Tinen apan ti rac jœr aday dō ahay tâ san tinen apan ti ga sumaya. Əna nen apan ni jak ikwen həna, tə njadak anan magwagway a tinen coy. ¹⁷ Əna, iken ki ga sumaya nà, banay anan ide anak, ga apan amar lele, ¹⁸ anga aday dō ahay tâ san iken apan ki ga sumaya bay jiga awan. Bina saa san anan way anak sa ga fok nà, si Bəbay anak Mbərom. Winen inde à man a mi der ata awan. A canan anà way ata zle, aday i varak anan magwagway anak. Winen nà, a canan anà way mi der aya fok.»

*Man sa der zlile lele awan
 Lukas 12.33-34, 11.34-36*

¹⁹ «Matanan kutok, kâ sa hilen anan nga anà way ahay pə daliyugo a anan anga kwanay a bay. Anga pə daliyugo a anan nà, mumok ahay inde, zəḅzeḅ sa jân mangaz pə way ahay dūkwen inde, ti nes anan way ata fok. Aday dō sə akar ahay dūkwen ti zlar anan doh ahay aday ti kəra anan way a kwanay sə halay ata awan. ²⁰ Əna hilen anan way anà nga a kwanay aḅaka nà, à bagəbaga mburom. A man ata nà, mumok ahay tə mangaz dūkwen ti nes anan sabay. Aday dūkwen dō sə akar ahay ti zlar anan doh aday sə kəra way ahay sabay re. ²¹ Anga, zlile anak ma ḅaf a à man ata nà, mivel anak a dūkwen i ga nə cezlezlen'e à man ata re.

²² «Ide nà, kawa lalam sə dəvan jiyjay anà zek. Kak ide anak winen lele nà, ata zek anak a fok winen à jiyjay a inde. ²³ Əna kak ide anak lelibay nà, zek anak a fok winen i ide zənzen a inde. Saa varak jiyjay a nə ma asa anaw? Kak ide anak kə tərak ide zənzen a nà, takəḅimbomma iken à luvon inde acəkan.»

Atə Mbərom tə dala Lukas 16.13

²⁴ «Dowan saa mba apan sa gan mer su way anà bahay su doh ahay cew nà, ibay. Anga kə pəlak anan dō kərtek a lele nà, i nan ide anà dōwan a hinen ata awan. Kabay, tə njahak tu dō kərtek a lele gerger cəna, i kəḅey anan dōwan a hinen ata awan. Matanan, ki mben apan sa gan mer

su way anà Mbərom aday sə pəlay dala cew maya dukwen, i ga zek bay re.

Adaf nga pə Mbərom

Lukas 12.22-31

²⁵ «Nen apan ni jak ikwen asa: Kâ sa jilen pə way sa pa tə zana bay. Sifa si zek a zalay way sa pa, aday zek dukwen a zalay zana asanaw? ²⁶ Cen pə məvuhom ahay aday. Ta casl awan bay, ta car awan bay, tə halay awan itəbay. Əna Bəbay a kwanay a mə njahay a à bagəbaga mburom ata, winen apan i gan atan sumor ta sə varan atan way sa pa. Aday kwanay kə zilen anan məvuhom ahay bidaw? ²⁷ Waya à wulen a kwanay saa mba apan tə ajalay nga anahan sə zəga anan apan luvon sə njahay anahan mənəcək anaw?

²⁸ «Kak matanan cukutok nà, kə jilen pə zana kə zalak nə angamaw? Ənga, cen pə avərez sə way ahay sa hay ahay à kiβe ataya aday! Ta ga mer sə awan bay, ta han awan pi zek bay. ²⁹ Tə winen ata təke nà, nen apan ni jak ikwen: Kwa abay bahay Sulimanu tə zlile anahan a bayak ata təkede nà, kula kə pəkak zana lele aya pi zek kawa avərez sə way ahay à kiβe ataya bay re. ³⁰ Aday Mbərom winen apan i rəba anan daslam sə kiβe, tinen inde biten lele, aday sidew a cəna ti i han anan uko tə daslam ataya re. Kwanay do ma kac adaf nga a anan aya awan, kak Mbərom kə mbak apan sa ga mer su way

matana nà, i mba apan sə pəkak ikwen zana pi zek lele aya zal way ahay, à kiβe ataya bidaw? ³¹ Matanan kutok, kâ sa viwen anan nga anà zek a kwanay tə ajalay nga pə way sa pa, pə way sa sa, kabay pə zana sa pak pi zek ahay bay. ³² Sə pəlay way matanan ataya cəna, do sə pəra ahay. Aday Bəbay a kwanay Mbərom a dukwen a san zle, kwanay ki gen anan may anà way ataya way anahan. ³³ Əna lihen adəka sə pəlay bahay a Mbərom aday didek anahan awan. Ata winen a, i varak ikwen way a kwanay a sa gan may ataya fok re. ³⁴ Kâ sa viwen anan nga anà zek a kwanay tə ajalay nga pə way sə sidew bay, anga sidew ata dukwen i gan nga anà zek anahan a cite. Pə ide sə cəde fok, way anahan aya inde i sla saa bayak apan.»

7

'Am sa man mungok i zek ahay

Lukas 6.37-38, 41-42

¹ «Kâ si men anan anan mungok ù do azar aya à mivel inde bay, anga aday Mbərom à sa mak ikwen anan mungok bay ite. ² Anga Mbərom i mak ikwen anan mungok nà, kawa ana kwanay sa man anan mungok anà do ahay ata cite. I lavak ikwen way nà, tə way mbala ana kwanay sə lavan anan anà do ahay ata cite re.

³ «Iken nà, ka mba apan sə canan anà cukol i ide

ana m̄arak anak inde, aday d̄edom i ide anak a inde n̄a, ka m̄ba apan s̄a canan sabay ata n̄a, angama kutok anaw? ⁴ Ka m̄ba apan sa jan an̄a m̄arak anak: "Hayak anan, n̄a ḡəbak anan cukol i ide wa!" aday c̄əkəbay d̄edom z̄l̄nḡəđđ̄a i ide anak a inde n̄a, k̄ək̄əmaŋ? ⁵ M̄bad̄əmbad̄a bid̄əka! Ḡəbay anan d̄edom i ide anak a wa aday! Ata ki m̄ba apan s̄a canan s̄a ḡəbay anan ahay cukol i ide an̄a m̄arak anak wa kutok cite.

⁶ «Matanan, k̄a sa viren anan anan way c̄əncan a an̄a k̄əla ahay bay, anga ti sa may ahay pikwen, ti ngalay kwanay awan. K̄a sa viren anan anan m̄əđine a kwanay ahay an̄a gadura ahay bay, anga t̄a sa nd̄erasl atan à d̄ənd̄əloḅ inde bay, bina ti lize.»

C̄əcihen, p̄alen aday jen ayak 'am uho wa

Lukas 11.9-13

⁷ «C̄əcihen! M̄b̄ərom i varak ikwen way a kwanay s̄a c̄əce ata awan. P̄alen! Ki ten anan à n̄ga an̄a way a kwanay a s̄a p̄əlay ata awan. Jen 'am pi zek wa uho, aday ti t̄əbak ikwen ayak wa. ⁸ Anga kuwaya k̄ə c̄əcihek way c̄əna, ti varan. Kuwaya k̄ə p̄əlak way đukwen, i n̄jad way anahan a s̄ə p̄əlay ata awan, aday kuwaya k̄ə jak ayak 'am uho wa đukwen, ti t̄əban ayak wa cite re.

⁹ «Matanan re, waya à wulen a kwanay saa varan kon à alay inde an̄a wan anahan, anga a c̄əce panan wa đaf anaw? ¹⁰ Kabay kak wan a a c̄əce n̄ə k̄əlef n̄ə, ki varan

d̄ədew à alay inde bay re asanaw? ¹¹ Kwanay đo lelibay aya bugol đukwen, k̄ə s̄ənen a viren anan way lele aya an̄a wan a kwanay ahay. Aday B̄əbay a kwanay M̄b̄ərom, winen à baḡəbaga mburom ata n̄a, a san s̄ə varan way lele aya an̄a đo s̄ə c̄əce panan wa way ahay zal mbala a kwanay sa san bid̄aw?

¹² «Way a t̄əđe abay ki gen anan may đo ahay t̄a gak ikwen anan ataya fok n̄a, lihen apan sa gan atan anan aday. Anga way a m̄ə vinde aya à Tawrita inde, aday à Deftere ana đo maja'am a M̄b̄ərom ahay inde fok n̄a, t̄ə dazlan n̄ə ta 'am ata awan.»

M̄əsudoh ahay cew

Lukas 13.24

¹³ «Zlen t̄ə m̄əsudoh a m̄ə mb̄ədec a njulehwehwe ata awan. Anga m̄əsudoh a z̄ləbatam ata aday c̄əved anahan a đukwen ma da 'am a bay ata n̄a, a d̄əzle đo n̄a, à man s̄ə lize. Đo sa zla ta man ataya n̄ə bayak awan. ¹⁴ Əna m̄əsudoh a m̄ə mb̄ədec ata aday c̄əved anahan a đukwen ma da 'am ata n̄a, a d̄əzle đo n̄a, à man s̄ə sifa sa ndav bay ata awan. Đo sa zla ta man ataya n̄a, tinen bayak aya it̄əbay.»

Đo maja'am a M̄b̄ərom mungwalay aya awan

Lukas 6.43-44

¹⁵ «B̄ənen n̄ga a kwanay lele pu đo maja'am a M̄b̄ərom mungwalay aya wa. Ti zlak ayak à wulen a kwanay ahay inde n̄a, tinen kawa t̄əman ahay, aday c̄əkəbay tinen n̄ə

kawa kàla kiɓe ahay. ¹⁶ Ki sànen atan nà, pi mer su way a tinen aya wa. Anga jàgem i wahay buway kulibay. Matanan iyam ðukwen i wahay maka kulibay re. ¹⁷ Matanan dàdezl si sé lele awan, i wahay wan lele cite re. Sé lelibay a ðukwen i wahay wan lelibay aya cite. ¹⁸ Sé lele cəna, i wahay wan lelibay a kulibay, sé lelibay ite, i wahay wan lele aya kulibay re. ¹⁹ Sé sə wahay wan lele aya bay ata cəna, ti gad anan, ti lar anan ù uko inde. ²⁰ Matanan, ki sànen anan dō maja'am a Mbərom mungwalay aya nə pi mer su way a tinen aya wa.»

Njavar a Yesu guzgwez aya awan

Lukas 13.25-27

²¹ «Sànen anan pi zek wa lele re: Saa zla à bahay a Mbərom inde nà, dō sə ngumo “Bahay, bahay” ataya fok bay. Əna saa dazle cəna, dō sa ga way kawa sa zlan à nga anà Bəbay uno, winen mə njahay a à mburom ata awan. ²² Kà dazlek pə luvon saa ga sariya ata asanaw nà, dō ahay bayan aya ti ja: “Bahay, bahay, ma mak anan anan 'am a Mbərom anà dō ahay tə sləmay anak, mə rəzlak anan setene ahay tə sləmay anak, ma gak masuwayan sə way ahay bayak a tə sləmay anak a re.” ²³ Əna ni jan atan nà: “Kula nə sənək kwanay a bay jiga awan. Zlen ayak à man uno wa, kwanay dō sa ga sədœk ahay.”»

Jike su doh ahay cew

Lukas 6.47-49

²⁴ «Natiya kutok, dōwan a nə kuwaya kà slənek 'am uno a anaya, aday kà dəfak anan apan lele cəna, winen a a ga minje tə dōwan a inde ma san way awan, winen a han anan doh a anahan pə pəkərad. ²⁵ Iven a ga, zəlaka a haway, aday vəvara a ga, a ɓal anan doh ata, əna hwiya kə mbəzlak anan bay, anga doh ata ma han a pə pəkərad. ²⁶ Aday dōwan a kə slənek anan 'am uno a anaya, aday kə dəfak anan apan bay ite nà, ata winen a ga minje tə dōwan a inde ma san way a bay awan. Winen a han doh anahan pə wiye. ²⁷ Iven a ga, zəlaka a haway ahay, vəvara a ga, a ɓal anan doh ata awan, a mbazl gərep gərep hele hele.»

²⁸ Yesu a ndav anan 'am anahan ataya cəna, wazo anahan ata a gan wadan wadan anà dō ahay. ²⁹ Anga winen a ðakay anan way nə kawa dō sə mazlaɓ bina, kawa miter sə Tawrita ahay itəbay.

8

Yesu a mbar anan dōwan a inde mə dugwad awan

Markus 1.40-45; Lukas 5.12-16

¹ Yesu a ndav anan atətək way anahan ataya nà, a dazay ahay à ɓəzlom ata wa, aday dō ahay bayak a tə pərahan azar. ² Dōwan a inde à man ata, winen dō mə dugwad awan. A zlak ayak pə cakay ana Yesu, a

dukwen gærmec ù vo, a wa: «Ba Mæduwen, kà zlak anak à nga nà, ki mba apan sa mbar nen aday zugol uno à ndav ite.»

³ Yesu a ndædoy anan alay anahan, a laman, aday a jan kutok, a wa: «U no, mbar! Zugol anak kè ndævak.» Kwayan'a dōwan a mæ dugwad' ata a mbar acəkan. ⁴ Yesu a jan asa, a wa: «Slæne lele, ká sa tækæren læbara a anan anà dōwan bay, əna zla saa kan zek anà dō sə gədan dungo anà way anga Mbərom, à zəzor iken. Aday varan way a Mbərom kawa ana Tawrita a Musa sa ja ata awan, aday dō ahay tâ san apan zugol anak kè ndævak.»

Yesu a mbar anan bile ana bahay sə suje sə Ruma ahay

Lukas 7.1-10

⁵ Natiya kutok, Yesu a zla à wulen su doh sə Kafarnahum. Bahay sə suje ahay a inde à man ata awan, winen nà, Ruma ahay. A hædek pə cakay ana Yesu saa cəce panan maməzek. ⁶ A jan, a wa: «Ba Mæduwen, bile uno a inde, winen mæ nahay a àga nen. Winen ma mac saray aya awan, a ga dæce tə mindel.»

⁷ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Ni zlak ayak saa mbar anan.»

⁸ Bahay sə suje ata a jan, a wa: «Ba Mæduwen, na slak aday sa jəka ki zla àga nen ata bay. Əna ja 'am a kærtek cəna, bile uno ata i mbar asanaw?» ⁹ Nen a aday nà, bahay uno ahay dukwen inde, aday nen nə bahay sə lavan nga anà

suje ahay bayan aya re. Na sak a jan anà dōwan a kærtek a: «Zla tiya», i zla. Na sak a jan anà dō hinen: «Hayak à man a anan», i nay ahay. Na sak a jan anà bile uno: «Ga natiya», i ga anan acəkan.»

¹⁰ Yesu a slæne 'am anahan ataya cəna, a zlan à nga lele. A jan anà dō sə pərahan azar ataya awan, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Kula na tak anan à nga anà dō sa daf upo nga lele kawa dōwan a anan à wulen su dō sə Isəra'ila ahay bay. ¹¹ Ni jak ikwen: Dō ahay bayak a, ti i halay ahay nga kwa pə daliyugo ahay wa fok, ti i pa way à bahay a Mbərom tatə Ibərahima, tatə Isiyaku, aday tatə Yakob. ¹² Əna dō sa jəka tinen abay mæ walay aya bugol saa pa 'am sə bahay a Mbərom ataya nà, ti gucey atan uho i ide zənzen a inde. A man ata nà, ti i yam aday ti i rac slan.»

¹³ Yesu a dazlan sa jan anà bahay sə suje ata awan, a wa: «Zla way anak agay! I tərak kawa ananak a sa daf upo nga ata awan.»

A alay ata awan ite, bile anahan ata a mbar acəkan.

Yesu a mbar dō sə dəvac ahay bayak awan

Markus 1.29-34; Lukas 4.38-41

¹⁴ Aya, Yesu a zla àga Piyer. A dæzle cəna, a tan ayak à nga anà jəje ana Piyer nà, winen mæ nahay a, nga a bərzlan. ¹⁵ Yesu a laman alay anà uwar ata awan, aday nga a sə bərzlan ata a ndalay

panan. A slabak, a dan way sa pa anà Yesu.

¹⁶ Suko anahan a ga cəna, ta ran ahay dō sə dəvac azar aya bayan awan, tinen tə setene aya à nga inde. Yesu a razl anan setene ahay ta 'am anahan sa jan atan, aday a mbar anan dō sə dəvac ataya fok.

¹⁷ A ga matanan ata aday 'am ana dō maja'am a Mbərom Ezaya sa ja ata à təra, a wa:

«Winen nà, kə gəbak puko wa bəle a mənuko,
kə tavakak anan puko wa dəvac ana mənuko ahay.* »

Do sa gan may sə pərahan azar anà Yesu ahay

Lukas 9.57-62

¹⁸ Yesu a canan anà man su dō pə cakay anahan ata nà, a jan anà njavar anahan ahay tē takas way a tinen pa day uho sə bəlay. ¹⁹ Miter sə Tawrita a inde, a hədəken ayak pə cakay ana Yesu, a jan, a wa: «Miter, nen ni pərahak azar kwa aha fok.»

²⁰ Yesu a mbəđahan apan, a wa: «Hwehwe ahay nà, məke a tinen ahay inde, məvuhom sa nga mburom ahay dukwen, doh a tinen ahay inde, əna nen Wan su Do nà, man sə nahay uno inde saa man uda ibay.»

²¹ Dowan a maza à wulen sə njavar a Yesu ahay wa a jan, a wa: «Ba Məduwen, u no sə pərahak azar, əna vuro cəved nà zla agay, nà saa lay anan ahay bəbay uno aday.»

²² Yesu a mbəđahan apan ite, a wa: «Mbəsak anan

məsinde ahay tā la məsinde a tinen ahay. Iken, hayak, pəruho azar.»

Yesu a gafan 'am anà atə mad tə a'am

Markus 4.35-41; Lukas 8.22-25

²³ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a ján way anahan à kwalalan inde tə njavar anahan ahay. ²⁴ Tinen apan ti zla kutok, vəvara məduwen a a slabak kwayan'a pa nga sə a'am. Məsugurdolon sə miresl sə a'am a slabak, a njəvek ayak à kwalalan inde. Ata Yesu nà, winen apan i njak ahan.

²⁵ Njavar anahan ataya ta nay apan, tə pəđek anan, ta jan, ta wa: «Ba Məduwen, mənuko apan dī lize. Tam mənuko ite!»

²⁶ Yesu a mbəđahan atan apan, a wa: «Kə jəjiren nà, angamaw? Kə dəfen upo nga bayak a bay kələdaw?»

Coy Yesu a slabak hərom, a gafan 'am anà mad, a jan anà məsugurdolon sə a'am ahay tē mbəsak sa bal. Dekek, atə mad tə a'am tə tavay acəkan.

²⁷ Way ata a gan masuwayan anà dō ataya bayak awan. Anga nan ta ja, ta wa: «Dowan a anan ata nà, dō maw? Kwa atə mad tə məsugurdolon sə a'am ahay dukwen tə dəfan apan!»

Yesu a mbar anan dōwan aya inde cew tə setene aya à nga inde

Markus 5.1-20; Lukas 8.26-39

²⁸ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a dəzle pa 'am sə

* 8:17 Ca pə Esaaya 53.4.

bəlay, pa day uho su kon sə Gadarena ahay. A man ata nà, dōwan aya inde cew, tə setene aya à nga inde. Tinen aday nà, ta ga zlawan cəvedabay. Anga nan, dō ahay tə mbəsakak sa zla ta man ata awan. Dōwan ataya ta nay ahay à wulen sə jəvay ahay wa, tə zlangay tatə Yesu. ²⁹ Tə canan à Yesu cəna, ta zlah pi zek, ta wa: «Iken Wan a Mbərom, kə pəlay pumo wa həna kwayan'a nə maw? Ka nak sa naa ga alay tə manay kwayan'a mənjenja alay a Mbərom sa dəf ata sə dəzley ahay ca dəw?»

³⁰ Ta man a tinen ata dərən mənjoek nà, gadura ahay inde, tinen apan ti rac apa. ³¹ Setene ataya tə cəce pə Yesu a wa, ta wa: «Kak a nak sa razl manay nà, varan umo cəved m̄ə ndərmađ à gadura a anaya inde.»

³² Yesu a jan atan kutok, a wa: «Zlen uda awan!» Tə zləray ahay ù dō ataya wa, ta zla à gadura ahay inde. Gadura ahay fok ite, ta haw kwa pa zar kon wa, tə dazak ayak kwa pa 'am məgujeguje wa à bəlay inde, tətah, tə lize uda awan.

³³ Dō sa gan nga anà gadura ataya ta haw à wulen su doh. Ta jan anà dō ahay way a sə təra pu dō cew ataya awan, aday pə gadura ahay re. ³⁴ Dō sə wulen su doh ahay fok, ta nay saa zlangay tə Yesu. Tə canan cəna, tə dubok anan Yesu, aday à zla ù kon a tinen ata wa.

9

Yesu a mbar anan dōwan a inde mə təra à məndak awan
Markus 2.1-12; Lukas 5.17-26

¹ Natiya kutok, Yesu a ján à kwalalan inde maza awan, a takas bəlay, a ma way anahan à Kafarnahum, wulen su doh anahan. ² A wulen su doh ata wa, dōwan aya inde tə gəban ahay dō pə lala, winen mə təra à məndak awan. Yesu a canan anà adaf nga a tinen ata cəna, a jan anà dōwan a mə təra à məndak ata awan, a wa: «Dəna uno, k̄ə jalay awan sabay. Nə pəsek anan ines anak ahay coy.»

³ Aya əna, miter sə Tawrita ahay inde à man ata awan, tə jalay nà: «Dōwan a anan, winen apan i jənan pa 'am anà Mbərom.»

⁴ Yesu a san abayak nga a tinen ata zle coy. Anga nan a wa: «Kə jilen way lelibay a matanan à mivel a kwanay inde nà, angamaw? ⁵ Ma da 'am a nə maw? Sa ja: “Nə pəsek anan ines anak ahay” ata dəw, kabay sa ja: “Slabak, zla” ata dəw? ⁶ Əna u no k̄ə sənən apan lele, nen Wan su Dō nà, məgala uno inde sə pəsen anan ines à dō ahay pə daliyugo.» A jan anà dōwan a mə təra à məndak ata: «Slabak, gəba lala anak, zla agay!»

⁷ Dōwan ata a slabak, a zla way anahan agay acəkan. ⁸ Dō ahay tə canan anà way ata cəna, tə jəjar pi zek, aday tə həran nga anà Mbərom, anga kə varak anan mazlaḅ matanan ata anà dō zənzen awan.

*Yesu a ngaman anà Mata
Markus 2.13-17; Lukas
5.27-32*

⁹ Yesu a slabak à man ata wa asa, a zla way anahan. Winen apan i zla ata nà, a canan à dōwan a inde tə ngaman Mata, winen mə njahay a ù doh sə cakal jangal. Yesu a canan cəna, a jan: «Pəruho azar!» Mata a slabak, a pərahan azar acəkan.

¹⁰ Tə njahay pə tuwez àga Mata kutok, Yesu tə njavar anahan ahay. Aday dō sə cakal jangal ahay tu dō sə atahasl azar aya bayak a ta zlak ayak re. ¹¹ Farisa ahay tə canan anà way ata cəna, tə cəce pə njavar anahan ataya wa: «Miter a kwanay nà, a pa way pə kərtek a tu dō sə cakal jangal ahay, aday tu dō sə atahasl ahay nà, angamaw?»

¹² Yesu a sləne anan lele nà, a jan atan, a wa: «Do dəvac a bay cəna, a gan may anà dō sə disise bay, si dō sə dəvac ahay. ¹³ Adəka bay, zlen saa tətak nà, 'am a ma ja à Deftere a Mbərom inde a anan: “U no dō ahay tã gan sumor ĩ zek ahay, bina u no tã vuro gənwaw ma sla dongo aya bay.*” Nen a aday dūkwen, na nay ahay sa naa ngaman anà dō sa ga way lele ataya bay. Əna na nay ahay nà, sə ngaman anà dō sə atahasl ahay.»

*Acəce way pə sumaya
Markus 2.18-22; Lukas
5.33-39*

¹⁴ Natiya kutok, njavar a Yuhana ahay tə cəce pə Yesu wa, ta wa: «Manay tə Farisa ahay, ma ga sumaya kutok nà, njavar anak ahay nə ta ga itəbay angamaw?»

¹⁵ Yesu a mbəđahan atan apan, a wa: «A ga pikwen nà, dō mə ngamay aya à man sə gəba dalay nà, ti mba apan sa ga sumaya itəđaw? Matanan bay! Əna pa pac a dō sə gəba dalay ata, tə bənak anan à wulen a tinen wa nà, ata ti ga sumaya kutok.

¹⁶ «Matana re, waya sə tapay zana wiya a pə zana anahan məduwer a anaw? İbay. Anga à man sə banay anan nà, məgabal sə zana wiya ata i zəga anan apan məke ana zana məduwer ata awan, i ngəraw. ¹⁷ Matana re, dōwan sa mbađ mahay mə kwasay a bay a à mbulo sa zlay məduwer a dūkwen ibay†. Anga mahay mə kwasay a bay ata kà sak a kwasay nà, i ngəraw anan mbulo sa zlay a məduwer ata awan, aday mahay dūkwen i mbađ à məndak, mbulo sa zlay kə nəsek asa re. Anga nan, suwan sa mbađ mahay mə kwasay a bay à mbulo sa zlay wiya awan. Ata, awan saa nes dūkwen ibay.»

*Atə bahay a inde tə uwar sə
laman alay à zana a Yesu ata
awan*

*Markus 5.21-43; Lukas
8.40-56*

* **9:13** Ca pə Hose'a 6.6. † **9:17** Mbulo sa zlay nà, way sa mbađ uda mahay sə Yahuda ahay. Aday dūkwen, kak winen wiya awan nà, à alay ana mahay sə kwasay uda nà, a ngəraw bay.

18 Yesu winen apan i ja 'am anahan ataya nà, dōwan inde winen bahay awan, a zlak ayak. A dukwen gərmec ù vo anà Yesu, a jan, a wa: «Dəna uno kè məcak həna. Hayak àga nen. Kà daf apan alay anak aday â mbar ite.» 19 Atə Yesu tə njavar anahan ahay tə slabak, tə pərahan azar.

20 Uwar a inde à man ata ite, winen dəvac a, ava kuro nga cew. Mez winen apan i pəkan ahay à kutov wa. Anga nan, a nay ahay à wulen sə dō ahay ta sə dəba a Yesu. A dazlan, a laman alay nec anà 'am sə zana ana Yesu. 21 A jalay nà: «Kak nə njadak sə laman anà zana anahan a cəna, ni mbar asanaw!»

22 Yesu ite a mbəda 'am pə uwar ata, a canan, aday a jan: «Mazar uno, kə jalay awan bay, adaf nga anak pi nen ata kə mbərak iken.» A alay ata awan ite, uwar ata a mbar acəkan.

23 Yesu a dəzle àga bahay ata awan. A canan anà dō sa fa gingec ataya pi zek tu dō sa yam ataya fok nà, 24 a jan atan, a wa: «Zlen à man a anan wa, anga dəna a anan kə məcak bay. A njak ahan ca.» Man su dō ataya tə mbasay apan.

25 Ta razl anan dō ahay fok uho lele nà, Yesu a zla ù doh à man sə məsinde, a bənan anan alay anà dəna ata awan. Dəna ata a slabak hərom.

26 Matana kutok, ləbara ata a ta 'am təday pə daliyugo ata fok.

Yesu a mbar anan hufof aya inde cew

27 Yesu a slabak à man ata wa asa, a zla way anahan. Pə cəved anahan ata kutok, hufof ahay cew tə pərahan ayak azar, tinen apan ti zlah, ta wa: «Iken wan a Dawuda, mâ gak i zek wa ite!» 28 Yesu a zla ù doh lele nà, hufof ataya tə hədəken ayak pə cakay. Yesu a cəce patan wa, a wa: «Kə dəfen upo nga ni mba apan sa mbar kwanay acəkan daw?»

Tə mbədahan apan, ta wa: «Ayaw, mə dəfak apak nga.»

29 Natiya kutok, Yesu a laman atan alay pə ide, aday a wa: «Â tərak ikwen kawa ana kwanay sə dəfay upo nga ata awan.» 30 Ide a tinen ahay tə təba acəkan ngurret.

Pə dəba wa nà, Yesu a gafan atan 'am pi zek wa lele, a wa: «Kà sa təkəren anan 'am a anan anà dōwan bay jiga awan.» 31 Əna tinen ta zla cəna, tə təkər anan ləbara a Yesu kwa aha pə daliyugo ata fok.

Yesu a mbar anan dōwan a inde maandak awan

32 Dōwan a abay hufof ataya tinen apan ti zla way a tinen mba, dō ahay tə gəban ahay dōwan a inde anà Yesu. Dōwan ata a ja 'am bay, winen maandak awan, anga setene inde anan à nga. 33 Yesu a razl anan setene ata awan, aday dōwan a maandak ata a dazlan sa ja 'am kutok. Way a sə təra ata a gan masuwayan anà dō ahay. Anga nan ta ja, ta wa: «Way kawa həna anan ata, dōwan kə canak anan kula à Isəra'ila bay fok.»

³⁴ Aya əna, Farisa ahay ta wa: «Sə varan mægala sa razl anan setene ahay nà, bahay sə setene aya awan.»

Do si mer su way ahay ta kac ike

³⁵ Yesu a bar à wulen su doh ahay, aday a zla pu kon pu kon. Winen apan i tətakan anan way anà do ahay ù doh sə wazay ahay. A taa wazan atan ləbara sə bahay ana Mbərom mugom awan. Kà mbərak anan do sə dəvac a tinen ahay fok, pi zek tu do mə təra à məndak aya fok re.

³⁶ Yesu a canan anà man su do ata cəna, ta gan i zek wa, anga ta yak nga, tə dawarak kawa təman mənəna do sa gan atan nga ataya awan.

³⁷ Natiya kutok, a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Way sa pa inde à guvo bayak a sə halan nga, əna do sə halan nga aya ta kac ike. ³⁸ Suwan gen anan kem anà bahay sə guvo awan, à zəga anan do ahay à guvo, anga sə halan nga anà way sa pa.»

10

Yesu a walay do maslan anahan ahay kuro nga cew

Markus 3.13-19; Lukas 6.12-16

¹ Natiya awan, Yesu a ngaman anà njavar anahan kuro nga cew ataya pə cakay anahan. A varan atan mægala sa razl anan setene ahay, aday sa mbar anan do sə dəvac ahay fok, tu do mə təra à məndak aya fok re. ² Sləmay su do maslan

anahan a kuro nga cew ataya nà, həna: mama'am awan, Simon, dowan a Yesu sə ngaman Piyer* ata awan, tinen tə mərak anahan Andəre. Yakuba tinen tə mərak anahan Yuhana, tinen wan ana Zebede ahay. ³ Filip tə Bartilome, Tomas tə Mata do sə cakal jangal ata awan, Yakuba wan ana Alfa, Tade, ⁴ Simon do manide sə Ruma ahay ata awan, tə apan Yudas Iskariyot do saa ga dəf pə Yesu ata awan.

Mer su way ana do maslan a kuro nga cew ataya awan

Markus 6.7-13; Lukas 9.1-6

⁵ Yesu a slan anan do maslan anahan ahay kuro nga cew ataya ta sa jan atan: «Kâ si zlen àga do sə pəra ahay bay, kâ si zlen à wulen su doh sə Samariya ahay bay re. ⁶ Kî zlen asanaw cəna, pə cakay sə Isəra'ila ahay, tinen kawa təman mə lize ataya awan. ⁷ A man a kwanay sa zla fok, dîken atan anan nà: “Bahay a Mbərom winen bəse tə kwanay coy.” ⁸ Mbəren anan do ahay à dəvac a tinen ahay wa. Slabiken anan do ma mac aya re. Do mə dugwad aya dükwen, mbəren atan aday zugol a tinen à ndav. Rəzlen anan setene à do ahay wa. Kə njiden mægala ata dükwen kəriya awan, viren anan anà do ahay kəriya cite. ⁹ Kâ sa gəben dala à alay bay, kwa dala sə gura, kwa sə gursa, kwa sə rəslom. ¹⁰ Kâ sa gəben tabay à alay bay, kâ sa gəben zana ahay cew bay, kâ si ren

* **10:2** Kawa sa ja nà, Pəkərad.

təkarak ahay saray cew bay, kâ sa gəben dəker à alay bay fok. Anga do si mer su way cəna, i pa nà, way sə herreb anahan.

¹¹ «Ka sak a dazlen à wulen su doh cəna, pəlen do tədə i təma kwanay ata awan. Njihen àga winen hus à luvon a kwanay sa zla à man hinen.

¹² Kwanay apan ki i dazlen àga do nà, jen atan kawa həna a anan: “Zay á tərak ikwen.” ¹³ Ata kak do su doh ataya tə təmahak kwanay nà, zay a kwanay á njahay patan acəkan. Aday kak do su doh ataya tə təmahak kwanay bay ite cəna, zay a kwanay á may ahay pikwen.

¹⁴ Matana re, kak dowan aya tinen tə təmahak kwanay bay, kabay ta ngam sə sləne 'am a kwanay bay nà, zlen way a kwanay à man ata wa, aday kə bəzləmen morbodok su kon a tinen pə saray a kwanay ahay wa. ¹⁵ Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Pə luvon a aday Mbərom i gan sariya anà do sə daliyugo ahay ata nà, zek i naa dan anà do su kon ataya zal mbala ana Sodoma tə Gomora.†»

Dəce ahay inde pa 'am

Markus 13.9-13; Lukas 21.12-17

¹⁶ «Ni slan kwanay həna, kawa təman ahay à wulen sə kəla kiβe ahay inde. Anga nan, təren do wurwer aya kawa dədew ahay, aday njihen səkəffe kawa badəbada ahay. ¹⁷ Ben nga a kwanay

lele pu do sə daliyugo ahay wa, anga ti naa zla kwanay à man sə sariya ahay, ti naa ndəbay kwanay ù doh sə wazay ahay. ¹⁸ Ti naa ngəza kwanay pa 'am sə guverner ahay aday pa 'am sə bahay məduwen aya anga kwanay njavar uno ahay. Matanan ki gen side pa 'am a tinen ahay, aday pa 'am ana do sə pəra ahay re. ¹⁹ Kwa siwa siwa tə bənak kwanay à man sə sariya ahay nà, kâ sa jilen à mivəl a kwanay inde: “Mi i ja həna nə maw, aday mi ja kəkəməw?” bay. Anga ki njiden 'am i nak ikwen ahay à nga inde à alay ata awan. ²⁰ Anga 'am ata i nay ahay dukwen à nga a kwanay wa bay. Saa jak ikwen ahay nà, Apasay a Bəbay a kwanay Mbərom.

²¹ «Matanan, mərak ahay ti varan anan mərak a tinen ahay anà do ahay aday tā vad atan. Bəbay ahay dukwen ti gan anà gwaslay a tinen ahay matana re. Gwaslay ahay dukwen, ti slabak pə bəbay a tinen ahay aday do ahay tā vad atan re. ²² Do ahay fok ti nak ikwen ide anga kwanay njavar uno ahay. Əna dowan a kə səmak anan anà dəce ata hus à andav a inde nà, winen i tam. ²³ Kak do ahay ta gak alay tə kwanay ù kon ata nà, zlen way a kwanay ù kon hinen. Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Nen Wan su Do ni may ahay nà, ki mben apan sə zlangay alay pu kon sə Isəra'ila fok aday bay.

† 10:15 Ca pə Laataanooji 19.

²⁴ «Do sə jangay nà, i zalay miter anahan bay. Matanan, do sa ga mer su way àga do dukwen, i zalay bahay su doh ata bay re. ²⁵ Do sə jangay kà sak a dazle ù doh anà do sə jangan ata awan, kabay do si mer su way dukwen kà sak a dazle à mæduwen sə mazlaḅ ana bahay su doh ata awan, ata winen kà slak kutok. Kak aday tə ngamak uno i nen bahay su doh “Bə'elzebul‡” nà, ti təra kwanay do su doh uno ahay fok à mændak kà zalak kutok bidaw?»

Lele sə jəjaran nà, and wayaw?

Lukas 12.2-9

²⁶ «Anga nan, na wa: Kà jəjiren anan anà do sa ga alay tə kwanay ahay bay. Way mi der aya fok ti kay ahay zek uho mba, aday 'am mə səsək aya asəsək fok, ti sləne zek kutok. ²⁷ Way uno sa jak ikwen mənuko taayak ataya fok, jen anan pə idə sə do ahay fok kutok re. Way a kwanay sə sləne mə səsək asəsək ataya nà, jen anan pə zavay wa kutok. ²⁸ Kà jəjiren anà do sa mba apan saa ndəvak ikwen anan sifa tətə ataya bay. Jəjiren anan adəka nà, anà Mbərom. Winen nà, i mba apan sə lize anan zlay si zek tə sifa a təke à məkə sə mərda ata awan. ²⁹ Tə dala anak mənəcək nà, ti pəkak apan kədəye ahay ngwer cew bidaw? Kədəye ataya nà, inde kərtek sə slahay pa nga mburom wa à mændak mənəna Bəbay

Mbərom sa gan may nà, inde daw? ³⁰ Kwanay həna dukwen, kwa sibək sa nga a kwanay, tinen mə baslay aya fok kərtek kərtek. ³¹ Anga nan, na jak ikwen: Kà jəjiren bay, bina kwanay kə zilen kədəye ahay bayak a asanaw!

³² «Natiya, kak dowan a kà jak pa 'am su do sə daliyugo ahay “Nen do a Yesu!” nà, nen dukwen, ni ja pa 'am ana Bəbay uno Mbərom, winen à bagəbaga mburom ata: “Winen do uno!” cite. ³³ Əna dowan kà jak pa 'am su do sə daliyugo ahay sa jəka a san nen Yesu bay cəna, nen dukwen ni jan anà Bəbay uno Mbərom, winen à bagəbaga mburom ata nà, na san anan bay ite re.»

Yesu a nay anan nə zay bay, əna maslalam

Lukas 12.51-53, 14.26-27

³⁴ «Natiya asa, kə jilen sa jəka na nay ahay nà, sə gəbay ahay zay bay. Na nay sə gəbay nə zay bay, əna maslalam. ³⁵ Nen na naa njak anan atə wan pi zek tə bəbay anahan, aday atə dəna dalay a pi zek tə may anahan, atə dalay sa wan pi zek tə jəje anahan. ³⁶ Saa təra pi zek do manidə ahay nà, dowan aya ù doh pə kərtek ata awan.

³⁷ «Dowan a kà sak a pəlay bəbay anahan kabay may anahan zal sə pəlay nen cəna, winen kà slak njavar uno bay. Aday dowan kà sak a pəlay wan anahan kabay dəna anahan zal sə pəlay nen

‡ 10:25 Bə'elzebul nà, sləmay ana Fakalaw re.

cəna, kà slak njavar uno bay re. ³⁸ Kak dōwan a kə tavakak dədom anahan mə zləngad a aday kə pərahak uno azar bay cəna, kà slak njavar uno bay re. ³⁹ Dōwan a kə nak anan sa tam anan sifa anahan tə alay anahan a cəna, i lize anan adəka bugol. Əna dōwan a kə lizek anan sifa anahan anga nen ite nà, ata i njad anan way anahan adəka.»

Mərdok anga sə təma njavar a Yesu ahay

Markus 9.41; Lukas 10.16

⁴⁰ «Dōwan a kə təmahak kwanay, a təma nà, nen awan. Aday dō sə təma nen dukwen, a təma dō sə slənay ahay nen ata awan. ⁴¹ Dōwan a kə təmahak dō maja'am a Mbərom anga winen dō maja'am a Mbərom cəna, i njad mərdok anahan kawa ana dō maja'am a Mbərom ata awan. Aday dōwan a kə təmahak dō didek a anga winen dō didek a cəna, i njad mərdok anahan kawa ana dō didek ata re. ⁴² Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Kuwaya dōwan a kə varak anan kwa a'am mə taslay a anà dō ma kac a kərtek à wulen sə njavar uno a anaya anga winen njavar uno nà, i njad magwagway anahan acəkan.»

11

Yuhana, dō sa gan baptisma anà dō ahay ata, a slan dō ahay à man a Yesu

Lukas 7.18-35

¹ Natiya kutok, Yesu a ndav anan sə dakan anan way anà

njavar anahan ahay kuro nga cew ataya cəna, a zla way anahan à man maza aya awan, anga a nan sə tətakan anan aday sə wazan anan 'am a Mbərom anà dō sə wulen su doh sa man ataya fok.

² A alay ata ite, Yuhana dō sa gan baptisma anà dō ahay ata aday nà, winen à dangay. A sləne ləbara si mer su way ana Yesu Almasihu sa ga ataya nà, a slənay anan njavar anahan ahay ite, tà nay pə cakay ana Yesu ³ saa cəce panan wa: «Iken nà, Almasihu dōwan a manay sə sləne i nay ahay mba ata dāw? Kabay mā ba dō maza dāw?»

⁴ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Zlen, təkəren anan anà Yuhana nà, way a kwanay sə sləne aday way a kwanay sə canan ataya awan. ⁵ Hurof ahay tə təbak ide, vədal ahay tinen apan ti zla tə saray a tinen, aday dō mə dugwad aya dukwen, zugol inde patan sabay anga tə mbərak. Mədəngazlak ahay, tinen apan ti sləne way tə sləmay a tinen ahay re, dō ma mac aya tə slabakak ahay à məke wa, aday dō mətawak aya tə slənek ləbara sa 'am mugom awan. ⁶ Ataslay mivəl i təran anà dō aday kə mbəsakak sa daf upo nga itəbay ata awan.»

⁷ A alay a njavar a Yuhana ahay tinen apan ti zla way a tinen kutok ata nà, Yesu a dazlan sa jan 'am ana Yuhana anà man su dō ata awan, a wa: «Ki zlen à kiβe à man sa saf inde nà, saa cay ahay

pa maw? Pə gusuko aday mađ winen apan i 6al anan ata daw? A'ay! ⁸ Əna aday ka si cen ahay nà, pa ma kutok anaw? Pu do aday winen ma pak zana kəlfedede aya ata daw? Do sa pak zana kəlfedede aya dukwen, tinen nà, ù doh sə bahay ahay. ⁹ Aka aday ka si cen ahay nə pa ma kərtek a kutok anaw? Pu do maja'am a Mbərom bidaw? Ayaw, winen do maja'am a Mbərom acəkan, aday nen ni jak ikwen nà, winen a zalay do maja'am a Mbərom ahay re. ¹⁰ Anga 'am inde mə vinde à Deftere a Mbərom inde, pə winen. Mbərom a wa: "Həna ni slan do maslan uno, i lahak pa 'am saa ndakak anan cəved lele.*"

¹¹ «Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: A wulen su do sə njahay ahay pə daliyugo nà, dowan inde sə zalay anan Yuhana do sa gan baptisma anà do ahay ata nà, ibay. Aya əna, do ma kac awan à bahay a Mbərom inde ata ite nà, winen a zalay anan Yuhana tə məduwen. ¹² Kwa a bənay ahay à alay Yuhana sə dazlan sə wazan anan 'am sə bahay a Mbərom anà do ahay hus ahay həna ata nà, do manide ahay inde ta gak vərəm tə bahay a Mbərom, aday a nan atan sə ngəzar anan. ¹³ Hus ahay pə Yuhana sə dəzley, Deftere Tawrita a Musa, tə Deftere mbala ana do maja'am a Mbərom ahay

fok, ta jay ahay nà, pa 'am sə bahay a Mbərom awan. ¹⁴ Kak ki təmihen 'am uno kəmaya, 'am ana Deftere sa ja pə amay ana Eliya ata nà, kə tərak tə Yuhana kutok.† ¹⁵ Sləmay inde pə dowan a sə sləne 'am a anan cəna, à sləne.

¹⁶ «Do a wuswes anaya həna ata nà, ni ga atan minje nà, ta maw? Ni ga atan minje cəna, tə gwaslay ahay sə njahay pə zavay sə wulen su doh, ti zlahan ayak anà gwaslay sa day hinen ataya, ta wa: ¹⁷ "Ma fak ikwen ayak gungozl, kə gərven bay. Ma fak ikwen ayak gingec, kə yimen bay re!" ¹⁸ Bina Yuhana kà nak, a pa way sa pa kəray bay, a sa mahay bay re, ta ja apan ta wa: "Winen tə setene à nga!" ¹⁹ Nen Wan su Do na nak, na pa dəf kəray, na sa mahay kəray. Tinen apan ti ja upo re, ta wa: "Cen apan! Dowan a anan nà, do sə kutov, do sə vaway nga, aday winen car su do sə cakal jangal ahay pi zek tu do sə atahasl ahay." Aya əna, do ahay ti san kəlire‡ ana Mbərom winen lele, anga ti canan anà mer su way anahan sa ga ataya awan.»

Dəce pu kon aya sə təma 'am a Yesu bay ataya awan

Lukas 10.13-15

²⁰ Yesu a dazlan, a gafan 'am anà do sə wulen su doh aya aday winen sa ga uda zek məduwen sə masuwayan anahan ahay ataya awan, anga tə ngəmak sa yam pə ines a tinen ahay itəbay ata

* **11:10** Ca pə Malakiya 3.1. † **11:14** Ca pə Malakiya 3.23-24. ‡ **11:19** Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

awan. ²¹ A ja, a wa: «Iken, wulen su doh sə Kurajin, yam zek anak anga dace i tak à nga. Iken, wulen su doh sə Baytisada dukwen, dace i tak à nga re. Anga abay masuwayan aya ma ga à wulen su doh a kwanay ataya, tâ ga atan à wulen su doh sə Tirus tə Sidon nà, do sa man ataya ti yam pə ines a tinen ahay bidaw? Ti pak zana sə məsinde pi zek, ti kukot rəba pa nga aday sə dakay anan tə yimak pə ines a tinen ahay tə didək awan.

²² Anga nan, nen apan ni dakak ikwen anan həna: Pə luvon sa ndav anan daliyugo nà, sariya ana atə Tirus tə Sidon nà, i dan atan 'am kawa ana kwanay bay.

²³ «Iken Kafarnahum, a ga apak nà, Mbərom i cakaf wa iken à mburom daw? Matana bay! Ki zla nà, à məke sə mərda adəka coy. Anga masuwayan aya ma ga àga iken ataya nà, abay à ga nə tinen ma ga aya nə à wulen su doh sə Sodoma nà, ata tiya winen i ga inde hus biten cite re.

²⁴ Anga nan, ni jak ikwen: Pə luvon sa ndav anan daliyugo nà, sariya ana Sodoma i dan 'am kawa ananak bay.»

Yesu i dakan anan cəved sa man uda anà do ahay

Lukas 10.21-22

²⁵ A alay ata awan, Yesu a ja, a wa: «Bəbay uno, iken Bahay sə bagəbaga mburom, iken Bahay sə daliyugo. Suse anak, anga kə dakak anan anan way a anaya anà gwaslay ahay, way ataya

aday dukwen abay kə dəkək anan pu do sə kəlire ahay wa, pu do sə asan way ahay wa. ²⁶ Ayaw, Bəbay uno, ka ga matanan, anga a zlak à nga anakiken awan.»

²⁷ Matanan, a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Bəbay uno kə varak uno anan way ahay fok. Dowan sa san Wan a Mbərom nà, ibay, si zek ana Bəbay Mbərom awan. Aday dawan sa san Bəbay Mbərom dukwen ibay, si nen wan anahan awan, tu do aday Wan a Mbərom a gan may sə dakan atan anan ataya awan.

²⁸ «Kwanay do ma ya nga aya, kwanay tə way ma ba aya pa nga ata awan, hayak ikwen ahay pə cakay uno, aday ki njiden sa man uda awan. ²⁹ Pərihen anan azar lele nà, anà 'am uno ahay, tətiken way pi nen wa, anga nen nə do səkəffe awan, ki gen dace à alay uno wa itəbay. Ata aday, sifa a kwanay ahay ti man uda awan kutok. ³⁰ Anga 'am uno ahay nen sa jak ikwen ataya nà, ti njahak ikwen pa may. Way nen sə dəfak ikwen uda pa nga ata nà, i ba pikwen bay.»

12

Yesu nà, winen bahay sə luvon sa man uda awan

Markus 2.23-28; Lukas 6.1-5

¹ Pə luvon a inde nà, Yesu tə njavar anahan ahay ta zla tə guvo sa ndaw. Njavar anahan ahay ta kad ndaw aday ta pa, anga may a han patan. Əna, pac ata nà, luvon sa man

uda awan. ² Farisa ahay tē canan à way a tinen sa ga ata cəna, tē cəce pə Yesu a wa, ta wa: «Ca apan, njavar anak ahay nà, ta ga way aday tēde abay sa ga pə luvon sa man uda bay ata nə, angamaw?»

³ Yesu a mbəđahan atan apan, a wa: «Kwanay kə jingen way ana Dawuda sa ga tu do anahan ahay, à alay a may a han apan ata itəbay đaw? A ga nə kəkəməw?*

⁴ Dawuda a zla à jawjawa sə mazlaḅ a Mbərom inde, a ray pen ma ga nga a anga Mbərom, ta pa tu do anahan ahay. Aday abay tēde sa pa pen ataya nà, si do sə gəđan dungo anà way anga Mbərom ahay taayak bidaw?

⁵ «Kabay kula kə jingen Tawrita itəbay đaw? Do sə gəđan dungo anà way ahay anga Mbərom nà, ta ga mer su way ù doh sə mazlaḅ a Mbərom nə pac pac, kwa tē luvon sa man uda awan.† Tə winen ata tēke đukwen, ines inde patan ibay re. ⁶ Ni jak ikwen həna: Do sə zalay doh sə mazlaḅ a Mbərom inde həna à man a anan.

⁷ «Mə vinde à Deftere a Mbərom inde nà, Mbərom a wa: “U no do ahay tē gan sumor ĩ zek ahay, bina u no tē vuro gənwaw ma sla dungo aya bay.‡” Ata nà, abay kə sənən anan 'am ata nà, ki viren anan ines anà do mənəna ines ahay həna biten ataya bay. ⁸ Bina nen Wan su Do nà, nə lavan nga anà luvon sa man uda awan.»

Yesu a mbar anan đowan a inde ma mac alay awan

Markus 3.1-6; Lukas 6.6-11

⁹ Natiya awan, Yesu a slabak, a zla ù doh sə wazay a inde. ¹⁰ Đowan a inde à man ata, winen ma mac alay awan. Aday đukwen Farisa ataya, a nan atan sa man anan mungok anà Yesu pa sa ga mer su way pə luvon sa man uda ata awan. Anga nan tē cəce pə Yesu wa: «Tawrita a mənuko kə varak uko cəved sa mbar do pə luvon sa man uda awan đaw?»

¹¹ Yesu a mbəđahan atan apan, a wa: «Hinahibay təman anak inde, aday kə slahak panak à məke inde nà, ki gəbay anan à məke wa, kwa à ga nə pə luvon sa man uda awan bidaw? ¹² Tə đidəm a nà, do a zalay təman bidaw? Anga nan, cəved inde sa ga mer su way lele awan, kwa pə luvon sa man uda awan.»

¹³ Yesu a jan anà đowan a ma mac alay a ata kutok: «Ndəđoy anan alay!» Đowan ata a ndəđoy anan alay acəkan, alay anahan kə pəsakak kawa alay a hinen ata re. ¹⁴ Matana awan, Farisa ataya ta nay ahay uho, tē halay nga, aday tē pəlay cəved sə lize anan Yesu kutok.

Do si mer su way a Mbərom sə walay ata awan

¹⁵ Aday Yesu a sləne ləbara a tinen ata cəna, a slabak à man ata wa, a zla way anahan. Do ahay tē pərahak anan azar bayak a re, aday a mbar

* 12:3 Ca pə 1 Samiyel 21.2-7. † 12:5 Ca pə Limle 28.9-10. ‡ 12:7 Ca pə Hose'a 6.6.

anan dō dəvac aya fok. ¹⁶ A gafan atan 'am pi zek wa lele, tâ sa jan anà dōwan winen wayaw bay. ¹⁷ Natiya awan, 'am a Mbərom sa ja tə dūngo ana Ezaya ata a təra dīdek a kutok. Mbərom a wa:

¹⁸ «Dō si mer su way uno nen sə walay ata, hənə!

Winen nà, ləliwe uno awan, nə taslay anan mivəl nə tə winen awan.

Ni slənək ayak apan Apasay uno.

I dakan atan anan dīdek uno anà dō su kon ahay fok.

¹⁹ I ngam sə təre tu dō bay, i zlah awan itəbay.

Dowan sə sləne dūngo anahan pə cəved ibay.

²⁰ Gusuko winen apan i kad coy dukwen, winen i ndav a wa bay,

lalam winen apan i mbacay coy dukwen, winen i ndəvan wa alay itəbay re,

hus pə luvon mbala dīdek anahan saa tavay nga ata awan.

²¹ Dō ahay fok ti dəfan ide nà, anà sləmay anahan kərtek. Š»

Yesu a razl setene ahay tə mǎgala a Mbərom

Markus 3.20-30; Lukas 11.14-23

²² Pə dəba anahan a wa nà, tə gəban ahay dōwan a inde, winen hufof awan, aday maandak a re, anga setene inde anan à nga. Yesu a mbar anan. Dowan ata a ja 'am, a canan ide kutok. ²³ Way a sə təra ata a gan masuwayan

anà man su dō ata fok. Ta ja, ta wa: «Dowan a anan nà, winen Wan ana Dawuda mənuko sa ba ata bidaw?»

²⁴ Aya əna Farisa ahay tə sləne cəna, ta ja, ta wa: «Dowan a anan nà, sə varan mǎgala sa razl anan setene ahay nà, Bə'elzebul* bahay sə setene ahay.»

²⁵ Yesu a san ajalay nga a tinen a zle. Anga nan a jan atan, a wa: «À bahay a wura wura fok cəna, kak dō anahan aya 'am kà zlak atan pi zek bay nà, bahay ata i nes wa. Wulen su doh a wura wura, gulom su doh a wura wura dukwen, kak dō ahay uda ataya 'am kà zlak atan pi zek sabay cəna, i tavay nga sabay re. ²⁶ Kak Fakalaw bahay sə setene ahay winen apan i razl setene ahay nà, 'am kà zlak atan pi zek tu dō anahan aya sabay. Matanan bahay anahan a i tavay nga sabay re. ²⁷ Kak nen na razl setene ahay tə mǎgala ana Fakalaw nà, aday wan a kwanay ahay ti sa razl setene ahay nə tə mǎgala à waya kutok asa anaw? Anga nan, sa naa mak ikwen anan mungok nà, wan a kwanay aya awan. ²⁸ Tə dīdem awan, na razl setene ahay tə mǎgala sə Apasay a Mbərom. Matanan re, ki sənən anan kutok, bahay a Mbərom kà nak ahay à wulen a kwanay.

²⁹ «Matana re, dōwan saa zlan ù doh ù dō gədan a saa ngəzəray panan way anahan ahay nà, ibay. Si kə lahak

apan kurre kà jawak anan dōwan ata awan, aday i saa mba apan sa zlan ù doh sa ray panan way anahan ahay nà, nà.

³⁰ «Dowan aday winen ti nen bay cəna, ata winen dō manide uno. Dowan a kà mak uno zek sə halan nga anà dō ahay bay, ata winen a i tan atan 'am. ³¹ Anga nan ni jak ikwen həna, dō zənzen a kə nəsek kabay kə jənak anan pa 'am anà Mbərom nà, Mbərom i pəse anan ines anahan ata awan. Aya əna, kak dōwan a kə jənak anan pa 'am anà Apasay Cəncan a nà, ata Mbərom i pəsen anan ines anahan ata itəbay fok. ³² Matanan re, kwa dōwan a nə a ja 'am lelibay a pa Wan su Do, Mbərom i pəsen anan ines anahan ata, əna dō sa ja 'am lelibay pa 'am ana Apasay Cəncan ata nà, Mbərom i pəsen anan ines anahan ata kula ite sabay, kwa həna pə luvon sə biten, kwa pə luvon saa nay.»

Dədəzl si sé tə wan anahan aya awan

Lukas 6.43-45

³³ «Kak dədəzl si sé a nə sumor a cəna, wan anahan a i təra sumor a re. Aday kak dədəzl si sé a nə sumor a bay ite, ata wan anahan a dukwen nə sumor a bay re cite. Anga nan, ta san dədəzl si sé nà, pa wan a wa. ³⁴ Kwanay aday nà, zahav su kòn ahay, ki mben apan sa ja 'am lele aya nə kəkəməw? Bina təbəlem su dō a ja nə way

sa nay ahay à mivél anahan wa. ³⁵ Do lele a nà, a san sa ja 'am zle ləfedede, anga 'am anahan ata a nay ahay nà, kwa à mivél anahan lele ata wa. Matanan, dō sə huwan dukwen a ja nə 'am sə huwan, anga 'am anahan ata a nay ahay nà, kwa à mivél anahan a lelibay ata wa re. ³⁶ Nen ni jak ikwen həna: Pə luvon a Mbərom sa ga sariya ata nà, dō ahay ti mbədahan apan anà nga a tinen ahay pa 'am a tinen ahay ma ja aya lelibay ataya fok. ³⁷ Mbərom i ban iken, kabay i mbəsak iken nà, anga 'am anak ma ja awan.»

Do ahay ta gan may Yesu á gan atan masuwayan

Markus 8.11-12; Lukas 11.29-32

³⁸ Natiya awan asa, dō ahay à wulen sə Farisa ahay pi zek tə miter sə Tawrita aya ta jan anà Yesu, ta wa: «Miter, a nan umo, ga masuwayan sə way kərtek sə dəkay anan nà, Mbərom a sə slənay ahay iken acəkan ata awan.»

³⁹ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Do sə biten ahay nə huwan aya fok, dō sə mbədahan ləen anà Mbərom ahay. Tinen ta gan may nà, anà masuwayan. Əna ti canan anà masuwayan sə awan sabay, kak si masuwayan sə təra pə Zonas, dō maja'am a Mbərom ata aday.† ⁴⁰ Kawa ana Zonas sa ga luvon ahay maakan à kutov sə kələf məduwen a inde ata nà, nen Wan su Do ni ga matanan luvon ahay maakan à məke inde re. ⁴¹ Pə

† 12:39 Ca pə Zonas 1 - 4.

luvon sə sariya a Mbərom saa ga ata nà, dō sə Nəniwe ahay ti slabakay ahay uho pə kərtek a tu dō sə biten a anan ataya, ti gan atan sariya. Anga dō sə Nəniwe ahay nà, tə sləne wazo ana Zonas cəna, ta yam pə ines a tinen ahay. Aday dukwen, dō sə zalay Zonas winen inde à man a ana awan.

⁴² «Pə luvon sə sariya nà, bahay sə Saba dukwen i slabak sa gan sariya anà dō sə biten a anaya awan. Anga kwa winen dərən təkede nà, kà nak ahay sa naa pəkak ayak sləmay pa 'am ana bahay Sulimanu, ma ja aya tə kəlire ata awan‡. Əna, cen apan həna kutok, dō sə zalay anan Sulimanu tə məduwen dukwen, winen inde à man a ana awan. Əna hwiya dōwan a ngam sə sləne 'am anahan bay re.»

Amay ana setene à mivél su dō inde

Lukas 11.24-26

⁴³ «Setene kà nak ahay ù dō wa nà, i zla à man kiđe inde saa bar, saa pəlay man sa man uda awan. Əna kə njadak man bay nà, ⁴⁴ i jan anà nga anahan: “Suwan ni ma ù doh uno nen a sa nay ahay wa ata awan.” Kà sak a may ahay nà, i tan à nga anà doh anahan a mama'am ata mə ndakay awan, mə faday a lele, dōwan uda ibay. ⁴⁵ Aday cəna, i ma pə dəba, i ray ahay apan setene azar aya cuwbe, sə zalay anan tə huwan asa, ti nay, ti njahay à dōwan ata inde.

Aday anjahay ana dōwan ata nà, lelibay zal pa sə kukwa ata wa asa. Natiya dukwen, i tərən anà dō sə biten a huwan ataya fok nà, matanan re.»

Mərak a Yesu ahay tatə may anahan

Markus 3.31-35; Lukas 8.19-21

⁴⁶ Yesu winen apan i jan 'am ata anà dō ahay mba, mərak anahan ahay tatə may anahan ta nay, tə tavay uho. Ta gan may sa ja 'am tə winen. ⁴⁷ Dōwan a a jan anà Yesu, a wa: «Atə may anak tatə mərak anak ahay, tinen mə tavay aya uho. A nan atan sa jak 'am.»

⁴⁸ Yesu a mbədahan apan, a wa: «May uno nà, wayaw? Mərak uno ahay nà, maya anaw?» ⁴⁹ A sukwe alay pə njavar anahan ahay, a wa: «Sə təra mərak uno ahay aday may uno nà, tinen. ⁵⁰ Anga dō sa ga way sa zlan à nga anà Mbərom, winen à bagəbaga mburom ata nà, sə təra may uno tə mərak uno nə winen adəka.»

13

Jike su dō sa casl ndaw

Markus 4.1-9; Lukas 8.4-8

¹ Natiya kutok, pə luvon ata kərtek awan, Yesu a nay ù doh wa, a zla way anahan sa jan 'am anà dō ahay pa 'am sə bəlay. ² Dō ahay bayan a tə mindel ta nay ahay pə cakay anahan. Anga nan, a ján way anahan sə njahay à kwalalan inde. Dō ahay ite tə tavay pa 'am məgujunguje. ³ Yesu a

‡ 12:42 Ca pə 1 Laamiiđe 10.1-13.

ɔ́akan atan anan way ahay bayan a tə jike ahay.

A jan atan, a wa: «Dowan inde a zla à guvo, saa casl ndaw. ⁴ Winen apan i casl ndaw ata kutok, zahav a guce panan pə cəved, aday məvuhom ahay tə dagay anan. ⁵ Zahav azar a, a guce pə saray pəkərad, ta hay ahay bəse, anga yugo inde bayan a ibay. ⁶ Əna pac a sləray cəna, a butoy anan aday a vak anan, anga sləlay a ibay. ⁷ Zahav mə mbəsakan a à alay inde ata a guce à wulen sə adak inde. Ta ha cəna, ta har pi zek tə adak, əna adak a bənan mbiyed, ndaw ata kə nahak bay. ⁸ Əna zahav azar awan, a guce à məndak pə yugo lele awan. Ta nah bine siwaw nà, nga sa ndaw kərtek a cəna, hawal sa ndaw apan nə səkat, azar a kwa kuro mbərka, hinen ahay dukwen inde apan kwa kuro maakan.» ⁹ Yesu a jan atan kutok, a wa: «Sləmay inde pə dowan a nə, à sləne 'am a anan.»

Yesu a ja 'am tə jike nə angamaw?

Markus 4.10-12; Lukas 8.9-10

¹⁰ Pə dəba anahan a wa nà, njavar anahan ataya ta zla à man anahan sə cəce panan, ta wa: «Ka taa jan 'am anà dɔ ahay tə jike nà, angamaw?»

¹¹ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kwanay nà, way mi ɔ́er aya à bahay a Mbərom a inde ata nà, winen a kà gak ikwen panan akar sa 'am sə bahay anahan a coy. Aday dɔ

a azar a nà, Mbərom kə varak atan cəved sa san anan itəbay.

¹² Do aday way anahan ahay inde nà, i njad apan re, way i ga inde apan bayan a kutok. Əna, dɔ aday awan anahan inde ibay ata, i lize anan mbala anahan a mənjoek ata re. ¹³ Natiya, na jan atan 'am tə jike nà, anga ti ca apan, əna tə canan bay, ti pak apan sləmay, əna tə sləne bay, ti san awan bay re. ¹⁴ 'Am mbala ana Ezaya sa ja ata a təra patan kutok. Mbərom a wa:

«Ki pəken sləmay, əna ki slənen awan bay.

Ki cen apan tə ide, əna ki cinen anan anà awan bay.

¹⁵ Anga dɔ ataya nà,

tə tacak anan ide, anga aday tə canan anà awan bay,

tə dəngəzlak anan sləmay a tinen, anga aday tə sləne awan bay,

tə dərزلak anan mivəl a tinen, anga aday tə san awan bay.

Bina, abay ti mbədahan ləen anà ines a tinen ahay,

aday ni mbar atan.*»

¹⁶ «Əna kwanay nà, tislen mivəl, anga ide a kwanay ahay tə canan à way ahay zle, sləmay a kwanay dukwen ti sləne way ahay re. ¹⁷ Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Do maja'am a Mbərom ahay bayan a pi zek tu dɔ didək aya bayak a ta gak anan may sə canan à way a kwanay a sə canan həna ata awan, əna tə canak anan anà awan bay.

* 13:15 Ca pə Esaaya 6.9-10.

Ta gan may sə sləne way a kwanay a sə sləne həna ata awan, əna tə slənek awan bay re.»

Yesu a pəsak ananjike su do sa casl ndaw ata awan

Markus 4.13-20; Lukas 8.11-15

¹⁸ «Natiya kwanay nà, sənen anan jike su do sa casl ndaw ata kutok: ¹⁹ Kuwaya, dōwan a kə slənek ləbara sə bahay a Mbərom, aday kə sənək anan bay cəna, Do sə Sədək a nay ahay, a wudəh anan way a ma casl a à mivəl anahan inde ata awan. Cəved aday zahav sə guce apan ata nà, a ga minje tu do matanan ata awan. ²⁰ Do maza aya ite, tinen ta ga minje tə saray pəkərad, zahav sə guce apan ata awan. Tinen nà, tə slənek 'am a Mbərom cəna, tə təma anan tə ataslay mivəl awan. ²¹ Əna, 'am ata a pak sləlay à mivəl a tinen inde bay. Ti njahay mənəcək cəna, dəcə i tan atan à nga, kabay ajugwar 'am i nay ahay patan anga 'am ana Mbərom nà, ti mbəsək cəved sa 'am a Mbərom. ²² Do maza aya ite, tinen ta ga minje tə wulen sə adak zahav sə guce uda ata awan. Tinen tə slənek anan 'am a Mbərom nà, ti sapat zek tə way sə daliyugo ahay, ti gan may à zlile sə daliyugo ahay. Way ataya nà, ti bənan mbiyed anà 'am a Mbərom aday à nah bay. ²³ Əna do azar aya nà, tinen ta ga minje tə yugo lele awan, zahav sə guce uda ata awan. Tinen kutok, tə slənek 'am a Mbərom nà, ti san anan. Anga nan, ta zla

nga uho pa 'am a Mbərom. Ti nah aday hawal sa ndaw ahay ti ga patan nə səkat, kwa kuro mbərka, kabay kwa kuro maakan.»

Jike sə azay sa sla à wulen sa ndaw inde

²⁴ Asa, Yesu a gan atan jike maza awan, a wa: «Bahay a Mbərom a ga minje tu do aday a zla à guvo, a casl ndaw. ²⁵ Əna luvon a ga bine siwaw nà, à alay a do ahay tinen apan ti njak ahan ata nà, do manide a zla à guvo ata ite, a casl uda azay sa sla pa nga ana ndaw, a zla way anahan. ²⁶ Ndaw a hay, a har, a zla nga uho cəna, azay sa sla ata a ha, a har, a kay anan nga anahan uho cite. ²⁷ Do sa ga mer à guvo ana dōwan ata ataya ta zla à guvo nà, ta may, ta jan: “Ka casl à guvo nà, ndaw asənə, aday azay sa sla a hay ahay uda awanaw?” ²⁸ A mbədahan atan apan, a wa: “Sa casl uda nà, do manide uno.” Do ataya tə cəce panan, ta wa: “A nak m̂ə ndaha anan wa həna daw?” ²⁹ A mbədahan atan apan: “A'ay, anga ki i ndihen anan pi zek ta ndaw! ³⁰ Mbəsiken anan tã nah pi zek hus pə luvon sa car ndaw aday. Ata ni jan anà do si mer su way uno ahay: Binen anan azay sa sla, viken anan, aday hilen anan nga anà ndaw i de uno kutok.”»

Jike sə zahav sa wan sə bəzan

Markus 4.30-32; Lukas 13.18-19

³¹ Yesu a jan atan 'am sə jike maza awan, a wa: «Bahay a Mbərom a ga minje nà, ta wan sə bəzan†. Do a gəba wan awan, a casl anan à guvo anahan inde. ³² Wan sə bəzan nà, ma kac a à wulen sə zahav sə dədazl sə way sə kiβe ahay fok. Əna kak ta sak a casl anan aday kà hak ite nà, a har a zalay dədazl si sé azar aya tə məduwen. A har đukwen, kawa dədazl si sé məduwen aya re. Məvuhom ahay ta mba apan sə njahay uda tu doh.»

Jike sə wudəh

Lukas 13.20-21; Markus 4.33-34

³³ Yesu a zəgahan atan anan 'am sə jike hinen asa, a wa: «Bahay a Mbərom a ga minje nə tə wudəh. Uwar a ra mənjoek, a gan anan, a pak pə nuko anahan gəsədaf maakan. A laβ anan nà, nuko ata fok a kwasay, a zlambar.»

³⁴ Natiya kutok, Yesu a jan 'am a anaya anà man su do ata fok nə tə jike. Kà jak atan 'am sə awan maza mənəna jike bay. ³⁵ A ga matanan nà, aday 'am a Mbərom mbala Ezaya sə vinde anan ata à təra, bina Mbərom a wa:

«Ni jan atan 'am tə jike,

ni đakan atan anan way mi đer a, kwa à alay a daliyugo đukwen mə ndakay a fan bay ataya awan.‡»

Yesu a pəsak anan jike sə azay sa sla à wulen sa ndaw ata awan

³⁶ Aday kutok, Yesu a mbəsak anan man sə do ahay ahay uho, a zla way anahan ù doh. Njavar anahan ataya tə hədəken ayak pə cakay, ta jan: «Pəsakan umo anan ahay jike sə azay sa sla à wulen sa ndaw inde ata awan.»

³⁷ Yesu a jan atan, a wa: «Do sa casl ndaw, winen Wan su Do. ³⁸ Guvo a nà, daliyugo. Ndaw a nà, do sə dəfan apan à Mbərom ataya awan. Azay sa sla kutok nà, do sə dəfan apan anà do sə huwan ataya ite re. ³⁹ Do sə Sədək sa casl azay sa sla ata nà, Fakalaw. Alay sa car ndaw đukwen, luvon sa ndaw anan daliyugo.

Do sa car ndaw ahay đukwen, tinen maslay a Mbərom ahay.

⁴⁰ Kawa ana do sa ra azay sa sla aday a vak anan ata nà, way i təra pə luvon sa ndaw anan daliyugo đukwen matanan.

⁴¹ A alay ata nà, nen Wan su Do, ni slənay ahay maslay uno ahay aday ti fakan wa alay anà do sə huwan ahay aday sa man zek anà do ahay sa ga ines ataya fok à bahay a Mbərom wa.

⁴² Ti lar atan đukwen à bərom sə uko inde. A man ata awan, ti yam ta sa rac slan ngərcəca.

⁴³ A alay ata kutok, do đidek aya nà, ti dav kawa pac à bahay a Bəbay a tinen Mbərom inde. Do aday sləmay inde apan nà, à sləne 'am a anan!»

Jike sə zlile mi đer aya awan

⁴⁴ «Bahay a Mbərom a ga minje nà, tə zlile mi đer a à guvo. Do a njad anan, a

† 13:31 Yesu a ga minje nà, ti sé sə əga tinen a inde. ‡ 13:35 Ca pə Jabuura 78.2.

der anan maza awan, a zla tē ataslay mivel awan. A sukom anan dala tē way anahan ahay fok, a sukom anan guvo winen sa der anan uda zlile anahan ata kutok.

⁴⁵ «Asa, bahay a Mbərom a ga minje tu dō sa ga masa tē mēdine ahay. ⁴⁶ A njad mēdine lele awan, a sukom anan dala tē way anahan ahay fok, aday a sukom anan mēdine ata kutok.»

Jike sə kələf à zuvo inde

⁴⁷ «Matanan re, bahay a Mbərom a ga minje nē tē zuvo ma lar a à dəlov inde, a ray ahay kələf ahay bayan a cara cara ata awan. ⁴⁸ A rah lele nā, dō sa ban kələf ahay tē ngəzahay anan uho kutok. Ti pəkay anan wa kələf ahay pə məguguje, tē walay a wa kələf lele aya à mbulo, aday kələf lelibay ataya dukwen tē guce atan. ⁴⁹ Way i naa tēra pə luvon sa ndav anan daliyugo dukwen matanan. Maslay a Mbərom ahay ti nay ahay, ti walay anan dō sə huwan ahay à wulen su dō didek aya wa. ⁵⁰ Ti lar anan dō sə huwan ahay à bərom sə uko inde, aday ti yam ta sa rac slan a ngərcəca à man ata awan.»

Jike sə way məduwer aya pi zek tē way wiya aya awan

⁵¹ Yesu a cəce way pə njavar anahan ahay wa kutok: «Kwanay kə sənən way a anaya fok daw?»

Tinen ite tē mbədahan apan, ta wa: «Ayaw, mə sənək.»

⁵² Anga nan, Yesu a jan atan kutok: «Kak miter sə Tawrita

inde, aday kə dakak anan 'am sə bahay a Mbərom nā, kə tərak kawa bahay su doh sa ray anan way anahan ahay məduwer aya ù doh wa pi zek tē way wiya aya təke def uho ata awan.»

Do sə Nazaratu ahay tē dəfak nga pə Yesu bay

Markus 6.1-6; Lukas 4.16-30

⁵³ Yesu a ndav anan sa ja 'am ataya nā, a zla way anahan ⁵⁴ à Nazaratu, kon anahan a sa har uda ata awan. A dazlan, a zla ù doh sə wazay, a tətakan anan way anā dō ahay à man ata awan. 'Am anahan ataya a gan atan masuwayan, aday ta wa: «A njaday ahay kəlire sə asan way ata awanaw? Aday a mba apan sa ga masuwayan a anaya nā, waya sə varan gədan ata anaw? ⁵⁵ Winen nā, wan ana dō sə cəced dədom ba? May anahan dukwen Mariyama. Məran aya dukwen, da san atan zle, atə Yakuba tə Yusufu tə Simon tatə Yuda. ⁵⁶ Mərak anahan ahay dənā aya dukwen, da san atan zle lele, tinen pə cakay a mənuko. Aday winen a njaday gədan matanan ata awanaw?» ⁵⁷ Anga nan, tē ngəmak sa dəf nga pə Yesu bay.

Yesu a jan atan kutok: «Dō ahay ta gan nga anā 'am ana dō maja'am a Mbərom kwa ta sə wura fok. Əna ù kon anahan awan, aday ù doh anahan a nā, dōwan a gan nga anā 'am anahan ahay itəbay.»

⁵⁸ Yesu a ga masuwayan sə way à man ata nā, mənjoek ca,

anga tə təmahak sa dəf apan nga bay.

14

Amac ana Yuhana, do sa gan baptisma anə do ahay

Markus 6.14-29; Lukas 3.19-20, 9.7-9

¹ Ihe, à alay ata nà, Hiridus nə bahay a pə daliyugo sə Galile. A sləne pə ləbara ana Yesu nà, ² a jan anə do anahan ahay, a wa: «Dowan ata nà, i ga nə Yuhana do sa gan baptisma anə do ahay ata kà mak uho. Anga nan, a mba apan sa ga masuwayan sə way ahay nà, na.»

³⁻⁴ Kwakwa ata nà, Hiridus a gəba anan Hirudiya, uwar ana wanbay anahan a inde, tə ngaman Filip. Anga nan, Yuhana a jan, a wa: «Ki jipen pə uwar tə mərak anak nə, ləlibay. Way ata nà, ines!» Anga nan kutok, Hiridus a jan anə do ahay tã ban anan Yuhana. Ta ban anan, tə dəfak anan ayak ù doh sə dangay. ⁵ Anga nan kutok, a nan anə Hiridus sa vad anan Yuhana. Aya əna, kə vədak anan bay, anga a jəjaran anə Yahuda ahay, bina ta ca pə Yuhana nà, do maja'am a Mbərom wanahan.

⁶ Pa pac a inde kutok, azar uko sə bayak pə luvon sə wahay anan bahay Hiridus a ga. Dəna a Hirudiya a inde, a nay, a gərvan pa 'am anə Hiridus tu do anahan mə ngamay ataya. Agərav ata a zlan à nga anə Hiridus, ⁷ a mbađay i varan way anə dəna ata

kawa anahan saa cəce panan ata fok.

⁸ Dəna ata ite, a zla à man ana may anahan, a cəce panan: «Nə cəce nə maw?»

May anahan a jan nà: «Cəce nà, tã gəđak ahay nga a Yuhana.»

A may à man ana Hiridus, a cəce: «U no ki gad anan nga anə Yuhana, aday vuro anan ahay həna à kwatama inde.»

⁹ Way a mə cəce ata kà zlak anan à nga anə Hiridus sabay. Əna ba kə mbađak anan pa 'am ana do anahan mə ngamay aya coy. Natiya kutok a jan anə suje ahay tã varan ahay nga a Yuhana anə dəna ata kawa anahan sə cəce ata awan. ¹⁰ Suje a zla ù doh sə dangay saa gəđay ahay nga ana Yuhana. ¹¹ Ta nay anan ta nga a Yuhana ma dəf a à kwatama inde, tə varan anan anə dəna a Hirudiya ata kutok. Winen ite a təma anan cəna, a varan anan anə may anahan. ¹² Njavar a Yuhana ahay ite, ta zla ù doh sə dangay, tə gəbay anan məsinde ana Yuhana, ta la anan. Pə dəba anahan a wa, ta zla sə təkəren 'am ata anə Yesu.

Yesu a varan way sa pa anə do ahay ti ga mbulo đara

Markus 6.30-44; Lukas 9.10-17; Yuhana 6.1-14

¹³ Yesu a sləne Yuhana kə məcak cəna, a slabak à man ata wa, a ján à kwalalan inde tə njavar anahan ahay đəkđek, a zla way anahan kəcah pə do ahay wa à kiβe. Do ahay tə sləne sa jəka tinen à kiβe ata nà, ta nay ahay à wulen su doh ahay wa,

tə pərahan azar à kiβe tə saray. ¹⁴ Yesu a dazay ahay à kwalalan wa cəna, a canan anà dō ahay bayak awan. Do ataya ta gan i zek wa. A dazlan, a mbəran atan anan dō sə dəvac a tinen ahay.

¹⁵ Suko a ga bine siwaw nà, njavar anahan ahay ta jan, ta wa: «Luvon winen apan i ga! Aday həna đukwen mənuko à man kiβe. Suwan, mbakan cəved anà dō ahay tã zla à wulen su doh ahay. Ata ti njad sə sukom way sa pa ahay.»

¹⁶ Yesu ite, a mbədəhan atan apan, a wa: «Ti gan may sa zla à man a bay, əna kwanay a viren atan way sa pa awan.»

¹⁷ Tinen ite tə mbədəhan apan re, ta wa: «Awan inde pumo ibay! Inde həna đukwen si tapa sa pen ahay đara tə kələf ahay cuwcuwwe coy.»

¹⁸ Yesu a jan atan: «Hayak ikwen anan ahay!» ¹⁹ A jan anà dō ahay tã njahay pa nga sə gujed à məndak. A gəba anan tapa sa pen a đara ataya, tə kələf a cew ataya awan. A ca ide à mburom, a ngəran ayak anà Mbərom. A gəzla anan tapa sə pen ataya i zek wa, a varan anan anà njavar anahan ahay, aday tã gəzlan anan anà dō ahay. ²⁰ Do ataya fok ta pak, tə rahak 6ah 6ah. Njavar anahan ahay tə halan nga anà mə mbəsak ataya nà, a ga cəkarak kuro nga anahan a cew re. ²¹ Do sa pa way à man ata đukwen, tinen mə baslay

a nà, mungol a dəkdek aday nà, ta ga mbulo đara, mənəna sə baslay anan uwar ahay pi zek tə gwaslay aya awan.

Yesu a bar pa nga sə a'am tə saray

Markus 6.45-56; Yuhana 6.15-21

²² Pə dəba ana way ata wa kutok, Yesu a jan anà njavar anahan ahay tã ján à kwalalan inde, aday tã lahan pa 'am sa zla pa day sə uho. Winen awan, i i mbəsak anan dō ahay à dəba a tinen wa. ²³ Tə gəzla nga tə dō ahay lele nà, a zla way anahan à 6əzlom saa ga amboh, winen a taayan. Luvon a ga apan à man ata awan.

²⁴ A alay ata nà, kwalalan winen dären coy. Mad winen apan i vawan nga anà kwalalan pa nga sə a'am, anga tə zlangay uda awan. ²⁵ Aday ide kə cədək lele fan bay, Yesu a zla pə cakay a tinen cukwe cukwe pa nga sə a'am tə saray. ²⁶ Njavar anahan ataya tə canan winen apan i zla tə saray pa nga sə a'am ata cəna, tə jəjar pi zek yiβye6, ta wa: «Həna anan nà, mədahan.» Ta ma nga sa zlah pi zek, anga zlawan cərkəke.

²⁷ Aya əna Yesu a canan atan cəna, a jan atan ayak 'am a kwayan'a, a wa: «Bənen mbac lele, nen awan, kə jəjiren bay.»

²⁸ Piyer a jan 'am, a wa: «Bahay uno, kak iken acəkan nà, jo ahay i nen nà zlak ayak pa nga sə a'am tə saray a ite kwa!»

²⁹ Yesu a jan ahay: «Hayak!»

Piyer a dazay à kwalalan wa ca, a zla à man a Yesu tē saray aday pa nga sē a'am acəkan. ³⁰ Əna a canan ayak anà mađ nà, a ma nga sē jəjar, aday a dazlan kwayan'a sē kəkar à a'am inde. Winen ite a zlah pi zek, a wa: «Bahay uno, tam nen ite!»

³¹ Natiya Yesu a bənan alay bəse, aday a jan kutok: «Ađaf nga anak a kac ike đaw? Sa gak hiyem hiyem nə maw?»

³² Ta ján way a tinen à kwalalan inde cew maya awan cəna, mađ a mbəsak sa bal cite. ³³ Njavar anahan a azar ataya tē həran nga, ta wa: «Acəkan, tē đidəm a nà, iken nə Wan a Mbərom.»

³⁴ Tē takasay ahay pa day sē agay lele nà, ta zla ù kon sē Gənesaret. ³⁵ Do su kon ataya ta san anan Yesu lele cəna, ta tar anan 'am a pə daliyugo a tinen fok. Anga nan, do ahay ta ray anan ahay do sē đəvac ahay fok. ³⁶ Ta gan amboh à mbəsakan cəved anà do đəvac ataya tē laman alay kwa anà 'am sē zana anahan, aday tē mbar ite. Do sē laman ataya fok, tē mbərak acəkan.

15

Atətak way sē bije ahay

Markus 7.1-13

¹ Natiya kutok, Farisa ahay pi zek tē miter sē Tawrita aya ta nay ahay kwa à Urəsalima wa, pə cakay ana Yesu. Tē cəce panan, ta wa: ² «Njavar anak ahay nà, tē pərahan azar anà atətak way sē bije

ahay bay nə angamaw? Bina, ta pa đaf mənəna sē banay alay kawa atətak way sē bije ahay.»

³ Yesu a mbəđahan atan apan, a wa: «Aday kwanay đukwen, tē atətak way a kwanay nà, kə nəsen anan 'am a Mbərom angama kəla anaw? ⁴ Anga Mbərom a ja nà: “Đəfan apan anà bəbay anak tē may anak*” aday “Kuwaya đowan a kà jak 'am lelibay a pə bəbay anahan kabay pə may anahan nà, sa vad anan.†” ⁵ Əna kwanay ki jen nà, kak đowan a kà jak anan anà bəbay anahan kabay anà may anahan: “Way uno abay saa mak anan zek ata nà, kə tərak anà Mbərom.” ⁶ Ata i đəfan apan anà atə bəbay tē may sabay. Matanan kutok, kə nəsen anan way a Mbərom ma ban awan, anga sē pərahan azar anà atətak way sē bije ahay. ⁷ Kwanay aday nà, mbəđəmbəđə aya awan. Ezaya kà jak pikwen 'am a Mbərom đidəm awan, Mbərom a wa:

⁸ “Do anaya tē həro nga nà, ta 'am đəkđek, mivəl a tinen aya nə dəren ti nen.

⁹ Tinen apan ti dukwo gərmec ù vo nə kəriya awan.

Bina tinen apan ti tətakan anan anà do ahay nà, way sa nga a tinen ahay đəkđek.‡”»

* 15:4 Ca pə Gurtaaki 20.12; Tooktaaki Tawreeta 5.16. † 15:4 Ca pə Gurtaaki 21.17; Farillaaji Lewiŋko'en 20.9. ‡ 15:9 Ca pə Esaaya 29.13.

*Way sa ga mäsagar pu dö
Markus 7.14-23*

¹⁰ Yesu a ngaman ayak anà dö ahay tâ nay pə cakay anahan. A jan atan, a wa: «Pəken uno sləmay, sənən 'am a anan. ¹¹ Saa ga mäsagar pu dö nà, way sa zla ta 'am i zek su dö ata bay. Əna way sa ga mäsagar pu dö nà, way sa nay ta 'am i zek wa adəka.»

¹² Njavar anahan ahay tə hədəken ayak pə cakay ta jan, ta wa: «'Am anak a sa ja ata nà, kə cəbak anan anà Farisa ahay nə, ka san bidaw?»

¹³ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Zahav sə way a aday Bəbay uno winen à bagəbaga mburom ata sa casl bay ata cəna, ti ndaha wa zek. ¹⁴ Mbəsiken atan. Tinen nà, hufof sə bənan alay anà hufof ahay adəka. Kak aday dö hufof a winen apan i bənan alay anà dö hufof a cəna, ti slahay nə cew maya à gujar inde.»

¹⁵ Natiya kutok, Piyer a jan, a wa: «Dakan umo anan 'am sə jike ata ite!»

¹⁶ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Hus həna dukwen, kwanay kə sənən fan bay daw? ¹⁷ Way sa zla i zek su dö ta 'am nà, a zla nə à kutov a way anahan, a may uho tə mətilen, kə sənən bay re daw? ¹⁸ Əna way sa nay uho ù dö wa ta 'am nà, a nay ahay nə kwa à mivəl wa. Ata sa ga mäsagar pu dö nà, way ata kutok. ¹⁹ Anga sa nay à mivəl su dö wa kutok cəna, way kawa ajalay nga lelibay aya, avad nga su dö, aga mədigwed, aga vuwar, akar,

agad mungwalay, agədan azar ù dö. ²⁰ Natiya, sa ga mäsagar pu dö kutok nà, way ataya awan. Bina, apa way mənjenə sə banay alay kawa ana bije a kwanay ahay sa ja nà, a ga mäsagar pu dö bay.»

*Uwar a inde winen Kanana
ahay a dafnga pə Yesu*

Markus 7.24-30

²¹ Yesu a slabak way anahan à man ata wa, a zla way anahan pə daliyugo sə Tirus tə Sidon. ²² A man ata awan, uwar a inde, dö sə pəra, winen Kanana ahay. A nay à man ata wa, pə cakay ana Yesu, a jan: «Bahay uno, wan a Dawuda, mo zek ite, bina dəna uno winen tə setene awan, a bənan dəvac bayak awan.» ²³ Əna Yesu kə mbədahak anan apan bay.

Əna njavar anahan ahay ta nay, ta jan, ta wa: «Miter, kem, bal anan aday à mbəsak iken, bina winen apan i vawak uko nga tə abəbal awan.»

²⁴ Yesu a mbədahan apan anà njavar anahan ahay, a wa: «Nen mə slənay a nà, anga dö sə pəra ahay bay. Əna nen mə slənay a nə pə təman mə lize aya à wulen sə Isəra'ila ahay wa ata awan.»

²⁵ Uwar ata a hədek pə cakay anahan asa, a dukwen gərmec ù vo, a wa: «Bahay uno, mo zek!»

²⁶ Yesu a mbədahan apan kutok, a wa: «Sə gəba anan way sa pa sə gwaslay ahay, sə varan anan anà kəla ahay nà, sumor a daw?»

²⁷ Natiya kutok asa, uwar ata a wa: «Matanan, bahay

uno, əna kəla ahay dukwen ta pa way sə pəpas pə tuwez ana bahay a tinen ahay wa re asanaw?»

²⁸ Yesu a ja, a wa: «Iken uwar a anan, adaf nga anak nə məduwen awan. A tərak nə kawa ananak sə pəlay ata awan.»

Natiya, à alay ata ite, dəna anahan ata a mbar.

Yesu a mbar do sə dəvac ahay bayak awan

²⁹ Yesu a slabak à man ata wa asa, a zla way anahan pa 'am sə bəlay sə Galile. A ján à bəzlom, a njahay way anahan à man ata awan. ³⁰ Man su do a a nay ahay pə cakay anahan, ta zlan anan ayak tu do mə kuray saray aya awan, do hurof aya awan, do vədal aya awan, do maandak aya awan pi zek tu do sə dəvac ahay bayak a cara cara. Tə nahay atan fok pə cakay à Yesu, aday a mbar atan fok re. ³¹ Ana do sə dəvac ahay sa mbar fok ata nə, a gan masuwayan anà do ahay bayak a cite, anga tə canan anà do maandak aya ta ja 'am kutok, do vədal aya tə mbərak, do ma mac saray ataya tinen apan ti zla kutok, hurof ahay tə canan idə zle coy kwaler kwaler. Tə dazlan sə həran nga anà Mbərom sə Isəra'ila ahay.

Yesu a varan way sa pa anà do ahay ti ga mbulo fudo

Markus 8.1-10

³² Yesu a ngaman anà njavar anahan ahay, a jan atan: «Do a anaya tu go ì zek wa, anga mənuko pə kərtek a luvon maakan həna, way sa pa ibay. Ni mba apan sə

mbəsak atan tā zla agay ta may awan bay, anga ti sa ga bəle pə cəved.»

³³ Tinen ite ta jan: «Aday dī njaday way sa pa anga do a anaya fok à kiβe inde à man a anan awanaw?»

³⁴ Yesu a cəce patan wa kutok: «Tapa sə pen inde pikwen nə jugumaw?»

Tə mbədahan apan, ta wa: «Cuwβe, tə kələf ahay mənəcək.»

³⁵ Matanan Yesu a jan anà do ahay tē njahay à məndak.

³⁶ A gəβa anan tapa sə pen a cuwβe ataya awan, pi zek tə kələf a təkə, a gan ayak suse anà Mbərom, a gəzla anan ì zek wa, a varan anan anà njavar anahan ahay tē gəzlan anà do ahay. ³⁷⁻³⁸ Do a mə halay nga ataya fok, tinen mbulo fudo, mənəna sə baslay anan uda uwar ahay pi zek tə gwaslay ahay. Ta pak, tə rahak fok a tinen awan. Tapa sə pen mə mbəsak ata nə, a ga cəkarak cuwβe re.

³⁹ Coy, Yesu a mbəsak anan do ahay tə gəzla nga. Winen a a ján à kwalalan inde sa zla pə cakay sə wulen su doh sə Magadan.

16

Farisa ahay tə Saduki ahay ta gan may Yesu à gan atan masuwayan

Markus 8.11-13; Lukas 12.54-56

¹ Natiya kutok, Farisa ahay pi zek tə Saduki ahay tə tavay den pə cakay anahan. Tə cəce panan wa masuwayan sə way sa nay ahay à mburom

wa, anga ta gan may sa ban anan pə kwande. ² Yesu a mbədfahan atan apan, a wa: «Pac kə slahak ù doh nà, zam-burom a ca ngələbaba, ata ki wen: “Sidew nà, pac i dav.” ³ Aday duwdew sa pac sə sləray ahay ite, kak matapasl kə dəfak aday a ca ngələbaba nə ki wen: “Biten nà, iven i ga.” Way sa ga à mburom tə way saa təra pə daliyugo fok nə kə sənən a agəzlan anan alay pi zek wa nə lele, aday kə sənən pə way sə təra à alay a wuswes a anan inde sabay ata nà, angama kutok anaw? ⁴ Do sə biten ahay nà, huwan aya aday tə mbədfahan ləen anà Mbərom re. Tinen ta gan may nà, anà masuwayan. Əna ti canan anà masuwayan sə awan sabay, kak si masuwayan sə təra pə Zonas, do maja'am a Mbərom ata aday.»

A mbəsak atan à man ata awan, a zla way anahan.

Wudah sə Farisa ahay ta sə Saduki ahay

Markus 8.14-21

⁵ Aday à alay a tinen apan ti takas bəlay nà, njavar anahan ahay tə mbədfəkek anan nga sə gəba tapa sə pen à alay inde. ⁶ Yesu a jan atan, a wa: «Uffa ahak ikwen, bənen nga a kwanay nə lele pə wudah sə Farisa ahay tə Saduki ahay wa.»

⁷ Əna tinen ta ja à wulen a tinen inde nà: «I ga nə a ja pə pen də gəbak à alay inde bay ata awan.»

⁸ Yesu ite a san way a tinen a sə bayak ata zle re. Anga nan, a cəce patan wa, a wa:

«Kə bayiken, na ja nə anga tapa sə pen inde pikwen ibay nà, angamaw? Kwanay munok aya pa sa dəf nga pə way. ⁹ Kə sənən apan fan bay daw? 'Am sə pen tapa dəra, aday do ahay mbulo dəra ta pak, tə rahak aday kə mbəsakak re ata, aday kə rihen anan cəkarak ahay ata nà, kə mbədfəkek ikwen à nga wa daw? ¹⁰ Aday 'am sə pen tapa cuwəbe nen sə varan anà do ahay mbulo fudo, ta pa, ta rah, aday kə rihen anan cəkarak ahay ata nà, kə sənən apan sabay kələdaw? ¹¹ Na jak ikwen nə 'am sə pen bay. Kwanay kə sənən bay nà, angamaw? Aya əna, bənen nga a kwanay pə wudah sə Farisa ahay ta sə Saduki ahay wa lele.»

¹² Natiya kutok, ta sa san sa jəka a jan atan nə pə wudah sə pen bay, əna pə atətak way sə Farisa ahay ta sə Saduki ahay nà, na.

Piyer a dakay anan nà, Yesu nə Almasihu, Wan a Mbərom

Markus 8.27-30; Lukas 9.18-21

¹³ Pə dəba anahan a wa kutok, Yesu a slabak, a zla way anahan pə cakay sə wulen su doh a sə ngaman Kaysariya Filipi ata awan. A man ata awan, a cəce 'am pə njavar anahan ahay wa, a wa: «Do ahay ta ja pi nen, nen Wan su Do nà, nen nə wayaw?»

¹⁴ Tinen ite tə mbədfahan apan, ta wa: «Do hinen ahay ta wa, iken Yuhana do sa gan baptisma anà do

ahay ata awan. Do maza aya ta wa, iken Eliya, do maja'am a Mbərom. Do azar aya dukwen ta ja nà, iken Yereimiya, do maja'am a Mbərom, kabay iken do hinen à wulen su do maja'am a Mbərom ahay.»

15 Yesu a cəce asa, a wa: «Aday kwanay a nà, ki wen nen wayaw?»

16 Simon Piyer a mbəđahan apan, a wa: «Iken nà, Almasihu, Wan a Mbərom, bahay sə sifa.»

17 Yesu a mbəđahan apan, a wa: «Iken Simon, wan ana Zonas, iken nà, Mbərom kə đəfak apak alay sə mazlab anahan coy. Anga sə đakak anan way a đidek ata nà, Bəbay uno winen à bagəbaga mburom ata awan, bina do zənnen a bay. 18 Pak sləmay, ni jak 'am inde həna: Iken nə Piyer, kawa sa ja nà, Pəkərad.* Pə pəkərad a anan kutok, ni halan apan nga anà do sa đaf upo nga ahay fok, aday məgala sə məke i i mbasay patan bay. 19 Ni varak lakile sə təba anan məsudoh sə bahay a Mbərom à alay inde. Aday way anak saa ban pə daliyugo cəna, winen ma ban a matanan à mburom re. Way anak saa pəsak anan pə daliyugo ite dukwen, winen mə pəsak a à mburom re ca.»

20 Əna Yesu a gafan 'am anà njavar anahan ahay sə đakay anan winen nə Almasihu.

Yesu a đakay anan amac anahan tə aslabakay anahan à məke wa

Markus 8.31 - 9.1; Lukas 9.22-27

21 Natiya awan kutok, a bənay pə winen ata wa ite, Yesu a dazlan sa jan 'am tə njanjorzlom a anà njavar anahan ahay kutok, a wa: «Bəlaray ni zla à Urəsalima. Ata, məced sə Yahuda ahay, tə bahay sə gəđan dundo anà way ahay anga Mbərom, tatə miter sə Tawrita ahay ti ga alay ti nen tə mindel, ti vad nen. Aday pə luvon maakan anahan a cəna, nen ni slabakay ahay way uno à məke wa.»

22 Piyer ite a ngaman, ta zla kəcah, a gafan 'am, a wa: «A'ay, bahay uno. A tərak matanan bay!»

23 Yesu a mbəđa apan 'am, a jan: «Zlak ayak pə cakay uno wa, iken Fakalaw! Kə pəlay sə slaray nen à cəved uno wa. Anga ajalay nga anak ata nà, a nay ahay ù do zənnen a wa, bina mbala a Mbərom ata bay.»

24 Yesu a jan anà njavar anahan ahay fok kutok: «Kak dowan a a nan sə pəruho azar nà, à mbəsak sə bayakan way anà nga anahan, à tavak dədom anahan mə zləngad awan, à pəruho azar. 25 Anga kà nak anan anà dowan a sa tam anan sifa anahan nà, i lize anan adəka. Əna dowan a kə lizek anan sifa anahan anga nen ite nà, i njad anan uda way anahan. 26 Bina, do kà sak a njad anan way

* 16:18 Ta 'am a tinen, Piyer a nan sa ja nà, pəkərad.

sə daliyugo a anan fok anà winen, aday sifa anahan a nà, kà lizek anan nà, saa gan dədəffa nà, ma mba asa anaw? Ibay! Awan a inde aday dō zənzen i var sə bəmbad anan sifa anahan nà, inde daw? ²⁷ Nen Wan su Do, ni nay ahay tə mazlaḅ a Bəbay uno mba, aday tə maslay anahan ahay re. I man anan anà kuwaya nà, kawa mer su way anahan a sa taa ga ata awan. ²⁸ Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Dowan aya inde à man a anan, ti mac bay si ti canan anà Wan su Do i nay tə bahay anahan a təke aday.»

17

Zek a Yesu a mbəda pə ide ana njavar anahan ahay

Markus 9.2-13; Lukas 9.28-36

¹ Pə dəḅa anahan a wa kutok, a ga luvon ahay mbərka nà, Yesu a gəḅa pə azar Piyer, Yakuba tə apan Yuhana mərak ana Yakuba, ta ján taayak à bəzlom a inde zəbor awan. ² Tə dəzle cəna, zek a Yesu a mbədahan atan pə ide. Tə canan anà jər anahan nà, kawa sə kwakwa sabay, a wutedən atan kawa pac. Zana anahan pi zek dukwen, a dav nə herre kawa jiyjay sə uko ma dav awan. ³ Njavar anahan ataya tə canan anà atə Musa tə Eliya dō maja'am a Mbərom ahay kwakwa, tinen apan ti ja 'am tatə Yesu.

⁴ Piyer a dazlan sa jan anà Yesu, a wa: «Bahay uno, mənuko à man a anan nə

sumor awan. Kà zlak anak à nga nà, ni ngaray jawjawa ahay maakan, kərtek awan anga Musa, kərtek a ite anga Eliya, aday mədakwidok a nà, anga iken awan.»

⁵ Winen apan i ja 'am ata mba, mugudongudon a dazay, a van atan nga sərdədek. Aday 'am a ndəray ahay à mugudongudon ata wa, a wa: «Həna a anan nà, wan uno ləliwe uno awan. Tə winen nà, nen ni taslay anan mível bayak awan. Slənen anan anan 'am anahan!»

⁶ Atə Piyer tə sləne 'am ata cəna, ta ma nga sə jəjar pi zek, tə slahay duboz. ⁷ Yesu a hədəken atan ayak pə cakay, a laman atan alay, a wa: «Slabiken, kə jəjiren bay.» ⁸ Ta sa cakaf nga asanaw nà, dowan inde pə cakay ana Yesu sabay, a mbəsak winen a kərtek coy.

⁹ Tinen apan ti dazay à bəzlom ata wa mba, Yesu a jan atan, a wa: «Way a kwanay sə canan ahay à bəzlom wa ata nà, kà si jen anan à dowan bay, hus pə luvon uno nen, Wan su Do, saa slabakay à məke wa ata awan.»

¹⁰ Njavar anahan ataya tə dazlan sə cəce panan wa: «Miter sə Tawrita ahay ta wa, Eliya i lahan anà Almasihu aday nà, angamaw?»

¹¹ Yesu a dukwen a mbədahan atan apan, a wa: «Acəkan, Eliya i lahay aday i ndakay anan way ahay fok. ¹² Nen apan ni jak ikwen: Eliya kà nak ahay coy, aday dowan kə sənək apan bay. Ta

gak anan anà Eliya way kawa a tinen sa gan may sa ga fok. Aday dukwen ti gan anà Wan su Do azanan nà matanan re.»¹³ Atə Piyer tə sənək kwayan'a a ja 'am ata nà, pə Yuhana do sa gan baptisma anà do ahay ata awan.

Yesu a mbar anan wan a inde məhərvov a taa ban anan Markus 9.14-29; Lukas 9.37-43

¹⁴ Aday tə dəzley ahay pə cakay sə do ahay cəna, dōwan a inde a nay ahay, a dukwen gərmec ù vo anà Yesu,¹⁵ a jan: «Bahay uno, wan uno winen lelibay. A gak i zek wa ite. Məhərvov a taa gan, a bənan dəvac bayak awan, a taa slahay anan ù uko inde kabay à a'am inde.¹⁶ Na nak anan pə cakay ana njavar anak ahay, əna ta mbak apan sə mbəro anan bay.»

¹⁷ Yesu a ja, a wa: «Kwanay nà, adaf nga a kwanay ma kac awan kələdaw? Kə sənən anan cəved a Mbərom bay re. Ni njahay tə kwanay, aday ni səmen anà way a kwanay ahay nə hus à siwaw? Hayak ikwen uno anan ahay wan a aday!»¹⁸ Yesu a jan 'am anà məhərvov ata tə angəraz awan: «Hayak à wan a anan wa!» Məhərvov ata a zləray à wan ata wa, wan ana dōwan ata a mbar à alay ata acəkan.

¹⁹ Pə dəba anahan a wa kutok, njavar anahan ataya tə hədəken ayak pə cakay taayak a tinen awan, tə cəce: «Manay ma mba apan sə rəzlay anan wa setene

ata bay nà, angama kərtek anaw?»

²⁰ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Anga adaf nga a kwanay a a kac ike. Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Kak abay adaf nga a kwanay à ga inde nə mənəcək kawa wan sə bəzan dukwen, ki jen anan anà bəzlom a anan ataya: “Zla à man a anan wa, zla tiya!” dukwen, i ndaha, i zla à man a kwanay sa jan “zla tiya” ata awan. Awan saa dak ikwen 'am ibay jiga awan. [²¹ Əna abay zahav sə setene həna anan nà, kak si ta sa ga amboh tə sumaya aday bina, a razl zek bay.]»

Yesu a dakay anan amac anahan tə aslabakay anahan à məke wa asa

Markus 9.30-32; Lukas 9.43-45

²² Pə luvon a inde nà, njavar a Yesu ahay mə halay nga aya pə kərtek a à Galile. Yesu a jan atan 'am, a wa: «Nen Wan su Do nà, ti varan nen à alay inde anà do sə daliyugo ahay.²³ Tinen ite, ti vad nen à məke, aday pə luvon maakan anahan a cəna, ni slabakay ahay à məke wa.» Njavar anahan ahay tə sləne 'am ata cəna, mbac a slahay patan wa tə mindel asa.

Yesu a var jangal

²⁴ Tə dəzle à Kafarnahum cəna, do sə cakal jangal anga doh sə mazlaḅ a Mbərom ahay, ta nay ahay pə cakay ana Piyer, ta jan: «Miter a kwanay nà, a var jangal anga doh sə mazlaḅ a Mbərom itəbay daw?»

²⁵ Piyer a mbədahan atan apan, a wa: «A taa hamay ike!»

Aday à alay a tinen apan ti i zla ù doh mba kutok, Yesu a lah sə cəce pə Piyer wa: «Simon, a ga apak nà, bahay sə uho a anaya ti təma jangal nə pə waya wa anaw? Pə wan su kon aya wa daw, kabay pə mədurlon ahay wa daw?»

²⁶ Piyer a mbədahan apan, a wa: «Pə mədurlon ahay wa.»

Yesu a wa: «Kak matanan nà, abay wan sə agay ahay nə ti hamay bay ba? ²⁷ Aya əna, dā saa ga way sə cəban anà do ahay bay. Natiya, zla à bəlay, larak anan ayak kwaniyel anak à a'am inde. Kələf anak a saa bənay ahay pa 'am ata cəna, təban anan 'am, ki tan à nga uda à dala tədə i sla anga mənumo cew ata awan. Varan atan anan kutok.»

18

Wayə sə zalay do hinen tə məduwen à bahay a Mbərom inde anaw?

Markus 9.33-37, 42-48; Lukas 9.46-48, 17.1-2

¹ A alay ata awan ite, njavar a Yesu ahay tə hədəken ayak pə cakay, aday tə cəce panan, ta wa: «Wayə sə zalay do hinen tə məduwen à bahay a Mbərom inde anaw?»

² Yesu a ngaman ayak anə wan cədəw a, a tavay anan à mamasl pa 'am a tinen.

³ A wa: «Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Kak kə mbədihən aday sə təra nga a kwanay kawa gwaslay ahay

bay cəna, ki dəzlen à bahay a Mbərom inde bay. ⁴ Dowan a kə mak anan nga anahan à məndak kawa wan a anan nà, sə təra do məduwen a à bahay a Mbərom nà, winen awan.

⁵ «Kuwayə kə sak a təma jəba sa wan kawa həna anan ataya kərtek a anga sləmay uno nà, dowan ata a təma nən awan. ⁶ Əna kak do kə vak atan saray pə cəved anə do cədəw anaya sa daf upo nga ata nà, suwan pə winen tə banan van à dungo aday tə larak anan ayak à bəlay inde.

⁷ «Ayaw! Dəcə inde pə daliyugo a anan, anga way ahay inde tinen apan ti njan saray anə do ahay. Way ataya ti ga inde hwiya, əna dəcə inde anga do aday way ata a təra tə alay anahan ata awan. ⁸ Kak alay anak kabay saray anak i sapat iken ĩ ines inde cəna, gad anan, lar anan dərən. Suwan sa zla à bahay inde pə cakay a Mbərom, iken ma gad alay awan kabay tə saray anak slangalan a, tə winen aday ki i zla ù uko sə mbacay itəbay ata inde tə alay aya cew, saray anak ahay səndaḅ cew nà, na. ⁹ Kak idə anak i sapat iken sa ga ines cəna, ndaha anan, lar anan dərən tə iken. Suwan sa zla à bahay inde pə cakay a Mbərom tə idə anak a kərtek mbiyan'a ta sa zla à dəlov sə uko inde tə idə anak aya cew maya nà, na.

¹⁰ «Gen anan ngatay anə zek lele anga pa sə kədəy anan do cacədəw a anaya wa. Nen apan ni jak ikwen həna:

Masley a Mbərom ahay inde mə tavay aya pa 'am a Bəbay uno pac pac sã gan atan ngã. [¹¹ Anga nen Wan su Do na nay ahay nã, sa tam anan dõ mə lize aya awan.]»

Jike sã tãman mə lize awan

¹² «Kã bayiken nã kãkãmaw? Kak dõwan a nã, tãman anahan ahay inde sãkat, aday kãrtek à wulen a wa kã lizek nã, i ga kãkãmaw? I mbəsak anan kwa kuro dəsudõ nga dəsudõ mə lize bay ataya à bəzłom, i zla saa pəlay anan winen mə lize ata bidaw? ¹³ Nen apan ni jak ikwen tã dıdem a hãna: Kak kã njadak anan mə lize ata nã, i taslay mivël tã winen nã zal tã tinen mə lize a bay aya kwa kuro dəsudõ nga dəsudõ ataya awan. ¹⁴ Matanan kutok re, Bəbay a kwanay a winen à bagəbaga mburom ata nã, a nan dõwan à lize kwa kãrtek à wulen su dõ ma kac a anan ataya wa bay ite re.»

Ki may anan mərak anak pə cəved sa ga ines wa nã kãkãmaw?

¹⁵ «Yawa matanan, kak mərak anak kã gak ines nã, zla à man anahan awan, jan anan kwanay a cuwcuwwe, way anahan a sa ga lelibay ata awan. Kak kã pəkak anak apan sləmay nã, ki njad anan mərak anak maza awan. ¹⁶ Əna hinahibay i ngam sã pəkak apan sləmay pa 'am ata bay. Kak matanan nã, zla pə cakay anahan kwanay cew tu dõ hinen, kabay kwanay maakan à alay inde. Anga:

“Kak dõwan a kã zlahak pu dõ nã, tã njad dõ sã side way ata dõ ahay cew kabay maakan”, kawa ana Deftere a Mbərom sa ja.* ¹⁷ Kã sak a ngam 'am su dõ ataya bay re cəna, jan anan 'am ata pa 'am su dõ uno ahay, aday ata ti jan apan kutok. Kã sak a ngam sa pak apan sləmay bay re cəna, dõ matanan ata dukwen, ca apan nã kawa dõ sã pəra, kabay winen dõ sã cakal jangal tã danakay ataya awan.

¹⁸ «Nen apan ni jak ikwen tã dıdem a hãna: Way a kwanay saa ban pə daliyugo cəna, i ban zek matanan à mburom. Way a kwanay saa pəsak anan hãna pə daliyugo ata dukwen, i pəsak zek à mburom re.

¹⁹ «Ni jak ikwen 'am hinen asa: Kak dõwan aya cew pə daliyugo aday 'am kã zlak atan pi zek sã cəce way cəna, Bəbay uno à bagəbaga mburom ata i varan atan kawa ana tinen sa gan may ata awan. ²⁰ Anga dõwan aya cew kabay maakan ta sak a halay nga tã sləmay uno cəna, nen inde à wulen a tinen a re.»

Jike su dõ aday a ngam sã pəsən anan ines anã dõ itəbay ata awan

²¹ Piyer a nay ahay pə cakay ana Yesu, a cəce panan: «Ba Məduwen, hinahibay, mərak uno inde, kã gak uno ines nã, ni pəsən anan nã, saray jugumaw? Hus à saray cuwbe bidaw?»

* 18:16 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 19.15.

²² Yesu a mbəđahan apan, a wa: «A'ay! Ki pəsen anan saray cuwbe bay, əna saray kwa kuro cuwbe məcapar cuwbe.

²³ «Matanan kutok, bahay a Mbərom a ga minje nà, tə bahay a inde, a nan do si mer su way anahan ahay fok tə haman anan gudire anahan ahay fok cite. ²⁴ A dazlan anà mer su way ata cəna, tə bənan ahay dowan a inde, dala ata apan nə bayak awan.

²⁵ Dowan ata ite, zlıle anahan a saa hamay anan gudire ata ibay. Bahay ata a jan anà do si mer su way anahan a azar aya nə tē sukom anan way tə way ana dowan ata fok, tu do su doh anahan ahay, ti zek anahan a təke, aday i saa slan pə gudire anahan. ²⁶ Dowan ata ite, a nay a dukwen gərmec ù vo anà bahay ata, a wa: “Amboh, ni hamak anan way anak ahay nə fok. Ga ngatay aday!” ²⁷ ‘Am anahan ata a gan i zek wa anà bahay ata awan, a mbəsakay anan zek anahan awan, aday a mbəsakan anan gudire ata fok re.

²⁸ «Dowan ata a təmay uho lele nà, tə zlangay tu do si mer su way hinen, aday abay gudire anahan inde apan ite. Aday dala anahan apan *dinar* səkat kərtektəkke†. A ban anan, a jakan alay pə dongo. A jan, a wa: “Si ki humo anan dala unə həna.” ²⁹ Do sə gudire anahan ata ite, a dukwen gərmec ù vo ite, a jan, a wa: “Amboh, ga ngatay

aday, ni hamak anan way anak fok.” ³⁰ Əna winen nà, a ngam bay, a ban anan, a zla anan à dangay, a dərəzl anan hus pə luvon ana dowan ata saa hamay anan gudire ata awan. ³¹ Do a tinen a sa taa ga mer su way pi zek ataya tə canan cəna, a cəban atan bayak awan. Ta zla àga bahay ata awan, tə dakan anan ləbara ata awan.

³² «Bahay a tinen ata ite a ngaman ayak asa, a jan: “Iken nà, do si mer su way lelibay awan. Nə mbəsakak anak anan gudire anak abay ki humo ata awan, anga ka gak uno amboh. ³³ Aday ka mba apan sə pəsen anan anà do kwanay i mer su way inde maya ata kətanən bay nà, angamaw?” ³⁴ Anga nan bahay ata a ga apan mível, a ban anan maza awan, a varan anan à alay inde anà suje ahay, tē tacak anan ayak à dangay, tē ga anan alay, hus pə luvon anahan sə hamay anan gudire ata awan.»

³⁵ Yesu a zəga anan asa, a wa: «Kak ka sak a pəsen anan anan ines anà mərak a kwanay ahay tə mível kərtek a bay cəna, Bəbay uno sə mburom ata i ga tə kwanay aya dükwen matanan kutok.»

19

Atətak way pa 'am sa razl uwar

Markus 10.1-12

¹ Yesu a ndav anan 'am ata cəna, a slabak way anahan à Galile wa, a zla à Yahudiya, ta

† 18:28 Dinar kərtek nà, àga tinen dala si mer su way sə hway kərtek.

day uho sə zliner sə Urdon.
 2 Do ahay bayan a tə pərahan azar, aday a mbar anan do sə dəvac a tinen ahay.

3 Aday Farisa ahay tə hədəken ayak pə cakay saa ban anan pə kwande, ta jan: «Tawrita kə varak anan cəved anə mungol sa razl anan uwar kwa pa 'am wura wura daw?»

4 Yesu a mbədfahan atan apan, a wa: «Kwanay kə jingen way mə vinde à Deftere a Mbərom ata itəbay daw? A dälən anahan a inde dukwen, Mbərom a ndakay do nà, mungol tə uwar.* 5 Aday a ja nà: “Anga nan, do mungol a i mbəsak anan bəbay anahan tə may anahan, i hədek pə cakay ana uwar anahan. Cew maya a tinen a ti təra nà, zek kərtektəkke coy.†” 6 Ti naa təra kula inde zek cew sabay. Ti təra zek kərtek sə coy. Anga nan kutok, way a Mbərom sə japay anan ata, dōwan à sa gəzla anan kula bay.»

7 Farisa ahay tə cəce asa: «Kak matanan cukutok nà, Musa a varan cəved ù do aday à varan dərewel à alay inde anə uwar anahan aday à razl anan nà, angama kəla anaw?»

8 Yesu a mbədfahan atan apan, a wa: «Musa a sa varak ikwen cəved sa razl anan uwar a kwanay ahay nà, anga akuray nga a kwanay a kə zalak. Cəkəbay, pə dälən a wa dukwen, cəved inde sa razl uwar ibay re. 9 Nen apan ni jak ikwen: Kak dōwan kə

rəzlak anan uwar anahan, aday kə gəbak uda uwar hinen, dōwan ata kə gak mədigwed, si kak a ban atan pi zek tu do aday.»

10 Njavar anahan ahay ta jan: «Kak abay matanan à wulen atə ana mbaz tə uwar nà, suwan tə gəba zek bay bidaw?»

11 Yesu a mbədfahan atan apan, a wa: «Do ahay fok ta mba apan sə təma atətak way a anan bay. Si dōwan aya Mbərom sə varan atan gədan ata way anahan aday. 12 Bina, do ahay inde tə gəba uwar bay anga tinen mə wahay aya matana coy. Azar aya dukwen tə dədəsl atan adədəsl. Do azar aya ite tə gəba uwar bay anga 'am sə bahay a Mbərom a wanahan. Do inde a nan sə təma atətak way a anan nà, à təma kutok.»

Yesu a daf ngama pə gwaslay ahay

Markus 10.13-16; Lukas 18.15-17

13 Natiya, pə dəba anahan a wa kutok nà, do ahay ta nan anan ahay gwaslay cacəfew aya anə Yesu, anga aday à daf patan alay sə ngama. Əna njavar anahan ahay ta ca apan do ahay tinen apan ti nay anan ahay gwaslay ahay ata nà, ta ma nga sə gafan 'am anə do ataya awan. 14 Əna Yesu a jan anə njavar anahan ahay, a wa: «Mbəsiken anan ahay gwaslay ahay, kə gifen atan 'am sa nay ahay pə cakay uno bay, anga bahay a

* 19:4 Ca pə Laataanooji 1.27, 5.2. † 19:5 Ca pə Laataanooji 2.24.

Mbærom mæ lavay zek awan adæka nà, anà dō sa ga minje tæ tinen anaya ata awan.»

¹⁵ Yesu a dazlan a daf ngama pæ gwaslay ahay a kutok, aday a zla way anahan à man ata wa, a hædek way anahan ù kon hinen.

Njavar a inde zlile awan

Markus 10.17-31; Lukas 18.18-30

¹⁶ Natiya asa, dōwan a inde, winen njavar awan, a nay pæ cakay ana Yesu. A cæce: «Miter, ni ga mer sa ma lele aday ni saa njad sifa sa ndav bay ata anaw?»

¹⁷ Yesu a mbædahan apan, a wa: «Kæ cæce puno wa way sa ga lele awan nà, angamaw? Do lele nà, ibay, si Mbærom a kærtek. Əna a nak sa zla à bahay a Mbærom nà, ban anan 'am sə Tawrita ahay.»

¹⁸ Winen ite a cæce pæ Yesu wa: «'Am ana Tawrita wura aya anaw?»

Yesu a mbædahan apan, a wa: «Kâ vad nga su dō bay. Kâ ga mædigwed bay. Kâ ga akar bay. Kâ gad mungwalay pu dō bay. ¹⁹ Dəfan apan anà atə bəbay tæ may anak.‡ Pəlay anan dō sə cakay su doh anak kawa iken sə pəlay anan nga anak ata awan. §»

²⁰ Njavar ata a jan asa: «'Am ataya fok nà, nə bənak atan lele, a mbəsuko maza nə wuraw?»

²¹ Yesu a jan: «Kak a nak sə tæra dō mənʒəna ines fok cəna, zla, sukom anan way tæ way anak ahay fok, aday varan anan dala awan

anà dō mətawak aya awan. Matanan kutok, ki i njad zlile anak à mburom. Aday hayak, pəruho azar.»

²² Dōwan ata a sləne 'am ata cəna, a cəban, a zla way anahan, anga winen zlile awan.

²³ Yesu a jan anà njavar anahan ahay kutok, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tæ dīdem a həna: Ma dan 'am awan anà dō zlile awan sa zla à bahay a Mbærom inde. ²⁴ Kə sənən apan zle, zlugweme i ndərmad tæ mæke sə ləpəre nà, i ga zek bay. Əna ma da 'am a sə zalay way ata nà, dō sə zlile sa zla à bahay a Mbærom inde.»

²⁵ Njavar a Yesu ahay tæ sləne 'am ata cəna, a gan atan masuwayan. Anga nan ta wa: «Kak sə matanan cukutok nə, waya saa mba apan saa tam aday sa zla à bahay a Mbærom inde anaw?»

²⁶ Yesu a zəzor atan, a wa: «Pu dō zənzen a nà, i ga zek kula bay, əna pə Mbærom nà, matanan bay. Way ahay fok a ga zek ca.»

²⁷ Piyer a mbædahan apan ta sa jan kutok: «Aday manay həna nà, mə mbəsakak anan way a manay ahay fok sə pərahak azar. Saa təran umo nà, magwagway wuraw?»

²⁸ Yesu a jan atan: «Nen apan ni jak ikwen tæ dīdem a həna: Pə uho sa nay, à alay nen Wan su Do ni njahay pa man sə njahay sə bahay sə mazlaḅ uno nà, kwanay dō sə pəruho azar ahay dukwen, ki i njihen pa

‡ 19:19 Ca pə Gurtaaki 20.12-16; Tooktaaki Tawreeta 5.16-20. § 19:19 Ca pə Farillaaji Lewinʒko'en 19.18.

man sə njahay ahay kuro nga anahan a cew, sa gan sariya anà zahav sə Isəra'ila ahay kuro nga anahan a cew ite re. ²⁹ Aday kuwaya dōwan a kə mbəsakak doh anahan ahay, mərak anahan ahay, bəbay anahan pi zek ta may anahan, gwaslay anahan ahay kabay guvo anahan ahay anga sləmay uno cəna, i njad uda way anahan ahay nə məcapar bayak awan, aday i njad sifa sa ndav bay ata re. ³⁰ Anga aday kutok nə, dō sa lah pa 'am həna ataya bayak a ti i təra dō mə dədəba aya cite asa. Aday dō sə dəba ahay bayan a, azanan ti i təra dō ma lah aya ite.»

20

Jike su dō sa ga mer à guvo ahay

¹ Yesu a ja asa: «Way sa ga anan minje tə bahay a Mbərom nə, həna:

«Bahay su doh a inde a wule pərek sa ra dō ahay à guvo.

² Ta ga masa tu dō anahan a sa ra ataya nə, i haman atan hway cəna, dala sə *dinar* kərtek*. Aday a zla atan à guvo. ³ Tə njamde dəsudō asa, a zla sə pəlay dō ahay. A canan anà dō hinen ahay ite, tinen mə tavay aya, mer su way inde patan ibay. ⁴ A jan atan ite: “Zlen à guvo uno, ni hamak ikwen dala kawa sə dō ahay tədə sə haman ataya awan.” ⁵ Ta zla à guvo anahan ata re. Man ipec kə gak, bahay sə guvo a zla sə pəlay

ahay dō maza aya re. A zla tə njamde maakan asa, a ga kawa sə kwakwakwa awan. ⁶ Tə njamde dāra a zla asa, a njad dō ahay mə tavay aya, mer su way inde patan ibay re. A cəce patan wa: “Kə tiven hway kəriya, ki gen mer sə awan bay nə, angamaw?” ⁷ Tə mbədahan apan, ta wa: “Dowan kə rak manay à guvo bay kutok nə, mə ga nə mer sa maw?” Bahay sə guvo ata a wa: “Hayak ikwen ahay, zlen à guvo uno, mer su way inde.”

⁸ «Pac a slahay ù doh nə, bahay sə guvo a jan anà bahay su dō si mer su way ahay: “Ngaman ayak anà dō si mer su way ahay, haman atan dala a tinen. Dazlan pu dō dək ataya wa, ki ndav anan tu dō sə lahak ayak à guvo ata awan.” ⁹ Do sa zla à guvo tə njamde dāra ataya ta zlak ayak. Ta njad kuwaya a tinen a dala sə *dinar* kərtek kərtek. ¹⁰ Do sa zla à guvo pa 'am ataya ta zlak ayak bine siwaw nə, a ga patan nə tinen ti njad dala sə zalay anan dō sa zlak ayak à guvo dək ataya awan. Aday dukwen ta njad nə *dinar* kərtek kərtek a re. ¹¹ Tə təma anan dala a tinen cəna, ta ma nga sə gungwazan anà bahay sə guvo, ta wa: ¹² “Do sa nay ahay həniniye ataya dukwen, ta ga mer nə ler kərtek, aday iken pa haman atan hwiya kawa manay. Manay aday nə, ma ga mer nə hway à pac inde, ma yak nga nə ndəlekeke.”

* **20:2** Dinar kərtek nə, àga tinen dala si mer su way sə hway kərtek.

¹³ Bahay sə guvo a mbəđahan apan anà đowan a tinen a kərtek a, a wa: “Car uno, na gak iken tə danakay bay! Kə zlak anak à nga kawa anumo sa ja ata coy. Matanan, ni hamak hway nà, *dinar* kərtek bidaw? ¹⁴Təma dala anak, zla way anak. U no ni varan anà đowan mədakwidok a anan kawa ananak. ¹⁵Abay ike ni mba apan sa ga anan mer su way tə dala uno kawa su no bidaw? Ka ga sərak nà, pi nen sa gan sumor anà đo ahay ata đaw?”»

¹⁶ Yesu a zəga anan apan kutok, a wa: «Natiya, đo mədakwidok aya ti naa lah, aday đo mama'am aya đukwen ti naa təra mədakwidok aya kutok re.»

Yesu a đakay anan amac anahan ta sə slabakay anahan asa

Markus 10.32-34; Lukas 18.31-34

¹⁷ Yesu winen apan i zla à Urəsalima nà, a ngaman anà njavar anahan ahay kuro nga cew ataya à wulen sə đo ahay wa, a jan atan, a wa: ¹⁸«Sənen anan həna, mənuko apan dī zla à Urəsalima. A man ata awan, ti varan nen, Wan su Do, à alay inde anà bahay sə gəđan dundo anà way ahay anga Mbərom, aday anà miter sə Tawrita ahay. Ti go sariya aday sa vad nen, ¹⁹ti varan nen à alay inde anà đo sə pəra ahay. Tinen ite, ti mbasay upo, ti ndađay nen, aday ti daray nen pə dədom mə zləngad awan. Pə dəba anahan a wa, luvon maakan anahan i təra

nà, nen ni slabakay way uno à məke wa.»

May ana atə Yakuba tə Yuhana a cəce way pə Yesu wa
Markus 10.35-45

²⁰ Natiya kutok, uwar ana Zebede, may ana atə Yakuba tə Yuhana, a zla pə cakay ana Yesu, a dukwen gərmec ù vo sə cəce panan wa way. ²¹Yesu a jan, a wa: «A nak nə maw?»

Uwar ata a mbəđahan apan kutok, a wa: «Gwaslay uno ahay cew həna! Varan atan cəved sə njahay pə cakay anak à bahay anak inde ite. Do kərtek a à alay puway anak inde, đo hinen đukwen à alay gula anak inde ite.»

²² Əna Yesu a mbəđahan atan apan ite: «Kə sənen way a kwanay a sə cəce ata bay jiya awan. Ki mben apan sa sa məndolor sə dəcə uno sa saa sa đaw?»

Atə Yakuba tə Yuhana ta wa: «Ha, mi mba apan!»

²³ Yesu a mbəđahan atan apan, a wa: «Tə đidəm awan, ki i sen məndolor sə dəcə kawa anuno saa sa, əna njahay à alay puway uno, kabay à alay gula uno nà, nen saa var apan cəved a bay. Man ataya mə lavay zek aya nà, anà đo a Bəbay uno sə walay atan saa njahay apan ataya awan.»

²⁴ Njavar a Yesu a azar ataya kuro tə sləne ləbara ata nà, ta ma nga sa ga mivel pu đo a cew ataya cite. ²⁵Matanan, Yesu a ngaman atan ayak fok pə cakay anahan awan, a jan atan, a wa: «Kə sənen zle, bahay sə daliyugo ahay tinen

apan ti ga bahay pə dō ahay nə tə mægala. Aday dō sə lavan nga anà dō ahay dukwen, ta ka anan nə mægala a tinen ahay. ²⁶ Əna, à wulen a kwanay nà, way ataya t̄t̄ t̄ra itəbay. Adəka bay, a nan anà dōwan a sə t̄ra dō m̄duwen a cəna, à gan mer su way anà dō azar aya awan. ²⁷ Aday, kak dō a kwanay a k̄rtek a a nan sə t̄ra dō mama'am a cəna, à t̄ra b̄ile a kwanay a fok aday. ²⁸ Bina nen Wan su Do na nay ahay nà, aday dō ahay t̄u go mer su way bay, əna na nay ahay aday sa gan mer su way anà dō ahay adəka, ni var anan sifa uno saa b̄embad̄ay anan ahay man su dō ahay à amac wa.»

Yesu a mbar anan hufof aya inde cew à Yeriko

Markus 10.46-52; Lukas 18.35-43

²⁹ Atə Yesu t̄ njavar anahan ahay tinen apan ti zla way a tinen à Yeriko wa. Do ahay tinen apan ti p̄rahan azar bayak awan. ³⁰ Dowan aya inde cew hufof aya, tinen m̄ njahay aya p̄ cakay c̄ved. T̄ sl̄ne Yesu winen apan i zla t̄ c̄ved a tinen ata nà, t̄ dazlan sa zlah, ta wa: «Bahay a manay, wan a Dawuda, m̄ gak i zek wa ite!»

³¹ Do a sa zla ataya ta ma nga sə gafan atan 'am, ta wa: «Ticen 'am, njihen tete.»

Əna dōwan a hufof ataya t̄ z̄ga anan apan sa zlah t̄ m̄galak awan, ta wa: «Bahay a manay, wan a Dawuda, m̄ gak i zek wa ite!»

³² Yesu a tavay jek, a ngaman atan ayak, a c̄ce patan wa: «A nak ikwen nà gak ikwen nə maw?»

³³ T̄ mb̄ad̄ahan apan, ta wa: «Bahay, t̄ban umo anan ide ite!»

³⁴ Ta gan i zek wa anà Yesu. A laman anà ide a tinen. Kwayan'a ide a tinen ahay t̄ t̄ba ngurret. T̄ p̄rahan azar anà Yesu.

*Yesu a zla à Ur̄salima
Markus 11.1-11; Lukas
19.28-40; Yuhana 12.12-19*

21

¹ Atə Yesu t̄ njavar anahan ahay t̄ d̄zle b̄ase t̄ Ur̄salima, defefe t̄ wulen su doh sə Baytifaji, p̄ cakay ana culok sə ngaman Ulivet ata nà, a slan njavar anahan ahay cew, ² ta sa jan atan: «Zlen à wulen su doh a tiya pa 'am a kwanay ata awan. Ki ten anan à nga anà wan sə zungo a inde ta may anahan a ma ban awan. Natiya, p̄siken atan ahay, aday hayak ikwen uno atan ahay. ³ Ta sak a jak ikwen awan a d̄ep nà, mb̄adihen atan apan n̄: «Bahay a gan atan may, i may atan h̄niniye.»»

⁴ A t̄ra matanan, anga aday 'am ana dō maja'am a Mb̄erom sa ja ata à t̄ra. ⁵ Mb̄erom a wa:

«Jen anan anà dō sə Ur̄salima ahay nà:

Kagasl, bahay a kwanay winen apan i nay ahay, winen ma j̄an a p̄ zungo.

Winen pa wan sə zungo ta may anahan ata awan,

anga winen dō mə nahay nga awan.*»

6 Njavar ana Yesu ataya ta zla, ta ga kawa anahan a sa jan atan ata awan. 7 Ta nan anan ahay zungo ata ta wan anahan a tōke anā Yesu kutok, tē bəbat patan zana a tinen ahay aday Yesu a njahay apan. 8 Dō azar aya bayak tē wadad anan zana a tinen ahay pə cəved. Dō azar aya asa, tē ngərway ahay alay si sé ahay aday sē bəbat pə cəved a re. 9 Dō sē lahan pa 'am anā Yesu ataya, tatē dō sē dəba ahay fok, tinen apan ti zlah, ta wa: «Həren anan nga anā wan a Dawuda! Mbərom ā daf alay sē mazlaḅ anahan pu dō saa nay tē sləmay anahan ata awan. Həren anan nga anā Mbərom ā bagəbaga mburom.»

10 Yesu i dəzle ā Urəsəlīma coy nā, wulen su doh ata fok a bal cuwad cuwad. Dō ahay ta wa: «Dowan a anan nə winen wayaw?»

11 Man sē dō ahay tē mbəda apan, ta wa: «Winen nə Yesu, dō maja'am a Mbərom, dō sē Nazaratu pə daliyugo sē Galile.»

Yesu a razl dō sa ga masa ahay ù doh sē mazlaḅ a Mbərom wa

Markus 11.15-19; Lukas 19.45-48; Yuhana 2.13-22

12 Yesu a zla ù doh sē mazlaḅ a Mbərom kutok. A razl anan dō sē sukum anan way tē way ahay aday dō sē sukum way ahay fok uho. A fakay anan tabal su dō sē bəmbad

dala ahay, pi zek ta man sē njahay su dō sē sukum anan way tē kurkudok ahay fok re. 13 A jan atan, a wa: «Mə vinde a ā Deftere a Mbərom inde nā, natiya awan: “Ti ngaman anā doh sē mazlaḅ uno nā, doh sa ga amboh.†” Aday kwanay kə tərən anan həna, lar su dō sē ngəzar dō ahay a nə kəkəməw?‡»

14 Hufof ahay pi zek tu dō vədal aya ta nay pə cakay ana Yesu ù doh sē mazlaḅ a Mbərom, a mbar atan fok. 15 Əna bahay sē gədan dungo anā way ahay anga Mbərom pi zek tē miter sē Tawrita aya tē canan anā way a Yesu a sa ga masuwayan aya, aday tē sləne gwaslay ahay ù doh sē mazlaḅ a Mbərom tinen apan ti zlah «Həren anan nga anā wan a Dawuda!». Way ata a gan atan nə wadan wadan. Tē dazlan sa ga mivel pə Yesu kutok. 16 Ta jan, ta wa: «Way a gwaslay ahay tinen apan ti ja ata nā, kə sləne zle dəp daw?»

Yesu a mbədaahan atan apan, a wa: «Nə sləne zle. Kə jingen 'am ata ā Deftere a Mbərom inde itəbay kələdaw? A wa: “A nak nə təbəlem sē gwaslay ahay pi zek tē dungo sa wan gindez aya ti hərək nga.Š”»

17 Yesu a mbəsak atan ā man ata awan, a zla way anahan ā Baytiniya, a sa nahay ā man ata awan.

Yesu a tahasl anan buway a inde

Markus 11.12-14, 20-24

* 21:5 Ca pə Jekariya 9.9. † 21:13 Ca pə Esaaya 56.7. ‡ 21:13 Ca pə Yeremiya 7.11. § 21:16 Ca pə Jabuura 8.3.

18 Yesu winen apan i may ahay à Urəsalima sidew a duwdew nà, may a han apan.

19 A canan ayak anà buway pə cəved, a hədəken ayak ù vo. A ca apan nà, daslam a dəkdek. Wan a ibay. A jan 'am anà buway ata awan: «Kula iken ki njad wan ite sabay.» Cəna, buway ata a kuray sokok kwayan'a.

20 Njavar anahan ahay tə canan cəna, a gan atan masuwayan, tə cəce: «Buway a anan a kuray bəse kwayan'a kəkəməw?»

21 Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Kak adaf nga a kwanay inde, aday awan kà gak ikwen hiyem hiyem bay cəna, ki mben apan sa gə way uno sa gan anà buway a anan. Aday ki mben apan sa jan kwa anà bəzłom a anan: “Slabak à man a anan wa, zla à bəlay inde!” Aday i təra kawa ana kwanay sa ja ata acəkan.

22 Kak adaf nga a kwanay inde nà, ki njiden anan way a kwanay saa cəce à amboh a kwanay inde ataya nə fok.»

Sə varan məgala anà Yesu sa ga awan aya nə wayaw?

Markus 11.27-33; Lukas 20.1-8

23 Yesu a ma ù doh sə mazla6 a Mbərom, aday winen apan i tətakan anan way anà do ahay. Bahay sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom, pi zek tə məced sə Yahuda ahay tə hədəken ayak pə cakay anà Yesu. Tə cəce panan: «Ka ga way anak a anan ataya nə tə məgala ana

wayaw? Sə varak cəved a nə wayaw?»

24 Yesu a a mbədahan atan apan: «Nen dukwen, ni cəce pikwen wa way kərtek. Kà mbədihen uno apan aday. Ata nen ni jak ikwen ite, na ga way a anaya tə məgala a wayaw nà, na. 25 Sə slənay anan ahay Yuhana sa gan baptisma anà do ahay nə wayaw? Mbərom daw, kabay do zənzen a daw?»

Tinen ite, tə mbədə 'am pi zek a tinen awan, ta wa: «Di jan həna nà, kəkəməw? Kak da sak a jəka, Mbərom sə slənay anan ahay nà, i jak uko asa: “Kak kə sənən apan zle cukutok nà, kə dəfen apan nga bay nə angamaw?”

26 Aday kak da sak a jəka, do zənzen a sə slənay anan ahay nà, ata guko ngatay, bina man su do a dukwen i vawak uko nga. Bina a ga patan nà, Yuhana nə do maja'am a Mbərom.» 27 Anga nan kutok, tə mbədahan apan anà Yesu, ta wa: «Ma san bay!»

Yesu a wa: «Kak sə matanan cukutok ata nà, nen dukwen ni dakak ikwen anan dowan a sə vuro məgala sa ga mer su way anaya bay re.»

Jike ana bəbay a inde tə gwaslay anahan ahay cew

28 Yesu a jan anà məced sə Yahuda ataya asa, a wa: «Bayiken pə ləbara inde həna aday. Dowan a inde nà, gwaslay anahan ahay inde cew. A jan anà wan kərtek awan: “Dəna uno, zla à guvo. Kà sa ga mer.” 29 Wan ata a mbədahan apan anà

bəbay anahan nà: “Ni zla bay.” A jalay pə dəba anahan a wa nə, a zla à guvo ata cukutok. ³⁰ Bəbay a tinen ata a zla pə cakay ana wan hinen, a jan kawa ana wan a mama'am ata re. Wan ata ite a mbədahan apan ta sa ja nà: “Ni zla.” Əna kà zlak à guvo ata bay adəka bugol. ³¹ A wulen sə gwaslay ahay a anaya wa nà, sa ga way sa zlan à nga anà bəbay nə wan wuraw?»

Tə mbədahan apan anà Yesu nà: «Wan mama'am awan!»

Yesu a jan atan kutok, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Do sə cakal jangal ahay, tə uwar sa ján uho tə do ahay so ataya ti i lahak ikwen à bahay a Mbərom inde. ³² Yuhana do sa gan baptisma anà do ahay kà nak sə dəkak ikwen anan cəved lele sə dəfan apan anà Mbərom, aday kə dəfen nga pa 'am anahan aya bay. Əna do sə cakal jangal ahay, tə uwar sa ján uho tə do ahay so ataya, tinen tə dəfak nga pa 'am ana Yuhana. Kə cinen anan, əna kə ngəmen sə mbədahan ləen anà azla a kwanay lelibay ataya bay hwiya, aday kə dəfen nga pa 'am anahan bay re.»

Jike pu do sa ga mer à guvo ahay

Markus 12.1-12; Lukas 20.9-19

³³ Yesu a jan atan asa, a wa: «Pəken sləmay pə jike a hinen həna re. Dowan a inde a jule təroz à guvo. A ga apan jal, a daf uda kudom məduwen

a sa zla6 uda wan si sé. A dezl uda lagad zəbor awan anga do sa ba anan guvo ata awan. A mbakan anan guvo à alay inde anà do si mer su way ahay, a zla way anahan à man dəren awan.

³⁴ «À alay a do ahay tinen apan ti ban təroz nà, bahay sə guvo a slan do anahan ahay pə cakay ana do sa ga mer à guvo ahay saa təmahan ahay mbala anahan ite. ³⁵ Əna do sə guvo ataya tə canan atan cəna, ta ban atan. Ta ndazl anan do kərtek a ledədfə. Do mə slala cew a ta vad anan bəskol à məke. Do mə slala maakan awan, ta ra apan kon sa tar anan gəngaf gəngaf. ³⁶ Bahay sə guvo ata a zəga anan apan sa slan do ahay bayak a re. Əna do sa ga mer ahay à guvo, ta gan atan nə kawa ana do sə kwakwa ataya re. ³⁷ Pə dəba a tinen ata wa fok nà, bahay sə guvo a slənan atan ayak wan si zek anahan awan. A bayak nà: “Wan si zek uno dəgerger nà, ti dəfan apan.” ³⁸ Cəkəbay do sa ga mer ahay tə canan anà wan si zek anahan ata adəka nà, ta ja à wulen a tinen inde, ta wa: “Sa naa pa 'am sə guvo a adəka nə winen. Bənuko anan, vəduko anan. Ata guvo a anan i təra a mənuko.” ³⁹ Ta ban anan wan ata awan, tə ngəza anan uho à guvo wa, ta vad anan kutok.»

⁴⁰ Natiya kutok Yesu a cəce: «Bahay sə guvo ata kà sak a nay ahay tə alay anahan a nà, i ga anan do si mer su way ataya nə kəkəməw?»

⁴¹ Məced sə Yahuda ataya tə mbədahan apan, ta wa: «Ba-

22

hay sə guvo kà nak nà, i ga atan alay ndəlekeke, aday i vad atan kutok. I mbəsakan anan guvo ata anà dō maza aya awan, aday i njad patan wa magwagway sə guvo anahan ata awan.»

⁴² Anga nan, Yesu a jan atan kutok, a wa: «Kula kə jingen anan 'am a anan à Deftere a Mbərom inde itəbay kələdaw?

“Kon mbala ana dō sa dezl way ahay sa lar anan ata nà,
sə təra kon sə mide lele adəka nà, winen.

Sa ga way ata dukwen, zek ana Mbərom Fetek awan.

Way ata a gak uko masuwayan pə idə.*”»

⁴³⁻⁴⁴ Yesu a ja asa, a wa: «Kak dōwan a kə slahak pu kon ata nà, kon ata i nes anan. Aday kon ata kà sak a slahay pə dōwan a ite dukwen, i ngələd anan. Anga nan, Mbərom i təma pikwen wa bahay anahan, i varan anan anà dō ahay aday ti dəfan apan ata awan.»

⁴⁵ Bahay sə gədan dongo anà way ahay pi zek tə Farisa aya tə sləne ləbara a Yesu a sa ga anan jike ata nà, ta san zle kutok, Yesu a ja nə pə tinen.
⁴⁶ Tə pəlay abay sa ban anan, əna tə jəjaran anà man su dō sə pərahan azar a Yesu ata awan. Bina dō ataya ta ja nà, Yesu nə winen dō maja'am a Mbərom.

Jike sə azar uko sə gəba dalay

Lukas 14.15-24

¹ Yesu a gəba jike maza asa sa jan anà dō ahay. A jan atan, a wa:

² «Way maza həna sa ga anan minje tə bahay a Mbərom re. Bahay a inde a lavay anan zek tə way sa pa sə azar uko bayak a anga wan anahan i gəba dalay. ³ A slan dō si mer su way anahan ahay saa ngaman ahay anà dō mə ngamay ataya, pə way sa pa. Əna tə ngəmay ahay bay. ⁴ A slan dō maza aya sa jan anà dō mə ngamay ataya nà: “Way sa pa ma da coy. Nə vədak guson sa sla ahay, pi zek ta sla mə dədok aya awan. Way ahay fok nə lavak anan zek anga agəba dalay coy. Hayak ikwen ahay!” ⁵ Əna dō a mə ngamay ataya ta gak anan nga anà angamay ata bay. Ta zla way a tinen ahay, dō hinen à guvo, dō hinen à lumo. ⁶ Do maza aya ite, ta ma nga sa ban anan dō si mer su way ataya, ta ga atan alay, aday ta vad atan.

⁷ «A cəban anà bahay ata awan. A slan suje ahay saa vədəy anan dō sa vad dō ataya, aday sə vakan atan anan wulen su doh a tinen ahay fok. ⁸ Pə dəba anahan a wa asa, a jan anà dō si mer su way anahan ahay, a wa: “Way sa pa mə lavay zek a anga azar uko sə gəba dalay coy. Əna dō a mə ngamay ataya ta slak tədə sa pa anan

* 21:42 Ca pə Jabuura 118.22-23.

bay. ⁹ Zlen ayak pə mægəzləga cəved ahay, ngimen anan ahay anà dōwan a kwanay saa canan ataya fok, tâ nay à azar uko.” ¹⁰ Do si mer su way ataya ta zla pə cəved, tə halan nga anà dō aday tinen sa njad ataya fok, dō lele aya awan pə kərtek a tə dō sə huwan ahay re. Natiya kutok, doh sə azar uko ata a rah tə dō ahay bayak awan.

¹¹ «Zek a bahay a zlak ayak sa ca pə dō a mē ngamay ataya kutok. Aya əna, a canan anà dōwan a inde, winen nā, zana sə azar uko inde pi zek ibay. ¹² Bahay ata a jan: “Car uno, ka nay à man a anan mənjenja zana sə azar uko nə kəkəməw?” Dōwan ata kə mbədahak anan apan awan a ibay. ¹³ Bahay a jan anà dō si mer su way anahan ahay, a wa: “Jiwen anan, liren anan ayak uho, i ide zənzen inde, à man aday dō ahay ti yam ta sa rac slan ata awan.”»

¹⁴ Yesu a zəga anan kutok, a wa: «Mbərom a ngaman anà dō ahay nə bayan awan, əna dō mə walay aya ite nā, bayan a bay.»

*Jangal anà bahay sə Ruma
Markus 12.13-17; Lukas
20.20-26*

¹⁵ Natiya Farisa ahay tə halay nga, tə pəlay cəved sa ban anan Yesu pə mungok sa 'am anahan awan. ¹⁶ Ta slan njavar a tinen ahay pi zek tu dō ana Hiridus ahay. Do ataya pə kərtek a kutok, ta jan à Yesu, ta wa: «Miter, ma san zle, iken nə dō didem awan. Kə tətakan anan anà dō ahay dukwen, didək sə way

ana Mbərom sa jan anà dō ahay tâ ga ata awan. Kə jəjaran anà 'am sə dō ahay bay, kə zəzor way sə wuted ide itəbay re. ¹⁷ Jan umo, kə bayak nə kəkəməw? Cəved inde sə varan jangal anà bahay sə Ruma dāw? Bəzi mē varan bay dāw?»

¹⁸ Yesu a san sədøk a tinen a zle. Anga nan a jan atan kutok: «Kwanay nə mbədəmbədə aya dāw? Ki ngen upo balay angamaw? ¹⁹ Ken uno anan ahay dala sə jangal awan aday!» Ta kan anan karanga awan. ²⁰ Yesu a təma anan, aday a jan atan: «Pə karanga a anan nā, mezeze a wayaw, aday mē vinde apan nā, sləmay a wayaw?»

²¹ Tə mbədahan apan kutok: «Wita nā, mezeze tə sləmay ana bahay sə Ruma.»

Yesu a jan atan kutok: «Lele, kak matanan cukutok nā, viren anan anan way ana bahay sə Ruma anà bahay sə Ruma, aday way a Mbərom anà Mbərom a ite.»

²² Tə sləne cəna, a gan atan masuwayan. Tə mbəsak anan Yesu, ta zla way a tinen.

*Aslabakay à məkə wa
Markus 12.18-27; Lukas
20.27-40*

²³ Pə luvon ata kərtek awan, azar su dō aya inde, tinen Saduki ahay, ta nay ahay pə cakay a Yesu sə cəce panan 'am. Tinen a aday nā, ta wa dō kə məcak nə i slabakay ahay sabay. Anga nan tə cəce 'am a anan pə Yesu wa, ta wa: ²⁴ «Miter, Musa

kə vindek umo, a wa: “Do kə məcak aday kə mbəsakak uwar mənjenja wan nà, mərak a məsinde ata à gəba anan mədukway sə uwar awan aday ti wahan mægije anà dowan a ma mac ata awan.*”

²⁵ Dowan aya inde àga manay cuwbe, tinen tə mərak ahay. Do zek məduwen awan, a gəba uwar, a mac mənjenja sa njad panan wan. Do sa mban apan a hədek anan uwar ata mədukway awan.

²⁶ Winen ite a mac re, tə wahak bay a re. Do mə slala maakan a hədek anan asa ite re. Matanan fok a tinen a cuwbe awan, tə wahak pi zek tə uwar ata bay. ²⁷ Pə dəba a tinen a wa fok dukwen, zek a uwar ata a mac re. ²⁸ Ata pə luvon saa slabakay ahay à məke wa ata nà, uwar ata i tərà nà uwar a wayaw? Bina cuwbe a tinen a, tə gəbak anan pa sə uwar a re.»

²⁹ Yesu a dazlan, a mbədahan atan apan kutok, a wa: «Kwanay apan ki zluwen à cəved wa, anga kə sənən Deftere a Mbərom bay, kə sənən məgala ana Mbərom bay re. ³⁰ Bina, do ahay tə slabakak ahay à məke wa nà, kwa do mungol aya awan, kwa do uwar aya dukwen, ti i gəba zek ahay sabay fok. Anga ti i tərà à mburom nà, kawa maslay a Mbərom ahay. ³¹ Aday pa 'am sə slabakay ahay à məke wa ata nà, kə jingen way ana Mbərom sa jak ikwen ata

itəbay kələdaw? Mbərom a ja nà: ³² “Nen nà, Mbərom ana Ibərahima, Mbərom ana Isiyaku, aday Mbərom ana Yakob.†” Mbərom, winen nà, Mbərom su do ma mac aya bay, əna winen Mbərom su do tə sifa aya awan.»

³³ Do ahay bayak a tə slənek atətak way anahan ataya awan, aday atətak way anahan ata a gan atan masuwayan.

Mama'am sa nga sa 'am mə baslay aya awan

Markus 12.28-34; Lukas 10.25-28

³⁴ Farisa ahay tə sləne sa jəka Yesu kə mbasak pə Saduki ahay ata nà, tə halay nga à man ata kərtek awan.

³⁵ Do a tinen a kərtek, winen miter sə Tawrita awan, a cəce panan wa way aday sa ban anan pə kwande, a wa: ³⁶ «Miter, à Tawrita inde nà, nga sa 'am mə baslay aya fok nà, wura məduwen a aday a zalay azar aya anaw?»

³⁷ Yesu a mbədahan apan, a wa: «“Pəlay anan Mbərom Fetek, Bahay anak nə tə mivəl anak a təke, tə apasay anak a təke, aday tə abayak nga anak a təke.‡” ³⁸ Natiya sə tərà nga sa 'am mə baslay a məduwen a aday a zalay azar aya nà, winen awan. ³⁹ Hinen aday sə lavay tə winen ata həna re: “Pəlay anan do sə cakay su doh anak kawa iken sə pəlay anan nga anak ata awan.§” ⁴⁰ Tawrita a Musa pi

* **22:24** Ca pə Laataanooji 38.8; Tooktaaki Tawreeta 25.5-6. † **22:32** Ca pə Gurtaaki 3.6, 15-16. ‡ **22:37** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 6.5. § **22:39** Ca pə Farillaaji Lewinjko'en 19.18.

23

zek ta 'am ana dō maja'am ana Mbərom ahay fok, tə bənay nə pa 'am a cew a anan ataya wa.»

Almasihu nà, wan a wayaw?

Markus 12.35-37; Lukas 20.41-44

⁴¹ Farisa ahay tinen mə halay nga à man ata hwiya. Anga nan, Yesu a cəce patan wa: ⁴² «Kwanay kə bayiken ma pə Almasihu anaw? Aday ki jen nə winen wan ana wayaw?»

Tə mbədahan apan, ta wa: «Winen wan ana Dawuda.»

⁴³ Yesu a jan atan kutok, a wa: «Aday Dawuda a ngaman bahay anahan nà, kəkəma asa anaw? A ja 'am tə məgala ana Apasay Cəncan awan, a wa:

⁴⁴ «Mbərom Fetek a jan anà Bahay uno:

Njahay à alay puway uno,
aday ni nahay anan dō sa
nak ide ahay,
ki ján patan tə saray.*»

⁴⁵ «Kak Dawuda a ngaman anà Almasihu nə “Bahay uno” bugol nà, winen i saa təra wan ana Dawuda nə, kəkəma asanaw?»

⁴⁶ Dowan kwa kərtek sə mbədahan apan nà, ibay. Pə dəba wa nà, kuwaya a jəjar sə cəce panan 'am maza awan.

Bənen nga a kwanay pə miter sə Tawrita ahay wa

Markus 12.38-39; Lukas 11.43, 46, 20.45-46

¹ Natiya, Yesu a jan 'am anà man sə dō ahay tə njavar anahan ahay, a wa: ² «Miter sə Tawrita ahay pi zek tə Farisa ahay nà, mer su way a tinen aya nə sə dakan anan Tawrita a Musa anà dō ahay. ³ Dəfen anan apan anà atətak way a tinen, aday gen way a tinen sa jak ikwen ataya fok. Əna kɪ gen way a tinen sa ga ataya bay, anga tinen a ta ga way a tinen sa ja ata bay. ⁴ Bina, tə banan way ma ba aya pa nga anà dō ahay, əna ta ngam sa man atan zek sə tavakan atan pa nga kwa ta wan sə alay bay.

⁵ «Ta ga way ahay fok nà, pə ide sə dō ahay aday tə canan atan. Anga nan, zlangar a tinen sa nga aday sa daf pi zek ataya nà, məduwen aya awan. Aday way a tinen sa tam pa 'am sə zana a tinen ahay dukwen nà, zəbor aya re.* ⁶ Ta zlak à man sa pa way nà, tə pəlay man sə njahay lele aya awan. Tinen ù doh sə wazay ahay cəna, ta ca wa dukwen man zəbor aya awan. ⁷ Ta gan may nà, dō ahay ta jan atan 'am à kwa-suko nà, tə akərdeh aya awan, à wulen sə dō ahay inde fok.

* **22:44** Ca pə Jabuura 110.1. * **23:5** Yahuda ahay ta taa nga zlangar cacədeh aya aday sə vinde uda 'am ana Mbərom ahay. Ata ti daf pi zek. Ta tam way kawa biye ahay zəbor aya pa 'am sə zana a tinen ahay re. Natiya a ga patan nà, ti mba apan sa may anan 'am a Mbərom à nga inde anga way ataya awan kutok.

Aday ta gan may nà, dɔ ahay tɛ ngaman atan nɛ “Miter.”

⁸ «Əna kwanay nà, kâ ngâmen tâ ngamak ikwen “Miter” itəbay. Anga miter a kwanay inde nà, si kərtek. Kwanay fok nà, tɛ mərak ahay. ⁹ Kâ sa ngimen anan anà dɔwan “Bəbay” pə daliyugo bay. Bəbay a kwanay inde kərtek dukwen, winen à mburom. ¹⁰ Kâ ngâmen sɛ ngamak ikwen

“Bahay nga” ahay bay re, anga bahay nga a kwanay inde nɛ kərtek, Almasihu.

¹¹ Dɔwan a məduwen a à wulen a kwanay ata à tɛra adəka nà, dɔ si mer su way a kwanay. ¹² Dɔwan a kə pəlak man sɛ njahay pa 'am sɛ dɔ ahay cəna, ti daf anan à dəba à məndak adəka. Aday dɔ mə nahay nga sɛ njahay à dəba ata ite nà, ti daf anan pa 'am sɛ dɔ ahay kutok.»

Dəce pə miter sɛ Tawrita ahay tɛ Farisa ahay

Markus 12,40; Lukas 11,39-42, 44, 52, 20,47

¹³ «Kwanay, miter sɛ Tawrita ahay, Farisa ahay, kwanay dɔ sɛ mbadəmbada ahay, wawayah, dəce i tɛrak ikwen! Anga kə ticen anan məsudoh sɛ bahay a Mbərom pə dɔ ahay wa. A nak ikwen anà kwanay a sa zla uda bay, aday kwanay gədek a gafan 'am anà dɔ ahay sa zla uda re.

[¹⁴ «Kwanay, miter sɛ Tawrita ahay, Farisa ahay, kwanay dɔ sɛ mbadəmbada ahay, wawayah, dəce i tɛrak ikwen! Anga kwanay apan ki ngəzəren way pə mədukway

sə uwar ahay wa. Kwanay apan ki gen amboh dukwen, ki gen nɛ zededede bayak awan, anga aday dɔ ahay tɛ canak ikwen. Əna kwanay nà, Mbərom i gak ikwen sariya ma da 'am awan.]

¹⁵ «Kwanay, miter sɛ Tawrita ahay, Farisa ahay, kwanay dɔ sɛ mbadəmbada ahay, wawayah, dəce i tɛrak ikwen! Kwanay apan ki bəren kwa aha pə daliyugo, pa nga sɛ bəlay ahay, anga aday kə njidən dɔ kərtek sɛ pərahak ikwen azar. Ata ki tɛren anan dɔ saa njad sariya a Mbərom a zal kwanay a saray cew adəka.

¹⁶ «Dəce inde anga kwanay! Kwanay dɔ hurɔf aya aday ki jen ki bənen anan alay anà dɔ ahay ata awan. Aday ki wen: “Dɔwan a kə mbadək anan tu doh sɛ mazlaɓ a Mbərom nà, wita kə mbadak bay. Əna kə mbadak tɛ gura a ù doh sɛ mazlaɓ a Mbərom ata nà, ata ambaday anahan nɛ lele awan.” ¹⁷ Kwanay nɛ hurɔf aya aday ɓəlɓəle aya nà, angamaw? Gura a aday ù doh sɛ mazlaɓ a Mbərom ata nà, winen way ma gan nga awan, anga winen ù doh sɛ mazlaɓ anahan. Sɛ zalay way hinen nɛ maw? Gura daw, kabay doh a sɛ tɛra anan gura ata cəncan ata daw? ¹⁸ Aday asa, ki wen: “Dɔwan a kə mbadak anan ta man sɛ gədan dongo anà way anga Mbərom ata nà, wita kə mbadak bay. Əna kə mbadak tɛ way a ma gad dongo pa man ata nà, ata ambaday anahan nɛ lele

awan.”¹⁹ Kwanay nà, huruf aya acəkan! Sə zalay way nə maw? Way ma gad dungo coy ata daw, kabay man sə gədan dungo anà way aday a təra anan way ata cəncan a ata daw?²⁰ Matanan, kak dowan a a mbaday nə ta man sə gədan dungo anà way ata nà, kə mbadak anan tə way a ma gad dungo ata pi zek ta man sə gədan dungo anà way ata təkə bidaw?²¹ Do sə mbaday anan tu doh sə mazla6 a Mbərom ata dukwen, a mbaday nə tə Mbərom a sə njahay ù doh sə mazla6 ata re.²² Do sə mbaday anan tə mburom ite a mbaday dukwen ta man sə njahay a Mbərom, aday tə Mbərom a mə njahay a uda ata təkə.

²³ «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, Farisa ahay, kwanay do sə mbadəmbada ahay, wawayah, dəce i tərak ikwen! Anga kə rəzlen anan à nga wa sa var alay mbok wa kərtek sə daslam ahay cara cara nə lele. Əna kə mbədəken anan à nga wa sa ga mer su way ta 'am məduwen aya à Tawrita inde, kawa sa ja nà, sa ga way tə cəved awan, sa gan sumor ù do, sa daf nga pə Mbərom tə mivəl kərtek awan. Abay tədə ki gen nà, way ataya awan, mənəna sə mbəsak sa ga way a azar aya re.²⁴ Kwanay huruf ahay, aday ki jen ki bənan anan alay anà do ahay! Kwanay apan ki dəzen anan a'am anga sə gəba anan wa makwakwad ahay, əna kwanay apan ki sədəken anan zlugweme mənəna asan apan.

²⁵ «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, Farisa ahay, kwanay do sə mbadəmbada ahay, wawayah, dəce i tərak ikwen! Kwanay nà, ki gen minje nə tə gəsa'am kabay tuwez. Kə cakiden anan day sə uho aya lele cəna coy. Aday cəkəbay, ta su doh sə mivəl a kwanay ahay nà, mə cakad aya bay. Mivəl a kwanay ahay ma rah aya nà, tə ubor a kwanay ahay tə way a kwanay mə kəra aya awan.²⁶ Kwanay Farisa ahay huruf aya awan, cakiden anan kutov sə gəsa'am a kwanay ahay, aday day sə uho a i saa təra mə cakad a lele bidaw?

²⁷ «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, Farisa ahay, kwanay do sə mbadəmbada ahay, wawayah, dəce i tərak ikwen! Anga ki gen minje tə jəvay mə sluray aya awan. Ta day sə uho nà, a dav nə herre. Cəkəbay ta su doh aya nə ma rah a tə məsinde ahay, aday tə way mə wuslay aya cara cara bayak awan.²⁸ Kwanay həna dukwen, kətanən. Ta day sə uho nà, kwanay kawa do didek aya awan, əna ta su doh a ite nà, kwanay ma rah aya tə mbadəmbada aday tə sədək aya dəkdek.»

Sariya su do mbadəmbada aya awan

Lukas 11.47-51

²⁹ «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, Farisa ahay, kwanay do sə mbadəmbada ahay, wawayah, dəce i tərak ikwen! Kwanay apan ki dəzen anan jəvay anà do maja'am a Mbərom ahay. Kwanay apan

ki sluren anan jəvay su dō dīdek aya awan, ³⁰ aday ki jen, ki wen: “Ta wa abay mā ga inde kwakwa ata tē bije a manay ahay nā, mi japay ahay tē tinen sa vad anan dō maja'am a Mbərom ahay bay.” ³¹ Kə dīken anan hēna ata nā, kwanay wan ana dō sa vad anan dō maja'am a Mbərom ataya re. ³² Hēna nā, ki ndəven anan mer su way ana bije a kwanay sə dazlan ahay ataya cukutok daw?

³³ «Kwanay dədew ahay bidəka, kwanay wan su kōn ahay. Ki mben apan sa tam anan nga a kwanay à sariya sa zla à məkə sə mərda ata wa nā, kəkəmw? ³⁴ Matanan kutok, slənen anan 'am a anan aday: Ni slan dō maja'am a Mbərom ahay tu dō kəlire aya, aday tē miter ahay āga kwanay. Azar aya ki vaden atan kabay ki diren atan pə dədom mē zləngad aya awan. Azar aya ite dukwen, ki naa ndiben atan ù doh sə wazay a kwanay ahay, ki hiwen atan azar dukwen kwa ta sə wura fok asəka. ³⁵ Anga nan kutok, mez su dō dīdek aya sa mac pə daliyugo a anan ataya fok i nay ahay pikwen. A bənay ahay kwa pə amac ana Abel wa, hus pə amac ana Zakari, wan ana Barakiya, dōwan a kwanay sa vad à gala su doh sə mazlaḅ a Mbərom à wulen ana atə man cəncan a ta man sə gədan dūngo anā way ahay ata awan. ³⁶ Nen apan ni jak ikwen tē dīdem a hēna, Mbərom i gan sariya anga

way ataya fok nā, anā dō a wuswes a anan ataya awan.»

Yesu a yam anga wulen su doh sə Urəsalima
Lukas 13.34-35

³⁷ «Hayaka Urəsalima ahay! Kwanay dō sə Urəsalima ahay! Kə vaden anan dō maja'am a Mbərom ahay, aday kə tiren anan dō a Mbərom sə slənak ikwen ahay ataya tu kon. Aday saray bayak a, na gak anan may sə halak ikwen nga anā kwanay dō sə Urəsalima ahay ù vo uno, kawa man njəkar sə halan nga anā wan anahan ahay à bərgaslay inde ata awan. Hwiya kə ngəmen bay re. ³⁸ Ihe, doh sə mazlaḅ a Mbərom a kwanay i təra rəgay. ³⁹ Matanan, ni jak ikwen anan: Ki cinen uno sabay, si azanan ki naa cinen uno nā, à alay a aday ki i jen: “Mbərom à daf alay sə mazlaḅ anahan pu dō sa nay ahay tē sləmay anahan ata awan.”»

24

Do manide ahay ti i mbazl anan doh sə mazlaḅ a Mbərom
Markus 13.1-2; Lukas 21.5-6

¹ Pə dəḅa anahan a wa, Yesu a nay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom wa, winen apan i zla way anahan. Njavar anahan ahay tē hədek pə cakay anahan, aday tē dakan pu doh mi dēzl aya à gala su doh sə mazlaḅ a Mbərom. ² Aday Yesu a jan atan kutok, a wa: «Kə cinen anan anā doh a anaya zle fok bidaw? Nen apan ni jak ikwen tē dīdem a hēna: Do

manide ahay ti mbazl anan. Kon hinen saa dinger zek pə hinen nà, ibay fok.»

Way saa lahan anà andav sə daliyugo ataya awan

Markus 13.3-13; Lukas 21.7-19

³ Yesu a njahay à 6əzlom sə Ulivet. Njavar anahan ataya tə hədəken ayak pə cakay, tinen a taayak, aday tə cəce panan wa, ta wa: «Jan umo bidaw? Doh sə mazla6 a Mbərom i saa mbazl nə si-waw? Minje sa ma i ga aday mi saa san ki may ahay aday daliyugo i ndav coy anaw?»

⁴ Yesu a mbəđahan atan apan, a wa: «Liven anan i zek a kwanay ahay lele, dowan à sa njak kwanay bay.

⁵ Anga do ahay bayak a ti gəba sləmay uno, ti nay, kuwaya i ja winen nə Almasihu. Ti njak anan do ahay bayak awan.

⁶ Ki slənen ləbara sə vəram ahay cara cara, kwa dəren, kwa bəse, əna kə jəjiren anan bay. Anga təktek way ataya ti təra aday. Əna wita kə dəzlek pə andav ana daliyugo fan bay re. ⁷ Kon a anan, i slabak pu kon hinen, bahay a anan i vad zek tə bahay hinen. A man ahay cara cara may i ga, aday daliyugo i 6al matanan re. ⁸ Dəce ataya fok ti təra nə kawa wan sə dəlay anan uwar ti zek cew ata awan.

⁹ «À alay ata nà, ti varan kwanay à alay inde anà do ahay aday tã ga alay tə kwanay, tã vad kwanay à məkə sa ndaw. Do su kon ahay fok ti nak ikwen ide

anga kwanay njavar uno ahay. ¹⁰ A alay ata kutok, do ahay bayak a ti mbəsak sa đaf upo nga, ti ga đaf pi zek ahay, ti nan ide i zek ahay re. ¹¹ Do maja'am a Mbərom mungwalay aya bayak a ti nay ahay, ti zluwe anan do ahay bayak a cite. ¹² Mer su way sə sədøk i zakay aday asan zek sə do ahay bayak a i səfe. ¹³ Əna dowan a kə səmak anan hus à andav a inde cəna, winen i tam. ¹⁴ Ti đakay anan ləbara sə bahay a Mbərom mugom a anan pə daliyugo kəzlek, aday do su kon ahay fok ti sləne anan. Ata daliyugo i sa ndav kutok.»

Do manide ahay ti naa mbazl anan Urəsalima

Markus 13.14-23; Lukas 21.20-24

¹⁵ «Ki i cinen anan anà səkar sə lize way i tavay à man cəncan awan, kawa ana do maja'am a Mbərom Daniyel sa ja apan ata awan.*

(Dowan a kə jingek anan 'am a anan nà, à sənan anan anà nga anahan nə lele.)

¹⁶ A alay ata asanaw nà, do sə Yahudiya ahay tã haw sa ma nga à 6əzlom ahay inde. ¹⁷ Do aday winen pa nga su doh đukwen à dazay, à haw, əna à sa ray ahay way anahan ahay ù doh wa bay. ¹⁸ Dowan a winen à guvo đukwen, à saa nay ahay agay sa naa gəbak ayak zana anahan bay re. ¹⁹ Wuna, pa pac ataya nà, dəcə inde anga uwar ti zek cew aya awan,

* 24:15 Ca pə Daniyel 9.27, 11.31, 12.11.

adaya anga uwar ta wan a à bak ataya re. ²⁰ Gen anan amboh à Mbərom adaya ahaw a kwanay à sa təra à alay sa maɗ kabay pə luvon sa man uda bay. ²¹ Anga à alay ata nà, dəcə i zalay, bina kwa ana Mbərom sə ndakay daliyugo hus ahay biten dukwen, dəcə kawa winen ata kə tərak kula bay, adaya inde i təra kula sabay re. ²² Əna, Mbərom kə kəcak anan luvon ataya bay nà, abay dowan saa tam nà, ibay. Əna, kə kəcak anan luvon awan anga dō anahan a sə walay ataya awan.

²³ «À alay ata nà, dowan a kà jak ikwen: “Almasihu winen həna” kabay “Winen tiya” nà, kà sa dafen apan nga bay. ²⁴ Anga almasihu ahay mungwalay aya bayak a ti nay ahay pi zek tu dō sə jəka tinen dō maja'am a Mbərom ahay. Ti ga minje sə way ahay, tə masuwayan aya cara cara sa njak anan kwa dō mə walay aya awan, abay a ga zek nà, na. ²⁵ Na jak ikwen anan pi zek wa kurre. Sənen pi zek lele.

²⁶ «Ta sak a jak ikwen: “Almasihu winen tiya pə pala à kiβe” nà, kɪ zlen saa cay anan ahay bay. Kabay ta sak a jak ikwen: “Winen mi dər zek a həna” dukwen, kə təmihen 'am ata bay re. ²⁷ Bina Wan su Do i nay ahay nə kawa awuted a Mbərom sə wuted pərad, a dav kwa aha ata awan. ²⁸ A man a adaya way ma mac a inde ata cəna, mugudok ahay ti halay nga bayak a nà, à man ata awan.

Luvon ana Wan su Do saa may ahay

Markus 13.24-27; Lukas 21.25-28

²⁹ «Pə luvon sə dəcə ataya sa ndav cəna, pac i dav sabay, kiya dukwen matanan. Mawuzlawazl ahay ti gucey ahay à məndak, adaya dukwen məgala sə way ahay à mburom ataya, ti bal. ³⁰ Ata minje mbala Wan su Do i kay ahay zek pa nga mburom kutok. A alay ata, dō su kon ahay fok ti zlah, ti yam. Ata, ti canan anà Wan su Do winen apan i may ahay pə matapasl ahay pa nga mburom tə məgala awan, adaya tə mazlaβ a bayak a re. ³¹ Məzləzlilen məduwen a i fa zek. Adaya Wan su Do i slənay ahay maslay anahan ahay, ti halan nga anà dō anahan a sə walay ataya kwa ta sə wura fok hus pə magaga sə daliyugo.»

Minje sə buway

Markus 13.28-31; Lukas 21.29-33

³² «Sənen pə way ana buway sə dakak ikwen anan ata adaya. Kə cinen anan anà alay anahan aya ta gak kulβosloslo nà, daslam aya dukwen ta dak, ata kə sənen zle coy viya winen apan i slay bəse. ³³ Matanan re, kə cinen anan anà way uno sə dakak ikwen anan ataya cəna, sənen a nà, nen Wan su Do, nen apan ni may ahay bəse, nen pə alay sə məsudoh. ³⁴ Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Əlek dō sə biten ahay ti i mac nà, way ataya fok ti təra. ³⁵ Daliyugo

i ndav, kærngay i slukwac pə bagəbaga mburom, əna 'am uno nà, i ndav itəbay.»

Dowan saa san luvon sa ndav anan daliyugo nà, ibay

Markus 13.32-37; Lukas 17.26-30, 34-36

³⁶ «Əna, dowan saa san luvon sə way ataya nà, ibay. Maslay a Mbərom ahay ta san bay, nen wan anahan a dukwen na san bay. Sa san luvon a cəna, si zek a bəbay uno Mbərom awan. ³⁷ A alay a Wan su Do i may nà, way ahay ti təra nə kawa sə təra à alay ana Nuhu ata re.† ³⁸ A alay ata nà, do ahay tinen apan ti taslay mivel sa pa way ahay, ta sa sa way a tinen ahay, mungol ahay ti gəba dalay, dəna ahay dukwen ti zla à mbaz, hus pə luvon ana Nuhu sa zla way anahan à kwalalan inde ata kutok. ³⁹ Do ataya fok, tə sənək pi zek bay, hus pə luvon ana a'am sa rah anan daliyugo aday a ra atan fok ata awan. A alay ana Wan su Do sa may ahay ata dukwen, i təra nə kətanən re.

⁴⁰ «À alay ata kutok, do ahay cew ti ga mer à guvo kərtek awan, do kərtek a nà, ti gəba anan, aday do hinen nə ti mbəsək anan. ⁴¹ Uwar ahay cew ti gan pa van kərtek awan, do kərtek a nà, ti gəba anan, aday do hinen nə ti mbəsək anan. ⁴² Njihən cəna, mə lavay zek aya awan, bina kə sənən luvon ana Bahay a kwanay sa nay ata bay.

⁴³ «Sənən pə way inde lele aday: Kak bahay su doh

awan, a san apan zle, à alay a həna anan nà, do sə akar ahay ti nay ahay əga winen saa zləray anan ahay nà, dowan ata i njak ahan daw? I nahay nə tə ide cekərkərre anga aday do sə akar ataya tã zlan ù doh bay, bidaw? ⁴⁴ Anga nan kutok, kwanay dukwen, njihən mə lavay zek aya cekərkərre matanan re, bina, nen Wan su Do nà, ni i may ahay à alay a duwuraw dukwen, ki sənən apan bay re.»

Do sa ga mer su way lele awan, tu do sa ga mer su way lelibay awan

Lukas 12.41-48

⁴⁵ «Do sa ga mer su way lele awan, aday winen nə wurwer a ata nà, wayaw? Winen nà, dowan a aday bahay su doh anahan a sə mbakan anan do si mer su way ahay fok à alay anahan inde ata awan. Winen i varən atan way sa pa lele à alay aday tədə sa pa way ata awan. ⁴⁶ Ataslay mivel i tərən anà dowan ata awan, kak bahay su doh anahan kà mak agay aday kà tak anan ahay à nga winen apan i gan nga anà do si mer su way anahan ataya lele nà, na. ⁴⁷ Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna, bahay su doh anahan ata i mbəsakan anan way ahay à alay inde nə fok.

⁴⁸ «Aya əna, hinahibay ite, do sa ga mer su way ata kà sak a jalay à nga anahan inde: "I ga nà bahay su doh uno i may bəse bay." ⁴⁹ Winen

† 24:37 Ca pə Laataanooji 7.17-23.

gædek sa ga anan alay tæ azar su dō si mer su way ahay, gædek pæ way sa pa anahan ahay, sa pa, aday i sa mahay anahan tu dō sæ vaway nga ahay. ⁵⁰ Sænen apan lele kutok, bahay su doh ana dōwan ata i may ahay nà, pæ luvon a aday winen a i san apan bay jiga ata awan, kabay à alay a dukwen i san bay re. ⁵¹ Bahay su doh anahan ata kà sak a may ahay aday kà tak anan ahay à nga nà, winen apan i ga mer su way lelibay aya ata nà, i ga anan alay tæ dōwan ata tæ mindel. I razl anan à man su dō sæ mbadæmbada ahay, aday ti rac slan tæ ide sæ ayam awan anga dæce à man ata awan.»

25

Jike sæ dæna dalay ahay kuro

¹ «À alay a Wan su Dō i may ata nà, i ga minje tæ dæna dalay aya kuro sa ba dō sæ gæba dalay ata awan. Tæ gæba lalam a tinen ahay, ta zla sa ba dōwan a sæ gæba dalay ata kutok. ² Cækæbay, dæna ataya nà, dæra aya næ bælþæle aya awan, dæra aya ite, ma san nga aya awan. ³ Dæna bælþæle ataya cæna, tæ gæbay lalam a tinen ahay mænþæna sæ gæbay apan kwalaba sæ kwalenjer maza awan. ⁴ Dæna ma san nga ataya nà, tæ gæbay lalam a tinen ahay, tinen tæ pækay kwalenjer maza à kwalaba hinen ahay inde re. ⁵ Aya æna, dōwan sæ gæba dalay ata kè njahak ayak bayak awan, dæna ataya fok tæ dangwaz, ta njak ahan.

⁶ «Man luvon a ga bine siwaw cæna, tæ slæne abæbal awan sæ dō ahay, ta wa: “Dō sæ gæba dalay kè dæzlek ahay. Slabiken, tæmihen anan!” ⁷ Dæna ataya fok tæ pædek cæna, tæ dazlan sæ lavay anan zek tæ lalam a tinen ahay fok. ⁸ Dæna bælþæle ataya tæ dazlan sa jan anà dæna ma san nga ataya kutok, ta wa: “Amboh, viren umo kwalenjer a kwanay ataya panan mænþæk mænþæk ite, bina lalam a manay ahay tinen apan ti mbacay pumo wa.” ⁹ Dæna ma san nga ataya tæ mbædæhan atan apan, ta wa: “A'ay, i slak uko fok bay. Suwan, zlen à wulen su doh, aday ki sukumen ahay pæ dō sa ga masa ahay wa.” ¹⁰ Dæna bælþæle ataya ta zla saa sukumay ahay kwalenjer à wulen su doh ahay wa kutok. A alay a tinen apan ti pælay kwalenjer à wulen su doh wa ata awan, dō sæ gæba dalay a dæzley ahay ite. Dæna ma san nga ataya tæ slabak, ta zla à man sæ azar uko tatæ dō sæ gæba dalay. Bahay su doh a tacay anan mæsudoh anahan. ¹¹ A njahay zærata cæna, dæna dalay a azar ataya dæra aya, tæ dæzley ahay ite. Ta jan ayak 'am anà bahay su doh uho wa, ta wa: “Kem, tæþan umo ayak wa ite!” ¹² Bahay su doh ata a jan atan ahay apan, a wa: “Tæ didek a nà, na san kwanay bay.”»

¹³ Natiya kutok, Yesu a wa: «Anga nan, njihen mæ lavay zek aya awan, anga kæ sænen luvon a bay, kwa alay adæka

sabay fan.»

Jike su do si mer su way ahay

Lukas 19.11-27

¹⁴ «À alay ata dukwen, i ga minje tē bahay su doh saa zla à man dāren ata awan. A ngaman anā do si mer su way ahay, a mbəsakan atan anan zlile anahan. ¹⁵ A varan dala sē gura səkāt dāra anā do kərtek awan. Anā dōwan hinen dukwen, dala sē gura səkāt cew, aday anā do mē slala maakan a nā, dala sē gura səkāt kərtek. A varan anā kuwaya dukwen, kawa ana dōwan a saa mba apan ata awan. A dazlan, a zla way anahan kutok.

¹⁶ «Kwayan'a, do sa njad dala sē gura səkāt dāra ata a zla, a mbəda anan alay lele. Kē njadak apan wan a dukwen dala sē gura səkāt dāra re.

¹⁷ Do sa njad dala sē gura səkāt cew ata a zla, a mbəda anan alay, kawa dōwan a mama'am ata re. Kē njadak apan wan a dukwen dala sē gura səkāt cew re. ¹⁸ Əna dōwan sē tēma dala sē gura nē səkāt kərtek ata, a zla, a la anan dala ana bahay anahan ata à mēke inde, a dər anan udā awan.

¹⁹ «A njahay pē dəba wa bayak a nā, bahay a tinen ata a may agay. A cəce patan wa, ta ga anan tē dala sē gura anahan ahay nē kəkəməw. ²⁰ Do sa njad dala sē gura səkāt dāra ata, a nay, a jan anā bahay anahan: “Kē varak uno dala sē gura səkāt dāra. Ca apan, nē njadak apan wan aya səkāt dāra re.” ²¹ Bahay anahan

ata a jan nā: “Suse, iken do si mer su way lele aday dīdek a re. Ka gak mer su way lele awan tē way a aday abay bayak a bay ataya awan. Ni mbəsakak way ahay bayan a à alay inde re. Hayak wa ù doh. Taslumo mivēl pē kərtek awan.”

²² «Do sa njad dala sē gura səkāt cew ata, a nay, a jan anā bahay anahan, a wa: “Bahay uno, kē varak uno dala sē gura səkāt cew. Ca apan, nē njadak apan wan aya səkāt cew re.” ²³ Bahay anahan ata a jan nā: “Suse, iken do si mer su way lele aday dīdek a re. Ka gak mer su way lele awan tē way a aday abay bayak a bay ataya awan. Ni mbəsakak way ahay bayan a à alay inde re. Hayak wa ù doh. Taslumo mivēl pē kərtek awan.”

²⁴ «Do sa njad dala sē gura səkāt kərtek ata dukwen a nay, a jan anā bahay anahan, a wa: “Na san iken zle, iken do jinje awan. A man aday kē caslak ayak way bay ata dukwen, ka zla sē cəray wa way re. A man aday kē zəvak awan bay ata dukwen, ka ban panan way re. ²⁵ Nē jəjarak tē iken bayak awan. Anga nan, nē dərək anan dala anak à mēke. Ahan way anak kutok.”

²⁶ «Bahay anahan ata a jan, a wa: “Iken nā, do lelibay awan, isew awan. Ka san apan zle, nen nā, do jinje awan. A man a nē caslak awan bay ata dukwen, nē cəray wa way re. A man aday nē zəvak ayak awan bay ata

đukwen, na ban panan way re. ²⁷ Matanan, abay tæde ki đaf anan dala uno à bank, aday ata na mak agay nà, ni tan à nga anà dala uno tæ wan a awan. ²⁸ Tæmihen panan dala sà gura sèkat kærtek ata awan, aday viren anan anan apan anà do aday dala sà gura anahan inde mbulo ata awan. ²⁹ Anga kuwaya way anahan inde cæna, ti zægahan anan apan aday á ga inde apan bayak a adæka. Əna do aday way anahan nə mənjøek ata nà, ti ngəzar panan kwa mənjøek anahan ata re. ³⁰ Aday do si mer su way a isew a kəriya ata nà, liren anan ayak uho i ide zænzen a inde. A man ata nà, do ahay ti yam, ti rac slan.»

Jike sə təman tə awak ahay

³¹ «Pə luvon a aday Wan su Do kà sak a nay ahay à mazla6 inde tæ maslay anahan ahay fok cæna, i njahay tæ mazla6 a pa man sə njahay sə bahay anahan. ³² Do sə daliyugo ahay pu kon pu kon fok ti halay nga pa 'am anahan. Aday i dazlan sə gəzla atan kawa do sə jugwar gənaw ahay sə gəzla anan təman anahan ahay pi zek wa tæ awak ahay day cew ata awan: təman ahay cara, awak ahay cara. ³³ I tavay anan təman ataya tæ alay puway anahan, aday awak ahay đukwen, tæ alay gula anahan.

³⁴ «Aday bahay i jan anà do sa day sə alay puway anahan ahay kutok: “Hayak ikwen

ahay, kwanay do ana Bəbay uno sa đaf pikwen alay sə mazla6 anahan ataya awan. Njihen à bahay anahan a inde kutok, bahay a anan mə lavay zek a nə anga kwanay kwa həna kabay, daliyugo đukwen mə ndakay a fan bay. ³⁵ Anga, abay may a han upo, kə viren uno ahay way sa pa, abay jom u go, kə viren uno ahay a'am, abay nen mbəlok awan, kə tæmihen ahay nen, kə liven upo zek, ³⁶ abay zana inde upo ibay, kə viren uno ahay zana pi zek, abay nen đəvac awan, ki men uno ahay zek, abay nen ù doh sə dangay, ki cen ahay upo.”

³⁷ «Do a đidek ataya ti cæce panan wa: “Bahay a manay, mə canak may a han apak, aday mə varak way sa pa ata nà, siwaw? Mə canak jom a gak, aday mə varak a'am ata nà, ahaw? ³⁸ Mə canak iken mbəlok awan, aday mə təma iken, mə lavay apak zek ata nà, siwaw? Mə canak zana anak ibay, aday mə pəkak apak zana a nà, ahaw? ³⁹ Mə canak iken đəvac a, kabay iken ù doh sə dangay, aday ma zlak ayak sa cay ahay apak ata nà, siwaw?”

⁴⁰ «Bahay i mbədahan atan apan kutok: “Nen apan ni jak ikwen tæ đidəm a həna: Way a kwanay sa gan anà mərak uno a kærtek ma kac ata nà, ki gen uno nà, i nen awan.”

⁴¹ «Kagasl, bahay i jan anà do sə alay gula anahan ataya kutok: “Kwanay do a Mbərom mə tahasl a anaya, zlen ayak pə cakay uno wa. Zlen ù uko

sə mbacay itəbay ata inde, uko a mə lavay zek a nə anga Fakalaw tə maslay anahan ahay ata awan. ⁴² Abay may a han upo, kə viren uno ahay way sa pa bay, abay jom u go kə viren uno ahay a'am bay. ⁴³ Abay nen mbəlok awan, kə təmihen ahay nen bay, kə liven upo zek bay. Abay zana inde upo ibay, kə viren uno ahay bay. Abay nen dəvac awan, nen ù doh sə dangay, ki zlen ayak pə cakay uno sa cay ahay upo bay.”

⁴⁴ «Tə cəce panan wa: “Bahay a manay, mə canak aday may a han apak, kabay jom a gak, kabay iken mbəlok awan, kabay zana inde apak ibay, iken dəvac a, kabay iken ù doh sə dangay, aday ma mak anak ahay zek bay ata nà, siwaw?”

⁴⁵ «Ihe, Bahay i mbədahan atan apan kutok: “Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Way a kwanay sa ngam sa gan anà do uno a anaya ma kac ataya kwa kərtek bay ata nà, ki gen uno bay ata nà, anà nen awan.”

⁴⁶ «Ti zla atan à man sə dəce sa ndav sabay ata awan, əna do dīdek aya kəma, ti njad sifa sa ndav bay ata ite.»

26

Wurwer sa ban anan Yesu Markus 14.1-2; Lukas 22.1-2; Yuhana 11.45-53

¹ Yesu a ndav anan 'am a anaya fok cəna, a jan anà njavar anahan ahay, a wa: ² «Kə sənən apan zle, a mbəsak luvon ahay cew coy

aday azar uko sə Pasəka i sla. A alay ata ti ban nen, nen Wan su Do, ti varan nen anà do ahay aday ti darak ayak nen pə dədom mə zləngad awan.»

³ A alay ata ite, bahay sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom, tə məced sə Yahuda ahay, tə halay nga àga Kayafas, bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom ata awan. ⁴ Tə jəjem 'am sa ban anan Yesu tə wurwer, aday sa vad anan. ⁵ Əna ta wa: «Dà sa ban anan à azar uko inde bay, bina do ahay ti sa vəze puko.»

Uwar a inde a mbədan amar pa nga anà Yesu

Markus 14.3-9; Yuhana 12.1-8

⁶ A alay ata nà, Yesu winen à Baytiniya, àga dōwan a inde, tə ngaman Simon do mə dugwad awan.

⁷ Uwar a inde a zlak ayak à man anahan tə dunguzlok sə amar sə wurde a dala bayak awan. A mbad anan amar ata pa nga ana Yesu à alay a winen apan i pa way. ⁸ Njavar anahan ahay tə canan anà way anahan sa ga ata cəna, a ma nga sə cəban atan. Ta wa: «A nes anan amar a anan həna nà, pa maw? ⁹ Ta wa, abay tē sukom anan way tə amar a anan nà, i ga dala bayak awan, aday ti var anan dala awan anà do mətawak aya nà, ta gak way lele bidaw?»

¹⁰ Yesu dukwen a sləne way a tinen a sa ja ata zle re. A jan atan kutok, a wa: «Kə bənen anan mbiyed anà

uwar a anan nə pa maw? Way anahan su go ata nə lele.

¹¹ Anga do mətawak aya nə, ti ga inde tə kwanay hwiya, əna nen ni ga inde tə kwanay hwiya itəbay. ¹² A pak upo amar a anan nə, a ga upo nə amar uno sa zla anan à məke. ¹³ Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: A man aday do ahay ti wazay anan ləbara uno mugom a anan kwa aha pə daliyugo fok nə, ti taker anan ləbara sə way ana uwar a anan sa ga həna ata awan.»

Yudas a sukom a way tə Yesu

Markus 14.10-11; Lukas 22.3-6

¹⁴ Natiya kutok, do kərtek à wulen su do maslan anahan kuro nga cew ataya wa, sə ngaman Yudas Iskariyot ata, a zla pə cakay sə bahay sə gədan dundo anà way ahay.

¹⁵ A jan atan, a wa: «Kak nə varak ikwen anan Yesu nə, ki viren uno ma i nen awan anaw?» Tə baslay dala kwayan'a, tə varan dala sə gursa kwa kuro maakan.*

¹⁶ A ban pə winen ata wa kutok cəna, Yudas a pəlan atan cəved sə varan atan anan Yesu.

Yudas i i ga daf pə Yesu

Markus 14.12-21; Lukas 22.7-14, 21-23; Yuhana 13.21-30

¹⁷ Natiya, à luvon mama'am sə azar uko sa pa tapa sə pen mə zlambar a bay ata bine siwaw nə, njavar a Yesu ahay ta nay, tə cəce panan, ta wa: «A nak mâ sa

lavay anan zek tə way sa pa sə Pasəka ata nə, ahaw?»

¹⁸ Yesu a jan atan kutok, a wa: «Zlen à wulen su doh sə Urəsalima àga mana, jen anan nə: “Miter a manay a ja nə: Alay uno i sla bəse. U no sa ga azar uko sə Pasəka tə njavar uno ahay nə, àga iken.”»

¹⁹ Njavar anahan ataya ta ga kawa ana Yesu a sa jan atan ata awan, tə lavay anan uda zek tə way sa pa sə azar uko sə Pasəka kutok.

²⁰ Suko a a ga nə, Yesu a njahay pə tuwez tu do maslan anahan ahay kuro nga cew sa pa way pə kərtek awan.

²¹ Tinen apan ti pa way a kutok, Yesu a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Dowan a kərtek à wulen a kwanay inde, i i ga upo daf.»

²² 'Am ata a wusen nga anà njavar anahan ahay fok. Tə dazlan sə cəce panan fok a tinen a kərtek kərtek, ta wa: «Bahay, nen bay ba?»

²³ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Dowan a manay sa tar alay maya à tuwez inde ata, saa ga upo daf nə winen.

²⁴ Nen Wan su Do nə, ni mac, kawa ana Deftere a Mbərom sa ja upo ata awan. Əna dəcə i naa tan à nga anà do saa ga upo daf ata awan. Suwan pə winen maka tē wahay anan bay jiga awan.»

²⁵ Yudas, dowan a saa ga apan daf ata, a cəce, a wa: «Miter, nen bay ba?»

Yesu a mbədahan apan, a wa: «Iken a sa ja!»

* 26:15 Ca pə Jekariya 11.12.

Way sa pa cəncan awan

Markus 14.22-26; Lukas 22.15-20; 1 Korintu ahay 11.23-24

²⁶ A alay a tinen apan ti pa way mba, Yesu a gəba tapa sə pen, a ngəran ayak anə Mbərom, a gəzla anan i zek wa, aday a varan anan anə njavar anahan ahay, ta sa jan atan: «Təmihen, pen. Həna anan nà, zek uno awan.»

²⁷ Pə dəba anahan a wa nà, a gəba gəsa'am, a ngəran ayak anə Mbərom, aday a varan atan anan gəsa'am ata awan, ta sa jan atan nà: «Sen wa ju6jo6, kwanay a fok. ²⁸ Həna anan nə mez uno mə pəkay a anga sə pəse ines sə dō ahay bayak awan. Tə mez uno a anan, Mbərom a ban 'am tə dō ahay. ²⁹ Nen apan ni jak ikwen tə dīdem awan: I ban pə luvon sə biten a anan wa nà, ni naa sa way kawa həna a anan sabay, si azanaka pə luvon aday dī saa sa maza pə kərtek a à bahay a Bəbay uno inde.»

³⁰ Pə dəba anahan a wa nà, ta ga ara sə həran nga anə Mbərom, ta zla way a tinen à bəzlom sə Ulivet.

Atə Yesu tə Piyer

Markus 14.27-31; Lukas 22.31-34; Yuhana 13.36-38

³¹ A alay a tinen apan ti zla way a tinen ata kutok nà, Yesu a jan anə njavar anahan ahay, a wa: «À luvon a sə biten a anan inde, ki i mbəsiken nen, kwanay a fok. Anga Deftere ana Mbərom a ja nà: “Ni vad anan

dō sə jugwar təman awan, aday dukwen təman ahay ti ta 'am.” ³² Əna, na sak a slabakay ahay à məke wa nà, ni lahak ikwen à Galile.»

³³ Piyer a jan kutok, a wa: «Kwa à ga nə dō ahay fok ti mbəsak iken dəp nà, nen ni mbəsak iken itəbay.»

³⁴ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Nen apan ni jak tə dīdem a həna, Piyer: A luvon a sə biten a anan inde, zukwa njəkar i saa zlah nà, ka jak saray maakan ka san nen bay.»

³⁵ Piyer a mbədahan apan, a wa: «Kwa à ga nə ni mac anga iken dəp nà, ni ja kula na san iken bay itəbay!» Njavar a Yesu a azar ataya fok ta ja matanan re.

Yesu a ga amboh à Gecemene

Markus 14.32-42; Lukas 22.39-46

³⁶ Natiya kutok, tə dəzle à man a sə ngaman Gecemene ata tə njavar anahan ahay. Yesu a jan atan: «Njihen à man a anan, ni zla tiya saa gay amboh.»

³⁷ Winen apan i zla nà, a ngaman anə atə Piyer ta wan ana Zebede ahay cew, ta zla jiga awan. A dazlan sə jalay mərəva sə dəcə anahan ata kutok. ³⁸ A jan atan, a wa: «Mivel uno i ndəro6, hus pa sa mac anan. Njihen à man a anan. Ben ti nen lele.»

³⁹ A zla pa 'am mənjoek nà, a slahay ta 'am duboz, a ga amboh kawa həna anan: «Bəbay uno, kà zlak anak à nga nà, ki

gəba puno dāce saa nay upo a anan ata awan. Aya əna, way kawa su no nā, â təra bay, si kawa sa nak iken.»

⁴⁰ A ma à man ana njavar anahan a maakan ataya nā, a tan atan ahay à nga nə ma njak ahan aya awan. A jan anā Piyer: «Ki mben apan sa ba ti nen kwa ler kərtek bay asəka? ⁴¹ Ben lele, gen amboh, anga aday kə tiven anan anā way saa njak kwanay ahay. Apasay su dō zənzen a nā, a gan may sə dəfan apan anā Mbərom, əna zlay si zek anahan a bəle awan.»

⁴² A zla mə slala cew a dukwen, a ga amboh asa, a wa: «Bəbay uno, kak i njad zek aday dāce a anan i zla puno wa bay cəna, nā sa anan adəka. Way a sa nak ata â təra.»

⁴³ A may ahay pə cakay ana njavar anahan ataya asa, a tan atan à nga nā, tə njəkak ahan asa, ta mba apan sə təba idə kwa mənəcək bay jiga awan. ⁴⁴ A mbəsak atan, a zla saa ga amboh asa, kawa sə manan. ⁴⁵ Cəna, a ma pə dəba à man ana njavar anahan ahay, a jan atan, a wa: «Kwanay apan ki man anan uda awan daw, dō sa njak ahan ahay? Kagasl, alay a kə slak həna kutok, aday ti varan nen Wan su Dō à alay inde anā dō sə atahasl ahay. ⁴⁶ Slabiken, zluko. Dō sa ga upo daf winen tiya, kə nak ahay.»

Do ahay ta ban anan Yesu Markus 14.43-50; Lukas 22.47-53; Yuhana 18.3-12

⁴⁷ Yesu kə ndəvak anan 'am anahan ata fan bay, Yudas, dō kərtek à wulen sə njavar anahan aya inde kuro nga cew ata, a dəzley ahay pə cakay anahan. A njahan pa 'am wa anā dō ahay bayak a tə way sə alay a hunjəslesle: maslalam a pi zek tə sukol aya re. Sə slənay atan ahay nə bahay sə gəfan dundo anā way ahay pi zek tə məcəd sə Yahuda ahay.

⁴⁸ Yudas, dowan a sa ga daf pə Yesu ata, 6a kə varak atan minje sə way, a wa: «Dowan a ni ban anan həmbok ata nā, winen awan. Bənen anan.»

⁴⁹ Kwayan'a, Yudas a hədek pə cakay ana Yesu, a jan: «Iken inde zay bidaw, Miter?» A varan alay, a ban anan pi zek həmbok.

⁵⁰ Yesu a jan kutok: «Car uno, ndav anan way a sə gəbay iken à man a anan ata awan.» Dō ahay ta zlak ayak kutok, ta ban anan, ves.

⁵¹ Dowan a kərtek à wulen su dō a Yesu ataya, a ndahay maslalam anahan, a car anan bile ana bahay nga su dō sə gəfan dundo anā way anga Mbərom, aday maslalam anahan ata a gad panan sləmay kərtek a poc.

⁵² Əna Yesu a jan, a wa: «Ma anan maslalam anak ù doh anahan awan, anga dō sa ban maslalam ahay ti lize nə tə winen awan. ⁵³ Aday asa, ka san sa jəka, nā gan may nə ni cəce pə Bəbay uno wa, i sləno ahay maslay anahan ahay bayak a məcapar a kuro nga cew bidaw? ⁵⁴ Aka aday, kak nə cəcihek maməzek ata nā, way a mə vinde upo à Deftere

a Mbərom inde ata i sa təra kəkəməw? Deftere a ja nà, i təra upo kawa həna anan.»

⁵⁵ Yesu a jan anà dō ahay kutok, a wa: «Ki nen upo tə maslalam aya aday tə sukol aya sa ban nen kawa nen dō sə ngəzar dō à cəved inde dāw? Nen inde ù doh sə mazlaḅ a Mbərom pac pac, nen apan ni tətakan anan way anà dō ahay, kə bənen nen bay. ⁵⁶ Əna way a anaya fok a təra cəna, aday way ana dō maja'am a Mbərom ahay sa ja à Deftere a Mbərom inde ataya tē təra.»

Kagasl kutok, njavar anahan ahay tə mbəsak anan, ta haw way a tinen fok.

Yesu winen pa 'am su dō sə lavay nga sə Yahuda ahay

Markus 14.53-65; Lukas 22.54-55, 63-71; Yuhana 18.13-14, 19-24

⁵⁷ Dō sa ban anan Yesu ataya ta zla anan àga Kayafas, winen bahay nga su dō sə gədan dongo anà way ahay anga Mbərom. Miter sə Tawrita ahay pi zek tə məced sə Yahuda ahay tinen mə halay nga a à man ata awan. ⁵⁸ Piyer winen apan i pərahan ayak azar à dəba wa à dəba wa, dezl à gala ana bahay nga su dō sə gədan dongo anà way ata awan. A zla ù doh ite re, tə njahay pi zek tu dō si mer su way sə àga dōwan ata ataya awan, anga sa ca pə andav sə sariya ana Yesu.

⁵⁹ Aday nà, bahay sə gədan dongo anà way ahay, pi zek tu dō sə lavan nga anà Yahuda ahay, fok a tinen a ta ban

bitem sə mungwalay ahay aday ti vad anan Yesu à məkə. ⁶⁰ Əna ta njad cəved a bay, kwa abay dō sə mungwalay ahay bayak a tə ndəbak apan 'am ahay cara cara dəp nà, na. Kagasl, dō ahay cew ta nay, ⁶¹ ta wa: «Dowan a anan kà jak, a wa: «Ni mba apan sa mbazl anan doh sə mazlaḅ a Mbərom, ni han uda maza à luvon maakan inde.»»

⁶² Bahay nga su dō sə gədan dongo anà way ahay a slabak, a jan anà Yesu, a wa: «Kə mbəda apan itəbay kələdāw? Dō a anaya fok ta ja apak nə məw?» ⁶³ Yesu a njahay way anahan faafa. Bahay nga su dō sə gədan dongo anà way ahay ata a jan kutok, a wa: «Nen apan ni cəce panak həna. Mbaday tə sləmay a Mbərom, bahay sə sifa. Jan umo, iken nə Almasihu, Wan a Mbərom dāw?»

⁶⁴ Yesu a mbədahan apan kutok, a wa: «Matanan! Əna nen apan ni jak ikwen həna: Pa 'am kəməya, ki cinen anan anà Wan su Dō, winen mə njahay a à alay puway ana Mbərom Ba Məgala. Ki cinen anan pə matapasl ahay pa nga mburom, winen apan i may ahay re.»

⁶⁵ Natiya, bahay nga su dō sə gədan dongo anà way ahay ata a ngəraw anan zana anahan pi zek wa, a wa: «Həna nà, dī gan may anà side hinen re dāw? Kə jənək anan pa 'am a Mbərom. Kə slənen 'am anahan a coy. ⁶⁶ Ki jen həna nə kəkəməw?»

Do ahay tə mbəḏahan apan, ta wa: «Winen tə mungok a coy. Kā slak sa vad anan.»

⁶⁷ Tə tafen məne pə ide, tə duzlay anan tə alay, aday do azar aya tə dəcan, ⁶⁸ ta wa: «Iken nə Almasihu, do maja'am a Mbərom nə, jan umo kutok: Sə dəcak nə wayaw?»

Piyer a wa a san Yesu bay

Markus 14.66-72; Lukas 22.56-62; Yuhana 18.15-18, 25-27

⁶⁹ Natiya, Piyer winen mə njahay a à gala hwiya. Dəna sa ga mer su way a inde à man ata a nay, a jan: «Iken dukwen abay kwanay jiya tatə Yesu sə Galile ata re.»

⁷⁰ Əna Piyer a məman anan, pa 'am sə do ahay fok, a wa: «Nen na san 'am anak a sa jay ata bay.»

⁷¹ Piyer a slabak, a zla way anahan à mægəḏengəḏen uho. Dəna hinen asa a canan re, a jan anə do ahay à man ata awan: «Həna a anan dukwen, winen tə Yesu sə Nazaratu ata re.»

⁷² Piyer a məman anan asa, a wa: «Ni mbaday, tə didek a, na san anan bay.»

⁷³ A njahay mənjoek asa, do sa man ataya ta nay pə cakay a Piyer. Ta jan, ta wa: «Tə didem awan, iken do a tinen wanahan, anga miresl anak a a dakay anan iken nə Galile ahay.»

⁷⁴ Kagasl Piyer a dazlan sə mbaday coy: «Kak na san dowan ata zle nə, Mbərom a tə alay anahan awan à tahasl nen! Na san dowan ata bay fok!»

Kwayan'a, njəkar a zlah. ⁷⁵ 'Am a Yesu a sa jan kurre ata à man à nga inde, a wa: «Njəkar i saa zlah nə, ka jak saray maakan ka san nen bay.» A nay uho, a yam cəḏoek cəḏoek tə ide sə ayam.

27

Ta zla anan Yesu əga Pi-latu

Markus 15.1; Lukas 23.1-2; Yuhana 18.28-32

¹ Ide a cəḏe siwa a cəna, bahay sə gəḏan dundo anə way ahay pi zek tə məcəd sə Yahuda ahay ta ban 'am sa vad anan Yesu kutok. ² Coy tə jaway anan, ta zla anan əga Pilatu, guverner sə Yahudiya, winen Ruma ahay.

Amac ana Yudas

Mer su way ahay 1.18-19

³ Natiya, Yudas a ca apan nə ta gan anə Yesu nə, sariya sa vad anan à məke cəna, a jalay anan cəḏoek cəḏoek, a zla à man ana bahay sə gəḏan dundo anə way ahay anga Mbərom tə məcəd sə Yahuda ahay, a man atan anan dala sə gursa a tinen sə varan kwa kuro maakan ata awan. ⁴ A jan atan, a wa: «Na gak ines, anga nə njəkak anan uda anə do mənjoəna ines.»

Əna tinen ite ta jan apan, ta wa: «Ma a manay apan anaw! Wita nə, baway anak kutok!»

⁵ Coy Yudas a dazlan, a guce anan dala ata à gala su doh sə mazlaḅ a Mbərom. A zla, a ngərew zek anahan tə liḅer.

⁶ Bahay sə gəḏan dundo anə way ahay anga Mbərom

ataya ta ra anan dala ata awan, ta wa: «Tawrita kə varak uko cəved sa tar anan dala a anan à kukwar sa daf dala su doh sə mazlaḅ a Mbərom bay. Anga tə dala ata tə sukom nə mez su do.»

⁷Ta ḅan apan à wulen a tinen a inde kutok, t̄ sukom anan guvo ana do sa han səngəle a inde tə dala ata awan, aday ti taa la uda mədurlon ahay. ⁸Anga nan kutok, hus həna dukwen, tə ngaman anə guvo ata nà, Guvo sə Mez.

⁹Natiya 'am ana do maja'am a Mbərom Yeremiya a təra, anga kà jak, a wa: «Ta ra dala sə gursa kwa kuro maakan, dala mbala ana Isəra'ila ahay sa ḅan apan sə sukom anan tə winen ata awan. ¹⁰Tə sukom anan guvo ana do sa han səngəle a inde, kawa ana Mbərom Fetek sə duko anan ata awan.*»

*Ta ga sariya sa vad a Yesu
Markus 15.2-15; Lukas
23.3-5, 13-25; Yuhana 18.33
-19.16*

¹¹Yesu, winen mə tavay a pa 'am ana guverner Pilatu. Pilatu ite, a cəce panan wa, a wa: «Iken nà, bahay sə Yahuda ahay daw?»

Yesu a mbədfahan apan, a wa: «Ka jak anan asanaw!»

¹²Bahay sə gədan dundo anə way ahay anga Mbərom pi zek tə məced sə Yahuda ahay ta ndaḅ apan 'am, əna kə mbədfahak apan bay. ¹³Kagasl, Pilatu a cəce panan asa, a wa: «Kə slənek 'am ana

do sa ra apak 'am a anaya itəbay kələdaw?»

¹⁴Yesu kə mbədfahak apan kwa mənjoek bay fok, aday a gan masuwayan anə guverner Pilatu.

¹⁵Pə azar uko sə Pasəka fok cəna, guverner a taa mbəsakan atan ahay do kərtek à dangay wa, dowan a kawa ana do ahay saa cəce ata fok. ¹⁶A alay ata ite, dowan a inde à dangay a re, do ahay fok ta san anan lele. Tə ngaman Yesu Barabas. ¹⁷Do ahay tə halay nga, aday Pilatu a cəce patan wa kutok, a wa: «A nak ikwen n̄ mbəsakak ikwen ahay à dangay wa həna nà, wayaw? Yesu Barabas daw, kabay Yesu sə ngaman Almasihu ata daw?» ¹⁸Pilatu a san zle, ta ban anan Yesu nà, anga sərak cərkəke.

¹⁹A alay a Pilatu winen apan i ga sariya ù doh ata nà, uwar anahan a slənay apan do, à jan nà: «Kà sa gan awan anə dowan a mənjoəna ines a anan bay, bina avad a nə, cəen sə zuḅay kə bənak uno mbiyed anga winen bayak awan.»

²⁰Aya əna, bahay sə gədan dundo anə way ahay, pi zek tə məced sə Yahuda ahay, ta ran 'am anə do ahay aday t̄ cəce Pilatu à mbəsakan atan anan Barabas aday à vad anan Yesu. ²¹Guverner a cəce patan wa asa, a wa: «A nak ikwen n̄ mbəsakak ikwen ahay à wulen su do a cew a anaya wa nə wayaw?»

* **27:10** Ca pə Jekariya 11.12-13; Yeremiya 18.2-3, 19.1-2, 32.6-15.

Tə mbəđahan apan, ta wa: «Mbəsakan umo ahay nə Barabas.»

²² A cəce patan wa: «Aday nā ga anan tə Yesu sə ngaman Almasihu ata nā, kəkəmaw?»

Tə mbəđahan apan pə kərtek a tinen a fok, ta wa: «Darak anan ayak pə dədom!»

²³ Pilatu a cəce asa: «A ga mer sa ma lelibay a anaw?»

Əna tə zəga anan sa zlah tə məgalak a, ta wa: «Darak anan ayak pə dədom!»

²⁴ Pilatu a ca apan nə i mba apan sa ga awan kwa mənjoek ibay, aday abəbal awan winen apan i zəga hwiya. Natiya kutok, a banay alay anahan pa 'am sə do ahay ta sa ja nā: «Ines sa vad anan dōwan a anan inde upo ibay. Wita nā, kwanay sa san!»

²⁵ Do ahay fok tə mbəđahan apan, ta wa: «Ines sa vad dōwan a anan ā njahay pa nga a manay ahay, aday pa nga a gwaslay a manay ahay.»

²⁶ Pilatu a mbəsakan atan anan Barabas. A jan anā suje ahay tē ndəbay anan Yesu. Aday a varan atan anan, tē daray anan pə dədom.

Suje ahay ta ran mindel and Yesu

Markus 15.16-20; Yuhana 19.2-3

²⁷ Suje ana Pilatu ahay ta zla anan tə Yesu ù doh sə guverner, aday tə halan nga anā suje ahay fok pə cakay. ²⁸ Tə culok panan zana, tə đəfan zana dəzdaz a pi zek, kawa sə bahay. ²⁹ Tə hanan jugo

sə adak, tə đəfan à nga inde, tə varan sukol à alay puway anahan. Kagasl tə dukwen gərmec ù vo, ta ma nga sə mbasay apan, ta wa: «Bahay sə Yahuda ahay á ga inde sə coy!» ³⁰ Tə təfe apan məne, tə ngəzar panan sukol sə manan aday tə dəcan anan pa nga saray bayak awan. ³¹ Ta ndav anan sə mbasay apan nā, tə culok panan zana ata, ta man anan zana anahan pi zek kutok. Ta zla anan saa darak anan ayak pə dədom mə zləngad awan.

Tə daray anan Yesu pə dədom mə zləngad awan

Markus 15.21-32; Lukas 23.26-43; Yuhana 19.17-27

³² Natiya awan, tinen apan ti zla anan Yesu ata nā, suje ahay tə zlangay uda tə dōwan a inde tə ngaman Simon, winen Siren ahay. Suje ahay ta gan bəlaray sə tavak dədom ata pə Yesu wa. ³³ Tə dəzle à man a inde tə ngaman Golgota, kawa sa ja nā, Kəlakasl-sa-Nga. ³⁴ A man ata nā, tə varan way mə kwasay a mə japay a tə ndəliwen a anā Yesu aday á sa. Əna Yesu a tukom anan cəna, a ngam sa sa bay.

³⁵ Coy tə darak anan ayak pə dədom mə zləngad awan, aday tə gəzla anan zana a Yesu ahay à wulen a tinen ahay inde, ta sa ga apan caca. ³⁶ Tə njahay à man ata sa ba anan kutok. ³⁷ Tə vinde anan way a tinen a sa ban anan apan ata awan, tə lawak anan ayak pə dədom pa nga anahan. Tə vinde anan 'am

ata nà, natiya awan: «Dowan a anan nə Yesu, bahay sə Yahuda ahay!»³⁸ Tə darak ayak dō sə akar aya inde cew re, dō kərtek a tə alay puway, dō hinen tə alay gula, Yesu à mamasl a tinen.

³⁹ Do sa zla ta man ataya awan fok ta 6al nga kwata kwata, tə gənanhan, ta wa: ⁴⁰ «Iken ka wa ki mbazl anan doh sə mazla6 a Mbərom aday ki han anan maza awan à luvon maakan inde ba? Tam anan nga anak kwa! Kak iken Wan a Mbərom cukutok nà, dazay ahay pə dədom a wa bidaw?»

⁴¹ Bahay sə gədan dungo anà way ahay anga Mbərom, tə miter sə Tawrita ahay, tə maced sə Yahuda ahay, ta ma nga sa ran mindel a re. Ta wa: ⁴² «Kà təkak anan dō azar aya awan, əna a mba apan sa tam anan nga anahan a bay. Winen bahay sə Isəra'ila acəkan daw? A dazay hənə pə dədom wa aday dī sa daf apan nga kutok. ⁴³ A daf nga pə Mbərom, a wa winen wan anahan! Lele, cuko apan kutok, kak a nan à Mbərom sa tam anan hənə nà, na.» ⁴⁴ Do sə akar ataya mə daray aya pə kərtek a tatə Yesu ataya ta ma nga sə gənanhan matanan re.

Amac a Yesu

Markus 15.33-41; Lukas 23.44-49; Yuhana 19.28-30

⁴⁵ Natiya, a ban pə man ipec wa nà, luvon a ga pə daliyugo fok takədimbom, hus à njamde maakan. ⁴⁶ A ga njamde maakan nà, Yesu a zlah tə məgalak a, a wa:

«*Eli, Eli, lama sabaktani?*» Kawa sa ja nà: «Mbərom uno, Mbərom uno, kə mbəsak nen angamaw?»[†]

⁴⁷ Do a mə tavay aya à man ata azar a tə sləne bine maw cəna, ta wa: «Winen apan i ngaman anà Eliya.» ⁴⁸ Dowan a tinen a kərtek a haw, a gəba awan a kawa baf, a tar anan à way mə kwasay a inde, aday sərekeke re asa. A taran anan ayak tə gusuko zəbor awan aday Yesu à susə6. ⁴⁹ Əna dō a azar ataya ta wa: «Kak Eliya i nay saa tam anan nà, dī ca apan aday. Buko!» ⁵⁰ Yesu a zlah tə məgalak awan asa, a mac way anahan.

⁵¹ A alay anahan a sa mac ata ite, zana sə gəzla anan man sə njahay a Mbərom pi zek wa tə dō ahay ù doh sə mazla6 a Mbərom ata, a ngəraw i zek wa əndem, a bənay ahay kwa à mburom wa hus à məndak. Aday dukwen daliyugo a 6al, pəkərad ahay ta ta i zek wa. ⁵² Jəvay ahay tə tə6a re, aday dō a Mbərom ma mac ataya tə slabakay à məke wa bayak awan. ⁵³ Do ataya tə jənay ahay à jəvay wa, aday pə də6a ana Yesu sə slabakay ahay à məke wa ata nà, ta zlak à Urəsalima, wulen su doh cəncan awan, aday dō ahay bayak a tə canak atan re.

⁵⁴ Suje sə Ruma ahay tə bahay a tinen, tinen apan ti ba pə Yesu. Tə canan anà daliyugo a sa 6al pi zek tə way a sə təra ataya nà, tə jəjar pi zek anga way a sə təra ata awan. Ta ja, ta wa:

† 27:46 Ca pə Jabuura 22.2.

«Tə didek awan, winen Wan a Mbərom.»⁵⁵ Uwar ahay bayak a inde à man ata awan, tə tavay zad, tinen apan ti cak ayak apan. Tinen aday nà, tə pərahan ahay azar anà Yesu kwa à Galile wa, anga ti gan mer su way.⁵⁶ A wulen sə uwar ataya nà, dī tan à nga anà Mariyama dəna sə Magədala ahay, tə Mariyama may ana Yakuba tə Yusufu, aday may ana wan a Zebede aya inde à man ata re.

*Tə gəba anan Yesu à məkə
Markus 15.42-47; Lukas
23.50-56; Yuhana 19.38-42*

⁵⁷ Suko a a ga cəna, dōwan a inde zlıle awan, winen Arimatiya ahay, a nay. Dowan ata nà, tə ngaman Yusufu, winen dukwen njavar ana Yesu.⁵⁸ A zla à man ana Pilatu, a cəce panan məsinde ana Yesu. Pilatu dukwen kə təmahak anan anan, a varan cəved sa la anan Yesu.⁵⁹ Yusufu a zla, a gəba anan məsinde, a nga anan apan rəkot a inde lele awan.⁶⁰ A dəfak anan ayak à jəvay anahan a inde ma la a à jama inde wiya awan. A bətukwal apan bələlen məduwen a, a tacay anan 'am sə jəvay kutok, a zla way anahan.⁶¹ Mariyama, dəna sə Magədala ahay, tə Mariyama hinen ata, tinen mə njahay aya pa 'am jəvay, ti ca apan.

*Do sa ba pə jəvay a Yesu
ahay*

⁶² Sidew a cəna, luvon sa man uda awan, bahay sə gədan dundo anà way ahay

anga Mbərom pi zek tə Farisa ahay ta zla àga Pilatu.⁶³ Ta jan anà Pilatu kutok, ta wa: «Bahay a manay, 'am inde kà mak umo ahay à nga inde. Bina, à alay a dō sə mungwalay a anan kə məcak fan bay ata nà, a wa: “Pə dəba sə amac uno wa luvon maakan nà, ni slabakay à məkə wa.”⁶⁴ Suwan həna nà, jan anà suje ahay tā ba anan jəvay awan luvon a maakan ataya cite. Bina njavar anahan ahay tā sa nay sə kəra anan məsinde anahan a bay. Ata ti jan anà dō ahay: “Yesu kə slabakak ahay à məkə wa.” Aday mungwalay a həna anan ata nà, i zalay winen a mama'am ata re.»

⁶⁵ Pilatu a jan ata, a wa: «Suje ahay inde həna. Zlen, kà si ben anan jəvay ata kawa ana kwanay sa mba apan.»

⁶⁶ Ta zla, tə tapay anan 'am sə jəvay ata tə mətətək, ta pak suje ahay à man ata sa ba anan jəvay kutok.

28

*Yesu a slabakay ahay à
məkə wa*

*Markus 16.1-10; Lukas
24.1-12; Yuhana 20.1-10*

¹ Pə dəba sə luvon sa man uda wa, kawa sa ja nà, pa pac sə zaka, pərek, Mariyama dəna sə Magədala tə Mariyama hinen ata, ta zla sa cak ayak pə jəvay.

² Natiya ca, daliyugo a bal kəzlek kəzlek, anga maslay a Mbərom a nay à mburom wa, a bətukwal anan bələlen ana tinen sə tacay a 'am sə jəvay ata, a njahay apan ton.

³ Maslay a Mbərom ata a dav nə kawa awuted a Mbərom sa dac ata awan. Zana anahan pi zek dukwen a dav nə kawa lanja. ⁴ Do sa ba pə jəvay ataya tə canan cəna, tə jəjar pi zek bayak awan, tə təra kawa do ma mac aya awan.

⁵ Maslay a Mbərom ata a jan anə uwar ataya: «Kwanay nə, kə jəjiren bay, bina na san zle, kwanay apan ki pəlen Yesu, dowan a tə darak anan ayak pə dədom mə zləngad ata awan. ⁶ Winen inde à man a anan sabay! Kə slabakak ahay à məkə wa kawa ananahan a sa ja ata awan. Əna, hayak ikwen ahay! Cen pa man a tinen sə nahak anan ayak uda ata awan. ⁷ Aday zlen bəse, jen anan anə njavar anahan ahay nə: “Yesu kə slabakak ahay à məkə wa. I lahak ikwen à Galile. Ki i cinen anan nə, à man ata awan.” Na jak ikwen anan coy.»

⁸ Kwayan'a, uwar ataya ta haw ahahaw pa 'am jəvay wa, tinen ma rah a tə zlawan aday tə ataslay mivel a re. Tinen apan ti zlan anan ayak tə ləbara ata anə njavar a Yesu ahay kutok. ⁹ Kwayan'a Yesu a nay ahay, tə zlangay uda tə uwar ataya awan. Yesu a jan atan, a wa: «Zay daw?» Uwar ataya tə hədəken ayak pə cakay. Ta ban anan à saray a wa, tə həran nga. ¹⁰ Yesu a jan atan, a wa: «Kə jəjiren bay. Zlen, jen anan anə mərak uno ahay nə tə zla pə daliyugo sə Galile. Ti i cuno nə, à man ata awan.»

'Am ana do sa ba pə jəvay ahay

¹¹ Uwar ataya tinen apan ti zla way a tinen kutok, suje sa ba pə jəvay ataya azar aya ta zla à Urəsalima, tə təkəren ləbara sə way a sə təra ataya fok anə bahay sə gədan dungo anə way ahay anga Mbərom.

¹² Tinen ite tə halay nga pə kərtek a tə məcəd sə Yahuda ahay. Ta ban à wulen a tinen inde, tə varan dala bayak a anə suje ahay, ¹³ tə jan atan nə: «Jen nə: “Mə njəkak ahan, aday njavar anahan ahay ta nak, tə kərak anan məsinde sə luvon.” ¹⁴ Guverner kə sak a sləne 'am a anan ite nə, manay a mi san sə bənan mbac, mi təmay ahay kwanay à dəcə ahay wa fok.» ¹⁵ Suje ataya tə təma dala ata, aday ta ga kawa ana tinen a sa jan atan ata awan. Mung-walay ata kə tak 'am à wulen sə Yahuda ahay bayak a hus ahay biten.

Yesu a kan zek anə njavar anahan ahay

Markus 16.14-18; Lukas 24.36-49; Yuhana 20.19-23; Mer su way ahay 1.6-8

¹⁶ Natiya kutok, njavar a Yesu ahay kuro nga kərtek ataya ta zla pə daliyugo sə Galile, ta zla à bəzlom a ba Yesu a kə jak atan anan ata awan. ¹⁷ Tə canan cəna, tə dukwen gərmec u vo, əna do a azar aya ta ma nga sa ja nə: «Hinahibay nə winen bay dəge.» ¹⁸ Yesu a hədəken atan ayak pə cakay, a ja: «Mbərom kə varak uno anan məgala pə way sə mburom ahay fok tə

məgala pə way sə daliyugo ahay fok. ¹⁹ Anga nan, zlen pə cakay su do su kon ahay fok, taren atan njavar uno aya awan. Gen atan baptisma tə sləmay ana Bəbay Mbərom, tə sləmay ana Wan anahan, aday tə sləmay ana Apasay Cəncan awan. ²⁰ Tətiken atan anan aday ti dəfan apan anə way uno sa jak ikwen ataya fok. Sənen anan, ni ga inde tə kwanay pə luvon pə luvon hus pa sa ndav anan daliyugo.»

**Ləbara mugom a
kawa ana
Markus
sə vinde anan ata
awan
A đakay way pə
deftere a anan**

Markus a vinde đerewel a anan nà, sə đakay anan Yesu winen Almasihu, Wan a Mbərom. Iken apan ki jinge đerewel a Markus nà, ki njiden anan Yesu kawa iken pə kərtek a tə Piyer. Kawa ana Piyer sə canan anà masuwayan a Yesu sa ga ata nà, ki canan pə mədire pə mədire, aday ki san kutok, Yesu nə winen wayaw.

Nga sa 'am ahay

Yesu a lavan zek anà mer su way anahan (1.1-20))

Yesu a ga mer su way anahan à Galile aday à Yahudiya (1.21 - 10.52)

Yesu winen à Urəsalima (11.1 - 15.47)

Yesu a slabakay à məke wa (16.1-20)

Wazo a Yuhana đo sa gan baptisma anà đo ahay

Mata 3.1-12; Lukas 3.1-18; Yuhana 1.19-28

¹ Ləbara mugom a, pə Yesu Almasihu, Wan a Mbərom, a dazlan nà, natiya awan.

² A təra kawa ana Ezaya, đo maja'am a Mbərom, sə vinde, a wa:

«Mbərom a jan ahay anà đo si mer su way anahan nà:

“Həna ni slan đo maslan uno, i lahak pa 'am saa ndakak anan cəved lele.

³ Dowan a inde, winen apan i zlah à saf inde à kibe, a wa:

Ten anan cəved anga Bahay winen apan i nay.

Ten anan cəved ata mə tavay nga a fəhhe lele.*”»

⁴ Matanan kutok, Yuhana đo sa ga baptisma, a zla à man sa saf inde. Winen apan i wazan à đo ahay, a wa: «Mbəsiken ines a kwanay ahay, təmihen sa ga baptisma, aday Mbərom i pəsek ikwen anan ines a kwanay ahay.»

⁵ Do sə Urəsalima ahay pi zek tu đo sə Yahudiya azar aya fok, ta nay pə cakay a Yuhana. Tə dazlan sə đakay anan ines a tinen ahay. Aday Yuhana a gan atan baptisma à zlinger sə Urdon inde. ⁶ Yuhana a aday nà, a đaf pi zek nə zana ma han a tə sibøk sə zlugweme awan, a ban zərkutov dukwen tə maslərapa sa zlay. Way sa pa anahan ite nà, hayam ahay pi zek tə umam sə kibe aya awan.

⁷ A wazo anahan inde nà, a wa: «Dowan inde, i nay à dəba uno wa, a zalay nen tə mazlaḅ lele. Anga nan, nen na slak sə kudøk, aday ni pəsakan anan libər sə təkarak anahan bay.

⁸ Nen nà, na gak ikwen baptisma nə tə a'am, winen kəma, i i gak ikwen baptisma nə tə Apasay Cəncan awan.»

* 1:3 Ca pə Esaaya 40.3.

Yesu a ga baptisma

Mata 3.13 - 4.11; Lukas 3.21-22, 4.1-13

⁹ A alay ata kutok, Yesu a slabakay ahay, kwa à wulen su doh sè Galile sè ngaman Nazaratu ata wa, a nay ahay pè cakay a Yuhana à zlin-der sè Urdon, aday Yuhana a gan baptisma. ¹⁰ Yesu winen apan i jènay à a'am wa cèna, a canan à bagèbaga mburom a tèba pangaya, aday Apasay a Mbèrom winen apan i dazay ahay apan kawa badèbada.

¹¹ Aday 'am a ndèray ahay kwa à mburom wa, a wa: «Iken wan uno, lèliwe uno awan. Nè taslay mivel bayak a nè tè iken.»

¹² Kwayan'a, Apasay a Mbèrom a zla anan Yesu à man sa saf inde à kibe.

¹³ Yesu, winen à man ata nè luvon kwa kuro fudò, Fakalaw winen apan i njak anan. Atè Yesu mè njahay a, pi zek tè way sè kibe ahay, aday maslay a Mbèrom ahay tinen apan ti gan mer su way.

Yesu a ngaman anà dò sa ban kàlef aya inde fudò

Mata 4.18-22; Lukas 5.1-11

¹⁴ A alay ata asanaw nè, bahay Hiridus a ban anan Yuhana à dangay. Pè dèba anahan a wa nè, Yesu a ma pè daliyugo sè Galile. A wazay anan lèbara mugom a, mbala ana Mbèrom sè slènay, ¹⁵ a wa: «Alay a kà slak hèna, bahay a Mbèrom winen defefe kutok. Mbiken ines a kwanay ahay, aday dèfen nga pè lèbara mugom awan.»

¹⁶ Natiya, Yesu a zla ta man sè bəlay sè Galile nè, a canan anà dò sa ban kàlef aya inde cew, atè Simon tè mərək anahan Andəre, tinen apan ti ban kàlef tè zuvo a tinen ahay. ¹⁷ Yesu a jan atan, a wa: «Hayak ikwen ahay. Pərihen uno azar, aday ki bənen nè kàlef sabay. Ki i njiden uno nè, dò sè pəruho azar ahay adəka.» ¹⁸ Kwayan'a tè mbəsak zuvo a tinen ahay, aday tè pərahan azar.

¹⁹ A hədək pa 'am mənjoek, a tan à nga anà dowan aya cew asa, atè Yakuba tè mərək anahan Yuhana, wan ana Zebede ahay. Tinen apan ti ndakay zuvo a tinen ahay à kwalalan inde. ²⁰ A ngaman atan ayak ite, kwayan'a tè mbəsak anan bəbay a tinen Zebede pi zek tu dò si mer su way anahan ahay à kwalalan inde, tè pərahan azar anà Yesu.

Yesu a mbar anan dowan a inde tə setene à nga

Lukas 4.31-37

²¹ Atè Yesu tè njavar anahan a, sè ngaman ataya, ta zla way a tinen, tè dèzle à wulen su doh sè Kafarnahum. Pè luvon sa man uda awan, Yesu a zla ù doh sè wazay†, a dazlan sè dakan atan anan way. ²² Wazo anahan a a gan atan masuwayan, anga winen a dəkay way nè kawa dò sè mazlaḅ bina, kawa miter sè Tawrita ahay itəbay.

²³ A alay ata ite, dowan inde à man ata awan, winen tè setene à nga inde. A zlah pi zek, ²⁴ a wa: «Iken Yesu, dò sè

† 1:21 Doh sè wazay sè Yahuda ahay, bina egliz bay.

Nazaratu, ma a nak pə manay anaw? Ka nak sə lize manay ca daw? Na san iken zle lele, iken nə do maslan a Mbərom Cəncan awan.»

²⁵ Cəna Yesu a gafan 'am tə məgalak awan, a jan nà: «Kê bəbal awan bay, hayak à dowan ata wa adəka.»

²⁶ Kwayan'a, setene ata a bal anan dowan ata kəzlek kəzlek, a zlah pi zek sə məgala, aday a nay à dowan ata wa bok.

²⁷ A gan masuwayan anà do ahay fok. Aday tə cəce pi zek ahay wa, ta wa: «Həna anan nə maw? Mərīke wiya a aday tə mazlaḅ a bidaw? Winen apan i jan 'am anà setene ahay, aday tə dəfan apan acəkan!»

²⁸ Cəna, ləbara anahan a ata a ta 'am təday pə daliyugo sə Galile ata fok.

Yesu a mbar do sə dəvac ahay bayak awan

Mata 8.14-17; Lukas 4.38-41

²⁹ Natiya, atə Yesu ta nay tatə Yakuba tə Yuhana, ù doh sə wazay wa cəna, ta zla way a tinen àga atə Andəre tə Simon. ³⁰ Jəje ana Simon inde, winen mə nahay a ù doh, anga nga a bərzlan. Yesu a dəzlek ayak cəna, tə təkəren ləbara awan. ³¹ Yesu a hədek pə cakay anahan, a bənan alay, a slabak anan. Nga sə bərazl a ndalay panan. Uwar ata a slabak, a dan atan way sa pa.

³² Pə dəba ana pac sə slahay ù doh wa nà, do maza aya tə gəbay do sə dəvac a tinen ahay, pi zek tu do tə setene

aya à nga inde ataya fok. Ta nay atan pə cakay ana Yesu. ³³ Do sa man ataya fok tə halay nga pə bərkwitek su doh ata awan. ³⁴ Yesu a mbar anan do sə dəvac ahay cara cara, a razl anan setene ahay à do ahay wa. Aday kə varak atan cəved anà setene ahay sa ja 'am bay, anga ta san anan zle lele.

Yesu a wazay à wulen su doh sə kibe ahay

Lukas 4.42-44

³⁵ Sidew a nà, Yesu a wule pərek, a zla à kibe à saf inde saa ga amboh à man ata awan. ³⁶ Atə Simon tu do aday tinen àga winen ataya, ta zla saa pəlay anan. ³⁷ Ta njad anan cəna, ta jan, ta wa: «Do ahay fok, tinen apan ti pəlay iken.»

³⁸ A mbədəhan atan apan, a wa: «Zluko adəka nə à wulen su doh sə kibe ahay, aday ni saa wazan à do ahay à man ataya re. Anga na nay nà, saa ga mer su way ata awan.»

³⁹ Matanan acəkan, a bar pə daliyugo sə Galile fok. A wazay ù doh sə wazay ahay, a razl anan setene ahay à do ahay wa.

Yesu a mbar anan dowan a inde mə dugwad awan

Mata 8.1-14; Lukas 5.12-16

⁴⁰ Dowan a inde, winen mə dugwad awan, a nay pə cakay ana Yesu. A dukwen gərmec ù vo, a jan tə zəhha awan: «Kà zlak anak à nga nà, ki mba apan sa mbar nen aday zugol uno à ndav ite.»

⁴¹ 'Am anahan ata, a gan i zek wa anà Yesu. A ndəfoy

alay, a laman, ta sa ja: «U no. Mbar! Zugol anak kè ndəvak.»

⁴² Cəna, mbəlak məduwen ata a ndalay pə dōwan ata wa, a mbar kutok.

⁴³ Aya əna Yesu a gafan 'am pi zek wa lele, aday a razl anan, ta sa jan nà: ⁴⁴ «Zla wanak, aday kâ sa təkəren ləbara a anan anà dōwan bay. Əna zla saa kan zek anà dō sə gədan dongo anà way anga Mbərom, â zəzor iken. Aday varan way anà Mbərom, kawa a Tawrita ana Musa sa ja, sa vad panak awiyaway. Natiya dō ahay tâ san apan, zugol anak kè ndəvak.»

⁴⁵ Əna, dōwan ata a zla way anahan cəna, a gar anan dō ahay tə ləbara kawa sə təra apan. Anga nan, Yesu a mba apan sa zla à wulen su doh ahay, pə ide su dō ahay, sabay. A njahay wanahan nə, uho à kiβe. Cəkəbay, dō ahay ta zlak ayak pə cakay anahan ta day ahay wa fok.

2

*Yesu a mbar anan dōwan a inde mə təra à məndak awan
Mata 9.1-8; Lukas 5.17-26*

¹ Pə dəba sə nahay mənəcək wa cəna, Yesu a may ahay à Kafarnahum. Do ahay fok tə sləne asa winen inde agay à wulen su doh. ² Tə halay nga bayak awan, aday man kə mbakak kwa mənəcək bay, uho kawa ù doh re. Aday

Yesu winen apan i dakan atan anan 'am a Mbərom.

³ Do ahay fudō tə gəbak ayak dōwan a tinen inde tə lala, winen mə təra à məndak awan. ⁴ Tə njadak man sə dəzle anan dōwan ata pə cakay ana Yesu bay, anga dō kə zalak ù doh awan, rod ahay à məsudoh inde. Anga nan kutok, ta ján pa nga su doh, tə təba anan nga su doh à man ana Yesu winen mə tavay a uda ata awan.* Tə taran anan ayak dōwan pə lala ata tə liβer.

⁵ Yesu a canan anà adaf nga† a tinen ata cəna, a jan anà dōwan a mə təra à məndak ata awan, a wa: «Dəna uno, nə pəsek anan ines anak ahay coy.»

⁶ Kutok nà, miter sə Tawrita ahay mə njahay aya inde à man ata awan. Tə jalay à nga a tinen inde, ta wa: ⁷ «Dōwan a anan a ja 'am ata nà, angama kəlanaw? A jənan pa 'am anà Mbərom. Waya sa mba apan sə pəse ines su dō anaw, kak si Mbərom a aday bina!»

⁸ Yesu a san anan ajalay nga a tinen a kwayan'a, a jan atan: «Kə jilen à mivel a kwanay inde matana ata nà, angamaw? ⁹ Ma da 'am a nə maw? Sa ja: “Nə pəsek anan ines anak ahay”, ata daw, kabay, sa ja: “Slabak, gəba lala anak, zla”, ata daw? ¹⁰ Əna u no kə sənən apan lele, nen Wan su Do nà, məgala uno inde sə pəsen anan ines à dō ahay pə daliyugo.»

* **2:4** Nga su doh a tinen mi cəə6 a cəcəcə6 bay. Tə pəpay a pəpay. † **2:5** Adaf nga: tə bayak pə Yesu aday ta daf apan nga.

Matanan, a jan anà dōwan mē tēra à mēndak ata awan: ¹¹ «Nen apan ni jak: Slabak, gəba lala anak, zla agay!» ¹² Cəna, a slabak, a gəba lala anahan pə idē sə dō ahay fok, a zla wanahan. A gan atan masuwayan. Anga nan, tē hēran nga à Mbərom, ta wa: «Kula dē canak anan anà way mē tēra kawa hēna anan bay.»

*Yesu a ngaman anà Lewi
Mata 9.9-13; Lukas 5.27-32*

¹³ Asa, Yesu a zla ta man sə bəlay sə Galile. Dō ahay fok ta zla pə cakay anahan, aday a dakan atan anan way. ¹⁴ Winen apan i zla ata nà, a canan ayak anà dōwan inde tē ngaman Lewi‡, wan ana Alfa, winen mē njahay a ù doh sə cakal jangal. Yesu a jan, a wa: «Pəruho azar!» Lewi a slabak ca, a pərahan azar acəkan.

¹⁵ Pə dəba anahan a wa, Yesu a njahay tē njavar anahan ahay sa pa way əga Lewi. Dō sə cakal jangal ahay pi zek tu dō sə atahasl ahay tē njahay pə cakay ana Yesu sa pa way à tuwez kərtek a wa, tinen bayak a sə pərahan azar.

¹⁶ Miter sə Tawrita à wulen sə Farisa ahay wa tē canan winen apan i pa way pə kərtek a tu dō sə cakal jangal ahay, aday tu dō sə atahasl ahay nà, tē cəce pə njavar anahan ahay wa, ta wa: «A pa way pə kərtek a tu dō sə cakal

jangal ahay, aday tu dō sə atahasl ahay nə, angamaw?»

¹⁷ Yesu a sləne anan lele nà, a jan atan, a wa: «Dō dəvac a bay cəna, a gan may anà dō sə disise bay, si dō sə dəvac ahay. Nen na nay ahay sa naa ngaman anà dō sa ga way lele ataya bay. Əna na nay ahay nà, sə ngaman anà dō sə atahasl ahay.»

Acəce way pə sumaya

Mata 9.14-17; Lukas 5.33-39

¹⁸ Natiya, njavar a Yuhana ahay pi zek tē Farisa ahay, tinen apan ta ta ga sumaya. Dō ahay ta jan anà Yesu: «Njavar a Yuhana ahay ta sə Farisa ahay ta ga sumaya, aday mbala anak ahay nə ta ga itəbay nà, angamaw?»

¹⁹ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «A ga pikwen nà, dō mē ngamay aya à man sə gəba dalay nà, ti mba apan sa ga sumaya ite dāw? Matanan bay! A alay a tinen pi zek tatē dō sə gəba dalay ata nà, ti ga sumaya kula bay. ²⁰ Əna pa pac a dō sə gəba dalay ata, tē bənak anan à wulen a tinen wa nà, ata ti ga sumaya kuto.

²¹ «Matana re, waya sə tapay zana wiya a pə zana anahan mēduwer a anaw? Ibay. Anga à man sə banay anan nà, məgabal sə zana wiya ata i zəga anan apan məke ana zana mēduwer ata awan, i ngəraw.

‡ 2:14 Lewi: kawa sa ja nà, Mata. Sləmay su dō kərtek awan. § 2:22 Mbulo sa zlay nà, way sa mbad uda mahay kabay a'am sa sa, anga dō sa bar ahay. Aday dukwen, kak winen wiya a nà, a ngəraw kawa atə gəzla tē kukwar sa kad ata bay.

22 «Aday dukwen, down sa mbaɗ mahay anahan mə kwasay a bay, à mbulo sa zlayš məduwer a nà, ibay. Anga mahay mə kwasay a bay ata kà sak a kwasay uda nà, i ngəraw anan mbulo məduwer ata awan. Ata mahay i mbaɗ, aday mbulo dukwen kə nəsek re. Sumor a nà, sa mbaɗ mahay mə kwasay a bay à mbulo wiya inde cite.»

Yesu nà, winen bahay sə luvon sa man uda awan

Mata 12.1-8; Lukas 6.1-5

23 Pa pac a inde nà, luvon sa man uda awan, atə Yesu tə njavar anahan ahay ta zla tə guvo sa ndaw. Tinen apan ti zla ata nà, njavar anahan ahay ta kaɗ ndaw sa pa. 24 Farisa ahay tə canan cəna, tə cəce pə Yesu wa kutok, ta wa: «Ca apan, ta ga way aday təde abay sa ga pə luvon sa man uda awan bay ata nə angamaw?»

25 Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa: «Kula kwanay kə jingen way ana Dawuda sa ga tu do anahan ahay, à alay a may a han apan ata itəbay daw? A ga nə kəkəmw?»* 26 A alay a Abiyatar winen bahay nga su do sə gəɗan dundo anə way ahay anga Mbərom ata nà, Dawuda a zla à jawjawa sə mazlaɓ a Mbərom, a ray pen ma ga nga anga Mbərom. Təde abay saa pa ɗaf ata nà, tinen do sə gəɗan dundo anə way ahay taayak ba. Əna

Dawuda kà pak tu do anahan ahay re.»

27 Yesu a jan atan kutok: «Mbərom a ɗaf luvon sa man uda awan nà, anga do, bina a ɗaf do anga luvon sa man uda awan bay. 28 Kətanən, nen Wan su Do nà, nə lavan nga anə luvon sa man uda awan.»

3

Yesu a mbar anan down a inde ma mac alay awan

Mata 12.9-14; Lukas 6.6-11

1 Pə ɗəba anahan a wa nà, Yesu a zla ù doh sə wazay* maza asa. Down inde à man ata ma mac alay awan. 2 Do manide a Yesu aya inde nà, tinen apan ti ɗəfan ide. Kak kə mbərak anan down ata pə luvon sa man uda awan nà, ata aday ti man anan mungok. 3 Yesu a jan anə down ma mac alay ata awan: «Slabak, tavay pa 'am sə do ahay.»

4 Cəna, a cəce pə do ahay wa, a wa: «Pə luvon sa man uda nà, cəved inde sa ga mer su way lele awan, kabay cəved inde sa ga mer su way lelibay awan, ɗaw? Təde sa tam anan sifa su do ɗaw, bəzi lele nə sə lizen anan sifa ɗaw?» Əna ta ngam sə mbəɗahan apan bay.

5 Yesu a ca patan nerre tə mivel awan, aday asəder a tinen ata dukwen kə cəbak anan ite. A jan à down ma mac alay a ata kutok: «Ndəɗoy anan alay anak!» A ndəɗoy anan acəkan, alay anahan a pəsak ike. 6 Farisa ahay tə canan cəna, ta nay ahay uho,

* 2:25 Ca pə 1 Samuyila 21.2-7.

* 3:1 Doh sə wazay sə Yahuda ahay, bina egliz bay.

aday tə halay nga pə kərtek a tu do ana Hiridus ahay, aday tə pəlay cəved sə lize anan Yesu.

Do ahay bayak a ta zla à man a Yesu

⁷⁻⁸ Yesu a slabak à wulen a tinen wa, a zla way anahan pə bəlay sə Galile tə njavar anahan ahay. Do ahay bayak a tə pərahak anan azar. Ta nay ahay kwa à Galile wa, kwa à Urəsalima wa, tu do sə Yahudiya ahay fok, aday à Idumiya wa, pi zek tu do ahay sa nay ahay kwa à dəba sə zliinder sə Urdon wa, aday tu kon sə cakay sə Tirus tə Sidon ahay wa fok.

⁹ Anga nan kutok, Yesu a jan anà njavar anahan ahay tə pəlan kwalalan cəde wawan, aday i njahay uda awan, bina do ahay tinen apan ti ngədec anan kə zalak.

¹⁰ Kə mbərak do sə dəvac ahay bayak awan. Anga nan, do sə dəvac azar aya cara cara tə zəgahak ayak apan, aday tə njad sə laman à Yesu ite. ¹¹ Do sə setene ahay ite, tə canan à Yesu a cəna, tə slahay pa 'am anahan, ta zlah, ta wa: «Iken nə Wan a Mbərom!» ¹² Yesu a gafan 'am anà setene ataya tə sa jan anà dowan winen wayaw bay.

Yesu a walay do maslan anahan ahay kuro nga cew

Mata 10.1-4; Lukas 6.12-16

¹³ Pə dəba anahan a wa nə, Yesu a ján way anahan à bəzlom, a ngaman ayak à do

ahay kawa sa nan fok. Ta nay pə cakay anahan awan. ¹⁴ Winen ite, a walay wa kuro nga anahan a cew, a ngaman atan nə do maslan ahay. A jan atan, a wa: «Nə walay kwanay nə, aday ki njihen ti nen, ata ni slan kwanay saa wazay, ¹⁵ saa razl setene ahay tə məgala a nen saa varak ikwen ata awan.»

¹⁶ Do a mə walay a kuro nga cew ataya nə, sləmay a tinen aya hənə: Simon (Yesu a daf apan sləmay hinen, a ngaman Piyer†), ¹⁷ atə Yakuba tə Yuhana, wan ana Zebede ahay (Yesu a daf patan sləmay re, a ngaman atan Bowanerges ahay, kawa sa ja nə, wan ma dac Mbərom ahay‡), ¹⁸ Andəre, Filip, Bartilome, Mata, Tomas, Yakuba wan ana Alfa, Tade, Simon, do manide sə Ruma ahay, ¹⁹ tə Yudas Iskariyot, do saa ga daf pə Yesu.

Yesu a razl setene ahay tə məgala a Mbərom

Mata 12.22-32; Lukas 11.14-23, 12.10

²⁰ Atə Yesu tə njavar anahan ahay ta may ahay agay. Asa, do ahay tə halay nga kə zalak, aday Yesu tə njavar anahan ahay tə njadak alay a sa pa way bay. ²¹ Do anahan ahay tə sləne 'am ata nə, ta nay sə gəbak anan ayak, anga do ahay ta wa: «I ga nə nga a vawan.»

²² Miter sə Tawrita aya inde, ta nay ahay kwa à Urəsalima wa. Ta wa:

† 3:16 Kawa sa ja nə, Pəkərad. ‡ 3:17 Anga ta ga mivəl bəse bəse kawa adac a Mbərom. § 3:22 Bə'elzebul nə, sləmay ana Fakalaw re.

«Bə'elzebul apan!Š» Azar aya ta wa: «Ayaw! Fakalaw sə varan məgala sa razl anan setene ahay.»

²³ Yesu a ngaman ayak anə dō ataya pə cakay anahan, a jan atan 'am ta 'am sə jike, a wa: «Fakalaw i mba apan sa razl Fakalaw nə kəkəməw? ²⁴ A wulen sə bahay kərtek a inde nà, kak dō anahan aya tinen apan ti vad zek nə, bahay ata i tavay nga mba daw? ²⁵ Kak dō su doh ahay, 'am kà zlak atan pi zek bay nà, doh ata i tavay nga mba daw? A'ay. I gugwes. ²⁶ Matana re, kak Fakalaw kə slabakak pi zek anahan a nà, gədan anahan a i gəzla cew nà, i tavay nga mba daw? A'ay. I lize.

²⁷ «Dowan saa mba apan sa zla ù doh su dō gədan a saa ngəzəray panan way anahan ahay nà, ibay. Si kə lahak apan kurre kə jawak anan dowan ata awan, aday i saa mba apan sa zlan ù doh sa ray panan way anahan ahay nà, nà.

²⁸ «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Dō ahay ti ga ines, ti jənan pa 'am anə Mbərom dukwen, i pəsen atan anan fok re. ²⁹ Əna dō sə jənan pa 'am anə Apasay Cəncan a nà, i njad apəse 'am sə atahasl anahan kulibay. Anga ines anahan a sa ga ata nà, i njahay apan sə viyviya awan.»

³⁰ Yesu a ja matanan nà, anga dowan ataya ta wa: «Apasay lelibay inde apan.»

Mərak a Yesu ahay tata

may anahan

Mata 12.46-50; Lukas 8.19-21

³¹ Pə dəba anahan a wa nà, mərak a Yesu ahay tatə may anahan ta nay. Tə dəzle cəna, tə tavay uho, ta slan apan dō saa ngaman ayak. ³² Dō ahay inde bayak a mə njahay a pə cakay anahan ta jan kutok, ta wa: «Atə may anak tə mərak anak ahay, tinen mə tavay aya uho, tə cəce iken.»

³³ Əna Yesu a mbədfahan atan apan, a wa: «May uno, mərak uno ahay, ata nə atə wayaw?» ³⁴ A ca pu dō sa van nga tew ataya, a wa: «Sə təra mərak uno ahay aday may uno nà, tinen. ³⁵ Dō sa ga way sa zlan à nga anə Mbərom ata nà, sə təra may uno tə mərak uno nə winen adəka.»

4

Jike su dō sa casl ndaw

Mata 13.1-9; Lukas 8.4-8

¹ Yawa, Yesu a dazlan sə wazan à dō ahay maza pa 'am sə bəlay sə Galile. Dō ahay bayak a tə halay nga pə cakay anahan. Anga nan, a ján à kwalalan inde saa njahay uda pa nga sə bəlay. Dō ahay fok mə njahay a pə yugo. ² Yesu a dakan atan anan way ahay bayan a tə jike ahay. A wazo anahan a inde a jan atan, a wa:

³ «Pəken sləmay. Dowan inde a zla à guvo, saa casl ndaw. ⁴ Winen apan i casl ndaw ata kutok, zahav a guce panan pə cəved, aday məvuhom ahay tə dagay anan. ⁵ Zahav azar a, a guce pə saray pəkərad, ta hay ahay

bæse, anga yugo inde bayan a ibay. ⁶ Əna pac a sləray cəna, a ɓutoy anan aday a vak anan, anga sləlay a ibay. ⁷ Zahav azar a a guce à wulen sə adak inde. Ta ha cəna, ta har pi zek tə adak, əna adak a bənan mbiyed, ndaw ata kə nahak bay. ⁸ Əna zahav azar a a guce pə yugo lele awan. Winen a hay cəna, a har, a zla nga uho, a nah kutok. Kərtek awan, hawal sa ndaw apan nə kwa kuro maakan, hinen ahay, hawal sa ndaw kwa kuro mbərka. Azar aya inde dukwen, hawal sa ndaw apan nə səkat səkat.»

⁹ Yesu a jan atan kutok: «Sləmay inde pə dowan a nə, à sləne 'am a anan.»

Yesu a ja 'am tə jike nə agamaw?

Mata 13.10-17; Lukas 8.9-10

¹⁰ Pə dəba anahan a wa nə, Yesu winen taayak tu do maslan anahan ahay kuro nga cew, tu do maza aya ma van nga tew ata, tə cəce panan 'am anahan sa jan atan tə jike ata awan. ¹¹ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kwanay nə, way mi der aya à bahay a Mbərom a inde ata nə, winen a kə gak ikwen panan akar sa 'am sə bahay anahan a coy. Əna do maza aya nə, ti sləne way ahay fok nə, si ta 'am sə jike, ¹² anga aday:

Tâ ca apan, əna tə canan bay,
tâ pak apan sləmay, əna
tə sləne bay.

Bina aday tâ saa may ahay
pə cakay ana Mbərom
bay,
aday Mbərom â pəsen
atan anan ines a tinen
ahay bay.* »

*Yesu a pəsak anan jike su do
sa casl ndaw ata awan*

Mata 13.18-23; Lukas 8.11-15

¹³ Yesu a jan atan asa, a wa: «Kə slənen 'am sə jike a anan bay däge? Matanan acəkan! Ki i slənen 'am sə jike ahay kula sabay asanaw? ¹⁴ Do sa casl ndaw ata nə, a casl nə 'am a Mbərom. ¹⁵ Zahav sa ndaw pə cəved ata nə, do sə sləne 'am a Mbərom a ahay. Pə dəba anahan a wa nə, ti təma anan bəse, əna Fakalaw i nay, i wudeh anan 'am a ma casl à tinen inde ata awan, anga aday â hay bay.

¹⁶ «Do maza aya awan, ta ga minje tə zahav ma casl a pə saray pəkərad ata awan. Tə slənek 'am a Mbərom nə, tə təma anan bəse tə ataslay mivel awan. ¹⁷ Əna 'am ata a pak sləlay à mivel a tinen inde bay. Anga nan, dəcə i tan atan à nga, kabay ajugwar 'am i nay ahay patan anga 'am ana Mbərom nə, ti mbəsak cəved sa 'am a Mbərom.

¹⁸ «Do maza aya ta ga minje tə zahav ma casl a à wulen sə adak inde. Tinen apan ti sləne 'am a Mbərom cite. ¹⁹ Əna way sə daliyugo inde cara cara. Ti sapat zek tə way sə daliyugo ahay, ti gan may à zlile sə daliyugo ahay, ti ga ubor si zek pə way ahay

* 4:12 Ca pə Esaaya 6.9-10.

cara cara. Way ataya fok nà, ti bənan mbiyed anà 'am a Mbərom, aday â nah bay.

²⁰ «Do maza aya asa, ta ga minje tə zahav sa ndaw ma casl a pə yugo lele awan. Tinen apan ti sləne 'am ana Mbərom ma ja awan, tə təma anan lele, ta zla nga uho pa 'am a Mbərom. Anga nan, kərtek a i nah lele, hawal i ga apan kwa kuro maakan, hinen ahay ti nah dukwen, hawal i ga patan kwa kuro mbərka, azar aya kutok ite, ti nah, hawal i ga patan səkat səkat.»

Man sa daf lalam

Lukas 8.16-18

²¹ Yesu a jan atan asa, a wa: «Kak, tə hanak uko pə lalam nà, ti đer anan ta sə hərok apan tasa, kabay ti đaf anan ù vo lala đaw? Lele nà, sa đaf anan pə way sa đaf lalam a bidaw? ²² Sənen anan, way mi đer a, aday i njad zek bay nà, ibay. Wurwer sə way saa dəzley ahay ipec məduwen a bay dukwen ibay re. ²³ Anga nan kutok, kak đo, sləmay inde apan cəna, â sləne!»

²⁴ A jan atan re asa: «Gen anan nga anà way a kwanay sə sləne ahay. Tasa a mbala a kwanay sə lavay anan way ata nà, Mbərom i lavak ikwen anan dukwen tə winen awan asa, aday i zəgahak ikwen anan apan. ²⁵ Do kə təbak anan sləmay sə sləne 'am nà, Mbərom i zəgahan anan sə sləne 'am ite re. Aday đo kə tacak anan sləmay, anga

a nan sə sləne 'am bay nà, Mbərom i zəgahan anan sə tacan anan apan re.»

Jike sə zahav ma casl a đ guvo

²⁶ Yesu a jan atan 'am maza awan, a wa: «Bahay a Mbərom a ga minje nà, tu đo sa casl zahav à guvo. ²⁷ A njak ahan, â njak ahan bay dəp nà, luvon tə ipec, zahav nə i ha, i har, mənəna winen sa san a təra nə kəkəməw nà, a san bay. ²⁸ Yugo nà, a ha anan zahav taayak, a təra anan gujed, aday a təra anan gusuko, azanan asa, a zla nga uho, a nah zahav sə way asa re. ²⁹ Pə dəba anahan sa nah ata wa asa, i bəbez dem anahan saa car, sə halan nga anga way kə nahak.»

Jike sə zahav sa wan sə bəzan

Mata 13.31-32, 34; Lukas 13.18-19

³⁰ A ja asa, a wa: «Di ga anan minje tə bahay a Mbərom nà, ta ma asa anaw? Kabay đi đakay anan nə tə jike wura asa anaw? ³¹ Bahay a Mbərom a ga minje nà, ta wan sə bəzan†. Winen ma kac a pə zahav sə way sə daliyugo. ³² Əna aday tə caslak anan à məke cəna, a ha, aday a har nà, a zalay dədazl si sé azar aya awan. Alay si sé anahan aya nə məduwen aya awan. Məvuhom ahay ti mba apan sə njahay uda à sise anahan awan tu doh a tinen aya təke.»

³³ Yesu a təkəren 'am anà đo ahay nà, tə jike ahay bayak a

† 4:31 Yesu a ga minje nà, ti sé sə əga tinen a inde.

kawa hənə anaya awan, aday kawa ana dō ahay sa mba apan sə sləne. ³⁴ Kā jak atan 'am sə awan maza mənʒəna jike bay. Əne pə dəba anahan a wa nā, atə Yesu, tinen mə mbəsak a taayak. A alay ata kutok, a dakan atan anan 'am sə jike aya awan.

Yesu a gafan 'am anə atə mađ tə a'am

Mata 8.23-27; Lukas 8.22-25

³⁵ Pa pac ata kərtek awan, suko a ga bine siwaw nā, Yesu a jan anə njavar anahan ahay, a wa: «Takasuko pa day uho.» ³⁶ Tə slabak, tə mbəsak anan dō ahay mə halay nga kutok. Njavar anahan ahay ta zla à kwalalan anahan sə lahan ata uda pa 'am ata awan, tə njahay uda awan. Tə gəba anan, ta zla way a tinen, aday kwalalan azar aya dukwen inde à man anahan ata awan. ³⁷ Tə dazle à mamasl sə bəlay nā, vəvara məduwen a a slabak pa nga sə a'am. Məsugurndolon sə a'am ahay tə slabak, a nan à kwalalan sa rah coy.

³⁸ Yesu nā, winen ma njak ahan awan ta sə dəba, à slaway a inde, nga anahan ma daf a pə way aday à gan dədaf.‡ Njavar anahan ahay tə dazlan, tə pədek anan ta sa jan: «Miter, dī lize kutok nə, a gak à nga wa itəbay daw?» ³⁹ Yesu a slabak, a gafan 'am anə mađ, a jan 'am anə məsugurndolon sə a'am ahay, a wa: «Njihen bəbətək bəbətək! Bəlay,

iken dukwen ngatay aday, njahay tetəmtəme!» Mad a mbəsak sa bal, anga nan, bəlay dukwen kə njahak tetəmtəme acəkan. ⁴⁰ Yesu a cəce pə njavar anahan ahay wa kutok: «Kə jəjiren nā, angamaw? Kə dəfen upo nga fan bay kələdaw?» ⁴¹ Ta ma nga sə jəjar pi zek asa. Ta ja à wulen a tinen, ta wa: «Də wura hənə anan anaw? Atə mađ tə məsugurndolon sə a'am ahay dukwen tə dəfan apan ata nā?»

5

Yesu a mbar anan dowan a inde tə setene aya à nga inde

Mata 8.28-34; Lukas 8.26-39

¹ Yesu a nay pa 'am sə bəlay, pa day su kon sə Gerasina ahay, tinen tə njavar anahan ahay fok. ² A dazay ahay à kwalalan wa cəna, dowan inde, winen tə setene aya à nga inde, a nay ahay à wulen sə jəvay ahay wa, i zla pə cakay a Yesu.

³ Dowan ata a taa nahay way anahan nā, à wulen sə jəvay ahay inde. Dowan a mba apan sa ban anan aday sə jaway anan bay. Tə jawak anan à səsile inde dəp nā, a kađ anan fok. ⁴ Saray bayan awan, tə banak anan tə calalaw, alay tə saray a təkə fok, əna, a taa slađ anan nduroc nduroc fok re. A zalan məgala ana dō sə pəlay sa gan nga ataya fok. ⁵ Luvon tə ipec fok, winen apan i bar à wulen sə jəvay ahay

‡ 4:38 Way sa daf apan nga à man sa njak ahan, aday à gan dədaf à nga ata awan.

inde. Winen apan i zlah à 6əzłom ahay inde, aday a ta zek mbəlak awan tu kon.

⁶ Əna a canan ayak à Yesu winen apan i nay ahay cəna, a hawan ayak pa 'am, a dukwen gərmec ù vo. ⁷ A zlah pi zek tə məgalak awan, a wa: «Iken Yesu, Wan a Mbərom sə bagəbaga mburom, kə pəlay puno wa maw? Na gak kem tə sləmay a Mbərom, kâ ga alay ti nen bay ite.» ⁸ A jan matanan ata nà, anga 6a Yesu kâ jak anan: «Iken apasay lelibay awan, hayak à dōwan a anan wa.»

⁹ Yesu a cəce panan kutok: «Sləmay anak a nə wayaw?»

A mbədahan apan: «Sləmay uno Daskalak, anga manay bayak awan.»

¹⁰ A dubok a Yesu tə mindel, a wa: «Kem, kâ sa razl setene a anaya dəren pə daliyugo a anan wa bay ite.»

¹¹ A man ata aday nà, gadura ahay inde bayak a pa zar kon, mə jugwar aya awan. ¹² Apasay lelibay ataya ta jan à Yesu kutok: «Varan umo cəved, mâ zla à gadura a anaya inde ite.» ¹³ Yesu a varan atan cəved acəkan, tâ zla à gadura ahay inde. Ta nay à dōwan ata wa, tə ndərmađ à gadura ahay inde kutok. Gadura ahay ta haw way a tinen, tə haway kwa ahay pa zar kon wa, tə dazak ayak kwa pa 'am məgujungje wa à bəlay inde. Gadura ahay ti ga mbulo cew, əne tə lizek fok.

¹⁴ Matanan, dō sa gan nga anà gadura ahay tə

canan cəna, ta haw way a tinen agay. Ta tan 'am anà ləbara awan à wulen su doh məduwen awan, aday à wulen su doh sə kiβe ahay fok re. Do ahay ta nay ahay sa ca pə way ata awan.

¹⁵ Tə dəzley ahay pə cakay a Yesu cəna, tə canan à dōwan a apasay lelibay aya sa nay ahay wa ata awan, winen mə njahay awan, winen tə zana pi zek kutok. A san nga anahan zle lele coy. Aday ta ma nga pə ajəjar. ¹⁶ Do a sə canan anà masuwayan ataya tə təkəren ləbara sə təra pə dōwan ata awan, aday pə gadura ahay fok anà dō sa zlak ayak ataya awan. ¹⁷ Do sa man ataya tə dazlan sə dubok Yesu aday à zla ù kon a tinen wa.

¹⁸ Yesu winen apan i ján à kwalalan inde mba, dōwan apasay lelibay aya sa nay ahay wa ata a jan anà Yesu nà: «Nê pərahak azar ite.» ¹⁹ Əna Yesu kə mbakak anan cəved sa zla maya tə winen bay, əna a jan, a wa: «Zla agay, təkəren anan anà dō su doh anak ahay nə ləbara sə way sə təra apak ataya, aday ka gan i zek wa anà Mbərom Ba Məduwen nə kəkəməw ata awan.» ²⁰ Dōwan ata a zla way anahan, a dazlan sə təkəren anan ləbara ataya pə daliyugo sə Dekapol, kawa ana Yesu sa gan fok, aday a gan masuwayan anà dō sə sləne ataya fok.

Atə Zayrus tə uwar sə laman alay à zana a Yesu ata

awan

Mata 9.18-26; Lukas 8.40-56

²¹ Natiya, Yesu a takasay bəlay, a nay pa day sə agay asa. Do ahay tə halay nga pə cakay anahan bayak a pa 'am sə bəlay.

²² Dowan inde, tə ngaman Zayrus, a zlak ayak à man a Yesu. Winen do məduwen awan, sə lavan nga anà mer su way ù doh sə wazay nà, winen. A dəzley ahay pə cakay anahan nà, a dukwen gərmec ù vo anà Yesu. ²³ A gan may kə zalak, a wa: «Dəna uno inde, winen dəvac awan, i mac! Kem, hayak, dəf apan alay anak ite, aday à mbar, à njahay zay.» ²⁴ Yesu a slabak, a pərahan azar.

Aday, Yesu winen apan i zla nà, do sə pərahan azar ahay tə ngədec anan pə cəved.

²⁵ Uwar a inde à man ata awan, dəvac a ite re. Ava kuro nga cew, mez winen apan i pəkan ahay à kutov wa hwiya. ²⁶ Kà gak dəce à alay sə doktor ahay wa nə bayak awan. Kà lizek anan zlıle anahan fok, aday kə njadak apan zay bay re, dəvac anahan a ma nga sə zakay bugol.

²⁷⁻²⁸ Iyo, uwar ata kə slənek ləbara a Yesu. Anga nan, a nay ahay à wulen sə do ahay wa ta sə dəba anahan. A jalay nà: «Abay nà njad sə laman alay anà zana anahan a cəna, ni mbar.» A laman à zana awan cəna, ²⁹ mez anahan sa taa pəkay ata a dəkac ma kərtek. A jəjam anan zek anahan nà, cəcaḅ cəcaḅ a san zle kə mbərak à dəce anahan wa.

³⁰ Yesu ite, a san zle, məgala kà nak ahay à winen wa. A mbəda zek à wulen sə do ahay inde, a cəce: «Wayə sə lumo anà zana anaw?»

³¹ Njavar anahan ahay tə mbədahan apan, ta wa: «Kə canan zle, do ahay tinen apan ti ngədec iken. Kutok nà, ki cəce do sə lamak asa daw?»

³² Əna Yesu winen apan i ca ide tuwwe hwiya, anga a nan sə canan à dowan sa ga awan ata awan. ³³ Uwar ata a canan à masuwayan ata sə təra i zek anahan inde ata nà, a jəjar pi zek yiḅyeḅ anga zlawan. A nay, a dukwen gərmec ù vo anà Yesu, a təkəren anan 'am ataya fok.

³⁴ Yesu a jan kutok, a wa: «Mazar uno, adaf nga anak pi nen ata kə mbərak iken! Həna dəvac anak inde sabay. Zla agay tə zay.»

³⁵ A alay a Yesu winen apan i ja 'am ata mba cəna, do ahay ta nay àga Zayrus wa, winen do sə lavan nga anà doh sə wazay ata awan, ta wa: «Zayrus, dəna anak nə kə ndəvak zek. Kə vawan nga anà Miter fan sabay.»

³⁶ Yesu kə gak anan nga anà 'am a tinen ata bay, a jan anà Zayrus: «Kə jəjar bay, dəf upo nga lele cəna coy!»

³⁷ Kutok, Yesu a dazlan sa zla àga Zayrus asa. Əna kə mbakak anan cəved à do ahay fok sə lagay anan bay, si anà Piyer, aday anà Yakuba tə mərak anahan Yuhana. ³⁸ Tə dəzle àga Zayrus nà, Yesu a sləne do ahay tinen apan ti yam tuhhwa, ti zlah, dəce inde. ³⁹ A zla ù doh, a ja: «Kə

bəbilen awan bay. Ki yimen angamaw? Dəna a anan kə məcak bay. A njak ahan ca!»

⁴⁰ Man su do ataya tə mbasay apan. Yesu a rəzlay atan uho fok, a mbəsak u doh nà, bəbay ta may ana dəna ata awan, tə apan njavar anahan maakan ataya awan. Tə dəzle pə cakay ana dəna ata awan. ⁴¹ A bənan anan alay a dəna ata awan, a jan: «*Talita kumi!*» kawa sa ja nà: «Dənama, slabak!»

⁴² Kwayan'a, dəna ata a slabak, a dazlan sa bar. Aday do ahay tə jəjar pi zek bayan awan. Ava ana dəna ata nà, kuro nga cew. ⁴³ Yesu a gafan atan 'am lele, a wa tã saa jan à dowan bay. A jan atan asa tē varan way sa pa à dəna ata awan.

6

Do sə Nazaratu ahay tə dəfak nga pə Yesu bay

Mata 13.53-58; Lukas 4.16-30

¹ Kagasl, Yesu a slabak à man ata wa, a zla u kon anahan à Nazaratu asa. Njavar anahan ahay tə pərahan azar. ² Winen à man ata awan, luvon sa man uda awan a dəzley ahay nà, Yesu a dazlan sə dəkay anan 'am a Mbərom u doh sə wazay*.

Do ahay bayan awan inde, tə sləne 'am sə tətak way a anahan ata nə a gan atan masuwayan, aday ta wa: «A tətakay way a anaya awanaw? A njad kəlire sə

asan way† a anan kəkəməw? Aday, a ga masuwayan həna anan cara cara nə ta maw? ³ Na wa, winen nə do sə cəced dədom ba? May anahan Mariyama bidaw? Mərak anahan ahay inde, atə Yakuba, tatə Yoses, Yuda, Simon, aday məran dəna aya dukwen inde, tinen à wulen a mənuko awan ba?» Anga nan kutok, ta ngam sa dəf nga pə Yesu bay.

⁴ Yesu a jan atan, a wa: «Do ahay ta gan nga anà 'am ana do maja'am a Mbərom kwa ta sə wura fok. Əna u kon anahan awan, à mamasl su do anahan aya awan, aday u doh anahan a nà, dowan a gan nga anà 'am anahan ahay itəbay.»

⁵ Natiya, Yesu kə njadək sa ga masuwayan à man ata kwa wura bay. Si a dəf alay pu do sə dəvac azar aya ngal, a mbar atan. ⁶ A gan à winen awan wadan wadan, anga adaf nga a tinen inde pə Mbərom kwa mənəcək ibay.

Mer su way ana do maslan a kuro nga cew ataya awan

Mata 10.5-15; Lukas 9.1-6

Pə dəba a way ata wa nà, Yesu a zla pu kon sə daliyugo ata fok, a dakan anan way à do ahay. ⁷⁻⁸ A alay ata awan, a nan à Yesu sa slan anan do maslan anahan kuro nga cew ataya à wulen su doh aya inde. A halan atan nga, aday a varan atan məgala sa razl apasay lelibay aya awan.

* **6:2** Doh sə wazay sə Yahuda ahay, bina egliz bay. † **6:2** Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

A jan atan kutok, a wa: «Ni slan kwanay nə cew cew. Kâ saa gæben awan pə alay anga cæved bay, kwa way sa pa, kwa mbulo sə dala. Ki gæben nə, si sukol, ⁹ təkarak, aday zana dukwen kərtek.» ¹⁰ A jan atan asa, a wa: «Kak ki zlen à wulen su doh a nə, njihen nə àga dowan a sə tama uda kwanay ata awan. Ki njihen àga winen hus pə luvon a kwanay saa zla way a kwanay. ¹¹ Əna aday do sa man ataya tə təmahak kwanay bay ite nə, zlen way a kwanay à man ata wa, aday kə bəzləmen morbodok su kon a tinen pə saray a kwanay ahay wa, anga aday tâ san pi zek tinen tə ines aya awan.»

¹² Do maslan a Yesu ataya ta zla, tə wazan à do ahay, aday tə mbədfahan lœn î ines a tinen ahay. ¹³ Tə rəzlak setene ahay bayak awan, aday tə mbərak do sə dəvac ahay bayak awan ta sə mbədan atan amar pa nga.

Amac ana Yuhana, do sa gan baptisma anà do ahay

Mata 14.1-12; Lukas 9.7-9

¹⁴ Iyo, bahay a inde məduwen awan, tə ngaman Hiridus, a sləne ləbara ana Yesu, anga do ahay fok tinen apan ti təkər ləbara a Yesu kwa aha fok.

Do ahay ngal ta ja, ta wa: «Yuhana, do sa gan baptisma anà do ahay ata, kà mak uho.» Tə đakan à Yesu nə, Yuhana. Anga nan, ta ja nə, a mba

apan sa ga masuwayan ahay ata nə, nə.

¹⁵ Do maza aya ite, ta wa: «Yesu nə, Eliya‡.»

Aday do hinen ahay dukwen ta wa: «Winen nə, do maja'am a Mbərom hinen, kawa do maja'am a Mbərom sə kwakwa ataya awan.»

¹⁶ Əna Hiridus a sləne 'am ataya fok nə, a ja, a wa: «Yuhana, nen sa gad panan nga ata nə, kə slabakak ahay à məkə wa!»

¹⁷⁻¹⁸ Kwakwa ata nə, Hiridus a gəba anan Hirudiya, uwar ana wanbay anahan a inde, tə ngaman Filip. Anga nan, Yuhana a jan, a wa: «Ki jipen pə uwar tə mərak anak nə, lelibay. Way ata nə, ines!» Anga nan kutok, Hiridus a jan anà do ahay tâ ban anan Yuhana. Ta ban anan, tə đəfak anan ayak ù doh sə dangay.

¹⁹ Natiya kutok, Hirudiya a nan ide à Yuhana, a gan may sə lize anan. Əna, kə njadak apan cæved a bay. ²⁰ Aday dukwen Hiridus a jəjəran anà Yuhana. A san zle, Yuhana a nə, winen do lele awan, aday đidem a pa 'am a Mbərom. Anga nan re, a gan nga lele. A ta pak sləmay pa 'am anahan awan nə, a wusen nga, əna hwiya a gan may sə sləne asa.

²¹ Pə luvon a inde kutok, Hirudiya a njad cæved sa ban anan Hiridus pə kwande. Azar uko sə bayak pə luvon sə wahay anan bahay Hiridus a ga. A da way sa pa, a ngaman anà do sə zlile ahay

‡ 6:15 Eliya nə, do maja'am a Mbərom kwakwa awan.

pə daliyugo sa Galile, pi zek tu dō sə lavan nga anà suje ahay fok, pi zek tə bahay sə daliyugo ataya awan.

²² Kutok nà, dāna a Hirudiya inde, a zlak ayak, a gərvan atan. Agərav anahan ata lele, kà zlak anan à nga anà bahay Hiridus tu dō anahan ahay fok. Aday Hiridus a cəce pə dāna ata wa, a wa: «A nak nə maw? Way anak saa cəce fok ni varak anan.» ²³ Dərzalah a mbadān apan, a wa: «Ni varak anan way anak saa cəce ata fok, kwa i dəzle hus pa sə gəzla anan bahay uno ĩ zek wa cew dəp nà, ni varak anan.»

²⁴ Dāna dalay ata, a nay uho, a jan anà may anahan, a wa: «Mamay, nê cəce nə maw?»

May anahan a wa: «Cəce nà, t̄ gəḏak ahay nga a Yuhana.»

²⁵ Cəna, dāna a dalay ata awan a may ahay pə cakay ana Hiridus, a jan, a wa: «U no ki gəḏ anan nga anà Yuhana, aday vuro anan ahay hēna à kwatama inde.»

²⁶ Way a mə cəce ata kà zlak anan à nga anà Hiridus sabay fok. Əna ɓa kə mbadāk anan pa 'am ana dō anahan mə ngamay ataya coy. I varan anan bay nà, i ga zek sabay. ²⁷ Matanan, a slan suje kərtek, aday â gəḏān anan ahay nga a Yuhana à kwatama inde. ²⁸ Suje ata a zla ù doh sə dangay, a gəḏay nga pə Yuhana wa. A nān anan à kwatama inde, a varan anà dāna a Hirudiya.

Winen ite a tēma anan cəna, a

varan anan anà may anahan. ²⁹ Njavar a Yuhana ahay tə slāne ləbara awan cəna, ta zla saa gəḏay anan ahay məsinde a Yuhana, ta la anan.

Yesu a varan way sa pa anà dō ahay ti ga mbulo dara

Mata 14.13-21; Lukas 9.10-17; Yuhana 6.1-14

³⁰ Aday, dō maslan a Yesu ataya ta may agay kutok. Tə halan nga pə cakay, tə dazlan sə təkəren anan way a tinen sa ga, aday sa jan anà dō ahay fok.

³¹ A alay ata nà, dō ahay tinen apan ti zlak ayak, tinen apan ti zla way a tinen bayak awan. Atə Yesu tu dō maslan anahan ahay ta njad cəved aday ti pa way bay. Anga nan kutok, Yesu a jan atan, a wa: «Kwanay, hayak ikwen ahay taayak a kwanay awan, zluko à kiḓe à man a dōwan inde uda ibay ata awan. Ata, dī njad sa man uda mən̄jɔek.»

³² Ta ján à kwalalan inde, aday ta zla kəcah pə dō ahay wa à kiḓe.

³³ Dō ahay bayak a tə canan atə Yesu tə njavar anahan ahay tinen apan ti zla way a tinen. Aday dūkwen ta san atan zle. Anga nan, dō ahay ta nay ahay à wulen su doh ahay wa cara cara, ta haw tə saray à man ana Yesu saa zla. Tə lahan atan à Yesu tə njavar anahan ahay re.

³⁴ Yesu a dazay ahay à kwalalan wa cəna, a canan anà dō ahay bayak awan. Dō ataya ta gan ĩ zek wa, anga tinen kawa tēman ahay, aday mən̄jəna dō sa gan atan nga.

Anga nan, Yesu a dazlan sə dakan atan anan way ahay fok.

³⁵ Anga luvon winen apan i ga ata nà, njavar a Yesu ahay ta nay pə cakay anahan, ta wa: «Mənuke à man kiβe inde, aday luvon winen apan i ga. ³⁶ Suwan, mbakan cəved anà do ahay tâ zla à wulen su doh ahay, pə culok ahay, aday ti i sukum way sa pa ahay.»

³⁷ Yesu a mbəđahan atan apan, a wa: «Kwanay a viren atan way sa pa awan.»

Njavar anahan ataya, ta jan, ta wa: «A nak ma saa sukumay ahay way sa pa tə dala sə *dinar*§ səkat cew, anga aday mi varan atan acəkan daw?»

³⁸ Yesu a cəce patan wa asa, a wa: «Tapa sə pen inde pikwen həna nə jugumaw? Ənga, cen apan aday.»

Ta cay ahay apan, ta jan: «Inde nà, tapa sə pen ahay đara, tə kələf ahay cew.»

³⁹ Kagasl, Yesu a jan anà njavar anahan ahay tē njahay anan do ahay pə gujed məngədez a à man ata awan, njəbukbək cara cara. ⁴⁰ Tə njahay atan nà, njəbok cəna səkat səkat, aday njəbok cəna kwa kuro đara kwa kuro đara. ⁴¹ Yesu a gəba anan tapa sə pen a đara ataya tə kələf a cew ataya awan. A ca ide à mburom, a ngəran ayak anà Mbərom. A gəzla anan tapa sə pen ataya i zek wa, a varan anà njavar anahan ahay, aday tē gəzlan anan anà do ahay. Kutok, Yesu a

gəzla anan apan kələf a cew ataya awan, a varan atan apan. ⁴² Do ataya fok ta pak, tə rahak 6ah 6ah.

⁴³ Pə dəba a way ata wa coy nà, njavar anahan ahay tə halan nga anà tapa sə pen tə kələf a mə mbəsak ata nà, a ga cəkarak kuro nga anahan a cew. ⁴⁴ Do sa pa way à man ata dukwen, tinen mə baslay a nà, mungol a dəkdek aday nà, mbulo đara.

Yesu a bar pa nga sə a'am tə saray

Mata 14.22-33; Yuhana 6.15-21

⁴⁵ Pə dəba anahan a wa cəna, Yesu a jan anà njavar anahan ahay tâ ján à kwalalan inde, aday tē lahan pa 'am sa zla à Baytisada pa day sə uho. Winen awan, i i mbəsak anan do ahay à dəba a tinen wa. ⁴⁶ Tə gəzla nga tə do ahay kutok, a zla way anahan à 6əzlom saa ga amboh.

⁴⁷ Luvon a ga coy nà, Yesu winen taayak anahan à məndak mba. Njavar anahan ahay dukwen tinen tə kwalalan a kwa à mamasl sə bəlay dəren coy. ⁴⁸ A canan atan ayak nà, tinen apan ti 6al kwalalan nə tə gədan, anga tinen apan tə zlangay nga uda ta mađ. Way ata fok a təra nà, luvon uda mba. Ide a sa jəka i cəde nà, Yesu kə dəzlek à man a tinen winen apan i zla tə saray pa nga sə a'am. A ga kawa i saa gədan atan anan 'am.

⁴⁹ Njavar anahan ahay tə canan winen apan i zla tə

saray pa nga sə a'am ata cəna, tə jalay nà, i ga nə mədahan. Anga nan kutok, ta zlah pi zek. ⁵⁰ Tə jəjar pi zek yibye6 anga tinen a fok tə canak anan.

Aya əna Yesu a canan atan cəna, a jan atan ayak 'am kwayan'a, a wa: «Bənen mbac lele, nen awan, kə jəjiren bay.»

⁵¹ A ján à kwalalan inde pə cakay a tinen awan cəna, mađ a mbəsak sa 6al cite. A man ata wa kutok, ajalay nga a tinen a mbəda wucəfed. Way ata a gan atan masuwayan ⁵² anga 'am sə masuwayan sə təra tə tapa sə pen ata a ja nə maw nà, tə sənək anan bay re. Kurkwilen inde à sləmay a tinen.

Yesu a mbar do ahay à Gənesaret

Mata 14.34-36

⁵³ Tə takasay ahay pa day sə agay lele nà, ta zla ù kon sə Gənesaret. Ta ban anan kwalalan pa 'am sə bəlay.

⁵⁴ Tə dazay à kwalalan wa cəna, do ahay tə sənək ayak Yesu kwayan'a ⁵⁵ Do ahay tə sləne sa jəka Yesu winen à man tiya ata cəna, tə haway ahay tə day sə wulen su doh ahay wa fok. Tə dazlan sa ran ahay do sə dəvac mə nahay aya pə lala ataya fok. ⁵⁶ Ta man anahan sa zla fok cəna, a ga nà, culok, ki6e, kabay wulen su doh adəka, tə halan ahay do sə dəvac ahay. Tinen a tavay atan pa man sə lumo ahay fok. Tə gan amboh à mbəsakan cəved anà do dəvac ataya tē laman alay kwa anà 'am sə zana anahan, aday tā

mbar ite. Do sə laman ataya fok, tə mbərak acəkan.

7

Atətak way sə bije ahay

Mata 15.1-9

¹ Farisa aya inde, tinen tə azar sə miter sə Tawrita ana Musa ahay, ta nay ahay kwa à Urəsalima wa, tə halay nga pə cakay ana Yesu. ² Tə canan anà njavar a Yesu azar aya tinen apan ti pa way mənjàna sə banay alay kawa atətak way sə Farisa ahay. Ata pə tinen nà, njavar a Yesu ahay ta gak ines.

³ Anga aday nà, Yahuda ahay fok, mə zakan a anà Farisa ahay nà, tə dəfan apan anà atətak way sə bije a tinen ahay nə lele. Ta taa pa way aday mənjàna sə banay alay kawa atətak way sə bije a tinen bay. ⁴ Kwa, ta nay ahay nə à kwasuko wa dukwen, tə banay zek, aday ta sa pa way. Tə dəfan apan anà atətak way sə bije azar aya dukwen lele, kawa acakad gəsa'am, kəlawə, aday tuwez ahay.

⁵ Anga nan kutok, Farisa ataya pi zek tə miter sə Tawrita ahay tə cəce pə Yesu wa, tə dazlan, ta wa: «Njavar anak ahay nà, tə pərahan azar anà atətak way sə bije ahay bay nə angamaw? Bina, ta pa dəf mənjàna sə banay alay kawa atətak way sə bije ahay.»

⁶ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kwanay aday nà, mbadəmbada aya awan. Ezaya kə vindek 'am a

Mbərom didem a anga kwanay, Mbərom a wa:

“Do anaya tə həro nga nà, ta
'am dəkdek,
mivel a tinen aya nə
dəren ti nen.

⁷Tinen apan ti dukwo gərmec
ù vo nə kəriya awan.

Bina tinen apan ti tətakan
anan anà dō ahay nà,
way sa nga a tinen ahay
dəkdek.*”»

⁸ Yesu a jan atan asa:
«Kwanay nà, kə mbiken 'am
a Mbərom ma ja aya awan,
anga sə pərahan azar anà 'am
sə dō ahay. ⁹ Ambəsak 'am a
Mbərom, aday sə mbədək pə
anjahay sə bije ahay nà, a dək
ikwen 'am bay. ¹⁰ Musa kà
jak: “Dəfan apan anà bəbay
anak tə may anak†” aday
“Kuwaya dōwan a kà jak 'am
lelibay a pə bəbay anahan
kabay pə may anahan nà, sa
vad anan.‡” ¹¹ Əna kwanay
ki jen nà, kak dōwan a kà
jak anan anà bəbay anahan
kabay anà may anahan:
“Way uno abay saa mak anan
zek ata nà, winen *korban*,
kawa sa ja nà, kə tərak anà
Mbərom.” ¹² Ata i dəfan apan
anà atə bəbay tə may sabay.
¹³ Matanan kutok, kə nəsən
anan way a Mbərom ma ban
awan, anga sə pərahan azar
anà atətak way sə bije ahay.
Kwanay apan ki gen way
maza aya cara cara kətanən
re.»

*Way sa ga məsagar pu dō
Mata 15.10-20*

¹⁴ Yesu a ngaman ayak anà
dō ahay maza awan, tã nay
pə cakay anahan. A jan atan,
a wa: «Pəken uno sləmay,
kwanay a fok, sənen 'am a
anan. ¹⁵ Way inde uho, i zla
à kutov su dō saa ga apan
məsagar nà, ibay. Əna, sa
ga məsagar pu dō nà, way
sa nay ù dō wa uho bugol
adəka. [¹⁶ Kak sləmay inde pə
dōwan sə sləne 'am nà, à pak
sləmay.]»

¹⁷ Yesu a dazlan nà, a zla
way anahan ù doh pə cakay sə
dō ahay wa. Njavar anahan
ahay tə cəce panan jəba sa 'am
sə jike ataya awan. ¹⁸ Yesu
a jan atan: «Kwanay dukwen,
kə sənen fan bay daw? Way
sa zlak ayak uho wa ù dō
inde nà, i mba apan sa ga
məsagar pu dō bay. ¹⁹ Anga
way sa pa i zlan à mivel inde
bay, si à kutes inde. Pə dəba
anahan a wa nà, i may ahay
uho. Kwanay kə sənen bay re
daw?»

Yesu a ja kətanən nà, aday
tã san nə way sa pa ahay fok
lele.

²⁰ A ja asa: «Way sa nay
ahay ù dō wa uho nà, i ga
apan məsagar kutok. ²¹ Anga
sa nay à mivel su dō wa kutok
cəna, way kawa aga vuwar,
akar, avad nga su dō, ²² aga
mədigwed, aga ubor, aga
huwan, agad mungwalay,
aga way sə wurwer ana ayaw
si zek lelibay awan, aga sərak,
agədan azar ù dō, ahəran nga
anà zek anahan, aga way sə
mindel. ²³ Way ataya fok, ta

* 7:7 Ca pə Esaaya 29.13. † 7:10 Ca pə Gurtaaki 20.12; Tooktaaki Tawreeta 5.16.

‡ 7:10 Ca pə Gurtaaki 21.17; Farillaaji Lewinjo'en 20.9.

nay fok nà, ù dō wa, aday ta ga mäsagar pu dō acəkan.»

Uwar a inde winen Sirofiniki ahay a daf nga pə Yesu

Mata 15.21-28

²⁴ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a slabak way anahan à man ata a wa kutok, a zla à wulen su doh a inde, bəse tə Tirus[§]. A dəzle cəna, a njahay àga dōwan inde, aday a nan abay dōwan à san apan bay. Əna dō ahay tə sənək apan.

²⁵ Uwar a inde à man ata nà, dəna anahan inde, winen tə setene awan. A sləne ləbara a Yesu cəna, a nay pə cakay anahan. A dukwen gərmec ù vo. ²⁶ Uwar ata nà, winen Sirofiniki ahay, a ja 'am sə Gərek. A jan anà Yesu, à razl anan setene à dəna anahan ata wa, apasay a sə vawan nga ata awan.

²⁷ Aday Yesu a mbədahan apan, a wa: «Mbəsak anan gwaslay ahay tâ rah aday. Anga sə gəba anan way sa pa sə gwaslay ahay, sə varan anan anà kəla ahay nà, sumor a bay.»

²⁸ Uwar ata a mbədahan apan, a wa: «Matanan, bahay uno. Əne kəla ahay dukwen ta pa way sa pa sə pəpas pə gwaslay ahay wa ata re asanaw!»

²⁹ Yesu a jan: «Anga 'am anak a anan, ki mba apan sa zla agay. Apasay sə vaway nga ata, kà nak ahay à dəna anak wa coy.»

³⁰ Uwar ata a zla agay, a dəzle cəna, a tan ayak à nga à dəna anahan mə nahay a

pə biket. Apasay sə vaway nga ata kà nak à dəna ata wa acəkan.

Yesu a mbar anan dōwan a inde mədəngazlak awan

³¹ Yesu a nay way anahan pə daliyugo sə Tirus wa. A zla tə daliyugo sə Sidon, a dəzle pə cakay sə bəlay sə Galile, pə daliyugo sə Dekapol.

³² A man ata kutok, dō ahay ta nan anan ahay dōwan a inde mədəngazlak awan. Dōwan ata nà, a sləne sləmay bay aday a ja 'am lelibay re. Ta gan amboh anà Yesu aday à daf apan alay, à mbar anan ite.

³³ Yesu a ngaman ayak à wulen sə dō ahay wa. Ta zla tə Yesu dal nà, Yesu a dəfan alay à sləmay inde. Aday, a təfe məne pə alay, a laman anan à miresl anahan. ³⁴ A ca ide à mburom, a sakaf pi zek, a ja, a wa: «*Effata!*» kawa sa ja nà: «*Təba zek!*» ³⁵ Natiya cəna, sləmay anahan ahay tə təbak, miresl anahan dukwen kə pəsakak ite, a ja 'am lele kutok. ³⁶ Yesu a jan atan fok a tinen awan, tâ sa jan à dōwan bay. Winen apan i taa gafan atan 'am dəp nà, tinen tə zəga anan sə təkər ləbara awan. ³⁷ Dō sə sləne ləbara ataya fok, a gan atan masuwayan, ta wa: «Way anahan sa ga fok nə lele. Mədəngazlak ahay tə sləne sləmay, aday maandak ahay dukwen ta ja 'am kutok.»

§ 7:24 Tirus nà, winen pə daliyugo sə Sirofiniki ahay.

8

*Yesu a varan way sa pa and
do ahay ti ga mbulo fudo*

Mata 15.32-39

¹ A alay ata awan, do ahay tã halay nga bayak a miza awan. Way sa pa dukwen inde patan ibay. Anga nan kutok, Yesu a ngaman anã njavar anahan ahay, a jan atan, a wa: ² «Do a anaya tu go i zek wa, anga mænuko pã kãrtek a luvon maakan hãna, way sa pa ibay. ³ Kak na sak a mbæsak atan ti zla agay ta may awan nã, ti ga bæle pã cãved. Aday dukwen do azar aya ta nay ahay kwa à man daren aya wa.»

⁴ Njavar anahan ahay ta jan, ta wa: «Mænuko à kiþe kutok nã, di saa njaday ahay way sa pa awan awana, aday saa slan ù do a anan fok anaw?»

⁵ Yesu a cãce patan wa, a wa: «Tapa sã pen inde pikwen nã jugumaw?»

Tã mbãdahan apan, ta wa: «Cuwþe.»

⁶ Yesu a jan anã do ahay, tã njahay à mëndak, aday a gãba anan tapa sã pen a cuwþe ataya awan. A gan ayak suse anã Mbërom nã, a gãzla anan i zek wa, aday a varan anan anã njavar anahan ahay, aday tã gãzlan anã do ahay. Tã gãzla anan kutok.

⁷ Kãlef cãdew aya inde patan mænjoek re. Yesu a ngëran ayak à Mbërom anga nan re. Aday a jan anã njavar anahan ahay tã gãzla anan kawa tapa sã pen ahay asa.

⁸⁻⁹ Do a mã halay nga ataya fok, tinen ta ga mbulo fudo, ta pak, tã rahak. Tapa sã pen mã mbæsak ata nã, a ga cãkarak cuwþe re.

Coy, Yesu a mbæsak anan do ahay tã gãzla nga.

¹⁰ Cãna, Yesu a jãn à kwalalan inde tã njavar anahan ahay. Ta zla way a tinen ù kon sã Dalmanuta.

*Do ahay ta gan may Yesu à
gan atan masuwayan*

Mata 16.1-4

¹¹ Farisa aya inde, ta nay sa vad awiwayway tatã Yesu. Tã cãce Yesu à ga masuwayan sã way sa nay ahay à mburom wa, anga a nan atan sa ban anan pã kwande.

¹² Yesu a sakaf, a ma anan apasay à zar kutov lele nã, a ja, a wa: «Do sã biten ahay tã pãlay masuwayan nã, angamaw? Nen apan ni jak ikwen tã didem a hãna, ti njad minje sã masuwayan sabay fok.»

¹³ Coy, a mbæsak anan Farisa ataya awan, a ma way anahan à kwalalan inde, sã takas bælay pã day hinen asa.

*Wudah sã Farisa ahay,
aday mbala ana Hiridus ite*

Mata 16.5-12

¹⁴ Njavar a Yesu ahay tã mbãdãkek anan nga sã gãba tapa sã pen à alay inde. Tapa sã pen inde patan à kwalalan inde nã, si kãrtek coy. ¹⁵ Yesu a jan atan, a wa: «Uffa ahak ikwen! Bãnen nga a kwanay nã lele pã wudah sã Farisa ahay wa, tã wudah ana Hiridus.»

¹⁶ ðna tinen ta ja à wulen a tinen inde nã: «I ga nã a ja pã

pen dā gəbak à alay inde bay ata awan.»

17 Yesu a sənən atan anan kwayan'a, a jan atan, a wa: «Kə bayiken, na ja nə anga tapa sə pen inde pikwen ibay nà, angamaw? Kə sənən apan fan bay daw? Ki mben apan sə sləne 'am a anan bay kələdaw? Kurkwilen inde à sləmay a kwanay daw?»

18 «Idé inde pikwen asənə, kə cinen anan à awan bay kələdaw? Sləmay inde pikwen asənə, kə slənen sləmay bay kələdaw?»

«Aday, kə mbədəkek ikwen à nga wa daw? 19 A alay a nə gəzla tapa sə pen ahay dara, anà dō ahay tinen mbulo dara nà, kə hilen anan nga a mə mbəsak a ata awan nə cəkarak jugumaw?»

Tə mbədahan apan, ta wa: «Cəkarak kuro nga anahan awan cew.»

20 «Aya, aday nə gəzlan tapa sə pen cuwbe à dō ahay mbulo fudō nà, kə hilen anan nga à mə mbəsak awan nə cəkarak jugumaw?»

Tə mbədahan apan, ta wa: «Cuwbe!»

21 «Aya aday kə sənən həna bay nà, angama kutok anaw?»

Yesu a mbar anan dowan a inde, winen hurowan

22 Yesu tə njavar anahan ahay tə dəzle à Baytisada kutok. Dō ahay tə gəbay ahay dowan a inde, winen hurowan. Ta gan amboh anà Yesu aday á laman alay ite.

23 Yesu a bənay anan dowan ata alay a wa, a zla anan kəcah à wulen su doh

wa. A təfen mənə pə idé, a daf apan alay. A cəce panan, a wa: «Kə canan à way ahay zle daw?»

24 Winen a mbədahan apan, a wa: «Nen apan ni canan anà dō ahay tinen apan ti zla, əna tinen kawa dədazl si sé ahay.»

25 Yesu a dafan alay pə idé maza awan. Winen ite a zəzor way ahay lele, kə mbərak kutok, a canan idé zle coy.

26 Yesu a jan, a wa: «Zla agay. Kā ma tə wulen su doh sabay.»

*Piyer a dakay anan nà, Yesu nə winen Almasihu
Mata 16.13-20; Lukas 9.18-21*

27 Pə dəba anahan a wa nà, atə Yesu tə njavar anahan ahay ta zla ù kon maza awan, pə cakay sə Kaysariya Filipi. A alay a tinen pə cəved mba nà, Yesu a cəce patan wa, a wa: «Dō ahay ta ja pi nen nà, nen nə wayaw?»

28 Njavar anahan ataya tə mbədahan apan, ta wa: «Dō hinen ahay ta wa iken Yuhana, dō sa gan baptisma anà dō ahay ata awan. Dō maza aya ta wa, iken Eliya, dō maja'am a Mbərom. Dō azar aya dukwen ta ja nà, iken dō kərtək à wulen su dō maja'am a Mbərom ahay.»

29 Yesu a cəce patan wa: «Aday kwanay a nà, ki wen nen wayaw?»

Piyer a mbədahan apan, a wa: «Iken nà, Almasihu.»

30 Yesu a gafan atan 'am, a wa: «Kā saa dīken anan 'am a anan anà dowan bay.»

Yesu a dakay anan amac anahan tɛ aslabakay anahan a mɛke wa

Mata 16.21-28

³¹ Cɛna, Yesu a dazlan sɛ dakan anan anɛ njavar anahan ahay, a wa: «Bɛlaray nen, Wan su Do nɛ, ni ga dɛce bayak awan. Aday mɛced sɛ Yahuda ahay, tɛ bahay sɛ gɛdan dungo anɛ way ahay anga Mbɛrom, tatɛ miter sɛ Tawrita ahay, ti lar nen, aday dɔ ahay ti vad nen. Aday dukwen, luvon maakan pɛ dɛba anahan a wa cɛna, ni slabakay way uno ɛ mɛke wa.» ³² A jan atan anan nɛ, i ide inde.

Piyer ite a ngaman, ta zla kɛcah, a gafan 'am. ³³ Yesu a mbɛda 'am pɛ njavar anahan ahay, a cak ayak patan. Cɛna, a gafan 'am anɛ Piyer, a wa: «Zlak ayak pɛ cakay uno wa, iken Fakalaw. Anga ajalay nga anak ata nɛ, a nay ahay ɛ dɔ zɛnzen a wa, bina mbala a Mbɛrom ata bay.»

³⁴ Cɛna, Yesu a ngaman ayak anɛ dɔ ahay, tɛ njavar anahan aya tɛke, a jan atan: «Kak dɔwan a a nan sɛ pɛruho azar nɛ, ɛ mbɛsak sɛ bayakan way anɛ nga anahan, ɛ tavak dɛdom anahan mɛ zɛlngad awan, ɛ pɛruho azar. ³⁵ Anga kɛ nak anan anɛ dɔwan a sa tam anan sifa anahan nɛ, i lize anan adɛka. ɛna dɔwan a kɛ lizek anan sifa anahan anga nen, aday anga lɛbara uno mugom a anan ata nɛ, i tam anan sifa anahan adɛka. ³⁶ Bina, dɔ kɛ sak a njad anan way sɛ daliyugo a anan fok

anɛ winen, aday sifa anahan a nɛ, kɛ lizek anan nɛ, sa gan dɛdɛffa nɛ, ma mba asa anaw? Ibay! ³⁷ Awan a inde aday dɔ zɛnzen i var sɛ bɛmbad anan sifa anahan nɛ, inde dɛw?

³⁸ «Do sɛ biten ahay nɛ, mi nes aya awan, aday tɛ mbɛdahak anan lɛen anɛ Mbɛrom. Aya ɛna, kak dɔwan a kɛ gak waray sɛ dakay anan slɛmay uno aday sɛ dakay anan 'am uno ahay nɛ, nen ni ga anan winen kɛkɛmaw? A alay a aday na mak ahay tɛ mazlaɔ ana Bɛbay uno Mbɛrom, aday tɛ maslay anahan cɛncan aya ata nɛ, nen Wan su Do dukwen ni naa pɛkan waray i ide cite.»

9

¹ Yesu a ja asa, a wa: «Nen apɛn ni jak ikwen tɛ didem a hɛna: Dɔwan aya inde ɛ man a anan, ti mac mɛnjɛna sɛ canan anɛ bahay a Mbɛrom bay. Si bahay a Mbɛrom i nay ti canan tɛ mɛgala awan aday.»

Zek a Yesu a mbɛda pɛ ide ana njavar anahan ahay

Mata 17.1-13; Lukas 9.28-36

² Pɛ dɛba anahan a wa kutok, a ga luvon ahay mbɛrka nɛ, Yesu a gɛba pɛ azar Piyer, Yakuba tɛ Yuhana, ta jɛn taayak ɛ bɛzlom a inde zɛbor awan. A man ata kutok, zek anahan a mbɛdahan atan pɛ ide. ³ Zana anahan a mbɛda kwedekkwedek, a dav herre kɛ zalak. Dɔwan saa mba apɛn pɛ daliyugo sɛ banay zana kɛtanɛn nɛ, ibay.

⁴ Njavar anahan a maakan ataya, tə canan anà atə Eliya tə Musa tə sləray, tinen apan ti ja 'am tatə Yesu.

⁵ Piyer a jan à Yesu, a wa: «Miter, mənuko à man a anan nə sumor awan. Mi ngaray jawjawa ahay maakan: kərtek awan anga Musa, kərtek a ite anga Eliya, aday mədakwidok a nà, anga iken awan.» ⁶ Anga zlawan sa gan atan ata awan, Piyer a san way anahan a sa ja ata bay.

⁷ Pə dəba anahan a wa nà, mugudongudon a dazay, a van atan nga sərdədek. Aday 'am a ndəray ahay à mugudongudon ata wa, a wa: «Həna a anan nà, wan uno ləliwe uno awan. Slənen anan anan 'am anahan.»

⁸ 'Am ata a ndav cəna, njavar ataya tə canak anan à dowan sabay. Si Yesu a kərtektəkke pə cakay a tinen coy.

⁹ Tinen apan ti dazay à bəzłom ata wa mba, Yesu a jan atan, a wa: «Way a kwanay sə canan ahay à bəzłom wa ata nà, kà si jen anan à dowan bay, hus pə luvon uno nen, Wan su Do, saa slabakay à məke wa ata awan.» ¹⁰ Njavar anahan ataya tə təmahak 'am ata awan, ta dər anan à mivəl inde, əna tə cəce pi zek ahay wa asa: «I slabakay à məke wa aday nà, 'am ata a nan sa ja nə maw?»

¹¹ Anga nan, tə cəce pə Yesu wa, ta wa: «Miter sə Tawrita

ahay ta wa, Eliya i lahan anà Almasihu aday nà, angamaw?»*

¹² A mbədahan atan apan, a wa: «Acəkan! Eliya i lahay, i ndakay anan way ahay fok. Aday dukwen Deftere a Mbərom a wa bəlaray, si Wan su Do i ga dəcə bayan awan, aday dō ahay ti kədəy anan nà, angamaw? ¹³ Nen apan ni jak ikwen: Eliya kà nak ahay, aday ta gak anan kawa a tinen sa gan may sa ga fok, kawa ana Deftere sa ja apan ata coy.»

Yesu a mbar anan wan a inde məhərvov a taa ban anan Mata 17.14-21; Lukas 9.37-43

¹⁴ Yesu tə njavar anahan a maakan ataya tə dəzley ahay à man sə njavar anahan azar aya nà, tə canan anà dō ahay bayak a ma van atan nga cərləw. Njavar anahan ahay tinen apan ti vad awiyaway pi zek tə azar sə miter sə Tawrita ahay. ¹⁵ Do ahay tə canan anà Yesu nà, a gan atan masuwayan tə mindel. Tə haway ahay pə cakay anahan ahahaw sa naa jan 'am: «Iken inde zay daw?»

¹⁶ Yesu a cəce pə njavar anahan ahay wa, a wa: «Kə vəden awiyaway tə tinen nə pa maw?»

¹⁷ Do kərtek à wulen su dō ahay wa a mbədahan apan, a wa: «Nə nak anak anan ahay ta wan uno. Məhərvov a vawan nga. A mba apan sa ja 'am tətibay, a ban panan 'am. ¹⁸ Məhərvov ata kà nak

* 9:11 A Tawrita inde nà, abay Almasihu i sa nay ahay nà, Eliya i lahay aday.

apan kwa aha dukwen, ata i ban anan à mēndak b̄arav. Aday ata mumbof a rahan à 'am inde popo, i rac slan nḡer̄ac̄ac̄ac̄ac̄a, zek anahan a nà, a s̄are anan s̄ad̄œd̄œ. Na gak anan kem anà njavar anak ahay, aday t̄ə r̄əzlay a wa m̄əh̄ərvov ata awan, əna ta mbak apan bay.»

19 Coy Yesu a jan atan, a wa: «Kwanay nà, adaf nga a kwanay ma kac awan k̄el̄ad̄aw? Ni njahay t̄ə kwanay, aday ni s̄əmen anà way a kwanay ahay n̄ə hus à siwaw? Hayak ikwen uno anan ahay wan a aday!»

20 Ta nan anan ahay wan ata p̄ə cakay anahan a kutok.

Coy, wan ata a canan à Yesu nà, m̄əh̄ərvov ata a ban anan, a b̄al anan zek a wan ata t̄ə m̄əgala, aday a slahay à mēndak. I ja mawa tumbolombolo p̄ə yugo, aday mumbof à 'am inde popo bayak awan.

21 Yesu a c̄əce p̄ə b̄əbay a wan ata wa, a wa: «Way a anan a dazlan sa gan nà, kwa siwaw?»

Dowan ata a mb̄əd̄ahan apan, a wa: «Kwa winen t̄ə c̄ədew awan. 22 Saray bayak a m̄əh̄ərvov a anan i ban anan, ata i slahay anan ù uko inde, kabay à a'am inde, aday à mac. Əna na gak n̄ə kem, nà gak i zek wa ite, kak ki mba apan nà, man umo zek ite.»

23 Yesu a mb̄əd̄ahan apan, a wa: «Ka ja, ka wa: “Kak ki mba apan” nà, angamaw? Pu d̄o sa d̄af nga p̄ə Mb̄ərom nà, way ahay fok ta ga zek asanaw?»

24 Coy b̄əbay a wan ata a zlah pi zek, a wa: «Ni d̄af nga p̄ə Mb̄ərom, əna ni mba apan s̄ə d̄af apan nga gem fan bay. Kem, mo zek ite.»

25 Yesu a canan à d̄o ahay dukwen tinen apan ti zlak ayak à man a tinen bayak awan. C̄əna, Yesu a nḡer̄az p̄ə apasay ata, a jan: «Iken apasay a s̄ə d̄əngazl d̄o aday sa b̄an 'am pu d̄o wa a anan. Hayak à wan a anan wa! K̄a naa ma apan sa zla à winen inde kula sabay.»

26 Natiya, apasay ata a zlah pi zek, a b̄al anan wan ata k̄əzlek k̄əzlek t̄ə m̄əgala, a nan ahay i zek wa bok. Wan ata nà, kawa ma mac a coy. D̄o ahay bayak a t̄ə bayak n̄ə, winen k̄ə m̄əcak. 27 Əna Yesu a b̄ənan alay, a slabak anan. Wan ata a tavay jek.

28 Natiya, Yesu a may ahay agay nà, njavar anahan ahay t̄ə c̄əce panan taayak a tinen awan, ta wa: «Manay ma mba apan s̄ə r̄əzlay anan wa m̄əh̄ərvov ata bay nà, angama k̄ərtek anaw?»

29 Yesu a mb̄əd̄ahan atan apan, a wa: «M̄əgala hinen saa razl j̄əba s̄ə m̄əh̄ərvov a anan nà, si sa ga n̄ə amboh aday.»

Yesu a d̄akay anan amac anahan t̄ə aslabakay anahan à m̄əke wa asa

Mata 17.22-23; Lukas 9.43-45

30 Natiya, p̄ə d̄əb̄a anahan a wa kutok, at̄ə Yesu t̄ə njavar anahan ahay t̄ə mb̄əsak Kaysariya Filipi, ti takas daliyugo s̄ə Galile. A nan à

Yesu nà, dōwan â san anan winen à man ata bay, ³¹ anga a nan sà təkàren atan anan 'am a anan.

A jan atan kutok, a wa: «Nen Wan su Do nà, ti varan nen à alay inde anà dō sà daliyugo ahay, aday dō ataya ti vad nen à məkə. Pə dəba anahan a wa, ni i slabakay ahay à məkə wa pə luvon maakan awan.»

³² Əna njavar anahan ataya tə sənək nga sa 'am anahan a sa jan atan ata bay, aday dukwen zlawan a gan atan sə cəce panan 'am anahan ata re.

Wayə sə zalay dō hinen tə məduwen à bahay a Mbərom inde anaw?

Mata 18.1-5; Lukas 9.46-48

³³ Natiya awan, atə Yesu tə njavar anahan ataya tə dəzle à Kafarnahum kutok. Ta zla ù doh a Yesu sə njahay uda ata nà, Yesu a cəce patan wa kutok, a wa: «Kə vəden ahay awiyaway sa 'am sa ma à cəved wa anaw?»

³⁴ Dəkdek njavar anahan ataya tə mbədahak anan apan bay. Anga abay pə cəved wa ata nà, tə vədək ayak apan awiyaway nə pa 'am sa jəka, à wulen a tinen wa nà, wayə məduwen a sə zalay dō anaw?

³⁵ Coy Yesu awan a njahay, aday a ngaman ayak anà njavar anahan a kuro nga cew ataya pə cakay anahan awan, a jan atan, a wa: «A nan à dōwan a sə təra dō mama'am a nà, â təra anan nga anahan nà, dō mədakwidok awan, â gan mer su way à dō ahay fok.»

³⁶ A ngaman ayak anà wan cədəw awan, a tavay anan à mamasl pa 'am a tinen, a ban anan həmbok. A jan anà njavar anahan ataya kutok, a wa: ³⁷ «Kuwayə kà sak a təma jəba sa wan kawa həna anan ataya kərtek a anga sləmay uno nà, dōwan ata a təma nə nen awan. Aday dōwan a kə təmahak nen ite nà, a təma nà, nen a taayak sabay. A təma nə Mbərom, dō sə slənay ahay nen ata re.»

Do sa nak uko ide bay nà, winen dō a mənuko

Lukas 9.49-50

³⁸ Yuhana a jan anà Yesu kutok, a wa: «Miter, ma tak anan à nga anà dōwan a inde winen apan i razl apasay lelibay aya à dō ahay wa tə sləmay anak. Əna mə gafak anan 'am, anga winen dō a mənuko bay.»

³⁹ Cəna, Yesu a mbədahan apan, a wa: «Kə gifen anan 'am bay. Anga kuwayə kə gak masuwayan sə way tə sləmay uno nà, pə dəba i mba apan sa ja upo 'am lelibay a kwayan'a bay. ⁴⁰ Do aday a nak uko ide bay ata nə, winen nə dō a mənuko asanaw! ⁴¹ Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Kuwayə kə varak ikwen a'am sa sa mənjoek anga kwanay dō ana Almasihu ahay nà, i təma magwagway anahan tə didem awan.»

Way sə fakay dō ahay i ines inde

Mata 18.6-9; Lukas 17.1-2

⁴² Natiya, Yesu a ja asa, a wa: «Kak dō kə vak atan saray pə cəved anà dō cədəw

anaya sa daf upo nga ata na, suwan pə winen t̄ə banan van à dungo, aday t̄ə larak anan ayak à bəlay inde. ⁴³ Kak alay anak i sapat iken i ines inde na, gad anan. Suwan sa zla à bahay inde pə cakay a Mbərom iken ma gad alay awan, tə winen aday ki i zla à məkə sə mərda inde, man aday uko a mbacay itəbay ata tə alay aya cew na, na. [⁴⁴ A man ata na, mətunay ahay ta mac bay, uko dukwen a mbacay bay.] ⁴⁵ Kabay, kak saray anak i sapat iken i ines inde na, gad anan. Suwan sa zla à bahay inde pə cakay a Mbərom tə saray anak slangalan a, tə winen aday ki i zla à məkə sə mərda inde saray anak ahay səndaḅ cew na, na. [⁴⁶ A man ata na, mətunay ahay ta mac bay, uko dukwen a mbacay bay.] ⁴⁷ Matanan re, kak idə anak i sapat iken sa ga ines na, ndaha anan. Suwan sa zla à bahay inde pə cakay a Mbərom tə idə anak a kərtek mbiyan'a, ta sa zla à məkə sə mərda inde, tə idə anak aya cew maya na, na. ⁴⁸ A man ata na, mətunay ahay ta mac bay, uko dukwen a mbacay bay.

⁴⁹ «Tə dīdem a na, azanan nə kuwaya i təra lele, kawa sluwed ma ga zətene awan, anga dəcə i guce ines a tinen ahay, kawa uko sə guce ruhom pə rəslom wa. ⁵⁰ Zətene awan aday na, way lele awan, əna kak zətene awan a vad sabay kəma, ki

ma anan apan avad anahan a nə ta maw? Bugol bay, təren adəka na, do ma ga zətene ma vad aya awan. Kwanay a fok, njihen zay tə kuwaya.»

10

Atətak way pa 'am sa razl uwar

Mata 19.1-12; Lukas 16.18

¹ A mbəsak Kafarnahum kutok, a slabak, a zla way anahan tə daliyugo sə Yahudiya. A takas zlinger sə Urdon. A man ata awan, do ahay tə halan nga pə cakay asa, aday Yesu a tətakan atan anan way kawa anahan sa taa ga ata awan.

² Azar sə Farisa ahay ta nay ahay pə cakay anahan. Tə cəcə panan way, anga a nan atan abay sa ban anan pə kwande. Ta wa: «Tawrita kə varak anan cəved anə mungol sa razl anan uwar anahan daw?»

³ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Musa a jak ikwen na, kəkəməw?»

⁴ Tinen tə mbədahan apan, ta wa: «Musa a ja na, ki vinde derewel à alay inde anə uwar aday sa razl anan.»

⁵ Yesu a jan atan asa, a wa: «Anga akuray nga a kwanay a kə zalak, Musa a saa varak ikwen cəved sə vinde derewel na, na.

⁶ Cəkəbay, à dālen anahan a inde dukwen na, matanan bay. «Mbərom a ndakay do na, mungol tə uwar. ⁷ Anga nan, do mungol a i mbəsak anan bəbay anahan tə may anahan, i hədek pə cakay

* 10:8 Ca pə Laataanooji 1.27, 2.24.

ana uwar anahan. ⁸ Cew maya a tinen a ti t̄ara n̄a, zek k̄artekt̄akke coy.*” Ti naa t̄ara kula inde zek cew sabay. Ti t̄ara zek k̄artek s̄a coy. ⁹ Anga nan kutok, way a Mb̄erom s̄a japay anan ata n̄a, d̄owan â sa ḡazla anan kula bay.»

¹⁰ Ta zla ù doh t̄a njavar anahan ahay n̄a, t̄a c̄ace panan 'am ata taayak maza asa. ¹¹ Yesu a mb̄ədahan atan apan, a wa: «Kak d̄owan k̄a r̄azlak anan uwar anahan, aday k̄a ḡəbak uda uwar hinen, d̄owan ata k̄a gak m̄ədigwed̄ p̄ə uwar a mama'am ata awan. ¹² Matana awan, kak uwar k̄a mbakak anan mbaz anahan, aday d̄o hinen k̄a ḡəbak anan ite n̄a, uwar ata k̄a gak m̄ədigwed̄ cite re.»

Yesu a d̄af ngama p̄ə gwaslay ahay

Mata 19.13-15; Lukas 18.15-17

¹³ Natiya, p̄ə d̄əba anahan a wa kutok n̄a, d̄o ahay ta nan anan ahay gwaslay cac̄ədew aya an̄a Yesu, anga aday â d̄af patan alay s̄ə ngama. Əna njavar anahan ahay ta ca apan d̄o ahay tinen apan ti nay anan ahay gwaslay ahay ata n̄a, ta ma nga s̄ə gafan 'am an̄a d̄o ataya awan. ¹⁴ Yesu a canan c̄əna, a ga mivel p̄ə njavar anahan ahay, a jan atan, a wa: «Mb̄əsiken anan ahay gwaslay ahay, k̄ə gifen atan 'am sa nay ahay p̄ə cakay uno bay, anga bahay a Mb̄erom m̄ə lavay zek a ad̄əka n̄a, an̄a d̄o sa ga minje t̄a

tinen anaya ata awan. ¹⁵ Nen apan ni jak ikwen t̄ə d̄id̄em a h̄əna: Kuwaya k̄ə t̄əmahak Mb̄erom bahay anahan kawa wan c̄ədew bay n̄a, Mb̄erom i ga apan bahay kula it̄əbay.»

¹⁶ Coy, a ra atan, a ban atan pi zek h̄əmbok, a d̄əfan atan alay pa nga, a gan atan amboh.

Do zlile awan
Mata 19.16-30; Lukas 18.18-30

¹⁷ Yesu a ban c̄əd̄əd̄ anahan sa zla way anahan. D̄owan inde a haway apan ahahaw. A dukwen ḡərmec ù vo an̄a Yesu, a c̄əce panan: «Miter lele a anan, ni ga n̄ə ma aday ni saa njad̄ sifa sa ndav bay ata anaw?»

¹⁸ Yesu a mb̄ədahan apan: «Ka wa nen lele a n̄a, angamaw? D̄owan inde lele ibay, si Mb̄erom a k̄artek. ¹⁹ Ka san nga sa 'am a Mb̄erom m̄ə baslay aya zle asanaw? K̄a vad̄ nga su d̄o bay, k̄a ga m̄ədigwed̄ bay, k̄a ga akar bay, k̄a gad̄ mungwalay pu d̄o bay, k̄a ran mindel ù d̄o bay, d̄əfan apan an̄a at̄ə b̄əbay anak t̄ə may anak.†»

²⁰ D̄owan a zlile ata a wa: «Miter, 'am ataya fok n̄a, n̄ə b̄ənak atan lele, kwa à alay a nen c̄ədew a mba.»

²¹ Yesu a z̄əzor anan lele, a p̄əlay anan c̄əd̄əd̄abay. A jan, a wa: «Wita n̄a, a mbakak way k̄artekt̄akke. Zla, sukom anan way t̄ə way anak ahay fok, aday varan anan dala awan an̄a d̄o m̄ətawak aya awan. Matanan kutok, ki i njad̄ zlile

† 10:19 Ca p̄ə Gurtaaki 20.12-16; Tooktaaki Tawreeta 5.16-20.

anak à mburom. Aday hayak, pəruho azar.»

²² A sləne 'am ataya cəna a tacay pə idə sərət, a cəban, a zla way anahan, anga winen zlile awan.

²³ Yesu a ca pə dō ahay tə idə tuwwe, a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Wuna! Ma dan 'am awan anà dō zlile awan sa zla à bahay a Mbərom inde.»

²⁴ 'Am ata nà, a gan anà njavar a Yesu ahay wadan wadan. Əna Yesu a jan atan asa, a wa: «Dəna uno ahay, ma da 'am a sa zla à bahay a Mbərom inde! ²⁵ Kə sənən apan zle, zlugweme i ndərmađ tə məkə sə ləpəre nà, i ga zek bay. Əna ma da 'am a sə zalay way ata nà, dō sə zlile sa zla à bahay a Mbərom inde ata awan.»

²⁶ A gan atan masuwayan bayak a asa, tə cəce pi zek ahay wa: «Kak sə matanan cukutok nə, waya saa mba apan saa tam aday sa zla à bahay a Mbərom inde anaw?»

²⁷ Yesu a zəzor atan asa, a wa: «Pu dō zənzen a nà, i ga zek kula bay, əna pə Mbərom nə a ga zek ca. Anga pə Mbərom nà, way ahay fok a ga zek.»

²⁸ Piyer a dazlan sa jan kuto, a wa: «Manay həna nà, mə mbəsakak anan way a manay ahay fok sə pərahak azar bidaw?»

²⁹ Yesu a jan, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Kuwaya kə mbakak doh anahan, kabay mərak anahan ahay, kabay may

anahan, kabay bəbay anahan, kabay gwaslay anahan ahay, kabay guvo anahan ahay, anga nen aday anga ləbara uno a mugom a nà, ³⁰ i i njad anan uda saray səkat həna à anjahay anahan pə daliyugo a anan inde: doh ahay, mərak ahay, may ahay, gwaslay ahay, guvo ahay à yime inde, pi zek tə ajugwar 'am sə daliyugo a təkə fok. Aday pə uho saa nay ata dukwen, i njad sifa sa ndav bay ata awan. ³¹ Anga aday kutok nà, dō sa lah pa 'am həna ataya bayak a ti i təra dō mə dədəba aya cite asa. Aday dō sə dəba ahay bayan a, azanan ti i təra dō ma lah aya ite.»

Yesu a dakay anan amac anahan ta sə slabakay anahan asa

Mata 20.17-19; Lukas 18.31-34

³² Atə Yesu tə njavar anahan ahay, tinen pə cəved ti zla à Urəsalima. Yesu, winen a nà, pa 'am, dō azar a nə pə dəba. Njavar anahan ahay tinen apan ti jəjar, aday zlawan a gan à man su dō sə pərahan atan azar ataya re.

Natiya, Yesu a ngaman à njavar a kuro nga anahan a cew ataya taayak, a jan atan way saa təra apan ata awan.

³³ A wa: «Sənən anan həna, mənuko apan dī zla à Urəsalima. A man ata awan, ti varan nen, Wan su Do, à alay inde anà bahay sə gədan dongo anà way ahay anga Mbərom, aday anà miter sə Tawrita ahay. Ti go sariya

aday sa vad nen, ti varan nen à alay inde anà dō sə pəra ahay. ³⁴ Tinen ite ti mbasay upo, ti cəre upo məne, ti ndəbay nen, ti vad nen kutok. Pə dəba a wa nà, ni i slabakay ahay à məke wa pə luvon maakan anahan awan.»

Atə Yakuba tə Yuhana tə cəce way pə Yesu wa

Mata 20.20-28

³⁵ A njahay pə dəba wa mənjoek nà, atə Yakuba tə Yuhana, wan ana Zebede ahay, tə hədəken ayak pə cakay ana Yesu. Ta jan, ta wa: «Miter, way inde a nan umo mi cəce aday ki gan umo anan.»

³⁶ Yesu a cəce patan wa: «A nak ikwen na ga anga kwanay həna nə maw?»

³⁷ Tə mbədəhan apan: «Ka sak a njahay à man sə bahay anak inde azanan nà, a nan umo nə, dəf manay, dō kərtek a à alay puway anak inde, dō hinen dukwen à alay gula anak inde ite.»

³⁸ Yesu a jan atan: «Kə sənen way a kwanay a sə cəce ata bay jiya awan. Ki mben apan sa sa məndolor sə dəce uno sa saa sa daw? Ki təmihen sa ga baptisma kawa anuno saa ga ata daw?»

³⁹ Tə mbədəhan apan, ta wa: «Ha, mi mba apan!»

Yesu a wa: «Tə dīdem awan, ki i sen məndolor sə dəce kawa anuno saa sa, ki i gen baptisma kawa anuno saa ga.

⁴⁰ Əna anjahay à alay puway uno, kabay à alay gula uno nà, nen saa var apan cəved a bay. Man ataya mə lavay zek aya nà, anà dō a Mbərom sə

walay atan saa njahay apan ataya awan.»

⁴¹ Njavar a Yesu a azar ataya kuro tə sləne ləbara ana atə Yakuba tə Yuhana cəna, ta ma nga sa ga patan mivel.

⁴² Anga nan, Yesu a ngaman atan ayak fok pə cakay anahan awan, a jan atan, a wa: «Kə sənen zle, dō ahay ta ca pa nga a tinen kawa bahay sə daliyugo ahay ata nà, tinen ti ga bahay pə dō ahay nə tə məgala. Do sə lavan nga anà dō ahay dukwen, tinen ta ka anan nə məgala a tinen ahay. ⁴³ Cəkəbay, à wulen a kwanay nà, way ataya tə təra itəbay. Adəka bay, a nan anà dōwan a sə təra dō məduwen a cəna, à gan mer su way anà dō azar aya awan. ⁴⁴ Aday, kak dō a kwanay a kərtek a a nan sə təra dō mama'am a cəna, à təra bile sə dō ahay fok. ⁴⁵ Anga nen Wan su Do na nay ahay nà, aday dō ahay tū go mer su way bay, əna na nay ahay aday sa gan mer su way anà dō ahay adəka, ni var anan sifa uno saa bəmbadəy anan ahay man sə dō ahay à amac wa.»

Yesu a mbar anan hurof a inde tə ngaman Bartime

Mata 20.29-34; Lukas 18.35-43

⁴⁶ Pə dəba anahan a wa, Yesu tə njavar anahan ahay tə dəzle à Yeriko nà, ta zla à wulen su doh ata wa tu dō ahay bayak tə pərahak atan azar. Tinen apan ti zla kutok, dōwan inde hurof awan, winen mə njahay a sə dubok way pə cakay cəved. Dōwan ata nà, tə ngaman Bartime,

wan a Time. ⁴⁷ A sləne Yesu sə Nazaratu winen apan i zla ta man ata cəna, a dazlan sa zlah, a wa: «Yesu, wan ana Dawuda, amboh! Nâ gak î zek wa ite!»

⁴⁸ Do ahay bayak a tə gafan 'am, ta jan nâ: «Tacay 'am! Njahay tete.»

Əna dowan ata a ngam sə təma 'am a tinen ata bay jiya awan. A ma nga sə zakay anan sa zlah tə məgalak adəka, a wa: «Wan ana Dawuda, amboh! Nâ gak î zek wa ite!»

⁴⁹ Yesu a sləne cəna, a tavay jek, a jan anâ njavar anahan ahay nâ: «Ənga, ngimen anan ayak â nay â man uno awan.»

Tə ngamàn â dowan ata kutok, ta jan: «Slabak! Kê jəjar bay. Ban mivel. Winen apan i ngamak adəka!»

⁵⁰ Dowan ata a slabak hərom, gem larak ayak gwedere anahan pi zek wa, a nay pə cakay a Yesu kutok.

⁵¹ Coy Yesu a cəce panan, a wa: «A nak nâ gak nə maw?»

Dowan a hurof ata a mbədahan apan kutok, a wa: «Amboh, Miter. Ni gan may nâ, təbo anan ide uno ite.»

⁵² Yesu a jan: «Ki mba apan sa zla way anak. Anga kə dəfak upo nga, kə mbərak.»

Cəna ide anahan a təba ngurret, a canan ide zle lele. A pərahan azar anâ Yesu, aday ta zla pi zek jiya awan.

11

*Yesu a zla à Urəsalima
Mata 21.1-11; Lukas 19.28-40; Yuhana 12.12-19*

¹ Atə Yesu tə njavar anahan ahay tə dəzle bəse tə Urəsalima, defefe tə wulen su doh sə Baytifaji tə Baytiniya, pə cakay ana culok sə ngaman Ulivet ata nâ, a slan njavar anahan ahay cew, ² ta sa jan atan, a wa: «Zlen â wulen su doh a tiya pa 'am a kwanay ata awan. Kə dəzlen â man ata nâ, ki ten anan â nga anâ wan sə zungo a inde ma ban awan, aday dowan kə jənak apan kula bay re. Nətiya, pəsiken anan ahay, aday hayak ikwen anan ahay. ³ Kak dowan kə cəcihek pikwen wa, kə jak ikwen: “Ki i gen anan maw?” nâ, mbədihən anan apan nə: “Bahay a gan may. I may anan ahay həniniye.”»

⁴ Ta zla kutok. Tə dəzle cəna, tə njadak anan ayak wan sə zungo ata ma ban a pə gərved sə məsudoh a inde. Tə dazlan sə pəsak anan cəna, ⁵ do mə tavay aya inde â man ata tə cəce pə njavar a Yesu ataya wa: «Kə pəsiken anan wan sə zungo a nâ, ki gen anan maw?»

⁶ Njavar a ataya tə mbədahan atan apan kawa ana Yesu sə təkəren atan ata awan. Tə dazlan sə mbəsak atan kutok. ⁷ Ta nan anan ahay zungo ata anâ Yesu kutok, tə wadaf apan zana a tinen ahay. Yesu a njahay apan. ⁸ Yesu winen apan i

* **11:8** Andakay anan cəved matanan anga sə təma mbəlok mə zakay a kawa bahay.

zla nà, dō ahay tē bəbōt zana a tinen ahay pə cəved ite, aday dō a azar aya tē ngərway ahay alay si sé ahay à guvo wa, tē bəbōt cite.*⁹ Dō sə lahan pa 'am anà Yesu ataya, tatə dō sə dəba ahay fok ta zlah, ta wa: «Həren anan nga anà Mbərom! Mbərom à daf alay sə mazlaḅ anahan pu dō saa nay tē sləmay anahan ata awan.¹⁰ Mbərom à daf alay sə mazlaḅ anahan pə bahay ana Dawuda, bije ana mənuko, bahay anahan saa nay ata awan. Həren anan nga anà Mbərom à bagəbaga mburom!»

¹¹ Coy, aday Yesu a dəzle à Urəsalima kutok, a zla ù doh sə mazlaḅ a Mbərom. A ca ide tuwwe pə way ahay fok nà, a zla way anahan à Baytiniya tē njavar anahan a kuro nga cew ataya, anga suko kà gak kə zalak.

Yesu a tahasl anan buway a inde

Mata 21.18-19

¹² Sidew a kutok, tinen apan ti nay ahay à Baytiniya wa nà, may a han pə Yesu.¹³ A canan ayak à buway pa 'am a tinen dāren mba nà, a ga apan dukwen wan i ga inde, anga winen tē daslam a lele. A hədāken ayak pə cakay lele, a zlan ayak ù vo nà, a njad apan nə daslam a dəkdek, anga aday dukwen alay sə wahay wan ana buway bay.¹⁴ Yesu a jan 'am anà buway kawa anà dō, a wa: «Dowan à saa tukom wan anak kula sabay!» Njavar anahan ahay

dukwen tē slənek 'am ata awan.

Yesu a razl dō sa ga masa ahay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom wa

Mata 21.12-17; Lukas 19.45-48; Yuhana 2.13-22

¹⁵ Tə dəzle à Urəsalima maza nà, Yesu a zla ù doh sə mazlaḅ a Mbərom. A man ata nà, dō sə sukom anan way tē way ahay inde, pi zek tē dō sə sukom way ahay fok. Cəna, a ma nga sə bəlay atan ahay uho. A fakay anan tabal su dō sə bəmbad dala ahay, pi zek ta man sə njahay su dō sə sukom anan way tē kurkudok ahay fok re.¹⁶ A gafan 'am anà dō ahay sə takasay anan gala su doh sə mazlaḅ a Mbərom tē way a pa nga.¹⁷ Aday a tətakan atan anan way ta sa jan atan, a wa: «Mə vinde a à Deftere a Mbərom inde bidaw: “Ti ngaman anà doh sə mazlaḅ uno nà, doh sa ga amboh su dō su kon ahay kəzlek.†” Aday kwanay kə təren anan həna, lar su dō sə ngəzar dō ahay a nə kəkəməw?‡»

¹⁸ Bahay sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom, tē miter sə Tawrita ahay, tē sləne 'am ata cəna, ta ma nga sə pəlay wurwer sa vad anan wa Yesu. Tə jəjaran à man su dō awan, anga azar su dō a nà, atətak way a Yesu a zlan atan nga.

¹⁹ Luvon a ga cəna, atə Yesu tē njavar anahan ahay ta zla way a tinen à Urəsalima wa.

† 11:17 Ca pə Esaaya 56.7. ‡ 11:17 Ca pə Yeremiya 7.11.

Buway mə kuray awan - adaf nga pə Yesu ta sə aga amboh

Mata 21.20-22

²⁰ Sə duwdew, atə Yesu tinen apan ti zla way a tinen, tə canan anə buway ata, kə kurak sokokkwa tə sləlay a təkə. ²¹ A man ahay à nga inde anə Piyer, a jan anə Yesu: «Miter, ca pə buway a anan, iken sə tahasl anan ata, kə kurak sokok fok.»

²² Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Sənen a kutok, dəfen nga pə Mbərom. ²³ Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Do kə sak a jan à bəzlom a anan: “Slabak à man a anan wa, zla à bəlay inde” nà, aday kə jəjarak bay, kə gudicek bay, kə dəfak apan nga cəna, i tərən kawa anahan sa dəf apan nga ata acəkan. ²⁴ Anga nan, nen apan ni jak ikwen, kə cəcihen way à amboh a kwanay inde nà, dəfen apan nga. Ki njiden anan coy, aday i tərak ikwen acəkan. ²⁵ Kak kə tiven sa ga amboh coy, aday way kə mak ikwen ahay à nga inde, way inde a cəbak ikwen pu do nà, pəsen anan anan, anga aday Bəbay a kwanay winen à bagəbaga mburom ata à pəsak ikwen anan ines a kwanay ahay re. [²⁶ Əna aday, kak kə pəsen anan anan ines a mərak a kwanay ahay bay nà, Bəbay a kwanay winen à bagəbaga mburom dukwen i pəsek ikwen anan ines ahay bay ite re.]»

Sə varan məgala anə Yesu

sa ga awan aya nə wayaw?

Mata 21.23-27; Lukas 20.1-8

²⁷ Ta may ahay à Urəsalima kutok. Yesu a zla sa bar ù doh sə mazlab a Mbərom nà, bahay sə gədan dungo anə way ahay anga Mbərom, pi zek tə maced sə Yahuda ahay tə hədəken ayak pə cakay anə Yesu. ²⁸ Tə cəce panan: «Ka ga way anak a anan ataya nə tə məgala ana wayaw? Sə varak cəved sa ga kətanən nà, waya kərtek anaw?»

²⁹ Yesu a mbədahan atan apan: «Nen dukwen ni cəce pikwen wa way kərtek. Kə mbədihən uno apan aday. Ata nen ni jak ikwen ite, na ga way a anaya tə məgala a wayaw nà, na. ³⁰ Sə slənay anan ahay Yuhana sa gan baptisma anə do ahay nə wayaw? Mbərom daw, kabay do zənzen a daw? Mbədihən uno ahay apan.»

³¹ Tinen ite, tə mbədə 'am pi zek a tinen awan, ta wa: «Di jan həna nà, kəkəməw? Kak də sak a jəka, Mbərom sə slənay anan ahay nà, i jak uko asa: “Kak kə sənen apan zle cukutok nà, kə dəfen apan nga bay nə angamaw?”

³² Aday kak də sak a jəka, do zənzen a sə slənay anan ahay nà, ata guko ngatay!» Tə jəjar ta man su do awan, anga do ahay fok ta ca pə Yuhana nà, kawa do maja'am a Mbərom acəkan. ³³ Anga nan kutok, tə mbədahan apan anə Yesu, ta wa: «Ma san bay!»

Yesu a wa: «Kak sə matanən cukutok ata nà, nen dukwen ni dəkak ikwen anan dovan

a sə vuro mægala sa ga mer su way anaya bay re.»

12

Jike pu do sa ga mer à guvo ahay

Mata 21.33-46; Lukas 20.9-19

¹ Yesu a dazlan sa jan 'am tə jike anà do ahay, a wa: «Dowan a inde a jule təroz à guvo. A ga apan jal, a daf uda kudom məduwen a sa zlaḅ uda wan si sé. A dezl uda lagaḍ zəbor awan anga do sa ba anan guvo ata awan. A mbakan anan guvo à alay inde anà do si mer su way ahay, a zla way anahan à man dəren awan.

² «Alay a a sla kutok, do ahay tinen apan ti ban təroz nà, bahay sə guvo a slənay ahay do saa təmahan anan ayak mbala anahan. ³ Do sə guvo ahay tə canan anà do maslan ata cəna, ta ban anan, ta ndazl anan ledəḍḍe. Tə mbəsak anan, a zla agay alay kəray awan. ⁴ Bahay sə guvo a slənay ahay do maslan maza awan. Ta ban anan, ta gan mbəlak pa nga, tə walay panan agənah pəleslesle.

⁵ Bahay sə guvo a slənay njavar maza asa re. A saa dəzle pə winen kutok nà, ta vad anan bəskol. Matanan, bahay sə guvo kə slənak do ahay nə bayak awan. Ta ndazl anan do hinen ahay, aday ta vad atan azar aya nà, na.

⁶ «A mbakan anà bahay sə guvo nà, wan si zek anahan awan kərtəktəkke, aday

wan ata dükwen ləliwe anahan awan. A slənay anan pə cakay su do si mer su way anahan ahay à guvo anahan ata awan. A jalay nà: «Anga wan si zek uno dəgerger nà, ti dəfan apan ite.»

⁷ «Cəkəbay do sa ga mer ahay ta ja à wulen a tinen inde, ta wa: «Sa naa pa 'am sə guvo a adəka nə winen awan. Bənuko anan, vəduko anan. Ata guvo a anan i təra a mənuko.» ⁸ Ta ban anan, ta vad anan acəkan. Tə laray anan məsinde awan à guvo wa əgem.»

⁹ Yesu a cəce: «Bahay sə guvo ata nà, i ga nə maw? Tə dīdem a nə, i may ahay agay, i lize anan do sa ga mer à guvo anahan ataya fok. Aday i varan anan guvo ata anà do maza aya awan. ¹⁰ Kəmaya! Kə jingen 'am ana Deftere a Mbərom a anan itəbay kələḍaw? Deftere a wa:

«Kon mbala ana do sa dezl way ahay sa lar anan ata nà,

sə təra kon sə mide lele adəka nà, winen.

¹¹ Sa ga way ata dükwen, zek ana Mbərom Fetek awan.

Way ata a gak uko masuwayan pə idə.*»

¹² Do sə njahan pa 'am wa anà Yahuda ahay tə sləne 'am ataya, tə pəlay cəved saa ban anan, anga ta san zle Yesu a ja jike sa 'am ata nà, pə tinen. Əna tə jəjaran anà do ahay. Anga nan re, tə mbəsak anan Yesu, ta zla way a tinen.

* 12:11 Ca pə Jabuura 118.22-23.

*Jangal anà bahay sə Ruma
Mata 22.15-22; Lukas
20.20-26*

¹³ Ta slan do ahay à wulen sə Farisa ahay wa, tu do ana Hiridus ahay, aday ta saa ban anan Yesu à balay sa 'am anahan aya awan. ¹⁴ Ta jan, ta wa: «Miter, ma san zle, iken nə do didem awan. Kə jəjaran anà 'am sə do ahay bay, kə zəzor way sə wuted ide itəbay re. Kə dakay anan cəved a Mbərom dukwen tə didem awan kawa anahan sa ja. Həna nə, dakan umo anan. Cəved inde sə varan jangal anà bahay sə Ruma daw? Bəzi mē varan bay daw?»

¹⁵ Yesu a san pə mbədəmbədə a tinen a zle. A jan atan: «Ki ngen upo balay angamaw? Viren uno ahay karanga, na ca apan aday.»

¹⁶ Tə varan ahay karanga awan.

A cəce patan wa: «Pə karanga a anan nə, mezeze a wayaw, aday mə vinde apan nə, sləmay a wayaw?»

Tə mbədahan apan, ta wa: «Wita nə, mezeze tə sləmay ana bahay sə Ruma.»

¹⁷ Yesu a jan atan, a wa: «Lele, kak matanan cukutok nə, viren anan anan way ana bahay sə Ruma anà bahay sə Ruma, aday way a Mbərom anà Mbərom a ite.»

Anahan sə mbədə apan kətanahan ata, a gan atan masuwayan.

*Aslabakay à məke wa
Mata 22.23-33; Lukas
20.27-40*

¹⁸ Azar su do aya inde, tinen Saduki ahay, ta nay ahay pə cakay a Yesu sə cəce panan 'am. Tinen a aday nə, ta wa do kə məcak nə i slabakay ahay sabay. Tə cəce 'am a anan pə Yesu wa, ta wa: ¹⁹ «Miter, Musa kə vindek umo, a wa: “Do kə məcak aday kə mbəsakak uwar mənəjana wan nə, mərak a məsinde à gəba anan mədukway sə uwar awan aday ti wahan məgije anà dowan a ma mac ata awan.†”

²⁰ Matanan, dowan aya inde cuwbe, tinen tə mərak ahay. Do zek məduwen awan, a gəba uwar, a mac mənəjana sa njad panan wan. ²¹ Do sa mban apan a hədek anan uwar ata mədukway awan. Winen ite a mac mənəjana wan re. Do mə slala maakan awan a hədek anan uwar ata ite re. ²² Hus a dukoy pu do tə bahay cuwbe awan kutok, kə məcak re. Aday uwar ata dukwen kə məcak re. Tə mbəsakak wan uho kwa kərtek bay re. ²³ Aday həna azanan kutok nə, pə luvon saa slabakay ahay à məke wa ata nə, uwar ata i təra nə uwar a wayaw? Bina cuwbe a tinen a, tə gəbak anan pa sə uwar a re.»

²⁴ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kwanay apan ki zluwen à cəved wa, anga kə sənən Deftere a Mbərom bay, kə sənən məgala ana Mbərom bay re. ²⁵ Do ahay ti slabakay à məke wa nə, kwa do mungol aya awan, kwa do uwar aya dukwen,

† 12:19 Ca pə Laataanooji 38.8; Tooktaaki Tawreeta 25.5-10.

ti i gəba zek ahay sabay fok. Anga ti i tēra à mburom nà, kawa maslay a Mbərom ahay. ²⁶ Əna aday, 'am sə slabakay ana dō ma mac aya à məke wa nà, kə jingen Deftere a Mbərom kula itəbay dāw? Mbərom a jan ahay anà Musa, ù uko sə vəragaz[‡] wa nə: “Nen Mbərom ana Ibərahima, Mbərom ana Isiyaku, aday Mbərom ana Yakob” ba? ²⁷ Mbərom, winen nà, Mbərom su dō ma mac aya bay, əna winen Mbərom su dō tə sifa aya awan. Anga nan kə zluwen à cəved wa adəka bugol.»

Mama'am sa nga sa 'am mə baslay aya awan

Mata 22.34-40; Lukas 10.25-28

²⁸ Əna, miter sə Tawrita inde à man ata awan, kə slənek avad uway sa 'am a tinen ata awan. A ca pə Yesu sə mbədahan apan anà Saduki ahay ata lele. A nay, a cəce panan, a wa: «Nga sa 'am mə baslay aya fok nà, wura məduwen a aday a zalay azar aya anaw?»

²⁹ Yesu a mbədahan apan: «Sə tēra mama'am sa nga sa 'am mə baslay a nà: “Iken Isəra'ila, paksləmay. Mbərom Fetek, Bahay a mənuko, winen kərtek bahay awan. ³⁰ Pəlay anan Mbərom Fetek, Bahay anak, tə mivəl anak a təkə, tə apasay anak a təkə, tə abayak nga anak a təkə, aday tə məgala anak a təkə.Š”

³¹ Nga sa 'am mə baslay a tə bahay cew a nə hənə: “Pəlay anan dō sə cakay su doh anak kawa iken sə pəlay anan nga anak ata awan.*” Nga sa 'am inde mə baslay awan saa zalay hənə anaya nà, ibay.»

³² Miter sə Tawrita ata a jan, a wa: «Acəkan, miter, ka jak didek. Mbərom nə kərtek. Mbərom maza sa ga anan minje nà, ibay. ³³ Anga nan, lele nà, dō zənzen i pəlay anan Mbərom nə tə mivəl anahan a təkə, tə abayak nga anahan a təkə, aday tə məgala anahan a təkə. Aday i pəlay anan dō sə cakay su doh anahan kawa winen sə pəlay anan nga anahan ata awan. Sə təma sə dəfan apan anà 'am a anaya dukwen, a zalay way ma tak aya awan, tatə way mə waslay aya sə varan à Mbərom ataya fok.»

³⁴ Yesu a ca apan nə dōwan ata kə mbədahak apan lele tə mərīke awan. A jan, a wa: «Iken dərən tə bahay a Mbərom a bay!»

Pə dəba wa nà, kuwaya a jəjar sə cəce panan 'am maza awan.

Almasihu nà, wan a wayaw?

Mata 22.41-46; Lukas 20.41-44

³⁵ Pə dəba wa, Yesu winen apan i tətakan anan way anà dō ahay ù doh sə mazlāb a Mbərom nà, a cəce, a wa: «Kəkəma aday miter

[‡] 12:26 Vəragaz: uko a ban ù vo sə way, aday winen ma gad a bay. Ca pə Gurtaaki 3.2-4, 6, 15-16. § 12:30 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 6.4-5. * 12:31 Ca pə Farillaaji Lewinjo'en 19.18.

sə Tawrita ahay ta jəka, Almasihu nà, wan ana Dawuda anaw? ³⁶ Dawuda ta nga anahan awan a ja tə məgala sə Apasay Cəncan awan, a wa:

“Mbərom Fetek a jan anà Bahay uno, a wa:

Njahay à day sə alay puway uno,

aday ni nahay anan dō sa nak ide ahay,

ki ján patan tə saray.†”

³⁷ «Kak Dawuda a ngaman anà Almasihu nə “Bahay uno” bugol nà, winen i saa təra wan ana Dawuda nə, kəkəma asanaw?»

Do ahay bayak a tə sləne 'am a Yesu ata tə ataslay mível awan.

Bənen nga a kwanay pə miter sə Tawrita ahay wa

Mata 23.1-36; Lukas 20.45-47

³⁸ A atətak way anahan ataya inde nà, a jan atan, a wa: «Bənen nga a kwanay pə Miter sə Tawrita ahay wa, anga a nan atan sa bar nà, tə rəkot aya awan, aday dukwen ta gan may nà, dō ahay ta jan atan 'am à kwasuko nà, tə akərdeh aya awan, à wulen sə dō ahay inde fok. ³⁹ Tinen ù doh sə wazay ahay cəna, ta ca wa dukwen man zəbor aya awan. Ta zlak à man sa pa way nà, tə pəlay man sə njahay lele aya awan.

⁴⁰ Tinen apən ti ran mindel anà mədukway sə uwar ahay. Ti ngəzar patan wa doh a tinen ahay. Dukwen, pə ide su dō ahay nà, tə zədeh amboh nə kawa dō lele aya awan. Do

matanan ataya nə, sariya a tinen a nà, ma da 'am awan.»

Mədukway sə uwar a inde, a ndav pi zek sə varan way anə Mbərom

Lukas 21.1-4

⁴¹ Pə dəba anahan a wa kutok, Yesu a njahay à man sə dō ahay sə pəkak ayak way à kukwar sə dala ù doh sə mazlaḅ a Mbərom ata awan. Winen apən i ca pu dō sə pəkak ayak dala ataya awan. Dō sə zlıle ahay tə pəkak ayak dala bayak awan.

⁴² Coy, mədukway sə uwar a inde aday mətawak awan, a zlak ayak ite. A gucek ayak uda dala sərđəde aya cew, kawa sa ja nà, dala bayak a bay. ⁴³ Anga nan, Yesu a ngaman anà njavar anahan ahay, a jan atan, a wa: «Nen apən ni jak ikwen tə dīdem a həna: Mədukway sə uwar a mətawak a anan ata kə varak à kukwar sə dala inde nà, zal dō ahay a sa pak ataya fok. ⁴⁴ Anga dō ahay fok ta var nà, mənəcək pə way a tinen a bayak a ataya wa. Əna mədukway sə uwar a anan ata, kwa à ga nə winen mətawak a dəp nà, kə ndəvak pi zek. Anga a var anan nà, ta sa pa way anahan a təke fok.»

13

Do manide ahay ti i mbazl anan doh sə mazlaḅ a Mbərom
Mata 24.1-2; Lukas 21.5-6

¹ Yesu a nay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom ata wa cəna, dō kərtek à wulen sə njavar anahan ataya a jan, a wa: «Miter,

† 12:36 Ca pə Jabuura 110.1.

ca pu kon a anaya awan, aday pə ɪdezl anahan aya ite tə rəba ike!»

² Yesu a mbəɖahan apan: «Kə canan anà way a mi ɖezl a anan ba? Do manide ahay ti mbazl anan. Kon hinen saa ɖinger zek pə hinen nà, ibay fok.»

Way saa lahan anà andav sə daliyugo ataya awan

Mata 24.3-14; Lukas 21.7-19

³ Pə ɖəba wa, winen mə njahay a à ɖəzlom sə Ulivet, a mbəɖa 'am pu doh sə mazlaɖ a Mbərom. Piyer, Yakuba, tatə Yuhana tə Andəre nà, tinen taayak a tinen a tatə Yesu. Tə cəce panan, ta wa: ⁴ «Jan umo bidaw? Doh sə mazlaɖ a Mbərom i saa mbazl nə siwaw? Minje sa ma i ga aday mi saa san i təra kutok anaw?»

⁵ Yesu a dazlan sə ɖakan atan anan kutok, a wa: «Liven anan i zek a kwanay ahay lele, ɖowan à sa njak kwanay bay. ⁶ Anga ɖo ahay bayak a ti gəba sləmay uno, ti nay, kuwaya i ja winen nə Almasihu. Ti njak anan ɖo ahay bayak awan. ⁷ Ka sak a slənen ləbara sə vərəm, kwa dəren, kwa bəse, kà sa jəjiren bay. Anga təktek way ataya ti təra aday. Əna wita kə ɖəzlek pə andav ana daliyugo fan bay re. ⁸ Kon a anan, i slabak pu kon hinen, bahay a anan i vad zek tə bahay hinen. Daliyugo i ɖal à man ahay cara cara, may i ga matanan re. ɖəce ataya fok ti təra nə kawa wan sə ɖəlay anan uwar ti zek cew ata awan.

⁹ «Gen anan nga i zek à kwanay, anga ti ban kwanay aday ti zla kwanay pa 'am sə sariya ahay. Ti ndəzlay kwanay ù doh sə wazay ahay wa. Anga kwanay njavar uno ahay, ki tiven atan pa 'am ana bahay ahay pi zek tə guverner ahay, aday kɪ gen side pa 'am a tinen ahay. ¹⁰ Anga bəlaray ləbara mugom a à wazay zek pu kon ahay fok. ¹¹ Kwa siwa siwa tə bənək kwanay sa ga sariya pa 'am a tinen nà, kà sa jilen sa jəka mi i ja nə maw ata bay. Jen nə 'am a sa nak ikwen ahay à nga inde à alay ata awan. Anga 'am a kwanay a saa ja ata nà, i nay à nga a kwanay wa bay. Saa jak ikwen nə Apasay Cəncan awan. ¹² Mərak ahay ti varan anan mərak a tinen ahay anà ɖo ahay aday tã vad atan. Bəbay sa wan ahay ti gan anà gwaslay a tinen ahay nà, matanan. Gwaslay ahay ɖukwen, ti slabak pə bəbay a tinen ahay aday ɖo ahay tã vad atan. ¹³ Do ahay fok ti nak ikwen ide anga kwanay njavar uno ahay. Əna ɖowan a kə səmak anan huş à andav a inde cəna, winen i tam.»

Do manide ahay ti naa mbazl anan Urəsalima

Mata 24.15-28; Lukas 21.20-24

¹⁴ Yesu a ja asa, a wa: «Ki i cinen anan anà səkar sə lize way à man aday təɖe i tavay uda bay ata awan. (Dowan a kə jingek anan 'am a anan nà, à sənən anan anà nga anahan nə lele.) A alay ata

asanaw nà, dō sə Yahudiya ahay tâ haw sa ma nga à bəzłom ahay inde. ¹⁵ Dō aday winen pa nga su doh đukwen â dazay, â haw, əna â sa ray ahay way anahan ahay ù doh wa bay. ¹⁶ Dowan a winen à guvo đukwen, â saa nay ahay agay sa naa gəbək ayak zana anahan bay re. ¹⁷ Wuna, pa pac ataya nà, đəce inde anga uwar ti zek cew aya awan, aday anga uwar ta wan a à bak ataya re. ¹⁸ Gen anan amboh à Mbərom aday way ataya tâ sa təra à alay sa mađ bay. ¹⁹ Anga pə luvon ataya nà, đəce i zalay, bina kwa ana Mbərom sə ndakay daliyugo hus ahay biten đukwen, đəce kawa winen ata kə tərak kula bay, aday inde i təra kula sabay re. ²⁰ Əna, Bahay Mbərom kə kəkak anan luvon ataya bay nà, abay đowan saa tam nà, ibay. Əna, kə kəkak anan luvon awan anga dō anahan a sə walay ataya awan.

²¹ «Asa, đowan a kà jak ikwen: “Almasihu winen həna” kabay: “Winen tiya” nà, kà sa đəfen apan nga bay. ²² Anga almasihu ahay mungwalay aya bayak a ti nay ahay pi zek tu dō sə jəka tinen dō maja'am a Mbərom ahay. Ti ga minje sə way ahay, tə masuwayan aya cara cara sa njak anan kwa dō mə walay aya awan, abay a ga zek nà, na. ²³ Kwanay nà, uffə ahak ikwen. Gen anan nga anà zek lele. Na jak ikwen anan kurre nà, anga nan.»

Luvon ana Wan su Do saa

may ahay

Mata 24.29-35; Lukas 21.25-33

²⁴ «À alay a pə dəba ana đəce ataya wa nà, pac i dav sabay, kiya đukwen matanan. ²⁵ Mawuzlawazl ahay ti gucey ahay à məndak, aday đukwen məgala sə way ahay à mburom ataya, ti 6al. ²⁶ Ata aday ti canan anà Wan su Do winen apan i may ahay pa nga sə matapasl ahay pa nga mburom tə məgala bayak awan, aday tə mazla6 a re. ²⁷ Aday Wan su Do i slənay ahay maslay anahan ahay, ti halan nga anà dō anahan a sə walay ataya kwa ta sə wura fok hus pə magaga sə daliyugo.»

Minje sə buway

²⁸ «Sənen pə way ana buway sə đakak ikwen anan ata aday. Kə cinen anan anà alay anahan aya ta gak kulbəsloslo nà, daslam aya đukwen ta đak, ata kə sənen zle coy viya winen apan i slay bəse. ²⁹ Matanan re, kə cinen anan anà way uno sə đakak ikwen anan ataya cəna, sənen a nà, nen Wan su Do, nen apan ni may ahay bəse, nen pə alay sə məsudoh. ³⁰ Nen apan ni jak ikwen tə đidəm a həna: Əlek dō sə biten ahay ti i mac nà, way ataya fok ti təra. ³¹ Daliyugo i ndav, kərngay i slukwac pə bagəbaga mburom, əna 'am uno nà, i ndav itəbay.»

Dowan saa san luvon sa ndav anan daliyugo nà, ibay Mata 24.36-44

³² «Əna, dōwan saa san luvon sə way ataya nà, ibay. Maslay a Mbərom ahay ta san bay, nen wan anahan a dukwen na san bay. Sa san luvon a cəna, si zek a bəbay uno Mbərom awan. ³³ Gen anan məkəlingesl i zek a kwanay ahay. Bənen nga a kwanay, anga kə sənen luvon a bay. ³⁴ Way matanan i təra nà, kawa dō saa zla à man dəren awan. A mbəsakan anan doh anahan anà dō si mer su way anahan ahay nə kərtek tə kərtek, kuwaya ti mer su way awan. Dō sa ba doh dukwen, a jan nà: “Ba pu doh!” ³⁵ Anga nan kutok nà, təren dō mə lavay zek aya awan! Bahay su doh ata i may nə siwaw nà, kə sənen bay. A ga nə suko, man luvon, alay a njəkar sa zlah, kwa duwdew dukwen, alay ataya fok cəna i nay. ³⁶ Kà sak a nay, kwanay ma njak ahan aya nə lelibay. ³⁷ Kawa anuno sa jak ikwen həna ata nà, ni jan anan anà dō ahay fok: Təren dō mə lavay zek aya awan!»

14

*Wurwer sa ban anan Yesu
Mata 26.1-5; Lukas 22.1-2;
Yuhana 11.45-53*

¹ A mbəsak luvon ahay cew nà, azar uko sə Pasəka, aday sa pa tapa sə pen mə zlambar a bay ata i sla kutok. Bahay sə gəfan dongo anà way ahay anga Mbərom, pi zek tə miter sə Tawrita aya awan, a nan atan sa ban anan Yesu tə wurwer, aday sa vad anan.

² Anga nan ta ja 'am à wulen a tinen ahay inde, ta wa: «Dâ sa ban anan à azar uko inde bay, bina dō ahay ti sa vəze puko.»

*Uwar a inde a mbədan
amar pa nga anà Yesu*

Mata 26.6-13; Lukas 12.1-8

³ Yawa, Yesu winen à Baytiniya, àga dōwan a inde, tə ngaman Simon dō mə dugwad awan. Yesu winen apan i pa daf nà, uwar a inde a nay ahay, tə amar sə wurde anahan tə dunguzlok awan à alay inde. Ta da amar ata aday nà, tə *nardi*. Masa anahan a dukwen mənjoek bay. A kad panan 'am awan aday à təba, a mbədan anan pa nga anà Yesu.

⁴ Matanan kutok, way ana uwar ata sa ga ata nà, a cəban anà dō azar aya bayak awan. Ta ja à wulen a tinen ahay inde, ta wa: «A nes anan amar a anan kəriya həna nà, angamaw? ⁵ Ta wa, abay tē sukom anan way tə amar a anan nà, i zalay dala sə *dinar** səkat maakan, aday ti var anan dala awan anà dō mətawak aya nà, ta gak way lele bidaw?» Ta ga mivel pə uwar ata awan.

⁶ Kutok, Yesu a jan atan, a wa: «Mbəsiken anan, abay kə bənen anan mbiyed nà, angama kərtek anaw? Way anahan su go ata nə lele. ⁷ Dō mətawak aya nà, ti ga inde tə kwanay hwiya. Kà nak ikwen nà, ki gen atan sumor awan kwa siwa mba asanaw? Əna nen ni ga inde tə kwanay

* 14:5 Dinar kərtek nà, àga tinen dala si mer su way sə hway kərtek.

hwiya itəbay. ⁸ Way abay i mba apan sa ga ata nà, kà gak anan həna kurre anga nen: A lah anan upo amar uno sa zla anan à məke. ⁹ Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: A man aday dō ahay ti wazay anan ləbara uno mugom a kwa aha pə daliyugo fok nà, ti təkər anan ləbara sə way ana uwar a anan sa ga həna ata awan.»

Yudas a sukom a way tə Yesu

Mata 26.14-16; Lukas 22.3-6

¹⁰ Natiya kutok asa, Yudas Iskariyot a zla àga bahay sə gədan dungo anà way ahay anga Mbərom, anga aday à gan atan daf pə Yesu. Winen a aday nà, dō kərtek à wulen su dō maslan a Yesu ahay kuro nga cew ataya awan. ¹¹ Tə sləne 'am anahan a cəna, tə taslay mivel bayak a tə Yudas, tə zlapay sə haman dala. A bənay pə winen ata wa kutok cəna, Yudas a pəlan atan cəved sə varan atan anan Yesu.

Alavay zek sa da daf sə Pasəka

Mata 26.17-25; Lukas 22.7-23; Yuhana 13.21-30

¹² Natiya asa, à luvon mama'am sə azar uko sa pa tapa sə pen mə zlambar a bay ata, aday à pac sə waslay wan sə təman sə Pasəka ata inde, njavar a Yesu ataya ta jan: «A nak mâ sa lavay anan zek tə way sa pa sə Pasəka ata nà, ahaw?»

¹³ A wulen sə njavar anahan ataya wa nà, Yesu a slan dō ahay cew. A jan atan: «Zlen

à wulen su doh sə Urəsalima. Ki zlingen tə dōwan a inde kəlawə pa nga, aday winen apan i may ahay à a'am wa. Pərihen anan azar. ¹⁴ U doh anahan a saa dəzle uda ata nà, jen anan anà bahay su doh ata nə: «Miter a manay a ja nà: Doh a aday mi i pa uda daf sə azar uko sə Pasəka tə njavar uno ahay ata nà, wu-rəw?» ¹⁵ Ata i dəkək ikwen pə sewene a inde məduwen awan, mə lavay zek a coy. Kə ndiken uko anan uda way ahay fok à man ata awan.»

¹⁶ Njavar anahan ataya ta zla. Tə dəzle cəna, ta tan ayak à nga anà way ahay nà, kawa ana Yesu sa jan atan. Tə lavay anan uda zek tə way sa pa sə azar uko sə Pasəka kutok.

Yudas i i ga daf pə Yesu

¹⁷ Suko a a ga nà, atə Yesu ta nay ahay tu dō maslan anahan ahay kuro nga cew. ¹⁸ Tinen mə njahay a, ti pa way kutok, Yesu a ja, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Dəwan a kərtek à wulen a kwanay inde, mənuko apan dī tar alay à tuwez jiga awan həna, i i ga upo daf.»

¹⁹ 'Am ata a wusen atan nga fok. Tə dazlan sə cəce panan fok a tinen a kərtek kərtek: «Nen bay ba?»

²⁰ Yesu a jan atan asa, a wa: «Dəwan ata nà, à wulen a kwanay a kuro nga cew a anaya awan. Manay apan mi tar alay à tuwez miya awan.

²¹ Tə dīdem a nà, nen Wan su 'Də nà, ni mac, kawa ana Deftere a Mbərom sa ja upo ata awan. Əna dəcə i naa tan

à nga anà dō saa ga upo daf ata awan. Suwan pə winen maka tē wahay anan bay jiga awan.»

Way sa pa cəncan awan

Mata 26.26-30; Lukas 22.15-20; 1 Korintu ahay 11.23-25

²² Coy, tinen apan ti pa way ata kutok, Yesu a gəba tapa sə pen, a ngəran ayak anà Mbərom, a gəzla anan i zek wa, a varan atan, a wa: «Təmihen. Həna anan nà, zek uno.» ²³ Pə dəba anahan a wa nà, a gəba gəsa'am, a ngəran ayak anà Mbərom, aday a varan atan anan gəsa'am ata awan, aday tã sa wa way jubjōb fok a tinen awan. ²⁴ A jan atan, a wa: «Həna anan nà, mez uno mə pəkay awan anga dō ahay bayak awan. Tə mez uno a anan, Mbərom a ban 'am tə dō ahay. ²⁵ Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: I ban pə luvon sə biten a anan wa nà, ni naa sa way kawa həna a anan sabay, si azanaka pə luvon aday dī saa sa maza à bahay a Mbərom inde.»

²⁶ Pə dəba anahan a wa nà, ta ga ara sə həran nga anà Mbərom, ta zla way a tinen à bəzlom sə Ulivet.

Atə Yesu tə Piyer

Mata 26.31-35; Lukas 22.31-34; Yuhana 13.36-38

²⁷ Yesu a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Kwanay a fok, ki i hiwen, ki i mbəsiken nen. Anga Deftere ana Mbərom a ja nà: “Ni vad anan dō sə jugwar təman awan,

aday dukwen təman ahay ti ta 'am.†”» ²⁸ Aday Yesu a zəga anan asa, a wa: «Na sak a slabakay ahay à məke wa nà, ni lahak ikwen à Galile.»

²⁹ Piyer a mbədahan apan, a wa: «Kwa à ga nə dō ahay fok ti mbəsak iken dəp nà, nen ni mbəsak iken itəbay.»

³⁰ Yesu a jan: «Nen apan ni jak tə dīdem a həna: A luvon a sə biten a anan inde, zukwa njəkar i saa zlah saray cew nà, ka jak saray maakan, ka san nen bay.»

³¹ Piyer a ma pa 'am anahan ata maza awan, a wa: «A ga nə ni mac anga iken dəp nà, ni ja kula na san iken bay itəbay!» Fok a tinen a ta ja 'am kərtek awan.

Yesu a ga amboh à Gecemene

Mata 26.36-46; Lukas 22.39-46

³² Natiya, atə Yesu tə njavar anahan ahay ta zla à man sə ngaman Gecemene. Tə dəzle à man ata kutok nà, a jan anà njavar anahan ahay: «Njihen à man a anan à alay a nen ni gay ahay amboh.»

³³ Winen apan i zla nà, a ngaman anà Piyer, anà Yakuba, aday anà Yuhana, ta zla jiga awan. Zlawan a dazlan sa ban anan, a jəjar pi zek. ³⁴ A jan atan asa: «Mivel uno i ndəroḅ hus pa sa mac anan. Njihen à man a anan, ben lele.»

³⁵ A zla à man a tinen ata wa mənəcək cəna, a slahay à məndak duboz. A ga amboh aday dəcə ata à zla panan wa

† 14:27 Ca pə Jekariya 13.7. ‡ 14:36 Abba: Kawa sa ja nà, «bəbay» ta 'am sə Aramayak.

Abba: Kawa sa ja nà, «bəbay» ta 'am sə

ite, abay â ga zek nà, na. ³⁶ A wa: «Abba‡, bəbay uno, pə iken nà, way ahay fok ta ga zek. Gəba puno dāce saa nay upo a anan ata ite. Aya əna, way kawa su no nà, â təra bay, si kawa sa nak iken.»

³⁷ A ma à man ana njavar anahan a maakan ataya nà, a tan atan ahay à nga nə ma njak ahan aya awan. Anga nan a jan anà Piyer: «Simon, iken ma njak ahan a daw? Ka mbak apan sa ba kwa ler kərtek bay asəka? ³⁸ Ben lele, gen amboh anga aday kə tiven anan anà way saa njak kwanay ahay. Apasay su dō zənnen a nà, a gan may sə dəfan apan anà Mbərom, əna zlay si zek anahan a bəle awan.»

³⁹ Yesu a ma maza asa, a ga amboh kawa anahan sə man-akwakwa awan. ⁴⁰ A may ahay pə cakay ana njavar anahan ataya asa, a tan atan à nga nà, tə njəkak ahan asa, ta mba apan sə təba idə kwa mənjoek bay jiga awan. Aday ta san sa jan həna nə maw bay.

⁴¹ A zla, a ga amboh asa, a may ahay tə bahay maakan awan. A jan atan: «Kwanay apan ki men anan uda daw, dō sa njak ahan ahay? Coy, alay a kà slak həna kutok, aday ti varan nen Wan su Dō à alay inde anà dō sə atahasl ahay. ⁴² Slabiken, zluko. Dō sa ga upo daf winen tiya, kà nak ahay.»

*Do ahay ta ban anan Yesu
Mata 26.47-56; Lukas
22.47-53; Yuhana 18.3-12*

⁴³ Yesu kə ndəvak anan 'am ata fan bay cəna, Yudas, dō kərtek à wulen sə njavar anahan aya inde kuro nga cew ata a dəzley ahay. A njahan pa 'am wa anà dō ahay bayak a tə way sə alay a hunjəslesle: maslalam a pi zek tə sukol aya re. Sə slənay atan ahay nə bahay sə gəfan dongo anà way ahay, pi zek tə miter sə Tawrita ahay, aday tə maced sə Yahuda ahay. ⁴⁴ Yudas, dōwan a sa ga daf pə Yesu ata, 6a kə varak atan minje sə way, a wa: «Dowan a ni ban anan həmbok ata nà, winen awan. Bənen anan, aday kī gen anan nga lele, zlen anan kutok.»

⁴⁵ A dəzlek ayak cəna, a zla pə cakay ana Yesu bəse. A jan 'am: «Miter!» A dazlan a varan alay, a ban anan pi zek həmbok. ⁴⁶ Cəna ves, dō ahay ta ban anan. ⁴⁷ Dō kərtek à wulen su dō a Yesu mə tavay a à man ataya, a ndahay maslalam anahan, a car anan 6ile ana bahay nga su dō sə gəfan dongo anà way anga Mbərom, aday maslalam anahan ata a gad panan sləmay kərtek a poc. ⁴⁸ Yesu a jan anà dō ahay, a wa: «Ki nen upo tə maslalam aya aday tə sukol aya sa ban nen kawa nen dō sə ngəzar dō à cəved inde daw? ⁴⁹ Pac pac nen inde tə kwanay ù doh sə mazla6 a Mbərom, nen apan ni tətakan anan way anà dō ahay, əna kə bənen nen bay. Əna way a anan a təra həna nà, aday 'am ana dō maja'am a Mbərom ahay sa ja upo à

Deftere a Mbərom inde ata á təra.»

⁵⁰ Njavar anahan ahay tə mbəsak anan, ta haw way a tinen fok. ⁵¹ Wan a inde nà, winen apan i pərahan azar anà Yesu. Zana pi zek dukwen gwedere kərtektəkke. Tə pəlay abay sa ban anan, ⁵² aya əna alay a tinen a dəzle nà, pə zana ata awan. Winen ite a pəsakay anan ahay gwedere ata à zar wa, gədek sa haw zek kəray a gweder gweder.

Yesu winen pa 'am su do sə lavay nga sə Yahuda ahay

Mata 26.57-68; Lukas 22.54-55, 63-71; Yuhana 18.13-14, 19-24

⁵³ Do sa ban anan Yesu ataya ta zla anan əga bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay. Bahay sə gədan dundo anà way ahay, tə məced sə Urəsalima ahay pi zek tə miter sə Tawrita aya tə halay nga fok a tinen awan.

⁵⁴ Piyer winen apan i pərahan ayak azar à dəba wa à dəba wa. A dəzlek ayak à gala ana bahay nga su do sə gədan dundo anà way nà, a njahay à wulen su do si mer su way ahay su doh ata awan. Tə njahay pə uko anga alay sa mad.

⁵⁵ Aday nà, bahay sə gədan dundo anà way ahay, pi zek tu do sə lavan nga anà Yahuda ahay, fok a tinen a ta ban bitem sə mungwalay ahay aday ti vad anan Yesu à məke. Əna ta njad cəved a bay, ⁵⁶ kwa abay do sə mungwalay ahay bayak a tə ndəbak apan 'am

ahay cara cara dəp nà, na. Aday 'am a tinen awan kà zlak atan pi zek bay re.

⁵⁷ Do hinen ahay tə slabak tə mungwalay a tinen ite, ta wa: ⁵⁸ «Manay nà, mə slənek a wa: “Doh sə mazla6 a Mbərom a ma han a tə alay su do a anan nà, ni mbazl anan, aday nen ni han anan à luvon maakan inde tə alay su do zənzen a sabay.”» ⁵⁹ Tə winen ata təkə dukwen side ata kà zlak atan pi zek bay.

⁶⁰ Bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay a slabak à wulen sə do ahay inde, a cəce pi zek à Yesu a wa, a wa: «Kə mbəda apan itəbay kələdaw? Do a anaya fok ta ja apak nə maw?»

⁶¹ Yesu a njahay way anahan faafa. Kə təkək anan 'am anahan a bay jiga awan.

Bahay nga sə dowan ata a mənahan anan asa: «Iken nà, Almasihu, wan a Mbərom mbala do ahay sə həran nga ata daw?»

⁶² Yesu a mbədahan apan kutok: «Ayaw! Nen nà, winen awan. Kwanay dukwen ki cinen anan anà Wan su Do, winen mə njahay a à alay puway ana Mbərom Ba Məgala. Ki cinen anan pə matapasl sa nga mburom, winen apan i may ahay re.»

⁶³ Bahay nga su do sə gədan dundo anà way ata a sləne 'am ataya nà, a ngəraw anan zana anahan pi zek wa, a wa: «Həna nà, dī gan may anà side hinen re daw? ⁶⁴ Kə jənək anan pa 'am a Mbərom. Kə slənen 'am anahan a coy. Ki

jen hēna nē kəkəməw?» Fok a tinen ta gan nē sariya sē mac.

⁶⁵ Do azar aya ta ma nga sē tēfē apan mēne. Tē kərtan way pē idē, tē dēcān, aday ta jan: «Jan umo kutok: Sē dēcak nē wayaw?» Do si mer su way ahay ta zla anan, tē dēcān ite.

Piyer a wa a san Yesu bay

Mata 26.69-75; Lukas 22.56-62; Yuhana 18.15-18, 25-27

⁶⁶ Piyer nā, winen ā gala hwiya, mē njahay a pē uko. Dēna sa ga mer su way āga bahay nga su dō sē gēdān dūngo anā way, a nay ahay.

⁶⁷ A canan anā Piyer nā, a zəzor anan cēna, a jan: «Iken dūkwen dō ana Yesu sē Nazaratu ata ba?»

⁶⁸ Piyer a mēman anan, a wa: «Nen na san 'am anak ata sa jay hēna ata bay.» A slabak, a hēdākey ahay ā mēgēdēngēdēn uho. [Njəkar a zlah kərtek.]

⁶⁹ Dēna ata a canan asa cēna, a jan anā dō a mē njahay ataya awan, a wa: «Hēna anan dūkwen dō a tinen aya kərtek awan.» ⁷⁰ Piyer a mēman anan asa.

A njahay mənjęk asa cēna, dō sa man ataya ta jan ā Piyer: «Ki mba apan sē mēman zek bay! Tē dīdem awan, iken dō a tinen, anga iken Galile ahay re.»

⁷¹ Piyer a dazlan sē mbađay coy: «Kak na san dōwan ata zle nā, Mbərom a tē alay anahan awan ā tahasl nen! Nen na san dōwan ata bay!»

⁷² Kwayan'a, njəkar a zlah mē slala cew awan. Piyer a slāne cēna, 'am a Yesu a sa

jan kurre ata ā man ā nga inde, a wa: «Njəkar i saa zlah saray cew nā, ka jak saray maakan ka san nen bay.» Səkwekwele mē tavay awan, a dazlan ayam.

15

Ta zla anan Yesu āga Pilatu

Mata 27.1-2, 11-14; Lukas 23.1-5; Yuhana 18.28-38

¹ Idē a cēde siwa a cēna, bahay sē gēdān dūngo anā way ahay ta ma anan 'am ī zek tē mēced sē Yahuda ahay pi zek tē miter sē Tawrita ahay, tē halay nga tu dō sē mbēdā alay pa 'am azar aya fok. Coy tē jaway anan Yesu, ta zla anan āga Pilatu, guverner sē Yahudiya, winen Ruma ahay.

² Pilatu a kutok a cēce 'am pē Yesu wa: «Iken nā, bahay sē Yahuda ahay đaw?»

Yesu a mbēdahan apan, a wa: «Ka jak anan asanaw!»

³ Bahay sē gēdān dūngo anā way ahay ta ndađ 'am pē Yesu nā, anga way ahay cara cara bayak awan.

⁴ Pilatu a cēce panan asa: «Kē mbēdā apan itēbay đaw? Ca pē way aya tinen sa zlah anan apak ata awan!»

⁵ Yesu ite a ngam sē mbēdā apan bay fok. Ambēdā apan bay a Yesu ata a gan masuwayan anā bahay Pilatu.

Ta ga sariya sa vad a Yesu

Mata 27.15-26; Lukas 23.13-25; Yuhana 18.39-19.16

⁶ Pē azar uko sē Pasəka fok cēna, bahay a taa mbəsakan atan ahay dō kərtek ā dangay wa, kawa ana tinen sē cēce

fok. ⁷ A alay ata ite, dōwan a inde tē ngaman Barabas nā, tinen tē dōwan aya inde tē vāze pē Ruma ahay à wulen su doh, tē vādak uda awan nga su do re. Anga nan, winen à dangay.

⁸ Natiya kutok, dō ahay fok ta zlak ayak, tē cāce kawa ana tinen sa taa ga sē kukwa awan. ⁹ Pilatu a cāce patan wa, a wa: «A nak ikwen nē mbəsakak ikwen anan ahay bahay sē Yahuda ahay dāw?»

¹⁰ Anga a san zle lele, bahay sē gēdan dūngo anā way ahay ta ban anan Yesu nā, anga sarak carkake.

¹¹ Əna bahay sē gēdan dūngo anā way ahay tē pēkan 'am anā man su dō ata fok aday tē cāce pē bahay wa nā, Barabas.

¹² Pilatu a cāce pē dō ahay wa asa: «Aday nā ga anan tē dōwan a kwanay sē ngaman bahay sē Yahuda ahay ata nā, kəkəməw?»

¹³ Ta zlah azlazlah, ta wa: «Darak anan ayak pē dēdom!»

¹⁴ Pilatu a cāce: «A ga mer sa ma lelibay a anaw?»

Tē zōga anan sa zlah, ta wa: «Darak anan ayak pē dēdom!»

¹⁵ Pilatu a nan sa ga nā, way sa zlan à nga anā dō ahay. Anga nan, a mbəsakan atan anan Barabas. A jan anā suje ahay tē ndābay anan Yesu. Aday a varan atan anan, tē daray anan pē dēdom.

Suje ahay ta ran mindel anā Yesu

Mata 27.27-31; Yuhana 19.2-3

¹⁶ Suje ahay ta zla anan Yesu à man sē njahay a tinen

à gala su doh àga Pilatu. Tē halan nga anā suje ahay fok.

¹⁷ Tē dēfan zana dēzdāz a pi zek, kawa sē bahay, tē hanan jugo sē adak, tē dēfan à nga inde. ¹⁸ Tē dazlan sa jan 'am kawa ana bahay kutok, ta wa: «Bahay sē Yahuda ahay à ga inde sē coy!» ¹⁹ Tē dēcan pa nga tē sukol, tē tēfe apan mēne, tē dukwen gərmec ù vo, tinen mē rihe nga aya awan.

²⁰ Ta ndav anan sē mbasay apan nā, tē culok panan zana ata, ta man anan zana anahan pi zek kutok. Ta zla anan saa darak anan ayak pē dēdom mē zlēngad awan.

Tē daray anan Yesu pē dēdom mē zlēngad awan

Mata 27.32-44; Lukas 23.26-43; Yuhana 19.17-27

²¹ Tinen apan ti zla anan Yesu ata kutok, tē zlangay tē dōwan a inde tē ngaman Simon, dō sē Siren ahay, winen dukwen bəbay ata ana Aleksandire tē Rufus. Winen a aday nā, winen apan i may ahay à kibe wa. Suje ahay ta gan bəlaray sē tavak dēdom ata pē Yesu wa.

²² Ta zla anan tē Yesu pa man sē ngaman Golgota ata, kawa sa ja nā, Kəlakasl-sa-Nga. ²³ A man ata nā, dōwan aya inde abay a nan atan sē varan way mē kwasay a mē japay a tē ndəliwen awan, aday à man zek à dēce anahan inde. Əne Yesu a ngam bay.

²⁴ Tē dazlan tē daray anan pē dēdom. Tē gəzla anan zana a Yesu, ta ga caca pē zana

anahan ata à wulen a tinen ahay inde, aday sa san anan pi zek wa saa njad zana ataya nà wayaw.

²⁵ Tə daray anan Yesu nà, i ga njamde dəsudó*. ²⁶ Tə vinde way a tinen a sa ban anan apan ata awan: «Bahay sə Yahuda ahay.» Tə tapan anan pə dədom ata awan.

²⁷ Tə darak ayak dō sə akar aya inde cew re, dō kərtek a tə alay puway, dō hinen tə alay gula, Yesu à mamasl a tinen. [²⁸ Kawa ana Deftere sa ja ata nà, a təra matanan acəkan. A wa: «Tə baslay anan à wulen su dō mi nes aya inde.†»]

²⁹ Dō sa zla ta man ataya fok ta 6al nga kwata kwata, tə gənanhan, ta wa: «Na wa, iken ka wa ki mbazl anan doh sə mazla6 a Mbərom aday ki han anan maza awan à luvon maakan inde ba? ³⁰ Əna dazay ahay pə dədom a wa kutok, aday tam anan nga anak bidaw!»

³¹ Matanan, bahay sə gədan dungo anà way ahay, miter sə Tawrita ahay pə kərtek a, ta ran mindel à wulen a tinen, ta wa: «Kə təmak anan dō azar aya awan, əna a mba apan sa tam anan nga anahan a bay. ³² Kak də canak anan anà Almasihu bahay sə Yahuda ahay kə dazak ahay pə dədom wa həna ata nà, dī daf apan nga acəkan!»

Dō aya tinen mə daray aya tatə Yesu ataya dukwen ta ma nga sə gənanhan ite re.

Amac a Yesu
Mata 27.45-56; Lukas 23.44-49; Yuhana 19.28-30

³³ A ban pə man ipec wa nà, luvon a ga pə daliyugo fok takədimbom, hus à njamde maakan‡. ³⁴ Tə njamde maakan kutok cəna, Yesu a zlah tə məgalak a, a wa: «*Elowa, Elowa, lama sabaktani?§*» Kawa sa ja nà: «Mbərom uno, Mbərom uno, kə mbəsak nen, angamaw?*»

³⁵ Dō a mə tavay aya à man ata azar a tə sləne bine maw cəna, ta wa: «Winen apan i ngaman anà Eliya həna!»

³⁶ Dowan a tinen a kərtek a a haw, a gəba awan a inde kawa baf, a tar anan à way mə kwasay a inde, aday sərekeke re. Tə taran anan ayak tə gusuko zəbor awan aday Yesu à susə6. Ta wa: «Kak Eliya i nay sa naa dazay anan ahay pa man a anan wa nà, dī ca apan aday. Buko!»

³⁷ Əna Yesu a zlah tə məgalak awan, a mac way anahan.

³⁸ Cəna, zana sə gəzla anan man sə njahay a Mbərom pi zek wa tə dō ahay, ù doh sə mazla6 a Mbərom ata, a ngəraw i zek wa əndem, a bənay ahay kwa à mburom wa hus à məndak.

³⁹ Bahay sə suje a mə tavay a pa 'am ana atə Yesu a mə daray ataya kə canak anan a mac nə kəkəməw. Anga nan a wa: «Tə dīdek awan, winen Wan a Mbərom.»

* 15:25 Njamde dəsudó: pac a may ahay apa sa sla wa dā. † 15:28 Ca pə Esaaya 53.12. ‡ 15:33 Njamde maakan: pac à man sa zla apa sa sla inde dā. § 15:34

'Am ataya nà, tinen ta 'am sə Aramayak.

* 15:34 Ca pə Jabuuru 22.2.

40 Uwar ahay inde à man ata awan, tə tavay zad, tinen apan ti cak ayak apan. A wulen sə uwar ataya nà, di tan à nga anà Mariyama dəna sə Magədala ahay, tatə Salome, aday Mariyama may ana Yakuba zek cəđew awan tatə Yoses. 41 A alay a Yesu winen à Galile nà, uwar ataya ta taa pərahan azar, aday ta taa gan mer su way re. Uwar azar aya dukwen inde bayak a tə pərahak anan ahay azar à Urəsalima, tinen inde à man ata re.

Tə gəba anan Yesu à məkə

Mata 27.57-61; Lukas 23.50-56; Yuhana 19.38-42

42 Pac ata nà, luvon sə lavay zek anga luvon sa man uda awan. Kawa sa ja nà, luvon sə lahan anà luvon sa man uda awan. Suko awan a ga nà, 43 Yusufu, do sə Arimatiya ahay, a nay. Winen do tə mazlaḅ awan à wulen su do sə lavay nga ahay. Winen apan i ba bahay a Mbərom re. A sa mbac sa zla à man ana Pilatu, a cəcihey ahay cəved sa la anan Yesu. 44 Pilatu a sləne sa jəka Yesu kə məcak coy nà, a gan masuwayan, anga pə winen nà, Yesu kə məcak bəse kak matanan nà, na. Pilatu a ngaman ayak anà bahay sə suje ata awan, a cəce panan: «A mac nà, kə njahak bayak a đaw?» 45 Bahay sə suje ata a ndav anan sə təkəren ləbara cəna, a jan anà Yusufu nà: «Ka a gəba məsinde anak, la!» 46 Yusufu a sukum apan rəkot, a dazay anan ahay məsinde

a Yesu pə dədom mə zləngad ata wa. A nga anan apan rəkot ata awan, a dəfak anan ayak à jəvay a ma la à jama inde ata awan.† A bətukwal apan bələlen məduwen a, a tacay anan 'am sə jəvay. 47 Atə Mariyama, dəna sə Magədala ahay, tə Mariyama, may ana Yoses, ta ca pa man a ta la anan uda Yesu ata awan.

16

Yesu a slabakay ahay à məkə wa

Mata 28.1-8; Lukas 24.1-12; Yuhana 20.1-10

1 Pə dəba ana luvon sa man uda awan wa nà, Mariyama sə Magədala, tə Salome, tatə Mariyama may ana Yakuba, tə sukum amar lele aya sə rəbas dun'a ata awan, saa gak ayak pə məsinde a Yesu à jəvay inde.

2 Ta pac sə zaka awan duwdew, pac winen apan i gay ahay tərdussa, uwar ataya ta zla pa 'am jəvay. Pac kə gak cəf lele way anahan, ta sa dəzle nà, na. 3 Tinen apan ti ja à wulen a tinen inde ta wa: «Waya saa bətukolok uko anan bələlen a pa 'am jəvay wa anaw?» 4 Tə cakaf nga nà, tə canan ayak anà bələlen a məduwen ata mə bətukwal a pa 'am jəvay wa, mə jəkay a coy.

5 Ta zla à jəvay inde, ta ca ide nà, tə canan à dowan inde njavar awan mə njahay tə alay puway, winen tə zana pi zek sədek awan aday kwedekkwedek. A gan atan

† 15:46 Jəvay a tinen ma la a ù kon inde kawa doh. Anga nan ta mba apan sa zla uda awan.

masuwayan, ta ma nga pə
ajəjar yiḃyaḃ.

⁶ Əna ḃowan ata a jan anə
uwar ataya, a wa: «Kə jəjiren
bay! Kwanay apan ki pəlen
nə Yesu sə Nazratu, ḃowan a
tinen sə darak anan ayak pə
ḃədom mə zləngad ata awan.
Cen apan. Man sə nahay ana-
han awan nə həna. Winen
inde à man a anan sabay. Kə
slabakak! ⁷ Həna nə, zlen!
Kə si jen anə njavar anahan
ahay tatə Piyer nə: “I lahak
ikwen à Galile. Ki cinen anan
nə, à man ata awan, kawa
anahan sa jak ikwen.”»

⁸ Kwayan'a, uwar ataya ta
haw ahahaw pa 'am jəvay wa
tə ajəjar awan, anga zlawan a
gan atan. Tə təkərek anan 'am
ata anə ḃowan kwa kərtek
bay anga tinen apan ti jəjar.

*Yesu a kan zek anə
Mariyama sə Magədala, aday
anə njavar anahan ahay cew*

*Mata 28.9-10; Yuhana
20.11-18*

⁹ Yesu a slabakay ahay à
məke wa nə, pac sə zaka
duwdew pərek. Mama'am
awan a kan zek anə
Mariyama, ḃəna sə Magədala
ahay ata, Yesu sə rəzlay
ahay wa apasay lelibay aya
cuwḃe à winen wa ata awan.

¹⁰ Mariyama ata awan a zla
sə ḃakan anan ləbara awan
anə ḃo sa taa japay tatə Yesu
ataya, tinen apan ti yam anga
mbac kə slahak patan wa.

¹¹ Tə sləne sa jəka winen inde
tə sifa awan, aday Mariyama
kə canak anan ḃukwen, tə
təmahak sa ḃaf apan nga bay.

¹² Pə ḃəḃa wa ḃukwen nə,
Yesu a kan zek anə njavar

anahan ahay cew ti zek
hinen. Tinen a aday nə, tinen
apan ti nay à wulen su doh
wa sa zla tə kiḃe. ¹³ Njavar
ataya ḃukwen ta mak, tə
təkərek anan ləbara awan
anə njavar anahan azar
ataya awan, əna tə təmahak
atan anan bay re.

*Yesu a kan zek anə njavar
anahan ahay*

*Mata 28.16-20; Lukas
24.36-49; Yuhana 20.19-23;
Mer su way ahay 1.6-8*

¹⁴ Pə ḃəḃa anahan a wa
nə, Yesu a kan atan zek anə
njavar anahan ahay kuro nga
anahan a kərtek, tinen mə
njahay a ti pa ḃaf. A gafan
atan 'am anga tə ḃəfak apan
nga bay, aday anga kurk-
wilen à sləmay a tinen ahay
inde, bina tə təmahak 'am su
ḃo sə canan kə slabakak ataya
bay.

¹⁵ Yesu a jan atan, a wa:
«Zlen kwa ta sə wura pə
daliyugo fok. Diken anan
ləbara mugom a anan kwa
anə waya fok. ¹⁶ Kuwaya,
ḃowan a kə ḃəfak apan nga
pə ləbara ata awan aday kə
təmahak sa ga baptisma nə, i
tam. Aday ḃowan a kə ḃəfak
apan nga bay ite nə, Mbərom
i gan sariya. ¹⁷ ḃo ma ḃaf upo
nga aya awan ti njad sa ga
way masuwayan aya awan.
Ti razl setene ahay tə sləmay
uno, ti njad sa ja 'am wiya aya
awan. ¹⁸ Hinahibay ti ban
ḃəḃew tə alay kabay ti varan
atan leke ḃəp nə, i gan atan
awan bay. Ti ḃəfan alay pa
nga ana ḃo sə ḃəvac ahay nə,

ti mbar à dɔvac a tinen ahay
wa.»

Yesu a ján à Mbərom

*Lukas 24.50-53; Mer su
way ahay 1.9-11*

¹⁹ Pə dəba ana Bahay Yesu
sa jan atan 'am ata wa nà, zek
anahan a cakaf à məndak wa,
a zla à mburom saa njahay
à alay puway ana Mbərom.

²⁰ Njavar anahan ataya ite
ta zla saa wazay anan ləbara
mugom ata kwa ta sə wura
fok. Bahay Yesu a varan atan
məgala sa ga masuwayan,
aday dɔ ahay tâ san 'am a
tinen nà, dīdem aya awan.*

* **16:20** Andav cəfew a inde re, kawa à Deftere sa 'am sə mbuzom.

**Ləbara mugom a
kawa ana
Lukas
sə vinde anan ata
awan
A dəkay way pə
deftere a anan**

Lukas a vinde anan dərəwel a anan nà, sə dəkay anan ləbara a Yesu, anay anahan pə daliyugo, mer su way anahan sa ga ataya awan, amac anahan, aday aslabakay anahan à məke wa. Lukas a vinde ləbara a anan nà, anà do fok, do aday tinen Yahuda ahay bay ataya aday anà Yahuda ahay re. Lukas winen doktor awan, aday kà gak anan nga sə təkər anan ləbara a anan tə cəved a lele təhhe kawa way a sə təra ataya awan.

Nga sa 'am ahay

Alay sə wahay Yesu (1.1 - 4.13)

Yesu i wazay aday i mbar do sə dəvac ahay à Galile (4.14 - 9.50)

Yesu i zla à Urəsəlima (9.51 - 19.27)

Lumo a Yesu mədakwidok a à Urəsəlima (19.28 - 23.56)

Yesu a slabakay ahay à məke wa aday a kan zek anà njavar anahan ahay (24.1-53)

Adazlan anahan awan

¹⁻² Na jak anak ayak 'am, iken Tiyufil do məduwen awan.

Do azar aya tə canak anan tə ide a tinen awan, anà way

a Mbərom sa ga à wulen a mənuko inde kurre ataya awan. Aday Mbərom a slan atan sə dəkay anan ləbara sə way a tinen sə canan ata awan. Tinen dukwen tə dəkak umo anan re. Do ahay bayak a à wulen a manay wa, ta rak apan zek sə vinde anan ləbara ata awan. ³ Nen həna dukwen nə bənək anan bitem sə cəce anan way a sə təra kurre ataya awan, aday həna nə gəzlan alay pi zek wa lele kutok. Anga nan, u no sə vindek anan ayak way ataya pə mədire pə mədire akiken Tiyufil. ⁴ Nə vindek anan ayak iken ite nà, aday kà san anan didek sə way a iken sə tətək həna ata awan.

Maslay a Mbərom a dəkay anan ləbara saa wahay Yuhana, do sa gan baptisma anà do ahay

⁵ Natiya awan, à alay a Hiridus winen bahay a pa nga sə daliyugo sə Yahudiya ata nà, dowan a inde tə ngaman Zakari. Winen do sə gədan dundo à way ahay anga Mbərom, do sə slala ana Abiya. Dalay anahan inde tə ngaman Elizabet winen dəna sə slala ana Haruna, bahay sə gədan dundo anà way a re. ⁶ Tinen cew maya tə dalay anahan nà, do sa ga way didek aya pa 'am a Mbərom. Tə dəfan apan anà nga sa 'am ana Bahay Mbərom mə baslay aya nà, dəc dəc lele. ⁷ Əna wan a tinen ibay, anga dalay anahan Elizabet ata nà, dərlay awan. Tə wahak wan bay, hus ta gak məduwer.

⁸ Natiya kutok, pə luvon a inde, Zakari winen apan i ga mer su way anahan ù doh sə mazlaḅ a Mbərom, anga alay a saa ga mer su way a tinen tu do sə slala ana Abiya ahay kà slak. ⁹ Do sə gəḏan dungo à way ataya ta taa gəzla anan mer su way ata pə luvon pə luvon. Pac ata kutok, alay a ca pə Zakari. A zla ù doh sə mazlaḅ a Mbərom, à man cəncan awan, aday a vak anan awan a inde kawa ləluway a rəbas ike lele dun'a.

¹⁰ A alay a Zakari winen apan i vak awan ata ù doh sə mazlaḅ a Mbərom à man a cəncan ata nà, do a Mbərom ahay tinen apan ti gan amboh à Mbərom uho kurkwer.

¹¹ Zaməma nà, Zakari a canan anà maslay a Mbərom mə tavay a à man sə vakan way anà Mbərom, ta day sə alay puway. ¹² Zakari a canan cəna, a ma nga pə ajəjar, zlawan a gan tə mindel. ¹³ Əna maslay a Mbərom a jan: «Kê jəjar bay, Zakari, anga Mbərom kə slənek anak anan amboh anak. Dalay anak Elizabet i wahak wan mungol awan, aday ki ngaman anà wan ata nà, Yuhana. ¹⁴ A alay ata awan, ki taslay mivel tə mindel, anga wan ata awan. Do ahay bayak a təkede ti taslay mivel anga awahay ana wan ata re, ¹⁵ anga i təra do məduwen a pa 'am a Mbərom. I sa mahay bay, i sa way mə kwasay aya bay re. I saa nay ahay à kutov a may anahan wa nà, winen ma rah a tə Apasay Cəncan awan.

¹⁶ I may anan ahay do sə Isəra'ila ahay bayak a à man ana Bahay Fetek, Mbərom a tinen. ¹⁷ I nay ahay kawa do maja'am a Mbərom tə məgala sə apasay a kawa ana Mbərom sə varan anà Eliya, do maja'am anahan kwakwa ata awan. Wan anak ata i mbəḏa anan mivel sə bəbay ahay ta day a wan a tinen ahay, anga aday 'am à zlan atan pi zek. I mbəḏa anan mivel su do sə ḏəfan apan anà Mbərom bay ataya aday ti saa bayak nga kawa do ḏidek aya kutok ite. Aday ata, do ahay ti ga inde mə lavay zek aya awan, anà Bahay a mənuko.»

¹⁸ Natiya, pə ḏəba anahan a wa ite, Zakari a cəce pə maslay a Mbərom ata wa, a wa: «Ni i san aday way ata i təra acəkan nà, kəkəməw? Anga nen nà, məced a coy, aday dalay uno ḏukwen ava anahan sə wahay wan sabay re.»

¹⁹ Maslay a Mbərom ata a mbəḏahan apan, a wa: «Nen nà, Jibirila. Nen mə tavay a pa 'am a Mbərom sa gan mer su way. A slənay ahay nen həna nà, sa naa ḏakak anan ləbara sa 'am a mugom a anan ata awan. ²⁰ Way uno sa jak i təra acəkan ata nà, kə ḏəfak nga pa 'am uno ata bay. Anga na awan, ki təra do maandak awan, ki mba apan sa ja 'am tətibay. Ki njahay tete dezl pə luvon ana way ata i təra aday.»

²¹ A alay ata ite, do ahay tinen apan ti ba anan Zakari uho. A gan masuwayan anà

đo sə uho ataya, anga kə nja-hak ayak ù doh ata bayak awan. ²² Zakari a nay uho kutok nà, a mba apan sa jan 'am anà đo ahay sabay, anga kə tərak đo maandak awan. A jan atan 'am nà, tə alay. Cəna, đo ahay ta san zle i ga nə kə canak anan ahay anà awan a à man a cəncan ata wa.

²³ Natiya kutok, alay sa ga mer su way ana Zakari ù doh sə mazlaḅ a Mbərom a ndav nà, a zla way anahan agay. ²⁴ Pə dəḅa sə way ataya wa nà, uwar anahan Elizabet a təra đo. Anjahay way sə kiya đara ahay nà, winen a nja-hay way anahan agay, a wa: ²⁵ «Na gak anan i zek wa à Mbərom, anga həna waray sə dərlay inde upo sabay, aday đo ahay ti mbasay upo sabay re.»

Maslay a Mbərom a đakan anan à Mariyama i i wahay wan

²⁶ Natiya, kiya a gan mbərka anà Elizabet nà, Mbərom a slənay ahay maslay anahan Jibirila à wulen su doh a inde tə ngaman Nazaratu, pə daliyugo sə Galile. ²⁷ A slənay anan ahay àga dəna inde dalay awan, tə ngaman Mariyama, dəle a Yusufu. Yusufu ata nà, winen đo sə slala ana Dawuda bije anahan.

²⁸ Maslay a Mbərom ata a zla pə cakay a Mariyama kutok, a jan: «Na jak anak 'am, dənama. Taslay mivel bayak awan, anga Mbərom kə gak anak nga tə asan zek anahan. Mbərom Fetek winen inde tə iken.»

²⁹ Əna Mariyama a sləne 'am a matana ata cəna, a wusen nga tə mindel. Winen apan i bayak, a wa: «Aday u jo 'am matana ata jiya nà, a nan sa ja nə maw?»

³⁰ Maslay a Mbərom ata kutok a wa: «Kə jəjar bay, Mariyama, anga Mbərom kə gak anak sumor. ³¹ Həna nà, ki təra đo ti zek cew awan. Ki i wahay wan mungol awan, ki đaf apan sləmay nà, Yesu. ³² I təra đo məduwen a pa nga sə đo ahay fok. Ti ngaman nà, wan a Mbərom sə bagəbaga mburom. Bahay Fetek Mbərom i man anan bahay ana bije anahan Dawuda. ³³ I ga bahay pa nga sə Isəra'ila ahay nà, pa sə viyviya awan. Bahay anahan i ndav kulibay.»

³⁴ Mariyama a mbəđahan apan anà maslay a Mbərom ata awan, a wa: «Həna nà, kula mə zlangak tə đowan bay kutok nə aday way ata i təra nà, kəkəməw?»

³⁵ Maslay a Mbərom a mbəđahan apan, a wa: «Apasay Cəncan a i dazay apak, məgala a Mbərom sə bagəbaga mburom i nay apak sərdədek kawa mezeze. Anga nan, wan a iken saa wahay ata nà, winen cəncan awan, ti ngaman nə Wan a Mbərom. ³⁶ Ənga ca apan həna, Elizabet, dəna a mərbay anak, winen mə təra đo awan, i wahay wan. Abay đo ahay tə bayak nà, winen dərlay a coy, əna həna kiya kə gak anan mbərka kutok. ³⁷ Way aday

Mbərom a mba apan sa ga anan bay nà, ibay.»

38 Mariyama a mbəđahan apan, a wa: «Nen nà, đo si mer su way anà Bahay Mbərom coy. Mbərom awan, â ga kawa ananak a su jo a anan ata awan.»

Pə dəba wa kutok, maslay a Mbərom ata a zla way anahan.

Mariyama a zla saa can ahay ide anà Elizabet

39 Pə dəba anahan a wa nà, Mariyama a slabak, kwayan'a a zla à bəzłom, à wulen su doh a inde pə daliyugo sə Yahudiya. 40 A zla àga Zakari. A dəzle cəna, a jan 'am anà Elizabet.

41 Elizabet a sləne 'am ana Mariyama ata cəna, wan ana Elizabet à kutov ata a bal kuzled kuzled. Aday Apasay Cəncan a a zlan à mivél inde ana Elizabet. 42 A jan anà Mariyama tə məgalak awan, a wa: «Mbərom kə đəfak apak alay sə mazlaḅ anahan zal uwar ahay pə daliyugo fok. Ngama ana Mbərom inde pa wan anak a saa wahay ata awan.» 43 Aday a ja asa, a wa: «May ana Bahay uno i nay ahay àga nen kawa həna ata nà, Mbərom sa ma uno ite anaw? 44 Anga nə sləne 'am anak iken su jo ata cəna, wan a dazlan sa bal à kutov uno, anga wan ata kə taslak mivél tə mindel. 45 Ataslay mivél i tərak iken anga kə đəfak nga pa 'am ana maslay a Mbərom a sa jak ata awan, way ata i təra.»

Mariyama a həran nga anà Mbərom Ba Məduwen

46 Natiya kutok, Mariyama a ga ara, a wa:

«Mivél uno i həran nga anà Mbərom Ba Məduwen.

47 Apasay uno i taslay mivél anga Mbərom, winen đo sa tam nen.

48 Anga winen kə bayakak pi nen 6ile anahan, aday na slak awan bay ata awan.

Ayaw, həna kutok đo ahay fok ti taa ja coy, nen uwar tə ngama a Mbərom awan.

49 Mbərom Ba Məgala kə gak uno mer su way lele aya bayak awan.

Sləmay anahan nà, cəncan awan.

50 Do sa đaf apan nga ahay nà, ta gan i zek wa pa sə viyyiya awan.

51 Kə gak mer su way ahay tə məgala sə alay anahan njənnjan awan.

Kə tak anan 'am anà đo sa gan may anà ahar nga ahay à man ahay cara cara fok.

52 Kə dazak anan ahay bahay ahay à man sə njahay a tinen ahay wa, aday kə slabakak anan nga anà đo mə nahay nga aya awan.

53 Kə rahak anan đo may sa han patan ataya tə way lele aya awan, əna đo sə zlıle ahay nà, kə rəzlak atan alay məgabar aya awan.

54 Kə mak anan zek anà đo si mer su way anahan Isəra'ila ahay.

Ta gak anan i zek wa, kà mbəɖəkek atan à nga wa bay, kà gak atan asan zek hwiya.

55 Kawa anahan sə zla-pan anan anà bije a mənuko ahay, tatə Ibərahima, aday tə slala anahan ahay ata nà, i ga anan way ata hwiya.»

56 Mariyama a njahay tə Elizabet way sə kiya maakan, aday a zla way anahan agay kutok.

Awahay ana Yuhana, do sa gan Baptisma anà do ahay

57 Natiya, alay a a sla aday Elizabet i njad wan kutok. A wahay wan mungol awan.

58 Do sə cakay su doh anahan ahay tu do sə zaav anahan ahay tə sləne sa jəka Elizabet kà gak anan i zek wa anà Mbərom ata nà, ta nay saa taslay mivəl pə kərtek awan.

59 Natiya, wan ata a njahay luvon jəmaakan nà, do ahay ta nay ahay saa gədan mədəndalas, sa ɖaf apan sləmay. Abay ta gan may sə ngaman tə sləmay ana bəbay anahan Zakari. 60 Əna may anahan awan a mbəɖa apan, a wa: «Matana bay. Sləmay anahan a nà, Yuhana.»

61 Tə mbəɖahan apan, ta wa: «Matana bay. Anga sləmay a dowan inde matana pə slala anak ibay.»

62 Tə cəce pə bəbay a wa, kawa mədəngazlak wulak wulak tə alay, aday sa san, a nan sə ngaman anà wan anahan a nà, wayaw. 63 Natiya

kutok, Zakari a cəce way sə vinde apan way, aday a vinde apan 'am aya awan: «Sləmay anahan a nà, Yuhana.» Way ata a gan atan masuwayan.

64 Cəna kwayan'a, Zakari a mba apan sa ja 'am, aday a dazlan sə həran nga anà Mbərom kutok.

65 Natiya, do sə cakay su doh anahan ahay fok ta ma nga sə jəjar, aday à ɓəzlom sə daliyugo sə Yahudiya ataya fok, tinen apan ti təkər ləbara sə way a sə təra ata awan.

66 Do sə sləne ləbara sa 'am ataya fok, ta ma nga sə bayak, ta wa aday: «Ləbara a wan ata i naa ga nà, kəkəməw?» Anga alay sə mazlaɓ a Mbərom Ba Məduwen inde pa wan ata awan.

Zakari a zambad a Mbərom anga sumor anahan

67 Pə dəɓa a wa kutok, Apasay Cəncan awan a rahan à mivəl inde anà Zakari, bəbay ana wan a ata awan. Natiya awan, a dazlan sa ma anan 'am a Mbərom, a wa:

68 «Zambaduko anan Bahay Fetek, Mbərom ana Isəra'ila ahay,

anga kà gak atan nga lele, kà təkək atan ahay à bile wa.

69 Kə slənək uko ahay anà mənuko ite, do sa tam do məgala awan pə slala ana Dawuda wa, do sa ga mer su way anahan ata awan.

70 Bina ɓa kà jak anan matanan kwakwa ta 'am ana do maja'am anahan cəncan aya awan,

71 a wa, i təmay ahay mənuko à alay ana dō manidē a nuko ahay wa,
aday à alay ana dō sa nak uko idē ahay wa fok.

72 Natiya, Mbərom a kay anan ahay sumor anahan sə zlapan anan anà bije a mənuko ahay ata awan,

anga a bayak pə aβan 'am a tinen ata hwiya,

73 way a Mbərom sə zlapan anan anà Ibərahima, bije a mənuko ata awan.

74 A wa, i təmay ahay mənuko à alay ana dō manidē a mənuko ahay wa,

aday dī mba apan sa gan mer su way mənǰəna ajəjar,

75 dī gan mer su way tə cəved awan mənǰəna ines ahay,

pə idē a Mbərom, hus pə luvon a sifa a nuko saa ndav pə daliyugo wa.»

76 Zakari a ja hwiya asa re, a wa:

«Iken, wan a cədew a ana awan, ti naa ngamak dō maja'am a Mbərom sə bagəbaga mburom, anga ki lahan anà Ba Məduwen, sə ndakan anan cəved anahan,

77 aday sə dakan anan anà dō anahan ahay nà,

winen i naa tam atan ta sə pəsen atan anan ines a tinen ahay.

78 Anga winen nà, dō sa ga sumor, aday dō sə asan zek re.

A kay puko jiyjay anahan à mburom wa,
kawa pac sə sləray ata awan.

79 Jiyjay ata i dəvan ayak anà dō sə idē zənnen ataya awan,

tinen bəse dō sə məke ahay coy ata awan,

i lagay mənuko à cəved sə zay inde.»

80 Natiya, pə dəβa anahan a wa, Yuhana a har, a san nga lele, a zla way anahan à saf inde. A njahay à man ata dezl pə luvon anahan sa kan ahay zek anà Isəra'ila ahay ata kutok.

2

Awahay ana Yesu Almasihu

Mata 1.18-25

1 A alay ata ite, bahay sə Ruma Agustus a jan anà dō si mer su way anahan ahay tē baslay anan sləmay su dō pə daliyugo anahan ahay ataya fok. 2 Wita nà, mama'am sə baslay dō pə daliyugo sə Ruma ahay ata awan. A təra nà, à alay a Kiriniyus winen dō sə lavan nga anà daliyugo sə Siriya ata awan. 3 Anga nan kutok, kuwaya fok a zla saa vindek anan ayak sləmay anahan à wulen su doh ana bije anahan.

4 Natiya kutok, Yusufu ite a slabak à Nazratu pə daliyugo sə Galile wa, a zla pə daliyugo sə Yahudiya à wulen su doh sə Baytilama, man sə wahay ana bije anahan Dawuda. 5 Aday ta zla saa vindek anan ayak sləmay a tinen tə Mariyama, dəle

anahan, winen mə təra dō awan.

⁶ A alay a tinen à Baytilama à man ata kutok nà, wan a dəlay anan Mariyama, bina kà slak pə kiya anahan.

⁷ Aday a wahay wan mungol a murkwaya anahan, a kumboh anan à zana inde, a nahay anan à kudòm* inde, bina man inde sə nahay ù doh sabay, anga mbəlok ahay tə zalak ayak.

Do sa 6al gənwah ahay ta zla à Baytilama

⁸ Natiya awan, dō sa 6al way ahay inde à ki6e sa man ata awan, tinen apan ti ba pə gənwah a tinen ahay sə luvon.

⁹ Maslay a Mbərom a sləray ahay à wulen a tinen inde. Jijjay sə mazla6 a Mbərom a dəvay ahay patan pəzla6 pəzla6, aday ta ma nga sə jəjar tə mindel.

¹⁰ Əna maslay a Mbərom ata a jan atan nà: «Kê jəjiren bay, anga na nak ikwen anan ahay nà, tə ləbara mugom a, sə taslan anan mivəl anà dō ahay fok. ¹¹ Do sa tam dō mə wahay a anga kwanay biten à Baytilama, wulen su doh a Dawuda. Winen nà, Almasihu, Ba Məduwen. ¹² Ki i sənən anan pə minje sə way a anan: Ki njiden anan ayak wan cə6ew a ndələ6ə6e mə kumboh a à zana inde, aday mə nahay awan à kudòm† inde.»

¹³ Kwayan'a cəna, daskalak, maslay a Mbərom azar aya tə sləray ahay, tə japay tə maslay a Mbərom ata awan. Tə taslay mivəl pə kərtek awan, tə həran nga anà Mbərom ta sə zambad anan, ta wa:

¹⁴ «Zambaduko anan Mbərom à bagəbaga mburom.

Zay â ga inde pə daliyugo à wulen su dō anahan a sa zlan à nga ataya awan.»

¹⁵ Pə də6a anahan a wa nà, maslay a Mbərom ataya tə mbəsak anan dō sa 6al way ataya awan. Ta ma way a tinen à man a Mbərom nà, dō sa 6al way ahay ta ja à wulen a tinen inde, ta wa: «Zluko à Baytilama, cuko ahay pə way a sə təra à man ata kawa ana maslay a Mbərom sə 6akak uko anan ata awan.»

¹⁶ Cəna, tə slabak, ta zla kwayan'a, ta tan ayak à nga anà atə Mariyama tə Yusufu aday ta wan a cə6ew a ata, mə nahay awan, à kudòm‡ inde.

¹⁷ Do sa 6al gənwah ahay tə canan à wan ata cəna, tə dazlan sə 6akay anan way kawa ana maslay a Mbərom sa jan atan pa wan ata ata awan.

¹⁸ 'Am ana dō sa 6al way ataya a ma nga sa gan məsuwayan anà dō sə sləne 'am a tinen ataya awan. ¹⁹ Əna Mariyama nà, a 6af anan à nga inde way a sə təra ataya fok kəcek kəcek, a taa jalay apan à mivəl anahan inde.

²⁰ Pə də6a anahan a wa nà, dō sa 6al way ahay ta ma way

* **2:7** Kudòm sə Mbuko bay. Awan a kawa kudòm aday ta taa pak uda apa sə gənwah ahay. † **2:12** Kudòm sə Mbuko bay. Awan a kawa kudòm aday ta taa pak uda apa sə gənwah ahay. ‡ **2:16** Kudòm sə Mbuko bay. Awan a kawa kudòm aday ta taa pak uda apa sə gənwah ahay.

a tinen à kibe à man sə gənwaw a tinen ahay. Tinen apan ti zambad a Mbərom, tinen apan ti həran nga, anga way a tinen sə canan ta sə sləne ataya fok. Kə tərak kawa ana maslay a Mbərom a sa jan atan ayak kurre ata acəkan.

Adaf sləmay pə wan

²¹ A njahay pə dəba wa kwa-suko kərtek nà, alay a a sla sə gəfan mədəndalas anà wan ata kutok. Ta daf apan sləmay a nà, Yesu. Sləmay ata nà, sləmay mbala ana maslay a Mbərom sə dakan anan anà Mariyama, à alay a kə tərak dō fan bay a ata awan.

Ta zla anan tə Yesu saa ka anan ù doh sə mazlaḅ a Mbərom

²² Alay sa ga mudo ana Mariyama a ndav kutok, kawa ana Tawrita ana Musa sə dəkay anan nà, ta zla anan tə Yesu à Urəsalima sə dakan anan à Mbərom, ù doh sə mazlaḅ a Mbərom awan, ²³ anga mə vinde a à Tawrita a Mbərom inde nà: «Murkwaya sə wan mungol a cəna, ma ga nga awan, anà Mbərom.Š» ²⁴ Aday ta var way ta 'am kəray awan, anga mə vinde a à Tawrita a Mbərom inde matanan: «Sa var nà, kurkudok ahay cew, kabay badəbada ahay cew.*»

Simiyon a ngəran anà Mbərom anga Yesu

²⁵ A alay ata ite, dōwan a inde à Urəsalima à man ata awan, tə ngaman Simiyon, winen dō dīdek a aday a jəjaran anà Mbərom

cəvedabay. Winen apan i ba anay ana dō saa tam anan Isəra'ila ahay ata awan. Apasay Cəncan a dukwen inde à mivel anahan. ²⁶ Ba Apasay Cəncan a kə dəkak anan anan, i mac fan bay si i canan anà Almasihu a Mbərom saa slənay anan ahay ata aday.

²⁷ A alay ata ite, Apasay a Mbərom kà nak anan ahay Simiyon ù doh sə mazlaḅ a Mbərom. Aday bəbay a Yesu ta may anahan ta nak anan ahay Yesu à man ata, saa zugulan way kawa mə vinde a à Tawrita ana Mbərom inde ata awan. ²⁸ Cəna, Simiyon a təma anan wan à alay anahan inde, a gan suse anà Mbərom, a wa:

²⁹ «Bahay Mbərom, 'am anak a su jo kurre ata kà gak zek kutok.

Həna nà, mbəsak nen ɓile anak nà mac. Nen à zay inde kutok.

³⁰ Anga həna nə canak anan tə ide uno njæk anà dō iken sə slənay saa tam anan dō ahay ata awan.

³¹ Winen, iken sə lavan a zek anà dō sə daliyugo ahay fok ata awan.

³² Winen nà, jiyjay sə dakan anan way anà dō sə daliyugo ahay fok, aday winen i varan mazlaḅ anà dō anak Isəra'ila ahay.»

³³ 'Am ana Simiyon sa jan à nga wa anà Yesu ata nà, a gan

masuwayan à bəbay anahan tə may anahan a təkə fok.

³⁴ Natiya kutok, Simiyon a daf patan ngama, aday a jan anà Mariyama, may a Yesu awan, a wa: «San apan lele, wan anak a anan nà, i naa dəcan saray anà Isəra'ila ahay bayak awan, aday i naa təran cəved sa njad sifa anà Isəra'ila ahay bayak a re. Winen i təra dō saa dakan anan Mbərom anà dō ahay, əna dō ahay ti təma 'am anahan bay. ³⁵ I kay anan ahay uho abayak nga su dō mi dər ataya awan. Əna iken, Mariyama nà, way i cəbak à mivəl inde kawa ta ndaz iken zlac zlac tə maslalam.»

Anna a ngəran anà Mbərom

³⁶ A Urəsalima à man ata nà, dō maja'am a Mbərom a inde uwar awan, tə ngaman Anna. Winen dəna ana Fanuwel, dō sə zaav ana Aser. Uwar ata winen məduwer a coy. Ba kə njahak abay pi zek tə mbaz ava cuwbe tə dalay anahan awan, əna mbaz a mac panan. ³⁷ A njahay winen mədukway sə uwar awan, ava anahan kə gak həna kutok kwa kuro jəmaakan nga anahan a fudō. Winen apan i ga mer su way ù doh sə mazlaḅ a Mbərom hwiya, luvon tə ipec a təkə. Winen apan i ga amboh tə sumaya awan.

³⁸ A alay a Simiyon tə Yesu a à alay inde ata nà, Anna a zla à man a tinen awan, a gan suse à Mbərom. A

təkəren ləbara a Yesu anà dō sa ba aday Mbərom i tam anan Urəsalima ataya awan.

Atə Yusufu tə Mariyama ta ma pə dəba à Nazaratu

³⁹ Pə dəba anahan a wa, atə bəbay a Yesu tə may anahan ta ndav anan sa ga way kawa mə vinde a à Tawrita a Mbərom inde ataya nà, ta ma way a tinen pə dəba à wulen su doh a tinen à Nazaratu pə daliyugo sə Galile kutok. ⁴⁰ Natiya awan, wan ata kə hərək. Kə njadak məgala lele, kə njadak kəlire† lele re, aday Mbərom a pəlay anan cəvedabay.

Yesu ma va kuro nga cew awan, ù doh sə mazlaḅ a Mbərom

⁴¹ Atə bəbay a Yesu tə may anahan ta taa zla pə ava pə ava saa gay ahay azar uko sə Pasəka à Urəsalima wa. ⁴² Ava ana Yesu a ga kuro nga anahan a cew kutok nà, ta zla pə kərtek a à azar uko ata, kawa ana Isəra'ila ahay sa taa zla ata awan.

⁴³ Azar uko a ndav nà, atə bəbay anahan tə may anahan ta ma pə dəba sa zla agay. Əna wan a tinen Yesu ata nà, winen mətak njahay way anahan à Urəsalima. Aday atə bəbay anahan tə may anahan nà, tə sənək pi zek bay. ⁴⁴ Tinen tə bayak nà, i ga inde à wulen su dō a tinen ahay. Ta zla way sə luvon kərtek nà, winen ibay hwiya. Matanan tə dazlan sə pəlay anan à wulen su dō a tinen ahay, tə məndala anahan ahay wa.

† 2:40 Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

45 Əna ta tak anan à nga à wulen su dō ataya inde bay, ta ma pə dəba à Urəsalima, saa pəlay anan ahay à man ata wa.

46 Hus pə luvon maakan anahan a ta saa tan à nga ù doh sə mazlaḅ a Mbərom, winen mə njahay awan, à wulen sə miter sə Tawrita ahay inde. Winen apan i pak sləmay pa 'am a tinen, aday winen a dukwen winen apan i cəce patan wa 'am ahay ite.

47 A ma nga sa gan həbəkəkka anà dō sa pak sləmay pa 'am anahan ataya fok, anga 'am anahan a sə mbəḃahan atan apan ata nà, tə mərīke sa san way awan.

48 Atə bəbay anahan tə may anahan tə canan kutok nà, a gan atan həbəkəkka re. Anga nan awan, may anahan a jan, a wa: «Wan uno, ka gan umo ata nà, way maw? Ma yak nga sə pəlay iken tə bəbay anak aday zek kà dak umo ndəlekeke sə pəlay iken nà, angamaw?»

49 A mbəḃahan atan apan, a wa: «Kə pəlen nen nà, angamaw? Kə sənən apan abay sa jəka, ni njahay ù doh ana Bəbay uno bidaw?»

50 Əna tə sənək anan 'am anahan a sa jan atan ata bay.

51 Pə dəba anahan a wa kutok nà, Yesu a ma tə tinen a təkə fok à Nazaratu. Kə dəfak anan apan anà atə bəbay anahan tə may anahan. May anahan nà, a dəf anan way a sə təra ataya fok à nga anahan inde kəcek kəcek lele.

52 Natiya awan, Yesu winen apan i har, winen apan i san

nga kurkwer. A zlan à nga anà Mbərom, aday a zlan à nga anà dō ahay fok re.

3

Wazo a Yuhana dō sa gan baptisma anà dō ahay

Mata 3.1-12; Markus 1.1-8; Yuhana 1.19-28

1 Natiya, Tiberiyas kà gak à bahay inde ava kuro nga dəra pə daliyugo sə Ruma ahay fok; sə lavan nga anà daliyugo sə Yahudiya nà, Pontiyos Pilatu; sə lavan nga anà daliyugo sə Galile nà, Hiridus; mərək anahan Filip dukwen a lavan nga anà kon sə Ituriya, tə daliyugo sə Tarakunitis; Lisaniya dukwen a lavan nga anà daliyugo sə Abilene. 2 Atə Anas tə Kayafas ite, tinen bahay nga su dō sə gəḃan dundo anà way ahay anga Mbərom. A alay ata ite kutok, Mbərom a jan ahay 'am anahan anà Yuhana, wan ana Zakari, winen mə njahay a nà, à saf inde taayak.

3 Yuhana a bar à wulen su doh sa mban anà zlınder sə Urdon ataya fok ta sə wazan anà dō ahay, a wa: «Mbəsiken ines a kwanay ahay, təmihen sa ga baptisma, aday Mbərom i pəsek ikwen anan ines a kwanay ahay.»

4 Matanan kawa ana Ezaya, dō maja'am a Mbərom sə vinde à Deftere a Mbərom inde, a wa: «Dowan a inde, winen apan i zlah à saf inde à kiḃe, a wa:

“Ten anan cəved anga Bahay winen apan i nay.

Ten anan cəvedʹ ata mə
tavay nga a lele fəhhe.

⁵ Futor ahay fok, rihen a wa,
ndisen uda awan.

Bəzlom tə culok ahay,
mbəzlen a wa, â ga
fəkətuwwa lele.

Cəvedʹ mə slaray aya fok, t̄
tavay nga.

Cəvedʹ mi nes aya fok, t̄
ndakay zek lele.

⁶ Matanan, do ahay fok ti
san apan Mbərom i
tam anan do ahay
kutok.*»

⁷ Natiya kutok, do ahay
bayak a tinen apan ti zla à
man a Yuhana, aday â sa gan
atan baptisma. Yuhana a jan
ù do ataya, a wa: «Kwanay
zahav su kòn ahay, do sa
njak do ahay, waya sə dəkak
ikwen anan sa haw pə sariya
ana Mbərom saa nay ahay
ata wa anaw? ⁸ Gen mer su
way lele aya aday sə dəkay
anan nə kə mbəsiken ines
a kwanay ahay acəkan ata
awan aday. Bina, kâ sa dəfen
ajalay nga a kwanay ta sa
jəka: “Manay nà, wan ana
Ibərahima ahay asanaw” ata
bay. Nen apan ni jak ikwen,
Mbərom i mba apan sə təra
anan kon a anaya, wan ana
Ibərahima aya tətə. ⁹ Mbərom
kə lavak anan zek tə tirez, i
gad anan dədazl si sé aday a
wahay wan lele aya bay ata
fok. I gad atan, aday i pak
atan ù uko inde.»

¹⁰ Do ataya tə cəce panan
kutok, ta wa: «Aday mâ
ga həna nà, kəkəma kutok
anaw?»

¹¹ Yuhana a mbədahan
atan apan, a wa: «Do aday
zana anahan ahay inde cew
ata nà, â varan panan wa
anà do aday zana anahan
ibay ata awan. Do aday
way sa pa anahan inde ata
dukwen, â varan panan wa
anà do hinen, aday way sa pa
anahan inde apan itəbay ata
awan.»

¹² Do sə cakal jangal ahay
ite ta zlak ayak à man a
Yuhana anga aday â gan atan
baptisma ite re. Tə cəce
panan, ta wa: «Miter, mi ga
həna nà, kəkəma ite anaw?»

¹³ A mbədahan atan apan,
a wa: «Kâ sa təmihen way pə
do ahay wa zal pə mbala ana
bahay a kwanay sa jak ikwen
ata bay.»

¹⁴ Suje ahay ite asa tə cəce
panan, ta wa: «Aday manay
həna nà, mâ ga kəma ite
anaw?»

A mbədahan atan apan, a
wa: «Kâ ngəzəren dala pu do
ahay wa tə məgala, kabay ta
sa gad patan mungwalay bay.
Tislen mivel nà, pə dala sa ga
mer su way a kwanay adəka.»

¹⁵ Anga nan kutok, do ataya
fok tinen apan ti bayak à nga
a tinen inde ta sa ja nà: «Həna
anan nà, i ga nə Almasihu bay
dəge?»

¹⁶ Əna Yuhana a mbədahan
atan apan à tinen ata fok,
a wa: «Nen nà, na gak ik-
wen baptisma nà, tə a'am
cəna coy. Əna, do hinen inde
i nay ahay pə dəba uno wa
mba, winen a zalay nen tə
mazlaḅ lele. Nen, na slak

* 3:6 Ca pə Esaaya 40.3-5.

sə hədek pə cakay anahan aday ni pəsakan anan liβer sə təkarak anahan bay. Winen kà sak a nay ahay nà, i naa gak ikwen baptisma nà, tə Apasay Cəncan awan, aday tə uko. ¹⁷ Dowan ata nà, i nay ahay tə gəsadaf anahan a à alay inde saa vəvay ndaw, anga sə gəzla anan ndaw pi zek wa tə janjar. Aday i halan nga anà ndaw i de anahan, janjar dukwen i dəfan uko, i vak anan wa tə uko sə mbacay kula itəbay ata awan.»

¹⁸ Natiya, Yuhana a dakan anan ləbara sa 'am a Mbərom mugom a, anà dō ataya nà, ta 'am a ma ja a anaya awan, aday ta 'am azar aya re.

¹⁹ Cəkəbay, bahay a inde ite, tə ngaman Hiridus. A ngəzar anan uwar a inde tə ngaman Hirudiya, pə wanbay anahan wa. Aday dukwen winen apan i ga way lelibay aya inde azar aya bayan a re. Anga nan, Yuhana a jan apan anga mer su way anahan a lelibay ataya awan. ²⁰ Əna Hiridus a ga way lelibay a miza awan, zal way ata asa re. A ban anan Yuhana, a dəfak anan ayak à dangay.

Yesu a ga baptisma

Mata 3.13-17; Markus 1.9-

11

²¹ Natiya awan, à alay ana Yuhana winen apan i gan baptisma anà dō ahay mba ata nà, a gan baptisma anà Yesu ite re. A alay a Yesu winen apan i ga amboh ata nà, bagəbaga mburom a təba pangaya.

²² Apasay Cəncan a dazay

ahay apan ti zek a kawa badəbada dəgurzelehhe. 'Am a ndəray ahay kwa à bagəbaga mburom wa, a wa: «Iken nà, wan uno, ləliwe uno awan. Nen a nə taslay mivel bayak a nə tə iken awan.»

Bije ana Yesu ahay

Mata 1.1-17

²³ A alay a Yesu sə dazlan sə dakay anan ləbara sa 'am a Mbərom ata nà, ava anahan i ga way sə kwa kuro maakan ahay. Pə ana dō ahay sə bayak nà, winen wan ana Yusufu. Aday kutok, Yusufu winen wan ana Heli, ²⁴ Heli wan ana Matat, Matat wan ana Lewi, Lewi wan ana Melki, Melki wan ana Yanay, Yanay wan ana Yusufu, Yusufu wan ana Matatiya, ²⁵ Matatiya wan ana Amos, Amos wan ana Nahom, Nahom wan ana Hesəli, Hesəli wan ana Nagay, ²⁶ Nagay wan anan Mahata, Mahata wan ana Matatiya, Matatiya wan ana Semeyon, Semeyon wan ana Yosek, Yosek wan ana Yoda, ²⁷ Yoda wan ana Yowanan, Yowanan wan ana Reza, Reza wan ana Zorobabila, Zorobabila wan ana Salatiyel, Salatiyel wan ana Neri, ²⁸ Neri wan ana Melki, Melki wan ana Adi, Adi wan ana Kosam, Kosam wan ana Elmadem, Elmadem wan ana Eri, ²⁹ Eri wan a Yosuwə, Yosuwə wan ana Eliyezer, Eliyezer wan ana Yorim, Yorim wan ana Matat, Matat wan ana Lewi, ³⁰ Lewi wan ana Simiyon, Simiyon wan ana Yahuda, Yahuda wan ana Yusufu, Yusufu wan ana Yonam, Yonam wan ana Eliyakim, ³¹ Eliyakim wan

ana Meliya, Meliya wan ana Mena, Mena wan ana Matata, Matata wan ana Natan, Natan wan ana Dawuda, ³² Dawuda wan ana Yisa, Yisa wan ana Obed, Obed wan ana Bo'es, Bo'es wan ana Salmuna, Salmuna wan ana Nasunu, ³³ Nasunu wan ana Aminadabu, Aminadabu wan ana Adəmin, Adəmin wan ana Arəni, Arəni wan ana Hesərunu, Hesərunu, wan ana Fares, Fares wan ana Yahuda, ³⁴ Yahuda wan ana Yakob, Yakob wan ana Isiyaku, Isiyaku, wan ana Ibərahima, Ibərahima wan ana Tarak, Tarak wan ana Nakor, ³⁵ Nakor wan ana Saruku, Saruku wan ana Ragaw, Ragaw wan ana Falek, Falek wan ana Eber, Eber wan ana Sala, ³⁶ Sala wan ana Kaynam, Kaynam wan ana Arəfasada, Arəfasada wan ana Sem, Sem wan ana Nuhu, Nuhu wan ana Lemek, ³⁷ Lemek wan ana Matusala, Matusala wan ana Anuhu, Anuhu wan ana Yeret, Yeret wan ana Meleliyel, Meleliyel wan ana Kaynam, ³⁸ Kaynam wan ana Enos, Enos wan ana Setu, Setu wan ana Adama, Adamu ata nà, wan ana Mbərom awan.

4

Fakalaw a nan sa njak a Yesu

Mata 4.1-11; Markus 1.12-13

¹ Coy, pə dəba ana Apasay Cəncan a sa nay ahay pə Yesu ata wa nà, Yesu a may ahay à zylinder sə Urdon wa. Aday

Apasay ata a zla anan à man sa saf inde à kiəe. ² Winen à saf inde à man ata nà, luvon kwa kuro fudó, Fakalaw winen apan i njak anan. Luvon kwa kuro fudó ata fok nà, Yesu kà tukumok awan bay jiga awan. Luvon ata a ndav kutok nà, may a han apan tə mindel.

³ Coy kutok, Fakalaw a jan, a wa: «Kak iken nə Wan a Mbərom cukutok nà, jan anà kon a anan à təra daf bidaw?»

⁴ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Ba mə vinde a à Deftere a Mbərom inde coy, a wa: “Do zənnen a a njahay uho nə tə way sa pa dəkdek bay.*”»

⁵ Asa, Fakalaw a zla anan pa nga sə bəzlom zəbor awan, a dakan pə bahay sə daliyugo tembərazem fok, kawa akəbac ide. ⁶ A jan, a wa: «Daliyugo a anan fok, ni varak anan pə alay anak. Ki lavan nga tə mazlaḅ sə zlile anahan a təkə fok. Anga way a iken sə canan anaya fok nà, mə vuro a à alay uno inde. Ni mba apan sə varan anan anà dowan a kawa su no. ⁷ Kə dukwek uno gərmec ù vo aday kə hərak uno nga nà, way a anaya fok ni varak atan.»

⁸ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Mə vinde a à Deftere a Mbərom inde, a wa: “Həran nga nà, anà Mbərom Fetek a taayak, winen Bahay anak. Gan mer su way nà, anà winen a kərtek.†”»

⁹ Pə dəba anahan a wa asa nà, Fakalaw a zla anan Yesu à wulen su doh sə Urəsalima,

* 4:4 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 8.3. † 4:8 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 6.13.

a ján anan pa nga su doh sə mazlaḅ a Mbərom a cəkəkək a aday sololo re. Aday a jan kutok, a wa: «Kak iken Wan a Mbərom a acəkan nà, ənga larak ayak zek kwa à man a anan wa à məndak bidaw! 10 Anga Deftere a Mbərom kà jak, a wa: “Mbərom i jan anà maslay anahan ahay sa ba iken” asanaw? 11 Aday đukwen, a wa: “Ti kəcaw iken à alay a tinen inde, anga aday kà saa bərgosl anan saray anak ahay pu kon bay?” bidaw?»

12 Yesu a mbəḏahan apan asa re, a wa: «Deftere a Mbərom a ja nà: “Kà sa ca azan pə Mbərom anak wa bay.Š”»

13 Pə dəḅa anahan a wa, Fakalaw kà yak nga dəftakar pə Yesu wa. Coy a mbəsak anan, a zla way anahan pə cakay anahan wa, si pac a hinen asa.

Yesu a dazlan anà mer su way anahan à Galile

Mata 4.12-17; Markus 1.14-15

14 Pə dəḅa ana way ataya wa fok kutok, Yesu a may ahay pə daliyugo sə Galile, winen ma rah məgala sə Apasay a Mbərom awan. Do ahay tə dazlan sə təkər anan ləbara sa 'am anahan awan, anà do ahay à wulen su doh sa man ataya fok, pu kon pu kon. 15 Yesu a đukwen kə đakak anan anan 'Am a Mbərom anà do ahay ù doh sə wazay ahay. Do sa man ataya fok ta ma nga sə varan zlangar.

Do sə Nazaratu ahay tə đəfak nga pə Yesu bay

Mata 13.53-58; Markus 6.1-6

16 Yesu a may ahay a Nazaratu, wulen su doh a winen sa har uda ata awan. Pə luvon sa man uda awan, kawa anahan sa taa ga, a zla ù doh sə wazay ata awan. A slabak anga aday i jangan Deftere a Mbərom anà do ahay. 17 Tə varan ahay Deftere ana Ezaya, do maja'am a Mbərom. A təḅa anan Deftere ata awan, a njad man sə jinge, winen apan i ja nà:

18 «Apasay a Mbərom Fetek inde pi nen.

A zəḅa nen anga aday sə đakan anan ù do mətawak aya awan, ləbara mugom awan.

A slənay ahay nen sa jan anà do sə dangay ahay nà: “Həna ti mbəsak kwanay coy”,

aday anà hurof ahay nà: “Həna ide a kwanay i təḅa kutok”.

A slənay ahay nen saa tam anan do aday tinen apan ti ga atan alay ataya à đəce a tinen ahay wa,

19 aday sa naa đakay anan awa a Mbərom sa kay anan ahay sumor anahan ata kà slak.*»

20 Pə dəḅa wa kutok, a tacay anan Deftere ata awan, a man anan anà do sa ga mer su way ù doh ata awan. A njahay way anahan kutok. Do

‡ 4:11 Ca pə Jabuura 91.11-12. § 4:12 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 6.16. * 4:19 Ca pə Esaaya 61.1-2.

su doh ataya fok idé pə winen hāmécacce, tinen apan ti ca apan.

²¹ Yesu a jan atan kutok, a wa: «Way a kwanay sə sləne à Deftere a Mbərom wa ata nà, hənà biten way ata kà gak zek coy.»

²² 'Am anahan a lele sa jan atan ata nà, a gan atan masuwayan. Ta wa: «Winen nà, dō lele awan. Əna aday na wa, winen nà, wan ana Yusufu ba? Aday a gəbay wurwer sa san way a anahan a matanan ata awanaw?»

²³ Natiya, Yesu a jan atan apan kutok, a wa: «Na san zle, ki saa jen uno jike sa 'am kawa hənà a anan awan: “Doktor, ənga mbar zek anak tə alay anak awan. Matanan, way anak a manay sə sləne iken sa ga à Kafarnahum ata fok nà, ənga ga anan ù kon anak awan ite bidaw?”»

²⁴ Yesu a jan atan asa, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a hənà: Dō ahay ta gan nga anà 'am ana dō maja'am a Mbərom kwa ta sə wura fok. Əna ù kon anahan a nà, dōwan a gan nga anà 'am anahan ahay itəbay. ²⁵ Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a asa re. A alay ana Eliya dō maja'am a Mbərom winen inde mba ata nà, iven kà gak bay ava maakan tə kiya mbərka. May kà nak pə daliyugo bayak awan. Aday dukwen, mədukway sə uwar ahay nà, inde pə daliyugo sə Isəra'ila re asanaw? ²⁶ Əna Mbərom kə slənek anan Eliya

əga mədukway sə uwar ataya bay. Si Mbərom a slan anan nà, əga mədukway sə uwar a inde winen à Sarəfat pu kon sə Sidon bidaw?† ²⁷ Aday à alay ana Elize dō maja'am ana Mbərom ata dukwen dō mə dugwad' aya inde bayak a pə daliyugo sə Isəra'ila, əna Elize kə mbərak dōwan kwa kərtek bay. Si a mbar anan nà, Na'aman taayak, winen dukwen dō sə daliyugo sə Siriya.‡»

²⁸ Natiya kutok, dō mə njahay aya ù doh sə wazay ata, tə sləne 'am ata cəna, a cəban atan tə mindel, mível a tinen a ban nə kawa uko. ²⁹ Tinen a fok tə slabak, tə ngəza anan kucəcəren kucəcəren, ta zla anan zad à wulen su doh wa. Wulen su doh a tinen ata nà, pa nga sə culok. Ta zla anan pə zalan, aday ti i fakan ayak alay à man ata wa. ³⁰ Əna a nay ahay à wulen a tinen wa, a zla way anahan.

Yesu a mbar anan dōwan a inde tə setene à nga

Markus 1.21-28

³¹ Pə dəba anahan a wa, Yesu a slabak à man ata wa, a zla à wulen su doh sə Kafarnahum pə daliyugo sə Galile. Pə luvon sa man uda awan, a dakan atan anan way ù doh sə wazay. ³² Wazo anahan a a gan atan masuwayan, anga a dakay anan way nə, tə mazlaḡ awan, dodok dodok lele.

³³ Dōwan inde ù doh à man ata awan, winen tə setene à nga inde. A zlah pi zek tə məgalak awan, a wa: ³⁴ «Iken Yesu, dō sə Nazratu, ma a

† 4:26 Ca pə 1 Laamiibe 17.8-16. ‡ 4:27 Ca pə 2 Laamiibe 5.1-14.

nak pə manay anaw? Ka nak sə lize manay ca daw? Na san iken zle lele, iken nə do maslan a Mbərom Cəncan awan.»

³⁵ Cəna Yesu a gafan 'am tə məgalak awan, a jan nə: «Kê bəbal awan bay, hayak à dowan ata wa adəka.»

Cəna bəram, setene ata a lar anan dowan ata à məndak à wulen su do ahay inde à man ata awan. A nay à dowan ata wa bok, a mbəsak anan mənjenja sa gan awan kwa mənjoek. ³⁶ Way a sə təra ata kà gak anan masuwayan anà do ataya fok, ta ma nga sə cəce pi zek ahay wa, ta wa: «Jəba su do wura həna anan anaw? Winen apan i jan 'am anà setene ahay tə məgala sə mazlaḅ awan, aday tə bənan à 'am wa acəkan re.»

³⁷ Do ataya ta tan 'am à ləbara ana Yesu pə daliyugo ata təday fok.

Yesu a mbar do sə dəvac ahay bayak awan

Mata 8.14-17; Markus 1.29-34

³⁸ Natiya awan, Yesu a nay à doh sə wazay wa cəna, a zla àga Simon. A tan ayak à nga anà jəje a Simon winen lelibay. Nga a bərzlan tə mindel. Ta gan kem, à mbar anan ite. ³⁹ Yesu a zla pə cakay anahan awan, a kudəek apan. A ngəraz pə dəvac sa nga sə bərazl ata cəna, a ndalay panan. Kwayan'a, uwar ata a slabak, a dan atan way sa pa.

⁴⁰ Pə dəba ana pac sə slahay à doh wa ite nə, do ahay ta zlak anan ayak tu do sə dəvac a tinen ahay cara cara

bayak awan, à man a Yesu. A dazlan sa dəf patan alay kərtek kərtek a tinen awan, aday tə mbərak fok. ⁴¹ Apasay lelibay aya ta nak ahay à do ahay wa bayak awan. Apasay lelibay ataya tinen apan ti zlah kurkwer, ta wa: «Iken nə, Wan a Mbərom wanahan!» Əna Yesu a ngəraz patan, a gafan atan 'am anga aday tā ja matanan bay. Bina ta san zle, winen nə, Almasihu a wanahan.

Yesu a wazay à wulen su doh sə kibe ahay

Markus 1.35-39

⁴² Ide a cəde sidew a nə, Yesu a zla à wulen su doh ata wa, a zla à kibe, à saf inde. Əna do ahay ta zla saa pəlay anan. Ta tan ayak à nga kutok, ta gan may nə, abay à mbəsak atan bay.

⁴³ Əna Yesu a jan atan nə: «Abay təde ni zla adəka, saa dəkay anan ləbara sa 'am mugom a sə bahay a Mbərom, anà do sə wulen su doh sə kibe ahay re. Bina nen mə slənay a bugol nə, saa ga mer su way ata awan.»

⁴⁴ A zla sə wazay pu kon pu kon à doh sə wazay ahay à wulen su doh sə Yahudiya ataya inde fok.

5

Yesu a ngaman anà do sa ban kələfaya inde

Mata 4.18-22; Markus 1.16-20

¹ Pə luvon a inde, Yesu winen mə tavay a pa 'am sə bəlay sə Gənesaret. Do ahay inde bayak a à man anahan, tinen apan ti ngədac zek ahay

tə mindel, anga a nan atan sə sləne 'am a Mbərom.

² Coy a canan ayak anə kwalalan ahay cew pa 'am mægujeguje. Do sa ban kələf ahay tə dazak ahay wa, tinen apan ti banay anan zuvo a tinen ahay. ³ A ján à kwalalan kərtek a inde, mbala ana Simon. A jan anə Simon a nà, à hədək anan kwalalan anahan ata pa 'am mægujeguje wa mənjøek, sa ma nga à mamasl awan. Coy Yesu a a njahay uda awan, a dazlan sə wazan anə do ahay kutok.

⁴ Yesu a ndav anan 'am anahan ata nà, a jan anə Simon, a wa: «Hədək anan kwalalan pa man sə a'am sədek awan, aday kə liren ayak zuvo à a'am inde sə bənay ahay wa kələf ahay.»

⁵ Simon a mbədəhan apan, a wa: «Miter, ma gak mer su way ata matanan sə luvon a anan ndekərkarre, mə njəkak ahan bay, mə nahay apan nə hwiyo. Aday dukwen mə bənak kələf a kwa kərtek bay. Əna ka jak umo həna ata nà, mi təma sə larak anan ayak zuvo aya à a'am inde aday bidaw!»

⁶ Tə larak anan ayak zuvo à a'am inde bine siwaw nà, kələf ahay bayak a tə rahak anan zuvo. Bəse coy a nan anə zuvo sə məndah. ⁷ Tə ngaman ayak anə do à kwalalan hinen inde ataya, saa man atan zek. Do ataya tə dəzlek ayak nà, ta rah anan kwalalan a tinen a cew ataya fok tə kələf ahay. Bəse coy a nan anə kwalalan ataya sə

kəkar à a'am inde, anga ta ba ike kə zalak.

⁸ Simon Piyer a canan anə way a matanan ata cəna, a nay à man a Yesu. A dukwen gərmec ù vo, a ja nà: «Ba Məduwen uno, mbəsak nen cəpak, bina nen nà, nen do sə atahasl.»

⁹ Simon tu do si mer su way anahan ataya ta ma nga pə ajajar anga kələf a sa ban ata kə zalak pə alay a mindel a wa, bayak a jiga awan. ¹⁰ Way ata kə gak anan masuwayan anə atə Yakuba tə Yuhana, wan ana Zebede ahay, tinen do sa ga mer su way kərtek a tatə Simon ata re.

Əna Yesu a jan anə Simon, a wa: «Kə jəjar bay. Iken ki təra həna adəka nà, do sə njudo do sə pəruho azar ahay, bina iken do sa ban kələf sabay.»

¹¹ Ta may anan ahay kwalalan a tinen ahay, tə tavay atan pa 'am mægujeguje asa. Cəna tinen mbəsak ayak way a tinen ahay fok à man ata awan, tə pərahan azar à Yesu kutok.

Yesu a mbar anan dowan a inde mə dugwad awan

Mata 8.1-4; Markus 1.40-45

¹² Natiya, Yesu winen ù kon hinen asa. Tə zlangay tə dowan a inde mə dugwad awan. Dowan ata a canan à Yesu cəna, a lar zek à məndak pa 'am anahan, a gan amboh, a jan nà: «Ba Məduwen, kə zlak anak à nga nà, ki mba apan sa mbar nen aday zugol uno à ndav ite.»

¹³ Yesu a ndəfoy alay, a laman ta sa jan nà: «U

no. Mbar! Zugol anak kè ndəvak.»

Kwayan'a, dəvac a dōwan ata a ndalay panan, kè mbərak.

¹⁴ Coy, Yesu a gafan 'am pi zek wa lele, a jan, a wa: «Kâ sa təkəren ləbara a anan anə dōwan bay. Əna zla saa kan zek anə dō sə gədan dundo à way ahay anga Mbərom, à zəzor iken. Aday kâ var way kawa ana Tawrita ana Musa sa ja, aday dō ahay tâ san apan zugol anak kè ndəvak.»

¹⁵ Kwa abay Yesu kâ jak anan kâ sa dakan anan à dōwan bay təkede nà, sləmay a Yesu a ma nga sə zakay sa ta 'am pə daliyugo ata təday bayak awan. Dō ahay ta nay ahay à man anahan bayak a sa naa sləne 'am anahan, aday à mbar atan à dəvac a tinen ahay wa.

¹⁶ Əna Yesu a a zla way anahan, a njahay à man sa saf inde, aday a taa gan amboh à Mbərom à man ata awan.

*Yesu a mbar anan dōwan a inde mə təra à məndak awan
Mata 9.1-8; Markus 2.1-12*

¹⁷ Pə luvon a inde asa, Yesu winen apan i tətakan way anə dō ahay. Farisa ahay pi zek tə miter sə Tawrita ahay tinen inde mə njahay a pə cakay anahan. Dō ahay ta nay ahay kwa pu kon ahay wa cara cara: dō sə Galile ahay, dō sə Urəsalima ahay pi zek tu dō sə Yahudiya azar aya re. Aday məgala a Mbərom inde pə Yesu sa mbar anan dō ahay.

¹⁸ A alay ata ite, dōwan aya inde tə gəbak ayak dō pə

lala, winen mə təra à məndak awan. Ta gan may sa zla anan ù doh à man a Yesu, aday ti nahay anan pa 'am anahan. ¹⁹ Əna ta san sa jəka ti zla anan ù doh nə ta sə wuraw bay, anga dō kə zalak ù doh awan, rod ahay à məsudoh inde. Ta ján pa nga su doh, tə pəpas man, aday tə tarak anan ayak dōwan a pə lala ata tə liber ù doh, dinger à man a Yesu awan. A dəzle à wulen su dō bayak ata inde, tə nahak anan ayak pa 'am a Yesu.

²⁰ Yesu a canan anə adaf nga a tinen ata nà, a jan anə dōwan a dəvac ata awan, a wa: «Car uno, nə pəsek anan anan ines anak ahay coy.»

²¹ Pə dəba a 'am anahan ata wa kutok nà, Farisa ahay, tə miter sə Tawrita ahay, ta ja ta nga ta nga, ta wa: «Jəba su dō wura həna anan sə jənan pa 'am anə Mbərom matana ata anaw? Waya sa mba apan sə pəse ines su dō anaw, kak si Mbərom a aday bina!»

²² Yesu a san way a tinen sə jalay ata zle kwayan'a, a jan atan, a wa: «Kə jilen way matanan à mivel a kwanay inde nà, angamaw? ²³ Ma da 'am a nə maw? Sa ja: “Nə pəsek anan ines anak ahay” ata daw, kabay sa ja: “Slabak, zla” ata daw? ²⁴ Əna u no kə sənən apan lele, nen Wan su Dō nà, məgala uno inde sə pəsen anan ines à dō ahay pə daliyugo.»

A jan anə dōwan a mə təra à məndak ata kutok, a wa: «Nen apan ni jak: Slabak, gəba lala anak, zla agay.»

²⁵ Cəna, dōwan ata a slabak pə ide su dō ataya fok. A gəba lala anahan a sə nahay apan ata awan, a zla way anahan agay, ta sə həran nga anà Mbərom.

²⁶ Way ata a gan masuwayan ù dō ataya fok, aday tə həran nga anà Mbərom, ta ma nga pə ajəjar, ta wa: «Biten a anan nà, də canak anan anà way ma ga masuwayan awan.»

Yesu a ngaman anà Lewi

Mata 9.9-13; Markus 2.13-17

²⁷ Pə dəba anahan a wa, Yesu a may ahay ù doh wa nà, a canan anà dō sə cakal jangal a inde tə ngaman Lewi*, winen mə njahay a ù doh sə cakal jangal. Yesu a jan, a wa: «Pəruho azar!» ²⁸ Dōwan ata a slabak kwayan'a, a mbəsak way anahan ahay fok à man ata awan, a pərahan azar.

²⁹ Pə dəba wa kutok Lewi sə dōwan ata a da way sa pa bayak a àga winen sə təma anan Yesu. Dō sə cakal jangal ahay tu dō azar aya bayak awan, tinen apan ti pa way sa pa pə kərtek a tatə Yesu.

³⁰ Aya əna Farisa ahay tə miter sə Tawrita ahay nà, way ata kà zlak atan à nga bay. Anga nan, ta jan anà njavar a Yesu ataya, ta wa: «Kwanay apan ki pen way a aday ki sen way pə kərtek a tu dō sə cakal jangal ahay aday tu dō sə atahasl ahay nà, angamaw?»

³¹ Yesu a jan atan, a wa: «Dō dəvac a bay cəna, a gan may

anà dō sə disise bay, si dō sə dəvac ahay. ³² Nen na nay ahay sa naa ngaman anà dō sa ga way lele ataya bay. Əna na nay ahay nà, sə ngaman anà dō sə atahasl ahay, anga aday tə yam pə ines a tinen ahay.»

Acəce way pə sumaya

Mata 9.14-17; Markus 2.18-22

³³ Farisa ahay pi zek tə miter sə Tawrita ahay ta jan anà Yesu, ta wa: «Njavar ana Yuhana ahay ta sə Farisa ahay ta taa ga sumaya tə amboh a kutok nà, aday mbala anak ahay ta ga itəbay nà, angama kəlanaw?»

³⁴ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «A ga pikwen nà, dō mə ngamay aya à man sə gəba dalay nà, ti mba apan sa ga sumaya itədaw? Matanan bay! ³⁵ Əna pa pac a dō sə gəba dalay ata tə bənak anan à wulen a tinen wa nà, ata ti ga sumaya kutok.»

³⁶ Natiya kutok, Yesu a təkəren atan 'am sə jike a anan, a wa: «Kula dōwan saa ngərway anan ahay zana wiya a aday i tam anan pə zana məduwer a nà, ibay asanaw? Kak dōwan a kà gak matanan nà, kə nəsək anan zana wiya ata bidaw? Aday zana məduwer ata dükwen nà, i zla pi zek tə zana wiya ata bay ba? ³⁷ Aday dükwen, dōwan saa mbad mahay mə kwasay a bay a à mbulo sa zlay məduwer a inde nà,

* 5:27 Lewi ata nà, sləmay anahan Mata re.

ibay.† Dowan a kà sak a ga matanan cəna, mahay a mə kwasay a bay ata kà sak a kwasay uda nà, i ndazl anan mbulo ata awan. Mahay i pak, aday mbulo dukwen kə nəsek. ³⁸ Kək matanan bay cəna, si ti pak mahay mə kwasay a bay awan, à mbulo wiya a inde cite. ³⁹ Dowan a kà sak mahay mə kwasay a nà, i gan may anà mə kwasay a bay ata sabay asanaw? Anga ta ja nà, lele a nə mə kwasay ata awan.»

6

Yesu nà, winen bahay sə luvon sa man uda awan

Mata 12.1-8; Markus 2.23-28

¹ Pə luvon sa man uda a inde nà, atə Yesu tə njavar anahan ahay tinen apan ti zla tə guvo sa ndaw kutok nà, njavar anahan ahay ta kad ndaw, ta pa.

² Əna azar sə Farisa aya sə canan atan ataya ta jan atan nà: «Ki gen way aday tədə abay sa ga pə luvon sa man uda bay ata nə, angamaw?»

³ Yesu a mbəfahan atan apan, a wa: «Kula kwanay kə jingen way ana Dawuda sa ga tu do anahan ahay, à alay a may a han apan ata itəbay daw? A ga nə kəkəməw?*

⁴ Dawuda a zla à jawjawa sə mazlaḅ a Mbərom, a ray pen ma ga nga anga Mbərom ata awan, a pa, aday do anahan ahay dukwen, kə varak atan,

ta pak re. Abay tədə saa pa nà, do sə gəfan dungo à way ahay anga Mbərom dəkdek bidaw?»

⁵ Yesu a jan atan asa, a wa: «Nen Wan su Do nà, nə lavan nga anà luvon sa man uda awan.»

Yesu a mbar anan dowan a inde ma mac alay awan

Mata 12.9-14; Markus 3.1-6

⁶ Natiya awan, pə luvon sa man uda hinen asa, Yesu a zla u doh sə wazay, winen apan i wazay. Dowan a inde à man ata awan, alay puway anahan ma mac awan. ⁷ Miter sə Tawrita ahay tə Farisa ahay tinen apan ti dəfan ide anà Yesu, ata aday, kak kə mbərak anan do pə luvon sa man uda awan nà, ti njad apan alay sa 'am sa man anan mungok kutok.

⁸ Aya əna, Yesu nə a san way a tinen sə bayak ata zle. Anga nan, a jan anà dowan a ma mac alay ata, a wa: «Slabak! Tavay à wulen su do anaya inde.» Cəna, dowan ata a slabak, a tavay jek à wulen su do ataya inde.

⁹ Natiya, Yesu a jan anà miter sə Tawrita ahay tə Farisa ataya fok, a wa: «U no sə cəce pikwen wa: Pə luvon sa man uda nà, cəved inde sa ga mer su way lele awan, kabay cəved inde sa ga mer su way lelibay awan, daw? Tədə sa tam anan sifa su do daw, bəzi lele nə sə lizen anan sifa daw?»

† 5:37 Mbulo sa zlay nà, way sa mbaḅ uda mahay kabay a'am sa sa, anga do sa bar ahay. Aday dukwen, kak winen wiya awan nà, a ngəraw kawa atə gəzla tə kukwar sa kad ata bay.

* 6:3 Ca pə 1 Samiyel 21.2-7.

¹⁰ Yesu a ca patan nerre fok, a jan anà dōwan a ma mac alay ata kutok, a wa: «Ndəđoy anan alay anak.»

Dowan ata a ndəđoy anan alay anahan cəna, wuret alay anahan kə pəsakak.

¹¹ Əna, way ata kə cəbak anan anà dō ataya awan. Ta ma nga sa vad apan awiy-away, aday kəkəma ti i ga anan tə Yesu anaw.

Yesu a walay dō maslan anahan ahay kuro nga cew

Mata 10.1-4; Markus 3.13-19

¹² A luvon ataya inde kutok nà, Yesu a ján wanahan à bəzłom saa ga amboh. A nahay apan hwiyoop tə ide cekərkərre sa gan amboh anà Mbərom.

¹³ Ide a a cəde kutok bine siwaw nà, Yesu a jan anà njavar anahan ahay tē halay nga pə cakay anahan. Ta nay ahay kutok nà, a walay wa kuro nga anahan a cew. A ngaman atan nà, dō maslan ahay.

¹⁴ Sləmay a tinen aya həna: Simon, dōwan a Yesu a ngaman tə sləmay hinen, Piyer† ata awan, aday Andəre, mərak ana Simon, Yakuba, Yuhana, Filip, Bartilome,
¹⁵ Mata, Tomas, Yakuba wan ana Alfa, Simon dō manide sə Ruma ahay, ¹⁶ tə apan Yuda wan ana Yakuba aday tə apan Yudas Iskariyot, dō saa ga daf pə Yesu ata awan.

Yesu a mbar anan dō sə dəvac ahay bayak awan

Mata 4.23-25

¹⁷ Pə dəba anahan a wa nà, atə Yesu tu dō maslan anahan ataya tə dazay à bəzłom wa, tə tavay pa man barbara a fadada. Njavar a Yesu azar aya tinen inde à man ata bayak awan. Aday man su dō azar aya ta nay kwa ù kon a azar aya wa, kawa dō sə Urəsalima pi zek tu dō sə Yahudiya azar aya, tə apan dō sə wulen su doh aya bəse tə bəlay ataya, kawa dō sə Tirus ahay aday tu dō sə Sidon ahay fok, tinen à man ata awan.

¹⁸ Ta nay ahay nà, sa naa pak sləmay pa 'am anahan ahay, aday sa naa njad zay si zek a tinen ahay. Aday dō setene sə hurvos atan ataya dukwen ta nak ahay, aday fok tə mbərak re. ¹⁹ Kuwaya a gan may sə laman alay à Yesu, anga məgala sa mbar dō ahay a nay à winen wa, aday a mbar atan fok.

Ataslay mivel tə dəcə

Mata 5.1-12

²⁰ Natiya awan, Yesu a ca pə njavar anahan ahay, a jan atan, a wa:

«Ataslay mivel inde anga kwanay, dō mətawak aya awan,
anga bahay a Mbərom ma var a nə anga kwanay.

²¹ Ataslay mivel inde anga kwanay, dō may a han pikwen həna ataya awan,
anga ki naa rihen pə luvon a inde nà, mbodol mbodol mba.

† 6:14 Piyer: kawa sa ja nà, Pəkərad.

Aday ataslay mivel inde anga kwanay, do sə jalay mərava ahay ite asa, anga ki naa mbisen pə luvon a inde mba.

22 Kak həna do ahay ta nak ikwen ide, tə rəzlak kwanay à wulen a tinen wa, tə gənahak ikwen, ta jak pikwen 'am lelibay aya anga kə dəfen nga pi nen Wan su Do nə, tislən mivel adəka.

23 Pə luvon a ta gak ikwen way matana ataya cəna, tislən mivel, ndəzlen tə ambasay adəka, anga Mbərom i varak ikwen magwagway məduwen a à bagəbaga mburom.

Anga bije a tinen ahay dukwen ta gak anan ahay anə do maja'am a Mbərom ahay kətanən re.

24 Əna, kwanay do sə zlile ahay nə, dəce inde pikwen, anga 6a kə njiden panan magwagway a kwanay həna pə daliyugo coy.

25 Kwanay, do ma rah aya həna ataya awan, dəce inde pikwen, anga may i naa rawad kwanay pə luvon a inde mba.

Kwanay, do à ambasay inde həna ataya awan, dəce inde pikwen, anga ki naa yimen ta sə jalay mərava pə luvon a inde mba.

26 Kak həna do ahay ta ja pikwen nə 'am lele aya nə, dəce inde pikwen, anga bije a tinen ahay dukwen tə varak anan zlangar matanan anə do maja'am mungwalay ataya re.»

Pəlen anan do manide a kwanay ahay

Mata 5.38-48, 7.12

27 Pə də6a anahan a wa, Yesu a jan atan asa, a wa:

«Kwanay do sə puko sləmay ahay, nen apan ni jak ikwen: Pəlen anan do manide a kwanay ahay, gen anan sumor anə do sa nak ikwen ide ahay. 28 Pəsən 'am lele aya anə do sə tahasl kwanay ahay. Gen amboh anə Mbərom anga do sa ga alay tə kwanay ahay.

29 «Dowan a kə dəcak anak pə cakay sləmay kərtek a nə, mbədahan anan apan day hinen asa. Kabay dowan a kə ngəzərak panak zana anak məduwen a sa pak pi zek ata nə, mbəsakan anan apan tegwere sə zana ata re.

30 «Dowan a kə cəcihek panak wa way nə, kə sa gan anan azay bay, varan. Kabay dowan kə ngəzərak panak wa way anak nə, mbəsakan anan, kə cəce a panan bay.

31 «Way a aday həna ki gen anan may do ahay tə gak ikwen anan nə, gen atan anan dukwen matanən re.

32 «Kak kə pəlen nə, do sə pəlay kwanay ahay dəkdək nə, waya saa ngərak ikwen apan anaw? Kwa do sə atahasl ahay dukwen tə pəlay nə, do sə pəlay atan ataya re

asanaw? ³³ Kabay, kak ki gen anan sumor nə ù do sa gak ikwen sumor ahay dækdek ata nà, mærdok sə ayanga a kwanay wuraw? Abay do sə atahasl ahay nà, ta ga nə matanan bay cara daw?

³⁴ «Kak kə viren anan gudire nà, anà dowan aya aday kə sənən zle ti mba apan sə hamak ikwen anan uda tæte ataya nà, waya saa ngərak ikwen apan anaw? Kwa abay do sə atahasl ahay təkede tə varan gudire nà, anà dowan aya aday ta san zle ti mba apan sə haman atan anan uda tæte ataya bidaw?

³⁵ Əna, adəka bay, pəlen anan do manide a kwanay ahay, gen atan sumor, viren atan gudire, əna mənəna sə bayak sa jəka ti sa haman umo anan uda mba ata awan. Kak ki gen matanan nà, ki i njiden magwagway bayak awan, ki təren nə wan a Mbərom sə bagəbaga mburom ahay. Anga Mbərom awan, winen a gan sumor nà, anà do sa ngar pə alay itəbay ataya awan, aday anà do sə huwan ahay fok re. ³⁶ Gen anan sumor i zek ahay, anga Bəbay a kwanay Mbərom nà, winen do sa gan sumor ù do.»

'Am sa man mungok i zek ahay

Mata 7.1-5

³⁷ «Kā si men anan anan mungok ù do azar aya à mivel inde bay. Ata Mbərom dukwen i mak ikwen anan mungok bay ite re. Kə bənen do à mivel inde bay. Ata Mbərom dukwen i ban kwanay tə sariya bay ite re.

Pəsen anan anan ines anà do ahay, aday Mbərom dukwen i pəsek ikwen anan à kwanay aya ite re.

³⁸ «Viren anan way anà do ahay, aday Mbərom dukwen i mak ikwen anan uda awan. I mak ikwen uda nà, tə way sə lavay way məduwen awan, aday i tambal anan, i jəjak anan uda nə lele. I rahak ikwen anan cucuce aday i pəkak ikwen ayak uda à mbulo inde. Mbərom i lavak ikwen ayak uda nà, tə way a kwanay sə lavan uda anà do ahay ata awan.»

³⁹ Yesu a təkəren atan 'am sə jike hinen asa, a wa: «Do hurof a nà, i mba apan sə bənan alay anà hurof car a tæte daw? Kak matanan nà, ti slahay à gujar inde cew maya bidaw? ⁴⁰ Do sə jangay nà, i zalay miter anahan bay. Əna do sə jangay ata i ndav anan ajangay anahan aday ti sa lavay tə miter anahan ata kutok ba?»

⁴¹ A jan atan asa, a wa: «Iken nà, ka mba apan sə canan anà cukol i ide ana mərak anak inde, aday dədom i ide anak a inde nà, ka mba apan sə canan sabay ata nà, angama kutok anaw? ⁴² Ka mba apan sa jan anà mərak anak: “Ənga, nə gəbak anan ahay cukol i ide wa”, aday cəkəbay iken a nə dədom i ide anak a inde zləngədda nà, kə gəbak anan ahay wa bay re asanaw? Mbadəmbada bidəka! Ənga, gəbay anan ahay dədom i ide anak a wa, aday ki ca ide lele. Ata aday ki i mba apan sə

gəbay anan ahay cukol ide anà mərak anak wa nà, na.»

Dədezl si sé tə wan anahan aya awan

Mata 7.16-20, 12.33-35

⁴³ Natiya, Yesu a jan atan asa, a wa: «Dədezl si sé lele a nà, i wahay wan lelibay a bay. Dədezl si sé lelibay a ite nà, i wahay wan lele aya bay. ⁴⁴ Anga na awan, da san anan dədezl si sé ahay fok nà, pa wan a tinen aya wa. Dowan i mba apan sə bənay ahay wan sə buway i sé sə jəgem wa nà, ibay. Dowan sa sa bənay ahay maka i sé sə iyam wa dukwen ibay re. ⁴⁵ Do lele a nà, a san sa ja 'am zle ləfedede, anga 'am anahan ata a nay ahay nà, kwa à mivel anahan a lele ata wa. Aday do sə huwan ite nà, a ja nə 'am sə huwan, anga 'am anahan ata a nay ahay nà, kwa à mivel anahan a lelibay ata wa re. Bina təbəlem su do a ja nə way sa nay ahay à mivel anahan wa.»

Jike su doh ahay cew

Mata 7.24-27

⁴⁶ Pə dəba anahan a wa asa, Yesu a jan atan, a wa: «Kə ngimen uno “Bahay, Bahay!” nà, aday ki gen way a kawa nen sa jak ikwen aday kɪ gen ata bay asanaw? ⁴⁷ Ni dɔkak ikwen anan həna. Do zənzen a kà nak à man uno, kə slənek 'am uno, kə dəfak anan apan lele nà, winen a ga minje nə tə wayaw? ⁴⁸ Winen a ga minje nà, tu do sə ndakay doh. A pak saray a nà, a la məke sədek dezl pə pəkərad, a pəkay ahay saray su doh anahan pə

pəkərad ata wa kutok. Zəlaka a haway ahay, a van nga anà doh a mi dezl ata awan, əna doh ata kə mbəzlak bay, anga saray su doh ata ma pak a lele. ⁴⁹ Əna do sə sləne 'am uno aday kə dəfak anan apan bay ata nà, winen a ga minje tu do sa dezl doh anahan pə yugo mənɟəna sa pak a saray a ata awan. Iven a ga, zəlaka a haway ahay, a van nga anà doh ata cəna, doh ata a mbazl seked seked kwayan'a.»

7

Yesu a mbar anan bile ana bahay sə suje sə Ruma ahay

Mata 8.5-13

¹ Natiya kutok, pə dəba anahan a wa, Yesu a ndav anan 'am anahan sa jan anà do ahay nà, a slabak, a zla way anahan à wulen su doh sə Kafarnahum.

² Bahay sə suje ahay a inde à man ata awan, winen nà, Ruma ahay. Ləliwe sə bile anahan a inde dəvac awan, bəse winen apan i ndav zek coy. ³ Matanan, bahay sə suje ata a sləne pə ləbara a Yesu cəna, a slənay ahay məced sə Yahuda ahay à man anahan sa naa gan kem, aday à zla saa mbar anan bile anahan ata ite.

⁴ Natiya, do ataya tə dəzley ahay à man a Yesu nà, tə dubok anan, ta gan kem, ta sa jan nà: «Dowan ata nà, abay kə slənen anan ayam anahan ite nà, təde. ⁵ Winen a pəlay do a mənuko ahay tə mindel, aday sə hanan umo doh sə wazay ata dukwen, winen a re.»

⁶ Natiya awan, Yesu a zla tē maced ataya kutok. Abay bāse tinen apan ti dazle āga bahay sē suje ata kutok nā, dōwan ata a slēnay car anahan ahay pē caved sa naa jan ā Yesu nā: «Ba Mēduwen, kā yay nga sa nay ahay bay, anga nen na slak tēde aday ki dazley ahay āga nen bay.

⁷ Anga nan, na ca apan nā, ni zlak ayak ta nga uno awan, ā man anak a nā, na slak bay. Ja 'am anak a dasl kerteke cēna, bile uno i mbar. ⁸ Nen a aday nā, bahay uno ahay dukwen inde, aday nen nē bahay sē lavan nga anā suje ahay bayan aya re. Na sak a jan anā dōwan a kerteke a: «Zla tiya», i zla. Na sak a jan anā dō hinen: «Hayak ā man a anan», i nay ahay. Na sak a jan anā bile uno: «Ga natiya», i ga anan acēkan.»

⁹ Natiya, Yesu a slēne anan 'am ataya fok cēna, a zlan ā nga lele. A mbēdahay 'am pu dō sē pērahan ayak azar ataya, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tē didek awan, kula na tak anan ā nga anā dō sa daf upo nga lele kawa dōwan a anan ā wulen su dō sē Isēra'ila ahay bay.»

¹⁰ Do maslan ataya ta ma pē dēba āga bahay sē suje ata kutok. Taa tan ayak ā nga anā bile anahan ata nā, kē mbērak, winen inde zay coy.

Yesu a mbar anan wan ana mēdukway sē uwar inde, ma mac awan

¹¹ Natiya kutok, pē dēba anahan a wa nā, Yesu a zla ā

wulen su doh a inde tē ngaman Nayin. Njavar anahan ahay, tē dō ahay bayak a tē pērahan azar. ¹² Bāse Yesu winen apan i dazle ā wulen su doh ata inde nā, tē zlangay tu dō ahay tē gēbak ahay mēsinde, tinen apan ti zla anan ā mēke. Mēsinde ata nā, wan ana mēdukway sē uwar a inde, mēnduwel awan. Dō ahay bayak a tinen apan ti zla tatē uwar ata pa 'am jōvay.

¹³ Aday kutok, Yesu Ba Mēduwen a canan ā mēdukway sē uwar ata cēna, a gan i zek wa, a jan, a wa: «Njahay way anak, kā yam bay.»

¹⁴ Cēna, a zla, a laman alay anā lala sē gēba mēsinde ata awan, dō sē gēba mēsinde ataya tē tavay. Yesu a jan anā mēsinde ata, a wa: «Wan ada, nen apan ni jak: Slabak!»

¹⁵ Cēna, wan ata a slabak acēkan, a njahay tun, winen apan i ja 'am. Aday Yesu a man anan ā alay inde anā may anahan.

¹⁶ Dō sē canan ā way a Yesu a sa ga ata nā, ta ma nga pē ajējar, tē hēran nga anā Mbērom ta sa ja nā: «Dō maja'am a Mbērom mēduwen a kā nak ahay ā wulen a mēnuko inde» aday «Mbērom kā nak sa man zek anā mēnuko dō anahan Isēra'ila ahay.»

¹⁷ Lēbara sē way a Yesu a sa ga ata a ta 'am tēday pē daliyugo sē Yahudiya, aday pu kon azar a sa mban atan ataya fok.

Yuhana, do sa gan baptisma anà do ahay ata a slan do ahay à man a Yesu

Mata 11.2-19

¹⁸ Natiya awan, njavar ana Yuhana do sa gan baptisma anà do ahay ata, tə təkəren anan ləbara sə way a Yesu sa ga ataya fok anà miter a tinen. Yuhana a ngaman anà njavar anahan ahay cew, ¹⁹ a slan atan à man a Yesu Ba Məduwen, saa cəce panan: «Iken nà, Almasihu, dōwan a manay sə sləne i nay ahay mba ata daw? Kabay mā ba do hinen daw?»

²⁰ Do maslan a Yuhana ataya tə dəzle à man a Yesu nà, tə cəce panan kutok, ta wa: «Yuhana do sa gan baptisma anà do ahay a slənay manay à man anak saa cəce panak: Iken nà, Almasihu dōwan a manay sə sləne i nay ahay mba ata daw? Kabay mā ba do hinen daw?»

²¹ A alay ata ite, Yesu winen apan i mbar do sə dəvac ahay bayak a, à dəvac a tinen ahay wa cara cara, tu do sə setene ahay, aday kə təbak anan anan ide anà huruf ahay bayak awan.

²² Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Zlen, təkəren anan anà Yuhana nà, way a kwanay sə canan aday sə sləne: Huruf ahay tə təbak ide, vədal ahay tinen apan ti zla tə saray a tinen, aday do mə dugwad aya dukwen, zugol inde patan sabay anga tə mbərak. Mədəngazlak ahay, tinen apan ti sləne way tə

sləmay a tinen ahay re, do ma mac aya tə slabakak ahay à məke wa, aday do mətawak aya, tə slənek ləbara sa 'am mugom awan. ²³ Zay i təran anà do aday kə mbəsakak sa daf upo nga itəbay ata awan.»

²⁴ Pə dəba ana do maslan a Yuhana ataya sa zla way a tinen ata wa nà, Yesu a dazlan sa jan 'am ana Yuhana anà man su do ata awan, a wa: «Ki zlen à kiβe à man sa saf inde nà, saa cay ahay pa maw? Pə gusuko aday mad winen apan i bal anan ata daw? A'ay. ²⁵ Əna aday ka si cen ahay nà, pa ma kutok anaw? Pu do aday winen ma pak zana kəlfedede aya ata daw? Do sa pak zana kəlfedede aya aday tinen zlike aya ata dukwen, mə njahay aya way a tinen à gala bahay ahay. ²⁶ Aka aday ka si cen ahay nə pa ma kərtek a kutok anaw? Pu do maja'am a Mbərom bidaw? Ayaw, winen do maja'am a Mbərom acəkan, aday nen ni jak ikwen nà, winen a zalay do maja'am a Mbərom ahay re. ²⁷ Anga 'am inde mə vinde à Deftere a Mbərom inde, pə winen. Mbərom a wa:

«Həna ni slan do maslan uno, i lahak pa 'am saa ndakak anan cəved lele.*»

²⁸ Yesu a jan atan asa, a wa: «Nen ni jak ikwen ite nà, dōwan inde mə wahay a pə daliyugo sə zalay Yuhana nà, ibay. Aya əna, do ma kac awan à bahay a Mbərom inde

* 7:27 Ca pə Malakiya 3.1.

ata ite nà, winen a zalay anan Yuhana tə məduwen.»

²⁹ Do ahay, tu do sə cakal jangal aya təke fok, tə sləne 'am ataya cəna, tə sənək way a Mbərom ahay fok nà, lele aya awan, bina tə ngəmak baptisma ana Yuhana coy.

³⁰ Əna Farisa ahay tə miter sə Tawrita ahay, tə təmahak kawa ana Mbərom sa gan may tã ga ata bay, bina tə ngəmak baptisma ana Yuhana ata itəbay.

³¹ Yesu a ja asa re, a wa: «Do a wuswes anaya həna ata nà, ni ga atan minje nà, ta maw? Ta ga minje nə tə wayaw?

³² Ta ga minje tə gwaslay mə njahay aya pə zavay sə wulen su doh, tinen apan ti zlahan i zek ahay, ta sa ja nà: “Ma fak ikwen ayak gungozl, kə gərven bay. Ma fak ikwen ayak gingec, kə yimen bay rel!”

³³ Anga Yuhana a nay ahay, winen a sa mahay bay, a taa ga sumaya re. Əna ki wen: “Winen mə vaway nga awan”. ³⁴ Əna nen, Wan su Do, na nay ahay, na pa dəf kəray, na sa way kəray nà, ki wen: “Cen apan! Dowan a anan nà, do sə kutov, do sə vaway nga, aday winen car su do sə cakal jangal ahay pi zek tu do sə ines ahay.” ³⁵ Aya əna, do ahay ti san kəlire ana Mbərom winen lele, anga ti canan anà mer su way anahan sa ga ataya awan.»

Yesu əga dōwan a inde tə ngaman Simon, winen Farisa ahay

³⁶ Natiya kutok, dōwan a inde tə ngaman Simon, winen Farisa ahay. A ngaman à Yesu saa pa way əga winen miya awan. Yesu a zla əga dōwan ata, tə njahay sa pa way pə kərtek a kutok.

³⁷ Uwar a inde à wulen su doh ata awan, winen nà do sə atahasl. A sləne sa jəka Yesu winen apan i pa way əga Simon, Farisa ahay ata cəna, a nay ahay əga dōwan ata awan, tə amar sə wurde anahan a à dunguzlok inde. ³⁸ Uwar ata a tavay à dəba ana Yesu bəse à man sə saray anahan. Winen apan i yam gweguzguzze, ide sə ayam anahan a dazlan sə banay anan saray a Yesu kusler kusler. A ma nga sə təlkađpanan ide sə ayam anahan ata tə sibək sa nga anahan, a ban anan saray a Yesu həmbok, a pak apan amar sə wurde ata kutok.

³⁹ Natiya kutok, Simon, Farisa sə dōwan a sə ngaman ayak à Yesu əga winen ata, a canan à way a matanan ata cəna, a jalay ta nga ta nga, a wa: «Dowan a anan i ga nà, do maja'am a Mbərom bay aday bina, a san sa jəka uwar sə laman a anan ata, winen do sə atahasl dukwen a san bay ata nə kəkəməw?»

⁴⁰ Pa 'am anahan ata kutok, Yesu a jan, a wa: «Simon, way inde u no sa jak.»

Simon a mbəđahan apan, a wa: «Miter, ja asanaw!»

⁴¹ Yesu a jan kutok, a wa: «Dowan a inde nà, gudire anahan inde pə do ahay cew. Pu do kərtek awan, dala

anahan apan mbulo səkət dāra, pu dō hinen ite, mbulo kwa kuro dāra. ⁴² Əna dō sə dala ata a ca patan cew miya dukwen, dōwan saa mba apan sə haman anan dala anahan ata tətə nā, ibay. Anga nan, a mbəsakan atan anan dala anahan ata fok sə coy awan. Əna à wulen su dō a cew ataya wa nā, iken kə bayak saa pəlay anan dōwan ata tə mindel nā, dōwan a dūwuraw?»

⁴³ Simon a mbədfahan apan, a wa: «I ga nə, saa pəlay anan dōwan ata tə mindel nā, dō aday winen sə mbəsakan anan dala zek məduwen a ata awan.»

Yesu a jan apan kutok, a wa: «Ka jak 'am dīdem awan.»

⁴⁴ Pə dəba anahan a wa nā, Yesu a mbəda 'am pə uwar ata awan, aday a jan anā Simon, a wa: «Na wa, kə canak anan anā uwar a anan ba? Nen na nak əga iken, əna kə varak uno a'am aday anga nā banay anan saray uno ahay bay. Əna winen kə banak uno anan saray tə idē sə ayam anahan, aday pa təkadpanan tə sibək sa nga anahan re bidaw?»

⁴⁵ Aday iken nā, kə təmahak nen ta sa ban nen həmbok həmbok bay. Əna winen nā, kwa anuno sa nay ahay əga iken nā, kə mbəsakak sə buno anan saray uno ahay həmbok həmbok bay.

⁴⁶ Iken kə mbədak uno amar sə wurde pa nga bay, əna winen kə mbədak amar sə wurde pə saray uno ahay re. ⁴⁷ Anga nan, nen apan ni jak: Winen nā, i pəlay nen

tə mindel, anga ines anahan ahay bayak a dukwen mə pəse aya awan. Əna dō aday ines anahan ahay mə pəse a mənəcək akinen ata nā, winen dukwen i pəlay nen tə mindel bay re.»

⁴⁸ Natiya pə dəba anahan a wa kutok, Yesu a jan anā uwar ata, a wa: «Mazar uno, ines anak ahay mə pəse aya coy.»

⁴⁹ Do a sa pa way pə kərtek a tə winen ataya fok tə dazlan sə jalay ta nga ta nga, ta wa: «Jəba su dō wura aday kwa sə pəse ines pu dō wa dukwen a mba apan re ata anaw?»

⁵⁰ Əna Yesu a jan à uwar ata asa, a wa: «Adaf nga anak pi nen kə təmak iken. Zla tə zay!»

8

Uwar sə pərahan azar and Yesu ahay

¹ Natiya, pə dəba anahan a wa a njahay əngal nā, Yesu a zla tə njavar anahan a kuro nga cew ataya awan, à wulen su doh ahay, aday pu kon pu kon. A dəkay anan ləbara sə bahay a Mbərom mugom awan. ² Uwar aya inde tə pərahan azar. Uwar ataya nā, 6a Yesu kə mbərak atan à dəvac a tinen ahay wa, aday kə rəzлак ahay setene à nga a tinen ahay wa re. A wulen sə uwar a sə pərahan azar ataya inde nā: Mariyama, dəna sə Magədala ahay, aday Yesu sə rəzlay ahay setene ahay cuwbe à nga anahan a wa ata awan; ³ tə apan Yuwana, uwar ana Huza, dō

məduwen a sa ga mer su way àga Hiridus; tə apan Suzana; aday tə apan azar sə uwar aya bayak a re. Uwar ataya ta mak anan zek à Yesu tə njavar anahan ahay tə zlile a tinen.

Jike su do sa casl ndaw

Mata 13.1-9; Markus 4.1-9

⁴ Pə wulen su doh ahay wa cara cara, do ahay bayak a tə halay nga à man a Yesu. A dazlan sa jan atan 'am tə jike, a wa: ⁵ «Dowan inde a zla à guvo, saa casl ndaw. Winen apan i casl ndaw ata kutok nà, zahav a guce panan pə cəved. Do ahay tə dədəsl anan, aday məvuhom ahay tə dɔgay anan. ⁶ Zaav sa ndaw azar a a guce panan pə saray pəkərad. A hay ahay, aday a kuray kwayan'a, anga man ata mə naaz a sabay. ⁷ Zahav mə mbəsakan a à alay inde ata a guce à wulen sə adak inde. Ta ha cəna, ta har pi zek tə adak, əna adak a bənan mbiyed, ndaw ata kə nahak bay. ⁸ Əna azar sə zaav a mə mbəsak ata, a guce pə yugo lele awan. A hay, a har, a nah wan pə hawal sa ndaw kərtek a nà, səkat səkat.»

Pə dəba sa 'am ata wa asa nə, a jan atan 'am tə məgalak awan, a wa: «Sləmay inde pə dowan a nə, à sləne 'am a anan.»

Yesu a ja 'am tə jike nə angamaw?

Mata 13.10-17; Markus 4.10-12

⁹ Pə dəba anahan a wa kutok nà, njavar anahan ahay tə

cəce panan, ta wa: «Jike sa 'am anak a sa ga sə manan ata nà, a nan sa ja nə maw?»

¹⁰ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kwanay nà, way mi dər aya à bahay a Mbərom a inde ata nà, winen a kà gak ikwen panan akar sa 'am sə bahay anahan a coy. Əna do azar aya nà, ti sləne way ahay fok nà, si ta 'am sə jike. Anga nan:

Tinen apan ti ca apan, əna tə canan bay,
aday ti pak apan sləmay,
əna tə sləne bay re. * »

Yesu a pəsak anan jike su do sa casl ndaw ata awan

Mata 13.18-23; Markus 4.13-20

¹¹ Coy, Yesu a wa: «'Am sə jike anan a nan sa ja nà, natiya awan: Zaav sa ndaw nà, 'am a Mbərom. ¹² Do azar aya ta ga minje ta ndaw mə guce pə cəved ata awan. Tinen nà, tə sləne anan 'am a Mbərom bəse, əna Fakalaw i nay, i wudihay anan 'am ata à mivel a tinen wa, anga aday tã daf apan nga sa tam bay. ¹³ Do azar aya ite, ta ga minje tə zaav sa ndaw mə guce pə saray pəkərad ata awan. Tinen nà, tə slənek 'am a Mbərom cəna, tə təma anan tə ataslay mivel awan. Əna 'am ata a pak sləlay a mivel a tinen inde bay. Zanaka dəcə sə daliyugo kà nak, tə way sa njak do anahan aya cəna, ti mbəsak cəved sa 'am a Mbərom. ¹⁴ Do azar aya ite, ta ga minje tə zaav sa ndaw sə guce à wulen sə adak

* 8:10 Ca pə Esaaya 6.9.

ahay inde ata awan. Tinen tə slənek 'am a Mbərom nà, way sə daliyugo ahay inde cara cara ti njak atan. Kawa ti jalay nga pə way sə daliyugo ahay, ti gan may anà zlıle sə daliyugo, ti taslay mível sa ga ubor pə way sə daliyugo ahay cara cara. Way ataya ti bənan mbiyed anà 'am a Mbərom à mível a tinen inde, aday 'am ata à zla nga uho saa nah bay. ¹⁵ Əna dō azar aya ite asa, tinen ta ga minje tə zaav sa ndaw sə guce pə yugo lele ata awan. Tə sləne 'am a Mbərom nà, ta ban anan tə mível kərtek a lele. Kwa dəcə kə njadak atan dukwen, tə mbəsak bay re. Ta ban mível, aday ta zla nga uho pa 'am a Mbərom.»

Man sa daf lalam

Markus 4.21-25

¹⁶ Pə dəba anahan a wa kutok, Yesu a jan atan asa, a wa: «Dowan saa daf uko pə lalam aday i der anan ta sə hərok apan tasa, kabay i dərək anan ayak ù vo lala nà, ibay asanaw? I daf anan bugol nà, pa man jəgad awan, anga aday idə jiyjay à dəvan anà dō sa zla ù doh ataya fok lele. ¹⁷ Ayaw, way a mi der a aday dowan i canan bay nà, i ga inde sabay. Akar sa 'am ma ja aya bay dukwen, i kay zek pa 'am su dō ahay à man ipec inde.»

¹⁸ A jan atan asa, a wa: «Gen wurwer pə way a kwanay sə sləne ahay. Anga dō kə təbak anan sləmay sə sləne 'am nà, Mbərom i zəgahan anan sə sləne 'am ite re. Aday

dō kə tacak anan sləmay, anga a nan sə sləne 'am bay nà, Mbərom i təma panan mənjoek anahan a abay sə bayak, kə slənek anan coy ata re.»

Mərak a Yesu ahay tatə may anahan

Mata 12.46-50; Markus 3.31-35

¹⁹ Mərak a Yesu ahay tatə may anahan ta nay ahay à man anahan, əna ta mbak apan sə dəzle dezl à man anahan a bay, anga dō ahay inde bayak a kə zalak. ²⁰ Anga nan, dō ahay ta jan à Yesu, ta wa: «Atə may anak tə mərak anak ahay tinen mə tavay aya uho, ta gak may.»

²¹ Əna Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Pi nen nà, atə may uno tə mərak uno ahay nà, dō sə sləne 'am a Mbərom ahay, aday sə dəfan apan ataya awan.»

Yesu a gafan 'am anà atə mad tə a'am

Mata 8.23-27; Markus 4.35-41

²² Pə luvon a inde asa, Yesu a jan à kwalalan inde tə njavar anahan ahay, a jan atan, a wa: «Takasuko pa day uho!» Ta ra zek, ta zla.

²³ A alay a tinen apan ti takas tə kwalalan mba ata ite, Yesu a njak ahan à kwalalan ata inde. Zaməma nà, vəvara ədud a slabakay ahay pa nga sə bəlay ata awan, a'am a ma nga sa rah anan kwalalan, aday bəse tinen apan ti lize coy.

²⁴ Natiya njavar anahan ahay tə hədek pə cakay anahan, tə pədek anan, ta jan,

ta wa: «Miter, miter! Aday mənuko apan dī lize bəse coy asanaw!»

Cəna, Yesu a slabak, a gafan 'am anà atə mad tə məsugurndolon sə a'am ahay tə məgalak awan. Cəna, a'am a tavay dekek, awan a 6al sabay fok.

²⁵ Natiya Yesu a jan anà njavar anahan ataya awan, a wa: «Kə dəfen upo nga jiga nə kəkəməw?»

Njavar anahan ataya ta ma nga pə əjəjar, a gan atan masuwayan. Ta ja à wulen a tinen, ta wa: «Do wura həna anan anaw? A gafan 'am anà atə mad tə a'am ahay dukwen, tə dəfan apan re ata nà, jəba su do wura kəlanaw?»

Yesu a mbar anan dōwan a inde tə setene aya à nga inde

Mata 8.28-34; Markus 5.1-20

²⁶ Pə dəba anahan a wa kuto, atə Yesu tə njavar anahan ahay tə takas pə day hinen, tə dəzle ù kon sə Gerasina ahay. Kon ata, winen dinger pa 'am anà daliyugo sə Galile.

²⁷ Yesu a dazay ahay à kwalalan wa bine siwaw nà, do su kon ataya inde a nay ahay pə cakay anahan kwayan'a. Dōwan ata nà, setene ahay ta taa ban anan. A taa pak zana pi zek sabay, aday a taa nahay agay sabay re. Əna a taa nahay way anahan ahay nà, à wulen sə jəvay ahay inde. ²⁸⁻²⁹ Abay setene ata a taa ban anan nà, saray bayak a way anahan. Ta taa 6an anan tə calalaw, alay tə saray a təke, aday tə jaway anan à səsilə inde,

anga sa gan nga. Tə winen ata təke nà, a slad anan way ataya nduroc nduroc, aday setene ataya tə vawan nga sə haw way anahan à ki6e re.

A canan à Yesu nà, a zlah pi zek tə məgalak awan, a dukwen gərmec ù vo, a wa: «Iken Yesu, Wan a Mbərom sə bagəbaga mburom, kə pəlay nə ma pi nen wa anaw? Na gak anak kem, kà ga alay ti nen bay ite.»

A ja matana ata nà, anga 6a Yesu kà jak anan anà apasay lelibay ata à nay à dōwan ata wa ata awan.

³⁰ Yesu a cəce panan kuto, a wa: «Sləmay anak a nə wayaw?»

A mbədahan apan, a wa: «Tə ngumo nə Daskalak.» Dōwan ata a ja matanan ata nà, anga setene ahay inde bayak a i zek anahan inde.

³¹ Setene ataya tə dubok a Yesu, ta wa: «Amboh, kem à nak ite. Kà sa razl manay dərən aday mē lize dənəm à məke sə mərda inde bay ite.»

³² A man ata awan, dōwan aya inde, tinen apan ti 6al gadura ahay pa zar kon bayan awan, gadura ataya tinen apan ti rac apa a tinen ahay. Əna setene ataya ta gan kem à Yesu, ta wa: «Kem, amboh, ənga varan umo cəved mā zla à gadura tiya ataya inde ite.» A varan atan cəved.

³³ Natiya, setene ataya tə zləray à dōwan ata wa, ta zla à gadura ataya inde cəna, gadura ataya tə pəkay anan ahay ahaw kwa pa zar kon wa, tə dazak ayak kwa pa 'am

məgugəguje wa à bəlay inde. Fok a tinen awan, tə lizek à a'am ata inde dədəm.

³⁴ Də sa gan nga anà gadura ataya tə canan à way a sə təra ata cəna, ta haw saa dəkay anan ləbara sə way a sə təra patan tə gadura a tinen ataya fok à wulen su doh məduwen awan, aday à wulen su doh sə kiə ahay fok re. ³⁵ Də ahay tə zləray ahay à wulen su doh ataya wa. Ta zla saa ca pə ləbara sə way a sə təra ata awan. Tə dəzley à man a Yesu nà, ta tan à nga anà dōwan a setene ahay sa nay ahay à winen wa ata, mə njahay a à man a Yesu, winen tə zana pi zek kutok. A san nga anahan zle lele coy. Aday ta ma nga pə ajəjar. ³⁶ Də a sə canan anà masuwayan ataya nà, tə təkəren ləbara sə ambar ana dōwan ata anà dō ahay fok. ³⁷ Də su kon ataya ta ma nga sa gan kem à Yesu aday à zla ù kon a tinen wa, anga tə jəjarak tə way ata tə mindel. Natiya kutok, Yesu a ma way anahan à kwalalan inde sa zla way anahan.

³⁸ A alay a Yesu winen apan i ján à kwalalan inde sa zla way anahan ata nà, dōwan a setene sa nay ahay à winen wa ata a gan kem, aday tã zla maya ite. Əna Yesu a man 'am pi zek wa ta sa jan nà: ³⁹ «Ma agay, aday kã sa dakan anan anà dō ahay way a Mbərom sa gak ataya fok.» A zla way anahan, a dəkay anan ləbara sə way a Yesu a sa ga anga winen ata à wulen su doh inde fok.

Atə Zayrus tə uwar sə laman alay à zana a Yesu ata awan

Mata 9.18-26; Markus 5.21-43

⁴⁰ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a takasay ahay bəlay, a may ahay pə day sə Galile kutok. A tan ahay à nga anà dō ahay mə halay nga bayak a, tinen apan ti ba anan. Tə təma anan tə ataslay mivel awan.

⁴¹ A alay ata kutok ite, dōwan a inde tə ngaman Zayrus kà zlak ayak à man a Yesu. Winen dō məduwen awan, sə lavan nga anà mer su way ù doh sə wazay nà, winen. A nay, a dukwen gərmec ù vo anà Yesu, a gan kem aday à zla àga winen ite, ⁴² anga dəna anahan a inde mənduwel a ma va kuro nga cew awan, winen apan i mac bəse coy.

A alay a Yesu winen apan i zla àga dōwan ata kutok nà, dō ahay bayak a tinen apan ti ngədəc anan.

⁴³ Uwar a inde à wulen su dō ataya ite, mez winen apan i pəkan ahay à kutov wa. Kà gak a pi zek nà, ava kuro nga cew. Kə lizek anan dala anahan fok sa haw a pi zek wa dukwen, dōwan kà mbak apan sa mbar anan bay re.

⁴⁴ Uwar ata a hədəkey à dəba a Yesu, a laman anà 'am sə zana a Yesu pec. Cəna, cənjəlan dəvac anahan kə ndalak panan. Kə mbərak, mez a pəkan ahay à kutov wa sabay.

⁴⁵ Natiya, Yesu a cæce pu dō sə pərahan azar ataya wa, a wa: «Way a sə lumo anaw?»

Kuwaya a ma nga sa ja nà: «Nen bay.» Əna Piyer a mbədahan apan, a wa: «Miter, dō ahay nà, tinen apan ti ngədec iken kutok nà, aday ki cæce waya sə lamak anaw re asa daw?»

⁴⁶ Əna Yesu a jan atan, a wa: «Ayaw, əna nen a na san dowan kə lamak uno nà, anga məgala inde kà nak ahay i nen wa.»

⁴⁷ Uwar ata a ca apan nà, Yesu kə sənək apan, i mba apan sa der panan zek sabay. Anga nan, a nay ahay pa 'am anahan sləb̄slaḅ̄ tə əjəjar awan, a dukwen gərmec ù vo anà Yesu à wulen su dō ataya inde. A dakan anan anà man su dō ata ləbara anahan sə laman anà Yesu, aday à alay anahan sə laman ata nà, a mbar kwayan'a ata awan.

⁴⁸ Pə dəḅa a 'am anahan ata wa nà, Yesu a jan anà uwar ata, a wa: «Mazar uno, adaf nga anak pi nen ata kə mbərak iken! Zla agay tə zay.»

⁴⁹ A alay a Yesu winen apan i ja 'am ata mba cəna, dō maslan a nay ahay əga Zayrus wa, winen dō sə lavan nga anà doh sə wazay ata awan. A jan anà Zayrus a nà: «Dəna anak nə, kə ndəvak zek coy. Həna nà, kə vawan nga anà miter sabay.»

⁵⁰ Yesu a sləne 'am ana dō maslan ata cəna, a jan anà Zayrus nà: «Kə jəjar bay, daf upo nga lele cəna coy! Dəna anak nà, i mbar.»

⁵¹ Tə dəzle əga Zayrus kutok nà, Yesu a mbakan cəved sa zla ù doh tatə winen a nà, anà Piyer, anà Yuhana tə Yakuba, tə apan anà bəbay a dəna ata tə may anahan cəna coy. ⁵² Yesu a tan ayak à nga anà dō ahay bayak a tinen apan ti yam dəna ata, tuh-hwa. Əna Yesu a jan atan, a wa: «Kə yimen bay, anga dəna a anan kə məcak bay. A njak ahan ca.»

⁵³ Man su dō ataya tə mbasay apan, anga ta san zle, dəna ata nà, abay kə məcak wanahan.

⁵⁴ Əna Yesu a hədəken ayak pə cakay anà dəna ata awan, a bənan alay, a ja tə məgalak awan, a wa: «Dənama, na jak nà, slabak!»

⁵⁵ Cəna, dəna ata a mbar, a slabak acəkan. Coy Yesu a jan atan kutok: «Viren anan ahay way sa pa aday á pa.»

⁵⁶ Way a Yesu a sa ga ata a gan masuwayan anà bəbay a dəna ata tə may anahan a tə mindel. Əna Yesu a jan atan, a wa: «Way a sə təra a anan fok nà, kà si jen anà dowan bay.»

9

Mer su way ana dō maslan a kuro nga cew ataya awan

Mata 10.5-15; Markus 6.7-13

¹ Natiya pə luvon a inde, Yesu a halan nga anà dō maslan anahan a kuro nga cew ataya awan. A varan atan məgala tə mazlaḅ̄ awan, sa razl setene ahay, aday sa mbar anan dō sə dəvac ahay re. ² A slan atan saa dəkay

anan ləbara sa 'am sə bahay a Mbərom, aday ta sa mbar anan dō sə dəvac ahay.

³ A slan atan, ta sa jan atan kutok, a wa: «Zlen! Əna way kawa dəker, mbulo, way sa pa, aday dala nà, kà sa gəben à alay inde bay. Aday ki gəben zana pi zek dukwen kərtektəkke re. ⁴ Kə dəzlen à man a aday tə təmahak kwanay àga dōwan a nà, kà sa hədəken way a kwanay àga dōwan ata wa bay. Nji-hen nà, àga dōwan a sə təma kwanay àga winen ata awan, hus pə luvon a kwanay saa zla way a kwanay ata awan. ⁵ Əna aday dō sa man ataya tə təmahak kwanay bay ite nà, zlen way a kwanay à man ata wa, aday kə bəzləmen a mor-bodok su kon a tinen pə saray a kwanay ahay wa, anga aday tã san pi zek tinen tə ines aya awan.»

⁶ Natiya, dō maslan anahan ataya ta ra zek, ta zla pu kon pu kon sə dakay anan ləbara mugom a sa 'am sə bahay a Mbərom kwa aha fok. Aday tinen apan ti mbar anan dō sə dəvac ahay re.

A nan à Hiridus sa san Yesu nə wayaw

Mata 14.1-12; Markus 6.14-29

⁷ Natiya kutok, Hiridus, bahay sə Galile, a sləne pə ləbara si mer su way a Yesu a sa ga tə njavar anahan ahay ataya awan. Aday dō ahay tinen apan ti təkər ləbara anahan ata re nà, a wusen nga tə mindel. Anga dō azar aya awan, tinen apan ti ja nà, ta wa: «I

ga nà, Yuhana dō sa gan bap-tisma anà dō ahay ata kà mak uho.»

⁸ Dō azar aya ite ta wa: «Sə sləray ahay nà, Eliya.»

Do azar aya ite asa ta wa: «I ga nà, dō kərtek à wulen su dō maja'am a Mbərom sə kwakwa ataya kà mak uho.»

⁹ Əna Hiridus nà, a wa: «Aday Yuhana dō sa gan bap-tisma anà dō ahay ata nà, nə gədək panan nga. Aday sa ga mer su way matana ataya, hus sləmay anahan a saa ndar ndənnndan ata nə waya asa anaw?»

Natiya Hiridus a gan may sə canan anà Yesu aday à san anan.

Yesu a varan way sa pa and dō ahay ti ga mbulo dāra

Mata 14.13-21; Markus 6.30-44; Yuhana 6.1-14

¹⁰ Natiya pə dəba anahan a wa nə dō maslan a Yesu a sa slan ataya ta mak ahay à man anahan. Tə dakan anan way a kawa ana tinen sa gay à man ataya wa ata fok. Aday Yesu a ngaman atan taayak a tinen a, ta zla zad, bəse tə wulen su doh a sə ngaman Baytisada ata awan.

¹¹ Natiya, dō ahay ta san patan tinen tiya nà, ta zla, ta njad anan Yesu tə njavar anahan ahay à man ata awan. Yesu a təma atan, a dakan atan anan ləbara sa 'am sə bahay a Mbərom. A mbar anan dō a sa gan may anà zay a tinen ahay re.

¹² Natiya kutok, suko a ga lele nà, dō maslan ataya ta zla pə cakay a Yesu, ta jan nà: «Suwan, mbakan cəved

anà dō ahay tâ zla pə culok ahay, à wulen su doh ahay, anga aday tâ saa pəlay way sa pa, ta man sə nahay aya, bina mənuko à man kiβe inde asanaw?»

13 Əna Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kwanay a viren atan way sa pa awan.»

Tə mbədahan apan, ta wa: «Inde pumo nà, tapa sa pen ahay đara tə apan kələf ahay cew. Kak si ka gan may mâ zla à wulen su doh ahay inde, saa pəlay ahay way sa pa aday ata bina, həna anan i slan anà man su dō a anan bay asanaw?»

14 Dō sa pa way à man ata đukwen, tinen mə baslay a nà, mungol a đəkdek aday nà, ta ga mbulo đara.

Əna Yesu a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Jen anà dō ahay tē njahay njəbukbok. Man kərtek cəna, i ga dō ahay kwa kuro đara, kwa kuro đara.»

15 Njavar anahan ataya, ta ga mer su way a kawa anahan a sa jan atan ata awan.

16 Yesu a gəba anan tapa sa pen a đara ataya, tə kələf a cew ataya awan. A ca ide à mburom, a ngəran ayak anà Mbərom. A gəzla anan i zek wa, a varan anan anà njavar anahan ahay aday tē gəzlan anan anà dō ahay.

17 Dō ataya fok ta pak, tə rahak bəh bəh. Tə halan nga anà mə mbəsak a patan wa ata awan, aday kə rahak anan cəkarak ahay kuro nga anahan a cew re.

Piyer a đakay anan nà, Yesu nə winen Almasihu

Mata 16.13-19; Markus 8.27-29

18 Pə luvon a inde, Yesu winen apan i ga amboh taayak anahan awan. Aday njavar anahan ahay đukwen tinen inde bəse à man anahan kutok. Yesu a cəce patan wa, a wa: «Dō ahay ta ja pi nen nà, nen nə wayaw?»

19 Tə mbədahan apan ite, ta wa: «Dō hinen ahay ta wa, iken nà, Yuhana dō sa gan baptisma anà dō ahay ata awan. Dō maza aya ta wa, iken Eliya, dō maja'am a Mbərom. Dō azar aya đukwen ta ja nà, iken dō kərtek à wulen su dō maja'am a Mbərom ahay sə kwakwa ataya sa may uho.»

20 Aday Yesu a cəce patan wa asa, a wa: «Aday kwanay a nà, ki wen nen nà, wayaw?»

Natiya kutok nà, Piyer a mbədahan apan, a wa: «Iken nə Almasihu, dō ana Mbərom sə slənay ahay ata awan.»

21 Yesu a sləne 'am ata cəna, a gəfan atan 'am, a wa: «Əna kà sa điken anan anan anà dōwan bay.»²² A jan atan asa, a wa: «Bəlaray nen Wan su Dō nà, ni ga đəce bayak awan. Aday məced sə Yahuda ahay, tə bahay sə gəđan dongo anà way ahay anga Mbərom, tatə miter sə Tawrita ahay ti lar nen, aday dō ahay ti vad nen. Əna pə luvon maakan anahan a cəna, nen ni slabakay ahay à məkə wa.»

Dæce inde pə cæved sə pərahan azar anə Yesu

Mata 16.20-28; Markus 8.30-9.1

²³ Natiya, pə dəba anahan a wa kutok nà, Yesu a jan ù ðo sə pərahan azar ataya fok, a wa: «Kak dōwan a a nan sə pəruho azar nà, â mbəsak sə bayakan way anà nga anahan, â tavak dədom anahan mə zləngad ata kəla luvon fok, â pəruho azar. ²⁴ Anga kà nak anan anà dōwan a sa tam anan sifa anahan nà, i lize anan adəka. Əna dōwan a kə lizek anan sifa anahan anga nen nà, i tam anan sifa anahan adəka. ²⁵ Bina, ðo kà sak a njad anan way sə daliyugo a anan fok anə winen, aday sifa anahan a nà, kə lizek anan nə, sa gan dədaffa nà, ma mba asa anaw? Ibay!

²⁶ «Asa, kak dōwan a kà gak waray sə ðakay anan sləmay uno aday sə ðakay anan 'am uno ahay nà, nen ni ga anan winen kəkəməw? A alay a aday na mak ahay tə mazlaḅ uno awan, tə mazlaḅ ana Bəbay uno Mbərom, aday tə maslay anahan cəncan aya ata nà, nen Wan su Do ðukwen ni naa pəkan waray i ðe cite.

²⁷ «Nen apan ni jak ikwen tə ðidek awan: Dōwan aya inde à man a anan, ti mac mənjenja sə canan anə bahay a Mbərom bay.»

Zek a Yesu a mbəda pə ðe ana njavar anahan ahay

Mata 17.1-8; Markus 9.2-8

²⁸ Natiya kutok, a njahay pə dəba ana 'am a tinen ata wa way sə lumo kərtek nà, Yesu a

gəba pə azar, Piyer, Yuhana tə Yakuba. A ján à bəzlom saa ga amboh.

²⁹ A alay a winen apan i ga amboh à bəzlom à man ata bine siwaw nà, zek anahan a mbəda, aday zana anahan ðukwen a day herre kwedekkwedek. ³⁰⁻³¹ Cəna, dōwan aya inde cew, atə Musa tə Eliya, tə sləray à jiyjay sə mazlaḅ a Mbərom inde. Tinen apan ti kad bala tatə Yesu, pə amac anahan saa təra à wulen su doh sə Urəsalima, anga sa ndav anan wa mer su way anahan ata awan.

³² Cəkəbay Piyer tə Yuhana, aday tatə Yakuba nà, tinen ma njak ahan aya awan. Ahan ata kə gumak atan tə mindel, əna tə pədek pə ahan wa nà, tə canan anə jiyjay sə mazlaḅ a Yesu, tu ðo a cew ataya mə tavay aya pə cakay a Yesu.

³³ A alay a ðo a cew ataya tinen apan ti gəzla nga tatə Yesu ata nà, Piyer a jan à Yesu, a wa: «Miter, mənuko à man a anan nə sumor awan. Natiya mi ngaray jawjawa ahay maakan: kərtek awan anga Musa, kərtek a ite anga Eliya, aday mədakwidok a nà, anga iken awan.» Piyer a ja 'am anahan ata nà, so, bina a gəzlan alay anə 'am anahan ata bay jiga awan.

³⁴ A alay a Piyer winen apan i ja 'am ata nà, mugudongudon a dazay, a van atan nga sərdədek. Njavar a Yesu ataya ta ma nga pə ajəjar anga mugudongudon a sa van atan nga ata awan.

³⁵ Cəna, 'am a ndəray ahay à mugudongudon ata wa, a wa: «Wita nà, wan uno, do nen sə walay anan ata awan. Slənen anan anan 'am anahan!»

³⁶ Pə dəba ana Mbərom sa jayahay 'am à mugudongudon ata wa cəna, tə canak anan anà dōwan miza pa nga a Yesu wa sabay. A alay ata ite, njavar anahan ataya tə njahay way a tinen tete, tə təkərek anan anan ləbara sə way a tinen sə canan ata anà dōwan bay.

Yesu a mbar anan wan a inde məhərvov a taa ban anan Mata 17.14-18; Markus 9.14-27

³⁷ Ide a cəde sidew a kuto, Yesu a dazay ahay à bəzlom wa tə njavar anahan a maakan ataya awan. Tə dəzley ahay cəna, do ahay bayak a ta zla saa zlangay tə tinen.

³⁸ A wulen su do a bayak ata wa, dōwan a inde à man ata a zlah pi zek tə məgalak awan, a wa: «Miter, amboh. Na gak anak kem, anga wan uno mənduwel a həna anan à gak i zek wa ite. ³⁹ Məhərvov a taa ban anan. A alay a aday kə bənak anan nà, a ma nga sa zlah pi zek, winen apan i nguce, aday dukwen mumbof a rahan à 'am inde nə popo. Winen apan i ga anan alay ta wan a anan tə mindel, aday kə bənak anan dukwen, a man uda bəse bay re. ⁴⁰ Na gak anan kem anà njavar anak ahay, aday tã razl panan apasay sə məhərvov ata ite dukwen, ta mbak apan bay re.»

⁴¹ Yesu a jan atan, a wa: «Kwanay nà, adaf nga a kwanay ma kac awan kələdaw? Kə sənən anan cəved a Mbərom bay re. Ni njahay tə kwanay, aday ni səmen anà way a kwanay ahay nə hus à siwaw?» A jan anà bəbay a wan ata kutok, a wa: «Ənga, hayak anan ahay wan anak ata à man uno awan aday.»

⁴² A alay a wan ata winen apan i nay ahay à man a Yesu ata nà, apasay sə məhərvov ata a ban anan kwayan'a bəram à məndak. Winen apan i nguce, nguc nguc.

Cəna, Yesu a lar angəraz pə apasay sə məhərvov ata tə məgalak awan. Kwayan'a, a ndalay panan sə coy. A man anan à alay inde à bəbay anahan awan. ⁴³ Way a sə təra ata a gan masuwayan anà do sa man ataya tə mindel, anga məgala sə mazla6 a Mbərom ata awan.

Yesu a dakay anan amac anahan asa

Mata 17.22-23; Markus 9.30-32

Əna do ataya fok tinen apan ti jalay pə way a Yesu sa ga ataya mba nà, Yesu a jan anà njavar anahan ahay, a wa: ⁴⁴ «Pəken sləmay lele pa 'am uno nen a saa jak ikwen a həna ata awan. Nen Wan su Do nà, ti varan nen à alay inde anà do sə daliyugo ahay.»

⁴⁵ Əna njavar anahan ataya tə sənək nga sa 'am anahan a sa jan atan ata bay. Nga sa 'am ata mi der a patan wa, anga aday tã san anan 'am

anahan a sa jan atan ata bay. Aday dukwen zlawan a gan atan sə cəce panan 'am anahan ata re.

Waya sə zalay do hinen tə məduwen à bahay a Mbərom inde anaw?

Mata 18.1-5; Markus 9.33-37

⁴⁶ Natiya, pə dəba anahan a wa asa kutok, njavar anahan ahay tinen apan ti vad awiy-away pa 'am sa jəka waya məduwen à wulen a tinen inde anaw. ⁴⁷ Kwayan'a, Yesu a san way sə mível a tinen ata zle coy. A ngaman ayak anà wan cəde wəwan, a tavay anan pə cakay anahan awan. ⁴⁸ A jan atan, a wa: «Kuwaya kà sak a təma jəba sa wan kawa həna anan ataya kərtek a anga sləmay uno nà, dōwan ata a təma nə nen awan. Aday dōwan a kə təmahak nen ite nà, a təma nə Mbərom, do sə slənay ahay nen ata awan. Bina dōwan aday həna winen cəde wəwan a à wulen a kwanay inde fok ata nà, winen nə do məduwen a kutok.»

Do sa nak ikwen ide bay nà, winen do a kwanay

Markus 9.38-40

⁴⁹ Yuhana a jan anà Yesu, a wa: «Miter, ma tak anan à nga anà dōwan a inde winen apan i razl apasay lelibay aya à do ahay wa tə sləmay anak. Əna mə gafak anan 'am, anga winen do a mənuko bay.»

⁵⁰ Əna Yesu a mbədahan apan, a wa: «Kə gifen anan 'am bay. Do aday a nak ikwen ide bay ata nà, winen nə do a kwanay asanaw!»

Do sə Samariya ahay tə dəfak nga pə Yesu bay

⁵¹ Natiya, alay a Yesu saa zla pə daliyugo wa à mburom winen apan i slay ahay bəse coy ata nà, a jan i zek anahan nə ni zla à Urəsalima aday. ⁵² A slan do maslan anahan ahay pa 'am. Ta zla à wulen su doh sə Samariya a inde. Tə dəzle nà, tə pəlan man sə nahay à man ata awan. ⁵³ Do sə wulen su doh ataya tə təmahak a bay, anga ba tə slənek, a nan sa zla à Urəsalima.

⁵⁴ Əna atə Yakuba tə Yuhana, njavar anahan ahay, tə canan anà way ataya nà, ta jan anà Yesu, ta wa: «Ba Məduwen, a nak m̄a jan u uko à dazay ahay patan à mburom wa aday à lize atan daw?»

⁵⁵ Əna Yesu a cak ayak patan basl tə ide, [a jan atan, a wa: «Ata nà, inde pikwen nə apasay wuraw? ⁵⁶ Anga nen Wan su Do nà, na nay ahay anga sə lize anan sifa sə do ahay bay, əna anga sa tam anan.»]

Cəna, ta zla way a tinen u kon hinen.

Do sa gan may sə pərahan azar anà Yesu ahay

Mata 8.19-22

⁵⁷ Natiya, tinen pə cəved sa zla mba ata nà, dōwan a inde a jan à Yesu, a wa: «Nen ni pərahak azar kwa aha fok.»

⁵⁸ Yesu a sləne 'am ana dōwan ata nà, a jan, a wa: «Hwehwe ahay nà, məke a tinen ahay inde, məvuhom sa nga mburom ahay dukwen, doh a tinen ahay inde, əna

nen Wan su Do nà, man sè nahay uno inde saa man uda ibay.»

⁵⁹ A jan anà dō hinen asa, a wa: «Hayak, pəruho azar!»

Əna dōwan ata a mbədfahan apan, a wa: «Ba Məduwen, u no sə pərahak azar, əna vuro cəved nà zla agay, nà saa lay anan ahay bəbay uno aday.»

⁶⁰ Yesu a mbədfahan apan, a wa: «Mbəsak anan məsinde ahay tã la məsinde a tinen ahay. Əna iken, zla saa đakay anan ləbara sa 'am sə bahay a Mbərom.»

⁶¹ Do hinen ite a jan à Yesu, a wa: «Ba Məduwen, u no sə pərahak azar, əna mbuko cəved saa jan ahay 'am pi zek wa anà dō su doh uno ahay aday.»

⁶² Yesu a mbədfahan apan ite, a wa: «Do kà bənak alay pi jœ sa ga mer aday winen apan i ca ide à dəba kurkwer nà, kà slak saa ga mer su way à bahay a Mbərom inde bay.»

10

Yesu a slan njavar anahan ahay kwa kuro cuwbe nga cew

¹ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a walay njavar maza aya awan, tinen kwa kuro cuwbe nga cew. A slan atan pa 'am anahan cew cew à wulen su doh ahay inde, aday ta man anahan a sa zla uda ataya fok re.

² A slan atan ta sa jan atan, a wa: «Way sa pa inde à guvo bayak a sə halan nga, əna dō sə halan nga aya ta kac ike. Suwan gen anan kem anà bahay sə guvo awan, à

zəga anan dō ahay à guvo, anga sə halan nga anà way sa pa.

³ «Zlen, na slan kwanay kawa wan sə təman ahay à wulen sə kəla kibe ahay inde.

⁴ Əna way kawa dala, mbulo, təkarak nà, kà sa gəben à alay inde bay. Kà sa mbədfəken awan pə cəved, anga sa jan 'am anà dō ahay bay re.

⁵ «Kə dəzlen àga dōwan a nà, jen anà dō su doh ataya nà, zay a Mbərom à təra à gulom su doh a anan inde.

⁶ Kak dō sa gan may à zay a Mbərom inde à gulom su doh ata nà, zay a kwanay i təran anà dōwan ata awan. Kak matan bay cəna, zay a kwanay i təran atan bay. Əna zay a kwanay ata, i may ahay pə kwanay awan. ⁷ Njihen à gulom su doh a sə təma uda kwanay ata awan. Pen way, aday sen way a tinen a saa varak ikwen ata fok. Anga dō si mer su way i pa nà, way sə herreḅ anahan. Kà sa bəren awan pu doh pu doh bay.

⁸ «Kə dəzlen à wulen su doh a aday tə təmahak uda kwanay ata nà, pen way a tinen saa varak ikwen ata fok. ⁹ Mbəren anan dō sə dəvac ahay kawa ana kwanay sa tan à nga à man ata awan. Aday jen atan đukwen: “Bahay a Mbərom, winen defefe coy.” ¹⁰ Əna kə dəzlen à wulen su doh a aday tə təmahak kwanay à man ata bay cəna, zlen, kà sa tiven à məgəzləga cəved, aday jen atan nà: ¹¹ “Mi bəzləmak ikwen anan morbodok sə wulen su doh a kwanay pə

saray a manay ahay wa anga ines a kwanay. Əna sənən apan lele, bahay a Mbərom winen defefe tə kwanay coy.”
 12 Əna nen apan ni jak ikwen, pə luvon sə sariya nà, zek i naa dan anà dō su kon ataya zal dō sə Sodoma ahay.* »

Dəce pu kon aya sə təma 'am a Yesu bay ataya awan

Mata 11.20-24

13 Yesu a ja asa, a wa: «Iken, wulen su doh sə Kurajin, yam zek anak anga dəce i tak à nga. Iken, wulen su doh sə Baytisada dukwen, dəce i tak à nga re. Anga abay masuwayan aya ma ga à wulen su doh a kwanay ataya, tã ga anan à wulen su doh sə Tirus tə Sidon nà, dō sa man ataya ti yam pə ines a tinen ahay bidaw? Ti pak zana sə məsinde pi zek, ti njahay à məndak à rəba inde aday sə dakay anan tə yimak pə ines a tinen ahay tə didək awan.
 14 Anga na awan, pə luvon sa ndav anan daliyugo nà, sariya ana atə Tirus tə Sidon nà, i dan atan 'am kawa ana kwanay bay.

15 «Iken Kafarnahum, a ga apak nà, Mbərom i cakaf wa iken à mburom daw? Matana bay! Ki zla nà, à məke sə mərda adəka coy.»

16 Natiya, Yesu a jan anà njavar anahan ataya kutok, a wa: «Dō kə slənek ikwen anan nà, kə slənek uno anan re. Dowan a kə təmahak kwanay bay nà, a təma bay nà, nen awan. Aday asa dō kə təmahak nen bay, a təma bay

nà, zek a Mbərom a sə slənay ahay nen ata awan.»

Njavar a Yesu ma slan a kwa kuro cuwbe nga cew ataya ta may agay

17 Dō maslan a kwa kuro cuwbe nga cew ataya ta may ahay tə ataslay mivel awan. Ta nay, ta jan à Yesu nà: «Ba Məduwen! Kwa apasay lelibay aya dukwen tə bənak umo à 'am wa anga sləmay anak.»

18 Yesu a jan atan ite, a wa: «Nə canak anan anà Fakalaw kə slahak ahay à bagəbaga mburom wa kawa Mbərom a wuted ike. 19 Əna ihe! Anga məgala sə mazlaḅ uno, ni varak ikwen cəved ki jənen pa nga sə dədew ta sə rəje aya awan, aday ki gen bahay pə manide a kwanay Fakalaw, pə way ahay fok. Awan saa ga alay tə kwanay nà, inde sabay. 20 Aya əna kə tislən mivel həna anga apasay lelibay aya tə bənak ikwen à 'am wa cəna coy bay. Tislən mivel həna adəka nà, anga sləmay a kwanay ahay mə vinde awan, à mburom.»

Ataslay mivel a Yesu

Mata 11.25-27, 13.16-17

21 A alay ata kutok, Apasay Cəncan a a taslan a mivel anà Yesu. A həran nga anà Mbərom, a wa: «Bəbay uno, iken Bahay sə bagəbaga mburom, iken Bahay sə daliyugo. Suse anak, anga kə dakak anan anan way a anaya anà gwaslay ahay, way ataya aday dukwen abay kə dərək anan pu dō sə kəlire

* 10:12 Ca pə Laataanooji 19.1-29.

ahay wa, pu dō sə asan way ahay wa. Ayaw, Bəbay uno, ka ga matanan, anga a zlak à nga anakiken awan.»

22 A jan anà dō sa man ataya kutok, a wa: «Bəbay uno Mbərom kà varak uno anan way ahay fok. Dowan sa san sa jəka nen wan anahan nə ibay, si zek ana Bəbay Mbərom awan. Aday dukwen, dōwan sa san Bəbay uno nə wayaw nə, ibay, si nen wan anahan awan, tu dō aday Wan a Mbərom a gan may sə dakan atan anan ataya awan.»

23 Pə dəba anahan a wa Yesu a mbəda 'am pə njavar anahan ahay, a jan atan anà tinen a dəkdek, a wa: «Tislen mivel anga kə cinen anan anà way a anaya awan.

24 Nen apan ni jak ikwen: Dō maja'am a Mbərom ahay tə bahay ahay bayak a ta gak anan may sə canan à way a kwanay a sə canan həna ata awan, əna tə canak anan anà awan bay. Ta gan may sə sləne way a kwanay a sə sləne həna ata awan, əna tə slənek awan bay re.»

Jike pu dō sə Samariya a inde a ga sumor lele awan

25 Natiya awan, miter sə Tawrita a inde a slabak, anga a nan sa ban anan Yesu pə kwande. A cəce pə Yesu wa kutok, a wa: «Miter, ni ga nə mer sa ma aday ni sa njad sifa sa ndav bay ata anaw?»

26 Yesu a mbədahan apan, a wa: «Ka tan à nga mə vinde a

à Deftere sə Tawrita inde nə maw? Iken apan ki jinge nə, a ja nə maw?»

27 A mbədahan apan anà Yesu ite, a wa: «Mə vinde uda nə: “Pəlay anan Mbərom Fetek, Bahay anak, tə mivel anak a təke, tə apasay anak a təke, tə məgala anak a təke, tə abayak nga anak a təke”” aday “Pəlay anan dō sə cakay su doh anak kawa iken sə pəlay anan nga anak ata awan.”»

28 Yesu a jan: «Wita nə, lele. Zla, kaa ga matanan kawa iken a sə baslay ata, aday ki njad sifa sa ndav bay ata kutok.»

29 Əna miter sə Tawrita ata a nan sə dakay anan nə, acəce 'am anahan ata nə lele awan. Anga nan, a cəce pə Yesu wa asa, a wa: «Aday dō sə cakay su doh uno ata nə wayaw?»

30 Yesu a mbədahan apan kutok, a jan nə: «Dowan a inde a slabak à Urəsəlima wa, i zla à Yeriko. Pə cəved kutok, dō sə akar ahay ta kad apan, tə culok panan zana, ta ndazl anan ledədde. Ta zla way a tinen, tə mbəsak anan nə hədek hədek kawa i ndav zek coy.

31 «À man ata dukwen, dō sə gədan dongo anà way anga Mbərom a inde, a nay tə cəved ata cite. A canan anà dōwan ata mə nahay a gwehəhhe nə, a zla way anahan tə zlawak cangəhha.

32 «Cəpəpa asa, dō hinen a nay ahay ta man ata re, winen dō sa ga mer su way ù doh sə mazlaḅ a Mbərom.

A nay, a ca pə dōwan ata matana re cəna, a ban cəved tə zlawak, a zla way anahan ite.

33 «Əna Samariya a inde, winen apan i zla à man anahan dāren a ite, a dəzley à man ata nà, a canan anà dōwan a mə nahay a gwehəhhe ata awan, a gan i zek wa. 34 A hədəken ayak pə cakay, a pəkan disise ahay pə mbəlak anahan a pi zek ataya awan, a banan apan. A slabak anan, aday a zləzlam anan pə zungo anahan, a zla anan à wulen su doh, à man sə təma mbəlok ahay, a gan nga anà dōwan ata lele.

35 «İde a cəde sidew a nà, a varan dala sə *dinar*§ ahay cew anà bahay su doh ata awan. A jan nà: “Gan nga anà dōwan a anan lele. Kwa à ga nə kə lizek anan dala anak anà nga dəp nà, pə luvon a ni may ahay ta man a anan ata nà, ni naa hamak anan dala anak kutok.”»

36 Yesu a cəce pə miter sə Tawrita ata wa kutok, a wa: «À wulen a su dō a maakan ataya inde nà, sə təra dō sə cakay su doh ana dōwan aday dō sə akar ahay sa kad apan ata nà, wayaw?»

37 Miter sə Tawrita ata a mbədahan apan anà Yesu kutok, a wa: «Sə təra dō sə cakay su doh anahan nà, dōwan a sa gan sumor ata awan.»

Yesu a jan kutok, a wa: «Əna, iken zla, kà sa ga matanan ite.»

Yesu winen àga atə Marta tə Mariyama

38 Natiya awan, atə Yesu tə njavar anahan ahay tinen pə cəved sa zla à Urəsalima nà, tə dəzle à wulen su doh a inde. A man ata nə, uwar a inde tə ngaman Marta, a təma atan àga winen.

39 Məran a uwar ata inde dəna awan, tə ngaman Mariyama. A nay ahay pə cakay a Yesu, a njahan à vo, winen apan i pak sləmay pa 'am ana Yesu sa ja ataya fok. 40 Cəkəbay Marta nà, nga winen apan i wusen ti mer su way à mbak inde.

Natiya kutok, Marta a nay ahay à man a Yesu, a jan, a wa: «Ba Məduwen! Dəna a anan winen mə njahay a pə cakay anak kəriya awan, aday zek winen apan i do ti mer su way ahay taayak uno kutok nà, ka jan à mo zek ite bidaw?»

41 Yesu a mbədahan apan, a wa: «Hey Marta, hey Marta! Iken nà, kə varak anan nga anak pi mer su way ahay bayak a ba? 42 Əna way inde kərtek lele awan, təde sə varan anan nga anak. Mariyama a varan anan nga anahan nà, anà way ata awan. Dəwan saa gafan apan 'am nà, inde sabay.»

11

Atətak way a Yesu pə amboh

Mata 6.9-13, 7.7-11

1 Pə luvon a inde, Yesu winen apan i ga amboh à

§ 10:35 Dinar kərtek nà, àga tinen dala si mer su way sə hway kərtek.

man a inde. A ndəvay anan ahay sa ga amboh ata nà, dō kərtek à wulen sə njavar anahan ahay wa a jan: «Ba Məduwen, dakan umo anan sa gan amboh anà Mbərom, kawa ana Yuhana sə dakan anan anà njavar anahan ahay ata ite.»

² A mbədahan atan apan, a wa: «Kwanay apan ki gen amboh anà Mbərom nà, jen nə natiya awan:

Bəbay a manay, dō ahay tã san sləmay anak nə cəncan awan.

Bahay anak à ga zek à wulen a manay ite.

³ Varan umo way sa pa saa slan umo ata pə luvon pə luvon fok ite.

⁴ Pəsen umo anan ines a manay ahay, kawa ana manay sə pəsen anan anà dō sa gan umo ines ataya cite.

Ba manay pə way saa njak manay ahay wa ite, anga aday m̄a sa zla ĩ nes inde bay.»

⁵ A jan atan asa, a wa: «Hinahibay məndala anak inde, aday ki zla àga winen gak à luvon inde. Ki jan nà: “Amboh, məndala uno. Daf kə mbakak pikwen wa mənəcək ite daw? Ənga, vuro ite!

⁶ Anga car uno a inde, a may ahay à man a wa, winen àga nen, əna way sa pa inde upo sə varan ibay.” ⁷ Natiya kutok, məndala anak ata i mbədahak ahay apan ù doh wa ta sa jak nà: “Kə bəbulo ahay awan bay wuna! Nə tacak anan məsudoh uno coy,

manay apan mi njak ahan tə gwaslay uno ahay. Ni mba apan sə slabak aday sə varak ayak way sa pa sabay!”»

⁸ Natiya Yesu a jan atan asa, a wa: «Nen apan ni jak ikwen: Məndala anahan ata i slabak sə varan ahay way anahan a sa gan may ata awan. I varan ahay nà, anga sa jəka winen məndala anahan ata bay, əna anga winen apan i bəbalan ayak awan uho wa hwiya ata awan.

⁹ «Natiya kutok, nen apan ni jak ikwen: Cəcihen! Mbərom i varak ikwen way a kwanay sə cəce ata awan. Pəlen! Ki ten anan à nga anà way a kwanay a sə pəlay ata awan. Jen 'am pi zek uho, aday ti təbak ikwen ayak wa. ¹⁰ Anga kuwaya kə cəcihek way cəna, ti varan. Kuwaya kə pəlak way dukwen, i njad way anahan a sə pəlay ata awan, aday kuwaya kə jak ayak 'am pi zek uho wa dukwen, ti təban ayak wa cite re.

¹¹ «Kwanay bəbay ahay, wan anak kə cəcihek panak kələf nà, ki mba apan sə varan dədew à yime sə kələf inde bay asanaw? ¹² Kabay wan anak a cəce panak slay nà, ki mba apan sə varan rəje à yime sa slay inde bay re asanaw? ¹³ Kwanay dō lelibay aya adəka nà, kə sənən a viren anan way lele aya anà wan a kwanay ahay zle. Matana re, Bəbay a kwanay Mbərom winen à bagəbaga mburom dukwen, i mba apan sə varan Apasay Cəncan a anà

đo sə cəce panan ataya fok bidaw?»

Yesu a razl setene ahay tə mægala a Mbərom

Mata 12.22-30; Markus 3.20-27

¹⁴ Pə luvon a inde, Yesu a rəzlay anan ahay setene ù do maandak a wa, aday đowan ata a dazlan sa ja 'am njəlen'en'e. Way ata a gan masuwayan anà do ataya awan. ¹⁵ Əna do azar aya ta wa: «Sə varan mægala a aday sa razl setene ataya nà, Bə'elzebul*, winen bahay sə setene ahay.» ¹⁶ Do azar aya ite ta gan may sa ban anan pə kwande. Anga nan, tə cəce panan à gan atan masuwayan sə way sa nay ahay à mburom wa.

¹⁷ Əna Yesu a san way a tinen sə jalay ata zle kwayan'a. A jan atan kutok, a wa: «À bahay a wura wura fok cəna, kak do anahan aya 'am kà zlak atan pi zek bay nà, bahay ata i nes wa. Doh ahay đukwen ti təra nə rəgay ahay, ti mbazl sekeđ sekeđ. ¹⁸ Matanan re, kak Fakalaw kà gak vəram ti zek anahan a nà, bahay anahan a đukwen i tavay nga đaw? Natiya, kwanay ki jen, nen na razl setene ahay nə tə mægala ana Fakalaw nà, angamaw? ¹⁹ Kak nen na razl setene ahay tə mægala ana Fakalaw nà, aday wan a kwanay ahay ti sa razl setene ahay nə tə mægala à waya kutok asa anaw? Anga nan, sa naa mak ikwen anan mungok nà, wan

a kwanay aya awan. ²⁰ Tə didem awan, na razl setene ahay tə mægala sə Apasay a Mbərom. Matanan re, ki sənen anan kutok, bahay a Mbərom kà nak ahay à wulen a kwanay.»

²¹ A ja asa, a wa: «Kak do gədan a, aday mə lavay zek a tə way sə alay anahan a, i ba way su doh anahan ahay lele nà, way anahan ahay ti lize đaw? ²² Əna do sə zaləlan mægala à nga wa kà nak ite, kə zalak anan winen tə mungol nà, i ngəzar panan way sə alay anahan sə lavay anan zek ata awan, i gəzla anan zlile anahan a sə ngəzar pə đowan ata wa anà car anahan ahay.

²³ «Do sə pəlay nen bay ata nà, winen nə do manide uno. Dowan a kà mak uno zek sə halan nga anà way ahay bay cəna, sa tan 'am à kiđe nà, winen awan.»

Amay ana setene à mivəl su do inde

Mata 12.43-45

²⁴ Yesu a ja asa, a wa: «Setene kà nak ahay ù do wa nà, i zla à man kiđe inde saa bar, saa pəlay man sa man uda awan. Əna kə njadək man bay nà, i jan anà nga anahan: “Suwan ni ma ù doh uno nen a sa nay ahay wa ata awan.” ²⁵ Kà sak a may ahay nà, i tan à nga anà doh anahan a mama'am ata mə ndakay awan, mə faday a lele. ²⁶ Aday cəna, i ma pə dəba, i ray ahay apan setene azar aya cuwəbe, sə zalay anan tə

* 11:15 Bə'elzebul nà, sləmay ana Fakalaw re.

huwan asa, ti nay, ti njahay à dōwan ata inde. Aday anjahay ana dōwan ata nà, i tēra lelibay a zal pa sē kukwa ata wa asa.»

Mbərom a daf ngama anahan nà, pu dō sē sləne 'am anahan ahay

²⁷ Yesu winen apan i ja 'am ata mba cəna, uwar a inde à wulen su dō ataya, a ja tē mēgalak awan, a wa: «Mbərom kə dafak ngama anahan pə uwar a sē wahay iken, aday iken sa sa pay anahan a ata awan.»

²⁸ Əna Yesu a mbədahan apan ite, a wa: «Mbərom a daf ngama adəka nà, pu dō sē sləne 'am anahan ahay, aday sē dafan apan anà 'am anahan a ma ja ataya awan.»

Do ahay ta gan may Yesu á gan atan masuwayan

Mata 12.38-42

²⁹ Natiya kutok, dō ahay bayak a tinen apan ti zlak ayak à man a Yesu asa. Coy, a jan atan kutok, a wa: «Do sē biten ahay nà, tinen huwan aya awan. Tinen ta gan may nà, anà masuwayan. Əna ti canan anà masuwayan sē awan sabay, kak si masuwayan sē tēra pə Zonas, dō maja'am a Mbərom ata aday. ³⁰ Kawa ana Mbərom sē dakay anan mazla6 sē sləmay anahan anà dō sē Nəniwe ahay tē masuwayan sē tēra pə Zonas† ata nà, nen, Wan su Do, həna dukwen ni tēran anà dō sē biten ahay nə matanan re. ³¹ Pə luvon sē sariya nà, bahay sē Saba dukwen i

slabak sa gan sariya anà dō sē biten a anaya awan. Anga kwa winen dāren təkede nà, kà nak ahay sa naa pəkak ayak sləmay pa 'am ana bahay Sulimanu, ma ja aya tē kəlire ata awan.‡ Əna, cen apan həna kutok, dō sē zalay anan Sulimanu tē məduwen dukwen, winen inde à man a ana awan. Əna hwiya dōwan a ngam sē sləne 'am anahan bay re. ³² Pə luvon sē sariya a Mbərom saa ga ata nà, dō sē Nəniwe ahay ti slabakay ahay uho pə kərtek a tu dō sē biten a anan ataya, ti gan atan sariya. Anga dō sē Nəniwe ahay nà, tē sləne wazo ana Zonas cəna, ta yam pə ines a tinen ahay. Aday dukwen, dō sē zalay Zonas winen inde à man a ana awan.»

Ide nà, way sa kan anan jiyjay anà zek

Mata 5.15, 6.22-23

³³ Yesu a ja asa, a wa: «Dowan saa daf uko pə lalam, aday i der anan, kabay i hərok apan tasa nà, ibay. Əna i daf anan lalam ata nà, pə way sa daf lalam awan, anga aday ide jiyjay á dəvan anà dō sa zla ù doh ataya fok lele.

³⁴ «Ide anak nà, kawa lalam sē dəvan jiyjay anà zek anak. Kak ide anak winen lele nà, ata zek anak a fok winen à jiyjay a inde. Əna, kak ide anak a lelibay nà, zek anak kə tərak kawa winen i ide zənzen a inde. ³⁵ Gan nga anà zek anak lele, bina ide jiyjay anak á sa tərak kawa ide zənzen bay. ³⁶ Kak zek

† 11:30 Ca pə Zonas 1 - 4. ‡ 11:31 Ca pə 1 Laamii6e 10.1-13.

anak a fok i ide jiyjay inde nà, aday kà mbakak uda man sà ide zənzen mənjęk bay nà, zek anak fok i təra ide jiyjay, kawa lalam sa kak anan jiy-jay ata awan.»

Yesu a man a mungok anà Farisa ahay pi zek tə miter sə Tawrita aya awan

Mata 23.1-36; Markus 12.38-40

³⁷ Yesu a ndav anan 'am anahan ata mba cəna, Farisa a inde, a ngaman pa daf àga winen. Ta zla àga dawan ata kutok, ta pa daf miya awan. ³⁸ A gan masuwayan anà Farisa ata, anga Yesu a pa daf mənjęna sə banay alay kawa atətak way sə bije a tinen ahay ata awan.

³⁹ Yesu a san way anahan a sə bayak ata zle. Anga nan, a jan, a wa: «Kwanay Farisa ahay nà, ki gen minje nə tə gəsa'am kabay tuwez. Kə cakiden anan day sə uho aya lele cəna coy. Aday cəkəbay, ta su doh sə mivel a kwanay ahay nà, mə cakaf aya bay. Mivel a kwanay ahay ma rah aya nà, tə ubor aday tə huwan ahay. ⁴⁰ Kwanay nà, demdemem sə do ahay! Mbərom a ndakay way ahay nà, day sə uho tə day su doh a təke bidaw? ⁴¹ Way a à siked a kwanay kabay à tuwez a kwanay inde ataya nà, viren anan anan anà do mətawak aya awan, aday way a azar aya fok ti i tərak ikwen cədan'a kutok.

⁴² «Əna kwanay Farisa ahay, wawayah, dəcə i tərak ikwen! Kə rəzlen anan à

nga wa sa var alay mbok wa kərtek sə daslam ahay cara cara nə lele. Əna kə mbədəken anan nga tə didek anahan, tə asan zek anahan ahay. Abay tədə ki gen nà, way ataya awan, mənjęna sə mbəsak sa ga way a azar aya re.

⁴³ «Kwanay Farisa ahay, wawayah, dəcə i tərak ikwen! Anga ki zlen ù doh sə wazay ahay cəna, ki cen wa dukwen, man zəbor aya awan. Ki gen anan may nà, do ahay ta jak ikwen anan 'am à kwasuko nà, tə akərdeh aya awan, à wulen sə do ahay inde fok.

⁴⁴ «Wita nà, wawayah, dəcə i tərak ikwen! Anga ki gen minje nà, tə jəvay, aday do ahay tə canak anan bay ata awan. Do ahay tinen apan ti bəran pa nga mənjęna sa san apan.»

⁴⁵ Pə dəba ana 'am a Yesu a sa jan atan ata wa nà, do kərtek à wulen sə miter sə Tawrita ahay a mbədahan apan, a wa: «Ta 'am anak a sa ja ata nà, kə tərak manay à məndak re bidaw?»

⁴⁶ Yesu a mbəda apan, a wa: «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, wawayah, dəcə i tərak ikwen! Anga kwanay apan ki taviken anan way ma ba aya tə mindel ata pa nga anà do ahay, anga aday tə gəba. Əna kwanay a dukwen, ki men atan apan zek kwa ta wan sə alay bay re.

⁴⁷ «Wawayah, dəcə i tərak ikwen! Anga kwanay apan ki dəzlen anan jəvay anà do maja'am a Mbərom ahay. Aday cəkəbay, sa vad anan do ataya nà, bije a kwanay

aya awan. ⁴⁸ I ga nà, way a bije a kwanay ahay sa ga à alay ataya nà, kà zlak ikwen à nga. Bina, sa vad anan dō maja'am a Mbərom ataya nà, bije a kwanay aya awan. Aday kwanay hənə dukwen, kwanay apan ki dəzlen anan jəvay ataya re angamaw?

⁴⁹ Anga nan, Mbərom kà jak, a wa: "Ni slan dō maja'am uno ahay tu dō maslan uno ahay. Ti vad anan azar su dō a tinen aya awan, aday ti ga anan alay tu dō azar aya re."

⁵⁰ Anga, kwa pa sə ndakay daliyugo wa, hus hənə nà, tinen apan ti ndav anan dō maja'am uno ahay ta sa vad atan à məkə sa ndaw. Anga nan, ni naa cəce mez ana dō uno ahay nà, pu dō sə biten a anan aya wa. ⁵¹ A bənay ahay kwa pə amac ana Abelš wa, hus pə amac ana Zakari, winen ma vad a à gala su doh sə mazlaḅ a Mbərom à wulen ana atə man cəncan a ta man sə gədan dundo anà way ahay ata awan.* Ayaw, acəkan, Mbərom i naa gan sariya anà dō sə biten a anaya awan, anga way ataya fok.

⁵² «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, wawayah, dəcə i tərak ikwen! Anga kə ticen anan cəved sa san Mbərom. Aday kwanay a dukwen, ki zlen à cəved ata inde sabay re. Aday kə gifen anan 'am anà dō sa gan may sa zla tə cəved ataya re.»

⁵³ Natiya kutok, pə dəba ana 'am anahan ataya wa

nà, a slabakay way anahan à man ata wa. Cəna, miter sə Tawrita ahay tə Farisa ahay, ta ga apan mivel. Tə cəce panan way ahay cara cara bayak awan, ⁵⁴ anga ta gan may nà, abay Yesu à nes 'am cəna, ata ti ban anan pə kwande.

12

*Aba zek pə way lelibay a wa
Mata 10.26-27*

¹ Natiya, à alay ata a ite, dō ahay tə halay nga bayak awan, a baslay zek bay. Tinen apan ti zla nà, tə jənan pə saray i zek ahay. Yesu a dazlan sa jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Bənen nga a kwanay nə lele pə wudəh sə Farisa ahay wa, anga tinen nà, dō sə mbadəmbada ahay. ² Way mi dər aya fok ti kay ahay zek uho mba, aday 'am mə səsək aya asəsək fok, ti sləne zek kutok. ³ Anga nan, 'am a kwanay sa ja i ide zənzen a inde ata nà, i sləne zek i ide jiyjay a inde, aday 'am a kwanay sə səsək asəsək taayak ù doh a kwanay ataya dukwen, ti sləne zek kawa ki jen nə uho pə zavay wa.»

Lele sə jəjaran nà, and wayaw?

Mata 10.28-31

⁴ Yesu a jan atan asa, a wa: «Nen apan ni jak ikwen, car uno ahay: Kə jəjiren anà dō sa mba apan saa ndəvak ikwen anan sifa tətə ataya bay, anga pə dəba anahan a wa

nà, ti i mba apan sa ga awan inde sabay. ⁵ Do a aday tæde ki jējiren anan ata nà, nen apan ni ðakak ikwen anan: Jējiren anan aðaka nà, anà Mbærom. Winen nà, i mba apan sà ndævak ikwen anan sifa tæte, aday pæ dæba anahan a wa ðukwen, i mba apan sa zla kwanay à mæke sà mårda inde re. Ayaw, sumor a nà, jējiren anan anà ðowan ata kutok.

⁶ «Slænen asa aday, na wa kæ sænen zle, tæ sukum kædeye ahay ðara tæ dala særdæde aya cew bidaw? Æna aday ðukwen, Mbærom a san patan zle fok re asanaw! ⁷ Kê jējiren awan bay jiga awan. Kwa sibæk sa nga a kwanay ahay ðukwen mæ baslay aya kærtek kærtek fok coy. Pæ Mbærom nà, kwanay kæ zilen a kædeye ahay gængam asanaw!»

Yesu i man zek ù do sà ðakay anan læbara anahan ahay

Mata 10.32-33, 12.32, 10.19-20

⁸ Yesu a jan anà njavar anahan ahay asa re, a wa: «Kak ðowan a kà jak pa 'am su do sà daliyugo ahay "Nen do a Yesu!" nà, nen Wan su Do ðukwen, ni ja pa 'am ana maslay a Mbærom ahay: "Winen do uno!" cite re. ⁹ Æna ðowan kà jak pa 'am su do sà daliyugo ahay sa jæka a san nen Yesu bay cæna, nen ðukwen ni jan anà maslay a Mbærom ahay nà, na san anan bay ite re.

¹⁰ «Do kà jænak uno pa 'am ï nen Wan su Do nà, Mbærom i

pæsen anan. Æna kak ðowan a a jænana pa 'am nà anà Apasay Cæncan a nà, wita Mbærom i pæsen anan ines anahan kula itæbay.

¹¹ «Kwa siwa siwa tæ bænak kwanay aday ta zlak kwanay pa 'am sà sariya ù doh sà wazay ahay, kabay pa 'am ana bahay sà daliyugo ahay, kabay pa 'am su do mæduwen aya dæp nà, kà sa jilen sa jæka aday mi i mbæðahan atan apan nà, kækæmaw kabay mi i ja nà maw ata bay. ¹² Anga à alay ata nà, Apasay Cæncan a i ðakak ikwen anan 'am a kwanay a saa ja ata awan.»

Jike su do zlile a mindel awan

¹³ A wulen su do a bayak ata wa kutok, ðowan a inde a jan anà Yesu, a wa: «Miter, ænga, jan anà mærak uno à gæzlan umo anan way a bæbay a manay sa mac panan ata awan.»

¹⁴ Æna Yesu a mbæðahan apan, a wa: «Ðowan a anan, nen nà tærak do sa gak ikwen sariya, kabay sà gæzlak ikwen anan zlile a kwanay ahay bay asanaw?»

¹⁵ Natiya, a jan anà do ataya fok kutok, a wa: «Bænen nga a kwanay pa sà pælay zlile wa. Anga sà bænan anan sifa uho anà do zænzen a nà, way anahan ahay, kabay zlile anahan ahay bay.»

¹⁶ Natiya awan, Yesu a tækæren atan jike sa 'am a anan kutok, a wa: «Ðowan a inde nà, zlile awan, guvo anahan ahay inde pa man ma nda6 aya awan. Kà gak apan way bayak a tæ mindel.

17 Dowan ata a jalay à mivel anahan inde kutok, a wa: “Man i sla sa pak anan uda way uno ma ga bayak a anaya fok bay kutok nà, ni ga nò kəkəmaw?”

18 «Coy a jan i zek anahan a kutok, a wa: “Nə njadək anan nga sa 'am a kutok. Suwan ni kad anan de uno ahay fok, ni han uda məduwen aya awan, aday ni pak anan uda ndaw uno tə way sa pa uno azar ataya fok. 19 Aday ni jan à nga uno nà: Zek uno, way anak inde məndakay man a bayak awan, i ndav bay, i slak way sə ava bayak a wanahan. Man uda kutok, pa way sa pa anak ahay aday bay itədaw! Ənga, sak ayak way həna anan aday, mbasay, taslay mivel bayak awan.”

20 «Əna Mbərom a mbədahan apan, a wa: “Dowan a mindel a anan awan, à luvon a sə biten a anan inde nà, ni gəba anan sifa anak. Əna aday way anak a sə halan nga bayak a anan ata nà, waya saa pa anan kutok anaw?”»

21 Yesu a ndav anan ta sa jan atan kutok, a wa: «Matanan awan, pu do sə halan nga anà zlile bayak a, anà nga anahan a dəkdek ata nà, i naa təran matana re, bina pə ide a Mbərom nə winen do mətawak awan.»

*Adaf nga pə Mbərom
Mata 6.25-34*

22 Pə dəba anahan a wa kutok, Yesu a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Nen apan ni jak ikwen həna: Kà sa

jilen pə way sa pa tə zana bay. 23 Sifa si zek a zalay way sa pa, aday zek dukwen a zalay zana re. 24 Ənga, cen pə ngahak ahay aday. Ta casl awan bay, ta car awan bay, aday de a tinen ahay dukwen ibay. Əna Mbərom winen apan i varan atan way sa pa re. Əna kwanay, pə ide a Mbərom nà, kə zilen a məvuhom ahay lele bidaw?

25 «Waya à wulen a kwanay saa mba apan tə ajalay nga anahan a sə zəga anan apan luvon sə njahay anahan mənjoek anaw? 26 Kak ki mben apan sa ga way mənjoek kawa wita bay asənə, aday kə jilen pə way azar aya nà, angama kutok anaw?

27 Ənga, cen pə avərez sə way ahay sa hay ahay à kiβe ataya aday. Ta ga mer sə awan bay, ta han awan pi zek bay. Tə winen ata təkə nà, nen apan ni jak ikwen: Kwa abay bahay Sulimanu tə zlile anahan a bayak ata təkede nà, kula kə pəkak zana lele aya pi zek kawa avərez sə way ahay à kiβe ataya bay re. 28 Həna dəp nà, Mbərom winen apan i rəba anan daslam sə kiβe ahay, aday sidew a dukwen ti i han anan uko tə daslam ataya re. Kwanay do ma kac adaf nga a anan aya awan, kak Mbərom kə mbak apan sa ga mer su way matana nà, i mba apan sə pəkak ikwen zana pi zek lele aya zal way ahay, à kiβe ataya bidaw?

29 «Matana awan, kwanay nà, kà sa yan anan nga i

zek a kwanay ahay sə pəlay nə way sa pa kabay way saa sa ata bay. Kê jilen pə way ataya bay re. ³⁰ Anga jəba sə way kawa way ataya ata nà, sa ya apan nga sə pəlay nà, dō sa san Mbərom bay ataya awan. Əna kwanay a nà, ki gen anan may anà way ataya dukwen, Mbərom Bəbay a kwanay a san apan zle re. ³¹ Suwan, pəlen adəka nà, bahay a Mbərom, aday way a kwanay sa gan may ataya nà, Mbərom awan, i varak ikwen atan kutok re. ³² Kê jəjiren awan bay, dəna uno ahay, anga Mbərom a gan may sə varak ikwen anan bahay anahan.»

*Man sa der zlile lele awan
Mata 6.19-21*

³³ Yesu a jan atan asa, a wa: «Sukumen anan way tə way a kwanay ahay, aday kê viren anan anan dala awan, anà dō mətawak aya awan. Təmen mbulo sa daf dala lele aya, aday sa nes itəbay ataya awan. Ndi ken ayak man pə zlile a kwanay ahay à bagəbaga mburom. Anga à man ata nà, zlile a kwanay ahay ti lize itəbay. Do sə akar ahay ti njad apan alay bay, mumok ahay dukwen ti mba apan sa pa anan sabay re. ³⁴ Anga, zlile a kwanay ma daf a à man ata nà, mivel a kwanay a dukwen i ga nə ce-zlezlen'e à man ata re.»

Do si mer su way lele awan

³⁵ Yesu a jan atan asa, a wa: «Liven zek lele. Hinen anan lalam a kwanay ahay lele. ³⁶ Təren nà, kawa dō sa ga

mer su way ahay, tinen sa ba anan bahay su doh a tinen i may ahay à man sə gəba uwar wa ata awan. Kwa à ga nə bahay su doh ata à may ahay agay nə siwa siwa cəna, tinen inde mə lavay zek a sə təban ayak wa. ³⁷ Kak bahay su doh ata a may agay, aday a tan à nga anà dō si mer su way anahan ataya ma njak ahan aya bay, tinen apan ti ban pu doh cekərkərre nà, ngama i təran anà dō ataya awan. Nen apan ni jak ikwen tə dīdēm a həna: Winen a ta nga anahan awan, i jawad zek, i ngaman atan ahay, i varan atan man sə njahay, aday i gəzlan atan way sa pa tə alay anahan awan, ti pa kutok. ³⁸ Kak bahay su doh a tinen ata a may nə man luvon kabay əduw təkede, aday a tan atan ahay à nga nə tinen tə idē cekərkərre nà, ngama i təran anà dō sa ba pu doh ataya awan.

³⁹ «Sənen pə way inde lele aday: Kak bahay su doh awan, a san apan zle, à alay a həna anan nà, dō sə akar ahay ti nay ahay əga winen saa zləray anan ahay nà, dowan ata i nahay nə tə idē cekərkərre anga aday dō sə akar ataya tã zlan ù doh bay, bidaw? ⁴⁰ Kwanay dukwen, njihen mə lavay zek aya cekərkərre matanan re, bina, nen Wan su Do nà, ni i may ahay à alay a duwuraw dukwen, ki sənen apan bay re.»

Do sa ga mer su way lele awan, tu dō sa ga mer su way

*lelibay awan**Mata 24.45-51*

⁴¹ Natiya, pə dəba ana 'am a Yesu a sa jan atan ata wa kutok nà, Piyer a jan, a wa: «Ba Məduwen, ka ja 'am sə jike a anan ata nà, anga manay daw, bəzi anga do ahay fok daw?»

⁴² Yesu a mbəđahan apan, a wa: «Do sa ga mer su way lele awan, aday winen nə wurwer a ata nà, wayaw? Winen nà, dowan a aday bahay su doh anahan a sə mbakan anan do si mer su way ahay fok à alay anahan inde ata awan. Winen i varan atan way sa pa lele à alay aday təde sa pa way ata awan. ⁴³ Zay i təran anà dowan ata awan, kak bahay su doh anahan kà mak agay aday kà tak anan ahay à nga winen apan i gan nga anà do si mer su way anahan ataya lele nà, na. ⁴⁴ Matana awan, nen apan ni jak ikwen lele, bahay su doh anahan ata i mbəsakan anan way ahay à alay inde nə fok.

⁴⁵ «Aya əna, hinahibay ite, do sa ga mer su way ata kà sak a jalay à nga anahan inde: “I ga nà, bahay su doh uno i may bəse bay.” Winen gədek sa ga anan alay tə azar su do si mer su way ahay, gədek pə way sa pa anahan ahay, sa pa, aday winen apan i vaway nga tə mahay anahan ahay re. ⁴⁶ Sənen apan lele kutok, bahay su doh ana dowan ata i may ahay nà, pə luvon a aday winen a i san apan bay jiga ata awan, kabay à alay a dukwen i san bay re. Bahay

su doh anahan ata kà sak a may ahay aday kà tak anan ahay à nga nà, winen apan i ga mer su way lelibay aya ata nà, i ga anan alay tə dowan ata tə mindel. I razl anan, i sa njahay tu do lelibay aya awan.

⁴⁷ «Hinahibay do si mer su way a inde, aday a san way kawa ana bahay su doh anahan sa gan may à ga anan ata awan. Aya əna, dowan ata kə lavak anan zek, aday kà gak anan way kawa sa zlan à nga anà bahay su doh anahan ata bay re. Kak matanan nà, ti jan pə akəta nə lele, ti vad anan alay bayak awan. ⁴⁸ Əna do si mer su way hinen inde, winen a san sa ga way a kawa sa zlan à nga anà bahay su doh anahan ata bay. Winen nà, ti jan pə akəta nə mənjoek kəriya awan, anga a san bay. Tə varak anan way anà dowan a bayak a nà, ti cəce panan wa nə bayak a re. Dowan a aday tə mbakak anan anan way à alay inde bayak nà, ti naa cəce panan dukwen bayak a re.»

'Am i zlan pi zek anà do ahay sabay anga Yesu

Mata 10.34-36

⁴⁹ Natiya awan, Yesu a dazlan sa ja asa, a wa: «Nen na nay ahay nà, anga sa naa đəfan uko anà daliyugo, aday na gan may nə uko ata abay à han kwayan'a. ⁵⁰ Nen ni dazay tazlev həna à đəce inde kawa do sə dazay à a'am inde à alay a winen sa ga baptilisma ata awan. Əna hwiya nen ni sa məndolor sə

dæce ata hus à andav a inde.
⁵¹ Kwanay ki jen nà, nen na
 nay ahay anga aday zay à
 ga inde pə daliyugo daw?
 Cəkəbay matanan bay, na nay
 sə gəzla anan dō ahay pi zek
 wa adəka bugol. ⁵² Azanan
 dō ahay dāra a gulom su doh
 kərtek a inde nà, ti gəzla. Do
 ahay maakan awan, 'am i
 zlan atan pi zek tu dō cew
 aya sabay. Do a cew ataya
 dukwen, 'am i zlan atan pi
 zek tu dō maakan ataya sabay
 re. ⁵³ Bəbay sa wan i nes
 pi zek ta wan anahan, aday
 wan ata dukwen, ti nes pi
 zek tə bəbay anahan ata re.
 May sa wan i nes pi zek tə
 dəna anahan, aday dəna ata
 dukwen, ti nes pi zek tə may
 anahan ata re. May sa wan
 dukwen i nes pi zek tə dalay
 ana wan anahan, aday dalay
 ana wan anahan ata dukwen,
 ti nes pi zek tə jəje anahan ata
 re.»

*Agəzlan alay pi zek wa and
 way saa təra ahay*

Mata 16.2-3

⁵⁴ Yesu a jan atan asa, a wa:
 «Kə cinen anan anà mburom
 kə gəbak ahay vegege tə day
 sə dəlon wa nà, ki wen, iven
 i gay ahay, aday a ga ike
 acəkan re. ⁵⁵ Ka sak a cinen
 anan à mad winen apan i ma
 nga à dəlon nà, ki wen ata
 herre6 i ga, aday a ga ike
 acəkan re. ⁵⁶ Matana awan,
 kwanay dō sə mbađəmbađa
 ahay, way sa ga à mburom tə
 way saa təra pə daliyugo fok
 nə kə sənən a agəzlan anan
 alay pi zek wa nə lele, aday
 kə sənən pə way sə təra à

alay a wuswes a anan inde
 sabay ata nà, angama kutok
 anaw?»

*'Am à zlak ikwen pi zek tu
 dō manide anak*

Mata 5.25-26

⁵⁷ Pə dəba anahan a wa,
 Yesu a jan atan asa, a wa:
 «Kwanay a ki mben apan sə
 gəzlan alay pi zek wa anà
 way lele aya tə lelibay aya
 ta nga a kwanay a bay jiga
 nà, angamaw? ⁵⁸ Hinahibay,
 dōwan a kə zlahak apak, aday
 kwanay pə cəved sa zla à man
 sə sariya mba nə, suwan 'am
 à zlak ikwen pi zek. Njiden
 zay à wulen a kwanay inde, à
 alay a kwanay pə cəved mba
 ata awan. Bina tə mungok
 anak ata təke, dōwan ata kə
 sak a dəzle iken à man su
 dō sa ga sariya ahay nà, ti
 mak anan mungok aday dō sa
 ga sariya i varan iken à alay
 inde anà suje ahay, ti tacak
 ayak iken à dangay. ⁵⁹ Nen
 apan ni jak: Hus pə ananak
 saa hamay anan way anahan
 a sa zlah anan apak ata bay
 cəna, ti mbəsakay ahay iken ù
 doh sə dangay ata wa bay jiga
 awan.»

13

*Suwan sə mbəđahan læn i
 ines daw, kabay sə lize daw?*

¹ A alay ata ite, dōwan aya
 inde à man ata awan, ta jan
 à Yesu ləbara su dō sə Galile
 ahay, ta wa: «Pilatu kə vəđak
 anan Galile ahay à alay a
 tinen apan ti gəđan dongo
 anà way anà Mbərom, aday
 mez a tinen kə japak tə mez sə
 way a ma gad dongo aya ata
 awan.»

² Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kwanay kə jilen nà, dō a ma vad ataya ta mac matanan nà, anga tinen dō sa ga ines ahay zal a dō sə Galile azar ataya daw? ³ Nen apan ni jak ikwen nà, matanan bay, əna kwanay həna dukwen kə mbədihən anan ləən anà ines a kwanay ahay bay cəna, ki lizen kawa dō ataya cite re. ⁴ Kabay dō a kuro nga jəmaakan sa mac à Silowam, à alay a doh zəbor a sa mbazl patan ata nà, kə jilen tinen ta gak ines ahay zal dō sə Urəsalima azar ataya fok daw? ⁵ Nen apan ni jak ikwen nà, matanan bay re. Əna kwanay həna dukwen, kə mbədihən anan ləən anà ines a kwanay ahay bay ite nà, ki lizen dənəm kawa dō ataya re.»

Jike sə buway sə wahay bay ata awan

⁶ Yesu a jan atan 'am sə jike a anan awan, a wa: «Dowan a inde a jule buway à guvo anahan, a nay saa bənak ayak wa wan awan, əna kə bənak bay, anga kə wahak bay. ⁷ Dowan ata a jan anà dō sa ga mer su way à guvo ata, a wa: “Həna kə gak ava maakan, nen apan ni ta nay abay sə bənak ayak wa wan sə buway anan, əna nə njadak bay anga kə wahak bay. Suwan gad anan, bina winen apan i nəso anan guvo kəriya nə pa maw?” ⁸ Əna dowan ata a jan nà: “Bahay su doh uno, suwan mbəsak anan apan sə tə viya a anan kərtek aday, ni lan à cakay wa, ni pəkan bərbor tuwwe nə, ⁹ izəne pac hinen ahay nà,

i wahay kəmaw? Kak kə wahak bay re nà, aday kə gad anan kutok.”»

Yesu a mbar anan uwar a inde pə luvon sa man uda awan

¹⁰ Pə luvon a inde nà, luvon sa man uda awan, aday Yesu winen apan i wazay à doh sə wazay. ¹¹ A man ata awan, uwar a inde mə təra à məndak a ava kuro nga jəmaakan, anga setene sa gan. A mba apan sə tavay bay. A zla nà, mə kərdeh a tuhha. ¹² Yesu a canan anà uwar ata cəna, a nga-man ahay, aday a jan, a wa: «Mazar, kə mbərak à atəra à məndak anak wa!» ¹³ Cəna, a daf apan alay, kwayan'a uwar ata a tavay lele kutok, a həran nga anà Mbərom.

¹⁴ Cəkəbay, way ata kə cəbak anan anà dō sə lavan nga anà doh sə wazay ata, anga Yesu sa mbar anan uwar ata pə luvon sa man uda ata, ata awan. A jan anà dō ahay kutok, a wa: «Luvon ahay inde mbərka sa ga mer su way ahay, əna suwan kī nen ahay à luvon a mbərka ataya inde aday sa mbar, bina si pə luvon sa man uda aday bay.»

¹⁵ Yesu Ba Məduwen a mbədahan apan, a wa: «Kwanay nà, dō sə mbədəmbada ahay kələdaw? Pə luvon sa man uda nà, kə pəsiken sla a kwanay ahay, kabay zungo a kwanay ahay sa zla atan à man saa varan atan a'am bidaw? ¹⁶ Uwar a həna anan nà, winen dō sə zaav ana Ibərahima. Fakalaw kə gak anan alay ava

kuro nga jəmaakan nà, abay tədə sə pəsakay anan ahay à alay a Fakalaw wa pə luvon sa man uda itəbay kalədaw?»

¹⁷ 'Am ana Yesu a sə mbədahan atan apan ata a pəkan waray i ide inde anà dō manide anahan ataya fok. Əna dō azar ataya fok tə taslak mível anga mer su way ana Yesu a sa ga lele ataya awan.

Jike sa wan sə bəzan

Mata 13.31-32; Markus 4.30-32

¹⁸ Pə dəba anahan a wa asa, Yesu a wa: «Bahay a Mbərom a ga minje nà, ta maw? Aday ni ga anan minje həna nà, ta maw?» ¹⁹ Ta ga minje nə tə wan sə bəzan.* Dowan a a gəba, a casl anan à guvo anahan, a hay ahay, a təra dədazl si sé məduwen awan, aday məvuhom ahay tə ndakay apan doh pə alay si sé anahan aya ata awan.»

Jike sə wudəh

Mata 13.33

²⁰ A dəba wa asa re, Yesu a ja, a wa: «Bahay a Mbərom ta ga minje nə ta ma asanaw?» ²¹ Ta ga minje tə wudəh sə kwasay way ata awan. Uwar a ra mənjoek, a gan anan, a pak pə nuko anahan gəsədaf maakan. A laḅ anan nà, nuko ata fok a kwasay, a zlambar.»

Jike sə məsudoh mə mbədəc awan

Mata 7.13-14, 21-23

²² Natiya, à alay a Yesu winen apan i zla à Urəsalima nà, a takas kon a azar aya, tə wulen su doh ahay. Aday

winen apan i tətakan way anà dō ahay.

²³ A alay ata kutok nà, dowan a inde, a cəce panan, a wa: «Ba Məduwen, waka Mbərom i tam a nà, azar su dō ahay əngal cəna coy daw?»

Yesu a mbədahan atan apan, a wa: ²⁴ «Njəzlen pi zek sa zla à bahay a Mbərom inde tə məsudoh a mbədəc a njulehwehwe ata awan. Nen ni jak ikwen, dō ahay bayak awan, ti gan may sa zla uda awan, əna ti mba pi zek bay. ²⁵ Aday, alay a i nay, bahay su doh i slabak nà, i tacay anan məsudoh anahan kutok. Ata kwanay nà, kwanay uho mba. Matanan, ki dəzlen anan sə dəcan ayak anà məsudoh, ta sa ja nà: “Manay uho ite. Bahay su doh a manay, təḅan umo ayak wa ite.”

«Bahay su doh ata i mbədəhak ikwen ahay apan ta sa ja nà: “Kwanay mayanaw, na san kwanay bay fok.”

²⁶ «Aday ki dizlen anan sa ja kutok: “Da pak way sa pa, da sak way fok tatə iken awan, aday kə wazak à wulen su doh a manay re.”

²⁷ «I mbədəhak ikwen ahay apan hwiya ta sa ja nà: “Na jak ikwen lele, na ja nə kwanay mayanaw nà, na san bay jiga awan. Mbəsiken nen səfek. Zlen ayak à man uno wa, kwanay dō sə huwan ahay.”

* 13:19 Yesu a ga minje nà, ti sé sə əga tinen a inde kawa kemsire.

28 «À alay ata kutok nà, ki cinen anan anà Ibərahima, Isiyaku tə Yakob, aday tu dō maja'am a Mbərom ahay fok à bahay a Mbərom inde. Ata kwanay nà, ki yimen, ki rəcen slan, anga tə tacak pikwen uho. 29 Dō ahay ti halay ahay nga kwa pə daliyugo ahay wa fok, kwa ta sə wura wa fok. Ti nay pə kərtek a sa pa way à bahay a Mbərom inde. 30 Sənen apan lele kutok, azar su dō a ma lah aya pa 'am hənə ata nà, ti naa təra dō mədakwidok aya awan. Aday azar su dō a mədakwidok ataya ite, ti naa təra dō ma lah aya pa 'am cukutok.»

*Asəder sə Urəsalima ahay
Mata 23.37-39*

31 A alay ata ite, Farisa aya inde, ta nay ahay pə cakay a Yesu, aday ta jan: «Zla way anak à man a anan wa, bina Hiridus a gan may sa vad iken.»

32 Əna Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Zlen ka si jen anà dō sə wurwer a kawa wan ana ayah ata nà: Luvon sə biten ta sə sidew nə, nen apan ni razl apasay lelibay aya awan, ni mbar anan dō sə dəvac ahay. Aday pə luvon maakan anahan a nà, ni ndav anan mer su way uno. 33 Aya əna, sumor a ni pərahan azar anà cəved uno biten, sidew, aday anjahay sidew kərtek, bina a zla pi zek aday dō maja'am a Mbərom à mac uho à man aya bay, sumor a nà, à Urəsalima awan.

34 «Hayaka Urəsalima ahay! Kwanay dō sə Urəsalima ahay! Kə vəden anan dō maja'am a Mbərom ahay, aday kə tiren anan dō a Mbərom sə slənak ikwen ahay ataya tu kon. Aday saray bayak a, na gak anan may sə halak ikwen nga anà kwanay dō sə Urəsalima ahay ù vo uno, kawa man njəkar sə halan nga anà wan anahan ahay à bərgaslay inde ata awan. Əna hwiya kə ngəmen bay re. 35 Ihe, doh sə mazlaḅ a Mbərom a kwanay i təra rəgay. Nen ni jak ikwen anan: Ki cinen uno sabay, si azanan ki naa cinen uno nà, à alay a aday ki i jen: “Mbərom à daf alay sə mazlaḅ anahan pu dō sa nay ahay tə sləmay anahan ata awan.”»

14

Yesu a mbar anan dowan a inde pə luvon sa man uda awan

1 Pə luvon sa man uda a inde nà, bahay sə Farisa ahay a inde, a ngaman à Yesu saa pa way sa pa àga winen. Əna à man ata kutok nà, dō a à man sa pa daf ataya, tə dəfan ide anà Yesu zuhhwe nə lele.

2 Aday dowan a inde à man ata awan, zek anahan a fok nà, ma tar a dəngəleffe, anga dəvac a gan, winen pa 'am a Yesu. 3 Yesu a cəce pə miter sə Tawrita tə Farisa mə ngamay ataya wa, a wa: «Pə luvon sa man uda nà, cəved inde sa mbar anan dō dəvac a daw, kabay cəved ibay daw?»

† 13:35 Ca pə Jabuura 118.26.

⁴ Do ataya tətəte way a tinen, ta ngam sə mbədahan apan bay.

Coy Yesu a mbəda 'am pə dōwan a ata kutok, a mbar anan, aday a jan à zla way anahan.

⁵ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a jan ù dō sa man ataya asa, a wa: «Kwanay nà, hinahibay wan anak kabay sla anak kə slahak à kurok inde kwa pə luvon sa man uda nà, ki zəbay anan ahay wa way anak kwayan'a bidaw?»

⁶ Tətəte way a tinen ta mbak apan sə mbədahan apan bay rē.

Jike pa man sə njahay à man sə way sa pa

⁷ Natiya, à man ata kutok, Yesu a ca pu dō a mə ngamay a ataya nà, ta ca nà, man sə njahay lele aya awan. Anga nan, a gan atan jike sa 'am a anan, a wa: ⁸ «Kak tə ngamak anak à azar uko sə gəba dalay nà, kà sa lah sə njahay à man lele inde bay, anga hinahibay à wulen su dō a mə ngamay ataya inde nà, dō sə zalay iken tə məduwen, i ga inde uda awan. ⁹ Ata, bahay su doh a sə ngamak ikwen ata, i nay pə cakay anak, i jak kutok: “Mbəsakan man sə njahay a anan anà dōwan a anan.” Ata nà, waray i gak sa zla saa njahay à man sə njahay a sə dəba ata inde bidaw? ¹⁰ Adəka bugol nà, kak tə ngamak anak à man a nà, kà sa njahay, à man sə njahay su dō məduwen aya inde bay. Ata dō sə ngamak ikwen ata kà sak a canak nà, i jak: “Car uno, hayak! Ka naa njahay à man a lele a

anan inde.” Ata i varak mazlaḅ lele pa 'am su dō a mə ngamay a à azar uko ataya awan. ¹¹ Matana awan, kak dōwan a kə hərək anan nga i zek anahan nà, ti təra anan à məndak. Aday kak dōwan a kə mak anan nga anahan à məndak ite nà, ti hərən nga nə lele.»

¹² Pə dəba anahan a wa nà, a jan anà dōwan a sə ngaman anà dō ahay à azar uko àga winen ata kutok, a wa: «Ka sak a da way sa pa sə azar uko nà, kà saa ngaman apan anà car anak ahay, kabay mərək anak ahay, tu dō anak ahay, aday anà dō sə cakay su doh anak zlile aya ata bay. Anga tinen nà, ti naa ga azar uko pə luvon a inde, aday ti ngamak saa hamak anan uda awan. ¹³ Əna kak ka dak way sa pa sə azar uko nà, suwan ngaman apan anà dō mətawak aya awan, anà dō mə təra à məndak aya awan, tu dō vədal aya awan, aday anà dō hufof aya awan. ¹⁴ Natiya Mbərom i daf apak alay sə mazlaḅ anahan, anga dō ataya nà, ti mba apan sə hamak anan uda bay. Əna Mbərom i i hamak anan uda awan, pə luvon anahan saa slabakay anan ahay dō didek aya à məke wa ata awan.»

Jike sə azar uko məduwen awan

Mata 22.1-10

¹⁵ Natiya kutok, dōwan a inde à wulen su dō sa pa daf pə kərtek a tatə Yesu ataya, a sləne jike sa 'am ata cəna, a wa: «Ataslay mivəl i təran anà dō sa pa way sa pa anahan

à bahay a Mbərom inde ata awan.»

¹⁶ Coy Yesu a mbəfahan apan kutok, a wa: «Dowan a inde, a ga azar uko məduwen awan, a da way sa pa, aday a ngaman apan anà do ahay bayak awan. ¹⁷ Alay sa pa daf i sa sla kutok nà, a jan anà do si mer su way anahan, a wa: “Zla, ka sa jan anà do uno sə ngaman atan ataya nà, tâ nay hənə kutok, anga way sa pa mə lavay zek a coy.”

¹⁸ «əna do a mə ngamay ataya fok ta ma nga sa may 'am pi zek wa, ta sa ja: “Mi zlak ayak sabay.” Do mama'am a a jan anà do maslan ata, a wa: “Nə sukumak guvo həniniye. Ni zla təktek saa cay apan aday, na gak kem, â sa cəbak bay ite.”

¹⁹ «Do hinen ite a wa: “Nə sukumak sla ahay kuro. Suwan nà sa cay pə mer su way a tinen aya aday. Na gak kem. A sa cəbak bay ite.”

²⁰ «Do hinen ite asa a wa: “Nen nə gəbay dalay həniniye, anga nan, ni mba apan sa zlak ayak hənə bay.”

²¹ «Natiya kutok, do maslan ata a ma agay à man ana bahay su doh anahan, a təkəren anan way ataya fok. Way ata a cəban anà bahay su doh ata kutok, a jan anà do maslan anahan ata, a wa: “Zlak ayak nə anga anga à man sə halay nga sə do ahay ahay tə məgəzləga cəved ahay à wulen su doh inde, aday ngaman ahay anà do mətawak aya awan, anà do mə təra à məndak aya awan,

anà do hufof aya awan, aday tu do vədal aya təkə fok.”

²² «Do si mer su way ata a zla saa ngaman u do ataya awan. Anjahay capəpa nà, a may agay, a nay, a jan anà bahay su doh anahan nà: “Kawa iken su jo ata nà, nə ngamak anan ahay u do ataya awan, əna doh kə rahak fan bay. Man mə mbəsak a inde mba.”

²³ «Bahay su doh ata a jan anà do si mer su way anahan ata asa, a wa: “Zla pə cəved sə kiβe ahay fok, à guvo ahay. Kà jan anà dowan aya iken saa tan atan à nga ataya fok nà, təktek tâ nay ahay, anga aday doh uno â rah. ²⁴ Tə didek a nà, do a mə ngamay a mama'am ataya aday sə ngəmay ahay bay ata nà, ti naa tukom way sa pa uno sabay.”»

Cəved sə pərahan azar à Yesu

Mata 10.37-38

²⁵ Pə dəba anahan a wa, à alay a Yesu winen pə cəved mba ata nà, do ahay bayak a tinen apan ti pərahan azar. Coy, a ma ide à dəba, a jan atan, a wa: ²⁶ «Dowan kə pərahak uno ahay azar, aday a nan sə təra njavar uno nà, â pəlay nen, zal bəbay anahan, zal may anahan, zal uwar anahan, zal gwaslay anahan ahay, zal mərak anahan ahay, aday zal zek anahan a təkede re! ²⁷ Kak dowan a kə tavakak dədom anahan mə zləngad a aday kə pərahak uno azar bay cəna, kə slak sə təra njavar uno bay.

28 «Matanan, kak dōwan inde à wulen a kwanay, a nan sa han doh mēduwen a lele a nà, i njahay tun, sà bayak apan aday bidaw? I jan à nga anahan kutok: “Doh ata i sa ndav nà, i pa puno fok nà dala jugumaw?”, i san anan pi zek wa aday re ba? 29 Bina, kà sak a pak a saray awan, aday doh ata kè ndəvak sa han sabay nà, dō sà canan ataya nà ti mbasay apan bidaw? 30 Dō ataya ti ja nà: “Dowan a hēna kè pəkak saray su doh, əna kà mbak pi zek sa ndav a wa sabay!”

31 «Matanan re, kak bahay a inde, a nan sa ga vəram tə bahay su kon hinen nà, i njahay tun sà bayak apan aday bidaw? I ca apan dō anahan ahay nà tinen mbulo kuroroo nà, i sla pi zek sa ga vəram tu dō mbulo kwa kuro cew nà, i san anan pi zek wa aday re ba? 32 Kak bahay ata kà cak apan i sla pi zek saa ga vəram tə dōwan ata tətibay cəna, i slan dō maslan ahay pə cakay anà bahay a hinen ata, à alay a winen dəren mba, i man ù vo ta sa man ayak 'am pi zek wa anga aday tã njad zay.

33 «Natiya awan, kak dōwan kè mbəsakak anan way anahan ahay fok bay nà, i mba apan sə təra njavar uno bay rē.»

Zətene aday a vad sabay ata awan

Mata 5.13; Markus 9.50

34 Pə dəba anahan wa nà, a jan atan 'am sə jike asa, a wa: «Kə sənen apan zle, zətene nà, way lele awan. Əna aday kak

zətene ata a vad sabay nà, ti man anan ahay avad anahan a hərbebe ata, awana mba anaw? Inde sabay. 35 Zətene ata nà, kə tərak way kəriya awan, i təra way lele a anga yugo sabay, aday i təra way lele a kawa bərbor sabay re. Dō ahay ti guce anan nə uho kəriya awan. Natiya kutok, sləmay inde pə dōwan a sə sləne 'am a anan nà, à sləne.»

15

*Jike sə təman mə lize awan
Mata 18.12-14*

1 Natiya, dō sə cakar jangal ahay, pi zek tu dō sə atahasl ahay bayak awan, tə halay nga à man a Yesu anga aday ti sləne 'am anahan aya awan.

2 Anga nan, Farisa ahay tə Miter sə Tawrita ahay ta ma nga sa ja 'am à wulen a tinen a inde ngura ngura ngura, ta wa: «Dowan a anan a təma aday dō sə atahasl ahay tã pa way tə winen nà, angama aday anaw?»

3 Anga nan kutok, Yesu a gan atan jike sa 'am a anan, a wa:

4 «Izəne dō inde à wulen a kwanay, aday təman anahan ahay inde səkət. Kwa à ga sə lize nə kərtek a dəp nà, i mbəsak azar sə təman a kwa kuro dəsudō nga dəsudō ataya à kiβe, aday i zla saa pəlay anan ahay kərtek ata hus pa sa njaday anan ahay re asanaw? 5 Aday, kə njadak anan ahay təman a kərtek ata nà, i dəfay a way anahan jap pə jugom, i may agay nə, tə ataslay mivel a kutok. 6 Kə dəzlek ahay agay nà, i

ngaman ahay anà car anahan ahay, tu dō sə cakay su doh anahan ahay, aday i jan atan: “Tasluko mivel, anga nə njadək anan ahay təman uno a sə lize ata awan.”

7 «Natiya awan, həna, nen apan ni jak ikwen, kak dō sə atahasl kərtek kə yimak pə ines anahan nà, ataslay mivel i ga inde à mburom bayak awan. Ataslay mivel ata i zalay ataslay mivel anga dō ahay kwa kuro dəsudō nga dəsudō didek aya, aday ta gan may sa yam pə ines a tinen ahay bay ataya awan.»

Jike sə dala mə lize awan

8 Pə dəba wa a jan atan 'am sə jike hinen asa, a wa: «Uwar a inde nà, karanga anahan ahay inde kuro, aday kak kərtek a kà sak a lize panan nà, i ga kəkəməw? I han nə uko pə lalam anahan, aday i ca doh anahan ata fok ta sə fadəy anan lele. I pəlay bətek bətek hus pa sa njad anan dala anahan ata bidaw? 9 Kak kà sak a njad a dala anahan ata nə, i ngaman anà məndala anahan ahay tu dō sə cakay su doh anahan ataya, i jan atan: “Tasluko mivel pə kərtek awan, anga nə njadək anan dala uno sə lize ata awan.”

10 «Matanan re, ni jak ikwen, kak aday dō kərtek kə yimak pə ines anahan ahay nà, maslay a Mbərom ahay ti taslay mivel anga winen re.»

Jike sa wan mə lize awan

11 Yesu a ja asa, a wa: «Dowan a inde nà, wan anahan ahay inde cew. 12 Wan zek cədew ata a jan à bəban anahan, a wa: “Bəbay uno, vuro anan zlile uno nen saa njad à alay saa pa 'am anak azana ata awan.” Aday dowan ata a gəzlan atan anan zlile anahan acəkan.

13 «Pə dəba wa mənjoek nà, wan a cədew ata a halan nga anà way anahan ahay fok, a sukom a way, aday a zla way anahan pə daliyugo hinen dəren. A man ata nà, a lize anan zlile anahan ata fok ta sə gəsle anan pə way kəriya awan.

14 «Dala a ndav panan cəna, may a ga pə daliyugo ata tə mindel. Dəce sə way sa pa dukwen a dazlan saa gan kuto. 15 Anga nan, a zla saa ga mer su way àga dō su kon ataya awan. Dowan ata a slan anan saa ba gadura ahay à kiβe. 16 A pəlay abay sa pa way sa pa mbala ana gadura ahay ata awan, anga may a han apan, əna dowan a ngəman a bay.

17 «A dazlan sə jalay pə anjahay anahan à alay a winen àga bəbay anahan ata awan, a ja: “Do si mer su way a bəbay uno ahay dukwen, tinen apan ti pa way sa pa kawa sa nan atan, a mbəsak patan wa re, aday nen adəka bugol ni mac ta may à man a anan nà, angamaw? 18 Suwan ni ma agay, aday ni i jan anà bəbay uno nà: Bəbay uno, na gak ines pa 'am a Mbərom, aday

pa 'am anak re. ¹⁹ Na slak hēna ki ca upo kawa nen wan si zek anak sabay, tēra nen kawa dō si mer su way anak kārtek awan.” ²⁰ Natiya a slabak, a may agay kutok.

«Bəbay anahan a canan ayak dāren winen apan i nay ahay cəna, a gan ahay i zek wa. A haw apan, a ban anan həmbok pi zek. ²¹ Wan ata a jan à bəbay anahan kutok, a wa: “Bəbay uno, na gak ines pa 'am à Mbərom, aday pa 'am anak re. Na slak hēna kà ca upo kawa nen wan si zek anak sabay.”

²² «Əna bəbay anahan ata a jan ù dō si mer su way anahan ahay, a wa: “Kagasl, gəben uno ahay zana lele aya awan, pəken anan pi zek. Dəfen anan wurdek à alay inde, aday pəken anan təkarak à saray inde. ²³ Pəsiken ahay guson sa sla ma har a lele ata awan, wasluko, duko, aday puko tə ataslay mivel awan. ²⁴ Anga abay wan uno a anan nà, kə tərak kawa ma mac awan, aday hēna winen inde tə sifa awan. Kə lizek coy, əna nə njadak a way uno.” Tə dazlan sa ga azar uko tə ataslay mivel awan.

²⁵ «À alay a tinen apan ti ga azar uko agay ata nà, wan a dōwan ata zek məduwen a, winen à guvo. Winen apan i may à guvo wa mba aday i dəzley ahay agay bəse nà, a sləne dō ahay tinen apan ti ga ara tə agərav awan. ²⁶ A ngaman ù dō si mer su way a bəban anahan ahay kārtek, a cəce panan ləbara awan.

²⁷ Dōwan ata a mbəđahan apan, a wa: “Mərak anak kə mak agay, aday bəbay a kwanay a vad guson sa sla, anga kə njadak anan winen inde zay.”

²⁸ «Wan a zek məduwen ata a ngam sa zla ù doh sabay. A cəban, a ga mivel. Bəbay anahan a nay uho saa dəbukok anan ayak ù doh. ²⁹ Əna a mbəđahan apan anà bəbay anahan, a wa: “Ngatay, bəbay uno. Ava bayan awan, nen apan ni gak mer su way nə lele mənəna sa gak isew. Na taa dəfak apan re, aday tə winen ata təke dukwen, kula kə varak uno kwa wan sə awak zləkətev a anaya anga sa ga anan azar uko tə məndala uno ahay bay re. ³⁰ Aday wan anak kə lizek anan dala anak tə uwar sa ján uho ahay. Hēna a may ahay agay nə kə vədak anan guson sa sla anga winen asa re!”

³¹ «Bəbay anahan a jan: “Wan uno, iken nà, iken inde ti nen a hwiya asanaw? Abay way uno ahay fok nà, ananak a bidaw? ³² Sumor a nà, dī ga azar uko tə ataslay mivel awan, anga mərak anak a anan nà, kə tərak kawa ma mac awan, aday hēna winen inde tə sifa awan. Kə lizek coy, əna də njadak anan.”»

16

Jike pu dō sa ga mer su way tə wurwer awan

¹ Pə dəba anahan a wa asa, Yesu a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Dōwan a inde nà, winen zlıle awan, aday

dukwen do inde karterek sa lavan nga ana do si mer su way anahan ahay re. Ana do ahay ta ma'am pa dowan ata a man a bahay su doh anahan ta sa ja na: "Do si mer su way anak a anan winen apan i nes anan dala anak kariya awan."

² «Bahay su doh ata a slane'am ata cena, a ngaman ana dowan ata kwayan'a, aday a jan, a wa: "Na slanek do ahay ta mak apak'am. Dukon anan mer su way anak iken a sa ga anan ta zlile uno nen sa mbakak anan ata awan, bina iken ki tara do si mer su way uno sabay."

³ «Do si mer su way ata a ma nga sa jalay kutok, a wa: "Aday hana jiga na, ni ga na kamaw? Bahay su doh uno ka larak nen i mer su way anahan wa re. Banuko joe, ni mba apan bay, aday ni dubok way pa do ahay wa, wita dukwen waray re. Pa ga hana jiga na, kama kutok anaw, zek uno?"
⁴ Iyo, hana na njadak anan nga sa'am a nen saa ga ata kutok. Aday kwa bahay su doh uno ka larak nen i mer su way anahan wa dukwen, do ahay ti tama nen aga tinen re."

⁵ «A ngaman ahay ana do sa tama gudire pa bahay su doh anahan ataya wa karterek karterek fok. A cace pu do mama'am a wa, a wa: "Gudire ana bahay su doh uno inde apak na jugumaw?"

⁶ «Dowan ata a mbadahan apan, a wa: "Gudire sa amar ana bahay su doh anak inde upo, gungwan sakat."

«Do si mer su way ata a jan, a wa: "Ihe, tama derewel sa gudire anak hana kwayan'a. Njahay aday vindey apan na, gungwan sa amar kwa kuro dara bina sakat sabay."

⁷ «A jan ana do hinen asa, a wa: "Aday iken, gudire ana bahay su doh uno inde apak na juguma ite anaw?"

«A mbadahan apan, a wa: "Gudire sa ndaw anahan inde upo buho sakat dara."

«Do si mer su way ata a jan na: "Ihe, gaba derewel sa gudire anak kagasl, aday vindey ahay apan na gudire sa ndaw ata na, buho sakat fudo."

⁸ «Bahay su doh anahan ata ka varak anan zlangar ana do si mer su way anahan ata awan, anga dowan ata ka gak mer su way sa wurwer a wulen a tinen inde. Anga do sa daliyugo a anan aya na, ta zalay do sa ide jiyjay ahay ta sa ga mer su way sa wurwer.

⁹ «Natiya, nen apan ni jak ikwen, kwanay na, benen car ta do ahay ta zlile sa daliyugo a anan aday bidaw? Ata, zlile sa daliyugo a ka sak a ndav pikwen wa na, Mbərom i tama kwanay pa cakay anahan a sa coy kutok.

¹⁰ «Kak dowan aday ka mbak apan sa gan nga ana way bayak a bay ata ta caved a na, kwa way bayak a dukwen i mba apan sa gan nga ta caved a re. Aday kak dowan a a mba apan sa gan nga ana way bayak a bay ata tatibay na, kwa way bayak a dukwen i mba apan sa gan nga tatibay

re. ¹¹ Matanan, kak abay ki mben apan sa gan nga anà zlile sə daliyugo a anan tətibay nà, waya saa mbakak ikwen anan zlile dīdek a aday ki gen anan nga anaw? ¹² Kak aday abay ki mben apan sa gan nga anà zlile su dō hinen ahay tətibay nà, waya sa varak ikwen mbala ana kwanay a saa lavay ata mba asa anaw?»

*Atə Mbərom tə dala
Mata 6.24*

¹³ «Dowan saa mba apan sa gan mer su way anà bahay su doh ahay cew nà, ibay. Anga kə pəlak anan dō kərtek a lele nà, i nan ide anà dowan hinen ata awan. Kabay, tə njahak tu dō kərtek a lele gerger cəna, i kədəy anan dowan a hinen ata awan. Matanan, ki mben apan sa gan mer su way anà Mbərom aday sə pəlay dala, cew maya dukwen, i ga zek bay re.»

Atə Yesu tə Farisa ahay

*Mata 11.12-13, 5.31-32;
Markus 10.11-12*

¹⁴ Farisa aya inde à man ata tə sləne 'am a Yesu ma ja ataya fok nà, ta ma nga sə mbasay apan anga tinen a aday nà, tə pəlay zlile tə mindel.

¹⁵ Anga nan, Yesu a jan atan, a wa: «Kwanay aday nà, ki gen anan may, dō ahay ta ca pikwen nə, kawa dō lele aya awan. Əna cəkəbay Mbərom nà, a san way sə mivel a kwanay aya zle. Bina way aday dō ahay tə həran nga ata nà, Mbərom a ca pə way ata ite nə, kawa way ma ga mənjadək awan.

¹⁶ Kwakwa ata nà, dō ahay tə pərahan azar anà Mbərom nə ta sə dəfan apan ana Tawrita a Musa tə deftere ana dō maja'am a Mbərom ahay. Əna a bənay ahay kwa pə ana Yuhana dō sa gan baptisma anà dō ahay ata wa nà, dō ahay tinen apan ti dəkay anan ləbara sə bahay a Mbərom mugom awan. Natiya kuwaya kà gak anan may sə ndərboç uda zek, anga sə dəzle a uda awan. ¹⁷ Aya əna, Tawrita a Musa nə lele hwiya. Andav a daliyugo tə bagəbaga mburom nà, wita way ma da 'am a bugol bay. Ma da 'am a adəka nà, sə lize a wa alfabe kərtek à Tawrita a Musa wa, i ga zek bay.

¹⁸ «Matanan re, kuwaya kə rəzlak anan uwar anahan, aday kə gəbak uda uwar hinen nà, wita kə gak mədigwed. Dowan kə gəbak uwar a ma razl a ata dukwen, winen kə gak mədigwed ite re.»

Atə Lazarus tə dowan a inde zlile awan

¹⁹ Pə dəba anahan a wa asa, Yesu a jan atan, a wa: «Dowan a inde nà, winen zlile awan. Zana anahan a sa pak pi zek təkede nà, lele awan, aday sə dala bayak a re. Pə luvon, pə luvon fok nà, winen mə njahay a nə, à barbarar inde. ²⁰ Dowan a inde ite, tə ngaman Lazarus, winen mətawak awan. A taa nahay nə pə məsudoh a dowan ata awan, aday zek anahan a dukwen, mbəlak a dəkdek. ²¹ A gan may sa pa way sa pa sə pəpasay pə dowan a

zlile ata wa ata awan. Kəla ahay dukwen, ta nay ahay sə ndəlkeđ anan mbəlak a anahan a ataya awan.

²² «Natiya kutok, dowan mətawak ata a mac, aday maslay a Mbərom ahay tə gəbak anan ayak à man ana Ibərahima, pə cakay a Mbərom. Do sə zlile ata dukwen a mac ite re, aday ta la anan à məkə. ²³ A man ata kutok nà, dowan a zlile ata, winen apan i ga dəcə bayak awan. A ca ide à mburom, a canan ayak anà Ibərahima tə Lazarus, tinen miya awan, dəren. ²⁴ A zlah pi zek, a wa: “Ibərahima! Kem, nà gak i zek wa ite! Amboh, slan Lazarus, à tar wan sə alay anahan à a'am inde, aday i naa təlo pə miresl aday ũ go ziyya ite. Bina nen apan ni ga dəcə ũ uko a anan inde tə mindel.”

²⁵ «Ibərahima a mbəđahan ahay apan ite, a wa: “Matanan, wan uno. Əna ənga, bayak pə anjahay anak à alay iken tə sifa mba ata aday. Iken nà, kə njahak à barbarar a inde, aday Lazarus nà, kà gak dəcə bayak awan. Həna ite nà, winen, winen apan i man uda à man a anan, aday iken ite dukwen, ki ga dəcə kutok. ²⁶ Tə winen ata təkə dukwen, cəved inde aday do a manay i dəzlek ayak à man a kwanay nà, ibay, kabay do a kwanay i nay à man a manay dukwen, i ga zek bay re. Anga məkə inde sololo à wulen a nuko.”

²⁷ «Dowan ata a mbəđahan apan asa: “Amboh,

Ibərahima! Kem, slan Lazarus əga bəbay uno ite. ²⁸ Anga mərak uno aya inde dərə nà, u no Lazarus à sa təkəren atan 'am à sləmay ite, anga aday tã sa nay à man sə dəcə uno a anan inde sabay ite.”

²⁹ «Ibərahima a mbəđahan apan asa, a wa: “Tawrita a Musa tə deftere ana do maja'am a Mbərom ahay inde asənə, mərak anak ataya tã đəfan atan apan bidaw?”

³⁰ «Dowan ata a jan asa, a wa: “A'ay! Ibərahima, bəbay uno, wuna! Əna, hinahibay do sə məkə kà zlak patan dezl nà, ti yam pə ines a tinen ahay tə đidək awan.”

³¹ «Ibərahima a jan, a wa: “Matanan. Əna kak mərak anak ataya tə slənek anan anan 'am a Musa tu do maja'am a Mbərom ataya bay cəna, kwa do sə məkə a à zla təkede nà, ti slənen a bay re.”»

17

*'Am sə pəse ines ahay
Mata 18.6-7, 21-22;
Markus 9.42*

¹ Yesu a jan anà njavar anahan ahay asa, a wa: «Hwiya way ahay inde, tinen apan ti zla anan do zənzen a i ines ahay inde. Aya əna, dəcə i tərən anà do sa njak anan do ahay aday tã ga ines ataya awan. ² Natiya, ata pə dowan a sa njak anan do ahay ata nà, suwan pə winen tã banan van à dundo, aday tã larak anan ayak à bəlay inde. Bina, do aday winen apan i njak do ahay matanan ata nà, Mbərom i ga anan alay tə

dowan ata zal pa sa lar anan à bəlay inde ata wa. ³Matanan, liven anà zek a kwanay ahay lele.

«Aday, kak mərak anak inde, kà gak ines nà, suwan đakan anan tə təpa təpa awan. Winen ite kə təmahak, kə mbəsakak anan ines anahan ata nà, pəsen anan. ⁴Kwa abay à ga winen apan i gak ines pə luvon kərtek a saray cuwbe, aday winen apan i nay ahay à man anak đukwen saray cuwbe ta sa ja nə “Amboh, nə yimak pə ines uno!” nà, iken đukwen, pəsen anan acəkan ite re.»

Adaf nga pə Yesu

⁵ Natiya, pə dəba anahan a wa nà, do maslan a Yesu ataya ta jan nà: «Ba Məduwen, man umo zek aday adaf nga a manay pə Mbərom à zəga ite!»

⁶ Bahay a tinen ata a mbədahan atan apan nà: «Kwa adaf nga a kwanay à ga inde nə mənjoek, kawa wan sə bəzan mənjoek nà, ki mben apan sa jan anà dədazl sə ngəvəray: “Ndaha à man a anan wa, aday ka saa njahay à bəlay inde!” đukwen, i bənak ikwen à 'am wa re.»

Do si mer su way lele awan

⁷ Yesu a ja asa, a wa: «Hinahibay dowan a kwanay kərtek a, aday do si mer su way anahan inde, winen apan i ga mer su way à kiβe, kabay winen apan i bal təman ahay. Kà mak ahay à kiβe wa nà, bahay su doh anahan i jan: “Hayak ahay, pa đaf!”

kwayan'a đaw? ⁸I jan adəka bugol nà: “Do ahay way sa pa, mbədahan anà zana, aday kà naa vuro way sa pa tə way sa sa aya awan.” Aday i jan: “Iken, ki naa pa nà, pə dəba anahan a wa!” bidaw? ⁹Kwanay kə jilen nà, i gan suse anà do si mer su way anahan ata anga kà gak anan mer su way ataya đaw?

¹⁰ «Kwanay a đukwen matanan re. Ka sak i gen anan mer su way mbala a Mbərom sa jak ikwen: “Gen anan!” ataya nà, jen adəka nà: “Manay nà, do sa ga mer su way anak ahay ca. Ma ga nə mer su way mbala ana manay a saa ga ata awan.»

Yesu a mbar anan do mə dugwad aya inde kuro

¹¹ Natiya, à alay a Yesu winen apan i zla à Urəsalima nà, a zla tə wulen ana daliyugo sə Samariya tə Galile. ¹²A sa jəka i dəzle à wulen su doh a inde nà, tə zlangay tə dowan aya inde kuro, mə dugwad aya awan. Tə tavay zad, ¹³aday ta jay 'am tə məgalak awan, ta wa: «Amboh Yesu, bahay a manay, mǎ gak i zek wa ite!»

¹⁴ Yesu a canan atan ayak ite cəna, a jan atan, a wa: «Zlen, aday ka si ken anan anan zek a kwanay anà do sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom.» A alay a tinen apan ti zla à man ana do sə gədan dundo à way ahay ataya kutok nà, tinen a fok tə mbərak.

¹⁵ Əna do a kərtek à wulen a tinen ata wa, a ca apan

kè mbərak ata nà, pəlasl, a ma pə dəba à man a Yesu, a dazlan sə həran nga anà Mbərom tə məgalak awan. ¹⁶ A dəzley ahay à man a Yesu cəna, a dukwen gərmec ta sə rihen nga ù vo, a ngəran kutok. Dowan ata nà, winen Samariya ahay.

¹⁷ Yesu a cəce kutok, a wa: «Na wa, dō a kuro ataya fok nà, tə mbərak re ba? Aday azar su dō a dəsudō ataya nà, tinen aha kəlanaw? ¹⁸ Dowan sə jalay apan aday sa naa ngəran anà Mbərom nà, ibay, si mədurlon a anan taayak kələdaw?» ¹⁹ Pə dəba wa kutok, a jan anà dōwan ata awan: «Slabak, zla way anak. Mbərom kè mbərak iken anga kə dəfak upo nga.»

Yesu i sa may ahay nà, ma i təra aday anaw?

Mata 24.23-28, 37-41

²⁰ Natiya, pə dəba anahan a wa kutok Farisa ahay tə cəce pə Yesu wa, ta wa: «Bahay a Mbərom a i sa slay ahay nà, siwaw?»

Winen a mbədəhan atan apan, a wa: «Bahay a Mbərom a i slay ahay aday nà, dōwan i canan tə ide bay. ²¹ Dowan i mba apan sa jəka: “Bahay a Mbərom nə winen həna” kabay “Winen tiya” bay re. Əna, sənən apan lele, bahay a Mbərom nà, winen à mivel a kwanay aya inde adəka coy.»

²² Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Alay a inde i slay ahay, aday ki gen anan may

sə cinen uno apan way sə luvon kərtek à wulen a kwanay inde. Əna i ga pikwen zek bay re. ²³ Ti naa jak ikwen asa: “Almasihu nə winen həna” kabay “Winen tiya” nà, kà sa ngəmen sa zla à man ataya bay. ²⁴ Anga nen, Wan su Do, ni may ahay nà, kawa awuted a Mbərom sə wuted pərad, aday dō ahay fok ta san apan zle ata awan. ²⁵ Əna way ata i saa təra nà, nen Wan su Do ni ga dəce bayak awan, aday dō a sə wuswes anan aya dukwen, ti ngam nen bay re.

²⁶ «À alay a Wan su Do i may nà, way ahay ti təra nə kawa sə təra à alay ana Nuhu ata re.* ²⁷ A alay ata nà, dō ahay tinen apan ti taslay mivel sa pa way ahay, ta sa sa way a tinen ahay, sə gəba uwar ahay, aday sa var a dəna a tinen ahay à mbaz, hus pə luvon ana Nuhu sa zla way anahan à kwalalan inde ata kutok. Pə dəba anahan a wa cəna, iven sukwat ahay ngəv ngəv kutok, pa rah anan daliyugo nə fadada, pa lize anan dō ataya fok.

²⁸ «Aday asa, ni i may ahay nà, i ga nə kawa way sə təra à alay ana Ludu ata awan. A alay ata nà, dō ahay tinen apan ti pa way, ti sa way ahay, tinen apan ti sukom anan way tə way a tinen ahay, aday tinen apan ti sukom uda re, tinen apan ti casl guvo ahay, aday tinen apan ti han doh ahay re. ²⁹ Aday, pə luvon ana Ludu sa nay way anahan à Sodoma wa ata nà, uko pi

* 17:26 Ca pə Laataanooji 6.5-12, 7.6-23.

zek tə mətətok sə uko awan, tə pəkay ahay à mburom wa, dənam lize anan dō ataya fok re.† ³⁰ Aday pə luvon uno nen Wan su Do saa may ahay ata nà, way ahay ti təra matanan. Dowan saa san pi zek nà, ibay re.

³¹ «Əna pə luvon ata kutok nà, dō aday winen pa nga su doh dukwen à dazay, à haw, əna à sa ray ahay way anahan ahay ù doh wa bay. Dowan a winen à guvo dukwen, à saa nay ahay agay bay re. ³² Ənga, bayiken pə way a uwar a Ludu sa ga ata aday.‡ ³³ Matanan, dōwan a kà gak anan may sa tam anan sifa anahan nà, i lize anan. Aday dō sə lize anan sifa anahan nà, i tam anan adəka bugol.

³⁴ «Nen nà, ni jak ikwen anan acəkan: Pə luvon ata nà, kwa dō ahay cew mə nahay a pə lala kərtek a dəp nà, dō kərtek a nà, ti gəba anan, aday dō hinen nə ti mbəsak anan. ³⁵ Kwa uwar ahay cew tinen apan ti gan pə kərtek a dəp nà, dō kərtek a nà, ti gəba anan, aday dō hinen nə ti mbəsak anan. [³⁶ Kabay dō ahay cew tinen à guvo kərtek a inde dəp nà, dō kərtek a nə ti gəba anan, aday dō hinen nə ti mbəsak anan.]»

³⁷ Njavar anahan ahay tə cəce panan kutok, ta wa: «Ba Məduwen, way ata i sa ga zek jiya nà, ahaw?»

A mbədahan atan apan, a wa: «À man a aday way ma mac a inde ata cəna, mugu-

dok ahay ti halay nga bayak a nà, à man ata awan.»

18

Jike pə mədukway sə uwar a inde tə bahay

¹ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a gan jike sa 'am a anan anà njavar anahan ahay, anga aday tã sa ya nga sa gan amboh anà Mbərom bay. ² A jan atan kutok, a wa:

«À wulen su doh a inde nà, bahay sa man ata nə a jəjaran anà Mbərom bay jiga awan, aday a təma 'am a dōwan itəbay fok re. ³ Mədukway sə uwar a inde à wulen su doh ata ite, a taa nay ahay cuhcəh àga bahay ata awan, a jan anà bahay ata nà: «Amboh, go anan sariya uno inde à wulen a manay tu dō manidə uno ite.» ⁴ Əna hwiya bahay ata a ngam sa gan anan sariya anà uwar ata bay, hus sariya anahan ata kə njahak bayak awan.

«Coy, bahay ata a jalay à mivəl anahan inde, a wa: «Kwa abay nə jəjaran à Mbərom bay, kwa nə təma 'am su dō bay təkede nà, ⁵ suwan ni gan anan sariya anahan a anan. Bina mədukway sə uwar a anan winen apan i taa wuse nga ta sa nay ahay àga nen sidew sidew anga 'am sə sariya anahan a anan.»»

⁶ Pə dəba anahan a wa kutok nà, Bahay Yesu a jan atan asa, a wa: «Ənga, jilen pə way a bahay a sa ga ata lele aday!

† 17:29 Ca pə Laataanooji 19.24-25. ‡ 17:32 Ca pə Laataanooji 19.26.

⁷ Kwanay kə sənen apan ite bay daw? Matanan, Mbərom bugol nà, i man zek anà do anahan sa taa gan amboh luvon tə ipec ataya re bidaw? I ga apan munok bay asanaw?
⁸ Nen apan ni jak ikwen anan həna: Mbərom i man zek anà do anahan ataya bəse. Aya əna, nen, Wan su Do ni saa may ahay pə daliyugo nà, ni tan ahay à nga anà do sa daw upo nga ahay dəp daw?»

Jike pə Farisa inde, tu do sa cakal jangal

⁹ Natiya, do azar aya inde à man ata, tinen tə jalay nà, tinen do didek aya awan. Aday tə kədəy anan do azar aya re. Anga nan, Yesu a gan atan jike miza asa, a wa:

¹⁰ «Dowan aya inde cew ta zla ù doh sə mazlaḅ a Mbərom saa ga amboh. Dowan a kərtek a nà, Farisa ahay, aday do hinen ite nà, winen do sə cakal jangal.

¹¹ «Farisa ata a tavay, a ga amboh à mivel anahan inde, a wa: “Mbərom, suse anak anga nen nà, do mi nes a kawa do azar aya ite bay. Aday nen dukwen kawa do sə cakal jangal a anan ite bay re. Nen do sə akar bay, na ga mədigwed bay, aday nen huwan a bay re. ¹² Na ga sumaya pə lumo fok nà, saray cew. Nə njadak way cəna, à kuro wa fok nà, nə varak anan kərtek awan.”

¹³ «Do sə cakal jangal ata ite, a tavay duren, a nan sa ca ide à mburom bay fok. A

ma nga sə jalay mərava si zek anahan*, a wa: “Mbərom, amboh. Nà gak i zek wa ite, anga nen nà, do sə atahasl.”»

¹⁴ Natiya, Yesu a ndav anan kutok, a wa: «Sa zla agay didek a pa 'am a Mbərom a nà, do sə cakal jangal ata awan, bina Farisa ata bay. Anga dowan kə hərak anan nga i zek nà, Mbərom i man anan nga anahan à məndak. Aday dowan kə mak anan nga anahan à məndak ite nà, Mbərom i hərən nga adəka.»

Yesu a daw ngama pə gwaslay ahay

Mata 19.13-15; Markus 10.13-16

¹⁵ Natiya, pə dəḅa anahan a wa kutok nà, do ahay ta nan anan ahay gwaslay cacədəw aya anà Yesu, anga aday à daw patan alay sə ngama. Əna njavar anahan ahay ta ca apan do ahay tinen apan ti nay anan ahay gwaslay ahay ata nà, ta ma nga sə gafan 'am anà do ataya awan.

¹⁶ Yesu a ngaman ahay anà gwaslay ahay pə cakay anahan, aday a jan anà njavar anahan ataya ite, a wa: «Mbəsiken anan ahay gwaslay ahay, kə gifen atan 'am sa nay ahay pə cakay uno bay, anga bahay a Mbərom mə lavay zek a adəka nà, anà do sa ga minje tə tinen anaya ata awan. ¹⁷ Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Kuwaya kə təmahak Mbərom bahay anahan kawa wan

* **18:13** Dowan ata a dəcan à mbac anahan. Ata àga tinen, a nan sa ja nà, kə jalay mərava si zek anak.

cədew bay nà, Mbərom i ga apan bahay kula itəbay.»

Bahay a inde zlıle awan

Mata 19.16-30; Markus 10.17-31

¹⁸ Pə dəba anahan a wa nà, bahay a inde a cəce pə Yesu wa, a wa: «Miter, lele a anan, ni ga nə ma aday ni saa njad sifa sa ndav bay ata anaw?»

¹⁹ Yesu ite a mbədahan apan, a wa: «Ka wa nen lele a nà, angamaw? Dowan inde lele ibay, si Mbərom a kərtek. ²⁰ Na wa, ka san nga sa 'am a Mbərom mə baslay aya zle asanaw? Kà ga mədıgweđ bay, kà vad nga su do bay, kà ga akar bay, kà gad mungwalay pu do bay, dəfan apan anà atə bəbay anak tə may anak.†»

²¹ Dowan ata a mbədahan apan kutok, a wa: «'Am ataya fòk nà, nə bənak atan lele, kwa à alay a nen cədew a mba.»

²² Yesu a sləne 'am a dowan ata cəna, a jan nà: «Tə winen ata təke nà, way inde kərtek kə mbədəkek panak re: Zla, sukom anan way tə way anak ahay fok, aday kə gəzlan anan dala a anà do mətawak aya awan. Matanan kutok, ki i njad zlıle anak à mburom. Aday hayak, pəruho azar.»

²³ Əna dowan ata a sləne anan 'am a Yesu ata cəna, a cəban, anga winen zlıle awan.

²⁴ Yesu a zəzor anan dowan ata lele nà, a wa: «Ma dan 'am awan anà do zlıle awan sa zla à bahay a Mbərom inde. ²⁵ Kə sənən apan zle, zlugweme i

ndərmad tə məke sə ləpəre nà, i ga zek bay. Əna ma da 'am a sə zalay way ata nà, do sə zlıle sa zla à bahay a Mbərom inde ata awan.»

²⁶ Do sə sləne 'am anahan a sa ja matanan ataya nà, ta wa: «Kak sə matanan cukutok nə, waya saa mba apan saa tam aday sa zla à bahay a Mbərom inde anaw?»

²⁷ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Pu do zənzen a nà, i ga zek bay, əna pə Mbərom nà, way ahay fok a ga zek ca.»

²⁸ Pə dəba anahan a wa nà, Piyer a jan ite, a wa: «Aday manay həna nà, mə mbəsakak anan way a manay ahay fok sə pərahak azar asanaw?»

²⁹ Yesu a jan atan, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə dıdem a həna: Do aday kə mbəsakak anan doh anahan, kabay dalay anahan, kabay mərak anahan ahay, kabay do anahan ahay, kabay gwaslay anahan ahay anga bahay a Mbərom ata nà, ³⁰ kwayan'a həna, i naa njad anan uda way anahan ataya bayak awan, zal panan adəka. Aday i njad anan uda way anahan ahay cəna coy bay re. Azanan, pə uho saa nay ata nà, i naa njad nà, sifa sa ndav bay ata pa 'am re.»

Yesu a dakay anan amac anahan ta sə slabakay anahan asa

Mata 20.17-19; Markus 10.32-34

³¹ Natiya, Yesu a ngaman anà do maslan anahan a kuro

† 18:20 Ca pə Gurtaaki 20.12-16; Tooktaaki Tawreeta 5.16-20.

nga cew ataya demdem kəcah à wulen sə do ahay wa, a jan atan nà: «Ihe, pəken sləmay pa 'am a anan aday. Sənen anan həna, mənuko apan dī zla à Urəsalima. A man ata kutok nà, way ana do maja'am a Mbərom ahay sə vinde pi nen, Wan su Do, ataya fok i i ga zek kutok. 32 Ti varan nen à alay inde anà do sə pəra ahay. Tinen ti mbasay upo, ti ro mindel, ti cəre upo mənə, 33 ti ndəbay nen, aday ti i vad nen kutok. Əna cəkəbay aday, pə luvon maakan anahan a nà, ni i slabakay ahay way uno à məkə wa.»

34 'Am anahan a sa jan ù do maslan anahan ataya nà, tinen tə sənək anan 'am ata bay jiga awan. Pə tinen nà, 'am ata mi dər a mba, anga 'am ata a nan sa ja nə maw nà, tə sənək a bay re.

Yesu a mbar anan hufof a inde à Yeriko

Mata 20.29-34; Markus 10.46-52

35 Natiya, à alay a Yesu winen apan i dəzle à wulen su doh sə Yeriko bəse coy nà, hufof a inde mə njahay a pə cakay cəved, winen apan i dubok way pə do ahay wa.

36 Dowan a hufof ata a sləne nà do ahay tinen apan ti zla tə cəved ata nà, a cəce patan wa, ləbara awan. 37 Do ataya ta jan nà: «Yesu do sə Nazratu, winen apan i zla tə cəved a anan.»

38 A sləne 'am ata cəna, a zlah pi zek, a wa: «Yesu, wan ana Dawuda, nà gak ĩ zek wa ite!»

39 Do mə lahay a pa 'am a Yesu pə cəved ataya ta ma nga sə gafan 'am, ta jan nə: «Tacay 'am. Njahay tete.»

Əna hwiya dōwan ata a ngam sə təma 'am a tinen ata bay. A ma nga sə zakay anan azlah tə məgalak a bugol, a wa: «Amboh, wan a Dawuda, nà gak ĩ zek wa ite!»

40 Yesu a sləne 'am anahan ata nà, a tavay jek, a jan ù do ataya nə: «Ənga, bənen anan ahay alay à man uno a aday.» Tə bənan ahay alay à man a Yesu awan. A dəzley pə cakay anahan a nà, Yesu a cəce panan kutok, a jan: 41 «A nak nà gak nə maw?»

Dowan ata a mbədfahan apan, a wa: «Ba Məduwen, u no, təbo anan ide uno ahay ite!»

42 Yesu a jan: «Kə mbərak coy! Ka mbar nà, anga kə dəfak upo nga ata awan.»

43 Kwayan'a, ngurret ide anahan ahay tə təkək acəkan. Winen ite gədek sə pərahan azar anà Yesu. A dazlan sə həran nga anà Mbərom, aday do sə canan anà way ata fok, ta ma nga sə həran nga anà Mbərom ite re.

19

Atə Yesu tə Zakayus

1 Natiya kutok, Yesu a dəzle à Yeriko, aday winen apan i zla tə wulen su doh ata awan.

2 Dowan a inde à wulen su doh ata, tə ngaman Zakayus, winen zlıle awan, aday winen bahay su do sə cakal jangal ahay. 3 A gan may sə canan anà Yesu ite, əna a mba apan sə canan bay, anga do

ahay inde bayak awan, aday dukwen winen do betele a re. ⁴ A haw pa 'am, a jan i sé sə ngəvəray inde, anga aday â canan à Yesu, bina Yesu winen apan i zla tə cəved sa man ata awan.

⁵ Yesu a dəzle ù vo sə ngəvəray ata nà, a cak ayak uda ide, aday a canan ayak anà Zakayus. A jan ayak, a wa: «Zakayus, dazay ahay kagasl bəse. Bina, biten nà, ni zla àga iken, nen nà mbəlok anak awan.»

⁶ Zakayus a sləne 'am ata cəna, a dazay ahay i sé ata wa kwayan'a, ta zla tə Yesu àga winen awan, a təma anan Yesu tə ataslay mivəl awan.

⁷ Do ataya fok tə canan anà Yesu sa zla àga Zakayus ata nà, a cəban atan. Anga nan ta ma nga sə gəđan azar, ta wa: «A zla àga do sə atahasl a anan jiga nə ləbara maw?»

⁸ Natiya kutok, Zakayus a tavay pa 'am a Yesu, a jan: «Miter, nen nà, ni gəzla anan zlile uno wurasl i zek wa, aday ni varan anan əngal awan, anà do mətawak aya awan. Aday asa, kak way su do inde nə ngəzərak panan tə danakay dukwen, ni man anan uda məcəpar fudo.»

⁹ Yesu a mbəđahan apan, a wa: «Biten a anan nà, zay a Mbərom kə tərak à gulom su doh a anan, bina Mbərom kə təmak iken. Iken a dukwen, zahav ana Ibərahima guzwez a re asanaw? ¹⁰ Anga, nen Wan su Do, na nay ahay nà, sə pəlay do mə lize aya awan, aday sa tam atan.»

Jike su do si mer su way ahay

Mata 25.14-30

¹¹ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a gan jike sa 'am anà do sa pak sləmay pa 'am anahan ataya awan. Anga tinen tə bayak nà, Yesu i saa dəzle à Urəsalima nə, bahay a Mbərom i i kay zek uho kutok. ¹² Anga nan a jan atan, a wa:

«Dowan a inde nà, winen ngəlaw awan, a slabak sa zla pə daliyugo dərən awan, anga aday ti i dəfay anan ahay bahay a pu do anahan ahay, aday i may agay. ¹³ A alay a winen apan i ra zek sa zla nà, a ngaman anà do si mer su way anahan azar aya kuro, aday a gəzlan atan dala sə mbəda anan alay anà tinen a fok. A varan anà kuwaya fok dala sə gura kərtek. A jan atan nà: “Mbəđihen anan alay, hus pə luvon uno saa may ahay ata awan.”

¹⁴ «Pə dəba anahan a wa nà, do a sə wulen su doh anahan ataya tə sləne sa jəka winen kə zlak pə daliyugo dərən a aday ti dəfay anan ahay bahay pa nga a tinen ata nà, a cəban atan anga tə pəlay anan bay. Anga nan ta slan do ahay à dəba anahan wa saa jan anà do sa man ataya nà: “A nan umo dowan ata à njahay bahay a pa nga a manay bay.”

¹⁵ «Tə winen ata təkə dukwen hwiya tə dəfak anan ahay bahay a pa nga a tinen təktek. Winen a may ahay agay kutok. A ngaman anà do anahan a winen sə gəzlan atan dala ataya fok, aday a

nan sa san, ta ga nə ma tə dala anahan a sə gəzlan atan ata anaw.

16 «Do mama'am awan, a nay ahay, a jan: “Bahay uno, iken kə vuro nə dala sə gura kərtektəkke. Əna dala anak kə wahak ahay apan kuro, uwec wa may sə dala a re.”

17 «Bahay ata a mbəđahan apan, a wa: “Ka gak mer su way lele tə way bayak a bay awan. Anga nan, həna ni đaf iken bahay awan, aday ki lavan nga anə wulen su doh ahay kuro.”

18 «Do mə slala cew awan, a nay ahay ite, a jan: “Bahay uno, iken kə vuro dala sə gura nə kərtektəkke, əna dala anak kə wahak ahay apan đara, uwec wa may sə dala a re.”

19 «Bahay ata a mbəđahan apan, a wa: “Iken đukwen ka gak mer su way lele a re. Nə đəfak iken bahay awan, ki lavan nga anə wulen su doh ahay đara ite.”

20 «Do hinen a nay ahay ite asa, a jan anə bahay ata, a wa: “Bahay uno, dala anak həna, nə ndakak apan man a zana inde. 21 Nə jəjarak tə mindel. Na san zle, iken do jinje awan. Anga à man a aday kə đəfak ayak way bay, ka zla sa ray ahay way à man ata wa re. A man a aday kə caslak ayak way bay, ka zla sə cəray wa way re.”

22 «Bahay ata a mbəđahan apan, a wa: “Iken nà, do lelibay awan. Ni gak sariya pa 'am anak a anan. Ka san apan zle nen nà, do jinje awan. A man a nə đəfak

way bay đukwen nə gəbay ahay wa way re. Aday à man a nə caslak awan bay đukwen, nə cəray wa way re bidaw? 23 Kak sə matanan nà, kə nduko ayak man pə dala uno à bank bay nà, angamaw? Aday ata na mak agay nà, kagasl ni tan ahay à nga nə kə wahak apan bidaw?”

24 «A jan anə do ahay kutok, a wa: “Təmihen panan dala a kərtek a anan, aday viren anan anan apan anə do a aday dala anahan kə wahak apan wan a kuro ata awan.”

25 «Tinen tə mbəđahan apan ite, ta wa: “Ba Məduwen, winen bugol nà, dala anahan nə inde kuro asənə, mi varan anan apan asa đaw?”

26 «A jan atan, a wa: “Nen nà, ni jak ikwen anan: Kuwaya way anahan inde cəna, ti zəgahan anan apan adəka, əna do aday way anahan nə mənjoek ata nà, ti ngəzar panan kwa mənjoek anahan ata re. 27 Aday đukwen, abay kurre ata nà, do manide uno ahay ta gan may nə təra bahay a bay bugol asanaw? Əna kagasl, ənga, bənen atan ahay pa 'am uno à man a anan, aday kə vəden atan kutok.”»

*Yesu a zla à Urəsalima
Mata 21.1-11; Markus
11.1-11; Yuhana 12.12-19*

28 Pə dəba ana 'am anaya wa nà, Yesu a njahan pa 'am wa anə do ahay, sa zla à Urəsalima. 29 Tə dəzle bəse tə wulen su doh sə Baytifaji tə Baytiniya, pə cakay ana culok sə ngaman Ulivet

ata nà, a slan njavar anahan ahay cew ta sa jan atan nà: ³⁰ «Zlen à wulen su doh a tiya pa 'am a kwanay ata awan. Kə dazlen à man ata nà, ki ten anan à nga anà wan sə zungo a inde ma ban awan, aday dowan kə jənak apan kula bay re. Natiya, pəsiken anan ahay, aday hayak ikwen anan. ³¹ Kak dowan a kə cəcihek pikwen wa «Ki i gen anan maw?» nà, jen anan: «Bahay a gan may.»»

³² Do maslan a cew ataya ta zla kutok, ta tan ayak à nga nà, kawa ana Yesu sa jan atan ayak ata acəkan. ³³ Tə dazlan sə pəsak anan zungo ata nà, bahay sə zungo ataya tə cəce patan wa, ta wa: «Ki pəsiken umo anan wan sə zungo a nà, angamaw?»

³⁴ Tə mbəđahan atan apan nà: «Bahay a manay a gan may.»

³⁵ Ta nan anan ahay zungo ata anà Yesu kutok, tə bəbat apan zana a tinen ahay, aday tə zləzlam anan apan Yesu kutok.

³⁶ Tə dazlan sa zla kutok nà, do ahay tə wadad zana a tinen ahay pə cəved. ³⁷ Natiya, à alay a tinen apan ti dazle à Urəsəlima bəse, à man sə kəkarak anan ayak bəzlom sə Ulivet ata nà, njavar anahan ahay fok tə taslay mivel. Ta ma nga sə həran nga anà Mbərom tə məgalak awan, anga masuwayan a tinen a sə canan ataya awan.

³⁸ Ta wa: «Mbərom à đaf alay sə mazlađ anahan pə ba-

hay a saa nay tə sləmay anahan ata awan.*»

«Zay inde à mburom! Mbərom, winen Bahay sə mazlađ!»

³⁹ Farisa aya inde à wulen su do ataya awan, ta jan à Yesu nà: «Miter, jan anà njavar anak anaya nə, tə mbəsak sə bəbal awan.»

⁴⁰ Əna Yesu a mbəđahan atan apan, a wa: «Nen, ni jak ikwen, kwa tinen tə njahay way a tinen təkede nà, kon ahay đukwen ti zlah re asanaw?»

Yesu a yiman anan anà wulen su doh sə Urəsəlima

⁴¹ A alay a tinen apan ti dazle à Urəsəlima bəse coy ata nà, Yesu a canan ayak anà Urəsəlima, aday a dazlan sə yiman anan anà wulen su doh ata awan. ⁴² A wa: «Iken, wulen su doh a anan, abay kà san zay a sə dazley ahay apak biten a anan ata nà, suwan bidaw? Əna way ata kə đerek panak zek həna, anga nan kə sənək a bay. ⁴³ Wawayah wuna, iken wulen su doh a anan. Luvon anak a inde i slay ahay mba. Do manide anak ahay ti vak nga tə way sə alay aya awan, tə day ahay wa fok. Ti tacay iken. ⁴⁴ Do manide anak ataya ti lize iken tə gwaslay anak aya təkə. Ti mbazl a way ahay nə fok, kon hinen saa đinger zek pə hinen nà, ibay. Way ataya ti təra nà, anga kə sənək pə luvon a Mbərom a sa nay aday sa mak zek ata bay.»

* 19:38 Ca pə Jabuura 118.26.

Yesu a razl do sa ga masa ahay u doh sa mazla6 a Mbərom wa

Mata 21.12-17; Markus 11.15-19; Yuhana 2.13-22

⁴⁵ Pə dəba anahan a wa kutok, Yesu a zla u doh sə mazla6 a Mbərom. Aday a dazlan sə rəzlay a wa do sa ga uda masa ahay. ⁴⁶ A jan atan nà: «Ihe! Mə vinde a à Deftere a Mbərom inde nà, natiya awan: “Ti ngaman anà doh sə mazla6 uno nà, doh sa ga amboh.”† Aday kwanay kə tərən anan həna, lar su do sə ngəzar do ahay a nə kəkəməw?‡»

⁴⁷ Pə dəba anahan a wa kutok, a taa wazay u doh sə mazla6 a Mbərom ata nà, pac pac. Əna bahay sə gədan dungo anà way ahay, tə miter sə Tawrita ahay, aday tu do sə lavan nga anà do ahay ahay nà, ta gan may sa vad anan. ⁴⁸ Əna cəved a aday ti i ban anan nə kəkəməw ata nà, tə sənək bay, anga do ahay inde bayak a sa ta pak sləmay pə atətək way anahan nə lele tə mindel.

20

Sə varan məgala anà Yesu sa ga awan aya nə wayaw?

Mata 21.23-27; Markus 11.27-33

¹ Natiya, pə luvon a inde nà, Yesu winen apan i tətakan anan way anà do ahay u doh sə mazla6 a Mbərom. Aday winen apan i dakan atan anan 'am sə ləbara mugom a re. A alay ata kutok ite, bahay sə gədan dungo anà way ahay anga Mbərom, tə

miter sə Tawrita ahay, pi zek tə məced sə Yahuda ahay tə hədəken ayak pə cakay anà Yesu, ² tə cəce panan, ta wa: «Dakan umo anan aday, ka ga way anak a anan ataya nə tə məgala ana wayaw? Sə varak cəved a nə wayaw?»

³ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Nen dukwen ni cəce pikwen wa way kərtek aday re. Jen uno ite aday. ⁴ Sə slənay anan ahay Yuhana sa gan baptisma anà do ahay nə wayaw? Mbərom daw, kabay do zənzen a daw?»

⁵ Tinen ite, tə mbəda 'am pi zek a tinen awan, ta wa: «Di jan həna nà, kəkəməw? Kak da sak a jəka, Mbərom sə slənay anan ahay nà, i jak uko asa: “Kak kə sənən apan zle cukutok nà, kə dəfen apan nga bay nə angamaw?” ⁶ Aday kak da sak a jəka, do zənzen a sə slənay anan ahay nà, do ahay ti tar mənuko tu kon, anga tə dəfak apan nga, Yuhana nà, winen do maja'am a Mbərom acəkan.»

⁷ Anga nan kutok, tə mbədahan apan anà Yesu, ta wa: «Ma san bay.»

⁸ Yesu a wa: «Kak sə matanan cukutok ata nà, nen dukwen ni dakak ikwen anan dowan a sə vuro məgala sa ga mer su way anaya bay re.»

Jike pu do sa ga mer à guvo ahay

Mata 21.33-46; Markus 12.1-12

⁹ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a gan jike a anan anà do ahay, a wa: «Dowan a inde a

† 19:46 Ca pə Esaaya 56.7. ‡ 19:46 Ca pə Yeremiya 7.11.

jule təroz à guvo. A mbakan anan guvo à alay inde anà dō si mer su way ahay, a zla way anahan à man daren awan. Kə njahak ayak bayak awan.

¹⁰ «Natiya, alay a a sla kutok, way ahay dukwen tə nahak, bahay sə guvo ata a slənay ahay dō maslan anahan sa naa təmahan ayak way sə guvo ata pu dō anahan a sə mbəsak atan à guvo anahan ataya wa. Əna dō si mer su way ahay tə canan anà dō maslan ata cəna, ta ban anan, ta ndazl anan ledəddə. Tə mbəsak anan, a zla agay alay kəray awan.

¹¹ «Bahay sə guvo a slənay dō miza re, winen dukwen ta ndazl anan, tə walay panan agənah pəleslesle, ta razl anan, a ma way anahan alay kəriya re. ¹² Bahay sə guvo a slənay dō mə slala maakan a re. Pə winen ite nà, ta ga apan mbəlak bayak awan, aday tə rəzlay anan ahay à guvo wa re.

¹³ «Bahay sə guvo a wa: «Aday ni ga həna nà, kəkəma aday anaw? Suwan ni slan wan uno ləliwe a anan. Winen nà, izəne ti dəfan apan ite.»

¹⁴ «Cəkəbay dō sa ga mer ahay tə canan anà wan ata adəka nà, ta ja à wulen a tinen inde, ta wa: «Sa naa pa 'am sə guvo a adəka nə winen. Bənuke anan, vəduko anan. Ata guvo a anan i təra a mənuko.» ¹⁵ Wan ata a sa dəzlek ayak siwa a cəna, tə ngəza anan uho à guvo wa, ta

zla anan zad, ta vad anan à məke sa ndaw kutok.»

Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a jan atan kutok, a wa: «Aday həna nà, bahay sə guvo ata i ga anan dō si mer su way ataya nə kəkəma? ¹⁶ Bahay sə guvo ata nà, i may ahay agay, i lize anan dō sa ga mer à guvo anahan ataya fok. Aday i varan anan guvo ata anà dō maza aya awan.»

Əna dō sə sləne 'am ana Yesu ataya tə mbədahan apan, ta wa: «Wita matanan nà, i ga zek kula bay asanaw?»

¹⁷ Yesu ite a ca patan, aday a jan atan, a wa: «Ənga, bayiken pə way a mə vinde à Deftere inde a anan aday. Way ata a nan sa ja nə maw? A wa:

«Kon mbala ana dō sa dēzl way ahay sa lar anan ata nà, sə təra kon sə mide lele adəka nà, winen.*»

¹⁸ «Kuwaya kə slahak pu kon ata nà, kon ata i nes anan. Aday kon ata kə sak a slahay pə dōwan a ite dukwen, i ngələd anan.»

Jangal anà bahay sə Ruma Mata 22.15-22; Markus 12.13-17

¹⁹ A man ata kutok nà, miter sə Tawrita ahay, pi zek tə bahay sə gədan dūngo anà way ahay inde re. Tinen ta gan may sa ban anan Yesu, anga ta san zle, Yesu a ga jike sa 'am ata nà, pə tinen awan. Əna ta mbak apan sa ban anan bay, anga tə jəjaran anà man su dō awan. ²⁰ Tə dazlan sə dəfan ide anà Yesu,

* 20:17 Ca pə Jabuura 118.22.

ta slan dō ahay pə cakay anahan, anga aday ti ca panan azan. Do ataya tə tēra anan nga a tinen à man a Yesu nə kawa tinen dō dīdek aya awan. Ta gan may sa ban anan à acəce 'am a tinen ahay inde, anga aday ti varan anan anà bahay sə lavay daliyugo.

²¹ Do ataya tə cəce pə Yesu wa kutok, ta wa: «Miter, ma san zle, way anak sə đakay anan, ta 'am anak sa ja ahay fok nà, dīdek aya awan. Pə iken nà, dō ahay fok hērro à alay kərtek a wa, iken apan ki đakay anan cəved a Mbərom nà, tə dīdek awan. ²² Əna mbədahan umo pə acəce 'am a manay a inde həna aday: Cəved inde sə varan jangal anà bahay sə Ruma đaw? Bəzi mē varan bay đaw?»

²³ Yesu a san wurwer a tinen a zle. Anga nan a jan atan, a wa: ²⁴ «Ənga, viren uno ahay karanga kərtek aday bidaw?» Tə varan ahay kutok. A jan atan asa: «Diken uno anan aday, pə karanga a anan nà, mezeze a wayaw, aday mə vinde apan nà, sləmay a wayaw?»

Tə mbədahan apan ite, ta wa: «Wita nà, mezeze tə sləmay ana bahay sə Ruma.»

²⁵ Yesu a mbədahan atan apan ite, a wa: «Lele, kak matanan cukutok nà, viren anan anan way ana bahay sə Ruma anà bahay sə Ruma, aday way a Mbərom anà Mbərom a ite.»

²⁶ Do ataya ta ca apan nà, Yesu kə bənak atan pə

kwande. Ta mbək apan sə njad apan alay sa 'am sa ban anan pa 'am sə dō ahay sabay. Aday 'am anahan a sə mbədahan atan apan matanan ata đukwen kə gak atan masuwayan, tə njahay way a tinen ndədek.

Aslabakay à məke wa

Mata 22.23-33; Markus 12.18-27

²⁷ Pə dəba anahan a wa nà, azar su dō aya inde, tinen Saduki ahay, ta nay ahay pə cakay a Yesu sə cəce panan 'am. Tinen a aday nà, ta wa dō kə məcak nə i slabakay ahay sabay. ²⁸ Tə cəce 'am a anan pə Yesu wa, ta wa: «Miter, Musa kə vindek umo, a wa: “Do kə məcak aday kə mbəsakak uwar mənjàna wan nà, mərak a məsinde à gəba anan mədukway sə uwar awan aday ti wahan məgije anà dōwan a ma mac ata awan.” ²⁹ Aya əna, dōwan aya inde cuwbe, tinen tə mərak ahay. Do zek məduwen awan, a gəba uwar, a mac mənjàna sa njad panan wan. ³⁰ Do sa mban apan a hədek anan uwar ata mədukway awan, aday kə njadək panan wan bay re, ³¹ hus pə dō mə slala maakan a đukwen matanan asa re. A tēra nə matanan, matanan, hus tinen a cuwbe fok tə məcak mənjàna sa njad wan pə uwar ata wa. ³² Coy uwar ata đukwen kə məcak à dəba wa re. ³³ Əna aday kutok nà, pə luvon saa slabakay ahay à məke wa ata nà, uwar ata i

təra nə uwar a wayaw? Bina cuwbe a tinen a, tə gəbak anan pa sə uwar a re.»

³⁴ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Pə uho a mənuko a anan nà, do ahay tinen apan ti zəba uwar ahay, aday uwar ahay dukwen tinen apan ti zla à mbaz re. ³⁵ Əna azanan pə uho saa nay ahay ata nà, do aday ti slabakay à məke wa ataya aday tədə ta slak sə dəzle uda ataya nà, kwa do mungol aya awan, kwa do uwar aya dukwen, ti i gəba zek ahay sabay fok. ³⁶ Anga tinen nà, ti mac sabay, tinen kawa maslay a Mbərom ahay coy. Ti təra wan a Mbərom ahay, anga tə slabakak ahay à məke wa coy ata awan.

³⁷ «Pa 'am sə aslabakay à məke wa nà, Musa dukwen kà jak anan cərah awan, do ma mac aya nə ti i slabakay wanahan. A alay ana Musa sə vinde anan ləbara a Mbərom sa jan ahay 'am ù uko sə vərəgaz wa ata nà, a vinde, a wa, Bahay a mənuko nà, winen: “Mbərom ana Ibərahima, Mbərom ana Isiyaku, aday Mbərom ana Yakob‡” bidaw? ³⁸ Mbərom, winen nà, Mbərom su do ma mac aya bay, əna winen Mbərom su do tə sifa aya awan. Anga Mbərom a ca pə do ahay fok nà, tinen tə sifa aya awan.»

³⁹ Azar su do à wulen sə miter sə Tawrita ataya inde, ta jan a Yesu nà: «Miter, ka jak 'am lele awan.»

⁴⁰ Pə dəba wa nà, kuwaya a jəjar sə cəce panan 'am maza

awan.

Almasihu nà, wan a wayaw?

Mata 22.41-46; Markus 12.35-37

⁴¹ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a cəce patan wa, a wa: «Kəkəma aday do ahay ta jəka, Almasihu nà, wan ana Dawuda anaw? ⁴² Anga Dawuda a ta nga anahan a dukwen kà jak à Deftere Jabura inde, a wa:

“Mbərom Fetek a jan anà Bahay uno:

Njahay à alay puway uno,

⁴³ aday ni nahay anan do sa nak idə ahay,

ki ján patan tə saray.§”

⁴⁴ «Kak Dawuda a ngaman anà Almasihu nə “Bahay uno” bugol nà, winen i saa təra wan ana Dawuda nə, kəkəma asanaw?»

Bənen nga a kwanay pə miter sə Tawrita ahay wa

Mata 23.1-36; Markus 12.38-40

⁴⁵ Natiya, Yesu a jan 'am anà njavar anahan ahay pa 'am ana do ataya fok, a wa:

⁴⁶ «Ihe, bənen nga a kwanay pə miter sə Tawrita ahay wa. A nan atan sa bar nà, tə rəkot aya awan. Ta gan may nà, do ahay ta jan atan 'am à kwa-suko nà, tə akərdeh aya awan, à wulen sə do ahay inde fok. Tinen ù doh sə wazay ahay cəna, ta ca wa dukwen man zəbor aya awan. Ta zlak à man sa pa way nà, tə pəlay man sə njahay lele aya awan.

⁴⁷ Tinen apan ti ngəzar way pə mədukway sə uwar ahay

wa. Tinen apan ti ga amboh dukwen, ta ga nə zedede bayak awan, anga aday do ahay t̄a canan atan. Əna tinen nə, Mbərom i gan atan sariya ma da 'am awan.»

21

Mədukway sə uwar a inde a ndav pi zek sə varan way anə Mbərom

Markus 12.41-44

¹ Yesu winen ù doh sə mazlaḅ a Mbərom mba ata, a ca pu do sə zlile ahay nə, tinen apan ti pak dala à kukwar sa pak dala inde. ² Aday a canan anə mədukway sə uwar a inde mətawak awan, a gucek ayak uda dala sərdeḅe aya cew ite, kawa sa ja nə, dala bayak a bay.

³ Əna Yesu a jan à do ahay, a wa: «Nen apan ni jak ikwen t̄a didek awan: Mədukway sə uwar a mətawak a anan ata nə, k̄ə varak dala zal do ahay fok. ⁴ Anga do ahay fok ta var nə, mənəcək pə way a tinen a bayak a ataya wa. Əna mədukway sə uwar a anan ata, kwa â ga nə winen mətawak a d̄ep nə, k̄ə ndəvak pi zek. Anga a var anan nə, ta sa pa way anahan a t̄əke fok.»

Do manide ahay ti i mbazl anan doh sə mazlaḅ a Mbərom

Mata 24.1-2; Markus 13.1-

² ⁵ Azar su do əngal tinen apan ti ja 'am pu doh sə mazlaḅ a Mbərom ata awan, ta wa: «Ənga, cen pu doh a anan aday, mi dezl a tu kon lele aya awan, aday t̄ə way mə varan a anə Mbərom lele ataya awan.»

Əna Yesu a jan atan, a wa: ⁶ «Alay a inde, i slay ahay mba, way a kawa ana kwanay sə canan mə r̄əḅa a anan ataya fok nə, do manide ahay ti mbazl anan. Kon hinen saa dinger zek pə hinen nə, ibay fok.»

Way saa lahan anə andav sə daliyugo ataya awan

Mata 24.3-14; Markus 13.3-13

⁷ Natiya, do a sə sləne 'am anahan ataya t̄ə c̄əce panan, ta wa: «Miter, doh sə mazlaḅ a Mbərom i saa mbazl nə si-waw? Minje sa ma i ga aday mi saa san way ataya ti ga zek bəse anaw?»

⁸ A mbədahan atan apan, a wa: «Liven anan i zek a kwanay ahay lele, d̄owan â sa njak kwanay bay. Anga do ahay bayak a ti ḡəḅa sləmay uno, ti nay, kuwaya i ja winen nə Almasihu. Əna k̄a sa t̄əmihen sə p̄ərahan atan azar bay. ⁹ Ki slənen ləbara sə v̄əram ahay, aday do ahay ti v̄əze pi zek ahay kwa aha fok, əna k̄a sa j̄əjiren bay. Anga t̄əktek way ataya ti t̄əra aday. Əna wita k̄ə d̄əzlek pə andav ana daliyugo fan bay re.»

¹⁰ Natiya kutok, Yesu a jan atan asa, a wa: «Kon a anan, i slabak pu kon hinen, bahay a anan i vad zek t̄ə bahay hinen. ¹¹ Daliyugo i 6al, m̄əgara i ga inde, may i ga inde re, way ataya ti t̄əra à man ahay cara cara. Kwa à bagəbaga mburom, minje sə way məduwen aya fok ti t̄əra, aday do ahay ti j̄əjar.

¹² «Əna way ataya ti sa t̄əra aday nə, do ahay ti ban

kwanay. Ti varan kwanay à alay inde anà bahay ahay sa gak ikwen sariya ù doh sà wazay ahay, aday ti zla kwanay à dangay. Ti zla kwanay pa 'am ana bahay sà daliyugo ahay, aday pa 'am ana guverner ahay anga kwanay njavar uno ahay. 13 Way ataya ti tēra nà, anga sà varak ikwen cəved sa ga side sa 'am uno pa 'am a tinen. 14 Kā sa bayiken sa jəka “mi i mbəđahan atan apan nà, kəkəməw?” ata bay, 15 anga nen awan, ni đakak ikwen a way, aday ni varak ikwen kəlire sa ja 'am. Aday do manide a kwanay ahay ti mba apan sa ja 'am sabay re.

16 «Do a kwanay ahay, tə mərak a kwanay ahay, tə car a kwanay ahay, ti varan kwanay anà do manide a kwanay ahay, aday ti vad anan azar su do a kwanay aya re. 17 Do ahay fok ti nak ikwen ide anga kwanay njavar uno ahay. 18 Tə winen ata təkə nà, kwa sibək sa nga a kwanay ahay kərtek a đukwen i lize bay. 19 Tiven lele. Ata ki gen matanan nà, ki təmen anan sifa a kwanay.»

Do manide ahay ti naa mbazl anan Urəsəlima

Mata 24.15-21; Markus 13.14-19

20 Yesu a ja asa, a wa: «Ka sak a cinen anan anà do manide ahay ta vak anan nga anà Urəsəlima cəna, ata sənən anan, alay sa mbazl anahan a kà slak coy kutok. 21 A alay ata asanaw nà, do sà

Yahudiya ahay tã haw sa ma nga à bəzłom ahay inde, do sà wulen su doh sà Urəsəlima ataya tã haw wa. Aday do azar aya tinen à kibe ataya đukwen, tã haw re, əna tã may nga à wulen su doh bay.

22 «Anga pə luvon ataya nà, Mbərom i kəta anan do ahay, kawa ana Deftere sa ja apan ata kutok. 23 Wuna, pa pac ataya nà, đəce inde anga uwar ti zek cew aya awan, aday anga uwar ta wan a à bak ataya re. Đəce i ga bayak a pə daliyugo, anga Mbərom i ga mivel pu do sà Yahudiya ataya awan. 24 Do manide ahay ti vad anan do ataya tə maslalam. Ti jaway atan, aday ti zla atan ù kon azar aya cara cara. Do sà pəra ahay đukwen ti mbazl anan wulen su doh sà Urəsəlima a anan, hus pə alay a tinen a saa ndav.»

Luvon ana Wan su Do saa may ahay

Mata 24.29-31; Markus 13.24-27

25 Yesu a jan atan asa, a wa: «À alay ana Wan su Do saa may ahay nà, ki sənən anan nà, pə minje ana atə pac tə kiya wa, aday pə minje ana mawuzlawazl ahay wa re. Pə daliyugo đukwen, zlawan i gan anà do su kon ahay kəzlek, aday ajalay nga a tinen i wuse, i gan atan hərbəbəkka, anga agungol ana zəlaka à zlınder. 26 Do ahay ti mac nà, anga zlawan a saa gan atan ata cərkəke, aday anga way a saa təra ataya awan. Aday

dukwen mægala sə way ahay à mburom ataya, ti 6al re.

²⁷ «À alay ata kutok, ti canan anà Wan su Do winen apan i may ahay pa nga sə matapasl ahay pa nga mburom tə mægala awan, aday tə mazla6 a bayak a re. ²⁸ Kə cinen anan anà way ataya kə dazlak anan matanan ata cəna, bənen mivél, cen idé à mburom, anga alay a kə dazlek ahay Mbərom i tam kwanay kutok.»

Minje sə buway

Mata 24.32-35; Markus 13.28-31

²⁹ Pə dəba anahan a wa asa, Yesu a gan atan jike, a wa: «ənga, cen pə buway ti sé azar aya aday. ³⁰ Ka sak a cinen atan tinen apan ti 6a daslam pi zek nà, kə sənén apan zle, viya winen apan i slay coy. ³¹ Matanan re, kə cinen anan anà way uno sə 6akak ikwen anan ataya cəna, sənén a nà, bahay a Mbərom dukwen winen apan i slay ahay bəse coy.

³² «Nen apan ni jak ikwen tə 6idém a həna: Əlek 6o sə biten ahay ti i mac nà, way ataya fok ti təra. ³³ Daliyugo i ndav, kərngay i slukwac pə bagəbaga mburom, əna 'am uno nà, i ndav itəbay.»

Ben a nga a kwanay

³⁴ «Ben a nga a kwanay, anga aday ajalay nga a kwanay ahay á sa wuse pa 'am sə azar uko ahay bay, kabay pa 'am sa sa mahay bay, aday pa 'am sə vaway nga bay, aday anga 6əce sə

daliyugo ahay bay re. Anga kak nga a kwanay kə wusek tə way ataya nà, luvon ata i slay ahay pikwen gangaf mənjenə kwanay sa san pi zek. ³⁵ Andav a daliyugo i nay ahay nà, kawa 6alay sa mbazl way dənám ata awan. Matanan, 6o ahay kəzlek pə daliyugo fok ti san pi zek bay re. ³⁶ Anga nan, njihen mə lavay zek aya hwiya, gen amboh, anga aday kə njiden mægala sa tam pə way a saa təra ataya wa. Ata nen, Wan su Do, na sak a may ahay nà, ki tiven uno pa 'am lele.»

³⁷ Natiya awan, Yesu nà, a taa 6akan anan way anà 6o ahay ù doh sə mazla6 a Mbərom sə ipec. Aday sə luvon nà, a taa nahay way anahan ahay à 6əzlom sə Ulivet. ³⁸ Aday, idé kə cədek sidew a cəna, 6o ahay ta zla à man anahan ù doh sə mazla6 a Mbərom saa sləne atətak way anahan ahay.

22

Yudas a sukóm a way tə Yesu

Mata 26.1-5, 14-16; Markus 14.1-2, 10-11; Yuhana 11.45-53

¹ Alay sə azar uko sə Pasəka aday sa da tapa sə pen mə zlambar a bay ata, winen apan i dəzley ahay bəse coy. ² Bahay sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom pi zek tə Miter sə Tawrita ahay, tə pəlay cəved sa vad anan Yesu, anga zlawan sə 6o ahay a gan atan.

³ Natiya kutok, Fakalaw a zlan à mível inde anà Yudas, sə ngaman Iskariyot, winen dō kərtek à wulen su dō maslan a Yesu kuro nga cew ataya wa. ⁴ Aday Yudas ata a zla, tə jəjem 'am tə bahay sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom ataya, pi zek tə bahay sa ba pu doh sə mazlaḅ a Mbərom ahay. Tə pəlay cəved anga aday Yudas à gan atan daf pə Yesu. ⁵ Dō ataya tə taslay mível bayak a tə Yudas, tə zlapay sə haman dala. ⁶ A zlan à nga kutok, aday a pəlan atan cəved sə varan atan anan Yesu, a nan aday dōwan à san apan bay re.

Alavay zek sa da daf sə Pasəka

Mata 26.17-25; Markus 14.12-21; Yuhana 13.21-30

⁷ Natiya awan, azar uko sa pa tapa sə pen mə zlambar a bay ata a sla, aday ti waslay wan sə təman sə Pasəka ata kutok. ⁸ Yesu a slan Piyer tə Yuhana, a jan atan nà: «Zlen, ka saa liven uko a zek tə way sa pa sə azar uko, aday dī saa pa.»

⁹ Tə cəce panan: «A nak mā sa lavay anan zek tə way sa pa ata nà, ahaw?»

¹⁰ A mbəḃahan atan apan, a wa: «Ihe, kə dəzlen à wulen su doh sə Urəsəlima nà, ki zlingen tə dōwan a inde kəlawə pa nga, aday winen apan i may ahay à a'am wa. Pərihen anan azar dezl ù doh anahan a saa zla uda ata awan, ¹¹ aday ki jen anà bahay su doh ata nà: “Miter a manay a ja nà: Doh a aday mi i pa uda

daf sə azar uko sə Pasəka tə njavar uno ahay ata nà, wu-raw?” ¹² Ata i dəkak ikwen pə sewene a inde məduwen awan, mə lavay zek a coy. Kə ndiken anan uda way ahay fok à man ata awan.»

¹³ Ta zla kutok, ta tan ayak à nga anà way ahay fok nà, kawa ana Yesu sa jan atan ayak ata awan. Tə lavay anan uda zek tə way sa pa sə azar uko sə Pasəka kutok.

Way sa pa cəncan awan

Mata 26.26-30; Markus 14.22-26; 1 Korintu ahay 11.23-25

¹⁴ Alay a a sla kutok nà, atə Yesu tu dō maslan anahan ahay tə njahay pə kərtek awan, sa pa way sə azar uko. ¹⁵ A jan atan, a wa: «Na gak anan may tə mindel sa pa way sə azar uko a anan tə kwanay, zukwa dəce uno i sa nay nà, na. ¹⁶ Anga, nen apan ni jak ikwen, ni naa pa way sə azar uko sabay, si azar uko a anan i ga zek à bahay a Mbərom aday.»

¹⁷ A gəba gəsa'am, a ngəran ayak anà Mbərom, aday a jan atan, a wa: «Təmihen anan, aday sen wa jəbjeḃ kwanay a fok, ¹⁸ anga ni jak ikwen, i ban pə luyon sə biten a anan wa nà, ni naa sa way kawa həna a anan sabay, si azanan à alay à bahay a Mbərom kə nak aday.»

¹⁹ Aday a gəba tapa sə pen, a ngəran ayak anà Mbərom, a gəzla anan i zek wa, a varan atan, a wa: «Həna anan nà, zek uno awan, ma var a à yime a kwanay inde ata awan. Kə ti gen matanan à

wulen a kwanay anga sə jalay pi nen.»

²⁰ Matana asa re, pə dəba a way a tinen sa pa ata wa, a gəba gəsa'am, a varan atan anan, a wa: «Tə gəsa'am a anan nà, Mbərom a ban 'am wiya tə do ahay. A ban 'am a nə tə mez uno ma pak a anga kwanay ata awan. ²¹ Aya əna, ihe! Do sa ga upo dəf ata, winen apan i pa way pə kərtek a ti nen à man a anan awan. ²² Tə dīdem a nà, nen Wan su Do nà, ni mac, kawa ana Deftere a Mbərom sa ja upo ata awan. Əna dəce i naa tan à nga anà do saa ga upo dəf ata awan.»

²³ Njavar anahan ataya tə dazlan sə cəce pi zek ahay wa, ta wa: «Aday waya à wulen a nuko sa ga way ata anaw?»

Waya sə zalay do tə məduwen a anaw?

²⁴ Pə dəba anahan a wa nà, avad awiyaway a slabak à wulen su do maslan ahay inde pa 'am sa jəka, à wulen a tinen inde, sə zalay do tə məduwen nə wayaw?

²⁵ Yesu a jan atan: «Bahay sə daliyugo ahay tinen apan ti ga bahay pə do ahay nə tə məgala. Əna hwiya ta gan may do ahay tə varan atan zlangar, aday tã ja nà, tinen do sa man zek à do ahay re. ²⁶ Aya əna, a kwanay nà, matana itəbay. Do məduwen a à wulen a kwanay inde nə à təra kawa do cədew awan. Do sa lavan nga anà do ahay dukwen à təra adəka nà, kawa do si mer su way.

²⁷ «Do məduwen a nà, wayaw? Do mə njahay a à man sa pa way ata daw, kabay do sa gan mer su way ata daw? Do məduwen a nà, winen mə njahay a à man sa pa way ata ba? Əna, nen à wulen a kwanay inde nà, kawa do si mer su way.

²⁸ «Aday kwanay nà, do mə njahay aya ti nen pac pac à dəce uno ahay inde fok. ²⁹ Kawa ana Bəbay uno sə vuro ahay bahay ata nà, nen dukwen ni təra kwanay bahay aya re, ³⁰ anga aday ki sen way, ki pen way pə kərtek a ti nen à bahay uno inde. Ki i njihen à man sə njahay sə bahay inde, sa gan sariya à zaav sə Isəra'ila ahay kuro nga cew ataya awan.»

Atə Yesu tə Piyer

Mata 26.31-35; Markus 14.27-31; Yuhana 13.36-38

³¹ Yesu a jan anà Piyer, a wa: «Simon, Simon! Fakalaw kə njadak pikwen cəved sə tambal kwanay, kawa ndaw aday sə gəzla anan pi zek wa tə janjar ata awan. ³² Əna na gak amboh anà Mbərom anga iken, Simon, aday kə mbəsak sa dəf nga pi nen bay. Aday iken kə jalak pə ines anak, kə mak pə cəved nà, kə varan məgala anà mərak anak ahay ite.»

³³ Piyer a jan, a wa: «Ba Məduwen, nen mə lavay zek a sa zla tə iken kwa à dangay, kwa hus pə amac uno dukwen nen inde re.»

³⁴ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Piyer, ni jak tə dīdek awan, à luvon a sə biten a

anan inde, zukwa njakar i saa zlah nà, ka jak saray maakan ka san nen bay.»

Alavay zek tə dala, tə mbulo aday tə maslalam

³⁵ Yesu a jan anà njavar anahan ahay asa, a wa: «Anuno sa slan kwanay mənjàna dala, mənjàna mbulo, aday mənjàna təkarak nà, awan a inde ki gen dāce a dāw?»

Tə mbəđahan apan, ta wa: «A'ay. Ma gak dāce sə awan bay.»

³⁶ A jan atan asa, a wa: «Əna, həna adəka kutok nà, dō tə dala awan, tə mbulo a nà, â gəba. Dō a aday maslalam inde apan ibay nà, â gəba kəlmije anahan, â sukom a way, aday â sukom a maslalam kutok. ³⁷ Anga nen apan ni jak ikwen, tə vindek anga nen à Deftere inde, ta wa: “Winen mə baslay a à wulen su dō sə atahasl ahay inde.*” Way a aday mə vinde pi nen ata nà, təktek i təra.»

³⁸ Njavar anahan ahay ta jan nà: «Ba Məduwen, ihe, maslalam ahay inde həna cew.»

A jan atan: «Coy, i sla dā!»

Yesu a ga amboh à Gecemene

Mata 26.36-46; Markus 14.32-42

³⁹ Yesu a nay ù doh wa, a zla kawa anahan sə kwakwa ata awan, à bəzłom sə Ulivet. Njavar anahan ahay tə pərahan azar. ⁴⁰ A dəzle à man ata nà, a jan atan, a wa: «Gen amboh anà Mbərom

anga aday kə tiven anan anà way saa njak kwanay ahay.»

⁴¹ A zla pə cakay a tinen wa zad, a dukwe gərmec, a ga amboh, a wa: ⁴² «Bəbay uno, kà zlak anak à nga nà, gəba puno dāce saa nay upo a anan ata ite. Aya əna, way kawa su no nà, â təra bay, si kawa sa nak iken.»

[⁴³ Natiya maslay a Mbərom a nay à mburom wa, a kan zek à Yesu sa man a mivel ù doh. ⁴⁴ Winen apan i jalay mərəva a tə mindel, a ga amboh tə məgalak awan. Winen apan i ga amboh ata nà, herreḅ anahan a təra kawa məcərkazlay si mez, aday a laray pə yugo.]

⁴⁵ A slabak pə amboh wa bine siwaw nà, a ma à man ana njavar anahan a maakan ataya awan. A tan atan ahay à nga nə ma njak ahan aya awan, anga mbac kə slahak atan tə mindel. ⁴⁶ A jan atan nà: «Kə njəken ahan nà, angamaw? Slabiken, gen amboh anga aday kə tiven anan anà way saa njak kwanay ahay.»

Dō ahay ta ban anan Yesu Mata 26.47-56; Markus 14.43-50; Yuhana 18.3-11

⁴⁷ Yesu kə ndəvak anan 'am ata fan bay, dō ahay bayak a ta nay ahay. Yudas, dō kərtek à wulen sə njavar anahan aya inde kuro nga cew ata, winen a njahan atan ahay pa 'am wa. A hədəkey pə cakay a Yesu aday sa ban anan həmbok. ⁴⁸ Əna Yesu a jan, a wa: «Iya, Yudas! Cəkəbay, a nak sə njəko uda awan, i nen Wan su

* 22:37 Ca pə Esaaya 53.12.

Do nà, ta sa ban nen hembok matana daw?»

⁴⁹ Do aya tinen jiga pə kərtek a tatə Yesu ataya tə canan à way a saa təra ata nà, ta jan nà: «Ba Məduwen, mē wacay atan tə maslalam daw?»

⁵⁰ Cəna, dō kərtek à wulen a tinen wa, a car anan bile ana bahay nga su dō sə gədan dungo anà way anga Mbərom, aday maslalam anahan ata a gad panan sləmay sə alay puway poc.

⁵¹ Əna Yesu a jan atan nà: «Mbiken! Kà slak dā.»

A laman anà sləmay a dōwan ata, a mbar anan.

⁵² Aday Yesu a jan anà bahay sə gədan dungo anà way ahay pi zek tə bahay sa ba pu doh sə mazlaḅ a Mbərom ataya, aday tə maced sə Yahuda aya sa nay apan sa ban anan ata nà: «Ki nen upo tə maslalam aya aday tə sukol aya kawa nen nà, dō sə ngəzar dō à cəved inde daw? ⁵³ A alay a nen inde tə kwanay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom pac pac dəp nà, kə bənen nen daw? Əna həna nə alay a kwanay kà slak, alay ana bahay sə setene ahay sa ga bahay à luvon inde ata awan.»

Piyer a wa a san Yesu bay

Mata 26.57-58, 69-75;

Markus 14.53-54, 66-72;

Yuhana 18.12-18, 25-27

⁵⁴ Natiya, dō ahay ta ban anan Yesu kutok, ta zla anan əga bahay nga su dō sə gədan dungo anà way ahay. Piyer winen apan i pərahan ayak azar à dəba wa à dəba wa. ⁵⁵ Do ahay ta han uko à gala,

aday tə njahay apan tuw nà, Piyer dukwen a njahay à wulen a tinen inde cite re.

⁵⁶ Dəna sa ga mer su way ù doh ata a canan à Piyer winen mē njahay pə uko ata nà, a zəzor anan, a wa: «Həna ana ata nà, dō a Yesu a re.»

⁵⁷ Əna Piyer a məman anan, a wa: «Dalay a anan, nen, na san a dōwan a anan bay jiga awan!»

⁵⁸ Pə dəba wa mənjkək, dō hinen a canan asa, a wa: «Iken dukwen dō a Yesu a re.»

Piyer a mbədəhan apan, a wa: «A'ay, wan ada. Nen dō anahan bay wuna!»

⁵⁹ A njahay pə dəba wa capəpa nà, dō hinen inde a mənahan anà 'am ata hayəḅ hayəḅ, a wa: «Tə dīdem awan, həna anan ata nà, dō a Yesu awan, bina winen Galile ahay.»

⁶⁰ Piyer a mbədəhan apan, a wa: «Wan ada, a nak sa ja nə maw? Na san 'am anak ata bay wuna.»

Mənjəna sa ndav anan 'am anahan ata cəna, njəkər a zlah kwayan'a.

⁶¹ Coy, Bahay Yesu a mbədəhay 'am, a cay ahay pə Piyer, aday cəna 'am a Yesu a sa jan kurre ata à man à nga inde, a wa: «À luvon a sə biten a anan inde, aday njəkər i saa zlah nà, ka jak saray maakan ka san nen bay.» ⁶² Coy Piyer a nay uho, a yam cəḅək cəḅək tə ide sə ayam.

Do ahay ta ran mindel à Yesu

Mata 26.67-68; Markus 14.65

23

63-64 Do sa ba pə Yesu ataya tinen gədek sə gənanhan. Tə kərtan zana pə ide, aday tə dəcan, tə cəce panan kutok: «Jan umo kutok: Sə dəcak nə wayaw?»⁶⁵ Ta jan 'am sə suwat ahay à nga wa cara cara.

Yahuda ahay ta gan sariya anà Yesu

Mata 26.59-66; Markus 14.55-64; Yuhana 18.19-24

⁶⁶ Ide a cəde sidew a cəna, məced sə Yahuda ahay pi zek tə bahay sə gədan dundo anà way ahay, aday tə miter sə Tawrita ahay, tə halay nga fok. Ta zla anan Yesu à man sa ga sariya a tinen,⁶⁷ tə cəce panan, ta wa: «Kak iken nə Almasihu, do ana Mbərom sə slənay saa tam anan do sə daliyugo ahay ata nà, dakan umo anan bidaw?»

A mbədfahan atan apan, a wa: «Həna nə dəkak ikwen anan dəp dukwen, ki dəfen apan nga bay. ⁶⁸ Aday nê cəce pikwen wa dukwen, ki mbədfihen uno apan bay re. ⁶⁹ Aya əna, azanan pa 'am nà, nen, Wan su Do, ni i njahay tə alay puway ana Mbərom Ba məgala.»

⁷⁰ Tinen a fok ta jan, ta wa: «Həna nà, iken nə Wan a Mbərom cukutok daw?»

A mbədfahan atan apan: «Ayaw! Kawa ana kwanay a sa ja ata awan.»

⁷¹ Ta ja kutok, ta wa: «Həna nà, di gan may anà side hinen re daw? Mənuke də slənek tə sləmay a nukò à 'am anahan wa coy asanaw?»

Ta zla anan Yesu àga Pilatu

Mata 27.1-2, 11-14; Markus 15.1-5; Yuhana 18.28-38

¹ Pə dəba anahan a wa kutok nà, do sa gan sariya anà Yesu ataya fok, tə slabak ta zla anan àga Pilatu, do sə Ruma, winen bahay a pə daliyugo sə Yahudiya. ² Ta ndab 'am ahay cara cara pə Yesu, ta wa: «Winen apan i təran awan anà do a manay ahay. A wa dowan à varan jangal anà bahay sə Ruma bay fok. Aday dukwen a wa winen nà, Almasihu, bahay awan.»

³ Pilatu a cəce 'am pə Yesu wa, a wa: «Iken nà, bahay sə Yahuda ahay daw?»

Yesu a mbədfahan apan, a wa: «Ka jak anan asanaw!»

⁴ Pilatu a jan anà bahay sə gədan dundo anà way ahay tu do a mə halay nga bayak ata awan, a wa: «Na tak anan à nga anà mungok sa ban anan apan dowan a anan bay.»

⁵ Əna, do ataya tə mənahan asa, ta wa: «Winen apan i təran awan anà do ahay ta 'am anahan ataya pə daliyugo sə Yahudiya fok. A dazlan ahay kwa pə daliyugo sə Galile wa, dezl həna kə njadək anan ahay à man a anan re.»

⁶ Pilatu a sləne 'am ata cəna, a wa: «Dowan a anan nà, winen Galile ahay daw?»

⁷ A sləne sə jəka Yesu a nay nà, pə daliyugo ana Hiridus wa ata nà, a wa tã zla anan àga Hiridus, anga à alay ata dukwen, Hiridus a winen

inde agay anahan awan, à Urəsalima.

Ta zla anan Yesu àga Hiridus saa gan sariya

⁸ Hiridus a canan à Yesu cəna, a zlan à nga. Kə njahak bayak awan, a gan may sə canan à Yesu, anga 6a dō ahay tə təkərek anan ləbara anahan awan. Winen a bayak nà, i canan à Yesu winen apan i ga masuwayan.

⁹ Hiridus a cəce 'am ahay pə Yesu wa bayak awan, əna Yesu kə mbəđahak anan apan bay.

¹⁰ Bahay sə gəđan dundo anà way ahay, tə miter sə Tawrita ahay tinen inde à man ata re. Tinen, tə zəga anan sa nda6 apan 'am asa.

¹¹ Coy Hiridus tə suje anahan ahay ta ca apan nà, gəsən'a, ta ma nga sə mbasay apan. Ta pak apan zana lele awan, aday ta ma anan àga Pilatu asa.

¹² Pə luvon ata ite, atə Hiridus tə Pilatu ta ban car kutok, bina abay həren, tinen nà, tə ngəlinge i zek bay way anahan.

Ta ga sariya sa vad'a Yesu Mata 27.15-26; Markus 15.6-15; Yuhana 18.39 - 19.16

¹³ Pilatu a halan nga anà bahay sə gəđan dundo anà way ahay, pi zek tu dō sə lavan nga anà dō ahay, aday tu dō azar aya bayak awan.

¹⁴ A jan atan: «Kə bənen uno ahay dōwan a anan. Ki jen nà, winen apan i təran awan anà dō ahay. Ihe, nə cəcihek panan həna nà, pa 'am a kwanay a fok. Ki jen

nà, winen tə mungok awan. Əne, nen nə njadak apan way kawa ana kwanay sa ja, abay təde sa man anan mungok ata bay. ¹⁵ Hiridus đukwen kà mak anan ahay à man ana awan, anga kà tak anan à nga à mungok sə awan aday abay təde sa vad' anan apan ata bay re. ¹⁶ Anga nan, ni nda6ay anan cəna coy, aday ni mbəsak anan.»

[¹⁷ A jan atan matanan ata nà, anga azar uko sə Pasəka kà slak ahay cəna, a taa mbəsakan atan anan ahay dō sə dangay kərtek.]

¹⁸ Əna tinen a fok ta zlah tə məgalak awan, ta wa: «Ma gan may ki mbəsakay ahay nà, Barabas, aday dōwan a anan nà, kà vad' anan.»

¹⁹ Barabas sə dōwan ata nà, winen à wulen su dō sə vəze pə Ruma ahay à Urəsalima ataya awan. Aday winen nə kə vədak nga su dō re. Ta ban anan à dangay nà, anga nan.

²⁰ Pilatu a man atan anan 'am ata asa, anga winen nà, a nan sə mbəsak anan Yesu. ²¹ Əna dō ataya ta zlah tə məgalak a asa, ta wa: «Darak anan ayak pə dədom! Darak anan ayak pə dədom!»

²² Pilatu a jan atan tə slala maakan a asa, a wa: «A ga mer sa ma lelibay a anaw? Nen nə njadak apan ines sa man anan mungok aday abay təde sa vad' anan apan à məke itəbay. Suwan ni nda6ay anan cəna coy, aday ni mbəsak anan.»

²³ Əna dō ataya tə zəga anan sa zlah tə məgalak awan. Ta gan may si tē darak anan

ayak pə dədom. Tə njadək apan cəved anga abəbal awan a tinen ata awan. ²⁴ Pilatu a təma sa ga kawa ana a tinen sa gan may ata kutok. ²⁵ Ambəsakay anan ahay Barabas, kawa ana tinen sə cəce panan ata awan, dōwan aday 6a tə bənak anan à dangay anga a vəze pə Ruma ahay, aday dukwen kə vəfak uda nga su dō re, ata awan. Yesu nà, Pilatu a varan atan anan ahay, aday tã ga anan alay kawa ana tinen sa gan may ata kutok.

Tə daray anan Yesu pə dədom mə zləngad awan

Mata 27.32-44; Markus 15.21-32; Yuhana 19.17-27

²⁶ Natiya kutok, suje ahay tinen apan ti zla anan Yesu nà, tə zlangay tə dōwan a inde tə ngaman Simon, winen dō sə Siren ahay, winen apan i may ahay à ki6e wa. Ta ban anan, tə tavakan dədom mə zləngad a mbala Yesu ata, aday à pərahan anan ayak azar à də6a wa.

²⁷ Dō ahay bayak a, tinen apan ti pərahan ayak azar à də6a wa anà Yesu. A wulen a tinen nà, uwar aya inde, tinen apan ti yam gweguzguzze anga winen.

²⁸ Yesu a mbədahay patan 'am, a jan atan ahay, a wa: «Dəna sə Urəsalima ahay, kə yimen anga nen bay. Yimen adəka nə zek a kwanay, aday wan a kwanay ahay re!

²⁹ Anga alay sə dəcə winen apan i nay ahay. Ata, sa naa taslay mivel nà, uwar aday

winen dərlay awan, tə uwar aday kə wahak fan bay ata awan, tatə uwar aday kula dōwan kə sak pay anahan bay ata awan. ³⁰ Aday, dō ahay ti dazlan sa ja nà: “Bəzlom ahay, mbəzlen ahay pumo! Culok ahay dukwen ənga ndisen ahay pumo ite!” ³¹ Nen nà, kawa dədom məngədaz awan. Aday ta sak u go way a anaya anà nen, dədom məngədaz ata nà, ti naa gan anà dō aday tinen kawa dədom mə kuray ataya ite nà, kəkəma asanaw!»

³² A man ata ite nà, dō sə akar aya inde cew. Suje ahay ta ra atan anga ines a tinen, saa vad atan tatə Yesu.

³³ Tə dəzle à man sə ngaman Kəlakasl-sa-Nga ata nà, tə daray anan Yesu tu dō sə akar a cew ataya pə dədom à man ata awan, dō kərtek a tə alay puway, dō hinen tə alay gula, Yesu à mamasl a tinen.

³⁴ Yesu a gan amboh anà Mbərom, a wa: «Bəbay uno, pəsen atan anan ines a tinen, anga ta san way a tinen a sa ga həna ata bay.»

Suje ahay tə gəzla anan zana a Yesu ahay à wulen a tinen ahay inde, ta sa ga apan caca.

³⁵ Aday dō a mə tavay aya à man ata awan, tinen apan ti ca ide həməcəcce. Bahay sə Yahuda aya inde ite, tinen apan ti təra anan Yesu à məndak, ta wa: «Kə təmak anan dō azar aya asanaw! Kak winen Almasihu, dō a Mbərom mə walay saa tam

* 23:30 Ca pə Hose'a 10.8.

anan dō a acəkan nà, â mbar a zek anahan a ite bidaw?»

³⁶ Suje ahay dukwen tə hədəken ayak pə cakay, sa jan ayak 'am sə suwat. Tə varan ayak way mə kwasay a inde, aday sərekeke re aday â sa. Ta jan: ³⁷ «Kak iken bahay sə Yahuda ahay nà, tam anan nga anak a kutok bidaw?»

³⁸ Tə vinde way pə pəlungwad, ta wa: «Həna anan nà, bahay sə Yahuda ahay.» Aday tə tapak anan ayak pa nga sə dədom a mə zləngad ata awan.

³⁹ Natiya, dō kərtek à wulen su dō sə akar a mə daray aya pə dədom ata awan, a gənanan à Yesu ite, a wa: «Na wa iken nà, Almasihu ba? Ənga, tam a zek anak, aday kà tam manay ite bidaw?»

⁴⁰ Əna dō anahan a hinen ata a gafan ayak apan 'am, a wa: «Iken nà, kə jəjaran anà Mbərom itəbay daw? Anga iken dukwen dō ma ban a kawa winen a re asanaw!»
⁴¹ Mənumo dā sa dəcə a anan nà, tədə anga ines anumō sa ga ata awan. Əna winen nà, kə gak awan itəbay asanaw!»

⁴² Natiya, dōwan ata a jan à Yesu, a wa: «Ka sak a nay ahay tə mazlaḅ sə bahay anak a nà, aday kem, kə bayak upo ite.»

⁴³ Yesu a mbədəhan apan kutok, a wa: «Nen apan ni jak tə dīdem a həna: Pə luvon a sə biten a anan, dī zlumo à jerne a Mbərom inde.»

*Amac a Yesu
Mata 27.45-46; Markus
15.33-41; Yuhana 19.28-30*

⁴⁴⁻⁴⁵ Natiya awan, à man ipec inde nà, luvon a ga pə daliyugo fok takədimbom, hus à njamde maakan.

Aday zana sə gəzla man sə njahay a Mbərom pi zek wa tu dō ahay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom ata, a ngəraw à mamasl a wa əndem. ⁴⁶ Yesu a zlah tə məgalak awan, a wa: «Bəbay uno, ni mbəsakak anan ayak sifa uno à alay anak inde.†»

Pə dəḅa anà 'am anahan ata wa nà, a mac way anahan.

⁴⁷ Bahay sə suje sa man ataya ata, a canan à way a sə təra ata nà, a həran nga anà Mbərom, a wa: «Dowan a anan nà, winen dō dīdek a acəkan.»

⁴⁸ Dō sa nay sa cak ayak apan ataya fok tə canan à way a sə təra i ide a tinen inde ata nà, kuwaya fok a haw way anahan gərləhlah ta nga mugo. ⁴⁹ Əna dō sa san anan ataya pi zek tə uwar sə pərahan ahay azar kwa à Galile wa ataya, tə tavay zad, ta ca pə way a sə təra ataya awan.

*Tə gəḅa anan Yesu à məkə
Mata 27.57-61; Markus
15.42-47; Yuhana 19.38-42*

⁵⁰⁻⁵¹ Natiya kutok, dōwan a inde tə ngaman Yusufu, winen dō sə Arimatiya ahay pə daliyugo sə Yahudiya. Winen apan i ba bahay a Mbərom. Winen dō dīdek a pa 'am a Mbərom. Abay winen nà, dō kərtek à wulen su dō sa gan sariya anà Yesu ataya awan, əna winen nə

† 23:46 Ca pə Jabuura 31.6.

kè tàmahak 'am a tinen ata itəbay.

⁵² A zla à man a Pilatu saa cəce panan cəved sə gəba məsinde a Yesu aday i sa la anan. ⁵³ A njad' cəved ata kutok nà, a zla, a dazay anan ahay məsinde a Yesu pə dədom mə zləngad' ata wa. A nga apan rəkot a inde, a dəfak anan ayak à jəvay ma la a à jama inde, à man a aday kula tə dəfak ayak uda məsinde bay ata awan. ⁵⁴ Way ata a təra nà, ta pac sə dezele, aday defefe luvon sa man uda winen apan i slay uda bəse.

⁵⁵ Uwar sə pərahan ahay azar anà Yesu kwa ahay à Galile wa ataya tə pərahan azar anà Yusufu dezl pa 'am jəvay, aday ta ca pa sə dəfak anan ayak Yesu à məkə inde ata awan. ⁵⁶ Aday ta ma way a tinen agay, tə lavay a zek tə amar sə wurde sə rəbas lele dun'a ata awan. Aday ta man uda awan pə luvon sa man uda awan, kawa ana Tawrita a Musa sə dakan atan anan.

24

Yesu a slabakay ahay à məkə wa

Mata 28.1-10; Markus 16.1-8; Yuhana 20.1-10

¹ Ta pac sə zaka* kutok, pərek duwdew, uwar ataya tə wule pa 'am jəvay. Ta zla anan tə amar a tinen sə layak anan ayak zek ata kutok. ² Tə dəzle nà, ta tan ayak à nga anà bələlen mə bətukwal a pa

'am jəvay wa, mə jəkay awan. ³ Ta zla à jəvay ata inde† məreh kutok, əna ta tak anan à nga anà zek sə məsinde a Yesu Ba Məduwen bay re. ⁴ A gan atan nà, wurdədəsdəssa.

Kwayan'a, dowan aya inde cew ta kan atan zek. Aday tinen tə zana aya pi zek, a dav nà, herre kwedekkwedek. ⁵ Uwar ataya tə canan à dowan a cew ataya cəna, ta ma nga sə jəjar, tə rihe nga a tinen ahay ù vo.

Cəna, do ataya ta jan atan: «Waka do nə tə sifa coy asənə, kə pəlen anan à wulen sə məsinde ahay wa nà, angama mba asanaw? ⁶ Winen inde à man a anan sabay. Kə slabakak ahay à məkə wa. Bayiken pa 'am anahan a sa jak ikwen à alay a kwanay à Galile ata awan. A wa: ⁷ «Təktek, nen, Wan su Do nà, ni slahay à alay su do sə atahasl ahay inde, ti darak ayak nen pə dədom mə zləngad' awan. Aday pə luvon maakan a anahan a nà, ni slabakay ahay à wulen sə məsinde ahay wa.»

⁸ Natiya, 'am a Yesu a sa jan atan ata a man atan ahay à nga inde kutok.

⁹ Coy, ta may way a tinen pa 'am jəvay wa, tə dakan anan ləbara ata anà njavar a Yesu a kuro nga kərtek ataya awan, aday anà azar su do ahay a fok re. ¹⁰ Sa man anan ləbara ata anà do maslan ataya nà, Mariyama sə Magədala, tə Yuwana, aday tə Mariyama,

* **24:1** Zaka nà, tə ngaman Zlaba re. † **24:3** Jəvay a tinen ma la a ù kon inde kawa doh. Anga nan ta mba apan sa zla uda awan.

may a Yakuba, aday uwar a azar a sə pərahan atan ayak azar ataya re.

¹¹ Do ataya tə sləne ləbara sa 'am ata cəna, tə dəfak apan nga bay. A ga patan nà, kawa uwar ataya ta jan atan nà, 'am sə uwar ahay kəriya awan.

¹² Əna Piyer nà, a slabak, a haw pa 'am jəvay. A dəzle cəna, a zərdek ayak ide à jəvay inde. Awan uda ibay. Mə mbəsak a nà, zana vərre gərəvve kəriya awan. A zla agay, əna way ata a gan nə wurdədsəssa hwiya.

*Pə cəved sa zla à Emawus
Markus 16.12-13*

¹³ Ta pac ata kərtek awan, do ahay cew à wulen sə njavar anahan ataya wa, tinen apan ti zla à wulen su doh a inde sə ngaman Emawus ata awan, dərən pi zek wa tə Urəsəlima nà, i ga way sə kilomiter kuro nga kərtek. ¹⁴ Tinen apan ti zla nà, ti kađ bala pə ləbara su way a sə tərə ata kurkwer.

¹⁵ Tinen apan ti kađ bala a tinen ata mba cəna, degeslef Yesu a njadak atan ayak pə cəved. Ta zla pə kərtek awan.

¹⁶ Tə canak anan à Yesu, əna awan a kə nahak atan pə ide. Anga nan, tə sənək a bay.

¹⁷ Yesu a cəce patan wa, a wa: «Kə kiden bala pa ma à cəved wa anaw?»

Tə tavay jərəm ma ga mugo aya awan. ¹⁸ Dowan a kərtek a sə ngaman Keliyupas ata a mbədahan apan, a wa: «Do sə Urəsəlima ahay fok ta san pə way a sə tərə à luvon a anaya

inde kutok nà, sa san apan ite bay nà, iken kərtek kələdaw?»

¹⁹ Yesu a cəce patan wa, a wa: «Ma sə tərə anaw?»

Tə mbədahan apan: «Way sə tərə pə Yesu, do sə Nazaratu ata awan. Winen nà do maja'am a Mbərom. Do tə məgala si mer su way a, aday tə mazlaḅ sa 'am a, pa 'am a Mbərom aday pa 'am sə do ahay fok re. ²⁰ Bahay sə gədan dundo anà way ahay pi zek tu do sə lavan umo nga ahay, ta ban anan, tə varan anan anà Ruma ahay, ta gan sariya saa vad anan, tə darak anan ayak pə dədom.

²¹ Abay manay mə jalay nà, winen nà do saa tam anan Isəra'ila ahay. Aday way a sə tərə apan ata dukwen həna kə gak way sə luvon maakan re. ²² Natiya dukwen, uwar sə əga manay ahay tə vawak umo nga wadan wadan, anga sə duwdew a anan tə wulek pa 'am jəvay, ²³ əna ta tak anan à nga anà məsinde anahan a à jəvay inde sabay re. Ta may agay, ta jan umo ləbara awan, ta wa: “Maslay a Mbərom ahay ta kan umo zek, ta jan umo nà, winen inde tə sifa awan!” ²⁴ Aday, do sə əga manay ahay ta zlak saa cay ide pa 'am jəvay ata wa dukwen, ta tan ayak à nga anà way a kawa ana uwar ataya sa jan umo, əna ta tak anan à nga anà məsinde a bay re.»

²⁵ Natiya, Yesu a jan atan kutok, a wa: «Hey, kwanay do sa san awan bay ahay, do mənək aya sa dəf nga pa 'am ana do maja'am a Mbərom

ahay! ²⁶ Abay Almasihu i sa zla à mazlaḅ sə bahay anahan inde nà, təktek i ga dəcə ndəlekeke aday bidaw?»

²⁷ Aday a dakan atan anan 'am kawa ma jay a pə winen à Deftere a Mbərom inde, ata a dazlan ahay à deftere a Musa ahay wa, hus anan à deftere su dō maja'am a Mbərom ahay inde fok.

²⁸ Natiya, tinen apan ti dəzle à wulen su doh a tinen saa zla uda ata bəse nà, Yesu a ga kawa i zla way anahan ta man hinen. ²⁹ Əna ta ngam à zla patan wa bay. Ta jan nà: «Pac kə slahak ù doh aday luvon winen apan i ga bəse kutok nə, suwan njahuko à man a anan.» Yesu a may ahay, a njahay tə tinen.

³⁰ A alay sa pa way nà, Yesu a gəḅa tapa sə pen, a ngəran anà Mbərom, a gəzla anan tapa sə pen ata i zek wa, a varan atan anan. ³¹ Natiya, ide a cəḁen atan lele, ta san anan kutok. Cəna sawayah a zla pa man sə ide a tinen wa. ³² Ta jan i zek ahay kutok, ta wa: «Kawa anahan sa jak umo ahay 'am pə cəḁed wa, aday sə dəkak umo anan 'am sə Deftere a Mbərom ata nà, a gak umo ahay nə mbaḁaḁa bidaw?»

³³ Tə slabak kwayan'a, ta ma à Urəsalima. Ta tan ayak à nga anà njavar anahan ahay kuro nga kərtek ataya, tu dō azar aya mə halay nga awan.

³⁴ Dō a mə halay nga ataya ta jan ù dō cew ataya kwayan'a, ta wa: «Yesu Ba Məduwen kə slabakak ahay

acəkan, bina Simon kə canak anan!»

³⁵ Dō a cew ataya ite tə təkəren anà dō ataya way sə təran atan ayak pə cəḁed wa, aday taa san a Yesu nà, à alay a winen sə gəzla anan tapa sə pen ata awan.

Yesu a kan zek anà njavar anahan ahay

Mata 28.16-20; Markus 16.14-18; Yuhana 20.19-23; Mer su way ahay 1.6-8

³⁶ Tinen apan ti ja 'am ata mba kutok, Yesu a tavay jek à wulen a tinen inde. A jan atan, a wa: «Zay à tərak ikwen.»

³⁷ Cəna, tanday mbac a slahay patan wa, zlawan a gan atan. Tə bayak, i ga nə tə canan anà mədahan.

³⁸ A jan atan nà: «Kə jəjiren nà, angamaw? Kwanay a fok kə bayiken way à nga a kwanay inde cuwcew nà, angamaw? ³⁹ Cen pə alay uno tə saray uno ahay. Həna anan nà, nen awan. Limen uno, cen upo. Mədahan nà, kəlakasl tə sluwed si zek inde apan ibay. Əna, kə cinen uno həna nà, matana bay asanaw!»

⁴⁰ A jan atan 'am ata nà, a kan atan anan alay anahan ahay pi zek tə saray anahan ahay. ⁴¹ Ta mbak apan sa daf nga pə way ata fan bay, anga ataslay mivel a tinen a kə zalak, aday way ata a gan atan masuwayan re. Yesu a cəce patan wa kutok, a wa: «Way sa pa inde pikwen daw?» ⁴² Tə varan ahay kələf ma vak aya mənjoek. ⁴³ A gəḅa, a rac i ide a tinen a inde.

44 A jan atan: «Həna anan nà, way nen sə dakak ikwen anan, à alay a nen inde tə kwanay mba ata awan. Abay way aya inde mə vinde a pi nen à Tawrita a Musa, tə deftere ana do maja'am a Mbərom ahay, tə Jabura ahay. Təktek way ataya fok tə təra.»

45 A təban atan anà abayak nga a tinen, aday tã san 'am sə Deftere a Mbərom. 46 A jan atan: «Mə vinde à Deftere a Mbərom inde nà, natiya. Təktek Almasihu nà, i ga dace, aday i slabakay à məke wa pə luvon maakan awan. 47 Ti wazay à mazla6 sə sləmay anahan inde pə daliyugo fok, i dazlan nà, à Urəsalima wa, ti ja: “Mbədihən anan lən anà ines a kwanay ahay, aday Mbərom i pəsek ikwen anan.” 48 Saa side anan way ataya nə kwanay awan. 49 Azanan nà, nen a, ni slənak ikwen ahay way a, kawa ana Bəbay uno sə zlapak ikwen anan ata awan. Əna, njihen à wulen su doh sə Urəsalima hus pə luvon a ni slənak ikwen ahay məgala sa nay à mburom wa ata aday.»

Yesu a ján à mburom

Markus 16.19-20; Mer su way ahay 1.9-11

50 Yesu a zla atan à wulen su doh wa. Ta zla bəse tə Baytiniya. A cakaf alay à mburom, a daf patan ngama. 51 A alay a winen apan i daf patan ngama ata mba cəna, a ján à wulen a tinen wa. Mbərom a gəbak anan ayak à man anahan.

52 Tinen ite tə həran nga anà Yesu, aday ta ma à Urəsalima tə ataslay mivél a bayak awan. 53 Ta taa zla à doh sə mazla6 a Mbərom nà, pac pac, sa taa həran nga anà Mbərom.

**Ləbara mugom a
kawa ana
Yuhana
sə vinde anan ata
awan
Adakay way pə
deftere a anan**

Yuhana a taker anan ləbara a Yesu nà, tə cəved anahan cara, bina kawa deftere azar aya sə taker anan ata bay. A gəba mer su way a Yesu masuwayan aya cuwbe, anga sə taker anan atətak way a Yesu, aday sə dakay anan nà, Yesu nə wayaw. A wulen sə atətak way a anaya kutok, Yesu a gəba minje sə way ahay kawa a'am, jiyjay, məsudoh, pen, do sə jugwar təman, sə dakay anan winen aday nà, winen wayaw.

Nga sa 'am ahay

Yesu nə winen wayaw (1.1-51)

Masuwayan a Yesu ahay cuwbe (2.1 - 11.44)

Luvon a Yesu mədakwidok aya pə daliyugo (11.45 - 19.42)

Yesu a kan zek anà njavar anahan ahay (20.1 - 21.25)

Almasihu Yesu nà, winen nà 'am a Mbərom

¹ Mama'am awan, abay Mbərom kə ndakak daliyugo fan bay ata nà, dōwan a inde tə ngaman 'am. 'Am ata nà, tinen tə Mbərom nə maya awan, aday winen nà, Mbərom. ² Tinen tə Mbərom a nà, pə dālen a wa maya

kurre wanahan. ³ Ta 'am ata nà, Mbərom a ndakay anan way ahay kəzlek. Way mə ndakay a mənjenja 'am ata nà, ibay. ⁴ Sifa a nay ahay nà, à 'am ata wa. A təran anà dō sə daliyugo ahay nà, jiyjay. ⁵ Abay luvon nà, inde wanahan, jiyjay ata a dav uda awan, aday luvon a mba apan sə mbacay anan bay.

⁶ Natiya, Mbərom a slənay ahay dōwan a inde tə ngaman Yuhana. ⁷ Yuhana a nay ahay kawa side, sə dakan anan jiyjay ata anà dō sə daliyugo ahay, aday tā daf apan nga. ⁸ Yuhana ta nga anahan a nà, winen jiyjay ata bay. Əna, a nay saa ga side sə dakay anan nə jiyjay ata awan. ⁹ Jiyjay a guzgwəz ata, winen apan i nay ahay pə daliyugo, sə dəvan anà dō ahay kəzlek.

¹⁰ 'Am ata nà, abay winen inde pə daliyugo. Mbərom a ndakay daliyugo a nà, tə winen awan. Əna dō sə daliyugo ahay təkede tə sənək anan bay. ¹¹ A nay ahay nà, pə daliyugo anahan a wanahan, əna dō anahan aya dukwen tə təmahak anan bay. ¹² Cəkəbay, dō azar aya nà, tə təmahak anan, tə dəfak apan nga. Anà dō ataya nà, 'am ata kə varak atan cəved sə təra atan wan ana Mbərom ahay. ¹³ Tə təra wan a Mbərom ahay nà, pə ruhom si zek bay, pa sə wahay sə bəbay ahay bay. Tə təra nà, anga Mbərom kə tərak bəbay a tinen coy.

¹⁴ 'Am ata a təra dō ti zek awan, kə njahak à wulen a manay. Mə canak anan anà

mazlaḅ anahan awan. A njad mazlaḅ ata nà, anga winen a nà, wan ana Bəbay Mbərom, winen wan mənduwel awan. Mbərom a kay anan ahay sumor anahan tə didem anahan ahay fok nà, tə winen awan.

15 Yuhana kà jak apan tə məgalak awan, a wa: «Winen nà, do, nen sa jak ikwen, na wa: “Do inde i nay ahay à dəba uno wa, əna winen nà, a zalay nen asa, anga à alay a nen mə wahay a fan bay dukwen nà, winen inde coy.”»

16 Mənuke a jiya də njadak sumor à alay anahan wa, sumor pa nga sə sumor. 17 Mbərom a varak uko anan ahay Tawrita nà, tə alay ana Musa. Əna sumor a Mbərom tə didem anahan nà, a kay atan ahay anà do ahay tə alay ana Yesu Almasihu. 18 Mbərom a aday nà, dowan kula kə canak anan bay. Əna, wan anahan a mənduwel ata, winen mə njahay a tə Bəbay anahan maya awan, winen kà kak uko anan ahay Mbərom awan.

Side ana Yuhana, do sa gan baptisma à do ahay

Mata 3.1-12; Markus 1.1-8; Lukas 3.1-18

19 Side ana Yuhana a dazlan nà, natiya awan: Pa pac a inde nà, maced sə Yahuda ahay tə slənay ahay do sə gədan dongo anà way anga Mbərom ahay kwa à Urəsalima wa, tinen pə kərtek a tu do sa man atan zek ù doh sə mazlaḅ a Mbərom ahay.

Tə cəce pə Yuhana wa, ta wa: «Iken nà, iken wayaw?»

20 Yuhana dukwen kə məmanak atan anan bay, a jan atan anan ngəlarak, a wa: «Nen nà, Almasihu bay.»

21 Tə cəce panan asa, ta wa: «Aday iken nə waya kutok anaw? Iken nə Eliya kələdaw?»

Yuhana a mbəḍahan atan apan, a wa: «A'ay. Nen nà, Eliya bay.»

Ta jan, ta wa: «Yo, iken nə do maja'am a Mbərom, manay sa ba ata daw?»

Yuhana a wa: «A'ay, matanan bay!»

22 Do ataya ta jan kutok, ta wa: «Siya, aday iken nə wayaw? A nan umo sa man ayak 'am anà do sə slənay manay ahay. Ka jan anà nga anak a nà, iken wayaw?»

23 Yuhana a mbəḍahan atan apan asa, a wa: «Nen nà, do mbala ana do maja'am a Mbərom Ezaya sa jəka:

“Dowan a inde, winen apan i zlah à saf inde à kiḅe, a wa:

Ten anan cəved anga Bahay winen apan i nay.

Ten anan cəved ata mə tavay nga a fəhhe lele.*”»

24 Aday à wulen su do mə slənay a pə cakay ana Yuhana ataya nà, Farisa ahay uda awan. 25 Tə cəce panan, ta wa: «Kak iken Almasihu bay, iken Eliya bay, aday do maja'am a Mbərom hinen ata bay re nà, ka gan baptisma anà do ahay angamaw?»

* 1:23 Ca pə Esaaya 40.3.

26 Yuhana a mbəđahan atan apan, a wa: «Nen na gak ikwen baptisma nà, tə a'am. Əna, do inde à wulen a kwanay, kə sənen a bay, 27 i nay ahay à dəba uno wa. Nen na slak sə pəsakan anan liber sə təkarak anahan bay.»

28 Natiya, way a anaya fok a təra nà, à wulen su doh sə ngaman Baytiniya ata awan, pə day uho sə zlınder sə Ur-don, à man ana Yuhana sa gan baptisma anà do ahay ata awan.

Yesu nà, wan sə təman ana Mbərom

29 Ide a cəde sidew a cəna, Yuhana a canan ayak anà Yesu winen apan i zlak ayak. A wa: «Tiya, wan sə təman ana Mbərom saa pəse anan atahasl sə daliyugo ata awan! 30 Winen nà, dowan a nen sa jak ikwen, na wa: “Dowan a inde, i nay ahay à dəba uno wa, a zalay nen, anga à alay a nen mə wahay a fan bay dukwen nà, winen nà, winen inde coy.” 31 Winen wayaw nà, abay na san bay. Əna, na nay saa gan baptisma anà do sə Isəra'ıla ahay nà, aday tã san anan lele.»

32 Yuhana a ga apan side asa, a wa: «Nə canan anà Apasay a Mbərom a dazay à bagəbaga mburom wa kawa badəbada, a njahay apan. 33 Abay na san winen nə wayaw bay. Əna Mbərom, do sə slənay ahay nen sa ga baptisma tə a'am ata, kà jak uno, a wa: “Ki canan anà Apasay i dazay ahay pu do, i njahay apan. Dowan ata

nà, i ga baptisma tə Apasay Cəncan awan.”»

34 Yuhana a ja asa, a wa: «Nə canak anan acəkan. Winen nə Wan a Mbərom. Ni side 'am ata awan.»

Njavar a Yesu mama'am aya awan

35 Natiya kutok, ide a cəde sidew a nà, Yuhana winen mə tavay a à man ata tə njavar anahan ahay cew. 36 A canan à Yesu winen apan i bar ta man ata nà, a ja, a wa: «Cen apan! Wan sə təman a Mbərom, winen tiya.»

37 Njavar a Yuhana cew ataya tə sləne 'am ata cəna, tə pərahan azar anà Yesu. 38 Yesu a ma ide à dəba nà, a canan atan ayak, tinen apan ti pərahan azar nà, a cəce patan wa: «Kə pəlen maw?»

Ta jan: «*Rabi*, man sə njahay anak ahaw?» Ta 'am a tinen «*Rabi*» a nan sa ja nà, «Miter».

39 Yesu a jan atan, a wa: «Hayak ikwen ahay! Kà ni cen apan!»

Ta zla pə kərtek awan, tə canan à man sə njahay ana Yesu. A təra nà, tə njamde fudo. A alay ata, tə təfek pi zek jiga hus à suko.

40 Natiya, do a cew a sə sləne side aday sə pərahan azar anà Yesu ataya nà, dowan a inde kərtek, tə ngaman Andəre, mərak ana Simon Piyer. 41 Natiya, Andəre a zla a pəlay anan mərak anahan Simon, a jan: «Manay mə njadak anan Almasihu!» Almasihu ta 'am hinen nə Kristo. A nan sa ja nə do ma ga amar awan.

⁴² Andære a lagay anan Simon pə cakay ana Yesu. Yesu a canan nà, a zəzor anan, a jan, a wa: «Iken nà, Simon wan ana Yuhana bidaw? Pa 'am azanan nà, sləmay anak i i təra nə Kefas.» Ta 'am a tinen, Kefas a nan sa ja nà, pəkərad.†

Yesu a ngaman anà atə Filip tə Nataniyel

⁴³ Sidew a nà, a nan anà Yesu sa zla pə daliyugo sə Galile. Tə zlangay tə Filip, a jan: «Pəruho azar!» ⁴⁴ Filip a aday nà, winen Baytisada ahay, tinen ù kon kərtek a tatə Piyer tə mərak anahan Andære.

⁴⁵ Filip a zla à man ana Nataniyel ite, a jan: «Dowan a aday atə Musa tu dō maja'am ana Mbərom ahay sə vinde apan à Deftere inde ata nà, mə njadək anan kutok. Winen nə Yesu wan ana Yusufu, dō sə Nazaratu ahay.»

⁴⁶ Nataniyel a jan apan, a wa: «Kak way lele a nà, i nay ahay à Nazaratu wa daw?»

Filip a jan: «Hayak ahay, ca apan!»

⁴⁷ Yesu a canan anà Nataniyel nà, winen apan i nay ahay pə cakay anahan, a ja, a wa: «Cen apan! Dō sə Isəra'ila dīdem a, aday a njəkan uda anà dō itəbay ata həna!»

⁴⁸ Nataniyel a cəce pə Yesu wa, a wa: «Ka san nen ta maw?»

Yesu a mbəđahan apan, a wa: «Kurre, Filip dukwen kə ngamak anak fan bay ata nà,

nə canak nà, iken ù vo sə buway mba.»

⁴⁹ Nataniyel a jan apan kutok: «Miter, iken nə Wan ana Mbərom. Bahay sə Isəra'ila nà, iken.»

⁵⁰ Yesu a mbəđahan apan asa, a wa: «Ka đaf upo nga nà, anga nen sa jak, na wa: Nə canak anak ù vo sə buway ata, bidaw? Ki i canan anà way ahay sə zalay həna anan tə məduwen aya mba. ⁵¹ Ni jak tə dīdem a nà: Ki i cinen anan anà bagəbaga mburom mə təba awan, aday ki cinen anan anà maslay a Mbərom ahay ti ján, ti dazay ti nen, Wan su Do.‡»

2

Azar uko sə gəba dalay à Kana

¹ Yawa, luvon cew pə dəba anahan a wa nà, azar uko sə gəba dalay a təra à Kana, pə daliyugo sə Galile. May ana Yesu winen inde à man ata awan. ² Dukwen tə ngamak atan ayak anà atə Yesu tə njavar anahan ahay à man ata re.

³ A alay sa sa mahay sə azar uko kutok, mahay a ndav pə dō ahay wa. Anga nan, may a Yesu a jan, a wa: «Mahay inde pə dō ahay sabay!»

⁴ Yesu a mbəđahan apan, a jan, a wa: «Uwar a anan, kə vuwo nga ti mer su way ata nə angamaw? Alay uno kə slak fan bay.»

⁵ May anahan a jan anà dō si mer su way ahay, a wa:

† 1:42 Ta 'am hinen dukwen, Kefas a nan sa ja Piyer. ‡ 1:51 Yesu a nan sa ja nà, winen kawa səsala sa zla à mburom.

«Gen kawa anahan saa jak ikwen ata fok!»

⁶ Matanan, tugoy su kon ahay inde à man ata ma la aya mbərka sa taa pak uda a'am. Kərtek sə tugoy ataya nà, a gəba a'am i ga way sə liter səkat, kawa sa ja bine siwaw nà, kəlawə mbərka. Tə a'am sə tugoy ataya awan, Yahuda ahay ta taa banay anan saray, zek, tə cakad a way, kawa sə pəra a tinen ahay.

⁷ Yesu a jan anà dō sa ga mer su way ahay: «Rihen anan tugoy a anaya tə a'am.» Tə ngahay a'am awan, ta rah anan tugoy ataya cesl cesl. ⁸ Yesu a ja kutok: «Həna nà, ngihen ahay wa asa, zlen anan anan ayak anà bahay sə azar uko.» Ta ga kawa anahan sa jan atan ata awan.

⁹ Bahay sə azar uko ata, a tukom anan nà, kə tərak mahay coy. Əna, winen nà, a san sa jəka mahay a, a nay ahay nə tə wura wa anaw bay. Sa san nà, dō sə ngahay ataya dəkdek. A ngaman ayak anà dō sə gəba dalay ata awan, a jan: ¹⁰ «Abay dō ahay ta taa lahan anan anà dō ahay nà, mahay mugom awan. Kagasl, mahay kə vawak atan nga nà, ti var winen mugom a bay ata awan. Aka aday iken nà, kə dərək anan mugom awan hus həna nə kəkəməw?»

¹¹ Natiya awan, masuwayan ana Yesu sa ga mama'am awan, a təra nà, à wulen su doh sə Kana, pə daliyugo sə Galile. A kay anan ahay mazlaḅ anahan,

aday njavar anahan ahay ta daf apan nga.

¹² Pə dəba anahan a wa, ta zla way a tinen à wulen su doh sə Kafarnahum tatə may anahan tə mərak anahan ahay pi zek tə njavar anahan ahay, aday tə njahay à man ata luvon ahay mənjoek ca.

Yesu a razl dō sa ga masa ahay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom wa

Mata 21.12-13; Markus 11.15-17; Lukas 19.45-46

¹³ Natiya, alay sə azar uko sə Pasəka ana Yahuda ahay i sa dəzley bəse nà, Yesu a zla à Urəsəlima kutok. ¹⁴ A njadak ayak ù doh sə mazlaḅ a Mbərom à man ata nà, dō sa ga masa ahay. Dō hinen ahay tə sukom anan way ta sla ahay, tə təman ahay, tə kurkudok ahay, aday dō a azar aya nə, dō sə bəmbad dala ahay. Tinen a fok mə njahay aya pə tabal a tinen ahay.

¹⁵ Natiya kutok, Yesu a japay anan 'am sə liḅer ahay, aday a təra anan məkiḅek awan, a rəzlay atan ahay gənaw ahay uho: sla ahay, təman ahay. A dazlan, a guce anan dala a tinen ataya à məndak, a hərok anan tabal su dō sə bəmbad dala ataya fok. ¹⁶ A jan anà dō sə kurkudok ahay re, a wa: «Zlen anan awan anaya à man a anan wa. Kə tərən anan doh ana Bəbay uno doh sa ga uda masa bay.»

¹⁷ Njavar anahan ahay ta ma nga sə jalay pa 'am ma ja a à Deftere inde ata awan. 'Am ata a wa: «Asan zek su doh anak nà, winen apan i ban à

mivel uno inde bayak a kawa uko.* »

¹⁸ Bahay sə Yahuda ahay tə cəce pə Yesu wa kutok, ta wa: «Gədan anak inde sa ga way ataya daw? Əna ga masuwayan, aday mâ san gədan inde apak matana acəkan.»

¹⁹ Yesu a mbəđahan atan apan, a wa: «Mbəzlen anan doh sə mazlađ a Mbərom a anan. Aday nen ni han anan maza à luvon maakan inde.»

²⁰ Ta jan, ta wa: «Do ahay ta han doh a anan nà, ava ahay ta gak kwa kuro fudo nga mbərka. Aday iken nà, ki han anan à luvon maakan inde kələdaw?»

²¹ Yesu a ga minje tu doh ata nà, pi zek anahan. ²² Pə dəba ana Yesu sə slabakay ahay à məke wa nà, njavar anahan ahay tə jalay pa 'am anahan ataya jiga awan. Ta daf nga pa 'am ma ja à Deftere a Mbərom inde ataya awan, aday ta daf nga pa 'am anahan ata awan.

Yesu a san way sə mivel sə do ahay zle fok

²³ Natiya awan, à alay sə azar uko sə Pasəka ata fok nà, Yesu a njahay à Urəsalima à man ata awan. Do ahay bayak a tə dafak apan nga, anga tə canak anan anà masuwayan anahan ahay sa ga.

²⁴ Aya əna, Yesu kə ngəmak sa daf patan nga bay, anga winen a san ajalay nga su do ahay zle kəzlek. ²⁵ Yesu kə pəlak sa jəka dawan à dakan anan ajalay nga su do kwa

mənjək bay, anga a san way sə mivel sə do ahay zle fok.

3

Atə Yesu tə Nikodemus

¹ Dowan inde à wulen sə Farisa ahay inde, tə ngaman Nikodemus. Dowan ata nà, winen do kərtek à wulen sə məced sə Yahuda ahay inde.

² Nikodemus kutok, a nay ahay pə cakay ana Yesu sə luvon. A jan a wa: «Rabi*, na san zle, iken nà, miter ana Mbərom sə slənay ahay, anga kula dawan kà gak masuwayan sə way kawa ananak ite nà, ibay. Kak si Mbərom winen tə dawan ata awan.»

³ Yesu a mbəđahan apan, a wa: «Nen apan ni jak tə dıdem a həna: Do zənzen a nà, i mba apan sa zla à bahay a Mbərom inde bay, kak si i təra do mə wahay a mə slala cew a aday.»

⁴ Nikodemus a cəce panan kutok a wa: «Do kà gak məduwer coy nà, i njad ti wahay anan maza awan nà, kəkəməw? Dowan ata i njad sa ma à kutov ana may anahan maza awan, aday may anahan i wahay anan asa kələdaw?»

⁵ Yesu a jan: «Nen apan ni jak tə dıdem a həna: Kak dawan a mə wahay a miza tə a'am bay, aday tə Apasay Cəncan awan bay cəna, dawan ata i mba apan sa zla à bahay ana Mbərom inde bay.

⁶ Do sə daliyugo ahay tinen apan ti wahay, əna tə wahay

* 2:17 Ca pə Jabuura 69.10.

* 3:2 Rabi: Rabi nà, ta 'am sə Aramayak. A nan sa

ja nà, Miter.

nə zek dəkdek. Aday dō mə wahay a tə Apasay Cəncan ataya nà, tinen dō ana Apasay Cəncan aya awan. ⁷ 'Am a anan á gak masuwayan adəka bay. Kawa anuno sa jak, bəlaray tə wahay kwanay tə slala cew a aday. ⁸ Mad a bal nà, á man anahan kawa sa gan may. Kə sləne zle, əna ka san sa jəka a nay awanaw bay. A zla nə ahaw dukwen, ka san man anahan a bay re. Dō mə wahay a tə Apasay Cəncan awan a dukwen a təra nà, matanan re.»

⁹ Nikodemus a cəce maza awan pə Yesu, a wa: «I sa njad zek ata nà, kəkəma kəlanaw?»

¹⁰ Yesu a mbəđahan apan: «Iken adəka nà, miter sə Yahuda ahay, əna ka san way ataya bay kələđaw? ¹¹ Nen apan ni jak tə dīdem a həna: Manay mə taker nà, way ana manay sa san. Manay apan mi side dukwen way ana manay sə canan tə ide a manay. Əna hwiya kə təmihen side a manay bay. ¹² A alay a nə təkerek ikwen way sə daliyugo ahay nà, kə dəfen upo nga bay. Həna ni đakak ikwen anan way saa təra á mburom, ki i mben apan sa đaf nga pa 'am uno ahay kəkəma kutok anaw?»

¹³ «Dowan saa zla kula á bagəbaga mburom nà, ibay. Si nen, Wan su Dō, sa nay ahay á mburom wa. ¹⁴ Kawa ana Musa sə laway dədew sə rəslom dəzdəz a pə dədom á kibe kwakwa ata nà, dō ahay

ti laway nen, Wan su Dō, dukwen matanan re.† ¹⁵ Aday kuwaya kə dəfak nga pa Wan su Dō nà, i njad sifa sa ndav bay ata awan. ¹⁶ Mbərom nà, a pəlay anan daliyugo cəvedabay. Anga nan awan, a varay anan wan anahan mənduwel a coy. Natiya kutok, kuwaya kə təmahak sa đaf nga pa wan ata nà, i lize bay, əna i njad sifa sa ndav bay ata awan. ¹⁷ Mbərom a slənay ahay wan anahan nà, sa nay saa gan sariya sa ban anan dō sə daliyugo ahay bay. Əna a nay sa tam anan dō sə daliyugo ahay adəka.

¹⁸ «Kuwaya kə təmahak sa đaf nga pa Wan a Mbərom nà, sariya inde saa ban anan sabay. Aday dōwan a kə təmahak sa đaf nga pa wan a Mbərom a mənduwel ata bay ite nà, winen kə slahak á sariya inde coy adəka. ¹⁹ Sariya ata aday nà, anga 'am a anan: Jijjay a nay ahay pə daliyugo, əna dō sə daliyugo ahay tə pəlay luvon zal jijjay, anga tinen apan ti ga nà, mer su way lelibay aya awan. ²⁰ Kuwaya winen apan i ga mer su way lelibay aya cəna, ata winen apan i nan ide anà jijjay. I gan may sa nay á jijjay inde bay, anga winen a jəjaran anà jijjay saa kay anan mer su way anahan ma ga a á luvon inde ata awan. ²¹ Kuwaya, dōwan a kə gak mer su way sə dīdem nà, winen nà, i nay, i bar ĩ ide jijjay inde, anga aday jijjay

† 3:14 Ca pə Limle 21.

â dævan pi mer su way anahan lele aya ma ga pa 'am a Mbærom.»

Atæ Yesu tæ Yuhana, dō sa ga baptisma ata awan

²² Natiya kutok, Yesu a zla way anahan pæ daliyugo sæ Yahudiya tæ njavar anahan ahay. Tæ njahay pi zek à man ata awan, aday a gan baptisma anà dō ahay. ²³ Yuhana ite winen apan i gan baptisma anà dō ahay à wulen su doh sæ Aynun, anga a'am inde à man ata bayak awan. Aynun awan aday nà, dæren tæ wulen su doh sæ Salim bay. Do ahay bayak a ta zla pæ cakay anahan saa gay ahay baptisma. ²⁴ A alay ata nà, Yuhana ma ban a à dangay fan bay.

²⁵ Pa pac a inde, njavar ana Yuhana ahay tu dō kærtek à wulen sæ Yahuda ahay tinen apan ti vad' uway pa 'am sæ cæncan sæ way ahay pi zek tæ cæncan si zek. ²⁶ Anga nan, ta zla pæ cakay ana Yuhana. Ta jan, ta wa: «Miter, dōwan a iken sæ side apan, kæ zlingen pa 'am zlinger sæ Urdon ata nà, hæna winen dukwen, winen apan i gan baptisma anà dō ahay. Do ahay dukwen tinen apan ti zla fok pæ cakay anahan.»

²⁷ Yuhana a mbædahan atan apan, a wa: «Dowan sa njad' awan mænjenja Mbærom a sæ varan anan nà, ibay asanaw! ²⁸ Kwanay kæ slænen anan 'am uno coy. Na jak: Nen nà, Almasihu bay, æna Mbærom a slænay nen nà, aday nà lahan pa 'am ca.

²⁹ Uwar nà, anà dō sæ gæba dalay a way anahan. Aday car ana dō sæ gæba dalay dukwen, a tavay uho saa pak slæmay. Kæ slænek winen apan i nay coy nà, i taslay mivel ta 'am anahan aya fok. Matanan, nen næ taslay mivel dukwen nà, na. ³⁰ Natiya awan nà, mæduwen uno à kac, mbala anahan à zæga adæka.»

Do sa nay ahay à bagæbaga mburom wa

³¹ «Do sa nay ahay à mburom wa nà, winen pa nga su dō a kæzlek. Do sæ daliyugo ahay dukwen, tinen pæ daliyugo. Ta ja nà, 'am sæ daliyugo dækdek. Do sa nay à bagæbaga mburom wa ata nà, winen pa nga sæ dō ahay fok. ³² Way anahan sæ canan tæ way anahan sæ slæne, a ga side dukwen pæ way ataya awan. Æna dōwan sæ tæma side anahan a nà, kwa kærtek ibay. ³³ Kuwaya kæ tæmahak side anahan nà, a san zle, Mbærom winen dō sæ dîdek. ³⁴ Do maslan a Mbærom cæna, winen apan i ja dukwen 'am ana Mbærom, anga Mbærom a, winen apan i rah anan tæ Apasay anahan. ³⁵ Bæbay Mbærom nà, a pælay wan anahan cævedabay. Kæ varak anan gædan pa nga sæ way ahay kæzlek. ³⁶ Kuwaya kæ dæfak nga pa wan a Mbærom nà, kæ njadak sifa sa ndav bay ata awan. Kuwaya kæ tæmahak anan Wan a Mbærom bay ite nà, i njad' sifa kulibay, aday Mbærom i ga apan mivel sæ coy.»

4

Yesu tə uwar sə Samariya a inde pə kurok

¹ Farisa ahay tə sləne nà, Yesu winen apan i njad njavar ahay aday winen a gan baprisma anà do ahay a zalay Yuhana. ² Aday nà, Yesu a kà gak anan baprisma anà dōwan kwa kərtek bay. Sa ga mer su way ata nà, njavar anahan aya awan.

³ Yesu a sləne 'am a tinen ata cəna, a mbəsak daliyugo sə Yahudiya, a ma pə dəba à Galile. ⁴ Anga nan, si i takas dukwen tu kon sə Samariya. ⁵ Natiya awan, a dəzle à wulen su doh a inde tə ngaman Sikar, bəse tə guvo ana Yakob a inde, a varan anan kwakwa anà wan anahan Yusufu.* ⁶ A man ata kutok, kurok ana Yakob inde.

Natiya kutok, man i pec a ga nà, Yesu a njahay pa nga kurok, anga kà yak nga tə cəved. ⁷⁻⁸ A alay ata awan ite nà, njavar anahan ahay, ta zlak à wulen su doh saa pəlay way sa pa.

Aday uwar sə Samariya a inde a nay ahay pə kurok saa ngahak ayak a'am. Yesu a cəce panan a'am, a wa: «Vuro a'am ite.»

⁹ Həren aday nà, 'am a zlan atan pi zek ana Yahuda ahay tə Samariya ahay bay. Anga nan, uwar ata awan a jan, a wa: «Iken nà, Yahuda ahay, nen dukwen Samariya ahay. Ki cəce puno a'am sa sa kələdaw?»

¹⁰ Yesu a mbədahan apan kutok, a wa: «Abay kà san

sumor ana Mbərom saa ga, aday kà san dōwan a sə cəce panak a'am sa sa ata nà, iken ki cəce panan a'am sə varan sifa anà do ahay ata adəka.»

¹¹ Uwar ata a jan anà Yesu, a wa: «Mazar, na ca apak nə cəfgal sə ngahay a'am inde apak ibay! Kurok a anan dukwen sololo. Ki njad a'am sə varan sifa anà do ahay ata nà, ta maw? ¹² Bije a manay Yakob sə varan umo kurok a anan dukwen, kà sak wa a'am. Winen tə gwaslay anahan ahay fok, aday tə gənaw anahan aya təkə, ta sak wa a'am. Aday iken kə zalay Yakob tə məduwen kələdaw?»

¹³ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Kuwaya kà sak a'am sə kurok a anan nà, jom i gan asa. ¹⁴ Aya əna, dōwan kà sak a sa a'am mbala uno saa varan ata nà, jom i gan kula sabay, anga a'am ata i təra kawa zalaka à winen inde, i varan sifa sa ndav bay ata awan.»

¹⁵ Uwar ata a jan, a wa: «Vuro a'am ata awan, aday jom ũ go sabay, nà sa may ahay sə ngahak ayak a'am pə kurok wa kula sabay re bidaw?»

¹⁶ Yesu a jan apan, a wa: «Zla, ngaman ahay anà mbaz anak, hayak ikwen ahay à man a anan aday.»

¹⁷ Uwar ata a ja kutok, a wa: «Mbaz uno ibay!»

Yesu a jan, a wa: «Ka jak didem awan, kak ka wa mbaz anak ibay nà, na! ¹⁸ Anga ka zlak à mbaz həna saray dara, aday dōwan a həna kwanay

* 4:5 Ca pə Laataanooji 33.19.

maya ata dukwen, winen mbaz sə pəzugoy anak a bay re.»

¹⁹ Uwar ata a mbəđahan anə dundo kutok, a wa: «Miter, nə sənək iken nə do maja'am ana Mbərom. ²⁰ Bije a manay ahay dukwen tə hərək anan nga anə Mbərom pə ɓəzlom a manay a anan, əna kwanay Yahuda ahay nà, ki wen, man sə həran nga anə Mbərom kərtek nà, si à Urəsalima.»

²¹ Yesu a jan, a wa: «Uwar, təma 'am a nen sa jak həna ata awan: Alay awan i sla azanan, ki həren anan nga anə Bəbay Mbərom nà, à ɓəzlom a anan dəkdek sabay, kwa à Urəsalima taayak sabay re. ²² Kwanay Samariya ahay aday nà, kə sənən dōwan a kwanay sə həran nga ata bay. Əna manay Yahuda ahay nà, ma san dōwan a manay sə həran nga ata zle, anga Mbərom a tam anan do ahay nà, tə alay a manay Yahuda ahay.

²³ Aday, alay a i nay ahay mba, kà slak coy adəka, Apasay Cəncan a, sa kay anan dīdem ana Mbərom ata, i sənən anan zek anə do ahay. Natiya awan, do sa daf nga pə Mbərom tə dīdem ataya ti san sə həran nga pa man pa man ahay fok. Anga a nan anə Mbərom awan nà, do sə həran nga matanan ataya awan. ²⁴ Mbərom nà, apasay sə varan sifa anə do ahay. Do ahay ti həran nga nà, tə dīdem a aday tə məgala sə Apasay Cəncan a re.»

²⁵ Uwar ata a mbəđahan

apan, a wa: «Na san zle, Almasihu i i nay ahay. Kà nak coy nà, i dəkak uko anan way ahay fok.»

²⁶ Natiya, Yesu a mbəđahan apan, a wa: «Nen a sa jak 'am ata nà, winen awan!»

²⁷ Njavar a Yesu ataya ta may ahay kutok. Tə canan anə Yesu winen apan i ja 'am tu do uwar a nà, a gan atan masuwayan. Aday dōwan kwa kərtek kə cəcihek pə uwar ata wa sa jəka: «Kə pəlay panan maw?» nà, ibay. Kabay, dōwan sa jan anə Yesu: «Ki jen 'am angamaw?» dukwen, ibay re.

²⁸ Uwar ata a dazlan nà, a mbəsak anan kəlawə anahan pə kurok, a nay agay, a jan anə do ahay, a wa: ²⁹ «Hayak ikwen ahay aday, cen pə dōwan inde, u jo həna way uno ahay sa ga ataya fok. Hinahibay nà, i ga nə winen Almasihu dəge?»

³⁰ Do ahay ta nay ahay à wulen su doh wa kutok, ta zla pə cakay ana Yesu.

Guvo sa ndaw ma nah awan

³¹ A alay ata kutok, njavar a Yesu ahay ta jan, ta wa: «Miter, suwan pa way mənjoek aday.»

³² Yesu a mbəđahan atan apan, a wa: «Way sa pa uno inde, kə sənən bay.»

³³ Njavar anahan ahay tə cəce pi zek ahay wa, ta wa: «Dowan kə varak anan ahay way sa pa dəge?»

³⁴ Yesu a jan atan kutok: «Way sa pa uno awan nà, adəfan apan anə do sə slənay

ahay nen, aday sa ga mer su way anahan sə mbuko à alay inde ata awan. ³⁵ 'Am ana kwanay inde ka ti jen nà: "A mbəsak hənà kiya fudo, way ahay ti saa nah, aday saa car." Aya əna nen ni jak ikwen, cen pə guvo ahay lele. Ndaw kə nahak, kə slak sa car coy. ³⁶ Do sa car ndaw à guvo su do nà, i halan nga anà ndaw ana bahay sə guvo, aday i njad magwagway anahan pə dowan ata wa. Ndaw ata nà, kawa sa ja, do sa njad sifa sa ndav bay ataya awan. Anga aday do sa casl pi zek tu do sa car tē taslay mivel cew maya awan. ³⁷ 'Am sə jike inde asa, a ja nà: "Do sa casl winen cara, do sə halan nga dukwen, winen cara." Winen ata nà, 'am didem awan. ³⁸ Na slan kwanay nà, saa cəray à man aday kwanay kə cislen bay ata wa. Do maza aya sa casl, kwanay dukwen kə njiden anan magwagway ti mer su way a tinen.»

Samariya ahay bayak a tə dəfak nga pə Yesu

³⁹ Do sə Samariya ahay à Sikar bayak a tə təmahak sa dəf nga pə Yesu anga side ana uwar ata sa jan atan: «U jo anan way uno ahay sa ga ataya fok.» ⁴⁰ Ta nay ahay pə cakay ana Yesu nà, ta jan à njahay tə tinen mba. Yesu a njahay àga tinen kutok luvon ahay cew. ⁴¹ Do ahay bayak a tə dəfak nga pə Yesu asa, anga tə slənek 'am anahan. ⁴² Anga nan, ta jan anà uwar ata awan: «Hənà nà, mə

dəfak nga pə Yesu nà, anga 'am anak sa jan umo ata bay. Cərkəke ma dəf apan nga, mə təma nà, anga manay awan mə slənek 'am anahan aya awan. Ma san zle, winen nà, do sa tam anan do ahay acəkan.»

Yesu a mbar anan wan ana do si mer su way ana bahay inde

⁴³ Pə dəba à luvon cew ata wa nà, Yesu a mbəsak atan, a zla way anahan à Galile. ⁴⁴ Yesu a kə jak, a wa: «Do ahay ta gan nga anà 'am ana do maja'am a Mbərom kwa ta sə wura fok. Əna ù kon anahan a nà, dowan a gan nga anà 'am anahan ahay itəbay.»

⁴⁵ Tə dəzle pə daliyugo sə Galile awan nà, do sa man ataya tə təma anan lele, anga tinen ta zlak à azar uko sə Pasəka à Urəsalima, aday tə canak anan ahay à mer su way anahan sa ga ata awan.

⁴⁶ Natiya, Yesu a ma way anahan à Kana pə daliyugo sə Galile, à man anahan sə mbəda anan a'am mahay awan ata awan. Dowan a inde, winen məduwen a à man ata awan, winen do si mer su way ana bahay sə daliyugo ata awan. Wan ana dowan ata winen dəvac awan, aday mə nahay a à wulen su doh sə Kafarnahum.

⁴⁷ Dowan ata a sləne sa jəka Yesu winen pə daliyugo sə Yahudiya sabay, winen à Galile nà, a zla pə cakay anahan, a jan: «Zlumo à Kafarnahum, aday ki saa mbəro anan wan uno inde mə

nahay a, winen dɔvac awan, i mac coy.»

⁴⁸ Yesu a jan, a wa: «Ki dɔfen upo nga fan bay, si ki cinen anan anà masuwayan ahay aday dɔw?»

⁴⁹ Dowan ata a mbɔdahan apan kutok, a wa: «Hayak àga nen aday. Wan uno ata i saa mac.»

⁵⁰ Yesu a wa: «Zla agay, wan anak kè mbɔrak!»

Winen a dɔf nga pa 'am ana Yesu ata awan, a zla way anahan agay kutok.

⁵¹ Winen pə cəved sa zla agay mba, dɔ anahan ahay ta nay agay wa, ta jan: «Wan anak nə kè mbɔrak coy!»

⁵² Dowan ata a cəce patan wa: «A njad sa man uda awan nà, siwaw?»

Tə mbɔdahan apan: «Avad a sə ipec, tə njamde kərtek, nga sə bərazl a ndalay panan nà, na.»

⁵³ Bəbay a wan ata, a may anan ahay à nga inde 'am à Yesu sa jəka: «Wan anak kè mbɔrak» ata nà, kəsɩsla alay ata acəkan. Ta dɔf nga pə Yesu tu dɔ su doh anahan ahay fok.

⁵⁴ Masuwayan a Yesu sa ga ata nà, winen mə slala cew a sə tɔra à Galile. A tɔra pə dəba anahan sa may ahay à Yahudiya wa ata awan.

5

Yesu a mbar dɔwan a inde mə tɔra à mɔndak awan

¹ Pə dəba anahan a wa mənjoek nà, Yahuda ahay ta zla saa zar uko à Urəsəlima. Yesu dukwen a zla ite. ² A man ata nà, məsudoh a inde tə ngaman Məsudoh sə Təman ahay. Dəlov a inde

ma la awan, aday ta ga apan galak ahay dɔra tew. A'am ata nà, tə ngaman Baytizata ta 'am sə Yahuda ahay nà, na. ³ Dɔ sə dɔvac ahay cara cara bayak a mə nahay aya ù vo sə galak ataya awan: hurɔf ahay, vɔdal ahay, pi zek tə dɔ sə jəje ahay. [Tinen apan ti ba, hinahibay a'am i ɔal, ⁴ anga pac a hinen ahay nà, maslay a Mbərom a dazay ahay à a'am ata inde, i ɔal anan. A'am ata kè ɔalak nà, dɔwan a sa lah uda pa 'am ata cəna, winen kè mbɔrak à dɔvac anahan wa, kwa à ga nə dɔvac wura wura fok.]

⁵ Dowan a inde dɔvac awan à man ata, kəgak à dɔvac inde ava kwa kuro maakan nga anahan a jəmaakan. ⁶ Yesu a canan cəna, a san zle, dɔvac kè njahak apan. Anga nan, a cəce panan: «A nak sa mbar à dɔvac anak wa dɔw?»

⁷ Dowan ata a mbɔdahan apan, a wa: «Wan ada, dɔwan uno inde saa zla nen à a'am inde, ibay. A'am kè ɔalak dəp nà, kwa nê rəzlen à nga wa kəma kəma dukwen, dɔ maza awan i luho uda awan.»

⁸ Yesu a jan asa: «Slabak, gəba lala anak, zla way anak kutok.»

⁹ Dowan ata a mbar ca, a gəba lala anahan, a zla təpa təpa.

Cəkəbay, pac ata nà, luvon sa man uda awan. ¹⁰ Anga nan, bahay sə Yahuda ahay ta jan anà dɔwan ata awan: «Biten nà, luvon sa man uda awan. Cəved anak inde sə tavak lala anak pa nga ibay.»

¹¹ Winen ite a mbɔdahan atan apan, a wa: «Dowan a sa

mbar nen ata u jo nà, gəba lala anak, zla way anak.»

¹² Dowan ataya tə cəce panan, ta wa: «Dowan a sa jak: “Gəba lala anak, zla” ata nà, wayaw?»

¹³ Dowan ata dukwen a san sa mbar anan nə wayaw bay. Bina Yesu a dukwen kà zlak way anahan à man ata wa səmad bəse, anga dō ahay bayak a à man ata awan.

¹⁴ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a tan ayak à nga anà dōwan ata awan ù doh sə mazlaə a Mbərom. A jan, a wa: «Həna nà, kə mbərak. Kà saa ga ines sabay, anga way sə zalay winen ata à sa nay ahay apak sabay.»

¹⁵ Dowan ata a zla sa jan anà bahay sə Yahuda ahay nà, sa mbar anan nə Yesu. ¹⁶ Natiya kutok, bahay sə Yahuda ataya tə dazlan sə jugwar 'am pə Yesu wa asa, anga a mbar anan dō pə luvon sa man uda awan.

¹⁷ Əna Yesu a dakan atan anan lele, a wa: «Bəbay uno nà, winen apan i ga mer su way nə pac pac. Nen dukwen si ni ga mer su way kətana awan.»

¹⁸ Anga 'am anahan ataya awan, Yahuda ataya tə zəga anan sa nan ide hus pa sə pəlay sa vad anan à məkə adəka. Anga sa jəka, winen a ga mer su way pə luvon sa man uda ata dəkdek sabay, əna a wa Mbərom nə bəbay anahan. Matanan, a lavay anan nga anahan tə Mbərom.

Mbərom kə varak anan gədan anahan fok anə wan anahan

¹⁹ Yesu a jan atan asa, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Nen, wan a Mbərom nà, ni mba apan sa ga way ta nga uno itəbay. Ni ga nà, way mbala ana Bəbay uno sa ga, way aday nə canak anan ata awan. Kawa ana Bəbay uno sa ga jiga awan, nen ni ga winen a re, ²⁰ anga aday nà, Bəbay uno a pəlay nen, a duko anan way anahan sa ga ahay fok. I duko pə way sə zalay həna anaya awan mba. Nen wan nà, ni ga atan. Way ataya cəna, ti gak ikwen masuwayan.

²¹ «Natiya, kawa ana Bəbay uno sə slabak anan dō ma mac aya awan, aday a varan atan sifa ata nà, nen wan anahan dukwen ni varan sifa anà dō kawa su no anà nen matanan re.

²² «Aday asa, Bəbay uno nà, kə pəlak sa gan sariya anà dōwan kwa kərtək bay, əna a mbəsak anan sariya fok à alay uno inde nen wan anahan. ²³ Anga aday dō ahay tə həro nga anà nen wan anahan, kawa sə həran nga anà Bəbay uno sə slənay nen ata awan. Kak dōwan a a həro nga anà nen wan anahan bay nà, a həran nga anà Bəbay uno bay re.

²⁴ «Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Kuwaya dōwan a kə slənek 'am uno aday kə dəfak nga pu dō sə slənay ahay nen nà, winen kə njadək sifa sa ndav bay ata awan, sariya i ban anan itəbay. Kawa sa ja bine siwaw nà, kə takasak ahay à amac wa, kə zlak à sifa inde.

²⁵ «Nen apan ni jak ikwen tē dīdem a hāna: Alay a i slay ahay, kà slak adāka coy, dō ma mac aya ti slāne dūngo uno, nen Wan a Mbərom, aday dō sē slāne ahay fok ti njahay uho tē sifa awan. ²⁶ Kawa ana Bəbay uno sa mba apan sē njahay anan dō ahay uho ata nā, nen wan anahan dūkwen a vuro gədan sē njahay anan dō ahay uho re. ²⁷ A vuro gədan a nā, aday nā gan sariya anā dō ahay, anga nen Wan su Dō.

²⁸ «'Am a anan ā gak ikwen masuwayan bay. Alay a awan kà slak anga dō ma mac aya aday tē slāne dūngo uno, ²⁹ aday ti slabakay ahay ā mēke a tinen ahay wa. Dō sa taa ga way lele aya awan, ti may uho saa njad sifa. Aday dō sa taa ga nē way sē cəban anā Mbərom ite, ti may uho nā, sariya i ban atan. ³⁰ Na ga sariya nā, kawa ana Mbərom a su jo. Ni mba apan sa ga awan ta nga uno bay. Sariya uno sa ga nā, winen lele, anga nen nā ga way sa nga uno bay. Na ga nā, way mbala ana dō sē slānay ahay nen ata awan, aday kawa sa nan.»

Dō sē side ana Yesu ahay

³¹ Yesu a ja asa, a wa: «Abay kak na gan side anā nga uno nā, ata side uno kà zlak tē dīdem a bay asanaw. ³² Əna dōwan a inde, winen a ga side anga nen, aday na san zle side anahan nā, tē dīdem awan. ³³ Kwanay awan, kē slānen dō pē cakay ana Yuhana, kà jak ikwen

side anahan, aday side anahan nā, dīdem awan. ³⁴ Abay nē pəlay side su dō zānzen a bay. Əna na ja pē Yuhana ata nā, aday kē tēmen ā amac wa. ³⁵ Anga Yuhana kē tərak nā, kawa lalam ma han uko awan. Winen apan i dav. Jiyjay anahan ata kē zlak ikwen ā nga, əna ā alay a inde mənjoek coy.

³⁶ «Aya əna, 'am sē side uno inde sē zalay side mbala ana Yuhana. 'Am sē side ata nā, mer su way a Bəbay uno su jo: “Ga anan!” ata awan. Ni ga mer su way a anan ata nā, anga saa side, nen na nay ahay nē pē cakay ana Bəbay uno wa.

³⁷ «Abay Bəbay uno dō sē slānay ahay nen ata dūkwen, winen apan i ga upo side a re. Kwanay kula kē slānen anan dūngo anahan itəbay, aday kula kē cinen anan bay re. ³⁸ Kula kē bənen 'am anahan ā mivel a kwanay inde bay, anga kē dēfen nga pi nen, dō anahan sē slānay ahay ā wulen a kwanay ata bay.

³⁹ «Kwanay apan ki jingen Deftere a Mbərom, anga a ga pikwen nā, ki njiden wa sifa sa ndav bay ata awan. Aday cəkəbay Deftere ata dūkwen a taker nā, 'am sē side sa ga pi nen a re. ⁴⁰ Əna, a nak ikwen sa nay ahay pē cakay uno aday kē njiden sifa dīdem ata bay re.

⁴¹ «Nē pəlay sa njad mazlaḅ pē dō ahay wa bay. ⁴² Əna na san kwanay aya zle. Kwanay kē pəlen Mbərom bay. ⁴³ Na nay ahay nā, ā sləmay ana

Bəbay uno inde. Aday, cen apan. Kə ngəmen sə təma nen bay re. Aday, kak dowan a maza â nay ahay ta 'am sa nga anahan həna nà, ki təmihen anan, winen adəka nà, tə alay cuwcew awan. ⁴⁴ Kwanay kə pəlen ayaw mbala ana Mbərom bay, əna kuwaya a pəlay nà, ayaw sə dō ahay. Aday ki mben apan sa daf upo nga nà, kəkəma asanaw?

⁴⁵ «Kâ sa jilen sa jəka nen ni zlah pikwen pə cakay ana bəbay uno Mbərom bay. Əna Musa, dō a kwanay sa daf apan nga ata awan, winen saa zlah pikwen. ⁴⁶ Aday abay kə dəfen ahay nga pa 'am ana Musa ahay aday nà, ki dəfen nga həna pa 'am uno ahay re. Anga Musa aday dukwen a vindey ahay nà, anga nen awan. ⁴⁷ Natiya, kak kə dəfen nga pə way mbala anahan mə vinde aya bay nà, ki i mben apan sa daf nga pa 'am uno bay re.»

6

Yesu a varan way sa pa anà dō ahay ti ga mbulo dāra

Mata 14.13-21; Markus 6.30-44; Lukas 9.10-17

¹ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a takas bəlay sə Galile a inde, a zla pa day uho. Tə ngaman anà bəlay ata nà, Tiberiyas re. ² Dō ahay tə pərahan azar bayak awan, anga tə canak anan anà mer su way anahan ma ga masuwayan aya awan, a mbar anan dō sə dəvac ahay.

³ Yesu a ján way anahan à bəzlom tə njavar anahan ahay, tə njahay à man ata awan. ⁴ Azar uko sə Pasəka dukwen i sla bəse. ⁵ Yesu a cakaf nga bine maw nà, a canan anà dō ahay bayak a tinen apan ti nay pə cakay anahan. Anga nan kutok, a jan anà Filip: «Di njad sə sukumay ahay way sa pa sə varan anà dō ahay a anan fok awanaw?» ⁶ A cəce ata nà, aday â san way mbala a Filip saa mbədahan apan ata awan. Bina, Yesu a nà, a san way anahan saa ga zle.

⁷ Filip a mbədahan apan, a wa: «Kak aday a nak uko sa jəka dī varan way sa pa anà man su dō a anan nà, kwa dala sə *dinar** səkat cew dukwen i sla awan bay asanaw!»

⁸ Mərak ana Simon Piyer a inde, tə ngaman Andəre, winen njavar ana Yesu a re. A jan, a wa: ⁹ «Wan inde həna à man a anan, tapa sə pen ahay inde apan dāra. Kələf ahay dukwen inde apan cew! Aka aday i sla ma, anga man su dō a anan anaw?»

¹⁰ Yesu a jan atan kutok, a wa: «Jen anan ù dō a anaya fok tē njahay a məndak.»

Gujed inde məngədez a à man ata awan. Dō ahay tə njahay apan kutok. Dō ahay à man ata dukwen, tinen mə baslay a nà, mungol a dəkdek aday nà, ta ga mbulo dāra.

¹¹ Yesu a gəba anan tapa sə pen a dāra ataya awan, a ngəran ayak anà Mbərom

* 6:7 Dinar kərtek nà, əga tinen dala si mer su way sə hway kərtek.

adaya a gəzlan anan anà dō ahay. A ga anan tə kələf dukwen matanan. Kuwaya kə njadak kawa sa nan.

¹² Tinen ata fok, ta rah nà, Yesu a jan anà njavar anahan ahay: «Hilen anan nga anà tapa sə pen mə mbəsak ata awan, anga adaya â sa nes bay.» ¹³ Tə halan nga anà mə mbəsak ata nà, a ga cəkarak kuro nga anahan a cew.

¹⁴ Do ahay sə canan anà masuwayan ana Yesu a sa ga ata nà, ta wa: «Tə didem awan, dowan a anan nà, i ga nà, winen dō maja'am a Mbərom saa nay ahay pə daliyugo azanan ata awan.»

¹⁵ Yesu a san zle, dō ahay ti nay ahay saa ban anan adaya ti i daf anan bahay awan sə məgala. Anga nan, a zla way anahan səmad à bəzlom maza awan.

Yesu a bar pa nga sə a'am tə saray

Mata 14.22-33; Markus 6.45-52

¹⁶ Natiya awan, suko a a ga cəna, njavar ana Yesu ahay tə dazay pa 'am sə a'am sə bəlay.

¹⁷ Ta ján à kwalalan inde sa zla à Kafarnahum. A alay ata dukwen, ide kə bənak lele coy, aya əna Yesu winen inde tə tinen ibay hwiya. ¹⁸ A'am a bal tə məgalak awan, anga mad winen apan i bal bayak awan. ¹⁹ Kwalalan a haw pa nga sə a'am i ga kilomiter dara kabay mbərka nà, tə canan anà Yesu, winen apan i nay ahay tə saray pa nga sə a'am, adaya winen bəse tə

tinen coy. Tinen ite tə jəjar pi zek.

²⁰ Coy Yesu a jan atan, a wa: «Nen awan! Kə jəjiren bay.»

²¹ Natiya kutok, a nan atan sə gəba anan à kwalalan inde, adaya kwayan'a kwalalan ata kə dəzlek pə yugo à man a tinen sa gan may ata coy.

Do ahay tə pəlay anan Yesu

²² Sidew a nà, dō sə njahay pa day sə bəlay hinen ataya tə pəlay anan Yesu. Anga ta san zle, avad awan nà, kwalalan inde nə kərtektəkke. Adaya ta san zle re, Yesu nà, kə jənak à kwalalan mbala ana njavar anahan ahay sə gəba ata bay. Ta zla nà, mənəna winen.

²³ Əna kwalalan azar aya inde ta nay ahay à Tiberiyas wa. Tə dəzley ahay nà, dinger pa man ana Yesu sə varan tapa sə pen anà dō ahay ta sə ngəran anà Mbərom ata awan. ²⁴ Do ahay ta ca ide cəna, Yesu winen ibay, adaya njavar anahan ahay dukwen tinen ibay. Natiya tə gəba kwalalan ahay sa zla a Kafarnahum saa pəlay Yesu.

Way sa pa sa var sifa nà, zek a Yesu awan

²⁵ Ta njad anan winen pa day uho, tə cəce panan, ta wa: «Miter, ka nay ahay à man a anan nə siwaw?»

²⁶ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Kə pəlen nen nà, anga ki pen way həniniye, adaya kə rihe re ata awan. Bina, masuwayan uno sa gak ikwen ata nà, kə sənən bay. ²⁷ Kə mbədəken sa ga mer su way sa njad way sa pa

sa nes ata adaka bay. Suwan adaka, gen na, mer su way sa njad way sa pa sa njahay pa sa viyviya ata awan. Way sa pa ata na, a var sifa sa ndav bay ata awan. Saa varak ikwen anan na, nen Wan su Do. Anga Bəbay uno awan, kə təmahak sa daf anan upo mazlaḅ anahan pə ide sə do ahay.»

²⁸ Do ahay tə cəce panan asa, ta wa: «Mi njad sa ga ma, kawa ana Mbərom sə pəlay anaw?»

²⁹ Yesu a jan atan, a wa: «Mer su way ana Mbərom sə pəlay na, dəfen nga pi nen, nen do anahan mə slənay ata awan.»

³⁰ Tə cəce panan re, ta wa: «Mi daf apak nga ata na, ki gan umo nə masuwayan a wuraw? Ki ga nə maw? ³¹ Bije a manay ahay ta pak *manu* à kiḅe. Kawa ana Deftere sa ja apan ata: “A varan atan way sa pa à kiḅe. Way sa pa ata dukwen a dazay ahay à mburom wa.”†»

³² Yesu a mbədahan atan apan maza re, a wa: «Ki wen, sə varak ikwen way sa pa sə dazay ahay à mburom wa na, Musa. Əna matanan bay. Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Sə varak ikwen way sa pa guzgwez awan, aday sa nay ahay a mburom wa na, Bəbay uno awan. ³³ Way sa pa a Mbərom saa varak ikwen ata na, nen, do sə dazay ahay pə kərngay à mburom wa ata awan. Aday saa varan sifa anà do ahay pə daliyugo dukwen, nen awan.»

³⁴ Ta jan asa, ta wa: «Wan ada, varan umo way sa pa ata pac pac hwiya bidaw?»

³⁵ Yesu a jan atan, a wa: «Daf sa var sifa na, nen awan. Dowan a kə nak pə cakay uno na, may i han apan kula sabay. Aday dowan a kə dəfak nga pi nen dukwen, jom i gan kula sabay. ³⁶ Aya əna na jak ikwen: Kə cinen uno, əna kə dəfen upo nga bay hwiya. ³⁷ Bəbay uno kə varak uno anan kuwaya fok cəna, i nay ahay pə cakay uno awan. Aday kuwaya kə nak ahay pə cakay uno cəna, ni lar a bay. ³⁸ Anga na nay ahay à mburom wa na, sa naa ga way su no anà nen bay, əna sa naa ga way sa nan anà do sə slənay ahay nen. ³⁹ Aday way ana do sə slənay ahay nen ata sa nan na, həna: Nà saa lize anan do winen sə vuro ataya kwa kərtek bay, əna pa pac sa ndav anan daliyugo na, nə slabakay atan ahay à məke wa uho. ⁴⁰ Natiya awan, kuwaya kə canak uno anà nen Wan ana Mbərom, aday kə dəfak upo nga na, dowan ata i njad sifa sa ndav bay ata awan. Aday nen ni slabakay anan ahay à məke wa pa pac sa ndav anan daliyugo. Sa nan à Bəbay uno na, way ata awan.»

⁴¹ Anga nan kutok, Yahuda ahay tə dazlan sə gəfan azar ana Yesu, anga a wa: «Nen na, way sa pa sə dazay ahay à mburom wa ata awan.»

⁴² Ta wa: «Na wa, winen nə Yesu ba? Wan ana Yusufu

† 6:31 Ca pə Gurtaaki 16.4.

bidaw? Da san atə bəbay anahan tə may anahan a təkə bidaw? Aka aday, i jəka winen a dazay ahay à mburom wa nà, kəkəməw?»

⁴³ Yesu a jan atan, a wa: «Mbəsiken sa gad azar à wulen ana kwanay ahay. ⁴⁴ Dowan saa njad sa nay ahay pə cakay uno nà, ibay, si kak Bəbay uno a sə slənay ahay nen ata kə jərahak apan sa nay anan aday. Kuwaya dōwan a kə njadak sa nay ahay pə cakay uno nà, nen ni slabakay anan ahay à məkə wa pa pac sa ndav anan daliyugo. ⁴⁵ Do maja'am ana Mbərom ahay tə vindek, ta wa: "Tinen a kəzlek, Mbərom i dakan atan anan way.‡" Dowan a kə slənek 'am ana Bəbay uno, aday kə təmahak atətak way anahan nà, i nay ahay pə cakay uno. ⁴⁶ Kula dōwan kə canak anan anà Mbərom bay, si nen, do sa nay ahay pə cakay ana Mbərom a wa, nen kərtek nə, nə canak anan à Bəbay acəkan.

⁴⁷ «Natiya awan, nen apan ni jak ikwen tə dīdem a hənə: Dowan a kə dəfak upo nga nà, kə njadak sifa sa ndav bay ata awan. ⁴⁸ Way sa pa sa var sifa ata nà, nen awan. ⁴⁹ Bijə a kwanay ahay ta pak *manu*š à saf inde. Kə varak atan sifa bay. Anga nan, fok a tinen a tə məcak à saf inde. ⁵⁰ Yo, do sa pa tapa sə pen sə dazay ahay à mburom wa ata nà, à ga nə kuwaya i mac itəbay. ⁵¹ Nen nà, way sa pa sa nay

ahay à mburom wa ata awan, way sa pa sa var sifa. Dowan a kə pak way sa pa ata nà, i mac kula itəbay. Way sa pa ata nà, zek uno awan. Ni var anan anga aday do ahay tā njad sifa.»

⁵² 'Am a anaya awan a gəban atan ahay agad azar sa ga mivel anà Yahuda ataya asa, ta wa: «I varak uko zek anahan aday dī pa nà, kəkəməw?»

⁵³ Yesu a mbəfahan atan apan, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a hənə: Nen Wan su Do nà, kak ki pen zek uno bay, aday ki sen mez uno bay nà, sifa i ga inde à kwanay ibay. ⁵⁴ Əna dōwan a kə pak zek uno aday kə sak mez uno re cənə, dōwan ata kə njadak sifa sa ndav bay ata awan, aday ni slabakay anan ahay à məkə wa pa pac ana daliyugo saa ndav. ⁵⁵ Anga zek uno bine siwaw nà, way sa pa guzgwez awan, aday mez uno dukwen way sa sa guzgwez a re. ⁵⁶ Kuwaya kə pak zek uno, kə sak mez uno nà, winen kə japak ti nen; nen nə japak tə winen re. ⁵⁷ Bəbay uno, do sa var sifa nà, sə slənay ahay nen nà, winen awan. Nen nə njahay uho nà, anga winen. Matanan, kuwaya kə pak zek uno nà, i njahay uho anga nen cite re.

⁵⁸ «Natiya, way sa pa sə dazay ahay à mburom wa nà, zek uno kutok. Bijə a kwanay ahay nà, ta pak *manu* sə dazay à mburom wa à saf

‡ 6:45 Ca pə Esaaya 54.13. § 6:49 Manu nà, way sa pa sə awan inde a dazay à mburom wa. Ca pə Gurtaaki 16.

inde. Aday pə dəba anahan a wa dukwen, tə məcak fok re. Aya əna, kuwaya dōwan a kə pak way sa pa mbala uno saa var ata nà, i mac kula itəbay.»

⁵⁹ A alay ata nà, Yesu winen apan i wazay ù doh sə wazay ana Yahuda ahay à wulen su doh sə Kafarnahum, a saa ja 'am a anaya nà, na.

'Am a Yesu ahay sə varan sifa sa ndav bay anà do ahay ata awan

⁶⁰ Do ahay bayan a à wulen sə njavar ana Yesu ahay tə sləne 'am ataya cəna, ta wa: «'Am anaya ma da 'am aya awan. Waya sa mba apan sə təma kətanən anaw?»

⁶¹ Yesu a san zle tinen apan ti gədan azar pa 'am ataya awan. Anga nan, a jan atan, a wa: «'Am uno kə mbədahak ikwen anan ajalay nga a kwanay daw? ⁶² Aday, azanan kə cinen anan anà nen, Wan su Do, nen apan ni ján à man sə njahay uno kwakwa ata awan. Ata aday, ki i jen kəkəma asanaw?

⁶³ Sa var sifa nà, Apasay a Mbərom. Zek su do zənzen a nà, a mba apan itəbay. 'Am a nen sa jak ikwen ataya nà, sə zəbay ahay Apasay tə sifa nà, tinen aya kutok. ⁶⁴ Əna, dōwan aya inde à wulen ana kwanay nà, ta daw upo nga itəbay.»

Anga kurre a ata dukwen Yesu a san do saa daw apan nga tə dīdem a bay ataya zle, aday a san dōwan a saa ga apan daw ata zle re.

⁶⁵ Yesu a zəga anan asa, a wa: «Anga nan, na jak ikwen,

na wa: “Dowan saa njad sa nay pə cakay uno nà, ibay, si kak Bəbay uno a sə slənay nen ata kə jərahak apan sa nay anan pə cakay uno awan.”»

⁶⁶ A bənay ahay kwa pə alay ata wa nà, njavar a Yesu ahay bayak a ta zla way a tinen, ta ngam sə pərahan azar sabay.

⁶⁷ Kutok, Yesu a jan anà do maslan a kuro nga cew ataya awan: «Kwanay dukwen, a nak ikwen sa zla way a kwanay re daw?»

⁶⁸ Simon Piyer a mbədahən apan kutok, a wa: «Miter, mi zla nà, pə cakay ana wayaw? 'Am anak nà, 'am sa var sifa sa ndav bay, pə cakay ana Mbərom. ⁶⁹ Aday manay ma daw apan nga, ma san zle, iken nà, do cəncən a sa nay pə cakay ana Mbərom wa.»

⁷⁰ Yesu a mbədahən atan apan, a wa: «Nen a sə walay kwanay, kwanay a kuro nga anahan a cew. Aday cəkəbay dōwan a kwanay a kərtek a nà, winen bahay sə setene awan.»

⁷¹ A ja 'am ata nà, pa wan ana Simon Iskariyot, sə ngaman Yudas ata awan. Anga kwa à ga nà, Yudas kə tərak do kərtek à wulen sə njavar ahay kuro nga cew ataya wa dukwen, saa ga daw pə Yesu nà, winen awan.

7

Mərak ana Yesu ahay tə dəfak apan nga bay

¹ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a bar pə daliyugo sə Galile fok. A nan abay sa zla pə daliyugo sə Yahudiya

bay, anga a nan anà bahay sə Yahuda ahay sa vad anan.

² Aya əna, azar uko sə jaw-jawa ahay winen bəse nà, ³ mərak ana Yesu ahay ta jan, ta wa: «Mbəsak man a anan, zla way anak pə daliyugo sə Yahudiya. Aday ata njavar anak ahay tē canan anà mer su way anak ahay. ⁴ Dowan a, a nan dō ahay tā san anan nà, a dər zek sa ga mer su way itəbay. Ki ga mer su way a anaya asənə, ga atan pə idē sə dō ahay fok.»

⁵ Kwa mərak aya dukwen tə dəfak apan nga bay.

⁶ Yesu a jan atan: «Kə dəzlek pə alay uno tədə ata fan bay. Pə kwanay nà, alay wura wura cəna tədə, əna kətanən bay. ⁷ Dō sə daliyugo ahay ti mba apan sa nak ikwen idē itəbay. Nen a nà, dō sə daliyugo ahay ti no idē anga nen apan ni kay anan mer su way a tinen ma ga aya nà, tinen lelibay. ⁸ Kwanay nà, zlen à man sə azar uko ata awan. Əna nen ni zla bay, anga alay uno kə dəzlek fan bay.»

⁹ A jan atan 'am ata cəna, winen a a njahay à Galile.

Yesu winen à azar uko sə jawjawa ahay

¹⁰ Pə dəbə ana mərak a Yesu ahay fok sa zla à azar uko nà, Yesu a dukwen a zla cite. Əna kə kak anan zek anà dō ahay bay.

¹¹ Bahay sə Yahuda ahay tə pəlay anan à wulen sə dō ahay wa à man sə azar uko ata awan, tə cəce: «Winen ahaw?» ¹² Dō ahay tə səsək

a səsək à wulen a tinen ahay inde. Dō a azar aya ta wa: «Winen dō lele awan.» Dō a azar aya dukwen ta wa: «A'ay, winen apan i lize anan dō ahay adəka.» ¹³ Əna dōwan sa ja 'am ataya tə njezlnejzlezl a dukwen ibay, anga tə jəjaran anà bahay sə Yahuda ahay.

¹⁴ Natiya awan, luvon sə azar uko ahay ta zla panan əngal nà, Yesu a zla ù dōh sə mazlaḃ a Mbərom, a dazlan sə tətakan anan way anà dō ahay. ¹⁵ A gan masuwayan ana bahay sə Yahuda ahay. Anga nan tə cəce, ta wa: «Dowan a anan kə jingek bay kutok nà, a njad mərīke kawa həna anan nə kəkəməw?»

¹⁶ Yesu a mbədəhan atan apan, a wa: «Way nen sa ta jak ikwen ata nà, a nay ahay i nen a wa bay, əna a nay ahay nà, ù dō sə slənay ahay nen ata wa. ¹⁷ Kuwaya, kak dōwan a kə təmahak sa ga mer su way kawa sa nan anà Mbərom cəna, i san sə gəzla way ahay pi zek wa. Matanan, kak na ja 'am ana Mbərom, kabay na ja 'am sa nga uno, aday tə məgala uno nà, i san kutok. ¹⁸ Kuwaya, kak a ja nà, 'am sa nga anahan, i pəlan mazlaḃ anà nga anahan. Əna kuwaya kə pəlak sə həran nga anà dō sə slənay anan ahay nà, dōwan ata dukwen, dō dīdem awan, mungwalay inde apan ibay. ¹⁹ Na wa, Musa kə varak ikwen Tawrita à alay inde ba? Əna dōwan kwa kərtek sə dəfan apan nà, ibay asanaw? Kə pəlen sa vad nen nà, angamaw?»

20 Do ahay tə mbədahan apan kutok, ta wa: «Setene inde anak à nga dəge, nga i vawak kələdaw! Waya sə pəlay sa vad iken anaw?»

21 Yesu a mbədahan atan apan: «Na ga way kərtektəkke cəna, kà gak ikwen masuwayan jiga awan. 22 Musa a jak ikwen nà, 'am sa gad mədəndalas. Cəkəbay, sə dazlan nə Musa bay, əna bije ahay kwakwa tə lahak anan apan. A wa, kə gədan anan mədəndalas à wan ana kwanay ahay pə luvon jəmaakan anahan sə wahay anan. Anga nan, kwa à ga nə pə luvon sa man uda dəp nà, kwanay apan ki gəden anan mədəndalas anà wan a kwanay a re. 23 Kə gəden anan mədəndalas anà wan, aday kà sa mbəsiken anan 'am ana Musa à dəba bay, kwa à ga nə luvon sa man uda nà, na. Aday, a cəbak ikwen anà kwanay pi nen, anga na mbar anan zek su do zənnen a təsəcs fok pə luvon sa man uda nà, angamaw? 24 Mbəsiken sə gədan azar anà do pə way sa ca apan tə idə, əna sənən anan way ataya tə dīdek aya aday.»

Yesu nà, Almasihu daw?

25 Do ahay à wulen su do sə Urəsalima ataya ta wa: «Na wa, Yesu nà, winen do abay tə pəlay sa vad anan ata ba? 26 A ja 'am tə njezlnejezlezi awan. Dowan sə gafan 'am ibay. Natiya awan nà, do a mənuko məcəd aya ta san zle winen nə Almasihu daw? 27 Aya əna, kak winen nə Almasihu nà, dowan i san man

anahan awan, a nay ahay awanaw bay. Aday dowan a anan ata nà, da san man anahan a zle asanaw!»

28 A alay ata nà, Yesu winen apan i tətakan anan way anà do ahay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom. A zəga anan tə dungo mə təba lele, a wa: «Kə sənən nen zle daw? Aday kə sənən man uno sa nay wa ata zle daw? Na nay nə gəbay nà, 'am sa nga uno bay. Dowan a sə slənay nen ata nà, do dīdem awan. Aka aday, kə sənən anan bay asanaw? 29 Nen nà, na san anan zle, anga na nay ahay nə pə cakay anahan a wa. Sə slənay ahay nen nà, winen awan.»

30 Tə pəlay sa ban anan à man ata kutok, əna dowan kə njadak sə laman bay, anga kə slak pə alay anahan a bay. 31 Cəkəbay, do ahay bayak a tə dəfak apan nga, ta wa: «Almasihu a kə sak a nay ahay nà, i ga masuwayan ahay sə zalay dowan a anan kələdaw?»

Farisa ahay ta slan do ahay saa ban Yesu

32 Farisa ahay tə sləne asəsək 'am sə do ahay ata pə Yesu nà, tə halay nga tə bahay sə gədan dungo anà way ataya awan. Aday tə jəjem 'am, ta slan do sa ba pu doh sə mazlaḅ a Mbərom ahay saa bənay anan.

33 Yesu a ja, a wa: «Nen ni njahay tə kwanay mənjoek mba. Pə dəba anahan a wa nà, ni ma pə cakay ana do sə slənay ahay nen. 34 Ki i pəlen nen, ki njiden nen sabay, anga ki mben apan sa

zla à man uno saa zla ata bay.»

³⁵ Bahay sə Yahuda ahay tə cəce pi zek ahay wa, ta wa: «I zla aha anahan aday mənuko saa mba apan sa njad anan itəbay ata kəlanaw? Aday i zla àga Yahuda ahay tinen à wulen sə Gərek ahay ata daw? I zla saa dakan atan anan way anà Gərek ahay dage? ³⁶ Winen awan a wa: “Ki pəlen nen, aday ki njiden nen bay, anga ki mben apan sa zla à man uno sa zla ata bay.” A nan sa ja aday nə maw?»

Zəlaka sə a'am sa var sifa

³⁷ Luvon sa ndav anan azar uko cəna, a zalay luvon azar aya tə mazlaḅ. Pa pac ata awan, Yesu a tavay à wulen sə do ahay. A ja 'am tə məgalak awan, a wa: «Kuwaya, jom a gan cəna, à nay ahay pə cakay uno, aday i sa a'am. ³⁸ Aday dowan a kə dəfak upo nga, “mivel anahan i təra kurok sə a'am sa var sifa, i haw kawa zəlaka.” Deftere a Mbərom a ja nà, na.»

³⁹ Yesu a ga jike ata nà, pə Apasay Cəncan awan, apasay mbala do sa daf apan nga ahay saa njad ata awan. A alay ata nà, do anahan ahay tə njadak Apasay Cəncan ata fan bay, anga Yesu a dukwen kə zlak à man sə mazlaḅ anahan fan bay re.

Mawrasan a zlan à mivel inde anà do ahay

⁴⁰ Do azar aya tə sləne 'am ataya cəna, ta wa: «Tə didem awan, dowan a anan nà, do

maja'am a Mbərom a mənuko sa ba ata awan.»

⁴¹ Do maza aya ite ta wa: «Winen nà, Almasihu asanaw!»

Do hinen ahay asa ta wa: «Kəmaya, Almasihu sa maw! Winen nà, i nay ahay à Galile wa bay asanaw? ⁴² Deftere a Mbərom a ja nà, Almasihu i təra nà, do sə slala ana Dawuda*, aday ti wahay anan à Baytilama, wulen su doh ana bahay Dawuda way anahan.† Matanan bidaw?»

⁴³ Mawrasan a zlan à mivel inde anà do ahay anga Yesu cərkəke. ⁴⁴ Do azar aya à wulen a tinen a nan atan sa ban anan Yesu, əna dowan kə njadak sə laman bay.

Bahay sə Yahuda ahay tə dəfak nga pə Yesu bay

⁴⁵ Yawa, do maslan ahay ta may ahay pə cakay ana bahay sə gədan dundo anà way ahay, tinen pə kərtek a tə Farisa ahay. Tinen ite, tə cəce pu do maslan ataya wa: «Kə bənen anan ahay Yesu a bay nà, angamaw?»

⁴⁶ Do maslan ahay tə mbədahan atan apan, ta wa: «Kula, dowan saa njad sa ja 'am kawa dowan ata nà, ibay.»

⁴⁷ Farisa ahay tə cəce patan wa: «Kwanay a dukwen kə pərihen anan azar anà mungwalay anahan aya re kələdaw? ⁴⁸ Dowan inde kərtek à wulen sə məced a mənuko ahay wa, kə dəfak nga pə dowan ata nà, inde daw? Kabay à wulen sə Farisa

* 7:42 Ca pə 2 Samuyila 7.12; Jabuura 89.4-5; Yeremiya 23.5. † 7:42 Ca pə Mika 5.1.

ahay wa nà, inde kələdaw?
 49 Do sa daf apan nga ataya nà, do kəriya aya awan, anga tinen ta san Tawrita bay. Aday dukwen tinen mə tahasl aya awan.»

50 Natiya, dowan a inde tə ngaman Nikodemus, winen Farisa ahay. Winen nà, dowan a sa zla à man ana Yesu sə luvon ata awan. Winen a jan atan, a wa:
 51 «Tawrita ana mənuko kə varak uko cəved sa gan sariya anà do matanan bay. Adəka bay, dī lah nà, sə sləne anan 'am anahan ahay. Aday dī saa san 'am anahan tə way anahan sa ga ahay nà, na!»

52 Tə mbədahan apan, ta wa: «Iken dukwen ka nay à Galile wa daw? Jinge Deftere, ki tan à nga à man inde, do maja'am a Mbərom kwa kərtek a nay à Galile wa nà, ibay asanaw!»

[53 Natiya awan, kuwaya a zla way anahan agay,

8

1 əna Yesu nà, a zla way anahan à bəzlom sə Ulivet.

Uwar sa ján uho

2 Sidew a awan kutok, Yesu a wule ù doh sə mazlaḅ a Mbərom asa. Do ahay fok tə halan nga pə cakay. A njahay kutok, a dazlan sə dakan atan anan way.

3 Miter sə Tawrita ahay pi zek tə Farisa ahay ta nay anan ahay uwar a inde, ta ban anan tinen pi zek tu do. Tə tavay anan pa 'am sə do ahay,
 4 aday ta jan anà Yesu kutok: «Miter, mə bənay ahay uwar a həna, winen apan i

ga mədigwed, bina, tə nahak tu do. 5 A Tawrita a mənuko inde, Musa a ja nà, uwar kawa winen a anan nà, mə tar anan tu kon, aday á mac. Aday iken ka ja nə maw?»

6 Ta ja matanan nà, aday tá njad apan cəved sa ban anan pə kwande. Kak kà jak atan awan a nà, ti mba apan sa gan apan sariya.

Yesu a kudək, a vinde awan a à məndak ta wan sə alay.

7 Tinen ite, hwiya tə pərahan azar sə cəce way ahay.

Yesu a cakaf nga pa nga mburom, a jan atan: «Dowan a inde à wulen a kwanay, kula kà gak ines bay cəna, à lah sə taran kon awan...»

8 A kudək asa, a vinde awan a à məndak maza awan.

9 Do sə bənan ahay uwar ataya tə sləne 'am ata cəna, ta zla way a tinen fok suduk suduk, do maced aya ta lah pa 'am.

Mə mbədək a à man ata awan nà, Yesu tə uwar ata coy. 10 Yesu a cakaf nga asa, a cəce panan: «Uwar, do ataya tinen ahaw? Dowan sa ban iken tə sariya inde kwa kərtek ibay daw?»

11 Uwar ata a mbədahan apan, a wa: «Mazar, dowan inde kərtek ibay!»

Yesu a mbədahan apan kutok: «Zla way anak, kà sa ga ines sabay. Nen dukwen ni gak sariya bay.»]

Yesu nà, winen jiyjay sə dəvan anà daliyugo

12 Yesu a dazlan sa jan 'am anà dō ahay maza awan, a wa: «Nen nà, jiyjay sə dəvan anà daliyugo. Kuwaya dōwan kə pərahak uno azar nà, i njad' jiyjay sa var sifa, winen i zla à luvon inde itəbay.»

13 Farisa ahay ta jan: «Iken ka gan side anà nga anak ata nà, ata side lele kutok dāw? Wita nà, 'am anak kə tərak kəriya awan.»

14 Yesu a mbədahan atan apan: «Kwa á ga hənə, nen nə siden anà nga uno, side uno nà, lele awan hwiya, anga na san man uno sa nay ahay wa ata zle, na san man uno saa zla ata zle re. Əna kwanay nə kə sənən man uno sa nay ahay wa ata bay, aday kə sənən man uno saa zla ata bay re. 15 Kwanay aday nà, ki gen anan sariya anà dō nà, sa zlan à nga anà idé su dō zənzen awan. Nen ni gan sariya anà dōwan itəbay.

16 Kwa nà gan sariya anà dōwan a dukwen, sariya uno cəna, hwiya winen lele awan. Lele awan, anga na ga sariya awan nə taayak uno a bay. Manay maya tə Bəbay uno a sə slənay ahay nen ata awan. 17 Way inde mə vinde a à Deftere sə Tawrita a kwanay, a wa: Kak dō ahay cew ta gak side pə way kərtek a nà, side a tinen ata nà, lele, aday dīdem a acəkan.* 18 Nen na gan side anà nga uno. Bəbay uno a sə slənay ahay nen ata dukwen winen apan i ga upo side re.»

19 Natiya awan asa tə cəce

panan: «Bəbay anak a nà, winen ahaw?»

Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kə sənən nen bay. Anga nan, ki sənən Bəbay uno bay re. Abay kə sənən nen nà, ki sənən bəbay uno awan re.»

20 Yesu a ja 'am anaya nà, winen ù doh sə mazlaḅ a Mbərom. Winen mə tavay a à man sə kukwar sa pak dala. Əna dōwan kə bənək anan bay, anga alay anahan a kə slak fan bay.

Yesu nà, dō sə daliyugo a anan bay

21 Asa, Yesu a jan atan: «Nen ni zla way uno. Kwanay ite ki pəlen nen, əna ki məcen à atahasl ana kwanay inde. A man uno saa zla ata nà, ki mben apan sa zla itəbay.»

22 Yahuda ahay tə cəce pi zek a tinen ahay wa, ta wa: «A wa: “Ki mben apan sa zla à man uno saa zla ata bay.” I zla saa vad' a nga anahan kələdāw?»

23 Yesu a mbədahan atan apan: «Kwanay ki nen nà, à dəlön wa, pə daliyugo a anan. Əna nen na nay à mburom wa. Kwanay dō sə daliyugo a anan, nen nə dō sə daliyugo a anan itəbay. 24 Anga nan ɓa na jak ikwen: “Ki məcen ĩ ines ana kwanay ahay inde.” Kak kə dāfen nga pi nen, nen nə nen, bay nà, ki məcen ĩ ines ana kwanay ahay inde acəkan.»

25 Tə cəce panan kutok: «Iken nə wayaw?»

Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Nen nà, dō nen

* 8:17 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 19.15.

sa jak ikwen apan kurre pə dālen a wa ata awan. ²⁶ Way ahay inde bayan a tədə ni ja pikwen aday. Way ahay inde bayan a tədə ni gak ikwen apan sariya re. Əna do sə slənay ahay nen nā, do dīdem awan. Nen apan ni dakan anan anā do sə daliyugo ahay nā, way kawa nen sə sləney ahay pə winen a wa ataya awan.»

²⁷ Tə sənək sa jəka, a jan atan nə pə Bəbay anahan Mbərom nā, ta san bay. ²⁸ Anga nan Yesu a jan atan kutok: «Azanan kə liwen nen ə mburom, nen Wan su 'Do nā, ki i sənən, nen nā, nen kutok. Ki sənən nā, na ga awan inde ta nga uno nā, ibay. Əna na jak ikwen nā, way ana Bəbay uno sə tətuko anan ahay ata awan. ²⁹ Do sə slənay ahay nen ata, winen ti nen. Kə mbəsakak nen taayak uno bay, anga na ga nə hwiya way sa zlan ə nga.»

³⁰ A alay ana Yesu sa ja 'am ataya nā, do ahay bayak a tə dəfak apan nga.

Do sə agay tə bile ahay

³¹ Yesu a dazlan, a jan 'am anā Yahuda aya aday tinen nā, tə dəfak apan nga ataya awan: «Kak kə dəfen apan nga pə way nen sa jak ikwen ataya nā, ata ki tərən njavar uno ahay tə dīdem aya awan. ³² Natiya ki sənən dīdem sə way ahay aday i i təmay ahay kwanay ə bile ahay wa.»

³³ Tinen ite tə mbədahan apan, ta wa: «Manay awan aday nā, bile ahay kələdaw? Na wa manay nā, wan ana

Ibərahima ahay kutok nā, mə təra bile aya asa aday nā, kəkəməw?»

³⁴ Yesu a jan atan asa: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Kuwaya kə gak ines nā, ines i lavan nga, anga winen bile anahan. ³⁵ Do bile a nā, i njahay pi zek tu do su doh ahay hwiya itəbay. Aya əna, wan sə agay, winen mə baslay a nā, ə wulen su do su doh aya hwiya. ³⁶ Kak nen, Wan a Mbərom, nə təmək ahay kwanay ə bile ata wa nā, kwanay bile ahay sabay tə dīdem awan. ³⁷ Aday nā, na san kwanay bidaw? Kwanay zaav ana Ibərahima ahay. Aday həna a nak ikwen sa vad nen nā, anga kə təmihen 'am uno ahay bay. ³⁸ Nen apan ni ja nā, way kawa ana Bəbay uno sə duko anan, aday kwanay dukwen ki gen nā, way mbala a bəbay a kwanay a re cite.»

³⁹ Tə mbədahan apan anā Yesu kutok, ta wa: «Bəbay a manay nā, Ibərahima.»

Yesu a jan atan asa: «Abay kə tərən zaav ana Ibərahima ahay tə dīdem a nā, ki gen mer su way anahan aya awan kawa anahan sa taa ga ata re. ⁴⁰ Nen na jak ikwen anan dīdem sə way nen sə slənay ahay pə cakay ana Mbərom wa ata awan. Aday kwanay apan ki pəlen sa vad nen məsinde awan hwiya. Ibərahima nā, kə gak matanan itəbay. ⁴¹ Kwanay apan ki gen nə mer su way ana bəbay a kwanay ahay.»

Do ataya tə mbədahan apan: «Manay nə məgəjara

aya bay, anga bəbay a manay inde kərtek nà, winen Mbərom.»

⁴² Yesu a jan atan: «Matana bay. Kak abay tə dīdem a kwanay wan ana Mbərom ahay nà, ki pəlen nen lele, anga na nay ahay nə pə cakay anahan a wa. Na nay ahay aday nà, ta nga uno a ite bay, Mbərom a sə slənay ahay nen. ⁴³ Kə sənən way nen sa jak ikwen ata bay nà, angamaw? Anga a nak ikwen sa pak sləmay pa 'am uno bay.

⁴⁴ «Bəbay ana kwanay nà, Fakalaw. A nak ikwen sa ga mer su way a bəbay a kwanay a sə pəlay. Winen nə dō sa vad nga su dō kurre way anahan. Aday kula kə jak dīdem itəbay, anga abay dīdem a inde à winen ibay wanahan. A gad mungwalay nà, ata way sə mivəl anahan dīdem a ite. Anga winen mungwalay awan, bəbay sə mungwalay ahay.

⁴⁵ «Əna nen nà, na ja dukwen dīdem. Kə təmihen 'am uno bay nà, anga nan.

⁴⁶ Waya à wulen a kwanay i mba apan sa jəka nen, Yesu, na gak ines anaw? Ibay! Aday kak na jak ikwen nə dīdem sa 'am ahay nà, kə təmihen anan bay angamaw?

⁴⁷ Do a Mbərom nà, i pak sləmay pa 'am ana Mbərom ahay. Kwanay adəka nà, dō a Mbərom ahay bay. Anga nan, kə pəken sləmay pa 'am uno aday sə dəfan apan bay nà, na.»

Ta saa wahay Ibərahima nà, Yesu winen inde coy

⁴⁸ Aday bahay sə Yahuda ahay ta jan anà Yesu, ta wa: «Ma jak, iken nà, Samariya ahay, aday dukwen nga a vawak asanaw!»

⁴⁹ Yesu a mbədəhan atan apan, a wa: «Nga a vuwo itəbay. Nen nə həran anan nga anà Mbərom, aday kwanay ki men nga sə təra nen à məndak. ⁵⁰ Nə pəlak anan məduwen anà nga uno bay. Do inde sə pəlo məduwen, winen nə dō sa ga sariya. ⁵¹ Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Kuwaya dōwan a kə dəfak anan apan anà 'am uno ahay cəna, i mac itəbay.»

⁵² Tinen, bahay sə Yahuda ahay ta jan kutok: «Həna nà, ma san zle, nga nà, a vawak tə dīdem awan. Ibərahima kə məcak! Do maja'am a Mbərom ahay tə məcak. Aday ka wa: “Kuwaya dōwan kə dəfak anan apan anà 'am uno cəna, i mac itəbay.” ⁵³ Bije a manay Ibərahima adəka nə kə məcak, aday iken kə zalay anan daw? Do maja'am a Mbərom ahay dukwen tə məcak, aday... ka ca pa nga anak nà, iken waya kəlanaw?»

⁵⁴ Yesu a mbədəhan atan apan, a wa: «Kak nə həran nga anà zek uno nà, ahar nga uno kəriya awan. Dōwan a kwanay sə ngimen anan Mbərom a kwanay ata nà, winen Bəbay uno. Sə həro nga ata nà, winen awan. ⁵⁵ Kwanay kə sənən Mbərom bay. Nen nà, na san a zle. Na sak a jəka na san anan bay

nà, ata nè tərak dō kərtek a tē kwanay, dō sē mungwalay ahay. Aya əna, na san anan zle, nè dəfan apan adəka nà, anà 'am anahan aya awan.
⁵⁶ Ibərahima, bije a kwanay ata nà, kè taslak mivel anga saa canan anà luvon sē wahay uno. Kè pəlak, kè njadak sē taslay mivel, anga kè canak anan anà luvon ata awan.»

⁵⁷ Yahuda ataya ta ma nga sē buwtay apan, ta wa: «Kak iken a ka gak ava kwa kuro dāra bay cəna, kə canak anan anà Ibərahima dāw?»

⁵⁸ Yesu a mbədahan atan apan kutok, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tē dīdem a həna: Tē wahak Ibərahima fan bay ata, nen nà, nen inde coy.»

⁵⁹ Dō ataya tē sləne 'am ata cəna, ta ra kon sa tar anan. Yesu a dər zek, a gəday ahay səmad ū doh sē mazlaḅ a Mbərom wa, a zla way anahan.

9

Yesu a mbar anan dōwan a inde winen mē wahay a hufof awan

¹ Natiya, Yesu winen apan i zla way anahan à man maza awan nà, a canan anà dōwan a inde, mē wahay à kutov wa hufof awan. ² Njavar anahan ahay ta jan, ta wa: «Miter, tē wahay anan dōwan a anan hufof a nà, angamaw? Anga atahasl ana waya kərtek a anaw? Ines anahan a dāw, anga atahasl ana atə bəbay anahan ta may anahan dāw?»

³ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Tē wahay anan

hufof a nà, anga atahasl anahan bay, anga atahasl mbala ana bəbay anahan ahay bay re. Winen mē wahay a hufof a nà, aday məgala ana Mbərom à kay ahay zek pə ide sē dō ahay tē winen. ⁴ Həna nà, man i pec mba ata nà, guko mer su way mbala ana dō sē slənay ahay apan nen ata awan. Luvon i saa ga bine siwaw nà, guko mer su way aday, bina dōwan saa mba apan sa ga mer su way à luvon inde nà, inde sabay. ⁵ A alay a nen pə daliyugo a anan mba ata nà, nen nè jiyjay sē dəvan à daliyugo.»

⁶ Pə dəba anahan sa ja 'am ata wa nà, Yesu a təfe məne à məndak, a laḅ anan yugo, a slərḅan anan pə ide anà hufof ata awan, aday a jan: ⁷ «Zla, kaa banay ide a dəlov sē ngaman Silowam ata wa.» Silowam ata nà, ta 'am sē Yahuda ahay, kawa sa ja bina maw nà: «ma slan awan.»

Hufof ata a zla à Silowam, a banay anan ide anahan. A may ahay nà, a canan ide zle coy kweler kweler.

⁸ Dō sē məsudoh anahan ahay, pi zek tu dō sa taa canan winen apan i rəke way ataya, ta wa: «Na wa, dō sa taa njahay sē rəke way ata ba?»

⁹ Dō ahay ngal ta wa: «Winen awan dəge?»

Dō maza aya ite, ta wa: «A'ay, winen bay. Dō hinen, dō sa ga minje tē winen.»

Winen a kutok a wa: «A'ay, nen awan.»

10 Tə dazlan, tə cəce panan: «İde anak ahay tə təba nə, kəkəmaw?»

11 A mbədahan atan apan, a wa: «Dowan a inde tə ngaman Yesu, a la6 yugo mənjoek, a slər6o anan ide, aday u jo: “Zla à dəlov sə ngaman Silowam ata awan, ka saa banay ide.” Na zla, nə banay ide, ide uno ahay tə təba ngurret kutok.»

12 Tə cəce panan: «Dowan ata həna, winen ahaw?»

A mbədahan atan apan, a wa: «Na san bay!»

Farisa ahay tə cəce 'am pə dowan a ide anahan sə təba ata wa

13 Natiya, tə lagay anan dowan a ide anahan ahay sə təba ata pə cakay sə Farisa ahay. 14 Aya əna, pac ana Yesu sa la6 yugo, sə slər6an anan ide, aday sə təban anan ide anə hurof ata nə, luvon sa man uda awan. 15 Anga nan, Farisa ahay tə cəce pə dowan ata wa, ta wa: «Ka njad sa ca ide həna nə, kəkəmaw?»

Dowan ata a mbədahan atan apan, a wa: «Dowan ata a slər6o dud6o pə ide mənjoek, na zla, nə banay anan, ide uno ahay tə təba kutok.»

16 Do ahay ngal à wulen sə Farisa ahay inde ta ja, ta wa: «Do sa ga way matanan ata nə, a nay pə cakay a Mbərom wa bay, anga winen awan aday dükwen a bənan bitem anə luvon sa man uda awan bay.»

Do maza aya ite dükwen ta wa: «Kəkəmaw? Kak dowan a nə d6o sə atahasl nə, i mba

apan sa ga masuwayan sə way matanan kələdaw?»

Tə gəzla zek, anga mawrasan kà zlak atan à mivél inde. Tə japak 'am pə kərtek a sabay.

17 Farisa ahay tə cəce pə dowan a ide anahan sə təba ata wa asa, ta jan: «Bayak way inde kərtek, anga kə təbak anak anan ide. Iken a, ka ja nə maw?»

Dowan ata a mbədahan atan apan, a wa: «Nen na ja nə: Winen nə d6o maja'am a Mbərom.»

18 Aday məcəd sə Yahuda ahay nə, tə dəfak apan nga sa jəka abay winen mə wahay a nə hurof awan bay. Anga nan, tə ngaman anə atə bəbay anahan ta may anahan awan. 19 Tə cəce patan wa: «Həna anan nə, wan ana kwanay dāw? Kwanay kə sənən zle winen mə wahay a nə, hurof awan dāw? Aday a canan ide həna kəkəmaw?»

20 Atə bəbay ta may anahan a tə mbədahan atan apan, ta wa: «Ma san a zle, winen wan a manay, aday winen mə wahay a nə hurof a re. 21 Əna ma san sa jəka ide anahan a təba nə kəkəmaw nə, ma san bay, aday ma san dowan a sə təban anan ide ata bay re. Əna winen a aday nə, kə slak sə mbədahan pa 'am anə nga anahan asanaw! Cəcihen panan!»

22 Atə bəbay ta may anahan ata, ta ja matanan nə, aday Yahuda ahay tā njad patan alay sa 'am sabay. Bina, Yahuda ahay 6a ta jak à wulen a tinen inde, dowan a

kè tàmahak Yesu nè Almasihu nà, ata aday ti razl anan à wulen a tinen wa, aday ù doh sè wazay ahay wa re. ²³ Natiya, atə bəbay ta may a dōwan ata ta wa: «Winen awan aday dukwen kà slak sè mbədahan pa 'am anà nga anahan asanaw!» nà, anga nan.

²⁴ Farisa ahay tə ngaman ayak anà dōwan idè anahan sè təbà ata awan, maza awan. Ta jan: «Mbərom a slənek anan! Ja 'am dīdek awan! Manay nà, ma san zle, dōwan a sè təbək anan idè ata nə, dō sè atahasl.»

²⁵ A mbədahan atan apan, a wa: «Nen nà, na san itəbay, əna na san way inde kərtek nà: Abay nen hufof awan, aday həna, nə canan idè zle. Bay nà, winen dō sè atahasl, kabay winen dō sè atahasl bay nà, wita nà, na san bay.»

²⁶ Tə cəce panan tə cəved maza awan, ta wa: «A gak aday nə maw? A təbək anan idè a nə kəkəmaw?»

²⁷ A mbədahan atan apan asa, a wa: «Na jak ikwen anan kurre, a nak ikwen sè sləne anan bay. Aday angama, a nak ikwen nê mənahan asa anaw? Kabay kwanay dukwen, a nak ikwen sè pərahan azar aday sè təra njavar anahan ahay kələdaw?»

²⁸ Tə gənahan, ta jan: «Njavar anahan adəka nà, iken aday bina. Manay nà, mbala ana Musa ahay. ²⁹ Ma san zle, Mbərom kà jak anan ahay 'am anà Musa. Əna dōwan

anak ata nà, ma san winen nə mayanaw bay.»

³⁰ A mbədahan atan apan, a wa: «Iya, cəkəbay, a ga masuwayan nà, na. Winen mayanaw nà, kə sənən bay. Əna, idè uno nà, kə təbək uno anan. ³¹ Da san zle, mənuko fok, Mbərom nà, i təmahan anan 'am anà dō sè atahasl kula bay. A təmahan a nà, 'am ana dō sə həran nga aday a ga way sa zlan à nga ata awan. ³² Kula, kwa sè dazlan anà daliyugo nà, də slənek dō kə təbək anan anan idè anà dō aday winen mə wahay a nə hufof a daw? Ibay! ³³ Kabay, kak dōwan a anan a nay ahay nə pə cakay ana Mbərom wa bay nà, i mba apan sa ga mer su way kawa həna anan bay asanaw!»

³⁴ Ta jan, ta wa: «Zek anak a fok mə wahay a à atahasl inde kutok nà, a nak sè dakan umo anan nə maw?»

Coy, tə rəzlay anan à wulen a tinen wa, aday ù doh sè wazay ahay wa re.

Hufof à mivél inde

³⁵ Yesu a sləne sa jəka Yahuda ahay tə rəzlak anan dōwan ata à wulen a tinen wa cəna, a zla, a tan à nga, a cəce panan 'am, a wa: «Kə dəfak nga pə Wan su Do daw?»

³⁶ A mbədahan apan, a wa: «Wan ada, duko anan winen wayaw, aday ni daf apan nga!»

³⁷ Yesu a jan, a wa: «Iken apan ki ca apan sa jak 'am ata nà, winen awan.»

³⁸ A dukwen gərmec ù vo anà Yesu, a wa: «Ba

Məduwen, nə dəfak apak nga.»

³⁹ Yesu a jan kutok, a wa: «Nen, na nay ahay pə daliyugo a anan nə saa gə sariya sə kataḅ anan do ahay: Hurof ahay tã ca ide ite; Do sa ca ide ahay dukwen tã hurof cite kutok.»

⁴⁰ Do à wulen sə Farisa ahay inde, tinen pə cakay ana Yesu ata, tə sləne 'am ata cəna, tə cəce panan, ta wa: «Manay dukwen hurof aya ite daw?»

⁴¹ Yesu a mbəḁahan atan apan: «Ki gen makwakwa abay hurof aya nə, atahasl inde pikwen ibay. Əna, ki jen nə “Manay mə canan ide zle.” Anga nan atahasl a kwanay inde pikwen hwiya.»

10

Do sə jugwar way, tə təman anahan ahay

¹ Yesu a ja 'am sə jike, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Kuwaya, dowan a winen kã zlak tə məsudoh pə təman ahay bay, əna latœk, a jãn ta nga sa jal, winen nə do sə akar, dukwen winen do sə ngəzar do. ² Aday do sa zla à jal inde, pə cakay sə təman ahay tə məsudoh nə, winen nə do sə jugwar təman ahay way anahan.

³ «Ide kə cədek cəna, do sə jugwar way i zla à man sə təman ahay. Do sa ba pə təman ahay sə luvon, i təban ayak wa. Təman ahay ti sləne dungo ana do sə jugwar way, aday winen i ngaman anə təman anahan ahay tə sləmay tə sləmay. I zla atan pə dədan.

⁴ Kə mbakak atan uho nə, i lahan atan pa 'am. Təman ahay ti pərahan azar, anga ta san dungo anahan a zle. ⁵ Əna təman ahay nə, ti pərahan azar anə do aday ta san anan bay ata bay. Adəka bay, ti haw bugol, anga ta san dungo anahan a bay.»

⁶ Yesu a jan atan 'am sə jike a anan, əna tə sənək anan a ja pa maw bay.

Yesu nə, do sə jugwar təman ahay lele awan

⁷ Yesu a pərahan azar anə 'am anahan, ta sa jəka: «Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Nen nə, məsudoh sa jal sə təman ahay. ⁸ Do sə luho ahay ataya fok, tinen do sə akar ahay, do sə ngəzar do ahay. Aday təman ahay tə slənek atan anan bay. ⁹ Nen nə, məsudoh sa jal. Kuwaya dowan a kã zlak à jal inde ti nen nə i tam. I njad sa zla à jal inde, i njad sa nay uho, aday i njad way sa pa re. ¹⁰ Do sə akar nə, a nay ahay saa kəra way ahay ca, saa gəḁan dungo anə gənwah ahay, aday saa lize anan way ahay. Nen, na nay ahay aday do ahay tã njad sifa, tã njad anan nə tə dedengəlen awan.

¹¹ «Nen nə, do sə jugwar təman ahay lele awan. Do sə jugwar way lele a nə, a var anan sifa anahan tə alay anahan awan, anga təman anahan ahay. ¹² Aya əna do sə jugwar way anga magwagway cəna, təman aya nə si zek anahan ahay bay. Anga nan, kə canək anan anə kəla kiḅe

cəna, i haw, i mbəsak anan təman ahay. Aday, kəla kiβe đukwen i ban a təman ahay, i tan atan 'am kutok. ¹³ Natiya awan, winen a i haw, anga a gan may jiga nà, anà magwagway anahan, bina anà təman ahay itəbay.

¹⁴⁻¹⁵ «Nen nà, do sə jugwar təman ahay lele awan. Bəbay uno a san nen zle, nen na san Bəbay uno zle re. Matanan, nen na san təman uno ahay zle, aday təman uno ahay đukwen ta san nen zle. Nen ni mac anga təman uno ahay. ¹⁶ Təman uno maza aya inde, tinen à jal a anan inde itəbay. Sumor a nà, ni nay atan ahay à jal a anan inde re. Tinen đukwen ti təma 'am uno, ti japay pə kərtek a tə təman sa jal ahay, aday do sə jugwar atan đukwen kərtek re.

¹⁷ «Bəbay a pəlay nen nà, anga ni var anan sifa uno, aday ni njad anan way uno maza awan. ¹⁸ Dowan saa gəba anan sifa uno nà, ibay. Nen a ni var anan tə alay uno awan. Ni mba apan sa var anan, ni mba apan sa njad anan way uno re. A nan anà Bəbay uno, nà ga nə matanan.»

¹⁹ Anga 'am ana Yesu ata awan, mawrasan a zlan à mivel inde anà Yahuda ahay asa. ²⁰ Do ahay bayak a ta wa: «Setene inde anan à nga, nga a vawan. Kutok nà, kə pəlen sə sləne 'am anahan nə angamaw?»

²¹ Do maza aya ite ta wa: «Do tə setene à nga inde nà, i ja 'am matanan bay. A ga pə kwanay nà, setene i njad sə təban anan ide anà do hurof a daw?»

Bahay sə Yahuda ahay tə pəlay Yesu bay

²² Həna nà, alay sa mađ, aday à Urəsalima nà, alay sə azar uko sə bayak pa sa gan nga anà doh sə mazlaβ a Mbərom ata kà slak.* ²³ Yesu a zla ù doh ata awan, winen apan i bar ù vo galak sə ngaman galak a Sulimanu ata awan.

²⁴ Yahuda ahay ta nay, ta van nga tew, ta jan: «Kak iken nə Almasihu cukutok nà, đakan umo anan tə đifek a kwa. Manay apan mi ba hwiya ata nà, mi i man uda nə siwaw?»

²⁵ Yesu a mbəđahan atan apan, a wa: «Ba na jak ikwen anan asanaw, əna kə đəfen upo nga bay. Mer su way uno sa ga tə gədan ana Bəbay uno Mbərom ataya nà, ta slak sa ja 'am pa nga uno wa đa. ²⁶ Kə đəfen upo nga bay nà, anga kwanay nə təman uno ahay bay.

²⁷ «Təman uno ahay nà, tə sləne dundo sa 'am uno zle, aday na san atan lele re. Tinen apan ti pəruho azar. ²⁸ Ni varan atan sifa sa nday bay ata awan, natiya awan ti mac itəbay. Dowan saa ngəzar atan à alay uno wa đukwen, ibay re. ²⁹ Bəbay uno sə

* **10:22** Abay doh sə mazlaβ a Mbərom ata nà, do manide ahay tə mbəzlak anan. Əna Isəra'ila ahay tə ndakak anan maza awan. Aday həna pə əva pə əva tinen apan ti ga azar uko awan. Kà slak alay ata nà, na.

vuro atan ata, winen a zalan mægala anà way ahay fok. Anga nan, dōwan saa ngəzar atan à alay a Bəbay uno a wa dukwen ibay. ³⁰ Nen tə Bəbay uno ata nə manay kərtek.»

³¹ Bahay sə Yahuda ahay tə sləne 'am ata cəna, ta ma nga sa ra kon à alay inde miza awan†, aday sa tar anan. ³² Anga nan, Yesu a jan atan: «Na gak mer su way ahay lele aya bayan a pa 'am ana kwanay tə mægala ana Bəbay uno. Ki tiren nen həna gəngaf gəngaf bine siwaw nə, pi mer su way wura kərtek a anaw?»

³³ Bahay sə Yahuda ahay tə mbədahan apan, ta wa: «A nan umo sa tar iken nə, anga mer su way anak lele aya bay, əna anga kə jənək anan pa 'am anà Mbərom. Iken nə dō zənzen awan, aday a nak sə təra anan nga anak həna, Mbərom awan.»

³⁴ Yesu a mbədahan atan apan: «Mə vinde à Deftere a kwanay inde, Mbərom a ja nə: “Kwanay aday nə, mbərom ahay.‡” ³⁵ Da san zle, way ana Deftere a Mbərom ma ja nə, a mbacay wa zek bay. Dō sə sləne 'am ataya nə, Mbərom a ngaman atan nə mbərom ahay. ³⁶ Nen nə, Mbərom u go nga, aday a slənay nen pə daliyugo. Ki jen nə, nə jənək anan pa 'am anà Mbərom nə, kəkəmaw? Anga na wa, nen wan anahan ata daw? ³⁷ Kak na ga nə mer su way ana Bəbay uno Mbərom bay nə, kə dəfen upo nga bay.

³⁸ Aday kak na ga nə, mer su way anahan tə dīdem a cəna, dəfen nga pi mer su way uno. Kwa kə dəfen nga pi nen bay nə, dəfen nga pi mer su way uno a kwa. Anga aday, kə sənən anan hwiya, Bəbay uno nə, manay kərtek awan.»

³⁹ Asa bahay sə Yahuda ahay tə pəlay sa ban anan, tə njadak anan bay, kə təmək patan wa.

⁴⁰ Pə dəba anahan a wa, Yesu a zla way anahan pə day uho sə zlınder sə Urdon, a njahay way anahan à man ana Yuhana sa taa ga baptisma ata awan. ⁴¹ Dō ahay ta nay pə cakay anahan bayan a awan. Ta ja, ta wa: «Yuhana nə, kula kə gak masuwayan ahay itəbay, əna 'am anahan a sa ja pə dōwan a anan nə, kə tərək dīdem aya awan.» ⁴² Dō maza aya bayan a à man ata awan, tinen tə dəfak apan nga.

11

Lazarus kə məcak

¹ Dōwan a inde tə ngaman Lazarus, winen dəvac awan. Dōwan ata nə, winen ù kon sə ngaman Baytiniya ata awan. Mərək anahan ahay inde dəna aya cew dukwen, tinen à man ata re, atə Marta tə Mariyama. ² Mariyama aday nə, uwar saa mbədan amar pə saray anà Yesu aday sə takad panan tə sibøk sa nga anahan ata awan. Lazarus a dəvac ata nə, mərak anahan.

³ Atə Marta tə Mariyama ta slan dō saa jan anà Yesu nə: «Ba Məduwen, car anak

† 10:31 Ca pə Yuhana 8.59. ‡ 10:34 Ca pə Jabuura 82.6.

Lazarus nə winen lelibay, dəvac a gan.»

⁴ Yesu a sləne 'am ata cəna, a wa: «Dəvac ana Lazarus nà, dəvac sa mac anan bay. Əna dəvac ata i ka anan məgala ana Mbərom, aday mazlaḅ uno re, nen Wan a Mbərom.»

⁵ Atə Marta tə Mariyama tatə Lazarus nà, Yesu a pəlay atan nə lele. ⁶ Aday cəkəbay, anahan sə sləne Lazarus dəvac awan ata nà, kə njahak à man ata luvon ahay cew asa.

⁷ Pə dəḅa wa, a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Muko pə daliyugo sə Yahudiya.»

⁸ Tinen ta jan, ta wa: «Miter, Yahuda ahay tə pəlay abay sa tar iken tu kon nə kwakwa bay asanaw? Həna, a nak sa ma à man ata re daw?»

⁹ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Pac a dav nà, hway bidaw? Aday kak do winen apan i bar à jiyjay anahan a inde nà, saray i dəcan daw? Saray i dəcan bay, anga a canan ide zle lele, winen à jiyjay sa dav pə daliyugo a anan inde. ¹⁰ Aya əna, do sa bar à luvon inde ite nà, saray i dəcan, i slahay təktek, anga jiyjay inde sə luvon itəbay.»

¹¹ Pə dəḅa sa 'am ata wa asa, Yesu a jan atan: «Car a mənuko Lazarus ata kə njəkak ahan. Əna ni zla saa pədəkey anan.»

¹² Njavar anahan ahay tə mbədahan apan, ta wa: «Ba Məduwen, kak a njak ahan ata nà, i mbar asanaw!»

¹³ Abay a nan anà Yesu sa ja nà: Lazarus kə məcak! Əna pə njavar anahan ahay nà, a jan atan nə 'am sə ahan acəkan.

¹⁴ Yesu a jan atan anan ngəlarak kutok, a wa: «Lazarus kə məcak! ¹⁵ Əna na zlak à man ata bay nà, anga kwanay. Natiya, ataslay mivel uno inde, anga tə way a saa təra ata nà, kwanay ki i njiden sa daf upo nga kutok. Həna nà, zluko pə cakay ana Lazarus awan.»

¹⁶ Tomas, dowan a tə ngaman Didimus* anga winen muwsa ata, a jan anà azar sə njavar ana Yesu aya, a wa: «Mənuko dukwen zluko saa mac tatə miter a mənuko.»

Yesu nà, winen do sə slabakay anan do ahay à məkə wa

¹⁷ Natiya, Yesu a dazle à Baytiniya cəna, a sləne tə zəḅak anan Lazarus à məkə kə gak luvon ahay fuḅo coy. ¹⁸ Baytiniya a aday nà, bəse tə Urəsalima i ga nà, way sə kilomiter ahay maakan. ¹⁹ Yahuda ahay bayan a ta nak à məsinde ana Lazarus. Ti i bənan mivel anà mərak anahan ahay, atə Marta tə Mariyama.

²⁰ Ana Marta sə sləne sa jəka Yesu kə nak ata nà, a slabak, a zla à man anahan pə cəved. Əna Mariyama nà, winen a njahay agay. ²¹ Marta a jan anà Yesu: «Abay kə ga inde à man a anan nà, mərak uno i mac bay. ²² Həna dukwen na san zle, Mbərom i varak way kawa ananak saa cəce panan ata fok re.»

* **11:16** Ta 'am sə Gərek nà, Didimus a nan sa ja «muwsa».

23 Yesu a mbəđahan apan, a wa: «Mərak anak i slabakay à məke wa.»

24 Marta a wa: «Na san zle, pa pac sa ndav anan daliyugo nà, i i slabakay ahay tə đo ahay fok à məke wa.»

25 Yesu a jan: «Nen nà, đo sə slabakay anan ahay đo ma mac aya à məke wa, đo sə varan atan sifa re. Kuwaya, đowan a kə đəfak upo nga nà, i njahay uho tə sifa awan, kwa kə məcak dəp nà, na.

26 Kuwaya, đowan a tə sifa mba cəna, kə đəfak nga pi nen a nà, i mac bay. Iken, kə təmahak 'am a anan đaw?»

27 Marta a mbəđa apan, a wa: «Ayaw, Ba Məduwen, nə đəfak apak nga. Iken nà, Almasihu, Wan a Mbərom a sa nay ahay pə daliyugo ata awan.»

Yesu a pəkay ide sə ayam

28 Pə dəba ana Marta sa ja 'am ata wa nà, a zla pə cakay ana mərak anahan Mariyama, a jan tə səkək awan: «Miter kà nak, winen apan i ngamak!»

29 Mariyama a sləne matanan cəna, a slabak hərom, a zla pə cakay ana Yesu.

30 Yesu a aday nà, kə dəzlek à wulen su doh bay. Winen à man a tinen sə zlangay tə Marta ata mba.

31 Do a tinen mə njahay aya ù doh tatə Mariyama ata, tinen apan ti man a mivél ù doh. Tə canan winen sə slabak baram ata nà, tə pərahan azar. A ga patan nà, i zla saa yimay ahay pə jəvay wa.

32 Mariyama a dəzley ahay pə cakay ana Yesu nà, a dukwen gərmec ù vo, a jan: «Ba Məduwen, kà ga inde à man a anan aday nà, mərak uno i mac bay.»

33 Yesu a canan à Mariyama nà, winen apan i yam, aday Yahuda ahay sə pərahan ayak azar ataya đukwen tinen apan ti yam re. Anga nan, a slabakan anan mivél anà Yesu, a cəban.

34 Yesu a cəce: «Ki len anan ahaw?»

Tə mbəđahan apan, ta jan: «Miter, hayak, ca apan!»

35 Cəna, Yesu a pəkay ide sə ayam.

36 Yahuda ahay ta wa: «Cen apan, a pəlay anan Lazarus a re!»

37 Aya əna đo azar aya ta wa: «Winen đo sə təban anan ide anà đowan a hurəf ata awan. Abay winen à dəzley ahay à alay a Lazarus tə sifa mba ata nà, i mba apan sa mbar anan aday à mac bay, bidaw?»

Yesu kə slabakak anan Lazarus à məke wa

38 A cəban anà Yesu maza asa, a zla pə jəvay. Jəvay a nà, mə tacay a tə bələlen. 39 Anga nan kutok, Yesu a wa: «Təben anan jəvay awan!»

Marta a wa: «Ba Məduwen, i rəbas, anga kə gak həna luvon ahay fudo à məke inde.»

40 Yesu a mbəđahan apan, a wa: «Na jak anak bidaw? Kak kə đəfak upo nga nà, ki canan anà məgala sə mazlaḅ a Mbərom asanaw?»

41 Tə təba anan bələlen pə jəvay wa kutok. Yesu a ca

ide à mburom, a wa: «Na gak ayak suse, Bəbay uno, anga kə slənek uno anan. ⁴² Nen, na san zle, hwiya ki sləno anan. Əna na jak ayak nà, anga dō sa man a anaya tâ daf apak nga, tâ san iken sə slənay ahay nen acəkan.»

⁴³ A ndav anan 'am anahan ata nà, a ja 'am tə məgalak a asa, a wa: «Lazarus, hayak uho!»

⁴⁴ Lazarus, dōwan a ma mac ata, a nay ahay uho, saray tə alay anahan aya tinen mə tuwəd aya tə pətike. Ide anahan a dukwen mə tuwəd a tə zana.

Yesu a jan atan, a wa: «Pəsiken panan zana, aday â zla way anahan.»

*Wurwer sa ban anan Yesu
Mata 26.1-5; Markus 14.1-2;
Lukas 22.1-2*

⁴⁵ Yahuda a sa zlak ayak pə cakay ana Mariyama ataya, tə canan anà mer su way ana Yesu sa ga ata cəna, bayak a à wulen ana tinen wa tə dəfak nga pə Yesu. ⁴⁶ Aya əna, dō a azar aya ta zla pə cakay ana Farisa ahay saa ray ahay apan 'am anga mer su way anahan sa ga ata awan.

⁴⁷ Anga nan, Farisa ahay pi zek tə bahay sə gədan dongo anà way ahay tə ngaman anà məced sə Yahuda azar aya, aday tə halay nga. Ta wa: «Di ga həna nà, kəkəməw? Anga dōwan a anan winen apan i ga masuwayan sə way ahay bayak awan. ⁴⁸ Kak dā sak a mbəsak anan â ga mer su way matanan nà, dō ahay kəzlek ti daf apan nga. Aday pə dəba anahan a wa kutok nà, Ruma

ahay ti i ja à 'am ata inde. Ti mbəzlak uko anan doh sə mazlaḅ a Mbərom, aday ti tak uko 'am re.»

⁴⁹ Dō kərtek à wulen a tinen awan tə ngaman Kayafas, winen bahay nga su dō sə gədan dongo anà way pə viya ata awan. Winen a jan atan: «Kwanay kə sənən awan bay. ⁵⁰ Suwan dō kərtek à mac anga dō a kəzlek, tə dō ahay saa lize jiya nà, na. Matanan bidaw?»

⁵¹ A ja 'am ataya nà, tə ndaraw si zek anahan a itəbay. Sə dakan anan 'am ata nà, Mbərom, anga tə viya ata nà, winen bahay nga su dō sə gədan dongo anà way ahay. Anga nan, a wa Yesu i sa mac anga Yahuda ahay fok. ⁵² Əna Yesu i mac nà, anga Yahuda ahay dəkdek bay. I mac nà, anga aday â halan nga anà wan a Mbərom ma ta 'am ataya, tē njahay pə kərtek a re.

⁵³ A ban pə luvon ata wa kutok nà, bahay sə Yahuda ahay tə dazlan sa ga wurwer sa vad anan Yesu. ⁵⁴ Anga nan, Yesu kə mbak apan sa bar lele à wulen sə Yahuda ahay sabay. A slabak à wulen su doh ata wa, a zla à man kiḅe. Natiya tə njahay à man ata tə njavar anahan ahay à wulen su doh sə ngaman Efərayim ata awan.

⁵⁵ Azar uko sə Yahuda ahay sə ngaman azar uko sə Pasəka ata, i sla bəse. Anga nan, dō sə wulen su doh sə kiḅe ahay ta zla à Urəsəlima saa lavay anan zek a tinen ahay à cəncan a inde kurre. ⁵⁶ Tə dəzley ahay à Urəsəlima nà, tə

pəlay anan Yesu. Tə halay nga ù doh sə mazlaḅ a Mbərom nà, tə cəce pi zek ahay wa, ta wa: «A ga pikwen nà, i nay ahay à azar uko ḏaw, i nay ahay bay?»

⁵⁷ Bahay sə gəḏan dungo anà way ahay, pi zek tə Farisa ahay ta ḅan 'am à wulen a tinen inde, ta wa: «Dowan a kə sənək man a Yesu nà, à ḏakək uko anan aday ḏi ban anan.»

12

Mariyama a mbaḏ amar pə saray ana Yesu

Mata 26.6-13; Markus 14.3-9

¹ Natiya, a mbəsək luvon mbərka aday azar uko sə Pasəka i sla nà, Yesu a zla à Baytiniya, ù kon ana Lazarus, ḏowan a Yesu sə slabakay anan ahay à məkə wa ata awan. ² Ta dan way sa pa anà Yesu à man ata awan, aday Marta a varan atan. Do ahay inde bayək a pə tuwez ata awan, Lazarus ḏukwen winen inde re.

³ A man sa pa way nà, Mariyama a gəḅa amar sə wurde anahan sə dala bayək awan, a rəbas nə dun'a. A mbəḏan anan pə saray anà Yesu. Ta da amar ata aday nà, tə way sə ngaman *nardi*, i ga à dunguzlök sə amar inde. A mbəḏan anan pə saray lele nà, a takəḏ anan panan tə sibək sa nga anahan. Doh ata fok a rəbas nə dun'a lele.

⁴ Njavar ana Yesu a inde kərtek à man ata awan, tə

ngaman Yudas Iskariyot. Winen ḏo saa ga ḏaf pə Yesu ata awan. A canan anà way ana Mariyama sa ga ata nà, a wa: ⁵ «Ta wa, abay tē sukom anan way tə amar a anan nà, i ga dala sə *dinar** səkət maakan, aday ti var anan dala awan anà ḏo mətawək aya nà, ta gək way lele bidaw?» ⁶ Yudas a ja 'am ataya nà, anga aday a gan may sa man zek anà ḏo mətawək aya bay. Əna a ja matanan nà, anga winen aday nà, ḏo sa ban dala a tinen awan, aday a taa kəra panan.

⁷ Aya əna, Yesu a wa: «Mbəsikən anan uwar a anan, a lah anan upo nà, way a aday ti su go pac sa la nen ata awan. ⁸ Do mətawək aya nà, ti ga inde tə kwanay hwiya, əna nen ni ga inde tə kwanay hwiya itəbay.»

Wurwer sa vad Lazarus

⁹ Natiya Yahuda ahay bayək a tə sləne Yesu winen à Baytiniya nà, ta zla à man ata awan. Ta zla à man ata ḏukwen nà, anga Yesu cəna coy bay. Ta zla saa cay ahay pə Lazarus re, winen ḏowan a Yesu sə slabakay anan à məkə wa ata awan. ¹⁰⁻¹¹ Matana awan, Yahuda ahay bayan a tə mbəsəkək sə pərahan azar anà pəra a tinen†, tə pərahan azar bugol nà, anà Yesu, anga Lazarus. Anga nan kutok, bahay sə gəḏan dungo anà way ahay ḏukwen tə ḅanak 'am sa jəka ti vad

* 12:5 Dinar kərtek nà, àga tinen dala si mer su way sə hway kərtek. † 12:10-11 Pəra sə Yahuda ahay nà, a dazlan tə Tawrita a Musa.

anan Lazarus à wulen ana tinen wa re.

*Yesu a zla à Urəsalima
Mata 21.1-11; Markus
11.1-11; Lukas 19.28-40*

¹² Sidew a kutok, dō a sə halay nga anga azar uko sə Pasəka ataya, tə sləne Yesu winen apan i nay ahay à wulen su doh sə Urəsalima cəna, ¹³ tə ngərway alay sə gazlangaw ahay à alay inde. Ta zla saa zlangay tatə Yesu pə cəved tə daslam ataya à alay inde. Ta zlah, ta wa: «Həren anan nga anà Mbərom! Mbərom à daf alay sə mazlaḅ anahan pu dō saa nay tə sləmay anahan, bahay sə Isəra'ila ata awan.»

¹⁴ Yesu a njad zungo a inde, a ján apan, a zla pə cəved. A təra kawa ana Deftere sa ja ata awan. A wa:

¹⁵ «Dō sə Urəsalima ahay, kə jəjiren bay.

Bahay a kwanay winen apan i nay ahay həna,
winen ma ján a pə zungo.‡»

¹⁶ Njavar anahan ahay tə sənək 'am anan fan bay. Aday Yesu a zla à man sə mazlaḅ ana Mbərom nà, ta may anan ahay 'am ata à nga inde kutok. Ta san nà, Deftere a ja 'am ata nà, pə winen awan, aday pi mer su way a tinen sa ga anga winen ata awan.

¹⁷ A alay a Yesu sə nga-man ahay anà Lazarus uho, a slabakay anan à məke wa ata nà, dō ahay inde à man ata bayan awan. Dō ataya tə canak anan, aday tə təkəren 'am awan anà dō azar aya

re. ¹⁸ Natiya awan, dō ahay ta nay ahay bayan a, tə təma anan Yesu, anga tə sləne kə gak masuwayan ata awan.

¹⁹ Farisa ahay ta jan i zek a tinen aya awan, ta wa: «Cen apan, way a mənuko sa ga həna ata fok nə kə varak uko magwagway bay, anga dō ahay fok tinen apan ti pərahan azar.»

Yesu a ja nà, alay a kə slak

²⁰ A wulen sə dō ahay sa nay à man sə azar uko sə həran nga anà Mbərom ataya nà, Gərek ahay uda awan, ta nak re. ²¹ Ta zla pə cakay ana Filip, dō su kon sə Baytisada, pə daliyugo sə Galile ata awan. Ta jan, ta wa: «Wan ada, a nan umo sə canan anà Yesu.»

²² Filip ite, winen a zla pə cakay ana Andəre, a jan. Ta zla maya awan saa jan 'am ata anà Yesu. Tə dəzle cəna, ta jan, ²³ aday Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Alay a kə slak həna, nen Wan su Dō, ni ka anan mazlaḅ ana Mbərom sə vuro ata awan. ²⁴ Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Wan sa ndaw kə slahak pə yugo aday kə məcak bay cəna, i njahay nə hwiya wan sa ndaw kərtektəkke. Əna wan sa ndaw kə sak a slahay aday kə məcak ite nà, i wasay bayak awan. ²⁵ Kuwaya dōwan a, a nan sifa anahan nà, i lize anan. Əna dōwan a kə nak anan ide anà sifa anahan pə daliyugo nà, i tam anan, i njad sifa sa ndav bay ata awan. ²⁶ Kuwaya, a nan

à dōwan a su go mer su way nà, à pəruho azar. Aday dō su go mer su way nà, à saa zla à man uno saa zla ata ite. Dō su go mer su way i nen cəna, kuwaya, Bəbay uno dukwen i həran nga nà, anà winen.»

Yesu a dakay anan amac anahan

²⁷ Yesu a ja, a wa: «Həna nà, mivél uno i ndəroḅ. Nà jan anà Bəbay uno nà, awan a maw? Nà jan nà, à tam nen à dəcə a anan wa daw? Aday dukwen na nay ahay pə daliyugo nà, sa sa dəcə a anan ata awan. ²⁸ Bəbay uno, ka anan mazlaḅ sə sləmay anak.»

'Am a ndəray ahay kwa à mburom wa, a wa: «Na kak anan mazlaḅ uno, aday ni ka anan maza re.»

²⁹ Dō a sa man ata aya tə sləne 'am ata nà, ta wa: «Mbərom sa dac!»

Do azar aya ite ta wa: «A'ay, maslay a Mbərom sa jan ahay 'am.»

³⁰ Əna zek a Yesu a, a jan atan, a wa: «Dungo atà a jay ahay 'am nà, anga nen bay, əna anga kwanay adəka.

³¹ Həna nà, alay a Mbərom kà slak sa gan sariya anà dō sə daliyugo ahay. Mbərom i razl anan bahay sə daliyugo a anan həna. ³² Əna, ta sak a cakaf nen à mburom nà, ni gəbak anan ayak dō ahay fok pə cakay uno awan.» ³³ Yesu a ja 'am ata nà, anga sə dakay anan amac anahan i təra nə kəkəmwat ata awan.

³⁴ Natiya, dō ahay ta jan: «Manay mə sləne à Deftere

inde nà, Almasihu i nay, i ga inde hwiya. Ka ja, ka wa: Wan su Dō nà, ti cakaf anan à mburom nà, kəkəma asanaw? Wan su Dō aday nà, wita nà, wayaw?»

³⁵ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Jiyjay inde winen apan i dəvak ikwen mənjoek mba. Bəren à man sə ide jiyjay a anan tamak, anga luvon i sa ga bəse. Aday dō sa bar à luvon inde nà, a san man anahan a saa zla ata bay. ³⁶ A alay a jiyjay winen inde tə kwanay mba cəna, dəfen nga pə ide jiyjay, anga aday kə təren dō sə ide jiyjay ahay.»

Pə dəba sa 'am ata wa, Yesu a zla saa dər patan wa zek.

Yahuda ahay tə ngəmak sa daf nga pə Yesu bay

³⁷ Natiya, kwa à ga nà, Yesu kà gak mer su way masuwayan aya bayak pa 'am a tinen dəp nà, Yahuda ahay tə ngəmak sa daf nga pə Yesu bay hwiya. ³⁸ Way ata a ga zek nà, anga aday 'am ana Ezaya, dō maja'am a Mbərom ata à təra. A ja, a wa:

«Ba Məduwen, waya sa daf nga pa 'am a manay anaw?

Mbərom Fetek a kan anan ahay gədan anahan nà, à wayaw?S»

³⁹ Matanan, ta mbak apan sa daf apan nga bay, anga Ezaya dukwen kə lahak apan, kà jak, a wa:

⁴⁰ «Mbərom kə hurfok atan, anga aday tə canan ide bay,

kè dɛfak atan kurkwilen
à sləmay, anga aday t̄ə
sləne bay, t̄ə san bay.

Bina, abay ti mbədahan ləen
anà ines a tinen ahay,
aday ni mbar atan.* »

⁴¹ Ezaya a ja 'am ata nà, pə
Yesu awan, anga kè lahak sə
canan anà mazlaḅ anahan.†

⁴² Kwa tə winen ata təkə,
à wulen sə bahay sə Yahuda
ahay wa dukwen, dō ahay
inde bayak a tə dɛfak nga
pə Yesu. Əna tə ngəmak sə
dɛkay anan pa 'am sə dō ahay
fok bay, anga tə jəjaran anà
Farisa ahay, t̄ə saa rəzlay
atan ahay ù doh sə wazay
ahay wa bay. ⁴³ Tə pəlay nà,
mazlaḅ su dō zənzen awan,
bina mazlaḅ a Mbərom saa
varan atan ata bay.

'Am ana Yesu i ga sariya

⁴⁴ Yesu a ja 'am tə məgalak
awan asa, a wa:

«Kuwaya, dōwan a kè dɛfak
nga pi nen nà, a dɛf nga pi
nen taayak bay. A dɛf nga
pə dō sə slənay ahay nen re.

⁴⁵ Kuwaya dōwan kè canak
uno nà, kè canak anan anà
dō sə slənay ahay nen re.

⁴⁶ Na nay ahay pə daliyugo
nà, aday dō sa dɛf upo nga
ahay t̄ə njahay à luvon inde
itəbay, anga nen nə jiyjay sa
dav pə daliyugo a anan.

⁴⁷ «Kuwaya kè slənek 'am
uno, kè dɛfak anan apan anà
'am ata bay cəna, saa gan
sariya nà, nen bay, anga na
nay ahay saa gan sariya anà
dō sə daliyugo ahay bay, əna
saa tam atan adəka. ⁴⁸ Natiya,

dōwan a kè ngəmak nen bay,
kè təmahak 'am uno bay, i
tavay pa 'am sə sariya, anga
'am uno sa ja ataya ti gan
sariya. Ti gan sariya pa pac sa
ndav anan daliyugo.

⁴⁹ «'Am inde na jak tə
məgala uno ite nà, ibay. Əna
nə təkər nà, 'am ana Bəbay
uno su jo, aday nà ja ataya
awan. Nə dɛkay anan nà, 'am
ataya dəkdek. ⁵⁰ Na san zle re,
way anahan su jo ahay nà, ti
gəbak ikwen ahay adəka nə
sifa sa ndav bay ata awan.
Awan a inde, na ja ta nga uno
nà, ibay, si mbala a Bəbay uno
su jo ataya dəkdek.»

13

*Yesu a banay saray a
njavar anahan ahay*

¹ Natiya, a mbəsak ibay
luvon kərtek aday azar uko
sə Paşəka i sla. Yesu dukwen a
san zle, alay anahan a kà slak
sa ma pə cakay ana Bəbay
anahan bəse, i mbəsak anan
daliyugo a anan. Hwiya a
pəlay anan dō anahan ahay
pə daliyugo, aday həna a
pəlay atan nə hus pa sa var
sifa anahan.

² Alay sə təfek suko, atə
Yesu tə njavar anahan ahay
tinen apan ti pa dɛf nà, 6a
Fakalaw kè dɛfak abayak nga
à mivel ana Yudas inde, wan
mbala ana Simon Iskariyot
ata awan, aday â ga dɛf pə
Yesu.

³ Yesu a san zle, Mbərom
kè varak anan gədan pə way
ahay fok, aday a san zle re,
a nay ahay pə cakay ana

* 12:40 Ca pə Esaaya 6.9-10. † 12:41 Ca pə Esaaya 6.1.

Mbərom wa, aday i ma pə cakay anahan asa. ⁴ Anga nan, a slabak pa man sa pa way a tinen ata wa, a culok anan zana anahan zəbor a pi zek wa, a ɓan zana kataw awan à zar. ⁵ A ngah a'am à tasa inde, a dazlan sə banay a saray a njavar anahan ahay. Kə banak a saray a dowan a nà, ata i takad panan tə zana anahan a mə kətuwal a à zar ata awan.

⁶ A hədəkey ahay pə cakay ana Simon Piyer bine siwaw nà, Piyer a jan: «Ba Məduwen, iken ki buno anan saray daw?»

⁷ Yesu a mbəɗahan apan, a wa: «Piyer, ki san way uno sa ga həna ata fan bay. Əna ki i san mba.»

⁸ Piyer a mbəɗahan apan asa, a wa: «A'ay, ki buno saray kula itəbay.»

Yesu a jan anan ngəlarak kutok, a wa: «Kak aday nə banak anak a saray bay nà, iken do uno sabay!»

⁹ Piyer a jan kutok, a wa: «Miter, kak matanan cukutok nà, kə buno saray dəkdək bay, əna buno anan alay aday ta nga a təke.»

¹⁰ Yesu a mbəɗahan apan, a wa: «Kak do kə banak coy nà, a gan may anà abanay zek sabay, əna i banay nə saray dəkdək, anga winen mə banay awan. Kwanay nà, mə banay aya awan. Əna, kwanay a fok bay.»

¹¹ Yesu nà, a san dowan a saa ga apan ɗaf ata zle. Anga

nan a wa: «Kwanay mə banay aya awan, əna fok bay.»

¹² Yesu a ndav anan sə banan atan anan saray nà, a ma anan rəkot anahan pi zek. A njahay à man sa pa way asa, a wa: «Kə sənən way nen sa gak ikwen həna ata zle daw? ¹³ Kwanay apan ki ngimen uno “Miter”, “Bahay a manay” acəkan, anga nen nà, winen a way anahan. ¹⁴ Nen nə Miter a kwanay, Bahay a kwanay, nə banak ikwen anan saray. Sumor a dukwen, kwanay nà, binen anan anan saray i zek ahay matanan re. ¹⁵ Na ga matanan, aday kə tətiken sa ga matanan cite. Nə ɗakak ikwen anan minje a coy. ¹⁶ Nen apan ni jak ikwen tə ɗidəm a həna: Do sa ga mer su way àga do dukwen, i zalay bahay su doh ata bay. Do sa slan do nà, a zalay anan do si mer su way anahan a sa slan anan ata bidaw? ¹⁷ Matanan, həna kə sənən anan kutok. Kak aday ki gen anan mer su way a acəkan nà, ki i tislən mivəl bayak awan.

¹⁸ «Na ja nə pə kwanay a fok bay, anga na san do uno sə walay ataya zle. Əna, way a mə vinde awan à Deftere a Mbərom ataya inde nà, à təra. Mə vinde uda nà: “Dowan a ma pak ɗaf maya ata, kə tərak do manide uno.*” ¹⁹ Ni jak ikwen anan həna, mənɗəna way ata sə təra, anga aday, way kətanən kə tərak nà, kə ɗəfen upo nga, kə sənən anan, nen nà, nen.

* 13:18 Ca pə Jabuura 41.10.

20 «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Kuwaya dōwan a kə təmahak anan do nen sa slan anan ata nā, dōwan ata a təma nə nen awan. Aday do kə təmahak nen dukwen, a təma anan nə do sə slənay ahay nen ata re.»

Yudas i i ga daf pə Yesu

Mata 26.20-25; Markus 14.17-21; Lukas 22.21-23

21 Natiya, pə dəba ana Yesu sa ja 'am ataya wa cəna, mivəl anahan a slabak, a ja 'am ngəlarak asa, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Dōwan a kərtek à wulen a kwanay inde, i i ga upo daf.»

22 Njavar anahan ataya tə zəzor zek ahay nerre, aday ta san sa jəka a ja 'am ata pə wayaw nā, ta san bay. 23 Do kərtek inde à wulen sə njavar anahan ataya, Yesu a pəlay anan kə zalak. Winen mə njahan a pə cakay. 24 Simon Piyer a cak ayak apan, a ma panan ide biyya, kawa sa ja bine siwaw nā: «Cəce pə Yesu wa, a ja nə pə wayaw.»

25 Dōwan ata a həjəkak ayak nga pa mbac ana Yesu, a cəce: «Ba Məduwen, saa ga apak daf a nā, wayaw?»

26 Yesu a mbədahan apan, a wa: «Həna ni gad daf, ni tar anan à tuwez, aday winen nā, dōwan a ni varan anan daf ata awan.» Cəna, Yesu a gad daf, a tar anan à tuwez, a varan anan anā Yudas, wan ana Simon Iskariyot.

27 Yesu a varan a daf ata cəna, Fakalaw a zlan à mivəl inde anā Yudas. Yesu a jan kutok: «Awan anak inde sa ga nā, gamacan coy!»

28 A wulen su do a mə njahay a pə tuwez ataya, dōwan sa san kwa kərtek Yesu a ja 'am ata angamaw nā, ibay. 29 Yudas nā, do sa ban dala a tinen awan. Anga nan tə bayak i ga nā, Yesu a jan 'am sə sukumay ahay way sa ga azar uko, kabay à zla saa varan way anā do mətawak aya awan.

30 Yudas a təma anan daf ata cəna, a nay wanahan uho. Abay luvon kə gak coy re.

'Am sə asan zek

31 Yudas a nay ahay uho cəna, Yesu a wa: «Həna nā, mazlaḅ uno, nen Wan su Do, winen apan i ka zek. Aday ti nen dukwen, Mbərom i ka anan mazlaḅ anahan re kutok. 32 Natiya, nen Wan a Mbərom, na kak anan mazlaḅ anahan nā, winen a i ka anan mazlaḅ ana wan anahan tə alay anahan a awan, aday i ka anan nə həna coy. 33 Dəna uno ahay, nen inde tə kwanay mənjoek mba, aday pə dəba wa ki i pəlen nen. Əna ni jak ikwen həna way uno sa jan anā bahay sə Yahuda ahay ata awan: “A man uno saa zla ata nā, ki mben apan saa zla itəbay.” 34 Anga nan, ni jak ikwen nga sa 'am wiya həna: Sənen zek à wulen a kwanay. Ayaw, sənen zek à wulen a kwanay ahay, kawa anuno sa pəlay kwanay. 35 Njiden sa san zek à wulen a kwanay ahay lele. Natiya, do ahay fok ti san, kwanay nā, njavar uno ahay acəkan.»

Atə Yesu tə Piyer

Mata 26.31-35; Markus 14.27-31; Lukas 22.31-34

³⁶ Simon Piyer a jan anà Yesu, a wa: «Ba Məduwen, ki zla ahaw?»

Yesu a mbəđahan apan, a wa: «À man uno saa zla həna ata nà, ki mba apan sə pəruho azar fan bay. Əna ki i mba apan sə pəruho azar nə mba.»

³⁷ Piyer a jan anà Yesu: «Ba Məduwen, ni mba apan sə pərahak azar həna fan bay nà, angamaw? Nen, u no ni var anan sifa uno anga iken re!»

³⁸ Yesu a mbəđahan apan, a wa: «Tə didem a nà, a nak sa var anan sifa anak anga nen acəkan daw? Nen apan ni jak tə didem a həna: Zukwa njəkar i saa zlah nà, ka jak saray maakan ka san nen bay.»

14

Yesu nà, cəved, winen didem, aday winen sifa

¹ Yesu a jan anà njavar anahan ahay kutok, a wa: «Awan à jalay kwanay bay. Dəfen nga pə Mbərom, aday kə dəfen upo nga re. ² A gulom su doh ana Bəbay uno Mbərom nà, man ahay inde bayak awan. Ni zla saa ndakak ikwen man à man ata awan. Kak matanan bay nà, ni jak ikwen bay asanaw.

³ Aday azanan na sak a zla, nə ndakak anan man a coy nà, ni may ahay, aday ni ra kwanay pə cakay uno awan. Natiya, ki i njihen à man uno saa njahay ata ite. ⁴ Aday

dukwen, cəved sa zla à man uno saa zla ata nà, kə sənən zle.»

⁵ Tomas a mbəđahan apan, a wa: «Ba Məduwen, manay aday nà, ma san man anak a saa zla uda ata bay kutok nà, mi i san cəved awan nə kəkəməw?»

⁶ Yesu a mbəđahan apan, a wa: «Nen nà, cəved, didem, aday sifa. Anga nan, mənjenja nen cəna, dowan saa mba apan sa zla à man ana Bəbay Mbərom nà, ibay. ⁷ Kak kə sənən nen nà, ki sənən anan Bəbay uno zle re. A ban pə həna anan wa cəna, kə sənən anan zle coy, anga kə cinen anan.»

⁸ Filip ite a jan, a wa: «Ba Məduwen, dakan umo anan Bəbay awan cəna, i slan umo da asanaw!»

⁹ Yesu a mbəđahan apan, a wa: «Filip, nen inde tə kwanay kwa həna kabay, aday ka san nen bay hwiya daw? Dowan a kə canak uno cəna, kə canak anan anà Bəbay uno re. Ka ja, ka wa: “Dakan umo anan Bəbay awan” nə kəkəməw?

¹⁰ Nen tə Bəbay uno, Bəbay uno ti nen, manay kərtek a nà, kə dəfak apan nga bay dəge? 'Am a nen sa jak ikwen ata fok nà, a nay ahay i nen wa bay. Sa ga mer su way ata nà, Bəbay uno a, winen i nen inde ata awan. ¹¹ Dəfen nga pa 'am uno sa jak ikwen: “Nen tə Bəbay uno, Bəbay uno ti nen nà, manay kərtek” ata awan. Kak matanan bay dukwen, dəfen upo nga anga mer su way uno ahay kwa.

12 «Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Dowan a kə dəfak upo nga cəna, winen dukwen i ga mer su way kawa anuno sa gay ahay ata ite re. Dowan ata i sa ga adəka nà, way sə zalay mbala anuno, anga nen apan ni zla nà, pə cakay ana Bəbay uno awan. 13 Way ana kwanay saa cəce tə sləmay uno ataya fok, ni ga atan. Matanan, nen Wan su Do ni ka anan maza ana Bəbay uno Mbərom. 14 Kə cəcihen puno wa way tə sləmay uno nà, ni ga anan.»

Yesu a ja i slənay ahay Apasay Cəncan awan

15 Yesu a ja asa, a wa: «Kak kə pəlen nen asanaw nà, ki dəfen anan apan anà 'am uno ahay fok. 16-17 Aday nen ni gan kem anà Bəbay uno anga aday á slənak ikwen ahay do hinen maza saa mak ikwen zek. Dowan ata nà, winen Apasay sə dakay anan didək a Mbərom. Winen i njahay tə kwanay sə coy. Do sə daliyugo ahay ti njad sə təma anan à mivél a tinen inde itəbay, anga ti canan bay, aday ti san anan bay re. Kwanay nà, ki sənən anan anga i njahay tə kwanay à mivél inde. 18 Ni mbəsak kwanay taayak kawa wan mətawak ahay bay, ni may ahay pə cakay a kwanay. 19 Aday azanan mənjoək nà, do sə daliyugo ahay ti cuno sabay, kwanay nà, ki cinen uno hwiya. Nen nà, do tə sifa awan. Anga nan kwanay dukwen ki njihen tə sifa aya awan. 20 Luvon ata kə

dəzlek ahay nà, ki sənən anan manay tə Bəbay uno nə manay kərtek, aday mənuko dukwen kərtek a re.

21 «Do sə pəlay nen tə didem a cəna, i təma 'am uno, i dəfan apan, i ga mer su way kawa 'am uno sa jan. Bəbay uno dukwen i pəlay anan do sə pəlay nen, ata nen dukwen ni dakan anan asan zek uno, ni der panan zek bay, ni kan zek lele.»

22 Yuda ite, winen aday nà, Yudas Iskariyot itəbay ata, a wa: «Ba Məduwen, ki kan umo zek aday ki kan zek anà do sə daliyugo ahay ite bay ata nà, kəkəməw?»

23 Yesu a mbədahən apan, a wa: «Kəmaya, dowan a kə pəlak nen nà, i dəfan apan anà 'am uno ahay. Bəbay uno dukwen i pəlay anan, manay a cew maya mi der panan zek bay, aday mi njahay tə winen. 24 Əna, dowan a kə pəlak nen bay ite, i dəfan apan anà 'am uno ahay bay. Aday dukwen, 'am a kwanay sə sləne həna ata nà, a nay ahay i nen wa bay. Bəbay uno sə slənay ahay nen ata sa ja. 25 A alay a nen inde tə kwanay a mba ata nà, na jak ikwen anan way a anaya coy. 26 Pa 'am nà, Bəbay uno i slənak ikwen ahay maməzek tə sləmay uno. Winen nà, Apasay Cəncan awan. Ata aday, winen adəka i dakak ikwen anan way ahay fok, aday i mak ikwen anan 'am uno ahay fok à sləmay inde asa.

27 «Natiya kutok, ni mbəsakak ikwen nà, zay.

Ni varak ikwen zay uno. Zay uno saa varak ikwen anan ata nà, kawa zay ana daliyugo sa var ata bay. Həna, nen ni zla way uno, əna kâ jilen awan bay, kâ jəjiren bay re. ²⁸ Kə slənen sa jəka: Ni zla way uno, aday ni may ahay pə cakay ana kwanay. Kak aday kə pəlen nen asanaw cəna, tislen adəka nà, mivəl. Anga nen apan ni zla nà, à man ana Bəbay uno, winen a zalay nen tə mazlaḅ.

²⁹ «Nə ḏakak ikwen anan pi zek wa aday way ataya ti saa təra. Ata way ataya tə tərak nà, kwanay ki ḏəfen upo nga kutok. ³⁰ Ni njad alay a tə kwanay gem sə ḏakak ikwen anan way ahay sabay, anga həna bahay sə daliyugo a anan i nay ahay. Məgala anahan inde upo kwa mənəcək ibay. ³¹ Əna aday, ḏo sə daliyugo ahay tã san nà, nə pəlay anan Bəbay uno, aday na ga ḏukwen mer su way anahan awan.

«Həna adəka nà, slabiken, zluko à man a anan wa!»

15

Yesu nà, a ga minje tə ḏəḏazl si sé lele awan

¹ Yesu a ja 'am tə jike awan, a wa: «Nen nà, na ga minje tə ḏəḏazl si sé lele awan. Bəbay uno ḏukwen, winen nà, ḏo sə lavan nga anà sé ata awan.

² Anga nan, alay si sé awan aday a wahay wan bay ata nà, i gad anan. Winen sə wahay ata ite nà, i kəkal anan aday alay si sé ata à zəga

anan sə wahay wan bayak awan. ³ Kwanay nà, 6a kə tərən kawa alay si sé məkəkal aya, anga 'am uno sa jak ikwen ataya awan. ⁴ Dizlen alay i nen inde, aday nen ni dazlay alay à kwanay inde ite. Anga alay si sé məjapay a tə ḏəḏazl si sé a bay ata nà, a mba apan sə wahay wan bay. Kwanay həna ḏukwen matanan re. Kə dizlen alay i nen inde bay cəna, ki mben apan bay kawa ḏəḏazl si sé ata re.

⁵ «Nen nà, ḏəḏazl si sé, kwanay ḏukwen alay aya awan. ḏowan a kə dazlak alay i nen inde, aday nen ḏukwen nə dazlak alay à winen inde ite cəna, i təra kawa sé sə wahay lele ata awan. Anga mənəcəna nen cəna, ki mben apan sa ga awan bay fok. ⁶ Aday ḏowan a kə mbəsakak alay pi nen wa ite, Bəbay uno i lar anan à məndak kawa alay si sé ma gad ataya awan. Alay si sé ma gad ataya nà, ti kuray, ḏo ahay ti ra atan, saa pak ũ uko inde, sa vak atan coy.

⁷ «Cəkəbay, kak kə dizlen alay i nen inde lele, aday kak 'am uno mə dazlay alay a à kwanay inde lele ite nà, kə cəcihen way kawa ana kwanay sa gan may ataya fok, aday ki njiden anan acəkan ca. ⁸ Kak kwanay apan ki gen way lele aya hwiya cəna, kwanay njavar uno ahay acəkan. Ata ki ken anan nə mazlaḅ a Bəbay uno Mbərom anà ḏo ahay bayak a kutok.

⁹ «Kawa ana Bəbay uno sə

pəlay nen ata awan, nen dukwen nə pəlay kwanay nə, kətanən re. Anga nan, ngiren alay lele à asan zek uno inde.

¹⁰ Nen nə, nə dəfak anan apan anà 'am ana Bəbay uno ahay, aday nə ngarak alay à asan zek anahan inde. Matanan, kak aday kə dəfen anan apan anà 'am uno ahay nə, ki ngiren alay à asan zek uno inde lele acəkan. ¹¹ Na jak ikwen anan way a anaya nə, aday ataslay mivel a kwanay à ga inde kawa anuno awan, aday ata ataslay mivel mbala ana kwanay nə, à rah wa lele.

¹² «'Am uno sa jak ikwen ata nə, həna anan: Sənen zek à wulen a kwanay lele, kawa nen sə pəlay kwanay ata awan. ¹³ Do kə təmahak sa mac anga car anahan ahay nə, asan zek saa zalay anan mbala anahan ata nə, inde sabay. ¹⁴ Kə təmihen sa ga kawa anuno sa jak ikwen nə, kwanay nə car uno ahay.

¹⁵ Ni ngamak ikwen do si mer su way ahay sabay, anga do si mer su way nə, a san mer su way ana bahay anahan bay. Əna ni ngamak ikwen həna nə, car uno ahay adəka, anga ba nə dakak ikwen anan way uno sə sənay ahay pə cakay a Bəbay uno wa ata coy. ¹⁶ Kwanay sə walay nen bay. Nen nə walay kwanay adəka, anga aday kə si gen mer su way lele aya awan, aday lele a tinen a à ndav bəse bay ata awan. Ata Bəbay uno i varak ikwen anan way ana kwanay saa cəce panan tə sləmay uno ataya fok kutok.

¹⁷ Natiya awan, 'am uno ma ja nə, sənen zek à wulen a kwanay inde lele.»

Do sə daliyugo ahay ti nan ide and do ana Yesu ahay

¹⁸ «Sənen a pi zek wa, do sə daliyugo ahay ta saa nak ikwen ide nə, ta lah su no ide adəka nə, i nen awan. ¹⁹ Kak abay kī gen nə do sə daliyugo ahay ata nə, ti nak ikwen ide bay, ti pəlay kwanay, anga kə tərən nə, do a tinen ahay. Əna ba nə walak kwanay à wulen a tinen ahay wa, aday kwanay do a tinen ahay sabay. Anga nan, tinen apan ti nak ikwen ide hwiya.

²⁰ «Ənga, men anan ahay 'am uno inde à nga inde aday. Na wa: Do sa ga mer su way əga do dukwen, i zalay bahay su doh ata bay. U no sa ja həna nə, kak tə kukwarak uno azar saa ga alay ti nen nə, ti kukwarak ikwen azar saa ga alay tə kwanay matanan re. Aday, kak tə dəfak anan apan anà 'am uno ahay nə, ata ti taa dəfan apan anà 'am a kwanay ahay ite. ²¹ Aday nə, ti gak ikwen way ataya fok nə, anga nen, bina ta san dowan a sə slənay ahay nen ata bay.

²² «Ta wa abay à ga adəka nə, na nak bay, aday nə dakak atan anan 'am uno bay nə, ines a tinen i ga ibay. Əna na nak cukutok aday nə dakak atan anan 'am uno nə, hwiya tinen apan ti ga ines a tinen ahay re. Anga nan, 'am a tinen inde saa tam wa nə, inde sabay. ²³ Dowan a kə nak

uno ide cəna, kà nak anan ide anà Bəbay uno re. ²⁴ Na gak mer su way à wulen a tinen lele aya awan, aday kula dowan maza kà gak matana bay. Kak matanan bay nà, abay ines inde patan ibay re. Tinen tə canan tə ide a tinen aya awan, anà mer su way uno sa ga. Tə winen ata təke nà, tinen apan ti nan umo ide anà manay tə Bəbay uno hwiya. ²⁵ Mə vinde awan à Deftere a Mbərom inde nà: "Tu no ide nà, kəriya pa 'am sə awan a ibay.*" Həna ta nan umo ide nà, anga aday 'am ata à təra.»

²⁶ Yesu a jan atan asa, a wa: «Do inde i nay ahay saa mak ikwen zek. I nay ahay nà, pə cakay ana Bəbay uno wa. Na sak a zla agay à man ana Bəbay uno awan nà, ni slənay anan ahay à man a kwanay. Dowan ata nà, Apasay sə dəkay anan didek a Mbərom. Kà sak a nay cəna, i ga nà, side uno awan. ²⁷ Aday kwanay a dukwen, ki naa təren do sə side uno ahay re, anga kwanay pə cakay uno nà, kurre way anahan asanaw!»

16

¹ «Na jak ikwen anan way a anaya həna nà, anga aday kà saa slihen à alay sə dəcə inde bay, kə mbəsiken sa daf upo nga bay re. ² Anga, azanan ti kukwarak ikwen ahay azar à doh sə wazay ahay wa. Aday dukwen alay a inde i slay nà, do ahay ti vad kwanay. Ata

ti bayak nà, kawa ta gan mer su way anà Mbərom. ³ Ti ga matanan, anga ta san sa jəka, nen, Wan a Mbərom nà, tə sənək bay, aday tə sənək zek a Mbərom a bay re. ⁴ Na jak ikwen anan həna nà, anga aday ta sak a dazlan sa ga matanan cəna, à mak ikwen ahay à nga inde nà, 6a na jak ikwen anan coy. Na jak ikwen anan kurre bay nà, anga nen a inde tə kwanay a mba.»

Mer su way mbala ana Apasay Cəncan awan

⁵ «Natiya, həna nen ni zla way uno à man ana do sə slənay ahay nen ata awan. Aka aday dowan kərtek sə cəce puno wa ki zla ahaw nə ibay ata nà, angamaw? ⁶ Aday mbac kə slahak pikwen wa həna, anga nə dəkək ikwen anan ata awan. ⁷ Didek a acəkan nà, ni jak ikwen anan: Sumor a pə kwanay cəna, nà zla way uno adəka. Anga na sak a zla way uno bay nà, do sa mak ikwen zek ata i nay ahay bay. Na sak a zla way uno ite nà, ni slənay anan ahay pə cakay a kwanay.

⁸ «Winen ite, kà sak a nay cəna, i dəkan anan anà do sə daliyugo ahay nà, tinen apan ti jəjay anga 'am sə ines, anga 'am sə didek, aday anga 'am sə sariya a Mbərom. ⁹ Tinen apan ti jəjay anga 'am sə ines, anga aday nà, tə dəkək upo nga itəbay. ¹⁰ Tinen apan ti jəjay pa 'am sə didek, anga nen apan ni zla way

* 15:25 Ca pə Jabuura 35.19; Jabuura 69.5.

uno pə cakay ana Bəbay uno Mbərom, aday dukwen, kwanay tə tinen ki i cinen uno kula sabay. ¹¹ Tinen apan ti jəjay anga 'am sə sariya, bina bahay sə daliyugo a anan aday dukwen, sariya kə bənak anan coy.

¹² «'Am ahay inde upo cara cara bayak a sa jak ikwen anan, əna ti zalak ikwen məgala à nga wa həna. ¹³ Əna Apasay sə dakay anan didek a Mbərom ata kə sak a nay ahay cəna, i dakak ikwen anan didek sə way ahay nə fok lele. Anga i ja aday nà, 'am sa nga anahan a bay, əna way anahan sə sləney ahay pə Mbərom wa, i jak ikwen anan. Ata aday i dakak ikwen anan way saa təra azanan pa 'am ataya awan. ¹⁴ I i ka anan nə mazla6 uno awan, anga i njaday ahay 'am ahay fok i nen a wa, aday i mak ikwen anan fok re. ¹⁵ Way a manay tə Bəbay uno a nə kərtek. Anga nan kutok, na wa: 'Am anahan a saa sləney ahay pi nen wa ata, i mak ikwen anan à sləmay.»

Way a ma cab a həna ata nà, i təra way sə mbasay adəka

¹⁶ Yesu a jan atan asa, a wa: «I njahay həna mənjęk nà, ki i cinen uno sabay, aday dukwen i njahay apan mənjęk cəna, ki i cinen uno maza asa.»

¹⁷ Azar sə njavar anahan aya tə cəce pi zek ahay wa, ta wa: «A nan sa ja jiya nə maw? A wa: "I njahay həna mənjęk nà, ki i cinen uno sabay, aday dukwen i njahay

apan mənjęk cəna, ki i cinen uno maza asa." Aday asa a wa: "Ni zla way uno pə cakay ana Bəbay uno asa." A ja matanan nà, kəkəməw?» ¹⁸ Aday tə mənahan asa, ta wa: «"I njahay həna mənjęk" ata nà, a nan sa ja jiya nə maw? Da san way anahan a sa gan may sa jak uko ata bay.»

¹⁹ Yesu kə sənək sa jəka, a nan à njavar anahan ahay sə cəce panan wa way. Anga nan a jan atan, a wa: «Kwanay apan ki vəden uway nà, pa 'am uno sa jak ikwen ata ba? Na wa: I njahay həna mənjęk nà, ki i cinen uno sabay, aday dukwen i njahay apan mənjęk cəna, ki i cinen uno maza asa.

²⁰ «Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Ki i yimen, ki i jen mawa, əna do sə daliyugo ahay adəka nà, ata ti ma nga sə mbasay. Way i i cəbak ikwen, aday way a sə cəbak ikwen ata i tərək ikwen ambasay adəka. ²¹ Uwar ti zek cew a bine siwaw nà, mbac i slahan anga kutov kə sak a dəlay anan nà, na. Əna kə sak a ca apan, bəslək wan anahan kə nak uho asanaw cəna, awan a cəban sabay anga kə wahak wan, a njad nà, ataslay mivel coy. ²² Matanan awan, kwanay həna dukwen, mbac i slahak ikwen kawa uwar ti zek cew ata awan. Əna ni naa canak ikwen maza awan. A alay ata nà, ataslay mivel a kwanay i zəga nə bayak awan, aday dōwan saa təma pikwen wa ataslay mivel ata

nà, ibay.

²³ «Luvon ata kà sak a dazley ahay nà, ki i cæcihen puno 'am sà awan sabay, anga ki sànen anan way ahay nà fok. Acàkan, nen apan ni jak ikwen tə dídēm a hənà: Kə cæcihen way pə Bəbay uno wa aday tə sləmay uno a nà, Bəbay uno i varak ikwen anan way a kwanay sə cæce fok. ²⁴ Hus ahay hənà dukwen, kwanay kə cæcihen awan tə sləmay uno bay. Əna cæcihen, ki njiden way a kawa ana kwanay sə cæce ata awan, aday ataslay mivel a kwanay i rah wa kutok acəkan.»

Yesu kə mbasak pə daliyugo coy

²⁵ Yesu a ja asa, a wa: «Na ta jak ikwen way ahay nà, tə 'am sə jike. Alay a i nay ahay aday ni ja 'am tə jike sabay, əna ni dakay anan way ahay pə Bəbay uno nà, ngəlarak ngəlarak kutok. ²⁶ Pə luvon ataya nà, ki cæcihen way ahay pə Bəbay uno wa nə tə sləmay uno. Na ja nà, nen saa cæce anga kwanay bay, əna kwanay awan ki cæcihen tə sləmay uno. ²⁷ Anga zek a Bəbay uno awan aday nà, a pəlay kwanay, anga kwanay dukwen kə pəlen nen, kə təmihen nen na nay ahay nà, pə cakay anahan a wa acəkan. ²⁸ Matanan nə slabakay nà, pə cakay ana Bəbay uno wa acəkan, na nay ahay pə daliyugo. Anga nan, hənà ni slabak ni ma pə cakay anahan asa, ni mbəsak anan daliyugo.»

²⁹ Njavar anahan ataya ta jan, ta wa: «Ca apan kutok, hənà ka jak 'am mənəna 'am sə jike kutok. ³⁰ Hənà ma san zle, iken ka san way ahay nə fok. Anga dōwan a i saa cæce panak wa way cəna, kə sənək anan anan way anahan a saa cæce ata awan. Anga nan, ma daf apak nga, ka nay ahay nə pə cakay anə Mbərom wa acəkan.»

³¹ Yesu a jan atan, a wa: «Hənà nà, kə dafen upo nga acəkan daw? ³² Alay a inde i nay ahay mba, kə nak adəka coy, aday ki i ten 'am, kuwaya i zla way anahan à man anahan sa nan. Ata ki i mbəsiken nen nà, taayak. Əna nen nə taayak acəkan bay, anga Bəbay uno a nà, winen inde ti nen hwiya wanahan.

³³ «Na jak ikwen anan nà, aday kə njiden sə njahay zay ti nen. Pə daliyugo hənà nà, ki gen dæce bayak awan, əna bənen mivel lele, anga ba nen nə mbasak pə daliyugo coy.»

17

Yesu a ga amboh anga njavar anahan ahay

¹ Yesu a ndav anan 'am a anaya cəna, a ca ide à mburom, a wa: «Bəbay uno, alay uno kə slak hənà kutok. Kan anan mazlaḅ uno anə dō ahay, anga aday nen nà kan anan mazlaḅ mbala anak anə dō ahay cite re. ² Kə varak uno məgala sə lavan nga anə dō ahay fok kəzlek, anga aday dō a iken sə vuro atan ataya tã njad sifa sa ndav bay ata i nen wa kutok. ³ Sifa sa ndav

bay ata nà, kawa sa ja bine siwaw nà, tâ san iken, iken nà Mbərom didek a kərtek, aday tâ san nen Yesu Almasihu nà, wan anak mə slənay a pə daliyugo ata awan.

⁴ «Na kak anan mazlaḅ anak anà dō sə daliyugo ahay, kawa sa ja nà, nə ndəvak anan mer su way anak a sə vuro ata awan. ⁵ Həna kutok, Bəbay uno, vuro ahay mazlaḅ pa 'am anak ite, mazlaḅ a kawa anuno a kurre nen pə cakay anak a mba, kwa à alay daliyugo dukwen mə ndakay a fan bay ata awan.

⁶ «Nə đakak atan anan way ahay pə iken anà dō iken sə walay atan ahay à wulen sə dō sə daliyugo ahay wa ataya awan. Anga nan, həna nà, ta san iken zle lele kutok. Tinen nə dō anak ahay, kə varak uno anan ite, tə đəfak anan apan anà 'am anak. ⁷ Həna dukwen ta san zle, way iken sə vuro anan ata fok nà, a nay ahay à alay anak wa. ⁸ Nə đakak atan anan ləbara anak dukwen kawa ananak su jo ata awan, tə təmahak anan acəkan. Tə sənək, nen na nay ahay pə cakay anak wa acəkan, aday dukwen tə təmahak, sə slənay ahay nen nə iken awan.

⁹ «Na gak amboh həna anga tinen. Ni gak amboh anga man su dō a bay, əna anga dō a iken sə vuro ataya awan, anga tinen dō anak ahay re ata awan. ¹⁰ Dō uno inde cəna, winen dō anak. Mbala anak inde ite dukwen, winen dō uno re. Aday dō anumō

ataya, tinen apan ti ka anan mazlaḅ uno pə daliyugo. ¹¹ I njahay həna mənəcək nà, ni mbəsak anan daliyugo a anan, ni mak ayak way uno pə cakay anak awan. Natiya awan, tinen nà, ni mbəsak atan pə daliyugo re. Bəbay uno cəncan awan, ba atan tə məgala sə sləmay anak awan, sləmay iken sə vuro anan kurre ata awan, aday tinen tə təra kərtek, kawa mənūmo dukwen, mənūmo kərtek ata awan. ¹² A alay a manay pə kərtek ata nà, na bak atan tə məgala sə sləmay anak, iken sə vuro ata awan. Na gak atan nga lele, mənəna dōwan sə lize, si dō mbala ana Deftere a Mbərom sa ja apan ata awan. Winen kəma, kə lizek anan zek anahan acəkan. Ata aday, way ana Deftere sa ja ata à təra kutok.

¹³ «Həna nà, ni mak ayak way uno pə cakay anak, aday na jak anan way a anaya pə daliyugo nà, aday ataslay mivel a tinen à rah wa lele, kawa anuno awan. ¹⁴ Nə təkərek atan anan 'am anak, aday həna dō sə daliyugo ahay ta nan atan idə cəved a bay, anga tinen dō sə daliyugo ahay sabay ata awan, kawa nen a dukwen, nen dō sə daliyugo bay ata re. ¹⁵ Nə cəce panak həna kəma, ba atan pə Dō sə Sədək* wa, à sa laman atan bay, bina ni jak, ra atan pə daliyugo wa adəka bay. ¹⁶ Tinen dō sə daliyugo ahay sabay, kawa nen awan, nen dō sə daliyugo bay ata re.

* 17:15 Kawa sa ja nà, Fakalaw.

17 «Dakan atan anan didek anak, aday t̄ t̄ra dō anak ma ga nga aya awan. Didek n̄, 'am anak awan. 18 Kawa iken s̄ sl̄nay ahay nen p̄ daliyugo ata n̄, nen dukwen ni slan atan h̄na p̄ daliyugo cite re. 19 N̄ varak anan nga uno anga tinen, aday tinen dukwen t̄ varak anan nga a tinen ahay ac̄akan.

20 «Na gak amboh h̄na n̄, anga tinen d̄kdek bay, əna na gak amboh anga dō mbala tinen saa ngamay ataya re. Bina ti i t̄ma nen n̄, anga 'am ana njavar uno a anaya saa t̄k̄ren atan pi nen ata awan. 21 Amboh uno h̄na n̄, t̄ t̄ra n̄ zek k̄rtek, fok a tinen awan. Kawa iken awan, B̄bay uno, iken ti nen n̄, zek k̄rtek awan. Aday asa, tinen a fok, t̄ t̄ra dukwen k̄rtek a t̄ m̄numo, aday dō s̄ daliyugo ahay t̄ t̄ma n̄, iken s̄ sl̄nay ahay nen ac̄akan kutok. 22 Nen n̄ varak atan anan mazlaḅ anak s̄ vuro ata awan, aday t̄ t̄ra tinen a fok kawa dō k̄rtek, kawa m̄numo dukwen dō k̄rtek a ata awan. 23 Nen t̄ t̄ra tinen zek k̄rtek, aday iken dukwen, m̄numo zek k̄rtek a cite. T̄ t̄ra n̄, zek k̄rtek a way anahan. Ata, dō s̄ daliyugo ahay ti san anan, s̄ sl̄nay nen n̄, iken ac̄akan. Ti san n̄, k̄ p̄lay atan, kawa iken s̄ p̄lay nen ata awan.

24 «B̄bay uno, s̄ vuro atan n̄, iken awan. U no dukwen t̄ saa njahay à man a h̄na nen saa njahay uda ata awan, aday t̄ canan an̄ mazlaḅ uno iken s̄ vuro ata awan.

K̄ vuro anan dukwen, anga k̄ p̄lay nen, kwa daliyugo winen m̄ ndakay a fan bay.

25 «B̄bay uno, iken dō didek awan, dō s̄ daliyugo ahay ta san iken bay. Nen n̄, na san iken zle, aday t̄ s̄nak, s̄ sl̄nay ahay nen n̄, iken awan. 26 N̄ d̄kak atan anan iken, ni p̄rahan azar s̄ d̄kan atan anan h̄wiya, anga aday asan zek anak a s̄ p̄lay nen ata à rahan atan à mivel inde. Natiya kutok, tinen ti t̄ra zek k̄rtek a ti nen.»

18

*Do ahay ta ban anan Yesu
Mata 26.47-56; Markus
14.43-50; Lukas 22.47-53*

1 Natiya, Yesu a ndav anan sa ga amboh asanaw n̄, ta zla way a tinen t̄ njavar anahan ahay, t̄ takas zlin-der s̄ ngaman Ked̄ron ata awan. T̄ njahay à jerne a inde à man ata awan. 2 Aday dukwen, Yudas, dō saa ga d̄af p̄ Yesu ata, a san man ata zle, anga ḅa Yesu a taa zla à man ata t̄ njavar anahan ahay.

3 Yudas a njahan ahay pa 'am wa an̄ suje ahay bayak awan. Suje s̄ Ruma ahay inde, aday bahay s̄ ḡdan d̄ungo an̄ way ahay anga Mb̄rom t̄ Farisa ahay dukwen t̄ sl̄nak ahay suje sa ba pu doh s̄ mazlaḅ a Mb̄rom ahay re. Suje ahay ta dav uko à alay inde, aday tinen t̄ way s̄ alay aya hunj̄slesle re.

4 Yesu a dukwen a san way saa t̄ra apan ata zle. Anga

nan, a lah sə cəce patan wa, a wa: «Kə pəlen wayaw?»

⁵ Ta gak munok bay, tə mbədahan apan, ta wa: «Mə pəlay Yesu sə Nazaratu ata awan!»

Yesu a jan atan: «Nen həna!»

Yudas, do sə njəkan uda anə Yesu ata dukwen, winen mə tavay a pə kərtek a tu do ataya awan.

⁶ Ana Yesu sa jan atan: «Nen həna!» ata cəna, fok a tinen a, ta ma à dəba dərđar, aday tə slahay à məndak.

⁷ Yesu a cəce patan wa asa, a wa: «Kə pəlen nə wayaw?»

Tə mbədahan apan, ta wa: «Yesu sə Nazaratu!»

⁸ Yesu a jan atan kutok: «Na jak ikwen nə: Nen həna! Kak kə pəlen nə nen kəma, mbəsiken do a anaya awan, tinen ta zla way a tinen agay.»

⁹ Matanan, a təra nə, kawa anahan a sa ja ata awan, a wa: «Nə saa lize anan do iken sə vuro ataya kwa kərtek bay.»

¹⁰ Simon Piyer kəma, maslalam inde apan, a ndahay anan, a gad sləmay sə alay puway pə dowan wa poc. Dowan ata nə, tə ngaman Malkus, winen do si mer su way anə bahay nga su do sə gədan dundo anə way ahay anga Mbərom.

¹¹ Yesu a jan anə Piyer, a wa: «Ma anan maslalam anak à doh anahan a inde. A ga apak nə, ni sa anan məgəvet sə dəce uno, kawa ana Bəbay uno sə luvo anan zek ata bay daw?»

Ta zla anan Yesu əga Anas

¹² Pə dəba anahan a wa kutok, suje ahay pi zek tə bahay nga a tinen aya, tə suje sa ba doh sə mazlaḅ a Mbərom ataya, ta ban anan Yesu, tə jaway anan. ¹³ Ta zla anan pa 'am nə, əga Anas, midem ana Kayafas. Tə viya ata nə, Kayafas, winen bahay nga su do sə gədan dundo anə way anga Mbərom. ¹⁴ Aday sa jəka: «Suwan do kərtek à mac, tu do ahay saa lize jiya nə, na.» ata nə, winen awan.

Piyer a wa a san Yesu bay

Mata 26.69-70; Markus 14.66-68; Lukas 22.55-57

¹⁵ Atə Simon Piyer tə njavar a inde tə pərahan azar anə Yesu. Dowan a hinen ata nə, ta san anan zle lele əga bahay nga su do sə gədan dundo anə way ahay ata awan. Anga nan, a zla à doh à alay a do ahay sa zla anan Yesu à doh ata re. ¹⁶ Piyer ite, anga dowan a san anan itəbay ata awan, a tavay way anahan pə alay sə məsudoh uho. Dowan a hinen ata a may uho, a jan anə uwar sa ba 'am su doh ata, à mbəsakan cəved anə Piyer sa zla à doh ite.

¹⁷ Dalay ata a jan anə Piyer, a wa: «Iken dukwen njavar anə dowan ata ba?»

Piyer a mbədahan apan, a wa: «A'ay!»

¹⁸ Do sa ba məsudoh ahay pi zek tu do si mer su way ahay tə hanak uko, anga mad a ga ike. Piyer dukwen a tavay à man ana tinen, a njahay pə uko.

Bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom a cəce 'am pə Yesu wa Mata 26.59-66; Markus 14.55-64; Lukas 22.66-71

¹⁹ Bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay a cəce 'am pə Yesu a wa. A cəce 'am pə njavar anahan ahay aday pə atətak way anahan aya awan.

²⁰ Yesu a mbəđahan apan: «Na taa ja 'am pa 'am sə do ahay fok asanaw? Nen apan ni wazay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom, ù doh sə wazay ahay, à man aday Yahuda ahay fok ta taa halay uda nga ata awan. Na jak awan inde tə səksək a itəbay. ²¹ Kə cəce puno wa asa nà, angamaw? Cəce adəka nà, pu do sə sləne 'am uno ahay wa, ti jak way nen sa ja ataya ta nga tətə, anga ta san zle.»

²² Yesu winen apan i ja 'am ataya mba cəna, suje a kərtek a, a dəcən pə məhulom, a wa: «Kə mbəđahan apan anà bahay nga su do sə gədan dundo anà way matanan nà, angamaw?»

²³ Yesu a mbəđahan apan, a wa: «Kak na gad mungwalay nà, dakay anan dīdem awan kwa! Aday kak na ja nà, dīdem a nà, kə dəcə angamaw?»

²⁴ Natiya Anas a slənay anan Yesu tə alay sə suje ahay, mə jaway a hwiya, əga Kayafas, bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay.

Piyer a wa a san Yesu bay asa

Mata 26.71-75; Markus

14.69-72; Lukas 22.58-62

²⁵ A alay ata kutok, Piyer mə njahay a pə uko ata hwiya. Do a pə uko ataya tə cəce panan: «Iken nà, ma wa iken njavar a dowan ata ba?»

Piyer a məman anan asa, a wa: «A'ay, matanan bay.»

²⁶ Do kərtek à wulen su do si mer su way su doh ataya, aday mərak anà dowan a Piyer sa gad panan sləmay ata, a wa: «Nə canak anak à jerne iken tə winen maya na wa ba?»

²⁷ Piyer a məman anan asa. A alay ata ite, njəkar a zlah coy.

Ta zla anan Yesu əga Pilatu

Mata 27.1-2, 11-14; Markus 15.1-5; Lukas 23.1-5

²⁸ Sidew a pərek, tə gəba anan Yesu əga Kayafas wa, ta zla anan əga Guverner Pilatu, winen Ruma ahay. Bahay sə Yahuda ahay nà, ta ngam sa zla ù doh bay, anga tə jəjar sa nes a zek, bina ti njad saa pa way sə azar uko sə Pasəka bay.

²⁹ Anga nan kutok, Pilatu a nay ahay patan uho, a cəce patan wa: «Kə zlihen pə dowan a anan nà, angamaw?»

³⁰ Tə mbəđahan apan, ta wa: «Kak kà gak awan bay cəna, manay mi bənay anan pa 'am anak kələdaw?»

³¹ Pilatu a jan atan, a wa: «Təmihen anan, aday kī gen anan sariya awan kawa ana sariya a kwanay a sa ja.»

Bahay sə Yahuda ahay tə mbəđahan apan, ta wa:

«Caved a manay inde sa gan sariya anà dō aday sa mac anan itədəw?»

³² A tēra matanan, anga aday 'am a Yesu sa ja pa 'am sē amac anahan ata, â tēra.*

³³ Pilatu a ma way anahan ù doh. A ngaman ayak anà Yesu taayak, a cēce panan, a wa: «Iken nà, bahay sē Yahuda ahay daw?»

³⁴ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Kə lavay à nga anak a wa ite daw, kabay dōwan a sa jak kələdaw?»

³⁵ Pilatu a jan asa, a wa: «Nen Yahuda ahay bay asanaw? Bahay sē gəđan dūngo anà way ahay pə kərtek a tu dō sē slala anak aya ta zlah apak āga nen. Ka ga nə maw?»

³⁶ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Bahay uno sa ga nà, a nay ahay pə daliyugo wa bay. Abay â ga nə matanan kəma, njavar uno ahay ti ga puno wa 'am, anga aday nà saa zla à alay sē bahay sē Yahuda ahay inde bay, bidaw? Anga nan, bahay uno sa ga nà, a nay ahay pə daliyugo wa bay.»

³⁷ Pilatu a cēce panan, a wa: «Ayaw, kwa matanan bay dəp nà, iken nə bahay daw?»

Yesu a mbədə apan, a wa: «Matana awan, ka ja nà, nen nə bahay. Nen mə wahay a, na nay pə daliyugo nà, saa dakay anan dīdem sa 'am. Kuwaya a nan dīdem sa 'am nà, i sləne 'am nen apan ni ja ataya awan.»

³⁸ Pilatu a cēce panan: «Dīdem sa 'am nà, awan a maw?»

Ta ga sariya sa vad a Yesu Mata 27.15-31; Markus 15.6-20; Lukas 23.13-25

Pilatu a may ahay uho, a zla pə cakay ana bahay sē Yahuda ahay, a jan atan, a wa: «Nen nə njadak apan ines sa gan apan sariya anà dōwan a anan bay! ³⁹ Kawa sē kwakwa bine maw nà, ni mbəsakak ikwen anan ahay dō kərtek à dangay wa, kawa ana kwanay sa gan may. A nak ikwen nà mbəsakak ikwen anan ahay bahay sē Yahuda ahay daw?»

⁴⁰ Tə mbədahan ayak apan tə məgalak awan, ta wa: «A'ay, kə mbəsakan umo ahay winen bay. A nan umo nà, mbəsakay ahay adəka nà, Barabas.»

Barabas ata nà, dō sē vəze pə Ruma ahay.

19

¹ Pilatu a jan anà suje ahay tē gəba anan Yesu, aday tē ndəbay anan. ² Suje ahay tə hanan jugo sē adak, tə dəfan à nga inde, aday tə dəfan zana dəzdəz a pi zek, kawa sē bahay. ³ Tə hədəken ayak pə cakay, ta jan: «Bahay sē Yahuda ahay â ga inde sē coy!» Tinen apan ti dəcan kurkwer.

⁴ Pilatu a nay uho pə cakay su dō ahay asa, a jan atan, a wa: «Ni ngaman uho pə cakay a kwanay à man a anan, aday

* **18:32** Yesu a ja nà, ti daray anan pə dədom (ca pə Yuhana 3.14). Sa vad dō matanan nà, si Ruma ahay, bina Yahuda ahay bay.

ki sänen anan nà, nə njadak apan ines tæde aday sa gan apan sariya ata bay.»

⁵ Tə ngaman ahay à Yesu uho, winen tə jugo sə adak awan à nga inde, tə zana sə bahay a sə makukwa pi zek hwiya. Bahay Pilatu a jan atan kutok, a wa: «Winen həna!»

⁶ Bahay sə gəðan dungo anà way ahay pi zek tu do sa ba doh sə mazla6 a Mbərom ahay tə canan anà Yesu cəna, ta ma nga sa zlah, ta wa: «Darak anan ayak pə dədom, darak anan ayak pə dədom!»

Pilatu a jan atan, a wa: «Kak sə matanan cukutok nà, kwanay aya gəben anan aday kə diren anan. Bina nen, nə njadak apan ines sa gan sariya ata bay.»

⁷ Yahuda ahay ta jan, ta wa: «Tawrita a manay inde, aday kawa ana Tawrita sa ja nà, si i mac! Anga a təra zek anahan, Wan a Mbərom awan!»

⁸ Pilatu a sləne matanan cəna, zlawan a zəgahan à mível inde bayak awan. ⁹ Ta ma ù doh asa, a cəce pə Yesu a wa: «Iken, ka nay ahay nà, awanaw?»

Yesu a ngam sə mbəðahan apan bay.

¹⁰ Bahay Pilatu a jan asa, a wa: «Ki mbəduho apan bay daw? Gədan uno inde sa tam iken, aday gədan uno inde sə daray iken pə dədom re nà, ka san itəbay daw?»

¹¹ Yesu a mbəðahan apan kutok, a wa: «Gədan anak inde pi nen kwa mənjøek itəbay, kak si zek a Mbərom a sə varak anan aday. Anga

nan, do sə varak nen à alay inde ata nà, ines anahan nə a zalay ike pə ananak wa.»

¹² A ban pə winen ata wa kutok cəna, Pilatu nà, a pəlay cəved sə mbəsakay anan ahay Yesu. Əna Yahuda ahay ta jan nà: «Ka sak a mbəsak anan nà, iken a nà, ki təra car ana do sə lavak nga, bahay sə Ruma sabay. Anga kuwaya, dowan a kə tərak anan zek anahan bahay a nà, winen manide ana bahay sə Ruma.»

¹³ Pilatu a sləne matanan cəna, a mbakay anan Yesu uho, winen a a njahay à man anahan sa taa ga sariya ata awan. Man ata nà, mə pəpay a tu kon. Ta 'am sə Yahuda ahay nà, tə ngaman Gabata.

¹⁴ Alay a ata nà, man ipec pə luvon sə lavan zek anà azar uko sə Pasəka. Anga sidew a nà, Pasəka kutok.

Pilatu a jan anà Yahuda ahay, a wa: «Bahay a kwanay həna!»

¹⁵ Ta zlah pi zek, ta wa: «Lize a wa, lize a wa! Darak anan ayak pə dədom!»

Pilatu a jan atan: «Nê daray anan bahay a kwanay daw?»

Bahay sə gəðan dungo anà way ahay a, ta wa: «Bahay a manay maza inde, pa nga ana bahay sə Ruma wa nà, ibay.»

¹⁶ Natiya Pilatu a varan anan Yesu anà suje ahay, aday tê daray anan pə dədom. Tə gəba anan, ta zla anan kutok.

Tə daray anan Yesu pə dədom mə zləngad awan

Mata 27.32-44; Markus 15.21-32; Lukas 23.26-43

17 Yesu a tavaḱ dādom anahan mā zlāngad awan, ta zla anan à wulen su doh ataya wa, hus pa man sà ngaman Kəlakasl-sa-Nga. Ta 'am sà Yahuda ahay nà, tə ngaman Golgota. 18 Suje ahay tə daray anan Yesu pə dādom à man ata kutok. A alay ata ite, tə daray anan dōwan aya inde cew pə cakay anahan, dō kərtek a tə alay puway, dō hinen tə alay gula, Yesu à masl a tinen.

19 Pilatu kə vindek ayak ləbara sə sariya ana Yesu, aday a jan atan t̄laway anan 'am ata pə dādom a Yesu ata awan. 'Am ata mā vinde a nà, natiya awan: «Yesu sə Nazaratu, Bahay sə Yahuda ahay.»

20 Yahuda ahay bayan a tə jinge anan, anga man ata aday dukwen winen dāren pi zek wa tə wulen su doh bay. Ləbara ata mā vinde dukwen ta 'am su kon ahay maakan: ta 'am sə Yahuda ahay, ta 'am sə Ruma ahay, aday ta 'am sə Gərek ahay re.

21 Bahay sə gədan dūngo anà way ahay, ta jan anà Pilatu, ta wa: «K̄ə vinde “Bahay sə Yahuda” bay! Vinde nà: “Winen a a ja nà: Nen Bahay sə Yahuda.”»

22 Pilatu a mbəda apan, a wa: «Way nen nə vindek anan ata nà, i njahay nə kawa anuno sə vinde anan ata awan.»

23 Suje ahay ta ndav anan mer su way sə daray anan Yesu cəna, tə gəba anan zana

anahan ahay, tə gəzla atan i zek wa fudō. Kuwaya fok kə njadak wa bat. Tə gəba rəkot anahan matanan re, winen ma han a dukwen mənəna man sa tam. 24 Suje ahay ta ja à wulen a tinen: «Da saa ngəraw anan zana a anan bay, əna suwan guko apan caca, aday sa san saa njad anan nə wayaw. Cuko apan!»

Matanan, way mbala Deftere a Mbərom sa ja apan ata aday a təra. Ma ja a nà:

«Tə gəzla anan zana uno ahay à wulen a tinen,

ta ga caca pə rəkot uno.* »

Suje ahay ta ga nà, matanan kutok.

25 Uwar aya inde mā tavay a pə cakay sə dādom ana Yesu mā daray ata awan: may a Yesu tə mərak anahan; Mariyama, uwar ana Kula-pas; aday Mariyama dəna sə Magədala.

26 Yesu a canan anà atə Mariyama may anahan tə njavar anahan a ləliwe ata nà, a jan atan, a wa: «Mamay, wan anak həna nà, winen kutok! 27 Wan ada, həna nà, winen may anak cite.» A bənay à alay ata wa cəna, njavar anahan ata a gəba anan Mariyama əga winen.

Amac a Yesu

Mata 27.45-56; Markus 15.33-41; Lukas 23.44-49

28 Pə dəba anahan a wa, Yesu a san a zle kutok, way ahay fok tə ndəvak coy. Matanan a ja, a wa: «Jom u go!» anga aday 'am ma ja à

* 19:24 Ca pə Jabuura 22.19. † 19:28 Ca pə Jabuura 22.16; Jabuura 69.22.

Deftere a Mbərom inde ata, â təra acəkan.†

29 A man ata ite, tugoy sə a'am inde, winen ma rah a tə way mə kwasay a inde, aday sərekeke re. Tə gəba awan a inde kawa baf, ta tar anan uda awan. Tə taran anan ayak pa 'am tə sukol aday â susœb.

30 Yesu a tukom anan cəna, a wa: «Way ahay fok tə ndəvak coy!»

Nga anahan a lar pa 'am tolongor, kə məcak coy.

Suje a ndaz anan Yesu pə jaham

31 Pac ata nà, luvon sa man uda i i sla sidew awan. Anga nan, a nan anà bahay sə Yahuda ahay nə məsinde â njahay mə daray a bay, bina luvon sa man uda ata nà, luvon məduwen a sə dəfan apan àga tinen Yahuda ahay. Anga nan kutok, tə cəce pə Pilatu wa, aday â jan anà suje ahay t̄ kadān anan saray ana dō mə daray aya pə dədom ataya awan, aday dukwen, t̄ dazay atan ahay pə dədom ataya wa.

32 Suje ahay tə dəzley cəna, tə kadān anan saray anà dō mə daray aya pə cakay a Yesu ataya awan. 33 Taa dəzle pə Yesu nà, 6a winen kə məcak coy. Anga nan, tə kadak anan anan saray ite bay. 34 Əna dō kərtek a à wulen sə suje ahay wa, a ndəzan anan jaham ngəram tə suwer. Atə mez tə a'am tə japay tə ngəzay ahay à kutov wa.

35 Dowan a sə canan ata nà, kə sidek tə didem awan, aday a san zle side anahan nà, didem awan. A side nà, anga aday kwanay dukwen kə dəfen apan nga re.

36 A təra matanan nà, anga aday 'am ana Deftere a Mbərom ma ja ata nà, â təra, a wa: «Ti kadān a kəlakasl anahan kwa kərtek ite bay.‡»

37 A man hinen dukwen, Deftere a Mbərom a wa: «Ti canan ù dō tinen sa ndaz anan ata awan.Š»

*Tə gəba anan Yesu à məkə
Mata 27.57-61; Markus
15.42-47; Lukas 23.50-56*

38 Pə dəba anahan a wa, Yusufu, dō sə Arimatiya ahay a cəce cəved pə Pilatu wa, sə gəba anan Yesu à məkə. Yusufu ata dukwen, winen njavar ana Yesu, aya əna a ta pərahan azar nə tə wurwer awan, anga a jəjaran anà bahay sə Yahuda ahay. Pilatu a varan cəved anà Yusufu awan sə gəba anan Yesu à məkə kutok.

39 Nikodemus, dōwan a sa zla à man ana Yesu sə luvon ata dukwen, a gəbay ahay ləluway ahay* mə japay a tə way azar aya bayak awan, aday a rəbas lele ataya awan. Way anahan ataya fok, i ga kilo kwa kuro maakan.

40 Tinen a cew maya tə Yusufu tə gəba anan məsinde a Yesu. Ta nga apan rəkot, aday ta ga apan way a sə rəbas lele ataya awan. Ta gan kawa ana Yahuda ahay sa gan may ata fok.

‡ 19:36 Ca pə Gurtaaki 12.46. § 19:37 Ca pə Jekariya 12.10. * 19:39 Ləluway sə àga tinen.

⁴¹ Jəvay a inde nà, dōwan kula kə dəfak uda məsinde fan bay. Jəvay ata nà, à guvo inde à man ata awan, dəren ta man sə daray a Yesu ata bay. ⁴² Tə dəfak anan ayak uda Yesu, anga sidew a nà, luvon sa man uda awan, aday dukwen, man ata winen dəren bay.

20

Yesu winen inde à jəvay sabay

Mata 28.1-8; Markus 16.1-8; Lukas 24.1-12

¹ Pac sə zaka pərek, ide kə cədek lele fan bay nà, Mariyama dəna sə Magədala ata a zla pə jəvay. A canan nà, bələlen inde pa 'am jəvay a sabay. ² A haw pə cakay ana atə Simon Piyer tə njavar a Yesu winen ləliwe anahan ata awan. A jan atan, a wa: «Tə gəbak anan bahay. Winen inde à jəvay sabay, aday ma san man a tinen sa daf anan ata bay.»

³ Atə Piyer tə njavar a hinen ata, ta zla pə jəvay. ⁴ Cew maya a tinen a ta haw, əna dōwan hinen ata a zalay Piyer tə ahaw. Anga nan kutok, a dəzlen pa 'am anà Piyer. ⁵ Winen a zərdek ayak ide à jəvay inde nà, a canan ayak anà rəkot pi zek tə pətike* tinen ma pak aya awan, əna winen a nà, kə zlak à jəvay inde bay.

⁶ Piyer a dəzlek ayak ite cəna, a zla à jəvay inde, a canan anà rəkot pi zek tə pətike ma pak aya awan.

⁷ Pətike sə tuwden anan ide ata nà, winen mə japay a pi zek tə zana azar aya bay. Zana ata nà, winen mə faday a aday ma daf a cara.

⁸ Do sə dəzlek ayak pa 'am ata dukwen, a zla à jəvay inde kutok ite. A canan à way ahay cəna, a daf apan nga. ⁹ (Deftere a Mbərom a ja nà, Yesu i slabakay ahay à məke wa. Aya əna hus a dəzley ahay alay ata nà, njavar anahan ahay tə sənək 'am ata fan bay.)

¹⁰ Pə dəba anahan a wa nà, njavar anahan a cew ataya ta zla agay.

Yesu a kan zek anà Mariyama sə Magədala

Mata 28.9-10; Markus 16.9-11

¹¹ Əna Mariyama dukwen kə mak, winen mə tavay a uho mba, i yam. A zərdek ayak ide à jəvay inde. ¹² A canan ayak anà maslay a Mbərom ahay tinen cew. Tinen ma pak zana herre aya pi zek, aday tinen mə njahay aya dukwen à man sə nahay a Yesu ata awan, kərtek a tə day sa nga, kərtek a hinen tə day sə saray. ¹³ Tə cəce panan, ta wa: «Uwar, ka yam maw?»

A mbədahan atan apan, a wa: «Tə gəbak anan bahay uno, aday na san man a bay.»

¹⁴ Mariyama a ndav anan 'am ata cəna, a cay ide mə dədəba nà, a canan anà Yesu a mə tavay awan, əna a san sa jəka winen bay.

* 20:5 Pətike nà, tə ngaman a'am sə zana re.

15 Yesu a cæce panan, a wa: «Uwar, kə pəlay wayaw, aday ka yam maw?»

Pə Mariyama nà, sa jan 'am ata nə dō sə guvo. Anga nan, a jan, a wa: «Wan ada, kak iken sə gəba anan nà, duko anan man anak sa zla anan uda ata awan, aday ni i gəbay anan way uno bidaw?»

16 Yesu a jan: «Mariyamal!»

Mariyama a mbəđahak ayak apan 'am, a jan: «*Raboni!*» Ta 'am sə Yahuda ahay, kawa sa ja nà: «Miter!»

17 Yesu a jan: «Kê lumo bay, anga na zlak pə cakay anan Bəbay uno fan bay. Əna zla pə cakay ana mərak uno ahay, jan atan nà, nen apan ni zla pə cakay ana Bəbay uno, Bəbay a tinen re, pə cakay ana Mbərom uno, aday Mbərom a tinen cite re.»

18 Mariyama sə Magədala a zla saa jan anà njavar a Yesu ahay. A dəzle nà, a wa: «Nen nə canak anan anà Ba Məduwen!» Aday a jan atan anan way a Yesu sə təkəren ataya awan.

Yesu a kan zek anà njavar anahan ahay

Mata 28.16-20; Markus 16.14-18; Lukas 24.36-49

19 Pa pac sə zaka ata awan, suko a ga cəna, njavar a Yesu ahay tə halay nga ù doh. Tə tacay anan məsudoh pi zek lele, anga tə jəjaran anà bahay sə Yahuda ahay.

Natiya, Yesu a nay ahay, a tavay jek à wulen a tinen inde, a jan atan: «Zay à tərak ikwen!» 20 A jan atan 'am ata cəna, a kan atan anan

alay anahan ahay tə jaham anahan ma ndaz ataya awan. Njavar anahan ahay tə canan à bahay a tinen cəna, ataslay mível a tinen a rah wa.

21 Yesu a mənahan atan anan, a wa: «Zay à tərak ikwen. Kawa ana Bəbay uno sə slənay ahay nen ata nà, nen ni slan kwanay matanan re.»

22 A vəzle patan apasay, a wa: «Təmihen Apasay Cəncan awan. 23 Do a kwanay sə pəsen atan anan ines ahay ata nà, Mbərom kə pəsek atan anan coy. Aday dō a kə pəsen atan anan itəbay ataya nà, Mbərom kə pəsek atan anan bay acəkan re.»

Atə Tomas tə Yesu

24 Yawa, Yesu a nay ahay pə cakay ana njavar anahan ahay wa nà, dōwan a tinen a kərtek a sə ngaman Tomas ata nà, winen ibay. Tomas nà, tə ngaman Didimus re, anga winen muwsa. 25 Njavar azar ataya ta jan, ta wa: «Mə canak anan anà Ba Məduwen.»

Əna Tomas a mbəđahan atan apan, a wa: «Nen nà, nə canak anan anà vivay sə mbəlak anahan ahay pə alay ata bay, nə lamak anan alay anà mbəlak ataya bay, aday nə tarak wan sə alay à mbəlak sə jaham anahan ata bay cəna, ni đaf nga pə ləbara ata fan bay.»

26 Pə dəba anahan a wa, a ga lumo pam nà, njavar a Yesu ataya tə halay nga ù doh asa, məsudoh mə tacay awan. Pac ata nà, Tomas winen inde kutoke. Yesu a nay, a tavay jek

à wulen a tinen inde asa, a jan atan: «Zay â tərak ikwen!»

²⁷ A jan anà Tomas kutok, a wa: «Tomas, hayak anan wan sə alay anak à man a anan. Ca pə alay uno ahay! Tar alay à jaham uno inde. Mbəsak avad uway, daf upo nga.»

²⁸ Tomas a mbədfahan apan, a wa: «Ba Məduwen uno, Mbərom uno.»

²⁹ Yesu a jan, a wa: «Həna kə canak uno kutok nà, ata kə dfak upo nga a daw? Ataslay mível i tərən anà do sa daf upo nga aday winen mənjenja sə cūno ata awan.»

Yuhana a vinde Deftere a anan nà, angamaw?

³⁰ Yawa, Yesu kà gak mer su way masuwayan aya cara cara bayak awan pa man sə idə ana njavar anahan ahay fok, əna masuwayan azar aya dukwen mə vinde à Deftere a anan bay. ³¹ Aya əna, way a mə vinde a anaya nà, anga aday kə dfen apan nga, Yesu nà, winen Almasihu, Wan a Mbərom, aday kə njiden anan sifa, anga kə dfen apan nga ata awan.

21

Yesu a kan zek anà njavar anahan ahay cuwbe

¹ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a kan zek anà njavar anahan ahay asa, tinen pa nga sə a'am sə bəlay sə Tiberiyas*. A kan atan zek a nà, natiya:

² Tinen a aday nà: Simon Piyer; Tomas sə ngaman Didimus anga winen muwsa

ata awan; Nataniyel wan sə Kana winen pə daliyugo sə Galile; aday wan ana Zebede ahay; tə apan njavar ana Yesu maza aya inde tinen cew re. Tə japay fok tinen cuwbe.

³ Aday Simon Piyer a jan atan, a wa: «Nen ni zla saa bənay kəlef.»

Do ataya tə mbədfahan apan, ta wa: «Manay a dukwen mi zla re.»

Ta zla pə kərtek awan, ta ján à kwalalan inde. Hwiypop apan sə luvon ata fok, əna tə bənak kəlef kwa kərtek bay.

⁴ Pac a saa jəka i sləray siwa a nà, Yesu a kan atan zek pa 'am məgugujuje, əna tə sənək anan bay. ⁵ Yesu a cəce patan wa 'am: «Kə bənen kəlef a dəp daw, məndala uno ahay?»

Tə mbədfahan apan: «A'ay!»

⁶ A jan atan: «Tiren anan zuvo a kwanay ta day sə alay puway nà, ki bənen.»

Ta tar anan zuvo ta day ata cəna, tə bənay ahay kəlef acəkan. Ta mba apan sə ngəza anan à kwalalan inde sabay, anga zuvo kə rak ahay kəlef bayak awan.

⁷ Njavar a aday ləliwe ana Yesu ata a jan anà Piyer, a wa: «Həna anan nà, Ba Məduwen!»

Simon Piyer a sləne 'am ata cəna, a ma anan zana anahan mə cəlok ata pi zek, a dazay à a'am inde. ⁸ Njavar a azar ataya ta zla anan kwalalan pə məgugujuje ta sə ngəza anan zuvo a tinen ma rah a tə kəlef ata awan. Tinen abay dərən pi zek wa ta 'am məgugujuje

* 21:1 Tiberiyas nà, sləmay sə bəlay sə Galile hinen.

a bay. Izəne i ga miter səkat cəna coy.

⁹ Tə jənay pə yugo cəna, tə canan anə kələf pə uko, tə canan anə tapa sə pen ahay inde re. ¹⁰ Yesu a jan atan, a wa: «Ren ahay kələf a kwanay a sə bənay ata mənjoek aday.»

¹¹ Simon Piyer a ján à kwalalan inde kutok, a gəbay anan zuvo ata à məndak. Kələf məduwen aya uda səkat tə kwa kuro dāra nga anahan maakan (153), tə winen ata təke dukwen zuvo kə ngərwak bay.

¹² Yesu a jan atan: «Hayak ikwen ahay, pen!» Aday dōwan sə cəce panan kwa kərtek «Iken wayaw?» dukwen ibay, anga ta san zle, winen nə Ba Məduwen awan.

¹³ Yesu a zla, a ra tapa sə pen ahay, a varan atan anan, a ra kələf ahay matanan, a varan atan anan re.

¹⁴ Həna anan nə, aka zek ana Yesu anə njavar anahan ahay tə slala maakan awan, kwa ananahan sə slabakay ahay à məke wa nə, na.

Atə Yesu tə Piyer

¹⁵ Pə dəba sa pa way wa nə, Yesu a jan anə Simon Piyer, a wa: «Simon, wan ana Yuhana, kə pəlay nen a zalay dō a anaya daw?»

A mbədahan apan, a wa: «Ba Məduwen, ka san zle, nə pəlay iken asanaw!»

Yesu a jan, a wa: «Gan nga anə wan sə təman uno ahay.»

¹⁶ Aday a cəce panan tə slala cew a asa: «Simon, wan ana Yuhana, kə pəlay nen dəp daw?»

A mbədahan apan, a wa: «Ayaw, Ba Məduwen! Ka san zle nə pəlay iken asanaw!»

Yesu a jan: «Varan way sa pa anə təman uno ahay.»

¹⁷ Yesu a jan tə slala maakan a asa, a cəce panan: «Simon, wan ana Yuhana, kə pəlay nen daw?»

Mbac a slahan anə Piyer, anga Yesu sə cəce panan saray maakan «Kə pəlay nen daw?» ata awan. A mbədahan apan, a wa: «Ba Məduwen, ka san way ahay zle fok. Ka san zle, nə pəlay iken re.»

Yesu a jan: «Gan nga anə təman uno ahay fok. ¹⁸ Nen apan ni jak tə dīdem a həna: A alay a iken njavar a mba ata nə, kə juwad zek anak nə tə alay anak awan, aday ka taa zla à man anak sa nak. Əna ka sak a ga məduwer nə, ki kan alay anə dō maza awan, i juwad iken, i lagay iken dukwen ta man sa nak ahay sabay.»

¹⁹ Ta 'am a anaya bine siwaw nə, Yesu a dakan anan anə Simon Piyer cəved anahan saa mac aday amac anahan i ka anan mazlaḅ a Mbərom ata awan.

Aday Yesu a jan kutok: «Pəruho azar!»

Atə Yesu tə njavar anahan a inde ləliwe awan

²⁰ Piyer a mbəda zek, a ca ide, a canan ayak anə njavar a Yesu a inde, winen apan i pərahan atan ahay azar. Njavar ata dukwen nə, ləliwe ana Yesu awan. Njavar ata nə, à alay sə azar uko nə, à alay sə azar uko nə, winen sə həjəkak

ayak nga pa mbac a Yesu, aday sə cəce panan wa, a wa: «Saa ga apak dəf nə wayaw?» ata awan.

²¹ Kutok, Piyer a cəce pə Yesu wa, a wa: «Aday dowan a anan kəməw? Ma saa təra apan ite anaw?»

²² Natiya, Yesu a mbədfahan apan anə Piyer kutok, a wa: «Kà nak uno, winen â njahay uho tə sifa hus pə luvon uno saa may nà, ma anak apan anaw? Iken nà, hayak, pəruho azar.»

²³ 'Am ata a ta 'am təday à wulen su do sa dəf nga pə Yesu ahay inde nà, ta wa: «Yesu a ja nà, njavar ata i mac itəbay.» Aday abay Yesu kà jak anə Piyer matanan bay. A ja bine siwaw nà: «Kà nak uno â njahay uho tə sifa hus pə luvon uno saa may nà, ma anak apan anaw?»

²⁴ Do sə side ləbara sa 'am a anaya nà, njavar ata awan. Kə vindek anan ləbara awan. Ma san zle, way anahan sə təkər nà, dīdem aya awan.

²⁵ Yesu kà gak mer su way ahay maza aya bayan a cara cara. Kak abay tə vinde anan kərtek tə kərtek fok à deftere ahay inde nà, a ga upo dukwen, zek ana daliyugo awan, i mba apan sə tavak anan deftere ataya bay.

Mer su way ana do maslan a Yesu ahay

Adakay way pə deftere a anan

Sə vinde derewel a anan nà, Lukas. Ləbara a anan a pərahan azar anà ləbara anahan sə taker pə Yesu à deftere a Lukas inde ata awan. A vinde nà, ləbara mugom a pə Yesu a ta 'am pə daliyugo nə kəkəməw. A adazlan anahan inde nà, Apasay Cəncan a a dazay ahay pə njavar a Yesu ahay, aday a varan atan məgala sa zla anan tə ləbara ata kwa aha kutok. A derewel a anan inde kutok, dī sləne way ana atə Piyer tə Yuhana tatə Yakuba aday Pol sa ga ataya awan. A andav ana derewel a anan inde kutok, ləbara a Yesu mugom a a dəzle à Ruma, man ana bahay sə daliyugo fok winen uda ata awan.

Nga sa 'am ahay

Apasay Cəncan a a varan məgala anà njavar a Yesu ahay (1.1 - 2.47)

Egliz à Urəsalima (3.1 - 8.3)

Tə đakay anan ləbara mugom a à Yahudiya aday à Samariya (8.4 - 9.31)

Tə đakay anan ləbara mugom a anà do aday tinen Yahuda ahay itəbay ataya awan (9.32 - 15.35)

Ləbara mugom a a dəzle pə daliyugo sə Aziya, pə daliyugo sə Gərek ahay,

aday à Ruma (15.36 - 28.31)

*Do maslan ahay ta ba
Apasay a Mbərom*

¹ Nə vindek ayak nə anakiken, Tiyufil, car uno. A deftere uno inde sə vindek ayak mama'am ata nà, nə đakak anak anan ayak mer su way a Yesu sa ga tə way anahan sə đakan anan anà do ahay kwa pa sə dazlan a wa, ² aday hus pə ana Mbərom sə gəba anan à mburom ata awan. A alay a winen pə daliyugo mba ata nà, a walay anan do maslan anahan ahay, a đakan atan anan way a tinen saa ga pə dəba anahan wa ataya tə məgala ana Apasay Cəncan awan. ³ Pə dəba sə amac anahan wa nà, a slabakay ahay à məke wa, a njahay pə daliyugo luvon kwa kuro fudo. A kan zek anà do maslan anahan ataya tə cəved ahay cara cara saray bayak awan, anga aday tã san tə đidek awan, winen inde tə sifa awan. A alay ata nà, winen apan i đakan anan ləbara sa 'am sə bahay a Mbərom anà do maslan ataya awan.

⁴ Pə luvon a inde kutok, à alay a tinen à man sa pa way nà, a jan atan, a wa: «Kâ si zlen à Urəsalima wa bay. Nji-hen, hus pə ana Bəbay uno i slənak ikwen ahay way anahan sə zlapak ikwen anan ata awan. Na jak ikwen kurre bidaw? ⁵ Yuhana kà gak anan baptisma anà do ahay tə a'am, əna azanaka, Mbərom

i gak ikwen baptisma nà, tə Apasay Cəncan awan.»

Yesu a ján à mburom

⁶ A alay a Yesu winen mə njahay a pə kərtek a tu dō maslan ahay nà, tə cəce panan wa, ta wa: «Ba Məduwen, ki man anan bahay à alay inde anà zahav sə Isəra'ila ahay aday ti lavay nga a tinen həna dāw?»

⁷ Yesu a mbəđahan atan apan, a wa: «Kwanay nà, alay sa 'am a kwanay uda sə gəzlan alay pi zek wa anà way ataya nà, ibay. Way ata i təra nə luvon wuraw, kabay à alay wuraw fok nà, wita nə zek a Mbərom sa daf tə məgala anahan awan.

⁸ Aya əna, Mbərom i naa slənak ikwen ahay Apasay anahan Cəncan a nà, ki njiden məgala sə dəkay anan ləbara uno à Urəsəlima, pə daliyugo sə Yahudiya tə Samariya awan, aday hus pə magaga sə daliyugo fok.»

⁹ Natiya, pə dəba sa 'am anahan ata wa nà, Yesu a ján à mburom i ide a tinen inde, aday matapasl a sərət apan sərđədek, tə canan sabay. ¹⁰ Dō maslan ataya nə tinen apan ti cak ayak ide à mburom həməcəce hwiya. Kwayan'a dōwan aya inde cew tə zana aya pi zek kwedekkwedek, tə sləray ahay pə cakay a tinen.

¹¹ Aday ta jan atan, ta wa: «Kwanay wan sə Galile ahay, kwanay apan ki cen ayak ide həməcəce à mburom matanan nà, angamaw? Yesu nà, kà zlak pikwen wa à

mburom. Aday kawa ana kwanay a sə cinen anan a zla həna ata nà, winen i naa may ahay dūkwen, kətanən re.»

Dō maslan ahay ta ca dō à yime ana Yudas inde

¹² Natiya pə dəba anahan a wa kutok, dō maslan ataya tə dazay ahay à bəzłom sə Ulivet ata wa, ta may ahay à wulen su doh sə Urəsəlima kutok. Man ata nà, dərən tə wulen su doh a bay, i ga nə way sə kilomiter kərtek ca. ¹³ Tə dəzley ahay à wulen su doh sə Urəsəlima nà, ta zla à man sə təfek a tinen, à sewene a tinen a sa taa njahay uda ata awan. Sləmay su dō ataya həna: Piyer, Yuhana, atə Yakuba tə Andəre, atə Filip tə Tomas, atə Bartilome tə Mata, Yakuba wan ana Alfa, Simon dō manide sə Ruma ahay, aday Yuda wan ana Yakuba. ¹⁴ Tinen ata fok, tatə uwar aya inde, tatə Mariyama may a Yesu, aday tə mərak a Yesu ahay, tinen a fok ta taa halay nga aday ta taa ga amboh pə kərtek awan.

¹⁵ A alay ata nà, dō sa daf nga pə Yesu ahay, tinen ti ga səkat tə kwa kuro cew (120). Aday pə luvon a inde kutok, Piyer a slabak à wulen a tinen inde, a jan atan, a wa:

¹⁶ «Mərak ahay, way kawa ana Apasay Cəncan a sa ja à Deftere a Mbərom inde ata nà, təktek kə tarak. Tə dūngo ana bahay Dawuda, Apasay Cəncan a a ja 'am pə Yudas, dō sa dəkay pa man a Yesu aday tã ban anan ata awan. ¹⁷ Aday abay cəkəbay Yudas

a nà, dō kərtek à wulen a manay dō maslan ahay inde, winen ti mer su way a Yesu à alay inde cite re.»

¹⁸ Yudas aday nà, kà njadak magwagway anga way anahan a sa ga lelibay ata awan. Anga nan, a zəba anan dala ata kutok, a zla, a sukom anan guvo. A guvo ata inde kutok, a slahay kup məbəburot, aday dinde ahay zərđəđ ahay uho. A mac à man ata awan. ¹⁹ Matanan, way a sə tərà ata nà, dō sə Urəsəlima ahay fok tə slənek apan, aday tə ngaman anà guvo anahan ata ta 'am su kon a tinen nà, Hakəldama, kawa sa ja ite nà, guvo sə mez.

²⁰ Piyer a ja asa, a wa: «Matanan, mə vinde a à Deftere Jabura inde, Mbərom a ja, a wa:

“Doh anahan a nà, à tərà rəgay.

Dowan à sa njahay uda bay.*”

«Aday ma ja awan asa re, a wa:

“Do hinen à zəba anan mer su way anahan awan.†”

²¹ «Natiya, a zla pi zek kutok nà, gəbuko dō kərtek à wulen a mənuko wa aday à tərà dō maslan a Yesu à yime ana Yudas inde. Sumor a nà, winen dō sə pərəhan azar anà Bahay a mənuko Yesu pə kərtek a tə manay kwa siwa siwa fok, ²² a ban kwa pə ana Yuhana sa gan baptisma wa, hus pə ananahan sa ján à mburom ata awan. Zəbuko nà, dō

matanan ata awan, anga i tərà kawa mənuko, dō sə side aslabakay a Yesu à məke wa ata awan.»

²³ Natiya awan, ta kay anan ahay sləmay sə dō ahay cew: atə Yusufu, dowan a tə ngaman Barsabas kabay Yustus re ata awan, tə apan Matiyas. ²⁴ Dō maslan ataya ta ga amboh, ta wa: «Ba Məduwen, iken nà, ka san mível a kuwaya zle fok. Dakan umo anan à wulen su dō a anaya cew aya nà, kə zəba wa nə waya ²⁵ aday i tərà dō maslan anak, i ga anan mer su way ana Yudas sə mbəsak ata anaw. Anga Yudas kà zlak à man a mə lavay zek a anga winen ata kutok.» ²⁶ Pə dəba anahan a wa nà, ta kad anjar‡ sa ca apan, i slahay nə pə wayaw, aday anjar ata a kay anan, a slahay pə Matiyas. Winen a tərà dō maslan mə slala kuro nga cew awan à yime ana Yudas inde kutok.

2

Apasay a Mbərom a dazay ahay pə njavar a Yesu ahay

¹ Natiya, pə luvon sə azar uko ana Yahuda ahay sə ngaman Pentekosta* ata nà, njavar a Yesu ahay tə halay nga à man kərtek awan. ² Kwayan'a, agungol a ndəray ahay à mburom wa, kawa vəvara məduwen awan, a rah anan doh a njavar ahay mə njahay uda ata awan. ³ Tə canan anà awan aya kawa

* **1:20** Ca pə Jabuura 69.26. † **1:20** Ca pə Jabuura 109.8. ‡ **1:26** Ta kad anjar,

bina ta lar anjar bay. * **2:1** Pentekosta nà, azar uko sə tərà pə dəba sə Pasəka wa à luvon kwa kuro đara inde ata awan.

miresl sə uko, ta nay ahay, tə gəzla zek, tə njahay pa nga su dō a tinen ù doh ataya fok. ⁴ Fok a tinen a, Apasay Cəncan a a rahan atan à mível ahay inde, aday ta ma nga sa ja 'am su kon azar aya cara cara, kawa ana Apasay a Mbərom a sə varan atan məgala ata awan.

⁵ A Urəsalima ata nà, Yahuda ahay inde bayak a tə dəfan apan à Mbərom lele, abay tinen mə njahay aya pu kon sə daliyugo ahay fok. ⁶ Tə sləne agungol ata cəna, tə halay nga à man su dō ataya awan. Aday way ata a gan atan wurdəsdəssa, anga dō ataya tinen apan ti ja 'am nà, kuwaya a sləne ta 'am su kon anahan. ⁷ Way ata a gan atan masuwayan. Anga nan ta ma nga sa ja, ta wa: «Do anaya fok nà, tinen Galile ahay bidaw? ⁸ Aday ta ja 'am su kon a mənuko ahay fok nə kəkəməw? ⁹ Mənuko nà, dā nay ahay kwa à Partiya wa, à Mediya wa, à Elamiya wa. Mənuko dō sə njahay à Mesopotamiya ahay, à Yahudiya ahay, à Kapadosiya ahay, à Pontus ahay, à Aziya ahay, ¹⁰ à Firigiya ahay, à Pamfiliya ahay, à Misra ahay, à Siren pə daliyugo sə Libiya ahay. Mənuko dō sa nay ahay kwa à Ruma wa, ¹¹ dā nay ahay kwa à Kereta wa tə Arabiya wa re. A wulen a mənuko inde nà, azar su dō aya nə Yahuda ahay, aday azar aya ite nà, tinen Yahuda ahay bay, əna tə pərahan azar anà pəra sə Yahuda ahay.

Aday mənuko fok də sləne tinen apan ti dəkay anan masuwayan a Mbərom sa ga ataya fok ta 'am a mənuko ahay nə kəkəməw?» ¹² Way a sə təra ata a gan atan masuwayan, ta san ti ja nə məw bay fok. Ta ja à wulen a tinen inde, ta wa: «Way a hənə anan ata nə masuwayan dūwuraw? A nan sa ja nə məw?» ¹³ Aya əna, azar su dō aya ta ma nga sə mbasay pu dō a Yesu ahay, ta wa: «Do a anaya nə ta sak mahay, tə vawak nga.»

Wazo ana Piyer

¹⁴ Natiya, pə dəba a wa kutok, Piyer tu dō maslan a kuro nga kərtek ataya fok tə slabak à wulen su dō ataya inde, aday Piyer a dazlan sa jan 'am anà dō ahay tə məgalak awan, a wa: «Kwanay Yahuda ahay tu dō sə njahay à Urəsalima a anaya awan, slənen anan 'am uno a anan lele, ni dəkak ikwen anan ləbara sa 'am a anan. ¹⁵ Kawa ana kwanay sə bayak nà, dō a anaya nə tə vawak nga. Əna cəkəbay matanan bay, anga hənə nà, njamde dəsudō sə duwdew mba, alay sə vaway nga kà slak fan bay asanaw! ¹⁶ Aya, way a anan a təra nà, kawa ana dō maja'am a Mbərom Yo'el sa ja, a wa:

¹⁷ «Mbərom a ja nà:
A luvon mədakwidok aya inde nà, ni slan Apasay uno à kuwaya inde fok.
Wan a kwanay ahay tə dənə a kwanay ahay fok ti man anan 'am uno anà dō ahay.

Njavar a kwanay ahay ti
canan anà way uno sə
ɖakan atan anan ataya
awan.

Mæced a kwanay ahay
ɖukwen, ni jan atan
'am à cœn sə zúbay
inde.

¹⁸ Ayaw, pə luvon ataya nà, ni
slan Apasay uno ù ɖo si
mer su way uno ahay
inde,

â ga nə mungol awan,
â ga nə dæna awan, ti
man anan 'am uno anà
ɖo ahay.

¹⁹ Ni ga way masuwayan aya
à mburom,

aday pə daliyugo
ɖukwen, mez i pak,
uko təjinjek ti kay ahay
re.

²⁰ Pac i dav sabay, aday kiya
ɖukwen i mbəɖahan sa
ca nà, nduzzo kawa
mez.

Way ataya tə tərak nà, luvon
ana Bahay a mənuko i
saa may ata, i ɖəzley
ahay bəse kutok.

Luvon ata nà, məduwen a
aday tə mazla6 a re.

²¹ Matanan, kuwaya ɖowan a
kə ɖəfak nga pə sləmay
ana Mbərom Fetek
cəna, i tam.†»

²² Piyer a ja asa, a wa:
«Kwanay Isəra'ila ahay, slənen
'am uno a anan lele aday.
Yesu ɖo sə Nazratu ata nà, ɖa
san zle, winen ɖo a Mbərom
sə slənay ahay, anga Mbərom
a kə gak masuwayan ahay
cara cara à wulen a kwanay
inde tə alay a Yesu ata
awan. Kwanay kə sənen

apan zle lele re. ²³ Mbərom
a varak ikwen anan Yesu,
kawa anahan sə lavay a zek
kwakwa ata awan. Aday a
san zle, kwanay ɖukwen kə
viren anan anan à alay inde
anà ɖo sə atahasl ahay, ti
darak anan ayak pə ɖəɖom
mə zləngad awan, kawa ana
kwanay sa ga anan həna ata
awan. ²⁴ Əna Mbərom kə
slabakak anan ahay à məkə
wa, winen inde tə sifa awan.
Kə təmāk anan Yesu à ɖəce
sə amac wa, anga amac nà,
məgala anahan inde sa ban
anan ibay.

²⁵ «Matanan Dawuda kə jak
pə Yesu, a wa:

“Nə canan anà Mbərom Fetek
pac pac winen inde pə
cakay uno.

Winen mə njahay a tə alay
puway uno.

Anga nan, ni jəjar sabay.

²⁶ Matanan, mivəl uno həna
nà, ma rah a tə ataslay
mivəl awan,
nen apan ni təba 'am
sa ga ara tə ambasay
awan.

Kwa nə məkak təkede nà, nen
ni ɖəfak ide hwiya,

²⁷ anga iken ki mbəsak
nen à məkə inde bay,
ki mbəsak anan zek
uno à wuslay à məkə
inde bay, nen ɖo anak
cəncan awan.

²⁸ Kə ɖakak uno pə cəved sa
njaɖ sifa.

Ki vuro ataslay mivəl bayak a
pə cakay anak.‡”

²⁹ «Mərak ahay, ɖa san apan
zle, bije a mənuko Dawuda
ata nà, kə məkak aday ta

† 2:21 Ca pə Yoo'el 3.1-5.

‡ 2:28 Ca pə Jabuura 16.8-11.

lak anan. Jəvay anahan a dukwen inde, da san man a zle re. ³⁰ Winen nà, do maja'am a Mbərom. Anga nan, a san apan zle re, ba Mbərom kə zlapak anan anan ta sa jan nà, i naa daf wan sə kutov anahan à bahay anahan inde. ³¹ Dawuda dukwen a san apan zle Almasihu nà, i slabakay ahay à mæke wa. Anga nan, a wa:

“Iken Mbərom nà, ki mbəsak nen à mæke inde bay, ki mbəsak anan zek uno à wuslay à mæke inde bay.Š”»

³² Piyer a ja asa re: «Yesu nà, Mbərom kə slabakak anan ahay à mæke wa. Manay a fok ma san apan zle, manay do sə canan njœk tə ide a manay ataya awan. ³³ Mbərom kə zəbak anan ayak anga sə njahay tə alay puway anahan awan. Yesu a təma Apasay Cəncan a pə Bəbay anahan wa, kawa ana Bəbay anahan sə zlapay anan ata awan. Winen dukwen kə varak umo ahay Apasay ata re. Natiya kutok, way a kwanay sə sləne ta sə canan a anan fok, sa ga mer su way ata nà, winen awan. ³⁴ Aya, Dawuda nà, kə jənak à man a Mbərom itəbay. Əna winen a a wa:

“Mbərom Fetek a jan anà Bahay uno nà:

Njahay tə day sə alay puway uno,

³⁵ aday do manide anak ahay fok nà, ni təra atan bile anak aya awan.*”

³⁶ «Anga nan, kwanay Isəra'ila ahay fok, sənən anan tə didek awan: Yesu dowan a kwanay sa vad anan ta sə daray anan pə dədom mə zləngad ata nà, Mbərom a təra anan Bahay a nuko awan aday Almasihu re.»

³⁷ Do ataya tə sləne 'am ata fok cəna, mbac a slahay patan wa. Anga nan tə cəce pə Piyer tu do maslan ataya wa, ta wa: «Mà ga həna jiya nə kəməw, mərak ahay?»

³⁸ Piyer a mbəfahan atan apan, a wa: «Mbədihen anan lœn anà ines a kwanay ahay, təmihen sa ga baptisma anga sə təra do a Yesu Almasihu ahay, aday Mbərom i pəsek ikwen anan ines a kwanay ahay, i varak ikwen Apasay anahan Cəncan awan. ³⁹ Mbərom kə zlapak sə varak ikwen Apasay anahan Cəncan ata nà, a zlapan anan anà do ahay aday winen saa ngaman atan, saa pərahan azar ataya fok re, kawa sa ja nà, anà kwanay tə wan sə kutov a kwanay ahay, aday anà do su kon dəren aya fok re.»

⁴⁰ Piyer a jan atan 'am a azar aya bayak asa. A nan nà, tē təma 'am ata awan, aday tã sa ya nga bay re. A jan atan asa re, a wa: «Kwanay, mbəsiken anan do a wuswes a anaya awan, təmen zek a kwanay ahay.»

⁴¹ Do ahay bayak a tə təmahak 'am ana Piyer ata awan, tə təmahak sa ga baptisma. Pə luvon ata nà, do

a Yesu ahay tə zəgahak anan apan njavar a Yesu ahay, ti ga way sə mbulo maakan. ⁴² Pac pac tinen apan ti halay nga sə tətak way pu dō maslan a Yesu ahay wa, ti gəzla pen tə sləmay a Yesu, ti ga amboh. Tə njahay pə kərtek awan, à asan zek inde.

Asan zek su dō a Yesu ahay

⁴³ Dō a Yesu ahay fok tə jəjaran anà Mbərom lele, aday Mbərom a ga masuwayan ahay bayak a cara cara tə alay ana dō maslan a Yesu ahay. ⁴⁴ Tinen a fok 'am a tinen kərtek, way a tinen dukwen mə japay pə kərtek a re. ⁴⁵ Tə sukom a way tə way a tinen, tə guvo a tinen ahay, tə japay anan dala awan, aday tə varan anà kuwaya fok nà, kawa anahan sa gan may. ⁴⁶ Pac pac fok, tinen apan ti halay nga pə kərtek awan ù doh sə mazlaḅ a Mbərom. Tinen apan ti halan nga anà way sa pa a tinen ahay pə kərtek a àga tinen aya awan. Tinen apan ti pa way a tinen ahay pə kərtek awan, tə ataslay mivel aya awan, aday tə mivel kərtek a re. ⁴⁷ Tinen apan ti həran nga anà Mbərom, ta zlan à nga anà dō ahay fok. Aday dō ahay tinen apan ti tam pac pac fok, Bahay Yesu winen apan i zəgahan atan anan apan dō ahay.

3

Dowan a inde mə təra à məndak awan

¹ Pa pac a inde, atə Piyer tə Yuhana ta zla ù doh sə

mazlaḅ a Mbərom. Ta zla nə tə njamde maakan, alay a dō ahay sa taa ga amboh ata awan. ² Tinen apan ti dəzle à məsudoh su doh sə mazlaḅ a Mbərom inde sə ngaman Mə-Rəḅa-Awan ata nà, ta tan ayak à nga anà dōwan a inde mə təra à məndak awan, kwa sə wahay anahan. Ta taa zəbak anan ayak nə pac pac, anga aday i dubok way pu dō sa zla ù doh sə mazlaḅ a Mbərom ahay wa. ³ Dowan ata a canan anà atə Piyer tə Yuhana tinen apan ti zla ù doh cite nà, a dubok patan wa dala.

⁴ Atə Piyer tə Yuhana tə zəzor anan, aday Piyer a jan, a wa: «Ca pumo lele.» ⁵ Dowan ata a zəzor atan lele. Winen a bayak i ga nà, ti varan dala. ⁶ Piyer a jan, a wa: «Dala nà, inde upo ibay. Əna way a həna inde upo ata nà, ni varak anan. Na jak nà, tə sləmay a Yesu Almasihu, dō sə Nazaratu, slabak, zla tə saray anak!»

⁷ Piyer a bənan anan alay puway, a man zek sə slabak. Kwayan'a saray anahan ahay tə ndarkwaslak anahan ahay ta njad məgala. ⁸ A slabak hərom, a dazlan sa bar. Ta zla ù doh sə mazlaḅ a Mbərom tatə Piyer tə Yuhana, winen apan i zla, winen apan i dazay à mburom kwerkwer, winen apan i zambad anan Mbərom.

⁹ Winen apan i zla, i zambad anan Mbərom ata nà, dō ahay fok tə canak anan, ¹⁰ aday tə sənək anan kutok. Ta wa: «Winen nà, dōwan mə təra à məndak ata

sa taa dubok way pə do ahay wa pə məsudoh sə ngaman Mə-Rəba-Awan ata awan.» Natiya awan, way ata a gan atan hərəbəkka tə mindel.

Piyer a wazay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom

¹¹ Dowan ata, winen pə cakay ana atə Piyer tə Yuhana hwiya, do sa man ataya fok ta ma nga sa haw pə cakay a tinen à man a sə ngaman «Vo galak ana Sulimanu» ata awan, anga way sə təra ata a gan masuwayan anà do ataya awan. ¹² Piyer a canan atan cəna, a jan atan, a wa: «Kwanay Isəra'ila ahay, way ata a gak ikwen masuwayan nə angamaw? Aday ki cen pumo hwiya nden'e nà, angamaw? Kwanay kə bayiken dowan a anan a mbar nà, anga məgala a manay, kabay anga mə dəfan apan anà Mbərom lele ata daw? ¹³ Mbərom ana Ibərahima, tə ana Isiyaku tə ana Yakob, Mbərom ana bije a nuko ataya sə dəfan apan ata awan, anga sə varan mazlaḅ anà Yesu, do si mer su way anahan, Mbərom kə mbərak anan dowan a anan. Kwanay nà, kə viren anan anan à alay inde anà Ruma ahay, anga aday tā vad anan. Kwa abay Pilatu a gan may sə mbəsak anan dukwen, kwanay kə ngəmen à mbəsak anan bay re. ¹⁴ Winen nà, do cəncan awan, do didek awan, əna kə ngəmen aday Pilatu à mbəsakay anan ahay bay. Ki gen anan kem anà Pilatu bugol nà, à mbəsakak ikwen anan ahay do a sa vad

nga su do ata adəka. ¹⁵ Kə vəden anan do sə varan sifa anà way ahay fok ata à məkə sa ndaw, əna Mbərom kə slabakak anan ahay à məkə wa. Manay dukwen mi mba apan sa ra ambar sa 'am a anan tətə. ¹⁶ Dowan həna anan nà, kwanay a fok kə cinen anan, aday kə sənən anan zle, winen a mbar nà, anga kə dəfak nga pə sləmay a Yesu. Sa mbar anan jiga nà, sləmay a Yesu, anga dowan a anan kə dəfak apan nga. Kwanay a fok, ki cinen anan.

¹⁷ «Ayaw, mərak uno ahay, na san zle, ki gen anan way ataya anà Yesu nà, anga kə sənən didek bay. Bahay a kwanay ahay dukwen ta san didek bay re. ¹⁸ Əna way ata a ga zek matanan nà, anga ba Mbərom kə jak anan tə dundo ana do maja'am anahan ahay kwakwa, ta sa ja təktek Almasihu anahan saa slənək ikwen ahay ata à ga dəce. ¹⁹ Həna adəka nà, mbədihen anan ləen anà ines a kwanay ahay, men anan ù vo anà Mbərom, aday Mbərom i pəsek ikwen anan kutok. ²⁰ Aday Bahay Mbərom i varak ikwen zay, ta sə slənək ikwen ahay Yesu, winen Almasihu a Mbərom sə lavay anan zek anga kwanay kurre ata awan. ²¹ Ayaw, həna ata nà, Yesu Almasihu nà, i njahay à mburom à man ata tamak, hus i dəzle pə luvon a Mbərom saa mbəda anan way ahay fok wiya aya kawa ana do maja'am anahan cəncan aya sa ja apan

ata aday. ²² Musa a ja nà: “Mbərom Bahay a kwanay i naa varak ikwen dō maja'am hinen kawa nen à wulen ana zahav a kwanay a wa. Kê təmihen anan anan 'am anahan saa jak ikwen ata fok. ²³ Dowan a kê təmihak anan anan 'am anahan itəbay ata nà, Mbərom i lize anan à mamasl su dō anahan ahay wa.*”»

²⁴ Piyer a pərahan anan azar sa ja, a wa: «Do maja'am a Mbərom ahay kwakwa, a bənay ahay kwa pə Samiyel wa hus pu dō maja'am a Mbərom azar aya, fok a tinen a kərtek tə kərtek ta jak 'am pə way a sə təra pə luvon a anan ataya awan. ²⁵ Do maja'am a Mbərom ataya ta ja way ataya pə kwanay awan, aday Mbərom kê banak 'am tə bije a kwanay ahay anga kwanay a re. A jan anà Ibərahima nà: “Tə alay ana wan sə kutov anak ahay, ni dəf alay sə mazlaḅ uno pu dō su kon ahay fok.†” ²⁶ Matanan kutok, Mbərom a lah sə slənay anan ahay Yesu, dō si mer su way anahan nà, anà kwanay awan, anga aday à dəf pikwen alay sə mazlaḅ anahan ta sa may ahay kwanay à cəved sə huwan a kwanay ahay wa.»

4

Atə Piyer tə Yuhana pa 'am su dō sə lavan nga anà Yahuda ahay

¹ A alay a Piyer tə Yuhana tinen apan ti jan 'am anà dō ahay mba, dō sə gədan dungo anà way ahay pi zek tə bahay su dō sa ba doh sə mazlaḅ a Mbərom, aday tə Saduki ahay, ta zla à man a tinen. ² Ta ma nga sa ga patan mivel, anga atə Piyer tə Yuhana nà, tinen apan ti dakan anan anà dō ahay nə Yesu kê slabakak ahay à məke wa. Matanan, dō ma mac aya dukwen, ti naa slabakay ahay à məke wa tə sifa aya re. ³ Anga nan kutok, ta ban anan dō maslan ataya awan, tə tacay atan à dangay, hus sa ca pa 'am sə sariya nə sidew awan, bina suko kê gak coy re. ⁴ Aya əna, dō ahay bayak a à wulen su dō sə sləne 'am a Piyer ataya wa tə təmihak 'am ana dō maslan ataya awan, tə dəfak nga pə Yesu. Do ataya tə zəgahak anan dō ana Yesu ahay. Tə baslay mungol ahay dəkdək, tinen mbulo dāra kutok.

⁵ Ide a cəde sidew a nà, bahay sə Yahuda ahay pi zek tə məced sə Yahuda ahay aday tə miter sə Tawrita ahay tə halay nga à Urəsalima. ⁶ Atə Anas, bahay nga su dō sə gədan dungo anà way ahay, tatə Kayafas, Yuhana, Aleksandire aday tə azar su dō ana Anas ahay, inde à wulen a tinen. ⁷ Tə ngaman anà dō maslan a cew ataya pa 'am a tinen, aday tə cəce patan wa, ta wa: «Kə mbəren anan dōwan a mə təra à məndak ata nà, tə məgala wuraw, kabay tə sləmay a

* 3:23 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 18.15, 18-19. † 3:25 Ca pə Laataanooji 22.18, 26.4.

wayaw?»

⁸ Cəna Apasay Cəncan a zlan à mivél inde anà Piyer, a mbəđahan atan apan, a wa: «Kwanay bahay ahay tə məced ahay, ⁹ manay həna pa 'am a kwanay nà, anga sumor a manay sa ga ta sa mbar anan dōwan a vədál a anan ata bugol bidaw? A nak ikwen sa san nà, kə mbərak tə məgala sə sləmay a wayaw daw? ¹⁰ Kak matanan nà, kwanay tə Isəra'ila ahay fok, sənən anan kutok: Dōwan a həna anan mə tavay a pa 'am a kwanay kə mbərak nà, anga məgala sə sləmay ana Yesu Almasihu, dō sə Nazaratu. Winen nà, kə vəden anan pə dədom mə zləngəd awan, əna Mbərom kə slabakak anan ahay à məkə wa. ¹¹ Natiya, Deftere a Mbərom a ja 'am həna anan ata nə pə winen awan, a wa:

“Kon mbala ana dō sa dēzl way ahay sa lar anan ata nà,
sə təra kon sə mide lele adəka nà, winen.*”

¹² «Dō sa mba apan sa tam dō ahay miza nà, ibay, si Yesu a kərtek. Bina sləmay inde maza pə daliyugo sa mba apan sa tam mənuko uwec wa mbala ana dō ana Mbərom sə varak uko ahay ata nà, ibay.»

¹³ 'Am ana Piyer ata a gan masuwayan anà dō mə halay nga ataya awan, anga ta ca apan dō maslan a cew ataya nà, dō məduwen aya bay, aday mə jangay aya bay re, əna tə jəjar sə mbəđahan

atan apan bay re. Aday dō ataya tə sənək dō maslan ataya tə njahak pə kərtek a tə Yesu. ¹⁴ Əna tinen apan ti ca pə dōwan a ma mbar ata winen inde zay mə tavay a pə cakay ana dō maslan a cew ataya awan. Anga nan, ta mbak apan sə mbəđahan atan apan awan a ibay jiga awan. ¹⁵ Matanan, ta ma anan dō maslan a cew ataya uho tamak, kutok tinen tə mbədek sa vad uway pa 'am ata à wulen a tinen inde aday. ¹⁶ Ta wa: «Dō a anaya həna jiya nà, dī ga atan kəmaw? Dō sə Urəsəlima a anan ataya fok tə sənək pə masuwayan a məduwen a tinen sa ga anan ata lele coy. Aday mənuko dukwen, dī mba apan sə məman anan nà, i ga zek bay re asa. ¹⁷ Aya həna nà, dī ngaman atan ayak, aday dī gafan atan 'am, tâ saa ma apan sa jan 'am tə sləmay a Yesu anà dōwan sabay. Ata kutok nà, ləbara sa 'am a tinen ata i ta 'am bay.» ¹⁸ Tə ngaman atan ayak asa, ta jan atan, ta wa: «Mbəsiken sa jan 'am tə sləmay a Yesu aday sə đakan anan ləbara sa 'am ana Yesu anà dō ahay.»

¹⁹ Aya əna, atə Piyer tə Yuhana tə mbəđahan atan apan, ta wa: «Ənga, kwanay a bayiken apan lele aday, təde saa zlan à nga anà Mbərom nə maw? Təde sə dəfan apan nə anà Mbərom a daw, kabay lele nà, sə dəfak ikwen apan anà kwanay bugol adəka daw? ²⁰ Manay nà, way a

* 4:11 Ca pə Jabuura 118.22.

manay sə canan ta sə sləne fok cəna, mi dəkay anan, bina mi mba apan sə njahay way a manay bay.»

²¹ Pə dəba anahan a wa nà, do sa gan atan sariya ataya tə ngəraz patan anga aday tē njahay way a tinen, tə mbəsakay atan ahay kutok. Tə sənək sa jəka ti kəta atan kəkəməw bay, bina do ahay fok tinen apan ti həran nga anà Mbərom anga way anahan a sa gan anà dōwan a vədāl ata awan. ²² Ava ana dōwan a tinen sa mbar anan tə masuwayan ata nà, a zalay kwa kuro fudo.

Do a Mbərom ahay ta ga amboh

²³ Pə dəba a sə mbəsakay atan ahay ata nà, atə Piyer tə Yuhana ta ma pə cakay ana do a tinen ahay, tə təkəren atan anan way ana bahay sə gədan dūngo anà way ahay tə məcəd ahay sa jan atan ata fok. ²⁴ Do a tinen ataya tə sləne anan 'am ata nà, tinen a fok ta ma nga sa gan amboh anà Mbərom tə mivəl kərtek awan, ta wa: «Ayaw, Bahay a manay, iken do sə ndakay bagəbaga mburom tə daliyugo tə bəlay ahay, aday tə way a uda ataya təkə fok. ²⁵ Iken awan ka jak 'am tə dūngo ana do si mer su way anak Dawuda, winen bije a manay awan. Apasay anak Cəncan a kà jak à winen inde, a wa:

“Do su kon azar aya ti ga mivəl, aday do sə pəra ahay ti jəjem 'am kəriya nà, angamaw?

²⁶ Bahay sə daliyugo ahay tinen apan ti ndire zek, aday do sə lavan nga anà do ahay ahay tinen apan ti lavan zek anà vəram tə Mbərom Fetek aday tə Almasihu anahan.†”

²⁷ «Ayaw, way ata matanan acəkan, anga həna kutok nà, Hiridus tatə Pontiyos Pilatu, tə halay nga à wulen su doh a anan inde tə Ruma ahay tə Isəra'ila aya awan, anga sa ban 'am pə Yesu do si mer su way anak cəncan a, iken sə walay ata awan. ²⁸ Iken nà, məgala awan. Natiya, way a tinen sa ga fok nà, way kawa ananak a sa gan may kurre ata awan. ²⁹ Həna kutok, Ba Məduwen, sləne way a tinen sa ja ti gan umo ataya awan. Kem, varan məgala anà do si mer su way anak ahay sa ja 'am anak mənjəna ajəjar. ³⁰ Varan umo gədan sa mbar anan do sə dəvac ahay ta sa ga masuwayan ahay cara cara tə məgala sə sləmay a Yesu, do si mer su way anak cəncan awan.»

³¹ Pə dəba sa ndav anan amboh a tinen ata wa nà, man a tinen ata a bal kəzlek kəzlek. Tinen a fok tə njadak məgala sə dəkay anan 'am a Mbərom mənjəna sə jəjar, anga Apasay Cəncan a kə rahak atan à mivəl inde.

Do a Yesu ahay tə japay anan zlile a tinen ahay pə kərtekawan

³² Do a Yesu ataya fok nà, mivəl a tinen a kərtek, abayak nga a tinen ahay

† 4:26 Ca pə Jabuura 2.1-2.

kærtek a re. Tə japay anan zlıle a tinen pə kærtek awan. Dowan sa jaka «zlıle uno anuno taayak» nà, ibay fok. ³³ Tə mægala a bayak a, do maslan ataya tə pərahan azar sə dakay anan, tə canak anan Yesu kə slabakak ahay à mæke wa. Mbərom kə gak atan sumor bayak awan. ³⁴ Dowan mətawak a à mamasl a tinen nà, inde sabay fok, bina do aday guvo anahan inde kabay doh anahan inde ataya fok, tə sukom a way, ta nay anan dala awan ³⁵ anà do maslan ahay, aday tinen tə varan anà kuwaya pə ananahan sa gan may.

³⁶ Dowan a inde ite, tə ngaman Yusufu, winen pə slala ana Lewi, a njahay pə daliyugo sə Kiprus. Sləmay anahan hinen nà, Barnabas, kawa sa ja nà, do sə varan mægala anà do ahay. ³⁷ Winen dukwen, guvo anahan inde re, a sukom a way, a nay anan dala awan, a varan anan anà do maslan ahay.

5

Atə Ananiyas tə uwar anahan Safira

¹ Dowan a inde asa tə ngaman Ananiyas tə uwar anahan Safira, tə sukom anan way tə guvo a tinen. ² Tinen a ta pak 'am ahay i zek. Ananiyas a ra pə dala wa məcak, a ndakay apən man. Azar a kutok a zla anan à man ana do maslan ahay. ³ A dæzlek anan ayak cəna, Piyer a jan, a wa: «Ananiyas! Kə mbəsakan anan

mivel anak anà Fakalaw angamaw? Anga həna nà, kə gədak anan mungwalay anà Apasay Cəncan awan. Ka rak ayak pə dala sə guvo a kwanay wa məcak agay nà, angamaw? ⁴ Guvo a nà, guvo anak awan. Kə sukumak anan way dukwen, dala nà, ananak a re. Əna kə jalay sa ga way lelibay a matanan nà, angamaw? Kə gədan mungwalay ata nà, anà do zənnen a bay, əna anà zek a Mbərom awan.»

⁵ Pə dəba sə sləne 'am ata wa cəna, Ananiyas a slahay à məndak, aday a mac kwayan'a. Do sə sləne ləbara sa 'am ataya fok nà, mbac kə slahak patan wa, ta ma nga sə jəjar. ⁶ Pə dəba anahan a wa nà, njavar ahay ta zlak ayak u doh, ta nga apən rəkot, ta nay anan uho saa la anan.

⁷ A njahay pə dəba wa way sə ler maakan nà, uwar anahan Safira dukwen kə zlak ayak ite. Winen kə sənək pə way a sə təra tə mbaz anahan ata bay fok. ⁸ Uwar ata a dæzlek ayak u doh cəna, Piyer a cəce panan, a wa: «Uwar a anan, ənga, jan umo aday. Kə sukumen anan way tə guvo a kwanay nà, dala a nə kawa winen a anan dəp daw?»

Uwar ata a mbəda apən, a wa: «Ayaw, dala a nà, matanan awan.»

⁹ Piyer a jan asa, a wa: «Mazar! Kwanay tə mbaz anak kə jipen 'am a kwanay kærtek sə njəkan uda anà Apasay a Bahay Yesu nà, angamaw? Ənga, cak ayak apən, do sa la anan mbaz

anak ahay, tinen uho. Kagasl, ti naa zəbak ayak iken saa la cite.»

¹⁰ Pə dəba ana 'am ata wa cəna, uwar ata a slahay à məndak, aday a mac. Njavar ahay ta nay ù doh, tə zəba məsinde, ta lak anan ayak pə cakay ana mbaz anahan. ¹¹ Do a Yesu ahay fok tu do sə sləne anan ləbara sa 'am ata fok nà, ta ma nga sə jəjar.

Do maslan ahay ta taa ga mer su way masuwayan aya bayak awan

¹² Do maslan ahay nà, ta taa ga mer su way masuwayan aya bayak a à wulen sə do ahay inde. Do a Yesu ahay fok ta taa halay nga ù vo sə galak ana Sulimanu inde à gala su doh sə mazlaḅ a Mbərom. ¹³ Əna, kwa abay do ahay tinen apan ti ja patan ta sa ja nà, tinen do lele aya dukwen, do a azar aya sə dəfan apan anà Yesu bay ataya ta ngam sə njahay pə cakay a tinen bay fok. ¹⁴ Tə winen ata təke dukwen, do ahay tinen apan ti dəf nga pə Bahay Yesu hwiya. Do a Yesu ahay tinen apan ti zəga apan nà, pac pac, mungol tə uwar aya təke fok. ¹⁵ Do ahay tə sləne 'am sə masuwayan ana do maslan ataya sa ga ata kutok. Anga nan, ta ma nga sa zla anan do sə dəvac a tinen ahay pə cəved ahay, tə nahay atan pə biket kabay pə lala, anga tinen tə bayak nà, hi-nahibay Piyer i zla ta man ata nà, mezeze anahan a ā njad sə laman anà do sə dəvac a tinen azar aya awan. ¹⁶ Do maza

aya ite ta nay anan ahay tu do sə dəvac a tinen ahay kwa à wulen su doh a azar aya sa mban anà Urəsalima ataya wa. Ta nay anan ahay tu do a tinen dəvac aya awan, tu do a setene sa taa vawan atan nga ataya fok. Ta nan atan anan ahay, aday fok a tinen a tə mbərak.

Tə jugwar 'am pu do maslan a Yesu ahay wa

¹⁷ Natiya kutok, bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay, tu do anahan ahay tinen à wulen sə Saduki ahay ataya fok nà, ta ma nga sə jugwar 'am pu do maslan a Yesu ahay wa, ta ga patan sərak. ¹⁸ Cəna, ta ban anan do maslan a Yesu ataya, aday tə dəfak atan ayak à dangay. ¹⁹ Aya əna, cəkəbay, à luvon ata inde nà, maslay a Mbərom a nay ahay, a təba anan məsudoh sə dangay ata awan, aday a nay anan ahay do maslan ataya uho. A jan atan kutok, a wa: ²⁰ «Həna nà, zlen à gala su doh sə mazlaḅ a Mbərom, aday kà sa dīken anan ləbara sə sifa wiya a anan fok anà do ahay.»

²¹ Do maslan ataya tə təmahak 'am ana maslay a Mbərom ata awan, tə wule sə duwdew à gala su doh sə mazlaḅ a Mbərom kutok. Ta zlak ayak nà, tinen gədek anan azar sə tətakan anan way anà do ahay.

Pə dəba wa mənjoek, bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay, tu do anahan ahay tə dəzlek ayak cəna, tə ngaman ayak anà do sə lavan

nga anà Yahuda ahay, kawa sa ja nà, mæced sə Isəra'ila ahay fok. Aday kutok, ta slan suje ahay pu dō maslan ataya à dangay. ²² Suje ahay tə dæzle ù doh sə dangay nà, ta tak anan ayak à nga anà dō maslan ataya à man ata sabay. Cəna, ta may ahay pə dəba à dangay wa, ta nay, ta jan anà dō mə halay nga ataya awan, ta wa: ²³ «Manay ma zlak ù doh sə dangay kawa ana kwanay sa jan umo ata acəkan, əna ma tan ayak à nga anà məsudoh nà, mə tacay awan, aday dō sa ba patan ataya dukwen, tinen cekərkərre tə ide, tinen apan ti ba re. Mə təba anan məsudoh, ma zla ù doh sə dangay nà, ma tak anan ayak à nga anà dōwan à man ata bay.» ²⁴ Dō sə lavan nga anà suje sa ba pu doh sə mazlaḅ a Mbərom, tə bahay sə gədan dongo anà way ahay, tə sləne ləbara sa 'am ata matanan cəna, a wusen atan nga. Ta ma nga sə cəce pi zek a tinen aya wa, ta sa jan i zek ahay nà: «Way a anan a ga matanan ata nà, aday ma sə təra tu dō a anaya awan anaw?»

²⁵ Pə dəba anahan a wa nà, dōwan a inde a nay ahay, a jan atan nà: «Dowan a kwanay sə tacak atan ayak à dangay ataya nà, tinen à gala su doh sə mazlaḅ a Mbərom, tinen apan ti tətakan anan way anà dō ahay.» ²⁶ Cəna, bahay sə suje ahay a zla patan tu dō anahan ahay saa bənay atan ahay. Əna ta nay

atan nə tə gədan a bay, anga tinen a dukwen tə jəjaran anà man su dō awan, ta sə bayak nà, hinahibay dō ahay ti i tar atan tu kon. ²⁷ Ta nay atan ahay dō maslan ataya kutok, aday tə tavay atan pa 'am sə mæced sə Yahuda ahay. Bahay nga su dō sə gədan dongo anà way ahay a cəce patan wa kutok, a wa: ²⁸ «Manay nà, mə gafak ikwen 'am lele ta sa jak ikwen nà, kà sa tətiken anan anan way anà dō ahay tə sləmay ana dōwan ata sabay. Əna hwiya kə mbəsiken bay. Həna, wulen su doh sə Urəsəlima nà, 'am ata kà tak uda 'am coy. Natiya, tə way a kwanay sa ga ata nà, a nak ikwen sa ja nə 'am sə amac anahan ata nə pa nga a manay daw?»

²⁹ Piyer tu dō maslan a azar ataya tə mbədahan atan apan, ta wa: «Sumor a nà, mə dəfan apan bugol nə anà Mbərom, bina anà dō zəzen a bugol daw?» ³⁰ Kwanay nà, kə vəden anan Yesu ta sə daray anan pə dədom mə zləngad awan. Əna pə dəba anahan a wa nà, Mbərom dō ana bije a mənuko ahay sə dəfan apan ata kə slabakak anan ahay à məke wa. ³¹ Mbərom nà, kə varak anan mazlaḅ, kə dəfak anan tə day sə alay puway anahan, kə tərak anan bahay awan, dō sa tam dō, anga aday à dakan anan anà Isəra'ila ahay cəved sə mbədahan lən anà ines a tinen ahay aday i pəsən atan anan. ³² Manay apan mi side anan, aday Apasay Cəncan

a i side anan re. Winen nà, Mbərom a varan anan anà dō sə dəfan apan ataya awan.»

³³ Dō mə halay nga à man sa ga sariya ataya tə sləne 'am ata cəna, ta ga patan mivel tə mindel. A nan atan sa vad anan dō maslan ataya à məkə.

³⁴ Aya əna, dōwan a inde à wulen a tinen awan, a slabak. Dōwan ata nà, tə ngaman Gamaliyel, winen Farisa ahay, aday winen miter sə Tawrita a re. Dō ahay fok tə jəjaran deeb deeb. A jan anà dō ahay, a wa: «Ənga, mbəsiken anan dō maslan a anaya tâ zla uho mənjoek aday.»

³⁵ Pə dəba ana dō maslan ahay sa nay uho ata nà, a jan anà dō ataya kutok, a wa: «Kwanay Isəra'ila ahay, gen anan ngatay anà way a kwanay a saa gan anà dō a anaya ata awan. ³⁶ Anga kə njahak bayak a bay, dōwan a inde tə ngaman Tudas, kə nak ahay, a jan anà dō ahay nà, winen bahay məduwen awan. Aday dō ahay ti ga səkat fudō tə pərahak anan azar. Pə dəba anahan a wa nà, tə vədak anan, dō sə pərahan azar ahay fok ta tak 'am, aday ləbara sa 'am anahan inde həna sabay.

³⁷ «Pə dəba wita wa asa dukwen nà, dōwan a sə ngaman Yudas winen dō sə Galile ahay ata, a nay ahay à alay a sə baslay anan sləmay sə dō ahay pə daliyugo ata awan. Winen dukwen, kə rak dō ahay bayak a pi zek, tə pərahak anan azar. Pə dəba a wa, ta vad anan dukwen, dō

sə pərahan azar ataya ta tak 'am səret fok re.

³⁸ «Anga nan, nen apan ni jak ikwen way inde kərtək həna: Mbəsiken anan dō a anaya awan tâ zla way a tinen. Dōwan à sa gan atan awan bay fok. Kak mer su way a tinen a sa ga anan ataya, ta nay à nga su dō zənzen a wa, mer su way a tinen ataya ti lize asəka, ti dəzle anan jo à man a bay!

³⁹ Aya əna, kak ta ga mer su way a Mbərom acəkan nà, ki mben apan sə lize anan 'am a anan tətibay re. Matanan, gen ngatay aday, bina hi-nahibay ki sa gen məgəzləga ti zek a Mbərom awan.»

⁴⁰ Natiya, dō mə halay nga sa ga sariya ataya, tə təma 'am ana Gamaliyel ata awan. Tə ngaman ayak anà dō maslan ataya ù doh miza awan, tə ndəbay atan, tə gafan atan 'am ta sa ja nà: «Kā sijen anan 'am anà dō ahay tə sləmay a Yesu sabay fok.» Tə mbəsak atan kutok.

⁴¹ Dō maslan ahay ta nay ahay à wulen su dō ataya wa tə ataslay mivel awan, anga Mbərom a ca patan, ta slak aday dō ahay tē pəkan atan waray ĩ idē, tâ ga atan alay anga sləmay a Yesu. ⁴² Tinen bine siwaw nà, pac pac fok, ta zla à gala su doh sə mazləb a Mbərom aday à gulom su doh sə dō ahay re, tinen apan ti wazay, ti dakan anan anà dō ahay nà, ləbara mugom a sa ja nə Yesu winen Almasihu ata awan.

6

Tə walay do ahay cuwbe i mer su way a Mbərom inde

¹ A alay ata kutok nà, abaslay su do sə pərahan azar anà Yesu ahay kə zəgahak apan bayak awan. Aday acakal 'am kə zəbak ahay à wulen ana do sa daf nga pə Yesu ahay tinen sa ja 'am sə Gərek ahay tu do sa ja 'am sə Ibəraninko ahay ata awan. Do sa ja 'am sə Gərek ataya ta wa: «Pac pac, à man sə gəzla way sa pa nà, mədukway sə uwar a manay ahay ta njad awan itəbay.»

² Anga nan kutok, do maslan ataya tə halan nga anà do sa daf nga pə Yesu ahay fok, aday ta jan atan, ta wa: «A zla pi zek manay mi mbəsak mer su way sə dakay anan 'am a Mbərom bay. Mi mbədək pi mer su way sə gəzlan way sa pa anà do ahay nà, i ga zek bay. ³ Anga nan, mərak ahay, wilen do ahay cuwbe à wulen a kwanay wa, tinen do ma rah Apasay a Mbərom aya awan, do sə kəlire* ahay aday ma ndar sləmay aya re. Di mbəsakan anan mer su way sə gəzla way sa pa nà, anà tinen kutok. ⁴ Aday manay mi ga amboh, mi dakay anan 'am a Mbərom tə fəfəne kutok.»

⁵ 'Am ata kà zlak anan à nga anà do a Yesu ahay fok. Matanan, tə walay Etiyen, winen do sa daf nga pə Yesu lele aday ma rah a tə Apasay Cəncan a re. Asa tə walay

apan atə Filip, Porokoros, Nikanor, Timon, Parmenas tə apan Nikola, winen do sə wulen su doh sə Antakiya. Abay winen nà, do sə pəra əna ba kə təmahak sə pərahan azar anà Tawrita a Musa. ⁶ Pə dəba wa nà, ta zla anan do ataya cuwbe pa 'am ana do maslan a Yesu ataya awan. Do maslan ahay ta ga amboh, tə dəfan atan alay pa nga anà do mə walay ataya anga sa daf atan i mer su way ata inde kutok.

⁷ Matanan kutok, 'am a Mbərom nà, a zəga apan sa ta 'am bayak awan. Do sa daf nga pə Yesu ahay ta ma nga sə zəga apan tə mindel à Urəsalima. Aday do ahay bayak a à wulen su do sə gədan dundo anà way ahay wa tə dəfak nga pə Yesu a re.

Ta ban anan Etiyen

⁸ Etiyen nà, Mbərom kə dəfak apan alay sə mazlaḅ anahan, kə varak anan məgala sa ga masuwayan sə way ahay cara cara pa 'am sə do ahay. ⁹ Azar sə Yahuda aya inde à man ata awan, ta taa halay nga ù doh sə wazay a tinen sə ngaman doh sə wazay sə bile mə mbəsak aya ata awan. Ta nay ahay à wulen su doh sə Siren tə Aleksandriya wa, aday azar aya dukwen ta nay pə daliyugo sə Silikiya tə Aziya wa. Tinen a ta ma nga sa vad awiyaway tatə Etiyen. ¹⁰ Aya əna, ta mbak apan sə vədan uway bay, anga

* 6:3 Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

Apasay a Mbərom kə varak anan kəlire† sa ja 'am.

¹¹ Pə dəba anahan a wa nà, tə haman anà dō ahay aday tã gad apan mungwalay ta sa ja nà: «Mə slənek Etiyen kə jənak anan pa 'am anà Musa aday anà Mbərom re.»

¹² Ta 'am a tinen ata kutok, ta ma nga sə səder anan mivəl sə dō ahay, ta sə məced sə Yahuda ahay, ta sə miter sə Tawrita ahay. Ta ban anan Etiyen, ta zlan anan ayak anà dō sə lavan nga anà Yahuda ahay ataya awan. ¹³ Ta ray ahay dō sa gad apan mungwalay miza aya asa. Tə dazlan sa gad apan mungwalay aya kutok, ta wa: «Dowan a anan a ja 'am lelibay a pu doh sə mazlaḅ a Mbərom, aday pə Tawrita ana Musa re. ¹⁴ Mə slənek panan winen apan i ja, a wa: Yesu dō sə Nazaratu ata i mbazl anan doh sə mazlaḅ a Mbərom aday i mbəda anan 'am ana Musa ma ja aya asa re.»

¹⁵ Dō a mə halay nga ù doh sa ga sariya ataya fok, ta ma nga sə zəzor anan Etiyen, aday tinen apan ti ca pə ide anahan a nà, a gan atan nə kawa ta ca pə maslay a Mbərom.

7

Etiyen a təkəren 'am a Mbərom anà dō sə lavan nga anà Yahuda ahay

¹ Pə dəba anahan a wa kutok, bahay nga su dō sə gədan dundo anà way ahay, a cəce pə Etiyen wa, a wa: «'Am a

sa ja apak a anaya fok nà, mungwalay daw?»

² Etiyen ite a mbədaḅan atan apan, a wa: «Mərak uno ahay tə bəbay uno ahay, ənga, pəken sləmay pa 'am uno a anan aday. Mbərom Bahay sə mazlaḅ kə kak anan zek anà bije a mənuko Ibərahima à alay a winen pə daliyugo sə Mesopotamiya mba, kə zlak à Haran fan bay ata awan. ³ Mbərom a jan nà: «Slabak, zla pu kon anak wa, mbəsak anan dō anak ahay, aday kà zla ù kon a həna nen saa đakak apan ata awan.*»

⁴ «Cəna, Ibərahima a slabak pə daliyugo sə Kaldiya ahay wa, a zla à wulen su doh sə Haran, a njahay à man ata awan. Pə dəba ana bəbay anahan sa mac wa ite, Mbərom a jan à hədek ù kon hinen asa, à nay à man a nuko a anan awan. ⁵ A alay ata nà, Ibərahima nə wan anahan inde fan bay. Kwa man sa đaf saray dap kərtek đukwen, kə varak anan fan bay. Əna Mbərom a zlapan anan tə daliyugo a anan, a wa: «Ni varak anan daliyugo a anan, ki lavay anan iken ta wan sə kutov anak ahay fok.» Aday à alay anahan sa jan 'am ata đukwen, Ibərahima nə wan anahan inde fan bay fok. ⁶ Mbərom a jan ahay, a wa: «Wan sə kutov anak ahay ti njahay pə daliyugo sə mədurlon, ti təra atan bile aya ta sa ga atan alay ava ahay səkat fudō. ⁷ Aya əna, kon a

† 6:10 Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom. * 7:3
Ca pə Laataanooji 12.1.

saa tæra atan bile ahay ata nà, nen a ni i kætã anan. Aday pæ dæba anahan a wa nà, ni may atan ahay pæ daliyugo a anan, ti naa hæro nga kutok.†”
 8 Matanan, Mbærom a ðan 'am tæ Ibærahima, ta sa ja â gad mædændalas. Pæ dæba anahan a wa, Ibærahima a wahay Isiyaku, aday pæ luvon jæmaakan sæ wahay anahan nà, a gædan mædændalas. Isiyaku dukwen a wahay Yakob, a gan matanan, aday Yakob ite a wahay wan anahan ahay kuro nga cew ataya awan, tinen bije a mænuko ahay, a gan atan matanan re.

9 «Bije a mænuko ataya nà, ta nan ide anà mærak a tinen Yusufu, tæ sukumak anan way pæ daliyugo sæ Misra bile awan. Tæ winen ata tæke dukwen, Mbærom winen apan i ba anan Yusufu hwiya, 10 a tam anan pæ way sæ gæban ahay 'am ahay wa. A varan kælire anga aday â zlan à nga anà Firawna, bahay sæ Misra ata awan. Anga nan, Firawna a ðaf anan dõ sæ lavan nga anà daliyugo sæ Misra, aday dõ sæ lavan nga anà gulom su doh anahan re.

11 «Aday kutok nà, may a ga pæ daliyugo sæ Misra ata, tæ daliyugo sæ Kanana a tæke fok. Zek kà dak anan anà dõ ahay nà, ndælekeke. Matanan, bije a mænuko ataya ta njad way sa pa sabay. 12 Pæ dæba wa kutok, Yakob a slæne sa jæka ndaw inde sæ sukum à Misra nà, a slan bije a mænuko ataya

tâ saa sukumay ahay ndaw. Wita, mama'am sæ azla a tinen à Misra. 13 Ta ma mæ slala cew a saa sukumay asa nà, Yusufu kè ðakak anan anan zek anà mærak anahan ahay. Matanan Firawna dukwen kè sænak zahav ana Yusufu ahay kutok. 14 Pæ dæba anahan a wa, Yusufu a slan dõ saa nay anan ahay bæbay anahan Yakob tæ zahav anahan aya tæke. Tinen sa nay pæ daliyugo sæ Misra ata nà, abaslay a tinen a næ kwa kuro cuwbe nga ðara. 15 Matanan, Yakob a njahay à Misra. Pæ dæba anahan a wa nà, a mac à man ata awan, tæ bije a mænuko ataya tæke. 16 Ta zla saa la atan à Sikem pæ daliyugo sæ Kanana, à jævay ana Ibærahima sæ sukum pæ zahav ana Hamor wa ata awan.

17 «À alay aday 'am a Mbærom sæ zlapan anan anà Ibærahima ata i tæra, i i sla bæse coy nà, zahav a mænuko Isæra'ila ahay a ma nga sæ wasay pæ daliyugo sæ Misra ata awan. 18 Aday Misra ahay ta ðaf uda bahay hinen, æna bahay a wiya ata a san Yusufu bay. 19 Anga nan, a ga wurwer pæ bije a mænuko ataya awan, a ga atan alay. A gan atan bælaray tâ lar anan wan a tinen ndæleþæbe aya aday tâ mac. 20 A alay ata ite, tæ wahay Musa, wan lele a pa 'am a Mbærom, leftekære. Ta gan nga åga bæbay anahan ù doh way sæ kiya maakan ahay. 21 Pæ dæba anahan a wa, ta zla anan, tæ mbæsak

† 7:7 Ca pæ Laataanooji 15.13-14; Gurtaaki 3.12.

anan pa 'am zliinder. Əna dəna a bahay ata a tan à nga, a zəba anan, a dədok anan agay kawa wan si zek anahan wanahan. ²² Musa nà, à alay a winen sa har àga bahay ata nà, kə tətakak anan asan way sə Misra ahay fok. Winen nà, a san sa ja 'am zle lele, aday a ga mer su way dükwen tə məgala re.

²³ «Ava ana Musa a ga kwa kuro fudó nà, a jalay sa zla saa can ide anà dó sə zahav anahan Isəra'ila ahay. ²⁴ Winen a tan à nga anà dó sə Misra inde, winen apan i ga anan alay tu dó sə Isəra'ila ahay. A zla sa man zek anà dó anahan ata, bəskol winen vad anan dó sə Misra ata məsinde awan. ²⁵ Musa a bayak nà, Isəra'ila ahay ti san Mbərom i tam atan tə alay anahan. Əna dó anahan ataya tə sənək bay. ²⁶ Sidew a asa a tan à nga anà dó anahan Isəra'ila ahay cew tinen apan ti vad zek. Anga nan, a təkər anan sə ndakay atan pi zek, a jan atan, a wa: “Məndala uno ahay, aday kwanay nə tə mərək ahay asanaw, ki vaden zek nà, angamaw?” ²⁷ Aya əna, dó sə jugwar 'am ata a kadan anà Musa ta sa jan nà: “Iken, waya sa daf iken bahay a pa nga a manay aday sa gan umo sariya anaw?” ²⁸ Bina, a nak sa vad nen kawa iken sa vad anan dó sə Misra avad ata re daw?” ²⁹ Musa a sləne 'am ata cəna, a haw way anahan pə daliyugo sə Madiya saa njahay à man ata kawa

mədurlon. Pə dəba wa, a njad wan mungol aya cew à man ata re.

³⁰ «Pə ava anahan a kwa kuro fudó ata nà, maslay a Mbərom a kan ahay zek ù uko sə vərəgaz wa à man sa saf bəse tə bəzlom sə Sina. ³¹ Musa a canan anà way ata nà, a gan masuwayan. Anga nan, a hədek apan saa zəzor anan. Əna Mbərom Ba Məduwen a jan ahay, a wa: ³² “Nen nà, Mbərom ana bije anak ahay. Nen Mbərom ana Ibərahima, Mbərom ana Isiyaku aday Mbərom ana Yakob.” Musa a sləne 'am ata cəna, a ma nga pə ajəjar kwaskwaslkwasl. A rihe nga ù vo, a nan sə canan sabay fok. ³³ Mbərom a jan ahay asa, a wa: “Culok anan təkərək à saray wa, bina man a iken sə tavay uda ata nà, man cəncan awan. ³⁴ Ayaw, Musa, nen nə sənək pə dəcə ana dó uno ahay sa ga pə daliyugo sə Misra, nə slənek adəma way a tinen awan. Anga nan, nə dazak ahay həna nà, sa naa təmay atan ahay. Həna ni slan iken, ma à Misra asa.”»

³⁵ «Musa ata nà, Isəra'ila ahay tə larak anan, anga 'am a tinen sa jan “Waya sa daf iken bahay a pa nga a manay aday sa gan umo sariya anaw?” ata awan. Aya Musa ata nà, Mbərom kə gəbək anan, kə tərək anan bahay awan, dó sa tam dó a re. A walay anan tə alay ana maslay anahan sa kan zek ù uko sə vərəgaz inde

ata awan. ³⁶ Musa nà, a tèmày atan à Misra wa. A ga masuwayan ahay cara cara à Misra, à bəlay sə ngaman Bəlay Dəzdəz ata, aday ava kwa kuro fuđo à saf inde re.

³⁷ «Musa ata asa re kà jak anan anà Isəra'ila ahay, a wa: “Mbərom i naa slənak ikwen ahay dō maja'am anahan hinən kawa nen à wulen ana dō sə zahav a kwanay ahay wa.Š” ³⁸ Aday à alay a bije a mənuko ahay tinen mə halay nga à kibe pə pala ata nà, maslay a Mbərom a jan 'am à Musa pə 6əzłom sə Sina. Musa kə tərak dō a sa ma anan 'am à wulen ata ana maslay a Mbərom tə bije a mənuko ataya awan. A təma 'am sa var sifa ahay pə Mbərom wa, aday a mak uko anan 'am ataya awan.

³⁹ «Aya əna, bije a mənuko ataya tə ngəmak sə təmahan anan 'am ana Musa bay, tə larak anan. Ta gan may adəka nà, sa ma à Misra bugol. ⁴⁰ Anga nan, ta jan anà Haruna nà: “Ndakan umo mbərom a manay ahay, aday mi bar nà, mi đaf anan pa 'am wa. Bina Musa sə dowan a anan sa ray ahay mənuko à Misra wa ata nə ma san sa tan à nga nə maw bay.*”

⁴¹ Natiya, tə ndakan pəra anà nga a tinen ahay. Pəra ata nà, kawa wan sə minjev. Tə həran nga ta sə waslan way. Ta ga azar uko sə taslay mivel anga mer su way a tinen ata awan. ⁴² Aya əna, Mbərom a mbəsak atan à alay anahan

wa sənday, aday tə đəfan apan anà mawuzlawazl ahay. Kə tərak kawa ana dō maja'am a Mbərom sa ja apan à Deftere a Mbərom inde ata awan, Mbərom a wa:

“Kwanay Isəra'ila ahay, à alay kwanay à saf inde way sə ava kwa kuro fuđo ata nà,

kə wislen uno way đaw,
kə viren uno way đaw?

Kə viren uno awan bay fok.

⁴³ Aya əna, kə ndiken jawjawa anga pəra sə ngaman Molok ata awan, aday kə taviken anan mawuzlawazl sə pəra a kwanay sə ngaman Refan ata re.

Pəra ataya nà, kə ndiken atan tə alay a kwanay anga sə həran atan nga.

Anga nan, ni razl kwanay pə daliyugo a anan wa, ti ra kwanay dəren pə Babilə wa re.†”

⁴⁴ «À alay a bije a mənuko ahay à kibe ata nà, ta taa gəba anan jawjawa sə mazla6 a Mbərom. Tə ndakay anan nə uwek, kawa ana Mbərom sə đakan anan minje awan anà Musa ata awan. ⁴⁵ Pə dəba anahan a wa, atə Yosuwə tə bije a mənuko ahay ta pak anan 'am sə jawjawa sə mazla6 a Mbərom ata à alay a bəbay a tinen ahay wa. Ta zla pə daliyugo sə Kanana nà, tə zəba anan alay. Dō sə daliyugo ataya nà, Mbərom kə rəzlak atan. Bijə a mənuko ataya ta pak atan pə daliyugo ata wa. Matanan, jawjawa

Š 7:37 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 18.15. Ca pə Amos 5.25-27.

* 7:40 Ca pə Gurtaaki 32.1, 23. † 7:43

sə mazlaḅ a Mbərom ata inde à Kanana dezl ahay pə alay ana bahay Dawuda sə njahay à bahay inde ata awan.

⁴⁶ «Bahay Dawuda a nà, kə tərak ləliwe ana Mbərom. Aday kutok nà, Dawuda a cəce cəved aday à ndakan doh anà Mbərom ana Yakob. Əna Mbərom kə varak anan cəved sə ndakay doh ata bay. ⁴⁷ Saa han doh ata nà, bahay Sulimanu, wan ana Dawuda.

⁴⁸ «Aya əna, Mbərom sə bagəbaga mburom i njahay ù doh su do zənnen a sə ndakay ata bay. Kawa ana do maja'am a Mbərom sa ja, ⁴⁹ Mbərom a wa:

“Bagəbaga mburom kə tərak man sə njahay sə bahay uno.

Aday daliyugo dukwen, man sa daf saray uno re.

Bina, ki i ndiken uno təde nà, doh sa ma ite anaw?

Man aday ki viren uno təde sə njahay uda ata nə ahaw?

⁵⁰ Bina, sə ndakay anan way ataya fok nà, nen a bidaw?#”»

⁵¹ Etiyen a pərahan anan azar ta sa ja, a wa: «Kwanay nà, do rawraw aya pa 'am a Mbərom kawa do sə pəra ahay. Bina kə ticen anan mível a kwanay, kə rəden anan sləmay a kwanay, anga aday kə slənen 'am a Mbərom bay. Kə ngəmen sə dəfan apan anà Apasay Cəncan a bay. Kwanay kawa bije a kwanay ahay. ⁵² Bina, abay do maja'am a Mbərom a wura aday bije a kwanay

ahay ta gak anan alay bay anaw? Tə vədak anan do maja'am a Mbərom aya sə dakan atan anan ahay anay ana do maslan anahan a didek ata awan. Aday do maslan anahan a didek ata a dəzley ahay ta nga anahan a dukwen, ki gen apan daf, kə vəden anan re. ⁵³ Kwanay nà, kə təmihen anan Tawrita ana Mbərom sə slənay tə alay ana maslay anahan ahay ata awan, əna kə ngəmen sə dəfan anan apan bay.»

Amac ana Etiyen

⁵⁴ Do sə lavan nga anà Yahuda ahay ataya tə sləne 'am ana Etiyen ata fok nà, 'am ata a cəfan atan nə ndəlekeke, ta ga apan mível tə mindel. Ta ma nga sa rac apan alay təsl təsl jiga awan. ⁵⁵ Aya əna, Etiyen nà, winen ma rah Apasay Cəncan awan, a ca ide à mburom, a canan ayak anà jiyjay sə mazlaḅ a Mbərom, aday anà Yesu mə tavay a tə alay puway a Mbərom. ⁵⁶ A ja, a wa: «Nə canan ayak anà bagəbaga mburom mə təḅa awan, aday Wan su Do dukwen, winen mə tavay a tə alay puway ana Mbərom re.»

⁵⁷ Do sə sləne 'am anahan ataya fok ta zlah, tə rəday a sləmay a tinen ahay, anga aday tē sləne 'am anahan ataya sabay fok. Tə slabak fok a tinen a, ta kad apan. ⁵⁸ Ta ban anan, ta zla anan à wulen su doh wa, aday tə dazlan sa tar anan tu kon. Do sə side way ataya tə culok anan zana a tinen ahay pi zek

wa, tə halan anan anà njavar a inde tə ngaman Sol anga aday â ban atan apan.

⁵⁹ A alay a tinen apan ti tar anan Etiyen tu kon ata nà, a ga amboh, a wa: «Bahay uno Yesu, həna nà, kem, təma sifa uno à alay anak inde ite.» ⁶⁰ A slahay duk duk gərmec, a zlah pi zek sə məgala, a wa: «Amboh, Bahay uno, pəsen atan anan ines a tinen a anan ite.» Pə dəba ana 'am anahan ata wa cəna, a mac.

8

¹ Avad Etiyen ata nà, kà zlak anan à nga anà Sol a re.

Sol a ga anan alay tu do a Yesu ahay

Ta pac ata kwayan'a cəna, tə dazlan sa ga anan alay tu do a Yesu ahay à wulen su doh sə Urəsalima inde. Tinen a fok ta ta 'am à Urəsalima wa. Ta haw à wulen su doh sə kiβe sə Yahudiya ta sə Samariya aya awan. Mə mbəsak a à Urəsalima nà, do maslan a Yesu ahay vərre coy. ² Do sə jəjaran anà Mbərom a azar aya ta nay, ta la anan Etiyen, tə yimak anan dukwen tə mindel. ³ Aya əna, Sol sə dowan ata nà, a ma nga sə pəslay anan do a Yesu ahay nə jiga awan. A zla nà, doh tu doh, gədek sə bənay anan ahay do sa daf nga pə Yesu ahay, uwar tə mungol aya təkə fok, pa tacak atan ayak à dangay.

Filip a wazay pə daliyugo sə Samariya

⁴ Do a Yesu a sa ta 'am ataya ta ma nga sə dəkay anan ləbara a Yesu à man a tinen sa bar ataya fok. ⁵ Filip nà, a zla à wulen su doh a inde pə daliyugo sə Samariya. A man ata kutok, a dəkay anan 'am a Yesu Almasihu anà do ahay. ⁶ Do sə wulen su doh ataya ta pak sləmay pa 'am ana Filip nə lele, anga tə slənek 'am anahan, aday tə canak anan anà way anahan sa ga tə masuwayan aya ata awan. ⁷ Setene ahay ta nak ahay à do ahay wa bayak awan, ta sa zlah pi zek tə məgalak awan. Do mə təra à məndak aya tu do vədal aya bayak a tə mbərak re. ⁸ Matanan, ataslay mivél inde bayak a à wulen su doh sə Samariya ata awan.

⁹ Natiya, à wulen su doh ata inde nà, dowan a inde tə ngaman Simon. Dowan ata nà, maram awan, kà gak mer su way sa gan masuwayan anà do sə Samariya ataya tə mindel, aday a wa winen nà, do məduwen awan. ¹⁰ Do ataya fok, do mətawak aya tu do zlile aya təkə, tə varan zlangar anà dowan ata, ta sa ja nà: «Winen nə məgala a Mbərom sə ngaman Məgala Məduwen a ata awan.» ¹¹ Kə njahak nə bayak awan, Simon sə dowan ata, winen apan i gan masuwayan anà do ahay bayak a ti mer su way sə kəlen anahan ata awan. Anga nan, ta taa pəkan sləmay anà 'am anahan a nə lele tə mindel.

¹² Aya əna, Filip a zla à man ata kutok, a wazay anan ləbara mugom a mbala ana

Yesu Almasihu ta sə bahay a Mbərom a nà, dō ataya ta daf nga pə Yesu. Mungol tə uwar aya təkə fok ta ga baptisma. ¹³ Natiya Simon sə dōwan ata dukwen kə dəfak nga pə Yesu aday kə gak baptisma re. Winen gədek sa taa pərahan azar anà Filip kwa aha fok, anga a canan anà mer su way a Filip sa ga ataya nà, ta gan masuwayan.

¹⁴ Natiya, dō maslan a Yesu ahay à Urəsəlima tə sləne sa jəka dō sə Samariya ahay tə dəfak nga pa 'am a Mbərom ata nà, ta slan atə Piyer tə Yuhana à man a tinen. ¹⁵ Dō a cew ataya tə dəzle à Samariya nà, ta gan amboh anà Mbərom aday à varan Apasay anahan Cəncan a anà dō sə Samariya ataya awan. ¹⁶ Dō ataya ta ga baptisma nà, tə sləmay a Yesu Almasihu dəkdek, bina tə njadək Apasay Cəncan ata fan bay. ¹⁷ Matanan, atə Piyer tə Yuhana ta ga amboh sə dəfan atan alay pa nga, aday Apasay Cəncan a a dazay patan kutok.

¹⁸ Simon sə dōwan ata a ca apan dō sa daf nga pə Yesu ahay tə njadək Apasay Cəncan a à alay ana dō maslan ahay sə dəfan atan alay pa nga ta sa ga amboh ata nà, a gəba dala sə varan anà atə Piyer tə Yuhana, ¹⁹ a jan atan nà: «Viren uno məgala ata ite! Ata aday nen nə njadək məgala ata nà, ni mba apan sa daf alay pa nga su dō aday à njad Apasay Cəncan a ite.»

²⁰ Aya əna Piyer a mbədahan apan ite, a jan nà: «Kak sə matanan cukutok nà, kə lize tə dala anak a təkə, bina iken kə jalay nə ki mba apan sə sukom məgala a Mbərom sa var ta 'am kəriya ata asanaw! ²¹ Matanan, iken nà, ki mba apan sə japay tə manay sabay fok, anga mivəl anak a aday nà, winen didek a pa 'am a Mbərom bay. ²² Iken hənə adəka nà, mbədahan ləen anà ines anak. Cəce pə Mbərom wa aday hinahibay i pəsek anan way anak sə jalay matanan à mivəl anak inde ata awan. ²³ Anga na ca apak nà, iken nə sədək awan, aday huwan kə gak apak bahay jiga awan.»

²⁴ Simon sə dōwan ata a sləne 'am ata cəna, a jan anà atə Piyer tə Yuhana nà: «Kem, gen anan amboh anà Bahay Yesu anga nen, aday way a kwanay sa ja upo hənə ata à təro bay ite!»

²⁵ Pə dəba anahan a wa nà, dō maslan a cew ataya tə pərahan anan azar sə dəkay anan ləbara a Yesu anà dō ahay. Mer su way a tinen a ndav nà, ta ma way a tinen à Urəsəlima, aday tinen apan ti dəkay anan ləbara mugom a anà dō sə wulen su doh sə Samariya ahay re.

Filip tu dō sə Etiyopiya a inde

²⁶ Pə dəba anahan a wa kutok, maslay a Mbərom Ba Məduwen a jan anà Filip nà: «Slabak, zla ta day sə dələn pə cəved a sə slabak à Urəsəlima wa sa zla à Gaza ata awan, dō ahay tə mbəsakak sa zla

tə cəved ata awan.» ²⁷ Cəna, Filip a slabak, a zla kwayan'a. Pə cəved ata kutok, a tan ayak à nga anà dōwan a inde winen Etiyopiya ahay, winen mə dadasl awan. Winen nà, dō məduwen awan, dō sa ba pə dala ana uwar sə ngaman Kandake, winen bahay sə Etiyopiya ahay ata awan. A zla à Urəsəlīma nà, saa həran nga anà Mbərom. ²⁸ Winen apan i ma pə dəba agay tə muta sə pəles awan, aday Deftere ana dō maja'am a Mbərom Ezaya inde apan, winen apan i jinge anan.

²⁹ Apasay a Mbərom a jan anà Filip nà: «Zla pə cakay ana muta sə pəles a tiya ata awan.»

³⁰ Cəna, Filip a hawan ayak azar anà muta sə pəles ata awan. A bənak anan ayak nà, a sləne nə dōwan sə muta sə pəles ata winen apan i jinge Deftere ana dō maja'am a Mbərom Ezaya. Filip a cəce panan kutok, a wa: «Iken apan ki sləne way a iken sə jinge ata dəp daw?»

³¹ Dō sə Etiyopiya ata a mbədahan apan anà Filip, a wa: «Ni mba apan sə sləne kəkəma aday mənjenja dōwan sə duko anan way a uda ataya anaw?» A gan kem anà Filip aday â jənak ayak à muta inde sə njahay pə cakay anahan. ³² Natiya, way anahan a sə jinge à Deftere a Mbərom inde ata nə həna:

«Winen kawa təman aday tinen apan ti zla anan

à man sə waslay way ata awan.

Aday kawa wan sə təman aday tinen apan ti gad panan sibøk dukwen a yam bay ata, matanan kə təbak anan 'am anahan sa yam bay re.

³³ Tə tərak anan à məndak, ta gak anan sariya tə cəved a bay, dōwan saa ja 'am sa wan sə kutov anahan dukwen, ibay fok.

Anga tə lizek anan anan sifa pə daliyugo wa.* »

³⁴ Pə dəba anahan a wa kutok, dōwan ata a cəce pə Filip wa, a wa: «Ənga, duko anan ite aday: Dō maja'am a Mbərom ata a ja 'am ata jiga nə pə wayaw? A ja 'am ata nà, pi zek anahan a daw? Kabay a ja nə pu dō hinen daw?» ³⁵ Natiya awan, Filip a dazlan ta 'am a mə jinge ata awan, aday a dakan anan 'am sə ləbara mugom a mbala ana Yesu ata kutok. ³⁶ Tinen apan ti zla pə cəved nà, tə dəzle à man sə a'am. Dōwan ata a cəce pə Filip wa kutok, a wa: «A'am inde həna asənə, ni ga baptilma a bay ike nà, angamaw?»

[³⁷ Filip a mbədahan apan, a wa: «Kak kə dəfak nga pə Yesu tə mivəl kərtek a nà, wita i ga zek, ki mba apan sa ga baptilma acəkan.»

A mbədahan apan anà Filip nà: «Nə dəfak nga pə Yesu Almasihu nə winen Wan a Mbərom.»]

* 8:33 Ca pə Esaaya 53.7-8.

38 Natiya, a tavay anan muta sə pəles anahan. Tə dazay à a'am inde tə Filip, aday Filip a gan baptisma kutok.

39 Tə jənay ahay à a'am wa cəna, sewek Apasay ana Bahay Mbərom a zəba anan Filip à man ata wa. Dowan ata kə canak anan sabay fok. A pərahan azar anà cəved anahan sa zla tə ataslay mivél a tə mindel. 40 Filip ite nà, a saa ca apan nə winen à Azot. A zla kwa aha fok ta sə wazay anan ləbara ana Yesu mugom a, hus a dəzle à Kaysariya.

9

Sol a daf nga pə Yesu pə cəved sə Damas

1 A alay ata nà, Sol winen apan i pərahan azar sə kətəbar anan do a Bahay Yesu ahay ta sa ja nə i vad atan. Anga nan, a zla pə bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom, 2 a cəce panan à vinden dərəwel à alay inde, i varan anà do sə ləvan nga anà doh sə wazay ana Yahuda ahay à wulen su doh sə Damas inde ataya, aday tã san 'am si zek ana Sol awan. Anga a gan may nà, kak kà tak anan à nga anà do sə pərahan azar anà cəved a Yesu ahay à Damas nà, kwa do mungol awan, kwa do uwar a fok, i ban atan aday i nay atan à Urəsəlima.

3 Natiya, à alay a winen apan i zla aday bəse i dəzle à Damas kutok nà, jiyjay a nay ahay à mburom wa, a dav, a va anan ù doh tew. 4 Cəna a

slahay anan à məndak, aday a sləne agungol sa 'am winen apan i jan 'am, a wa: «Sol, Sol, kə jugwar puno wa 'am jiga nà, angama kərtek anaw?»

5 Sol a mbəda apan ite, a wa: «Iken nə wayaw, bahay uno?»

'Am ata a mbədahan ahay apan ite, a wa: «Nen nà, Yesu, dowan a iken sə jugwar panan wa 'am ata awan. 6 Slabak, zla à Damas, aday ti i jak way anak a saa ga ata awan.»

7 Do sa zla jiga tatə Sol ataya fok tə tavay slebər bərre mən jəna aja 'am. Tə slənek agungol sa 'am ata awan, əna tə canak anan anà dowan bay. 8 Sol a slabak, a təba anan ide anahan ahay nà, a canan ide sabay, kə hurfok. Anga nan, tə bənan alay à Damas ababan. 9 Luvon maakan fok, winen huruf awan. Kà pak awan bay, aday kà sak awan bay re.

10 A Damas ata nà, njavar a Yesu a inde, tə ngaman Ananiyas. Bahay Yesu a ngaman i cəen sə zubay inde, a jan: «Ananiyas!»

Ananiyas a ngaman apan: «Walaw, Bahay uno. Nen həna.»

11 Bahay Yesu a jan nà: «Slabak, zla àga Yudas, pə cəved sə ngaman "cəved mə tavay awan" ata awan. Kə cəce dowan a inde, tə ngaman Sol, winen do sə Tarsus, anga həna winen apan i ga amboh. 12 A cəen sə zubay inde a canan anà dowan a sə ngaman Ananiyas ata a zlak ayak, a dəfan alay pa nga,

aday â mba apan sê canan ide miza awan.»

¹³ Ananiyas ite a mbêdahan apan, a wa: «Bahay uno, dō ahay bayak a tē təkerek uno ləbara sa 'am a dōwan ata awan. Tu jo nā, kà gak anan alay bayak a tu dō anak ahay à Urəsalima. ¹⁴ Aday hēna a nay ahay à man a anan ata nā, bahay sê gəđan dongo anā way ahay tē vindek anan ahay đerewel à alay inde, anga aday â ban anan dō sê hərək nga a anaya fok.»

¹⁵ Aya əna, Bahay Yesu a mbêdahan apan anā Ananiyas, a wa: «İken, zla pə cakay anahan awan! Winen a nā, nē walak anan su go mer su way anga aday i đakan anan sləmay uno anā dō sê pəra ahay tē bahay a tinen ahay, aday anā dō sê Isəra'ila ahay re. ¹⁶ Nen a ta nga uno awan ni đakan anan dəcə anahan a sa naa ga anga sləmay uno ata awan.»

¹⁷ Natiya, Ananiyas a zla àga Yudas ata kutok. A zla à gulom su doh ata nā, a đəfan alay pa nga anā Sol ta sa jan: «Sol, mərək uno, sê slənay nen à man anak nā, Bahay Yesu, dōwan a sa kak zek pə cəved à alay a iken apan ki nay à man a anan ata awan. A slənay nen nā, anga ide anak ahay tē təba, aday anga kà njad Apasay Cəncan awan.»

¹⁸ Kwayan'a cəna, awan a a slahay ĩ ide ana Sol ahay wa, kawa sliper sê dombana, ide anahan ahay tē təba kutok, a mbar. Sol a slabak, a ga bap-tisma. ¹⁹ Aday, a pa way sa pa,

a njad məgala miza kutok.

Sol a wazay à Damas

Sol a njahay way sê luvon ahay mənjøek tē dō a Yesu ahay à Damas ata awan. ²⁰ Kwayan'a a dazlan sê wazay ù doh sê wazay sê Yahuda ahay, ta sa ja nā, Yesu nē winen Wan a Mbərom acəkan. ²¹ Dō sê sləne 'am anahan ataya fok, a gan atan masuwayan, ta wa: «Na wa, dōwan a anan nā, winen dō sa ga anan alay tu dō a Yesu ahay à Urəsalima ba? Aday hēna a nay ahay à man a anan nā, anga aday i ban anan dō sê hərən nga anā Yesu ahay, i zlan atan anan ayak anā bahay sê gəđan dongo anā way ahay re ba?»

²² Aya əna, Sol a njad apan məgala sê wazan anā Yahuda ahay à Damas ata awan. Sol a tavay apan njənjən ta sa ja nā, Yesu nē winen Almasihu. Dō ataya ta mbak apan sê mbi-cen 'am bay jiya awan.

²³ A njahay pə dəba anahan a wa əngal nā, Yahuda ahay ta ma anan 'am ĩ zek ahay anga aday ti vad anan, ²⁴ aya əna, Sol nē kə sənək apan. Lu-von tē ipec fok, Yahuda ahay tinen apan ti ba məsudoh sê wulen su doh ahay anga aday ti vad anan. ²⁵ Əna pə luvon a inde kutok, dō ana Sol ahay tē gəba anan à cəkarak inde, tē taray anan ahay uho tē libər à mufələk sê dalam wa.

Ana Sol sa ma à Urəsalima ata awan

²⁶ Ana Sol sê dəzle à Urəsalima nā, a gan may sê japay tu dō a Yesu ahay à man

ata awan. Əna hərra dō ataya fok tə jəjaran, anga sa jəka tə dīdek a, winen nà, dō a Yesu re nà, tə təmahak bay. ²⁷ Aya Barnabas kutok, winen a zəba anan Sol, ta zla pi zek à man su dō maslan a Yesu ahay. Barnabas a dakan atan anan nà, Sol kə canak anan anà Bahay Yesu pə cəved sa zla à Damas ata awan, aday Bahay Yesu dükwen kà jak anan ahay 'am re. Aday dükwen, Sol kə dakak anan anan ləbara a Yesu anà dō ahay à Damas mənjenja ajəjar.

²⁸ Natiya, a ban pə winen ata wa kutok, Sol a japay tu dō a Yesu ahay. A dazlan sa bar à wulen su doh sə Urəsalima ta sə dakay anan ləbara ana Bahay Yesu mənjenja ajəjar. ²⁹ Winen apan i ja 'am, i vad awiyaway tə Yahuda sa ja 'am sə Gərek ataya awan, əna tinen ite ta gan may sa vad anan. ³⁰ Matanan, dō a Yesu ahay tə sləne apan nà, ta zla anan Sol à Kaysariya, aday ta slan anan à Tarsus.

³¹ Pə dəba anahan a wa kutok, dō a Yesu ahay pə daliyugo sə Yahudiya tə Galile aday ta sə Samariya fok, tinen mə njahay a nà, à zay inde, dəcə inde sabay kutok. Tə varan məgala ĩ zek ahay, tə həran nga anà Bahay Yesu pac pac, Apasay Cəncan a a man atan anan mivel ù doh, aday abaslay a tinen a ma nga sə zəga apan.

Piyer a mbar anan Aneyas

³² Piyer nà, winen apan i zla kwa ta sə wura fok. Pə luvon a inde nà, a zla sa can idé anà dō a Yesu ahay à Lida.

³³ A man ata kutok, a tan à nga anà dōwan a inde tə ngaman Aneyas, winen mə təra à məndak awan. Way sə ava jəmaakan, winen mə nahay awan. A mba apan sə slabak bay. ³⁴ Piyer a jan nà: «Aneyas, slabak! Yesu Almasihu kə mbərak iken. Faday anan man sə nahay anak.» Cəna, a slabak kwayan'a. ³⁵ Natiya, dō sə Lida tu dō sə Saron ahay fok tə canan anà way ata nà, ta daf nga pə Bahay Yesu kutok.

Piyer a slabak anan Tabita à amac wa

³⁶ A Yafo nà, uwar a inde, tə ngaman Tabita, winen dō a Yesu. Tabita a nan sa ja nà, «Miyak», kabay «Dorkas» ta 'am sə Gərek. Uwar ata a taa ga nə mer su way lele aya awan, a taa man zek anà dō mətawak aya re. ³⁷ Pə luvon a inde, dəvac a ban anan Tabita, a mac. Tə banay anan məsində awan, aday tə dəfak anan ayak ù doh à sewene inde.

³⁸ Wulen su doh sə Yafo nà, dərən pi zek wa tə wulen su doh sə Lida bay. Anga nan, dō a Yesu ahay à Yafo tə sənək apan Piyer nə winen à Lida, ta slan dō ahay cew à man anahan aday tá jan nà: «Kem, ənga haway əga manay bəse aday!» ³⁹ Piyer a sləne cəna, a zla tə tinen à Yafo.

Piyer a dəzle cəna, tə lagay anan ù doh à sewene pə cakay ana məsində awan. Mədukway sə uwar ahay ta va anan Piyer tew, tinen apan ti yam, ta kan anan

kəlmije tə zana ana Dorkas azar a winen sa tam à alay a winen tə sifa mba ataya awan. ⁴⁰ Piyer a rəzlay anan ahay do ahay uho. A dukwe gərmec aday a ga amboh. Coy, a mbəda 'am pə məsinde, a jan: «Tabita, slabak!» Tabita a təba ide ngurret, aday a canan a Piyer nà, a slabak, a njahay ziyaf. ⁴¹ Piyer a bənan alay, a man zek sə slabak. Pə dəba wa nà, a ngaman anà do a Yesu ahay tə mədukway sə uwar ahay, a kan atan anan Tabita winen tə sifa awan.

⁴² Natiya, ləbara ata a ta 'am à wulen su doh sə Yafo inde fok, aday do ahay bayak a tə dəfak nga pə Bahay Yesu. ⁴³ Piyer kə njahak à Yafo ata bayak awan, əga dowan inde tə ngaman Simon, winen do sə kəfad ambar.

10

Mbərom a kan anan way anà Korneliyus

¹ Dowan a inde tə ngaman Korneliyus à wulen su doh sə Kaysariya, winen bahay sə suje ahay à wulen ana suje sə Italiya ahay. ² Winen tu do su doh anahan ahay nà, tinen Yahuda ahay bay, əna tə dəfan apan anà Mbərom aday tə həran nga lele. A taa man zek anà do mətawak aya awan, aday a taa gan amboh anà Mbərom.

³ Pə luvon a inde sə suko kutok, i ga nə njamde maakan, Mbərom a kan anan way. A canan anà maslay a Mbərom njək tə ide anahan. Maslay

a Mbərom ata a nay pə cakay anahan, a jan: «Korneliyus!»

⁴ Korneliyus a canan anà maslay a Mbərom ata nà, zlawan a gan. A mbədahan apan: «Ma sa ga anaw, bahay uno?»

Maslay a Mbərom a mbədahan apan ite, a wa: «Mbərom kə slənek amboh anak, kə canak anan anà way anak sə varan anà do mətawak a ataya awan. Ka zlak anan à nga à Mbərom, kə mbədəkek iken à nga wa bay. ⁵ Həna nà, slan do ahay à Yafo, t̄a saa ngaman ahay anà dowan a sə ngaman Simon Piyer ata awan. ⁶ Winen əga dowan a inde tə ngaman Simon, winen do sə kəfad ambar. Doh ana dowan ata nə pa 'am sə bəlay.»

⁷ Maslay a Mbərom ata a zla way anahan kutok nà, Korneliyus a ngaman anà do si mer su way anahan ahay cew tə apan suje anahan kərtek, winen dukwen, do sə dəfan apan anà Mbərom lele. ⁸ Korneliyus a jan atan way a sə təra ata fok, aday a slan atan à Yafo saa ngaman anà Piyer.

Mbərom a kan anan awan a inde anà Piyer

⁹ Sə sidew a nà, à man ipec inde, do a Korneliyus ahay tinen bəse ti dəzle à Yafo. Əna, Piyer a ján pə zlukwad saa ga amboh. ¹⁰ May a dazlan sa han apan. Anga nan, a nan sa pa way. Tinen apan ti dan ahay way sa pa nà, Mbərom a kan anan ahay way. ¹¹ A ca ide à mburom

nà, bagəbaga mburom nə mə təba awan, aday awan a inde kawa gwedere mə laway a à mburom ma ban a pə slaway anahan aya fuđo fok, aday winen apan i dazay ahay pə daliyugo. ¹² A zana ata inde nà, a canan anà gənwaw ahay tə saray aya fuđo fuđo cara cara fok, pi zek tə way sa zla tə kutov ahay, aday tə məvuhom sa nga mburom ahay.

¹³ Piyer a sləne dungo a a jan ahay, a wa: «Piyer, slabak! Gəfan dungo aday kà rac.»

¹⁴ Piyer a mbədahan apan, a wa: «A'ay, Bahay uno. Kula na pak way ma ga mənjadak a aday mə gafay 'am aya bay.»

¹⁵ Piyer a sləne dungo ata asa, a wa: «Way a Mbərom sə təra anan cəncan ata nà, kà saa jəka ma ga məsagar a bay!»

¹⁶ Awan ata kà mak ahay apan nà, saray maakan, aday zana ata a ma à mburom tətah kutok.

Piyer a zla əga Korneliyus

¹⁷ Piyer a ma nga sə cəce pi zek anahan a wa: «Way uno sə canan ata nə a nan sa ja nə maw?» A alay ata ite, do maslan ana Korneliyus ataya tə njadak anan doh ana Simon ata awan, tinen uho pa 'am su doh. ¹⁸ Tə cəce tə məgalak awan, ta wa: «Waka mbəlok a inde tə ngaman Simon Piyer nà, winen inde à gulom su doh a anan ite daw?»

¹⁹ Piyer nà, dezenzen'e winen apan i jalay pə way ana Mbərom sa kan anan

ata mba. Aya əna Apasay a Mbərom a jan: «Do ahay inde uho maakan, tinen apan ti pəlay iken. ²⁰ Dazay kwayan'a, kà sa jalay awan anga sa zla tə tinen bay. Sə slənay atan ahay nà, nen awan.»

²¹ Piyer a dazay, a zla pə cakay a tinen, a jan atan: «Dowan a kwanay sə pəlay ata nà, nen awan. Ki jen nə maw?»

²² Tə mbədahan apan: «Sə slənay ahay manay nà, Korneliyus, winen bahay sə suje ahay. Winen do didek awan, aday a dəfan apan anà Mbərom lele re. Yahuda ahay fok ta san apan zle winen do lele awan. Maslay a Mbərom cəncan a a jan nà, à ngamak ayak əga winen aday i saa sləne 'am anak saa jan ata awan.» ²³ Piyer a təma atan, a varan atan man sə nahay.

Sə sidew a kutok, Piyer a zla tu do a Korneliyus ataya, aday tə azar su do a Yesu ahay à Yafo kutok. ²⁴ A anjahay sidew kərtek anahan awan, tə dəzle à Kaysariya kutok. Korneliyus nà, ba kə gərak anan do anahan ahay ta car anahan ahay sa ba anan gərekke agay. ²⁵ A alay a Piyer sə dəzlek ayak ata cəna, Korneliyus a haway apan sa naa təmahak anan ayak. A nay, a dukwen gərmec u vo, a həran nga. ²⁶ Aya əna, Piyer a bənan alay à məndak wa, a slabak anan ta sa jan nà: «Slabak! Nen do zənzen a re asanaw?»

²⁷ Tinen apan ti kad bala hus ta zla pi zek à gulom su

doh. A man ata nà, Piyer a tan ayak à nga anà dō ahay bayak a mē halay nga aya awan. ²⁸ A jan atan, a wa: «Kə sənən apan zle, manay Yahuda ahay, sə japay tu dō kabay sa zla àga dō aday winen Yahuda ahay itəbay ata nà, pəra a manay kə gafak umo apan 'am. Aya əna, Mbərom kə dəkak uno anan way həna aday nà ca pə kuwaya nà, dō mənjadak a kabay dō mē gafay 'am a sabay. ²⁹ Anga nan, həna nə ngamak ikwen ahay apan pə angamay a kwanay. Na jak sa jəka, ni nay ahay bay bay.» A jan atan kutok, a wa: «Na nak, ki jen nə ma kutok anaw?»

³⁰ Kornelijus a mbəđahan apan, a wa: «Kà gak way sə luvon maakan ahay, nen apan ni ga amboh, kəsłsla à alay a həna anan inde sə suko ù doh uno. A alay ata kutok, dōwan a ma pak zana a wuted ike ata a tavay pa 'am uno, ³¹ u jo, a wa: “Kornelijus, Mbərom kə slənek anan amboh anak, kə canak anan anà way anak sə varan anà dō mətawak aya ata awan. ³² Həna nà, slan dō ahay à Yafo, tã saa ngaman ahay anà dōwan a sə ngaman Simon Piyer ata awan. Winen àga dōwan a inde tə ngaman Simon, winen dō sə kəfad ambar. Doh ana dōwan ata nə pa 'am sə bəlay.” ³³ Anga nan, nə slənak ayak dō sə ngamak ahay bəse, aday suse ka nak ahay acəkan. Aya kutok, manay a fok mē halak nga pa 'am a Mbərom həna,

ma gan may sə sləne way ana Bahay a mənuko a sa gan may kà jan umo ata awan.»

Wazo a Piyer

³⁴ Natiya Piyer a dazlan sa ja 'am kutok, a wa: «Həna nà, nə sənək Mbərom a gəzla anan dō ahay pi zek wa sabay kutok. ³⁵ Kwa abay à ga nə iken zahav wura wura fok aday kə həran nga anà Mbərom, ka gak mer su way lele fok cəna, ki zlan à nga anà Mbərom. ³⁶ Kə sənən apan zle, Mbərom a slənay ahay ləbara anahan nà, anà Isəra'ila ahay. A dəkan atan anan ləbara mugom a sə zay sa nay tə alay ana Yesu Almasihu, Bahay ana dō ahay fok kəzlek. ³⁷ A dazlan ahay nə kwa pə ana Yuhana sa jan anà dō ahay nə tã ga bap-tisma ata wa. Kwanay kə sənən pə way a sə təra pə dəba anahan a wa, pə daliyugo sə Galile, aday pə daliyugo sə Yahudiya. ³⁸ Yesu, dō sə Nazaratu ata nà, Mbərom kə varak anan məgala tə Apasay Cəncan awan. Kà zlak kwa ta sə wura fok, kə gak mer su way lele aya awan, kə mbərak anan dō ahay aday setene ahay sa ban atan ataya fok, anga Mbərom winen inde tə winen.

³⁹ «Sə side anan mer su way anahan sa ga à Urəsalima aday pə daliyugo sə Yahuda ahay a anan fok nə manay aya awan. Ta vad anan ta sə laway anan pə dədom mē zləngad awan. ⁴⁰ Cəkəbay, pə luvon maakan sə amac anahan ata nà, Mbərom kə

slabakak anan ahay à mæke wa. Kà kak anan zek anà dō ahay, ⁴¹ əna anà dō ahay so bay. Kà kak umo zek anà manay dō a Mbərom sə walay kwakwa sə side ləbara anahan ahay. Manay dukwen, ma pak way, ma sak way pə kərtek a tə Yesu pə dəba sə aslabakay anahan à mæke wa. ⁴² A jan umo nà, mē wazay anan ləbara mugom ata anà dō ahay, mā ja nà, Mbərom a daf saa gan sariya anà dō ma mac aya tu dō sə uho ahay fok nə winen. ⁴³ Dō maja'am a Mbərom ahay fok ta ja nə 'am anahan awan, ta wa: “Kuwaya dōwan a kē dafak apan nga nà, Mbərom i pəsen anan ines anahan ahay, anga mēgala sə sləmay anahan awan.”»

Do su kon azar aya tə njadak Apasay Cəncan awan

⁴⁴ Natiya, à alay a Piyer winen apan i ja 'am ata mba, Apasay Cəncan a a dazay pu dō sə sləne wazo anahan ataya fok. ⁴⁵ Yahuda ahay à wulen su dō sa daf nga pə Yesu ahay aday ta nay tatə Piyer jiya ataya, way ata a ma nga sa gan atan masuwayan, anga cəkəbay dō su kon azar aya dukwen, Mbərom kə varak atan cəved sa njad Apasay Cəncan a re! ⁴⁶ Bina, tə sləne bine siwaw nà, tinen apan ti ja 'am ta 'am a aday dōwan a san bay ataya awan, tinen apan ti həran nga anà Mbərom. Anga nan kutok Piyer a wa: ⁴⁷ «Dō a anaya ta njad Apasay Cəncan a nə kawa anà mənuko sa

njad ata re. Dōwan a saa jəka tã njad sa ga baptisma bay ata nà, wayaw?» ⁴⁸ Natiya kutok, a wa tã gan atan baptisma tə sləmay ana Yesu Almasihu. Pə dəba anahan a wa nà, Korneliyus a cəce Piyer à njad sə njahay tə tinen luvon ahay əngal ite.

11

Piyer a təkəren anan ləbara sə way sə təra à Yafo ata anà dō sə Urəsalima ahay

¹ Dō maslan ahay tu dō a Yesu ahay kwa aha pə daliyugo sə Yahudiya ataya tə slənek kwa dō su kon azar aya dukwen tə təmahak 'am a Mbərom re. ² Natiya, Piyer a zla à Urəsalima kutok nà, dō a Yesu aday tinen Yahuda ahay ataya ta man anan mungok, ³ ta wa: «Iken ka zla àga dō sə pəra ahay aday ka pak ahay way sa pa pə kərtek a tə tinen jiga nə angamaw?»»

⁴ Piyer a təkəren atan anan 'am ata, kwa pa sə dazlan a wa jiga fok cərah lele, a wa: ⁵ «À alay a nen à Yafo nà, nen apan ni ga amboh, aday Mbərom u ko anan ahay masuwayan sə way à cəen sə zubay inde. Nə canan anà awan a inde kawa gwedere mələway a à mburom ma ban a pə slaway anahan aya fudo fok, aday winen apan i dazay ahay à man ata wa pə cakay uno. ⁶ Nə zəzor anan lele nà, nə canan anà gənwah ahay, way sə kiβe ahay, way sa zla tə kutov ahay, tə məvuhom sa nga mburom ahay tinen uda fok.

⁷ «Nə sləne agungol sa 'am a ndəray ahay, u jo ahay nà: “Piyer, slabak! Gədan dungo, aday kâ rac.”

⁸ «Aday nen nə mbəđahan ayak apan, na wa: “A'ay, Bahay uno. Wita i ga zek bay, anga way mənjadak aya kabay way mə gafay 'am aya nà, kula kə sələmak à 'am uno bay.”

⁹ «Nə sləne agungol sa 'am ata u jo ahay mə slala cew awan, a wa: “Way a Mbərom sə təra anan cəncan ata nà, kâ saa jəka ma ga məsagar a bay.” ¹⁰ Awan ata kà mak uno anan ahay 'am ata saray maakan, aday pə dəba anahan a wa gwedere ata a ma anan way anahan à mburom tətah.

¹¹ «À alay ata kutok, do ahay maakan ta zlak ayak à man uno a sə njahay ata awan. Tə slənak atan ayak à Kaysariya wa. ¹² Apasay a Mbərom u jo nà, nà zla tə tinen jiga awan, à su go gərwecwec bay. Do a mbərka həna anaya tə pəruho azar àga dowan a inde. ¹³ Dowan ata a jan umo, a wa a canan anà maslay a Mbərom a slərak ayak ù doh anahan, a jan nà: “Slan do ahay à Yafə pə dowan a inde tə ngaman Simon Piyer, à nay ahay àga iken. ¹⁴ Piyer sə dowan ata i naa jak 'am sa tam iken tu do su doh anak aya təkə fok.”

¹⁵ «Natiya, à alay nen apan ni dazlan sa jan atan 'am nà, Apasay Cəncan a a dazay ahay patan kawa anahan sə dazay ahay puko kurre

ata re. ¹⁶ Matanan, na may anan ahay 'am ana Bahay a nukə ma ja kurre ata, a wa: “Yuhana kà gak anan baptisma anà do ahay tə a'am, əna Mbərom i gak ikwen baptisma nà, tə Apasay Cəncan ata awan.” ¹⁷ Matanan kutok, Mbərom kə varak atan Apasay Cəncan awan, kawa anahan sə varak uko ata, à mənuko do sa daf nga pə Bahay a nukə Yesu Almasihu ata awan. Bina, abay kwanay kə jilen nà, nen ni mba apan sə gafan 'am anà Mbərom pə way anahan sa gan may sa ga ata tətə daw?»

¹⁸ Do ataya tə sləne anan 'am a Piyer ata cəna, ta mak anan anan mungok sabay, aday tə həran nga à Mbərom, ta wa: «Mbərom kə varak anan cəved anà do su kon azar aya aday tā yam pə ines a tinen ahay, tā njad sifa sa ndav bay ata re!»

Adazlan ana egliz à wulen su doh sə Antakiya

¹⁹ Pə dəba sa vad anan Etiyen ata wa nà, bahay sə Yahuda ahay ta ma nga sa ga anan alay tu do a Yesu ahay tə mindel. Anga nan, azar su do a Yesu ahay ta tak 'am à Urəsalima wa, ta zla kwa pə daliyugo sə Finikiya tə Kiprus aday à wulen su doh sə Antakiya. A alay a tinen apan ti zla ata nà, tə dakan anan ləbara a Yesu nə anà Yahuda ahay dəkdək. ²⁰ Əna azar su do a Yesu ahay, tinen Kiprus ahay tə Siren ahay ataya, ta zla à Antakiya, tə dakan anan ləbara mugom a

pə Bahay Yesu anà dō aday tinen Yahuda ahay itəbay ataya awan. ²¹Do ahay bayak a tə dəfak nga pə Bahay Yesu, tə təmahak sə pərahan azar, anga məgala a Mbərom a ga mer su way ù dō sə dəkay anan ləbara ataya inde.

²²Natiya, dō a Yesu à Urəsalima ataya tə sləne ləbara ata nà, ta slan Barnabas à Antakiya. ²³Barnabas a dəzle à Antakiya kutok, a taslay mivel, anga a tan ayak à nga nà, Mbərom kà kak atan anan ahay sumor anahan. Natiya, a varan atan məgala aday tə pərahan azar à Bahay Yesu tə dīdek awan, aday tə mivel kərtek a re.

²⁴Barnabas nà, winen dō lele awan. Winen ma rah a tə Apasay Cəncan awan, aday a dəf nga pə Yesu tə mivel kərtek awan. Matanan, dō ahay bayak a tə dəfak nga pə Bahay Yesu.

²⁵Pə dəba anahan a wa nà, Barnabas a zla à Tarsus saa pəlay anan ahay Sol. ²⁶A tan à nga kutok nà, ta nay ahay maya à Antakiya. Matanan, atə Barnabas tə Sol ta ga pi zek tu dō a Yesu ahay à man ata nà, ava daz. Tə tətakak anan anan way anà dō ahay bayak awan. A man ata wa kutok, tə dazlan sə ngaman anà dō a Yesu ahay nə dō ana Almasihu ahay, aday sləmay a tinen a təra matanan kwa aha kutok.

²⁷A alay ata ite nà, dō maja'am a Mbərom ahay ta zla à Urəsalima wa à Antakiya. ²⁸Dowan inde kərtek à wulen a tinen ata tə ngaman

Agabus. Apasay a Mbərom a zlan à mivel inde, aday a slabak sə dəkay anan may məduwen awan i nay ahay pə daliyugo fok. May ata nà, a nay à alay a Kəlawdiyus winen bahay sə Ruma awan. ²⁹Matanan, njavar a Yesu ahay à Antakiya ta ban 'am à wulen a tinen inde sə cakal way, kuwaya pə məgala anahan wa fok, aday sa man anan zek anà dō a Yesu ahay pə daliyugo sə Yahudiya ata awan. ³⁰Pə dəba anahan a wa, ta ga anan way a tinen sa ban ata kutok. Ta slan anan atə Barnabas tə Sol saa varan dala ata anà məcəd sə egliz ahay kutok.

12

Dəce su dō a Yesu ahay kə zəgahak

¹A alay ata nà, bahay a sə ngaman Hiridus ata a ban anan dō a Yesu ahay anga a nan sa ga atan alay tə mindel. ²A jan anà dō ahay tã vad anan Yakuba, mərak ana Yuhana tə maslalam. ³A ca pə way anahan a sa ga ata a zlan à nga anà bahay sə Yahuda ahay cəna, a ban anan Piyer re. Way ata a təra nà, à alay sə azar uko sa da pen mə zlambar a bay ata awan. ⁴A ban anan nà, a dəf anan ù doh sə dangay, a jan anà suje ahay tã ba anan lele. Suje ahay ite, tə gəzla zek fudō fudō, saray fudō. A nan anà Hiridus saa gan sariya pa 'am sə dō ahay fok pə dəba sə azar uko sə Pasəka wa. ⁵Matanan, Piyer ma ban a à dangay,

əna dō a Yesu ahay dukwen, tinen apan ti gan amboh anà Mbərom tə mindel anga Piyer a re.

Maslay a Mbərom a təmay anan Piyer ù doh sə dangay wa

⁶ Sə luvon a aday idē i cəde nà, Hiridus i i gan sariya anà Piyer ata awan. Winen nə ma njak ahan a à wulen sə suje ahay inde cew, winen ma ban a tə calalaw ahay cew re. Suje aya inde dukwen, tinen apan ti ba pə alay sə məsudoh sa nay uho à dangay wa ata awan. ⁷ Cəna, maslay a Mbərom Ba Məduwen a inde a sləray, aday jiyjay a dav ù doh ata fok. Maslay a Mbərom ata a dangwazl anan Piyer, a pədek anan, a jan: «Slabak bəse!» Cəna, calalaw ahay tə pəsak zek, tə slahay à alay a Piyer wa. ⁸ Matanan, maslay a Mbərom ata a jan: «Juwad zek, pak təkarak anak ahay!» Piyer a ga kətanən cəna, maslay a Mbərom ata a jan asa: «Juwad anan zana anak, aday zlumo.» ⁹ Ta nay maya tə Piyer hus ahay uho ù doh sə dangay wa. Əna way ata a tərən nə kawa cən a zəban, bina kə sənək sa jəka dīdek a ata bay. ¹⁰ Tə takasay ahay man sə suje mama'am aya awan, tə takasay man sə suje mə slala cew aya re. Tə dəzley pə məsudoh sə rəslom sa nay uho ta day sə wulen su doh ata awan. Way sə tacay anan məsudoh ata a təba zek tə alay anahan a pangaya. Ta nay uho kutok. Ta zla maya pə kərtek a hus pə mægəzləga cəved cəna, maslay a Mbərom

ata a mbəsak anan Piyer taayak, a zla way anahan.

¹¹ Matanan, Piyer a san pi zek kutok, a wa: «Həna nə sənək dīdek a kutok! Cəkəbay Bahay a nukō kə slənək maslay anahan sa tam nen à alay ana Hiridus wa, aday a tam nen à way ana bahay sə Yahuda ahay sa gan may tū go ataya wa fok re.»

¹² A san anan way a sə tərən ata lele cəna, a zla əga Mariyama may ana Yuhana sə ngaman Markus ata awan. Do ahay bayak a tinen apan ti ga amboh à man ata awan. ¹³ Piyer a jan atan ayak 'am uho wa. Dəna inde a ga mer su way à man ata tə ngaman Rodi a zla saa cay anan dōwan a awan. ¹⁴ A sləne dūngo sa 'am ana Piyer cəna, a taslay mivəl bayak a tə mindel, əna kə mbədəkek anan à nga wa sə təba anan məsudoh. A zla saa jan anà dō ahay mə halay nga ù doh ataya nə, Piyer winen mə tavay a uho.

¹⁵ Tə mbədahan apan, ta jan: «Nga a vawak daw?»

Əna a jan atan nà: «Tə dīdek a nà, winen awan!»

Ta jan kutok: «Kak matanan acəkan nà, tiya nə maslay anahan a sa kak zek.»

¹⁶ Əna Piyer kə mbəsakak sa jak ayak 'am uho wa bay. Tə təban ayak wa məsudoh, tə canan anà Piyer cəna, a gan atan masuwayan. ¹⁷ A kan atan ayak alay anga aday tū saa bəbal awan bay. A dakan atan anan Bahay Yesu a təmay anan ù doh sə dangay wa nə kəkəməw ata awan. A

jan atan, a wa: «Jen anan 'am anà atə Yakuba tu do azar aya awan.» A zla wanahan à man hinen.

¹⁸ Ide a cəde cəna, suje ahay ta ma nga sə cəce pi zek ahay wa: «Piyer a təra nə maw?» Way ata a wusen atan nga bayak awan. ¹⁹ Hiridus a wa t̄ə pəlay anan, əna t̄ə njadək anan bay. Anga nan, Hiridus a gan sariya anà suje ataya, a wa t̄ə vad atan fok.

Natiya, Hiridus a slabak à Yahudiya wa, a zla wanahan à Kaysariya, a njahay à man ata awan.

Amac ana Hiridus

²⁰ Hiridus a ga mivel pu do sə Tirus t̄ə Sidon ahay fok. Tinen ite, t̄ə halay nga, ta zla saa kaday bala t̄ə winen awan. Ta lah sə mbədahan alay anà 'am t̄ə Bəlastus, winen bahay nga sə gala ana bahay. Pə dəba anahan a wa, ta zla à man ana Hiridus saa zlah anan məlmal a tinen t̄ə winen. Anga do a tinen ahay t̄ə sukom ndaw nə pə daliyugo anahan a wa.

²¹ Luvon ana Hiridus a sa daf ata a dazley ahay cəna, a pak zana sə bahay anahan pi zek, a njahay pa man sə njahay sə bahay anahan, a jan atan 'am a kutok. ²² Do ahay ta zlah əndom, ta wa: «Sa ja 'am a anan nə do zənzen a bay, mbərom!» ²³ Natiya, maslay a Mbərom a a dəcan à Hiridus t̄ə dəvac, anga kə hərək anan nga anà Mbərom bay. Asan ahay t̄ə wahan i zek inde, ta pan anan way sə kutov ahay, a mac.

²⁴ 'Am a Mbərom nà, a ta 'am, aday do a Yesu ahay ta ma nga sə zəga apan pa 'am pa 'am.

²⁵ Atə Barnabas t̄ə Sol ite nà, ta ndav anan mer su way a tinen à Urəsaliima wa nə, ta zla pə kərtek a tatə Yuhana sə ngaman Markus ata awan, ta ma à Antakiya.

13

Do a Yesu ahay à Antakiya ta slan atə Barnabas t̄ə Sol saa wazay anan 'am a Mbərom

¹ A wulen su do a Yesu ahay à Antakiya nà, do maja'am a Mbərom ahay inde tu do sə tətakan anan 'am a Mbərom anà do ahay inde. Do ataya nà, atə Barnabas, Simiyon t̄ə ngaman wan dədədəm, Lukiyus do sə Siren, Manahen dowan a ta har maya t̄ə Hiridus bahay sə Galile ata awan, aday t̄ə apan Sol kutok. ² Pac a inde tinen apan ti hərən nga anà Mbərom, ti ga sumaya, Apasay Cəncan a a jan atan: «Wilen uno atə Barnabas t̄ə Sol anga mer su way a nen sə ngaman atan apan ata awan.» ³ Ta ga sumaya, ta gan amboh anà Mbərom lele cəna, t̄ə dəfan alay pa nga anà atə Barnabas t̄ə Sol. Ta slan atan saa ga mer su way ata kutok.

Atə Barnabas t̄ə Sol t̄ə wazay à Kiprus

⁴ Matanan kutok, Apasay Cəncan a a slan anan atə Barnabas t̄ə Sol. Ta zla à Selewkiya, à man ata wa, ta ján à kwalalan inde sa zla à Kiprus, kon a aday winen à

bəlay inde ata awan. ⁵ Tə dəzle à Salamiya nà, tə wazay anan 'am a Mbərom ù doh sə wazay ana Yahuda ahay cara cara. Yuhana sə ngaman Markus ata winen tə tinen sa man atan zek.

⁶ Tə takas kon ata nà, tə dəzle à wulen su doh sə Pafos. A man ata ta tan à nga anà dōwan a inde tə ngaman Bar-Yesu. Dōwan ata nà, Yahuda ahay, aday a wa winen dō maja'am a Mbərom. Əna cəkəbay winen maram awan.

⁷ Bar-Yesu ata nà, winen car ana Sergiyus Pawlus, guverner sə Kiprus ata awan. Guverner ata dukwen, dō ma san way a tə mindel. A ngaman anà atə Barnabas tə Sol àga winen awan, anga a nan sə sləne 'am a Mbərom.

⁸ Aya əna, Bar-Yesu, maram a tə ngaman Elimas re ata, a vəze patan, anga a nan guverner à təra dō a Yesu bay.

⁹ Əna Sol sə ngaman Pol re ata, winen ma rah Apasay Cəncan a, a zəzor anan dōwan ata, a wa: ¹⁰ «Wan ana Fakalaw! Ki njəkan uda anà dō ahay fok nə tə mungwalay, a nak sa ga vəram tə way didek aya fok. Kə pəlay sə mbəda anan didek a Bahay Mbərom à təra 'am sə mungwalay hwiya nə angamaw? ¹¹ Həna Bahay Mbərom i kəta iken. Ki hurof, alay a mənəcək ki canan anà jiyjay sa pac bay.»

Cəna, Bar-Yesu sə dōwan ata, kə hurfok acəkan, takədimbom, a canan anà way ahay sabay. A pəlay dō sə bənan alay agay.

¹² Guverner a ca pə way a

sə təra ata cəna, a daf nga pə Yesu, anga atətak way sa 'am a Bahay Yesu a gan masuwayan.

Pol a wazay à Antakiya sə Pisidiya

¹³ Atə Pol tu dō anahan ataya, ta ján à kwalalan inde à Pafos, ta zla à Perge pə daliyugo sə Pamfiliya. Yuhana sə ngaman Markus re ata nà, a mbəsak atan, a ma way anahan à Urəsalima.

¹⁴ Tinen ite tə slabak à Perge wa, ta zla à wulen su doh sə Antakiya sə Pisidiya. Pə luvon sa man uda nà, ta zla ù doh sə wazay ana Yahuda ahay, tə njahay à man ata awan. ¹⁵ Pə dəba sə jinge Deftere sə Tawrita tə Deftere su dō maja'am a Mbərom ahay wa nà, dō sə lavan nga anà doh sə wazay ahay ta jan anà atə Pol nà: «Mərak ahay, hinahibay 'am a kwanay inde sə varan məgala anà dō ahay nə, kà naa jen.»

¹⁶ Pol a slabak, a cakaf alay aday dō ahay tā pak sləmay, a jan atan, a wa: «Isəra'ila ahay pi zek tu dō su kon azar aya sə həran nga anà Mbərom ataya awan, pəken uno sləmay aday!

¹⁷ «Mbərom ana Isəra'ila ahay sə həran nga ata nà, kə walak anan bije a mənuko ahay. Kə hərak anan Isəra'ila ahay à alay a tinen à Misra ata awan, aday a təmay atan à Misra wa tə məgala anahan məduwen awan. ¹⁸ Kə səmak anan à anjahay a tinen à kibe ava kwa kuro fudō. ¹⁹ Kə lizek anan bahay ahay cuwbe pə

daliyugo sə Kanana wa, aday a varan anan kon ata anà dō anahan ahay kutok. ²⁰ Way ata fok a tēra nà, i ga ava səkāt fudō tē kwa kuro dāra (450). Pə dəba wa kutok, Mbərom kə varak atan ahay bahay nga ahay hus ahay alay ana dō maja'am a Mbərom Samiyel.

²¹ «Pə dəba anahan a wa asa tē cəce bahay pə Mbərom wa, a varan atan Sol wan ana Kis, dō sə zahav ana Benyamin. Kə njahak bahay a ava kwa kuro fudō. ²² Mbərom a lar a wa Sol nà, a daf uda Dawuda, a ga bahay. Mbərom a ja pə Dawuda, a wa: “Na ca pə Dawuda wan ana Yisa nà, kə zlak uno à nga, i ga way su zlo à nga ahay fok re.”

²³ «Pə slala ana Dawuda ata kutok, Mbərom a varan anà Isəra'ila ahay dō sa tam dō kawa anahan sə zlapay anan kwakwa ata awan. Dowan ata nà, winen Yesu. ²⁴ A alay a Yesu kə dazlak anan anà mer su way fan bay ata nà, Yuhana dō sa gan baptisma anà dō ahay kə wazak anan anà Isəra'ila ahay fok tē mbəda 'am pə Mbərom, tē mbədahan ləen anà ines ahay, tē ga baptisma. ²⁵ Yuhana ata i sa ndav anan mer su way anahan kutok nà, a jan anà dō ahay, a wa: “A ga pikwen nà, nen wayaw? Nen dō a kwanay sa taa ba ata bay. Dowan a inde i nay ahay à dəba uno wa mba. Dowan ata dukwen, na slak kwa sə pəsakan anan liber sə təkarak anahan bay.”»

²⁶ Pol a pərahan anan azar ta sa ja, a wa: «Mərak uno

ahay, zahav ana Ibərahima pi zek tu dō su kon azar aya sə həran nga anà Mbərom ataya, Mbərom a slənay ahay ləbara sə dəkay anan, a tam nuko nə kəkəməw ata nà, anà mənuko awan. ²⁷ Dō sə Urəsalima tē məcəd a tinen ahay ta taa jinge 'am ana dō maja'am a Mbərom ahay nə pac pac pə luvon sa man uda awan. Əna tē sənək Yesu a nə winen dō sa tam dō bay. Aday dukwen, à alay a tinen sa gan sariya anà Yesu ata nà, ta gak kawa ana dō maja'am a Mbərom ahay sa ja ataya awan. ²⁸ Kwa abay à ga nə ta tak anan à nga pə ines a tədə sa vad anan apan ata bay dəp nà, ta jan anà Pilatu nà, à vad anan. ²⁹ Ta ndav anan sa gan kawa ana Deftere a Mbərom sa ja apan ataya fok nà, tē dazay anan pə dədom wa, tē dəfak anan ayak à jəvay inde. ³⁰ Əna Mbərom a pədəkey anan à wulen su dō ma mac aya wa. ³¹ Luvon ahay bayak awan, winen apan i kan zek anà dō anahan a sa taa bar pi zek ataya awan. A dazlan ahay à Galile wa hus ahay à Urəsalima. Tinen dō sə side anan à wulen sə Isəra'ila ahay inde kutok.

³² «Manay nà, ma nak ikwen anan ahay nə tē ləbara mugom ata awan, kawa sa ja nà, way a Mbərom sə zlapan anan anà bije a mənuko ahay ataya nà, ³³ kə gak uko anan anà mənuko, wan a tinen ahay, ta sə slabakay anan ahay Yesu a məkə wa. A tēra

kawa ana Jabura 2 sa ja, a wa:
 “Iken nə wan uno.

Biten nə tərak bəbay anak.*”

³⁴ «Mbərom a slabakay anan à məkə wa aday i mac sə wuslay ite sabay. Bina 6a kà jak, a wa:

“Tə dīdek a nà, ni varak ikwen way uno cəncan a sə zlapan anan anà Dawuda ataya awan.†”

³⁵ «Asa, kawa ana Deftere sa ja à man hinen, a wa:

“Ki mbəsak anan dō anak cəncan a à wuslay à məkə inde bay.‡”

³⁶ «A ja 'am ata nə pə Dawuda bay, bina Dawuda kà gak anan mer su way ana Mbərom à wulen ana dō anahan ahay nà, kə məkək, ta lak anan pə cakay ana bije anahan ahay, kə wuslak.

³⁷ Əna dōwan a Mbərom sə slabakay anan à məkə wa ata nà, kə wuslak itəbay.

³⁸ «Mərak uno ahay, sənen anan tə dīdek a nà, mə dəkək ikwen anan 'am sə pəse ines nà, anga Yesu. Bina Tawrita ana Musa kà mbak apan sə tərək kwanay dō dīdek aya pa 'am a Mbərom bay. ³⁹ Əna kuwaya kə dəkək nga pə Yesu cəna, kə tərək dō dīdek a pa 'am a Mbərom kutok. ⁴⁰ Aya əna, gen anan nga i zek lele, bina way ana dō maja'am a Mbərom ahay sa ja a anan ata à saa njad kwanay bay, bina a wa:

⁴¹ “Cen apan, kwanay dō sə kədəy anan Mbərom ahay!

Mbərom a ja nà, à gak ikwen masuwayan, aday kī zlen saa lize!

Anga à alay a kwanay tə sifa aya mba ata nà, kwa à ga nə dōwan a inde 6a kə dəkək ikwen anan dəp nà,

ni kata kwanay tə cəved si mer su way a aday kwanay saa ngam sa daf apan nga bay ata awan.§”»

⁴² A alay a atə Pol tə Barnabas ti zla way a tinen ù doh sə wazay ana Yahuda ahay wa ata nà, dō ahay ta wa, tã may ahay pə luvon sa man uda awan asa, anga aday tã pərahan anan azar sə dəkək atan anan 'am ata awan. ⁴³ Dō ahay ta ta 'am nà, Yahuda azar aya tu dō sə pərahan azar anà pəra a tinen ahay bayak a ta zla pə kərtek a tatə Pol tə Barnabas. Tinen ite tə varan atan məkəla ta sa jan atan nə tã tavay à sumor a Mbərom inde.

⁴⁴ Luvon sa man uda a sla cəna, ta ma ù doh sə wazay asa, zek məduwen su dō a fok a nay à wulen su doh wa sə sləne 'am a Mbərom. ⁴⁵ Aya əna, bahay sə Yahuda ahay tə canan anà man su dō ata nà, ta ga sərak pə atə Pol tə Barnabas. Anga nan, pa 'am anahan sa ja fok cəna, tə vədən uway, tə gənanan. ⁴⁶ Əna, atə Pol tə Barnabas ta jan atan 'am mənəna zlawan, ta wa: «Təkək mi lah sa jak ikwen 'am a Mbərom

* **13:33** Ca pə Jabuura 2.7. † **13:34** Ca pə Esaaya 55.3. ‡ **13:35** Ca pə Jabuura 16.10. § **13:41** Ca pə Habakuk 1.5.

14

anà kwanay Yahuda ahay aday. Əna kak a nak ikwen bay aday kə bayiken nə ki njiden sifa sa ndav bay ata bay nà, mi mbəsak kwanay, mi i jan anan 'am ata anà dō su kon azar aya awan. 47 Bahay a manay a jan umo nə matanan, a wa:

“Nə dəfak iken jiyjay sə dəvan anà dō su kon ahay fok.

Ki təra dō sə dakan anan cəved sa tam anà dō sə daliyugo ahay kwa aha fok.*”»

48 Do su kon a azar ataya tə sləne 'am ataya cəna, tə taslay anan mivəl, tə həran nga anà Mbərom lele anga 'am anahan. Do a mə walay aya saa njad sifa sa ndav bay ataya fok, tinen tə dəfak nga pə Yesu. 49 Ləbara ana Bahay Yesu a ta 'am kwa aha pə daliyugo ata awan. 50 Aya əna, bahay sə Yahuda ahay tə buwtay anan mivəl su dō məduwen aya à wulen su doh ata inde, pi zek tə uwar zlile aya sə həran nga anà Mbərom aday tinen Yahuda ahay bay ataya awan. Tə dazlan sa ga anan alay tə atə Pol tə Barnabas, tə rəzlay atan ahay à kon a tinen wa. 51 Matanan kutok, atə Pol tə Barnabas tə bəzlam anan morbodok sə yugo pə saray a tinen ahay wa. Ta zla way a tinen à wulen su doh sə Ikoniya. 52 Njavar a Yesu ahay à Antakiya sə Pisidiya ite tə taslak mivəl bayak a, tinen ma rah Apasay Cəncan aya fok.

Atə Pol tə Barnabas tə wazay à Ikoniya

1 A wulen su doh sə Ikoniya, atə Pol tə Barnabas ta zla à doh sə wazay ana Yahuda ahay, tə wazay kawa ana tinen sə kukwa ata re. Yahuda ahay pi zek tu dō su kon azar aya bayak a tə dəfak nga pə Yesu anga wazo a tinen ata awan. 2 Əna Yahuda azar aya ite ta ngam sa daf apən nga a itəbay. Tə buwtay anan mivəl su dō su kon azar ataya aday tənən ide anà dō sa daf nga pə Yesu ataya awan. 3 Atə Pol tə Barnabas tə njahak à man ata nə mənjoek bay, tə dəkay anan 'am a Bahay Yesu nə mənjenja zlawan. Winen a dəkwen kə varak atan məgala sa ga way masuwayan aya sə dəkay anan nə way a tinen sə dəkay anan pə sumor a Mbərom sa gan anà dō ahay nà, didek awan. 4 Do sə wulen su doh ahay fok tə gəzlak zek day ahay cew anga 'am a tinen ataya awan: Do a əngal ta zla ta day su dō maslan ahay, azar aya ite ta zla ta day sə Yahuda ahay.

5 Matanan kutok, dō su kon azar aya pi zek tə Yahuda ahay tə məced a tinen aya fok, tə pəlay wurwer sa ga atan alay tu dō maslan ahay ta sa tar atan tu kon. 6 Do maslan ahay tə sləne cəna, ta haw way a tinen à kon sə Likoniya, ta zla à wulen su doh sə Listəra aday à Derbe, aday ta man ataya fok. 7 A man ataya

* 13:47 Ca pə Esaaya 49.6.

dukwen tə pərahak anan azar sə wazay anan ləbara mugom awan.

Atə Pol tə Barnabas tə wazay à Listəra

⁸ A wulen su doh sə Listəra ata awan, dowan a inde saray anahan ahay cew maya ma mac aya awan. Winen vədal a kwa sə wahay anahan, kula kà zlak tə saray anahan ahay itəbay. ⁹ Winen nà, winen apan i sləne wazo ana Pol. Pol a zəzor anan, a canan anà adaf nga anahan ata nà, i mbar anan. ¹⁰ Anga nan, a jan tə məgalak a, a wa: «Slabak, tavay!» Dowan ata a slabak hərom, a dazlan sa zla tə saray anahan ahay kutok.

¹¹ Do ahay tə canan anà way ana Pol a sa ga ata nà, tə dazlan sa zlah ta 'am a tinen Likoniya ahay, ta wa: «Mbərom ahay tə tərak kawa do zənzen aya, aday ta nak àga mənuko!» ¹² Barnabas nà, ta wa winen nə Zewus, Pol dukwen ta wa winen nə Hermes, anga sa taa ja 'am nə winen.* ¹³ Doh sə pəra a tinen anga Zewus ata nà, ma han a nə zad tə wulen su doh. Do sə gədan dungo anà way anga Zewus ata, a gəbay ahay guson sa sla ahay, a pak patan daslam sə way mə vərez aya, a nay anan pə məsudoh sə wulen su doh ata awan. Tinen pə kərtek a tə do ahay, a nan atan sə waslan way anà do maslan ahay. ¹⁴ Atə Pol tə Barnabas tə sləne sa jəka ti

varan atan way matanan ata nà, tə ngəraw anan zana ahay pi zek wa, ta haw way a tinen à wulen sə do ahay inde, tə azlah awan, ta wa: ¹⁵ «Kwanay do ahay, ki gen matanan nà, angamaw? Manay dukwen do zənzen aya kawa kwanay. Ma nay ahay nə sə dakak ikwen anan nə ləbara mugom awan, aday kə mbəsiken sa ga pəra kəriya ataya, kə təmihen Mbərom bahay sə sifa ata awan, winen do sə ndakay bagəbaga mburom, tə daliyugo, tə bəlay ahay, aday tə way a uda ataya təke fok. ¹⁶ Kwakwa ata nà, kə mbəsakak anan do su kon azar aya tə pərahan azar anà way sə mível a tinen ahay. ¹⁷ Kwa matanan ata dukwen, winen apan i ka zek ti mer su way anahan lele aya awan. Winen apan i gak uko iven. A nah anan way ahay tə alay awan. A varak uko way sa pa. A taslak uko anan mível.» ¹⁸ Ta 'am ataya dukwen, kə dak anan 'am anà atə Pol tə Barnabas sə gafan 'am anà man su do a sə waslan atan way kawa tinen mbərom ahay ata hwiya.

¹⁹ Yahuda azar aya ta nay ahay nà, kwa à wulen su doh sə Antakiya sə Pisidiya wa tə wulen su doh sə Ikoniya wa. Tə pəkan 'am anà man su do awan, aday ta tar anan Pol tu kon. Tə ngəza anan Pol à wulen su doh wa, a ga patan nə kə məcak coy. ²⁰ Əna do a Yesu ahay tə halay apan nga

* **14:12** Pə Gərek ahay nà, Zewus winen bahay sə mbərom ahay, aday Hermes ite nà, do maslan a tinen pə cakay sə mbərom a tinen ahay.

cəna, a slabak, a ma à wulen su doh asa. Ide a cəde sidew a nà, ta zla way a tinen tə Barnabas à Derbe.

Atə Pol tə Barnabas ta ma à Antakiya pə daliyugo sə Siriya asa

²¹ Atə Pol tə Barnabas tə wazay anan ləbara mugom a à Derbe, aday do ahay bayak a tə təmahak sa dəf nga pə Yesu. Pə dəba anahan a wa, ta ma a Listəra tə Ikoniya, tə Antakiya sə Pisidiya. ²² Tə varan məgala anà do a Yesu ahay à man ataya awan, anga aday tē pərahan azar sa dəf nga pə Yesu tə mível kərtek awan. Aday ta wa: «Di zla à bahay a Mbərom nə tə dəce ahay bayak awan.» ²³ A man ana do a Yesu ahay sə halay nga ataya fok, tə dəfan atan məced sə egliz ahay. Ta ga sumaya, ta ga amboh, aday tə mbəsak atan à alay inde anà Bahay Yesu a tinen a sa dəf apan nga ata awan.

²⁴ Tə takas pu kon sə Pisidiya wa nà, tə dəzle pə daliyugo sə Pamfiliya. ²⁵ Tə wazay anan ləbara mugom a à wulen su doh sə Perge, aday ta zla way a tinen à wulen su doh sə Ataliya. ²⁶ A Ataliya wa kutok, ta ján à kwalalan inde sa zla way a tinen à Antakiya pə daliyugo sə Siriya maza awan, man a do ahay sə mbəsak atan à alay ana Mbərom inde, aday à gan atan sumor sa ga mer su way anahan ata awan. Mer su way ata dukwen, tə ndəvak anan kutok.

²⁷ Tə dəzle à Antakiya kutok nà, tə halan nga anà do a Yesu

ahay, tə dakan atan anan way a Mbərom sa ga tə tinen ataya fok. Ta jan atan nə Mbərom kə təbak anan cəved anà do su kon azar aya aday tã dəf nga pə Yesu. ²⁸ Tə njahak à man ata pi zek tu do a Yesu ahay kiya bayak awan.

15

Ahalay nga məduwen a à Urəsalima

¹ Do sə Yahudiya azar aya ta zla à Antakiya, tə dazlan sə dakan anan way anà mərak ahay, ta wa: «Kak kə gəden mədəndalas bay cəna, ki təmen bay! Si ki gəden mədəndalas kawa ana Tawrita a Musa sa ja aday.»

² Atə Pol tə Barnabas ta kad apan bala bayak a tu do ataya, tə tere dadokdokkwe. Anga nan ta ja à wulen a tinen aya inde nà: «Waluko do ahay, atə Pol tə Barnabas pi zek tu do azar aya, tã zla à Urəsalima saa cəce 'am ata pu do maslan a Yesu ahay wa tə məced sə egliz ahay wa aday.»

³ Anga nan kutok, do a Yesu ahay à man ata ataya ta slan atan à Urəsalima. Tinen apan ti zla tə daliyugo sə Finikiya tə Samariya nà, ta jan anà do a Yesu ahay nə do su kon azar aya dukwen tə dəfak nga pə Yesu. Ləbara ata a varan atan ataslay mível.

⁴ Atə Pol tə Barnabas tə dəzle à Urəsalima nà, do maslan ahay tə məced sə egliz ahay, pi zek tu do a Yesu ahay fok tə təma atan. Tə təkəren atan way ana Mbərom sa ga tə tinen ataya fok. ⁵ Əna

dó a Yesu ahay aday tinen Farisa ahay ata tə slabak, ta wa: «Tədə, əna si dó su kon azar ataya tã ngam sa gad mädəndalas aday tã pərahan azar anà Tawrita a Musa re aday.»

⁶ Do maslan ahay pi zek tə mæced sə egliz ahay tə halay nga, tə wudəh anan 'am ata awan. ⁷ Tə njahak pa 'am ata nə mənəcək bay, Piyer a slabak, a wa: «Mərak uno ahay, kə sənən zle lele, kwakwa nə, Mbərom kə walak nen à wulen a kwanay wa sə wazan anan ləbara anahan mugom a anà dó su kon azar aya, anga aday tã sləne anan, tã daf apan nga.

⁸ Matanan, Mbərom, dó sa san mivél sə dó ahay fok ata, a dəkay anan nə kə təmahak anan dó su kon azar ataya ta sə varan atan Apasay anahan Cəncan a, kawa anahan a sə varak uko anan anà mənuko ata re. ⁹ Mbərom nə, kə gəzlak mənuko pi zek wa itəbay. Kə pəsek atan anan ines a tinen ahay anga tə dəfak apan nga.

¹⁰ A nak ikwen sa ca mazan pə Mbərom wa ta sə tavakan atan way ma ba kawa wita nə angamaw? Dowan inde kə mbak apan sə dəfan apan anà Tawrita ata kulibay. Kwa mənuko, kwa bije a mənuko ahay, da mbak ahay apan sə dəfan apan bay re. ¹¹ A'ay! Kawa ana Bahay a mənuko Yesu sa gak uko sumor aday sa tam ata nə, tinen dukwen ti tam nə anga sumor anahan ata re.»

¹² Pə dəba anahan a wa,

man su dó fok a njahay tətəmmə sə sləne way ana atə Barnabas tə Pol sa jan atan ata awan. Tə sləne way ana Mbərom sa ga masuwayan aya tu dó maslan ataya à wulen su dó su kon azar aya ata awan.

¹³ Ta ndav anan sə təkər 'am ata cəna, Yakuba a slabak ite, a wa: «Mərak uno ahay, pəken sləmay lele. ¹⁴ Həna Simon Piyer a jak uko nə Mbərom kə dazlak anan sa gan nga anà dó sə daliyugo ahay ta sə walay dó ahay à wulen a tinen wa sə təra anan dó anahan aya awan. ¹⁵ Do maja'am a Mbərom ahay tə vinde kawa winen ata awan, ta wa:

¹⁶ «Mbərom Fetek a wa: Pə dəba wa ni may ahay, ni han anan doh ana bahay Dawuda ma mbazl atə awan.

Kwa kə tərak rəgay coy dəp nə, ni ndakay anan asa.

¹⁷ Matanan, dó azar aya fok, dó su kon azar aya nen sə walay atan sə təra dó uno ahay ataya fok, ti pəlay nen.*

¹⁸ Həna anan nə, 'am uno awan, nen Mbərom Fetek dó sa kay anan way ata kwakwa.»

¹⁹ Yakuba a ja asa, a wa: «Pi nen nə, dē vawan nga anà dó su kon azar aya sə mbəda 'am pə Mbərom ataya bay.

²⁰ Suwan sə vinden atan ayak nə, tã pa way mənjadak aya mə varan a anà pəra ahay ata bay, tã ján uho bay, tã rac sluwed sə way mə ngərew

* 15:17 Ca pə Amos 9.11-12.

angərew ataya bay, tê sləba mez bay re.† ²¹ Anga Tawrita a Musa nà, dō ahay tinen apan ti wazay anan kwa həna kabay à wulen su doh ahay fok, hus ahay həna bidaw? Tinen apan ti jinge anan ù doh sə wazay ahay pə luvon sa man uda fok re.»

Ta slan dərewel anà dō a Yesu ahay aday tinen dō su kon azar aya ata kutok

²² Pə dəba anahan a wa, dō maslan ahay tə məced sə egliz ahay tu dō a Yesu ahay fok, ta ban 'am sə walay dō ahay à wulen a tinen wa sa slan atan à Antakiya pə kərtek a tatə Pol tə Barnabas. Tə gəba Yudas inde, tə ngaman Barsabas re, tinen tə Silas, tinen dō tə mazlaḅ aya à wulen su dō ana Yesu ahay inde. ²³ Ta slan atan tə dərewel à alay inde. Dərewel ata a ja nà:

«Manay dō maslan ahay, tə məced sə egliz ahay, mərak a kwanay ahay, ma jak ikwen ayak 'am anà kwanay mə təra dō a Yesu aya à wulen su dō su kon azar aya aday mə njahay aya à Antakiya tə Siriya tə Silikiya ataya awan.

²⁴ «Mə slənek dō a manay ahay inde ta zlak ayak àga kwanay, tə vawak ikwen nga ta 'am a tinen ahay bayak awan. Əna, manay sə slənak atan ayak bay. ²⁵ Anga nan, mə halay nga, mə walay dō ahay, mi slənak atan ayak àga kwanay kutok. Ti zlak ayak tatə Barnabas tə Pol, car a manay ahay. ²⁶ Tinen

nà, tə zukwa lize anan sifa a tinen anga sləmay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu. ²⁷ Anga nan, mə slənak ikwen ayak atə Yudas tə Silas, ti jak ikwen nə way a manay sə vindek ikwen ayak həna ataya kərtek awan.

²⁸ «Kà zlak anan à nga anà Apasay Cəncan a aday anà manay a re, mə zəgahak ikwen anan apan awan maza bay, si 'am a həna anaya awan: ²⁹ Kə rəcen sluwed sə way mə waslan a anà pəra ahay bay, kə sləben mez bay, kə rəcen sluwed sə way mə ngərew a angərew bay, kə jənen uho bay re. Kə mbəsiken way ataya nə, ki gen way lele aya awan.

«Njihen zay!»

³⁰ Ta slan anan dō ataya, ta zla à Antakiya kutok. Tə dəzle à man ata cəna, tə halan nga anà dō a Yesu ahay, tə varan atan anan dərewel a sə manan kutok. ³¹ Tə jinge anan dərewel ata cəna, a varan atan ataslay mivel bayan a, anga kə varak atan məgala bayak a re. ³² Atə Yudas tə Silas ta jan atan 'am sa man atan zek ahay bayak a, tə varak atan məgala lele, bina tinen dō maja'am a Mbərom ahay.

³³ Tə njahay à man ata zərat lele nà, dō a Yesu ahay tə lagay atan, aday ta jan atan nə tə dəzle tə zay. Ta ma à man ana dō sə slənay atan ataya awan. [³⁴ Əna Silas ite nà, a njahay à man ata awan.]

† 15:20 Ca pə Farillaaji Lewinjo'en 18.6-18, 17.10-16.

³⁵ Aya əna, atə Pol tə Barnabas ite, tə njahay à Antakiya. Tinen pə kərtek a tu dō a Yesu azar aya tə dakan atan anan aday tə wazan atan anan 'am a Bahay a mənuko Yesu.

Atə Pol tə Barnabas tə gəzla nga

³⁶ A njahay pə dəba wa mənjoek nà, Pol a jan anà Barnabas, a wa: «Muko saa cay pə mərak a mənuko sə dakan atan anan ahay 'am ana Bahay a mənuko Yesu ataya awan, tə njahay həna kəkəməw.» ³⁷ 'Am ata a zlan à nga anà Barnabas, aday a nan tē japay tə Yuhana sə ngaman Markus ata awan, ³⁸ Əna Pol ite nà, a nan sə japay tə Markus sabay, anga winen kə mbəsakak atan à Pamfiliya, kə ndəvak anan mer su way a tinen sa ga ata bay. ³⁹ 'Am ata kə zlak atan pi zek sabay, tə gəzla nga. Barnabas a gəba Markus, ta zla à Kiprus tə kwalalan. ⁴⁰ Pol ite a gəba Silas, ta zla way a tinen. Mərak ahay ta ga amboh anga tinen aday Bahay Mbərom à pərahan azar sa gan atan sumor anahan. ⁴¹ Pol a zla tə daliyugo sə Siriya tə Silikiya, a varan məgala anà dō a Yesu ahay à man ataya awan.

16

Pol a gəba anan Timote à japay tə tinen

¹ Atə Pol ta zla à wulen su doh sə Derbe, aday tə dazle à Listəra kutok. Njavar a Yesu a inde à man ata tə

ngaman Timote. May anahan a dukwen dō a Yesu a re, winen Yahuda ahay, aday bəbay anahan ite nə Gərek ahay. ² Mərak ahay fok a Listəra tə Ikoniya tə həran nga anà Timote cəvedəbay. ³ A nan anà Pol sə gəba anan à alay. Anga nan, a gəba anan, aday a gədan mədəndalas. A ga matanan nà, anga Yahuda ahay à man ata tē təma anan, bina dō sa man ataya fok ta san zle, bəbay ana Timote nə Gərek ahay. ⁴ A man aya aday ta zlak ata cəna, ta jan way ana dō maslan ahay pi zek tə məcəf sə egliz ahay à Urəsəlima sa jan anà dō ahay ataya awan, ta wa tē pərahan azar anà way ataya nə lele. ⁵ Anga nan kutok, dō a Yesu ahay tə njadak məgala, abaslay a tinen a ma nga sə zəga pa 'am pa 'am.

Cən a zuban anà Pol

⁶ Apasay Cəncan a a gafan 'am anà atə Pol tu dō anahan ahay sə dakay anan 'am a Mbərom pə daliyugo sə Aziya. Anga nan, ta zla tə daliyugo sə Firigiya tə Galatiya. ⁷ Tə dazle pə magaga sə daliyugo sə Misiya nà, ta gan may sa zla tə daliyugo sə Bitiniya, əna Apasay a Yesu kə mbəsakak atan cəvedə bay. ⁸ Anga nan, ta zla tə daliyugo sə Misiya, tə dazay à wulen su doh sə Təruwas.

⁹ Sə luvon ata kutok, cən a zuban anà Pol, a canan anà dō sə Makedoniya a inde mə tavay awan, a jan: «Kem, hayak à Makedoniya ite, kə naa man umo zek.» ¹⁰ Pə

dəba ana cœn sə zuban ata wa nà, mə lavay zek sa zla pə daliyugo sə Makedoniya ata kutok, anga mə sənək, Mbərom kə ngamak umo saa đakan anan ləbara anahan mugom a anà dō sa man ataya awan.

Lidiya a təma sa đafn ga pə Yesu à Filipi

¹¹ Ma ján à kwalalan inde à Təruwas, ma zla anan à So-motoras. Sidew a đukwen, ma zla à Niyapolis. ¹² A man ata wa kutok, ma zla à Filipi, wulen su doh a à day sə daliyugo sə Makedoniya mama'am a inde, man sə njahay sə Ruma ahay. Mə njahak à man ata đukwen, luvon ahay bayak a mənjœk. ¹³ Pə luvon sa man uda awan, ma zla à wulen su doh wa, ma zla pa 'am zlinger, anga a ga pumo nà, Yahuda ahay ti ga amboh nə à man ataya awan. Mə njahay, ma kad' bala pi zek tə uwar ahay mə halay nga aya à man ata awan.

¹⁴ A wulen a tinen wa nà, uwar a inde tə ngaman Lidiya, a nay à wulen su doh sə Tiyatira wa. A sukom anan way tə zana đəzđaz aya awan. Winen nà, a taa həran nga anà Mbərom. Winen apan i pak sləmay pə wazo a Pol, aday Bahay a mənuko a təban anan mivel anahan, a təma 'am ana Pol sa ja ata awan. ¹⁵ Winen tu dō su doh anahan ahay fok ta ga baptisma. Aday a jan umo: «Kak ki cen upo kawa nə đəfak nga pə Bahay a mənuko tə đidəm a nà, hayak ikwen ahay, njihen

àga nen awan.» A gan umo bəlaray sa zla àga winen nə matanan.

Ta ban anan atə Pol tə Silas à dangay

¹⁶ Pə luvon a inde, manay apan mi zla à man sa ga amboh, mə zlangay tə bile a inde dəna awan. Apasay lelibay a à winen inde. Anga nan, a mba apan sa san way saa təra pa 'am ataya awan. Do sə lavan nga anà dəna ata ataya tə njadak anan dala ti mer su way anahan ata nə bayak awan.

¹⁷ Dəna ata winen apan i pərahan umo azar tə azlah a, a wa: «Do a anaya nà, tinen dō si mer su way ana Mbərom sə bagəbaga mburom ahay! Ti jak ikwen cəved' aday Mbərom i tam kwanay ata awan.» ¹⁸ Winen apan i ja matanan luvon bayak awan.

Coy a cəban anà Pol, a mbəda 'am pə dəna ata, a jan anà apasay lelibay ata, a wa: «Tə sləmay ana Yesu Almasihu, hayak à dəna a anan wa!» Cəna, apasay ata a zləray à winen wa.

¹⁹ Do sə lavan nga anà dəna ata ataya ta ca apan nə ti njad' wa dala sabay nà, ta ban anan atə Pol tə Silas, tə ngəza atan tə wulen su doh ata à man sə sariya. ²⁰ Ta zla atan pa 'am su dō sa ga sariya ahay, ta wa: «Do anaya nə tinen Yahuda ahay, tinen apan ti slabak anan 'am ahay à wulen su doh a manay. ²¹ Tinen apan ti đakay anan way sa zla pi zek tə pəra a manay ahay bay ataya awan.

Mənuke nə Ruma ahay, di mba apan sə pərahan azar anə pəra a tinen ahay bay!»

22 Man su do a a halay nga sə japay pə atə Pol tə Silas. Do sa ga sariya ataya ta jan anə suje ahay tē culok patan wa zana, aday tē ndabay atan. 23 Tə ndabay atan bayak a lele nā, ta zla atan à dangay. Ta jan anə do sa ba patan ata nā: «Ba atan nə lele.» 24 A sləne matanan cəna, a zla atan ù doh sə dangay à mamasl ata awan, a ban atan à səsile inde.

25 Man luvon a ga nā, atə Pol tə Silas ta ma nga sa ga amboh ta sa ga ara sə həran nga anə Mbərom. Do sə dangay azar ataya tinen apan ti sləne re. 26 Cəna, daliyugo a bal, aday a bal anan doh sə dangay ata re. Məsudoh ahay tə təba zek, calalaw su do a mə jaway ataya fok tə pəsak, tə guce à məndak.

27 Do sa ba pə do ahay ù doh sə dangay ata a pədek. A canan anə məsudoh ahay mə təba aya ata cəna, a ga apan nə do sə dangay ahay tə hawak. Anga nan, a ndahay maslalam anahan, abay i vad anan nga anahan. 28 Əna Pol a təba 'am, a jan ayak, a wa: «Kā gan awan i zek anak bay! Manay fok, manay inde.»

29 Do sa ba pu doh sə dangay ata a cəce uko, a haw ù doh, winen apan i jəjar, a slahay pa 'am ana atə Pol tə Silas. 30 Coy, a mbəsakay atan ahay uho. A cəce patan wa, a wa: «Kem, ni ga ma aday nā tam anaw?»

31 Ta jan kutok: «Kak kə dəfak nga pə Bahay Yesu nā, ki tam, iken tu do su doh anak ahay fok.» 32 Natiya tə təkəren atan 'am ana Bahay Yesu, winen tu do su doh anahan ahay fok. 33 Sə luvon ata kutok, dowan a sa ba doh sə dangay ata, a may atan uho, a banan atan anan mbəlak a tinen ahay, aday kwayan'a ta gan atan baptisma tu do su doh anahan ahay nə fok. 34 A zla anan atə Pol tə Silas əga winen, a varan atan way sa pa. Winen tu do su doh anahan ahay fok, tinen mə taslay mivel aya awan, anga tə dəfak nga pə Mbərom.

35 Ide a cəde cəna, do sa ga sariya ahay ta slan suje ahay saa jan anə do sa ba pə do ahay ù doh sə dangay nā, a mbəsak anan atə Pol tə Silas. 36 Natiya, do sa ba pu doh sə dangay a jan anə Pol, a wa: «Do sa ga sariya ahay tə slənak do ta wa nē mbəsak kwanay. Ki mben apan sa zla way a kwanay kutok. Zlen tə zay.»

37 Əna Pol a jan anə suje ataya, a wa: «Tə njadak pumo ines sə awan bay, aday tə ndabak manay pə ide sə do ahay fok. Manay dukwen do sə Ruma ahay re! Ta dəf manay à dangay. Həna nā, a nan atan sə mbəsak manay tə akar a daw? I ga zek kula bay! Si do sa ga sariya ataya tē nay sə mbəsak manay tə alay a tinen aya awan.»

38 Suje ataya ta zla, ta jan anə do sa ga sariya ataya nə atə Pol tə Silas nā, do sə Ruma

ahay. Tə sləne sa jəka tinen dō sə Ruma ahay ata cəna, ta ma nga pə ajəjar. ³⁹ Anga nan, ta zla à man a tinen awan, tə cəce patan wa apəse zek. Aday tə mbəsakay atan ahay à dangay wa kutok, ta sa jan atan nə tâ zla à wulen su doh a tinen ata wa. ⁴⁰ Atə Pol tə Silas ta nay à dangay wa lele nà, ta zla tə àga Lidiya asa. Tə halay nga tə mərak ahay à man ata awan, tə varan atan məgala. Ta zla way a tinen pa 'am kutok.

17

Atə Pol tə Silas ta zla à Tesaloniki

¹ Atə Pol tə Silas tə mbəsak Filipi, ta zla tə wulen su doh sə Amfipolis tə Apoloniya, tə dəzle à Tesaloniki. Doh sə wazay ana Yahuda ahay inde à man ata awan. ² Pol a zla ù doh ata awan, kawa anahan a sa taa zla kwa aha ataya re. A luvon sa man uda aya maakan nə tinen apan ti mbəda alay pa 'am sə Deftere a Mbərom tu dō ataya awan. ³ Winen apan i dakan atan anan nà, Deftere a Mbərom a ja nà, si təktek Almasihu i ga dəcə, i mac, i slabakay à məke wa aday. Pol a wa: «Yesu a nen sa jak ikwen 'am anahan a həna ata nà, winen nə Almasihu.» ⁴ Azar su dō a tinen aya nə tə təmahak 'am a tinen ata awan, tə pərahan azar anà Pol tə Silas. Matana re, Gərek ahay bayak a sə dəfan apan anà Mbərom ataya tə dəfak nga pə Yesu, tinen pə kərtek a

tə uwar zlile aya awan, aday tinen mənəcək bay re.

⁵ Anga nan kutok, Yahuda ahay ta ga patan sərak. Tə halan nga anà dō kəriya aya à lumo ahay wa, aday tē slabakan anan mivəl anà dō ahay à wulen su doh inde tə abəbal awan a tinen ata awan. Yahuda ahay ta zla àga dōwan inde tə ngaman Yason, saa pəlay anan atə Pol tə Silas, aday ti zla atan uho pa 'am sə dō ahay. ⁶ Əna ta ca apan nə tə njadak atan à man ata bay cəna, ta ban anan zek a Yason awan, pi zek tə mərak azar aya, ta zla atan pa 'am su dō sə lavan nga anà wulen su doh ata awan. Ta zlah, ta wa: «Sə slabak anan 'am kwa aha pə daliyugo fok nə dō a anaya awan. Həna, ta nak àga mənuko re. ⁷ Yason dukwen kə təmahak atan àga winen. Awan a bənan atan mbiyed ta 'am ana bahay sə Ruma bay re. Ta wa bahay sə dōwan a tinen a hinen inde tə ngaman Yesu.» ⁸ Ta 'am a tinen a matanan ataya kutok, tə jənan pə mivəl anà dō ahay tu dō sə lavan atan nga ataya təkə kutok. ⁹ Dō sə lavay nga ataya ta gan bəlaray anà Yason tu dō a Yesu azar ataya tē varan atan dala aday ti mbəsak atan uho tamak.*

Atə Pol tə Silas ta zla à Bereya

¹⁰ Luvon a ga cəna, dō a Yesu ahay ta slan anan atə Pol tə Silas à Bereya. Tə dəzle à man ata ite nà, ta zla

* 17:9 Abay dala ata nà, ti i man atan anan, əna kak ta gak ines hinen asa, dōwan i man atan anan sabay.

ù doh sə wazay ana Yahuda ahay. ¹¹ Do sə Bereya ahay nà, tinen kawa do sə Tesaloniki ahay itəbay, tinen do sə kəffe aya awan. Tə rəzlek anan à nga wa sə sləne ləbara a Yesu nə bayak awan. Pə idə sə cəde fok, tinen apan ti jangay Deftere a Mbərom aday sa san wa nà, 'am a Pol a sa ja ata nə didek aya daw. ¹² Do ahay bayak a à wulen a tinen ahay wa, tə dəfak nga pə Yesu. Uwar sə Gərek ahay zlile aya bayak a pi zek tə Gərek mungol aya bayak a ta dəf nga pə Yesu.

¹³ Əna Yahuda ahay à Tesaloniki tə sləne Pol winen apan i wazay 'am a Mbərom à Bereya nà, ta nay à Bereya a re, tə dazlan sə jugwar 'am pə do ahay wa kawa àga tinen ata re. ¹⁴ Cəna, mərək ahay tə lagay anan Pol pa 'am sə bəlay məduwen ata awan, əna atə Silas tə Timote nə tə njahay à Bereya hwiya. ¹⁵ Do a sə lagay anan Pol ataya tə lagay anan hus à Atena, aday ta sa ma à Bereya kutok. Pol a jan atan nà, tã jan anà atə Silas tə Timote nə tē njadak anan ayak bəse.

Pol a wazay à wulen su doh sə Atena

¹⁶ Pol winen apan i ba anan atə Silas tə Timote à Atena. A ca apan nà, wulen su doh ata fok ma rah a tə pəra ahay bayak a cara cara. A cəban. ¹⁷ Anga nan, ta kad bala pi zek tə Yahuda ahay aday tu do su kon aya azar a sə həran nga anà Mbərom ataya ù doh sə wazay a tinen. Matanan

re, kwa à lumo ahay dukwen, winen apan i kad bala tə do ahay.

¹⁸ Do ahay inde sə pərahan azar anà atətak way ana Epikuri ahay tə Sitoyiki ahay, tə kadak bala pi zek tatə Pol ata re. Azar aya ta wa: «Do sə təbəlem a anan, a ja nə ma ite anaw?» Do maza aya ite ta wa: «Izəne a ja 'am sə pəra sə mədurlon ahay!» Ta ja matanan, anga Pol winen apan i dakay anan nə 'am a Yesu ta 'am sə aslabakay anahan à məke wa. ¹⁹ Anga nan, tə zəba anan Pol aday ta zla anan pa 'am sə do ahay à man a sə ngaman Ariyopagos ata awan, ta wa: «A nan umo sə sləne atətak way anak a wiya ata awan. ²⁰ Azar sa 'am aya nə kula mə slənek bay. A nan umo sa san anan.» ²¹ Do sə Atena ahay pi zek tə mədurlon aya mə njahay a à man ata ataya fok, ta ga awan itəbay, si ta pak adəka nə sləmay pə way wiya aya awan, aday ti kad apan bala.

²² Natiya Pol a tavay pa 'am sə do ahay à Ariyopagos, a wa: «Kwanay Atena ahay! Na ca apan nà, kə rəzlen anan à nga wa sa ga pəra a kwanay ahay nə lele. ²³ Anga nen apan ni bar à wulen su doh a kwanay nà, nə canan à man sə pəra a kwanay ahay, aday na tan à nga anà man sə gədan dundo anà way ahay dukwen, mə vinde apan natiya: “Anga mbərom a dowan a san sləmay a bay ata awan.” Aka aday, dowan a kə həren anan nga ata, kwa à

ga nə kə sənen anan bay, nen ni dəkak ikwen anan sləmay anahan a kutok.

²⁴ «Sə ndakay daliyugo pi zek tə way a uda ataya fok nə winen awan. Winen Bahay sə bagəbaga mburom tə daliyugo a təkə. A njahay ù doh su dō zənzen a sa han tə alay ata bay. ²⁵ Mbərom kə gak anan may dō ahay ta gan awan bay, anga sə varan sifa tə apasay a pi zek tə way azar aya anà kuwaya adəka nə winen. ²⁶ A ndakay dō mama'am awan, aday tə winen kutok, a ndakay zahav sə dō ahay fok. A varan atan tə njahay pə daliyugo a anan. Kwa həna kabay, kə dəfak atan magaga tə alay a sə njahay a tinen pə daliyugo a re. ²⁷ A ga matanan nà, anga aday dō ahay tē pəlay anan, izəne ti njad anan ta sə tətam atətam. Əna Mbərom winen dəren tə mənuko bay. ²⁸ Anga 'am inde a wa:

“Sifa a mənuko, aḅal zek a mənuko, tə anjahay a mənuko dukwen, ta nay ahay nə à winen a wa.”

«Kawa ana dō sa ga ara a kwanay sa ja dukwen, a wa:

“Mənuko dukwen, gwaslay anahan ahay.”

²⁹ «Matanan, mənuko wan ana Mbərom ahay. Aday dā sa bayak sa jəka Mbərom a ga minje tə mezeze sə dō ahay sə ndakay way nə tə alay a tinen aya ata bay, tinen mə ndakay aya nə sə gura, sə dala, kabay su kon. ³⁰ Mbərom kə səmak anan anà dō ahay sa ga way matanan à alay a ta san 'am

anahan fan bay ata awan. Əna həna kə jak anan anà dō ahay kwa aha fok tā yam pə ines a tinen ahay, tē mbəsak cəved a tinen a lelibay ataya kutok. ³¹ Anga kə dəfak luvon a aday i gan sariya tə cəved a anà daliyugo fok ata awan. Kə walak anan dōwan a saa ga way ata coy. A kan anan anà dō ahay ta sə slabakay anan ahay à məkə wa.»

³² Tə sləne 'am ana Pol sa ja 'am sə slabakay ahay à məkə wa ata cəna, dō a azar a ta ma nga sə mbasay apan. Əna azar su dō aya ite, ta wa: «A nan umō sə sləne 'am a anan pac hinen asa.» ³³ Natiya Pol a mbəsak atan, a zla way anahan. ³⁴ Aday cəkəbay dō azar aya dukwen tə dəfak apan nga, tə pərahak anan azar. A wulen su dō ataya nà, dōwan a inde tə ngaman Diyonisiyus, dō sə Ariyopagos, tə uwar a sə ngaman Damaris ata, aday tu dō azar aya kutok re.

18

Pol a wazay a Korintu

¹ Pə dəḅa wa cəna, Pol a slabak à Atena wa, a zla à Korintu. ² A tan ayak à nga anà dōwan a inde tə ngaman Akilas, winen Yahuda ahay, tə wahay anan à Pontus. Kə njahak bayak a bay ta nay ahay tə uwar anahan Pəriskila à Italiya wa, anga bahay sə Ruma sə ngaman Kəlawdiyus ata a rəzlay anan Yahuda ahay fok à Ruma wa. Pol a zla àga tinen, ³ tə njahay pə kərtek awan, ta nga

ambar sə ndakay doh ataya pə kərtek awan, anga mer su way a tinen a nə kərtek. ⁴ Pə luvon sa man uda fok cəna, Pol a kad bala pi zek tə Yahuda ahay tə Gərek ahay ʉ doh sə wazay ana Yahuda ahay, anga a nan nə tɑ daf nga pə Yesu.

⁵ Atə Silas tə Timote ta nay ahay kwa à Makedoniya wa, tə dazle à man a Pol. Matanan, Pol a mbəsak sa nga ambar, anga sa ga wazo pac pac, ta sa jan anà Yahuda ahay tə didek a Almasihu nə, Yesu. ⁶ Əna Yahuda ahay tə təmahak anan anan 'am anahan ata bay, ta ma nga sə gənanhan. Anga nan, Pol a bəzlam anan mərbodok sə zana anahan, a jan atan tə angəraz a, a wa: «Ka sak a lizen nə, 'am a pa nga a kwanay kutok, bina 'am uno sabay. Həna nə, ni wazan anà dō su kon azar aya awan.»

⁷ Matanan, a mbəsak atan səfek, a zla way anahan əga dowan a inde tə ngaman Titiyus Yustus. Dowan ata nə, a dəfan apan anà Mbərom. Doh anahan a dukwen, pə cakay su doh sə wazay ana Yahuda ahay. ⁸ Kərispus, dō sə lavan nga anà doh sə wazay a tinen ata, a daf nga pə Bahay Yesu tu dō su doh anahan aya təke. Dō sə wulen su doh sə Korintu ahay sə sləne 'am ana Pol ataya bayak a tə dəfak nga pə Yesu, aday ta gak baptisma re.

⁹ Pə luvon a inde, Pol ma njak ahan a, cəen a zuəan. Bahay Yesu a jan nə: «Kə

jəjar bay, dəkay anan 'am uno hwiya, kə tacay 'am bay. ¹⁰ Nen inde tə iken. Dowan saa vəze apak sə lamak ibay. Anga dō uno ahay inde à wulen su doh a anan bayak awan.» ¹¹ Pol a njahay à man ata ava daz tə kiya mbərka, i dakan anan 'am a Mbərom anà dō ahay.

¹² A alay Galiyo winen guverner sə daliyugo sə Akaya ata nə, Yahuda ahay tə halay nga, ta ban anan Pol, ta zla anan pa 'am sə sariya. ¹³ Ta wa: «Dowan a anan winen apan i njak anan dō ahay aday tə həran nga anà Mbərom tə cəved a kawa ana Tawrita a mənuko sə dəkay anan ata sabay!»

¹⁴ Abay Pol mə lavay zek a sa ja 'am, əna Galiyo sə dowan ata a wa: «Yahuda ahay, abay à ga nə ines sə laman anà ngomna kabay ines a hinen nə, ni təma 'am a kwanay, ¹⁵ əna kak kə tərak avad uway pa 'am kəriya aya, pə sləmay ahay, aday pə Tawrita a kwanay cukutok nə, gen anan sariya kawa Tawrita a kwanay a sa ja. Nen ni ga zahav sə sariya a anan bay.» ¹⁶ Natiya ta razl atan à man sə sariya wa. ¹⁷ Ta ban anan Sostenes, dō sə lavan nga anà doh sə wazay a tinen, tə ndəbay anan pa 'am sə dō ahay à man sa ga sariya. Əna kə gak anan à nga wa anà Galiyo bay.

Pol a ma à Antakiya

¹⁸ Pə dəba anahan a wa, Pol a njahay à Korintu luvon bayak awan, aday a mbəsak

anan m̄arak ahay kutok. A zla à kwalalan inde, winen t̄ P̄ariskila t̄ Akilas, ta zla à Siriya. Əna a saa j̄an à kwalalan inde à Kenkeriya n̄a, a fad anan nga pi zek wa, anga way anahan s̄a m̄baday apan ata awan.

¹⁹ T̄a d̄azle à wulen su doh s̄a Efesus. Pol a m̄b̄esak anan at̄ P̄ariskila t̄ Akilas à man ata awan. A zla ù doh s̄a wazay ana Yahuda ahay, ta kad bala sa 'am a Yesu p̄a k̄artek awan. ²⁰ T̄a c̄ace à njahay apan t̄a tinen m̄ba, əna Pol a ngam bay. ²¹ I sa zla way anahan n̄a, a jan atan, a wa: «K̄a zlak anan à nga an̄a M̄b̄erom n̄a, ni i may ahay àga kwanay.» A j̄an à kwalalan inde, a m̄b̄esak Efesus kutok.

²² Pol a d̄azle à Kaysariya n̄a, a zla sa jan ahay 'am an̄a d̄o a Yesu ahay. Aday a zla way anahan à Antakiya kutok. ²³ A njahay à man ata m̄anj̄oek n̄a, a zla way anahan asa. A bar p̄a daliyugo s̄a Galatiya t̄a Firigiya, a varan m̄agala an̄a d̄o a Yesu ahay fok.

Apolos a wazay à Efesus t̄a Korintu

²⁴ Dowan a inde t̄a ngaman Apolos a nay à Efesus. Winen Yahuda s̄a Aleksandriya ahay. A san 'am zle, a san Deftere a M̄b̄erom zle lele. ²⁵ K̄a t̄atakak c̄aved s̄a p̄arahan azar an̄a Bahay Yesu lele re, a wazay lele t̄a m̄agala si zek anahan a t̄ake, a d̄akay anan 'am a Yesu t̄a c̄aved a lele. Əna a san n̄a baptisma ana Yuhana d̄akdek coy. ²⁶ Matanan kutok, a dazlan

sa ja 'am m̄anj̄ana s̄a j̄ajar ù doh s̄a wazay ana Yahuda ahay. At̄ P̄ariskila t̄a Akilas t̄a sl̄ane anan 'am anahan ahay, aday t̄a ḡəba anan àga tinen, t̄a d̄akan anan apan c̄aved ana Bahay Yesu lele asa.

²⁷ P̄a d̄əba anahan a wa, Apolos a gan may sa zla p̄a daliyugo s̄a Akaya. Do a Yesu ahay à Efesus t̄a varan m̄agala sa zla, aday t̄a vinden d̄erewel an̄a m̄arak a tinen ahay à man ataya awan, anga aday t̄a t̄ama anan lele. A d̄azle à man ata n̄a, a man zek an̄a d̄o a Yesu ahay bayak a t̄a sumor a M̄b̄erom s̄a varan ata awan. ²⁸ A vad uway t̄a Yahuda ahay pa 'am s̄a d̄o ahay, 'am aday Yahuda ahay t̄a s̄anak s̄a m̄b̄ədahan apan bay. A d̄akan atan anan à Deftere a M̄b̄erom inde n̄a, t̄a d̄idem a Almasihu n̄a Yesu.

19

Pol a wazay à Efesus

¹ A alay a Apolos winen à Korintu n̄a, Pol a zla t̄a daliyugo s̄a Galatiya t̄a Faragiya, a d̄azle à wulen su doh s̄a Efesus. A man ata kutok, a tan à nga an̄a d̄o a Yesu ahay. ² Pol a c̄ace patan wa, a wa: «À kwanay sa d̄af nga p̄a Yesu ata n̄a, k̄a njiden Apasay C̄ancan a d̄aw?»

T̄a m̄b̄ədahan apan, ta wa: «Kula m̄ə sl̄anek 'am s̄a Apasay C̄ancan a bay jiga awan.»

³ Pol a jan atan asa, a wa: «Aday k̄a njiden baptisma wura k̄ala anaw?»

Ta wa: «Ma ga n̄a baptisma mbala ana Yuhana.»

⁴ Pol a wa: «Baptisma ana Yuhana nà, anga sə dəkay anan kə yimak pə ines anak ahay cəna coy. Yuhana a jan anà Isəra'ila ahay tã daf nga pə dōwan a saa nay ahay pə dəba anahan wa ata awan, kawa sa ja nà, Yesu.»

⁵ Tə sləne matanan cəna, tə tēma sa ga baptisma tə sləmay ana Bahay Yesu kutok. ⁶ Pə dəba anahan a wa nà, Pol a dəfan atan alay pa nga, aday Apasay Cəncan a a nay patan. Tə dazlan sa ja 'am ta 'am su kon aya aday ta san bay ataya awan. Aday ta man anan 'am a Mbərom anà dō ahay kutok. ⁷ Abaslay su dō sa ga baptisma ataya nə i ga kuro nga cew.

⁸ Kiya maakan nà, Pol a taa zla ù doh sə wazay ana Yahuda ahay à Efesus à man ata awan. Winen apan i jan atan 'am sə bahay a Mbərom mənjenja sə jəjar, anga a nan nə tã daf nga pə Yesu lele. ⁹ Əna dō azar a nə ta ma nga sə kuray anan nga a tinen ahay, ta ngam sə tēma 'am anahan ata bay. Tinen gədek a ja 'am lelibay a pə cəved a Yesu pa 'am sə dō ahay. Anga nan kutok, Pol a ra anan dō sa daf nga pə Yesu ahay, ta zla way a tinen. Pə ide sə cəde fok, a zla sa kad bala tə dō ahay à man sə jangay ana Tiranus. ¹⁰ A taa ga nə matanan, həna ava cew. Natiya kutok, dō sə daliyugo sə Aziya ahay fok tə sləne 'am a Bahay Yesu, Yahuda ahay pi zek tu dō su kon azar aya awan.

Ləbara ana wan a Sikuwas ahay

¹¹ Matanan, Mbərom kà gak mer su way ma ga masuwayan aya nə bayak a tə alay ana Pol. ¹² Kwa zana kabay masuwar a tinen sə laman anan ayak anà zek a Pol ata nà, dō ahay ta zlan anan ayak anà dō sə dəvac a tinen ahay. Dōwan a dəvac ataya fok tə mbərak, aday dōwan a məhərvov a gan atan ataya, apasay sə məhərvov ahay dukwen ta nak à tinen wa re.

¹³ A alay ata dukwen, Yahuda azar aya inde tinen apan ti bar sa razl apasay sə setene ahay. Aday tə təkər anan sa razl setene ahay tə sləmay a Bahay Yesu ite. Ta wa: «Ma jak tə sləmay ana Yesu a Pol sə wazay 'am anahan ata nà, hayak ahay à dōwan a anan wa!» ¹⁴ Sa ga awan ata nà, wan ana Sikuwas ahay cuwəe. Sikuwas aday nà, winen bahay sə gədan dūngo anà way ahay anga Mbərom.

¹⁵ Ta ja matanan ata cəna, apasay a lelibay ata a mbədahan atan ahay apan, a wa: «Na san Yesu zle, Pol dukwen na san 'am anahan a zle re, əna kwanay nə maya anaw?» ¹⁶ Dōwan a apasay lelibay a à winen inde ata, a kad patan tə məgala, a mbasay patan, a ga patan mbəlak, a ngəraw patan wa zana a tinen ahay à məndak. Ta nay ù doh anahan wa, ta haw way a tinen.

¹⁷ Yahuda ahay pi zek tu

dō su kon azar aya mə njahay aya à Efesus ata fok tē slāne 'am ata nā, mbac a slahan atan, aday dō ahay ta ma nga sē varan zlangar anā sləmay ana Bahay Yesu. ¹⁸ Dō ahay bayak a à wulen su dō a Yesu ahay ta nay, tē đakay anan way a tinen sa ga lelibay aya pa 'am sē dō ahay fok. ¹⁹ Dō sa taa ga maram ataya ta ray anan đerewel sē maram a tinen ataya fok uho, ta vak anan pa 'am sē dō ahay. Tē baslay anan dala sē masa sē đerewel ataya fok nā, a ga dala sē *dinar** mbulo kwa kuro đara (50,000). ²⁰ Matanan, 'am a Bahay Yesu a ta 'am tē mēgala awan tēđay.

Do ahay tē vāze pə Pol à Efesus

²¹ Pə dēba sē way ata wa nā, a nan à Pol sa zla à Urəsəlima tē cəved sē Makedoniya tē Akaya. A wa: «Na zlak à Urəsəlima nā, təktek ni zla à Ruma re.» ²² A slan dō si mer su way anahan ahay cew à Makedoniya, atē Timote tē Erastus. Aday winen a njahay pə daliyugo sē Aziya hamak.

²³ A alay ata ite, 'am məduwen a a slabak à wulen su doh sē Efesus, anga cəved sē pərahan azar anā 'am ana Bahay Yesu. ²⁴ Dowan a inde à man ata tē ngaman Demetriyus, winen dō sē tēvad. A ndakay doh sē pəra a tinen a inde tē ngaman Artemis tē dala. Mer su way anahan ata a gan dēđəffa anā

dō anahan a sa ga mer su way pi zek ataya awan. ²⁵ A ngaman anā dō si mer su way anahan ahay pə kərtek a tu dō sē tēvad ahay fok. A jan atan, a wa: «Kwanay dō ahay, kə sənən zle, mer su way a mənuko a anan ata a mak uko zek. ²⁶ Kwanay a đukwen, kə cinen anan, kə slənen way ana dōwan a sē ngaman Pol ata sa ga. A wa pəra sē dō ahay sē ndakay tē alay ataya fok nē tē tərak mbərom ahay tē đidek a bay. Dō ahay à Efesus a anan bayak awan tē tēmahak 'am anahan ata, aday pi zek məduwen sē daliyugo sē Aziya đukwen, dō ahay tē tēmahak 'am anahan ata re. ²⁷ Kak matanan hwiya cəna, dō ahay ti i kəđey anan mer su way a mənuko a anan. Matanan cəna coy bay re. Dō ahay ti mbəsak sē varan zlangar anā doh ana Artemis, mbərom a mənuko məduwen awan. Aday Artemis, mbərom ana dō sē Aziya ahay fok tē dō ahay pə daliyugo fok sē həran nga ata, i lize anan mazlađ anahan!»

²⁸ Dō ahay tē slāne wan sa 'am ata cəna, ta ga mivel, tē dazlan sa zlah awan, ta wa: «Artemis sē Efesus ahay nā, məduwen awan!» ²⁹ 'Am ata a ta 'am sənēh à wulen su doh inde, a slabakan anan mivel anā dō ahay fok. Ta ban anan dō ana Pol ahay cew, atē Gayus tē Aristarkus, tinen Makedoniya ahay. Ta zla atan à man sa taa gəsle a

* 19:19 Dinar kərtek nā, āga tinen dala si mer su way sē hway kərtek.

tinén sə kukwa awan. ³⁰ Pol dukwen abay a nan sa zla à man a tinén ata re, əna do a Yesu ahay tə gafan 'am. ³¹ Məcəf sə daliyugo sə Aziya ahay, car ana Pol ahay, tinén dukwen ta slan do saa jan nà, à sa zla à man sə gəsle ata bay.

³² A alay ata nà, mawrasan a zlan à mivel inde anà man su do fok. Kuwaya a zlah nə 'am anahan cara, anga alay a van anà do ahay a nà, ta san 'am a sə halan atan apan nga ata bay. ³³ Yahuda ahay tə gəba anan do a tinén inde tə ngaman Aleksandire pa 'am sə do ahay. Do azar aya tə đakan way a sə təra ata, aday à jan anà do ahay. Aleksandire a cakaf alay à mburom aday do ahay tã pak sləmay, i jan atan anan 'am awan. ³⁴ Aya əna, man su do a san anan sa jəka winen Yahuda ahay ata nà, a zəga anan apan sə bəbal awan adəka. I ga way sə ler cew tinén pa 'am kərtek a: «Artemis sə Efesus ahay nà, məduwen awan!»

³⁵ Coy kutok, səkəreter sə wulén su doh ata a mba apan sə mbacay anan 'am ata awan, a wa: «Kwanay Efesus ahay! Kuwaya fok a san zle, wulén su doh a mənuko Efesus nà, i ba anan doh ana Artemis, mbərom məduwen ata awan, aday i ba anan pəra sa ga anan minje tə winen a sə slahay ahay à mburom wa ata re. ³⁶ Dowan a saa mba apan sə məman anan way ataya nə ibay. Anga nan, guko ngatay aday, sənen way a kwanay a saa ga ata awan.

³⁷ Dowan a kwanay sə bənay à man a anan ataya dukwen, tə kərak awan ù doh cəncan a wa bay, tə gənəhak anan anà mbərom a mənuko bay re. ³⁸ Kak Demetriyus tu do anahan ahay a nan atan sa zlah pə dowan a nà, suwan tã zla anan 'am a à man sə sariya tə alay awan. Ti tan ayak à nga anà bahay aya à man ata awan. ³⁹ Bina, kak a nak ikwen way maza cəna, haluko anan nga anà bahay ahay aday ti gak ikwen anan sariya awan. ⁴⁰ Bina, way a sə təra biten ata nà, izəne, Ruma ahay ti ja nà, də vəzek pə ngomna. Ata i var puko cəved sə mungok adəka, anga dī i mba apan sə đakan anan à ngomna way a sə halak uko apan nga kawa həna anan ata bay.» ⁴¹ A ndav anan sa jan atan anan 'am ata cəna, a wa do ahay tã ta 'am.

20

Pol a zla à Makedoniya tə Akaya

¹ 'Am ata a mbacay nga lele nà, Pol a halan nga anà do a Yesu ahay. A man atan anan mivel ù doh, aday a mbəsak atan, a zla way anahan pə daliyugo sə Makedoniya. ² A bar pə daliyugo ata sa man anan mivel ù doh ta 'am ahay cara cara anà do ahay. A dəzle pə daliyugo sə Akaya kutok, ³ a njahay kiya maakan à man ata awan. Winen apan i lavay zek abay sa zla pə daliyugo sə Siriya, əna a sləne nà, Yahuda ahay ta gan may sa vad anan.

Anga nan, a ma way anahan tə daliyugo sə Makedoniya. ⁴ Sa zla tatə Pol nà, Sopater wan ana Pirus, winen Bereya ahay, Aristarkus tə Sekundus, tinen Tesaloniki ahay, tatə Gayus do sə Derbe ahay, tatə Timote, tatə Tikikus tə Torofimus, tinen do sə Aziya ahay. ⁵ Tinen nà, tə lahan umo pa 'am, ta saa ba manay à Təruwas. ⁶ Manay nà, ma zla à Filipi wa pə dəba sə azar uko sə Pasəka ata wa, saa ján à kwalalan inde. A ga luvon dara nà, ma njad' atan à Təruwas a kutok. Mə njahay à man ata lumo pam.

Pol a zla à Təruwas

⁷ Pac sə sime suko a nà, mə halay nga sa pa way sa pa cəncan awan, aday Pol winen apan i jan 'am anà do ahay. Kə njahak apan nə hus à man luvon, anga sidew a nà, a nan sa zla way anahan. ⁸ U doh a manay sə halay uda nga ata nà, lalam ahay uda nə bayak awan. ⁹ Wan a inde njavar a tə ngaman Ewtike, mə njahay a à mufəlok su doh ata awan. Pol winen apan i tətakan anan way anà do ahay hwiya, aday Ewtike sə maka a ya nga, a dangwaz, a slahay ahay à məndak kwa ahay à sewene ata wa. Tə gəba anan nà, winen ma mac awan. ¹⁰ Pol a dazay ahay, a cakaf anan, a ban anan pi zek anahan həmbok, a wa: «Kə jilen awan bay, winen tə sifa awan!» ¹¹ Aday a ján, a ma u doh a mə cərazl ata re, a gəzla anan pen aday ta pa kutok.

Ta kad' bala pi zek hus ana pac sə sləray ahay. Pol a zla way anahan kutok. ¹² Wan a njavar ata nà, do ahay tə lagay anan agay, winen tə sifa a zay. Way ata kə taslak atan anan mivel bayak awan.

Pol a zla à Miletus

¹³ Pə dəba anahan a wa nà, ma zla way a manay. Ma ján à kwalalan inde sa zla à Asos. Əna Pol a jan umo nə má lah, anga a nan sa zla nə tə cəved sə dədala. ¹⁴ A bənak ayak manay à Asos nà, mə gəba anan tə manay à kwalalan inde, ma zla jiya à Mitilen. ¹⁵ Mə slabak à man ata wa tə kwalalan sidew awan, mə dəzle bəse tə Kiyos. A njahay luvon kərtek nà, mə dəzle à Samos. A njahay luvon kərtek asa cəna, mə dəzle à Miletus kutok. ¹⁶ A nan anà Pol sə tavay à Efesus bay, anga a nan sə njahay bayak a pə daliyugo sə Aziya sabay. A zla tə guzlgəzl a anga a nan sə dəzle à Urəsalima aday ti sa ga azar uko sə Pentekosta, kak i ga zek nà, na.

Pol a jan 'am anà Efesus ahay

¹⁷ A Miletus wa, Pol a slənay ahay do ahay saa ngaman ayak anà məcəd sə egliz ahay à Efesus wa. ¹⁸ Tə dəzley ahay pə cakay ana Pol cəna, a jan atan 'am, a wa: «Kə sənən zle, nə njahay tə kwanay à alay a nen əga kwanay ata nə kəkəməw, kwa anuno sa nay ahay pə daliyugo sə Aziya a anan. ¹⁹ Na gan mer su way anà Bahay a mənuko nà, nen mə nahay nga awan, tə ide sə

ayam awan, aday à dāce ahay inde, anga Yahuda ahay tē pəlak su go sədøk. ²⁰ Kə sənən zle, à wazo uno ahay inde fok, nə dārek pikwen wa awan bay. Kak way sa mak ikwen zek inde nā, na jak ikwen anan coy. Nə tətakak ikwen anan way ahay pa 'am sə dō ahay, aday à gulom su doh a kwanay ahay re. ²¹ Nə dākak anan anan ləbara a Yesu anā Yahuda ahay, anā dō su kon azar aya tinen Yahuda ahay itəbay ataya re. Na jan anā dō ahay fok, yimen pə ines a kwanay, mbədihen 'am pə Mbərom, aday dāfen nga pə Bahay Yesu.

²² «Həna nen apan ni zla way uno à Urəsəlima. Su go bəlaray sa zla à man ata nə Apasay Cəncan awan. Na san way a saa təro à Urəsəlima ata bay. ²³ Way inde kərtek na san cəna, kwa ni zla aha fok dūkwen, Apasay Cəncan a u jo nā, dāce ahay inde ti to nga, aday ni pa dangay re. ²⁴ Əna, kwa ā ga nə nə məcak, kwa ā ga nə nen tə sifa awan, pi nen a nə way kərtek awan. Kak nə ndəvak anan mer su way a Bahay Yesu sə vuro anan ata nā, coy. Mer su way ana Bahay Yesu a sə ngumo apan ata nā, sə dākay anan ləbara sə sumor a Mbərom sa gan anā dō ahay ata awan.

²⁵ «Sənən anan, nə bərak à wulen a kwanay, nə dākak anan ləbara sə bahay a Mbərom, əna həna ki i cinen uno kula sabay. ²⁶ Anga nan kutok, ni jak ikwen həna biten tə məgala si zek uno a

təke nā: Na gak anan way nen sa mba apan ata anga aday kə njiden sifa sa ndav bay ata awan. Kak dōwan inde kə dāfak nga pə Yesu bay nā, wita 'am uno sabay. ²⁷ Abay na jak ikwen anan way a Mbərom sa gan may nā jak ikwen anan ata nə fok, nə dārek pikwen wa awan bay. ²⁸ Gen anan nga i zek ahay lele, aday gen anan nga anā dō a Yesu ahay Apasay Cəncan a sə varak ikwen sa gan nga ataya awan re. Təren dō sa gan nga anā dō a Yesu ahay fok, dō anahan a sa tam atan ti mez anahan ataya awan. ²⁹ Anga na san zle, na sak a zla way uno nā, dō sə sədøk ahay inde, ti nay à wulen a kwanay saa bənan mbiyed anā dō a Yesu ahay. ³⁰ Aday, kwa à mamasl a kwanay ahay inde dūkwen, dō ahay inde ti ra zek sə mbəda anan dīdek a Mbərom aday dō a Yesu ahay tē pərahan atan azar. ³¹ Anga nan, ben, gen anan nga anā zek ahay lele. Aday sənən apan, ava maakan nā, luvon tə ipec, nen apan ni dākak ikwen anan way nə, mənəna sa man uda awan. Na mak ikwen zek tə ide sə ayam awan.

³² «Ni mbəsakan kwanay à alay inde həna anā Mbərom aday anā sumor sa 'am anahan. 'Am ata dūkwen, məgala anahan inde sa har kwanay, aday sa mak ikwen zek sə njahay à man anahan sə lavan anan zek anā dō anahan ahay fok ata awan. ³³ Na gak anan may anā dala kabay gura kabay zana pə dōwan

wa bay. ³⁴ Kwanay a kə sənen zle coy re, na gak mer su way aday ma saa njad way sa pa, nen tu do uno ahay fok. ³⁵ Pac pac, na taa dakak ikwen anan nà, lele sa ga mer su way matanan aday sa man zek anà do ma va alay i zek aya hwiya. Aday dukwen, bayiken pə way ana Bahay Yesu sa ja, a wa: “Ataslay mivel ana do sa var way a zalay ataslay mivel ana do sə təma way” ata awan.»

³⁶ Pol a ndav anan 'am anahan sa ja nà, a dukwe gərmec, aday a ga amboh tu do ataya fok. ³⁷ Natiya, tinen a fok ta ma nga pə ayam, ta sa ban anan Pol həmbok həmbok. ³⁸ Sə cəban atan jiya nà, anga a jan atan, a wa: «Ki i cinen uno kula sabay.» Tə lagay anan hus à man sə kwalalan anahan saa ján uda ata awan.

21

Pol a zla à Urəsaliima

¹ Mə mbəsak anan məced sə egliz sə Efesus ahay cəna, ma ján à kwalalan inde, ma zla way a manay à Kos. Sidew anahan a dukwen mə dəzle à Rodes, aday mə slabak à man ata wa sa zla à Patara. ² Ma tan à nga anà kwalalan a inde i zla ù kon sə Finikiya, ma ján uda, ma zla kutok. ³ Ma zla əngal nà, mə canan ayak anà Kiprus ta day sə alay gula. Ma ndav anan azla a manay pə daliyugo sə Siriya, à wulen su doh sə Tirus, anga ti i dazay anan way sə kwalalan ahay dukwen à man ata awan. ⁴ Mə pəlay anan do a Yesu ahay à

man ata wa, mə njahay pə kərtek a lumo kərtek. Ta jan anà Pol nà: «Kâ zla à Urəsaliima bay!» anga Apasay Cəncan a kə dakak atan anan.

⁵ Pə dəba sə lumo ata wa nà, ma man pa 'am anà abar a manay. Do ahay fok tə lagay manay hus ahay à wulen su doh wa, tinen pə kərtek a tə uwar a tinen ahay, tə gwaslay a tinen ahay fok. Mə dəzle pa 'am sə bəlay nà, mə dukwe gərmec sa ga amboh. ⁶ Pə dəba wa nà, mə gəzla nga. Tinen ta ma agay, manay ite, ma ján à kwalalan inde.

⁷ Azla a manay tə kwalalan a ndav nà, à manay sa zla à Tirus wa hus à Potolimayis. A man ata dukwen, mə njahay hway sa jan 'am anà mərak ahay. ⁸ Sidew a nà, ma man pa 'am anà azla a manay, aday ma saa dəzle à Kaysariya. Ma zla àga Filip, do sə dakay anan ləbara mugom ata awan, mə njahay àga winen kutok. Filip ata nà, do kərtek à wulen su do a cuwbe tinen sə walay atan à Urəsaliima wa ata awan.* ⁹ Dəna a Filip ahay inde fudo, ta zlak à mbaz fan bay, tinen ta taa man anan 'am a Mbərom anà do ahay. ¹⁰ Mə njahak à man ata nə luvon ahay bayak a, aday do maja'am a Mbərom a inde tə ngaman Agabus, a nay ahay à Yahudiya wa, ¹¹ saa cak ayak pumo. A gəba way sə juwad zek ana Pol, a jaway anan alay anahan tə saray a təkə, a wa: «Apasay Cəncan a a ja

* 21:8 Ca pə Mer su way ahay 6.1-6.

nà: “A Urəsalima nə bahay sə Yahuda ahay ti jaway anan bahay nga sə way a anan nə kətanən. Ti varan anan à alay inde anà dō su kon azar aya Yahuda ahay bay ataya awan.”»

¹² Mə sləne matanan cəna, manay tə mərak sa man ata ataya fok, ma jan anà Pol nà: «Kem, kâ zla à Urəsalima bay.»

¹³ A mbədahan umo apan nà: «Kə yimen nə maw? A nak ikwen sə slahay puno mivel dāw? Nen mə lavay zek a sə jaway aday kwa sa mac à Urəsalima anga sləmay ana Bahay Yesu.»

¹⁴ Ma mbak apan sə kadan nga bay. Anga nan, mə mbəsak anan 'am ata awan. Ma ja, ma wa: «Bahay Yesu à lavay dala anahan a kawa sa gan may.»

¹⁵ Pə dəba sə nahay wa mənjoek cəna, mə lavay zek aday ma zla à Urəsalima a kutok. ¹⁶ Dō a Yesu ahay sə wulen su doh sə Kaysariya azar ataya tə lagay manay à Urəsalima, àga dōwan a inde tə ngaman Mənason, winen Kiprus ahay. Winen dukwen dō ana Yesu a kwakwa. Mə nahay nə àga winen awan.

Azlangay ana atə Pol tə maced sə egliz sə Urəsalima ahay

¹⁷ Mə dəzle à Urəsalima cəna, mərak ahay tə təma manay tə ataslay mivel awan. ¹⁸ Sidew a nà, ma zla tatə Pol àga Yakuba. Məced sə egliz ahay fok mə halay nga aya àga winen. ¹⁹ Pol a jan

atan 'am, aday a dakan atan anan way a Mbərom sa ga tə winen àga dō su kon azar aya aday tinen Yahuda ahay itəbay ataya dəc dəc fok.

²⁰ Tə sləne cəna, tə həran anan nga anà Mbərom. Aday ta jan anà Pol, ta wa: «Mərak, kə canak anan anà way a sa ga à man a anan ata bidāw? A wulen sə Yahuda ahay, dō ahay dəbu dəbu bayak a tə dəfak nga pə Yesu, aday tinen a fok tə pərahan azar anà Tawrita lele. ²¹ Tə sləne nà, iken apan ki dakan anan way anà Yahuda mə njahay aya à wulen su dō su kon a azar aya nə tē mbəsak sə pərahan azar anà Tawrita ana Musa. Aday ta wa, ka jan atan nà, tē gədan atan mədəndalas anà gwaslay ahay bay, tē pərahan azar anà atətak way sə Yahuda ahay sabay. ²² Guko nə kəkəməw? Bina, ti i sləne ka nak ahay. ²³ Way a mi jak həna ata nà, ga anan! Dō ahay inde à man a anan fudō, tə zlapak anan anà Mbərom. ²⁴ Ti zla saa ndav anan ambaday a tinen a sə zlapan anà Mbərom ata nà, zlen pə kərtek awan, aday təren cəncan aya pə kərtek awan. Hamay anan dala a tinen anga aday tā mba apan sa fad nga. Ka gak anan matanan acəkan nà, dō ahay fok ti san, way a tinen a sə sləne apak ata fok, mungwalay, bina iken a dukwen, kə pərahan azar anà Tawrita a Musa a lele re. ²⁵ Əna anà dō sa daf nga pə Yesu à wulen su dō su

kon azar ataya nà, mə slənak dərewel sa jan atan ayak nà, tâ saa rac sluwed sə pəra bay, tâ saa sləba mez bay, tâ saa rac sluwed su way mə ngərew angərew bay, tâ saa ján uho bay re.»

²⁶ Anga nan kutok, Pol a ga kawa ana tinen sa jan ata awan. Sidew a cəna, ta zla tu dō ataya awan anga sə təra cəncan aya pa 'am a Mbərom. A zla ù doh sə mazlaḅ a Mbərom, a jan anà dō sə gədan dungo à way ahay luvon a aday ti təra dō cəncan aya coy aday kuwaya i varan way à Mbərom re ata awan.

Ta ban anan Pol

²⁷ Luvon cuwḅe a sə təra cəncan a pa 'am a Mbərom ataya tinen apan ti sa ndav bəse, Yahuda sə daliyugo sə Aziya ahay tə canan anà Pol ù doh sə mazlaḅ a Mbərom. Tə pəkan 'am anà dō ahay fok aday tâ ban anan. ²⁸ Ta zlah, ta wa: «Isəra'ila ahay, men umo zek! Dowan a anan nà, winen dō sa bar kwa ta sə wura sa jan anà dō ahay, Isəra'ila ahay, Tawrita a Musa, doh sə mazlaḅ a Mbərom fok kə tərak awan kəriya ata awan. Aday həna dukwen, gədek a ray ahay Gərek ahay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom, kə gak mənjadak pa man cəncan a həna anan.» ²⁹ Ta ja 'am ata nà, anga tə canak anan anà atə Pol tə Torofimus, Efesus ahay, winen à Urəsalima à man ata awan. A ga patan dukwen, Pol kə zlak anan ù doh sə mazlaḅ a Mbərom re.

³⁰ Təday 'am ata a ta 'am à wulen su doh ata fok, dō ahay tə haway ahay à man ana Pol. Ta ban anan, tə ngəzahay anan ù doh sə mazlaḅ a Mbərom wa. Cəna, tə tacay anan məsudoh aya awan. ³¹ Abay a nan anà man su dō a nə sa vad anan Pol à məke, əna ḅa ləbara ata kə dəzlek anan à sləmay inde anà bahay nga sə suje sə Ruma ahay, ta jan, ta wa: «Wulen su doh sə Urəsalima fok, kə nəsek!» ³² Cəna, bəse bahay nga sə suje ata a ra suje ahay tə bahay a tinen ahay, ta haw à man ata awan. Dō ahay tə canan anà suje ahay tə bahay nga a tinen a təkə cəna, tə mbəsak sa vad anan Pol.

³³ Bahay nga sə suje ata a hədek pə cakay ana Pol, a ban anan, a jan anà suje anahan ahay nə tē jaway anan tə calalaw ahay cew. Aday a cəce patan wa, a wa: «Winen wayaw? A ga maw?» ³⁴ Dō ahay fok ta ja 'am aya nə so. Bahay nga sə suje ahay kə slənek 'am sə awan inde lele dədaf bay, bina abəbal awan kə zalak. Anga nan, a wa tâ zla anan Pol ù doh sə suje ahay. ³⁵ Tə dəzley anan Pol pə bərkwitek su doh sə suje ahay lele nà, suje ahay tə gəḅa anan pa nga mburom cəkeke, anga dō ahay tə vəzek kə zalak. ³⁶ Man su dō ata fok a pərahan azar ta sa zlah, ta wa: «Vəden anan, vəden anan!»

Pol a vad uway pi zek wa

³⁷ Suje ahay ti saa dəzle anan Pol ù doh a tinen bəse nà, a jan anà bahay nga a

tinén, a wa: «Ni mba apan sa jak 'am kærtek tæte daw?»

Bahay nga sæ suje ata a cæce panan: «Ka san 'am sæ Gærek zle daw? ³⁸ Iya! Na wa iken Misra ahay sæ væze ata ba, aday kâ zlak anan do ahay tæ way sæ alay aya à kiþe kwakwa, tinen mbulo fudo ata ba?»

³⁹ Pol a mbædahan apan, a wa: «Nen næ Yahuda ahay. Tæ wahay nen à Tarsus, pæ daliyugo sæ Silikiya. Aday Tarsus nâ, wulen su doh kæriya bay. Na gak amboh, vuro cæved sa jan 'am anâ do ahay ite.»

⁴⁰ Bahay nga sæ suje ahay a varan cæved sa ja 'am kutok. Pol a jân pæ bærkwitek, a cakaf alay à mburom aday do ahay tæ mbæsak 'am. Tæ mbæsak sa ja 'am lele nâ, a dazlan sa jan atan 'am ta 'am sæ Yahuda ahay, a wa:

22

¹ «Kwanay mæced ahay, kwanay mærak uno ahay! Slænen, ni jak ikwen nâ, ines inde upo ibay.»

² Tæ slæne winen apan i jan atan 'am ta 'am sæ Yahuda ahay nâ, tæ zæga anan apan sa pak slæmay sækæffe lele.

Pol a jan atan kutok, a wa: ³ «Nen næ Yahuda ahay, tæ wahay nen à Tarsus pæ daliyugo sæ Silikiya. Æna na har dukwen à Uræsalima à man a anan. Sæ tætuco anan way dukwen, Gamaliyel, kæ dakak uno anan Tawrita ana bije a mænuko ahay næ lele. Næ pærahak anan azar anâ Mbærom tæ mægala si zek uno

a tæke, kawa ana kwanay a sæ pærahan azar hæna biten ata re. ⁴ Na gak anan alay tu do sæ pærahan azar anâ cæved ana Yesu ahay næ mænjoek bay. Azar aya dukwen tæ mæcak anga nen. Næ bænak do mungol aya pi zek tæ uwar aya, næ dærzlak atan à dangay. ⁵ Bahay nga su do sæ gædan dungo anâ way ahay pi zek tæ mæced sæ Yahuda ahay fok ta san zle, na ja dukwen 'am didek aya awan. Tæ vindek uno derewel à alay inde sa zlan anan ayak anâ mærak a tinen ahay à Damas. Anga nan, na zla à man ata abay saa bænay anan ahay do a Yesu ahay, ni jaway atan, ni may atan à Uræsalima, aday do sæ lavay nuko ahay ti gan atan sariya.

⁶ «Nen apan ni zla à Damas. Man ipec a ga nâ, nen apan ni dæzle à man ata bæse. Cæna jiyjay sæ awan a a nay ahay à mburom wa, u vo nga tew. ⁷ Næ slahay à mændak, næ slæne dungo a dowan a a ngumo: “Sol, Sol! Kæ jugwar puno wa 'am jiga nâ, angama kærtek anaw?»

⁸ «Næ cæce panan wa: “Iken næ wayaw, Bahay uno?»

«U jo, a wa: “Nen næ Yesu sæ Nazaratu, dowan a iken sæ jugwar panan wa 'am ata awan.” ⁹ Do sæ cakay uno ataya tæ canak anan anâ jiyjay sæ way ata awan, æna tæ slænek 'am a dowan ata bay.

¹⁰ «Næ cæce panan: “Nâ ga næ maw, Bahay uno?»

«Bahay a u jo nâ: “Slabak, zla à Damas, ti jak way a

iken saa ga ata fok à man ata awan.”¹¹ Jiyjay a sə maka mæduwen ata a ma nga sə hurof nen. Anga nan, do sə cakay uno ataya tæ bəno alay à Damas.

¹² «Dowan a inde à Damas tæ ngaman Ananiyas, a dəfan apan anà Mbərom tæ cəved awan. A pərahan azar anà Tawrita a mənuko lele. Anga nan, Yahuda ahay à Damas fok tæ dəfan apan cəvedabay.

¹³ A zlak ayak pə cakay uno, u jo: “Sol mərak uno, tæba ide!” Natiya kutok, ide uno ahay tæ tæba, nə canan ide zle kutok.

¹⁴ Ananiyas u jo nà: “Mbərom a bije a mənuko ahay kə walak iken, anga aday kà san way anahan sa gan may, kə canan anà do anahan didek awan, kə sləne 'am anahan sa ja ata awan. ¹⁵ Anga nan ki siden sa jan anà do ahay fok, way anak sə canan, tæ way anak sə sləne. ¹⁶ Ka ba həna nə maw? Slabak, ga baptisma, ines anak ahay ti banay zek ta sə ngamay sləmay ana Bahay Yesu.”

¹⁷ «Na may à Urəsalima bine siwaw nà, nen apan ni ga amboh ù doh sə mazlaḅ a Mbərom, Mbərom u ko anan masuwayan sə way ĩ cən sə zuḅay inde. ¹⁸ U jo nà: “Bəse, slabak à Urəsalima wa, bina do a anaya ti sləne 'am anak saa ga upo side ata bay.”

¹⁹ «Nə mbəḃahan apan: “Bahay, do a anaya ta san zle, tæ didem a na zlak ù doh sə wazay a tinen ahay saa bənay ahay wa do sa dəf apak nga ahay, aday sə ndaḃay atan.

²⁰ A alay a tinen sa vad Etiyen do sə side sləmay anak ata dukwen, nen inde. Kà zlak uno à nga sa vad anan re. Na bak pə zana ana dowan a sa vad anan ataya awan.”

²¹ «Bahay u jo: “Zla, anga ni slan iken dəren àga do su kon azar aya awan.”»

²² Man su do ataya ti pəkan sləmay, hus a dæzle pa 'am su do su kon azar ataya kutok. Əna tæ sləne cəna, ta zlah, ta wa: «Bənen anan, vəden anan, kə mbəsiken anan tæ sifa bay!»

Ta gan may sə ndaḃay anan Pol

²³ Tinen apan ti zlah, ti lar anan zana a tinen à mburom, ti ra yugo sə dəroz awan matanan. ²⁴ Bahay nga sə suje ata a jan anà suje ahay tâ ma anan Pol ù doh, tâ ndaḃay anan, tâ cəce panan 'am, anga aday tâ san Yahuda ahay ta gan matanan nà, angamaw?

²⁵ Əna tæ jaway anan aday saa ndaḃay anan cəna, Pol a jan anà bahay sə suje a à man ata ata, a wa: «Cəved inde mə varak ikwen a sə ndaḃay do sə Ruma ahay, aday winen ma ga sariya fan bay daw?»

²⁶ Bahay sə suje ata a sləne matanan cəna, a zla à man ana bahay nga sə suje ata, a jan, a wa: «A nak mâ ga həna nə maw? Dowan a anan nà, winen do sə Ruma ahay!»

²⁷ Bahay nga sə suje ata a zla pə cakay ana Pol, a cəce panan: «Jo! Iken do sə Ruma ahay daw?»

Pol a mbəḃahan apan, a wa: «Ayaw, nen do sə Ruma ahay.»

28 Bahay nga sə suje ata a jan: «Nen naa tæra dō sə Ruma ahay nā, nə gucek dala bayak awan.»

Pol a mbədahan apan, a wa: «Əna nen nā, dō sə Ruma ahay kwa sə wahay nen.»

29 Kwayan'a, suje a mə lavay zek a sə ndabay anan aday ā ja 'am ataya, tə mbəsak anan. Bahay nga sə suje ata a sləne sa jəka Pol nə dō sə Ruma ahay nā, a ma nga pə ajəjar, bina kə jawak anan tə calalaw ahay re.

Pol a ja 'am pa 'am sə məced sə Yahuda ahay

30 Bahay nga sə suje ahay, a nan sa san anan tə dīdek a nə Yahuda ahay ta zlah pə Pol nə angama aday anaw. Anga nan, sidew a nā, a pəsak anan calalaw ahay ā alay a Pol wa. A wa bahay sə gədan dongo anā way ahay anga Mbərom, tə məced sə Yahuda ahay fok, tə halay nga. A nay anan Pol uho, a tavay anan pa 'am sə dō ahay.

23

1 Pol a zəzor anan dō sə lavay nga ataya, a wa: «Mərak uno ahay, nen nə dəfan apan anā Mbərom nə tə cəved a hus ahay biten.»

2 Ananiyas, bahay nga su dō sə gədan dongo anā way ahay anga Mbərom a sləne 'am ata cəna, a jan anā dowan aya pə cakay ana Pol ata tə dəcan pa 'am.

3 Coy, Pol a jan, a wa: «Tə dīdek a Mbərom i dəcak i iken a, iken dō sə mbadəmbada a

anan! Iken mə njahay a sa ga sariya kawa ana Tawrita sa gan may, əna kə dəfak anan apan anā Tawrita sabay, kak ka wa tē dəco nā, na!»

4 Dō a pə cakay ana Pol ataya ta jan nā: «Iken apan ki gənan anā bahay nga su dō sə gədan dongo anā way ahay anga Mbərom ata nā, kəkəmwaw? Sə tavay anan nə Mbərom!»

5 Pol a mbədahan atan apan, a wa: «Mərak uno ahay, na san sa jəka winen bahay nga su dō sə gədan dongo anā way anga Mbərom bay. Bina Deftere a ja nā: “Kā ja 'am lelibay a pu dō mə tavay a pa 'am sə dō ahay ata bay! *”»

6 Pol a san zle, ā wulen a tinen inde nā, azar su dō aya nə Saduki ahay, azar aya dukwen Farisa ahay. Anga nan a jan 'am anā məced sə Yahuda ahay tə məgalak a, a wa: «Mərak uno ahay, nen nə Farisa ahay, aday wan sə Farisa ahay re. Ta zlah upo ā man a anan nā, anga na san zle, Mbərom i slabakay anan ahay dō ahay ā məke wa tə sifa aya awan.»

7 A ja 'am ata cəna, Farisa ahay tə Saduki ahay tə dazlan anā avad uway sa 'am ata awan. Anga nan, tə gəzla zek jəban cew. 8 Anga Saduki ahay ta wa, dowan inde saa slabakay ahay ā məke wa ibay, maslay a Mbərom ahay ibay, apasay ahay dukwen ibay. Aday cəkəbay, Farisa ahay ta wa way ataya inde fok cite. 9 Abəbal awan a

* 23:5 Ca pə Gurtaaki 22.27.

zəga, miter sə Tawrita aya azar a sa day sə Farisa ahay tə slabak, tə ngəraz, ta wa: «Mə njadak ines a dowan a anan kwa kərtek bay. Izəne tə didek a maslay a Mbərom kabay apasay kà jak anan 'am. Waya sa san anaw!»

¹⁰ Mawuswes məduwen a a slabak miza asa. Bahay nga sə suje ahay ata kə jəjarak anga tã saa ngəraw anan Pol i zek wa bay. Anga nan, a jan anà suje anahan ahay tã gəba anan Pol à wulen sə do ahay wa, ta ma anan ù doh sə suje ahay.

¹¹ Sə luvon ata awan, Bahay Yesu a kan zek anà Pol, a jan, a wa: «Kâ jəjar bay! Kə đakak anan sləmay uno à Urəsalima à man a anan, aday ki i đakay anan à Ruma matanan re.»

Yahuda ahay ta gan may sa vad anan Pol

¹² Sidew a nà, Yahuda ahay tə halay nga sa ma anan 'am i zek. Tə mbađay nà, ti pa awan bay, ti sa awan bay, si ti vad anan Pol aday. ¹³ Do a sa ban 'am ataya ti zalay kwa kuro fuđo. ¹⁴ Ta zla à man ana bahay sə gəđan dundo anà way ahay anga Mbərom pi zek tə məced sə Yahuda ahay, ta jan atan, ta wa: «Mə mbađak mi pa awan bay, si mi vad anan Pol aday. ¹⁵ Həna nà, kwanay tə məced ahay, slənen do pə cakay ana bahay nga sə suje sə Ruma ahay, à nay anan ahay Pol pa 'am a kwanay. Jen anan nà, a nak ikwen sə sləne anan 'am anahan ataya lele asa. Ata manay mi vad anan winen

mənjəna sə dəzley ahay pə cakay a kwanay a jiga awan.»

¹⁶ Əna wan ana mərak a Pol a inde a sləne ti vad anan Pol. A zla ù doh sə suje ahay, a təkəren 'am ata anà Pol. ¹⁷ Pol a ngaman anà bahay sə suje ahay kərtek, a jan nà: «Zla anan wan a anan à man ana bahay nga sə suje ahay aday. Way inde i jan.»

¹⁸ Suje ata a zla anan wan ata pə cakay ana bahay nga a tinen a kutok, a wa: «Pol dowan a ma ban ata a ngumo, a wa nà nay anan wan a anan pə cakay anak, anga a nan sa jak 'am inde.»

¹⁹ Bahay nga sə suje ahay ata a ban anan wan ata à alay a wa, a zla anan kəcah tinen a cuwcuwwe. A cəce panan: «Ka wa maw?»

²⁰ Wan ata a jan, a wa: «Yahuda ahay tə banak sə cəce panak, sidew nà, ki zla anan Pol pa 'am ana məced a tinen ahay, a nan atan sa pak sləmay pa 'am anahan lele asa. ²¹ Əna kâ təmahan atan anan bay, anga do ahay inde tə zalay kwa kuro fuđo, tə pəkak anan zek, ti ba anan. Fok a tinen a tə mbađak ti pa awan bay, ti sa awan bay, si ti vad anan Pol aday. Tə lavak anan zek sa ga matanan, ta ba həna nà, 'am anak.»

²² Bahay nga sə suje ata a sləne matanan cəna, a jan anà wan ata, a wa: «Kâ saa jan anà dowan ka nak su jo 'am a anan bay!» A mbəsakay anan kutok.

*Bahay nga sə suje ahay a slan anan Pol à alay ana gu-
verner inde*

²³ Natiya, bahay nga sə suje ahay a ngaman anà bahay sə suje ahay cew, a jan atan, a wa: «Hilen anan nga anà suje ahay səkat cew, aday do sa ján pə pəles ahay kwa kuro cuwbe, do sə pəlat ahay səkat cew. Fok a tinen a t̄lavay zek sa zla à Kaysariya sə luvon t̄ njamde dəsudō. ²⁴ Liven anan anan zek t̄ pəles ahay anà Pol, i ján apan. K̄ d̄azlen anan t̄ zay à man ana guverner Felikus.» ²⁵ Aday a vinde d̄erewel a anan:

²⁶ «Nen Kəlawdiyus Lisiyas, anà Felikus, guverner məduwen awan. Iken inde zay bidaw?

²⁷ «Dowan a anan nà, Yahuda ahay ta ban anan, a nan atan sa vad anan. Nə sləne sa jəka winen do sə Ruma ahay nà, ma zla manay t̄ suje ahay sə t̄may anan. ²⁸ U no sa san ta ban anan pa maw. Anga nan, na zla anan à man sə məced a tinen aya awan. ²⁹ Na tan à nga nà, k̄ gak way t̄d̄e sə tacay anan à dangay bay, mə zakay a asa, sa vad anan à məke. Ta ban anan nə anga 'am sə p̄era a tinen ahay v̄erre. ³⁰ Nə sləne sa jəka Yahuda ahay t̄ banak sə p̄əkan zek sa vad anan nà, kwayan'a nə slənak anan ayak à man anak. Na jan anà do a sa ban anan ataya nə t̄a sa zlah apan à man anak.»

³¹ Suje ahay t̄ gəba anan Pol kawa ana bahay nga sə suje ahay sa jan atan ata awan. Sə luvon ata t̄ d̄azle anan à wulen su doh sə Antipatris. ³² Sidew a nà, suje ahay sa zla t̄ saray ata

ta may agay, əna do sə pəles ahay nə t̄ lagay anan Pol nà, dezl. ³³ T̄ d̄azle à Kaysariya nà, t̄ varan d̄erewel ata anà guverner, t̄ mbəsakan anan ayak Pol à alay inde. ³⁴ Guverner ata a jangay anan d̄erewel ata awan. A c̄əce p̄ə Pol wa, winen do sə daliyugo wuraw. A tan à nga a nay à Silikiya wa nà, ³⁵ a jan, a wa: «À alay a do sa zlah apak ataya ta nak nà, ni sləne 'am anak awan.» Aday a jan anà suje ahay nə t̄a ba anan Pol ù doh sə bahay mbala Hiridus sa han ata awan.

24

Yahuda ahay ta zlah pə Pol

¹ Pə d̄əba wa a ga luvon d̄ara nà, Ananiyas, bahay nga su do sə ḡədan d̄ungo anà way anga Mbərom, a zla à Kaysariya. Ta zla tat̄ə məced sə Yahuda azar aya, tat̄ə Tertulus, do sa san sariya sə Ruma ahay. T̄ d̄azle p̄ə cakay ana guverner Felikus kutok, ta zlah p̄ə Pol.

² T̄ ngaman anà Pol c̄əna, Tertulus a dazlan sa zlah apan pa 'am ana Felikus natiya: «Felikus, iken do ma ba awan, ava bayak a mə njahay ù kon a anan zay nə anga iken. Kon a anan a ndakay nà, anga asan way anak awan! ³ Ma njad way ataya fok nà, anga iken. Mə nḡarak anak.

⁴ «Na slak sə v̄əved 'am pa 'am anak bayak a bay, əna kem, nə c̄əce panak anga s̄ərom anak, sləne anan 'am a anan m̄ənjœk aday.

⁵ Ma tan à nga anà dōwan a anan, winen dō lelibay awan. Winen apan i pəkan 'am anà Yahuda ahay sə vəze pə dō ahay pə daliyugo fok. Winen bahay nga su dō sə ngaman atan Nazaratu ahay ata awan. ⁶ A dazlan sa ga mənjadak pu doh sə mazlaḅ a Mbərom, əna mə bənak anan. [Abay ma ja nə mi gan sariya kawa ana Tawrita a manay awan, ⁷ əna bahay nga sə suje ahay Lisiyas kə ngəzərak anan pumo wa sə məgala. ⁸ A wa dō sa zlah apan ataya tā nay pa 'am anak awan.] Kə cəcihek panan wa way ataya nà, iken a ki san way ataya fok nà, dīdek aya awan.»

⁹ Yahuda ahay fok, tə japay anan 'am a tinen tə dōwan ata, ta wa: «Way ana Tertulus sa ja ata nà, 'am dīdek aya awan.»

¹⁰ Guverner a sukwe alay pə Pol aday ā ja 'am. Pol a wa: «Na san zle, ava bayak a iken dō sa gan sariya anà dō ahay pə daliyugo a anan. Anga nan, nə taslak mivel sa vad uway pi zek wa, pa 'am anak awan. ¹¹ Kə zalak luvon kuro nga cew bay, na zlak à Urəsalima saa həran nga anà Mbərom. Kə wudīhek anan 'am ata dukwen, ki tan à nga nə kətana awan. ¹² Dōwan kə tak uno à nga ù doh sə mazlaḅ a Mbərom, nen apan ni vad uway pa 'am tu dō bay. Kwa ù doh sə wazay a manay ahay, kwa à wulen su doh təkede, dōwan kə tak uno à nga nə slabakak anan avad uway tu dō bay re. ¹³ Dōwan inde à wulen a tinen saa tavay pa

'am a tinen a sa zlah upo ata dukwen, ibay. ¹⁴ Əna ni jak way inde həna: Nen apan ni dəfan apan anà Mbərom a bije a manay ahay. Nen apan ni pərahan azar anà cəved a Yesu, cəved a aday ta wa pəra hinen ata awan. Aday dukwen, nen nə dəfan apan anà way mə vinde à Deftere a Musa inde, pi zek tə Deftere ana dō maja'am a Mbərom ahay a təke fok. ¹⁵ Manay tu dō a anaya dukwen ma wa, Mbərom i slabakay anan ahay dō ahay à məke wa, kwa dō dīdek aya awan, kwa dō lelibay aya awan. ¹⁶ Anga nan, nen apan ni rəzlen à nga sə njahay mənjenja ines pa 'am a Mbərom aday pa 'am sə dō ahay fok matanan.

¹⁷ «Nə bərak uho ava bayak awan. Pə dəḅa wa na ma tə dala a à alay inde à Urəsalima, sa man zek anà dō uno ahay. Nə gədak anan dongo anà way ahay anga Mbərom re. ¹⁸ Tu to à nga ù doh sə mazlaḅ a Mbərom nà, na ndav anan sa ga way sə təra dō cəncan a pa 'am a Mbərom ata awan. Nə halak anan nga anà dō ahay bay, aday abəbal awan ibay re. ¹⁹ Əna Yahuda ahay sə daliyugo sə Aziya nə inde à man ata awan. Tinen dukwen, kak awan a inde sa zlah anan upo nà, tā nay ta ja anan pa 'am anak kwa! ²⁰ Kabay, dō a anan ataya ta jak sədək uno sa ga à alay a nen pa 'am ana məced a manay aya ata bidaw? ²¹ A alay uno sə tavay pa 'am a

tinin dukwen, na jak 'am maza bay, si 'am inde kartekek. Na wa: «Ki gen uno sariya biten, anga do ma mac aya ti slabakay à mæke wa nà, nà ðafak apan nga.»»

²² Felikus a san 'am sà cæved a Yesu zle lele, a jan atan, a wa: «Lisiyas, bahay nga sà suje ahay kà nak nà, ni ndav anan sariya a kwanay awan.» A jan anà do ahay tâ ta 'am kutok. ²³ A jan anà bahay sà suje a sa ba anan Pol ata dukwen, à ba anan lele, əna tâ sa bənan mbiyed bay, do anahan ahay tâ gan nga lele.

Pol a kaðan bala anà atə Felikus tə Durusila

²⁴ Anahay pə dəba wa mənjoek nà, Felikus a may ahay tə uwar anahan Durusila, winen Yahuda ahay. A ngaman anà Pol, a sləne 'am anahan sə taker ahay a ðaf nga pə Almasihu Yesu nə kəkəməw ata awan. ²⁵ Pol a ja 'am pa 'am sə ðidek a Mbərom, sə alavan nga anà zek, sə sariya pə luvon sa ndav anan daliyugo ata awan. Əna Felikus a jəjar pi zek. A wa: «Coy kà slak! Zla way anak. Kà nak uno nà, ni i ngamak pac hinen asa.» ²⁶ A ga apan dukwen, izəne Pol i varan dala. Anga nan, a taa ngaman nə pac pac, sa kað bala tə winen.

²⁷ Pə dəba wa ava cew nà, Porkiyus Festus a bəmbað anan Felikus. Əna a nan à Felikus sə taslan anan mivel anà Yahuda ahay. Anga nan, a mbəsak anan Pol hwiya à dangay.

25

A nan anà Pol nà, bahay sə Ruma à saa gan sariya

¹ Festus a dæzle à Kaysariya nà, a ga luvon maakan nə a slabak sa zla à Urəsalima. ² A man ata asa, bahay sə gəðan dundo anà way ahay anga Mbərom, pi zek tu do sə lavan nga anà Yahuda ahay, ta zlah pə Pol pə cakay anahan. Ta jan anà Festus: ³ «Kak kà zlak anak à nga nà, gəbay anan Pol à Urəsalima.» Anga a nan atan sa vad anan Pol pə cæved.

⁴ Festus a mbəðahan atan apan, a wa: «Pol winen à alay sə suje ahay inde à Kaysariya. Nen a dukwen ni ma à man ata bəse. ⁵ Lele a nà, do sə lavak ikwen nga ahay tə pəruho azar à Kaysariya, ti zlah apan, kak awan a inde sa zlah apan nà, na.»

⁶ Festus kə njahak a Urəsalima i ga luvon jəmaakan kabay luvon kuro, a ma way anahan à Kaysariya. Sidew a dukwen, a zla à doh sa ga sariya, a wa ta nay anan ahay Pol. ⁷ Pol a dæzlek ayak cəna, Yahuda ahay sa nay ahay à Urəsalima wa ata, ta van nga tew. Ta zlah apan tə cæved ahay cara cara ma da 'am aya awan, əna tə njadək nga sa 'am sə tavay apan bay. ⁸ Pol a mbəða 'am pi zek wa, a wa: «Na gak anan ines kwa anà Tawrita sə Yahuda ahay bay, kwa anà doh sə mazlað a Mbərom bay, kwa anà bahay sə Ruma bay.»

⁹ A nan à Festus sə taslan anan mivel anà Yahuda ahay. Anga nan, a cəce pə Pol wa:

«Ki ngam sa zla à Urəsalima, ni saa gak sariya à man ata pə azlah a anan ataya daw?»

¹⁰ Pol a wa: «Nen mə tavay a pa man sa ga sariya ana bahay sə Ruma. Ti go sariya tədə nə, à man a anan. Ka san zle, na gak anan ines anà Yahuda ahay bay. ¹¹ Kak abay na gak ines aday tədə sa vad apan nen ata dukwen, nə cəcihek tē mbəsakay ahay nen bay. Əna kak awan a inde tədə à 'am a tinen a sa zlah anan upo ataya ibay, dōwan a inde i mba apan sə varan atan nen à alay inde nə, ibay. Na gak amboh, zla anan sariya uno à man ana bahay sə Ruma ite!»

¹² Festus tu dō anahan ahay ta ma anan 'am i zek. Coy Festus a wa: «Kə cəcihek sa zla à man ana bahay sə Ruma ata nə, ki zla à man ana bahay sə Ruma a kutok!»

Pol winen pa 'am ana Agaripa

¹³ A ga luvon ahay mənəcək pə dəba anahan a wa nə, atə bahay Agaripa tə mərak anahan uwar a tə ngaman Bernike, ta nay ahay saa jan 'am anà Festus à Kaysariya. ¹⁴ Tə njahay à man ata mənəcək nə, Festus a təkəren 'am ana Pol anà bahay, a wa: «Dōwan a inde à man a anan tə bənay ahay à bahay ana Felikus wa. ¹⁵ A alay a nen à Urəsalima nə, bahay sə gədan dūngo anà way ahay anga Mbərom pi zek tə məcəd sə Yahuda ahay ta zlah apan, ta wa nə ban anan ta sa man anan mungok. ¹⁶ Əna na jan atan nə, pə sariya sə

Ruma ahay nə dōwan a ta zlah apan ata pi zek tu dō anahan a sa zlah apan ataya, ti vad uway pi zek wa à man sa ga sariya. I mbəđahan apan anà nga anahan pə way a tinen sa zlah anan apan ataya awan. Kak matanan bay nə, ti varan anan dōwan a ta zlah apan ata anà suje ahay bay. ¹⁷ Tinen a fok tə dəzley à man a anan cəna, na gak munok bay jiga awan. Sidew a kwayan'a nə njahay pə sariya awan, na wa tē gəbay anan dōwan ata awan. ¹⁸ Dō a sa zlah apan ataya tə slabakak sa ja 'am, əna ta jak awan a inde lelibay a kawa anuno sə bayak apan ata bay. ¹⁹ Na ca apan asanaw nə, sə slabak à wulen a tinen cəna, avad uway sa 'am pə pəra a tinen ahay, aday pə dōwan a inde tə ngaman Yesu, kə məcak əna Pol a wa winen tə sifa awan. ²⁰ Nen dukwen nə sənək sə wudeh anan ləbara ata lelibay. Anga nan na jan anà Pol nə: «Ki ngam sa zla à Urəsalima daw? Mi i gak sariya à man ata awan.» ²¹ Əna Pol a cəce tē saa gan sariya nə, əga bahay sə Ruma. Anga nan, na wa tē ban anan lele hus pə luvon a ni saa slənan anan ayak anà bahay sə Ruma.»

²² Agaripa a mbəđahan apan anà Festus, a wa: «Nen dukwen, u no sə sləne anan ləbara ana dōwan ata awan.»

Festus a wa: «Ki i sləne anan sidew.»

²³ Sidew a cəna, atə Agaripa tə Bernike ta nay tə mazlaḅ sə bahay awan, dō ahay tinen

apan ti hëran atan nga. Ta zla à man sə halay nga, tə bahay nga sə suje ahay pə kərtek awan, pi zek tu dō sə wulen su doh a tinen lele aya fok re. Festus a wa tē gəbay anan Pol. ²⁴ Tə dazley anan tə Pol cəna, Festus a jan anà bahay Agaripa, a wa: «Iken bahay Agaripa pə kərtek a tu dō a mə japay aya à man a anan ataya fok, kə cinen anan anà dōwan a anan zle. Yahuda ahay fok kwa à Urəsalima, kwa à man a anan, ta zlah apan pi nen. Tinen a fok ta wa nê mbəsak anan tə sifa bay. ²⁵ Əna na tak anan à nga anà awan a tədə sa vad anan apan ata bay. Aday winen a a cəce dukwen nê slənan anan ayak anà bahay sə Ruma. Natiya kutok, na gak anan may tã saa gan sariya à man ata awan. ²⁶ Əna na san awan a ni vinden ayak anà bahay sə Ruma ata pə dōwan a anan bay re. Anga nan, na nay anan pa 'am a kwanay, mə zakay a adəka nà, pa 'am anak, iken bahay Agaripa, anga aday pə dəba sə bənan bitem anà 'am anahan a wa nə, ni san way a tədə sə vinde apan ata kutok. ²⁷ Bina abayak nga uno kə ngəmak sə slənan ayak dō anà bahay sə Ruma mənəna sə vinde anan way anahan a sa ga ata bay.»

26

¹ Agaripa a jan anà Pol: «Cəved inde mə varak a sa ja 'am pi zek wa.»

Pol a cakaf alay à mburom, a ga 'am pi zek wa, a wa: ² «Suse bahay Agaripa, nə

taslak mivel sa ja 'am uno biten pa 'am anak. Way ana Yahuda ahay sa zlah anan upo ataya fok, ni dakak anan. ³ Anga iken nà, ka san pəra sə Yahuda ahay zle, ka san way a tinen ahay sə bəbal anan awan ataya zle fok re. Anga nan, nə rəke panak nà, ban mivel sə sləne anan 'am uno nə fok.

⁴ «Yahuda ahay fok ta san anjahay uno zle. Kwa à alay a nen ù kon uno cədew a mba ata awan, ta san anjahay uno zle. Kwa à Urəsalima dukwen, ta san anjahay uno zle re. ⁵ Ta san zle kwakwa, nə pərahan azar nà, anà atatak way sə Farisa ahay, atatak way ma da 'am a cəvedabay ata awan. Kà nak atan dukwen, ti side anan re. ⁶ Həna, nen à sariya inde tə tinen dukwen nà, anga nə dəfan ide anà way a Mbərom sə zlapay anan anà bije a manay ahay ata awan. ⁷ Zahav a manay ahay kuro nga cew dukwen, tinen apan ti dəfan ide anà way ata awan. Bina tinen apan ti dəfan apan anà Mbərom, luvon tə ipec nà, anga na awan. Ba məduwen, Yahuda ahay ta zlah upo nà, nə dəfan apan nə anà 'am ata awan. ⁸ Kwanay Yahuda ahay, kə təmihen sa jəka Mbərom i mba apan sə slabakay anan dō ma mac aya à məke wa bay nà, angamaw?

⁹ «Nen a ta nga uno dukwen, nə rəzlek anan à nga wa sa nes anan sləmay a Yesu sə Nazaratu ata awan. ¹⁰ Na ga mer su way ata nà, à

Urəsalima. Bahay sə gədan dundo anə way ahay tə varak uno cəved sə dərazl anan do a Yesu ahay à dangay. Ta sak a gan atan sariya sa vad atan à məkə dukwen, a taa zlo à nga re. ¹¹ Saray bayak awan, na zlak ù doh sə wazay ahay, nə bənak atan mbiyed cəvedabay. Na gak atan bəlaray sə təra anan sləmay a Yesu à məndak. Mivel kə zəbak nen tə mindel, hus na zlak à wulen su doh su kon ahay dəren dəren aya saa gay atan ahay alay à man ataya wa re.

¹² «Natiya, pə luvon a inde, nen apan ni zla à Damas. Sə vuro cəved a nà, bahay sə gədan dundo anə way ahay. ¹³ Ba məduwen, man ipəc a ga nà, nə canan anə jiyjay sə awan a nay à mburom wa, a zalay jiyjay ana pac nə gam gam lele. A van umo nga tew, manay tu do uno sa zla jiga ataya awan. ¹⁴ Manay a fok mə slahay mbortoto à məndak. Aday nə sləne dundo a u jo ahay 'am ta 'am sə Yahuda ahay, a wa: “Sol, Sol, kə jugwar puno wa 'am jiga nà, angama kərtek anaw? Iken apan ki njahay pə kudəs anak anga sa ga vərəm ti nen.”

¹⁵ «Nə cəce, na wa: “Iken nə wayaw, bahay uno?”

«Bahay Yesu a mbəduho apan, a wa: “Nen Yesu, dowan a iken sə jugwar panan wa 'am ata awan. ¹⁶ Əna slabak, tavay! Na kak zek nà, aday kə təra do si mer su way uno. Nə walak iken sa jan anə do ahay way nen sa

kak anan ata, tə way nen saa dakak anan ata re. ¹⁷ Ni tam iken à alay sə Yahuda ahay wa, tə alay su do su kon azar aya ata wa fok re. Ni slan iken pə cakay a tinen, ¹⁸ anga aday kə təban atan anan ide, kà nay atan i ide zənzen a wa, i ide jiyjay a inde, kà tam atan à məgala ana Fakalaw wa, kà zla atan à alay ana Mbərom inde. Natiya kutok, ti njad apəse 'am sə ines a tinen ahay, ti zla à man sə njahay ana Mbərom pə kərtek a tu do anahan sa daf nga pi nen a azar ataya awan.”

¹⁹ «Anga nan kutok, bahay Agaripa, nə dəfan apan nà, anə way Mbərom su ko anan ahay kwa à mburom wa ata awan. ²⁰ Na lah sə wazay anan 'am ata nà, à Damas, à Urəsalima, aday pə daliyugo sə Yahudiya fok. Pə dəba anahan a wa, nə pərahan azar sə wazan anə do su kon azar aya re. Nə wazan atan nà, tē mbəsak ines a tinen ahay, tē mbəda 'am pə Mbərom, tã ga mer su way a tədə anga tē mbədəhak anan ləen anə ines ata kutok. ²¹ Yahuda ahay ta ban nen ù doh sə mazlaḅ a Mbərom nà, anga nan. A nan atan sa vad nen à məkə sa ndaw. ²² Əna hus ahay həna biten, Mbərom kə mbəsakak nen bay, kà mak uno zek. Anga nan, nen mə tavay a pa 'am sə do ahay fok anga sə dakay anan didek sa 'am anahan anə do lele aya pi zek tu do kəriya aya awan. Nə wazak awan maza bay, si way ana Musa tu do maja'am a Mbərom ahay sa

ta ja apan ti tæra ataya awan.
²³ Ta wa: Almasihu i sa lirew, i mac, aday i lah sæ slabakay à mæke wa, i kay anan jiyjay sæ sifa anahan anà Yahuda ahay, aday anà dō su kon azar aya ite re.»

²⁴ Pol winen apan i tæker 'am ata matanan mba, Festus a jan tæ mægalak a, a wa: «Pol, kə vawak nga! Asan way anak a kə zalak ata, kə tærak iken à mændak. Ka san awan sabay.»

²⁵ Pol a mbædfahan apan anà Festus, a wa: «Ba mæduwen, nga a vuwo bay! Wita 'am tæde ni jak anan ataya, aday 'am didek aya re.
²⁶ Agaripa dukwen a san zle coy, awan a inde mi der aya uda panan wa ibay, anga tæ tæra aday nà, à mider aya inde bay. ²⁷ Iken bahay, kə dæfak nga pa 'am ana dō maja'am a Mbærom ahay bidaw? Na san zle, kə dæfak patan nga.»

²⁸ Agaripa a jan anà Pol: «Bæse matanan ca, a nak sæ tæra nen dō ana Almasihu a daw?»

²⁹ Pol a mbædfahan apan, a wa: «Kwa â ga næ bæse hæna, kwa â ga næ bæse hæna bay, nen apan ni gan amboh anà Mbærom nà, iken tu dō sæ slæne 'am a anan ataya fok næ kâ tæren kawa nen a re, æna tæ calalaw aya à alay inde bay.»

³⁰ Matanan, bahay tæ guverner tatæ Bernike fok tæ slabak à man ata wa. ³¹ Tinen apan ti zla way a tinen ata nà, ta jan i zek ahay, ta wa: «Dowan a anan nà, kà gak way lelibay a tæde sa vad anan

à mæke kabay sæ tacay anan apan à dangay bay.»

³² Bahay Agaripa a jan anà Festus, a wa: «Ta wa abay dowan a anan â cæce tâ sa gan sariya à Ruma bay nà, di mbæsak anan.»

27

Ta slan anan Pol à Ruma

¹ 'Am a sa jæka mi zla pæ daliyugo sæ Italiya tæ kwalalan ata a tavay nga nà, tæ varan anan Pol tu dō a azar a ma ban ataya à alay inde anà Yuliyus, winen bahay sæ suje à wulen ana suje ana bahay sæ Ruma ahay. ² Ma zla à kwalalan inde kutok. Kwalalan ata nà, a nay à wulen su doh sæ Adaramitiya wa, man sa zla ta 'am sæ bælay pæ daliyugo sæ Aziya. Dowan a inde tæ ngaman Aristarkus, winen dō sæ Tesaloniki ahay pæ daliyugo sæ Makedoniya, winen tæ manay re.

³ Sidew a nà, mæ dæzle à Sidon. Yuliyus sæ dowan ata nà, a gan sumor anà Pol ta sæ varan cæved â zla à man ana car anahan ahay tâ gan nga.

⁴ Mæ slabakay ahay à man ata wa kutok, ma van nga anà Kiprus ta day sæ alay puway, bina ta day sæ alay gula nà, mad kæ varak umo cæved bay.

⁵ Ma zla bæse tæ daliyugo sæ Silikiya tæ Pamfiliya, mæ dæzle à wulen su doh sæ ngaman Mira ata pæ daliyugo sæ Lisiya.

⁶ Bahay sæ suje ahay a tan à nga anà kwalalan hinen næ, à man ata awan. Kwalalan ata dukwen, a nay à Aleksandriya wa, aday i zla à Italiya. A daf uda manay kutok.

⁷ Luvon ahay əngal nà, ma zla anga anga tətibay. Kà dak umo 'am sə dəzle à Kənidus. Mad kə gafak umo 'am sa zla pa 'am. Anga nan, ma zla tə daliyugo sə Kereta, ta day sa mad ibay ata awan, ma zla ta day sə ngaman Salamoni ata awan. ⁸ Sa zla pa 'am kà dak umo 'am, əna mə dəzle à man a sə ngaman Man sə Dazay Lele ata awan, winen dəren tə wulen su doh sə ngaman Lasaya ata bay.

⁹ Ma gak ayak munok pə cəved bayak awan. Azar uko sa ga sumaya ata dukwen, alay a kə ndəvak. Aday azla tə kwalalan dukwen, a da 'am cəvedabay, anga alay sə vəvara ahay kà slak. Anga nan, Pol a jan anà dō sa 6al kwalalan ataya, a wa: ¹⁰ «Kwanay dō ahay, azla a mənuko a anan i i dak uko 'am. Way a mənuko ahay ti i lize tə kwalalan a təke. I dahay pə way ahay cəna coy bay re, sifa a mənuko aya dukwen kà nak ti lize.» ¹¹ Əna bahay sə suje ahay tə tinen ata a təma dam nà, 'am ana bahay nga sə kwalalan ta 'am ana dō sa 6al kwalalan ata sa ja, bina 'am ana Pol cəna, a gan may bay. ¹² Mə zakay a dukwen, man a sə tavay uda ata nà, lele sə tavay uda tə alay sə vəvara a bay. Anga nan, zek məduwen su dō a dukwen a gan may sə slabak à man ata wa. Kək i ga zek cəna, ti i ba à Fenika. Fenika ata dukwen nà, man sə tavay sə kwalalan ahay pə daliyugo sə Kereta. A mbəda 'am pə bəlay si ta day sa pac sə slahay ü doh.

Vəvara məduwen a a slabak

¹³ Mad sə walay a dazlan sa 6al mənjoek mənjoek cəna, a ga patan nə tə njadak way a sa zlan atan à nga ata awan. Tə pəsak anan njamde sə tavay anan kwalalan à 'am inde ata awan. Ta zla ta 'am sə bəlay sə Kereta ata gəlan'a. ¹⁴ Əna kə njahak bay jiga awan, vəvara a məgala sə ngaman Urakilon ata a nay à dara wa, a slabak pumo. ¹⁵ Kwayan'a a ban anan kwalalan gec, a mba apan sə tavan pa 'am bay. Anga nan, mə mbəsak anan vəvara ata à dəröd anan adəka cukutok. ¹⁶ Ma zla bəse tū kon a sə ngaman Kawda winen à 'am inde ata awan. Ma man uda pə vəvara wa mənjoek. A man ata wa kutok, ma ban anan kwalalan a manay a cədəw ata sə məgala anga aday à saa lize pumo wa bay. ¹⁷ Tə cakaf anan kwalalan a cədəw ata, ta dəf anan à məduwen inde. Pə dəba anahan a wa, ta 6an anan winen a məduwen ata tew tə liber. Dō sa 6al kwalalan ahay tə jəjarak sa mban anà wiyen sa day sə Libiya. Anga nan kutok re, tə pəsak anan zana sa haw anan kwalalan ata awan. Tə mbəsakan anan kwalalan anà mad à zla anan kawa sa nan kutok. ¹⁸ Vəvara kə mbəsakak sa 6al bay hway apan. Anga nan, sidew a nə tə guce anan way ahay à kwalalan wa. ¹⁹ Sidew a hinen asa, tə guce anan dədom sə kwalalan azar aya pi zek tə zana anahan azar aya tə alay a tinen aya awan. ²⁰ Mə

canak anan anà pac bay, anà mawuzlawazl bay, i ga luvon ahay bayak awan. Vəvara ata kə mbəsakak sa 6al bay. Manay aya dukwen, ma jak sa jəka mi tam bay a re.

²¹ Kə njahak bayak a do ahay ta pak awan bay. Natiya kutok, Pol a slabak, a jan atan, a wa: «Kwanay do ahay, suwan abay kə təmihen 'am uno sa jak ikwen ata, dē slabak à Kereta wa bay. Kə təmihen matanan cəna, tiya nà, dī ga dəce bay, way a mənuko ahay ti lize puko wa bay re. ²² Əna həna nen apan ni cəce pikwen wa, bənen mbac lele. Dowan saa mac kwa kərtek ibay, si kwalalan saa lize dəkdek. ²³ Anga avad a sə luvon bine siwaw nà, Mbərom uno nen sə dəfan apan ata a slənay ahay maslay anahan pə cakay uno, ²⁴ a wa: “Pol, kə jəjar bay! Tə dīdek a ki tavay pa 'am ana bahay sə Ruma. Təma! Mbərom kə gak anak sumor, bina do a anaya à kwalalan inde ata fok ti lize kwa kərtek bay.” ²⁵ Anga nan, do ahay, kə jəjiren bay. Nə dəfak nga pə Mbərom, i ga anan kawa anahan a su jo ata awan. Dowan i lize bay. ²⁶ Aya əna, vəvara i lize anan kwalalan a anan pu kon a inde à mamasl sə bəlay.»

²⁷ Kə gak həna luvon kuro nga anahan a fudo, vəvara winen apan i ra manay sa man nga à bəlay a məduwen ata inde hwiya. Man luvon a ga cəna, a ga pu do sa 6al kwalalan ahay nà, manay

apan mi dəzle pə yugo. ²⁸ Tə dazay anan liber tə rəslom ma 6an aya apan ata à a'am inde, anga sə lavay anan sədek sə a'am awan. Ta tan à nga nà, a'am a nə sədek i ga miter kwa kuro fudo. Tə hədek mənjoek asa, ta tan à nga i ga miter kwa kuro maakan. ²⁹ Tə jəjarak, anga vəvara i sa zla anan kwalalan à man sə pəkərad ahay. Anga nan, tə dazay anan njamde sə tavay anan kwalalan à a'am inde ataya fudo ta sə dəba sə kwalalan. Tinen apan ti ga amboh, aday ide à cəde bəse. ³⁰ Do sa 6al kwalalan ahay, abay a nan atan sə dazay wa aday ti zla way a tinen. Tə dazay anan wa kwalalan a cədeu ata awan, ta ga kawa abay a nan atan sə dazay anan njamde sə tavay anan kwalalan à a'am inde ata, ta day sa 'am ana kwalalan a re. ³¹ Əna Pol a dazlan sa jan anà suje ahay pi zek tə bahay a tinen, a wa: «Kak do sa 6al kwalalan ahay tə njahak à kwalalan inde bay cəna, ki təmen bay.» ³² Matanan, suje ahay ta slad anan liber sa 6an anan kwalalan a cədeu ata pə kwalalan məduwen ata awan, tə mbəsakak anan ayak kwalalan a cədeu ata a slahay à a'am inde.

³³ Coy ide winen apan i cəde bəse kutok, Pol a jan atan nə tã pa way, a wa: «Luvon kuro nga anahan a fudo, kə jəjiren, ki pen awan bay. ³⁴ Kak a nak ikwen sa tam anan sifa a kwanay nà, kem, pen way həna mənjoek kutok. Əna kwa

sibøk sa nga a kwanay kærtek saa lize nà, ibay.»³⁵ A ndav anan 'am anahan ata cæna, a gæba way sa pa, a ngæran ayak anà Mbærom pa man sè idè a tinen ahay fok. A gæzla anan i zek wa, a dazlan sa pa.³⁶ Ajalay nga a tinen a fok a dæle, ta pa way kutok.³⁷ Do a abay à kwalalan inde ataya mæ baslay zek manay sækat cew tæ kwa kuro cuwbe nga anahan mbærka (276).³⁸ Ta rah lele nà, tæ guce anan ndaw à a'am inde anga aday kwalalan à ba sabay.

Kwalalan ana atæ Pol kà lizek

³⁹ Idè a cæde lele kutok nà, do sa 6al kwalalan ahay fok, ta san sa jæka tinen ahaw bay jiga awan. Tæ canan anà man sè wiyen sa 'am sè bælay. Kak i ga zek nà, a nan atan abay sa zla anan kwalalan à man ata aday à nga uda awan.⁴⁰ Anga nan, ta slad anan liber sè njamde sè tavay anan kwalalan à a'am inde ataya, tæ mbæsak atan à a'am inde. Tæ dazlan tæ pæsak anan liber sè dædom sa tan cæved anà kwalalan ataya awan. Tæ cakaf anan zana sa day sa 'am sè kwalalan, anga aday vøvara à zla anan kwalalan pa man sè wiyen ata awan.⁴¹ Əna kwalalan a tavay way anahan dek, anga man ata næ sædek bay. Kwalalan a nga ta day sa 'am à wiyen inde gec. Mæsugurndolon sè a'am a nay, a kad anan kwalalan ta sè dæba anahan a wa.

⁴² A nan abay anà suje ahay sa vad anan do sè dangay

ahay anga tâ saa zlæzlov aday sa haw way a tinen ahay bay.⁴³ Əna bahay sè suje ataya a gafan atan 'am sa ga kawa ana tinen sè bayak ata awan, anga a nan sa tam anan sifa ana Pol. Coy, a jan anà do sa san sè zlæzlov ataya tâ lah pa 'am à a'am inde.⁴⁴ Anà do azar aya ite nà, a jan atan næ tâ ban alay à dædom sè kwalalan ma kad ataya, ti dazay anan à a'am inde. Mæ dæzle pæ dædala fok a manay a zay nà, matanan kutok.

28

Pol winen à Malta

¹ Mæ dæzle pæ dædala zay nà, mæ slæne slæmay ana man ata næ tæ ngaman Malta.² Do sa man ataya tæ tæma manay tæ ataslay mivel a lele. Tæ hanan umo uko, anga iven winen apan i ga, aday mad dukwen a ga ike.³ Pol a ray dædom sa pak pæ uko. Uko sa ban pæ dædom cæbak ata nà, dædew a nay ahay à dædom ata wa, a rac anan Pol pæ alay.⁴ Do su kon ataya tæ canan anà dædew mæ tapan a pæ alay ata nà, ta wa: «Avad uway a ibay! Dowan a anan næ do sa vad nga su do. Kwa à ga hæna kè tæmak à a'am wa dæp nà, mbærom a mænuko sè ngaman Didek ata næ i mbæsak anan tæ sifa a bay.»⁵ Aya əna, Pol a mba-zlay anan dædew ata, a slahay à uko inde. Awan kè hanak apan kwa mænjoek bay.⁶ A ga patan nà, i mac bæse, kabay alay anahan i tar. Əna kè njahak bayak a, awan kè gak anan bay. Tæ bayak asa, ta

wa: «Cəkəbay, i ga nà, winen nà mbərom a kərtek a re!»

⁷ Bahay sa man ata nà, tə ngaman Publiyus, doh anahan a nə dəren ta man ata bay. A ra manay àga winen, mə njhak luvon maakan, winen apan i pan umo way lele. ⁸ Bəbay ana Publiyus ata, winen mə nahay a, nga a bərzlan, aday azay a ruhan re. Pol a zla à man ana dōwan a dəvac ata, a ga amboh anga winen, a dəfan alay pa nga, a mbar anan. ⁹ Pə dəba anahan a wa dukwen, dō sə dəvac sa man ata azar aya fok ta nay à man ana Pol, a mbar atan. ¹⁰ Tə varak umo magwagway ahay bayak awan. Manay apan mi zla way a manay coy, mi ján à kwalalan inde dukwen, tə varak umo way sa man umo zek pə cəved ahay re.

Pol a slabak sa zla à Ruma

¹¹ Pə dəba anahan a wa kiya maakan nà, ma zla tə kwalalan sa nay ahay à Aleksandriya wa. A alay sə vəvara nà, kwalalan ata winen à man ata awan. Kwalalan ata nà, tə ndakak apan pəra sə mbərom ahay cew, tinen muwsa ahay sə ngaman Kastor tə Polok ata awan. Kwalalan ata kà vak à man ata awan. ¹² Mə dəzle à wulen su doh sə ngaman Sirakus ata awan, mə njhay à man ata luvon maakan. ¹³ Mə slabak à man ata wa, ma zla à wulen su doh sə ngaman Regiyus ata awan. Sidew anahan a nà, mad sə walay a dazlan sa bal. Sidew a asa, mə dəzle à man sə dazay à Potiyoli. ¹⁴ Ma tan à nga

anà dō a Yesu ahay à man ata awan. Ta jan umo nə mə njhay àga tinen lumo pam lele. Mə lavay zek sa zla à Ruma nà, matanan kutok. ¹⁵ Mərak ahay à Ruma tə sləne ləbara a manay nà, ta nay ahay à wulen su doh sə ngaman Lumo sə Apiyas, aday à wulen su doh sə ngaman Man sə Tavay Maakan ata awan, anga aday mə zlangay tə tinen. Pol a canan atan cəna, a ngəran anà Mbərom, anga kə njadak məgala.

¹⁶ Mə dəzle à Ruma cəna, tə varan cəved anà Pol sə njhay ù doh anahan cara, əna suje inde a ba apan.

Pol winen à Ruma

¹⁷ Pə dəba anahan a wa luvon maakan cəna, Pol a ngaman anà dō sə lavan nga anà Yahuda ahay à Ruma ataya awan. Tə halay nga lele nà, a jan atan, a wa: «Mərak uno ahay, na gak awan pu dō a mənuko ahay bay, na gak awan pə atətak way ana bije a mənuko ahay bay, əna tə bənak nen à Urəsalima, tə varan ahay nen à alay inde anà Ruma ahay. ¹⁸ Tə cəce puno wa way uno sa ga ata nà, a nan atan abay sə mbəsak nen, anga ta tan à nga na gak awan a inde təde ti vad apan nen a bay. ¹⁹ Əna a nan anà bahay sə Yahuda ahay tə mbəsak nen bay. Anga nan, nə cəce, na wa tã su go sariya àga bahay sə Ruma, kwa á ga nə na gak anan may sa zlah pu dō uno ahay bay dəp nà, na. ²⁰ Anga

nan kutok, nə cəce, na wa d̄ē zlangay, bina u no k̄ē s̄enen t̄ə jaway nen kawa h̄əna anan d̄ukwen, anga na d̄af nga p̄ə d̄owan a Is̄əra'ila ahay fok sa ba ata awan.»

²¹ T̄ə mb̄ədahan apan, ta wa: «Manay m̄ə sl̄ənek awan a anga iken ibay. D̄owan inde k̄ā nak ahay t̄ə d̄erewel a à alay inde anga iken à Yahudiya wa ibay. M̄ərak ahay t̄ə t̄ək̄erek umo l̄əbara s̄ə awan lelibay p̄ə iken ibay a re. ²² Əna ma gan may n̄ā, m̄ə sl̄əne t̄ə alay a manay a, 'am anak awan, anga kwa aha fok c̄əna, d̄o ahay t̄ə k̄əd̄ey anan d̄o ana Yesu ahay.»

²³ Ta d̄af luvon a aday ti i halay nga asa ata awan. Luvon ata a d̄əzley ahay c̄əna, d̄o s̄ə halay nga à man ana Pol ataya t̄ə zalay s̄ə kwakwa ata awan. Pol a d̄akan atan anan 'am s̄ə bahay a Mb̄ərom n̄ə hway. A r̄əzlen à nga s̄ə d̄akan atan anan 'am a Yesu n̄ə ndek̄ərk̄erre t̄ə c̄əved s̄ə Tawrita, aday t̄ə deftere ana d̄o maja'am a Mb̄ərom ahay fok. ²⁴ Azar s̄ə d̄o ahay t̄ə t̄əmahak 'am a Pol sa jan atan ata awan, əna azar s̄ə d̄o ahay aya t̄ə t̄əmahak it̄əbay. ²⁵ Tinen apan ti vad̄ uway à wulen a tinen, aday ta ta 'am kutok. Əna ta saa ta 'am ata n̄ā, 6a Pol k̄ā jak atan 'am inde k̄ərt̄ek, a wa: «Way ana Apasay C̄əncan a sa jan an̄ā bije a kwanay ahay t̄ə dungo ana d̄o maja'am a Mb̄ərom Ezaya n̄ā, d̄id̄ek awan. ²⁶ Mb̄ərom a wa:

“Zla, ka sa jan an̄ā d̄o uno ahay n̄ā:

Ki p̄əken sl̄əmay lele, əna ki s̄ənen awan bay.

Ki z̄əzuren way lele, əna ki cinen anan an̄ā awan bay.

²⁷ Anga d̄o a anaya n̄ā, nga a tinen n̄ə m̄ə kuray aya awan,

t̄ə r̄əd̄ak anan sl̄əmay a tinen ahay,

t̄ə tacak anan id̄e a tinen ahay.

Kak matanan bay c̄əna,

abay ti canan id̄e,

ti sl̄əne sl̄əmay,

ti san way,

ti mb̄əda 'am pi nen, ni mbar atan.*»

²⁸ Pol a jan atan asa, a wa: «S̄ənen a kutok n̄ā, Mb̄ərom k̄ə t̄əbak c̄əved sa tam an̄ā d̄o su kon azar aya h̄əna. Tinen n̄ā, ti sl̄əne l̄əbara anahan.»

[²⁹ P̄ə d̄ə6a sa 'am ataya wa n̄ā, Yahuda ahay ta zla way a tinen, tinen apan ti vad̄ uway t̄ə mindel à wulen a tinen.]

³⁰ Ava cew n̄ā, Pol m̄ə nja-hay a ù doh s̄ə masa. A t̄əma mb̄əlok anahan ahay fok n̄ə lele. ³¹ A wazay anan 'am s̄ə bahay a Mb̄ərom, a d̄akan anan l̄əbara ana Bahay a m̄ənuko Yesu Almasihu an̄ā d̄o ahay. A ja 'am m̄ənjəna aj̄əjar, aday d̄owan k̄ə gafak anan 'am bay.

* 28:27 Ca p̄ə Esaaya 6.9-10.

Derewel ana Pol sə vinden ayak anà dō sə

Ruma ahay Adakay way pə deftere a anan

Derewel a zəbor a anan nà, Pol a vinden anan ayak anà egliz à Ruma. Ruma aday nà, kə tərak wulen su doh zek məduwen a sə daliyugo a fok. A ga nà, kawa kula Pol kà zlak à Ruma fan bay. Anga nan kutok, a tətakan atan ayak way ahay bayak a dəc dəc pə cəved a Mbərom sə varan anà dō ahay aday ti tam ata awan.

Nga sa 'am ahay

Pol a dəkay anan zek anahan (1.1-17)

Pa 'am a Mbərom nà, dō ahay fok ta gak ines (1.18 - 3.20)

Mbərom a təma dō ahay nə kəkəməw (3.21 - 4.25)

Anjahay wiya su dō sa daf nga pə Yesu ahay (5.1 - 8.39)

Mbərom a ngaman anà Isəra'ila ahay (9.1 - 11.36)

Anjahay su dō a Yesu ahay à wulen a tinen inde (12.1 - 15.13)

Aja 'am ahay (15.14 - 16.27)

Pol ajan ayak 'am anà dō sə Ruma ahay

¹ Sə vindek ayak derewel a anan nà, nen Pol, dō si mer su way ana Yesu Almasihu. A ngumo aday nà təra dō maslan anahan awan, nen mə walay a sə dəkay anan ləbara anahan mugom a

anà dō ahay. ² Ləbara ata aday nà, Mbərom a kə zlapak uko anan ahay tə dungo ana dō maja'am anahan ahay kwakwa, tə vinde anan à Deftere anahan inde. ³ Ləbara ata nà, pə wan anahan, Bahay a mənuko Yesu Almasihu. Winen mə wahay a pə daliyugo nà, à dala mbak ana bahay Dawuda inde. ⁴ Mbərom a slabakay anan ahay à məke wa tə məgala ana Apasay Cəncan awan. Matanan kutok, Mbərom a dəkay anan nə Yesu Almasihu, Bahay a mənuko, winen wan anahan awan. ⁵ Tə winen a kutok, Mbərom a təra nen dō maslan anahan awan. U go sumor ata nà, aday nà zla saa dəkay anan 'am anahan anà dō su kon azar aya awan, aday tã daf apan nga, tã dəfan apan lele. Natiya, ti həran nga anà sləmay a Yesu Almasihu kutok.

⁶ Kwanay Ruma ahay, kwanay dūkwən à wulen su dō ataya inde. Mbərom a ngamak ikwən nà, aday kə tərən dō ana Yesu Almasihu ahay. ⁷ Anga nan kutok, nə vindek ikwən ayak nà, à kwanay dō a Mbərom a sə pəlay ataya awan. A ngamak ikwən nà, aday kə tərən dō anahan aya awan.

Mbərom Bəbay a mənuko tə Yesu Almasihu Bahay a mənuko, tã gak ikwən sumor, aday tã varak ikwən zay a tinen.

A nan anà Pol sa zla à Ruma

⁸ Mama'am aday nà, nà ngèran anà Mbərom anga kwanay a fok tə sləmay ana Yesu Almasihu. Angamaw? Anga dō ahay bayak a pə daliyugo tinen apan ti sləne nà, kwanay apan ki dəfen nga pə Yesu Almasihu. ⁹ Pac pac nen apan ni ga amboh cəna, nə bayak nə pə kwanay awan. Way a nen sa ja həna ata dūkwen nà, Mbərom awan a san zle, na ja ata nà, 'am didek awan. Winen a aday nà, na gan mer su way a dūkwen tə mivəl kərtek awan. Na gan mer su way sə dəkay anan ləbara a mugom a pə wan anahan Yesu Almasihu.

¹⁰ Na gan amboh həna, aday ā vuro cəved sa zlak ayak āga kwanay. Kak way ata kà zlak anan ā nga ite nà, ni zlak ayak kutok. ¹¹ Anga na gak anan may nə bayak a sa zlak ayak saa varak ikwen ahay way ana Apasay Cəncan a sə vuro ataya awan, anga aday kə njiden məgala anahan. ¹² Na ja adəka nà, varuko anan məgala i zek ahay lele, anga mənuko də dəfak nga pə Yesu Almasihu.

¹³ Mərak uno ahay, u no dūkwen, sənən apan aday nà, na gak anan may sa zlak ayak āga kwanay nə saray bayak awan. Əna hwiya nə njadak cəved a bay way anahan. U no sa zlak ayak saa ga mer su way ā wulen a kwanay kawa anuno sa taa ga ù kon azar aya ata re, anga aday kə zəgihen anan sə pərahan azar anà Yesu lele. ¹⁴ Mbərom kə

varak uno mer su way ā alay inde. Natiya təktek ni dakan anan ləbara ata anà dō ahay fok. Nə dakan anan anà dō mə vəzle aya aday anà dō mə vəzle a itəbay ataya re. Nə dakan anan anà dō mə jangay aya aday anà dō mə jangay a itəbay ataya re. ¹⁵ Anga nan kutok, na gan may tə mindel sə dəkak ikwen anan ləbara a Yesu ata anà kwanay Ruma ahay re.

Ləbara ana Yesu nà, məgala awan

¹⁶ Nen tə ataslay mivəl a sə dəkay anan ləbara ana Yesu. U go waray bay. Anga ləbara a mugom ata nà, məgala ana Mbərom uda awan sa tam anan dō sa daf nga pə Yesu Almasihu ataya fok. A varan cəved pa 'am nə anà Yahuda ahay aday ù dō su kon azar aya re. ¹⁷ Ləbara a mugom ata a dəkay aday nà, Mbərom a təra anan dō zənzen a, dō didek a pa 'am anahan a nə kəkəmwaw. A nan nà, dō ahay tā daf nga pa wan anahan cəna coy. Cəved maza inde sabay. A təra nə kawa ana Mbərom a sa ja ā Deftere anahan inde ata awan, a wa: «Dowan a kə dəfak nga pə Mbərom cəna, i təra anan dō didek a pa 'am anahan. Ata dowan ata i njad sifa didek awan.*»

Mbərom a ga mivəl pə ines sə dō ahay fok

¹⁸ Aya əna, mivəl a Mbərom winen apan i kay uho anga sa ga sariya pə huwan su

* 1:17 Ca pə Habakuk 2.4.

dó zænzen awan, bina tinen tē dēfan apan bay, tē hēran nga bay. Mbərom i gan atan sariya anga way a tinen a sa ga ata nā, kē mbəsakak anan cəved anā dō azar a sa san anan dīdek a Mbərom sabay. ¹⁹ Mbərom i gan atan sariya, anga ta san cəved sa tam zle. Ba kē dākak atan anan cəved ata awan, əna tē bənak anan bitem anā cəved ata bay. ²⁰ Mbərom a aday nā, winen kəkəməw? Kula dōwan kē canak anan bay. Əna a ban pə ananahan sē ndakay daliyugo ata wa nā, way anahan a mē ndakay ataya tē dākay anan nē winen Ba Məgala pa sē viyviya awan, aday winen dō kərtek Mbərom a way anahan. Way ataya fok ta ca ike. Anga nan, dō ahay ti mba apan sa njad alay sa 'am tēte sabay.

²¹ Natiya kutok, kwa ā ga nē ta san Mbərom zle dəp nā, tē hērak anan nga aday tē ngərak anan kawa abay tēde sē hēran nga aday sē ngəran anā Mbərom ata bay. Adəka nā, abayak nga a tinen a fok nē pē way kəriya aya awan. Asan way a tinen kē hurfok. Ta san awan pē Mbərom sabay. ²² Tē bayak adəka nā, ta san way zle, cəkəbay tinen bəlbəle aya awan. ²³ Tē varak anan mazlaḅ anā Mbərom, dō sa mac itəbay ata, sabay. Ta ma nga nē sē dukwen gərmec ū vo anā pəra ahay sa ga minje tu dō zænzen aday sa mac ataya awan, aday anā pəra ahay sa ga minje tē məvuhom ahay, way sē kiḅe

ahay, aday anā way sa zla tē kutov ahay cara cara.

²⁴ Anga nan kutok, Mbərom a mbəsak atan sa ga way sa zlan atan ā nga, way lelibay ataya awan. Ti ga way sē waray ahay sa ga məsagar pi zek ahay. ²⁵ Tē mbəsak Mbərom, dō sē dīdek, anga sē pərahan azar anā way mungwalay aya awan. Tē hēran nga adəka nā, anā way a Mbərom sē ndakay ataya awan. Tinen mbəsak zek a Mbərom a dō sē ndakay way ataya awan, dōwan a abay tēde sē hēran nga, sē ngəran pa sē viyviya ata awan. Amen.

²⁶ Anga nan, Mbərom a mbəsak atan tā ga way sē waray a sa zlan atan ā nga cəvedabay ata awan. Uwar ahay, tē mbəsak sē nahay tē mungol ahay, ta ma nga sē nahay adəka nē tē uwar car aya awan. Way ata dūkwen nē way sa zlan ā nga anā Mbərom bay. ²⁷ Mungol ahay dūkwen ta ga nē matanan, tē mbəsak anan uwar ahay, ta ma nga sa gan may adəka nā, anā mungol ahay kawa tinen aya awan. Natiya kutok, atə mungol tē mungol tinen apan ti ga way ma ga waray aya sa ga patan məsagar. Ti mer su way a tinen ataya, tinen apan ti ngəzahay sariya pi zek anga ines a tinen ataya awan.

²⁸ Dō ataya tē pəlay sa san Mbərom bay. Anga nan, winen a kē mbəsakak atan aday tā nes anan abayak nga a tinen matanan kutok, tā ga way lelibay aya bayak awan

sa zlan atan à nga. ²⁹ Mivel a tinen nà, ma rah aya tə way lelibay aya cara cara bayak awan. Tinen apan ti ga ubor pə way sə dō ahay, tinen sədøk aya awan, sərak aya awan, tinen apan ti vad dō, tinen apan ti təre, tinen apan ti njəkan uda anà dō ahay, tinen huwan aya awan, tinen apan ti gədan azar anà dō azar awan, ³⁰ tinen apan ti ja 'am lelibay aya pə dō ahay, ti nan idə anà Mbərom, ti gənanhan anà dō ahay, ti həran nga anà zek a tinen, ti zlapay awan aya awan, tinen apan ti pəlay nə cəved wiya sa ga ines ahay, tə dəfan apan anà bəbay a tinen ahay kabay anà may a tinen ahay sabay, ³¹ ta san way lele aya sabay, ta san pa 'am a tinen ma ja aya sabay, ta san sə pəlay dō sabay, dōwan a gan atan i zek wa itəbay re. ³² Aday dukwen, dō ataya ta san zle, Tawrita a Mbərom kà jak pə sariya ana dō ataya awan, ti njad amac. Kwa à ga nə ta san zle dəp nà, tinen apan ti ga way ataya matanan hwiya. Mə zakay a kutok nà, tinen apan ti həran nga anà dō sa ga way ataya kawa ta ga nə way lele aya awan.

2

Sariya a Mbərom saa gan anà dō ahay ata awan

¹ Kwa à ga nə iken waya waya, san apan aday nà, kak iken apan ki man anan mungok anà dō pə ines cəna, ka man anan mungok ata nà, anà zek anak awan re,

anga ki mba apan sa njad alay sa 'am sabay, bina iken a dukwen ka ga nə way a lelibay ataya re. ² Da san apan zle asanaw, kak Mbərom kà gak anan sariya anà dō sa ga way matanan ataya nà, sariya anahan nə didek awan. ³ Iken dō sa man anan mungok ù dō pə way lelibay aya aday iken a ka ga way ataya re ata nà, ki saa tam pə sariya a Mbərom a wa nə kəkəma kəla anaw? ⁴ Adəka bay, i ga nà, tiya nə kə kədey anan sumor a Mbərom tə munapanaw anahan dəge? Kə kədey anan anga Mbərom a ngam sa gak sariya fan bay ata bidaw? A gak sumor ata dukwen, aday kà njad alay a sa yam pə ines anak ahay aday nà, ka san bidaw?

⁵ Iken nà, kurkwilen à sləmay anak inde, a nak sa yam pə ines anak bay adəka. Tə alay anak awan, a nak Mbərom à gak sariya anahan. Pə luvon sə sariya a Mbərom nà, ki ga dəcə nà, bayak awan. Anga pə luvon ata cəna, Mbərom i gan sariya anà dō ahay fok tə cəved awan. ⁶ I varan anà dō ahay fok nə pə way a tinen aya sa ga ata awan. ⁷ Dō hinen ahay tə rəzlen à nga wa anà mer su way lele aya, aday ti gan may anà mazlaḅ a Mbərom a saa varan atan ataya awan, ti gan may anà zlangar a anahan, ti gan may anà sifa sa ndav bay ata awan. Anà dō ataya kutok, Mbərom i varan atan sifa sa ndav bay ata kutok. ⁸ Əna dō azar aya ite, ti vəze

pə Mbərom. Do ataya ite nà, do sa ngam didek itəbay ataya awan, aday tə pərahan azar adəka nà, sa ga nə sədək a tinen ahay ataya awan. Mbərom i bəjok anan way sə mivəl anahan ahay fok pə tinen. ⁹ Matana awan, do sə sədək ahay fok, ti njad dəce sa sa lirew. I lah pə Yahuda ahay aday do su kon azar aya kutok. ¹⁰ Aya əna, do sa ga way lele aya ite nà, Mbərom i varan atan mazlaḅ, i ngəran atan, i varan atan zay. I lah sə varan pa 'am dukwen anà Yahuda ahay, aday anà do su kon a azar aya re. ¹¹ Mbərom a ga mer su way anahan pə do ahay nà, alay kərtek a wa.

¹² Do su kon a azar ataya nà, tinen apan ti ga ines, aday ta san Tawrita itəbay. Tinen ti lize dukwen, mənəna Tawrita ata re. Yahuda ahay ite nà, ta ga ines, aday ta san Tawrita zle. Mbərom i gan atan sariya anga Tawrita ata awan. ¹³ Dowan saa təra do didek a pa 'am a Mbərom ta sa pak sləmay pə Tawrita nà, ibay. Si kak dowan a kə dəfak anan apan aday. ¹⁴ Do su kon azar aya nà, ta san Tawrita itəbay. Aday dukwen, à alay azar aya nà, ta ga way tədə kawa ana Tawrita sa ja ata re. Ta gak kawa ana Tawrita sa ja ata nà, ata tə dakay anan Tawrita inde à mivəl a tinen kwa abay à ga nə dowan kə jak atan 'am sə Tawrita bay dəp nà, na. ¹⁵ Mer su way a tinen a sa ga ata a dakay anan nà, Tawrita inde ma ga nga awan, à mivəl a tinen

ahay inde, anga aday tà san way ana Tawrita sa jan atan «gen» ataya awan. Mez si zek a tinen a a dakay anan re. Bina, alay azar dukwen, tinen a ta san zle, ta gak way lelibay awan, kabay ta gak way lele awan ata re. ¹⁶ Pə luvon a aday way ataya ti kay zek uho, Mbərom i gan sariya anà do ahay tə alay ana Yesu Almasihu ata awan. Mbərom i ga sariya pə do ahay anga way mi der aya à mivəl inde ata awan. Ləbara mugom a nen sə təkəren anà do ahay ata nà, a ja nə way ataya kutok.

Yahuda ahay tə dəfak anan apan anà Tawrita a bay

¹⁷ Kwanay Yahuda ahay, ki cen pa nga a kwanay həna nà, kəkəməw? Ki jen nà, kwanay Yahuda ahay, ki jen nə kə bənen Tawrita à alay inde, aday ki jen nà, kwanay do a Mbərom ahay. ¹⁸ Ki jen nə way sa zlan à nga anà Mbərom ata dukwen, kə sənən zle coy, anga Tawrita kə dakak ikwen anan way lele aya sa ga. ¹⁹ A ga pikwen nà, ki mben apan sə bənan alay anà hurof ahay aday sə dəvan anà do a azar aya tinen i ide zənzen a inde ata awan. ²⁰ Kwanay gədek a tətakan anan way anà do bəlbəle aya, aday sə janggan atan way anà do gwaslay ahay aya à abayak nga inde mba ata awan. Matana awan, ki jen nə Tawrita kə dakak ikwen anan cəved sa san way aday sa san didek ahay fok.

21 Əna kwanay apan ki tətakan anan anan way anà dō ahay, əna kwanay mbədək anan à nga wa sə tətakan anan way anà nga a kwanay aya awan. Ki jen nà: «Kâ ga akar bay!» Kwanay a, kwanay apan ki kəren way ahay. 22 Ki jen anà dō ahay nà: «Kâ ga mədīgweđ bay!» aday kwanay a, kwanay apan ki pəlen uwar ahay uho ata kəmaw? Kwanay apan ki gifen anan 'am anà dō ahay sa ga pəra, əna a zlak ikwen à nga sə kəray ahay way ahay ù doh sə pəra ataya wa kəkəma asa anaw? 23 Kwanay apan ki həren anan nga i zek bayak awan, anga Mbərom kə varak ikwen Tawrita anahan, əna kwanay apan ki nəsen anan Tawrita ata nə pa ma mba asanaw? Ata kə nəsen nà, sləmay a Mbərom awan. 24 Mə vinde a à Deftere a Mbərom a inde nə matanan, a wa: «Dō su kon azar aya tinen apan ti nes anan sləmay a Mbərom dəgerger anga kwanay Yahuda ahay.* »

Way sə dəkay anan iken Yahuda ahay nà, agad mədəndalas bay

25 Kwanay Yahuda ahay nə kə gəden mədəndalas anga sə dəkay a nə kwanay dō a Mbərom ahay. Kak kə pərihen anan azar anà way ana Tawrita sa ja matanan nà, i mak ikwen zek acəkan. Kak ki gen anan way ana Tawrita sa jak ikwen ata bay nà, ki təren kərtek a tu dō ma

gad mədəndalas aya itəbay ataya awan. Magwagway a kwanay a ibay. 26 Natiya nà, dō kə gədək mədəndalas itəbay, aday kə bənək anan bitem anà 'am ana Tawrita a Mbərom ata lele nà, Mbərom a i ca apan kawa dō ma gad mədəndalas a bay aday dāw? 27 Anga nan kutok, dō su kon a azar aya aday tə gədək mədəndalas sə awan itəbay əna ti dəfan apan anà Tawrita ataya, ti sa mak ikwen anan mungok kutok asa. Anga kwanay nà, Tawrita a kwanay inde, aday kwanay apan ki gəden mədəndalas. Cəkəbay ki gen anan way mbala ana Tawrita sa ga apan 'am ata awan.

28 Natiya kutok nà, sə təra Yahuda ahay didek aya nə maya anaw? Dō sa gad pa zlay si zek anahan wa ata dāw? A'ay. Agad mədəndalas didek a nà, agad pa zlay si zek wa cəna coy bay. 29 Əna Yahuda didek nà, dō sa gad mədəndalas à mivəl inde ata awan, bina mbala ana Tawrita sa ja apan ata bay. Anga agad mədəndalas didek a nà, mbala ana Apasay a Mbərom sa gad à mivəl inde ata awan. Wita dükwen, 'am sə Tawrita mə vinde avinde ata bay. Dō matanan kutok cəna, saa həran nga nə Mbərom a bina, dō zəzen a bay.

3

Mer su way ana Mbərom sa ga nà, lele

* 2:24 Ca pə Esaaya 52.5.

¹ Izəne dōwan a i cəce: «Kak matanan cukutok nà, Yahuda ahay tə zalay dō su kon a azar aya nə ta ma kutok anaw? Agad mədəndalas a tinen ata nà, magwagway a inde asa daw?» ² Tə dīdek a nà, magwagway a inde nə mənjoek bay. Mama'am aday nà, Mbərom kə varak atan anan 'am anahan à alay inde.

³ Izəne dō hinen i cəce asa: «Yahuda aya azar a tə dəfan apan anà 'am a Mbərom sabay. Aka aday, a nan sa ja kutok nà, Mbərom i ga anan way anahan sə zlapay anan ata sabay kutok daw?»

⁴ Matanan bay! Kwa à ga nə dō ahay fok mungwalay aya awan, Mbərom nà, a gad mungwalay itəbay asanaw! Mə vinde à Deftere a Mbərom inde nà:

«Iken Mbərom nà, ka jak 'am cəna, dō ahay fok ti san nə ka ja dīdek a hwiya acəkan.

Dowan a kə pəlak anak cəved sə mungok dukwen, i san iken dō dīdem a hwiya.* »

⁵ Izəne dō maza awan i cəce re: «Ines a mənuko sa ga ataya, ta man zek anà dō ahay sa san Mbərom winen a ga ines itəbay. Kak matanan nà, ines a mənuko ahay ti ga mer su way lele awan. Ata, sariya a Mbərom sa gak uko ata nà, tə cəved a bay kələdaw?» Ni ja uda kawa su dō a man a aday!

⁶ Matanan bay jiga awan, Mbərom winen dō dīdek a hwiya. Bina aday i saa gan

sariya anà dō sə daliyugo aya kəkəməw?

⁷ Izəne dō hala maza i cəce asa re: «Kak nen apan ni ga ines nà, ata a kay uho nə Mbərom nə dō dīdek awan, aday dō ahay ti varan maza adəka. Əna, i go uda sariya anga nen dō sa ga ines nə pa ma asa mba anaw?»

⁸ Kəkəməw? Kak matanan nà, sa ga ines nə lele cukutok, anga sumor a Mbərom i kay ahay uho! Dō a azar ta gad upo mungwalay sa jəka: «Sa ja 'am ata nə Pol.» Dō ataya dukwen ti njad wa sariya a Mbərom.

Dō mənjana ines nà, ibay

⁹ Natiya kutok nà, mənuko Yahuda ahay, də zalay dō su kon azar aya daw? A'ay, də zalak dōwan ibay. Kawa anuno sa ja bine siwaw nà, Yahuda ahay pi zek tu dō su kon azar aya fok, ines a lavan atan nga. ¹⁰ Kawa ana Deftere a Mbərom sa ja aday nà:

«Dowan inde kwa kərtek dīdek a nà, ibay.

¹¹ Dowan inde kərtek sa san dīdem nà, ibay.

Dowan inde sə pəlay sa san Mbərom a dukwen, ibay re.

¹² Dō ahay fok tə mbədəhak anan ləen anà Mbərom, tə tərak dō kəriya aya awan.

Dowan inde sa ga sumor kwa kərtek dukwen, ibay.†»

¹³ «Way sa nay uho à 'am a tinen ahay wa cəna, lelibay aya fok,

* 3:4 Ca pə Jabuura 51.6. † 3:12 Ca pə Jabuura 14.1-3, 53.2-4; Gaajoowo 7.20.

kawa way sa nay ahay à
jəvay mə təba a wa a
rəbas ike ata awan.

Miresl a tinen ahay tə mbəda
nà, way sə njəkan uda
anà do a azar aya
awan.‡»

«'Am a tinen ahay fok nə kawa
umom su kòn ahay. §»

14 «Ta ja dukwen, 'am sə tahasl
do ahay hwiya,
aday 'am mi wesl aya
re.* »

15 «Ta haw sa vad do dukwen
ahahaw.

16 A man a tinen sa zla ahay
cəna,
ti həzlap way sə gəban
dəcə anà do ahay bayak
awan.

17 Ta san cəved sə njahay zay
tə do ahay itəbay re. †»

18 «Tə jəjaran anà Mbərom
itəbay fok. ‡»

19 Kak Deftere a Mbərom
kà jak matanan cukutok nà,
da san apan zle, a jan 'am ata
nə anà do a aday Mbərom a
varay 'am anahan a à alay a
tinen ahay inde ataya bidaw?
Natiya kutok, dowan inde
kwa kərtek i mba apan sə
məman anan ines tətə sabay.
Mbərom i gan sariya anà do
ahay fok. 20 Matana awan,
dowan inde saa təra do didek
a pa 'am a Mbərom anga sə
dəfan apan anà Tawrita nà,
ibay. Adəka, Tawrita a jan
anà do ahay nà, ines inde
aday tã san anan coy.

*Do ahay ti təra do didek aya
pa 'am a Mbərom nə kəkəməw?*

21 Həna nà, Mbərom kə
təbak anan cəved anà do ahay
sə təra do didek aya pa 'am
anahan. Cəved a wiya ata
nə tə bənak pi zek tə cəved
sə Tawrita bay. Aya əna,
Tawrita pi zek tu do maja'am
ana Mbərom ahay ta jak pə
cəved ata kurre way anahan.

22 Cəved ata nà, natiya awan:
Dowan aya tə dəfak nga pə
Yesu Almasihu nà, tinen ti
təra do didek aya pa 'am a
Mbərom kutok. Mbərom a
təba cəved ata dukwen, anga
Yahuda ahay taayak bay, əna
anà do saa dəf nga pə Yesu
ahay fok. Anga Mbərom
awan aday nà, a gəzla do ahay
pi zek wa itəbay. 23 Bina, do
ahay fok ta gak ines. Ta slak
sə njahay à man sə mazlaḅ
a Mbərom cəncan ata bay.

24 Aya əna, Mbərom kà gak
atan sumor anahan kəriya
awan, kə tərak atan do didek
aya pa 'am anahan. A ga
matanan ata dukwen tə alay
ana Yesu Almasihu, do sə
təmay atan ahay à atahasl
wa ata awan. 25 Mbərom a
sləny anan, anga aday á mac
à yime sə do ahay fok, aday
mez anahan á banay puko wa
ines ahay. Matanan, dowan
a kə dəfak nga pə Yesu cəna,
Mbərom i pəsen anan ines
anahan kutok. A ga kətanen
nà, anga a nan sə dakay anan
nə winen do didek awan. Ines
sə do ahay sa taa ga ataya
nà, Mbərom a taa ga kawa
a canan atan bay, 26 a taa
njahay tete kawa awan ibay.

‡ 3:13 Ca pə Jabuura 5.10. § 3:13 Ca pə Jabuura 140.4. * 3:14 Ca pə Jabuura 10.7. † 3:17 Ca pə Esaaya 59.7-8. ‡ 3:18 Ca pə Jabuura 36.2.

Əna həna kutok, winen apan i dakan anan anə do ahay nà, winen do didek awan, ta sa ga way didek awan. Aday dukwen, a nan sə təra anan do sa daf nga pə Yesu ahay, do didek aya pa 'am anahan.

²⁷ Kak matanan cukutok nà, awan a inde kə mbəsakak uko aday di njad sa ga anan ti zek daw? Ibay jiga awan. Kak abay dowan a a dəfan apan nà, anə Tawrita fok kəma, ata abay i mba apan sa ga anan ti zek lele. Əna Mbərom a a təba nə cəved miza awan. Cəved ata nà, adaf nga pə Yesu Almasihu. ²⁸ Matanan, da san zle way anahan, Mbərom a təra anan do ahay, do didek aya pa 'am anahan nà, anga tə dəfak nga pə Yesu, bina anga sə dəfan apan anə Tawrita a Musa bay. ²⁹ Aka aday winen a nà, Mbərom sə Yahuda ahay taayan kələdaw? A'ay, winen Mbərom sə do ahay kəzlek, Yahuda ahay tu do su kon azar aya təkə. ³⁰ Anga Mbərom nə winen kərtek. Kak Yahuda ahay tə dəfak apan nga, i təra atan do didek aya pa 'am anahan. S Matanan re, kak do su kon azar ataya tə dəfak nga pə Mbərom dukwen, i təra atan do didek aya pa 'am anahan re.* ³¹ Na jak matanan nà, ata nə kədiyək anan Tawrita adəka daw? Adəka bay, nə həran nga, aday nə təra anan way lele kawa ana Mbərom a sa daf anan ata awan.

4

Minje ana Ibərahima

¹ Həna nà, bayakuko pə bije a mənuko Ibərahima aday. Di ja nə maw? Ma sə təran anaw? ² Kak Ibərahima kə tərak do didek a pa 'am a Mbərom anga a ga mer su way lele nà, abay tiya nə i njad sə həran nga anə zek. Əna kə njadak sə həran nga anə zek pa 'am ana Mbərom bay. ³ A Deftere a Mbərom inde nà, ta ja apan nə maw? «Ibərahima kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, Mbərom a ca apan nə winen do didek awan.*» ⁴ Da san zle, dowan a kə gak mer su way cəna, tə haman way sə herreḅ anahan, bina tə varan nə magwagway bay asanaw? Wita nə way sə herreḅ anahan a way anahan. ⁵ Əna dowan a kə dəfak nga pə Yesu mənəna a daf nga pi mer su way anahan lele aya nà, Mbərom i ca apan nà, adaf nga anahan ata kə tərak anan do didek awan. Cəved a Mbərom inde sə təra anan do ahay do didek aya pa 'am anahan, aday ta 'am kəriya awan.

⁶ Bahay Dawuda a ja matana re. A ja nà, Mbərom a təra anan do sa daf apan nga ataya, do didek aya pa 'am anahan, mənəna a ca ide pi mer su way a tinen ata awan. Ti taslay mivel kutok. Matanan, Dawuda a wa:

⁷ «Do sa ga ines ahay ti taslay mivel,

§ 3:30 Yahuda ahay, tinen do ma gad mədəndalas aya awan. * 3:30 Do su kon azar aya nà, tinen do ma gad mədəndalas aya itəbay ataya awan. * 4:3 Ca pə Laataanooji 15.6.

anga Mbərom kə pəsek
atan anan ines a tinen
ahay,

aday kə banak patan wa
atahasl a tinen ahay
fok.

8 Do sa ga ines ahay, ti taslay
mivel,
anga Mbərom i ca pə ines
a tinen ahay sabay.†»

9 Natiya, ataslay mivel ata
nà, winen mə lavay zek a
anga Yahuda ahay dəkdek
daw, kabay anga do su kon
azar aya cite daw? Nə lahak
sa ja coy asanaw: «Ibərahima
kə dəfak nga pə Mbərom.
Anga nan, Mbərom a ca apan
nə winen do didek awan.‡»

10 Way ata a təra nà, siwaw?
A gad mədəndalas aday daw,
kabay pə dəba anahan a wa
daw? Pə dəba anahan a wa
bay. A sa gad mədəndalas
nà, Mbərom kə tərak anan
winen do didek a pa 'am
anahan coy. 11 Ibərahima
a gad mədəndalas sə dakay
anan winen kə dəfak nga pə
Mbərom coy, aday Mbərom
kə tərak anan do didek a pa
'am anahan coy re. Matanan
Ibərahima a təra bəbay su do
sa dəf nga ahay aday tinen
ma gad mədəndalas a itəbay
ataya fok. Bina Mbərom a
təra atan do didek aya pa
'am anahan kawa anahan
sə təra anan Ibərahima ata
awan. 12 Aday Ibərahima,
winen bəbay su do ma gad
mədəndalas aya fok re, əna
si ti pərahan azar anà cəved
sə adaf nga ana Ibərahima

à alay a aday a saa gad
mədəndalas ata awan.

*Way a Mbərom mə zlapan a
anà do anahan ahay*

13 Mbərom a zlapan anà
Ibərahima, i varan anan
daliyugo fok anà zahav
anahan. Matanan kutok,
Mbərom a a zlapan anan
nà, anga Ibərahima kə dəfak
anan apan anà Tawrita bay,
əna a zlapan anan anga
Ibərahima kə dəfak apan nga
ata awan, kə tərak do didek
a pa 'am anahan.§ 14 Kak
dowan aya inde tənjadak way
ata anga sə dəfan apan anà
Tawrita cəna, ata adaf nga pə
Mbərom i təra kəriya bugol,
aday 'am a Mbərom sə zlapay
anan ata kə tərak way kəriya
re. 15 Tawrita a gəbay ahay
cəna, mivel a Mbərom, bina
do ahay tə dəfan apan bay, ta
gak ines. Abay Tawrita á ga
ibay cəna, aga ines i ga inde
sabay re.

16 Anga nan kutok, way a
Mbərom sə zlapay anan ata
nà, a zlapan anan nə anà
do sa dəf apan nga ahay.
A ga matanan ata dukwen,
aday á varan atan anan way
ata kəriya awan. 'Am ata
mə zlapan a dukwen, anà
zahav ana Ibərahima ahay
fok. Zahav ana Ibərahima
nà, do sə dəfan apan anà
Tawrita ahay dəkdek bay,
əna do sa dəf nga pə Mbərom
kawa Ibərahima ahay re.
Anga winen nə bəbay a
mənuko aya fok. 17 Kawa

† 4:8 Ca pə Jabuura 32.1-2. ‡ 4:9 Ca pə Laataanooji 15.6. § 4:13 Ca pə
Laataanooji 12.2-3, 17.4-6, 22.15-18.

ana Mbərom sa jan anà Ibərahima, a wa: «Nə tərak iken bije sə zahav ahay bayak awan.*» Matanan Ibərahima nà, winen bəbay a mənuko pa man sə ide a Mbərom, anga winen kə dəfak apan nga. Mbərom winen do sə varan sifa anà way ma mac aya fok, do sə ndakay way ahay fok tə alay məgabar awan, ata awan. ¹⁸ Abay abayak nga ana Ibərahima inde pə awan sabay, əna kə dəfak nga pa 'am a Mbərom sa ja: «Wan sə kutov anak ahay ti baslay zek bay†» ata awan. Kə dəfak anan ide anahan zuhhwe pə Mbərom, kə tərak bəbay sə zahav ahay bayak awan acəkan. ¹⁹ A san zle re, ava anahan kə dəzlek bəse səkat coy, aday Saratu dukwen, i mba apan sa ga wan sabay. Kwa á ga nə zlay si zek anahan nə coy kawa ma mac awan dəp nà, adaf nga anahan pə Mbərom ata bəle a bay.

²⁰ Anga nan, kula way a Mbərom sə zlapan anan ata, kə gak anan hiyem hiyem bay. Adəka nà, adaf nga anahan kə jərahak, a ma nga sə həran nga á Mbərom. ²¹ Way inde a san zle kərtek cəna: Mbərom nə məgala anahan inde sa ga way anahan sə zlapay anan ata awan. ²² Anga nan, Mbərom a ca apan nə winen do didek awan.‡ ²³ 'Am a Deftere sa ja «Mbərom a ca apan nə winen do didek awan» ata, mə vinde nə anga

Ibərahima dəkdek bay. ²⁴ 'Am ata mə vinde a anga mənuko re. Da daf nga nə pə Mbərom, winen do sə pədəkey anan Bahay a mənuko Yesu á wulen su do ma mac aya wa ata awan. Aday winen a dukwen i i təra mənuko do didek aya pa 'am anahan. ²⁵ Mbərom a mbəsak anan á mac anga ines a mənuko ahay, aday a slabakay anan anga dē təra do didek aya pa 'am anahan awan.

5

Mbərom a zlah anan məlmal anahan tə mənuko nà, tə Yesu

¹ Matanan kutok, də təra do didek aya pa 'am a Mbərom, anga də dəfak apan nga, aday həna kutok zay a mənuko inde tə winen anga Bahay a mənuko Yesu Almasihu. ² Winen kə njadək uko cəved aday Mbərom a gak uko sumor, anga də dəfak nga pə winen awan. Tə sumor anahan ata nà, dī jəra sə tavay apan nə njanjan lele. Di taslay anan mivel, anga dī i njad sə njahay á man sə mazlaḅ a Mbərom. ³ Aday asa, dī taslay mivel tə dəce a mənuko ahay re, anga da san zle, da gak dəce nà, dī njad ngatay aday. ⁴ Ngatay aday dukwen, i təra mənuko do ma san nga aya awan. Aday də tərak do ma san nga aya ite, dī dəfan ide anà way sa 'am. ⁵ Di dəfan ide anà way sa 'am, way sa 'am ata dukwen a njəkan uda anà do itəbay asanaw?

* **4:17** Ca pə Laataanooji 17.5. † **4:18** Ca pə Laataanooji 15.5. ‡ **4:22** Ca pə Laataanooji 15.6.

Anga Mbərom kà kak uko anan asan zek anahan coy ta sə varak uko ahay Apasay anahan Cəncan a à mivél inde re.

⁶ Ayaw, à alay a mənuko bəle aya mba ata nà, Almasihu winen kə məcak anga mənuko, mənuko aday nà, dō mə vəze aya pə Mbərom. Almasihu a mac nà, à alay ata kutok, kawa sa zlan à nga à Mbərom.

⁷ Dowan saa təma sa mac anga dō dīdek a natiya ca nà, ibay. Izəne anga dō sa ga way lele aya nà, dō ahay ti ngam sa mac. ⁸ Cəkəbay Almasihu a mac anga mənuko nà, à alay a mənuko dō sə ines ahay hwiya. Matanan Mbərom a kay anan ahay asan zek anahan anga nuko nà, na.

⁹ Aya, mez ana Almasihu kə varak uko cəved sə təra dō dīdek aya pa 'am a Mbərom. Anga nan dā san zle lele re, zek a ana Almasihu a dukwen, i i tam mənuko à mivél a Mbərom saa ga pə dō ahay ata wa re. ¹⁰ A alay a aday mənuko dō sa nan ide anà Mbərom ahay hwiya ata nà, winen kə ndəvak anan sa zlah anan məlmal tə mənuko, tə amac a wan anahan. Aka aday həna də tərak dō anahan ahay coy nà, i tam mənuko à sariya anahan saa ga ata wa, anga wan anahan kə slabakak ahay à məkə wa kutok bidaw? ¹¹ Wita dəkdek cəna coy bay. Di taslay mivél re, anga ajapay a mənuko tə Mbərom, bina Yesu Almasihu Bahay a mənuko kə tərak mənuko car a Mbərom ahay

coy asanaw?

Minje ata ana Adama tə Almasihu

¹² Atahasl a nay ahay pə daliyugo nà, anga dō kərtek sa ga ines, winen nà, Adama. Aday ines anahan a tavakay ahay amac pə dō ahay. Dō ahay fok ti mac kutok, anga fok a tinen a ta gak ines re. ¹³ Mbərom a saa varan Tawrita anà Musa nà, ines inde pə daliyugo coy. Əna à alay a Tawrita inde fan bay ata nà, Mbərom a baslay ines a tinen ahay fan bay re. ¹⁴ Aya əna, a bənay ahay pə Adama wa hus pə Musa dukwen, amac winen apan i vad dō ahay. Kwa tinen ta gak ines kawa ana Adama dō sə vəze pə Mbərom ata itəbay nà, amac kə vədak atan re.

Adama dukwen, winen kawa minje ana Yesu, dowan a saa nay ahay ata awan. ¹⁵ Əna magwagway a Mbərom sə varak uko tə Yesu ata nà, kə gak minje tə ines mbala ana Adama sa ga ata bay. Tə dīdek a nà, dō ahay bayak a tə məcak anga ines ana Adama. Əna magwagway a Mbərom sa var kəriya tə alay ana Yesu Almasihu ata nà, a zalay atahasl ana Adama. Anga Mbərom kə gak anan sumor anà dō ahay kə zalak. ¹⁶ Magwagway a Mbərom nà, a ga minje tə atahasl ana Adama bay. Ines ana Adama sa ga ata nà, kə varak anan mungok coy, sariya kə bənak anan. Aya əna, sumor a Mbərom a mbasay pə ines sə dō ahay,

kwa â ga nə ta gak ines bayak awan, aday a t̄era atan d̄o d̄idek aya pa 'am anahan. ¹⁷ Matanan kutok, anga ines su d̄o k̄artekt̄akke, amac k̄a m̄b̄ermak alay p̄ə d̄o ahay fok. Əna way s̄ə zalay anan way ata t̄ə sumor d̄ukwen, a nay tu d̄o k̄artekt̄akke, winen Yesu Almasihu. Anga winen, M̄b̄erom k̄a gak anan sumor an̄a d̄o ahay bayan awan, a t̄era atan d̄o d̄idek aya pa 'am anahan. Matanan ti njad̄ sifa sa ndav bay ata awan, aday ti ga bahay p̄ə k̄artek a tat̄ə Yesu a kutok.

¹⁸ Natiya kutok, ines su d̄o k̄artek k̄a ḡəb̄ak ahay 'am sa ban anan d̄o ahay fok. Matanan, mer su way su d̄o k̄artek lele a, k̄a ḡəb̄ak ahay 'am s̄ə t̄era anan d̄o ahay fok, d̄o d̄idek aya pa 'am a M̄b̄erom, aday s̄ə varan atan sifa sa ndav bay ata re. ¹⁹ Kwakwa ata n̄a, d̄o k̄artekt̄akke a ngam s̄ə d̄əfan apan an̄a M̄b̄erom bay. Anga nan, d̄o ahay bayak a t̄ə t̄erak d̄o s̄ə ines ahay. Matanan re, d̄o k̄artekt̄akke a d̄əfan apan an̄a M̄b̄erom. Anga nan, d̄o ahay bayak a ti t̄era d̄o d̄idek aya pa 'am anahan.

²⁰ Tawrita a d̄əzley ahay n̄a, anga aday ines ahay t̄a ma nga s̄ə z̄əga p̄ə d̄o ahay ite. Əna à man a aday ines k̄a z̄əgahak ata n̄a, sumor a M̄b̄erom a ma nga s̄ə z̄əga p̄ə d̄o ahay ite re. ²¹ Kwakwa ata n̄a, m̄əgala ana ines inde sa vad̄ d̄o. H̄əna d̄ukwen, sumor a M̄b̄erom sa gan an̄a d̄o ahay ata n̄ə m̄əgala anahan inde s̄ə

t̄era atan d̄o d̄idek aya pa 'am anahan re. Natiya, d̄o ahay ti m̄ba apan sa njad̄ sifa sa ndav bay ata awan. Ti njad̄ anan n̄ə t̄ə sl̄əmay ana Yesu Almasihu, Bahay a m̄ənuko.

6

Aga baptisma n̄a, amac t̄ə Yesu aday aslabakay à m̄əke wa t̄ə winen a re

¹ H̄əna kutok n̄a, u no sa ja nə maw? Z̄əgahuko anan sa ga ines aday sumor a M̄b̄erom â z̄əga ite d̄aw? ² Matanan bay re. D̄ə takas n̄a, à amac wa. Anga nan, ines a lavak uko nga sabay. Aka aday d̄i njahay ì ines inde k̄ək̄əma asa anaw? ³ Da san way ata zle lele. A alay a m̄ənuko sa ga baptisma ata n̄a, d̄ə japay nə t̄ə Yesu Almasihu, aday d̄a mac tat̄ə winen a re. ⁴ Matanan, t̄ə baptisma ata n̄a, m̄ənuko fok d̄ə m̄əcak tat̄ə winen, aday ta lak m̄ənuko tat̄ə winen a re. Əna mazlaḅ a M̄b̄erom nə m̄əgala awan, a slabakay anan Almasihu à wulen su d̄o ma mac aya wa. Natiya kutok, i slabakay ahay m̄ənuko anga aday d̄a njad̄ s̄ə njahay t̄ə sifa wiya awan.

⁵ Natiya, d̄ə japak t̄ə winen à alay a m̄ənuko sa mac t̄ə winen ata awan. Matanan, à alay a m̄ənuko saa slabakay à m̄əke wa ata n̄a, d̄i japay t̄ə winen à aslabakay anahan à amac wa ata re. ⁶ S̄ənuko way inde aday: Anjahay a m̄ənuko kwakwa ata n̄a, t̄ə d̄arak anan ayak p̄ə d̄ədom m̄ə z̄l̄əngad̄ a p̄ə k̄artek a t̄ə

Almasihu, anga aday ubor sə ines a mə japay a tə mənuko ata dukwen â lize sə coy, aday mənuko dâ təra bile sə ines ahay sabay. ⁷ Natiya kutok, dowan a kə məcak cəna, winen bile ana ines sabay. ⁸ Matanan, kak də məcak tə Almasihu nà, dī daf apan nga dī njahay tə sifa anga winen a re. ⁹ Almasihu a slabakay ahay à məke wa. Anga nan, dā san a zle re, i naa mac sabay, anga məgala ana amac inde apan sabay. ¹⁰ Almasihu kə məcak. Amac anahan ata kə gəzlak atan pi zek wa tə ines sə coy. Həna nà, winen pə kərtek a tə Mbərom, tə sifa awan. ¹¹ Matanan re, kə sənən zle, kwanay dukwen kə məcən, aday kə gəzlen pi zek wa tə ines. Həna nà, kwanay pə kərtek tə Mbərom tə sifa aya awan, anga kwanay mə japay aya tə Yesu Almasihu.

¹² Anga na awan, ines â ga pikwen məgala sabay, kə pərihen anan azar anà ubor si zek a kwanay ahay sabay. Ki məcən wanahan asanaw! ¹³ Kâ sa mbəsiken anan zek a kwanay ines â ga anan mer su way lelibay aya sabay. Gen adəka nə mer su way a Mbərom kutok, kawa dō ma mac aya ta may uho à məke wa ataya awan. Mbəsiken anan zek a kwanay həna nà, sa ga mer su way dīdek aya kutok. ¹⁴ Sə lavək ikwen nga həna nà, Tawrita sabay, əna sumor a Mbərom sa gak ikwen ata kutok. Natiya məgala ana ines inde pikwen sabay.

Minje sə bile

¹⁵ Həna nà, dī ja nə maw? Sə lavək uko nga nà, Tawrita sabay, əna sumor a Mbərom kutok. Cəved inde sa ga way lelibay a adəka daw? A'ay! ¹⁶ Kə sənən itəbay daw? Kə tərən bile su dō aday nà, bəlaray si ki dəfen anan apan anà dowan ata awan. Kak kwanay bile ana ines ahay, ines i lagay kwanay hus à amac inde. Kak kwanay bile ana Mbərom ahay, ata Mbərom i təra kwanay dō dīdek aya awan. ¹⁷ Kwakwa ata nà, kwanay bile ana ines ahay. Ngəren anan anà Mbərom anga həna kə təmihen sə dəfan apan tə mivəl kərtek a anà atətak way a kwanay a sə sləne ata awan. ¹⁸ Abay kwanay bile sə ines ahay, əna kə təmen ahay à bile sə ines wa, aday kə tərən bile ana dīdek ahay kutok ite. ¹⁹ Nə gəba minje sə bile nà, anga aday kə sənən way a ni jak ikwen ata awan. A alay a kwanay bile sə ines ahay ata nà, kə mbəsiken anan zlay si zek a kwanay â ga mer su way lelibay aya awan. Ki gen nà, mer su way sə sədœk ahay dəkdek. Həna biten dukwen, kwanay bile sə dīdek ahay. Matanan, mbəsiken anan zek a kwanay â gan mer su way lele aya awan. Ata anjahay a kwanay i təra à cəncan a inde.

²⁰ Natiya kutok, à alay a kwanay bile sə ines ahay ata nà, aga mer su way lele cəna, a zlak ikwen à nga bay. ²¹ Ata, à alay ata kutok nà, ki gen nə maw? Way a sa gak ik-

wen waray həna biten ataya awan. A andav sə way ma ga waray ataya dukwen, amac inde. ²² Aya əna, həna kutok, kə təmen ahay à bile sə ines ata wa. Kə təren bile ana Mbərom ahay. Anga nan, anjahay a kwanay i təra à cəncan a inde kutok. A andav a inde ite, ki njiden wa sifa sa ndav bay ata awan. ²³ Magwagway sə ines nà, amac. Əna way a Mbərom sa var kəriya ata nà, sifa sa ndav bay pə kərtek a tə Yesu Almasihu, Bahay a mənuko.

7

Do sa daf nga pə Yesu ahay, tə Tawrita

¹ Mərak uno ahay, way uno a ni jak ikwen ayak həna ata nà, ki sənən, anga kə sənən Tawrita zle coy. Tawrita a lavan nga anà dō nà, si à alay a winen tə sifa pə daliyugo mba ata awan. ² Minje nə kawa uwar. A alay a mbaz anahan inde tə sifa nà, Tawrita a ban anan pə mbaz anahan ata awan. Əna, mbaz anahan kə sak a mac ite nà, Tawrita kə mbəsakak anan ahay à 'am ana mbaz anahan ma mac ata wa. ³ Uwar kə sak a zla à mbaz hinen, aday mbaz anahan a mama'am ata ma mac a bay cəna, wita uwar ata kə gak mədigwed pə mbaz anahan ata awan. Əna mbaz ata kərtek a kə məcak cəna, 'am sə Tawrita ata inde apan sa ga mədigwed a sabay. I mba apan sa zla à mbaz hinen, kə gak ines bay.

⁴ Mərak uno ahay, kwanay həna ata dukwen, matanan. Kwanay kə jipen pə kərtek a tə Yesu Almasihu, dōwan a sa mac anga kwanay pə dədom mə zləngad ata awan. Anga nan kutok, kwanay dukwen kə məcen aday kə gəzlen tə Tawrita sə coy. Həna kə jipen tə Yesu, dō sə slabakay ahay à məke wa. Matanan kutok, dī mba apan sa gan mer su way lele aya anà Mbərom, i zlan à nga. ⁵ Da taa ga nà, mer su way sə ubor si zek a nuko ahay. Way ana Tawrita sa ga apan 'am ata nà, ubor si zek nə a gan may sa ga nə tinen aya awan. Way a lelibay ataya nà, tə lagay mənuko à amac inde. ⁶ Həna kutok, də gəzlak tə Tawrita, anga də məcak pə kərtek a tatə Yesu. Anga nan, dī mba apan sa gan mer su way anà Mbərom tə cəved lele aday wiya awan, cəved ana Apasay Cəncan a sə dəkak uko anan ata awan, bina, kawa ana mənuko sa taa ga anga də dəfan apan anà Tawrita ata sabay.

Mer su way ana Tawrita

⁷ A nan sa ja həna nə ma kutok anaw? Tawrita ata nà, way sə nes dō adəka dāw? A'ay! Əna na san ines inde nà, anga Tawrita sə duko anan. Bina, abay na san ubor bay, anga na san 'am a sa jəka: «Kā sa ga ubor bay*» ata bay. ⁸ Əna nə sləne 'am ata cəna, ines kə njadak upo cəved kutok, a ga anan mer su way ta 'am ata sə wuho ubor

* 7:7 Ca pə Gurtaaki 20.17; Tooktaaki Tawreeta 5.21.

ahay cara cara i zek inde. Mənjəna Tawrita nà, ines a aday dukwen, winen way ma mac awan. ⁹ Bina, à alay a nen nə sənək pə Tawrita fan bay nà, nen lele njənnjan tə sifa awan. Əna na san Tawrita kutok cəna, ines kə tərək way tə sifa bugol, aday winen məgala awan. ¹⁰ Ata jumdođ, nen nə məcak ite re. Anga nan kutok, 'am a abay i lagay nen à man sə sifa ata nà, a ma nga sə gəbo ahay adəka nə amac. ¹¹ Natiya Tawrita a varan cəved anà ines sə njəko uda, aday sa vad nen re.

¹² Ayaw, Tawrita nə winen way cəncan awan, aday 'am anahan a ma ja ataya dukwen, tinen way cəncan aya, way didək aya, aday way lele aya re. ¹³ Aka aday way lele ata a ma nga sa vad nen asa daw? A'ay re! Əna ines a gəba way a lele ata, a ga anan mer su way sə vuro amac. A təra matanan, anga aday dā san ines nà, winen ines ata acəkan way anahan. Matanan, Tawrita a ka anan mer su way sə ines lelibay aya fok.

Ines a ka anan məgala anahan pu do zənzen awan

¹⁴ Matanan kutok, dā san zle, Tawrita aday nà, a nay ahay à alay a Mbərom a wa. Aday nen nə do zənzen awan, bile sə ines. ¹⁵ Tə didək a nà, way uno sa ga ata cəna, na san bay. Anga way su no sa ga ata nà, na ga bay. Way su no sa ga bay ata awan, wita nə ni ga anan kutok. ¹⁶ Kak way uno sa ga ata u zlo à

nga bay nà, ata nə sənək kutok, Tawrita, winen way lele awan. ¹⁷ Matanan kutok, sa ga way lelibay ata nə nen bay. Atahasl a mə njahay a i nen inde ata sa ga anan. ¹⁸ Anga nan kutok, na san zle, awan inde lele awan i nen inde nà, ibay. Na ja nà, pə ubor si zek uno, nen do zənzen awan ata awan. Aga way lele dukwen, u zlo à nga, əna na mba apan sa ga bay. ¹⁹ Bina lele su no sa ga ata nà, na ga anan bay, aday lelibay a su no sa ga bay ata kutok, na ga adəka nà, winen awan. ²⁰ Kak way lelibay aday u no sa ga bay dukwen na ga anan cəna, sa ga awan ata dukwen, nen bay. Atahasl a mə njahay a i nen inde ata awan, sa ga way ata nə winen, nen bay.

²¹ Nga sa 'am a inde kutok: A alay a u no sa ga way lele cəna, ngazl ines a tuvo uda awan. ²² Bina, à mivel uno a inde nà, nen mə taslay mivel a sə pərahan azar anà Tawrita a Mbərom. ²³ Anga nan kutok, na ca apan nà, awan a inde lelibay a i nen inde a slabak anan vəram tə abayak nga uno sa gan may anà way lele ata awan. Natiya, nen nə tərək bile ana atahasl a mə njahay a i nen inde ata awan. ²⁴ Anga nan kutok, nə tərək do mə jəjay a sə coy. Aday saa tam wa nen à amac ata wa həna nà, waya kutok anaw? ²⁵ Ngəruko anan həna anà Mbərom, anga kə təmək nen tə alay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu. Natiya kutok, tə ajalay nga uno cəna,

ni dɛfan apan anà Tawrita a Mbərom, əna ubor si zek uno a gan may sə pərahan azar anà cəved sa ga ines dəkdek.

8

Anjahay tə sifa wiya awan

¹ Matanan kutok, həna nà, awan saa ban anan dō ana Yesu Almasihu ahay à sariya inde nà, inde sabay. ² Anga məgala ana Apasay sa var sifa tə alay ana Yesu Almasihu ata a təmay nen à məgala ana atahasl tə amac ata wa. ³ Tawrita ana Musa a mba apan sa tam anan dō itəbay, anga bəle sə sluwed si zek su dō kə mbəsakak anan cəved a bay re. Əna Mbərom nà, a mba apan. A slənay ahay wan si zek anahan ti zek a kawa su dō zənzen aya, aday sə təmay nuko i ines a mənuko ahay wa. Tə cəved ata kutok, Mbərom kà gak anan sariya anà ines i zek su dō zənzen ata inde kutok. ⁴ A ga matanan, anga aday dā mba apan sa ga way ana Tawrita sa ja ata awan. Bina, dī dɛfan apan nà, anà Apasay a Mbərom kutok, bina anà ubor si zek à mənuko sabay. ⁵ Aday nà, dō sə dɛfan apan anà ubor si zek a tinen ahay nà, ta ga way sa zlan à nga anà zek a tinen ahay. Əna dō sə dɛfan apan anà way sa zlan à nga anà Apasay a Mbərom cəna, ta ga dukwen way sa zlan à nga a cite. ⁶ Dō sa taa bayak pə way sə ubor si zek anahan ahay cəna, a dazay nə à amac inde. Aday dō sa taa bayak pə way sa zlan à nga anà Apasay a Mbərom ite dukwen, i i njad

zay tə sifa sa ndav bay ata awan. ⁷ Dō sa taa bayak pə way sa zlan à nga anà ubor si zek cəna, winen dō manide a Mbərom, anga a dɛfan apan anà 'am a Mbərom bay, aday a mba apan bay re. ⁸ Dō sa ga way sa zlan à nga anà ubor si zek aday nà, i mba apan sa zlan à nga à Mbərom sabay.

⁹ Kwanay adəka nà, à alay ana məgala sə ubor si zek inde sabay, əna à alay ana məgala sə Apasay a Mbərom, winen mə njahay a à kwanay inde ata awan, kak kwanay apan ki dɛfan anan apan anà ubor si zek bay nà, na. Dowan a Apasay ana Almasihu uda ibay ata nà, winen dō anahan bay. ¹⁰ Kwa à ga nə Almasihu winen mə njahay a à kwanay inde, zek a kwanay nə hwiya i mac anga ines. Aya əna, Apasay a Mbərom i varak ikwen sifa, bina kə tərən dō didek aya pa 'am a Mbərom. ¹¹ Mbərom a slabakay anan ahay Yesu Almasihu à məke wa. Matanan, kak Apasay anahan ata dukwen winen mə njahay a à kwanay inde nà, i slabakay ahay kwanay à məke wa tə winen a re.

¹² Natiya kutok, mərak uno ahay, gudire inde puko. Gudire ata nà, sə ubor si zek bay, bəlaray dī ga kawa ana ubor si zek su dō zənzen a sa gan may bay. ¹³ Kak kə njihen kawa sa zlan à nga anà ubor si zek nà, ki məcən. Aya əna, kə mbəsiken anan Apasay a Mbərom à mərəd anan ubor si zek ata nà, ki njiden sifa kutok. ¹⁴ Anga

dó aday Apasay a Mbərom a lavan nga təte cəna, winen wan a Mbərom. ¹⁵ Apasay ata dukwen a təra kwanay file aya bay, aday i pak pikwen zlawan maza sabay. A təra kwanay adəka nà, wan a Mbərom ahay sə coy. Aday, tə Apasay ata kutok, də ngaman anà Mbərom nà, «*Abba, Bəbayuno!*» ¹⁶ Apasay a Mbərom a tə alay anahan a dakan anan anà apasay a mənuko sa san anan nə mənuko wan a Mbərom ahay. ¹⁷ Kak mənuko wan a Mbərom ahay cukutok nà, di njad way anahan a sə dərən anà gwaslay anahan ahay ata re asanaw! I varak uko way anahan sə varan anà Almasihu ata re. Matanan, kak də təmahak sa ga dəcə anga Almasihu nà, di njad sə təma way sə mazlaḅ anahan ataya re.

Mazlaḅ a mənuko saa njad azanaka ata awan

¹⁸ A ga upo aday nà, awan sə zlangar anan dəcə a mənuko sa ga həna ataya tə mazlaḅ a Mbərom saa varak uko azanaka ataya nə ibay. Kwa mənjoek ca! ¹⁹ Way a Mbərom sə ndakay fok dukwen, tinen apan ti ba nə luvon a aday Mbərom i kay anan ahay uho gwaslay anahan ahay fok kutok ata awan. Ta ba anan nà, ababa. ²⁰ Anga way a Mbərom sə ndakay fok tə tərak way kəriya aya awan. A nan atan sə təra matanan cara bay. Mbərom a sa ga atan adəka*,

anga aday tâ daf ide ²¹ pə luvon a aday i sa təmay atan ahay à file sə way saa wuslay ataya wa kutok. Ti japay tə wan anahan ahay à mazlaḅ anahan ata inde, à barbarar inde kutok ite. ²² Da san zle, kwa ahay à dālen a wa, hus ahay biten nà, daliyugo a fok winen à dəcə inde, kawa uwar i sa wahay bəse coy ata awan. ²³ Əna daliyugo a anan taayan dəkdek bay. Way ana Apasay a Mbərom sə varak uko mətəkwe ataya fok, ti njahay nə matanan. Di dəfan ide anà luvon a aday Mbərom i tam mənuko à dəcə wa, aday di təra wan a Mbərom ahay sə didek a coy ata kutok. ²⁴ Abay aday də təmak coy bidaw? Əna də canan fan bay, di dəfan ide mba. Way aday kə canak anan tə ide coy ata nà, way ata nə kə dəfan ide adadaf mba daw? Wita, dowan a ngaman adəfan ide sabay! ²⁵ Aya əna, kak di dəfan ide anà way həna də canak anan fan bay ata nà, di ba ababa.

²⁶ Apasay Cəncan a dukwen a nay ahay sa mak uko zek, anga mənuko nə həle aya awan. Bina, kwa à amboh a mənuko ahay inde dukwen, da san sə rəke way a pə Mbərom a wa tətibay re. Apasay Cəncan a tə alay anahan, a gan amboh anà Mbərom tə məgala anahan a təkə, à yime a mənuko inde. Do zənzen i mba apan sa ga kətanen bay. ²⁷ Mbərom a ca ide aday nà, à mivel inde. A san way ana Apasay

* 8:20 Ca pə Laataanooji 3.17.

Cəncan a sa gan may ata zle. Anga Apasay Cəncan a a cəce nə way kawa sa zlan à nga à Mbərom vərre à yime a mənuko dō a Yesu ahay inde.

²⁸ Da san zle asanaw! Do sə pəlay Mbərom tə mivəl kərtek a aday Mbərom a ngaman pi mer su way anahan ata nà, kwa sə təra nə ma ma fok cəna, Mbərom a təra anan way sumor a anga dōwan ata awan. ²⁹ Mbərom a lah sə walay wa dō anahan ahay nà, kwa həna kabay, aday kà gak atan nga anga aday tã ga minje ta wan si zek anahan awan. Ata Almasihu i təra murkwaya sa wan anahan ahay fok. ³⁰ Do a aday Mbərom sa lah sə walay atan ataya nà, kə ngamak atan kurre re. Do anahan a sə ngaman atan ataya nà, kə tərak atan dīdek aya pa 'am anahan re. Do anahan a sə təra atan dō dīdek ataya nà, kə varak atan mazlaḅ coy re.

Awan saa gəzla mənuko pi zek wa tə asan zek a Mbərom nà, ibay

³¹ Həna nà, dī ja nə ma asa anaw? Kak Mbərom winen tə mənuko nà, saa mba apan sə mbasay puko nà, waya asa anaw? ³² Wan si zek anahan a dukwen, kə təmək anan à 'am sə dəcə wa bay, əna a varan anan anà dō ahay aday tã vad anan anga mənuko fok. Matanan, i varak uko way azar aya fok kəriya pə kərtek a ta wan ata re. ³³ Saa mba apan sa zlah puko asa nà, wayaw? Sə təra mənuko dō dīdek aya pa 'am anahan

nà, zek a Mbərom a sə walay mənuko ata awan. ³⁴ Waya saa mba apan sa ban mənuko anga da gak ines asa anaw? Yesu Almasihu ta nga anahan a kə məcak, kə slabakak ahay à məkə wa, aday həna winen mə njahay a à alay puway a Mbərom. Winen apan i gan amboh anà Mbərom anga mənuko. ³⁵ Kak matanan cukutok nà, ma saa mba apan sə gəzla mənuko pi zek wa kutok anaw? Dəcə ahay daw? Ajalay nga daw? Aban mbiyed sə dō ahay asa daw? Atə may tə mətawak daw? Mərava sə amac tə maslalam daw? Awan a inde saa mba apan sə gəzla mənuko pi zek wa tə asan zek ana Almasihu a nə ibay! ³⁶ Mə vinde à Deftere a Mbərom inde nà:

«Manay pə cəved sə amac sasidew a nà, anga iken.

Ta ga alay tə manay nà, kawa təman sə waslay ahay.†»

³⁷ A mamasl sə way ataya inde fok kutok, dī njad məgala sə mbasay, anga Almasihu, dō sə pəlay nuko, i varak uko məgala anahan. ³⁸⁻³⁹ Anga nan, na san zle lele, awan inde saa gəzla mənuko pi zek wa tə asan zek a Mbərom nà, inde sabay. Mbərom kà kak uko anan asan zek anahan tə Yesu Almasihu, Bahay a mənuko. Matanan, kwa amac, kwa sifa adəka, kwa maslay a Mbərom ahay, kwa setene ahay, kwa way sə təra à alay a həna ata awan, kwa way saa təra à alay a saa nay

† 8:36 Ca pə Jabuura 44.23.

pa 'am azanaka ata awan, kwa dō sə mægala ahay, kwa mægala sə bagəbaga mburom ahay, kwa mægala sə məkə ahay, kwa way a Mbərom mə ndakay azar aya fok, awan a inde saa gəzla mənuko pi zek wə tə asan zek a Mbərom cəna, ibay!

9

Mbərom kə walak anan Isəra'ila ahay

¹ Way a ni ja həna ata nā, winen way dīdem awan. Nen dō a Yesu, na gad mungwalay bay. Apasay Cəncan a a jan anā mez si zek uno a dukwen, 'am a anan nā, dīdek awan. ² Mivel uno ma rah a nə tə mugo, aday nen à dəcə ahay inde nə pac pac, ³ anga Yahuda ahay, dō sə zahav uno ahay. Abay á ga zek nā, suwan Mbərom á laray nen à bahay anahan wa, anga aday Yahuda ahay tã njad sifa. Nen nā, mē gəzla pi zek wa tə Yesu Almasihu. ⁴ Tinen nā, wan sə Isəra'ila ahay. Mbərom kə tərak atan wan anahan aya awan. Kə đakak atan anan mazlaḅ anahan, kə banak 'am tə tinen, kə varak atan Tawrita, 'am anahan. Kə đakak atan anan cəved sə həran nga lele awan, kə zlapak i varan atan way lele aya bayak awan. ⁵ Kə varak atan Ibərahima, Isiyaku aday Yakob tə gwaslay anahan ahay bije a tinen ahay, aday Almasihu dukwen, pə sluwed si zek nā, wan sə kutov a tinen awan. Almasihu a aday

dukwen, winen Mbərom, winen pa nga sə way mə ndakay aya fok. Zambađuko anan pa sə viyviya awan. Amen!

Wan a Mbərom dīdem aya awan

⁶ Way a Mbərom a sə zlapay anan ata kə tərak awan kəriya bay re. A'ay, əna wan sə Isəra'ila ahay tə tərak dō ana Mbərom dīdem aya fok bay. ⁷ Aday wan sə kutov ana Ibərahima ahay tə tərak wan anahan dīdek aya fok bay re, bina Mbərom a jan nā: «Ki njad wan sə kutov ahay nə tə Isiyaku.*» ⁸ 'Am ata a nan sa ja nə maw? Wan mə wahay aya à kutov su dō zənnen ata wa cəna, tə tərak wan a Mbərom ahay anga bəbay tə may a tinen ahay bay. Tə tərak wan a Mbərom ahay nā, anga Mbərom a sə zlapay anan ata awan. ⁹ 'Am a Mbərom a sə zlapay anan ata nā, həna: «I va daz cəna, ni may ahay, aday Saratu i njad wan.†» ¹⁰ Wita cəna coy bay re. Cuko pə Rəbeka ite. Kə wahak anan muwsa ahay anā bije a mənuko Isiyaku. ¹¹⁻¹³ Rəbeka a kə wahak anan muwsa anahan ataya fan bay nā, gwaslay ataya ta gak awan fan bay. A ga nə mer su way lele aya awan, á ga nə mer su way lelibay aya awan dukwen, tə wahak atan sa ga awan fan bay. A alay ata nā, Mbərom kə jak anan anā Rəbeka coy, a wa: «Wan zek məduwen a i gan mer

* 9:7 Ca pə Laataanooji 21.12. † 9:9 Ca pə Laataanooji 18.10-14. ‡ 9:11-13 Ca pə Laataanooji 25.23.

su way anà wan zek cəḏew awan.‡» Deftere a Mbərom kà jak pə muwsa ataya, a wa: «Nə gəḏak Jakob, aday nə larak anan Isuwa.§» A təra matanan anga sə ḏakay anan nà, Mbərom a walay ḏo nə pə way sa zlan à nga anà winen, bina pi mer su way su ḏo zenzen a bay.

14 Həna nà, ḏi ja nə ma kutok anaw? Mbərom kà gak mer su way tə cəḏed a sabay cukutok ḏaw? Matanan ata bay re. 15 A jan anà Musa nà: «Ni gan sumor nà, anà ḏowan a aday u no sa gan sumor ata way anahan. Sù go i zek wa cəna, ḏowan a u no ũ go i zek wa ata awan.*» 16 Kawa sa ja kutok nà, Mbərom a gan sumor anà ḏo nà, anga a nan anà ḏowan a bay, kabay anga mer su way ana ḏowan ata bay, əna anga sumor ana Mbərom a way anahan. 17 A Deftere a Mbərom inde ḏukwen, Mbərom a jan anà Firawna, a wa: «Na ḏaf iken bahay a à Misra nà, anga aday ni ka anan mægala uno tə iken, pə iken a re, anga u no sa ndar anan sləmay uno anà ḏo sə daliyugo ahay fok.†» 18 Matanan acəkan, a ca ike, Mbərom a gan sumor anà ḏowan awan, kawa sa nan, aday a kuran anan nga anà ḏo hinen ḏukwen kawa sa nan.

Mivel a Mbərom sa ga tə sumor anahan sa ga ite

19 Hinahibay nà, ki jen asa: «Kak matanan cukutok nà, Mbərom a gafan 'am anà

ḏo ahay pə ines angamaw? Way ahay fok tə təra ḏukwen, kawa sa zlan à nga asənə, ines sə ḏo ahay uda nə wuraw?» 20 Matanan, iken a aday nə waya saa vad' uway pa 'am tə Mbərom a kəlanaw? Həna nà, way ma han a nə i mba apan sa jan anà ḏo sa han anan: «Ka sa han nen kawa həna anan angamaw?» tətə ḏaw? 21 Do sa han səngəle nà, mægala anahan inde pə ḏudə aday sa han anan way ahay kawa sa nan bidaw? I han səngəle tə ḏudə ata awan, aday i han anan jugwire tə ḏudə a mə mbəsak ata re.

22 Mer su way a Mbərom a ḏukwen, kətanani! A nan ḏo ahay tà san nə winen tə mivel a anga tinen, aday winen Ba Mægala re. Aya əna, kə ngəmak sə səmen anà ḏo sə jənan pə mivel, aday abay ti lize ataya acəkan. 23 A nan anà Mbərom nà, ḏo ahay tà san mazlaḥ anahan nə məduwen awan, aday i gəzla anan tə mənuko anga a nan sa gak uko sumor. A walay mənuko pa 'am kurre, anga aday ḏa njad mazlaḥ anahan. 24 Mənuko ḏo a Mbərom mə ngamay aya awan. Əna kə ngamak ḏo ahay à wulen sə Yahuda ahay wa ḏəkdek bay. Kə ngamak anan anà ḏo ahay à wulen su ḏo su kon a azar aya wa re. 25 Mbərom a kə jak 'am ata tə dungo ana ḏo maja'am anahan Hose'a, a wa:

«ḏowan aya aday abay tinen ḏo uno ahay bay ataya

§ 9:11-13 Ca pə Malakiya 1.2-3.

*

9:15 Ca pə Gurtaaki 33.19.

† 9:17 Ca pə

Gurtaaki 9.16.

awan,
həna ni ngaman atan do
uno ahay kutok.

Dowan aya aday abay nə
pəlay atan itəbay ataya
awan,
həna ni pəlay atan ku-
tok.‡»

²⁶ A ja asa, a wa:

«Û kon a aday do ahay ta ja
nə, tinen do uno ahay
itəbay ataya dukwen,
à man ata adəka, ti
ngaman atan wan ana
Mbərom didek aya
kutok, winen bahay sə
sifa.Š»

²⁷ Do maja'am a Mbərom
Ezaya dukwen kà jak pə
Isəra'ila ahay, a wa:

«Kwa abay Isəra'ila tē wasay
nə kawa wiyeən sə zlin-
der,

saa tam nə, do ahay fok
bay, əngal a mənəcək
ca.

²⁸ Mbərom Fetek i ga sariya
pu do sə daliyugo ahay
anga anga sə coy.*»

²⁹ Ezaya ata kərtek a kə la-
hak sa ja:

«Abay Mbərom Ba Məgala à
mbəsakək uko zahav
mənəcək bina,

də tərak kawa do sə
Sodoma tə Gomora.†»

*Isəra'ila ahay tə sənək
cəved sa tam didek a bay*

³⁰ Lele həna juko nə kəkəma
asa anaw? Do su kon a azar
ataya tə njadak sə təra do
didek aya pa 'am a Mbərom
anga tə dəfak nga pə Yesu.
Aday abay tə pəlak sə təra do

didek aya bay re. ³¹ Yahuda
ahay ite nə, tə pəlak sə təra
do didek aya ta sə dəfan apan
anə Tawrita, əna tə njadak a
cəved a bay. ³² Angamaw?
Anga tinen tə bayak cəna ti
njad anan ta sə dəfan apan
anə Tawrita ti mer su way,
bina ta sa dəf nga pə Mbərom
a bay. Anga nan, tə slahak pu
kon sə hawan saray ù do ata
awan. ³³ A Deftere a Mbərom
inde nə, Mbərom a ja pu kon
ata, a wa:

«Cen apan, ni dəf kon sə
hawan saray anə do
ahay à Urəsalima,
kon sə slahay do ahay.

Aday do kə bənək alay à
winen inde ite nə, i
jalay a bay.‡»

10

¹ Mərak uno ahay, na gan
amboh anə Mbərom tə mivəl
kərtek a nə, u no nə Yahuda
ahay tā njad sa tam ite. ² Ni
mba apan sa ja həna dukwen,
tinen apan ti rəzlen à nga wa
sə pərahan azar anə Mbərom
nə cekərkərre, əna mənəcəna
asan wa way mə cəde ide aya
awan. ³ Tə sənək sa jəka
Mbərom i təra anan do ahay
do didek aya pa 'am anahan
kəkəməw nə, tə sənək bay.
Tə pəlay sə təra do didek aya
nə, tə cəved si mer su way
dəkdek. Matanan, tinen tə
mbərzlak a wa way sa nan
à Mbərom. ⁴ Kwa pə ana
Almasihu sa nay ahay wa
nə, məgala ana Tawrita kə
ndəvak coy. Natiya, kuwaya

‡ 9:25 Ca pə Hose'a 2.1-3.

Š 9:26 Ca pə Hose'a 2.25.

* 9:28 Ca pə Esaaya

10.22-23. † 9:29 Ca pə Esaaya 1.9; Laataanooji 19.23-28 re. ‡ 9:33 Ca pə Esaaya 28.16.

dowan a kè dáfak apan nga cəna, Mbərom i təra anan dō dīdek a pa 'am anahan.

Mbərom i tam anan dō sa daf nga pə Yesu ahay fok

⁵ Musa a ja 'am pə cəved sə təra dō dīdek a tə Tawrita nà, a wa: «Do sə dəfan apan anà 'am ana Tawrita nà, i njad sifa nə tə winen awan.*» ⁶ Əna cəved sə təra dō dīdek a anga sa daf nga pə Mbərom nà, cara. Deftere a Mbərom a wa: «Kà sa ja bay: “Waya sa ján à mburom anaw?†”» Kawa sa ja nà, i ján saa ngaman anà Almasihu aday i dazay anan nə wayaw? ⁷ «Kà sa ja bay: “Waya saa dazay à məke inde anaw?‡”» Kawa sa ja nà, waya saa zləzlamay anan Almasihu à məke wa pə cakay sə məsinde ahay wa anaw? ⁸ Musa a ja nə kəkəma kutok anaw? A wa: «'Am a Mbərom winen bəse tə iken! Winen à 'am anak inde, à mivəl anak inde re.§» Wita nà, ləbara sa 'am a həna manay apan mi dəkay anan pə cəved sa daf nga pə Mbərom ata kutok. ⁹ Ki mba apan sa ja pa 'am sə dō ahay fok, Yesu nà, winen Bahay anak tətə dāw? Kə təmahak aday kə dáfak apan nga nà, Mbərom kə slabakak anan ahay à məke wa dāw? Kak matanan nà, ata ki tam coy kutok. ¹⁰ Bina kak kə dáfak nga pə Yesu à mivəl anak inde nà, ki njad sə təra dō dīdek a pa 'am a Mbərom.

* **10:5** Ca pə Farillaaji Lewinjo'en 18.5.

‡ **10:7** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 30.13.

* **10:11** Ca pə Esaaya 28.16. † **10:13**

52.7. § **10:16** Ca pə Esaaya 53.1.

Aday kak ki dəkay anan pa 'am sə dō ahay, Yesu winen Ba Məduwen nà, Mbərom i tam iken acəkan. ¹¹ Anga Deftere a Mbərom a ja nà: «Do kə bənək alay à winen inde ite nà, i jalay a bay.*» ¹² Cəved sa 'am ata nà, anga dō ahay fok: anga Yahuda ahay, aday anga dō su kon a azar aya re. Anga awan sə gəzla atan pi zek wa, ibay. Bahay a mənuko nà, winen Bahay sə dō ahay fok. A gan sumor anà dō sa daf nga pə sləmay anahan ahay nà, fok. ¹³ Kawa ana Deftere a Mbərom a sa ja kutok: «Kuwaya dowan a kə dáfak nga pə sləmay ana Mbərom Fetek cəna, i tam.†»

Cəved sə dəkay anan ləbara mugom awan

¹⁴ Ti njad sə həran nga anà Mbərom a aday tə dáfak apan nga bay ata nà, kəkəməw? Kak aday kula tə slənek anan ləbara a bay nà, ti njad sa daf apan nga nə kəkəməw? Aka aday kak dowan a kə təkərek atan anan bay nà, ti sləne kəkəməw? ¹⁵ Kak dō ma slan a ibay nà, waya saa təkər 'am ata anaw? Kawa ana Deftere a Mbərom sa ja: «Saa rəba kawa saray su dō sə dəkay anan ləbara mugom ataya nə məw?‡» ¹⁶ Əna saa təma anan ləbara mugom ata nə dō ahay fok bay. Dō maja'am a Mbərom Ezaya kə jak, a wa: «Ba Məduwen, waya sa daf nga pa 'am a manay anaw?§»

† **10:6** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 30.12.

§ **10:8** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 30.14.

Ca pə Yoo'el 3.5. ‡ **10:15** Ca pə Esaaya

17 Matanan, dō kə dəfak nga dukwen, anga ba kə slānek lābara ana Yesu Almasihu. Aday dōwan kə slānek lābara anahan dukwen, anga dō inde kə təkerek anan anan.

18 Kak matanan cukutok nā, ni cəce aday: Isəra'ila ahay nā, tə slānek anan lābara a anan itəbay kələdaw? Tə slānek, bina Deftere a Mbərom kə jak, a wa:

«Tə slānek dūngo ana dō maslan uno ahay pu kon pu kon fok.

'Am a tinen a kə dəzlek hus pə magaga sə daliyugo.* »

19 Kak matanan asəna, ni cəce asa re, Isəra'ila ahay tə sənak anan 'am ata bidaw? Mbərom kə mbədəhak apan kurre tə dūngo a Musa, a wa:

«Ni slabak anan sarak a kwanay pu kon kəriya awan.

Ni njak kwanay pi zek aday ki gen mivēl pu kon a aday dō anahan aya ta san awan bay ata awan.†»

20 Ezaya dukwen kə jəjarak bay, a wa:

«Mbərom a ja nā: “Sanjad nēn nā, dōwan aya aday tə pəlak nēn bay ataya awan.

Na kan zek dukwen, anā dōwan aya aday tə cəcihek nēn a bay jiga ataya awan.‡”»

21 Aday pə Isəra'ila ahay ite nā, Mbərom a wa:

«Hway, nēn apan ni ba sa kan alay anā dō uno ahay.

Əna dōwan ataya nə tə dəfo apan bay, ta ma nga sə vəze upo adəka.§»

11

Isəra'ila ahay ta gan i zek wa anā Mbərom

1 Matanan kutok, ni cəce way inde kərtek aday: Kak matanan cukutok nā, a nan sa ja nā, Mbərom kə larak anan Isəra'ila ahay daw? Matanan bay! Anga nēn a ta nga uno dukwen, nēn Isəra'ila ahay. Nēn mə wahay a pə dala mbak ana Benyamin, zahav ana Ibərahima.

2 Mbərom kə larak anan dō anahan Isəra'ila ahay bay, winen a sə walay atan kwakwa. Bina kə sənēn way ana Deftere a Mbərom sa ja pə Eliya ata zle asanaw. Eliya winen apan i yiman anā Mbərom anga Isəra'ila ahay, 3 a wa: «Mbərom Fetek, dō anaya tə vədək anan dō maja'am anak ahay, tə mbəzlak anan man sə gədan dūngo anā way a manay ahay anga iken ataya awan. Mə mbəsak a sə pərahak azar nə nēn a taayak. Aday hwiya a nan atan sa vad

nēn a re.* » 4 Zek a Mbərom awan, a mbədəhan apan nə kəkəməw? A jan nā: «A'ay, iken taayak bay! Nə lavak anan zek tu dō uno ahay inde mbulo cuwəe, tinen apan ti pəruho azar, tə dukwek anan gərmec ù vo anā Ba'al

* 10:18 Ca pə Jabuura 19.5. † 10:19 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 32.21. ‡ 10:20 Ca pə Esaaya 65.1. § 10:21 Ca pə Esaaya 65.2. * 11:3 Ca pə 1 Laamii6e 19.10, 14. † 11:4 Ca pə 1 Laamii6e 19.18.

itəbay.†»⁵ Həna ata dukwen, matanan re. Mbərom kə lavak anan zek tu do ahay inde mə walay aya a wulen sə Isəra'ila ahay wa hwiya anga sumor anahan.⁶ Kak Mbərom kə gak atan sumor sə walay atan, a walay atan anga mer su way a tinen ahay bay, əna anga sumor anahan. Kak matanan bay cəna, wita i təra magwagway a tinen kutok, bina sumor a Mbərom sabay.

⁷ Ata həna nə kəkəma kutok anaw? Way ana Isəra'ila ahay sə pəlay ata nə, tə njadək anan fok bay! Sa njadək anan way ata cəna, do a Mbərom sə walay a wulen a tinen wa ataya awan. Zek məduwen su do a tinen aya tə kurak anan nga a tinen ahay.⁸ Kawa ana Deftere a Mbərom sa ja:

«Zek a Mbərom a sa ga aday tã san awan bay.

Kə tacak atan anan idə,
kə dəngəzłak atan anan sləmay.

Hus biten tinen hwiya
matanan.‡»

⁹ Dawuda dukwen a ja patan, a wa:

«Way sa pa sə azar uko a tinen
ahay á təran atan kawa
balay sa mbazł anan
way sə kibə ahay,
tə slahay anan, aday
Mbərom á kəta atan.

¹⁰ Mbərom á hufof atan,
aday tã canan idə kula
sabay,
á ga atan alay aday mivəl
a tinen á ndəro6.Š»

¹¹ Matanan həna, ni cəce way maza awan asa: Saray a sə dəcən anə Isəra'ila ahay ata nə, kə slahak anan a məndak fok acəkan kutok daw? A'ay! Əna anga ines a tinen, do su kon azar aya tə njadək cəved sa tam pə cakay ana Mbərom kutok. A ga anan matanan aday Isəra'ila ahay tã ga sərak pu do su kon aya azar ataya awan.¹² A alay ana Isəra'ila ahay sa ga ines ata nə, Mbərom kə gak anan lele anə do su kon azar aya pə daliyugo. Isəra'ila ahay tə slahay cəna, do azar aya ta njadəzlile a alay a Mbərom wa. Kak Mbərom kə gak anan lele anə do azar aya anga Isəra'ila ahay sə dəfan apan sabay ata nə, Isəra'ila ahay fok ta sak a may ahay pə cakay anahan a asa nə, sumor anahan i zalay re bidaw?

Mbərom a tam anan do su kon azar aya nə kəkəməw?

¹³ Həna ni jak ikwen anə kwanay do su kon azar aya awan. Nə tərak do maslan ana Mbərom pə cakay a kwanay do su kon azar aya awan. Anga nan, na ca pi mer su way ata dukwen, mer su way lele cəvedəbay.¹⁴ U no nə, do su kon uno aya dukwen tã cuno matanan, aday tã ga pikwen sərak, anga aday Mbərom á tam wa do a tinen aya əngal ti mer su way uno ata cite.¹⁵ A alay ana Mbərom sa lar anan Isəra'ila ahay ata cəna, a zlah anan məlmal anahan tu do su kon

aya azar a pə daliyugo fok kutok. Aday à alay azanan kə təmahak atan maza nà, saa təra nə ma asa anaw? Ataslay mivél i ga inde, anga dō ma mac aya ti njad sifa wiya awan.

¹⁶ Kak tə varak anan anan pen mama'am a anà Mbərom nà, pen a ma laḅ ata azar a fok dukwen ana Mbərom a re.* Kak tə varak anan anan sləlay si sé ahay anà Mbərom nà, alay si sé dukwen anahan aya re. ¹⁷ Alay si sé zahav a azar aya tə gəḏak atan aday tē tapak ayak uda alay si sé sə kiḅe à yime aya inde. 'Am ata a ja nə pə kwanay dō su kon azar aya ata awan. Way ana Isəra'ila ahay sa taa təma lele aya à alay a Mbərom wa ata nà, saa təma atan həna nà, kwanay kutok. Ki təmihen anan nə kawa alay si sé sə təma way pə sləlay si sé wa ata re. ¹⁸ Anga nan kutok, kà sa kəḏiyen anan alay si sé mə kəkal ataya bay. Ki həren anan nga ĩ zek kəriya nə angamaw? Kwanay adəka nà, alay si sé ahay dəkdek, məgala ana alay si sé cəna, à sləlay aya inde. Bina, məgala ana sləlay a nay à alay si sé wa adəka bay.

¹⁹ Izəne dō inde à wulen a kwanay i ja: «Abay Mbərom a a kəkal anan alay si sé ataya nà, aday i tapay uda nen a kutok bidaw!» ²⁰ Acəkan, Mbərom a patay atan wa, anga aday i tapay uda iken! Əna Mbərom a patay atan anga tə ḏəfak apan nga

bay, aday a tapay uda iken dukwen, anga kə ḏəfak apan nga kutok. Kə həran nga anà zek adəka bay, jəjaran à Mbərom bugol. ²¹ Anga kak Mbərom kə patak anan Isəra'ila ahay, tinen alay si sé zahav awan ata nà, a ga apak kutok nà, i patay iken ite sabay, kak kə mbəsakak sa ḏaf apan nga nà, na ḏaw? Iken adəka nə mə tapay a nə atapay!

²² San anan kutok aday, Mbərom nà, winen dō sumor awan, əna winen zizək re. Winen zizək tu dō mə slahay a pə cəved anahan wa ataya awan, əna pə iken ite kutok nà, winen dō sumor awan, kak iken apan ki pərahan azar hwiya nà, na. Kak matanan bay, i i patay iken a re. ²³ Yahuda ataya dukwen nà, kak tə ḏəfak apan nga maza dukwen, i ma atan pə ḏəḏazl a tinen kwakwa a re. Anga məgala anahan nà, inde sə tapay atan maza awan. ²⁴ Kwanay Yahuda ahay itəbay ataya nà, kwanay kawa alay si sé sə kiḅe ataya kutok. Tə gəḏay anan à kiḅe wa, ta naa tapay anan pi sé sə agay ata awan. Kak Mbərom a ga way ma da 'am a kətanən ata nà, i mba apan sa ma anan Yahuda ahay à man a tinen inde sabay kələḏaw, tinen aday nə alay si sé ata ḏidek aya awan?

Yahuda ahay ti i may ahay pə cakay ana Mbərom mba

* 11:16 Ca pə Limle 15.19-21.

²⁵ Mərak uno ahay, u no nà, sənen anan way a mi der a anan lele, aday kə həren anan nga anà zek ahay bay. Bina, Isəra'ila ahay əngal a nan atan sa dəf nga pə Mbərom bay, anga mivəl a tinen mə kuray aya awan. Ti naa mbəda mba, əna do su kon azar aya Mbərom sə walay atan ataya tē mbəda apan 'am fok aday. Ata Isəra'ila i dəf nga pə Mbərom kutok.

²⁶ Natiya Mbərom a i tam anan zahav sə Isəra'ila ahay fok cite. Mə vinde à Deftere inde, Mbərom a wa:

«Dowan a saa tam anan do ahay ata nà, i nay ahay à Urəsalima wa.

I pəse anan huwan ana wan a Yakob ahay fok.

²⁷ Həna anan nà, 'am uno sa ban tə tinen à alay a ni pəsen atan anan ines a tinen ahay ata awan.†»

²⁸ Yahuda ahay tə təra do manide ana Mbərom ahay, anga ta ngam sə təma ləbara mugom ata bay. Natiya kutok, kwanay do su kon azar aya ata awan, ki mben apan sa zla à bahay anahan inde. Aya əna, Mbərom kə walak atan i pəlay atan hwiya, anga kə zlapak anan anà bje a tinen ahay. ²⁹ Mbərom kə ngamak anan anà dowan a aday kə zlapak anan, i varan way nà, i təra nə hwiya kawa anahan ata awan. Mbərom a mbədahan anà 'am bay.

³⁰ Kwanay do su kon a azar aya ata dukwen, à alay a inde

nà, kə dəfen anan ahay apan anà Mbərom a cara daw? Əna həna ki gen anan i zek wa, anga Yahuda ahay dukwen tə dəfak anan apan bay. ³¹ A təra tə tinen Yahuda ahay dukwen matana re. Həna ti dəfan apan anà Mbərom bay, aday Mbərom kə gak ikwen sumor à yime a tinen inde kutok. Ata aday, tinen ti yam pə ines a tinen, aday tã gan i zek wa anà Mbərom ite. ³² Matanan, Mbərom kə varak anan cəved anà kuwaya anga aday à dəfan apan anà Mbərom bay ata way anahan. Ata aday do ahay ti gan i zek wa dukwen, fok a tinen a kutok.

Mazlab a Mbərom

³³ Tə didem a, sumor a Mbərom nà, məduwen awan. Asan way anahan kə zalak do ahay fok, aday a san way ahay nə fok. Way anahan sə bayak dukwen, dowan a san sə dakay anan tətibay. Dowan sə gəzlan alay anà cəved anahan ibay fok re. ³⁴ Deftere a Mbərom a ja nà:

«Sa san abayak nga ana Mbərom a nə wayaw?

Dowan inde saa təkəren 'am a sləmay ibay.‡»

³⁵ «Wayə sə varan way aday i təran gudire à Mbərom anaw?§»

³⁶ Sə ndakay anan way ahay fok nə Mbərom.

Way ahay fok à alay anahan inde, aday ti ga inde dukwen anga winen.

† 11:27 Ca pə Esaaya 59.20-21.

‡ 11:34 Ca pə Esaaya 40.13.

§ 11:35 Ca pə

Ayuba 41.3.

Do ahay t̄a varan mazlaḅ an̄a
Mb̄erom pa s̄a viyviya
awan! Amen.

12

*Anjahay ana do si mer su
way ana Mb̄erom*

¹ M̄arak uno ahay, Mb̄erom
k̄a gak uko sumor n̄a bayak
awan. Anga nan, n̄a c̄ace
pikwen wa h̄ana kutok n̄a,
viren anan anan nga a
kwanay an̄a Mb̄erom, kawa
way s̄a do ahay s̄a varan
an̄a Mb̄erom t̄a sifa aya ata
awan. T̄aren do ma ga nga
aya anga Mb̄erom. Ata n̄a,
i zlan à nga an̄a Mb̄erom a
kutok, aday ki h̄aren anan
nga t̄a d̄idem awan. ² K̄i gen
kawa do s̄a daliyugo ahay
bay. Ad̄aka bay, mbiken anan
mivel a kwanay an̄a Mb̄erom
à mb̄eda anan, ta s̄a varak
ikwen abayak nga wiya aya
awan. Ata n̄a, ki s̄anen way
ana Mb̄erom a sa gan may ata
kutok: way s̄erom aya awan,
way sa zlan à nga, aday way
lele aya kutok.

³ Nen n̄a, Mb̄erom k̄a gak
uno sumor, k̄a t̄arak nen do
maslan anahan. Anga nan,
nen apan ni jak ikwen fok,
na wa: K̄a h̄aren anan nga
an̄a zek bay. S̄anen ad̄aka n̄a,
nga a kwanay aya awan. Cen
p̄a m̄agala ana Mb̄erom a s̄a
varak ikwen ata awan aday.
Ki s̄anen kutok, kwanay p̄a
c̄aved a Mb̄erom n̄a k̄ak̄amaw.

⁴ Zek su do n̄a, k̄artek, əna
hawal aya inde apan dukwen
bayak awan, kuwaya ti
mer su way anahan cara.

⁵ T̄a m̄anuko h̄ana dukwen,

matanan. M̄anuko bayak
awan, əna m̄anuko zek
k̄artekt̄akke, anga m̄anuko
m̄a japay aya t̄a Yesu Al-
masihu, aday m̄anuko fok m̄a
japay aya pi zek re.

⁶ Mb̄erom k̄a varak uko
m̄agala ahay n̄a cara cara,
kawa sa zlan à nga an̄a winen
awan. Natiya, kuwaya à
ga anan mer su way t̄a way
ana Mb̄erom a s̄a varan ata
awan. Kak Mb̄erom a varak
n̄a m̄agala s̄a ma anan 'am
anahan awan, ma anan kawa
anahan s̄a varak anan m̄agala
ata kutok. ⁷ Kak Mb̄erom a
varak n̄a m̄agala sa man zek
an̄a do ahay, man atan zek.
Kak Mb̄erom a varak m̄agala
s̄a t̄etakan anan way an̄a
do ahay, t̄etakan atan anan.

⁸ Kak Mb̄erom a varak n̄a
m̄agala s̄a varan ḡedan an̄a do
ahay, varan atan ḡedan. Kak
Mb̄erom a varak m̄agala sa
varan way an̄a do m̄atawak
aya awan, varan atan t̄a
mivel k̄artek awan. Kak
Mb̄erom a varak n̄a m̄agala
s̄a njahan pa 'am wa an̄a do
ahay, njahan atan pa 'am wa
t̄a mivel k̄artek awan. Kak
Mb̄erom a varak m̄agala sa
gan sumor an̄a do ahay n̄a, ga
anan t̄a ataslay mivel awan.

⁹ P̄alen do a azar aya t̄a
mivel k̄artek awan, aday t̄a
t̄ab̄alem d̄akd̄ek bay. Way
lelibay aya c̄ana, k̄a nḡamen
bay. P̄alen n̄a way lele aya
awan. ¹⁰ P̄alen zek ahay
à wulen a kwanay, kawa
m̄arak s̄a p̄alay zek ahay ataya
awan. D̄afen anan apan an̄a
do a azar aya t̄a mivel k̄artek
awan. ¹¹ Gen mer su way n̄a

tə məgala si zek a kwanay a təkə. Kâ taren dō sə isew ahay bay. Gen anan mer su way anà Bahay a nuko Yesu nə tə mivél kərtek a re. ¹² Dəfen anan ide a kwanay zuhhwe nà, pə way ana Mbərom saa varak uko ata tə ataslay mivél awan. Səmen anan anà dəcə ahay, gen anan amboh anà Mbərom nə kwa siwa siwa fok. ¹³ Gəzlen zlile a kwanay ahay tu dō a Yesu ahay, kak ana tinen ibay nà, na. Təmihen mbəlok ahay à gala a kwanay ahay.

¹⁴ Gen anan amboh a Mbərom aday â daf alay sə mazlaḅ anahan pu dō sə jugwar pikwen wa 'am ahay ataya awan. Kâ saa tahislen atan bay. ¹⁵ Tislen mivél tu dō sə taslay mivél ahay. Yimen pi zek tu dō sa yam ahay. ¹⁶ 'Am â zlak ikwen pi zek tu dō a kwanay ahay. Kâ hərən anan nga anà zek bay. Gen anan mer su way ahay nə fok lele, kwa mer su way cəḏew aya awan. Kî cen pa nga a kwanay kawa dō kəlire* aya bay.

¹⁷ Kak dōwan a kà gak ikwen huwan nà, kâ si men anan anan uda siked a bay. Pəlay adəka nà, cəḏed sa ga way lele aya aday dō ahay ta san zle, way lele aya ata awan. ¹⁸ Ga məgala lele, aday kak cəḏed inde nà, njahay zay tə dō ahay fok. ¹⁹ Kwanay car uno ahay, kî men anan anan uda siked anà dōwan bay. Mbəsiken

anan Mbərom a â sa ga patan mivél. Deftere a Mbərom a ja nà: «Mbərom Fetek a wa: “Ama siked nà, anuno kərtek. Saa hamay anan huwan sə dō ahay nà, nen awan.”» ²⁰ Adəka nà, gen kawa ana Deftere a Mbərom sa ja: «Kak dō manide anak, may a han apan nà, varan daf. Kak sa gan nə jom, varan a'am â sa. Ka gak matanan kutok nà, i təra kawa kə halan slan sə uko pa nga, i yam pə ines anahan kutok.‡» ²¹ Kâ mbəsiken anan cəḏed anà sədək â mbasay pikwen bay, əna mbisen pə sədək ta sa ga way lele aya awan adəka.

13

Dəfen anan apan anà bahay sə daliyugo ahay

¹ Kuwaya â dəfan apan anà ngomna, anga dō sə lavan nga anà dō ahay ataya fok, sə varan atan məgala ata nà, zek a Mbərom awan. Aday sa daf atan dükwen, winen a re. ² Matanan kutok, dōwan a kə sədək pə ngomna dükwen, a səder nə pi zek a Mbərom awan. Ata, dō matanan ata a ngəzahay pi zek nə sariya a Mbərom. ³ Aday dō sa ga way lele aya ite nà, ti jəjaran anà dō sə lavan atan nga ahay itəbay, si dō sa ga way lelibay aya aday bina. A nak sə jəjaran anà ngomna bay ba? Ga nə way lele awan. Ata ngomna i hərak nga. ⁴ Matanan, anga winen dükwen, a ga nə mer su way

* **12:16** Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

† **12:19** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 32.35. ‡ **12:20** Ca pə Balndi 25.21-22.

a Mbərom a re. A nan sa mak ikwen zek sa ga way lele aya awan. Aday kak ka gak way lelibay a dukwen, jəjaran, anga Mbərom a varan məgala ata nə kəriya bay re. Winen do si mer su way a Mbərom anga sə dakan anan mível a Mbərom sa ga anà do ahay ta sa gan atan sariya pə way lelibay aya awan. ⁵ Anga nan, lele sə dəfan apan anà ngomna. Gen matanan anga kəsənen zle à mível a kwanay a nə, wita cəved lele awan, bina anga sa jəka tã sa gak ikwen sariya bay ata adəka bay.

⁶ Aday dukwen, ka var jangal nə, anga nan re, bina Mbərom kə dəfak anan do si mer su way ataya tã ga anan lele. ⁷ Himen anan anan anà dowan ataya way a təde ki himen atan ataya awan. Viren jangal anà do sə cakal aya awan. Viren anan anan dala sə duwan anà do sə təma aya awan. Jəjiren anan anà do a təde ki jəjiren atan ataya awan, aday dəfen anan apan anà do a təde ki dəfen atan apan ataya re.

Pəlen do a azar aya anga sə dəfan apan anà Mbərom

⁸ Gudire ana dowan à ga inde pikwen ibay, si gudire kərtektəkke saa mbədək pikwen nə, na: gudire sə asan zek. Gudire ata nə, a ndav itəbay. Aday do sa san do nə, kà gak way ana Tawrita sa gan may ata fok. ⁹ Mbərom a jak uko nə: «Kà ga mədigwed

bay, kà vad nga su do bay, kà ga akar bay, kà ga ubor pə way su do bay.*» 'Am a anaya pi zek tə azar aya fok nə mə japay a nə, à 'am kərtek a inde, a wa: «Pəlay anan do sə cakay su doh anak kawa iken sə pəlay anan nga anak ata awan.†» ¹⁰ Do sə pəlay anan do sə cakay su doh anahan nə, a gan way lelibay a bay. Matanan, kak kə pəlak anan do sə cakay su doh anak ahay nə, kə dəfak anan apan anà Tawrita fok kutok.

¹¹ Gen matanan, anga kə sənən alay a anan ata zle, alay sə pədək pə ahan a kwanay ahay wa kutok. Bina alay ana Mbərom saa tam kwanay sə coy ata, winen bəse. Winen dərən kawa à alay a mənuko sə dəfay ahay nga pə Yesu ata sabay. ¹² Luvon winen apan i ndav, ide winen apan i cəde. Dà ga way a mənuko sa taa ga sə luvon ataya sabay. Ruko way sə alay a mənuko ahay saa vad anan zek tə way lelibay ataya si pec kutok.

¹³ Zluko tə cəved lele aya kawa do sa bar si pec ahay ata awan. Dà waway nga tə mahay bay, dē mbəsakan zek anà agəsle lelibay aya bay, tə cəved a wura wura dukwen dā ján uho bay re, dē təre bay, aday dā ga ubor pə way sə do azar aya bay. ¹⁴ Mbəsiken anan cəved anà Bahay a mənuko Yesu Almasihu à tərak ikwen way sə alay a kwanay awan. Kə bayiken pə way sə ubor si zek a kwanay

* **13:9** Ca pə Gurtaaki 20.13-15, 17; Tooktaaki Tawreeta 5.17-19, 21. † **13:9** Ca pə Farillaaji Lewinjko'en 19.18.

ahay sabay.

14

Ki men anan anan mungok anà zek ahay bay

¹ Təmihen anan dō bəle a pə cəved sə pərahan azar anà Yesu ataya awan, mənǰəna kwanay sə təre tə winen pə way anahan sə bayak à mivél anahan inde ata awan. ² Dō azar aya ti bayak, way sa pa inde mə gafay 'am a ibay. Ti rac way ahay so. Əna dō aday winen bəle a pə cəved a Mbərom ata nà, i rac sluwed itəbay. ³ Dowan a sa rac way so ata â sa kədəy anan dōwan a sa rac sluwed itəbay ata bay. Aday dōwan sa rac sluwed itəbay ata dukwen, â sa man anan mungok anà dōwan sa rac way so ata bay re, anga Mbərom winen nà, kə təmāhak anan mərak ata re. ⁴ Iken nə wayaw? Ka ra zek sa man anan mungok anà bile su dō hinen ata nà, kəkəməw? Kà gak way lelibay a nà, saa gafan 'am nə bahay anahan. Kà gak way lele dukwen, saa ngəran dukwen, bahay anahan ata re. Tə dīdem a nà, Bahay a mənuko i mba apan sa gan nga tətə, i tavay nə nǰəjan.

⁵ Azar su dō a, a bayak nà, luvon ahay inde sə zalay luvon hinen ahay, aday dō ahay inde tə bayak nə luvon ahay fok nə hərro. Kuwaya â san anan lele, way anahan a sə bayak apan à mivél inde ata awan. ⁶ Kak dōwan a kə zalak anan luvon hinen pə luvon a

azar aya wa, a ga matanan anga sə həran nga anà Bahay a nuko. Dō sa pa way so, a nan dukwen sə həran nga anà Bahay a nuko, anga a ngəran à Mbərom aday a sa pa way. Ata dō sa pa way azar aya itəbay ata dukwen, a nan sə həran anan nga anà Bahay a nuko re, aday a ngəran dukwen anà Mbərom a re.

⁷ Dowan a inde à wulen a mənuko, a lavan nga anà zek anahan tətə pə daliyugo dukwen ibay. Aday dōwan sa mac anga nga anahan a dukwen ibay re. ⁸ Kak mənuko tə sifa aya nà, wita anga aday dā ga mer su way ana Bahay a mənuko. Kak də məcak, dā mac anga sa ga dukwen mer su way anahan a re. Matanan, kwa â ga nə mənuko tə sifa aya awan, kwa â ga nə də məcak, mənuko dō si mer su way ana Bahay a mənuko hwiya. ⁹ Anga Yesu Almasihu nə kə məcak, kə slabakak ahay à məkə wa, aday â təra bahay su dō tə sifa aya awan, aday winen bahay su dō ma mac aya re.

¹⁰ Aday iken, ka gan sariya anà dō sə cakay su doh anak nà, angamaw? Kə kədəy anan nà, angamaw? Mənuko a fok, dī zla saa tavay pa 'am ana Mbərom, dō saa gak uko sariya ata awan. ¹¹ Mbərom a ja à Deftere anahan inde, a wa:

«Tə dīdek awan, kuwaya fok i nay ahay sa naa dukwo gərmec ù vo.

* 14:11 Ca pə Esaaya 45.23.

Kuwaya i ja ta 'am anahan awan, nen nə Mbərom acəkan.* »

¹² Kawa sa ja bine siwaw nà, kuwaya i tavay pa 'am a Mbərom, i i dəkay anan way anahan sa ga həna ata tə alay anahan awan.

Kə fakay anan mərak anak i ines inde bay

¹³ Kak matanan cukutok nà, dē mbədek sa gan sariya anà mərak a mənuko ahay sabay. Adəka bay, kà si gen way aday i fakay anan mərak ahay i ines inde ata bay.

¹⁴ Bina manay mə japay aya tə Bahay a mənuko Yesu, aday na san zle lele, awan inde ma ga mənjadək a ta nga anahan a nà, ibay. Əna dōwan a kə bayakak awan a inde nə tə mənjadək a kəma, á sa pa bay, anga pə winen nà, a ga mənjadək acəkan. ¹⁵ Kak kə nəsek anan mivél anà mərak anak ahay tə way sa pa anak nà, ata a nan sa ja nə kə pəlay anan bay. Almasihu kə məcak anga mərak ata awan. Way sa pa anak á sa lize anan bay.

¹⁶ A ga apak nà, way sa pa anak ata nà, lele. Əna kak ka san zle dō ahay ti i jak nə lelibay kəma, kà pa bay, aday dō ahay tá ja apak way lelibay a sabay. ¹⁷ 'Am sə bahay a Mbərom nà, kà jak awan pə way anak sa pa ata bay. Kwa pə way anak sa sa ata dukwen, kà jak awan bay re. Bahay a Mbərom nà, way ana Apasay Cəncan a sa ga à mənuko inde ata awan. A mak uko zek sa ga way lele aya, a varak uko zay sə njahay

pə kərtek awan, aday i varak uko ataslay mivél. ¹⁸ Dōwan a winen apan i gan mer su way anà Yesu Almasihu matanan ata nà, i zlan à nga anà Mbərom kutok, aday dō ahay ti dəfan apan anà dō matanan ata awan.

¹⁹ Anga nan, guko məgala sa ga way sə ngəzahay ahay zay ataya awan, aday way sa man zek anà dō ahay sa har à 'am a Mbərom inde ataya re. ²⁰ Kà nes anan mer su way a Mbərom anga way anak sa pa bay. Ayaw, awan inde mənjadək a bay. Əna, kak mərak anak ahay ti sa slahay anga way anak sa pa cəna, mbəsak sa pa way ata awan.

²¹ Way lele cəna, kà sa ga way sə fakay anan mərak ahay i ines inde ataya bay, kwa á ga nə sa rac sluwed, kwa á ga nə sa sa mahay, kwa á ga nə sa ga ma ma fok. ²² Way anak sa san pa 'am a anan ata nà, kà jan anan anà dōwan bay, si kwanay tə Mbərom a dəkdek. Do sa ga way tə ajalay nga a cuwcew bay ata cəna, i taslay mivél. ²³ Aya əna, dō sə vədan uway anà nga anahan anga way anahan sa pa nà, winen apan i ga ines, anga kə dəfak anan mivél anahan pə way anahan a sa ga ata bay. Pa 'am a Mbərom nà, dōwan a kà gak way aday a san sa jəka lelibay kabay lele dukwen a san bay cəna, kà gak ines.

15

Ga way sa zlan à nga anà dō a azar aya awan

¹ Mənuکو do məgala aya pə cəved a Mbərom ata, muko anan zek anə do bəle aya awan. Dā ga way sa zlak uko à nga à nuko vərre a bay. ² Mənuکو fok, guکو way sa zlan à nga anə mərak a mənuکو ahay, anga aday dā man atan zek sa har pa 'am ana Mbərom. ³ Yesu Almasihu a ta nga anahan a dukwen kə pəlak way sa zlan à nga a bay re. Adəka bay, a təra nə kawa mə vinde apan à Deftere a Mbərom inde ata awan, a wa: «Do ahay tə gənahak nə, anakiken Mbərom, əna 'am a tinen ata a njad nə nen awan.*» ⁴ Way a mə vinde à Deftere a Mbərom inde ata fok, tə vinde anan anga aday way a mə vinde ata à dəkak uko anan way, aday anga dē dəfan ide anə way a Mbərom sə zlapak uko anan ataya awan. Ata dī dəma way ahay lele kawa ana Deftere sə varak uko anan məgala ata awan. ⁵ Mbərom Bahay sə varan məgala anə do ahay sə dəma way ata, à təra anan abayak nga a kwanay kərtek, aday kī gen way kawa ana Almasihu Yesu sa ga ataya awan. ⁶ Ata kwanay a fok ki njiden sə həran nga anə Mbərom, Bəbay ana Bahay a nuko Yesu Almasihu, tə cəved kərtek awan. 'Am a kwanay dukwen kərtek awan.

Do su kon azar aya tə həran nga anə Mbərom

* 15:3 Ca pə Jabuura 69.10. † 15:9

‡ 15:10 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 32.43. Ca pə Esaaya 11.10.

⁷ Matanan, təmihen zek ahay, kwanay a fok, kawa ana Almasihu sə təma kwanay ata re, aday do ahay tə həran nga anə Mbərom. ⁸ Na jak ikwen nə, Almasihu Yesu kə tərak do si mer su way ana Yahuda ahay, anga sə dakan atan anan nə, Mbərom winen do sə didek, aday way anahan sə zlapan anan anə bije a manay ahay fok ata ti təra. ⁹ Aday ata, do su kon azar aya ata ti həran nga anə Mbərom anga sumor anahan sa ga anga tinen ata re. A təra kawa Deftere a Mbərom sa ja apan ata awan, a wa:

«Anga nan, ni hərak nga, Mbərom uno, à wulen su do aday tinen Yahuda ahay bay ataya awan, ni zambad iken tə ara ahay.†»

¹⁰ 'Am a Mbərom a ja asa, a wa:

«Kwanay Yahuda ahay itəbay ataya awan, tislən mivəl pə kərtek a tu do a Mbərom ahay.‡»

¹¹ A man hinen asa, a wa: «Kwanay Yahuda ahay itəbay ataya fok,

həren anan nga anə Mbərom Fetek. Kwanay do su kon ahay fok, zambiden anan.§»

¹² Ezaya kə jak re, a wa: «Do sə slala ana Yisa i nay ahay saa təra bahay su do su kon a azar aya awan.

Tinen ti dəfan ide aday à tam atan.*»

Ca pə 2 Samuyila 22.50; Jabuura 18.50.

§ 15:11 Ca pə Jabuura 117.1. * 15:12

13 Mbərom, dō sə varan mægala anà dō ahay sə dəfan idē ata, â varak ikwen ataslay mível, â varak ikwen zay, anga kə dəfen nga pə winen awan. Natiya ki dəfen anan idē bayak a tə mægala sə Apasay Cəncan awan.

Mer su way ana Pol

14 Mərak uno ahay, nen a ta nga uno dukwen, na san zle, kwanay nə dō lele aya awan, kə sənən dīdek zle, aday ki mben apan sə tətakan anan way anà zek a kwanay ahay coy. 15 Əna, nə vindək ikwen ayak tə gədan a pə way azar aya nà, anga u no kə mbədəken anan way a anaya à nga wa bay. Na ga matanan, anga zek a Mbərom a kə gak uno sumor anahan 16 sa dəf nen dō si mer su way ana Almasihu Yesu awan, à wulen su dō su kon azar aya Yahuda ahay bay ata awan. Nen apan ni dakan atan anan ləbara mugom a sa nay pə cakay a Mbərom wa ata nà, nə tərak kawa dō sə gədan dundo anà way anga Mbərom. Anga kak tə dəfak apan nga nà, ata ti təra kawa way mə varan aya, Apasay Cəncan a sa gan nga cara aday â zlan à nga anà Mbərom ata awan.

17 Natiya kutok, ni taslay mível ti mer su way ana Mbərom sə vuro anga ajapay a manay tə Almasihu Yesu ata awan. 18 Ni ja 'am sə awan maza kula bay. Ni ja nà, pə way ana Almasihu a sa ga ti nen ata dəkdek. Anga kə varak uno mægala

sə bənan alay anà dō su kon aya aday tinen Yahuda ahay itəbay ataya pə cakay ana Mbərom, aday tə dəfan apan. A ga matanan ata nà, ta 'am uno sa ja ataya, aday tə way uno sa ga ataya, 19 aday tə masuwayan ahay cara cara, aday tə mægala ana Apasay anahan re. Nə dakak anan anan ləbara mugom a pə Yesu Almasihu anà dō ahay, nə dazlan ahay kwa à Urəsəlīma wa, hus nə dəzle anan à Iliriya. 20 U zlo à nga sə dakay anan ləbara mugom a à man aya aday dō ahay tə slənek anan ləbara a Yesu Almasihu fan bay ataya awan, anga u no sa ga mer su way pa su dō hinen bay. 21 U no adəka nà, â təra kawa winen mə vinde a à Deftere a Mbərom inde ata awan:

«Dowan aya aday kula ta jak atan 'am pə winen itəbay ataya, tinen ti canan.

Aday dowan aya kula tə slənek way pə winen itəbay ataya, ti san anan kutok.†»

A nan anà Pol sa zla à Ruma

22 Anga nan kutok, saray bayak a na gak anan may sa zlak ayak saa cay ahay pikwen cəna, na njad cəved a bay. 23 Kə gak ava bayak a u no sa cak ikwen ahay idē, əna mer su way uno kə mbəsakak uno cəved bay. Həna mer su way uno à man a anan kə ndəvak kutok. 24 Natiya, à alay a ni i zla à Espaniya ata nà, ni njahay àga kwanay

† 15:21 Ca pə Esaaya 52.15.

mənjœk, anga aday kâ tisen uno mivel aday kî men uno zek tə cəved sə dəzle à man ata awan.

²⁵ Əna həna ni zla à Urəsalima aday ni i man zek anà dō a Yesu ahay à man ata awan, ²⁶ anga dō a Yesu ahay à Makedoniya tə Akaya ta gak anan may sə cakal way anga sa man zek anà dō mətawak aya à wulen su dō a Yesu ahay à Urəsalima. ²⁷ Tə bayak sə cakal way ata nə tə alay a tinen aya, aday təde sa ga nə abay matanan way anahan. Yahuda ahay ta mak anan zek anà dō su kon azar aya sa njad anan magwagway ana Mbərom. Matanan re, lele nə dō su kon a azar aya tã man zek anà Yahuda ahay tə way sə daliyugo ahay ite re. ²⁸ Natiya kutok, na sak a ndav anan mer su way ata aday nə varak atan anan dala ata coy nə, ni i zla à Espaniya tə àga kwanay. ²⁹ Na san zle re, na sak a zlak ayak àga kwanay nə, Yesu Almasihu i gak ikwen sumor bayak a anga nen a sa cak ikwen ahay ide ata awan.

³⁰ Mərak uno ahay, kwanay kə dəfen nga pə Bahay a mənuko Yesu Almasihu, aday Apasay a Mbərom kə varak ikwen məgala sə pəlay zek ahay. Anga nan kutok, nen apan ni gak ikwen amboh, kem, gen anan amboh à Mbərom tə mivel kərtek a anga nen, aday ú mo zek. ³¹ Gen amboh, anga aday dō sə Yahudiya ahay aday tə dəfak nga pə Yesu bay ataya tə bəno mbiyed bay ite. Gen

amboh dukwen, aday way uno saa zla anan à Urəsalima ata à zlan à nga anà dō a Yesu ahay à man ata awan. ³² Natiya, kak Mbərom kə pəlak nə, ni zlak ayak àga kwanay nen mə taslay mivel awan. Ata ni njad sə taslay mivel pə kərtek a tə kwanay a fok kutok.

³³ Mbərom, dō sa taa var zay ata, à gak ikwen nga. Amen!

16

Pol a jan 'am anà Ruma ahay

¹ U no sa jak ikwen ayak 'am həna pə mərak a mənuko Fœbe. Uwar ata a ga mer su way ana Mbərom à Kenkeriya à wulen su dō a Yesu ahay. ² Kà zlak ayak àga kwanay cəna, təmihen anan tə mivel kərtek a lele, anga winen dō ana Bahay a mənuko. Təmihen anan kawa abay təde dō a Yesu ahay ti ga ata awan. Viren anan way sə kəcan ata fok, anga kə mak anan zek anà dō ahay bayak a, kwa i nen a dukwen, kə mak uno zek a re.

³ Jen anan 'am anà atə Pəriskila ta mbaz anahan Akilas. Manay ma taa ga mer su way ana Almasihu Yesu nə pə kərtek awan. ⁴ A alay a inde abay ni mac coy nə, su mo zek sa tam nə tinen awan. Abay kwa ti mac anga nen dukwen, tə lavak anan zek coy. Saa ngəran atan nə nen dəkdək bay. Dō a Yesu ahay aday tinen Yahuda ahay bay ataya fok ti ngəran atan re. ⁵ Na jak anan 'am anà dō a

Yesu ahay sə halay nga àga tinen ataya fok re.

Na jak anan ayak 'am anà Epaynet, car uno didek awan. Winen do sa lah sa daf nga pə Yesu Almasihu mama'am a pə daliyugo sə Aziya. ⁶ Na jak anan ayak 'am anà Mariyama, winen dukwen kà gak mer su way bayak a anga kwanay.

⁷ Na jak anan ayak 'am anà do sə àga nen ahay, atə Andərenikus tə Yuniyas. Ma pay dangay nə jiga awan, tinen do tə mazlaḅ aya bayak a à wulen su do maslan ahay, aday tə luho sa daf nga pə Yesu Almasihu adəka, bina nə lahan atan bay.

⁸ Na jak anan ayak 'am anà Ampəliyatus, car uno awan, manay à alay ana Bahay Yesu inde maya awan.

⁹ Na jak anan ayak 'am anà Urben ma taa ga mer su way ana Yesu Almasihu nə pə kərtek awan.

Na jak anan ayak 'am anà Sətakis, car uno didek awan.

¹⁰ Na jak anan ayak 'am anà Apeles, winen dukwen kà gak dəce anga Yesu Almasihu aday kə səmak anan lele.

Na jak anan ayak 'am anà do sə àga Aristobul ahay re.

¹¹ Na jak anan ayak 'am anà do uno Herodiyon.

Na jak anan ayak 'am anà do a Bahay a mənuko Yesu ahay àga Narsis.

¹² Na jak anan ayak 'am anà Tirofen tə Tiropas, do sa ga mer su way ana Bahay a mənuko Yesu ahay.

Na jak anan ayak 'am anà Persis, mazar uno didek awan, sa ga mer su way anga Bahay a mənuko bayak a nə winen.

¹³ Na jak anan ayak 'am anà Rufus, do lele pə cəved sə pərahan azar anà Bahay a mənuko Yesu.

Na jak anan ayak 'am anà may anahan, kà gak uno nga kawa nen wan si zek anahan didek awan.

¹⁴ Na jak anan ayak 'am anà Sinkərit, Fəlegon, Hermes, Patrobas, Hermas, aday do a Yesu azar aya àga tinen ataya fok re.

¹⁵ Na jak anan ayak 'am anà Filolog tə Yuliya, aday atə Nere tə mərak anahan re.

Na jak anan ayak 'am anà Olimpas aday anà do a Yesu azar aya àga tinen ataya fok re.

¹⁶ Jen anan 'am i zek ahay lele. Do sə egliz ana Yesu Almasihu ahay fok ta jak ikwen ayak 'am re.

Andav sa 'am ahay

¹⁷ Mərak uno ahay, ma gak ikwen ayak kem, gen anan ngatay anà do sa ngam way a kwanay mə tətak aya bay ataya awan. Tinen apan ti gəzla anan do ahay pi zek wa, aday tinen apan ti fakan alay anà do ahay pə cəved lele aya wa. Kə njihen pə cakay a tinen bay. ¹⁸ Zahav su do ataya nà, ta ga nə mer su way ana Bahay a nuko Yesu Almasihu bay, si way sa zlan atan à nga vərre. Tinen apan ti ran mindel anà do ahay nə ta 'am. Natiya, tə njəkan

uda anà dō ma san way a bay ataya awan. ¹⁹ Kwanay ite nà, dō ahay fok ta san zle, kə dəfen anan apan anà Bahay a nuko Yesu. Anga nan, nen apan ni taslay mivel tə kwanay bayak a re. U no nà, təren dō sa san sa ga mer su way lele aya dəkdek, mənjenja sə japay anan tə huwan. ²⁰ I njahay bayak a sabay, Mbərom, Bahay sə zay, i varak ikwen məgala sə mbasay pə Fakalaw, ki jənen apan bəse coy. Bahay a nuko Yesu á gak ikwen sumor anahan.

²¹ Timote, dōwan a sa ga mer su way maya ti nen ata kà jak ikwen ayak 'am. Dō uno a anaya ta jak ikwen ayak 'am a re: atə Lukiyus tə Yason tatə Sosipater. ²² Nen Tertiyus, dō sə vinde dərəwel ana Pol a anan, na jak ikwen ayak 'am, nen dō ana Bahay a nuko Yesu. ²³ Gayus kà jak ikwen ayak 'am. Nə njahay nà, àga winen, aday dō a Yesu ahay ta taa nay sa ga amboh àga winen. Erastus, dō sa ban dala sə wulen su doh a anan ata, tə Kawartus, mərak a mənuko, ta jak ikwen ayak 'am re.

[²⁴ Bahay a mənuko Yesu á gak ikwen sumor à kwanay a fok. Amen.]

Pol a həran nga anà Mbərom

²⁵ Zambaduko anan sləmay a Mbərom! I mba apan sə varak ikwen məgala sə njahay mə ngazlay saray aya à cəved anahan inde, kawa ana ləbara mugom a nen sə

dakak ikwen anan ata awan. Kwakwa ata nà, Mbərom kə dərək anan ləbara mugom ata awan. ²⁶ Əna həna winen a kà kak anan ahay uho, aday dō ahay tə wazay nə way ana dō maja'am a Mbərom ataya sə vinde pə Almasihu ata awan. A ga matanan, anga aday dō su kon ahay fok tã daf apan nga, t̃ dəfan apan kuto. ²⁷ Həruko anan nga à Mbərom pa sə viyviya awan! Asan way anahan nə a zalay way ahay fok. Həruko anan nga anga Yesu Almasihu re. Amen!

Derewel ana Pol sɛ vinden ayak anà dɔ sɛ

Korintu ahay mama'am awan Adakay way pɛ deftere a anan

A alay ata nà, Korintu nà, wulen su doh mɛduwen awan. A man ata nà, Pol kɛ wazak anan lɛbara a Yesu mugom a anà Yahuda ahay aday anà dɔ su kon azar aya re. Pɛ dɛba anahan a wa kutok, Pol a slɛne nà, 'am aya inde tɛ slabakak à wulen sɛ dɔ a Yesu ahay cara cara bayak awan. Do ahay tɛ gɛzlak zek ahay jɛban jɛban, 'am sɛ gɛba zek ahay so, anjahay sɛkɛffe inde à man sɛ slɛne wazo ibay, apa daf cɛncan a kɛ tɛrak way sa ga anan azay, tɛ sɛnak sa ga anan mer su way tɛ mɛgala ana Apasay Cɛncan a sa var ataya bay, aday tɛ sɛnak 'am sɛ aslabakay ana dɔ ma mac aya à mɛke wa bay. Natiya kutok, Pol a mbɛdahan atan ayak pɛ way ataya fok, ta sɛ dɛkan atan anan asan zek a Mbɛrom anga dɔ ahay.

Nga sa 'am ahay

Aja 'am ahay (1.1-9)

Atɛra zek kɛrtek tɛ dɛdom ana Yesu mɛzlɛngad awan (1.10 - 2.16)

Agan nga anà atɛtak way ana dɔ maslan a Yesu ahay (3.1 - 4.21)

'Am sɛ gɛba zek ahay (5.1 - 7.40)

Ahɛran nga à Mbɛrom, bina anà pɛra ahay bay (8.1 - 11.1)

Mɛgala ana Apasay Cɛncan aya awan (11.2 - 14.40)

Yesu kɛ mbasak pɛ amac (15.1-58)

Andav sa 'am ahay (16.1-24)

*Pol ajan ayak 'am anà dɔ sɛ
Korintu ahay*

¹ Sɛ vindek ikwen ayak derewel a anan nà, nen Pol. Kà zlak anan à nga à Mbɛrom sɛ ngumo aday nɛ tɛra dɔ maslan ana Yesu Almasihu. Ma jak ikwen ayak 'am, manay tɛ Sostenes, winen dɔ sa daf nga pɛ Yesu Almasihu kawa mɛnuko a re. ² Mɛ vindek ikwen ayak anà kwanay dɔ a Yesu ahay à wulen su doh sɛ Korintu. Kɛ tɛren dɔ a Mbɛrom ahay anga Yesu Almasihu. Mbɛrom a ngamak ikwen nà, anga aday kɛ tɛren dɔ mɛ japay aya tɛ winen awan. Kɛ ngamak anan anà dɔ sɛ dukwen gɛrmec ù vo anà Yesu Almasihu kwa aha ataya fok, anga aday tɛ tɛra dɔ mɛ japay aya tɛ winen a re. Yesu nà, winen Bahay a mɛnuko a fok. ³ Mbɛrom Bɛbay a mɛnuko tɛ Yesu Almasihu Bahay a mɛnuko tɛ gak ikwen sumor, aday tɛ varak ikwen zay a tinen.

*Pol a ngɛran anà Mbɛrom
anga dɔ sɛ Korintu ahay*

⁴ Hwiya nɛ ngɛran anà Mbɛrom jiya nà, anga sumor anahan sa gak ikwen ta sɛ japay kwanay tɛ Yesu Almasihu ata awan. ⁵ Anga

Mbərom dō sə japay kwanay tə Yesu Almasihu ata nà, kə varak ikwen mægala ahay cara cara. Kə tərak kwanay dō sa san way ahay, aday kə varak ikwen mægala sə đakay anan 'am anahan anà dō ahay coy. ⁶ Kə njiden anan way ataya awan. Bina, à alay a manay sə đakak ikwen anan ləbara a Yesu Almasihu ata đukwen nà, kə təmihen a nə tə đidek a à mível a kwanay inde. ⁷ Anga nan kutok, kwanay dō sa ba amay ana Yesu Almasihu Bahay a mənuko ataya nà, kə njiden anan mægala ahay fok coy. Awan a inde a kəcak ikwen nà, inde sabay. ⁸ Mbərom đukwen i təra kwanay dō njənnjan aya hus à andav ana daliyugo inde, anga aday đowan à sa njad pikwen alay sa 'am sə slahay kwanay à sariya a Mbərom inde pə luvon ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu saa may ahay ata bay. ⁹ Matanan, kə jəjiren awan bay, anga Mbərom a sə ngamak ikwen aday sə japay kwanay tə wan anahan Yesu Almasihu Bahay a mənuko ata nà, winen nə dō đidek awan, a ga anan way anahan a sa ja ataya hwiya.

Agəzla zek à wulen su dō a Yesu ahay

¹⁰ Matanan, mərak uno ahay, na gak ikwen ayak amboh tə sləmay ana Yesu Almasihu, Bahay a mənuko. Kem, 'am à zlak ikwen pi zek, aday kə gəzlen zek ahay à wulen a kwanay ahay inde bay re. Təren dō mə japay

aya awan, mível a kwanay à ga nə kərtek aday abayak nga a kwanay ahay đukwen à ga nə kərtek a re. ¹¹ Bina 6a dō ahay inde ta nak ahay àga Kuluwe wa pə cakay uno, tə đakak uno anan atəre inde à wulen a kwanay. ¹² U no sa ja nà, azar su dō a kwanay aya ta wa: «Manay nà, dō ana Pol ahay.» Azar aya ite ta wa: «Manay đukwen dō ana Apolos ahay.» Azar su dō əngal aya asa ta wa: «Manay nà, dō ana Piyer ahay.» Aday azar su dō aya ite kutok ta wa: «Manay nà, dō ana Almasihu ahay.» ¹³ Ki jen matanan ata nà, 6a Almasihu a nà, kə gəzlak anan zek anahan a đaw? Kabay kwanay kə jilen nə tə darak ayak pə dədom mə zləngad a anga kwanay nà, nen Pol a đaw? Kabay ki gen baptisma nà, tə sləmay uno, nen Pol a ite đaw?

¹⁴ Nə ngəran anà Mbərom tətibay adəka, anga nen na gak anan baptisma anà đowan bay, əna si atə Kərispus tə Gayus đakdek. ¹⁵ Natiya đowan inde i mba apan sa jəka a ga baptisma nə tə sləmay uno nen Pol nà, ibay. ¹⁶ Ayaw, cəkəbay nə mbəđəkek anan à nga wa adəka re, 6a na gak anan baptisma anà Sitifanas, winen tu dō su doh anahan ahay re. Pə də6a anahan a wa, na gak anan baptisma anà đowan a inde nà, na san sabay. ¹⁷ Bina, Almasihu a slan nen aday nà, saa gan baptisma anà dō ahay bay, əna saa đakay anan ləbara

mugom a anà dō ahay. Nen apan ni dākay anan ləbara sa 'am anahan ata, əna tə asan way kawa su dō zənzen a sə bayak apan ata bay. Na ga matanan bay nà, anga aday amac a Yesu Almasihu a pə dədom mə zləngad ata à təra awan kəriya bay.

Asan way a Mbərom tə asan way su dō zənzen awan

¹⁸ Ləbara sə amac a Yesu Almasihu pə dədom mə zləngad ata nà, dō saa lize ahay ta ca apan nə kawa way sə mindel kəriya awan. Əna pə mənuko dō saa tam ahay ite nà, da san zle wita nə məgala a Mbərom a way anahan. ¹⁹ Da san way ata zle nà, anga 6a Mbərom kà jak à Deftere inde, a wa:

«Ni lize anan kəlire su dō kəlire aya awan, aday ni jəjay anan asan way su dō ma san way aya fok.*»

²⁰ Natiya kutok, kak Mbərom a kà jak matanan cukutok nà, dō a kəlire ataya ti ga inde asa daw? Kabay miter sə Tawrita ahay nà, ti ga inde daw? Kabay dō sa san sa vad awiway ahay nà, tinen ti ga inde daw? Asan way a tinen ata i man atan zek pə awan bay jiga awan. Mbərom kə tərak anan asan way a tinen ata way sə mindel kəriya awan.

²¹ Matanan dō sə daliyugo ahay, tə asan way a tinen ata, tə canak anan anà way a Mbərom sə ndakay tə kəlire† anahan awan, əna tə sənək

wa Mbərom a bay hwiya. Anga nan kutok, Mbərom a tə alay anahan a kə varak anan cəved sa tam anà dō sə sləne ləbara sa 'am a manay sə wazay anan ata awan. Əna cəkəbay, dō ahay ta ca pə ləbara ata nə kawa way sə mindel adəka. ²² Yahuda ahay ite nà, ta gan may aday ti sa təma 'am ata nə, si ti canan anà masuwayan aday. Gərek ahay ite, a nan atan ti saa təma nà, si ti san tə kəlire sa nga a tinen a aday. ²³ Aya əna mənuko də dākay anan nà, Yesu Almasihu nə tə darak anan pə dədom mə zləngad awan. Ata pə Yahuda ahay nà, wita way sə bənan atan mbiyed. Pu dō sə pəra ahay ite, wita nà, da ja nə 'am sə mindel kəriya awan. ²⁴ Əna pə mənuko dō a Mbərom mə ngamay aya kwa à ga nə à wulen sə Yahuda ahay wa, kabay à wulen su dō sə pəra ahay wa nà, da san zle, Yesu Almasihu nà, winen məgala ana Mbərom tə kəlire anahan a təkə fok. ²⁵ Way a Mbərom sa ga nà, kawa way sə mindel kəriya awan, aday cəkəbay, way ata a zalay asan way su dō zənzen awan. Way anahan sa ga nə kawa way bəle awan, aday cəkəbay way ata a zalan məgala à nga wa anà dō ahay bugol.

²⁶ Matanan, mərak uno ahay, ənga bayiken pi zek a kwanay a mə ngamay ataya aday. Pu dō sə daliyugo ahay nà, dō kəlire aya inde à wulen a kwanay gem ibay,

* **1:19** Ca pə Esaaya 29.14. † **1:21** Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

dó tə məgala aya dukwen inde à wulen a kwanay gem ibay, aday dó sə ngəlaw ahay dukwen nà, inde à wulen a kwanay gem ibay re. ²⁷ Əna Mbərom a walay adəka nà, dó mindel aya awan, anga aday ti pəkan waray i ide anà dó sa jəka tinen nə ta san way zle ataya awan. Aday Mbərom a walay dó bəle aya awan, anga aday ti pəkan waray i ide anà dó sa jəka tinen məgala aya ata awan. ²⁸ Aday a walay dó kəriya aya awan, tu dó aday dó ahay tə kədəy atan ataya awan, aday tu dó demdemem aya pə daliyugo wa. A ga matanan nà, anga aday sə lize anan dó sə mazla6 ahay pə daliyugo a anan wa. ²⁹ Matanan kutok, dowan i mba apan sə həran nga anà zek pa 'am anahan bay. ³⁰ Sə japay mənuko tə Yesu Almasihu nà, zek a Mbərom awan. Matanan həna Mbərom a təra anan Yesu Almasihu nà, dədazl sə asan way a mənuko kutok. Kawa sa ja nà, tə Yesu Almasihu ata kutok, də tərak dó didek aya pa 'am anahan aday də tərak dó anahan ahay ma tam aya i ines wa tə alay anahan. ³¹ Anga nan kutok, kawa ana Deftere a Mbərom sa ja: «Kak dowan a inde a nan sa ga ti zek nà, à ga ti zek adəka nà, ti mer su way a Mbərom sa ga.‡»

2

Wazo ana Pol à Korintu

‡ 1:31 Ca pə Yeremiya 9.22-23.

¹ Mərak uno ahay, à alay a nen sa zlak ayak əga kwanay kurre sə dakak ikwen anan way a Mbərom mi dər aya ata nà, nə dakak ikwen anan nə tə cəved sa 'am ma da 'am aya bay. Aday dukwen, nə dakak ikwen anan nə tə cəved sə asan way su dó sə daliyugo ahay bay re asanaw? ² Anga, na zlak ayak əga kwanay nà, na gan may nà san kərtek nà, Yesu Almasihu, aday winen mə daray a pə dədom mə zləngad ata awan. ³ A alay a nen əga kwanay ata nà, nen bəle awan, zlawan u go, aday nen apan ni jəjar re. ⁴ Nen apan ni wazak ikwen 'am a Mbərom nà, na vak ikwen nga tə asan way sə dó ahay bay. Əna məgala ana Apasay a Mbərom a dakak ikwen anan nà, 'am uno sa jak ikwen ata nə 'am didek aya awan. ⁵ Anga nan kutok, kə dəfen nga pə Mbərom nà, anga asan way su dó zənzen a bay, əna tə məgala a Mbərom.

Asan way su dó zənzen a tə kəlire a Mbərom

⁶ Anà dó ma san nga aya à cəved sa dəf nga pə Mbərom ata nà, mə dakan atan anan ayak nə kəlire sə asan way didek awan. Kəlire ata nà, mbala ana dó sə daliyugo ahay bay, kabay mbala ana dó məduwen aya sə ləvan nga anà dó ahay ataya bay re. Dó sa san way ataya nà, ti i lize anan pi zek azanan. ⁷ Əna kəlire mbala manay sə dakak ikwen anan ata nà, winen nə kəlire mbala a Mbərom

awan. Wita nà, abay winen mi ðer awan kwakwa. Kwa daliyugo ðukwen mæ ndakay a fan bay, Mbærom a lavay anan zek tæ kælire anahan, anga aday sa tam mænuko à mazlaḅ anahan inde. ⁸ A wulen su ðo sæ lavan nga anà ðo ahay pæ daliyugo ataya nà, ðowan inde kwa kærtek sa san way ata nà, ibay. Abay tâ san aka nà, tiya ti darak anan ayak Bahay sæ mazlaḅ pæ dædom mæ zlælngaḁ ata bay. ⁹ Way ata nà, a tæra kawa mæ vinde awan à Deftere a Mbærom inde ata awan, a wa:

«Way a aday kula ðowan kè
canak anan bay,
kula ðowan kè slænek
bay,
aday kula ðowan kè
bayakak apan à mível
inde bay ata nà,
Mbærom a lavan anan
zek tæ way ata anà ðo sæ
pelay anan ahay.* »

¹⁰ Aya mænuko nà, Mbærom a kak uko anan ahay way a mi ðer ataya tæ mægala sæ Apasay anahan. Apasay anahan ata nà, a zæzor anan way ahay fok, kwa abay â ga nà, way mi ðer aya à mível a Mbærom a inde tækeḁe ðukwen, a san zle hwiya re. ¹¹ Natiya, ðo zænzen a nà, sa san way sæ mível anahan a aday nà, si apasay si zek anahan awan. Matana re, ðowan sa mba apan sa san way sæ mível a Mbærom nà, ibay, si Apasay si zek anahan a way anahan re. ¹² Mænuko nà, Apasay a à mænuko inde ata nà, mbala a Mbærom a

way anahan, bina apasay sæ daliyugo a anan bay. Anga nan, ða mba apan sa san sumor a Mbærom ma gak uko aya fok ata awan. ¹³ Anga nan kutok, manay apan mi ðakay a way anà ðo ahay nà, sæ pækan umo 'am nà, Apasay a Mbærom awan, bina asan way sæ daliyugo bay. Natiya mæ tætakan anan ðidek sæ way mbala Apasay a Mbærom ata anà ðo aday Apasay a Mbærom inde à mível a tinen inde ataya awan.

¹⁴ Natiya awan, ðowan a aday kè njadak Apasay a Mbærom à mível anahan inde bay cæna, i mba apan sæ tæma way ana Apasay a Mbærom sæ varan anà ðo ahay ataya bay. Bina winen a ca apan aday nè kawa way sæ mindel kæriya aya awan. I slæne bay, anga sa man zek anà ðo ahay aday sæ slæne way ataya nà, Apasay a Mbærom awan. ¹⁵ Əna ðo aday Apasay a Mbærom inde à mível anahan inde ata nà, a mba apan sæ gæzlan alay pi zek wa anà way ahay lele. Əna zek anahan a kutok nà, ðowan a mba apan sa san 'am anahan a bay. ¹⁶ Anga Deftere a Mbærom a wa: «Sa san abayak nga ana Mbærom a nè wayaw? Dowan inde saa tækæren 'am a slæmay ibay.†» Aya, manay nà, Apasay a Mbærom inde à mível a manay, aday mæ bayak nà, way kawa ana Yesu Almasihu a sæ bayak ata awan.

* 2:9 Ca pæ Esaaya 64.3. † 2:16 Ca pæ Esaaya 40.13.

3

Do si mer su way ana Mbərom ahay

¹ Matanan mərak uno ahay, à alay uno sa zlak ayak àga kwanay ata nà, na mbak apan sa jak ikwen way ahay kawa abay ni jan anà dō ahay aday Apasay inde à tinen inde coy ataya bay. Na jak ikwen ayak adəka nà, kawa dō sə daliyugo ahay, anga kwanay a à alay ata nà, kawa gwaslay ahay mba, kə tərən dō sə pərahan azar anà Yesu Almasihu mə jəra aya fan bay. ² Anga nan, nə tətakak ikwen anan à alay ata dukwen nà, way ma da 'am aya bay ataya re, bina winen ma da 'am ataya nà, ki mben apan fan bay.* Aday kwa abay à ga nə hənə biten təkede dukwen, ki mben apan fan bay re, ³ anga kwanay hwiya kawa dō sə daliyugo ahay mba. Bina hwiya kwanay apan i gen sərak ahay pi zek, aday atəre dukwen, way a kwanay re. Ata nà, kwanay kawa dō sə daliyugo ahay ba? Aday ki gen nà, way su dō sə daliyugo aya kutok bidaw? ⁴ Kak aday azar su dō a kwanay aya ta wa: «Manay nà, dō ana Pol ahay» aday dō hinen ahay ite ti ja: «Manay nà, dō ana Apolos ahay», ata ki gen way matanan ataya nà, kwanay dō sə daliyugo aya sabay kutok daw?

⁵ Apolos ata nà, awan a maw? Pol nà, winen wayaw?

Manay nà, dō si mer su way a Mbərom ahay coy. Ma ga nə mer su way sə dakak ikwen anan ləbara ana Yesu Almasihu anga aday kə dəfen apan nga. Kuwaya, manay ma ga nə mer su way mbala ana Mbərom a sə ngaman umo apan sa ga ata awan. ⁶ Manay ma ga nà, kawa dō sa ga mer su way à guvo ahay. Nen sə lahak ayak sə dakak ikwen anan 'am a Mbərom ata nà, nə tərak kawa dō sa casl way à guvo. Apolos, winen a zlak ayak nà, a pərahan azar anà mer su way a Mbərom àga kwanay kawa dō sə pəkan a'am anà zahav sə way a ma casl ata awan. Əna sa har anan zahav sə way ata nà, zek a Mbərom awan. ⁷ Matana kutok, dō sa casl way tu dō sə pəkan a'am fok a tinen a, cew maya ta slak awan a ibay. Əna si zek a Mbərom a tə alay anahan dō sa har anan zahav sə way ata awan. ⁸ Natiya kutok, à ga nə nen Pol, dō sa casl, à ga nə Apolos, dō sə pəkan a'am, cew maya manay a, awan inde kə gəzslak manay pi zek wa daw? Əna zek a Mbərom i varan umo magwagway si mer su way anà kuwaya pə herreḅ sə ayanga a manay. ⁹ Manay cew maya tə Apolos a nà, mə japay nə pi mer su way a Mbərom awan. Kwanay a kutok, kə tərən nà, guvo a Mbərom ata awan.

Aday asa kə tərən kawa doh aday Mbərom winen apan i han ata re. ¹⁰ Nen nà, Mbərom kə gak umo sumor

* 3:2 Pol a ngaman anà way ataya nà, «pay» ta «daf».

anahan, bina sə dazlan anan mer su way ata ağa kwanay nà, nen awan. Matanan kutok, nə tərak dō mərıke a sa san sa han doh ata awan. Nə pəkak anan saray sə way a coy. Aday dō hinen ahay tinen apan ti han apan. Əna kuwaya â han apan dukwen, tə wurwer awan. ¹¹ Saray su doh nà, ma pak a coy. Saray su doh ata nà, Yesu Almasihu. Dowan inde i mba apan sa pak uda maza sabay. ¹² Pə saray sə way ata kutok, dō ahay bayak a tinen apan ti han apan. Azar a ta han apan tə guro, azar aya dukwen ta han apan tə rəslom, azar aya ite tu kon mə jəra aya awan. Aday jəba su dō azar aya ite, tinen kutok nà, ta han apan tə dədom, tə mapapar, aday azar aya kutok tə gusuko. ¹³ Aya əna, pə luvon sə sariya kutok nà, jıjıy i dav pi mer su way ana kuwaya fok. Mbərom i katađ anan mer su way ana kuwaya tə uko. Ata aday dı canan anà mer su way a mənuko ahay kutok, kwa â ga nə lele, kwa â ga nə lelibay, ata dı san kutok. ¹⁴ Kak aday uko kà mbak apan sa vak anan mer su way à dōwan a bay nà, ata winen i njad magwagway anahan. ¹⁵ Əna kak uko kà mbak apan sa vak anan mer su way a dōwan a ite nà, i njad awan bay. Zek anahan a dada nà, i tam, əna i tam nə wurcihew wurcihew kawa dō sə təmay ahay à 'am sə uko wa, alay məgəbar awan.

¹⁶ Kwanay nà, kə tərən kawa doh sə mazlađ a Mbərom, aday Apasay anahan mə njahay a à mivél a kwanay inde. Wita nə kə sənən apan itəbay dāw? ¹⁷ Kak dōwan a kə nəsek anan doh sə mazlađ a Mbərom ata nà, Mbərom i lize anan dōwan ata awan. Anga doh sə mazlađ a Mbərom nà, cəncan awan, aday kwanay dukwen doh ata awan.

¹⁸ Natiya kutok, dōwan â sa njəkan uda anà zek anahan bay. Kak dōwan a inde à wulen a kwanay kà jak winen nə dō ma san way a pə daliyugo a anan nà, â təra zek anahan nə dō mindel a adəka, aday â njad kəlire dıdek a kutok. ¹⁹ Anga asan way su dō sə daliyugo ahay nà, Mbərom a ca apan nə wita nə mindel kəriya awan. Deftere a Mbərom a ja nà: «Mbərom a mbazl anan dō ma san way aya à balay sə wurwer a tinen aya inde.†» ²⁰ Aday a ja asare, a wa: «Mbərom Fetek a san nà, abayak nga su dō ma san way aya nə way kəriya aya awan.‡» ²¹ Anga nan kutok, dōwan â sa həran nga anà zek anga dō zənzen a bay. Sənən adəka nà, way ahay fok nə ana kwanay. ²² A ga nə nen Pol, â ga nə Apolos kabay Piyer nà, manay a fok nə ana kwanay a bidāw? Aday, kwa daliyugo, kwa sifa, kwa amac, kabay way sə alay a həna a anan, kabay way sa nay à alay a azanan pa 'am ata awan fok nà, ana kwanay

† 3:19 Ca pə Ayuba 5.13. ‡ 3:20 Ca pə Jabuurə 94.11.

awan. ²³ Aday zek a kwanay a ite nà, sà lavay kwanay dukwen nà Almasihu. Aday Almasihu a ite dukwen, ana Mbərom awan.

4

Do maslan ana Yesu ahay

¹ Sənen apan lele, manay do maslan ana Almasihu ahay nà, do si mer su way anahan ahay. Mbərom a varan umo anan mer su way sà dakan anan anà do ahay way anahan abay mi der aya kwakwa ata awan. ² Natiya kutok, do si mer su way a aday ti mbəsakan mer su way à alay inde ata nà, sumor a nà, do didək awan. ³ Nen a aday nà, kà gəden uno azar, kɪ jen nà nen lele kabay nen lelibay fok nà, awan a jalay nen bay. Kwa á ga nà dowan aya inde tinen apan ti guđo azar ata dəp nà, awan a jalay nen bay re. Kwa mez si zek uno təkede kà jak uno awan a ibay. ⁴ Anga nen a nà bayak nà, awan a mi der a inde aday tədə abay sə guđo apan azar nà ibay. Əna kutok nà, u no sa ja nə nen na ga ines itəbay ata bay re. Suu go sariya nà, zek a Mbərom a tə alay anahan awan. ⁵ A nak ikwen sə lahan pa 'am anà Mbərom sa gan sariya anà do ahay nà, angamaw? Ben luvon a aday Bahay a mənuko i sa ga sariya ata aday. Winen a kà nak kutok nà, i dav anan jiyjay anahan pə way a mi der a ì ide zəzen a inde ataya, i kay anan ahay uho way sə mivel sə do ahay kutok re. A alay ata

kutok, Mbərom i həran nga anà kuwaya pi mer su way anahan ma ga aya awan.

⁶ Mərak uno ahay, nə vindek ikwen ayak minje sə way a anaya pə manay tə Apolos nà, anga aday kà sənən way a mi der aya uda ata awan. U no nà, pərihen anan azar anà way a mə vinde à Deftere a Mbərom inde ataya awan. Kà həran anan nga anà zek a kwanay anga do kərtek, aday sə kədəy anan do azar aya bay. ⁷ Anga, sa jak iken nà, kə zalay do azar a nə wayaw? Awan anak a inde aday kə təma pə Mbərom wa bay nə maw? Ibay fok. Ka ga anan ti zek kawa ka njad tə alay anak a ite nà, angamaw?

⁸ A ga pikwen nà, kə njiden anan way ahay fok, kwanay do zlile aya awan, aday ki jen nà, kwanay bahay ahay. Aday kə bayiken nà, manay nə bahay ahay itəbay. Abay á ga nə matanan cukutok nà, wita lele, dɪ ga bahay ata nə pə kərtek a jiga bugol bidaw? ⁹ Aya nà, matanan bay. Manay nə do maslan anà Yesu Almasihu ahay. Əna Mbərom a təra manay kawa do mədakwidok aya awan, kawa do kəriya aya awan, aday ma ban aya coy saa vad manay pa 'am sə do ahay fok ata awan. Mə təra kawa way sə gəsle anan pə ide sə do ahay, kwa pə ide ana maslay a Mbərom ahay re. ¹⁰ Do sə daliyugo ahay ta ca pumo nà, kawa mindel ahay, anga manay apan mi dakay anan ləbara ana Almasihu. Aday

a ga pikwen nà, kwanay kə sənən way zle, anga ajapay a kwanay tə Yesu Almasihu ata awan. Manay ite nà, dō bəle aya awan. Kwanay nà, məgala aya awan. Manay nà, dō ahay tə kədəy manay, aday tə varak ikwen mazlaḅ anà kwanay bugol kutok.

¹¹ Hus hənə biten dukwen nà, may winen apan i rawad manay, manay apan mi mac tu jom re. Zana lele aya inde pumo itəbay re, ta taa ndəḅay manay nə hwiya. Manay apan mi bar nə karara kawa doh a manay nə inde itəbay.

¹² Mə rəzlen à nga wa anà mer su way nə ndekərkərre, anga aday mā njad sa tar alay à 'am.* Kwa tə gənəhak umo dəp nà, manay ma ma nga sə pəsen atan anan adəka nà, 'am lele aya awan. Tə jugurak pumo wa 'am dəp nà, mə dəma anan ca. ¹³ Dō ahay ti rac manay ta 'am, əna manay mi bənan atan mbac adəka re. Ti ga alay tə manay kawa kwaskwalay. Həna hwiya ma nan anà dowan bay, kawa ruhom sə daliyugo a anan.

¹⁴ Nə vindek ikwen ayak nà, anga sə pəkak ikwen waray i ide pə way a kwanay sa ga ataya bay, əna anga u no sa jak ikwen ayak panan wa lele, kwanay wan uno ahay, car uno ahay. ¹⁵ Kwa abay à ga nə dō ahay inde bayak a tə baslay zek bay sa zlak ayak àga kwanay saa dəkak ikwen anan ləbara ana Almasihu dəp nà, bəbay a kwanay pə cəved sə pərahan

azar anà Yesu Almasihu inde kərtek nə, nen a hwiya. Na ja matanan nà, anga sə dəkak ikwen anan ləbara mugom a nà, nen. Kwanay kə təmihen sa daf nga pə Yesu Almasihu nə à alay uno wa. ¹⁶ Anga nan kutok, nə cəce pikwen wa nà, pərihen anan azar anà azla uno awan. ¹⁷ Matanan nə slənak ikwen ayak Timote, winen wan uno ləliwe uno awan, winen ma daf nga pə Bahay a mənuko Yesu a nə lele. Winen kə sak a dəzlek ayak nà, i dəkak ikwen anan cəved uno sə pərahan azar anà Yesu Almasihu nə lele. Wita nà, way uno sə dakan anan anà dō a Yesu ahay kwa aha fok ata awan.

¹⁸ Dō a azar aya tinen apan ti zlapay awan, à wulen a kwanay inde. Tə bayak nà, i ga nə ni zlak ayak àga kwanay sabay. ¹⁹ Əna kə zlak anan à nga anà Bahay a mənuko Yesu nà, nen apan ni zlak ayak bəse. Ata ni i san anan dō sə zlapay awan ataya nà, tə bəbal awan kəriya daw, kabay məgala a tinen a inde acəkan daw kutok. ²⁰ Anga bahay a Mbərom nà, way məgala awan, bina abəbal awan bay. ²¹ A nak ikwen jiga nə maw? Nà zlak ayak àga kwanay nə tə məkibek a daw, kabay nà zlak ayak nə tə asan zek a aday tə anjahay səkəffe à mivél inde daw?

5

Way ma ga waray a à masl su dō a Yesu ahay inde

* 4:12 Ca pə Mer su way ahay 18.3.

¹ Ihe, nen apan ni slәне kwa ta sə wura fok, ta wa, 'am inde məduwen a əga kwanay. Nə slәне nà, dowan a inde nə tə nahay tə uwar ana bəbay anahan. Jəba sə way ata nà, kwa à mamasl su dō sə pəra ahay inde dukwen, ta gan may bay re. ² Abay tədə pə jəba sə way ata nà, ki yimen anan anan adəka, əna kwanay nà, gədek a zlapay anan re. Dō sa ga way matanan ata nà, kə rəzlen anan à wulen a kwanay wa bay adəka nà, angamaw? ³ Kwa à ga nə nen dəren tə kwanay, apasay uno winen inde tə kwanay. Dō sa ga way matanan ata nà, nen nə gəzlak anan sariya anahan a coy, kawa nen inde à wulen a kwanay. ⁴ Na jak ikwen ayak tə sləmay ana Bahay a mənuko Yesu hənə nà, hilen nga pa 'am ata awan, aday nen a dukwen, apasay uno i ga inde à mamasl a kwanay, aday dukwen məgala ana Bahay a mənuko Yesu i ga inde re. ⁵ Aday ka sak a hilen nga ata nà, viren anan anan dowan ata à alay inde anà Fakalaw, aday ubor si zek anahan à lize. Ata nà, sifa anahan i tam pə luvon ana Bahay a mənuko saa may ata awan.

⁶ Kwanay apan ki zlam-biren awan bugol nà, ki gen nə way lele dāw? Bina kə sənən sa jəka: «Wudah mənjoek cəna, a zlambar anan nuko nə fok» nà, kə sənən bidaw? ⁷ Ines nà, kawa wudah ata awan. Matanan,

pəken anan ines a kwanay ahay à wulen a kwanay wa. Natiya, ki təren dō didek aya awan. Bina abay hənə ata adəka nà, kwanay mə təra a nà, dō didek aya coy, anga Yesu Almasihu kə məcak kawa wan sə təman mə waslan a anà Mbərom pə luvon sa ga azar uko sə Pasəka ata awan.* ⁸ Anga nan kutok, guko azar uko sə Pasəka ata nə, tə way mənjoəna wudah ata awan, kawa sa ja nà, tə mivəl cədan'a aday à didek a inde.† Bina mbəsakuko atə sədœk tə huwan, anga tinen way lelibay aya kawa wudah ata awan.

⁹ A dərəwel uno sə vindek ikwen ayak hinen inde ata nà, na jak ikwen ayak bidaw? Kā saa jipen tu dō sa ján uho ahay bay. ¹⁰ Nə vindek ikwen ayak matanan ata nà, na ja nə pu dō sa ján uho ahay, dō sa ga ubor pə dala ahay, kabay dō sə van nga anà dō ahay, kabay dō sa ga pəra ahay, əna tinen abay dō sə daliyugo aya way anahan ata bay asanaw? Kak abay na ja nə pə tinen nà, wita si ki mbəsiken anjahay pə daliyugo bidaw? ¹¹ Əna na ja nà, pu dō aday a jan anà nga anahan a nà, winen dō a Yesu, aday cəkəbay winen dō sa ján uho, winen dō sa ga ubor pə dala, winen dō sa ga pəra, winen dō sa gad mungwalay pu dō, winen dō sə vaway nga aday dō sa van nga anà dō ahay ata awan. Dō sa ga way matanan ataya nà,

* 5:7 Ca pə Gurtaaki 13.7, 12.21. †

5:8 Ca pə Gurtaaki 12.15-20; Tooktaaki

Tawreeta 16.3.

kê tiren alay à tuwez jiga bay fok.

¹²⁻¹³ Mə zaray ənaw ahay pi zek tu dō sə daliyugo ataya aha, aday saa gan atan sariya awan anaw? Wita nà, mer su way a Mbərom awan. Aya əna, dō a Yesu ahay kutok nà, saa gan atan anan sariya a tinen ahay nə kwanay awan. Anga Deftere a Mbərom kà jak, a wa: «Rəzlen anan dō sə huwan ahay à wulen a kwanay wa.‡»

6

Sariya à wulen su dō a Yesu ahay

¹ Awan a kə slahak ikwen ù uko inde nà, ki men nga sa zla anan 'am a nə à man su dō sə pəra ahay. Wita kà zlak pi zek bay asanaw? Ki zlen anan 'am ata à man a dō a Yesu ahay bidaw? ² Kə sənən zle, saa gan sariya anà dō sə daliyugo ahay fok bugol nə mənuko dō a Yesu ahay asanaw? Kak aday matanan cukutok nà, way a cacədew ataya à mamasl a kwanay inde nà, ki mben apan sə cəcal anan bay nə angamaw? ³ Kə sənən ite sabay kələdaw? Kwa anà maslay a Mbərom ahay təkede nà, saa gan atan sariya dukwen, mənuko re. Aday way sə daliyugo a anan ataya nà, dī mba apan sa ga sariya tədə tədə sabay kutok daw? ⁴ Matanan kutok, way kə slahak anan ù uko inde anà mərak ahay nà, ta zla anan 'am a pə cakay su dō sə pəra ahay nà, angamaw?

Tinen a aday nà, man a tinen inde lele à wulen su dō a Yesu ahay ibay. ⁵ Na ja matanan nà, anga aday way ata á gak ikwen waray. Bina dō ma san way a, kwa kərtek nà, inde à wulen a kwanay sə ndəvak ikwen anan 'am a itəbay daw? ⁶ Iya, cəkəbay awan a kə slahak anan ù uko inde anà mərak ahay nà, ta zla anan 'am a pə cakay su dō sə pəra ahay. Wita lelibay. Kà si zlen anan kula sabay.

⁷ Aday asa, kak sariya inde à wulen a kwanay ahay cəna, pa 'am a Mbərom nə kə zluwen coy. Kwa abay dōwan a gak ikwen nə maw, kwa a kəra pikwen wa nə way dəp nà, kə njihen way a kwanay nə suwan bidaw? ⁸ Aday cəkəbay sa ga way a lelibay ataya aday sə kəra way a nə kwanay awan. Aday ki gen anan way ataya nə anà mərak a kwanay aya awan dəge! ⁹ Kə sənən apan zle lele, dō sa ga way lelibay aya nə tinen ti njad man à bahay a Mbərom inde bay. Sənən apan lele, dōwan á sa njəkan uda anà zek anahan bay. Dō sa ján uho ahay, dō sa ga pəra ahay, tu dō sa ga mədigwed ahay, aday tu dō sa gan may anà uwar ahay sabay, tə pəlay sə nahay nə tu dō mungol aya, ¹⁰ dō sə akar ahay, dō sa ga ubor pə way ahay, dō sə vaway nga ahay tu dō sa gad mungwalay pə dō ahay, dō sa van nga anà dō ahay, fok a tinen ti canan pə idə

wa anà bahay a Mbərom bay.
 11 Kwakwa ata nà, azar su
 dō a kwanay aya nà, ta gak
 ahay jəba si mer su way a
 lelibay ataya re asanaw? Əna
 həna, Apasay a Mbərom a
 mənuko sə dəfan apan ata kə
 banak pikwen wa ines ahay,
 kə tərak kwanay dō anahan
 ahay aday kə tərak kwanay
 dō didek aya pa 'am anahan
 tə sləmay a Bahay a mənuko
 Yesu Almasihu.

*Zek su dō mə ndakay a
 nà, sə həran anan nga anà
 Mbərom*

12 Natiya kutok, azar su dō
 a a bayak nà: «Cəved inde
 sa ga way ahay fok.» Əna
 way azar aya nà, ti njadan
 'am anan à nga bidaw? Ta
 ja asa, ta wa: «Cəved inde sa
 ga kwa ma fok.» Əna pi nen
 nà, u no sə təra bile sə awan
 bay fok. 13 Ta ja nà: «Way sa
 pa inde nà, anga kutov, aday
 kutov inde dukwen anga way
 sa pa re.» Ayaw, əna tinen
 a cew maya pə luvon a inde
 nà, Mbərom i naa lize atan
 mba. Aday dukwen, zek ku-
 tok nà, Mbərom a ndakay
 anan nà, anga sa ján anan
 uho bay. A ndakay anan nà,
 anga sə pərahan anan azar
 anà Bahay a mənuko Yesu.
 Aday dō sa gan nga i zek
 a mənuko nà, winen a re.
 14 Mbərom kə slabakak anan
 ahay Bahay a mənuko Yesu à
 məke wa tə məgala anahan.
 I naa slabakay ahay mənuko
 dukwen, tə məgala anahan
 ata matanan re.

15 Kə sənən apan sa jəka
 zek a kwanay kə tərak hawal
 si zek ana Yesu Almasihu
 bidaw? Aya əna, ni gəba
 anan hawal si zek ana Yesu
 Almasihu ata aday ni japay
 anan tə uwar sa taa ján uho
 kutok asa daw? Wita i ga
 zek sabay. 16 Kak kə mbakak
 anan zek anak anga sa ján
 anan uho matanan nà, ata kə
 tərak zek kərtek a tə dowan
 a kwanay sə japay maya ata
 kutok bidaw? Anga Deftere
 a Mbərom a ja nà: «Cew
 maya a tinen a ti təra nà, zek
 kərtektəkke coy.*» 17 Aya əna,
 dō sə japay tə Bahay a mənuko
 Yesu nà, tinen tə tərak zek
 kərtek a à apasay inde coy.

18 Anga nan, mbəsiken 'am
 sa dah uho nə səfek à alay a
 kwanay wa. Ines azar aya
 fok, tinen i zek inde bay. Əna
 dō sa dah uho ahay fok ta ga
 ines ata nà, pi zek a tinen a
 cərkəke way anahan. 19 Kə
 sənən apan zle lele, zek a
 kwanay a nà, doh ana Apasay
 a Mbərom Cəncan awan.
 Apasay a Mbərom mə njahay
 a à kwanay inde. Mbərom
 a varak ikwen anan. Anga
 nan, zek a kwanay a həna
 dukwen, kə liven apan nga
 sabay. 20 Bina Mbərom kə
 bəmbadək kwanay masa nə
 ndədəmdəmma bayan awan.
 Natiya, mbəsiken anan zek
 a kwanay à həran nga anà
 Mbərom kutok.

7

Agəba zek

* 6:16 Ca pə Laataanooji 2.24.

1 Həna nə, ni mbəđahak ikwen ayak apan pə way a kwanay sə cəcihey puno à đerewel a kwanay inde ata kutok. Lele bina maw nə, abay đowan á gəba uwar bay nə təde. 2 Aya əna kutok nə, kak ki mben apan sə njahay tətibay aday ta saa ján uho nə, suwan kuwaya á gəba uwar aday dəna ahay đukwen tâ zla à mbaz. 3 Asa atə mungol tə uwar anahan đukwen t̄ə mbəđahan ləen ĩ zek ahay bay. 4 Zek ana uwar nə, ana winen a bay, əna anà mbaz anahan. Mungol đukwen matanan re, zek anahan đukwen anà winen a bay, əna anà uwar anahan. 5 Kà si gen anan azay ti zek a kwanay ahay bay. Kak izəne anga kə đəfen alay a inde mənjoek sa ga amboh sə cəce way pə Mbərom wa aday. Pə dəba anahan a wa đukwen nə, jipen asa, bina Fakalaw ĩ saa njad pikwen cəved sa njak kwanay ĩ ines inde, anga kə sənen sə lavan nga anà zek a kwanay tətibay ata awan.

6 Na ja matanan nə, sa jəka aday təktek gen matanan ata bay. Əna ki gen matanan nə lele. 7 Nen na gan may nə, abay kuwaya á njahay kawa nen mənjenja uwar nə lele. Əna kutok nə, Mbərom a varan məgala anahan anà đo ahay nə cara cara. Anà đowan hinen a varan məgala sə njahay mənjenja uwar.* Anà đo hinen asa, kə varak anan məgala sə njahay tə uwar awan.

8 Həna nen apan ni jan ayak 'am anà đo mənjenja uwar ataya awan, anà dəna dalay ataya awan, aday anà mədukway sə uwar ahay fok: Suwan njihen mənjenja sə gəba zek ahay kawa nen. 9 Aya əna, kak ki mben apan sə njahay matanan tətibay nə, kuwaya á gəba uwar, dəna ahay đukwen tâ zla à mbaz, aday mədukway sə uwar ahay ite tâ zla à mbaz re, bina ki sii gen ubor pi zek ahay tə mindel.

10 Nen apan ni jan ayak anà đo mə gəba zek aya awan, 'am dəbdəbaə awan. 'Am ata nə, sa nga uno a bay, əna ana Mbərom. Uwar á sa mbəsak anan mbaz anahan bay. 11 Aday, kak uwar a đowan a kə zlak way anahan nə, á sa zla à mbaz hinen bay. A njahay taayak, kabay tâ ndav anan 'am a sə cəban atan pi zek ta mbaz anahan ata aday á ma agay. Aday mungol đukwen nə, á sa razl anan uwar anahan bay re.

12 Həna nen apan ni jan ayak anà đo azar aya nə, 'am sa nga uno awan, bina ana Mbərom bay. Na ja ite nə, hinahibay, kak đowan a kwanay a inde uwar anahan nə a đaf nga pə Yesu fan bay aday uwar anahan ata đukwen a nan sə njahay ta mbaz anahan nə, đowan ata á sa razl anan uwar ata bay. 13 Matanan re, kak uwar a inde á wulen a kwanay aday mbaz anahan nə a đaf nga pə Yesu fan bay, aday mbaz

* 7:7 Məgala sə səmen anà way, anjahay mənjenja uwar.

anahan ata dukwen a nan sə njahay tə uwar anahan nà, uwar ata á sa mbəsak anan mbaz anahan bay re. ¹⁴ Bina mbaz anahan a sa ďaf nga pə Yesu fan bay ata nà, winen à mamasl su do a Yesu aya coy, anga uwar a anahan. Matanan, uwar aday kə ďafak nga pə Yesu a fan bay ata dukwen, winen à mamasl su do a Yesu aya coy anga mbaz anahan. Kak abay matanan bay nà, gwaslay a kwanay ahay dukwen tə gəzлак tə Mbərom kutok bidaw? Əna həna, tinen à mamasl su do a Yesu ahay kutok bidaw?

¹⁵ Aya əna, kak ďowan a sa ďaf nga pə Yesu fan bay ata, a nan sə mbəsak anan do sa ďaf nga pə Yesu ata nà, i mba apan sə mbəsak anan. Anga nan kutok re, ďowan mə mbəsak a ata nà, á ga nə mungol, á ga nə uwar, winen ma 6an a ta 'am sə gə6a zek tə winen sabay. Mbərom a ngamak ikwen nə saa njahay zay. ¹⁶ Iken uwar a ma ďaf nga pə Yesu coy ata awan, ka san zle ki mba apan sa tam anan mbaz anak a təte ďaw? Aday iken mungol ma ďaf nga pə Yesu coy ata awan, ka san zle ki mba apan sa tam anan uwar anak a təte way anahan ďaw?

Njihen kawa ana Mbərom a sə lavak ikwen anan zek ata awan

¹⁷ Uwec wa 'am uno sa jak ikwen ayak həna ata nà, lele cəna kuwaya á njahay nə kawa ana Mbərom a sə lavan anan zek ata awan, aday á pərahan azar anà anjahay

anahan a kurre à alay ana Mbərom a ngaman ata awan. Na jan anà do a Yesu ahay kwa aha fok nə kətanan.

¹⁸ Minje sə way həna: A alay a Mbərom sə ngamak ata nà, hinahibay iken ma gad mədəndalas awan. Kak matanan nà, á bənak mbiyed aday sa 6er anan bay. Njahay a matanan. Kabay Mbərom a ngamak nà, iken ma gad mədəndalas a bay nà, ká sa gad mədəndalas sabay re. ¹⁹ Agad mədəndalas kabay agad mədəndalas bay, cew maya fok tə tərak way kəriya awan. Way lele kərtek nà, adəfan apan anà 'am a Mbərom. ²⁰ Kuwaya á njahay nà, kawa à alay a Mbərom sə ngaman ata awan. Đowan á sa mbəďahan bay.

²¹ A alay a Mbərom a ngamak nà, iken 6ile a ďaw? Kak matanan nà, kə jalay awan bay. Əna kak cəved inde aday ki təmay à 6ile ata wa nà, təmay wa re. ²² Bina, 6a san zle, 6ile aday Bahay a mənuko kə ngamak anan ata nà, winen 6ile a ďowan sabay anga winen do ana Bahay a mənuko. Əna, do aday Bahay a mənuko a ngaman nə winen 6ile a itəbay ata nà, kə tərak 6ile ana Almasihu kutok. ²³ Kwa á ga nà, ďowan a winen 6ile, kabay winen 6ile a itəbay nà, Mbərom kə bəmbadək ahay kwanay, masa a nà, ndəďəmdəmma. Kwanay nà, kə tərən 6ile sə way sə daliyugo ahay sabay. ²⁴ Mərak uno ahay, kuwaya á njahay nà, pə kərtek a tə

Mbərom, kawa anahan sə ngaman à alay ata awan.

'Am anga mbalam ahay tə dənə dalay aya awan

²⁵ Kə cəcihen puno wa 'am sə mbalam ahay ta sə dənə dalay aya awan. Ni mbədahak ikwen ayak apan həna ata nà, 'am sa nga uno awan, bina Mbərom su jo ahay bay. Aya əna, dəfen nga pa 'am uno ata awan, anga Mbərom kə gak uno sumor sə tərə nen dō didek awan.

²⁶ 'Am uno ata nà, həna: Lele nà, sə njahay pə ananak a həna ata awan, bina dəce ahay inde həna bayak awan. ²⁷ Kak iken, uwar anak inde nà, kə razl a pi zek wa bay. Aday kak uwar anak ibay ite nà, kə pəlay sə zəba bay re. ²⁸ Aya əna, kwa dōwan a kə zəbak dalay dukwen, kə gak ines bay. Aday kak dənə dalay a kə zlak à mbaz dukwen, kə gak ines bay re. Əna sənən apan lele, dō mə zəba zek aya nà, dəce ahay inde bayak a pə daliyugo a anan, aday dukwen u no dəce ataya tã tak ikwen à nga bay.

²⁹ Mərak uno ahay, way a u no sə dakak ikwen anan ayak ata nà, həna: Alay a mə mbəsakak uko a bayak a sabay, way ahay fok, ti ndav. I ban pə winen a anan wa nà, dō tə uwar aya dukwen tã varan a mivel a tinen anà Mbərom nə kawa à alay a tinen mbalam aya ata re. ³⁰ Matanan dō sa yam ahay dukwen, tã njahay kawa tinen apan ti yam bay. Dō mə taslay mivel aya dukwen,

tã njahay kawa tinen apan ti taslay mivel bay. Dō sə sukom way ahay ite nà, way a tinen mə sukom ataya, à gan atan à nga wa bay. ³¹ Dō sa ga mer su way tə way ahay pə daliyugo a anan dukwen, tã dəf anan abayak nga a tinen dook pə way ataya bay. Bina daliyugo a kawa ana mənuko sa ca apan həna ata nà, i ndav asanaw!

³² Na ja matanan ata nà, u no awan à wusek ikwen nga bay. Dō mbalam a nà, a dəf abayak nga anahan fok nà, pi mer su way a Bahay a mənuko Yesu, anga aday à zlan à nga. ³³ Dō tə uwar a ite nà, abayak nga anahan nə pə way sə daliyugo ahay. A nan sa gan nga anà uwar anahan aday sa zlan à nga. ³⁴ Natiya abayak nga anahan nə pə Bahay a mənuko vərre sabay, kə gəzlak cew. Matana re, uwar aday mbaz a tinen ahay ibay tə dənə dalay aya dukwen, abayak nga a tinen pi mer su way a Yesu re. A nan atan sə varan anan ajalay nga a tinen tə apasay a tinen fok anà Bahay a mənuko. Aya əna, uwar ta mbaz ite nà, a bayak pə way sə daliyugo ahay, anga a nan sa gan nga anà mbaz anahan aday à zlan à nga.

³⁵ Na ja matanan anga u no sa mak ikwen zek, bina nə gafak ikwen 'am pə awan a ibay. Na gan may adəka nà, tiven nə pə cəved lele awan, aday pərihen anan azar anà Bahay a mənuko nà, tə mivel kərtek a re.

³⁶ Nen apan ni jan ayak 'am hëna asa nà, anà wan njavar aya tə dəle a tinen ahay. Hinahibay wan njavar ata i bayak way pə dəle anahan ata awan, aday pə dəba wa a ca apan i mba apan sə dëma tətə sabay anga ta gak ide pi zek ahay a zalay ike nà, suwan tə gəba zek. I təran atan ines bay re. ³⁷ Aday kak wan njavar ata a ca apan nə i mba apan sə dëma sə njahay mənjenja sə gəba anan dəle anahan ata tətə way anahan nà, à gəba anan sabay. Kak dōwan a gafan apan 'am bay, a bayak apan à mivel anahan a wa nà, wita, kà gak way lele re. ³⁸ Natiya kutok, dōwan a kə gəbak anan dəle anahan nà, kà gak way lele awan, aday dōwan a kə mbak apan sə dëma, kə gəbak anan sabay dukwen, kà gak way lele sə zalay dōwan a hinen ata awan.

³⁹ Uwar nà, à alay a mbaz anahan winen tə ide mba ata nà, cəved anahan inde sa zla way anahan ibay. I i njad cəved nà, si pə luvon a inde mbaz anahan ata kə məcak aday. Ata i mba apan sa zla à mbaz maza awan. Əna kutok nà, à zla nə àga dō sə daf nga pə Yesu. ⁴⁰ Aya əna, pi nen ite, a zla pi zek nà, suwan à njahay mənjenja mbaz. Ata ataslay mivel anahan i ga inde zal winen ù doh sa mbaz ata awan. Matanan, anga a ga upo nà, Apasay a Mbərom a i nen inde ata sə dukok anan 'am ata awan.

Sluwed sə pəra

¹ Həna nà, ni mbəfahak ikwen ayak pə way a kwanay sə cəcihey ahay puno anga sluwed sə pəra ata awan. Kwanay ki jen nà: «Mənuko fok, da san way zle.» Acəkan. Əna asan way ata a varan ahar nga anà zek. Way sa man zek ù dō adəka nà, asan zek a à wulen a mənuko inde ata awan. ² Kak dōwan inde à wulen a kwanay kə jak a san way zle coy nà, ata winen kə sənək way tədə kawa ana Mbərom sa gan may ata fan bay. ³ Aya əna, dō sə pəlay Mbərom adəka nà, Mbərom dukwen i ja, a san a dōwan ata zle re.

⁴ Pa 'am sə arac sluwed sə pəra ata nà, tədə abay di rac daw? Da san zle, pəra aday nà, way kəriya awan. Sifa uda ibay. Da san zle re, Mbərom inde nà, winen a kərtəkəkə, maza ibay. ⁵ Tə didek a nà, dō ahay tinen apan ti həran nga anà way ahay à bagəbaga mburom aday pə daliyugo kawa tinen mbərom ahay. Pə tinen nà, mbərom ahay inde tə bahay ahay inde bayak a sə dəfan atan apan. ⁶ Cəkəbay, pə mənuko ite nà, da san zle Mbərom inde nà, kərtək, Bəbay a mənuko, winen sə ndakay way ahay fok pə daliyugo. Də njahay tə sifa dukwen, anga sə həran nga anà winen awan. Bahay a mənuko inde kərtək dukwen, winen Yesu Almasihu, way ahay fok mə ndakay a nà, tə alay anahan. Aday sə varak uko sifa sa ndav bay ata nà,

winen a re.

⁷ Aya əna, kwa da san apan zle pəra nə way kəriya a aday sifa uda ibay dəp nə, do azar aya ta san bay. Anga tinen apan ti rac sluwed sə pəra ata nə, tə bayak nə pəra inde acəkan, bina tinen bəle aya pə cəved sə pərahan azar anə Mbərom. Ata tə bayak nə, arac sluwed ata kə nəsek atan pa 'am a Mbərom. ⁸ Da san apan zle, sə japay mənuko pi zek tə Mbərom nə, way sa pa bay. Də rəcak sluwed ata nə, awan i zəga mənuko pə cəved a Mbərom bay. Də rəcak bay təkedə dukwen, awan i kəcak uko pə cəved a Mbərom bay re.

⁹ Əna, gen anan ngatay anə zek aday! Kwa ə ga nə, abay cəved inde sa pa way ahay fok dəp nə, kɪ pen bay anga hinahibay ki sa zluwen anan mərək a kwanay bəle aya ə cəved a Mbərom wa. ¹⁰ U no sa jak ikwen ayak nə, dowan a bəle ata kə canak anak i iken, do sa san way ata, ə man sa rac sluwed sə pəra nə, a ga apak nə winen i rac bay bugol dəw? ¹¹ Ca apan, tə asan way anak ata nə, kə zluwek anan mərək anak a bəle ata, ə cəved a Mbərom wa. Yesu Almasihu a mac nə, anga mərək anak ata bidaw? ¹² Ka sak a ga matanan sə zluwe anan mərək anak ə cəved a Mbərom wa, aday kə nəsek anan ajalay nga anahan a bəle ata nə, wita kə nəsek nə pa 'am ana Yesu Almasihu a re. ¹³ Matanan, kak ni rac sluwed sə pəra aday ni zluwe anan mərək uno bəle

awan ə cəved a Mbərom wa cukutok ata nə, suwan ni rac sluwed sə pəra ata sabay jiga awan! U no nə, mərək uno bəle ata ə zluwe ə cəved a Mbərom wa bay!

9

Pol a ga minje pi zek anahan

¹ Həna nə, ni gak ikwen ayak minje sa 'am ata pi zek uno awan aday. Awan inde mə gufo apan 'am a dəw? Na wa, nen dukwen do maslan a Yesu a re ba? Nə canak anan anə Bahay a mənuko Yesu njək tə ide uno bidaw? Aday kwanay kə tərən do ana Yesu Almasihu ahay nə, anga nen a sə dakak ikwen anan ləbara mugom ata re bidaw? ² Kwa abay ə ga nə, do azar aya tə təmahak nen kawa do maslan a Yesu bay nə, kwanay dada nə, kə sənən apan zle nen do maslan anahan way anahan, bina kə tərən do ana Yesu ahay nə, anga nen sə dakak ikwen anan 'am a Mbərom ata awan. Natiya, anga kwanay nə, ma ca awan uho lele, nen nə do maslan a Bahay a mənuko Yesu acəkan.

³ Do ahay inde ta taa mo mungok. Həna ni mbədəhan atan ayak apan: ⁴ Na slak sa njad way sa pa ti mer su way uno bidaw? ⁵ Na slak aday mi zla miya tə uwar ə man si mer su way uno, kawa do maslan azar aya tə mərək a Bahay a mənuko ahay tatə Piyer ata itəbay dəw? ⁶ Asa abay təde sa ga mer su way tə alay a manay aday mə njad way

sa pa ite nà, manay tə Barnabas cuwcuwwe kələdaw? ⁷ Suje inde, i ga mer su way mənjenja sə haman apan nà, inde daw? Dowan inde i jule way à guvo mənjenja sa tar way anahan sə juloen ata à 'am nà, inde daw? Kabay do sa bal sla inde aday a njad sa sa pay a bay nà, inde daw?

⁸ Way uno sa jak ikwen ayak a anan ata nà, a nay à ajalay nga su do zenzen a wa dəkdek bay, anga mə vinde awan, à Tawrita inde re. ⁹ Mə vinde a à Tawrita a Musa inde nà, Mbərom a wa: «A alay a sla winen apan i gak mer su way à guvo nà, kà sa banan mbulo pa 'am anga sə gafan 'am pə arac way bay.*» Kwanay kə bayiken, Mbərom a ja 'am ata nà, pa sla ahay dəkdek coy daw? ¹⁰ Didek a nà, a ja 'am ata bugol nà, anga manay a bidaw? Acəkan. Mə vinde a anga manay a wahan. Do sa ga mer à guvo, tu do sa zlaḅ a ndaw a nà, ta ga mer su way ata nə tə ajalay nga saa njad way sa pa ata bidaw? ¹¹ Mə dakak ikwen anan 'am a Mbərom nà, manay kawa do sa casl way à guvo ata awan. Kak matanan nà, təde abay mi njad way sa pa à kwanay wa bidaw? ¹² Kak abay do azar aya nà, cəved a tinen inde sa njad way sa pa pə kwanay wa cukutok nà, manay mi njad pikwen wa zal tinen bugol bidaw? Aya əna, mə ngəmak sa ga matanan bay, ma ban mbac, anga a nan umo nà, awan à

van saray anà ləbara a Yesu Almasihu bay.

¹³ Kə sənən apan zle, do sa ga mer su way à doh sə mazlaḅ a Mbərom ahay nà, ta pa nà, way a ma var aya à doh sə mazlaḅ a Mbərom ata bidaw? Aday asa, do sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom dukwen, ta rac sluwed sə way a tinen sə gədan dundo ataya bidaw? ¹⁴ Matana re, do sə dakan anan ləbara a Yesu mugom a anà do ahay ataya nà, Bahay a mənuko a ja nà, ti pa way nə ti mer su way a tinen sa ga ata awan.†

¹⁵ Əna nen nà, nə bənak anan bitem anà 'am ata bay. Aday a nan sa ja dukwen, nə vinde nà, anga u no sə cəce kutok bay re. A'ay, suwan nà mac, ta sa saa cəce nà, na. Bina, ata ni i mba apan sə həran nga i zek anga nan sabay. ¹⁶ A nan sa ja nà, ni həran nga i zek anga sə dakay anan 'am a Mbərom bay. Anga ni dakay anan nà, tə bəlaray. Na sak a dakay anan bay ata dukwen, i buno dəvac re. ¹⁷ Abay à ga nə na ga mer su way ata sə bəlaray bay nà, wita ni cəce magwagway kutok. Aya əna, matanan bay. Sə vuro anan mer su way ata à alay inde nà, Mbərom awan. Anga nan, ni cəce awan bay. ¹⁸ Kak matanan cukutok nà, magwagway uno i mer su way ata inde nà, maw? Ni dakay anan ləbara mugom ata nà, kəriya awan, mənjenja sə cəce awan pu do

* 9:9 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 25.4.

† 9:14 Ca pə Mata 10.10; Lukas 10.7.

wa. Tæde abay ni cæce magwagway pi mer su way ata awan, æna ni gan may sæ cæce bay.

¹⁹ Abay à mændak wa nà, nen bile daw? A'ay! Na var anan nga uno kawa bile anga sa man zek anà dō ahay fok, anga aday, â ga zek nà, dō ahay bayak a tâ njad sa daf nga pæ Yesu ite. ²⁰ Natiya kutok, mi njahay tæ Yahuda ahay kawa nen Yahuda ahay, anga aday tâ tæma Yesu kawa bahay a tinen. Tu dō sæ dæfan apan anà Tawrita a Musa ahay nà, ni njahay tæ tinen kawa nen næ dæfan apan anà Tawrita a Musa ata re. Kwa â ga nà, bælaray ni dæfan apan anà Tawrita ata bay nà, ni ga matanan, anga aday tâ tæma sa daf nga pæ Yesu. ²¹ Tu dō sa san Tawrita a Musa ahay bay ite, mi njahay tæ tinen kawa nen dō sa san Tawrita bay re, anga aday tâ tæma sa daf nga pæ Yesu. U no sa ja nà, ni dæfan apan anà 'Am a Mbærom bay bay. Næ dæfan apan anà 'am ana Almasihu adæka. ²² Tu dō sa daf nga pæ Yesu aday tinen bæle ataya dukwen, mi njahay tæ tinen kawa nen bæle awan, anga aday tâ njad mægala sæ pærahan azar anà cæved a Yesu tæ didæk awan. Natiya awan, ti zek uno nà, ni tæra kawa dō ahay fok, anga kwa kækæma kækæma dukwen, nà njad sa tam anan dō azar awan. ²³ Aday nâ ga næ ma ma, na ga fok nà, anga aday læbara a Yesu mugom a â ta 'am, aday nâ njad sæ tæma

magwagway a Mbærom saa varan à dō ahay ata awan.

²⁴ Kæ sænen zle asanaw, dō ahay bayak a ti haw aday sa njad a magwagway, æna saa njad sæ dæzle pæ magwagway ata næ dō kærtektakke. Kwanay hæna dukwen, hiwen næ kawa dō saa njad magwagway ata re. ²⁵ Dō sa gan may sa haw fok, a kætæ anan nga anahan næ lele, anga aday â zalay dō ahay. Ata i njad magwagway sæ ahaw anahan ata kutok. Æna magwagway anahan ata nà, a njahay bay. Way sa ndav bæse. Aya æna, mænuko nà, dī kætæ anan nga a mænuko lele nà, anga sa njad anan magwagway sa ndav itæbay ata awan. ²⁶ Anga nan kutok, ni haw nà, ide zuhhwe pa 'am. Nen kawa dō sa nja gwiya kæliyya sa vad yugo zlszlas ata bay, æna ni car nà, pa wan sæ gwiya wanahan. ²⁷ Ni kætæ anan zek uno lele, anga aday â dæfo apan, bina nen dō sæ dækan anan 'am a Mbærom anà dō ahay ata nà, nâ sa tæra nen a na slak sabay bay.

10

Pol a ga minje pæ Isæra'ila ahay

¹ Mærak uno ahay, u no sa mak ikwen anan ayak à nga inde nà, way sæ tæra pæ bije a mænuko ahay à kiþe inde à alay a Musa sæ njahan atan ahay pa 'am wa ata awan. Mbærom kà bak atan fok à mezeze sæ mugudongudon anahan inde, aday fok a tinen

* 10:1 Ca pæ Gurtaaki 13.21-22, 14.22-29.

a tə takasak à bəlay ata wa.*
 2 Tinen a fok, tə tərak kawa Musa a gan atan baptisma à mugudongudon ata inde, aday à bəlay ata inde re. Matanan tə tərak do mə japay aya tə Musa kutok. 3 Tinen a fok ta pak way sa pa kərtek a, way sa pa sə dazay à mburom wa ata awan.† 4 Aday ta sak a'am kərtek a, a'am mbala a Mbərom sə varan atan ahay, a ngəzay ahay à pəkərad wa ata awan.‡ Pəkərad a Mbərom sə varan atan ata nà, winen Yesu Almasihu, do sa taa lagay atan ata awan. 5 Tə winen ata təkə dukwen, zek məduwen a su do kà zlak anan à nga à Mbərom bay. Anga nan, tə məcak à kibe inde tololo pa man pa man.§

6 Natiya kutok, à way a mə təra ataya inde nà, sumor a nà, sənuko wa way inde. A nan sə dəkak uko anan nà, mənuko dukwen dā sa ga ide pə way lelibay aya kawa tinen sa taa ga ataya sabay.*
 7 Anga nan kutok, kə dəfen anan apan anà pəra ahay, kawa azar su do a tinen aya sə dəfan ahay apan ata bay. Deftere a Mbərom a ja nà: «Do ahay tə njahay sa pa way, aday tə slabak sə gəslen pa 'am anà pəra kutok.†» 8 Aday, mənuko dukwen, dā sa ján uho kawa azar su do a tinen aya sa taa ga ata bay re. Bina Mbərom kə vədak atan à luvon kərtek inde, abaslay sə do ahay i ga mbulo kwa kuro

cew nga maakan (23,000).‡
 9 Aday asa, mənuko dukwen, dā sa jugwar 'am pə Bahay Mbərom wa anga sa ca panan mazan kawa azar su do a tinen aya sa taa ga ata bay re. Bina, dədew ahay tə rəcak atan, tə məcak. 10 Aday asa re, mənuko dukwen, dē gədan azar anà Mbərom kawa azar su do a tinen aya sa taa ga ata bay re. Bina maslay a Mbərom a sa taa vad do ata kə lizek atan.

11 Natiya kutok, Mbərom a ga anan way ataya nà, anga aday dā san wa way à minje sə way ataya wa. Tə vinde anan way ataya dukwen, anga aday dā san pi zek mənuko do sə biten anaya pə uho mədakwidok a anan nà, da ga way ataya sabay.

12 Matanan, dōwan a kə bayakak winen tə məgala à cəved a Mbərom inde nà, à gan ngatay i zek, bina i sa zluwe à cəved ata wa. 13 Ubor sə way sa njak kwanay ataya nà, a tan à nga anà kuwaya fok. Aya əna Mbərom nà, winen inde bəse tə kwanay, i mak ikwen zek. I mbəsakan kwanay à 'am anà ubor sə way ataya zal məgala a kwanay bay. Ubor sə awan a kə njəkak kwanay nà, winen a i varak ikwen məgala sə dəma anan aday i tak ikwen cəved sə takas wa.

Ki gen pəra sə awan sabay

14 Natiya kutok, car uno ahay, u no sa jak ayak nà, ki gen pəra sə awan sabay jiya

† 10:3 Ca pə Gurtaaki 16.4-35. ‡ 10:4 Ca pə Limle 20.8-11. § 10:5 Ca pə Limle 14.16, 23, 29-30. * 10:6 Ca pə Limle 11.4, 34. † 10:7 Ca pə Gurtaaki 32.6. ‡ 10:8 Ca pə Limle 25.1-9.

awan. ¹⁵ Na san zle, kwanay sə sləne 'am uno ataya nà, dō ma san way aya coy. Anga nan, jilen pa 'am a nen sa jak ikwen ayak anaya aday. Na jak ikwen ayak nà, 'am lele daw, kabay 'am lelibay a daw?

¹⁶ Ni ga minje ta sa pa way sa pa cəncan a aday. Da sa way à gəsa'am wa pə kərtek a ta sə ngəran à Mbərom nà, də japay ata nà, tə mez a Yesu Almasihu bidaw? Aday da pa tapa sə pen pə kərtek a nà, də japay ata nà, ti zek a Yesu Almasihu a re bidaw? ¹⁷ Tapa sə pen nà, kərtek. Aday mənuko a bayak ata nà, mənuko a fok də japay kərtek, anga da pa nə tapa sə pen a kərtek ata awan.

¹⁸ Ni ga minje tə Isəra'ila ahay re asa aday. Tinen nà, ta taa waslay way anga Mbərom. Aday dō sa rac sluwed sə way ataya nà, tinen mə japay a tatə Mbərom a asanaw?

¹⁹ Matanan, u no sa ja nə maw? Tə waslak anan way anà pəra nà, ta ga nə way didek a daw? Kabay zek a pəra aday nà, ma à dōwan sumor a bugol anaw? ²⁰ Awan a dōwan sumor a bay. Aya əna, sənən apan, way a tinen a sə waslay ata nà, tə varan anan anà setene ahay, bina anà Mbərom bay. Anga nan kutok, u no kə jipen tə setene ahay bay.

²¹ Matanan, ki sen way à gəsa'am a Bahay a mənuko wa, aday ki sen way à gəsa'am sə setene ahay wa re, cew miya nà, i ga zek bay. Matana

asa re, ki pen way sa pa ana Bahay a mənuko, aday ki pen way sa pa mbala ana setene ahay re, cew miya nà, i ga zek bay re asanaw? ²² Kabay, a nak uko sə jugwar 'am pə Mbərom wa, aday à ga puko mivel daw? Də zalay anan tə məgala daw?

Gen way sa man zek à dō azar aya ata awan

²³ Azar su dō a kwanay ahay ta ja nà: «Cəved inde sa ga kwa ma fok.» Acəkan, əna way ahay fok ti ma zek bay. Ta ja asa: «Cəved inde sa ga kwa ma fok.» Acəkan, əna way ahay fok ti man zek à dōwan pə cəved sə pərahan azar anà Mbərom bay. ²⁴ Dōwan à sa ga way sa man zek anà nga anahan taayak bay. A ga nə way sa man zek anà dō azar aya awan. ²⁵ Ki ten anan à nga à sluwed à lumo cəna, sukumen. Kà sa cəcihen sa jəka sluwed a nay awanaw bay jiga awan. Rəcen, kà sa jilen awan bay. ²⁶ Anga mə vinde à Deftere a Mbərom inde nà: «Daliyugo tə way a uda ataya təkə fok nà, sə lavan nga nə Mbərom Fetek.Š»

²⁷ Minje a nà, dō sə pəra kə ngamak anak ayak pə way sa pa àga winen, aday kə təmahak sa zla nà, way anahan saa varak ata fok, pa! Kà sa jalay awan bay jiga awan. ²⁸ Əna dōwan a kə sak a dakak anan: «Həna anan nà, sluwed sə way mə waslan a anà pəra» nà, wita kà rac bay. Bina,

ka sak a rac nà, ki nes anan abayak nga. ²⁹ Nə bayak nə pə abayak nga ana dōwan ata awan, bina pə abayak nga anak itəbay.

Aya əna, na jak kâ rac bay nà, angamaw? Kak nə rəcak sluwed, aday dō i ma nga sə gudō apan azar nà, ata cəved a mə vuro a sa pa way ahay fok ata kə nəsək kutok bidaw? ³⁰ Na pak way ta sə ngəran ayak à Mbərom nà, coy, bina dōwan i gudō apan azar nà, angama asa anaw?

³¹ Anga nan kutok, kwa kwanay apan ki pen way, kwa kwanay apan ki sen awan a, aday kwa kwanay apan ki gen nə ma ma fok cəna, gen way ahay fok nà, anga aday dō ahay t̄h həran nga à Mbərom. ³² Kâ si gen way sə zluwe anan dō ahay à cəved a Mbərom wa bay: kwa tinen Yahuda ahay, kwa tinen Yahuda ahay bay, kwa tinen nə dō sa daf nga pə Yesu ahay dukwen, kâ zluwen dōwan à cəved a Mbərom wa bay. ³³ Gen way ahay fok nà, kawa nen. Nen nə pəlay sa ga nə way aday â zlan à nga anà kuwaya fok ata awan. Ni ga way fok nà, nə bayak pi zek uno a aday bay, əna nə bayak nə pə dō ahay adəka, aday t̄a tam ite.

11

¹ Pərihen anan azar anà azla uno, kawa nen a dukwen nə pərahan azar anà azla a Yesu Almasihu ata awan.

Atə mungol tə uwar pa 'am a Mbərom

² Nen apan ni varak ikwen ayak zlangar, anga kwanay apan ki bayiken upo kwa siwa fok, aday kwanay apan ki pərihen anan azar anà way uno sə tətakak ikwen anan ata awan. ³ Aya əna, u no sənən anan way a həna anaya aday: Pa nga sə dō mungol a fok nà, Yesu Almasihu winen nga awan. Pa nga su dō uwar a dukwen, mungol winen nga awan. Aday pa nga ana Yesu Almasihu a ite nà, Mbərom winen nga awan.

⁴ Kak dō mungol a winen apan i ga amboh, kabay winen apan i man anan 'am a Mbərom anà dō ahay nà, â sa daf awan à nga inde bay, bay nà, wita kə kədiyək anan Bahay anahan. ⁵ Aya əna, uwar ite, kak winen apan i ga amboh, kabay winen apan i man anan 'am a Mbərom anà dō ahay nà, â ban way à nga inde. Kâ sak a ban way à nga inde bay nà, ata kə kədiyək anan bahay anahan ite re. Wita a ga kawa winen ma fad nga awan. ⁶ Kak aday uwar kə banak way à nga inde bay nà, â fad nga kwa! Wita cara cara ta sa fad nga daw? Kak agad sibœk kabay afad nga a gan waray nà, â ban way à nga inde. ⁷ Mungol ite nà, â daf awan à nga inde bay, anga Mbərom a ndakay mungol nà, â ga minje tə winen awan, aday i ka anan mazlaḅ a Mbərom awan. Əna uwar ite nà, i ka anan mazlaḅ a dō mungol awan. ⁸ Bina Mbərom a ndakay dō mungol a nà, tə sluwed si zek su dō

uwar a bay. Əna a ndakay do uwar a adaka na, te sluwed si zek su do mungol awan. ⁹ Aday Mbərom a ndakay do mungol a na, anga uwar bay, əna a ndakay uwar anga do mungol a bugol. ¹⁰ Anga nan kutok, uwar a ban way a nga inde se dakay anan a dəfan apan ana bahay anahan, aday anga maslay a Mbərom ahay re.

¹¹ Aday abay, pe mənuko do a Bahay Yesu ahay na, uwar ahay te njahan pe alay wa ana mungol ahay, aday mungol ahay dukwen te njahan pe alay wa ana uwar ahay ite re. ¹² Anga, kwa abay a ga na, Mbərom a ndakay uwar te sluwed si zek a mungol dəp na, hana se wahay mungol ahay dukwen, uwar ahay re. Aday se ndakay way ahay fok na, Mbərom awan.

¹³ Bayiken apan a wulen a kwanay inde aday. Pe kwanay na, uwar i gan amboh a Mbərom mənəna sa ban way a nga inde na, lele daw? ¹⁴ Aday pe mungol ite na, do ahay kwa aha fok ta san zle, a njahay te sibək a a nga inde njəvewewe na, lelibay. A ga waray. ¹⁵ Cəkəbay, pe uwar ahay ite na, sibək inde apan gəsefgəseffe na, a varan mazla adaka bugol. Bina sibək inde pe uwar a matana na, a tərən kawa way ma ban a a nga inde.

¹⁶ Aday ka nak anan a dowan a sa ja 'am pa 'am a anan hwiya apan na, a san ne

manay me njadak cəved maza ibay. Do a Yesu ahay kwa aha dukwen te njadak cəved maza ibay re.

Way sa pa cəncan awan

¹⁷ Pa 'am a hinen inde ata na, ni varak ikwen ayak apan zlangar sabay kutok. Anga ke hilen nga se həran nga ana Mbərom na, ki gen way lelibay awan. Ahalay nga a kwanay ata winen apan i ma kwanay a dəba, bina a mak ikwen zek sa zla pa 'am bay. ¹⁸ Mama'am a aday ne sləne na, a man se ahalay nga a kwanay ahay na, kwanay me gəzla zek aya awan. Aday nen ne jalay na, i ga ne matanan acəkan. ¹⁹ Aday abay, kak agəzla zek inde a wulen a kwanay ibay na, ti i san wa do sa daf nga pe Yesu a te didek aya na, kəkəməw?

²⁰ A alay a ke hilen nga sa pa way cəncan a na, ki pen ne mbala a Mbərom sa gan may ata bay. ²¹ Anga kuwaya a haw na, sa pa way a anahan a sa nay anan ahay agay wa ata awan. Ata do azar aya ma rah aya awan, me vaway nga aya awan re, aday do hinen ahay tinen apan ti mac ta may pe cakay a tinen a man ata asa re. ²² Kak a nak ikwen sa naa ga matana na, ki pen way sa pa agay wa bidaw? A nak ikwen se kədey anan ahalay nga su do a Yesu ahay daw? A nak ikwen se pəkan waray i ide inde ana do mətawak aya kələdaw? Hana na jak ikwen ne ma kutok anaw? Nə nğərak ikwen apan daw?

A'ay! Ni ngarak ikwen apan bay jiga awan.

²³ Way a nen sə dakak ikwen anan ata nà, nə tətak pə Bahay a mənuko wa. Sə luvon a aday ti i ban anan Bahay a mənuko Yesu ata nà, a gəba tapa sə pen, ²⁴ a ngəran ayak anà Mbərom, a gəzla anan i zek wa. A wa: «Həna anan nà, zek uno awan, ma var a à yime a kwanay inde ata awan. Kà ti gen matanan à wulen a kwanay anga sə jalay pi nen.» ²⁵ Matana asa re, pə dəba a way a tinen sa pa ata wa, a gəba gəsa'am, a varan atan anan, a ja, a wa: «Tə gəsa'am a anan nà, Mbərom a ban 'am wiya tə do ahay. A ban 'am a nə tə mez uno awan. Kwanay apan ki ta hilen nga aday ki ta sen wa way nà, kà ti gen matanan anga sə bayak pi nen.» ²⁶ Matanan kutok, à alay a kwanay apan ki pen tapa sə pen a anan, aday ki sen way à gəsa'am a anan wa nà, ata kwanay apan ki dīken anan ləbara sə amac a Bahay a mənuko Yesu, hus pə luvon anahan a saa may ata awan.

²⁷ Anga nan kutok, kak dōwan a kà pak tapa sə pen a Bahay a mənuko aday kà sak way à gəsa'am anahan wa mənəna sə gəzlan alay pi zek wa anà way sə mível anahan aya nà, wita kà gak ines pi zek a Bahay a mənuko tə mez anahan. ²⁸ Natiya, kuwaya à gəzlan alay pi zek wa anà way sə mível anahan aya lele aday. Kak awan ibay nà, ata i mba apan sa pa tapa sə pen ata aday i sa sa

way à gəsa'am ata wa kutok. ²⁹ Kak dōwan a kà sak a pa tapa sə pen ata aday kà sak a sa way à gəsa'am ata wa mənəna sə bayak pi zek a Bahay a mənuko nà, wita kà gak ines, Mbərom i ga apan mível. ³⁰ Anga nan kutok, do ahay bayak a à wulen a kwanay inde tə slahak à dəvac inde, aday bayak a tə tərak à məndak, aday azar aya dukwen tə məcak re. ³¹ Abay dē gəzlan ahay alay pi zek wa anà way sə mível a mənuko ahay lele aday dī sa pa way ata nà, Mbərom i kəta mənuko matanan bay. ³² Aya əna, Mbərom a kəta mənuko nà, wita a dakak uko anan wurwer, anga aday dā sa slahay à sariya anahan inde pə kərtek a dənam tu do sə daliyugo ahay bay.

³³ Natiya kutok, mərak uno ahay, kə hilen nga saa pa way nà, ben zek ahay aday. ³⁴ Kak dōwan a, may a han apan nà, à pak ayak way agay wa aday. Matanan, ahalay nga a kwanay i gəbak ikwen ahay sariya a Mbərom sabay. Pa 'am azar aya nà, ben nen a ni zlak ayak əga kwanay a aday, ata ni sa ndav a wa 'am azar aya kutok.

12

Mərike ana Apasay a Mbərom sə gəzlan anà do ahay

¹ Matanan kutok, mərak uno ahay, pa 'am sə məgala ana Apasay Cəncan a sə varan anà do ahay ata nà, u no kə gəzlen anan alay pi zek wa sa san anan nə lele. ² Kə sənən

apan zle, à alay a kə taren dō a Yesu ahay fan bay ata nà, kə pərihen anan ahay azar anà pəra a kwanay ahay cara cara. Pəra a kwanay ataya nà, way ma mac aya awan, əna ta rak ikwen ahay mindel sə pərahan atan azar. ³ Anga nan kutok nà, gəzlen anan alay pi zek wa lele. Kak dōwan a nà, Apasay a Mbərom inde à winen inde nà, i mba apan sa ja: «Mbərom à tahasl anan Yesu» dāw? Aday kak dōwan a kà jak: «Yesu winen Ba Məduwen» nà, Apasay Cəncan a inde à winen ibay nà, i mba apan sa ja matana dāw?

⁴ Məgala ana Apasay a Mbərom sə varan anà dō ahay nà, inde tə cəved ahay cara cara, əna Apasay ata nà, winen kərtektəkke. ⁵ Aday mer su way a Ba Məduwen sə varan anà dō ahay inde cara cara re, əna Bahay a inde nà, Yesu a kərtektəkke. ⁶ Matana re, cəved sa ga mer su way aya inde cara cara, əna sa ga mer su way ataya fok, aday à tinen inde fok nà, Mbərom a kərtektəkke. ⁷ Mbərom a ka anan məgala ana Apasay Cəncan a à kuwaya inde nà, anga aday kuwaya à man anan zek anà dō ahay fok.

⁸ Matana kutok, anà dō kərtek awan, Apasay Cəncan a a varan məgala sa ja 'am nə tə kəlire. Anà dō hinen, Apasay ata kərtek awan, a varan məgala sa ja 'am tə asan way awan. ⁹ Anà dō hinen, Apasay ata kərtek a a varan məgala sa daf nga

pə Yesu anga sa ga way ahay fok. Anà dō hinen, Apasay ata kərtek a a varan məgala sa mbar dō dəvac aya awan. ¹⁰ Anà dō hinen, a varan məgala sa ga way masuwayan aya awan. Anà dō hinen, a varan məgala sa man anan 'am a Mbərom anà dō ahay. Anà dō hinen, a varan məgala sə gəzlan alay pi zek wa anà Apasay Cəncan a tə apasay lelibay aya awan. Anà dō hinen, a varan məgala sa ja 'am ta 'am su kon aday a san bay ata awan. Aday anà dō hinen kutok, a varan məgala sa man anan anà dō ahay 'am ataya awan. ¹¹ Məgala sə way ataya fok nà, sə varan atan anan nə Apasay ata kərtektəkke. A varan anà kuwaya, kawa sa zlan à nga anà winen awan.

Zek nà, hawal aya inde apan cara cara

¹² Cuko pə minje si zek aday. Zek su dō nà, kərtek, əna hawal ahay inde apan bayak awan. Aya əna, kwa hawal si zek ahay inde apan bayak a təkede nà, winen nə zek kərtek a hwiya. Aday zek a Yesu Almasihu dukwen, matana re. ¹³ Anga, à alay a dā ga baptisma nà, mənuko fok, kwa Yahuda ahay, kwa dō su kon azar aya awan, kwa dōwan a nə bile, kwa dōwan a nə bile a bay, Mbərom a gak uko ahay baptisma tə Apasay Cəncan a kərtektəkke, sə təra mənuko fok zek kərtek awan. Aday mənuko fok dā rah nə tə Apasay Cəncan ata kərtek a re.

14 Ayaw, zek su dō cəna, hawal kərtektəkke itəbay, əna hawal si zek ahay inde apan bayak awan. 15 Matana kutok, kak saray i ja: «Nen hawal si zek bay, anga nen alay bay» nà, i təra hawal si zek bay anga nan kutok daw? 16 Aday kak sləmay i ja: «Nen hawal si zek bay, anga nen ide bay» nà, i təra hawal si zek bay anga nan cara daw? 17 Kak abay zek fok ide a dəkdek mənʒəna sləmay nà, i sləne way ta maw? Kabay, kak zek fok sləmay a dəkdek mənʒəna cəen nà, i rəbas way ta maw? 18 Aya əna, Mbərom a ndakay dō nà, tə hawal si zek anahan aya fok, aday a zav atan pi zek tə cəved a kawa sa zlan à nga ata awan. 19 Bina, kak zek fok, winen hawal si zek kərtektəkke nà, ata winen zek mba daw? 20 Matana bay jiga awan. Pi zek su dō cəna, hawal si zek ahay inde cara cara bayak awan, əna zek a nà, kərtektəkke hwiya.

21 Anga nan kutok, ide i mba apan sa jan anà alay: «Na gak may bay», kabay nga i mba apan sa jan anà saray ahay: «Na gak ikwen may bay» nà, i ga zek bay. 22 Adəka bay, hawal si zek aya aday dā ca patan kawa bəle aya ata nà, dā gan atan may tə mindel bugol. 23 Aday hawal si zek azar aya, aday dā ca patan nə tinen way ma ga waray aya ata nà, dā gan atan nga tə mindel. Aday hawal si zek azar aya, aday dā ngam dōwan à canan atan bay ataya nà, də ndakay patan

man bugol nə lele. 24 Əna hawal si zek aya aday ta gak uko waray itəbay ataya nà, ta gan may dē ndakay patan man itəbay. Matanan, Mbərom a ndakay zek su dō nà, a varan zlangar bugol nà, anà hawal si zek aday abay tə varan atan zlangar bay ataya awan. 25 A ga matanan nà, anga aday zek à gəzla bay, aday hawal si zek ahay fok tā man zek i zek ahay. 26 Kak hawal si zek a kərtek a, winen à dəcə inde nà, hawal si zek azar aya fok, tinen à dəcə inde re bidaw? Aday kak tə varak anan zlangar anà hawal si zek a kərtek a nà, hawal si zek azar aya fok ti taslay mivel pə kərtek a tə winen ata bidaw?

27 Kwanay nà, zek ana Yesu Almasihu. Kuwaya fok, winen hawal si zek ana Yesu a kutok. 28 Matana awan, à wulen su dō a Yesu ahay inde nà, Mbərom kə ndirek anan dō ahay pi mer su way anahan pə mədire pə mədire: mama'am awan, a daf dō maslan ahay; mə slala cew awan, a daf dō maja'am anahan ahay; mə slala maakan awan, a daf dō sə tətakan anan way anahan ahay anà dō ahay. Aday a daf dō sa ga way masuwayan aya awan, dō tə məgala aya sa mbar dō ahay, dō sa san sa man zek à dō ahay ahay, dō sa lavan nga anà way ahay, aday tu dō sa ja 'am ta 'am su kon aya aday ta san bay ataya awan. 29 Dō ahay fok nà, tinen dō maslan ahay daw? Dō ahay fok, tinen

dó maja'am a Mbərom ahay daw? Kabay dó ahay fok, tinen dó sə tətakan anan way a Mbərom ahay anà dó ahay daw? Do ahay fok, tinen ti ga way masuwayan aya daw? ³⁰ Do ahay fok, ti njad mægala sa mbar dó daw? Do ahay fok, ti ja 'am ta 'am su kon aya aday ta san bay ataya daw? Kabay dó ahay fok, ti san sa man anan 'am ataya anà dó ahay daw? ³¹ Natiya kutok, gen anan may sa njad mægala sə way lele aya pə Mbərom wa.

Matanan, həna ni dakak ikwen anan cəved sə azla lele a sə zalay azar aya fok.

13

Mazlab ana asan zek

¹ Kwa abay á ga nà, na mba apan sa ja 'am su kon aya aday na san bay ataya awan, kabay na mba apan sa ja 'am ana maslay a Mbərom ahay zle dəp nà, kak asan zek inde upo ibay nà, wita nə tərak way sə bəbal awan kəriya ata awan. Nə tərak kawa njamde mə laway a sa ndar nday nday ata, kabay kawa kəcawar sa fa siy siy siy ata awan. ² Kwa abay á ga nà, mægala uno inde sa man anan 'am a Mbərom anà dó ahay, aday na san way ahay zle fok, kwa way mi dər aya mbala Mbərom ata dukwen, kwa abay á ga nə adaf nga uno pə Mbərom inde i mba apan sə hədek anan bəzlom ahay dəp nà, ata kak asan zek inde upo ibay nà, nə tərak dó kəriya awan. ³ Aday kwa

abay á ga nà, nə gəzlan anan zlıle uno fok anà dó ahay, kwa abay á ga nà, ni ngam sa var a zek uno aday tá vak nen dukwen, aday kak asan zek inde upo ibay nà, ni njad anan maw?

⁴ Do tə asan zek a cəna, a gan ngatay anà way ahay fok, a gan sumor anà dó ahay, a ga ide pə way su dó itəbay, a zlapay awan itəbay, a həran nga i zek bay. ⁵ Do tə asan zek a cəna, a ga way sa ga waray itəbay, a pəlan way anà nga anahan a dəkdek itəbay, a ga mível itəbay, aday a halay ines sə dó ahay itəbay re. ⁶ Do tə asan zek a cəna, a taslay mível tə way lelibay aya itəbay, əna a taslay mível adəka nà, tə didek. ⁷ Do tə asan zek a cəna, a səmen anà way ahay kwa siwa fok, a daf nga pə Mbərom kwa siwa fok, a dəfan ide anà way a Mbərom kwa siwa fok, aday a tavay njənjən kwa siwa fok.

⁸ Asan zek nà, a ndav itəbay. Aya əna, 'am sa man anan 'am a Mbərom à dó ahay ataya nà, ti i ndav. Aja 'am ta 'am su kon aday ka san bay ataya nà, ti i ndav. Aday asan way ahay dukwen, ti i ndav re. ⁹ Həna da san anan way ahay fok fan bay, aday 'am a Mbərom a mənuko sa man anan anà dó ahay ataya dukwen, də sənək a fok coy fan bay re. ¹⁰ Əna, alay a kà slak Mbərom kà kak uko anan didek sə way ahay fok nà, way a ma ndav a fok bay ataya ti lize.

¹¹ A alay a nen gwaslay

aya mba nà, na ta ja 'am kawa gwaslay ahay, nè bayak way dukwen kawa gwaslay ahay, nè slàne way ahay kawa gwaslay ahay re. Əna à alay aday nè sənək nga uno coy ata nà, nè mbəsakak way sə gwaslay ahay kutok. ¹² Həna nà, də ca pə way ahay nè kustehtehhe, kawa dō a ca ide à malam mənjeroh a inde ata awan. Əna azanan pa 'am nà, dī i canan à way ahay fok nè ide cer wa kutok. Həna nà, na san way ahay cərah a fan bay. Azanan pa 'am nà, ni san anan way ahay fok cərah, kawa ana Mbərom sa san nen cərah ata awan.

¹³ Aday həna kutok nà, way ahay inde maakan, ti ndav itəbay: adaf nga pə Mbərom, adəfan ide anà way a Mbərom, aday asan zek. Əna sə zalay way azar ataya nà, asan zek a kutok.

14

Ləbara sa man anan 'am a Mbərom anà dō ahay

¹ Rəzlen anan à nga wa sa ga way sə asan zek tə dō ahay. Aday gen anan may sa njad məgala ana Apasay Cəncan a sə gəzlan anà dō ahay ata tə mivəl kərtək awan. Gen anan may jiya nà, anà məgala sa man anan 'am a Mbərom anà dō ahay. ² Dō sa ja 'am ta 'am su kon aday winen a sləne bay ataya nà, a jan nè anà Mbərom dəkdek, bina anà dō ahay bay, anga dōwan a sləne 'am ataya bay. Winen a ja nà, pə way a Mbərom mi dər aya tə məgala sə Apasay Cəncan awan. ³ Aya əna, dō

winen apan i man anan 'am a Mbərom anà dō ahay nà, a varan atan gədan, a man atan anan mivəl ù doh, aday a man atan zek sa har à 'Am a Mbərom inde. ⁴ Dō winen apan i ja 'am ta 'am su kon aday a san bay ata nà, a varan gədan nà, anà zek anahan a vərre. Aya əna, dō sa man anan 'am a Mbərom anà dō ahay nà, a varan gədan anà dō a Yesu mə halay nga ataya kəzlek.

⁵ Nen na gan may nà, dō ahay fok tà mba apan sa ja 'am ta 'am su kon aday ta san bay ataya awan, əna na gan may kə zalak nà, dō ahay tà mba apan sa man anan 'am a Mbərom anà dō ahay adəka aday. Kak dōwan a inde i ja 'am ta 'am su kon aday a san bay ata nà, sumor a nà, dō hinen à ga inde sa man anan anà dō ahay ta 'am su kon aday tə sləne zle ata awan, anga sə varan gədan anà dō a Yesu a mə halay nga ataya awan. Kak matana bay nà, aman anan 'am a Mbərom anà dō ahay nà, a zalay aja 'am ta 'am su kon aday dō ataya ta san bay ata awan.

⁶ Matana kutok mərak uno ahay, kak ni zlak ayak əga kwanay aday ni jak ikwen 'am nə ta 'am su kon aday kə sənən bay ata nà, i mak ikwen zek nə kəkəməw? Sumor a nà, ni zlak ayak əga kwanay nà, ni dəkak ikwen anan way a Mbərom mi dər aya awan, kabay ni dəkak ikwen anan asan way pə Mbərom, kabay ni mak ikwen anan 'am a Mbərom, kabay ni tətakak ik-

wen anan way. Kak na gak matanan bay nà, ata na mak ikwen zek a daw?

⁷ Bayiken pə minje sə way sə gəsle ahay aday, way kawa atə ndərloy tə gənjaval. Kak ta fak a way ataya tə mərīke a bay nà, do sə gərav ahay ti mba apan sa san ara sə way ataya aday sə gərav apan daw? ⁸ Aday kak do sa ján pə cicøk anga vərām kà fak anan tə cəved a bay nà, waya i lavan zek anà aga vərām a anaw? ⁹ Minje ata pə kwanay dukwen matana re. Kak ki jen 'am aday a sləne zek bay nà, dōwan i san 'am a kwanay ata bay asanaw? Aday ata 'am a kwanay ata kə tərak 'am kəriya kutok bidaw? ¹⁰ 'Am su kon ahay inde bayak a cara cara pə daliyugo. 'Am ataya fok, do su kon ataya nə tə sləne ike. ¹¹ Kak dōwan i jo 'am ta 'am aday nə sləne bay ata nà, mə tərak pi zek kawa mədurlon ahay. ¹² Pə kwanay dukwen matana re. Ki rəzlen anan à nga wa tə mindel sə pəlay mægala ana Apasay Cəncan a sə gəzlan anà do ahay ataya awan. Way ata nà, way lele awan. Aya əna sumor a nà, pəlen mægala ana Apasay Cəncan a sa man zek anà do a Yesu ahay sa har à 'am anahan inde.

¹³ Anga nan kutok, do sa ja 'am ta 'am su kon aday a san bay ataya nà, à ga amboh anga aday Mbərom à varan mægala sa man anan 'am ataya anà do ahay ta 'am su kon aday tə sləne zle ata

awan. ¹⁴ Kak nen apan ni ga amboh ta 'am aday na san bay ata nà, apasay uno winen apan i ga amboh acəkan, əna à abayak nga uno inde nà, nə slənek awan bay. ¹⁵ Wita ni ga nə kəkəməw? Ni ga amboh à apasay uno inde, aday u no sa ga amboh tə abayak nga uno re. Ni zambad a Mbərom à apasay uno inde, aday u no sə zambad a Mbərom tə abayak nga uno a təkə re.

¹⁶ Kak iken nà, iken apan ki ngəran anà Mbərom ta 'am su kon aday ka san bay ata nà, hinahibay do sə uho ahay ti zlak ayak à wulen a kwanay nà, ti i mba apan sə təma amboh a kwanay «Amen*» nə kəkəməw? Bina do ataya ta san way anak a sa ja ata bay asanaw. ¹⁷ Kwa à ga nà, iken kə ngəran anà Mbərom nə tə didek awan, kak do ahay tə slənek bay nà, i man atan zek bay.

¹⁸ Nen aday nà, ni ngəran anà Mbərom anga nə njadak mægala sa ja 'am su kon aya aday na san bay ataya, zal kwanay fok. ¹⁹ Kwa à ga matana dəp nà, à wulen su do a Yesu ahay inde nə, u zlo à nga sa ja 'am ahay dara aday do ahay ta san zle ata anga sə tətakan atan anan way. Wita nà, a zalay sə vəved 'am ahay mbulo kuro (10,000) aday do ahay ta san bay ata awan.

²⁰ Mərak uno ahay, kə bayiken way ahay kawa kwanay gwaslay ahay bay. Təren adəka nà, do ma san

* 14:16 Amen a nan sa ja nà: «Ayaw, à tərā matana acəkan!»

nga aya awan. Aya əna, pa sa ga huwan nà, tərən kawa kwanay gwaslay cacə dew aya kutok, anga tinen ta ga huwan itəbay. ²¹ 'Am mə vinde a inde à Deftere a Mbərom, a wa:

«Mbərom Fetek a ja nà:

“Ni naa jan 'am ù dō a anaya nà, ta 'am su kon aday ta san bay ata awan, ni jan atan anan tə dūngo sə mədurlon ahay.

Əna tə winen ata təkə dukwen, ti ngam sə pəkan sləmay anà 'am uno bay.”»

²² Matana kutok, aja 'am ta 'am su kon aya aday dōwan a san bay ata nà, a kan anan way anà dō sa daf nga pə Yesu bay ataya awan, bina anà dō a Yesu ahay ite sabay. Aya əna, aman anan 'am a Mbərom anà dō ahay nà, anga dō a Yesu ahay adəka, bina anga dō sa daf nga pə Yesu bay ataya bay. ²³ Natiya, kak kwanay dō a Yesu ahay kə hilen nga, aday fok a kwanay a, kwanay apan ki jen 'am ta 'am su kon aya aday dōwan a san bay ataya nà, dō sa daf nga pə Yesu aday a san awan bay ata kabay dō sə uho kà sak a zlak ayak à wulen a kwanay inde nà, i ja, nga a vawak ikwen, bidaw?

²⁴ Aya əna, kak kwanay a fok ki men anan anan 'am a Mbərom à dō ahay ta 'am su kon aday tə sləne zle ata nà, dō sa daf nga pə Yesu aday a san awan bay ata kabay dō sə uho kà sak a zlak ayak

nà, i sləne 'am a Mbərom, aday ata i san pə ines anahan ahay, i yam apan kutok. ²⁵ Way anahan sə bayak mi der aya à mivəl inde ataya ti kay zek uho kutok. Matanan i dukwen gərmec ù vo anà Mbərom duboz, i həran nga ta sa ja Mbərom inde à wulen a kwanay acəkan!

Way tədə sa ga à man sə ahalay nga su dō a Yesu ahay ata awan

²⁶ Matanan kutok, mərak uno ahay, nà jak ikwen ayak həna nə mə asa anaw? A alay sə ahalay nga a kwanay ahay cəna, dō kərtek i ga ara, dō hinen i tətakan anan way anà dō ahay, dō hinen i dakan anan way ana Mbərom mi der aya anà dō ahay, dō hinen i ja 'am ta 'am su kon aday a san bay ataya awan, aday dō hinen i man anan 'am ataya anà dō ahay. Aya əna, way a kwanay sa ga ataya nə, gen atan fok nà, anga aday à man zek anà dō a Yesu ahay sa har pə cəved a Mbərom.

²⁷ Pa 'am sa ja 'am ta 'am su kon aday dō ahay ta san bay ataya nà, mbiken anan cəved anà dō ahay cew tã ja, à sa zalay pə dō ahay maakan wa bay. Dō ataya nà, tã ja 'am ataya dukwen, pə məmbire pə məmbire. Aday dō sa man anan 'am ataya anà dō azar aya dukwen, à ga inde re. ²⁸ Kak dōwan inde sa man anan 'am ataya anà dō ahay ibay nà, suwan, à wulen ana dō a Yesu ahay nà, dō sa ja 'am ataya tē njahay way a tinen

tete. Sumor a nà, tâ ja 'am ataya nà, kuwaya anà nga anahan, aday anà Mbərom cəna coy.

²⁹ Pa 'am ana dō sa man 'am a Mbərom anà dō ahay nà, dō ahay cew, maakan tâ ja, aday dō azar aya tâ pak sləmay sə cəcal anan pi zek wa lele, ta ma anan nà, 'am a Mbərom a acəkan daw. ³⁰ Kak dōwan winen apan i jan 'am anà dō ahay, aday Mbərom kə dəkak anan anan way anà dō hinen à wulen a kwanay inde nà, dō mama'am ata à mbəsak sa jan 'am anà dō ahay, anga aday dōwan a mə slala cew ata à ja 'am a kutok. ³¹ Ayaw, cəved inde anga kwanay a fok sa man anan 'am a Mbərom anà dō ahay, əna jen anan nə pə məmbire pə məmbire, anga aday kwanay a fok kə njiden atətak way lele aya awan, aday kə viren anan gədan anà zek ahay. ³² Dō aday məgala inde apan sa man anan 'am a Mbərom anà dō ahay nà, i mba apan sə lavan nga anà məgala ata re. ³³⁻³⁴ Mbərom aday nà, way ma ga a tə cəved a bay cəna, a zlan à nga itəbay. A gan may nà, njahuko səkəffe à zay inde.

Matanan, à man sə ahalay nga ana dō a Yesu ahay inde nà, uwar a kwanay ahay dukwen tē njahay à səkəffe inde, kawa ana uwar ahay sa ga à wulen su dō a Yesu ahay inde kwa aha ataya awan. Tā ja 'am bay, anga cəved a tinen inde sa ja 'am ibay. Sumor a nà, tâ ma nga a tinen à məndak, kawa ana Deftere a

Mbərom sa ja. ³⁵ Kak a nan à uwar a sə cəce awan aday à san anan nà, à cəce pə mbaz anahan wa agay. Anga, dō uwar a kà jak 'am à man sə ahalay nga su dō a Yesu ahay nà, wita nə lelibay.

³⁶ Abay kwanay kə jilen nà, 'Am a Mbərom a dazlan ahay nə əga kwanay wa daw? 'Am a Mbərom a a dəzlek ayak nà, əga kwanay dəkdek cəna coy daw? ³⁷ Kak dōwan inde à wulen a kwanay a bayak nà, winen kə njadak məgala sa man anan 'am a Mbərom anà dō ahay, kabay kə njadak məgala sə Apasay a Mbərom hinen nà, à san way inde kərtek aday: Way uno a sə vindek ikwen ayak a anan nà, sə duko anan nə Bahay a mənuko awan. ³⁸ Kak dōwan a kə sənək anan matanan bay nà, Mbərom dukwen i san a winen bay re.

³⁹ Natiya awan, mərak uno ahay, rəzlen anan à nga wa sa njad məgala sa man anan 'am a Mbərom anà dō ahay. Aday kə gifen anan 'am anà dō sa ja 'am ta 'am su kon aday ta san bay ataya bay re. ⁴⁰ Aya əna, gen anan way ahay fok nə tə cəved aya awan, bina tə hoyohoyo bay.

15

Yesu Almasihu nà, kə slabakak ahay à məke wa

¹ Mərak uno ahay, nen apan ni mak ikwen anan ayak à nga inde nà, ləbara mugom a nen sə dəkak ikwen anan ata awan. Kwanay dukwen, kə dəfen apan nga,

aday kə ngizlen uda saray lele re. ² Ləbara mugom a mbala a kwanay sa đaf apan nga ata nà, sa tam kwanay nə winen awan, kak kə bənen anan kawa anuno sə đakak ikwen anan nà, na. Kak matanan bay cəna, adaf nga a kwanay kə tərak way kəriya awan.

³ Way a nen a sə tətakay ahay ata nà, na jak ikwen anan nə winen a re. Way ata nà, nga sa 'am lele a sə zalay azar aya awan. Yesu Almasihu nà, kə məcak anga ines a mənuko ahay. Kawa ana Deftere a Mbərom sa ja nà, a təra nə matanan acəkan. ⁴ Pə dəba wa nà, ta la anan à məke, aday pə luvon maakan anahan a nà, Mbərom a slabakay anan ahay à məke wa. A təra đukwen kawa ana Deftere a Mbərom sa ja apan ata re. ⁵ Pə dəba anahan a wa nà, kə kak anan zek anà Piyer, aday kə kak anan zek anà do maslan anahan azar aya re. ⁶ Pə dəba wa asa, kə kak anan zek anà do anahan ahay sə zalay səkat đara à alay kərtek a inde. Alay avan ana do ataya həna nà, tinen inde tə sifa mba, əna azar aya nə tə məcak. ⁷ Pə dəba wa, kə kak anan zek anà Yakuba, aday anà do maslan anahan ahay fok re.

⁸ Pə dəba a tinen a wa fok, a ndav anan ta su ko zek i nen ite re. Ata nen nə tərak kawa wan ma may amama pə kiya cuwbe ata awan. ⁹ Ayaw acəkan, nen nə tərak kawa wan gudar a à wulen su do maslan ahay inde, na slak təde aday ti ngumo do maslan a bay, anga nen na gak anan

ahay alay tu do a Yesu ahay tə mindel. ¹⁰ Aya əna, tə winen ata təke nà, həna Mbərom kə gak uno sumor sə təra nen do maslan a Yesu ata kutok. Sumor anahan su go ata nà, kə tərak way kəriya bay, anga kə varak uno məgala sa ga mer su way lele aya sə zalay do maslan a azar ataya fok. Tə đidek a nà, sa ga mer su way a lele ataya nà, nen bay. Sa ga nà, sumor a Mbərom a su go ata awan. ¹¹ Natiya kutok, kwa à ga nə nen, kwa à ga nə do azar aya awan, awan inde kə mbəđahak ibay. Manay a fok mə wazay a nà, ləbara mugom a mbala ana kwanay sa đaf apan nga ata kərtek awan.

Mbərom i slabakay anan ahay do ahay à məke wa

¹² Manay nà, ma jak ikwen anan tə đidek awan, Mbərom nà, kə slabakak anan ahay Yesu Almasihu à məke wa. Aka aday, do a kwanay azar aya ta wa, do ma mac aya ti slabakay ahay bay ata nà, kəkəma asa anaw? ¹³ Kak abay do ma mac aya ti slabakay ahay bay kawa ana tinen a sa ja ata nà, Yesu Almasihu đukwen kə slabakak ahay sabay cukutok đaw? ¹⁴ Kak abay Yesu Almasihu kə slabakak ahay sabay ata nà, wita ma ya nga sa ma a manay sə đakay anan 'am a Mbərom asa anaw? Aday đukwen, ata kə đəfen nga nə pa 'am lele mba re đaw? ¹⁵ Kak abay do ma mac aya ti i slabakay ahay à məke wa bay nà, Mbərom

kè slabakak anan ahay Yesu bay re. Ata manay mə gəɖak mungwalay pə Mbərom ta sa jəka, Mbərom kè slabakak anan ahay Yesu Almasihu à məke wa bidaw? ¹⁶ Kak do ma mac aya ti slabakay à məke wa bay nà, ata Yesu Almasihu kè slabakak ahay à məke wa bay re ba? ¹⁷ Kak Yesu Almasihu kè slabakak ahay bay, kə dəfen nga həna nə pa maw? Aday Mbərom dukwen kə pəsek ikwen anan ines a kwanay ahay bay re ba? ¹⁸ A nan sa ja kutok nà, do sa dəf nga pə Yesu Almasihu ahay aday tə məcak ata nà, tinen tə lizek pa sə viyviya cukutok daw? ¹⁹ Kak də dəfan ide anà Yesu Almasihu, anga aday à mak uko zek pə anjahay a mənuko həna pə daliyugo a anan dəkdek nà, ata wita nə yimuko zek a nuko, bina da ga i zek wa zal do ahay fok.

²⁰ Tə diɖek a nà, Yesu Almasihu kè slabakak ahay à məke wa acəkan. Winen nà, kè lahak sə slabakay ahay à məke wa. Aslabakay anahan à məke wa ata nà, a dakay anan nə, do a azar aya ti i slabakay ahay ite re. ²¹ Amac a nay pə daliyugo nà, anga do kərtek. Aday do ahay ti slabakay ahay à məke wa dukwen, anga do kərtek re. ²² Matanan, do ahay fok ta mac, anga tinen a fok zahav ana Adama. Aday do ahay fok ti njad sifa, anga Almasihu. ²³ Do ahay ti slabakay à məke wa nà, kawa ana Mbərom a sə lavan atan anan zek ata

awan: Almasihu kè lahak sə slabakay ahay, aday à luvon anahan a saa may ata inde nà, do anahan ahay fok ti i slabakay ahay re. ²⁴ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu i lize anan məgala sə apasay lelibay aya fok, tə bahay a tinen ahay fok, aday pi zek tə məgala sə bahay ahay pə daliyugo fok re. Pə dəba a sə lize way ataya wa fok nà, daliyugo i ndav, aday Yesu i man anan bahay anahan à alay inde anà Bəbay anahan Mbərom kutok.

²⁵ Kawa sa ja nà, Yesu Almasihu à ga bahay hus pə ana Mbərom saa mbakan anan do manide anahan ahay fok à alay inde. ²⁶ Do manide mədakwidok a aday Yesu i sa lize anan ata nà, Amac. ²⁷ Deftere a ja matanan, a wa: «Mbərom a mbakan anan way ahay fok à alay inde.*» Kə sənən zle asanaw, kak Deftere kə jak «way ahay fok» ata nà, Mbərom a do sə mbakan alay pə way ahay wa fok ata, winen a nà, uda ibay. ²⁸ Matanan, Yesu kə njadək məgala sa ga bahay pə way ahay fok nà, winen a dukwen, Bəbay anahan Mbərom i ga apan bahay ite re. Natiya awan, Mbərom i ga bahay kwa pə ma fok tembərazem kutok.

²⁹ Bayiken pə do ahay aday ta taa ga baptisma anga do ma mac aya ata aday. Ta ga matanan nà, angamaw? Kak abay do ma mac aya ti slabakay ahay sabay ata

* 15:27 Ca pə Jabuura 110.1.

nà, ta ran mindel i zek pa maw? ³⁰ Aday asa, manay hana dukwen, kak abay do ma mac aya ti slabakay à mæke wa sabay ata nà, ma ga dæce ndelem ndelem a anan sasidew ata nà, angamaw? ³¹ Sænen apan lele, mærak uno ahay, nen nà, kæla siwa fok amac a daf nen pa 'am wa næ pædan. 'Am uno sa jak ikwen ata nà, didæk awan, kawa 'am uno sa ja: Næ taslak mível tæ kwanay bayak awan, anga kwanay kæ jipen tæ Bahay a nuko Yesu Almasihu ata awan. ³² Do ahay ta gak alay ti nen bayak a à Efesus. A ga næ kawa ma vad zek tæ zizœk ahay. Aday kak abay na ga matanan anga sa njad zay pæ daliyugo a anan nà, ni njad anan magwagway wuraw? Kak abay do sæ mæke ahay ti slabakay ahay sabay, ata nà, pærahuko anan azar anà jike sa 'am a inde hana bidaw? A wa: «nga puko panan a mænuko, aday suko panan a mænuko, anga luvon sæ sidew nà, anà mænuko sabay.†»

³³ Anga nan kutok, dowan à njak a nga anahan bay. Kuwaya kæ njahak pæ kærtek a tu do sæ huwan ahay cæna, huwan a tinen ata i zævan. ³⁴ Kæ viwen anan nga i zek ahay bay! Kî gen ines bay. Na ca apan nà, do ahay inde à wulen a kwanay ta san Mbærom bay. Na ja matanan aday waray à gak ikwen.

Di i slabakay ahay à mæke

wa nà, ti zek wuraw?

³⁵ Hinahibay do inde i cæce: «Do ahay ti i slabakay ahay à mæke wa næ kækæmaw? Aday ti i slabakay ahay næ ti zek wura asa anaw?» ³⁶ Dowan kæ sak a cæce matana nà, wita do mindel awan! Da san apan zle, zahav sæ way iken sa casl ata, si ki larak anan ayak à mæke inde aday, bina awan inde i hay ahay ibay. ³⁷ Aday zahav sæ way iken sa casl anan ata, kwa à ga næ ndaw, kwa à ga næ zahav sa ma sa ma fok cæna, ka casl nà, wan sæ way ata awan, bina daslam anahan a bay! ³⁸ Əna Mbærom a har anan daslam a ma ha ata, kawa sa zlan à nga. Wan sæ way ahay cara cara ta har dukwen, tæ daslam a tinen ahay cara cara re.

³⁹ Way tæ sifa aya fok, zek a tinen aya cara cara re. Zek su do zænzen aya awan, winen cara, zek sæ gænaw ahay, winen cara, zek sæ mævuhom ahay, winen cara, aday zek sæ kælef ahay dukwen, winen cara re. ⁴⁰ Way mæ ndakay aya à mburom tæ way mæ ndakay aya pæ daliyugo nà, aræba a tinen aya næ cara cara. ⁴¹ Adav ana pac næ cara, adav ana kiya dukwen cara, aday adav ana mawuzlawazl ahay ite, cara re. Aday kwa mawuzlawazl ataya dukwen, adav a tinen aya ta gad' am pi zek ahay wa re.

⁴² I tæran anà do saa slabakay ahay à mæke wa ataya dukwen matana re. Zek su do, do ahay sa lak

† 15:32 Ca pæ Esaaya 22.13.

ayak à mæke kawa zahav sə way ata nà, i wuslay à mæke à man ata awan. Əna zek a aday Mbərom saa slabakay anan ahay à mæke wa ata nà, i wuslay itəbay. ⁴³ Zek su dō, dō ahay sa lak ayak à mæke ata nà, way kəriya awan, əna zek a aday Mbərom saa slabakay anan ahay ata nà, winen tə mazlaḡ awan. Zek ma lak ayak à mæke ata nà, winen bəle awan, əna zek su dō saa slabakay ahay ata nà, winen məgala awan. ⁴⁴ Zek ma lak ayak à mæke ata nà, winen zek sə daliyugo a anan, əna zek su dō saa slabakay ahay à mæke wa ata ite nà, winen zek sə uho saa nay ahay pa 'am ata awan.

Kak zek sə daliyugo a anan inde cukutok ata nà, zek sə uho saa nay ahay ata dukwen, i ga inde re. ⁴⁵ Deftere a Mbərom a wa: «Adama dō mama'am ata nà, winen dō tə sifa awan.» Aday kutok, Yesu Almasihu dō sa nay à man a Mbərom wa ata nà, winen dō sə varan sifa anà dō ahay. ⁴⁶ Sə lahay aday nà, zek sə uho saa nay ata bay, əna zek sə daliyugo a anan, aday zek sə uho saa nay ahay ata a nay pə dəba wa kutok. ⁴⁷ Adama nà, mə ndakay a tə yugo. A nay à daliyugo a anan wa. Əna Yesu Almasihu kutok nà, winen a nay ahay à man a Mbərom wa. ⁴⁸ Dō sə daliyugo a anan aya nà, zek a tinen kawa zek mbala ana Adama ata awan. Matana re, dō saa njahay pə cakay a Mbərom ahay, zek a tinen

i ga kawa zek mbala ana Yesu Almasihu ite re. ⁴⁹ Həna nà, mənuko dā ga minje tə Adama, dō mə ndakay a tə yugo ata awan. Aday azanan dī i ga minje tə Yesu, dō sa nay ahay à man a Mbərom wa ata awan.

⁵⁰ Mərak uno ahay, na jak ikwen ayak həna: 'Dō zənzen a nə, i mba apan sa zla à bahay a Mbərom saa nay ata inde ti zek sə daliyugo a anan bay. Zek aday a wuslay ike ata nà, i mba apan sə njahay pə cakay a Mbərom pa sə viyviya bay re.

⁵¹ Pəken sləmay aday, u no sə dakak ikwen anan way a Mbərom mi der a inde. Mənuko fok dī mac kəzlek bay, əna mənuko fok, zek a mənuko i mbəda zek hinen. ⁵² Way ata i təra nà, ma kərtek kawa ambəcək idə ca. I təra à alay a məzləzlilen i dakay anan andav ana daliyugo ata awan. Məzləzlilen ata kà fak zek nà, dō ma mac aya ti slabakay ahay ti zek a aday winen i wuslay itəbay ata awan. Ata mənuko dō tə sifa aya dukwen, Mbərom i mbədahak uko anan zek ite re. ⁵³ Ayaw, i təra matanan, anga zek aday a wuslay ike ata nà, à mbəda zek hinen aday winen a wuslay itəbay ata kutok. Matana re, zek aday a mac ike ata nà, à mbəda zek hinen aday winen a mac itəbay ata kutok re. ⁵⁴ A alay a aday zek sa mac aday a wuslay ike ata kə tərak zek sa mac bay aday i wuslay itəbay ata kutok nà, ata way a

Deftere a Mbərom sa ja apan
ata i təra kutok, a wa:

«Mbərom kə mbasak pə Amac,
kə lizek anan pa sə
viyviya awan. S»

55 «Iken Amac, məgala anak a
aha kutok anaw?

Iken Amac, məgala anak a sa
vad do ata, aha kutok
anaw?*

56 Amac a njad məgala pə
do ahay nà, anga ines a tinen
ahay. Aday məgala ana ines
ite nà, a nay à Tawrita wa.

57 Aya əna, ngəruko anan anà
Mbərom adəka, anga kə varak
uko anan məgala sə mbasay
pə Amac, tə alay a Bahay a
mənuko Yesu Almasihu.

58 Anga nan kutok, mərak
uno ahay, ngizlen saray lele,
kà si yen nga bay. Gen
anan nga anà mer su way a
Mbərom kwa siwa fok, anga
kə sənən apan zle, ayanga a
kwanay i mer su way ana Ba-
hay a mənuko Yesu inde ata
nà, i təra kəriya bay.

16

*Acakal way anga sa man
zek anà do a Yesu ahay à
Urəsalima*

1 Həna asa, pa 'am sə
acakal way anga sa man ayak
zek anà do a Yesu ahay à
Urəsalima ata nà, kwanay
nà, gen kawa anuno sa jan
anà do a Yesu ahay à Galatiya
ata awan. 2 Pac sə Zlaba ahay
fok cəna, kuwaya à zəba dala
kawa anahan sə lavay a zek
ata, aday à daf anan cara.
Bina, dowan à sa ba nen ni

zlak ayak aday ata saa cakal
bay. 3 Na sak a dəzlek ayak
nà, ni varan dərəwel à alay
inde anà do a kwanay a saa
walay ataya awan, ni slan
atan tə dala ata à Urəsalima.
4 Kak na cak apan tadé nen a
ta nga uno nà zla nà, mi zla
jiga tu do ataya awan.

*Man ana Pol saa zla ataya
awan*

5 Ni zlak ayak àga kwanay
nà, tə daliyugo sə Make-
doniya, anga u no sa zla
tə wulen su doh a tinen
ahay saa can atan ayak idé.

6 Izəne, ni njahay àga kwanay
mənjoek, izəne à alay sa mad
fok ni njahay àga kwanay.

Aday à alay uno saa slabak
àga kwanay wa ata nà, ki i
men uno zek tə dala sə cəved.

7 Na zlak ayak àga kwanay
dukwen, u no saa zla way
uno bəse bay. Kà zlak anan
à nga anà Mbərom nà, ni
njahay tə kwanay zərat lele
àga kwanay kutok. 8 Əna ni
njahay à Efesus tamak hus pə
azar uko sə Pentekosta, 9 anga
Mbərom kə təbak uno cəved
sa ga mer su way məduwen
a à man a anan. Aday do
manide ahay inde bayak a re.

10 Kak Timote kə dəzlek
ayak à wulen a kwanay nà,
təmihen anan lele anga aday
à zlan à nga sə njahay à ma-
masl a kwanay, bina a ga mer
su way a Mbərom, Bahay a
mənuko, nə lele kawa nen
awan. 11 Matanan, dowan à
sa kədəy anan bay. Men anan
zek adəka tə dala sə cəved. Ata
aday i mbəsak kwanay tə zay,

i dazley à man uno dukwen lele aday tə zay a re. Bina, manay tə mərak ahay à man a anan, manay apan mi ba anan.

¹² Mərak a mənuko Apolos nà, na gak anan kem aday tâ zlak ayak pə kərtek a tə mərak azar aya awan, əna a ngam həna fan bay. Aya əna, azanan pa 'am dukwen, kə njadak cəved a nə, i zlak ayak kutok.

Andav sa 'am ahay

¹³ Ben lele, rəzlen à nga wa sə pərahan azar anà Mbərom nə lele. Kə pəken anan zlawan i zek ahay bay, kə viren anan bəle anà mivəl a kwanay ahay bay. ¹⁴ I mer su way a kwanay sa ga ahay fok cəna, sənen zek ahay.

¹⁵ Mərak uno ahay, kə sənen Sitifanas tu do su doh anahan ahay zle fok. Sa lah sə təma sə pərahan azar anà Yesu pə daliyugo sə Akaya nà, tinen. Tə varak anan nga a tinen anà Mbərom anga aday tâ man zek anà do a Yesu ahay. Matanan, na gak ikwen kem nà, ¹⁶ dəfen anan apan anà zahav su do matanan ataya awan. Dəfen anan apan anà do sa ga mer su way tə məgala kawa tinen ataya a re.

¹⁷ Nə taslay mivəl bayak a jiga nà, anga atə Sitifanas tə Fortinatus tatə Akayus ta nak ahay à man uno. Ta nak su mo zek à yime ana kwanay inde. ¹⁸ Tə bənak uno mbac lele kawa ana tinen a sə bənak ikwen anan mbac ata re. Zahav su do ataya nà, bənen atan à 'am wa nə lele.

¹⁹ Do a Yesu ahay sə halay nga pə daliyugo sə Aziya kwa aha fok, ta jak ikwen ayak 'am. Atə Akilas tə Pəriskila pi zek tu do a Yesu sə halay nga àga tinen ataya fok ta jak ikwen ayak 'am lele, anga kwanay a fok kə jipen nə pə sləmay a Bahay a nuko Yesu a kərtek. ²⁰ Do a Yesu ahay à man a anan fok ta jak ikwen ayak 'am. Jen anan 'am i zek ahay lele re.

²¹ Nen Pol, na jak ikwen ayak 'am. Nə vindek ayak 'am a anan nà, tə alay uno awan.

²² Kak dowan a nə a pəlay Bahay a mənuko Yesu bay cəna, Mbərom à tahasl anan. *Marana ta*, Bahay a mənuko à nay! ²³ Bahay a mənuko Yesu à gak ikwen sumor anahan. ²⁴ Kwanay a fok, do sə mivəl uno aya awan, anga də japay fok dukwen pə Yesu Almasihu awan.

**Derewel ana Pol sə
vinden ayak anà dō
sə
Korintu ahay
mə slala cew awan
Adakay way pə
deftere a anan**

A derewel a anan inde nà, Pol kà jak 'am sə mível ahay bayak awan. Atə Pol tə egliz sə Korintu tə sləne 'am ahay pi zek sabay. Anga nan, Pol a ja 'am sə pəse zek ahay aday sa zlah məlmal tə tinen. Asa, dō sa jəka tinen dō maslan a Yesu ahay ataya tə tətakan anan way mungwalay aya anà dō ahay, aday ta ja nə Pol winen dō maslan a Yesu bay. Natiya kutok, Pol a dəkay anan ləbara anahan tə dəcə anahan sa ga anga winen dō maslan a Yesu ata awan.

Nga sa 'am ahay

Pol a ngəran anà Mbərom anga sumor anahan (1.1-11)

Azlah məlmal à wulen ana atə Pol tə Korintu ahay (1.12 - 7.16)

Pol a varan məgala anà Korintu ahay sə cakal way anga dō a Yesu ahay à Urəsalima (8.1 - 9.15)

Pol a ga 'am pi zek wa ta sə dəkay anan winen dō maslan a Yesu didek awan (10.1 - 12.21)

Andav sa 'am ahay (13.1-13)

*Pol a jan ayak 'am anà dō sə
Korintu ahay*

¹ Sə vindek ikwen ayak derewel a anan nà, nen Pol, dō a Mbərom sə walay aday sə təra anan dō maslan a Yesu Almasihu ata awan. Mə vindek ayak nà, manay tə Timote mərak a mənuko, anà kwanay dō a Yesu ahay à Korintu, aday anà dō a Yesu azar aya pə daliyugo sə Akaya fok re. ² Mbərom Bəbay a mənuko tə Yesu Almasihu Bahay a mənuko tə gak ikwen sumor aday tə varak ikwen zay.

*Mbərom a man a mível ù
doh anà dō sa ga dəcə ahay*

³ Ngəruko anan anà Mbərom Bəbay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu, dō sa taa gan sumor anà dō ahay aday sa taa man atan anan mível ù doh kwa siwa ata awan. ⁴ A alay a mənuko à dəcə inde cəna, a mak uko anan mível ù doh, anga aday mənuko dukwen dā man anan mível ù doh anà dō sa ga dəcə ahay matanan ite.

⁵ Dəcə a manay sa ga bayak ataya nà, kawa dəcə ana Yesu Almasihu sa ga bayak ataya re. Matanan, Mbərom a man umo anan mível ù doh tə alay ana Yesu Almasihu bayak a re. ⁶ Əna kwa à ga nə manay apən mi ga dəcə dəp nà, a təra anga aday à mak ikwen anan mível ù doh, aday Mbərom à tam kwanay. Matana re, Mbərom a man umo anan mível ù doh nà, anga aday sa mak ikwen anan mível ù doh a re. Natiya ki mben apən sə səmen anan anà dəcə ahay à alay a kwanay sa ga dəcə ahay kawa ana manay sa ga dəcə

ataya re. ⁷ Ma san zle lele, awan saa fakay kwanay pə cəved a Mbərom wa nə ibay, anga ma san zle, kə jipen tə manay à dəcə ahay inde, aday Mbərom i mak ikwen anan mível ù doh, kawa ananahan sa taa man umo anan mível ù doh ata re.

⁸ Mərak ahay, a nan umo nà, sənən anan dəcə a manay sa ga pə daliyugo sə Aziya ataya awan. Ma gak dəcə bayak a kə zalak umo məgala à nga wa. Ma jak abay sa jəka mi sa təmay wa zay bay. ⁹ Ayaw, manay mə lavak anan zek sa mac coy, abay manay mə bayak nà, na. Aya əna, a təra matanan nà, anga aday mǎ daf nga pə Mbərom, dō sə slabakay dō ahay à məkə wa, bina pə məgala si zek a manay aya ite sabay. ¹⁰ Mbərom kə təmāk manay à amac ata wa, aday i tam manay pa 'am re. Ma daf nga nə pə winen awan, i tam manay azanaka re. ¹¹ Kwanay dukwen, men umo zek tə amboh. Ata, dō ahay bayak a ti ga amboh anga manay, aday Mbərom i mbədahan umo apan, i man umo zek. Natiya kutok, dō ahay bayak a ti ngəran à Mbərom anga kə təmāhak amboh a tinen anga manay ata awan.

Pol a dakay anan kà zlak à Korintu sabay nə angamaw

¹² Way a sa zlan umo à nga ata nà, həna: Ma san zle à mível a manay inde nà, azla a manay pa 'am sə dō ahay nə didek awan, kawa sa zlan

à nga anà Mbərom. Mə zakay a kutok nà, azla a manay pa 'am a kwanay dukwen, winen didek a re. Ma njad məgala sa zla matana ata nà, tə asan way su dō zənzen a bay, əna Mbərom sa gan umo sumor sa zla matanan ata awan. ¹³⁻¹⁴ Abay kə sənən bidaw, way a manay sə vindek ikwen ayak ata nà, awan uda mi der a ibay asanaw! Ki jingen nə kawa ana manay sə vindek ayak ata way anahan. A ga pumo nà, hus həna, kə sənən manay nə əngal. Əna ki i sənən manay nə kweceh kutok, aday pə luvon ana Bahay a mənuko Yesu saa may ata nà, mi i zlak ikwen à nga, kawa kwanay dukwen ki i zlen umo à nga ata re.

¹⁵⁻¹⁶ Anga na san way ataya zle kutok, u no abay sa zlak ayak əga kwanay, aday ni i zla à Makedoniya. Ata aday ni may à Makedoniya wa əga kwanay asa. Aday abay ki men uno zek tə dala sə cəved sa zla à Yahudiya. Matanan kutok i təra ni zlak ayak əga kwanay saray cew sa mak ikwen zek. Əna na nay à Makedoniya tə əga kwanay sabay. ¹⁷ Anuno sa jak ikwen ayak matana ata nà, nə bayakak apan lele bidaw? Ayaw, nə bayakak apan lele, abay ni ga matana way anahan. Bina na ja way kawa dō sə daliyugo ahay bay asanaw? Kak matanan nà, nə japay anan atə ayaw tə a'ay alay kərtek awan.

¹⁸ Əna ni jak ikwen ayak həna pa 'am a Mbərom,

winen dō dīdek awan, à alay a manay sē dākak ikwen anan ləbara mugom ata nā, mē japak anan atē ayaw tē a'ay pē way kərtek a bay. ¹⁹ Manay tē Silas tatē Timote mē dākak ikwen anan nā, ləbara ana Yesu Almasihu Wan a Mbərom awan. Winen a japay anan atē ayaw tē a'ay itəbay. A ja nā, way dīdek a vərre. ²⁰ Anga way a Mbərom sē zlapak uko anan ataya fok nā, ti tēra nē anga ayaw ana Yesu Almasihu. Anga winen a kutok, dā taa ja «Amen» anga sē varan mazlaḅ anā Mbərom. ²¹ Asa, Mbərom a tē alay anahan a sē varan umo mēgala pē cəved a Yesu Almasihu ata, i varak ikwen mēgala re. A walay mənuko, ²² a varak uko anan Apasay anahan kawa vivay sē way sē dākay anan mənuko nā, dō anahan ahay. Aday kē varak uko Apasay ata à mivél inde, sē dākay anan dī i njaf anan way anahan sē zlapan anan anā dō ahay ataya fok.

²³ Həna ni jak ikwen ayak nā, na zlak ayak əga kwanay sabay angamaw ata awan. Mbərom awan a san zle, 'am uno sa jak ikwen ata nā, dīdek awan. Kak matana bay nā, suwan nā mac. Na zlak ayak à Korintu bay nā, anga u no sa gak ikwen way saa cəbak ikwen ata bay. ²⁴ A nan sa ja nā, mē lavak ikwen nga pē cəved sē adaf nga a kwanay bay, anga ma san zle, adaf nga a kwanay nā, mē jəra a lele coy. Əna a nan umo nē guko mer su way pē kərtek

a tē kwanay, anga aday kē tislén mivél.

2

¹ Anga nan, na ja ni zlak ayak əga kwanay nā, aday sa ga way sē cəbak ikwen maza bay. ² Kak na sak a ga way sē cəbak ikwen nā, i cəbo ĩ nen a re. Ata dōwan saa tuslo anan mivél inde sabay, bina way ata i cəbak ikwen anā kwanay a fok. ³ Anga nan, na zlak ayak bay, əna nē vindek ayak à yime uno inde nā, dērewel a ma caḅ ata awan. Na ga matanan nā, anga aday, na saa zlak ayak, nā tan à nga anā way sē cəbo əga kwanay bay. Bina, abay saa tuslo anan mivél nē kwanay bidaw? Na san kwanay zle fok. Kak nē taslak mivél nā, ki tislén mivél re. ⁴ Nē vindek ayak dērewel ata nā, tē mugo awan, aday tē ide sē ayam awan. Əna nē vindek anan ayak nā, sē cəbak ikwen bay, əna anga aday kē sənén anan nē pəlay kwanay tē mindel.

Pol a gan may nā, tē pəsén anan anā dōwan a sa ga inés ata awan

⁵ Dōwan a kwanay a kà gak way sa caḅ nā, u go ĩ nen Pol bay, əna anā kwanay a fok adəka. Kak nē mbəlek anan bay nā, anā zek mēduwen su dō awan. ⁶ Dō ahay bayak a tē ngərzak apan, aday kē slak matanan, bina kē yimak pē inés anahan coy kutok. ⁷ Alay a kē slak həna sē pəsén anan coy, aday sa man anan mivél ù doh, bina i ga mugo kē zalak, mbac i i slahan. ⁸ Anga

nan, ni cæce pikwen wa nà, ken anan anan asan zek a kwanay sà dakan anan nà kə pəlen anan asa. ⁹ Nə vindek ikwen ayak dərewel a hinen inde ata nà, sa ca pikwen wa azan, aday sa san kwanay apan ki dāfen anan apan anà 'am uno ahay fok bidaw. ¹⁰ Həna ni jak ikwen ayak, dowan a kwanay kə pəsen anan anan ata nà, nen dukwen nà pəsek anan. Nen nà, nà pəsek anan dowan ata pa man sə ide ana Almasihu, anga sa mak ikwen zek à kwanay, kak awan inde sə pəsen anan nà, na. ¹¹ Na gak matanan, anga u no nà, Fakalaw á sa njak mənuko pi zek bay, bina dā san wurwer anahan aya zle asanaw?

Pol a dāfan ide anà Titus à wulen su doh sə Təruwas

¹² Kwakwa ata nà, nà slabak sa zla à Təruwas saa dākay anan ləbara mugom a pə Yesu Almasihu. Nə dəzle à man ata kutok nà, na ca apan nà Bahay a mənuko Yesu kə lavak uno anan zek lele ta man ata sə dākay anan uda ləbara anahan. ¹³ Əna, nen tə ajalay nga awan, anga na tak anan à nga anà mərak uno Titus bay. Anga nan, nə mbəsak anan dō sə Təruwas ahay, na zla way uno à Makedoniya.

Di njad sə mbasay anga Yesu Almasihu

¹⁴ Ngəruko anan à Mbərom. Sa taa lagay mənuko tə aho-som a pa 'am sə vəram wa anga ajapay a mənuko tə Yesu Almasihu nà, winen a hwiya.

Aday winen a a dakan anan zek anà dō ahay kwa aha nà tə mənuko. Mənuko nà, kawa amar sə wurde ma pak awan. ¹⁵ Amar sə wurde ata nà, winen Almasihu à mivel a mənuko inde, ma pak a sə dakan anan mazlaḅ a Mbərom anà dō saa tam ahay, aday anà dō saa lize ahay ite. ¹⁶ Matanan kutok, anà dō saa tam ataya nà, mənuko kawa arəbas sə way sa var sifa, aday anà dō saa lize ahay ite nà, mənuko kawa arəbas sə way sa var amac. Kak matanan cukutok nà, waya saa sla pi mer su way ata anaw? ¹⁷ Bina dō ahay bayak a tinen apan ti dākay anan 'am a Mbərom nà, kawa way sə masa. Manay nə ma ga matanan itəbay. Manay apan mi dākay anan 'am anahan nà, mə dākay anan tə mivel kərtek awan, anga manay mə japay a tə Yesu Almasihu, aday sa slan manay pi mer su way ata nà, zek a Mbərom awan.

3

Aban 'am wiya awan

¹ A nan sa ja nà, manay apan mi həran nga i zek maza pa 'am a kwanay bidaw? Ma gak anan may anà dərewel sə dākak ikwen anan manay mayanaw bay. Aday mə cəcihek pikwen wa dərewel sa zla anan à alay inde à man a àga kwanay wa bay re. Dō maza aya ta gak anan may matanan, əna manay nà, kawa tinen itəbay. ² Kwanay a nà, dərewel a mə vinde

awan anga manay a bay aday daw? Winen mə vinde a pə mivél a manay, aday dō ahay fok ti san anan, ti jinge anan ata awan. ³Way mi der a bay, kwanay nà, kawa derewel ana Almasihu sə vinde aday sa slan tə alay a manay ata awan. Winen mə vinde a nà, tə alay su dō zənzen a bay, əna mə vinde a tə Apasay a Mbərom, bahay sə sifa. Winen mə vinde a dukwen pu kon bay, əna winen mə vinde a pə mivél su dō zənzen aya awan.

⁴Ma san anan matanan nà, anga Yesu Almasihu kə dakak umo anan pa 'am a Mbərom. ⁵Ma san zle lele, manay a ta nga a manay a nà, mi sləken anà mer su way ata tə məgala a manay bay. Mbərom a tə alay anahan a sə varan umo məgala sa ga anan. ⁶A varan umo məgala nà, sə dakay anan ləbara mugom awan. Ləbara mugom a ata nà, aβan 'am a wiya ata awan. Winen a ga minje tə aβan 'am kwakwa ata sabay. Də bənan à 'am wa nà, anà Apasay Cəncan awan, bina anà 'am mə vinde avinde sabay. Way mə vinde avinde kwakwa ata nà, a lagay dō ahay nə saa mac. Əna Apasay Cəncan a ite nà, a varan à dō ahay adəka nà, sifa sa ndav kula bay ata awan.

⁷Kwakwa ata nà, Mbərom a vinde 'am anahan pu kon, aday dō ahay tə canak anan anà mazlaβ anahan awan, anga winen a kə dəvak anan

jiyjay sə mazlaβ anahan pi jəer a Musa. Kwa abay à ga nà, jiyjay ata i njahay bayak a bay, Isəra'ila ahay ta mbak apan sə zəzor anan jəer a Musa bay, anga a dav ike kə zalak.* Kak aβan 'am kwakwa ata sə lagay a dō ahay à amac inde ata kə dəvak kətanən nà, ⁸aβan 'am wiya həna ata, winen mer su way ana Apasay Cəncan awan ata nà, i dav i zalay way ata sabay adəka kutok a daw? ⁹Aβan 'am kwakwa ata nà, a varan cəved anà Mbərom sa ban dō ahay tə sariya. Kak way sə gəβak uko ahay sariya ata kə mbak apan sa ka anan mazlaβ a Mbərom nà, aβan 'am a wiya sə təra mənuko dō didek aya pa 'am a Mbərom ata i ka anan mazlaβ a Mbərom sə zalay way ata sabay kutok daw? ¹⁰Matanan, way a sa ka anan mazlaβ a Mbərom kwakwa ata nà, a ga kawa winen həna tə mazlaβ ata sabay, anga aβan 'am wiya ata a ka anan mazlaβ a Mbərom nà, kə zalak pə kwakwa ata wa mbəlek. ¹¹Mbərom a βan 'am kwakwa ata nà, kwa a njahay nə mənjoek ca, kə kak anan mazlaβ anahan tə winen awan. Matanan kutok, aβan 'am wiya a sə njahay sə coy a anan nà, i zalay anan winen məduwer ata tə mazlaβ re.

¹²Awan inde mi der a à 'am a manay inde ibay, anga manay a mə dəfan ide nà, anà way ataya awan. ¹³Musa a kərat way pə ide kwakwa ata

* 3:7 Ca pə Gurtaaki 34.29-35.

nà, anga, kwa â ga nà, mazlaḅ ata i njahay bayak a bay dəp nà, a nan Isəra'ila ahay tē canan anà mazlaḅ a Mbərom pə idē anahan ata bay. Əna mənuko dī ga kawa Musa sa ga ata itəbay. ¹⁴ Kwakwa ata dukwen, Isəra'ila ahay tē sənək ahay way bay. Həna zahav a tinen ahay dukwen, awan inde sə gafan atan 'am sa san way re. Tinen apan ti jinge Deftere a Musa nà, tē sləne bay, kawa zana inde a takan idē à asan way a tinen. Sa mba apan sə kurat anan awan a mē takan a i idē anà asan way a tinen ata nà, si Yesu Almasihu a kərtek. ¹⁵ Matanan, həna biten dukwen, tinen apan ti jinge Deftere a Musa nà, tē sləne bay, kawa zana inde hwiya sə takan idē anà asan way a tinen. ¹⁶ A alay a dōwan a kə mbəfahak 'am pə Bahay a nukō Yesu cəna, i kurat anan zana sə takan idē ù dō ata awan.† ¹⁷ Bahay a nukō Yesu nà, Apasay anahan inde, aday à man ana Apasay anahan winen apan i ga mer su way anahan ata nà, Deftere a Musa a lavan nga anà dō ahay sabay. ¹⁸ Matanan, mənuko dō sa daf nga pə Yesu ahay fok, dī kərat zana pə idē sabay. Də canan anà mazlaḅ a Mbərom, aday mazlaḅ anahan winen apan i təra mənuko kawa winen awan. Mazlaḅ a mənuko dukwen, i zəga pa 'am pa 'am. Wita dukwen, mer su way ana Apasay ana Bahay Mbərom.

4

Mənuko dō bəle aya dī ka anan mazlaḅ a Mbərom

¹ Mbərom kà gak umo sumor sə walay manay pi mer su way a anan. Anga nan, manay mē məcan alay sabay. ² Manay mē gucek way ma ga waray aya i idē zənzen inde ataya awan. Ma ga mer su way a manay nà, à wurwer inde bay, aday mē kadan nga anà 'am a Mbərom à bərgaslay inde bay re. Adəka mē dəkay a dīdek nà, ngəlarak pa 'am a Mbərom, aday kuwaya à san 'am a manay nē dīdek awan. ³ Dō azar aya ta san ləbara mugom a manay sə dakan atan anan ata bay. A təra kawa zana mē takan atan a i idē inde. Kwa abay à ga nē matanan, a təran anà dō saa lize ahay vərre. ⁴ Tinen nà, ta san ləbara mugom ata bay, anga bahay sə daliyugo a anan kə hurfok atan anan abayak nga a tinen, aday tā daf nga pə ləbara ata bay. A nan nē tē canan anà jiyjay sə dəvan atan ata bay, bina jiyjay ata a nay nà, à 'am sə ləbara mugom a wa, ləbara sə dəkay anan mazlaḅ a Yesu Almasihu, dōwan a winen nē mezeze a Mbərom ata awan. ⁵ Manay apan mi dəkay anan ləbara mugom a nà, mē dəkay anan nē zek a manay a itəbay, əna mē dəkay anan nà, Yesu Almasihu winen Bahay sə way ahay fok. Manay nē dō si mer su way a kwanay ahay anga Yesu Almasihu.

† 3:16 Ca pə Gurtaaki 34.34.

⁶ A alay a Mbərom sə ndakay daliyugo ata nà, a ja, a wa: «Jiyjay â dav ï ide zenzen inde!»^{*} Aday sa dav anan jiyjay à mível a manay inde nà, winen a re. Jiyjay ata a dakak uko anan nà, mazla6 a Mbərom sa dav pi jœer ana Almasihu wa ata awan. Mə dakan anan ləbara mugom ata anà dō ahay nà, anga na awan.

⁷ Manay nə bəle aya kawa səngəle sə dudo ahay, əna way a lele ata inde à manay inde. Mbərom a ga matanan nà, anga aday dō ahay tã san mægala sə ləbara mugom ata a nay à winen wa, bina à manay wa bay. ⁸ Dō ahay tinen apan ti ngədec manay, əna tə ganak manay bay. Mə dawarak, əna mə məcak anan alay à jugom wa bay. ⁹ Dō ahay tinen apan ti ga alay tə manay, əna Mbərom kə mbəsakak manay à alay wa bay. Dō ahay tinen apan ti zlamba manay, əna mə məcak fan bay. ¹⁰ Manay apan mi sa lirew, kawa dəcə sə amac a Yesu Almasihu winen ï zek a manay inde, anga aday dō ahay tã canan tə manay nə Yesu winen tə sifa awan. ¹¹ A alay a manay tə sifa aya pə daliyugo a anan mba nà, dō ahay ti pəlay sa vad manay anga Yesu. Mægala a manay winen apan i ndav, əna wita dukwen a kay uho nà, sifa a Yesu Almasihu winen à manay inde. ¹² Natiya, manay apan mi mac pə cəved sə dakay anan ləbara a Yesu,

aday kwanay ite, kwanay apan ki njiden sifa anga mer su way a manay kutok.

¹³ Dəftere a Mbərom a ja nà: «Nə dəfak apan nga, anga nan na jak 'am.†» Apasay a manay a nə kərtek tə ana dōwan a sə vinde 'am ata awan. Manay dukwen, mə dəfak apan nga matana re. Anga nan, mi pərahan azar sə dakay anan 'am a Mbərom. ¹⁴ Bina ma san zle, Mbərom kə slabakak anan ahay Bahay a nuko Yesu à məkə wa, aday i naa slabakay ahay manay saa japay tatə Yesu a re. I tavay mənuko fok pə kərtek a pa 'am anahan. ¹⁵ Mbərom a varan umo mer su way ata nà, anga kwanay, aday dō ahay bayak a tã njad anan sumor anahan sa gan atan ata awan. Natiya, i zəga anan dō ahay sə ngəran aday sə həran nga re kutok.

Pol kə məcak anan alay à jugom wa bay

¹⁶ Anga nan, mənuko dā mac anan alay à jugom wa bay. Kwa â ga nə zek a mənuko winen apan i ga məduwer, sifa a mənuko nà, winen apan i zəga sa mbəda pac pac re. ¹⁷ U no sa ja həna nà, dəcə a mənuko i sa ndav pa pac a mənuko saa zla à mazla6 a Mbərom inde, aday dəcə ataya ti lavay a zek tə mənuko saa njad mazla6 ata awan. Mazla6 ata nà, məduwen awan, aday i ga inde nə sə coy. Da sak a bayak pə mazla6 ata cəna,

* 4:6 Ca pə Laataanooji 1.3. † 4:13 Ca pə Jabuura 116.10.

dæce a mænuko ahay tæ tærak kawa way cædew aya awan. ¹⁸ Natiya, dæ dæfan ide hæna nà, anà way aday dæ canan fan bay ataya awan, bina pæ way aday dæ canan zle coy ataya bay. Anga way aday dæ canan zle coy ataya næ ta ga inde sæ coy itæbay, æna way aya aday dæ canan bay ataya nà, ti ga inde sæ coy.

5

¹ Da san zle, zek a mænuko hæna ata i ga inde næ sæ coy bay, winen kawa jawjawa a walay zek ata awan. Aday Mbærom kè walak anan jawjawa a mænuko hæna ata nà, i naa varak uko uda doh lele a à mburom. Doh ata nà, ma han a tæ alay su dō zænzen a bay, aday i ga inde næ sæ coy. ² Hus hæna mænuko apan dī rac slan, anga Mbærom kè mbakak uko anan doh a wiya ata fan bay, aday a nak uko nà, â varak uko anan doh a wiya ataya kutok. Bina sa zlak uko à nga tæ mindel næ winen. ³ A alay a Mbærom kè pækak puko zek wiya ata nà, dī ga inde ti zek ata næ sæ coy. Ata kula apasay a mænuko i bar awan mænjenja zek sabay. ⁴ Hæna mænuko ti zek a kawa jawjawa ata mba nà, dī ga dæce, dī rac slan hwiya. Di ga matanan, anga dī ba næ luvon aday Mbærom i culok puko wa zek a mænuko a anan bay. A'ay, dī ba nà, luvon aday Mbærom i pak puko zek a mænuko wiya ata awan. Ata sifa si zek a wiya ata i lize

anan winen mæduwer ata kutok. ⁵ Sæ lavay a zek tæ mænuko anga sa njad zek wiya ata nà, zek a Mbærom awan. Kè varak uko Apasay anahan sæ dakak uko anan nà, dī i njad a way ataya pa 'am.

⁶ Natiya, dæ dæfak nga lele pæ way saa tæra ataya awan, aday da san zle, pæ daliyugo hæna nà, mænuko dæren tæ Bahay a mænuko. ⁷ Bina dæ canak anan hæna fan daw? Æna dæ njahay matanan anga dæ dæfak apan nga. ⁸ Ayaw, mænuko dæ dæfak nga lele pæ way a saa tæra ataya awan. Anga nan, ma ca apan næ lele saa njahay tæ Bahay a mænuko awan, bina sæ njahay ti zek sæ daliyugo a anan bay.

⁹ Kwa â ga næ mænuko pæ daliyugo mba, kwa â ga næ da zlak azanan âga winen a coy, a nak uko nà, sa ga næ way sa zlan à nga anà Bahay a mænuko værre ata awan. ¹⁰ Anga mænuko fok dī zla saa tavay pa 'am ana Almasihu, anga saa gak uko sariya. I hamak uko magwagway si mer su way a mænuko ma ga aya hæna pæ daliyugo ataya awan. Kak da gak mer su way lele aya nà, dī tæma magwagway lele aya re, aday kak da gak mer su way lelibay aya ite nà, dī slæba anan ile a mænuko a sæ tukosl lelibay ata awan.

Mbærom a nan sa zlah anan mælmal a tinen tæ dō ahay

¹¹ Natiya, manay ma san sæ jëjaran anà Bahay a nuko lele. Anga nan, mi tæker sæ dakan anan anà dō ahay nà, 'am a manay sa ja ataya tinen

didek aya awan. Mbərom a san ajalay nga a manay zle. A ga upo nà, à mível a kwanay inde dukwen, kə sənən nen zle re. ¹² A nan sa ja nà, manay apan mi həran nga i zek maza pa 'am a kwanay kutok daw? Matana bay! A nan umo sə dakak ikwen anan nà, cəved a kwanay saa ga ti zek anga manay. Matanan ki sənən sə mbədihen anan apan anà do sa ga ti zek tə way sa ca apan ta sə uho vərre ataya, bina tə way sə təra à mível inde bay ataya awan. ¹³ Kak à alay azar a do ahay ti ca pumo kawa manay mə vaway nga aya nà, wita anga Mbərom. Aday à alay a hinen ahay dukwen ti ca pumo manay mə vaway nga aya bay nà, wita anga kwanay ite.

¹⁴ Mi ga matanan nà, anga asan zek ana Almasihu a gan umo bəlaray. Ma san zle, winen kə məcak anga do ahay fok, aday mənuko fok də məcak tə winen kutok. ¹⁵ Aday ma san zle re, a mac anga do ahay fok nà, anga aday do sə pərahan azar ahay tē njahay kawa sa zlan à nga kutok, bina kawa sa zlan atan à nga a tinen sabay. Anga Yesu a mac anga tinen, aday a slabakay ahay à məke wa anga tinen a re.

¹⁶ Natiya həna dī ca pə do ahay kawa ana do zənzen a sa ca patan ata sabay. Kwakwa ata nà, abay à ga nà, da cay ahay pə Yesu Almasihu matanan, həna dī ga matanan sabay. ¹⁷ Anga

dowan a kə japak tə Yesu Almasihu cəna, kə tərak do wiya awan. Anjahay anahan kwakwa ata inde sabay. Kə tərak winen do wiya awan. ¹⁸ Sa ga way ata fok nà, zek a Mbərom awan. A slənay ahay Yesu Almasihu saa zlah anan məlmal anahan tə mənuko, aday kə varak umo mer su way sa jan anà do ahay nə kə zlahak anan məlmal anahan tə tinen. ¹⁹ Way a manay sa ja nà, Mbərom a ga mer su way tə alay a Almasihu sa zlah anan məlmal anahan tə do ahay fok. Anga nan kutok, a baslan atan anan ines anà do ahay sabay. A varan umo mer su way sa jan anà do ahay, Mbərom kə zlahak anan məlmal anahan tə tinen.

²⁰ Mə təmahak anan mer su way ata awan. Həna nà, manay do sa ja 'am anga Yesu Almasihu kutok. Mbərom i ngaman anà do ahay nə tə alay a manay kutok. Anga nan, ma jan anà do ahay tə sləmay a Yesu Almasihu, ma wa: «Zlihen anan məlmal a kwanay tə Mbərom.» ²¹ Almasihu nà, kə gak ines sə awan itəbay. Əna, Mbərom a tavakan anan ines a mənuko fok pa nga anahan anga mənuko kutok. A ga matanan, anga aday dē təra do didek aya pa 'am a Mbərom, anga mənuko mə japay aya tə Almasihu.

6

¹ Manay ma ga mer su way a manay nə pə kərtek a tə Mbərom. Anga nan,

kwanay dukwen, ma jak ikwen, ræzlen anan à nga wa anga aday sumor a Mbærom sa gak ikwen ata â sa tæra awan kæriya bay. ² Mbærom a ja nà:

«Alay a kà slak sa ga sumor nà, næ tæmahak amboh anak.

Alay a kà slak sa tam do dukwen, na mak anak zek.* »

³ A nan umo sa ga awan sæ zluwe anan do ahay pæ cæved a Mbærom wa bay fok, anga a nan umo dowan â gædan umo azar pi mer su way a manay bay. ⁴ Adæka bay, pæ way a manay sa ga ahay fok cæna, mæ dækan anan anà do ahay nà, manay næ do si mer su way a Mbærom ahay. A ga næ dæce inde, â ga manay apan mi sa lirew, â ga næ do ahay tinen apan ti pak pumo zlawan, mæ sæmen anà way ataya matanan fok. ⁵ Tæ ndæbak manay, tæ dæfak manay à dangay, do ahay fok tæ væzek pumo. Mer su way kà dak umo 'am, alay azar a mæ njækak ahan bay, ma pak awan bay re. ⁶ Anjahay a manay næ cæncan awan, ma san dædem zle, ma gak munapanaw, manay do sækæffe aya awan. Apasay Cæncan a winen inde tæ manay, mæ pælay do ahay tæ mivel kærtek awan. ⁷ Ma jan anà do ahay nà, dædek a Mbærom. Sæ varan umo mægala dukwen, winen awan. Mægala ata a kay anan uho næ, manay do si mer su way a Mbærom ahay.

Azla a manay a dædek ata nà, a tæran umo way sæ alay sa vad a zek tu do manide ahay, aday way sæ alay sæ tavan anà do manide ataya re. ⁸ Do azar aya tinen apan ti hæran umo anan nga, azar aya ite, tinen apan ti gædan umo azar. Do azar aya ti ngæran umo, do hinen ahay ti gænahan umo re. Ta ca pumo nà, kawa do sæ mungwalay ahay, aday manay apan mi jan atan næ dædek a værræ. ⁹ Ta ca pumo nà, kawa ta san manay bay, aday cækæbay kuwaya a san manay zle. Tæ bayak næ mi mac coy bæse, æna hæna manay tæ sifa aya awan. Tinen apan ti san umo lirew, æna tæ vadæk manay bay. ¹⁰ Kwa abay â ga næ manay mi ga mugo nà, ma ma nga sæ taslay mivel hwiya. Manay kawa do mætawak aya awan, aday do ahay bayak a tinen apan ti njad zlile pæ cakay a Mbærom à alay a manay wa. Manay kawa way a manay ibay, aday cækæbay way ahay fok næ ana manay bugol.

¹¹ Kwanay Korintu ahay, à 'am uno inde sa jak ikwen ata nà, næ dærek pikwen wa awan bay, aday mivel a manay mæ tæba aya lele anga kwanay re. ¹² Mivel a manay mæ tacay aya anga kwanay bay, æna kwanay sæ tacay anan mivel a kwanay anga manay adæka. ¹³ Nen apan ni jak ikwen 'am kawa kwanay gwaslay uno ahay. Himen umo anan asan

* 6:2 Ca pæ Esaaya 49.8.

zek a manay sa gak ikwen ata awan. Pælen manay kawa ana manay sə pəlay kwanay ata awan, aday kâ ticen umo anan mível a kwanay bay adəka.

Kâ jipen tə way mənjadak a bay

¹⁴ Kâ jipen tə dōwan aya aday tə dəfak nga pə Yesu bay ataya bay. Abay ma sə zlan-gar anan atə dīdek tə sədœk anaw? Atə jiyjay tə ide zænzen ti japay nə kəkəmwaw? ¹⁵ Atə Almasihu tə Fakalaw a aday nà, 'am a zlan atan pi zek daw? Ma a zaran atan ənaw pi zek anà atə dō sa dəf nga pə Yesu tu dō sa dəf apan nga itəbay ata anaw? ¹⁶ Way sə pəra ahay ti njad man ù doh sə mazlaḅ a Mbərom kələdaw? Mível a mənuko aday nà, doh sə mazlaḅ a Mbərom, winen bahay sə sifa. Bina Mbərom a ja:

«Ni njahay tə tinen, ni ga inde à wulen a tinen.

Ni təran atan Mbərom a tinen, aday ti təra dō uno ahay.†»

¹⁷ Anga nan kutok, Deftere a Mbərom a wa:

«Mbərom Fetek a ja nà:

“Hayak ikwen ahay à wulen a tinen wa, gəzlen nga tə tinen,

kâ jipen tə way ma ga mənjadak aya bay.

Ata ni təma kwanay kutok.‡”»

¹⁸ Dō maja'am a Mbərom a wa:

«“Ni tərak ikwen Bəbay,

aday ki təren wan uno ahay tə dəna uno ahay.”

Mbərom Ba Məgala a ja nà, na.Š»

7

¹ Car uno ahay, way a Mbərom sə zlapay anan a anaya fok nà, anà mənuko. Anga nan, banuko anan way mənjadak aya fok à mível a mənuko wa, banuko anan apasay a mənuko ahay re. Ata dī njahay cəncan aya pa 'am a Mbərom, dī dəfan apan lele.

Atə Pol tə Korintu ahay tə zlahak anan məlmal a tinen

² Təben umo anan mível a kwanay. Ma gak anan sədœk anà dōwan əga kwanay bay, mə zluwek dōwan à cəved wa bay, mə njəkak anan uda anà dōwan əga kwanay bay.

³ Na ja matanan ata dukwen, əna u no sa mak ikwen anan mungok bay. Bina na jak ikwen anan coy, mə təbak ikwen anan mível a manay lele. A ga nə dī njahay tə sifa aya awan, à ga nə dī mac, mənuko mə japay aya coy. ⁴ Ni mba apan sa jak ikwen ayak 'am mənəna awan su go hiyem hiyem, anga na san kwanay zle. Nen ni taslay mível anga kwanay. A dəce a manay ahay inde fok dukwen, kə bənen uno mbac, nen mə taslay mível a lənlan.

⁵ Aya əna, à alay a manay sə dəzle pə daliyugo sə Make-doniya ata nà, mə njadək sa

† 6:16 Ca pə Farillaaji Lewiŋko'en 26.12; Ejekiyel 37.27. ‡ 6:17 Ca pə Esaaya

52.11. Š 6:18 Ca pə 2 Samuyila 7.14; Esaaya 43.6; Yeremiya 31.9.

man uda bay. Adaka bay, mə njadak dace ahay cara cara bayak awan. Do ahay tə jugurak pumo wa 'am, aday a mivel a manay inde dukwen mə njadak ajəjar re. ⁶ Əna Mbərom, do sə bənan mbac anə do mbac kə slahak atan ataya nə, kə bənak umo anan mbac, ta sə dazley anan Titus a man a manay. ⁷ Sə bənan umo mbac nə, adəzle a Titus dəkdək bay, əna ana kwanay sə bənan mbac ata awan. A jan umo nə, ki gen anan may sə cuno maza tə mindel. Kə dakak umo anan way a sə cəbak ikwen ata re, aday kə dakak umo anan kə rəzlen anan a nga wa sə tavan anə do manide uno ahay. Nə sləne cəna, ataslay mivel uno a zəga apan kutok.

⁸ Derewel uno sə vindek ikwen ayak ata nə, kwa a ga nə kə slahak ikwen mbac dəp nə, a cəbo bay. A cəbo bay ata nə, anga na san zle, tə derewel uno ata nə, mbac i slahay pikwen wa alay a mənjoek ca. Tə didek a nə, kə cəbak uno mənjoek, ⁹əna həna nen tə ataslay mivel awan, anga nə vindek ikwen ayak cukutok. Nə taslay mivel nə, anga nə vindek ikwen ayak derewel sə slahay pikwen wa mbac ata bay. Nə taslay mivel adaka nə, anga derewel uno kə mbədəhak ikwen anan mivel, aday kə yimen pə ines a kwanay ahay. Mbac a sə slahak ikwen ata nə, a zlan a nga a Mbərom awan, anga a nan kə yimen pə ines a kwanay. Kak matanan, ma gak anan ines anə dōwan

a derewel a manay inde bay.

¹⁰ Kak mbac a slahay pə dōwan a wa kawa sa zlan a nga a Mbərom nə, a mbədəhan anan mivel, i yam pə ines anahan, aday Mbərom i tam anan i ines anahan wa. Way ata nə, a cəban a dōwan bay. Əna kak dōwan a, mbac a slahan kawa do sə daliyugo ahay nə, wita nə, a mac do. ¹¹ Mbac a sə slahay pikwen ata nə, kə zlak anan a nga a Mbərom. Aday həna cen apan, sə təra tə kwanay nə maw? Kə viren anan nga a kwanay sə mbədəhan alay anə 'am ata awan. A nak ikwen sə dakay anan a nak ikwen ines bay, aday alay sa 'am a kwanay uda ibay. Ki gen mivel pi zek a kwanay anga 'am ata awan, zlawan kə gak ikwen pə way a saa təra pikwen pa 'am ata awan. A nak ikwen sə cinen uno maza awan. Aday a nak ikwen sa ga way sa zlan a nga a Mbərom ata awan, aday sə kəta anan do sa ga ines ata kutok. Natiya kə diken anan tə way ataya fok nə, abay 'am a kwanay uda ibay.

¹² Natiya derewel a nen sə vindek ikwen ayak ata nə, nə vindek ikwen ayak nə, anga dōwan a sa ga ines ata dəkdək bay, anga dōwan a tinen sa gan ines ata dəkdək bay re, əna nə vindek ikwen ayak aday kə sənən anan pa 'am a Mbərom, kwanay a fok kə pəlen manay tə mivel kərtek awan. ¹³ Anga nan, həna way ata kə varak umo məgala anə manay a fok.

Ayaw, mə njadək məgala, əna tə way ata dəkdek bay. Kwanay a fok kə bənen anan mbac anə Titus. Anga nan, Titus kə taslak mivəl bayak awan, aday mə njadək ataslay mivəl, anga ataslay mivəl anahan ata re. ¹⁴ Nen nə varak ikwen zlangar bayak a pa 'am anahan, aday kə pəken uno waray i ide bay. Way a manay sa jak ikwen fok, tinen didek aya awan. Matanan, ana manay sə varak ikwen zlangar pa 'am a Titus ata dukwen, kə tərak didek a re. ¹⁵ A dəzlek ayak əga kwanay nə, kə təmihen anan lele, kə dəfen anan apan tə ajəjar a kosl kosl jiga awan. Winen apan i bayak pə way ata nə, a zəgahan anan asan zek sə pəlay kwanay. ¹⁶ Nen mə taslay mivəl a kutok, anga ni mba apan sa dəf pikwen nga həna pə way ahay fok.

8

Acakal way anga do a Yesu ahay a Urəsəlīma

¹ Mərak uno ahay, u no sənən pə sumor a Mbərom sa gan anə do a Yesu ahay pə daliyugo sə Makedoniya. ² A mamasl sə dəce məduwen a inde, tinen mətawak aya awan, əna tinen mə taslay mivəl aya hwiya. Aday ataslay mivəl a tinen tə mətawak a tinen ata kə varak atan məgala sə cakal dala bayak a anga mer su way a Mbərom a Urəsəlīma. ³ Na san zle, tə varak bayak a kawa ana tinen sa mba apan, aday hus sə zalay pə way a

tinen sa mba apan wa. Dowan kə jak atan cakilen way bay, ⁴ əna ta gak umo kem sə cəce pumo wa cəved sə japay uda alay a tinen sa man zek anə do a Yesu ahay a man ata awan. ⁵ Way a tinen a sa ga ata nə, kə zalak pə way a manay sə bayak apan ata wa, anga mama'am awan, tə varak nga a tinen anə Bahay Yesu, aday mə slala cew a anə manay kutok re, kawa sa zlan a nga a Mbərom.

⁶ Anga nan kutok, ma jan anə Titus, do sə dazlan anan acakal way ata, a mak ayak əga kwanay, sa ndav a wa mer su way sə sumor a Mbərom sə varak ikwen ata awan. ⁷ Mbərom kə zalak ikwen anan sumor anahan tə cəved ahay cara cara bayak awan. Kə dəfen nga pə Almasihu lele, kə dīken anan ləbara mugom a lele, kə sənən didek a Mbərom zle, kə viren anan nga a kwanay fok anə Mbərom, aday kə pəlen do ahay dukwen lele kawa ana kwanay sə tətək pə manay wa ata re. Anga nan kutok, zilen anan sa ga sumor ta sa var dala ata bayak a re.

⁸ Na ja matana ata nə, u no sa gak ikwen bəlaray sa var way ata dəw? A'ay, u no sa jak ikwen pu do sə pəlay sə cakal dala ataya awan, anga u no sa san kə pəlen do azar aya nə kəkəməw. ⁹ Kə sənən sumor a Bahay a mənuko Yesu Almasihu sa ga ata zle. Winen nə, way ahay fok a alay anahan inde. Əna, anga kwanay nə, a tərə nga

anahan mətawak awan, anga aday, tə mətawak anahan ata, kwanay kə njiđen anan way ahay fok à alay inde kutok.

¹⁰ Həna ni jak ikwen nà, cəved uno sa gan may aday lele anga kwanay ata awan. Kà gak həna ava daz nà, kwanay a kə lihen apan sə cakal way ata kawa ana kwanay sa lah sə bayak apan kurre ata re. ¹¹ Həna nà, ndəven a wa sa var way kawa ana Mbərom sə varak ikwen ata kutok. A alay a kwanay sə bayak apan nà, ki gen anan may sə cakal tə mindel. Matanan, həna dukwen, cakilen anan tə mindel, hus a sa ndav a wa kutok. ¹² Anga, kak kə viren way anga Mbərom tə mivél kərtek a kawa a kwanay sa mba apan nà, i təma anan, bina a cəce puko wa way aday inde puko ibay ata bay. ¹³ Kà sa bayiken sa jəka, u no sə təra kwanay mətawak aya, aday do azar aya tē təra do tə zlıle aya anga kwanay bay. A'ay, u no nà, kə liven. ¹⁴ Həna nà, way sə zalak ikwen à alay inde ata nà, i man zek anà dowan aya way a kəcan atan à alay inde ataya awan. Natiya, pac i inde way kə kəcak ikwen à alay inde ite nà, ata tinen ti mak ikwen zek tə way a tinen sə zalan atan à alay inde ata awan. Ata ki liven kutok. ¹⁵ Kawa ana Deftere a Mbərom sa ja, a wa:

«Do sə dagay way bayak ata awan, kə zalak anan

bay.

Aday do sə dagay mənjoek ata awan, kə kəcak anan bay re.*»

Titus tu do azar aya ti zla à Korintu

¹⁶ A nan à Titus sa mak ikwen zek bayak a, kawa manay a re. Mə ngəran à Mbərom, anga sa daf abayak nga ata à mivél a Titus inde ata nà, winen awan. ¹⁷ Titus kə təmahak sa mak ayak əga kwanay, kawa ana manay sə cəce panan ata awan. Əna, anga ana manay sə cəce panan ata cəna coy bay. A nan à winen a sa mak ayak re, anga a nan sa mak ikwen zek tə mindel.

¹⁸ Mə slənak anan ayak mərak a hinen inde tə winen re. Mərak ata nà, do a Yesu ahay fok tə varan zlangar, anga winen apan i ga mer su way sə dakan anan ləbara mugom a anà do ahay lele. ¹⁹ Aday asa, do a Yesu ahay à man a anan tə walak anan saa zla tə manay tə way a mə cakal ata awan. Sərom si mer su way ata nà, i varan mazlaḅ anà Bahay a nuko, aday i dakay anan ma gan may sa man zek anà do ahay acəkan. ²⁰ Dala ata nà, bayak awan, aday a nan umo dowan à sa gədan umo anan azar anga mə sənək sə gəzla anan tətibay ata bay, mə zləman jiga nà, anà winen awan. ²¹ Mə pəlay mâ ga mer su way lele pa 'am a Bahay a nuko, aday pa 'am sə do ahay re.

* 8:15 Ca pə Gurtaaki 16.18.

²² Mi slənak ayak mərak hi-nen inde tu dō a cew ataya re. Mə canak anan saray bayak awan aday tə cəved ahay cara cara, ma tan à nga nà, a gan may sa man zek anà dō ahay tə mindel. Həna kə varak anan apan nga anahan re, anga kə dəfak pikwen nga bayak awan. ²³ Titus aday nà, ma bar maya awan, ma taa ga mer su way anga kwanay maya awan. Mərak azar ataya ite kəma, sə slənak atan ayak nà, egliz sa man a anaya awan, aday tinen dō sa ka anan mazlaḅ ana Almasihu pa 'am sə dō ahay. ²⁴ Natiya, ken atan anan asan zek a kwanay, dīken atan anan kə pəlen atan acəkan. Ata egliz ataya ti san manay mə hərak ikwen nga ata nə angamaw kutok.

9

Acakal way tə ataslay mivəl awan

¹ Pa 'am sə maməzek a saa slənan ayak anà dō a Yesu ahay ata nà, awan a inde mi vindek ikwen ayak saa mak ikwen zek sabay. ² Anga na san zle, kwanay aday nà, a nak ikwen sa man atan zek tə mindel. Nə hərak ikwen nga pa 'am sə dō ahay pə daliyugo sə Makedoniya nà, bayak awan. Na jan atan nà, kwanay pə daliyugo sə Akaya fok, kwanay mə lavay zek aya sə cakal way ata nà, kə gak həna ava daz. A nak ikwen sa man zek anà dō sə Urəsalima ahay. Na jan atan matanan cəna, alay avan atan nà, ta ma nga sa var way lele kutok.

³ Kwa matanan təkede nà, ni slənak ikwen ayak mərak ataya nà, anga aday kə liven zek lele, kawa anuno sa ja ata awan. Ata mə hərak ikwen nga nà, pə way kəriya bay. ⁴ Bina, hinahibay dō sə Makedoniya ahay ti zlak ayak tə manay nà, ti tan à nga kə liven zek bay. Kak matanan nà, waray i gan umo anga mə dəfak pikwen nga, aday mə zakay adəka, waray i gak ikwen à kwanay a re. ⁵ Anga nan kutok, na ca apan lele sə slənak ayak mərak ataya tē lahan umo ayak əga kwanay. U no nà, tē lavay anan zek tə way ana kwanay sə zlapay anan sumor a ata awan. Ata na sak a zlak ayak nà, ni tan à nga nə kə liven anan zek. Ni san kutok, ki mbərmen apan sa var tə mivəl kərtek awan, bina ki viren tə ndəren a bay. ⁶ Sənen a nà, dōwan kə caslak way tə ndəren a nà, i njad way dukwen, mənjoek ca. Aday dōwan a kə mbərmak apan alay sa casl way nà, i njad way dukwen, bayak awan.

⁷ A alay sə cakal way nà, kuwaya á var kawa anahan a sə bayak apan à mivəl anahan inde ata awan, tə mugo a bay, aday anga waray bay re. Anga Mbərom a pəlay nà, dō sa var way tə ataslay mivəl awan. ⁸ Mbərom a aday dukwen, məgala anahan inde sə varak ikwen way ahay bayak a sə zalay way a kwanay sa gan may ataya fok. Natiya, kwa siwa ki gen anan may sa ga sumor a wura wura cəna, way a kwanay

ahay ti ga inde sa ga anan sumor ataya hwiya. ⁹ Mə vinde à Deftere a Mbərom inde nà, matanan. A wa:

«Do lele nà, a gəzla way anahan tu dō mətawak aya awan.

Didek anahan ata, a mbədəken à nga wa anà Mbərom kula itəbay.* »

¹⁰ Mbərom, dō sə gəzlan zahav sə way anà dō ahay, aday sə varan atan way sa pa ata nà, i varak ikwen zahav sə way, i zəgahak ikwen anan à alay inde, aday i zəgahak ikwen anan sumor a kwanay sa taa ga ata re. ¹¹ I varak ikwen way ahay cara cara fok, anga aday kə viren anan way anà dō ahay kwa siwa fok. Natiya, dō ahay bayak a ti ngəran anà Mbərom anga sumor a kwanay sa gan atan tə alay a manay ata awan. ¹² Way a kwanay sə cakal ata nà, ki men anan zek anà dō a Yesu ahay à Urəsəlima cəna coy bay, əna way ataya ti man zek anà dō ahay bayak a sə ngəran à Mbərom anga mer su way a kwanay ata re. ¹³ Ata ti həran nga à Mbərom anga kə dīken anan nə kwanay dō lele aya awan. Kə dīken anan ləbara mugom a mbala Almasihu, aday kə dəfen anan apan. Ti həran nga re, anga kə gəzlen way a kwanay tə tinen aday tu dō maza aya re, ata awan. ¹⁴ Mbərom kə gak ikwen sumor bayak awan. Anga nan, dō ataya ti ga amboh

anga kwanay, aday ti pəlay kwanay re. ¹⁵ Ngəruko anan anà Mbərom, anga sumor anahan sa gak uko ata a zalay way ahay fok.

10

Pol a ga 'am pi zek wa

¹ Dowan aya inde ta wa nen Pol nà, nen dō sə tete à alay a nen əga kwanay, aday nen dō sa sa mbac pə way à alay a nen dəren tə kwanay. Aday nen apan ni gak ikwen ayak kem tə sərom aday tə səkəffe mbala ana Almasihu nà, ² amboh, mbədihən anan anjahay a kwanay, anga aday nà sa zlak ayak əga kwanay ta mbac a bay. Anga dō ahay inde əga kwanay, ta wa ma ga mer su way nà, kawa dō sə daliyugo ahay. Nen nà, ni san saa njahay ti cer a tu dō ataya awan. ³ Manay nà, dō zənzen aya acəkan, manay pə daliyugo re. Əna vəram a manay sa ga nà, kawa vəram sə dō sə daliyugo ahay bay. ⁴ Way sə alay a manay aday nà, kawa way sə alay su dō sə daliyugo ahay bay. Anga sə varan umo anan ahay nə Mbərom. Way sə alay a manay nà, məgala a tinen inde sa mbazl a wa jal ana dō manide a Mbərom ahay. Manay apan mi tacan alay pa 'am anà mungwalay sə dō ahay, ⁵ manay apan mi mbazl a wa way sə vəzen pa 'am a Mbərom aday sə tacan anan cəved sa san Mbərom anà dō ahay ata awan. Way a manay sa ja nà, way sə mbədə anan

* 9:9 Ca pə Jabuura 112.9.

abayak nga sə dō ahay à mivel inde, aday abayak nga a tinen ahay tē bənan à 'am wa anà Almasihu ata awan. ⁶ Ma sak a canan kə bənen umo à 'am wa coy nà, manay a mi mba apan sə kəta anan dō azar a à wulen a kwanay inde sə pəlay sə bənan umo à 'am wa itəbay ataya awan.

⁷ Kwanay kə zəzuren nà, way sə uho ahay dəkdek. Kak dōwan a inde a bayak nə winen dō ana Almasihu nà, à san asa, manay dukwen dō ana Almasihu ahay kawa winen a re. ⁸ Bahay a mənuko kə varak uno məgala pə kwanay, anga aday nà mak ikwen zek sa zla pa 'am pa 'am, bina sa ma kwanay à dəba bay. Izəne nə hərak anan nga i zek uno anga nan kə zalak, əna waray i go anga nan bay. ⁹ Aya əna, dōwan à sa bayak nà, nə pəlay cəved sa pak pikwen zlawan tə dərəwel uno ahay bay. ¹⁰ Dō azar aya ta wa: «Pol a vinde dərəwel anahan ahay nà, ta mbac a aday tə jinje awan, əna kak winen à wulen a mənuko inde nà, winen zlawan awan, aday a bəbal awan kəriya awan.» ¹¹ Dōwan aya sa ja matana ataya nà, tā san way inde kərtek: A alay a manay dərən tə kwanay mə vindek ikwen ayak dərəwel ti cer awan. Aday ma sak a dəzlek ayak əga kwanay dukwen, mi ga anan mer su way si cer ata re.

¹² Dō ataya tə bayak way lele aya pi zek a tinen nə

bayak awan. Manay nà, mi mba apan sa jəka mē zlangar tə tinen aday mē lavay tə tinen nə kəkəməw? Tinen nà, tə lavay anan nga a tinen nə tə tinen aya awan. Tinen bəlbəle aya awan. ¹³ Manay nà, mi həran nga i zek si tə way sə təra pə dala a Mbərom a sə varan umo ata awan. Kwanay dukwen dō sə dala ata aya awan. Mi həran nga i zek ti mer su way sə dala hinen bay. ¹⁴ A manay sa zlak ayak əga kwanay saa dəkay anan ləbara a Yesu Almasihu mugom ata nà, mə gədak anan 'am wa anà magaga a Mbərom sə dəfan umo ata bay, anga sə slənak ayak manay əga kwanay nə Mbərom. ¹⁵ Manay nà, mi həran nga anà zek ti mer su way su dō azar aya bay. Wita mer su way a Mbərom sə varan umo ata bay. Əna manay mi gan may nà, adaf nga a kwanay pə Yesu ata à zəga apan, aday mer su way a manay əga kwanay dukwen à zəga apan ite re. ¹⁶ Nətiya mi mba apan sə dəkay anan ləbara mugom a pə daliyugo hinen dərən pə kwanay wa asa, əna mənəna sə gədan 'am anà mer su way su dō a azar a, anga a nan umo sə həran nga i zek ti mer su way a dō azar aya bay. ¹⁷ Kawa ana Dəftere a Mbərom sa ja: «Kak dōwan a inde a nan sa ga ti zek nà, à ga ti zek adəka nə, ti mer su way a Mbərom sa ga.*» ¹⁸ Anga Mbərom a təma nà, dō sə həran nga i zek ahay

* 10:17 Ca pə Yeremiya 9.22-23.

ata bay, əna a təma dō winen Mbərom a sə həran nga ata adəka.

11

Pol tu dō sə tatak way mungwalay ataya awan

¹ Iya, kak ki mben apan sə səmen anan anə bəlbəle uno sa ga nā, lele. Səmen anan kutok. ² Nə pəlay kwanay tə mindel kawa ana asan zek a Mbərom a sə vuro ata awan. Nə lavak anan zek tə kwanay sə varan kwanay anə Yesu Almasihu mənəna ines, kawa bəbay sə lavay zek tə dəna anahan sa zla à mbaz ata awan. Əna na ga sərak jiga nā, anga kwanay, ³ bina nə jəjar nā, dōwan inde i nay sa njak kwanay, anga aday kə pərihen anan azar anə cəved ana Almasihu tə mivəl kərtek a sabay. Bayiken pə Hawa aday. Dədew a nay sa njak anan nā, tə wurwer sa 'am matana awan.* ⁴ Dō ahay inde, ti zlak ayak əga kwanay, ti dəkak ikwen anan Yesu, əna tə cəved a aday kula mə dəkak ikwen anan matana bay ata awan. Kabay ti varak ikwen apasay hinen, apasay aday kula kə təmihen pə manay wa itəbay ata awan. Kabay asa, ti dəkak ikwen anan ləbara mugom a aday kula kə slənen pə manay wa bay re ata awan. Aday kə səmen anan anə dō ataya lele nə ta ma kəla anaw?

⁵ A ga pikwen nā, tinen dō maslan a Yesu məduwen aya awan. Əna na san zle, tə zalay nen bay. ⁶ Izəne na

san sə təkər 'am lele kawa tinen itəbay, əna na san way a Mbərom nā, nə zalay tinen. Mə dəkak ikwen anan way ata nā, tə way a manay sa taa jak ikwen, aday tə way a manay sa taa ga ataya fok re.

⁷ A alay a anuno sə dəkak ikwen anan ləbara a Mbərom mugom a ata nā, nə cəcihek pikwen wa awan bay. Na mak anan nga uno à məndak anga kwanay, aday kə həren pə cəved a Mbərom. Anuno sa ga matana ata nā, nə nəsek adəka bugol dāw? ⁸ Nə təmahak pikwen wa awan bay. Su mo zek nā, si egliz maza aya sə vuro way ataya awan. Nə tərak atan mətawak aya anga sa mak ikwen zek à kwanay. ⁹ A alay a nen əga kwanay, aday na gak anan may anə dala dūkwen, nə cəcihek pikwen wa awan bay. Dō sə Makedoniya ahay ta taa zlak ayak sə vuro way nen sa gan may ata awan. A alay ata dūkwen, nə bənək anan mbiyed anə dōwan əga kwanay bay jiga awan, aday ni gan may sə cəce pikwen wa awan kula bay re. ¹⁰ Na jak ikwen dīdem ata nā, tə sləmay ana Almasihu a, winen i nen inde ata awan. Nen nə təmahak dala a kwanay bay. Ni mba apan sa ga anan ti zek matanan. Dōwan inde pə daliyugo sə Akaya i mba apan sə gufo apan 'am nā, ibay. ¹¹ Na ga matanan ata nā, anga nə pəlay kwanay bay bugol dāw? A'ay, Mbərom a san zle nə pəlay kwanay bugol adəka.

* 11:3 Ca pə Laataanooji 3.1, 13.

¹² Aya əna, kawa anuno sa ga ata nə ni pərahan azar sa ga matanan hwiya, anga dō sə tətək way mungwalay ataya t̄a sa njad cəved s̄ə h̄əran nga ǐ zek bay, ta sa ja nə tinen ta ga mer su way kawa ana manay. ¹³ Dō ataya n̄a, t̄ə t̄əra zek a tinen dukwen kawa dō maslan ana Yesu Almasihu d̄idek aya, əna tinen dō maslan ana Yesu ahay bay. T̄ə way a tinen sa ga ataya n̄a, ta njak dō ahay. ¹⁴ Anga nan, way a tinen a sa ga ataya n̄a, ǎ gak ikwen masuwayan bay. Anga zek ana Fakalaw a dukwen k̄ə t̄ərak anan zek anahan kawa winen maslay a Mbərom dō sa ka anan jiy-jay re. ¹⁵ Kak matanan cukutok n̄a, dō ataya t̄ə t̄ərak anan zek a tinen kawa dō si mer su way d̄idek aya n̄a, ǎ gak ikwen masuwayan sabay. Pə luvon sə sariya dukwen, ti njad magwagway si mer su way a tinen a lelibay ataya matana re.

Pol a ga ti zek t̄ə d̄əce anahan ahay

¹⁶ Ni mənahan asa re, dōwan ǎ sa bayak nə nen b̄əlb̄əle a bay. Əna kak k̄ə bayiken matanan dukwen, səmen anan kutok, kawa ana kwanay sə səmen anan an̄a dō b̄əlb̄əle ataya awan, anga u no sa ga ti zek m̄ənj̄ək ite re. ¹⁷ 'Am uno saa ga ti zek ata n̄a, i zlan ǎ nga an̄a Bahay Yesu bay, əna na ga kawa dō b̄əlb̄əle aya kutok asanaw! ¹⁸ Na ca apan nə dō ahay bayak a tinen apan ti ga ti zek t̄ə way sə daliyugo ahay. Matanan,

nen dukwen ni ga ti zek kawa tinen ataya re. ¹⁹ Kwanay n̄a, k̄ə sənen way it̄əbay k̄əl̄ədaw? K̄ə səmen anan an̄a dō sa ga ti zek ataya t̄ə ataslay miv̄el n̄a, angamaw? ²⁰ A zlak ikwen ǎ nga t̄ə t̄əra kwanay kawa b̄ile a tinen aya awan, t̄ə pa pikwen wa way k̄əriya awan, t̄ə njak kwanay t̄ə mungwalay, t̄ə har anan nga a tinen p̄ə kwanay, aday t̄ə kapak ikwen ile ǐ id̄e inde kutok. K̄ə səmen anan an̄a way ataya fok. ²¹ Lele n̄a, waray i go, anga ḡədan a manay inde sa ga matanan t̄ə kwanay ibay ata bid̄aw? A'ay!

Ni ja 'am sə b̄əlb̄əle h̄əna kutok! Ni jan an̄a dōwan ataya n̄a, t̄ə ga ti zek t̄ə way kawa sa nan atan, aday nen ni ga anan ti zek t̄ə way ata re. ²² Tinen Ibəraninko ahay daw? Nen Ibəraninko ahay re. Tinen Isəra'ila ahay daw? Nen Isəra'ila ahay re. Tinen zahav ana Ibərahima ahay daw? Nen zahav ana Ibərahima re. ²³ Tinen dō si mer su way ana Almasihu ahay daw? Ni ja 'am kawa nga a vuwo: Nen ad̄əka bugol, nə zalay atan! Na gak mer su way zal tinen. Na pak dangay zal tinen. T̄ə ndabak nen zal tinen. Nen pa 'am ana amac nə saray bayak awan. ²⁴ Saray d̄əra, Yahuda ahay t̄ə ndabak nen, alay kwa kuro fudō ibay k̄ərt̄ek.† ²⁵ Saray maakan, Ruma ahay t̄ə v̄ədak nen t̄ə sukol. Saray k̄ərt̄ek, t̄ə tarak nen tu kon. Saray

† 11:24 Ca p̄ə Tooktaaki Tawreeta 25.3.

maakan, mäsugurndolon sə a'am kə lizek umo anan kwalalan à bëlay inde. Nə njahak à a'am sə bëlay inde hway aday hwiyoþ re. ²⁶ A man sa bar uno ahay saray bayak a nə zukwa lize anga zəlaka, anga dō sə akar ahay, anga dō su kon uno ahay, anga dō su kon azar aya re, à wulen su doh, à kiþe, pa nga sə a'am, aday nə zukwa lize anga dō sa jəka tinen dō ana Almasihu ahay aday cəkəbay tinen dō sə mungwalay ahay ata awan. ²⁷ Na yak nga sa ga mer su way ndelem ndelem, saray bayak a nə njəkak ahan bay. Nə dəmak may tu jom ndelem ndelem, saray bayak a na pak awan bay. Na taa nahay à mađ inde, na taa bar mənþəna zana. ²⁸ Mənþəna sə baslay dəce uno azar aya dükwen, u no sa ja pə way inde kərtek. Way sə vuro ajalay nga pac pac nà, anjahay sə egliz ahay. ²⁹ Dowan a kə njadak bële nà, a təra kawa sa njad bële ata nə nen. Dowan a kə slahak i ines inde dükwen, a han jiya nə pi nen.

³⁰ Kak cəved inde sa ga ti zek nà, ni ga a ti zek nə tə bële uno. ³¹ Mbərom Bəbay ana Bahay a mənuko Yesu a san zle, na gad mungwalay bay. Həruko anan nga pa sə viyviya awan. ³² Bina, à alay a nen à Damas nà, dō ana bahay Aretas sa đaf à wulen su doh ata, a đaf suje ahay sa ba anan məsudoh sə wulen su doh ataya awan, anga aday

tā ban nen. ³³ Əna, dō a Yesu ahay ta đaf nen à cəkarak məduwen a inde, ta ban apan liþer sə dazay nen tə mufəlök si zleđ sə wulen su doh. Na tam pə dōwan ana bahay ata wa nà, matana awan.‡

12

Way a Mbərom sa kan anan anà Pol ataya awan

¹ Bəlaray ni pərahan azar sə həran nga i zek mənþək. Na san zle i man zek anà dōwan bay, əna ni ja pə way a Mbərom sa kan anan anà dōwan a inde aday sə đakan atan anan ataya awan. ² Na san dōwan a inde, winen dō ana Almasihu. Kà gak həna ava kuro nga fuđo, Mbərom a gəba anan saa njahay mənþək à man anahan à bagəbaga mburom. Izəne i cəen sə zəbay inde, izəne kà zlak ti zek anahan a acəkan. Na san bay. Mbərom nà, a san zle. ³⁻⁴ Ayaw, na san way inde kərtek nà, Mbərom kə gəbak anan hus à jerne anahan. Izəne i cəen sə zubay inde, izəne kà zlak ti zek anahan a acəkan. Na san bay. Mbərom nà, a san zle. Way anahan a sə sləney ahay à man ata wa nà, dōwan i mba apan sa ja anan tə miresl su dō zənzen a bay, aday abay cəved inde sa ja anan ibay re. ⁵ Ni ga a ti zek nà, tə dōwan ata kutök. Əna pi zek uno nà, ni ga anan ti zek bay, si tə bële uno dəkđek. ⁶ Kwa abay nà gan may sa ga anan ti zek dəp nà, nə tərak dō bəl bële a bay,

‡ 11:33 Ca pə Mer su way ahay 9.23-25.

anga ni ja nə way dīdek awan. Əna ni ga a ti zek bay, anga u no dōwan â sa dāfo apan anga way a nen sə hëran a nga i zek ataya bay. U no dō ahay tē dāfo apan adəka nā, anga tē slənek dīdek sa 'am uno, aday tē canak anan anā anjahay uno re ata awan.

⁷ Abay ni mba apan sa ga kwecele anga way ana Mbərom sə dūko anan ataya fok. Aya əna, Mbərom a kē dāfak uno way kawa adak i zek inde, sa ga alay ti nen. Mbərom u go way ata dūkwən, tu dō maslan ana Fakalaw, aday nē hëran nga anā zek bay. ⁸ Na gak amboh saray maakan, anga aday Bahay a nuko Yesu â gəba puno wa dāce ata awan.

⁹ Əna a mbəduho apan, a wa: «Sumor uno i slak dā, anga məgala uno a ga mer su way ù dō inde nā, â alay a winen bəle awan.» Nə sləne matanan cəna, u zlo â nga sə hëran nga anā zek anga nen bəle a kutok, anga aday məgala ana Almasihu â ga mer su way i nen inde lele.

¹⁰ Matanan, ni taslay mivəl anga nen dō bəle awan. Kwa â ga nə dō ahay tē gənuho kabay dō ahay ta ga alay ti nen, kwa â ga nə ni sa məndolor sa 'am kabay ni slahay â dāce inde, na san zle kutok, way ataya ti təro anga Almasihu. Aday ni taslay mivəl anga â alay a nen bəle ata nā, Almasihu i vuro məgala.

A nan anā Pol nā, Korintu ahay tē pəlay anan asa

¹¹ Na ja 'am kawa nga a vuwo, əna ines a kwanay. Nə hëran nga anā zek nā, anga kwanay a ki gen anan way ata bay. Anga kwa â ga nə nen awan kəriya awan, dō sa jəka tinen dō maslan a Yesu məduwen aya ata nā, tē zalay nen tē awan a ibay. ¹² A alay a nen əga kwanay ata nā, na ga mer su way uno ahay nə tē munapanaw awan, aday Mbərom kē gak masuwayan sə way ahay tē alay uno bayak a cara cara. Masuwayan sə way ataya tē dəkay anan nā, nen dō maslan a Mbərom a kutok. ¹³ Awan a inde lele na gak əga dō a Yesu ahay â man a hinen aday na gak anan əga kwanay bay nā, inde dāw? Na gak əga kwanay bay nā, way kərtek: Nə cəcihek pikwen wa awan bay. Kak sə cəbak ikwen nə way ata nā, pəsen uno anan asəka!

¹⁴ Həna nā, ni i zlak ayak əga kwanay bəse kutok, aday ata na zlak ayak əga kwanay nə saray maakan. Matanan ni i ngam kē viren uno awan a kwanay kutok bay re. Nə pəlay nə zek a kwanay awan, bina way a kwanay ahay bay. I təra kawa atə bəbay tē gwaslay anahan ahay. Gwaslay ahay tē varan way anā bəbay bay, əna bəbay a varan way anā gwaslay ahay.

¹⁵ Kwa nē lize anan way uno ahay fok, kwa nā yan nga anā zek hus â sa mac pə cəved sa mak ikwen zek dəp nā, i go awan bay, ni taslay anan mivəl hwiya. Iya, cəkəbay ki i pəlen nen sabay, anga nə

pəlay kwanay kə zalak bugol daw?

¹⁶ Na wa kə sənən zle ba? Nə cəcihek pikwen wa awan bay. Əna do a kwanay azar aya ta wa: «Pol nə wurwer awan. A nan sə təma puko wa dala tə wurwer.» ¹⁷ Nə njəkak ikwen uda nə kəkəməw? Nə njəkak ikwen uda nə, ta sə slənək ayak do ahay əga kwanay ata daw? Bayiken apan lele aday. ¹⁸ Na jan anə Titus nə ə zlak ayak əga kwanay. Pə kərtek a tə Titus, nə slənək ayak mərak a hinen ata re, kə sənən anan zle lele. Sə təma pikwen wa way tə wurwer nə, Titus a kələdaw? A'ay! Anga way a Titus sa ga ata nə, na ga dukwen matanan re, mivəl a manay a nə kərtek awan.

¹⁹ Way a manay sə vindek ikwen ayak həna ə derewel a anan inde ataya nə, a ga pikwen nə mə vindek ikwen ayak anga aday kə njiden pumo alay sa 'am sabay kutok daw? Manay ma ja 'am a anaya nə pa 'am a Mbərom, kawa sa zlan ə nga anə Almasihu. Car uno ahay, ma jak ikwen ayak way ataya fok, anga a nan umo sa mak ikwen zek sa zla pa 'am pa 'am pə cəved ana Mbərom. ²⁰ Sa pak upo zlawan jiga nə, ni zlak ayak əga kwanay nə ni njad kwanay pə cəved lelibay aya awan, azla a kwanay ata i zlo ə nga bay. Kak matanan nə, azla si zek uno a dukwen i zlak ikwen ə nga bay re. Izəne, na sak a zlak ayak

nə, ni canan nə ki tərigen, ki gen sərak ahay, ki gen mivəl ahay pi zek, ki gəzlen zek, ki gənigen anan i zek ahay, ki gəden anan azar anə do ahay, ki həren anan nga i zek, aday ki gen rawraw. ²¹ Sa pak upo zlawan asa nə, na sak a dəzlek ayak əga kwanay maza nə Mbərom uno i puko waray i ide anga kwanay. U go nə kawa ni i tan ə nga anə do sa ga ines ahay bayak a əga kwanay asa, tə mbədəhak anan ləen anə ines ataya itəbay. Izəne ti pərahan azar sa ga sədək, sə kukwaran azar anə uwar ahay, sa ján uho. Kak ti ga matanan cəna, ata i go ayam.

13

Mədəkwidok sa 'am ana Pol ahay

¹ A alay a ni zlak ayak əga kwanay mə slala maakan ata nə, dī i gan sariya anə do sa ga way lelibay ataya awan. Ata dī ga kawa ana Deftere a Mbərom sa ja ata kutok: «Kak dowan a kə zlahak pu do nə, tə njad do sə side way ata do ahay cew kabay maakan.*»

² Anuno sa zlak ayak əga kwanay mə slala cew ata nə, na jak anan u do sa ga ines ataya tə mbəsak. Kwa anə do azar aya dukwen nə gafak atan 'am matana re. Kwa həna nen dərən dəp nə, ni man ayak anə 'am uno ata re: Na sak a zlak ayak nə, ni kəta anan do sa ga ines ahay nə fok. ³ Na wa, a

* 13:1 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 19.15.

nak ikwen sa san anan, Almasihu winen apan i ja 'am ti nen ba? Ki i sänen anan kutok! Winen nə bəle kawa nen bay, a ga mer su way anahan à wulen a kwanay nə tə mægala awan. ⁴ Ayaw, à alay a tə daray anan pə dədom mə zləngad ata nə, kə mak anan nga anahan kawa do bəle a wanahan. Əna həna winen tə sifa pa sə viyviya awan, tə mægala a Mbərom. Manay kəma, mə japay nə tə winen awan. Ayaw, tə day hinen nə manay bəle aya kawa winen, əna manay tə sifa aya tə winen a re. Ma sak a zlak ayak əga kwanay kutok nə, mi ga mer su way dukwen tə mægala a Mbərom.

⁵ Na jak ikwen nə, cen ide à mível a kwanay ahay inde aday, kak kə dəfen nga pə Yesu acakan nə, ki sänen anan kutok. Almasihu Yesu winen inde à mível a kwanay ahay nə, kə sänen bidaw? A ga upo dukwen, kə sliren pə cəved anahan wa bay, ⁶ aday ki cinen umo manay nə do maslan ahay tə didek aya awan, aday mə slarak pə cəved wa bay re. ⁷ Manay apan mi gan amboh anə Mbərom nə, dowan à sa ga ines à wulen a kwanay inde sabay. Kwa à ga nə do ahay ta ca apan kawa ma gak mer su way tə cəved awan, kwa à ga nə do ahay ta ca apan nə ma gak mer su way tə cəved a bay dəp nə, a nan umo nə, gen lele hwiya. ⁸ Ma ja matanan nə, anga manay mi mba apan si nes anan didek

a Mbərom bay, mi mba apan sa ga nə way sa zla anan didek anahan pa 'am pa 'am værre. ⁹ Kak kwanay mægala aya pə cəved a Mbərom nə, mi taslay mível, kwa manay bəle aya dəp nə, na. Kem anə Mbərom aday à mak ikwen zek sa ma pə cəved anahan maza awan asa.

¹⁰ Na lah sə vindek ikwen ayak derewel a anan nə, anga u no ni saa dazlek ayak nə, kə mbədihen anan ləen anə ines ataya coy. Ni gan may saa ngəraz pə dowan sabay. Tə didek a nə Bahay a nuko kə varak uno cəved sə ngəraz pikwen, əna anga sa mak ikwen zek sa zla pa 'am pa 'am pə cəved anahan, bina saa ma kwanay à dəba adəka bay.

¹¹ Mərak uno ahay, həna ni ndav anan derewel uno kutok. Tislen mível. Gen mægala sa har pə cəved a Mbərom, pəken sləmay pə way uno sa jak ikwen, 'am à zlak ikwen pi zek ahay, njihen à zay inde lele. Ata Mbərom, do sə pəlay do ahay fok aday sə varan atan zay ata, i njahay tə kwanay a fok. ¹² Jen anan 'am i zek ahay lele kawa kwanay tə mərak ahay. Do a Yesu ahay à man a anan fok ta jak ikwen ayak 'am. ¹³ Bahay a nuko Yesu Almasihu à gak ikwen sumor anahan, asan zek a Mbərom à ga inde à wulen a kwanay, aday Apasay Cəncan a à japay kwanay fok pə kərtek awan.

Derewel ana Pol sə vinden ayak anà dō sə

Galatiya ahay Adakay way pə deftere a anan

Pol a vinden ayak derewel a anan nà, anà egliz ahay pə daliyugo sə Galatiya. Kwa â ga nə egliz ahay inde à man ata bayak a dəp nà, way a tinen sa gan may nà, kərtek aya awan. Miter mungwalay aya inde ta zlak à man ataya awan, ta sa ja nà, bəlaray dō a Yesu ahay fok tâ gad mədəndalas aday tē dəfan apan anà Tawrita re. Matanan, Pol a jan ayak anà egliz ahay nà, dō i tēra dō dīdek a pa 'am a Mbərom nà, ta sa daf nga pə Yesu, bina ta sə dəfan apan anà Tawrita a Musa bay.

Nga sa 'am ahay

Pol a dəkay anan nà, winen dō maslan ana Yesu tə dīdek awan (1.1 - 2.21)

Sə tēra anan dō dīdek a pa 'am a Mbərom nà, adaf nga pə Yesu (3.1 - 4.31)

Do ahay tinen 6ile aya sabay anga Yesu (5.1 - 6.10)

Andav sa 'am ahay (6.11-18)

Pol a jan ayak 'am anà dō sə Galatiya ahay

¹ Derewel a anan a zlak ayak nà, à alay ana Pol wa, nen dō maslan a Yesu. Nə tēra dō maslan a nə tē alay

su dō zənnen a bay, aday sa slan nen dūkwen dō zənnen a bay re. Sa slan nen nà, Yesu Almasihu tə Mbərom Bəbay a nukō, dō sə slabakay anan ahay Yesu à məkə wa ata awan. ² Manay tə mərak ahay à man a anan ata fok, ma jak ikwen ayak 'am, kwanay a à egliz ahay pə daliyugo sə Galatiya ata awan. ³ Mbərom Bəbay a mənuko tə Yesu Almasihu Bahay a mənuko tâ gak ikwen sumor, aday tē varak ikwen zay a tinen. ⁴ Yesu Almasihu kə varak anan nga anahan, anga sə pəsek uko anan ines a mənuko ahay, aday sa tam mənuko pə way sə daliyugo a anaya lelibay ataya wa. A ga matanan ata nà, kawa sa zlan à nga anà Bəbay a mənuko Mbərom awan. ⁵ Həruko anan nga à Mbərom pa sə viyviya awan. Amen!

Ləbara mugom awan

⁶ Nə sləne sa jəka kə mbəsiken anan ləbara mugom a mbala Yesu, kə mbədihən 'am pə ləbara hinen ata nà, u go ma-suwayan. Mbərom kə nga-mak ikwen, kə gak ikwen sumor anahan tə alay ana Yesu Almasihu. Tə winen ata təkə dūkwen, kwanay mbəsak anan kwayan'a.

⁷ Ləbara mugom a maza inde sabay. Bina ləbara mugom a sa nay ahay pə cakay ana Mbərom wa cəna, mbala ana Almasihu, nen sə dəkak ikwen anan ata awan. Na ja matanan ata nà, anga dō ahay inde tinen apan ti

vawak ikwen nga, a nan atan sə mbəda anan ləbara mugom a mbala ana Yesu Almasihu ata awan. ⁸ Əna kak dōwan a a dākak ikwen anan ləbara mugom a maza uwec wa mbala manay sa jak ikwen ata cəna, kwa abay ā ga nə manay, kwa abay ā ga nə maslay a Mbərom a nay ā mburom wa, Mbərom ā tahasl anan. ⁹ Ma jak anan 'am ata coy, həna ni mənahan asa re: Kak dōwan a a wazay aday kə mbədahak anan alay anā ləbara a kwanay a sə sləne ata cəna, Mbərom ā tahasl anan sə coy. ¹⁰ Nə vindek ikwen ayak matanan ata nā, u no nə dō ahay tē həro nga daw? A'ay! Matanan bay jiga awan. Anga u no nā, saa həro nga tədə adəka nə Mbərom awan. A ga pikwen nā, u no nā zlan ā nga anā dō zənzen a cukutok daw? Kak abay ū no nā zlan ā nga anā dō zənzen a nā, ni təra dō si mer su way ana Almasihu a mba daw?

Cəved ana Pol sə təra dō maslan ana Yesu ata awan

¹¹ Mərak uno ahay, u no sənən anan way inde aday: Ləbara mugom a nen sə dākak ikwen anan ata nā, a nay ahay ā abayak nga sə dō ahay wa bay. ¹² Nə sləne 'am ata dukwen, pu dō zənzen a wa bay, aday dōwan kə tətakak uno anan itəbay re. Yesu Almasihu a ta nga anahan a sə duko anan way ata awan.* ¹³ Kə sənən zle, kwakwa ata nā, nə pərahak

anan ahay azar anā pəra sə Yahuda ahay nə lele. A alay ata nā, nə jugurak 'am pu dō a Yesu ahay wa bayak awan. U no nə dō a Yesu ahay tē ga inde sabay fok. ¹⁴ A wulen ana məndala uno ahay inde nā, nə zalay dō azar aya bayak awan ta sə pərahan azar anā pəra sə Yahuda ahay nā, na. Nə varak anan zek anā pəra ana bije a manay ahay nā, təhhe kə zalak.

¹⁵ Əna, zek a Mbərom a a walay nen, kwa ā alay a nen a mə wahay a fan bay. Kə gak uno sumor anahan sə ngumo sə təra nen dō anahan. A alay a kawa sa zlan ā nga ata nā, ¹⁶ kə kak uno anan wan anahan aday nā san anan, nē dakan anan anā dō sə pəra ahay nə ləbara ana wan anahan ata awan. A alay ata dukwen, nə cəcihek awan pu dō wa bay, ¹⁷ na zlak ā Urəsalima sə cəcihey 'am pu dō sə luho sə təra dō maslan ana Yesu Almasihu ahay ataya wa bay re. Kwayan'a na lah sa zla adəka nā, pə daliyugo sə Arab ahay. Pə dəba anahan a wa nā, na may ahay ā wulen su doh sə Damas kutok.

¹⁸ Pə dəba anahan a wa ava maakan nā, na zla ā Urəsalima kutok, anga aday nā san Piyer ite. Mə njahay tə winen nā, luvon kuro nga anahan a dāra. ¹⁹ Nə canak anan anā dō maslan a Yesu hi-nen sabay, si Yakuba, mərak ana Bahay a mənuko Yesu. ²⁰ Way a nen sə vinde həna ata nā, Mbərom a san zle

* 1:12 Ca pə Mer su way ahay 9.3-6.

re, na gad mungwalay bay, winen 'am didek awan. ²¹ Pə dəba anahan a wa, nə slabak à Urəsalima wa, na zla saa bəray pə daliyugo sə Siriya tə Silikiya ahay wa. ²² Do sə egliz sə Yahudiya ataya ata, tə canak uno njøk tə ide a tinen fan bay. ²³ Ta taa sləne 'am nà, sə dō ahay sa ja pi nen ata dəkdek. Do ahay ta wa: «Dowan a sa ga alay tə mənuko à alay ata ata, kə mbədahak, həna winen apan i wazay anan ləbara a Yesu mugom awan. Abay aday kà gak anan may sə lize wa dō sa daf nga pa 'am ataya awan.» ²⁴ Anga nan kutok, tinen apan ti həran nga anà Mbərom anga nen.

2

Pol a zlangay tu dō maslan ahay à Urəsalima

¹ A ga pə dəba wa ava kuro nga anahan a fudō nà, na zla maza à Urəsalima asa, manay maya tə Barnabas kutok. Na jan anà Titus dukwen à pərahan umo azar. ² Na zla nà, anga Mbərom kə dəkak uno anan, si nà zla à man ata awan. Mə dəzle cəna, mə halay nga tə məcəd sə egliz ahay vərre. Na jan atan ləbara mugom a nen sə dakan anan anà dō sə pəra ahay ata awan. U no mer su way uno sa taa ga aday həna nen apan ni ga ata nà, à saa təra kəriya bay. ³ Titus a manay maya ata nà, winen Gərek ahay. Əna ta jak anan à zla saa gad mədəndalas aday sə təra dō a Yesu bay. ⁴ Aya əna, dō sə

mungwalay ahay ta nay, ta wa təktek à gad mədəndalas. Tinen nà, tə ləlakkak ayak zek à wulen a manay inde tə akar, anga ta gan may sa san nə manay bile sə Tawrita ahay sabay nə kəkəməw. Bina manay mə japay aya tə Yesu Almasihu, manay bile ahay sabay. Əna, a nan atan nə mə təra bile sə Tawrita ahay asa. ⁵ Manay mə mbəsakak atan cəved kwa mənjkək bay. Kà nak umo aday tà njad cəved sa nes anan ləbara mugom a didek a anan bay, anga aday à dəzlek ayak pikwen, winen lele hwiya.

⁶ Bina dō ahay inde à man ata tinen məcəd sə egliz ahay. A ga nə dō ataya nà, məcəd sə egliz ahay, à ga nə tinen məcəd sə egliz ahay bay dəp nà, wita kà gak uno à nga wa bay. Anga pə ide ana Mbərom aday nà, dō ahay fok tə lavay ike hərrō. Do ataya nà, à alay a nen apan ni jan atan 'am uno sa taa wazay ata nà, ta jak awan inde wiya sə dukō anan way a bay re. ⁷ Tə təmahak, sə mbəsuko ləbara mugom ata à alay inde adəka nə zek a Mbərom awan. Mbərom u jo nà zla saa dakan anan anà dō sə pəra ahay, kawa anahan sa jan anà Piyer à zla saa dakan anan anà Yahuda ahay ata awan. ⁸ Tə sənək nə Mbərom ata kərtek a sə varan məgala anà Piyer sa ga mer su way à wulen sə Yahuda ahay, matanan tə sənək sa slan nen aday sə vuro məgala sa ga mer su way ata à wulen su

dó sə pəra ahay inde ata nə winen a re. ⁹ Atə Yakuba tə Piyer tatə Yuhana, dó aday dó a Yesu ahay ta ca patan nə kawa məced sə egliz ahay ataya nə, tə sənək, Mbərom kə varak uno mer su way ata à alay inde i nen tə didek awan. Anga nan, tə varak umo alay, nen tə Barnabas, kawa sa ja nə, mə japak i mer su way ata inde coy. Ma wa, manay tə Barnabas nə, mi zla pə cakay su dó sə pəra ahay, aday tinen nə, ti zla pə cakay sə Yahuda ahay. ¹⁰ Tə cəce pumo wa way inde sa ga nə kərtektəkke: Mā man zek anə dó mətawak aya awan, à wulen su dó a Yesu ahay à Urəsəlīma. Way ata dukwen, nə varak anan zek sa ga anan.

Pol a gafan 'am anə Piyer à Antakiya

¹¹ Pə dəba anahan a wa kutok, Piyer a nay ahay à Antakiya. Nə gafan 'am pa 'am sə dó ahay fok, anga kə gak way lelibay awan. ¹² Kurre ata nə, 6a kə pak way pə kərtek a tu dó a Yesu ahay sa nay à wulen su dó sə pəra ahay wa ataya awan. Aya əna Yakuba a slənək ayak dó ahay. Do ataya tə dəzlek ayak cəna, Piyer a ngam sa pa way tu dó ataya sabay. Zlawan a gan anga dó sa gan may dó ahay tã gad mədəndalas ataya awan. ¹³ Do a Yesu azar aya à wulen sə Yahuda ahay inde ta gak mbadire sə way matanan kawa ana Piyer ata re. Kwa Barnabas dukwen, kə gak mbadire ata anga tinen a re. ¹⁴ Na

ca apan kutok nə, tə bənak anan bitem anə cəved sə didek ana ləbara mugom ata sabay. Anga nan, nə gafan 'am anə Piyer pa 'am sə dó ahay fok, na wa: «iken nə Yahuda ahay, kə njahay à man a anan kawa iken Yahuda ahay sabay, əna kawa dó su kon a azar ataya cite. Iya, cəkəbay a nak sa jan anə dó su kon azar ataya nə tã ga kawa Yahuda ahay asa nə, angamaw?»

Cəved sa tam do cəna, adaf nga pə Yesu Almasihu

¹⁵ Tə didek a nə, manay mə wahay aya nə Yahuda ahay, manay dó su kon azar ataya itəbay. Tinen ta san sə pərahan azar anə cəved a Mbərom bay. ¹⁶ Cəkəbay, manay ma san nə dowan saa təra dó didek a pa 'am a Mbərom anga winen apan i dəfan apan anə way a Tawrita sa ja nə, ibay. Sə təra dó didek a pa 'am a Mbərom nə, dó sa daf nga pə Yesu Almasihu. Kwa manay, ma daf nga pə Almasihu aday mə təra dó didek aya pa 'am a Mbərom, bina mə təra dó didek aya anga mə dəfak anan apan anə Tawrita ata bay. Dowan inde Tawrita kə ndakak anan pa 'am a Mbərom nə, ibay.

¹⁷ Manay Yahuda ahay dukwen, mə pəlay sə təra dó didek aya pa 'am a Mbərom nə, ta sa daf nga pə Yesu Almasihu. Anga nan, manay mə tərak kawa dó sə ines ahay, anga mə dəfan apan anə Tawrita ana Yahuda ahay sabay ata awan. A nan

sa ja nə Almasihu kà zlak manay i ines inde kutok daw? Matanan bay. ¹⁸ Adaka bay, kak dowan a kà mbəsakak sə dəfan apan anà Tawrita anga a man zek pa 'am a Mbərom bay, aday i ma apan asa i dəfan apan anà Tawrita nà, ata kà gak way sa zlan à nga anà Mbərom bay kutok. ¹⁹ Nen aday nà, kawa do ma mac awan pa 'am ana Tawrita coy, anga mägala anahan inde upo sabay. A təra matanan ata nà, anga aday nê təra do tə sifa pa 'am a Mbərom, ni gan mer su way. A alay a tinen sa vad anan Almasihu pə dədom mə zləngad ata nà, nen mə japay tə winen, ma mac maya awan. ²⁰ Tə sifa həna ata aday nà, nen sabay, əna Almasihu a tə alay anahan a i nen inde kutok. Anjahay uno həna pə daliyugo ata dukwen, ni njahay ta sa daf nga pə Wan a Mbərom. Winen a pəlay nen aday kə varak anan sifa anahan anga nen. ²¹ Sumor a Mbərom su go ata nə ni lar anan kawa way kəriya kula bay. Bina, kak do i mba apan sə təra do didək a pa 'am a Mbərom anga sə pərahan azar ana Tawrita nà, ata a nan sa ja nə Almasihu a mac kəriya awan.

3

Mbərom a tam anan do ahay nə tə cəved wuraw

¹ Kwanay Galatiya ahay, kə sənən awan itəbay kələdaw? Ma sə təra pikwen matanan

ata anaw? Amac ana Yesu Almasihu pə dədom mə zləngad ata nà, manay mə dakak ikwen anan way ahay fok lele coy. ² Jen uno way inde kərtek aday. Mbərom a varak ikwen Apasay anahan a Cəncan a ata nà, anga kə pərihen anan ahay azar anà Tawrita sə Yahuda ahay kələdaw? A'ay! Mbərom a varak ikwen Apasay anahan nà, anga kə slənen ləbara mugom a aday kə dəfen apan nga. ³ Kə sənən way itəbay nà, angamaw? Way ana Mbərom sə dazlan à kwanay inde tə mägala ana Apasay Cəncan a ata nà, a nak ikwen sa ndav a wa həna tə mägala si zek a kwanay a cukutok daw? ⁴ Dəcə a kwanay sa ga ataya fok nà, ti təra way kəriya aya daw? Ti təra kula kəriya itəbay. ⁵ Mbərom kə varak ikwen Apasay anahan, winen apan i ga way masuwayan aya à wulen a kwanay inde. A ga matanan nà, anga kə pərihen anan ahay azar anà Tawrita sə Yahuda ahay daw? A'ay. A ga matanan anga kə slənen, kə dəfen nga pə ləbara mugom a mbala ana Almasihu ata awan.

⁶ Bayiken pə Ibərahima aday. Deftere a Mbərom a ja apan nə maw? A wa: «Ibərahima kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, Mbərom a ca apan nə winen do didək awan.*» ⁷ Kak matanan cukutok nà, kə sənən zle coy, wan ana Ibərahima tə didək aya cəna, do sa daf

* 3:6 Ca pə Laataanooji 15.6.

nga pə Mbərom ahay kutok.
⁸ Kwakwa ata nà, tə vinde à Deftere a Mbərom inde pə luvon a aday dō su kon azar aya dukwen ti daf nga pə Mbərom aday i təma atan, i təra atan dō didek aya pa 'am anahan a kutok. Mbərom a dakan anan ləbara mugom ata nà, anà Ibərahima, a wa: «Ni daf alay sə mazlaḅ uno pu kon sə daliyugo ahay fok, anga iken.†»⁹ Ibərahima kə dafak nga pə Mbərom. Anga nan, Mbərom kə dafak apan alay sə mazlaḅ anahan re. Dō sa daf nga pə Mbərom kawa Ibərahima ataya dukwen, Mbərom i gan atan sumor re cite.

¹⁰ Əna dō sa jəka ti njad sə təra dō didek aya pa 'am a Mbərom anga ti ga mer su way kawa ana Tawrita sa ja ata nà, Mbərom i tahasl atan. Bina Deftere a Mbərom a ja nà: «Kuwaya, dōwan kə dafak anan apan anà 'am a Deftere sə Tawrita sa ja ata pac pac bay cəna, Mbərom i tahasl anan.‡»¹¹ Da san zle lele, dōwan inde sə təra dō didek a pa 'am a Mbərom anga a dafan apan anà Tawrita nà, ibay! Da san cəna, anga mə vinde a à Deftere a Mbərom inde nà: «Dōwan a kə dafak nga pə Mbərom cəna, Mbərom i təra anan dō didek a pa 'am anahan. Ata dōwan ata i njad sifa didek awan.§»¹² Əna, adəfan apan anà Tawrita nà, kawa adaf nga pə Mbərom bay. Tinen

cara cara way anahan. Adəka bay, kawa ana tinen sə vinde à Deftere a Mbərom inde ata nà: «Dō sə dafan apan anà 'am ana Tawrita nà, i njad sifa nə tə winen awan.*»¹³ Kawa sa ja nà, Mbərom kə tahaslak mənuko coy, anga də dafak anan ahay apan anà 'am sə Tawrita ahay fok bay ata awan. Əna Almasihu kə nak, anga aday Mbərom á tahasl anan à yime a mənuko inde. Tə ananahan sa ga matanan ata nà, a bəmbaday ahay mənuko à atahasl ata wa kutok. Kawa mə vinde à Deftere a Mbərom inde: «Kak tə lawak anan dōwan a i sé inde cəna, winen mə tahasl awan.†»¹⁴ Yesu Almasihu a ga matanan anga aday way a lele aya Mbərom sə zlapay anan i varan anan anà Ibərahima ataya dukwen, dō su kon azar aya tã njad anan à alay anahan wa cite. Aday a ga matanan dukwen, anga aday dā njad Apasay a Mbərom sə zlapak uko anan i varak uko anga də dafak apan nga coy ata awan.

Way ana Mbərom sə zlapay anan anà Ibərahima

¹⁵ Mərak uno ahay, ni dakak ikwen anan way inde tə way a mənuko sə canan sasidew ata awan. Kak dō ahay cew tə japak, 'am kə zlak atan pi zek, aday tə banak 'am à wulen a tinen inde, dōwan maza sa saa nes anan way a tinen ata nà, inde sabay. Aday dōwan sa

† 3:8 Ca pə Laataanooji 12.3. ‡ 3:10 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 27.26. § 3:11 Ca pə Habakuk 2.4. * 3:12 Ca pə Farillaaji Lewiŋko'en 18.5. † 3:13 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 21.23.

saa zəga anan apan dukwen ibay re. ¹⁶ A təra tə Mbərom dukwen matanan. Mbərom a zlapan anan tə way ataya kwakwa anə Ibərahima tə wan sə kutov anahan dukwen matanan.‡ Deftere kà jak sa jəka, Mbərom a zlapan anə Ibərahima tə wan sə kutov anahan ahay cara cara bay, əna tə vinde nə pə wan sə kutov anahan a kərtəktəkke ata awan. Wan sə kutov anahan ata nà, Almasihu. ¹⁷ U no sa ja nà maw? Mbərom kə banak 'am tə Ibərahima. Ava səkat fudə tə kwa kuro maakan a (430) a ndav nà, Mbərom a varan Tawrita anə Yahuda ahay pə dəba anahan a wa. Matanan, Tawrita i mba apan sa nes anan 'am a Mbərom sa ban a ata bay. I mba apan sa mbazl anan wa way a Mbərom mə zlapan a anə Ibərahima kwakwa ata bay re. ¹⁸ Mbərom a zlapan anə Ibərahima nà, i varan zahav, wan sə kutov anahan ahay. Kak abay Mbərom i varan way anə dō ahay anga sə dəfan apan anə Tawrita nà, i təra way mə zlapay a sabay. Wita nà, magwagway. Əna, Mbərom a gan sumor anə Ibərahima nà, ta sə zlapan tə way.

Mbərom a varay Tawrita ike nà, angamaw?

¹⁹ Kak matanan cukutok nà, Mbərom a varay ahay Tawrita angama asa anaw? Anga aday dā san way lelibay aya inde mənuko apan dī ga pa 'am anahan. A varak uko

anan ahay dukwen sə coy a itəbay, əna hus pə ana wan sə kutov a Ibərahima ata i i dəzley ahay kutok, kawa ana Mbərom sə zlapan anan anə Ibərahima ata awan. Pə dəba anahan a wa, wan ata a dəzley ahay cəna, məgala ana Tawrita kə ndəvak. Sa nay anan Tawrita nà, maslay a Mbərom ahay. Tə varan anan à alay inde anə Musa aday à dakan anan 'am a Mbərom anə dō azar aya awan. ²⁰ A alay ata nà, Mbərom a jan 'am anə dō ahay bay, a daf dō à wulen a tinen inde. Əna, à alay a Mbərom sə zlapan anə Ibərahima ata nà, dōwan inde à wulen a tinen ibay. Mbərom a jan anan 'am ata nə tə alay anahan awan.

²¹ A nan sa ja kutok nà, atə Tawrita tə way a Mbərom sə zlapay anan ata tə zlangar bay daw? Matanan bay re. Kak abay Tawrita a Mbərom a sa var ata kə mbak apan sə varan sifa anə dō zəzen a nà, i mba apan sə təra anan dō dīdek a pa 'am a Mbərom re. Əna həna ata nà, matanan bay fok. ²² Adəka bay, Deftere a Mbərom a ja nà, dō sə daliyugo ahay fok nə sə lavan atan nga nə ines. A təra matanan anga aday Mbərom à varan anan way anahan a sə zlapay anan ata anə dō saa daf nga pə Yesu Almasihu ahay. I varan atan anan nà, anga adaf nga pə Yesu Almasihu a cərkəke.

²³ Kwakwa ata nà, cəved sa daf nga pə Yesu inde fan bay, Tawrita kə tərak

‡ 3:16 Ca pə Laataanooji 12.7.

pumo nə kawa mətubar, a ba pumo hus pə ana Mbərom sə dakan umo anan cəved sa daf nga pə Almasihu kutok. ²⁴ Natiya awan, Tawrita kə tərak umo do sə dakan umo anan cəved lele awan, hus pə ana Almasihu sə dazley ahay kutok. A tərā matanan anga aday Almasihu kə sak a nay ata nā, Mbərom i tərā manay do dīdek aya pa 'am anahan, anga mə dəfak apan nga. ²⁵ Həna nā, alay a sa daf nga pə Almasihu ata kutok. Mer su way ana mətubar a manay ata kə ndəvak coy. ²⁶ Matanan, kwanay a fok kə tərən wan a Mbərom ahay, anga kə dəfen nga pə Yesu Almasihu, ²⁷ bina à alay a kwanay sa ga baptisma ata nā, kə jipen nə tə Yesu Almasihu awan, kwanay kə tərən kawa winen awan. ²⁸ Kwa à ga nə iken Yahuda ahay, kwa à ga nə iken do su kon azar aya awan, kwa à ga nə iken bile, kwa à ga nə iken nə bile a itəbay, kwa à ga nə iken mungol awan, kwa à ga nə iken uwar awan, i ga awan bay. Kwanay a fok kə tərən zek kərtek, anga kə jipen nə tə Yesu Almasihu. ²⁹ Natiya kutok, kak kwanay do ana Almasihu ahay cəna, kwanay wan sə kutov ana Ibərahima ahay re. Matanan, ki njidən anan way a Mbərom sə zlapan anan anə Ibərahima ata re.

4

¹ Nə dəkak ikwen anan way inde aday: Wan saa pa 'am su doh ana bəbay anahan, aday

winen wan a hwiya ata cəna, winen kawa bile mba, kwa à ga nə saa pa way ahay fok nə winen dəp nā, na. ² A alay a kə hərak fan bay ata nā, sa gan nga nə do ahay, winen tə way anahan aya təke, hus pə ana bəbay anahan a sa daf anan alay ata awan. ³ Mənuko dukwen matanan re. A alay ata, mənuko kawa gwaslay ahay, aday də tərak ahay bile sə way lelibay aya sa ga bahay pə daliyugo ataya re. ⁴ Əna alay ana Mbərom awan a sla kutok, a slənay anan ahay wan anahan à nay ahay pə daliyugo, do uwar a sə wahay anan. Kə dəfak anan ahay apan anə Tawrita ana Yahuda ahay, ⁵ anga aday à tam anan do aday tinen bile sə Tawrita ataya awan, aday mənuko dukwen dē tərā wan a Mbərom ahay kutok. ⁶ Way a sə dəkay anan kwanay wan a Mbərom ahay ata nā, həna: Mbərom a slənay Apasay ana Wan anahan à mivél a mənuko inde fok, aday Apasay ata a ngaman kutok: «*Abba!*» kawa sa ja nā: «*Bəbay!*» ⁷ Natiya awan, iken bile sə awan sabay, əna wan a Mbərom kutok. Anga nan, ki njad anan way a Bəbay anak Mbərom sə lavan anan zek anə gwaslay anahan ahay ata awan.

Anjahay sə Galatiya ahay a varan ajalay nga anə Pol

⁸ A alay a kwanay kə sənən Mbərom fan bay ata nā, kwanay nə bile sə pəra ahay cara cara, aday pəra ataya dukwen tinen mbərom dīdek

aya bay re. ⁹ Əna həna kə sənen Mbərom zle kutok. U no sa ja adəka nà, Mbərom a san kwanay zle coy. Aka aday, kwanay apan ki men pə way bəle ataya nə kəkəma asa anaw? A nak ikwen sə tərə bile sə way a mənəna məgala ataya asa daw? ¹⁰ Kwanay apan ki gen anan nga anà azar uko ahay pə luvon azar aya awan, pə kiya azar aya awan, aday pə ava azar aya re. ¹¹ Kwanay apan ki pəken upo zlawan. Izəne mer su way uno ma ga a à wulen a kwanay ata kə tərək awan kəriya awan.

¹² Mərək uno ahay, kem ikwen ite, tərən kawa nen awan, anga nen a dukwen, nə tərək kawa kwanay aya re. Ki gen uno ahay awan bay. ¹³ Kə sənen apan zle asanaw, nə dakak ikwen anan ləbara mugom ata mama'am a nà, anga à alay ata nə nen dəvac awan. ¹⁴ Dəvac uno ata kə bənək ikwen mbiyed bayak awan, əna kə kədiyen nen bay, kə liren nen kula bay re. Kə təmihen nen adəka nə lele, kawa kə təmihen nə maslay a Mbərom. Kə təmihen nen nə kawa ana kwanay sə təma anan Almasihu Yesu ata awan. ¹⁵ A alay ata dukwen, kwanay tə ataslay mível a lele. Ataslay mível a kwanay ata həna winen ahaw? Na san zle lele, kī mben apan tiya nà, kə ndihen anan ide a kwanay ahay aday sə vuro anan i nen. ¹⁶ Həna, nə tərək do manide a kwanay, anga

nen sa jak ikwen didek ata daw?

¹⁷ Do sə gədak ikwen mungwalay ataya nà, ta gan may kə jipen tə tinen, əna mənəna nga sa 'am lele awan. Ta ga matanan anga aday tə gəzla mənuko pi zek wa, aday kə jipen tə tinen aya kutok. ¹⁸ Agan may sə japay tu do a azar aya nə lele, kak nga sa 'am a tinen ata lele nà, na. Kwa à ga nə nen tə kwanay, kwa à ga nə nen tə kwanay bay dəp nà, way ata nə lele, u no nə japuko hwiya. ¹⁹ Car uno ahay, nen kawa uwar kutov kə dəlak anan ata awan. Ni njahay matanan hus à luvon aday kə tərən njavar a Yesu Almasihu ahay tə didek aya ata awan. ²⁰ U no sə njahay tə kwanay nə bayak awan, anga aday nà san cəved sa jak ikwen anan didek sə way a təde ni jak ikwen ata awan. Bina, na san awan a ni jak ikwen ayak həna ata sabay.

Ləbara ana atə Saratu tə Hajara

²¹ Kwanay do sa jəka ki gen anan may sə pərahan anan azar anà Tawrita ataya nà, kə slənen way ana Tawrita sa ja ata itəbay kələdaw? ²² A ja nà, Ibərahima nà, wan anahan ahay nə cew. Wan anahan a kərtek a nà, sə wahay nə bile ana Ibərahima sə ngaman Hajara ata awan*, əna wan hinen ata kutok nà, sə wahay nə uwar sə pəzugoy anahan sə ngaman Saratu ata

* 4:22 Ca pə Laataanooji 16.15. † 4:22 Ca pə Laataanooji 21.2.

wanahan.† 23 Bile ata nà, winen a wahay wan anahan nà kawa uwar ahay sa taa wahay ata wanahan, əna uwar sə pəzugoy ata nà, a wahay nà matanan itəbay, anga 6a Mbərom kə zlapak anan anan kurre tə wan ata awan.‡

24 Way ata a dəkak uko anan 'am inde: Uwar ataya cew maya ta ga minje nà ta 'am a Mbərom sa 6an ahay cara cara cew. Hajara, uwar aday bile ata nà, a ga minje ta 'am a Mbərom sa 6an tə Musa à 6əzlom sə Sina. Gwaslay anahan ahay nà fok mə wahay aya nà bile dəkdek. 25 Natiya, Hajara cəna, a ga minje ta 'am mə 6anay a à 6əzlom sə Sina wa ata awan, pə daliyugo sə Arab ahay. Winen a ga minje tə wulen su doh sə Urəsalima sə biten re, anga dō sə njahay uda ataya nà fok bile sə Tawrita aya awan. 26 Əna wulen su doh a Mbərom tə dīdek a nà, Urəsalima hinen, winen à bagəbaga mburom ata awan. Winen nà may a mənuko, aday dō saa njahay uda ataya nà tinen bile aya itəbay. 27 Kawa winen mə vinde awan à Deftere a Mbərom ata, ta wa:

«Iken uwar a dərlay a anan,
kula kə wahak dōwan
itəbay ata awan,
aday kə dəmāk way kawa
uwar sə wahay ahay
itəbay.

Taslay mivel,
anga uwar a ma razl ata
nà,

i njad gwaslay ahay zal uwar a winen ta mbaz anahan mba ata awan.§»

28 Mərak uno ahay, kwanay nà kawa Isiyaku, bina kə tərən wan a Mbərom ahay anga Mbərom kə zlapak anan. 29 A alay ana Ibərahima ata dūkwen, Isəmayel, wan ana Hajara sə wahay kawa uwar sa taa wahay ata, winen apan i bənan mbiyed anà Isiyaku, wan a mə wahay a tə məgala sə Apasay Cəncan ata awan. Həna ata dūkwen, matanan tə mənuko hwiya re. 30 Əna mə vinde awan à Deftere a Mbərom inde nà natiya: «Razl anan uwar a bile ata ta wan anahan a təke. Anga wan sə bile i pa 'am su doh ana bəbay itəbay. Sa saa pa tətə cəna, wan ana uwar sə pəzugoy.*» 31 Natiya kutok, mərak uno ahay, mənuko nà wan sə uwar a bile ata itəbay, əna wan ana uwar aday winen bile itəbay ata kutok.

5

Kə tərən bile ahay bay

1 Almasihu kə təmak nuko à bile ana Tawrita sə Yahuda ahay wa, anga aday dē təra bile ahay sabay. Gen məgala lele, kə viren anan cəved anà dōwan sa ma kwanay à bile sə awan inde sabay.

2 Nen Pol na jak ikwen ayak aday nà, kak a nak ikwen dō ahay tē gədak ikwen mədəndalas cəna, ata way ana Almasihu sa ga anga

‡ 4:23 Ca pə Laataanooji 17.16. § 4:27 Ca pə Esaaya 54.1. * 4:30 Ca pə Laataanooji 21.10.

kwanay ata kà tərak way kəriya awan. ³ Ni jak ikwen panan wa asa, kuwaya kà gəɖak mədəndalas cəna, á gan bəlaray anà zek anahan sə dəfan apan anà 'am ana Tawrita ahay nə fok lele.

⁴ Kwanay dō sə bayak nə Mbərom i ca pikwen pa 'am anahan nə dō didek aya anga kə dəfen anan apan anà Tawrita sə Yahuda ahay ata nà, kwanay tə Almasihu dukwen kə gəzlen. Ki njiden sumor a Mbərom sa gak uko sabay. ⁵ Manay ite, mə dəfan ide nà, anà luvon a Mbərom a saa təra manay dō didek aya tə didek ata kutok. Mbərom i ga matanan nà, anga mə dəfak nga pə Yesu Almasihu coy. Wita nà, way a mi ba tə məgala sə Apasay a Mbərom ata awan. ⁶ Kak dōwan a nə kə japak tə Yesu Almasihu cəna, kwa á ga nə winen ma gad mədəndalas awan, kwa á ga nə winen ma gad mədəndalas a bay, kə tərak way kərtek awan. Way məduwen a cəna, dəfuko nga pə Yesu awan. Adaf nga a mənuko ata i varak uko məgala sə pəlay dō a azar aya re.

⁷ A alay ata nà, ki gen ahay məgala lele. Sə gafak ikwen 'am sə pərahan azar anà didek ata nə wayaw? ⁸ Dōwan a sa njak kwanay sa ga way matanan ata nà, Mbərom a sə ngamak ikwen pə cakay anahan ata bay asanaw? ⁹ Dō ahay ta taa ja nà: «Wudah mənjoek cəna, a zlambar anan nuko nə fok.» ¹⁰ A ga

upo dukwen ki bayiken nə kawa nen, anga mənuko a fok də japay nə tə Bahay a mənuko Yesu Almasihu. Na san zle re, dōwan a sa njak kwanay ata nà, kwa á ga nə winen waya, Mbərom i gan sariya.

¹¹ Mərak uno ahay, nen nə ni ga wazo ta sa jan anà dō ahay nà, gəduko mədəndalas aday Mbərom i sa təma mənuko bay. Kak abay matanan nà, dō ahay ti bəno mbiyed sabay, aday amac a Yesu sa mac pə dədom ata i cəfan atan sabay. ¹² Dō sa njak kwanay sa ga way matanan ataya nà, u no nə suwan tə dadasl anan zek a tinen məzawal awan!

¹³ Mərak uno ahay, Mbərom a ngamak ikwen aday kə tərən bile sə Tawrita ahay bay. Əna a nan sa ja nà, həna ki mben apan sa ga way sə ubor si zek a kwanay ahay cukutok bay re. Əna pəlen zek ahay lele adəka, aday gen anan mer su way i zek ahay re. ¹⁴ Nga sa 'am a sə japay anan Tawrita fok cəna, həna: «Pəlay anan dō sə cakay su doh anak kawa iken sə pəlay anan nga anak ata awan.*» ¹⁵ Əna, kak kwanay apan ki rəcen zek ahay ta slan, kwanay apan ki pen zek ahay kawa way sə kiβe ahay asa nà, gen anan ngatay i zek a kwanay bina, ki saa sədəken zek ahay kutok.

Apasay Cəncan a, tə mivəl su dō zəzən awan

* 5:14 Ca pə Farillaaji Lewin'ko'en 19.18.

16 Na ja nà, Apasay Cəncan a â lagay kwanay tə cəved awan. Ki gen matanan cəna, ki pərihen anan azar anà cəved sə ubor si zek a kwanay ahay sabay. 17 Way ana ubor si zek su dō sa gan may cəna, tə japay tə way mbala ana Apasay Cəncan a sa gan may ata bay. Way ana Apasay Cəncan a sa gan may ata ite dukwen, tə zlangar tə way mbala ana ubor si zek su dō sa gan may ataya bay re. Way ataya cew maya nə tə ngəle nga i zek ahay bay. Anga nan, kula ki gen anan way a kwanay sa gan may sa ga ataya bay. 18 Kak sə lagay kwanay nà, Apasay Cəncan a cəna, məgala ana Tawrita inde pikwen sabay.

19 Way ana ubor si zek sa gan may dō ahay tã ga nə a san zek zle: vuwar, aján uho, aga mədigwed tə cəved ahay cara cara, 20 ahəran nga anà pəra ahay, madan, anan ide i zek ahay, atəre, sərak, aga mivel, abayakan way à nga anahan dəkdek, agəzla zek, 'am sə wan bahay, 21 ubor, avaway nga, agəsle lelibay aya awan, aday aga way mənjadak aya matanan bayak awan. Na jak ikwen panan wa à alay ata awan, hənəni mənahan ayak maza re: Dō sa ga way matanan ataya nà, ti zla à bahay a Mbərom inde kulibay.

22 Əna way ana Apasay Cəncan a sa gan may à njahay à mivel su dō inde ataya nà, asan zek, ataslay mivel, zay, munapanaw,

lele, sumor, didek, 23 anjahay səkəffe, aday agan nga anà zek. Tawrita nà, kə gafak anan 'am anà dō sa ga way matanan ataya itəbay jiga awan. 24 Dō ana Almasihu Yesu ahay nà, tə gucek anan way sə ubor si zek lelibay ataya à nga wa, kawa tə darak atan ayak pə dədom mə zləngad ata awan. 25 Sə varak uko sifa nà, Apasay Cəncan awan. Kak matanan cukutok nà, lele saa lagay mənuko pə cəved dukwen, winen a re. 26 Də həran nga anà zek bay, dā ga way sə cəban anà dō a azar a bay, dā ga sərak pə dō azar aya bay re.

6

Muko anan zek i zek ahay

1 Mərak uno ahay, kə cinen anan anà dōwan a winen apan i ga ines cəna, kwanay aday Apasay a Mbərom a lavak ikwen nga ataya nà, men anan pə cəved lele awan asa, əna tə mivel səkəffe awan. Əna gen anan nga anà zek a kwanay aya awan. Bay nà, ki sa slihen uda re. 2 Men anan zek i zek ahay à dəcə a kwanay ahay inde. Kak ka sak i gen matanan cəna, ata kə dəfen anan apan anà 'am a Almasihu a kutok.

3 Kak dōwan a kə bayakak nə winen dō məduwen a aday winen dō kəriya cəna, kə sapatak anan nga anahan.

4 Kuwaya à ca pə azla anahan awan aday. Kak winen lele nà, ata i taslay anan mivel ti mer su way anahan a sa ga tə alay anahan awan, bina,

anga a lavay anan mer su way anahan ta su do hinen ata bay. ⁵ Kuwaya a tihen nga na, ana mer su way anahan a sa ga pa 'am a Mbərom, aday a fadan gugo ata awan. ⁶ Dowan a winen apan i təkakan anan way ana do a Yesu ahay cəna, do a Yesu ataya tē gəzla anan way a tinen ahay fok tē dōwan ata awan.

⁷ Kā sapiten nga a kwanay ahay bay, dōwan sa mba apan sə gəsle anan tē Mbərom na, ibay. Kuwaya i halan nga na, ana way anahan a sa casl ata awan. ⁸ Kak a ga nə way sa zlan a nga i zek ahay dəkdek, i mac nə tē way ataya awan. Əna kak a ga nə way sa zlan a nga ana Apasay a Mbərom na, i mac itəbay, əna Apasay a Mbərom i varan sifa sa ndav bay ata awan. ⁹ Kak matanan cukutok na, pərahuko anan azar sa ga way lele aya awan, dā ya nga bay. Anga kak dā yak nga sa ga way a lele ataya bay cəna, a alay inde na, di saa njad anan way lele aya awan. ¹⁰ Anga nan, həna na, alay a inde anga aday dā gan way lele aya ana do ahay fok, mə zakan a ana mərak a mənuko do sa daf nga pə Yesu Almasihu ahay ataya awan.

'Am mədakwidok aya awan

¹¹ Ənga, cen pə way uno a sə vindek ikwen ayak a anaya aday, nə vindek ayak nə bərzlozlo tē alay uno awan.

¹² Sa gak ikwen bəlaray sa gad mədəndalas na, do sa gan may tē zlan a nga ana

do ahay fok ataya awan. Ta ga matanan na, anga aday tē njad dəcə anga sə dakay anan amac a Yesu Almasihu pə dədom mə zləngad ata bay cəna coy. ¹³ Kwa tinen aya dukwen, tē dafan apan ana Tawrita ana Yahuda ahay bay re. A nan atan nə kwanay kē gəfen mədəndalas anga aday tē həran nga i zek anga kē bənen atan a 'am wa. ¹⁴ Nen ite na, ni həran nga ana zek na, si anga amac ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu pə dədom mə zləngad ata awan. Pi nen na, way sə daliyugo a anan ataya fok tē tərak kawa way kəriya aya awan anga amac anahan. Nen a dukwen, nə tərak kawa do ma mac a pa 'am sə way sə daliyugo ahay re. ¹⁵ Kwa dōwan a nə ma gad mədəndalas awan, kwa dōwan a nə ma gad mədəndalas a itəbay, a ga awan ibay. Way sa mak uko zek cəna, təruko do wiya aya awan. ¹⁶ Do sə pərahan azar ana way uno sa ja ataya, aday do a Yesu ahay a wulen ana Isəra'ila ataya dukwen, Mbərom a varan atan zay anahan, aday tē gan i zek wa.

¹⁷ A ban pə həna anan wa cəna, dōwan a sa bəno mbiyed tē awan sabay, anga vivay a pi zek uno həna ataya tē dakay anan nə nen do a Yesu coy. ¹⁸ Mərak uno ahay, Bahay a mənuko Yesu Almasihu a gak ikwen sumor anahan ite. Amen.

**Derewel a Pol sə
vinden ayak anà dō
sə
Efesus ahay
Adakay way pə
deftere a anan**

A alay ata nà, Efesus winen wulen su doh mæduwen awan. Pol a dakan atan anan ayak anjahay su dō a Yesu ahay kə tərak à səkəffe inde pə kərtek a nà, lele anga way a Yesu sa ga anga dō ahay ata awan. Kwa â ga nə tinen Yahuda ahay, kwa â ga nə tinen Yahuda ahay itəbay, tə tərak kərtek anga sləmay a Yesu Almasihu. Asa Pol a dakan atan anan ayak way sə gəzla anan pi zek wa anjahay kwakwa à atahasl inde ata awan, tə anjahay wiya həna Apasay Cəncan a sa var ata awan. Matanan, Pol a dakan atan anan anjahay a wiya ata kutok.

Nga sa 'am ahay

Adazlan sa 'am ahay (1.1-23)

Almasihu winen apan i japay anan dō anahan ahay (2.1 - 3.21)

Anjahay su dō sə jiyjay ahay (4.1 - 6.24)

Aja 'am

¹ Sə vindek ikwen ayak derewel a anan nà, nen Pol, dō maslan a Yesu Almasihu, Mbərom sə walay, kawa anahan a sa zlan à nga ata awan. Nə vindek ikwen ayak anà kwanay dō a Yesu ahay à Efesus ata awan,

kwanay dō sa daf nga pə Yesu Almasihu ahay aday mə japay a tə winen awan, ata re. ² Mbərom Bəbay a mənuko tə Yesu Almasihu Bahay a mənuko tà gak ikwen sumor aday tə varak ikwen zay a tinen.

Sumor a Mbərom sa gak uko tə alay ana Yesu Almasihu

³ Həruko anan nga à Mbərom Bəbay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu. Anga bə Mbərom a kə dafak puko alay sə bahay anahan tə way ahay cara cara, anga mənuko mə japay aya tə Yesu Almasihu. ⁴ Mbərom a walay nuko dō anahan ahay nà, kurre daliyugo a dukwen mə ndakay a fan bay. A walay mənuko nà, anga aday dē təra dō anahan ma ga nga aya awan, aday dē təra dō mənəna ines ahay pa 'am anahan a kutok. Mbərom nà, kə pəlak nuko wanahan, ⁵ kwa həna kabay, kə gak anan may sə təra mənuko wan si zek anahan aya, ti mer su way a Yesu Almasihu sa ga. Wita nà, way anahan a sa gan may ata awan, a zlan à nga nə matanan.

⁶ Mbərom a a ga matanan ata nà, anga aday dē həran nga, anga sumor anahan a bayak a sa gak uko ata awan. A varak uko nə kəriya awan, anga mənuko mə japay aya tə wan anahan ləliwe ata awan. ⁷ Winen kə bəmbadək ahay mənuko à alay a Fakalaw wa, tə mez anahan, aday kə pəsek uko anan ines ahay. Natiya, mənuko mə japay aya

tə winen. Mbərom a kak uko anan ahay sumor anahan lele məduwen ata nà, matanan. ⁸ Winen kà gak uko sumor bayak a ta sə təra mənuko dō kəlire* aya aday dō ma san way aya kutok. ⁹ Natiya, a dəkak uko anan way anahan a abay mi dər a kwakwa ata awan. Way a mi dər a, way a Mbərom sa gan may sa ga ata nà, a kay anan ahay uho tə Yesu Almasihu. ¹⁰ Way ata nà, alay a kà slak cəna i halan nga anà way ahay fok ù vo su dō kərtek, way sə bagəbaga mburom ahay, tə way sə daliyugo aya təkə fok. Aday Yesu Almasihu a kərtek i təra bahay a pa nga sə way ataya fok.

¹¹ Mənuko nà, də njadak magwagway sə sifa mbala ana Mbərom a sə lavay a zek kurre ata, anga mənuko mə japay a tə Yesu Almasihu. A walay mənuko nà, kurre, anga kà zlak anan à nga, anà winen awan. Mbərom a varak uko magwagway ata nà, anga a ga way ahay fok nà, kawa sa zlan à nga, ¹² aday dō ahay tē həran nga anà mazlaḅ anahan anga mənuko. Manay nà, dō sa lah sa ba Yesu Almasihu ataya awan. ¹³ Kwanay ite dūkwən, kə jipen tə Yesu à alay a kə slənen ləbara sa 'am dīdek awan, ləbara mugom a mbala anà Mbərom sa tam anan dō ahay ata awan. Anga kwanay kə dəfen nga pə Al-

masihu tə mivəl kərtek a nà, Mbərom dūkwən a varak ikwen Apasay anahan Cəncan a kawa anahan a sə zlapay anan ata awan. Matanan, a dəkay anan nə kwanay dō anahan ahay. ¹⁴ Apasay anahan a sə varak uko kurre ata nà, a dəkak uko anan dī i njad anan way a Mbərom a sə lavak uko anan zek à bahay anahan inde zanaka ata awan.

Pol a ga amboh anga dō sə Efesus ahay

¹⁵ Anga nan kutok, nə ngəran anà Mbərom bayak a, anga kwanay. Bina nə slənek, kwanay apan ki dəfen nga pə Yesu Almasihu Bahay a mənuko hwiya, aday nə sləne dūkwən, asan zek a kwanay inde bayak a anga dō a Yesu ahay re. ¹⁶ Matanan, nen apan ni gan amboh à Mbərom anga kwanay cəna, nə mbədək anan à nga wa sə ngəran anga kwanay bay re. ¹⁷ Nen apan ni gan amboh anà Mbərom Bəbay a Bahay a mənuko Yesu Almasihu, winen dō sə mazlaḅ, anga aday à varak ikwen kəlire, à kak ikwen zek, aday kə sənən anan acəkan. ¹⁸ Nen apan ni gan amboh asa re, anga aday à cədək ikwen anan abayak nga sa san magwagway anahan a sə ngamak ikwen apan ata awan. Aday kə sənən, magwagway a kwanay a saa njad ata nà, way lele a sə zalay way ahay fok, i varak ikwen anan. Ki njiden anan

* 1:8 Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

pə kərtek a tu dō a Yesu azar aya fok.

¹⁹ Na ga amboh asa re nà, anga aday kə sənən anan məgala anahan. Tə məgala ata nà, i mak uko zek anà mənuko, dō sa daf apan nga ahay. Mbərom a kay anan ahay məgala anahan ata uho nà, ²⁰ ta sə slabakay anan ahay Yesu Almasihu à məkə wa, aday ta sə varan man sə njahay sə mazlaḅ pə cakay anahan à mburom ata awan.

²¹ A man ata kutok, Yesu a lavan nga anà maslay a Mbərom ahay fok, tə bahay a tinen aya təkə fok, tatə məgala sə way ahay fok, tə mazlaḅ a tinen aya təkə fok re. Sləmay anahan a ndar à man ata nà, zal sləmay ahay fok, kwa hənə, kwa pə uho sa nay ata dukwen, sləmay saa zalay anahan nà, ibay re. ²² Mbərom kə varak anan anan way ahay fok à alay anahan inde, natiya Mbərom a daf anan bahay a pa nga sə way ahay fok, aday bahay a pa nga su dō anahan ahay re. ²³ Dō anahan ataya nà, tə tərak zek ana Almasihu awan, aday sə njahay i zek anahan ata inde nà, winen, kawa anahan sə njahay à kwa ma inde anaw ata fok, aday kwa aha fok ata re.

2

Sumor a Mbərom sə varan sifa anà dō ahay

¹ A alay ata nà, kwanay kawa dō ma mac aya pa 'am a Mbərom, anga ki gen ahay way lelibay aya awan,

kwanay dō mi nes aya re. ² Kə pərihen anan ahay azar nà, anà cəved su dō sə daliyugo ahay. Kə dafen anan ahay apan anà bahay sə apasay lelibay aya awan, winen sa ga bahay pa nga sə apasay ahay à wulen ana atə bagəbaga mburom tə daliyugo ata awan. Sa ga mer su way hənə à wulen ana dō sə dafan apan anà Mbərom bay ataya dukwen, apasay a lelibay ata re. ³ A alay ata nà, mənuko a fok dukwen dā gak ahay way lelibay aya kawa dō ataya re, də pərahak anan ahay azar anà ubor si zek a nuko ahay. Də gay ahay nə way sa zlan à nga anà abayak nga a mənuko ahay dəkdek. Anga mer su way a mənuko ma gay a lelibay ataya nà, abay Mbərom i ga puko mivel kawa anahan sa ga pu dō a azar ataya fok re.

⁴ Ənə cəkəbay matanan bay, adəka nà, mənuko dā gak anan i zek wa anà Mbərom, kə pəlak nuko cəvedəbay. ⁵ Kwa abay mənuko kawa dō ma mac aya anga ines a mənuko ahay dəp nà, kə varak uko sifa wiya awan. A sifa ata inde nà, mənuko mə japay a tə Yesu Almasihu. A tam kwanay nə ta 'am kəriya awan, anga sumor anahan. ⁶ Mbərom a kə slabakak nuko à amac wa pə kərtek a tə Yesu Almasihu awan, anga mənuko mə japay a tə winen. A varak uko man sə njahay à mburom pə cakay anahan pə kərtek a tə Yesu Almasihu. ⁷ Mbərom a gak uko sumor ata tə alay

ana Yesu Almasihu nà, sɛ ɔakay anan pà sɛ viyviya a nà, sumor anahan a zalay way ahay fok. ⁸ Mbərom a tam kwanay nà, ta 'am kəriya awan, anga kə ɔəfen nga pə winen, bina anga lele sɛ awan a kwanay a inde ata bay. A gak ikwen sumor ata ⁹ pi mer su way a kwanay lele aya bay nà, angamaw? A ga nà, anga aday ɔəwan à sa njad sɛ zlapay anan bay fok. ¹⁰ Mbərom a ga matana aday nà, anga mənuko aya ɔukwen, mer su way anahan aya awan. A tɛra mənuko ɔə wiya aya nə tɛ alay a Yesu Almasihu, anga aday ɔə njad sa ga mer su way lele aya kutok. Mer su way a lele ataya nà, Mbərom a a lavay anan zek nà, kurre, anga aday ɔə njad sa ga atan.

Də tərak zek kərtek a tɛ Yesu Almasihu

¹¹ Əna bayiken pə anjahay a kwanay à alay ata aday. Kwanay nà, Yahuda ahay bay, kwanay ɔə su kon azar aya awan. Yahuda ahay ta ca pikwen nà, kwanay ma gad mədəndalas aya itəbay. Anga ta jan anà nga a tinen nà, tinen ɔə ma gad mədəndalas aya awan. Cəkəbay aday agad mədəndalas a tinen ata nə sɛ sluwed si zek ɔəkɔəfok. ¹² Matanan, na jəka bayiken pə anjahay a kwanay a à alay ata aday nà, anga à alay ata nə kwanay ɔə ɔəren ɔəren aya pi zek wa tɛ Almasihu. Kwanay mədurlon aya à wulen sɛ Isəra'ila ahay inde. Mbərom a ɔəan 'am ta sɛ

zlapan anan tɛ way anà Isəra'ila ataya nà, kwanay uda ibay. Awan a a kwanay a inde ite kə ɔəfen anan ahay ide nà, ibay. Bina kwanay mə njahay aya pə daliyugo, aday kə sənən Mbərom bay re. ¹³ A alay ata nà, kwanay abay ɔəren pi zek wa tɛ Mbərom, əna hənə kutok nə kwanay mə japay aya tɛ Yesu Almasihu, anga kə mbəɔək anan mez anahan. Hənə kwanay bəse tɛ Mbərom kutok.

¹⁴ Hənə nà, Almasihu kə varak uko zay anà mənuko a fok, anga tɛ amac anahan nà, kə mbəzlak a wa jal sɛ səɔək a sɛ gəzla Yahuda ahay pi zek wa tɛ zahav a azar aya ata awan. Winen nà, zay a hənə à mamasl a nuko inde ata kutok. ¹⁵ Aday a mbazl anan wa məgala ana Tawrita pi zek ta nga sa 'am anahan aya awan. Matanan, a japay anan Yahuda ahay pi zek tɛ zahav azar aya, a tɛra atan kərtek kutok. Tə tərak zahav wiya awan anga ajapay a tinen tɛ Yesu Almasihu, a zlah anan məlmal a tinen, tɛ njadək zay à wulen a tinen. ¹⁶ Anahan sa mac pə ɔəɔədom mə zləngad ata nà, kə zəɔək anan ana ide à wulen a tinen wa, a japay anan zahav ataya, tɛ tɛra zahav kərtek, aday a zlah anan məlmal ana zahav ataya tatə Mbərom a kutok. ¹⁷ A nay ahay pə daliyugo nà, sɛ ɔakay anan nə zay inde anga manay Yahuda ahay, ɔə a bəse tɛ Mbərom ataya awan, aday zay inde anga kwanay ɔə su kon aya azar a, kwanay

abay dāren tē Mbərom ataya re. ¹⁸ Anga winen kutok, na wa mənuko a fok dī mba apan sē hədək pə cakay a Mbərom Bəbay a mənuko tē gədan sē Apasay Cəncan a kərtek a ata awan.

¹⁹ Anga nan kutok, kwanay kē tēren mbəlok ahay kabay mədurlon ahay sabay. Kwanay à gulom su doh a Mbərom inde kawa dō a Yesu azar aya re. Kwanay wan sē agay ahay kutok. ²⁰ Anga nan re, kē tēren kon aya hēna mi dēzl aya à dādon su doh a Mbərom inde ataya awan. Doh ata nā, saray anahan ma pak a dukwen tu dō maslan a Yesu ahay aday tu dō maja'am a Mbərom ahay re. Yesu Almasihu a ta nga anahan a sē tēra kon sē mide awan. ²¹ Anga winen a kutok, a mbazl bay, a tavay lele, aday winen apan i jubay, i tēra doh sē mazlaḅ a Mbərom cəncan awan, aday Bahay Mbərom i njahay uda awan. ²² Kwanay nā, mē japay aya tē winen. Anga nan, kwanay nā, kon a mē baslay aya i zled su doh ata inde, aday Apasay a Mbərom i njahay ù doh ata inde kutok.

3

Mer su way a Pol sa ga anga dō su kon azar aya awan

¹ Anga nan kutok, nen Pol dō si mer su way ana Yesu Almasihu, nen à dangay hēna nā, anga kwanay dō su kon azar aya awan. ² Ba kē slēnen anan coy asanaw, Mbərom kē varak uno mer su way

sē dākak ikwen anan sumor anahan ma ga awan anga kwanay. ³ Mbərom kē tēbak uno anan ide pē way anahan abay mi dēr a ata awan. Hēna, na jak ikwen ayak panan mənjoek. ⁴ Kwanay apan ki jingen 'am uno a anan nā, ki i sēnen ide uno kē tēbak sa san way a Mbərom a mi dēr a pē Yesu Almasihu ata awan. ⁵ Kwakwa ata nā, Mbərom kē kak atan anan ahay uho anā dō ahay bay. Əna hēna kutok, tē alay ana Apasay Cəncan awan, kē kak anan ahay uho lele anā dō maslan anahan cəncan aya awan, aday anā dō maja'am anahan ahay re. ⁶ Way a abay mi dēr ata nā, hēna kutok: Way a Mbərom a sē zlapan anan abay ana Yahuda ahay dəkdek ata nā, kwanay dō su kon azar aya dukwen ki njiden anan ite re. Kwanay tē Yahuda ahay kē tēren nē zahav kərtek. Aday way a Mbərom sē zlapay anan i varan anā dō a Yesu Almasihu ahay ata nā, i varak ikwen anan re. Way ataya fok, kē njiden atan nā, anga kē dēfen nga pē ləbara mugom awan.

⁷ Mbərom kē gak uno sumor, ta sē vuro mer su way anahan sē dākan atan anan ləbara mugom ata anā dō ahay tē mēgala anahan. ⁸ Nen nā, dō ma va alay i zek a à wulen su dō a Yesu ahay inde fok. Tē winen ata tēke dukwen Mbərom kē gak uno sumor sē vuro mer su way sē dākan anan anā dō sē pēra ahay, zlile sē way a

lele aya à Yesu Almasihu inde ata awan. Zlile sə way ata nà, mæduwen awan, dōwan i mba apan sa ndav anan wa sa san anan bay. ⁹ Mbərom kà gak uno sumor asa, sa kay anan ahay à jiyjay anahan inde nà, way a mi dər ata i ga zek nə kəkəməw. Mbərom dō sə ndakay way ahay fok ata, a dər anan way ata kurre. ¹⁰ Əna həna nà, Mbərom kà kak anan ahay way a mi dər ata tə alay ana dō a Yesu ahay, anga aday maslay a Mbərom ahay tə bahay a tinen ahay à bagəbaga mburom inde ata, tã san kəlire a Mbərom inde pə way ahay fok. ¹¹ Mbərom a ga anan. Aday a ga anan way ata tə alay ana Yesu Almasihu, Bahay a mənuko. ¹² Natiya awan, mənuko mə japay a tə Yesu Almasihu, aday dā daf nga pə winen re. Anga nan, dī mba apan sə hədek pə cakay a Mbərom mənəna ajəjar kutok. ¹³ Nen apan ni gak ikwen amboh, mbac ā saa slahay pikwen wa anga dəcə uno ahay sa ga anga kwanay ata bay. Dəcə uno ataya tē gəbak ikwen ahay adəka nà, ataslay mivél, anga dəcə ataya ti mak ikwen zek bayak awan.

Asan zek ana Yesu Almasihu anga mənuko

¹⁴ Anga nan kutok, həna nen apan ni gan amboh anà Mbərom Bəbay a mənuko anga kwanay tə mivél kərtek awan. ¹⁵ Zahav su dō anahan ahay fok, kwa à bagəbaga mburom, kwa pə daliyugo, Mbərom winen bəbay a tinen

fok. ¹⁶ Nen apan ni gan amboh nà, anga aday Apasay anahan ā varak ikwen məgala à mivél a kwanay inde sə pərahan azar anà cəved anahan. Anga winen bahay sə mazlaḅ, məgala inde apan. ¹⁷ Na gan amboh dukwen, aday Yesu Almasihu ā njahay à mivél a kwanay inde sə coy anga kə dəfen apan nga. Na gan amboh asa nà, anga aday kə sənən zek ahay à asan zek a Mbərom inde. Ki gen matanan nà, ki tərən dō məgala aya awan, kawa dədazl sə way ma ha sləlay a lele ata awan, aday kawa doh ma pak saray a lele ata re. ¹⁸ Matanan, kwanay tu dō a Yesu ahay fok ki njiden məgala sa san asan zek ana Almasihu anga mənuko. Kwa aha, kwa siwa, kwa kəkəma fok, asan zek anahan nà, inde tə mənuko hwiya. ¹⁹ Na gan amboh asa re, anga aday kə sənən asan zek ana Almasihu, way a sə zalak uko məgala sa san anan cərah ata awan. Ata nà, Mbərom i rah kwanay tə way a ma rah aya à winen inde ata awan.

²⁰ Mbərom a, dō sa mba pə way ahay fok ata, i ga way zal mbala anà mənuko sa mba apan sə bayak, kabay sə cəcə panan ataya awan. I ga nə tə məgala anahan a sa ga mer su way a à mivél a nuko inde ata re. ²¹ Həruko anan nga, anga mer su way anahan a ma ga mæduwen ataya à wulən su dō anahan ahay inde tə alay ana Almasihu Yesu ata awan. Həruko anan nga pa sə

viyviya awan. Amen!

4

Taruko zek karterek

¹ Natiya awan, hēna nen à dangay nà, anga nen dō si mer su way ana Yesu Almasihu. Anga nan, u no sa jak ikwen ayak hēna nà, azla a kwanay ā ga nē kawa tēde ana dō a Mbərom mē ngamay aya ata acəkan. ² Kawa sa ja nà, nihen a nga a kwanay à mēndak səver. Təren dō səkəffe aya awan, dō sə munapanaw ahay, aday səmen anan anà way ahay à wulen a kwanay inde tē asan zek awan. ³ Rəzlen anan à nga wa, anga aday ajapay ana Apasay a Mbərom sə varak uko ata ā nes bay. Zay ā tərak ikwen lifer sə japay kwanay awan. ⁴ Dō a Yesu ahay nà, tē tərak zek ana Almasihu a karterek, aday zek ata dukwen karterektəkke coy. Apasay Cəncan a dukwen, winen karterektəkke. Way a Mbərom a sə ngamak ikwen apan ata dukwen aday kē dəfen anan idē ata nà, winen karterektəkke re. ⁵ Bahay a mənuko a dukwen karterektəkke, adaf nga a mənuko pə Mbərom dukwen karterek a re. Aday baptisma a mənuko sa ga ata dukwen, karterek a re. ⁶ Dē hēran nga dukwen anà Mbərom a karterek a ata awan, winen Bəbay sə dō ahay fok. Winen Bahay a pa nga sə dō ahay fok. Winen apan i ga mer su way tē dō ahay fok,

aday winen mē njahay a à dō ahay inde fok re.

⁷ Mənuko fok dē njadak mēgala sa ga mer su way kawa sa zlan à nga anà Almasihu, dōwan a sə varak uko anan ata awan. ⁸ Anga nan, 6a mē vinde awan à Deftere a Mbərom inde kwakwa nà, natiya:

«À alay anahan sa ján way anahan à mburom ata nà,
a mbasay pu dō manidē anahan ahay,
a ra anan dō ma ban ataya à alay,
aday a varan mēgala anà dō ahay kutok.*»

⁹ Aday 'am a «a ján way anahan à mburom» ata, a nan sa ja nē maw? Kawa sa ja nà, 6a kē dazak ahay kurre pə daliyugo dezl à mēke. ¹⁰ Aday dōwan a sə dazay ahay à mburom wa pə daliyugo ata nà, winen dōwan a sa ján way anahan kwa à bagəbaga mburom anga aday ā rah anan wa way ahay fok kutok.

¹¹ Aday sə gəzlan mēgala si mer su way anà dō ahay fok dukwen, winen awan. A varan anà dō azar aya awan, mēgala sə tēra dō maslan ahay, anà dō hinen ahay, mēgala sə tēra dō maja'am a Mbərom ahay, anà dō hinen ahay, mēgala sə dakan anan ləbara mugom a anà dō ahay, aday anà dō azar aya ite, mēgala sə njahan pa 'am wa anà dō ahay ta sə tətakan atan anan way anà dō ahay re. ¹² A gəzla mēgala ata matanan

* 4:8 Ca pə Jabuura 68.19.

ata nà, anga aday dō ataya tã man zek anà dō a Yesu azar aya fok sa ga mer su way a Mbərom. Ata dō a Yesu ahay, kawa sa ja nà, zek ana Almasihu awan, i zla pa 'am pa 'am, ¹³hus mənuko a fok dī tēra dō mē japay aya pə kərtek a à cəved sa daf nga pə Yesu Wan a Mbərom, aday sa san winen a kutok re. Ata dī tēra dō a ma san nga aya awan, aday anjahay a mənuko jiga i tēra kərtek a tē ana Almasihu a kutok.

¹⁴A alay ata nà, dī tēra kawa gwaslay ahay sabay. Aday atatak way mungwalay aya i mba apan sa bal mənuko kawa kwalalan, aday mad sa ga anan alay pa nga sə a'am ata sabay re. Dō sə wurwer ahay ti mba apan sə dursak uko nga sabay re. ¹⁵Əna sənuko zek ahay, juko anan dīdek sa 'am a Mbərom anà zek ahay adəka. Matanan, mənuko apan dī tēra dō mē jəra aya kawa Almasihu awan, winen pa nga a nuko fok. ¹⁶Mənuko nà, zek ana Almasihu. Sə japay anan hawal si zek ahay pə kərtek a nà, winen awan. Di ga a minje ti zek su dō nà, anga hawal si zek ahay fok ta ga mer su way nə pə kərtek awan. Ata zek dukwen i har lele. Matanan re, dō ana Almasihu ahay tē pəlak zek ahay nà, ti har pə cəved a Mbərom fok lele.

Anjahay wiya awan, anga mənuko mē japay aya tē Almasihu

¹⁷Natiya hēna 'am a inde məduwen a nen apan ni jak ikwen anan ayak tē sləmay ana Bahay a mənuko. U no nà, gen anan nga anà 'am a anan lele: Kā sa pərihen anan azar anà azla su dō sə pəra ahay bay, anga abayak nga a tinen a nà, pə way kəriya aya awan. ¹⁸Abayak nga a tinen a nà, i ide zənzen a inde. Tinen ta san pa 'am sə sifa a Mbərom sa var ata bay, anga asəder a tinen pa 'am anahan. ¹⁹Waray a gan atan sa ga mer su way lelibay aya bay jiga awan. Ta var anan nga a tinen sa ga nà, way sə ubor si zek a tinen ahay dəkdek, aday tē pərahan anan azar dukwen anà way sə mível a tinen ma ga waray aya dəkdek re.

²⁰Əna kwanay nà, kə tətiken pə Almasihu wa nà, anjahay matana ata bay. ²¹Na san zle, kə slənen anan ləbara anahan, kə təmihen anan re. Aday tē tatakak ikwen anan way dīdek aya awan, way dīdek aya mbala ana Yesu Almasihu. ²²Tē dəkak ikwen anan nà, sə mbəsak anjahay a kwanay a sə kwakwa lelibay ataya awan. Anga anjahay a kwanay sə kwakwa ata nà, kə nəsək a mível a kwanay anga ubor si zek sa njak kwanay ahay. ²³Hēna nà, mbəsiken anan abayak nga a kwanay ahay, anga aday Apasay a Mbərom a mbədahak ikwen anan mível. ²⁴Pərihen anan azar anà azla wiya awan, anga Mbərom a kə tərak kwanay dō wiya aya ma ga

minje aya tə winen awan, anga aday kâ taren do didek aya, do sa ga way tə cəved aya awan, do cəncan aya re.

²⁵ Anga nan kutok, həna nà, kâ gəden mungwalay sabay. Jen anan i zek ahay nà, 'am didek awan, anga mənuko də japak pi zek kərtek awan.

²⁶ Way kâ cəbak ikwen nà, kâ sa gen mivel aday sa ga way lelibay aya bay. Pac i sa slahay ù doh nà, way a sə cəbak ikwen ata nà, â ndalay. ²⁷ Bina kâ sa mbiken anan cəved anà Fakalaw sa ga mer su way à kwanay inde bay. ²⁸ Kak do sə akar inde à wulen a kwanay nà, â mbəsak akar nə səfek. A rəzlan à nga wa sa ga adəka nà, mer su way lele awan. Ata i njad anan way, aday winen dukwen i mba apan sa man zek anà do aday way a kəcan atan ataya ite. ²⁹ Kâ nəsən anan 'am anà zek ahay bay. Jen anan i zek ahay nà, 'am lele aya, tədə sa man zek anà do sa pak sləmay ahay. ³⁰ Way sə cəban anà Apasay a Mbərom Cəncan ata nà, kâ si gen bay, anga Mbərom a ga pikwen vivay anahan sə dakay anan kwanay do anahan ahay nə tə winen awan. I sa tam kwanay pa sə viyviya dukwen, tə winen a re. ³¹ Kâ dəfen 'am ahay pə mivel bay. Awan à sa cəbak ikwen bay. Kī gen mugo bay re. Kā sa ngərzen pi zek ahay bay, aday kâ sa gənihen anan i zek ahay bay re. Aday kâ si gen anan sədək i zek ahay sabay jiga awan. ³² Matana awan,

gen anà zek ahay adəka nà, way sumor aya awan. Sənen zek ahay re, aday pəsən anan anan ines i zek ahay, kawa ana Mbərom a sə pəsek ikwen anan anga Yesu Almasihu ata awan.

5

Anjahay à jiyjay a Mbərom inde

¹ Kwanay nà, wan a Mbərom ahay, aday a pəlay kwanay re ata awan. Anga nan, sumor a nà, anjahay a kwanay à ga minje tə ana Mbərom awan. ² Gen asan zek kwa siwa siwa fok, kawa ana Yesu Almasihu a sə pəlay mənuko ta sa mac anga mənuko ata awan. A var anan sifa anahan kawa way ma gad dūngo awan, mə varan a anà Mbərom, aday a zlan à nga à Mbərom re ata awan.

³ Həna nà, kwanay kə taren do a Yesu ahay coy. Anga nan, way lelibay aya kawa adah uho, way ma ga waray azar aya awan, awahay ubor pə way sə do ahay fok nà, dōwan à sa slaf sləmay a à wulen a kwanay inde kwa mənjoek bay. ⁴ Aday asa, dōwan à sa nes 'am bay, dōwan à sa cəcap 'am bay, aday dōwan à sa kəlap 'am lelibay aya kəriya bay re. Sumor a nà, miresl a kwanay ahay tē ngəran anà Mbərom adəka. ⁵ Kə sənen apan zle, do sa dah uho ahay, tu do sa ga way ma ga waray ataya fok nà, ti njad sə njahay à bahay ana atə Almasihu tə Mbərom inde bay. Do sə wahay ubor pə way sə do ahay

ahay dukwen, ti canan pə ide wa anà bahay a Mbərom bay jiga re. Anga way a tinen a sə wahay apan ubor ata a zlan atan à nga zal zek a Mbərom awan, tə dəfan apan nə kawa way sə pəra a tinen.

⁶ Anga nan, kâ sa bənen anan à 'am wa anà dō sa njak kwanay ta 'am sə mindel ahay ata bay. Bina Mbərom a ga mivel pu dō sa ngam sə təma 'am anahan bay ataya nà, anga jəba sə way a tinen a sa ga sə mindel ataya awan.

⁷ Matana kutok, jəba su dō ataya nà, kâ sa jipen tə tinen a bay jiga awan. ⁸ A alay ata nà, kwanay i ide zənzen a inde. Əna həna kwanay i

ide jiyjay a inde, anga ajapay a kwanay tə Bahay a mənuko Yesu. Anga nan, anjahay a kwanay à təra nà, anjahay su dō sə ide jiyjay ahay kutok.

⁹ Na ja matana ata nà, anga way sumor aya awan, tə way lele aya pa 'am a Mbərom, aday tə way didek aya fok, ta nay ahay nə i ide jiyjay ata wa. ¹⁰ Gen anan may sa san nə way sa zlan à nga anà Bahay a mənuko ata awan.

¹¹ Kâ sa jipen tu dō sa ga way sə ide zənzen ataya bay jiga awan. Anga way a tinen a sa ga ataya nà, way kəriya aya vərre. Sumor a nà, ten patan Mbərom adəka. ¹² Anga way a tinen a sa ga ataya nà, kwa sə sləfan sləmay dukwen, di ngam bay, anga way ataya

nə ma ga waray aya tə mindel. ¹³ Bina kak dā tak patan Mbərom nà, way a tinen a ma ga lelibay ataya ti kay uho à

jiyjay a inde. ¹⁴ Bina way ma kay a uho nà, ide jiyjay i ca anan uho. Anga nan, dā wa:

«Iken dō ma njak ahan awan, pədek bidaw?»

Slabak à amac wa, aday Almasihu i kak anan jiyjay anahan kutok.»

¹⁵ Anga nan kutok, sənen pə guter anga anjahay a kwanay à sa ga kawa ana dō sa san awan bay ataya bay, əna kawa su dō ma san way aya awan. ¹⁶ Kâ sa nəsen anan alay a kəriya a bay. Gen nə mer su way lele aya kwa siwa fok, anga alay a həna nuko uda ata nà, lelibay awan.

¹⁷ Matanan, kâ sa təren dō mindel aya bay, əna sənen way a Mbərom sa gan may kī gen ataya awan. ¹⁸ Kâ sa viwen nga tə mahay bay, anga ki i nəsen anan sifa a kwanay.

Suwan Apasay a Mbərom à rah à mivel a kwanay inde. ¹⁹ Gen ara sa man zek i zek ahay à wulen a kwanay inde, tə ara sə zambad anan Mbərom, tə ara sə həran nga anà Mbərom, aday tə ara kawa ana Apasay a Mbərom a sə tətakak ikwen anan ataya fok. Həren anan nga anà Bahay a mənuko. Gen anan ara tə mivel kərtek awan. ²⁰ Ngəren anan anà Bəbay Mbərom kwa pa ma fok, kwa siwa fok, tə sləmay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu.

Anjahay a mungol tə uwar à gulom su doh inde

²¹ Dəfen anan apan i zek ahay à wulen a kwanay inde

lele, anga kwanay dō sə dəfan apan anà Almasihu ahay.

²² Kwanay uwar ahay, dəfen anan apan anà mbaz a kwanay ahay lele. Matanan i dakay anan kwanay kə dəfen anan apan anà Almasihu. ²³ Anga mbaz a lavan nga anà uwar, kawa Almasihu winen apan i lavan nga anà dō anahan ahay ata awan. Pu dō ana Almasihu ahay nà, winen nə nga awan. Do anahan ataya nə tə tərak zek anahan awan, aday i tam atan. ²⁴ Natiya kutok, kwanay uwar ahay, dəfen anan apan à mbaz a kwanay ahay à kwa ma inde anaw fok, kawa dō ana Yesu Almasihu ahay sə dəfan apan ata re.

²⁵ Kwanay mungol ahay ite, pəlen anan uwar a kwanay ahay kawa ana Almasihu sə pəlay anan dō anahan ahay ata awan. Almasihu nà, a pəlay anan dō anahan ahay, kə varak anan sifa anahan anga tinen. ²⁶ A var anan sifa anahan anga aday dō anahan ataya tē tēra cəncan aya awan. Kə banak atan tə 'am aday ta 'am anahan. Kə banak atan anga aday tē tēra cəncan aya pa 'am a Mbərom. ²⁷ Ata nà, ti tavay pa 'am a Mbərom nà, tə mazlāb awan, tinen mənǰəna ines. Kwa way lelibay a sa nes atan dukwen, à ga inde patan ibay re. Do anahan ahay adəka nà, tə tərak cəncan aya awan, tinen mənǰəna mungok ahay kutok. ²⁸ Matana kutok ite re, mungol à pəlay anan

uwar anahan kawa winen sə pəlay anan zek anahan ata awan. Do kə pəlak anan uwar anahan nà, wita a pəlay nə zek anahan awan. ²⁹ Tə dīdek a nà, dōwan kula kə nak anan ide i zek anahan nə ibay. Adəka nà, i ba anan zek anahan lele ta sə varan way sa pa anà zek. Yesu Almasihu winen apan i gan nga anà dō anahan ahay nà, matana kutok. ³⁰ Anga mənuko fok də tərak hawal si zek anahan aya awan. ³¹ Dəftere a Mbərom a ja nà: «Anga nan, dō mungol a i mbəsak anan bəbay anahan tə may anahan, i hədek pə cakay ana uwar anahan. Cew maya a tinen a ti tēra nà, zek kərtektəkke coy.*» ³² 'Am a Dəftere sa ja ata nà, way məduwen a mi dər a uda awan. Əna pi nen nə Dəftere a ja 'am a anan nà, pə Almasihu tu dō anahan ahay. ³³ Aya əna, 'am ata həna ma ja dukwen anga kwanay re. Matana həna, kuwaya à pəlay anan uwar anahan kawa winen sə pəlay anan zek anahan ata awan. Aday uwar dukwen à dəfan apan anà mbaz anahan lele re.

6

Gwaslay ahay tə bəbay a tinen ahay

¹ Kwanay gwaslay ahay, bənen anan à 'am wa anà bəbay a kwanay ahay tə may a kwanay ahay, kawa ana Bahay a mənuko sa gan may ata awan. Wita nà, way

* 5:31 Ca pə Laataanooji 2.24.

aday tǎde a zla apan dǒ a Yesu ahay tǎ ga anan ata awan. ² 'Am a Mbərom a ja nǎ: «Dǎfan apan anǎ bəbay anak tǎ may anak.*» Wita nǎ, nga sa 'am mama'am a mbala a Mbərom sa var ta sə zlapak uko apan tǎ way inde ata awan. ³ 'Am anahan a sə zlapak uko anan ata nǎ, natiya: «Kak kǎ dǎfak atan apan nǎ, ngama i tǎrak, ki ga zile pǎ daliyugo.» ⁴ Kwanay bəbay ahay ite, kǎ si gen way sə cǎban anǎ gwaslay a kwanay ahay bay, əna jen atan pǎ akǎta, aday tǎtiken atan anan way nǎ, kawa sa zlan ǎ nga anǎ Bahay a mǎnuko ata awan.

Bile ahay tǎ bahay a tinen ahay

⁵ Kwanay bile ahay, dǎfen anan apan anǎ bahay a kwanay ahay hǎna pǎ daliyugo ata awan, bǎnen atan ǎ 'am wa tǎ ajǎjar a kosl kosl jiga awan, kawa kǎ dǎfen anan apan nǎ anǎ zek ana Almasihu awan. ⁶ Dǎfen atan apan wanahan anga sa jǎka ti dǎfak ikwen ide ata bay, kabay anga sa zlan atan ǎ nga ata bay. Əna gen mer su way a kwanay nǎ, anga sa zlan ǎ nga ǎ Mbərom aday tǎ mivel kǎrtek aya awan, anga kwanay nǎ bile ana Almasihu ahay. ⁷ Gen mer su way nǎ, tǎ ataslay mivel a, kawa ki gen anan mer su way nǎ anǎ Bahay a mǎnuko, bina anǎ dǒ zǎnzen a bay. ⁸ Sǎnen apan lele: Kwa iken bile, kwa

iken bile bay fok nǎ, ka gak mer su way lele aya cǎna, Bahay a mǎnuko i varak apan magwagway anahan a way anahan.

⁹ Kwanay bahay ahay ite, gen anan nga anǎ bile a kwanay ahay tǎ cǎved awan. Mbəsiken 'am sə kǎtǎbar atan ǎ alay wa re. Anga kǎ sǎnen apan zle, kwanay tǎ tinen a tǎke fok nǎ, dǒ sə lavak ikwen nga inde kǎrtek ǎ mburom. Winen nǎ, a ca pikwen fok hǎrro ǎ alay kǎrtek a wa.

Way sə alay su dǒ a Yesu ahay

¹⁰ Hǎna kutok nǎ, tǎren dǒ gǎdan aya njǎnnjan, mǎ tavay aya lele tǎ mǎgala ana Bahay a mǎnuko. ¹¹ Tǎmihen way sə alay a Mbərom sə varak ikwen ataya ǎ alay inde, anga aday sə tavan pa 'am anǎ wurwer ana Fakalaw. ¹² Anga vǎram a nukoo saa ga ata nǎ, dǐ ga nǎ tu dǒ zǎnzen aya bay. Di ga vǎram ata nǎ, tǎ apasay lelibay aya aday tǎ bahay a tinen aya tǎke re. Tinen tǎ lavan nga anǎ daliyugo a anan hǎna mi nes ata awan. Aday vǎram a mǎnuko asa nǎ, tǎ way lelibay aya ǎ wulen ata ana bagǎbaga mburom tǎ daliyugo ata awan. ¹³ Anga nan kutok, ren way sə alay a Mbərom sə varak ikwen ata ǎ alay inde, anga luvon a manide ata kǎ nak ahay pikwen sa naa pa kwanay. Tǎren pa 'am nǎ, dǒ mungol aya awan. Husen anan vǎram a kwanay,

* 6:2 Ca pǎ Gurtaaki 20.12; Tooktaaki Tawreeta 5.16.

ki men anan wa bay jiga awan. ¹⁴ Matanan, hēna nā, liven zek, tiven nā, mungol mungol a kutok. Didek a Mbərom i tēra kawa zana ma ʔan a ā zar kutov dərkat ata kutok. Way lele aya pa 'am a Mbərom ti tərak ikwen kawa palalam sə njamde pə dəginegine. ¹⁵ Alavay zek a kwanay sə ʔakay anan ləbara mugom a sə varan zay anā dō ahay fok ata i tərak ikwen kawa təkarak ā saray a kwanay ahay inde. ¹⁶ Kwa siwa fok, dəfen nga pə Yesu tə mivēl kərtek awan. Ata i tərak ikwen mbaray sə kəcaw pikwen wa gadam ana Fakalaw sə mbalay kwanay ataya awan. Kwa gadam ataya tinen tə uko aya dəp nā, mbaray ata i mbacay anan. ¹⁷ Mbərom kə təmāk kwanay. Dəfen apan nga aday i tərak ikwen dugwala ā nga a kwanay inde. Bənen anan 'Am a Mbərom nə lele, i tərak ikwen kawa maslalam ana Apasay sə varak ikwen ata awan.

¹⁸ Gen anan amboh ā Mbərom tə mivēl kərtek a kwa siwa siwa fok, kawa ana Apasay anahan a sa taa ʔakak ikwen anan ata awan. Gen anan amboh ā Mbərom sə cəce panan wa way ahay cara cara. Kā sa njəken anan ahan sa ga amboh matanan ataya bay, liven zek lele. Matanan gen amboh anga dō a Yesu ahay fok re. ¹⁹ Gen amboh anā Mbərom anga nen, aday ā vuro cəved sa ja anan 'am anahan, aday nē ʔakay anan ləbara anahan mugom a mənʔəna ajəjar. Əna

nē ʔakay a nā, way a Mbərom mi der aya sə dūko anan ata fok. ²⁰ Nen ā dangay nā, anga Yesu kə slənak nen sə ʔakay anan ləbara mugom a pə winen awan. Matanan, gen anan amboh ā Mbərom anga aday nē ʔakay anan 'am anahan ata cərah mənʔəna zlawan, kawa tədə abay nē ʔakay anan ata awan.

Pol a jan 'am anā dō ahay

²¹ Na gan may hēna nā, kə sənen anjahay uno ti mer su way uno ā man a anan ata ite. Tikikus nā, mərak uno, car uno re, aday winen dō sa ga mer su way ana Bahay a mənuko tə mivēl kərtek awan. I mak ikwen anan ləbara uno ahay fok. ²² Anga nan, hēna nen apan ni slənak anan ayak ā man a kwanay, saa ʔakak ikwen anan ləbara a manay ahay fok. Ata aday i mak ikwen a mivēl ū doh lele kutok.

²³ Atə Bəbay Mbərom tə Yesu Almasihu Bahay a mənuko, tē varan anā mərak ahay nə zay, asan zek, tə məgala sə adaf nga a tinen pə Yesu.

²⁴ Sumor a Mbərom ā tərən anā dō sə pəlay Bahay a mənuko Yesu Almasihu tə asan zek a sa ndav kulibay ataya fok.

**Derewel ana Pol sə
vinden ayak anà dō
sə
Filipi ahay
Adakay way pə
deftere a anan**

Filipi nà, wulen su doh mēduwen a pə cəved sa zla à Ruma a inde. Pol winen dō kərtek à wulen su dō sa daf egliz à man ata ataya awan, aday a pəlay anan dō a Yesu ahay à Filipi cəvedabay. A tətakan atan way pə anjahay sa ma nga à mēndak ata awan, a dakan atan anan ayak miter mungwalay aya inde, aday a varan atan mēgala sə pərahan azar anà adaf nga a tinen pə Yesu.

Nga sa 'am ahay

Pol a ngəran à Mbərom anga Filipi ahay (1.1-11)

Yesu winen dō si mer su way a Mbərom ma ma nga à mēndak awan (1.12 - 2.18)

Avar mēgala aday adakay way (2.19 - 4.9)

'Am mēdakwidok aya awan (4.10-23)

*Pol ajan ayak 'am anà dō sə
Filipi ahay*

¹ Sə vindek ikwen ayak 'am a anan nà, nen Pol tə Timote, manay dō si mer su way a Yesu Almasihu ahay. Ma jak anan ayak 'am anà dō sə lavan nga anà egliz ahay tu dō si mer su way a kwanay ahay fok à egliz inde. Aday ma jak anan ayak 'am anà

dō sa daf nga pə Yesu Almasihu azar aya à wulen su doh sə Filipi ata inde fok re. ² Mbərom Bəbay a mənuko tə Yesu Almasihu Bahay a mənuko tã gak ikwen sumor aday tã varak ikwen zay a tinen.

*Pol a ngəran à Mbərom
anga dō sə Filipi ahay*

³ Kwa siwa nə bayakak pə kwanay cəna, nə ngəran anà Mbərom anga kwanay.

⁴ A alay a nen apan ni gan amboh à Mbərom anga kwanay fok cəna, hwiya na ga nà, tə ataslay mivel awan.

⁵ Nə ngəran à Mbərom, anga kwa pə ana kwanay sə tēma Yesu Almasihu à mivel a kwanay inde nà, mənuko apan dī dakay anan ləbara anahan mugom a pə kərtek awan. ⁶ Mbərom kə dazlak anan sa ga mer su way lele awan, à mivel a kwanay inde.

Aday na san zle, i pərahan azar sa ga matana awan, hus i ndav a wa pə luvon a Yesu Almasihu saa may ahay ata awan. ⁷ Nen nə pəlay kwanay tə didek awan. Kak nə bayakak way matanan anga kwanay nà, wita lele.

Bina kwa nen à dangay, kwa nen apan ni taker anan ləbara a Yesu mugom a aday sə dakay anan didem anahan təkede nà, mənuko a fok də japak à sumor a Mbərom a su go ata inde re asanaw!

⁸ Natiya dukwen, Mbərom a san zle, nə pəlay kwanay tə mindel kawa ana Yesu Almasihu sə pəlay mənuko ata awan.

⁹ Aday amboh uno sa ga anga kwanay ata nà, natiya: U no asan zek a kwanay â zèga pa 'am pa 'am. Matanan ki sènen sè gèzlan alay pi zek wa anà way ahay tē cəved dīdek awan. ¹⁰ Ata ki sènen sè gèzla anan way lele aya pi zek wa tē way lelibay aya awan, aday hus pə luvon a Yesu Almasihu saa may ahay ata nà, hwiya ki njihen mənjàna sa ga ines, dō cəncan aya awan. ¹¹ Ki gen nà, way lele aya hwiya, aday saa varak ikwen məgala ata nà, Yesu Almasihu awan. Ata dō ahay ti ca pi mer su way a kwanay a lele ataya nà, ti zambad a Mbərom, aday ti həran nga.

Adakay anan ləbara a Yesu Almasihu

¹² Matanan mərak uno ahay, u no sènen anan way a anan lele: Dəce a su to nga hənà ataya nà, ta mak zek adəka nə sə dakay anan ləbara a Yesu mugom awan. Ta ma zek sə dakay anan nə pa 'am pa 'am, bina ta mbak apan sə tavay anan mer su way adəka bugol bay. ¹³ Natiya suje ahay à gulom su doh ana bahay a anan, tu dō a azar aya fok, ta san zle nen hənà à dangay nà, anga nen dō sa ga mer su way a Yesu Almasihu. Ta ban nen nà, anga nan. ¹⁴ Ləbara sə aban nen a anan ata nà, kà mak anan zek anà dō a mənuko azar aya bayak a adəka, sə dakay anan ləbara a Yesu mənjàna sə jəjar bugol. Ta ma nga sə dakay anan 'am a Mbərom nà, pa 'am pa 'am.

¹⁵ Tə dīdem a nà, dō ahay inde tinen apan ti dakay anan ləbara a Yesu Almasihu nà, sə sərak anga nen. Əna dō azar aya ite nà, tinen apan ti dakay anan nə tē mivəl kərtek awan. ¹⁶ Tinen, ta ga mer su way ata nà, anga tē pəlay Yesu Almasihu. Ta san zle, ta ban nen à dangay dukwen pi mer su way ata wa re. ¹⁷ Aya əna, dō a sə dakay anan ləbara a Yesu Almasihu sə sərak anga nen ataya nà, abayak nga a tinen aya nə lelibay jiga awan. Ta ga matanan nà, anga ta gan may sə zèga anan dəce uno à dangay adəka bugol.

¹⁸ Cəkəbay, kwa à ga nə dō ataya tē dakay anan 'am a Mbərom a nə tē mivəl kərtek awan, kwa à ga nə tē mivəl kərtek a bay təkede nà, munapanaw! Ləbara a Yesu Almasihu adəka nà, kà tak 'am coy. Wita, i cəbo bay, nen nə taslay adəka nà, mivəl. Ni taslay anan mivəl nə kwa siwa siwa fok, ¹⁹ anga na san zle, way a su to nga ataya fok ti ma zek adəka nà, sa tam anan sifa uno à dəce wa. I təra matanan nà, anga amboh a kwanay sa ga, aday anga maməzek ana Apasay a Yesu Almasihu a sə slənay ata awan.

²⁰ Way a nen sə pəlay aday na daf apan nga ata nà, u no nə à təra, i go waray bay. Kwa à ga nə hənà, kwa à ga nə siwa siwa, kwa nə məcak, kwa nen tē sifa awan, u no nà, zek uno à həran nga anà Yesu Almasihu tē dīdek a hwiya. ²¹ Anga hənà kəma,

kak nə njahak uho tə sifa a nə, nə həran nga nə anə Yesu Almasihu. Aday kak nə məcak dukwen, wita suwan re. ²² Kak nen inde tə sifa pə daliyugo dukwen, lele, anga ni mba apan sa ga mer su way a Mbərom mba. Ni gan may həna nə, anə wura dukwen, na san fan bay re.

²³ Abayak nga uno həna dukwen kə gəzlak cew re. Abay na gan may, nə zla way uno saa njahay pə kərtek a tə Yesu Almasihu à mburom. Ata pi nen nə, suwan nə wita awan. ²⁴ Aya əna, tə winen ata təkə dukwen, suwan nə njahay uho tə sifa awan, anga sa mak ikwen zek adəka. ²⁵ Wita dukwen nə sənək anan coy, i ga zek matana awan. Na san zle ni njahay uho tə kwanay fok, anga aday kə zəgihen anan sa daf nga pə Yesu tə ataslay mível a lele. ²⁶ Natiya kutok, na zlak ayak pə cakay a kwanay nə, ki tislən mível bayak awan, ki həren anan nga anə Yesu Almasihu, anga nen inde à man a kwanay ata awan.

Tiven lele anga ləbara a Yesu Almasihu

²⁷ Lele a həna kəma, anjahay a kwanay à ga nə lele aday dō ahay tã san kwanay nə, dō sa daf nga pa 'am a Yesu Almasihu ahay acəkan. Natiya, kwa ni zlak ayak pə cakay a kwanay, kwa ni zlak ayak bay, ni sləne ləbara a kwanay a dukwen, hwiya ni san kwanay mə tavay a lele ndekərkarre tə mível kərtek

awan, anga ləbara a Yesu mu-gom awan. ²⁸ Aday ni san ki jəjiren anan anə dō manide a kwanay ahay kula bay re. Ata ka sak a jəjiren atan bay cəna, ti san tinen nə dō mə lize aya awan, aday kwanay nə, kə təmen adəka coy. Wita dukwen, sa ga anan nə zek a Mbərom awan. ²⁹ Mbərom kə gak ikwen sumor anga aday kə dafən nga pə Yesu Almasihu. Əna sumor anahan ata nə, sa daf apan nga cəna coy bay, sa sa dəcə anga winen a re. ³⁰ A alay a nen əga kwanay ata nə, kə cinen anan anə vəram uno sa ga anga 'am a Mbərom ata awan, aday həna dukwen nen apan ni ga vəram ata re. Natiya mənuko fok də japak sa ga vəram ata kawa ana kwanay a həna, kwanay a uda ata re.

2

Men anan nga a kwanay à məndak kawa ana Yesu Almasihu sa ga

¹ Həna nə, kwanay mə japay a kərtek tə Yesu Almasihu asanaw? Asan zek anahan i varak ikwen məgala re bidaw? Na wa, Apasay Cəncan a kə japak kwanay pə kərtek a tə winen a ba? Kwanay aya dukwen, kwanay apan ki sənən zek ahay aday kwanay apan ki gen anan sumor ĩ zek ahay re asanaw? ² Natiya, kak a nak ikwen ataslay mível uno à rah wa nə, 'am à zlak ikwen pi zek. Asan zek a kwanay à ga nə kərtek, mível a kwanay ahay à ga kərtek aday abayak

nga a kwanay ahay dukwen
 â ga nâ kârték a re. ³ Kâ si
 gen mer su way â wulen a
 kwanay ahay inde tã sarak
 aya bay. Kabay kâ si gen
 mer su way sã hãran nga anã
 zek a kwanay ahay bay re.
 Adãka bay, men anan nga a
 kwanay nã, â mãndak, aday
 cen pã dõ ahay nã, kawa tã
 zalay kwanay bugol. ⁴ Kâ si
 gen way sa mak ikwen zek
 a kwanay aya dãkdek bay,
 ãna gen nã way sa man zek
 anã dõ ahay re. Ki gen anan
 way a anaya nã, ata ataslay
 mivel uno i rah wa acãkan.

⁵ Abayak nga a kwanay â ga
 nã kawa ana Yesu Almasihu.

⁶ Winen a aday nã, tinen tã
 Mbãrom a nã kãrték,
 kwa hãna kabay.

Ëna tã winen ata tãke dukwen,
 kã gak anan may sã
 lavay a nga anahan tã
 Mbãrom a sabay re.

⁷ Adãka bay, a ca pa man
 sã njahay anahan ata
 nã, kawa way kãriya
 awan, a mbãsakak
 anan ayak.

Tã wahay anan awahay pã
 daliyugo â wulen sã dõ
 ahay, tã sãnak anan
 winen dõ.

Kã tãrak anan zek anahan ãile
 awan.

⁸ Kã mak anan nga anahan
 â mãndak ta sã dãfan
 apan anã Mbãrom
 hus pã amac, amac
 pã dãdom mã zãlãngãd
 awan.

⁹ Anga nan kutok, Mbãrom a
 cakaf anan, a ma anan
 pa man sã njahay ana-
 han a kurre ata awan.

A dãf apan slãmay sã zalay
 slãmay sã way ahay fok
 tã mazlaã.

¹⁰ Anga nan kutok, dõ
 ahay fok, â ga nã, â
 bagãbaga mburom, â
 ga nã pã daliyugo, kwa
 â man su dõ ma mac
 aya dukwen,

ta sak a slãne slãmay a
 Yesu cãna, tinen a fok ti
 dukwen gãrmec ù vo.

¹¹ Tinen a fok ti hãran nga
 anã Mbãrom, Bãbay
 a nuko, ta sa ja nã,
 Yesu Almasihu winen
 Bahay awan.

*Ken anan jiyjay sa 'am a
 Mbãrom pã daliyugo*

¹² Natiya, mãrak uno
 ahay, kã sãnen apan zle,
 Yesu nã, kã dãfak anan
 apan anã Mbãrom. Hãna
 dukwen, dãfen anan apan
 anã Mbãrom kawa ana
 kwanay sã dãfan apan â alay
 a nen ãga kwanay ata awan.
 Ka taa dãfen anan apan nã
 lele. A ga hãna nen inde ãga
 kwanay sabay dãp nã, gen
 matanan hwiya. Kwanay nã,
 kã tãmen coy. Natiya, gen
 mer su way lele aya sã dãfan
 apan â Mbãrom tã ajãjar a
 kosl kosl jiga awan. ¹³ Anga
 Mbãrom a mbãdãhak ikwen
 anan mivel kawa sa zlan â
 nga, aday kã gen mer su way
 lele aya sa zlan â nga re.

¹⁴ Pi mer su way a kwanay
 saa ga fok cãna, kã si gen tã
 agungoz a bay, kã sa tãrihen
 apan â wulen a kwanay ahay
 inde bay re. ¹⁵ Natiya ki tãren
 dõ lele aya, mãnjãna ines
 ahay, ki tãren wan a Mbãrom

lele aya awan, à wulen su dō mi nes a aya, aday huwan aya re ata awan. Tinen a fok i ide zænzen inde. Anga nan kutok, ken anan jiyjay a kwanay à wulen a tinen inde pə daliyugo kawa mawuzlawazl sa nga mburom ahay,¹⁶ aday dīken atan anan 'am sa njad sifa pə Mbərom wa. Ata ki gen matanan nà, pə luvon a Yesu Almasihu saa may ahay ata nə, nen ni taslay mivel tə kwanay pə ide anahan. Anga ni san kutok, mer su way uno, tə dāce uno sa sa anga kwanay ata nà, kə tərak uno kəriya bay.¹⁷ Həna, adaf nga a kwanay pə Yesu ata nə, kə tərak kawa way mə varan à Mbərom. Aday nen nà, hinahibay ti i vad nen dəp nà, mez uno i təra kawa way mə varan a anà Mbərom re, i japay pi zek tə way ana kwanay sə varan ata awan. Aday dukwen, i taslak uko anan mivel bayak adəka, nen tə kwanay a təke fok.¹⁸ Kwanay dukwen, tislən mivel pə kərtek awan. Matanan tasluko mivel jiga awan.

Atə Timote tə Epafəroditus

¹⁹ Həna, kak kə zlak anan à nga anà Bahay Yesu nà, na gan may sə slənək anan ayak Timote àga kwanay bəse. Ata aday ni sləne ləbara a kwanay a nà, i vuro ataslay mivel.²⁰ Anga uwec wa Timote a cəna, dōwan inde kwa kərtek sə bayak pə kwanay kawa nen nà, ibay. Si winen a taayak.²¹ Dō a azar ataya fok nə tə pəlay sa gan mer su

way a Yesu Almasihu bay. Ta ga nà, mer su way sa zlan à nga anà zek a tinen aya cəna coy.²² Əna kə sənən zle Timote nà, kə slək mungol wana han, anga kə gak mer su way lele aya sə dəkay anan ləbara a Yesu mugom awan, manay maya awan. Winen nà, kawa wan pə cakay ana bəbay anahan ata awan.²³ Natiya, həna kutok u no sə slənək ayak nə winen awan, əna ni ca pə sariya uno su go ata lele aday.²⁴ Nen a dukwen na san zle Mbərom i mbəsuko ayak cəved saa zlak ayak àga kwanay azana re.

²⁵ Aday asa, na gan may sə slənək ikwen anan ayak mərak a mənuko Epafəroditus, winen dōwan a kwanay sə slənay ahay à man uno sa naa cak ayak upo ata awan. Tə winen nà, ma gak mer su way a Mbərom miya awan, mə rəzlek anan à nga wa anà 'am a Mbərom miya re.²⁶ U no sə slənək ikwen anan ayak, anga haway a kwanay a, a gan tə mindel, winen à ajalay nga inde, bina a san zle kə slənən pə ləbara sə dəvac anahan a re.²⁷ Didek a acəkan, dəvac kə gak anan. Ibay mənəcək abay i mac coy. Əna Mbərom kə jalak panan nga, kə mbərak anan. Mbərom a jalay nga nà, pə winen wa cəna coy bay. A jalay nga nə pi nen wa re. Mbərom a mbar anan nà, anga aday ajalay mərava anahan tə dāce azar aya tə zulo à nga wa bay.

²⁸ Anga nan, na gan may tə

mindel sə slənak anan ayak à man a kwanay aday ka sak a cinen anan nà, kà tislén mível bayak awan. Ata aday nen dukwen ni jalay awan gem sabay re. ²⁹ Matanan, təmihen anan nà, tə ataslay mível awan, anga kwanay a fok kə tərən dō a Yesu ahay. Dəfen anan apan anà jəba su dō aya kawa winen ata awan. ³⁰ Winen nà, kə zukwa mac anga mer su way a Yesu Almasihu. A may pa 'am sə bələlən wa vet vet, anga su mo zek ti mer su way ahay, pa 'am a kwanay a wa.

3

Dəfuko nga nà, pə Yesu kərtek coy

¹ Mərak uno ahay, 'am a inde həna u no sa jak ikwen anan ayak: Tislén mível anga kwanay dō a Yesu ahay. Aday u no sa jak ikwen ayak həna asa nà, pə way aday nə dəkak ikwen anan ayak coy ata awan. U go isew sə dəkak ikwen anan ayak miza bay re. Aday 'am a anaya ti ba kwanay pə atətak way lelibay aya wa ite re.

² Bənen nga a kwanay pu dō sa jəka ki i tərən dō a Mbərom ahay nà, si gəden mədəndalas aday ataya awan. Tinen dō sa ga way lelibay aya awan, tinen kawa kəla ahay, dō a Mbərom ahay itəbay. ³ Dō a Mbərom didek aya nà, mənuko a adəka. Anga mənuko apan dī həran nga à Mbərom tə məgala sə Apasay Cəncan awan, aday də taslay

mível anga Yesu Almasihu. Bina dā daf nga pə way si zek a mənuko ahay bay.

⁴ Kak adaf nga pə way si zek a mənuko ahay nə lele kəma, abay tiya nà, nen ni daf apan nga itəbay dāw? Aday kak dōwan a inde kə bayakak, lele sa daf nga pə way si zek ataya nà, nen ni lahan apan adəka bidaw? ⁵ Nen a aday nà, zaav sə Yahuda guzgwez awan, wan sə Isəra'ila ahay. Nen mə wahay a à slala ana Benyamin inde. Na ga luvon jəmaakan pə dəba sə awahay uno wa cəna, tə gudō mədəndalas. Kak tə day sə dəfan apan anà Tawrita nà, nen nə dəfan apan tə mindel bina nen à wulən sə Farisa ahay inde. ⁶ Ta day sə pəra a manay Farisa ahay dukwen, nə pərahan azar nà, təhhe lele, hus nen à sa ga anan alay tu dō sə pərahan azar à Yesu ahay. Ta day sə didek ana Tawrita dukwen, mungok uno ibay re.

⁷ Na taa ca pə way ataya fok nà, kawa way su mo zek ahay. Əna həna na ca pə way ataya fok ite nà, kawa way kəriya aya kutok, anga ti mo zek sə pərahan azar anà Yesu Almasihu bay. ⁸ Ayaw, na ca pə way ahay fok nà, kawa way kəriya awan, anga way su zlo à nga sə zalay asan Yesu Almasihu Bahay uno nə inde sabay. Nə mbəsakak way ahay fok anga winen. Natiya na ca pə way ahay fok nà, kawa kwaskwalay, aday nə dəzle pə cakay ana Yesu Almasihu, ⁹ mē njahay pə kərtek

a tə winen. Na taa jəka nen mənʒəna ines nà, anga na taa dəfan apan anà Tawrita ata awan. Əna həna nə dəfak nga pə Yesu Almasihu coy. Matanan, Mbərom a ca upo nen mənʒəna ines pə idə anahan kutok. A ga matanan anga nə dəfak nga pə winen awan. ¹⁰ Way uno sa gan may cəna, u no nà san Yesu Almasihu, aday u no nà san məgala anahan sə slabakay anan ahay à məke wa ata awan. U no sə səmen anà dəce ahay kawa anahan sə səmen ata, aday u no sa ga minje tə winen à amac anahan inde re. ¹¹ Natiya, kà zlak anan à nga a Mbərom nà, i slabakay ahay nen à məke wa kutok.

Hawuko sa ma nga pa 'am

¹² Aya əna, nen na slak fan bay, aday nen nə tərak kawa Yesu a fan bay re, əna ni pərahan azar sa haw hus sə dəzle à man anahan, anga 6a Almasihu Yesu kə təmak nen aday nà dəzle à man anahan awan.

¹³ Ayaw, mərak uno ahay, nen dukwen na mbak apan sa jəka nə dəzlek à man a Yesu a, fan bay re. Əna way kərtek inde ni ga kawa dō sa haw anga magwagway ahay. Ni mbəsak sa ca pə way sə dəba ahay fok, aday ni rəzlen à nga wa sa ca idə, ¹⁴ ni haw idə uno zuhhwe pə way a saa njad pa 'am ata awan. Way uno saa njad ata nà, sifa a Mbərom a sə ngamak uko apan à mburom pə cakay ana Yesu Almasihu ata awan.

¹⁵ Natiya, mənuko dō a Yesu ma san nga lele aya nà, bayakuko matanan. Aday kak dōwan a inde abayak nga anahan kə gəzlak pi zek wa tə mbala a mənuko nà, Mbərom i cəden a wa mba. ¹⁶ Həna ata nà, pərahuko anan azar sa zla pə kərtek awan, tə cəved a mənuko sa nay anan ahay hus həna ata awan.

¹⁷ Mərak uno ahay, gen kawa nen awan, aday pərihen anan azar anà minje su dō sa ga kawa manay ataya re.

¹⁸ Na ja matanan nà, anga dō ahay inde bayak awan, ta ngam sə təma mer su way sə dəce ana Yesu Almasihu sa ga pə dədom mə zləngad ata bay. 'Am ata aday nà, 6a na taa jak ikwen anan, həna nə mənahan ayak hwiya nə anà 'am ata tə idə sə ayam awan. ¹⁹ Dō ataya nà, Mbərom i lize atan ù uko inde. Tinen nà, tə pərahan azar anà Mbərom bay, əna tə pərahan azar anà way sə mível a tinen ahay dəkdek. Tinen, tə həran nga i zek ta sa ga adəka nə way lelibay aya awan. Tə bayak nə pə way sə daliyugo ahay dəkdek coy.

²⁰ Mənuko nà, dā gan may anà way ataya itəbay, anga mənuko dō sə gala a Mbərom ahay. Mənuko apan dī ba Yesu Almasihu, Bahay a mənuko, dō sa tam dō. Winen i may ahay à mburom wa mba. ²¹ Kà sak a may ahay nà, i mbəda anan zek a mənuko bəle a anaya awan, aday i təra anan zek tə mazla6 a kawa ananahan awan. I ga way ata

nà, tə məgala mbala anahan a sə lavan nga anà way ahay fok ata awan.

4

Zay á ga inde á wulen su do a Yesu ahay

¹ Natiya, mərak uno ahay, tiven njənjən á cəved á Mbərom inde, kawa anuno sə đakak ikwen anan ata awan. Nə pəlay kwanay bayak awan, aday haway a kwanay u go re. Nen mə taslay mível awan anga kwanay a fok, ni həran nga anà zek anga kwanay car uno ahay.

² 'Am uno inde anga uwar a cew a anaya re, atə Evodi tə Sintike. Na gan may nà, tə təma anan 'am a anan: Abayak nga a tinen á təra nə kərtek, anga tinen do ana Yesu Almasihu ahay. ³ Aday iken ite məndala uno Suzugos*, nə cəce panak nə, man zek anà uwar a cew ataya ite. Manay tə tinen, mə rəzlak anan á nga wa sə đakay anan ləbara a Yesu mugom awan. Manay nà, atə uwar ataya awan, tatə Kəleman, aday tu do si mer su way a azar aya fok, ma gak mer su way pə kərtek awan. Tinen a fok, Mbərom kə vindək a sləmay a tinen á đerewel su do tə sifa aya inde.

⁴ Kwanay nà, tislən mível kwa siwa siwa fok, anga kwanay do a Yesu ahay. Aday ni mənahan ayak nà, anà 'am anan re. Tislən mível. ⁵ Sumor a nà, lele a kwanay á

kay uho pa 'am sə do ahay fok, tə canan. Sənen apan, Bahay a mənuko Yesu nà, winen inde tə kwanay. ⁶ Matanan, kə jilən awan bay, əna way a kwanay sa gan may ahay fok nà, điken anan anan á Mbərom adəka. Dəbuken anan Mbərom, gen anan amboh, aday ngəren anan re. ⁷ Ki gen matanan nà, Mbərom i varak ikwen zay anahan. Zay ata nà, do zənzen a i gəzlan alay sa san a kula bay. Zay ata i ba anan mível a kwanay tə abayak nga a kwanay ahay pə ajalay nga ahay wa, anga kwanay do ana Yesu Almasihu ahay.

⁸ Mərak uno ahay, ni zəgahak ikwen anan ayak apan 'am uno aya inde həna. Way ahay inde nà, tədə sə jalay apan. Matanan kutok, bayiken pə way đidək aya awan, aday pə way tə mazlaḅ aya re. Bayiken pə way tədə aday sa đaf apan nga ataya awan, tə way cəncən aya awan. Bayiken pə way mə rəba aya awan aday tə way tədə sə həran nga ataya awan. Way a anaya fok nà, tinen lele, way tə mazlaḅ aya awan. ⁹ Way a nen sə đakak ikwen anan, aday kə təmihən anan ataya nà, gen matanan. Aday way a kə slənən pi nen wa, aday kə cinən uno nen apan ni ga ataya nà, gen matanan re. Natiya, Mbərom, do sə varak uko zay ata, i njahay tə kwanay kutok.

Pol a ngəran ù do sə Filipi á

* 4:3 Suzugos a nan sa ja nà, do sa ga mer su way pə cakay su do hinen.

ahay

¹⁰ Nə ngəran anà Yesu Almasihu, Bahay a mənuko, nə taslay mivel bayak awan, anga kə njiden sə bayakay ahay upo miza awan. Tə dīdek a nà, abay ka taa bayiken ahay upo way anahan. Aday həna alay a kà zlak pikwen wa bayak a, kə njiden alay a sə dəzle anan ahay upo bəse bay. ¹¹ Kà sa bayiken na ja matanan nà, anga sa jəka way a kuco ata bay. Matana bay, anga nə sənək ide sə njahay zay tə way a inde upo ata kwa kəkəma fok. ¹² Nə sənək mətawak, aday nə sənək anjahay su dō zlıle a re. Nə sənək anan way ahay cara cara fok. Nə sənək arah, aday nə sənək anahay ta may re. Nə sənək ide à sə njahay tə way a vasa vasa à alay inde, aday nə sənək ide à sə njahay mənəna way à alay inde re. ¹³ Natiya, ni mba apan sə səmen à way ataya fok nà, anga məgala a Yesu Almasihu a sə vuro ata awan. ¹⁴ Kwa à ga nə matanan dəp nà, ki gen lele ta su mo zek à dəcə uno ahay inde.

¹⁵ Kwanay dō sə Filipi ahay, bayiken pə alay a nen sə dəkək ikwen anan ləbara a Yesu mugom a kurre ata aday. A alay a nen sə slabak pə daliyugo a kwanay Makedoniya wa ata nà, su mo zek nə, kwanay dəkdek, bina egliz miza inde kà mak uno zek anga sa man zek anà 'am a Mbərom nà, ibay. ¹⁶ A alay a nen à wulen su doh sə Tesaloniki dūkwen, ka

taa men uno zek pə way a sa taa kuco ataya re. ¹⁷ Kà sa bayiken, na ja matanan nà, anga sa jəka nə dubok pikwen wa way ata bay. Əna nə taslay mivel adəka nà, anga na san zle Mbərom i daf pikwen alay sə meskefe anahan anga way a kwanay sə vuro ata awan. ¹⁸ Nə təmahak way a kwanay a sə sləno anan ahay Epafəroditus ata awan. Na ca apan nà, bayak awan, ni ga dəcə sə awan sabay re. Way a kwanay a sə sləno ahay ata nà, lele. Kə viren nà, anà Mbərom. I təma anan, a zlan à nga re. ¹⁹ Mbərom a aday nà, awan a a kəcan à alay inde bay, anga winen a kərtek məduwen awan. Natiya, i mba apan sə varak ikwen kwa ma fok tə alay a Yesu Almasihu. ²⁰ Dō ahay fok tə zambad a Mbərom Bəbay a mənuko pa sə viyviya awan. Amen!

Pol a jan 'am anà dō ahay

²¹ Jen anan 'am ù dō a Yesu ahay fok kərtek kərtek tə sləmay a Yesu Almasihu. Mərak a mənuko həna à man a anan ataya fok ta jak ikwen ayak 'am re. ²² Aday dō a Yesu a azar aya fok ta jak ikwen ayak 'am re. Mə zakan a jiya nà, anà dō sa ga mer su way àga bahay sə Ruma ahay.

²³ Bahay a mənuko Yesu Almasihu à gak ikwen sumor anahan.

**Derewel ana Pol sə
vinden ayak anà do
sə
Kolosiya ahay
Adakay way pə
deftere a anan**

Sa daf Egliz à wulen su doh sə Kolosiya nà, Epafəras. A alay ana Pol sə vinde derewel a anan nà, tinen à dangay maya tə Epafəras. A dakan atan anan nà, Yesu Almasihu winen bahay a pa nga sə way ahay fok, aday a dakan atan anan azla a tinen à təra kawa su do mə japay a tə Yesu Almasihu ataya awan. Matanan, adaf nga pə Yesu a zalay asan way sə daliyugo ahay fok, tē pərahan azar anà atətak way ataya bay.

Nga sa 'am ahay

Yesu winen bahay a pa nga sə way ahay fok (1.1-23)

Yesu nà, way a Mbərom mi der awan (1.24 - 2.5)

Anjahay wiya mbala do a Yesu Almasihu ahay (2.6 - 4.6)

Andav sa 'am ahay (4.7-18)

*Pol a jan ayak 'am anà
Kolosiya ahay*

¹ Sə vindek ikwen ayak derewel a anan nà, nen Pol, nen do ana Mbərom sə ngaman aday sə təra anan do maslan ana Yesu Almasihu ata awan. Derewel a anan a zlak ayak nà, à alay a manay wa tə Timote mərak a mənuko ata awan. ² Mə vindek ikwen ayak anà

kwanay do a Yesu ahay à Kolosiya, kwanay mərak a manay ahay, mə japay aya tə Yesu Almasihu. Mbərom Bəbay a mənuko à gak ikwen sumor aday à varak ikwen zay anahan.

*Pol a ngəran anà Mbərom
anga do sə Kolosiya ahay*

³ A alay a wura wura, manay apan mi ga amboh anga kwanay cəna, mə mbədek anan à nga wa sə ngəran anà Mbərom anga kwanay bay re. ⁴ Mə ngəran anga mə slənek kwanay nà, kə təmihen Yesu Almasihu à mivəl a kwanay inde tə didek awan, aday kwanay apan ki gen anan asan zek anà do a Yesu ahay re. ⁵ Ki gen matanan nà, anga kə sənən zle Mbərom kə lavak ikwen anan zek tə way lele aya à mburom à man anahan awan. Aday kwanay apan ki dafen anan ide à way a kwanay saa njad anan mba ata awan. Kə sənən pə way a Mbərom a sə lavak ikwen anan zek ata nà, kurre à alay a kwanay sə sləne ləbara mugom a sa 'am didek a ata awan. ⁶ Ləbara sa 'am a mugom ata nà, kə tak 'am pə daliyugo kwa aha fok. Kə tərak nà, kawa sé aday winen apan i har, a wahay wan bayak a ata awan. Natiya, 'am a Mbərom winen apan i zəga sa zla pa 'am pa 'am à wulen a kwanay inde dukwen matanan re. A dazlan sə zəga sa zla pa 'am pa 'am à wulen a kwanay, à alay a kwanay a sə sləne

Mbərom kà gak ikwen sumor acəkan ata awan. ⁷ Sə đakak ikwen anan ləbara sa 'am a mugom ata nà, Epafəras, car a manay i mer su way a Yesu Almasihu inde. Winen a ga mer su way a Yesu Almasihu nà, tə mivél kərtek awan. Winen apan i ga mer su way a Yesu àga kwanay à yime a manay inde. ⁸ Epafəras ata nà, kà đakak umo anan mer su way anà Apasay a Mbərom sə varak ikwen məgala sə pəlay mərak ahay ata awan.

⁹ Anga nan kutok, a ban kwa pə ana manay sə sləne ləbara a kwanay ata wa nà, manay mə mbəsakak sa gan amboh anà Mbərom anga kwanay bay hwiya. Ma gan amboh nà, anga aday kə sənən way anahan sa gan may, aday à varak ikwen kəlirə* tə asan way tə məgala sə Apasay anahan. ¹⁰ Natiya tə kəlirə sə asan way ata kutok, anjahay a kwanay i zlan à nga anà Bahay a mənuko, ki gen way anahan sa gan may ahay fok, aday ki gen mer su way lele aya cara cara. Ata asan way a kwanay pə Mbərom i zəga nə pa 'am pa 'am. ¹¹ Ma gan amboh anà Mbərom đukwen, anga aday à varak ikwen məgala sə mazlaḅ anahan sə jəra njənan, aday sə səmen anà way ahay fok tə ataslay mivél awan. ¹² Matanan, ngəren anà Bəbay Mbərom anga kə varak ikwen cəved sa njad magwagway anahan sə

lavan a zek a anà do anahan ahay à mburom à man jiyjay a inde ata awan. ¹³ Mbərom kə təmak ahay mənuko à alay a məgala ana bahay sə idé zənzen a wa, aday a pak mənuko à man sə bahay a wan anahan ləliwe ata awan. ¹⁴ Sə təmay ahay mənuko à alay ana Fakalaw wa nə, wan a Mbərom, anga kə pəsek uko anan ines a nuko ahay.

Yesu Almasihu nà, Bahay sə lavan nga anà way ahay fok

¹⁵ Mbərom nà, kula đowan kə canak anan tə idé bay. Əna Yesu Almasihu đowan a mezeze a Mbərom ata kə kak uko anan ahay Mbərom awan. Yesu a nà, winen murkwaya sa wan a Mbərom ahay. A lavan nga anà way a Mbərom mə ndakay aya kəzlek jiga fok. ¹⁶ Mbərom a ndakay way ahay fok nə tə alay a wan anahan ata awan, kwa à ga nə pə daliyugo, kwa à mburom awan fok, kwa way aday də canan zle ataya, kwa way aday də canan bay ataya fok, kwa way tə məgala à mburom ataya awan, kwa maslay a Mbərom ahay tə bahay a tinen aya təkə fok. Way ataya fok mə ndakay aya nə, tə alay a wan anahan ata awan, aday anà wan anahan ata re. ¹⁷ Winen nà, a lahan anà way ahay fok, aday way ataya ta ga inde đukwen, anga winen a re. ¹⁸ Winen nà, pa nga ana do sə japay tə winen ahay fok, tinen zek anahan awan. Winen adazlan sə way

* 1:9 Kəlirə a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

ahay fok. Sa lah sə slabakay ahay à mæke wa mama'am nà, winen a re. Matanan kutok, winen kə lahak anan pa 'am ana way ahay fok. ¹⁹ Mazlaḅ sə way a à Mbərom a inde ata fok nà, inde à wan anahan ata matana re, anga a zlan à nga anà Mbərom a nə matana awan. ²⁰ A nan à Mbərom a nà, way a mə ndakay ataya, kwa à mburom, kwa pə daliyugo fok, 'am â zlan atan pi zek tə winen nə tə mez ana wan anahan ata awan. Matanan kutok, zay inde à wulen a Mbərom tə do ahay anga wan anahan ata awan, anga kə pəkak anan mez anahan, kə məcak pə dədom.

²¹ Kwakwa ata nà, kwanay dərən dərən pi zek wa tə Mbərom, kə tərən nà, do manidə anahan ahay, anga ki gen nə way lelibay aya awan. Abayak nga a kwanay dukwen, lelibay aya re. ²² Əna Yesu kə tərak do zənzen awan, aday kə məcak anga kwanay. Matana həna kutok nà, Mbərom kə zlahak anan məlmal anahan tə kwanay, tə amac a wan anahan a ata awan. Natiya kwanay kə tərən do cəncan aya, aday ki mben apan sə tavay pa 'am a Mbərom mənjanə ines aday dowan i mba apan sa mak ikwen anan mungok sabay. ²³ Natiya kutok, pərihen anan azar hwiya sa dəf nga nà, pa 'am sə ləbara a mugom ata pac pac, kà sa dagwiren wa bay fok. Tiven nà, njənan lele. Dəfen anan abayak nga a kwanay nà, dook pə ləbara

sa 'am a mugom a mbala a kwanay a sə sləne kurre ata awan. Ləbara sa 'am ata dukwen, daliyugo kəzlek kə slənek anan fok coy re. Həna, nen Pol nà, Mbərom kə tərak nen do si mer su way anahan, anga sə dakay anan ləbara sa 'am a anan re.

Mer su way a Pol sa ga anga do a Yesu ahay

²⁴ Həna nà, nen apan ni taslay anan mivəl tə dəcə uno ahay sa ga anga kwanay ata awan. A alay ata nà, Yesu Almasihu a kà sak dəcə, matanan nen ni sa dəcə anga do anahan ahay tinen zek anahan ata awan. Na ga dəcə matanan nà, anga aday mer su way anahan sə dazlan à mivəl a kwanay inde ataya à ndav wa. ²⁵ Mbərom kə zəbak nen do si mer su way anahan à wulen su do anahan ahay wa. A gan may nà, nê dakak ikwen anan ləbara sa 'am anahan mugom ata fok. ²⁶ Kurre ata nà, ləbara sa 'am mugom ata nə mi dər awan, dowan a san anan fan bay. Aya həna nà, Mbərom kə kak anan ahay uho anà do anahan ahay kutok. ²⁷ A nan anà Mbərom nà, do anahan ahay pu kon pu kon fok tá san way anahan mi dər ata nà, winen lele aday tə mazlaḅ a re. Way a mi dər ata nà, Yesu Almasihu a à mivəl a kwanay inde ata awan. Tə winen awan, ki mben apan sa dəf anan abayak nga a kwanay dook pa man sə mazlaḅ anahan a aday ki sa njihen a uda ata awan.

28 Anga nan, manay apan mi dakan anan anà dō ahay fok nà, Yesu Almasihu awan. Manay apan mi təkəren atan, manay apan mi jan atan panan fok nà, tə kəlire a Mbərom a sə varan umo ata awan. A nan umo jiya nà, dō mə japay aya tə Yesu Almasihu ahay fok tē təra nà, dō ma san nga aya pa 'am a Mbərom. 29 Nen apan ni rəzlen à nga wa sa ga mer su way ata tə məgala mbala Yesu Almasihu a i nen inde nà, anga nan kutok. Sa ga mer su way a i nen inde nà, məgala ata awan.

2

1 U no nà, sənən apan lele, mer su way həna nen apan ni ga ata nà, ma da 'am awan. Na ga mer su way a ma da 'am ata nà, anga kwanay dō sə Kolosiya ahay, tu dō sə Lawdikiya ahay, aday dukwen, anga azar su dō kula tə canak uno fan bay ataya re.

2 Na ga matanan nà, anga sə varak ikwen məgala aday kə sənən zek à wulen a kwanay ahay inde, kə təren zek kərtek awan. Aday asa u no nà, kə njiden kəlire sa san didek a Mbərom fok. Ata nà, ki sənən anan way a Mbərom a mi der ata awan, kawa sa ja nà, Yesu Almasihu. 3 Kəlire tə asan way lele aya fok dī tan à nga nà, à Yesu Almasihu inde.

4 Nə dəkak ikwen anan ayak way a anaya nà, anga aday dōwan à sa wurbasak ikwen awan saa njak kwanay tə wurwer sa 'am ahay bay. 5 Sənən apan lele re, kwa nen

inde à wulen a kwanay ibay dəp nà, apasay uno inde tə kwanay. Nen apan ni taslay mível tə mindel nà, anga nə sləne kwanay apan ki gen way tə cəved aya awan, aday adaf nga a kwanay pə Yesu Almasihu nà, mə tavay a demer demer lele.

Anjahay su dō ana Yesu Almasihu ahay

6 Həna nà, kə təmihen Yesu Almasihu à mível a kwanay inde winen nə bahay a kwanay a coy. Anga nan kutok, azla a kwanay nà, à təra kawa azla su dō mə japay aya tə winen acəkan ataya awan. 7 Matanan, hen sləlay à winen inde lele, kawa sé sa pak anan sləlay anahan ahay à yugo inde lele ata awan. Həren à 'am anahan inde, adaf nga a kwanay pə winen à ga nə njənnjan kawa ana kwanay a sə tətək ata awan. Ngəren anà Mbərom bayak awan.

8 Aya əna, sənən pi zek lele, bina dō ahay ti i njak kwanay tə atətək way mungwalay aya, aday tə asan way kəriya aya awan. Aday cəkəbay asan way a tinen ataya nə asan way su dō zənzen awan, kabay asan way sə apasay lelibay aya sə daliyugo a anan, bina asan way mbala Almasihu itəbay. Kə pəken anan sləmay anà atətək way a tinen ataya bay jiga awan, 9 anga anjahay a Mbərom fok nà, winen i zek ana Yesu Almasihu inde. 10 Matanan həna, kwanay kə jipen tə winen a kutok ata nà, Apasay

a Mbərom dukwen kə rahak à kwanay inde coy re. Anga Almasihu a nà, Bahay a pa nga sə way a tə məgala aya à mburom ata fok.

¹¹ Anga ajapay a kwanay tə winen ata nà, Mbərom kə gak pikwen mez anahan sə đakan anan anà do ahay kwanay nə do anahan ahay. Kwakwa ata a jan anà Yahuda ahay nà, tã gad mədəndalas anga tinen do anahan ahay. Aya kwanay hənà kutok nà, Mbərom a a ga pikwen mez sə đakay anan nə kwanay do anahan ahay ite. A ga way ata nə tə alay su do bay, əna tə alay a wan anahan Yesu Almasihu awan. Winen kə rak ahay kwanay à anjahay a kwanay sə kwakwa lelibay ata wa coy. ¹² A alay a kwanay sa ga baptisma ata nà, kə tərak kawa ta lak kwanay à məke inde pə kərtek a tatə Yesu Almasihu awan. Aday à alay a kwanay sa may ahay à a'am wa ata dukwen kə tərak kawa Mbərom a slabakay ahay kwanay à məke wa pə kərtek a tatə Yesu Almasihu a re. A tərà matanan nà, anga kwanay kə đəfen apan nga, məgala a Mbərom inde sə slabakay ahay kwanay à məke wa kawa anahan sə slabakay anan ahay Yesu Almasihu à məke wa ata re.

¹³ A alay ata nà, Mbərom a ca pikwen nà, kawa do ma mac aya awan, anga kwanay nà, do sa ga ines ahay, aday anga kə gak pikwen mez sə đakay anan kwanay nə do anahan ahay ata fan bay re. Aya hənà kutok, Mbərom

kə varak ikwen sifa tə Yesu Almasihu. Aday asa, winen kə pəsek uko anan ines a mənuko ahay fok re. ¹⁴ A alay ata nà, sariya a Mbərom kə bənak mənuko, anga đə pərahak anan azar anà 'am anahan ma ja aya ata bay. Əna pə đəfa anahan a wa nà, Mbərom kə ngərwak anan đerewel a aday gudire sə ines a mənuko ahay mə vinde aya uda ata aday kə darak anan pə dədom a mə zləngad awan. Matanan sariya inde puko sabay sə coy. ¹⁵ A alay a Yesu Almasihu sa mac pə dədom a mə zləngad ata nà, kə jakak anan alay pa nga anà məgala ana bahay sə setene ahay à bagəbaga mburom inde ata fok, kə mbak patan. Kə pəkak atan waray i ide pa 'am sə do ahay fok re.

¹⁶ Anga nan kutok, đowan à sa mak ikwen anan mungok pa 'am sə way sa pa, kabay pə way sa sa ahay bay. Matanan asa re, đowan à sa mak ikwen anan mungok pa 'am sa ga azar uko pə ava pə ava ata bay, kabay pa 'am sa ga azar uko pə kiya pə kiya ata bay, kabay pa 'am sə đəfan apan anà luvon sa man uda ata bay jiga awan. ¹⁷ Way ataya fok nà, minje pə way saa nay ahay, bina đidək sə way ataya fok nà, à Yesu Almasihu a inde. ¹⁸ Do ahay inde bayak awan tinen apan ti zluwe anan do ahay ta sa ja nà, do ahay tə nahay anan nga a tinen aday tə đəfan apan anà maslay a Mbərom ahay re. Tə varan zlangar anà

cœn sə zuḅay a tinen ahay ta sa ja nə Mbərom sa man atan anan ahay way ataya i cœn sə zuḅay inde. Ajalay nga a tinen aya nə pə way sə daliyugo a anan dəkdek. Matanan jəba su dō ataya nā, kâ sa bənen atan à 'am wa bay jiga awan, anga tinen dō sə həran nga i zek ahay, dō sə kwecele ahay re. ¹⁹ Dō ataya nā, tə mbəsakak sə japay tə Yesu Almasihu. Winen nga awan pu dō a Yesu ahay, aday hawal si zek ahay ta njad sə japay pi zek nā, anga nga ata awan. Dəmbazl si zek ahay tə japay atan pi zek aday a njad sa har tə alay a Mbərom kutok re.

²⁰ Həna kə sənən apan zle lele, kwanay nā, kə mæcen pə kərtek a tə Yesu Almasihu coy. Anga nan, apasay sə daliyugo a anaya ti mba pikwen sabay. Ata nā, ki gen way ahay hwiya kawa kwanay dō sə daliyugo ahay nə angamaw? Abay ike kə dəfen anan apan anā 'am sə awan aya pərslesle nā, angamaw? ²¹ 'Am kawa: «Kâ laman alay anā way a anan bay», «Kâ tukom way a anan bay», kabay «Kâ zəḅa anan way a anan bay» re. ²² Da jak dī dəfan apan anā way ataya cəna, dā san zle, ta nay à abayak nga su dō zənzen a wa dəkdek, way ataya fok ti lize. ²³ Mama'am a nā, dō ahay tə bayak nā, atətak way ataya tə varan kəlire anā dō ahay, anga atətak way ataya ti gan bəlaray anā dō ahay sa ga pəra kawa sa zlan à nga

anā dō ahay, sə nahay anan nga à məndak, aday sə kətah anan nga a tinen re. Aya əna, mer su way matanan ataya fok nā, i man zek anā dō ahay sə mbasay pi mer su way sə ubor si zek ahay bay re.

3

Yesu Almasihu kə mbədahak ikwen anan anjahay

¹ Kə sənən apan zle coy kwanay nā, kə slabiken ahay à məke wa tatə Yesu Almasihu fok. Anga nan kutok, dəfen anan abayak nga a kwanay nə dook pə way aya aday kwanay saa njad à mburom ata awan. Ki njiden anan nā, à man ana Yesu Almasihu, dowan a mə njahay a tə day sə alay puway a Mbərom ata awan. ² Matana awan, abayak nga a kwanay à ga nə dəgəcce pə way a à mburom ata awan, bina kə bayiken pə way sə daliyugo ahay bay. ³ Anga nan kutok, kə sənən apan zle, kwanay nā, kə mæcen, aya əna Mbərom kə slabakak ahay kwanay à məke wa. Natiya kutok, sifa a kwanay inde wiya awan, winen mi dər a à alay ana Yesu Almasihu inde pə cakay a Mbərom. ⁴ Tə dīdek a nā, Yesu Almasihu nə winen sifa a kwanay. Natiya, pə luvon a aday Yesu Almasihu a kə sak a sləray ahay ata nə kwanay dukwen ki sləren ahay nə tə winen awan, aday tə mazlaḅ anahan a re.

5 Anga nan kutok, mbəsiken anjahay a kwanay lelibay ataya fok. Mbəsiken way kawa aján uho, aga way sə waray ahay, aga ubor pə way ma ga waray aya awan, tə way lelibay aya awan, aga ide pə way ahay. Bina ka sak i gen ide pə way ahay nà, ki dəfen anan apan kawa tinen mbərom ahay. Mbəsiken anan way ataya fok. 6 Anga mer su way a lelibay ataya fok, Mbərom i ga mivel pu do sə dəfan apan bay ataya awan. 7 A alay ata nà, anjahay a kwanay a dukwen matana awan, ki gen ahay jəba si mer su way a lelibay ataya re.

8 Aya həna kutok nà, mbəsiken way ataya fok: Kí gen mivel bay, awan á cəbak ikwen bay, kí gen anan way lelibay aya anà do ahay bay, ká si gen mənjelgek bay, ká sa nəsən anan 'am anà dowan bay, 9 ká sa gəden anan mungwalay i zek ahay bay, anga anjahay a kwanay lelibay a sə kwakwa ata nà, kə mbəsiken anan ti mer su way anahan aya təkə fok. 10 Həna Yesu Almasihu kə mbədəhak ikwen anan anjahay a kwanay wiya awan. Kawa kə pəken zana wiya a pi zek, kə tərən do wiya aya coy. Dowan a kwanay wiya ata winen apan i zəga sə ndakay zek nə pac pac, anga aday kí gen minje tə Mbərom, do sə ndakay kwanay ata awan. Natiya ki mben apan sa san anan Mbərom lele cərah kutok. 11 Anga nan

kutok, həna nà, awan sə gəzla anan Yahuda ahay pi zek wa tu do azar aya nà, ibay. Do ma gad mədəndalas aya awan, tu do ma gad a bay aya fok, tinen nə kərtek. Do mə vəzle a bay aya awan, tu do mə vəzle a bay a tə mindel ataya fok, tinen kərtek a re. Aday do bile aya awan, tu do bile aya bay ata awan, tinen kərtek a ca. Do ataya fok, awan kə gəzlak atan alay pi zek wa bay. Anga zek ana Yesu Almasihu a nà, winen pa nga sə do ahay fok, aday á mivel su do anahan ahay inde fok re.

12 Matanan, kwanay nà, kə tərən do a Mbərom ahay coy, a pəlay kwanay anga winen a sə walay kwanay. Anga nan, sumor a nà, azla a kwanay á cəved a Mbərom inde á ga nə lele. Gen anan sumor i zek ahay fok, tərən do lele aya awan, do mə nahay nga aya awan, do sə kəffe aya awan, aday do sə munapanaw ahay re. 13 Səmen anan i zek ahay. Kwa abay awan inde kə slahak anan u uko inde anà dowan aya dəp nà, tə pəse zek ahay, anga Bahay a mənuko nà, winen apan a taa pəsek uko anan ines a nuko ahay. 14 Way lele bina maw nà, sənen zek á wulen a kwanay ahay inde. Ata ki gen matanan nà, asan zek i japay kwanay pə kərtek awan, aday mivel a kwanay ahay dukwen, ti ga nə kərtek a re.

15 Mbəsiken anan mivel a kwanay anà zay a Yesu Almasihu sə varak ikwen ata anga aday á lavan nga anà

mivel à kwanay. Mbərom a ngamak ikwen ahay à zay anahan ata inde anga aday kâ taren uda zek kərtek awan. Natiya ngəren anan kwa siwa siwa fok. ¹⁶ 'Am ana Yesu Almasihu à rah anan mivel a kwanay ahay. Diken anan anan 'am a Mbərom i zek ahay, men anan zek i zek ahay tə atətak way ahay tə kəlire mbala ana Mbərom a sə varak ikwen ata awan. Gen ara sə zambad anan Mbərom, tə ara sə həran nga, aday tə ara mbala ana Apasay a Mbərom sə dakak ikwen anan ata awan. Ngəren anan à Mbərom tə ataslay mivel awan. ¹⁷ Way a kwanay saa ga ta sa ja fok nà, gen nà, tədə kawa dō a Bahay Yesu ahay, ta sə ngəran apan anà Mbərom Bəbay a kwanay anga Yesu.

Anjahay su dō a Yesu ahay

¹⁸ Kwanay uwar ahay, dəfen anan apan anà mbaz a kwanay ahay nə lele. Wita nà, way aday tədə dō a Yesu ahay ti ga ata awan.

¹⁹ Kwanay mungol ahay, pəlen anan uwar a kwanay ahay lele, kâ si gen atan alay bay.

²⁰ Kwanay gwaslay ahay, bənen anan à 'am wa anà atə bəbay a kwanay tə may a kwanay ahay pə way ahay fok lele. Ata ki gen matanan nà, i zlan à nga anà Bahay a mənuko.

²¹ Kwanay bəbay sə gwaslay ahay kutok, kâ si ngərzen pə gwaslay a kwanay ahay bəra bəra bay, bina ti njahay nə slebər bərre.

²² Kwanay bile ahay ite, dəfen anan apan anà bahay su doh a kwanay ahay lele. Kâ sa dəfen atan apan nà, pə ide a wa aday à zlan atan à nga ata cəna coy bay. Əna dəfen atan apan nə lele tə mivel kərtek awan, anga kwanay nà, dō sə jəjaran à Mbərom ahay. ²³ Kwanay apan ki gen nà, mer wura wura fok cəna, gen nə tə mivel kərtek awan, kawa ki gen anan mer su way anà Bahay a mənuko, bina anà dō zənzen a bay. ²⁴ Sənen apan lele, saa varak ikwen magwagway pi mer su way a kwanay ahay nà, zek a Bahay a mənuko awan, i varak uko anan way anahan sə zlapan anan anà dō anahan ataya awan. Bahay a kwanay sa gan mer su way ata nà, winen Almasihu. ²⁵ Sənen apan lele asa re, dowan a kâ gak ines nà, Mbərom i gan sariya pə ines anahan ata awan. Bina Mbərom a gəzla dō ahay pi zek wa itəbay asanaw!

4

¹ Kwanay bahay su doh ahay ite, gen anan nga anà bile a kwanay ahay nə lele aday tə cəved awan. Bina kwanay dukwen, kə sənen zle, bahay inde à mburom pa nga a kwanay re asanaw?

Gen anan amboh à Mbərom aday taren dō ma san way aya awan

² Rəzlen anan à nga wa sa gan amboh anà Mbərom ta sə ngəran kwa siwa siwa fok. ³ Gen anan amboh à Mbərom

anga manay re. Gen anan amboh anga aday mâ njad cæved sæ dakay anan læbara sa 'am ana Almasihu mi ðer ata anà dō ahay. Hæna manay à dangay nà, anga læbara sa 'am anahan ata awan. ⁴ Gen anan amboh à Mbærom nà, anga aday û mo zek sæ dakay anan 'am anahan anà dō ahay cærah lele, kawa abay tæde ni ðakay anan ata awan.

⁵ Gen anan nga anà anjahay a kwanay à mamasl su dō sa san Mbærom bay ahay inde ata nà, lele. Kwa siwa cæna, kà sa tæmen anan alay a bay, gen næ way lele aya awan. ⁶ A akad bala a kwanay ahay inde nà, 'am a kwanay ataya fok à ga næ 'am lele aya ma ðaf nga awan. Matanan ki sænen sæ mbæðahan apan anà dō sæ cæce 'am ahay fok.

Aja 'am mædakwidok aya awan

⁷ Mærak a nuko Tikikus i ðakak ikwen anan læbara sæ njahay uno à man a anan ata awan. Tikikus nà, winen mærak a mænuko, car uno re, winen dō sa ga mer su way a Bahay a mænuko ndekærkærre lele. Manay apan mi gan mer su way anà Mbærom miya awan. ⁸ Nen apan ni slæk anan ayak nà, anga aday à tækærek ikwen anan læbara a manay, aday i varak ikwen mægala sæ pærahan azar a Mbærom. ⁹ Tikikus i zlak ayak tæ mærak a mænuko Onesimus dō sæ àga kwanay awan. Winen næ car a mænuko, aday a ga mer su way a Mbærom nà, ndekærkærre re. Tinen ti ðakak ikwen anan way sæ tæra

à man a manay a anan ataya fok. ¹⁰ Matanan Aristarkus, dōwan a manay à dangay hæna miya ata kà jak ikwen ayak 'am. Aday Markus, wan a mærbay ana Barnabas kà jak ikwen ayak 'am. Kæ sænen apan zle, na jak ikwen lele, Markus kà sak a dæzlek ayak nà, tæmihen anan lele. ¹¹ Yesu sæ dōwan inde tæ ngaman Yustus re ata, kà jak ikwen ayak 'am. A wulen ana dō su mo zek sa ga mer su way anga bahay a Mbærom ataya nà, Yahuda maza aya ibay, si tinen a maakankæn'a ataya, coy. Tinen nà, ta mak uno zek sæ vuro mægala i mer su way inde wanahan.

¹² Epafæras kà jak ikwen ayak 'am. Winen nà, dō sæ àga kwanay aya re, winen dō sa ga mer su way a Yesu Almasihu cite. Winen apan i ræzlen à nga wa sa gan amboh anà Mbærom pac pac anga kwanay. A gan amboh a Mbærom nà, anga aday kâ tæren dō mæjæra aya awan, kâ tæren dō ma san nga aya awan aday kâ sænen sa ga way ana Mbærom sa gan may fok kuto. ¹³ Na san pi mer su way anahan sa ga tæ mætændæron ataya zle anga kwanay, anga dō sæ Lawdikiya ahay, aday anga dō sæ Hirapolis ahay re. Winen nà, ni ra ambar anahan a tæte. ¹⁴ Lukas car a mænuko doktor ata kà jak ikwen ayak 'am aday Demas ðukwen kà jak ikwen ayak 'am re.

¹⁵ Matanan jen anan 'am anà mærak à mænuko ahay

à Lawdikiya ataya awan. Jen anan 'am anà Nimfa tu do a Yesu ahay sa taa halay nga àga winen ataya awan.

¹⁶ Derewel a anan nà, jingen anan àga kwanay, aday kà slänen atan anan ayak anà do sà egliz sà Lawdikiya ahay tã jinge anan re. Aday derewel uno sà vinden anà Lawdikiya ahay ata kà dazlek ayak àga kwanay nà, jingen anan ite re. ¹⁷ Jen anan anà Arkipus nà, â demed pi mer su way a Bahay a mənuko sə mbəsakan ata sa ga anan nə lele.

¹⁸ Nen Pol, na jak ikwen ayak 'am. Nə vindek ayak 'am a anan nà, tə alay uno awan. Sənen apan lele re, nen nà, à dangay hwiya.

Natiya Mbərom â gak ikwen sumor anahan.

**Derewel ana Pol sə
vinden ayak anà dō
sə
Tesaloniki ahay
mama'am awan
Adakay way pə
deftere a anan**

A derewel a anan inde nà, Pol a ngəran anà dō a Yesu ahay à Tesaloniki anga ta gak mətəndəron sə pərahan azar à Yesu. A jan atan nà, tâ ga mer su way bayak a anga sə wadaf anan ləbara a Yesu mugom a pə daliyugo. A dakan atan anan anjahay a tədə i zlan à nga anà Mbərom ata awan, aday way saa təra à alay a Yesu Almasihu i may ahay ata awan.

Nga sa 'am ahay

Asan zek ana Pol anga dō a Yesu ahay à Tesaloniki
(1.1 - 3.13)

Anjahay su dō a Yesu ahay
(4.1-12)

Amay ana Yesu Almasihu
(4.13 - 5.28)

*Pol a jan 'am anà dō sə
Tesaloniki ahay*

¹ Sə vindek ayak derewel a anan nà, nen Pol, manay tə Silas tatə Timote. Ma jak ikwen ayak 'am anà kwanay dō a Yesu ahay à wulen su doh sə Tesaloniki, kwanay dō ana Bəbay a nuko Mbərom tə Bahay a mənuko Yesu Almasihu. Mbərom à gak ikwen sumor anahan, aday à varak ikwen zay re.

*Pol a ngəran à Mbərom
anga dō a Yesu ahay à Tesa-
loniki*

² Manay mə ngəran anà Mbərom kwa siwa siwa anga kwanay a fok. A alay a manay apan mi ga amboh cəna, mə mbəsak sa ga amboh anga kwanay bay. ³ Ma gan amboh anà Mbərom Bəbay a mənuko nà, mə bayak pi mer su way a kwanay sa ga anga kə dəfen nga pə Yesu Almasihu Bahay a mənuko ata awan, aday pi mer su way a kwanay sa ga lele ata anga kə pəlen anan, aday pə atavay a kwanay njənjən a anga kə dəfen anan idə həna ata dükwen anà winen a re. ⁴ Mərak a manay ahay, Mbərom a pəlay kwanay aday ma san zle, kə walak kwanay sə təra dō anahan ahay. ⁵ A alay a manay sə dakay anan ləbara mugom a əga kwanay ata nà, ma jak ikwen nə 'am kəriya aya bay, əna ma ja 'am tə məgala sə Apasay Cəncan awan. Ma san zle coy, 'am a manay sa jak ikwen ataya nə tinen 'am didek aya coy re. A alay a manay əga kwanay ata dükwen, mə njahay kəkəməw nə kə sənən zle lele. Ma ga matanan nə anga sa mak ikwen zek.

⁶ Kwanay aday nà, ki zlen həna nə kawa ana manay sa jak ikwen ata, aday kawa ana Bahay a mənuko sa gan may ata kutok. Kə təmihen anan 'am a Mbərom lele. Aya əna, dō ahay ta gak alay tə kwanay bayak a anga 'am ata awan. Aday tə winen

ata tæke ðukwen, kə tislen anan mivel ta 'am ata adæka, anga Apasay Cæncan a kə varak ikwen mægala. ⁷Natiya kutok, kwanay apan ki ðiken anan anan cæved a Mbærom lele anà ðo ahay pə daliyugo sə Makedoniya tə Akaya. ⁸Do ahay bayak a à Makedoniya tə Akaya tə slænek læbara sa 'am pə Bahay a mænuko anga kwanay. Kwa ta sə wura fok, ðo ahay tə slænek coy kwanay apan ki ðæfen nga pə Mbærom. Awan inde mi zəgahan atan anan apan sabay. ⁹Bina tinen a tə alay a tinen a, tinen apan ti ja coy kə tæmihen manay åga kwanay nə kəkæmaw. Tinen apan ti tæker læbara sa 'am a kwanay sə mbæsak pəra ahay ata, aday kə mbæðihen anan mivel a kwanay pa sa gan amboh anà Mbærom, winen ðo tə sifa aday winen ðo ðidek ata awan. ¹⁰Ta san zle coy re, kwanay apan ki ben nə Wan anahan saa nay ahay à mburom wa ata awan. Wan anahan ata nə, Yesu, Mbærom sə slabakay anan ahay à mæke wa ata awan. Wan ata nə, i tam mænuko anga aday Mbærom å ga puko mivel à alay anahan saa ga sariya ata sabay.

2

Mer su way ana Pol sa ga à Tesaloniki

¹ Mærak a manay ahay, kwanay a kə sænén zle, ana manay sa zlak ayak åga kwanay ata nə kə tærak awan kəriya bay. ² Kə sænén zle,

ma sak dæce à wulen su doh sə Filipi, anga ta gak alay tə manay, tə gænahak umo. Mə dæzlek ayak åga kwanay à Tesaloniki ðukwen, ðo a matanan ataya tinen inde bayak a re. Əna tə winen a tæke ðukwen, Mbærom kə bænək umo mbac bayak awan, aday mə ðakak ikwen anan læbara mugom a sa nay à alay anahan wa ata kutok. ³Manay apan mi ðakan anan cæved ðidek a anà ðo ahay nə, mə gæðan atan nə mungwalay bay, way lelibay aya inde à mivel a manay itəbay re, mə njækan uda anà dowan bay. ⁴Mə tæker nə, way ana Mbærom a sə varan umo ata awan, bina a ca pumo nə, ma slak sə ðakay anan 'am anahan, aday a varan umo anan læbara anahan mugom a à alay inde sə ðakan anan anà ðo ahay kutok. Ma ja 'am nə, aday mə zlan à nga anà ðo zænzen a bay, əna aday mə zlan à nga anà Mbærom awan, winen ðo sa san abayak nga a manay ata awan. ⁵Kə sænén zle lele re, ma jak ikwen 'am sa rak ikwen mindel bay, aday ma jak 'am sə ræke pikwen wa way bay re. Way uno sə vinde hænə ata ðukwen, Mbærom a san zle, winen 'am ðidek awan. ⁶Kula mə pælak dowan å hærən umo nga bay. Kwa å ga nə kwanay, kwa å ga nə ðo maza aya awan, ma gak anan may matanan bay.

⁷ Abay cæved inde mi cæce pikwen wa way ahay kawa ðo mæduwen aya sa ga ataya

bidaw, anga manay nə do maslan ana Almasihu ahay. Əna mə cəcihek awan bay. Mə təra adaka nà, do səkəffe aya à wulen a kwanay, kawa uwar sa gan nga anà gwaslay anahan ahay ata awan. ⁸ Mə pəlay kwanay bayak awan. Anga nan, ma zlak ayak àga kwanay nà, mə pəlay sə dakak ikwen anan pa 'am nə ləbara mugom a sa nay ahay pə cakay ana Mbərom wa ata awan. Aday winen ata dəkdek bay re. Mə pəlak sə varak ikwen anan nga a manay aya re, anga ki zlen umo à nga cəvedabay. ⁹ Mərak a manay ahay, kə mbədəken anan à nga wa ti mer su way a manay sa ga àga kwanay ata bay asanaw? Kwa à ga nə səluvon, kwa à ga nə sə ipec, ma ga mer su way nə ndekərəkərre, anga aday à alay a manay apan mi dakak ikwen anan ləbara mugom a sa nay à alay a Mbərom wa ata nà, mâ njad way sa pa mənjenja sə bənak ikwen uda mbiyed.

¹⁰ Kwanay a kə sənən zle ma ga mer su way àga kwanay nə kəkəmwaw, aday Mbərom dukwen a san a zle re. Anjahay a manay àga kwanay do a Yesu ahay nə lele, didek awan, dowan i gədan umo azar pə awan a ibay. ¹¹ Kə sənən zle re, ma ga way ahay tə kuwaya a kwanay nə kawa bəbay sa ga way tə gwaslay anahan ahay ata awan. ¹² Ma taa dubok kwanay, aday ma taa varak ikwen məgala, ma taa

jak ikwen dukwen pac pac, zlen azla sa zlan à nga anà Mbərom, dowan a sə ngamak ikwen aday kī zlen à bahay anahan inde tə mazla6 ata awan.

¹³ Mi ngəran anà Mbərom hwiya re, anga à alay a manay sə dakak ikwen anan 'am anahan ata nà, kə təmihen anan nə kawa 'am su do zənzen a bay, əna winen kawa 'am a Mbərom a way anahan. Tə didek a nà, wita nə 'am a Mbərom acəkan. 'Am ata winen apan i ga mer su way à mivel a kwanay inde, kwanay do sa daf nga pə Yesu ataya awan. ¹⁴ Mərak uno ahay, kwanay kə təren kawa do ana Yesu Almasihu ahay à egliz a Mbərom pə daliyugo sə Yahudiya ata awan. Yahuda ahay ta gak atan alay anga tə pərahan azar anà Yesu. Matanan həna do a kwanay ahay ti ga alay tə kwanay dukwen, kawa winen ata kəslsla. ¹⁵ Yahuda ataya tə vədak ahay do maja'am a Mbərom ahay kwakwa, tə vədak anan Bahay a mənuko Yesu, aday həna tə rəzlak manay re. Way a tinen sa ga ata a zlan à nga anà Mbərom a bay jiga awan. Ta nan ide anà do ahay fok. ¹⁶ Abay tə gafak umo 'am sə cakay anan ləbara sa 'am a Mbərom anà do su kon azar aya, anga aday do ataya tâ tam bay. Matanan kutok, ta rah anan wa nà, ines a tinen ahay, aday Mbərom a kə gak patan mivel həna acəkan.

*Haway ana dō sə Tesa-
loniki ahay a gan anā Pol*

17 Mərak uno ahay, à alay a mənuko sə gəzla nga ata nà, mivél kə hanak pumo anga haway a kwanay i gan umo. Ma zla way a manay nà, njufok aya awan, anga abayak nga a manay kə mbədəkek ayak pə kwanay à dəba. Abay a nan umo sa mak ayak əga kwanay maza awan. 18 Manay a fok ma gan may sa mak ayak saa cay kwanay. Nen Pol ta nga uno, na gan may saray bayak a re, əna Fakalaw kə nəsək anan cəved awan. 19 Mə bayak pə kwanay nə anga kwanay kə viren umo məgala sa daf nga pə way a Mbərom sə zlapay anan i varan anā dō ahay ata awan. Sə varan umo ataslay mivél hway apan təkede dukwen, kwanay re. Jugo sə vize a manay ahay saa ga anan ti zek pa 'am anā Bahay a mənuko Yesu azanan i may ahay ata nà, kwanay. 20 Tə dīdek a nà, dō ahay tə varan umo zlangar anga kwanay nə bayak awan, aday mə taslay mivél dukwen tə kwanay a re.

3

1 Haway a kwanay kə gak umo cəna, mbac a slan umo cəvedabay. Anga nan, ma ja, ma wa, mi slənak ikwen ayak Timote. Ata aday suwan mi njahay way a manay à Atena taayak a manay a tamak. 2 Timote nà, mərak a mənuko, winen apan i ga mer su way a Mbərom tə manay, mə

dəkay anan ləbara mugom a mbala Yesu Almasihu anā dō ahay nə manay pə kərtek awan. Mə slənak anan ayak əga kwanay nà, aday à mak ikwen zek, aday à varak ikwen məgala sə tavay njənan pə cəved a Mbərom. 3 Matanan, kwa həna dəcə ahay ta tak ikwen à nga dəp nà, dowan à sa zluwe kwa kərtek à cəved a Mbərom wa bay. Kə sənən zle, dī takas nə tə dəcə ahay matanan təktek re asanaw? 4 Ayaw, à alay a manay əga kwanay ata nà, ma jak ikwen ayak panan wa coy, dō ahay ti naa ga alay tə mənuko pa 'am mba. Matanan həna dəcə ataya ta nak ahay pukə kawa ana kwanay sa san ata kutok. 5 Na ca apan, dəcə winen apan i nay ahay pikwen nà, mbac kə slahak uno. Anga na awan, nə slənak ayak Timote əga kwanay, aday nà san kwanay apan ki pərihen anan azar anā Yesu acəkan hwiya bidaw? Nə jəjarak, na wa, tiya nə Fakalaw kə njəkak kwanay à cəved sə dīdek wa. Ata, mer su way a manay à wulen a kwanay ata kə tərak way kəriya awan.

6 Həna Timote kə mak ahay əga kwanay wa pə cakay a manay, a təkəren umo nà, ləbara lele aya sa zlan umo à nga anga kwanay. A wa, kwanay apan ki pərihen anan azar anā Yesu hwiya, kə pəlen zek ahay lele re. Aday a wa, kwanay apan ki bayiken pə manay tə ataslay mivél awan, bina haway a

manay a gak ikwen, kawa haway a kwanay a sa gan umo ata re. ⁷ Mərak a manay ahay, manay apan mi sa dəce, do ahay ti jugwar pumo wa 'am dəp nà, Timote a nay a jan umo matanan cəna, kə varak umo məgala bayak a, anga kwanay apan ki pərihen anan azar sa dəf nga nə pə Yesu hwiya. ⁸ Bina, kak kwanay apan ki tiven njənjən pa 'am a Mbərom matanan kəma, mi taslay mivəl sə njahay tə sifa aya uho. ⁹ Ataslay mivəl a manay sa njad pa 'am a Mbərom a mənuko həna anga kwanay ata nà, kwa mē ngəran anà Mbərom nə kəkəma, wita kà slak awan bay. ¹⁰ Kwa â ga nə sə sipec, kwa â ga nə sə luvon, manay apan mi gan amboh aday â varan umo cəved sa zlak ayak àga kwanay saa cak ikwen ahay ide aday mi tətakak ikwen anan ahay way aday kə sənən pə cəved a Mbərom fan bay ataya awan.

¹¹ Ma gan amboh anà Bəbay a mənuko Mbərom a ta nga anahan awan, tə Yesu Bahay a mənuko nà, tē təban umo ayak cəved a sə dəzlek ayak àga kwanay awan. ¹² Bahay a mənuko Yesu â varak ikwen məgala sa san zek à wulen a kwanay ahay pa 'am pa 'am lele, aday sə pəlay anan do ahay fok, kawa ana manay sə pəlay kwanay ata awan. ¹³ Natiya awan, tə cəved ata kutok, ki təren do məgala aya pə cəved anahan, anga aday kə njiden

awan lelibay a pə mivəl a kwanay ahay sabay, kə təren do cəncan aya pa 'am a Bəbay a mənuko Mbərom pə luvon a Bahay Yesu saa may ahay pə daliyugo tu do anahan ahay fok ata awan. Saa may ahay pə luvon ata nà, winen a pi zek tu do anahan aya azar a fok.

4

Anjahay sa zlan à nga anà Mbərom

¹ Mərak a manay ahay, way a mə mbəsak a sa jak ikwen ayak ata nà, həna: Mə tətakak ikwen anan anjahay sa zlan à nga anà Mbərom a coy. Aday ma san zle, azla a kwanay nə matanan. Əna manay apan mi gak ikwen ayak amboh asa nà, tə sləmay ana Bahay a mənuko Yesu, zəgihen anan apan asa. ² Kə sənən way a manay sə tətakak ikwen anan tə sləmay ana Bahay a mənuko Yesu ataya zle. ³ A nan a Mbərom cəna, kə təren do cəncan aya awan, kawa sa ja bine siwaw nà, kə limen anan alay à uwar uho bay, ⁴ kuwaya â njahay nə tə uwar anahan awan, à səkəffe inde. Ata do ahay ti hərak ikwen nga. ⁵ Adəka bay, ubor â ga pikwen bahay bay. Wita nə azla su do sa san Mbərom itəbay ataya awan, do sə pəra ahay. ⁶ Dowan â gan sədoək anà do hinen ta sə jənan pə uwar bay, anga Bahay a nuko Yesu i naa gan sariya anà do sa ga ines a matanan ataya awan. Ba ma jak ikwen anan 'am ata coy. ⁷ Anga Mbərom

a ngamak uko nə saa ga ines tu dō sə uho ahay matanan ata bay. A ngamak uko adəka nà, sə njahay à cəncan inde pa 'am anahan. ⁸ Anga nan, kak dōwan a kə ngəmak 'am a anan itəbay cəna, a ngam bay nà, dō zənzen a bay, əna zek a Mbərom a, dōwan a sə varak uko Apasay Cəncan ata awan.

⁹ Mərak a manay ahay, awan inde maza sa jak ikwen ayak pa 'am sə pəlay zek à wulen a kwanay dō a Yesu ahay sabay. Zek a Mbərom a kə dəkak ikwen anan cəved ata coy. ¹⁰ Tə didek a nà, kə pəlen dō a Yesu ahay pə daliyugo sə Makedoniya fok. Əna ma gak ikwen kem nà, zəgihen anan apan pa 'am pa 'am. ¹¹ Rəzlen anan à nga wa sə njahay səkəffe lele. Kà sa slihen à 'am sə dō ahay inde bay. Gen mer su way tə alay a kwanay aya aday kə njiden way sa pa, kawa ana manay a sa jak ikwen ata awan. ¹² Ki gen anan matanan cəna, dō sə uho ahay ti dəfak ikwen apan, aday ki saa rəken awan pu dō wa bay.

Luvon ana Yesu saa may ahay ata awan

¹³ Mərak ahay, a nan umo nà, sənən anan way saa təran anà dō a ma mac ataya awan. Əna zlawan à sa gak ikwen kawa dō sa ba Yesu itəbay ataya bay. ¹⁴ Də dəfak apan nga, Yesu kə məcak, aday kə slabakak ahay à məke wa. Anga nan, dā san zle, dō sa daf nga pə Yesu ahay aday tə məcak coy ata nà, Mbərom i

i slabakay atan ahay à məke wa anga aday tē njahay à man a Yesu. ¹⁵ 'Am a manay sa jak ikwen ayak həna ata nà, 'am ana Bahay a mənuko Yesu a sə tətakan anan anà dō ahay ata awan. Pə luvon ana Yesu saa may ahay ata nà, mənuko həna tə sifa ataya dī naa lahan apan anà dō ma mac ataya sa zla à man ana Yesu a bay. ¹⁶ Pə luvon ata nà, Mbərom i varan cəved anà maslay anahan ahay. Bahay a tinen i ngaman atan, aday ata ti fa məzləzlilen kuto. Cəna zek a Bahay a mənuko Yesu Almasihu a i dazay ahay, dō a anahan ma mac ataya ti lah sə slabakay ahay à məke wa pa 'am. ¹⁷ Ata aday mənuko mə mbəsak a tə sifa uho ataya dī japay tu dō anahan a azar ataya à matapasl inde tatə Bahay a mənuko Yesu à mburom. Natiya dī njahay tatə Bahay a mənuko Yesu pa sə viyviya awan. ¹⁸ Kak matanan cuku-tok nà, men anan anan mivel ù doh anà zek ahay lele ta 'am a anan.

5

Təruko dō mə lavay zek aya awan

¹ Mərak a manay ahay, pa 'am sə luvon kabay alay a sə amay ana Bahay a mənuko Yesu nà, awan inde mi jak ikwen ayak apan ibay, ² anga kwanay aya kə sənən zle coy, luvon ana Bahay a mənuko i saa may ata nà, i slay ahay puko nə kawa dō sə akar sa nay à alay a dōwan a san apan bay ata awan. ³ I təra

nà, à alay a dō ahay ti ja nà «Zay inde, awan inde sə bənan mbiyed ù dō ibay» ata awan. Ata gangaf alize i tan atan à nga kawa dāce sa tan à nga anà uwar, wan sə dəlay anan ata awan. Tinen a fok, dōwan saa tam wa kwa kərtek dukwen, ibay.

⁴ Aya əna, mərak ahay, kwanay nà, mə njahay aya ì ide zənnen inde bay. Luvon ata i sa dəzley pikwen gangaf kawa dō sə akar sə gaway ahay bahay su doh ata bay. ⁵ Kwanay nà dō sə ide jiyjay ahay sa bar à man ipec inde ataya awan. Mənuco dō sa bar sə luvon ahay ì ide zənnen inde ataya bay. ⁶ Anga nan kutok, dā njak ahan kawa dō azar aya itəbay. Adəka bay, dəfuko anan ide anà zek a mənuco ahay lele, guco anan nga ì zek re. ⁷ Dō ahay ta taa njak ahan nà sə luvon, aday ta taa vaway nga dukwen sə luvon. ⁸ Aya, mənuco nà, dō sə ide jiyjay ahay. Anga nan, guco anan nga ì zek. Dəfuko nga pə Yesu, aday sənuko zek. Da gak matanan ata nà, i tərak uko kawa palalam à mbac inde. Aday dəfuko anan ide anà luvon a Yesu saa nay ahay sa tam nuko ata awan. Way ata dukwen i tərak uko kawa dugwala à nga inde. ⁹ Mbərom a walay mənuco nà anga aday dā saa ga dāce pa 'am anahan bay, əna sa naa tam mənuco tə alay ana Bahay a mənuco Yesu Almasihu. ¹⁰ A mac anga mənuco, anga aday kwa à ga nà də məcak coy,

kwa à ga nà mənuco tə sifa aya mba, dī njahay tə winen awan. ¹¹ Anga nan, viren anan məgala ì zek ahay, aday men anan zek ì zek ahay sa har lele kawa ana kwanay sa ga həna coy ata awan.

Andav sa 'am ahay

¹² Mərak a manay ahay, manay apan mi gak ikwen ayak kem nà, dəfen anan apan anà dō a Yesu ahay sa gak ikwen nga, aday tinen apan ti ga mer su way à wulen a kwanay inde ataya awan. Bahay a mənuco a daf atan nà sə tətakak ikwen anan cəved anahan. ¹³ Dəfen atan apan lele, ken atan anan asan zek bayak awan, anga mer su way a tinen sa ga à wulen a kwanay ata awan. Njihen tə zay à wulen a kwanay aya inde re.

¹⁴ Mərak a manay ahay, ma gak ikwen kem nà, gifen anan 'am anà dō sə isew ahay, viren anan məgala ana dō sə zlawan ahay, men anan zek anà dō bəle aya awan, aday kà si yen nga tə dō ahay bay fok. ¹⁵ Gen anan ngatay anà zek a kwanay ahay, bina kà si men anan anan sədək anà dōwan bay. Əna kwa siwa siwa dukwen, rəzlen anan à nga wa anà way lele aya à wulen a kwanay inde, mənəna sə mbədək anan dō azar aya à nga wa re. ¹⁶ Kwa siwa fok cəna, tislən mivəl. ¹⁷ Gen amboh kwa siwa. ¹⁸ Kwa kəkəma fok, ngəren anan anà Mbərom re, anga a nan nà guco matanan, mənuco dō a Yesu Almasihu ahay fok.

¹⁹ Kê ticen anan alay pa 'am anà Apasay Cəncan a bay.

²⁰ Kê kədiyen anan 'am ana do maja'am a Mbərom ahay bay.

²¹ Gəzlen anan alay pi zek wa anà way ahay fok lele. Winen lele ataya nà, təmihen atan.

²² Zləmen anan anà sədøk a wura wura fok jiga awan.

²³ Mbərom a do sə varak uko zay ata, â təra kwanay do cəncan aya jiga awan. A ba anan apasay a kwanay, tə mivəl a kwanay, aday zek a kwanay fok, anga pə luvon aday Yesu Almasihu Bahay a mənuko i sa may ata nà, â njad pikwen wa way lelibay a bay. ²⁴ Mbərom a sə ngamak ikwen ata i ga anan, anga winen nà, a ga anan way anahan sa ja ataya hwiya.

²⁵ Mərak ahay, gen amboh anga manay ite. ²⁶ Jen anan 'am anà mərak ahay fok ta sə zlangay alay tə alay. ²⁷ Na jak ikwen tə sləmay ana Bahay a mənuko Yesu nà, jingen anan dərewel a anan pa 'am su do a Yesu ahay fok.

²⁸ Bahay a mənuko Yesu Almasihu â gak ikwen sumor anahan.

**Derewel ana Pol sə
vinden ayak anà dō
sə
Tesaloniki ahay
mə slala cew awan
Adakay way pə
deftere a anan**

Pol a jan 'am anà dō sə Tesaloniki ahay pa 'am sə amay ana Yesu, kawa anahan sa jan atan ayak à derewel anahan mama'am a inde ata awan. A alay ata nà, dō a tinen aya azar a tə pərahan azar anà atətak way sə miter mungwalay aya awan. Pə tinen nà, Yesu kà mak ahay coy, dō ahay tə sənək apan bay. Əna Pol a ja nà, wita mungwalay. A alay a Yesu i may ata nà, i tam anan dō anahan ahay, aday i gan sariya anà dō sa ngam 'am anahan itəbay ataya awan.

Nga sa 'am ahay

'Am didek a pə amay a Yesu Almasihu (1.1 - 2.17)
Aga amboh tə adakay way ahay (3.1-18)

*Pol a jan 'am anà dō sə
Tesaloniki ahay*

¹ Sə vindek ayak derewel a anan nà, nen Pol, manay tə Silas tatə Timote. Ma jak ikwen ayak 'am à kwanay dō a Yesu ahay à wulen su doh sə Tesaloniki, kwanay dō a Bəbay a nuko Mbərom tə Bahay a nuko Yesu Almasihu ataya awan. ² Mbərom Bəbay a mənuko tə Yesu Almasihu Bahay a mənuko tə gak ikwen

sumor aday tə varak ikwen zay a tinen.

*Mbərom i gan sariya anà
dō ahay mba*

³ Mərak uno ahay, lele a nà, mē ngəran anà Mbərom anga kwanay kwa siwa siwa fok. Lele nə mē ngəran, anga kə zəgihen anan sa daf nga pə Yesu, aday kə zəgihen anan sə pəlay zek à wulen a kwanay ahay inde re. ⁴ Anga nan kutok, à alay a manay əga mərak azar aya nà, manay apan mi həran nga anà zek anga kwanay. Ma jan atan nà, kwa kwanay apan ki sen lirew ahay tə cəved ahay cara cara pu dō sə jugwar pikwen wa 'am ahay dəp nà, kwanay apan ki səmen anan, aday hwiya kə bənen anan adaf nga a kwanay pə Yesu tə alay cew cew awan.

⁵ Way ata a dəkay anan nə, Mbərom i gan sariya anahan anà dō ahay tə cəved lele a kutok. Kwanay ki sen lirew hənə ata nà, anga bahay a Mbərom. Matanan, ki slen sa zla à bahay a Mbərom inde. ⁶ Ayaw, Mbərom nà, dō didek awan. Luvon a kə slak cəna, i man anan uda siked anà dō sa ga alay tə kwanay ataya awan. ⁷ Kwanay dō sa sa lirew hənə ataya nà, i varak ikwen anjahay zay kutok. Manay dukwen, matanan re. Way ata i təra nà, à alay a ana Bahay a mənuko Yesu i dazay ahay à mburom wa tə maslay anahan ahay məgala aya, ⁸ à mamasl sə miresl sə uko inde ata awan. I ga anan alay tu dō sa san Mbərom

itəbay ataya fok, i ga anan alay tu do sa ngam ləbara ana Bahay a mənuko Yesu itəbay ataya fok. ⁹ Ti sa lirew nə ndəlekeke, aday Mbərom i i lize atan sə coy awan. Ti zla pə cakay ana Bahay a nuko Yesu bay, ti canan anə məgala sə mazlaḅ sə bahay anahan itəbay. ¹⁰ Way ataya ti təra nə, à luvon a aday Bahay a mənuko i may ahay ata awan. Pa pac a i nay ata nə, do anahan ahay ti həran nga. Do sə dəfan apan ataya fok ti canan, ti həran nga re kutok. Ki gen inde à wulen su do sə həran nga ataya awan, anga kwanay dukwen kə dəfen apan nga coy, bina 6a mə dəkak ikwen anan ləbara a Yesu ata re asanaw?

¹¹ Anga nan kutok, ma taa gan amboh anə Mbərom anga kwanay. Ma gan amboh nə, anga aday kə njihen kawa do anahan a sə walay ataya awan. Aday ma gan amboh anga aday á mak ikwen zek sa ga way lele aya kawa sa nak ikwen ata awan, aday mer su way a kwanay sa ga anga kə dəfen nga pə winen a ata awan. Kem anan, á ba kwanay tə məgala anahan ata ite. ¹² Natiya, do ahay ti həran nga anə Bahay a mənuko Yesu anga kwanay kutok, aday do ahay ti hərak ikwen nga anga winen re. Mbərom a mənuko tə Bahay a mənuko Yesu Almasihu ti ga matanan, anga sumor a tinen.

2

Do sə sədœk

¹ Mərak a manay ahay, u no sa ja 'am həna nə, pə luvon a aday Bahay a mənuko Yesu Almasihu i sa may ahay ata awan, aday mənuko di halan nga pa 'am. Ma gak ikwen amboh nə, ² kə viwen anan nga i zek ahay kwayan'a, anga 'am ana do ahay sa jəka luvon ana Bahay a mənuko i saa may ata nə, kə nak coy ata bay. Kwa á ga nə sa ja 'am ata nə, do maja'am a Mbərom, kwa á ga nə do sə wazay sa ja, kwa do ahay tá ja nə nen a sə vinde anan adəka, kə dəfen apan nga bay, kə jəjiren bay. ³ Dowan á sa njak kwanay bay jiga awan. Luvon ata i nay ahay ta 'am kəriya bay. Do ahay bayak a ti vəze pə Mbərom, aday do sə sədœk a ti i lize anan u uko inde ata i nay ahay aday. Ata, luvon ata i nay ahay kutok. ⁴ Do sə sədœk ata i gafan 'am anə do ahay kwa sə həran nga anə ma fok, kwa sə həran nga anə zek a Mbərom awan. I ja nə winen a a zalay mbərom ahay fok. I zla u doh sə mazlaḅ a Mbərom, i daf man sə njahay anahan á man ata awan, i təra anan zek anahan kawa Mbərom awan.

⁵ Kə sənən apan sabay kələdaw? A alay mənuko pə kərtek ata nə, na jak ikwen anan way ataya coy asanaw? ⁶ Həna tamak nə, awan inde sə gafan 'am sa nay ahay, aday kə sənən awan ata zle. Alay ata kə slak cəna, do sə sədœk ata i nay ahay kutok. ⁷ Tə didek a cəna, do ahay

inde, tinen apan ti ga sədœk bayak a coy. Da san anan nà, anga Mbərom a kà mak uko zek sə dākak uko anan way ata awan. Əna way a nen sa jəka ti nay ataya nə ti nay ahay fan bay, si dōwan a sə takan alay i ide ata kà zlak wa aday. ⁸ Ata aday, alay a i sla aday dō sə sədœk ata i sa nay ahay kutok. Yesu Almasihu Bahay a mənuko kà nak ahay à mazlaḡ anahan inde nà, i lize a wa dō sə sədœk ata awan, i vəzle apan apasay sa 'am anahan aday à mac. ⁹ Dō sə sədœk a sa nay ata nà, i nay ahay nə tə mægala ana Fakalaw, i ga way masuwayan aya cara cara sa njak anan dō ahay. ¹⁰ I may ahay nà, sa ga way lelibay aya cara cara sa njak anan dō aday saa lize ù uko inde ataya awan. Ti lize anga ta ngam sə pəlay 'am sə didek itəbay. Abay tã ngam tiya nà, Mbərom kə təmak atan bidaw? ¹¹ Anga nan kutok, Mbərom kə cərwidək anan abayak nga a tinen aday tã daf nga nə pə way mungwalay aya awan. ¹² Natiya awan, sariya i ban anan dō sa ngam sa daf nga pə didek a Mbərom itəbay əna ta gan may anà way lelibay ataya ata awan.

Mbərom a walay kwanay

¹³ Kwanay mərak aya aday Bahay a mənuko sə pəlay kwanay ataya awan, sumor a nà, mi ngəran à Mbərom anga kwanay kwa siwa siwa fok. Bina à alay a daliyugo winen mə ndakay a fan bay ata dūkwen, Mbərom kə

walak kwanay anga saa tam kwanay tə mægala sə Apasay Cəncan awan. Apasay ata a təra kwanay dō anahan ahay. A tam kwanay dūkwen, anga kə dəfen nga pə didek a Mbərom ata awan. ¹⁴ Anga nan, à alay a manay sə dākak ikwen anan ləbara sa 'am a mugom ata nà, a ngamak ikwen pə cakay anahan, anga aday kə njiden anan mazlaḡ ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu.

¹⁵ Anga nan, mərak a manay ahay, tiven nə njənan lele, bənen anan way a manay sə tətakak ikwen anan ataya awan. Kwa à ga nə mə tətakak ikwen anan ta 'am, kwa à ga nə mə vindek ikwen anan ayak avinde pə dərəwel, bənen anan lele.

¹⁶⁻¹⁷ Bahay a mənuko Yesu Almasihu a ta nga anahan a aday Mbərom Bəbay a mənuko, tə varak ikwen mægala aday gədan sa ga way lele aya aday sa ja 'am sə way lele aya hwiya ite. Bina Mbərom a pəlay nuko, aday tə sumor anahan i varak uko mægala hwiya, aday i mak uko zek sə dəfan ide anà way a lele saa nay ahay pa 'am ata re.

3

Gen anan amboh à Mbərom anga manay ite

¹ Mərak a manay ahay, 'am uno mə mbəsak a sa ja nà, həna: Gen anan amboh à Mbərom anga manay ite, anga aday ləbara ana Bahay a mənuko Yesu à zla bəse pa 'am pa 'am, aday dō ahay tə

dəfan apan kawa ana kwanay a sa ga həna ata ite. ² Anga manay dukwen, gen anan amboh, anga aday â gan umo nga pu do sə sədœk ahay wa. Anga sə tēma way a manay sa ja ataya nā, do ahay fok bay.

³ Əna Bahay a mənuko nā, winen do didek awan, i mak ikwen zek sə tēra do mēgala aya awan, aday i ba kwanay pə Fakalaw wa re. ⁴ Bahay a mənuko awan a man umo zek sa dəf pikwen nga hwiya. Ma san zle re, ki gen anan way a manay sa jak ikwen gen ataya, aday ki ti gen anan hwiya azanan re ata awan. ⁵ Bahay a mənuko â mak ikwen zek â mivel a kwanay ahay inde, anga aday kâ sənən anan nə Mbərom a pəlay kwanay kəkəməw ata awan, aday kâ səmen anan anā dəce ahay kawa Yesu Almasihu awan.

Kuwaya â ga mer su way

⁶ Mərak a manay ahay, manay apan mi jak ikwen tə sləmay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu nā, do sə isew ahay â wulen a kwanay inde ataya nə kâ njihen pə kərtek a tə tinen bay. Bina tinen tə tēmahak 'am a manay sa jak ikwen ataya itəbay. ⁷ Kə sənən anjahay a manay â wulen a kwanay zle, aday lele dukwen njihen kawa ana manay ata re. A alay a manay âga kwanay nā, manay isew aya bay asanaw? ⁸ Ma pak dəf a dōwan kəriya bay, ma lar zek adəka nə pi mer su way aday mâ pan way i zek a manay ahay, kwa â ga nə sə

luvon, kwa â ga nə sə sipeç, anga a nan umo sə vawak ikwen nga ta 'am sə way sa pa a manay ahay bay. ⁹ Ma ga matanan ata nā, a nan sa ja nā, mə cəcihek pikwen wa dəf nə, ma gak way lelibay a bay, əna a nan umo tə minje a manay adəka nə sə tətakak ikwen anan way. ¹⁰ A alay a manay âga kwanay ata dukwen, ma jak ikwen nā, kak dōwan a a nan sa ga mer su way bay cəna, â pa way bay ite re.

¹¹ Mə vindek ikwen ayak həna matanan ata nā, anga mə slənek do ahay inde â wulen a kwanay a nan atan sa ga mer su way itəbay, tinen isew aya awan. Əna ta gan may cəna, sə dazay â 'am sə do ahay inde so. ¹² Tə sləmay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu nā, manay apan mi gafan 'am anā zahav su do kətanən ataya, tē mbəsak way ataya aday tâ ga mer su way sa njad anan dəf a tinen cite re.

¹³ Mərak a manay ahay, kwanay ite nā, kâ si yen nga bay, pərihen anan azar sa ga way lele aya awan. ¹⁴ Kak dōwan a kə bənək anan 'am a manay a sə vindek ayak â dərəwel a anan inde ata bay cəna, sənən anan dōwan ata lele. Kâ sa jipen tə winen sabay aday waray â gan. ¹⁵ Əna kī cen apan kawa winen do manidə bay. Jen anan apan adəka nə tə cəved lele awan, anga winen mərak a kwanay hwiya.

Andav sa 'am ahay

¹⁶ Bahay a mənuko Yesu, dō sə varak uko zay ata, â varak ikwen zay kwa siwa siwa fok, kwa kəkəma fok, tə alay anahan awan. Yesu Bahay a mənuko â njahay tə kwanay a fok ite.

¹⁷ Nen Pol, na jak ikwen ayak 'am. Nə vindek ayak 'am a anan nà, tə alay uno awan. Na taa vinde sləmay uno pə dərəwel uno ahay fok matanan. Həna anan nà, alay uno awan. ¹⁸ Bahay a mənuko Yesu Almasihu â gak ikwen sumor à kwanay a fok.

**Derewel ana Pol sə
vinden ayak anə
Timote
mama'am ata awan
Adakay way pə
deftere a anan**

Timote a taa man zek anə Pol à man sa bar anahan ahay ti mer su way. Həna Pol a vinden ayak derewel a anan anə Timote nà, way sa man zek anə egliz wiya aya awan. A nan à Pol nà, ləbara a Yesu mugom a anan à ta 'am kwa aha. Anga nan, a dakan anan ayak anə Timote nə miter mungwalay aya inde, tinen apan ti gəzla dō ahay pi zek wa à egliz ahay inde. Aday dukwen, Pol a dakan anan anjahay tədə dō a Yesu ahay ti gan may à egliz ata awan.

Nga sa 'am ahay

Anjahay sə dō ahay à egliz inde (1.1 - 3.13)

Adakay way pə miter mungwalay aya awan (3.14 - 4.5)

Adakay way anga məced sə egliz ahay (4.6 - 6.21)

Polajan ayak 'am anə Timote

¹ Sə vindek ayak derewel a anan nà, nen Pol, dō maslan ana Yesu Almasihu. Sa daf nen dō maslan a nà, atə Mbərom, dō sa tam mənuko, tə Yesu Almasihu, dowan a mənuko sə dəfan ide ata awan.

² Nə vindek ayak derewel a anan nà, akiken Timote. Iken kawa wan si zek uno awan,

anga iken dō sa daf nga pə Yesu.

Atə Mbərom Bəbay a nuko tə Yesu Almasihu Bahay a nuko tã gak sumor, tã varak zay a tinen, aday kã gan atan i zek wa ite re.

Atatak way su dō mungwalay aya awan

³ 'Am uno sa jak à alay a nen apan ni zla way uno pə daliyugo sə Makedoniya ata nà, ni mənahan ayak həna nà, anə 'am ata re. Na jak nà, njahay à Efesus, bina dō ahay inde à Efesus, tinen apan ti tətakan anan 'am sə mungwalay ahay anə dō ahay. Anga nan, gafan atan 'am. ⁴ Jan atan nà, tã mbəsak sə ngwedəsl 'am kəriya aya awan, tã mbəsak 'am sə baslay zahav ahay. Way ataya nà, 'am kəriya ca, 'am sə zəbay avad awiyaway à wulen su dō ahay inde kəriya awan. 'Am ata dukwen i man zek anə dō sa daf nga pə Yesu ahay bay. Aday i man atan zek sa ga mer su way sa zlan à nga anə Mbərom bay re. ⁵ Dakan atan anan, anga aday tã pəlay dō ahay tə mivəl kərtek a lele, mənəna sə bayak nga sa ga mbadire, aday ta sa daf nga pə Mbərom tə didek a acəkan.

⁶ Azar su dō aya nà, tə zluwek à cəved wa, ta ma nga sə ngwedəsl nə 'am kəriya aya awan. ⁷ Abay ta gan may adəka nà, sə tətakan anan 'am a Mbərom anə dō ahay. Əna cəkəbay, tinen a nà, ta ga nə, sə ndərəfraf si zek, bina tə gəzlan alay pi zek wa anə way

a tinen sə tətakan anan anà dō ahay ata bay.

⁸ Mənuke nà, dā san zle, Tawrita a Musa nə lele, kak dōwan a kə pərahak anan azar tə dīdem a nà, na. ⁹ Asa, sənuko apan aday re, Tawrita ma var a, anga dō sa ga way lele aya ata bay, əna ma var adəka nà, anga dō lelibay aya awan, anga dō sə vəze pə Mbərom ahay, anga dō sə dəfan apan anà Mbərom bay ataya awan, anga dō mə tahasl aya awan, anga dō sə həran nga anà Mbərom bay ahay, anga dō sə təra anan 'am a Mbərom à məndak ahay, anga dō sə lize anan atə bəbay tə may a tinen ahay ataya awan, aday anga dō sa vad nga su dō ahay azar aya re, ¹⁰ anga dō sa ján uho ahay, aday anga dō sə nahay tə dō ahay nə kawa su dō zəzen a sabay ataya awan, anga dō sə sukom a way tə dō ahay bile aya coy ata awan, anga dō sa gad mungwalay ahay, aday anga dō sə mbadan pa nga wa anà mungwalay ahay ataya re. Ayaw, Tawrita a Mbərom ata ma var a nà, anga dō sa ga way lelibay aya fok sa nes anan 'am a Mbərom a nuko sə tətak lele ata re. ¹¹ Sə dəkak uko anan way ataya nà, ləbara mugom a mbala a Mbərom, winen dō sə mazlaḅ, aday dō sə ngama ata awan. Sə mbuko anan 'am sə ləbara mugom ata à alay inde nà, winen awan.

Pol a ngəran à Yesu Almasihu anga sumor anahan

¹² Nen nà, nen apan ni ngəran anà Bahay a mənuko Yesu Almasihu, dō sə vuro məgala sa ga mer su way anahan ata awan. Nə ngəran anga kə dəfak nga pi nen ta sə mbuko anan mer su way anahan à alay inde. ¹³ Kurre ata nà, nen nə jənak anan pa 'am anà Mbərom, nə jugurak 'am pu dō anahan ahay wa, aday na gak anan alay tu dō anahan ahay tə mindel re. Əna winen kə gak uno sumor anga a ca upo nà, na san awan bay, aday nen nə dəfak nga pə winen a bay re. ¹⁴ Natiya, Bahay a mənuko Yesu Almasihu kə gak uno sumor məduwen a sa dəf nga pə winen a, aday kə varak uno məgala sə pəlay dō ahay tə asan zek anahan awan.

¹⁵ Ihe, nga sa 'am dīdek a həna, aday u no nà, kuwaya à təma anan tə mivel kərtək awan. 'Am ata nà, natiya: Yesu Almasihu a nay pə daliyugo nà, anga sa tam anan dō sə atahasl ahay. Aday cəkəbay bahay nga su dō sə atahasl aya nà, nen a adəka bugol. ¹⁶ Əna na gak anan i zek wa anà Yesu, nen bahay nga su dō sə atahasl ahay. Ti nen kutok, Almasihu Yesu a kan anan ahay ngatay anahan a sa ndav bay ata anà dō ahay, anga aday tā dəf apan nga aday tā njad sifa sa ndav bay ata re. ¹⁷ Kuwaya à zambad a Mbərom Fetek, Ba Məduwen. Winen nà, a mac itəbay, dōwan a canan itəbay re. Mbərom nà, winen kərtəkəkke. Kuwaya à həran

nga, â varan mazlaḅ pa sə viyviya awan. Amen.*

¹⁸ Iken ite, wan uno Timote, hənə nə mbəsakak anan atətak way anaya à alay anak inde, kawa ana dō maja'am a Mbərom ahay sa ja anga iken kurre ataya aday. 'Am ataya ti varak mægala sa ga mægəzləga sə tavan à nga wa anà 'am a Mbərom. ¹⁹ Ki mba apan sa daf nga pə Mbərom lele tə mivəl kərtek awan. Əna azar su dō a aya nà, tə ngəmak sa ga matanan bay. Anga nan kutok, tə mbədahak anan ləen anà cəved a Mbərom, aday tə lizek. ²⁰ A wulen su dō ataya nà, atə Himeniyas tə Aleksandire inde à wulen a tinen. Nə mbəsakak atan pə alay ana Fakalaw, aday tə mbəsak sə jənan pa 'am anà Mbərom.

2

Adakay way pa 'am sa ga amboh

¹ Mama'am sə way, aday u no sə dakan anan ayak ù dō a Yesu ahay nà, hənə: Gen anan amboh à Mbərom, dəbukən anan, ngəren anan anga dō ahay fok. ² Gen anan amboh a Mbərom anga bahay ahay, tu dō məduwen aya awan, anga aday dē njahay səkəffe zay ta sə dəfan apan anà Mbərom, aday ta sa ga way lele aya sə cəban à Mbərom bay ata awan. ³ Ki gen matanan nà, wita lele, i zlan à nga anà Mbərom, dō sa tam nuko. ⁴ A gan may dō ahay fok tã tam, tã san didek sə way ahay. ⁵ Anga Mbərom

a nà, winen kərtektəkke, aday dō sə japay anan Mbərom pi zek tə dō ahay dukwen, winen kərtektəkke re, winen nà, Yesu Almasihu. ⁶ Winen kà nak ahay, kə varak anan nga anahan sa mac anga sə bəmbad anan dō ahay fok. Natiya kutok, à alay a Mbərom sə walay ata nà, Yesu a dakay anan nə Mbərom i tam anan dō ahay. ⁷ Anga nan, Mbərom kə tərak nen dō maslan anahan sa zla saa tətakan anan way anà dō sə pəra ahay, anga aday tã daf nga pə Yesu tə didek awan. Way ma ja a anaya nà, didek aya awan, mungwalay uda ibay.

Anjahay su dō a Yesu ahay à egliz

⁸ Natiya awan, na gan may mungol ahay tã ga amboh kwa aha fok, əna tã ga nə tə mivəl mə banay awan, mənjenə way ma caḅ a, aday tə kuzom a bay re. ⁹ Uwar ahay dukwen, tã ban zana aday tədə a zla pi zek sa ban ata awan. Tã sa wahay nga sə zlapay anan, anga aday dō ahay tē canan atan ata bay re. Tē laway way sə gura ahay pi zek kabay məmbətembəte ahay bay. Kabay tã pak zana sə dala bayak aya pi zek bay re. ¹⁰ Aya əna, way sə ndakay dō adəka nà, aga mer su way lele awan, mer su way kawa sə uwar lele aya sa jəka tə dəfan apan anà Mbərom ataya awan. ¹¹ U doh a Mbərom nà, uwar ahay

* 1:17 Amen, kawa sa ja nà, à təra matanan.

tê pəkan sləmay anà atətak way səkəffe lele tə anahay nga awan. ¹² Nə varak anan cəved anà uwar ahay sə tavay pa 'am su dō mungol aya sə wazan atan bay, tê lavan nga anà mungol ahay bay re, əna tê njahay way a tinen tete. ¹³ Anga Mbərom a ndakay pa 'am nà, Adama, aday a ndakay Hawa à dəba wa kutok. ¹⁴ Aday asa, Fakalaw a nay, a njak nà, Hawa, bina Adama bay. Natiya uwar ata kə dazak i ines inde. ¹⁵ Tə winen ata təkə dukwen, Mbərom i tam atan re, anga tinen nà, may a nuko ahay. Əna si ti jəra sa daf nga pə Yesu, sə pəlay dō ahay, sa ga way lele aya awan, aday ta sə təra dō sə waray ahay re.

3

Mer su way ana dō sə njahan pa 'am wa anà dō a Yesu ahay

¹ Ihe, 'am dīdek a həna: Kak dōwan a kə gak anan may sə təra dō sə lavan nga anà dō a Yesu ahay nà, wita kə pəlak mer su way lele awan. ² Əna dō sə lavan nga anà dō a Yesu ahay nə anjahay anahan a à ga nà, natiya: Ines à ga inde apan aday sə gədan anan apan azar bay. Uwar à ga inde apan dukwen kərtek coy. A təra dō sə jinje bay, à təra dō ma san nga awan, à gəba mazlaḅ pi zek wa bay, à təma mbəlok ahay lele. A mba apan sə tətakan anan way à dō ahay lele. ³ A vaway nga tə mahay bay. A cakal 'am tə dō ahay bay, à təra

adəka nà, dō tete awan. A jugwar 'am bay, aday à ga ubor pə dala bay re. ⁴ A lavan nga anà gulom su doh anahan tətə, à jan pə akəta anà gwaslay anahan ahay tə cəved awan, aday tê dəfan apan lele. ⁵ Bina, kak dōwan a kə mbak apan sə lavan nga anà gulom su doh anahan tətəbay nà, i mba apan sə lavan nga anà dō a Yesu ahay tətəbay re asanaw?

⁶ Kak ki dəfen dōwan a aday i lavan nga anà dō a Yesu ahay nà, kə sa dəfen dō sə təma Yesu Almasihu həniniye mba ata bay, bina winen mbəlok a mba nà, hinahibay i i har nga i mer su way ata inde. Ata dukwen, Fakalaw i njad apan alay sa 'am aday Mbərom dukwen i gan sariya re. ⁷ Dōwan ata nà, anjahay anahan à ga nə lele aday kwa dō sa san Mbərom bay ahay təkede tê dəfan apan. Bina, kak matana bay cəna, dō ataya ti njad sə gədan azar pə ines anahan ahay ata dukwen, i slahay à alay a Fakalaw inde kutok.

Do si mer su way ahay à egliz ahay inde

⁸ Həna asa, anjahay ana dō si mer su way ahay à egliz ahay inde nà, natiya: Tə gəba mazlaḅ pi zek wa bay, miresl à ga à 'am a tinen ahay inde cuwcew bay, tê varan zek anà mahay bay, tà sa ga ubor aday sə pəlay dala tə cəved sə danakay bay. ⁹ Sumor a nà, tê dəfan apan anà 'am ana Mbərom sa kak uko anan

ahay uho ata nə tǎhhe lele tǎ mível kǎrtek awan. ¹⁰ Ki sa đǎfen anan đǎ ataya i mer su way inde nǎ, đǎ a Yesu ahay tǎ ca pǎ anjahay a tinen a lele aday. Ata kak ines inde patan sǎ gǎđan atan anan apan azar ibay nǎ, ti đǎf atan ǎ mer su way inde kutok.

¹¹ Uwar ahay đukwen tǎ gǎba mazlađ pi zek wa bay, tǎ gǎđan azar a đowan bay, tǎ vaway nga bay, aday đǎ ahay tǎ đǎf patan nga kwa ǎ ma inde anaw fok.

¹² Do si mer su way ataya nǎ, uwar ǎ ga inde patan đukwen kǎrtek kǎrtek coy, tǎ lavan nga anǎ gwaslay a tinen ahay aday anǎ gulom su doh a tinen ahay tǎte. ¹³ Aday kak đǎ ataya ta gak anan mer su way a tinen tǎ cǎved a nǎ, đǎ ahay ti đǎfan atan apan, aday ti mba apan sǎ đakay anan 'am a Yesu nə ndǎndan lele, anga tǎ tǎmahak Yesu Almasihu tǎ mível kǎrtek awan.

Nga sa 'am pǎ đǎđek a Mbǎrom

¹⁴ Abay nə jalak sa zlak ayak ǎ man anak bǎse, ǎna hǎna suwan nǎ vindek ayak đǎrewel a anan tamak. ¹⁵ Hǎna kwa nǎ sak a zlak ayak bǎse sabay đǎp nǎ, đǎrewel a anan i đakak anan anjahay sǎ đǎ ahay ǎ gulom su doh a Mbǎrom inde. Gulom su doh a Mbǎrom nǎ, winen Egliz, kawa sa ja nǎ, đǎ a Yesu ahay. Egliz nǎ, winen kawa saray galak sa ban anan đǎđek a Mbǎrom bahay sǎ sifa. ¹⁶ Tǎ đǎđek a, way a mi đǎr a pǎ

cǎved sa đǎf nga pǎ Yesu ata nǎ, way mǎduwen awan:

Yesu Almasihu nǎ, a nay ahay ǎ mburom wa.

A tǎra đǎ zǎnzen awan.

Apasay a Mbǎrom kǎ vǎđak panan awiyaway

ta sǎ đakay anan, winen đǎ đǎđek awan.

Masley a Mbǎrom ahay tǎ canak anan.

Do sǎ pǎra ahay tǎ slǎnek lǎbara anahan awan.

Do sǎ daliyugo ahay tǎ đǎfak apan nga.

Mbǎrom a cakafak anan ayak ǎ man sǎ mazlađ anahan inde ǎ mburom, pǎ cakay anahan awan.

4

Do sǎ tǎtakan anan way mungwalay aya anǎ đǎ ahay

¹ Apasay a Mbǎrom kǎ jak anan 'am a đǎđek ata kurre a coy, a wa: Azanaka pa 'am nǎ, azar su đǎ ahay ti mbǎsak sa đǎf nga pǎ Yesu, aday ti pǎrahan azar anǎ atǎtak way sǎ apasay sǎ mungwalay ahay tǎ atǎtak way sǎ setene ahay. ² Do sǎ tǎtak way ataya nǎ, tinen đǎ sǎ mbadǎmbadǎ ahay, aday tinen đǎ sǎ mungwalay ahay re. Mível su đǎ ataya nǎ, mi nes aya awan, kawa tǎ ndǎzak atan anan zlac tǎ njamde ma ga uko ngǎlađabađaba ata awan. ³ Do sǎ mungwalay ataya nǎ, tinen apan ti gafan 'am anǎ đǎ ahay sǎ gǎba uwar, tinen apan ti gafan 'am anǎ đǎ ahay sa pa way sa pa azar aya awan. Aday cǎkǎbay Mbǎrom a var anan way sa pa ataya nǎ, anga aday đǎ ana

Yesu Almasihu ahay sa san dīdek sə way ataya tā pa ta sə ngəran apan anà Mbərom.
⁴ Anga way a Mbərom mə ndakay aya cəna, fok lele. Way aday sa lar anan wa nà, ibay. Di mba apan sə ngəran à Mbərom aday dī pa way sa pa anuko ahay kutok.
⁵ Bina way sa pa ataya nà, lele, anga 'am a Mbərom tə amboh anuko ti təra atan cəncan aya pa 'am a Mbərom.

Do sa gan mer su way anà Yesu Almasihu lele awan

⁶ Natiya kutok, ka sak a tətakan anan way a iken a sə sləne a anan anà dō a Yesu ahay nà, iken nə dō sa gan mer su way a Yesu Almasihu lele awan. Ata nà, iken kə tərak dō ma har awan, à 'am a Mbərom inde, anga kə varak anan way sa pa sa 'am a Mbərom anà zek anak, aday kə njadak məgala à atətak way a iken sə pərahan azar tə mətəndəron ata awan.
⁷ Əna avəved 'am kəriya aya nà, kə pəkan sləmay bay. Sumor a nà, anjahay anak à zəga apan sa ga nə lele pa 'am a Mbərom sidew sidew adəka.
⁸ Kə kətahak anan zek anak nà, lele anahan a inde nə mənjoek coy. Əna anjahay anak a kə gak lele pa 'am a Mbərom nà, wita i mak zek à way ahay inde bayak awan, anga ki njad sifa həna, aday azana pə uho sa nay ata dukwen, ki njad re.
⁹ Əna ihe, nga sa 'am ata nà, dīdek awan. Sumor a nà, kuwaya à təma anan à mivəl anahan inde fandar kwayan'a.
¹⁰ Anga nan mənuko apan

dī ga mer su way ndəlekeke, mənuko apan dī ga danda a mba. Mənuko apan dī dəfan idə anà Mbərom, bahay sə sifa, winen dō sa tam anan dō ahay fok, aday mə zakay a nà, mənuko dō sa dəf nga pə Yesu Almasihu ahay.

¹¹ Timote, iken tavay nà, njənjən lele, aday dakan anan way a anaya anà dō a Yesu ahay.
¹² Iken nà, gwaslay aya mba, əna tədə nà, dōwan à sa kədəy iken anga nan bay. Kan anan anà dō a Yesu ahay adəka nà, minje lele awan, ta 'am anak sa ja, tə azla anak, tə asan zek anak, tə cəved anak sa dəf nga pə Yesu tə mivəl kərtek ata awan, tə anjahay anak à cəncan sa 'am a Mbərom inde ata fok.
¹³ Var a nga anak sə dakan anan Deftere a Mbərom anà dō a Yesu ahay, wazan atan, tətakan atan anan way ahay hus pə luvon uno saa dəzlek ayak ata awan.
¹⁴ Kā sa ca pə məgala a Mbərom sə varak ata nə kawa way sə gəsle anan bay. A varak anan kurre tə dundo ana dō maja'am anahan, aday məcəd sə egliz ahay dukwen tə dəfak anak alay pa nga à alay a iken sə təma magwagway ata awan.

¹⁵ Gan nga anà mer su way a anan ata nà, lele, kə sa gan məsəfaya bay. Aday dō ahay fok, ti canan anà mazlaḅ si mer su way anak i zla pa 'am pa 'am.
¹⁶ Gan nga anà zek anak, dəfan idə anà atətak way anak re. Ka gak anan mer su way anak ahay lele nà, iken tu dō sə sləne atətak

way anak ahay fok, ki tæmen.

5

Azla ana do a Yesu ahay pa 'am a Mbærom

¹ Iken Timote, kâ sa ngæraz pu do mæced a bay. Kak winen kâ gak way lelibay a nâ, jan apan zæhha kawa winen bæbay anak. Njavar ahay dukwen, jan atan apan kawa tinen mærak anak ahay.

² Uwar mæduwer ahay nâ, jan atan apan kawa tinen may anak ahay. Dalay sæ uwar ahay ite nâ, jan atan apan kawa tinen dænæbay anak ahay aday fok, tæ mivæl kærtek awan.

³ Mædukway sæ uwar ahay nâ, gan atan nga lele, anga hinahibay dowan a tinen ahay inde sa gan atan nga ibay. ⁴ Hinahibay mædukway sæ uwar ata nâ, wan anahan inde, kabay wan sæ kutov anahan ahay dukwen inde. Kak matanan nâ, wan ataya tæ tatak mer su way sæ dæfan apan anâ may a tinen ahay ta sa gan atan nga lele, kawa ana bæbay a tinen ahay sa gan atan ahay nga à alay ata awan. Ata, mer su way a tinen ata i zlan à nga anâ Mbærom a kutok.

⁵ Aday hinahibay mædukway sæ uwar hinen inde, aday dowan sa gan nga ibay ata nâ, winen i dæfan idæ à Mbærom, i gan amboh luvon tæ ipec, anga aday Mbærom à man zek. ⁶ Æna mædukway sæ uwar hinen inde, winen a ga næ way sa zlan à nga dækdek ata nâ, kwa à ga næ winen inde tæ

sifa mba dæp nâ, winen kawa do ma mac awan. ⁷ Matanan, dakan anan 'am a anan anâ do a Yesu ahay lele, anga aday dowan à sa gædan atan azar bay.

⁸ Æna hinahibay do hinen inde nâ, a gan nga anâ do anahan ahay itæbay, kwa do sæ gulom su doh anahan ahay tækede, a gan atan nga bay re. Ata nâ, winen kâ zluwek à cæved sa dæf nga pæ Yesu ata wa. A ga næ way aday kwa do sa san Mbærom bay ahay dukwen ti ga way ata bay re ata awan.

⁹ Kâ sa vinde slæmay sæ mædukway sæ uwar à dærewel inde kæriy kæriy bay, si ava a uwar ata kâ dæzlek kwa kuro mbærka, aday dukwen a zla à mbaz nâ, saray kærtektække coy re. ¹⁰ Sumor a dukwen, do ahay tæ ndæran slæmay anga mer su way anahan ma ga lele ataya aday. Kawa sa ja nâ, kâ dædukok anan gwaslay anahan ahay lele, kâ tæmahak mbælok sa taa zlak ayak àga winen ataya lele, kâ gak anan mer su way lele awan anâ do a Yesu ahay, kâ mak anan zek anâ do ahay à dæce a tinen ahay inde, aday kâ gak mer su way lele aya cara cara fok aday ki sa vinde slæmay anahan à dærewel inde.

¹¹ Æna slæmay sæ mædukway sæ uwar aya aday tinen wan aya mba ata nâ, kâ vinde slæmay a tinen à dærewel inde fan bay. Bina hinahibay haway sa mbaz kâ sak a gan atan nâ, ti mbæsak sæ pærahan azar anâ Almasihu. ¹² Ata ta sak à ga way matanan ata nâ,

tə nəsek, Mbərom i gan atan sariya, anga tə pəsakak anan 'am a tinen ma ban a anga sa jəka ti gan mer su way anà Mbərom ata awan. ¹³ Bina ka sak a vinde anan sləmay a tinen à dərewel inde nà, ti ga isew, ti bar awan à wulen su doh fok, doh tu doh. Aday sə cəbak jiya dukwen, ti bəbal awan ta 'am kəriya awan, ti slahay à 'am aday abay kà cak atan anan bay ata re, aday 'am tədə sa ja bay ata nà, tinen ti ja anan. ¹⁴ Anga nan, mədukway sə uwar a wan ataya inde matanan nà, na gan may nə tâ zla à mbaz asa, ti wahay wan, ti gan nga anà gulom su doh a tinen ahay. Ata dō manidə ahay ti njad sə gəfak uko azar sabay. ¹⁵ Tə didək a acəkan nà, azar sə mədukway sə uwar aya nə, tə zluwek à cəved a Mbərom wa, aday tə pərahan azar anà Fakalaw cukutok.

¹⁶ Kak uwar a inde aday a daf nga pə Yesu lele, aday mədukway sə uwar inde əga winen nà, à gan nga lele. Bina à sa mbakan anan 'am a pa nga ana egliz bay. Ata nà, egliz i mba apan sa gan nga anà mədukway sə uwar a aday dōwan inde sa gan nga ibay sə didəm didəm ata awan.

¹⁷ Natiya asa, kak məced sə egliz ahay ta gak anan mer su way a tinen ata lele nà, tədə ti njad magwagway a tinen nə məcapar cew. Aday mə zakan a jiga nà, anà dō sə wazay ahay aday tu dō sə tətakan

anan way anà dō ahay ata awan. ¹⁸ Anga Deftere a Mbərom a ja nà: «À alay a sla winen apan i gak mer su way à guvo nà, kà sa banan mbulo pa 'am anga sə gafan 'am pə arac way bay.*» Matana re: «Dō si mer su way cəna, i pa nə way sə herreḅ anahan.†»

¹⁹ Hinahibay, dōwan a i zlak ayak à man anak sa ra 'am pə məced sə egliz, i jak nà: «Məced sə egliz a tiya ata nà, kà gak way lelibay awan.» Natiya, kà sa təma 'am ata kwayan'a fan bay. Sumor a nà, sləne 'am ata pə dō ahay wa cew kabay pə dō ahay wa maakan aday ki sa jəka acəkan nà, na. ²⁰ Dōwan a kà gak ines nà, jan apan i idə sə dō ahay inde kəzlek, anga aday dō azar aya tē jəjar sa ga ines ite.

²¹ Timote, nen apan ni jak ayak 'am a anan pa 'am ana atə Mbərom tə Yesu Almasihu aday pa 'am ana maslay a Mbərom a mə walay ataya re. Kem, dəfan apan anà 'am uno sa jak ataya fok ite. Kem à nak asa, kà sa gəzla anan dō ahay pi zek wa bay. Pəlay atan nà, hərro à alay kərtek a wa. ²² Dōwan a aday a nak sə varan mer su way sə lavan nga anà dō a Yesu ahay nà, kà sa ga hologor sə dəfan alay pa nga fan bay. San anan dōwan ata lele aday. Aday asa, kà sa slahay i ines su dō inde bay, gan nga anà zek anak.

²³ Timote, kà sa a'am vərre bay, suwan sa apan mahay

* 5:18 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 25.4.

† 5:18 Ca pə Lukas 10.7.

mənjœk anga dəvac sə kutov anak a sidew sidew sə varak bəle ata awan.

²⁴ Ines su dō a azar aya a nà, kà cak uho mənjenja alay sə sariya a sə dazley ahay, əna su dō a azar a ite nà, kà cak uho fan bay, si pə dəba a wa.

²⁵ Matana re, mer su way lele aya nà, ti kay uho kutok. Kwa abay â ga nə həna mi dər aya mba dəp nà, ti naa kay uho taktek.

6

¹ Bile ahay fok tē dəfan apan anà bahay a tinen ahay nà, lele. Ata dō ahay ti gədan azar anà Mbərom tə atətak way a nuko ahay sabay.

² Hinahibay, bile inde aday bahay anahan nə, winen dō a Yesu nà, bile ata â dəfan apan hwiya, bina â sa kədey anan anga sa jəka tinen tə mərak à sləmay ana Almasihu inde ata bay. A gan mer su way nə lele, zal anà bahay hinen ata, anga bahay anahan ata nà, winen dō a Yesu, aday Mbərom a pəlay anan re.

Timote, way a anan ataya nà, dakan anan ù dō a Yesu ahay nə lele, aday tã ban anan.

Do sə tətak way mung-walay aya awan

³ Kak dōwan a kə gəbak 'am sə tətak way anahan hinen cara nà, winen kə təmahak didek sa 'am mbala ana Bahay a nuko Yesu Almasihu sə dəkak uko anan ata sabay. Aday dōwan ata kə təmahak atətak way a mənuko pə anjahay su dō ahay pa 'am a Mbərom sabay re. ⁴ Kak

matanan nà, winen dō sa har nga kəriya awan, a san awan bay. A gan may nə anà avəved 'am, ta sa vad awiyaway pa 'am ahay sə zəban atan ahay nə atəre coy. Matanan, dō sə pəkan sləmay anà way ataya nà, ti ga sərak ahay pi zek, ti cakal 'am, ti jan 'am ma caḅ aya i zek ahay, ti bayak way lelibay aya pu dō ahay, ⁵ ti vəved 'am nə hway apan. Anga abayak nga su dō ataya nà, kə nəsek, way didek a dukwen ta san sabay re. Tinen tə bayak i ga nà, à cəved sə pərahan azar à Yesu inde nà, ti njad wa zlile.

⁶ Ayaw, də pərahan azar anà Yesu nà, dī njad wa magwagway məduwen awan. Əna way aya inde puko à alay inde ataya nà, dē kədey atan bay. ⁷ Tə wahay mənuko pə daliyugo nà, awan inde puko kwa mənjoek ibay. Matana dī mac way a nuko nà, dī gəba awan à alay inde bay re. ⁸ Natiya kak həna mənuko apan dī njad way sa pa tə zana sa pak pi zek cəna coy, tasluko mivel anga way ataya awan. ⁹ Dō sa gan may anà zlile tə mindel ataya nà, Fakalaw i njak atan, aday i njad patan alay sa 'am sa mbazl atan à balay anahan inde. Ubor kəriya aya cara cara ti njad sa nes atan, ti lize atan sə coy. ¹⁰ Anga ubor sə pəlay dala nà, a təban cəved anà sədœk ahay cara cara fok. Azar su dō aya nə ta gak apan ubor tə mindel, hus pa sə zluwe atan à cəved a Mbərom wa. Anga nan kutok

kè gəbak atan ahay 'am ahay bayak awan.

Andav sa 'am a Pol anà Timote

¹¹ Həna kəmaya Timote, iken nə do a Mbərom ata nà, hawan anà way a lelibay ataya awan. Jəra zek sə təra do didek a pa 'am a Mbərom. Pərahan azar anà cəved a Mbərom nə lele, dəf nga pə winen a hwiya. Pəlay anan do ahay, səman anà way ahay, njahay way anak səkəffe.

¹² Jəra zek anak anga aday sa ga vəram pə cəved a Mbərom lele. Njad a sifa sa ndav bay ata awan. Mbərom a ngamak nà, pə sifa ata awan, aday ka ga side sə adaf nga anak pə Yesu nà, pa 'am sə do ahay bayak awan. ¹³ Nen apan ni jak 'am həna pə ide a Mbərom, do sə varan sifa anà way ahay fok, aday pə ide anà Yesu Almasihu, dōwan a sə dəkay anan way didek aya pa 'am ana guverner Pontiyos Pilatu ata awan, na jak nà: ¹⁴ Dəfan apan anà 'am uno sa jak a anan. Kà sa ga anan mer su way anak tə məsəfaya bay, anga aday do ahay tə gədək apan azar bay re. Ga matanan hus pə luvon a Bahay a mənuko Yesu Almasihu sa may ahay ata awan. ¹⁵ I sa may ahay nə pə luvon a Mbərom a ma dəf a ata awan. Mbərom a nà, winen do sə mazlaḅ, winen kərtek Ba Məgala, winen Bahay sə zalay bahay ahay, aday winen do sə lavan nga anà do sə lavan nga anà do ahay ahay fok re. ¹⁶ Mbərom

a kərtek nà, winen inde pa sə viyviya awan, winen à man sə ide jiyjay ma dav a tə mindel ata inde. Dōwan saa mban nà, ibay. Dōwan kula kə canak anan nà, ibay, aday dōwan saa canan asa dukwen ibay re. Do ahay fok tə həran nga, à ga bahay pa sə viyviya awan. Amen!

¹⁷ Timote, jan anà do sə zlile ahay pə daliyugo a anan ataya nà, tə həran nga anà zek tə zlile a tinen ahay bay. Tà saa dəf apan nga a tinen ahay bay re, anga zlile ata i ga inde pa sə viyviya nà, ta san bay. Əna suwan tə dəf a nga a tinen nə pə Mbərom do sə varan kwa ma anà do ahay bayak a ta 'am kəriya aday dē taslay a mivel ata awan. ¹⁸ Jan atan asa nà, tə ga sumor, tə ga anan mer su way lele aya bayak awan, tə varan way à do ahay, tə man zek anà do ahay tə zlile a tinen ataya awan. ¹⁹ Ta gak matanan acəkan nà, ata tə ndakak ayak man pə zlile a tinen à man lele a inde, anga aday ti njad sifa didek ata awan.

²⁰ Iken Timote, gan nga anà way a Mbərom a sə varak ata awan. Kak do ahay tinen apan ti ja 'am sə mindel kəriya aya nà, kà sa ja uda bay. Avad awiyaway sə mindel sə do ahay sa jəka 'am sə asan way ata dukwen, kà sa ja uda bay re. ²¹ Tə varan zlangar anà way a tinen sa jəka ta san zle ataya awan, əna cəkəbay tə zluwek à cəved a Mbərom wa.

Natiya, Mbərom â gak ik-
wen sumor anahan.

**Derewel ana Pol sə
vinden ayak anə
Timote
mə slala cew awan
Adakay way pə
deftere a anan**

A alay a Pol sə vinden ayak derewel a anan anə Timote ata nà, zek anahan winen à dangay, aday a ga apan i sa mac bəse. A jan anə Timote nà, â gan nga anə ləbara a Yesu mugom ata nə lele. Dəce ahay ti ga inde, əna Timote â səmen sə njahay hwiya à didek inde, aday â pərahan azar tə məgala si zek anahan a təke sə dakay anan ləbara a Yesu mugom awan.

Nga sa 'am ahay

Pol a varan məgala anə Timote (1.1 - 2.26)

Timote â pərahan azar sə dakay anan 'am a Mbərom hus à amac (3.1 - 4.8)

Adakay way mədakwidok aday awan (4.9-22)

Pol a jan 'am anə Timote

¹ Sə vindek ayak derewel a anan nà, nen Pol, nen dō maslan ana Yesu Almasihu, anga kà zlak anan à nga à Mbərom a matana awan. A slan nen sə dakay anan 'am sə sifa anahan sə zlapak uko anan kurre ata anga də japak tə Yesu Almasihu.

² Nə vindek ayak nà, anakiken Timote, iken nə wan uno, ləliwe uno awan. Atə Mbərom Bəbay a mənuko tə Bahay a mənuko Yesu

Almasihu tã gak sumor, tã varak zay a tinen, aday kã gan atan i zek wa ite.

Pol a ngəran a Mbərom anga Timote

³ Nen apan ni ngəran à Mbərom anga iken tə mivəl kərtek awan. Nen ni dəfan apan anə Mbərom kawa ana bije uno ahay sa taa dəfan apan ata tə mivəl mə banay a cərah lele. Kwa siwa siwa ni gan amboh anə Mbərom cəna, nen apan ni slaf uda sləmay anak, nə mbədek iken à nga wa bay jiga awan.

⁴ Həna nen apan ni may anan ahay à nga inde asa nà, à alay anumo sə gəzla nga nà, iken ki yimak anga nen aday həna ku go haway. Na gan may, zlangumo sə canan i zek ahay aday ataslay mivəl uno â rah wa ite. ⁵ Nen apan ni may anan ahay à nga inde asa nà, adaf nga anak pə Mbərom. Iken ka dəf nga pə Mbərom nà, cərah lele wanahan. Jəba sə adaf nga anak a pə Mbərom matana ata nà, miije anak Lowis tə may anak Ewnike tə lahak anak ahay apan sa dəf nga pə Mbərom matanan. Na san zle hwiya iken nà, ka dəf nga pə Mbərom nə kawa ana tinen awan.

Pol a varan məgala anə Timote

⁶ Anga nan kutok, nen apan ni jak: Gan nga anə məgala a Mbərom a iken sa njad à alay nen sə dəfak alay pa nga ata nà, lele. ⁷ Anga Apasay Cəncan a mbala ana Mbərom sə varak uko ata nà, i varak uko zlawan i zek inde adəka

bay. Apasay ata i varak uko adaka bugol na, mægala sa gan mer su way ana Mbərom. I varak uko mægala sə pəlay do ahay tə mægala sa ba anan nga a mənuko aya awan asa.

⁸ Matanan Timote, iken na, dakan anan ləbara sa 'am a Bahay a mənuko Yesu ata ana do ahay nə lele, kə jəjar sə dakay anan bay fok. Aday kwa abay a ga həna nen a dangay anga ləbara ata təkede na, a sa gak waray bay jiga awan. Iken na, təma sa ga dace kawa nen, anga ləbara mugom a ata awan. Mbərom i varak mægala sə səmen ana dace ataya awan. ⁹ Mbərom na, kə təkək mənuko, kə ngamak uko anga aday dē tēra do anahan ahay. Mbərom a gak uko sumor ata na, anga sa jəka da gak anan mer su way lele aya ata bay. A gak uko sumor a na, anga a zlan a nga ana winen a sa gak uko matana awan. A lavak uko anan zek sa gak uko sumor ata na, tə alay a Yesu Almasihu a kurre, a alay a daliyugo dukwen winen mə ndakay a fan bay. ¹⁰ Həna na, sumor a Mbərom ata kə kak ahay zek uho, anga Yesu Almasihu, do sa tam mənuko ata kə nak ahay pə daliyugo. Winen a nay ahay na, a gəgar mægala pə amac wa. Winen kə dakak uko anan kak də təkək səved sə ləbara mugom ata na, di njad sifa sa ndav bay ata pa sə viyviya awan.

¹¹ Nen na, Yesu kə təkək nen do maslan anahan, anga

aday nə dakan anan ləbara mugom a ana do ahay, aday nə təkək atan anan way re. ¹² Anga nan, həna nen a dace inde anga winen. Aya əna tə winen ata təkək dukwen, u go waray bay re, anga nen na daf nga nə pə wayaw na, na san zle. Na san zle re, dowan uno sa daf apan nga ata, winen tə mægala a sa ba anan way a sə mbuko anan a alay inde ata hus pə luvon sə sariya anahan.

¹³ Iken Timote na, təkək anan way ana do ahay na, kawa iken a sə sləne pi nen wa ata awan. Iken apan ki təkək anan way ataya ana do ahay na, daf nga pə Mbərom lele, tə asan zek mbala Yesu Almasihu sə varak uko ata awan. ¹⁴ Iken na, ba anan way mbala a Mbərom sə varak ata nə lele. Apasay a Mbərom Cəncan a winen mə njahay a a mənuko inde ata, i varak mægala awan.

¹⁵ Ka san apan zle re, do a Yesu ahay pə daliyugo sə Aziya tə mbəsakak nen taayak, sərrət ta tak puno 'am. Kwa atə Figelus tə Hermogenes dukwen, tə mbəsakak nen re. ¹⁶ Na gan kem ana Mbərom anga aday a gan sumor ana do sə əga Unisiforus ahay ite, anga winen a na, kwa nen a dangay təkede na, waray kə gak anan bay, a taa mo anan mivel u doh. ¹⁷ Winen a dazley a Ruma na, a ma nga sə pəlay nen, hus zek kə dak anan, aday a saa njad nen kutok. ¹⁸ Bahay

a mənuko Yesu Almasihu â man zek aday â gan i zek wa anâ Mbərom pə luvon saa ga sariya ite. A alay nen â Efesus nâ, Unisiforus ata kâ mak uno zek bayak awan. Iken dukwen ka san apan zle re.

2

Suje ana Yesu lele awan

¹ Iken wan uno Timote, jəra zek lele, anga Yesu Almasihu i gak sumor ta sə varak mægala. ² Iken nâ, kə slənek atətək way uno pa 'am sə dō ahay bayak ata awan. Anga nan iken dukwen, man anan â sləmay inde anâ dō dīdek aya aday tədə ti mba apan sə tətakan anan anâ dō azar aya tətə re ata awan.

³ Səman anâ dəcə anak kawa suje ana Yesu Almasihu lele awan. ⁴ Bina suje inde sa ga way sa nga anahan nâ, ibay. Si way sa zlan â nga anâ bahay anahan, anga aday bahay anahan ata â pəlay anan. ⁵ Matanan asa, dō sa haw ahay tinen apan ti ga waway sa haw nâ, si i dəfan apan anâ way ma ban ataya aday bina kak kâ sak a haw mənjenja sə dəfan apan anâ way ma ban ataya nâ, i njad magwagway sə ahaw anahan ata bay. ⁶ Matanan asa re, dō si mer kâ yak nga sa ga mer su way nâ, azlapan dukwen winen awan â lahan apan anâ dō ahay sə tukom way sə guvo anahan ata aday nə tədə.

⁷ Ənga, jalay pə way a nen sa jak həna ataya aday. Bahay a mənuko i mak zek sə sləne anan way ataya fok.

⁸ Ənga, bayak pə Yesu Almasihu, winen dō sə zahav ana Dawuda ata aday. Kə məcak aday kə slabakak ahay â məke wa re. Way ata nâ, ləbara mugom a nen sə dəkay anan ata awan. ⁹ Nen â dəcə inde həna â dangay, ma ban a tə calalaw kawa dō ma ga ines a nâ, anga ləbara mugom a ata awan. Əna 'am a Mbərom nâ, ma ban a itəbay. ¹⁰ Natiya kutok, nə təma sə səman anâ dəcə a anan matanan nâ, anga aday dō a Mbərom mə walay ataya tâ tam tə alay ana Yesu Almasihu ite. Aday tinen tâ njad sə dəzle â man sə mazlaḡ a Yesu Almasihu inde sə njahay pa sə viyviya ata awan.

¹¹ Ihe, 'am dīdek a həna:
Kak mənuko də məcak pə kərtek tatə winen nâ,
dī njad sə njahay tə sifa a pə kərtek a tatə winen a re.

¹² Kak mənuko də təmahak sə səman anâ dəcə anga winen nâ,
dī naa ga bahay tatə winen a kutok re.

Aday kak mənuko dā jak dā san anan bay nâ,
winen dukwen i ja a san mənuko bay re.

¹³ Kak mənuko də mbəsakak sə pərahan azar nâ,
i mba apan sa ga way mədədəren a ite sabay,
bina winen kâ jak anan 'am anahan coy.

Do sa ga mer su way sa zlan â nga anâ Mbərom

¹⁴ Man anan 'am a nen sa jak ata â sləmay inde anâ dō a Yesu ahay, anga aday

tê jalay apan hwiya. Jan atan tē sləmay a Mbərom nā, tinen tē mbəsak sa vad awiyaway sa 'am kəriya aya awan. Jəba sa 'am ataya nā, a nes anan dō a Yesu sē sləne 'am ataya adəka, bina a man zek à dōwan bay. ¹⁵ Iken nā, ga mer su way anak lele, anga aday ki tēra dō sa zlan à nga anā Mbərom. Iken dō sa ga mer su way. Ga nā, mer su way aday waray i naa gak apan bay ata awan. Dakay anan didek sa 'am a Mbərom tē cəved awan. ¹⁶ Kā sa pəkan sləmay anā dō sē ngwedəsl 'am kəriya aya ata bay, anga dō ataya nā, tinen apan ti zluwe à cəved a Mbərom wa dāren jiga awan. ¹⁷ Atətak way su dō ataya nā, kawa gurlen. Atə Himeniyas tē Filitus inde à wulen a tinen. ¹⁸ Dō ataya nā, tē zluwek à cəved sē didek wa. Tē tətakan anan anā dō ahay nā, way mungwalay a ta sa ja nā, Mbərom kē slabakak anan ahay dō ahay à məkə wa coy. Anga nan, dō azar aya tē lizek à cəved a Mbərom wa anga tinen. ¹⁹ Aya əna, didek a Mbərom nē kawa saray su doh aday i wulad itəbay ata awan. Anga nan, 'am a mē vinde apan ata nā, natiya, a wa: «Mbərom Fetek a san dō anahan ahay zle.*» Mē vinde apan asa, a wa: «Dowan a kē jak sa jəka “nen dō a Yesu” cəna, à mbəsak sa ga way lelibay awan.»

²⁰ A gulom su doh mēduwen aya inde nā, way sa ga mer su way ahay kawa

gəsa'am ahay inde cara cara. Way azar aya awan, sē guro ta sē rəslom aya awan. Aday way azar aya awan, tinen sē dədom kabay ta han sē dudō. Matanan a ga anan mer su way anahan a tē way ataya à gulom su doh ahay inde dukwen cara cara re. Winen lele ataya nā, ta ga anan mer su way nā, si mbəlok inde. Aday azar aya nā, ta ga anan mer su way nē so pac pac. ²¹ Mənuko dukwen matanan re. Kak dōwan a kē mbəsakak mer su way a lelibay aya nen sa jak ikwen ayak sē mbəsak ataya nā, Mbərom i varan mer su way sa nga anahan awan. Itēra nā, kawa gəsa'am lele awan, aday ta ga anan mer su way ahay lele aya awan.

²² Matanan, iken Timote nā, kē pərahan azar anā ubor si zek sē njavar ahay bay. Adəka nā, daf nga pē Mbərom, pərahan azar anā didek anahan, anā asan zek anahan, tē zay anahan, pē kərtek a tu dō sa gan amboh anā Mbərom tē mivel mē banay aya ata awan. ²³ Kak dō ahay tinen apan ti vad nā, awiyaway sa 'am kəriya aya sē mindel nā, kē slahay uda bay. Ka san apan zle, avad awiyaway kawa way ataya nā, a zəbay nā, acakal 'am ahay. ²⁴ Anga nan, sumor a nā, dō sa ga mer su way a Mbərom nā, à njad sē cakal 'am tē dōwan bay. A jan 'am anā dō ahay nē ləfedede. A mba apan sē dakan anan way anā dō a Yesu ahay nē tē cəved awan. A səmen anā

* 2:19 Ca pə Limle 16.5.

'am sə dō ahay sa ja apan ataya awan. ²⁵ Hinahibay manide anahan ahay inde nà, â dakan atan anan way nə səhhe, læfedede lele. Aday izəne Mbərom i man atan zek sa yam pə ines a tinen ahay, ti san didek anahan ite. ²⁶ Bina dō ataya nə Fakalaw kə bənak atan à balay anahan inde, ta ga nə way sa zlan atan à nga aya vərre. Əna izəne ti san nga a tinen, ti təmay ahay à balay ata wa mba.

3

Luvon mədakwidok aya awan

¹ San apan lele Timote, à luvon mədakwidok aya inde nà, dəce ahay ti ga inde bayak awan, way i da 'am tə mindel. ² Anga kə dəzlek à alay ataya inde nà, dō ahay ti pəlay nà, zek a tinen aya vərre. Ti gan may anà dala nə tə mindel. Ti təra nà, dō sə kwecele ahay, ti zlapay awan tə mindel. Ti gənahən anà Mbərom, ti dəfan apan anà bəbay a tinen ahay sabay. Ti ngəran ù dō pə awan sabay re, aday ti dəfan apan anà way cəncan aya bay fok. ³ Asan zek i ga inde patan ibay, dōwan i gan atan i zek bay re. Ti gədan azar anà dō ahay. Ti mba pi zek sa ba anan nga a tinen pə way lelibay ataya wa sabay. Ti ga anan alay tə dō ahay tə mindel, aday ti nan ide anà way lele aya fok. ⁴ Ti njəkan uda anà dō ahay, ti ga way nà, kawa medelengwez ahay. Ti

həran nga i zek. Ti pərahan azar nà, anà way sə mivel a tinen ahay, bina ti pərahan azar anà Mbərom sabay bugol. ⁵ Pə ide sə dō ahay nà, ta wa: «Manay dō a Mbərom ahay.» Aday cəkəbay taayak a tinen a nà, ti gan may aday məgala a Mbərom à təra atan dō didek aya bay. Jəba su dō ataya nà, kə jipen tə tinen a bay jiga awan.

⁶ Azar su dō a tinen aya tə nəsek anan gulom su doh sə dō ahay, tinen apan ti zla à gulom su doh sə dō ahay səneh, tə njakak anan uwar bəle aya tə atətak way a tinen ahay. Uwar ataya dukwen, dō sa ga ines ahay, aday kuzon tə bənak atan à 'am wa anà dō ataya re. Uwar ataya nà, tə pərahan azar anà mer su way lelibay aya cara cara kawa sa zlan atan à nga. ⁷ Tinen apan ti tətak way ahay kwa siwa fok, əna ta njad sa san anan didek sə way aya bay re. ⁸ Kwakwa nà, atə Yanes tə Yambres tə ngəmak 'am a Musa bay.* Matanan həna dō ataya ta ga nə jəba sə way a tinen ataya re. Ajalay nga a tinen nà, kə nəsek coy. Aday tə zluwek à cəved a Mbərom wa, bina ta dəf nga pə Mbərom tə didek a bay. ⁹ Aya əna, ti zla anan ti mer su way a tinen a jo bay, anga mindel a tinen ata i cay patan wa uho, kawa mindel ana atə Yanes tə Yambres sa kay patan wa uho ata re.

* 3:8 Ca pə Gurtaaki 7.11, 22, 9.11. Sə varan sləmay anà dō ataya nà, Yahuda ahay.

'Am sə ďakay way

¹⁰ Aya əna, iken Timote nà, kə tətakak way ahay bayak a pi nen wa. Kə pəkak anan sləmay anà atətak way uno ahay, kə pərahak anan azar anà minje uno. Na gan may i mer su way uno inde fok anà maw nà, ka san zle. Aday nen na ďaf nga pə Mbərom kəkəməw nə, ka san zle re. Aday iken ka san munapanaw uno zle, ka san asan zek uno sa gan anà do ahay ata zle re, aday ka san mətəndəron uno pa 'am a Mbərom zle re. ¹¹ Ka san apan zle, do ahay ta gak alay ti nen bayak awan, aday na sak dəcə dükwen bayak a à wulen su doh sə Antakiya, à Ikoniya aday à Listəra fok. Na gak dəcə nà, tə mindel jiga awan, əna awan sə zalay Mbərom nà, ibay. Winen kə təkək ahay nen à dəcə ataya wa. ¹² Tə didek awan, do sa gan may sə pərahan azar anà cəved a Mbərom anga tinen do ana Yesu Almasihu ahay cəna, do ahay ti ga atan alay nə bayak awan. ¹³ Əna do lelibay aya awan, tu do sa njak do ahay nà, ti ma nga sa ga way lelibay aya matanan hwiya. Ti njak anan do ahay bayak awan, aday cəkəbay way ata i man atan nga anà tinen aya awan.

¹⁴ Aya əna, iken pərahan azar anà way anak sə tətak aday sa ďaf apan nga kurre ata awan. Kə dagwar à way ata wa bay. Anga iken a nà,

ka san apan zle, dōwan aya iken sə tətak way pə tinen wa ataya nà, tə ďakak anak anan way lele aya coy re. ¹⁵ Na jak kə dagwar bay nà, anga iken a aday nà, ka san Deftere a Mbərom nà, kwa à cədwəw a wa. Natiya Deftere a Mbərom ata i varak kəlire† aday ki tam, anga kə təkəkək Yesu Almasihu à mivəl anak inde coy. ¹⁶ Way mə vinde aya à Deftere a Mbərom inde fok nà, sə ďakan atan anan cəved sə vinde anan nà, Apasay a Mbərom awan. Deftere ata i mak uko zek sə tətak sa san didek, i ďakak uko anan ines a mənuko ahay, i ďakak uko anan cəved sə mbədahan lən anà ines a mənuko ahay, aday i mak uko zek sa san sa ga way sa zlan à nga anà Mbərom awan. ¹⁷ Deftere a Mbərom a ďakak uko anan way ataya fok nà, anga aday do sə pərahan azar anà Mbərom ahay tə təra do mə lavay zek aya sa ga nə mer su way lele aya fok.

4

Pol a varan məgala and Timote sə ďakay anan 'Am a Mbərom

¹ Timote, nen apan ni jak ayak 'am a anan pa man sə ide ana atə Mbərom tə Yesu Almasihu awan. Yesu nà, i i may ahay sa naa gan sariya anà do tə sifa aya aday do ma mac aya təkək fok, aday i naa sləray ahay nə kawa bahay. ² Natiya iken nà, ďakan anan 'Am a Mbərom anà do ahay, tavay apan nə lele. Kwa i zlan

† 3:15 Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

atan à nga, kwa i zlan atan à nga bay fok nà, dakan atan anan. Dakan atan anan ines a tinen ahay, jan atan apan, varan atan gədan. Dakan atan anan way ahay nà, tə muna-panaw awan. ³ Anga alay a inde i slay ahay aday dowan i gan may anà atətak way didek a sabay. Adəka nà, ti halay miter ahay bayak a saa tətakan atan anan way təde pə way sə mivəl a tinen ahay, aday ti pəkan sləmay anà way sa zlan atan à nga ataya kutok. ⁴ Ti mbəsak sə sləne way didek aya awan, aday ti pəkan sləmay adəka nà, anà atətak way mungwalay aya awan. ⁵ Aya əna, iken Timote nà, pərahan azar sa ba anan nga anak lele pə way ahay wa fok. Səman anà dəce anak ahay. Ga nà, mer su way sə dəkay anan ləbara mugom ata hwiya. Ndav anan mer su way a Mbərom sə ngamak apan ata re.

⁶ Bina nen nà, alay a kà slak aday mi zla à man a bije uno ahay bəse. Nen nà, kawa gənaw aday ti gədan dungo bəse coy anga Mbərom ata awan. ⁷ Na gak mer su way a Yesu tə mivəl kərtek awan, kawa dō sa ga məgəzləga lele ata awan. Way kawa ana Mbərom su jo nà ga ata nà, nə ndəvak a coy. Nen ni daf nga pə Mbərom ndekərkerre hwiya. ⁸ Nen həna nà, magwagway uno, winen apan i ba nen pə cakay a Mbərom. Bahay a mənuko, dō sa ga sariya tə didek ata, i vuro magwagway uno pə luvon sə

sariya anahan. I vuro nà, i nen taayak bay. I varan magwagway ata nə anà dō sə dəfan ide anà luvon anahan a saa may ahay ataya fok.

Do ahay tə mbəsak anan Pol taayak anahan awan

⁹ Kem Timote, hayak ahay à man uno bəse, aday kà sa gak ayak munok bay. ¹⁰ Bina Demas kə mbəsakak nen taayak, a gan may sə pərahan azar anà way sə daliyugo ahay. Kà zlak way anahan à Tesaloniki. Kereskes kà zlak à Galatiya, aday Titus dukwen kà zlak à Dalmatiya. ¹¹ Mə mbəsak a pə cakay uno nà, Lukas a taayak. A alay iken apan ki nay ahay nà, hayak ikwen ahay tə Markus maya awan, anga i naa mo zek i mer su way inde. ¹² Tikikus nà, nen a nə slənak anan à Efesus. ¹³ Iken apan ki nay ahay nà, hayak ahay tə wulen su doh sə Təruwas. Aday ki zəbo anan ahay zana saa mad uno a inde à alay, nə mbəsakak anan ayak əga Karpas. Kū ro anan ahay deftere uno ahay, mə zakay jiga nà, deftere a mə ndakay a tə ambar ataya awan.

¹⁴ Aleksandire sə dowan a inde dō təvad awan, kà gak uno way lelibay aya tə mindel. Bahay a mənuko tə alay anahan a saa haman. ¹⁵ Lavan i zek anak, anga à alay ata nà, kə tavak anan anà atətak way a manay re.

¹⁶ Pə luvon mama'am a aday sa zla nen pa 'am su dō sa ga sariya ahay ata nà, sə mbəda pa 'am ahay

nə nen a taayak uno awan. Bina dōwan su mo zek nà, ibay. Tinen a fok tə hawak, tə mbəsakak nen. Bahay a mənuko â sa gan atan sariya bay. ¹⁷ Əna su mo zek nà, Bahay a mənuko. Kə varak uno mægala anga aday nê đakay anan ləbara anahan mugom a cərah fok. Natiya, đo sə pəra ahay fok tə slənek ləbara sa 'am a Mbərom a re. Matana re, Mbərom awan kə təmak ahay nen à 'am ana ziyel wa. ¹⁸ Bahay a mənuko i təmay ahay nen à way lelibay aya wa fok. I tam nen aday i zla nen à mburom à bahay anahan inde. Zambađuko anan Bahay a mənuko pa sə viyviya awan. Amen!

Aja 'am ahay

¹⁹ Jan anan 'am anà Pəriskila tə Akilas, aday jan anan 'am anà đo sə gulom su doh ana Unisiforus ahay re. ²⁰ Erastus, winen à Korintu hwiya, aday Torofimus nà, nə mbəsakak anan ayak à Miletus, anga winen đəvac awan. ²¹ Hayak ahay à man uno anga anga, bina alay sa mađ winen apan i sla coy. Atə Ewbulus tə Pedas tə Linus tatə Kalawdiya aday tə mərak a azar aya fok, ta jak anak ayak 'am.

²² Bahay a mənuko â ba iken, â gak ikwen sumor, kwanay a fok.

**Derewel ana Pol sə
vinden ayak anə
Titus
Adakay way pə
deftere a anan**

Atə Titus tə Pol ta taa zla sə dakay anan ləbara mugom a nà, maya awan. Tə njahak à Kereta sə dakay anan ləbara mugom awan, aday Pol a mbəsak anan Titus à man ata awan, sə walay maced sə egliz ahay. Pol a dakan anan ayak anə Titus nà, do tədə i təra maced sə egliz nà, anjahay anahan a nə kəkəməw ata awan. A dakan anan ayak way pə anjahay su do azar à egliz ahay inde ata re.

Nga sa 'am ahay

Maced sə egliz ahay tə miter mungwalay aya awan
(1.1-16)

Anjahay su do a Yesu ahay
(2.1 - 3.15)

Pol a jan 'am anə Titus

¹ Titus, sə vindek ayak derewel a anan nà, nen Pol, do si mer su way ana Mbərom, aday nen do maslan ana Yesu Almasihu re. Mbərom a slan nen pə cakay ana do anahan a mə walay ataya awan, anga aday tã daf apan nga. A slan nen dukwen sə dakan atan anan aday tã san didək anahan. Ata, ti san sa gan nga anə anjahay a tinen kawa sa zlan à nga anə Mbərom a kutok.
² Natiya, do ataya ti san, tinen nà, tə njadak sifa sa ndav bay ata awan. Anga Mbərom a

a zlapan atan anan 'am sə sifa ata nà, kwakwa, daliyugo dukwen mə ndakay a fan bay re. Aday winen nà, a gad mungwalay itəbay asanaw!
³ A dazle pə alay ata cəna, a dakay anan 'am anahan tə dungo ana do sə dakay ləbara anahan ahay. Mbərom, do sa tam nuko ata awan, sə mbəsuko anan mer su way anan à alay inde nà, winen awan. U jo nà: «Zla, kã sa təkəren anan 'am uno anə do ahay re.»

⁴ Kəmaya Titus, nə vindek ayak 'am a anan nà, akiken awan. Iken nà, kawa wan si zek uno awan, anga də japak à cəved kərtek a inde, cəved sə dəfan apan anə Yesu.

Bəbay a mənuko Mbərom, tə Yesu Almasihu do sa tam do, tã gak sumor aday tã varak zay a tinen.

*Mer su way a Titus sa ga pə
daliyugo sə Kereta*

⁵ Titus, nə mbəsakak ayak iken à Kereta nà, aday kã ndav a wa mer su way a mə mbəsak ataya lele, aday kã daf maced sə egliz ahay à wulen su doh ahay fok, kawa anuno sa jak kurre ata awan.

⁶ Maced sə egliz ahay nà, anjahay a tinen aya nə natiya: Ines à ga inde patan sə gədan atan azar bay. Uwar à ga inde patan dukwen kərtek kərtek coy. Gwaslay a tinen ahay kəma, tə təma Yesu Almasihu à mivél a tinen inde. Anjahay a tinen dukwen à ga nə lele. Tə səder awan aday sə gədan atan apan azar bay re.

Tê dɛfan apan anà dɔ a tinen ahay fok lele.

⁷ Do sɛ lavan nga anà egliz ahay cɛna, ta ga nɛ mer su way a Mbɛrom. Natiya awan, lele bine siwaw nà, ines â ga inde patan sɛ gɛfan atan anan azar bay. Anga nan, tê hɛran nga anà zek bay, tá ga mível bay, tê vaway nga bay, Tê tɛre tɛ dɔ ahay bay, aday ubor sɛ dala dukwen â ga inde patan ibay re. ⁸ Sumor adɛka nà, tê tɛma mbɛlok ahay àga tinen lele, â zlan atan à nga sa ga mer su way lele aya awan, tinen dɔ ma san nga aya awan, dɔ didek aya awan, dɔ sɛ dɛfan apan anà Mbɛrom ahay, tɛ lavan nga anà zek tɛte. ⁹ Aday tã ban anan 'am didek a à mível inde, kawa a nuko sɛ tɛtakan atan anan ata awan. Matanan kutok, ti mba apan sɛ varan mɛgala anà dɔ ahay ta sɛ tɛtakan atan anan didek sa 'am a Mbɛrom. Aday dukwen ti mba apan sɛ dakan anan anà dɔ sa ngam atɛtak way a nuko bay ataya nà, tinen tɛ zluwek à cɛved sɛ didek wa.

¹⁰ Na ja matanan ata nà, anga dɔ ahay bayak a tɛ dɛfan apan anà dɔwan sabay. Ta ja nà, 'am kɛriya aya awan, 'am sa man zek anà dɔwan bay. Tinen apan adɛka nà, ti njɛkan uda awan, anà dɔ ahay. Alay avan ù dɔ sa ga way ataya nà, Yahuda ahay sa daf nga pɛ Yesu ata awan. ¹¹ Gifen anan 'am anà jɛba su dɔ ataya awan. Anga tinen apan ti nes anan gulom su doh sɛ dɔ ahay bayak a tɛ

atɛtak way a tinen ata awan. Tɛ tɛtakan anan anà dɔ ahay nà, way aday abay tɛdɛbay ata awan, aday anga sa njad anan dala pɛ dɔ ahay wa.

¹² Aday kwakwa nà, dɔwan a inde à wulen a tinen Kereta aya awan, winen kɛlire awan, a ja patan 'am, a wa: «Do sɛ Kereta ahay fok nà, tinen mungwalay aya awan. Tinen kawa kɛla kiɛe ahay, tɛ bayak nɛ pɛ way sa pa dɛkɛk, aday dukwen tinen isew aya re.» ¹³ Aday 'am anahan ata dukwen, 'am didek a acɛkan.

Kak matanan nà, jan atan pɛ akɛta nɛ lele, anga aday tɛ pɛrahan azar anà Mbɛrom tɛ cɛved a, sɛ didek awan. ¹⁴ Jan atan pɛ akɛta, anga aday tɛ mbɛsak sa pak slɛmay pɛ lɛbara sɛ Yahuda ahay mungwalay aya ata awan, aday dukwen tɛ pɛrahan azar anà 'am su dɔ sɛ mbɛsak cɛved sɛ didek ahay ata sabay.

¹⁵ Pu dɔ sɛ cɛncan ahay cɛna, way ahay fok cɛncan aya ite. Əna pu dɔ sa ga ines ahay, aday sa daf nga pɛ Mbɛrom bay ataya ite nà, awan inde cɛncan a sabay. Abayak nga a tinen adɛka bugol nà, kɛ nɛsek. Aday tinen apan ti ga way lelibay aya dukwen, a gan atan waray sabay re. ¹⁶ Ta jan ì zek a tinen aya adɛka nà, ta san Mbɛrom zle. Cɛkɛbay, way a tinen sa ga lelibay ataya nà, a dɛkay anan nà, ta san Mbɛrom a bay bugol. Tinen nɛ gɛrlakay aya awan, tɛ dɛfan apan anà dɔwan bay jiga awan. Aday ta mba apan

sa ga mer su way lele aya sabay re.

2

Titus, i dakan anan didek a Mbərom anà do ahay

¹ Titus, iken a aday nà, dakan anan à do ahay didek sa 'am a Mbərom. ² Jan anà do maced' aya nà, tē vaway nga bay, tē gəba mazlaḅ pi zek wa bay aday do ahay ti daf patan nga. Tē tēra do ma san nga aya awan, tē daf nga pə Mbərom lele, tē pəlay do ahay tē mivel kərtek awan, aday tē səman à way ahay lele.

³ Natiya ite, jan anà uwar maced' aya nà, anjahay a tinen dukwen à zla pi zek ta 'am ana Mbərom, tē gədan azar anà dōwan bay, tē tēra bile sə mahay bay, aday tē tətakan anan way lele aya anà do ahay adəka. ⁴ Ta gak matanan nà, ti mba apan sə dakan anan way anà dalay sə uwar ahay sə pəlay mbaz a tinen tē gwaslay a tinen ahay, ⁵ aday tē tēra uwar ma san nga aya awan, tē ján uho bay re. Tē ga mer su way à gulom su doh inde nə lele, aday tē dəfan apan anà mbaz a tinen ahay lele re. Kak ta gak matanan nà, do ahay ti tēra anan 'am a Mbərom à məndak bay.

⁶ Matanan re, jan anà njavar ahay ite nà, tē san nga nə lele. ⁷ Iken a dukwen, pə way ahay fok nà, ga nə way lele aya awan, aday ki tēran atan minje lele a re. A alay aday iken apan ki tətakan

atan anan way nà, dakan atan anan tē mivel kərtek awan, aday mazlaḅ i ga inde pa 'am anak ahay. ⁸ Tətakan atan anan nà, way didek a aday dōwan i tēra anan à məndak bay ata awan, anga aday do sə pəlay sə gədak uko azar ahay tē njad' awan lelibay a à atətak way anak ahay inde bay, aday waray à gan atan.

⁹ Aday asa, jan anà bile ahay nà, tē dəfan apan anà bahay su doh a tinen ahay pə way ahay fok. Tē vədan atan awiyaway bay, əna way a tinen sa ga fok cəna, à zlan à nga anà bahay su doh a tinen aya re. ¹⁰ Tē saa kəra patan wa way bay, tē ga adəka nà, way lele aya bugol, aday bahay su doh a tinen ahay tē san ti mba apan sa daf patan nga. Kak ta gak matanan nà, do ahay ti həran nga anà atətak way a mənuko ahay sə dakan atan anan 'am a Mbərom, do sa tam mənuko ata awan.

¹¹ Natiya, na wa, lele nà, do a Yesu ahay tē ga anan way a nen sa jak ata nà, angamaw? Mbərom a gan may sa tam anan do ahay fok. Anga nan, a kay anan ahay sumor anahan anà do ahay. ¹² Matanan, sumor a Mbərom ata a dəkak uko anan nà, dī mba apan sa ga sədək sabay, aday sa ga ubor pə way sə daliyugo ahay sabay re. Adəka bay, pə daliyugo a anan nà, zəgahuko anan apan sa san nga, sə tēra do didek aya awan, aday azla a mənuko à zlan

à nga anà Mbərom. ¹³ Guko matanan, ta sə dəfan ide anà luvon anà dō sa tam mənuko, Yesu Almasihu, saa may ahay tə mazlaḅ anahan ata awan. Winen Ba Məduwen, Mbərom a mənuko. ¹⁴ Kə məcak anga mənuko. Matanan a mba apan sə təmay mənuko à sədœk a mənuko ahay wa. A təra mənuko dō anahan ahay, dō cəncan aya pa 'am anahan, aday dō sa gan may sa ga way lele aya awan.

¹⁵ 'Am a anaya nà, ḍakan anan à dō ahay tə mēgala si zek anak a təkē. Man atan anan mivél ù doh. Jan atan pə akəta lele, aday ḍukwen ḍowan à sa kəḍey iken a bay re.

3

Anjahay su dō a Yesu ahay pə daliyugo

¹ Titus, man anan 'am a həna anan à sləmay inde anà dō ahay lele: Tə dəfan apan anà bahay ahay, anà dō sə lavan atan nga ahay, aday tē bənan atan à 'am wa lele. Tə lavay zek sa ga mer su way lele aya awan. ² Tə gəḍan azar anà ḍowan bay, tē cakal 'am tə dō ahay bay re. Tə təra dō sə munapanaw ahay. Tə dəfan apan anà dō ahay fok adəka bugol.

³ Abay à alay ata nà, mənuko aya ḍukwen ḍə sənək ahay nga cara ḍaw? Da taa dəfan ahay apan anà ḍowan inde cara ḍaw? Də zluwek ahay à cəved ahay wa re. Da taa gan may nà, sa ga way lelibay aya awan,

way kawa sa zlak uko à nga vərre. Anjahay a mənuko aya ḍukwen, lelibay, aday ḍa ga sərak ahay pi zek re. Dō ahay ta nak uko ide, aday mənuko aya ḍukwen, ḍa nan ide i zek ahay re.

⁴ Əna tə winen ata təkē ḍukwen, Mbərom dō sa tam mənuko kə kak uko anan ahay sumor anahan, tə asan zek anahan hwiya. ⁵ Mbərom a tam mənuko aday nà, anga mer su way a nuko lele aya bay! Bina abay ḍi njad sa ka anan nà, mer sa ma a mənuko adəka ite anaw? Əna a tam mənuko nà, anga ḍa gan i zek wa. Kə banak puko wa ines a nuko ahay tə gəḍan sə Apasay anahan Cəncan awan. Natiya kutok, Apasay Cəncan ata a təra mənuko dō wiya aya awan. ⁶ Mbərom a varak uko ahay Apasay Cəncan ata nà, sa rah anan mivél a mənuko ahay. A varay ahay nà, tə alay a Yesu Almasihu, dō sa tam mənuko ata awan. ⁷ A ga matanan nà, anga aday ḍa njad sifa sa ndav bay, way a mənuko sə dəfan ide ata awan. Di njad sifa ata nà, anga Mbərom kə gak uko sumor anahan, kə tərak mənuko dō ḍidək aya pa 'am anahan.

⁸ 'Am a nen sa jak ata nà, 'am ḍidək aya awan, aday kə sa gan məsəfaya bay, tavay apan nə lele. Matanan, dō sa ḍaf nga pə Mbərom ahay, ti var a nga a tinen sa ga mer su way lele aya hwiya. Wita nà, lele. I man zek anà dō ahay. ⁹ Avad awiy-away kəriya aya nà, zlam

wa. Matanan, 'am sə zahav đukwen, zləman lele re. Kê dazay à acakal 'am a tinen ahay inde bay. Tinen apan ti vad awiyaway pə Tawrita a Musa đukwen, kê slahay uda bay. Way ataya fok, way lelibay aya awan, i man zek anà đowan bay. ¹⁰ Kak đo sa ja 'am sə wanbahay inde à wulen su đo a Yesu ahay nà, jan apan. Kak aday kə slənek anak anan bay nà, jan apan mə slala cew a re. Hwiya aday kə slənek anak a bay re nà, mbəsak anan səfek à alay anak wa, kə jipen sabay. ¹¹ Ka san apan zle, jəba su đo ata nà, kə zluwek à cəved a Mbərom wa, winen đo sa ga ines way anahan. Tə way anahan sa ga ataya nà, a đakay anan tə alay anahan awan, winen đo sə mungok coy.

'Am maza aya awan

¹² Azanan, ni slənak ayak đo, izəne Artemas, kabay Tikikus à man anak. Đowan ata, kə dəzlek ayak cəna, hawak ayak bəse à man uno à Nikopolis aday. Anga na ja nà, ni i njahay à man ata à alay sa mad. ¹³ A alay a atə Zenas, đo sa ga sariya, tə Apolos ti hədek à man anak wa nà, man atan zek tə dala kawa ana tinen sa gan may anga cəved. ¹⁴ Sumor a nà, đo a mənuko ahay đukwen tē tətak sa ga mer su way lele aya awan, anga aday tā san sa man zek anà đo sa gan may anà maməzek a tinen ahay. Kak matanan nà, ata mer su

way a tinen kə tərak kəriya bay.

¹⁵ Do sa man uno anaya fok ta jak anak ayak 'am. Jan 'am anà đo sa đaf nga pə Yesu ahay sə pəlay mənuko ataya fok. Natiya awan, Mbərom à gak ikwen sumor anahan.

Derewel ana Pol sə vinden ayak anà Filemon Adakay way pə deftere a anan

Pol a vinde derewel a anan nà, à alay a winen à dangay mba ata awan. A vinden ayak nà, anà Filemon, dō sə lavan nga anà dō ahay à egliz a inde. A nan à Pol nə atə Filemon tə ǵile anahan Onesimus tã zlah anan mǣlmal a tinen.

Nga sa 'am ahay

Aja 'am (1-3)

Atə Filemon tə Onesimus (4-22)

Andav sa 'am (23-25)

Pol a jan 'am anà Filemon

¹ Nen Pol sə vindek ayak derewel a anan à dangay wa. Ta ban nen nà, anga sləmay ana Yesu Almasihu. Sə vindek ayak nə manay tə Timote, akiken car a manay Filemon. Iken, dō sa ga mer su way a Mbərom kawa manaya a re. ² Mə vinden ayak dukwen, anà dō a Yesu ahay sa taa halay nga àga iken ataya awan, tatə Afiya mərak a nuko uwar ata awan, tə Arkipus dō sə rəzlen à nga wa anà mer su way kawa mənuko a re ata awan. ³ Mbərom Bəbay a mənuko tə Yesu Almasihu Bahay a mənuko tã gak ikwen sumor aday tē varak ikwen zay a tinen.

Pol a ngəran anà Mbərom

⁴ Filemon, mərak uno, nen apan ni gan amboh à Mbərom anga iken cəna, nə mbədek anan à nga wa sə ngəran anga iken bay re. ⁵ Anga nə slənek 'am sə asan zek anak sa gan anà dō a Yesu ahay fok ata awan. Aday adaf nga anak pə Yesu Almasihu dukwen inde lele re. ⁶ Nen apan ni gan amboh anà Mbərom, anga aday adaf nga a sə japay numo à sləmay a Yesu Almasihu inde ata, à mak umo zek sa san magwagway a mənumo sa njad à alay anahan wa ata awan. ⁷ Mərak uno, nə taslak mivel tə mindel, aday kə bənak uno mbac re, anga asan zek anak kə varak anan ataslay mivel anà dō a Yesu ahay.

Pol a dubok anan Filemon anga Onesimus

⁸ Natiya, way uno sə cəce panak nà, həna: Abay ni mba apan sa jak ayak nà, ga natiya, anga nen dō maslan ana Yesu Almasihu. ⁹ Əna suwan nə dubok iken a dubok, anga mənumo tə asan zek awan. Ca apan, sə vindek ayak nà, nen Pol, dō maced awan, nen à dangay anga sləmay ana Yesu Almasihu. ¹⁰ Nə dubok iken nə, anga Onesimus, ǵile anak, winen kə tərak dō a Yesu anga nə dakak anan anan 'am a Yesu à dangay à man ana awan. Wan ata nà, winen kawa wan uno awan. ¹¹ Abay a taa mak zek bay, əna həna adəka nà, i

* 1:11 Ta 'am a tinen nà, Onesimus a nan sa ja «i ma zek.»

mak zek aday i mo zek i nen re.*

¹² Anga nan, nen apan ni mak anan ayak pə cakay anak. Winen a aday nà, kawa zek uno awan. ¹³ Bina, həna nen à dangay anga ləbara a Yesu mugom a ata nà, u no abay ni mbəsak anan pə cakay uno awan, anga aday i mo zek à yime anak inde.

¹⁴ Əna u no sa ga way ata mənʒəna iken sə vuro ahay apan cəved bay ata bay. U no sa gak bəlaray su go sumor bay. Lele a nà, iken a ki gan may way anahan. ¹⁵ Izəne, Mbərom a varan cəved anà Onesimus sə gəzla nga tə iken mənʒək nà, anga aday kà sa njad anan way anak pa sə viyviya awan. ¹⁶ Anga həna nà, winen bile adəka cəna coy bay. A zalay bile anga winen mərak a mənumo lele a kutok. Nen nà, nə pəlay anan tə mindel. Iken dukwen nà, pəlay anan nə, zal nen, anga winen do zənzen awan, aday winen do ana Yesu Almasihu kutok asa.

¹⁷ Anga nan kutok, kak mənumo ta car acəkan nà, təma anan Onesimus lele kawa kə təma dukwen nen awan. ¹⁸ Kwa abay á ga nə kà gak anak mer su way lelibay awan, kabay á ga nə gudire anak inde apan dəp nà, mbəsak anan 'am a pa nga uno awan. ¹⁹ Sə vindek ayak 'am a anan nə nen Pol awan: Ni hamak anan. Əna ka san apan zle asanaw? Nen dukwen na gak anak sumor ta sə dakak anan 'am a Mbərom bidaw? ²⁰ Matanan

mərak uno, kem, go sumor anga Bahay a nuko, tuslo mivel anga Yesu Almasihu ite. ²¹ Nə vindek ayak dərəwel a anan aday nà, anga na san zle ki ga anan kawa anuno sə cəce panak ata awan. Na san zle ki ga adəka nà, zal mbala uno sa gan may ata awan. ²² Asa dukwen luvo zek tu doh sə nahay ite. Anga nə bayak nà, Mbərom i sləne amboh a kwanay, i vuro cəved sa zlak ayak əga kwanay awan.

Aja 'am ahay

²³ Manay tə Epafəras à dangay nə miya awan anga sləmay a Yesu Almasihu, winen kà jak anak ayak 'am. ²⁴ Matanan, do a anaya ata dukwen ta jak anak ayak 'am re, atə Markus, Aristarkus, Demas tə apan Lukas, tinen do si mer su way a Mbərom ahay pə cakay uno a re.

²⁵ Natiya, Yesu Almasihu Bahay a mənuko á gak ikwen sumor anahan.

**Derewel mə vinden a
anə
Ibəraninko ahay
ata awan
Adakay way pə
deftere a anan**

Da san sə vinde derewel a anan nə wayaw bay. Winen kawa wazo zabor awan sə slənan ayak anə egliz ahay cara cara bayak awan. Derewel a anan a dakay nà, Yesu a zalay way ahay fok. A dakay nà, cəved inde sə cəce apəse ines pə Mbərom wa, anga Yesu kə məcak à yime sə do ahay inde. Wita nà, 'am a Mbərom sa ban wiya a tə do ahay ata awan. A wulen sa 'am anahan ahay sə dakay anan way ataya nà, winen apan i tətak way pə anjahay su do a Mbərom ahay.

Nga sa 'am ahay

Mbərom a walay anan Yesu anga sə mbəda anan daliyugo wiya awan (1.1 - 2.4)

Cəved a Yesu sa tam do ahay a zalay cəved mbala Musa (2.5 - 4.13)

Yesu nà, bahay nga su do sə gədan dungo anə way ahay anga Mbərom (4.14 - 6.12)

'Am a Mbərom sa ban tə do ahay wiya ata awan (6.13 - 10.39)

Adaf nga pə Mbərom (11.1 - 13.25)

Mbərom a jan 'am anə do ahay tə dungo ana wan anahan

¹ Kwakwa ata nà, Mbərom a taa jan 'am anə bije a mənuko ahay tə dungo ana do maja'am anahan ahay. A taa jan atan 'am tə cəved ahay cara cara, aday saray bayak a re. ² A taa jan atan ahay 'am nə matanan hus ahay à alay ana mənuko biten. Əna həna, alay a mədakwidok a anaya nà, a jak uko 'am tə dungo ana wan anahan. A alay ana Mbərom sə ndakay daliyugo ata nà, a ndakay anan tə alay ana wan ata awan. Aday a walay sə lavay anan way ahay fok dukwen, wan ata kərtek a sə coy. ³ Mazlaḅ a Mbərom a wuteden pi jər nà, anə wan ata awan. Ta ga minje ti zek a Mbərom a nə uwek. Way sə daliyugo a anan ataya fok ta ga inde anga 'am anahan məgala awan. Anga winen, Mbərom i pəsen anan ines anə do ahay aday tə təra do cəncan aya re. Pə dəba ana way ata wa nà, Mbərom Ba Məgala a gəba anan way anahan pə cakay anahan à mburom, saa ga bahay pə way ahay fok.

Yesu a zalay maslay a Mbərom ahay

⁴ Anga nan kutok, Mbərom a daf anan wan anahan pa nga sə maslay anahan ahay, anga sləmay anahan sə varan ata a zalay mbala ana tinen, bina a ngaman wan anahan.

⁵ Kula Mbərom kə jak anan

* 1:5 Ca pə Jabuura 2.7.

'am a anan anà maslay anahān ahay bay:

«Iken nə wan uno.

Biten nə tərak bəbay anak.*»

Kabay

«Iken nə, ni tərā bəbay anak,

iken ki tərā wan uno.†»

A jan 'am ataya nə, anà

Yesu a kərtek. ⁶ Aday asa,

à alay a Mbərom i sa slənay

anan ahay wan anahan

mənduwel a pə daliyugo ata

nà, a wa:

«Maslay a Mbərom ahay fok tə

həran nga.‡»

⁷ Pə maslay a Mbərom ahay

ite nə, a wa:

«Maslay a Mbərom ahay tinen

do si mer su way anahān

ahay.

Tinen kawa mađ, aday kawa

miresl sə uko ahay

re.§»

⁸ Əna pə Wan a Mbərom a

kutok nə, Deftere a Mbərom a

wa:

«Iken nə Mbərom, ki ga bahay

pa sə viyviya awan,

aday ki lavan nga anà

do anak ahay tə cəved

awan.

⁹ Kə pəlay dukwen way didek

aya awan,

aday way sə sədøk cəna,

a nak itəbay.

Anga nan, Bəbay anak

Mbərom a ngamak, a

varak ataslay mivel,

aday a tərā iken do

məduwen a pa nga su

do pə cakay anak ataya

fok.*»

¹⁰ Deftere a Mbərom a ja

asa, a wa:

«Bahay, à alay ana way ahay sə

dazlan ata nə,

kə ndakay daliyugo nə tə

alay anak awan,

aday kə ndakay mburom

re.

¹¹ Way anak sə ndakay ataya

fok ti ndav,

əna iken a nə ki ga inde

pa sə viyviya awan.

Way ataya fok ti i ga

məduwer kawa zana

sa nes ata awan.

¹² Ki i lapay atan wa, kawa do

sə lapay anan wa zana

anahan məduwer a ata

awan.

Way ataya ti mbəda kawa

zana a'am a sə pəkay

ahay wa ata awan.

Əna iken ki mbəda itəbay,

sifa anak i ndav itəbay

re.†»

¹³ Kula Mbərom kə jak

anan 'am a anaya anà maslay

anahan ahay bay:

«Njahay tə day sə alay puway

uno,

aday do manide anak

ahay fok nə,

ni tərā atan bile anak aya

awan.‡»

A jan 'am ataya matanan

nə, anà wan anahan a dəkdek.

¹⁴ Maslay a Mbərom ahay nə,

tinen apasay sa gan mer su

way anà Mbərom ahay cəna

coy. I slan atan saa man

zek anà do saa njad sifa aday

sə njahay à man a Mbərom

ataya awan.

† 1:5 Ca pə 2 Samuyila 7.14; 1 Habaruuji Nyalaade 17.13. ‡ 1:6 Ca pə Tooktaaki

Tawreeta 32.43. § 1:7 Ca pə Jabuura 104.4. * 1:9 Ca pə Jabuura 45.7-8.

† 1:12 Ca pə Jabuura 102.26-28. ‡ 1:13 Ca pə Jabuura 110.1.

2

Dâ kədəy anan 'am a Mbërom sa jak uko ata bay

1 Kak Mbërom kà jak uko 'am tə dungo ana wan anahan cukutok nà, lele sa pak apan sləmay, anga 'am anahan nə 'am sə sləne. Bay nà, dī lize à cəved wa. 2 Da san apan zle, maslay a Mbërom ahay ta nak ta jak uko 'am sə Tawrita, winen məduwen awan. Do sə dəfan apan bay ataya nà, tə njadak sariya tədə pə ines a tinen ata awan. 3 Əna, mənuko aday nà, Mbërom kə varak uko 'am anahan aday dā tam à sariya anahan wa. Anga nan, kak də kədəyək anan 'am anahan a sa jak uko ata nà, i i gak uko sariya anahan sabay kutok daw? Sa nay anan ləbara ata pa 'am nə zek a Bahay a mənuko Yesu Almasihu awan. Do sə sləne 'am anahan ataya, sa jan umo ləbara ata nə dīdek a nə tinen awan. 4 Mbërom dukwen kə dakak uko anan 'am anahan ata nə dīdek awan, ta sa ka anan way masuwayan aya bayak a cara cara, aday ta sə varan məgala sa ga way ahay cara cara anà do ahay tə alay ana Apasay Cəncan awan, kawa sa zlan à nga.

Yesu kə dakak uko anan cəved sa tam

5 Mbërom a daf sə lavan nga anà daliyugo a mənuko sa ja apan wiya ata nà, maslay anahan ahay bay. 6 Adəka bay, mə vinde a à Deftere a Mbërom inde nà:

«Mbërom, do zənnen a nə ma aday hus iken sə bayak apan anaw?

Winen waya aday hus ki nay sa man zek ata anaw?

7 Kə ndakay anan, winen nà, ù vo sə maslay a Mbërom ahay mənjęək.

Pə dəba anahan a wa, kə varan mazlaḅ, kawa mazlaḅ sə bahay.

8 Kə dəfak anan bahay a pa nga sə way ahay fok.* »

Mbërom kə dəfak anan bahay a pa nga sə way ahay fok ata nà, awan a inde winen sə lavay bay nà, inde sabay. Əna həna, də canan nà, winen bahay a pa nga sə way ahay fok fan bay. 9 Əna də canan, kwakwa ata nà, anà Yesu, Mbërom kə dəfak anan ù vo sə maslay anahan ahay alay a mənjęək, anga sa gan sumor anà do ahay. Anga nan kutok, Yesu kə sak dəce aday kə məcak anga do ahay fok. Matanan Mbërom a varan man sə njahay sə bahay tə mazlaḅ awan. 10 Sə ndakay way ahay fok nə Mbërom, aday ta ga inde dukwen anga winen. Natiya a zla pi zek nà, Mbërom à ndav anan mer su way ana Yesu sa ga, tə dəce anahan a sə canan, aday do ahay bayak a tē tēra wan anahan ahay, tā zla à man sə mazlaḅ anahan kutok. Anga saa njahan atan pa 'am wa, aday saa tam atan dukwen, zek a Yesu awan. 11 Sə tēra anan do ahay do cəncan aya pa 'am a Mbërom dukwen, Yesu awan, aday do anahan a sə tēra atan cəncan ataya dukwen, Bəbay

* 2:8 Ca pə Jabuura 8.5-7.

a tinen a nà kàrtek, Mbèrom awan. Anga nan kutok, a zlan à nga anà Yesu a sè ngaman atan «mèrak uno ahay.»¹² A Deftere a Mbèrom inde nà, Yesu a jan anà Mbèrom, a wa: «Ni i taran anan 'am anak anà mèrak uno ahay, ni i hèrak nga tē ara pa 'am sè dō ahay.†»

¹³ A ja asa, a wa:

«Ni mbəsakan anan zek uno nà, anà Mbèrom.‡»

Aday asa, a wa:

«Nen hēna, manay tu dō a Mbèrom sè vuro ataya awan.§»

¹⁴ Dō a Mbèrom sè varan ataya nà, tinen dō zənzen aya tē mez aya i zek inde kawa mənuko. Anga nan, Yesu a ta nga anahan a dukwen a tēra dō zənzen ti zek a kawa nuko, anga aday tē amac anahan à lize anan wa Fakalaw, dōwan a sè lavan nga anà dō ahay tē mēgala sa mac atan ata awan.

¹⁵ Yesu a ga matanan nà, anga aday zlawan sè amac à gan anà dō ahay sabay. Kwakwa ata nà, dō ahay tē njahay nē kawa bile ahay anga zlawan sè amac. Əna hēna Yesu kē tēmak atan coy.¹⁶ Yesu a nay ahay nà, sa naa man zek anà maslay a Mbèrom ahay bay, əna sa naa man zek adəka nà, anà zahav ana Ibərahima ahay pə daliyugo a anan.¹⁷ Aday natiya kutok, a zla pi zek nà, à tēra kawa mèrak anahan ataya kwa à ma inde anaw fok. A ga matanan anga aday à tēra bahay nga su dō sè gəđan dongo

anà way anga Mbèrom, dō si mer su way anahan dīdek a aday sumor awan. Ti mer su way anahan nà, i pəsen anan ines anà dō ahay, i zlahan atan anan məlmal a tinen tē Mbèrom kutok.¹⁸ Hēna nà, i mba apan sa man zek anà dō mē njəkan atan uda ataya tēte, anga winen a dukwen à alay a tē njəkak anan uda awan, kà sak dəce.

3

Yesu a zalay bije a mənuko Musa tē mazlab

¹ Mèrak uno ahay, Mbèrom kē ngamak ikwen sè tēra dō anahan ahay. Anga nan, bayiken pə Yesu aday. Winen dō maslan a Mbèrom, aday winen bahay nga su dō sè gəđan dongo anà way, winen dōwan a mənuko a sa daf apan nga ata awan.² Sa daf anan pi mer su way ata nà, zek a Mbèrom awan, aday Yesu nà, a bənan à 'am wa cəvedabay, kawa Musa sè bənan à 'am wa anà Mbèrom pi mer su way anahan sa gay ahay anga dō su doh a Mbèrom ahay fok ataya re.*³ Lele sè hēran nga anà Yesu nà, zal Musa, kawa ana dō ahay sè hēran nga anà dō sa han doh zal doh ata re.⁴ Tē dīdek a nà, doh fok cəna, sa han anan nē dō, əna dō sè ndakay way ahay fok ite nà, Mbèrom.⁵ Matanan, Musa nà, winen dō si mer su way lele sè dafan apan anà Mbèrom. Mer su way anahan a nà, sè dakan anan

† 2:12 Ca pə Jabuura 22.23. ‡ 2:13 Ca pə Esaaya 8.17. § 2:13 Ca pə Esaaya 8.18. * 3:2 Ca pə Limle 12.7.

anà dō a Mbërom ahay, way a Mbërom sa ja pa 'am ataya awan. ⁶ Əna Yesu Almasihu ite nà, winen nə wan sə lavan nga anà dō a Mbërom ahay, a ga mer su way anahan nə ta sə dəfan apan lele. Mənuko dukwen, kak də pərahak anan azar sa daf apan nga lele, aday sə dəfan ide anà way saa nay ata tə ataslay mivél a nà, à andav a inde dukwen, dī təra dō anahan ahay re.

Mbërom i varan alay a sa man uda anà dō anahan ahay mba

⁷ Anga nan, Apasay Cəncan awan a ja, a wa:

«Kak kə slənen dundo a Mbërom biten nà,

⁸ kà sa kuren anan nga a kwanay ahay kawa bije a kwanay ahay kwakwa sə kuray anan nga a tinen ahay ata bay.

A alay ata nà, tinen à kiβe inde ava kwa kuro fudō, tinen apan ti vəze pə Mbërom ta sə kataβ anan.

⁹ Mbërom a wa: “Kwa à ga nə tə canak anan anà way uno ma ga masuwayan aya ava kwa kuro fudō dəp nà, tə kataβak nen hwiya.

¹⁰ Anga nan, na mba apan sa ban mivél tu dō ataya tətə sabay, aday na wa: Tə jəjayak anan cəved lele à mivél a tinen wa, tə pərahak anan azar anà cəved uno sabay.

¹¹ A aga mivél uno inde, nə mbadak, na wa:

Kula ti zla à man uno inde lele saa man uda sabay.†»

¹² Mərak uno ahay, gen anan nga i zek, anga aday dō lelibay a sa ngam sa daf nga pə Yesu sabay ata à ga inde à wulen a kwanay kwa kərtek bay. Dō kə dəfak nga pə Yesu sabay cəna, kə larak a Mbërom, bahay sə sifa ata awan. ¹³ Adəka bay, viren anan məgala anà zek ahay pac pac, anga aday Fakalaw à njad pikwen alay sa 'am sa njak kwanay bay, bina ki sa təren mə kuray nga aya aday ki gen ines ahay. Əna alay a inde mba cukutok asəne, pac pac varuko anan məgala anà zek ahay. ¹⁴ Kak də mbak apan sa ban anan way a mənuko sə dəfay ahay apan nga kurre ataya hus à andav inde nà, ata mənuko dī jəpay tə Yesu Almasihu tə dīdek a kutok. ¹⁵ Mə vinde à Deftere a Mbërom nà:

«Kak biten kə slənen dundo a Mbërom nà,

kà saa kuren anan nga a kwanay kawa bije a kwanay ahay sə kuray anan nga a tinen ata bay.

A alay ata nà, tinen apan ti vəze pə Mbërom.‡»

¹⁶ Waya sə sləne dundo a Mbërom aday ta ma nga sə vəze apan ata anaw? Dō ana Musa sə təmay atan ahay à Misra wa ataya fok ba?

¹⁷ Mbërom a ga mivél ava kwa kuro fudō nə pa maya

anaw? A ga mivel nà, pu dō sa ga ines ahay. Tinen nà, tē mēcak à kiβe inde tololo. ¹⁸ Mbërom a mbaday sa jēka: «Kula ti zla à man uno inde lele saa man uda sabay» ata nà, a ja nà, pē maya anaw? A ja pu dō a sē dāfan apan bay ataya fok. ¹⁹ Natiya dē canak anan, tē njadak sa zla à man sē njahay ata bay, anga tē dāfak nga pē Mbërom a bay.

4

¹ Mbërom kē zlapak i varak uko caved sa zla à man sa man uda pē cakay anahan awan. 'Am ata dukwen, hwiya winen inde. Anga nan, guko anan ngatay anà zek lele. Bina dōwan à sa zluwe pē caved ata wa, aday sa njad man ata sabay bay. ² Anga mēnuko dukwen dē slēnek lēbara mugom a kawa dōwan a sē kiβe ataya re. Tinen nà, tē slēnek, əna kà mak atan zek bay, anga tē dāfak apan nga bay. Matanan, tē njadak man sa man uda ata bay. ³ Man sa man uda ata nà, ana mēnuko, anga dē dāfak nga pē Yesu. Mbërom a jan anà dō sa ngam sa dāf nga pē lēbara anahan mugom a itēbay ataya nà:

«Kula ti zla à man uno inde lele saa man uda ata sabay.*»

Ata nà, a nan sa ja nē man sa man uda inde fan bay bay. Bina, 6a Mbërom a kē ndāvak anan mer su way anahan sē ndakay daliyugo a kurre ata bay aday daw? ⁴ Deftere a

Mbërom winen apan i ja pē luvon sa man uda nà, a wa:

«Pē luvon cuwβe anahan a nà, Mbërom a man uda pi mer su way anahan ahay wa fok.†»

Matanan, man sa man uda nà, inde coy. ⁵ 'Am ata mē vinde inde re, a wa:

«Kula ti zla à man uno inde lele saa man uda ata sabay.‡»

⁶ Dō sa lah sē slēne lēbara mugom ataya ta zlak à man sa man uda ata bay, anga tē dāfak anan apan anà Mbërom a bay, əna man sa man uda nà, inde aday dō ahay inde tinen ti zla uda awan. ⁷ Anga nan, Mbërom a dāf luvon hinen miza awan, a ngaman «biten». A sa dāf luvon ata dukwen, kà vak pē dēba a Musa wa bayak awan, a ja anan tē dūngo ana Dawuda, a wa:

«Kak biten kē slēnen dūngo a Mbërom nà, kà saa kuren anan nga a kwanay bay.»

⁸ Kak abay Yosua kà zlak anan dō ahay à man sa man uda mbala Mbërom ata acēkan nà, Mbërom i ja 'am sē luvon sa man uda hinen sabay. Əna tinen dukwen tē dēzlek bay. ⁹ Kak matanan nà, luvon sa man uda awan kawa ana Mbërom sa man uda pē luvon cuwβe ata i nay ahay anga dō a Mbërom ahay mba. ¹⁰ Mbërom a ndāv anan mer su way anahan cēna, a man uda awan. Mēnuko dukwen, matanan re. Dōwan a kē dēzlek à man sa man uda

§ 3:18 Ca pē Limle 14.1-35. * 4:3 Ca pē Jabuura 95.11. † 4:4 Ca pē Laataanooji 2.2. ‡ 4:5 Ca pē Jabuura 95.11.

kawa ana Mbèrom ata nà, i ga mer sà awan sabay, mer su way kè ndàvak. ¹¹ Anga nan, guko mægala lele sà dazle à man a Mbèrom sà lavay anan zek sa man uda ata awan. Guko mægala anga aday dōwan â saa zluwe pə cəved wa anga kè dəfak anan apan anà Mbèrom bay kawa bije a mənuko ahay ata bay.

¹² 'Am a Mbèrom nə, winen tə sifa awan, aday winen apan i ga mer su way kawa sa nan. A pa a zalay maslalam 'am a cew ata tə apa. A gad nə hus à mivél su dō inde, sə gəzla anan apasay tə sifa. A gad hus a sə gəzla anan man sə zlangay ana kəlakasł ahay tə uzoz a təkə. A mba apan sa kay anan abayak nga su dō uho tətə re. ¹³ Awan a inde winen mi dər zek a pa 'am a Mbèrom nə inde itəbay. Way mə ndakay aya fok ta ca ike pa 'am anahan, a san atan zle kərtek kərtek. Way sə mivél a mənuko ahay fok, dī saa vəne anan nə pa 'am anahan.

Yesu winen bahay nga su dō sə gədan dūngo anà way ahay anga Mbèrom

¹⁴ Bahay nga su dō sə gədan dūngo anà way ahay anga Mbèrom inde anga mənuko, winen Yesu, Wan a Mbèrom. Kè jənək pə cakay a Mbèrom awan à mburom. Anga nan, bənuko anan way a mənuko sa daf apan nga ataya lele, dəkuko anan anan anà dō ahay. ¹⁵ Bahay nga su dō sə gədan dūngo anà way ahay anga Mbèrom ata nà, a san bəle a mənuko zle lele. Winen

nà, kè canak anan anà dəcə ahay kawa mənuko. Ta ngak anan balay pa 'am, əna kə gak ines itəbay. ¹⁶ Anga nan, hayak ikwen ahay, hədəkuko pə cakay ana Mbèrom, dō sa gan sumor anà dō ahay, mənjenja sə jəjar awan, anga aday dā gan i zek wa aday dā njad sumor anahan à alay a tədə dā gan may ata awan.

5

¹ Bahay nga su dō sə gədan dūngo anà way fok nà, Mbèrom a walay anan à wulen sə dō ahay wa, anga aday â gan atan mer su way pa 'am a Mbèrom. I varan way ahay anà Mbèrom anga ines a tinen a sa ga ataya awan. ² Dō sa san awan bay ataya aday tinen apan ti zluwe à cəved wa ataya nà, bahay nga su dō sə gədan dūngo anà way ata nà, a san sa gan atan nga zle, anga winen a dukwen bəle a kawa tinen awan. ³ Anga nan, i varan way ma sla dūngo aya à Mbèrom anga ines anahan aya aday anga ines sə dō ahay re. ⁴ Dōwan sə walay zek anahan pi mer su way ata nà, ibay. Sə ngaman pi mer su way ata cəna, zek a Mbèrom awan, kawa anahan sə ngaman apan anà Haruna ata awan. ⁵ A təra tə Almasihu dukwen, matanan. A walay zek anahan anga sa njad mazlaḅ sə təra bahay nga su dō sə gədan dūngo anà way anga Mbèrom bay. Sə ngaman apan nà, zek a Mbèrom awan. A jan nà:

«Iken nê wan uno.

Biten nê têrak Bëbay anak.* »

⁶ A man hinen inde ðukwen, a jan nâ:

«Iken ðo sê gëðan dungo anâ way pa sê viyviya awan,

kawa Maliki Sadaka.†»

⁷ A alay Yesu winen pë daliyugo mba ata nâ, a san zle, Mbërom nê mëgala anahan inde sa tam ðo à amac wa. Anga nan, a gan amboh tê mëgalak a, tê ayam awan, aday Mbërom â tam anan à amac wa. Mbërom a slënan anan, a slabakay anan à mëke wa, anga a ðëfan apan. ⁸ Kwa â ga nê winen Wan a Mbërom ðëp nâ, a têtak sê ðëfan apan anâ Mbërom tê caved sê ðëce. ⁹ A ndav anan mer su way anahan cëna, a tëra ðo sa tam anan ðo sê ðëfan apan ahay fok, aday tâ ga inde pa sê viyviya awan.

¹⁰ Mbërom a ðaf anan bahay nga su ðo sê gëðan dungo anâ way ahay anga Mbërom nê kawa ana Maliki Sadaka ata awan.

Gen anan nga i zek à caved a Mbërom inde

¹¹ Way ahay inde bayak a sa jak ikwen pë Maliki Sadaka. Əna ma da 'am a sa jak ikwen anan, anga ki slënen anan bəse bay. ¹² Alay a kâ slak hëna tæde ki tæren ðo sê ðakan anan way anâ ðo ahay ite, əna hwiya ki gen anan may ðo ahay tê ðakak ikwen anan way cacædew aya à 'am a Mbërom inde asa. Abay ki pen nê way sa pa su ðo mëduwen aya coy, əna

ki gen anan may hëna nâ, anâ pay kawa gwaslay ahay mba. ¹³ Dowan a winen apan i sa pay cëna, winen gindez a mba. Do matanan ata nâ, a san awan fan bay, a gëzlan alay anâ way ahay pi zek wa tëtibay. ¹⁴ Do mëced aya nê ta slak sa pa ðaf tëtæðo awan. Tê têtakak aday sa mba apan sê gëzlan alay pi zek wa anâ way ahay, lele aya tê lelibay aya re.

6

¹ Kak matanan cukutok nâ, mbəsakuko anan way a mənuko sê tətak pë Almasihu wa cædew ataya më dædæba aday, zluco pa 'am saa tətak way su ðo mëduwen aya awan. Dê pəkak anan saray su doh a coy. Dê mbædek apan maza sabay. 'Am sa yam pë ines, 'am sê mbəsak mer su way kəriya aya awan, 'am sa ðaf nga pë Mbërom, ² 'am sa ga baptisma tê caved awan, 'am sê ðëfan alay pa nga anâ ðo ahay tê slëmay a Mbërom nê kəkëmaw, 'am sê aslabakay su ðo ma mac aya à mëke wa, ta 'am sê sariya a Mbërom, way ataya fok, mi tətakak ikwen anan maza sabay. ³ Di mbædek pë way ataya sabay. Kâ zlak anan à nga à Mbërom a nâ, dî ga way maza aya pa 'am.

⁴ Kak ðo ahay tê mbæðahak anan lënen à Mbërom nâ, ðowan i mba apan sa may atan pë caved sa yam pë ines a tinen maza sabay. Do ataya nâ, tê canak anan

* 5:5 Ca pë Jabuura 2.7. † 5:6 Ca pë Jabuura 110.4.

anà jiyjay a Mbërom, tã tãmahak magwagway anahan sã gëzlan anà dõ ahay ata re, tã tãmahak Apasay Cëncan a re. ⁵Tã canak anan, 'Am a Mbërom nã lele, tã sãnak mägala sã daliyugo saanay ata re. ⁶Aday, kak dõ matanan ataya tã zluwek à cãved a Mbërom wa nã, cãved inde sa may atan saa yam pã ines a tinen ahay sabay, anga kã tãrak kãlkal kawa tã daray anan Wan a Mbërom pã dãdom mã zlãngad a maza awan, aday tã gãnahak anan pa 'am sã dõ ahay fok re.

⁷ Bayiken pã yugo aday. Iven a taa ga nã, yugo a sa anan aday a ga way sa pa lele, aday way sa pa ata a man zek anã dõ sã guvo awan. Kawa sa ja nã, Mbërom a daf ngama pã yugo ata awan. ⁸Aya ãna, kak guvo kã hak adak tã gujed nã, i man zek anã dõwan bay, Mbërom i i tahasl anan wa coy aday i i lize anan wa sã coy.

⁹ Car uno ahay, kwa á ga nã dã ja matanan dukwen, dã san apan zle, kwanay nã, ka ta pãrihen anan azar nã anã cãved lele awan, aday Mbërom i tam kwanay. ¹⁰Mbërom nã, a gan anã dõ ahay nã way tã cãved aya vërre. I mbãdek anan mer su way a kwanay sa ga lele aya à nga wa bay. Kawa sa ja nã, sã dákay anan kã pãlen Mbërom nã, mer su way a kwanay sa ga sa man zek anã dõ a Yesu ahay, aday ana kwanay sa man atan

zek hwiya ata awan. ¹¹A nan umo nã, pãrihen anan azar sa ga mägala matanan hwiya, hus à ndav a inde, kã si yen nga bay. Matanan ki njiden anan way a kwanay sã dãfan ide ata awan. ¹²Ki gen isew bay. Tãren adãka nã, kawa dõ sa daf nga pã Yesu ahay sã sãmen anã way ahay fok ataya awan. Sa njad anan way a Mbërom sã zlapay anan ataya nã tinen a kutok.

Way a Mbërom sã zlapay anan ataya fok, ti tãra

¹³⁻¹⁴ Da san apan zle, kwa hãna kabay, Mbërom kã zlapak anan tã way anã Ibërahima. A wa: «Tã didek a ni daf apak alay sã wasay anan zahav anak bayak awan.*» A mbãday nã tã slãmay anahan awan, anga dõwan inde sã zalay Mbërom ibay. ¹⁵Ibërahima a slãne matanan cãna, a ga ngatay, aday way a Mbërom sã zlapay anan i varan ata, kã njadãk anan acãkan re.

¹⁶ Dõ ahay tinen apan ti mbãday nã, tã mbãday tã slãmay su dõ sã zalay atan ata awan. Ata a mba apan sa ndav anan 'am à wulen sã dõ ahay wa acãkan. ¹⁷Anga nan, Mbërom a mbãday. A nan sã dakan anan anã dõ winen sã zlapan atan anan tã way ataya nã, i mba apan sã mbãdahan alay anã way anahan sã zlapay anan ata tãtibay. Anga nan, a zlapay aday a saa mbãdan pa nga wa. ¹⁸Natiya, way ahay

* 6:13-14 Ca pã Laataanooji 22.16-17.

inde cew nê tã mbëdã itëbay: atë azlapay tã ambaday a Mbërom. I mba apan sa gad uda mungwalay itëbay. Mënuke dõ sa tam à man ana Mbërom ataya nã, way a anan i varak uko mëgala sã dëfan idë anã way a Mbërom sã zlapak uko anan i varak uko ata awan. ¹⁹Way ata a bënak uko mbac nê hërap lele pa 'am a Mbërom, kawa njamde sã tavay anan kwalalan à a'am inde ata awan. Anga nan, dë takas anan zana sã gëzla anan man cëncan a pi zek wa tã dõ ahay ù doh sã mazla6 a Mbërom ata, aday hëna dï zla pë cakay a Mbërom tãte kutok. ²⁰Yesu kè lahak sa zla uda pa 'am a mënuke anga mënuke, bina kè tërak bahay nga su dõ sã gëdan dongo anã way anga Mbërom pa sã viyviya awan, kawa ana Maliki Sadaka ata awan.

7

Maliki Sadaka, dõ sã gëdan dongo anã way anga Mbërom

¹ Maliki Sadaka sã dõwan ata nã, winen bahay sã Salem, winen dõ sã gëdan dongo anã way anga Mbërom sã bagëbaga mburom. A alay a inde nã, Ibërahima a zla à vëram, a mbasay pë bahay ahay. A alay a winen apan i may agay nã, Maliki Sadaka ata a zla pë cakay anahan, a daf apan alay sã mazla6 anahan. ² Ibërahima ata, a varan way anã Maliki Sadaka alay mbok* nã, a

var wa kërtek pë way sã vëram anahan ahay wa fok.† Maliki Sadaka ata nã, slëmay anahan a a nan sa ja nê Bahay sã Didek. Aday winen Bahay sã Zay re, anga winen bahay sã wulen su doh sã ngaman Salem ata awan, aday Salem a nan sa ja nê «zay». ³ Dõwan ata nã, dõwan a san bëbay anahan a bay, dõwan a san may anahan a bay. Kwa bije anahan ahay dukwen, dõwan a san atan bay re. Të wahay anan siwaw, a mac siwaw dukwen, dõwan a san bay. Winen kawa Wan a Mbërom, anga i njahay dõ sã gëdan dongo anã way pa sã viyviya awan.

⁴ Cen apan aday. Maliki Sadaka ata nê winen mëduwen awan. Ibërahima nã, bije sã Isëra'ila ahay, ëna kè gëbak way ahay à vëram wa, a varan wa alay mbok nã, kërtek anã winen. ⁵ Zahav ana Lewi ahay azar aya tã tërak dõ sã gëdan dongo anã way anga Mbërom. Tawrita a Musa a ja nã, Isëra'ila ahay tã varan atan à way a tinen ahay wa fok, alay mbok nã, kërtek.‡ A nan sa ja, ti tãma way ataya nê à alay ana mërak a tinen ahay wa, kwa à ga nê tinen dukwen wan ana Ibërahima ahay. ⁶ Əna Maliki Sadaka nã, winen zahav ana Lewi itëbay, əna Ibërahima kè varak anan way alay mbok nã, kërtek. Ibërahima nã, Mbërom a zlanan sã varan way nê anã winen. Əna Maliki Sadaka a daf alay

* 7:2 Alay mbok nã, a nan sa ja nã, way kuro. † 7:2 Ca pë Laataanooji 14.17-20.

‡ 7:5 Ca pë Limle 18.21.

sə mazlaḅ pə Ibərahima, bina Ibərahima a dəf alay sə mazlaḅ pə Maliki Sadaka bugol bay. ⁷ Aday də san apan zle re, do sa dəf ngama pu do nə, a zalay dowan anahan a sa dəf apan ngama ata awan.

⁸ Do sə zahav ana Lewi ahay sə təma alay mbok nə, kərtek ataya fok dukwen, ta taa mac re. Əna Maliki Sadaka, do sə təma alay mbok nə, kərtek kawa ana Deftere a Mbərom sa ja ata nə, winen a mac itəbay. ⁹ Di mba apan sa jəka Lewi nə, wan anahan ahay tə təmahak pu do a tinen ahay wa alay mbok nə, kərtek ata, kə varak anan way ata anə Maliki Sadaka ata re, anga bije anahan Ibərahima kə lahak sə varan coy. ¹⁰ Kawa sa ja bine siwaw nə, ə alay a Ibərahima sə varan way ata anə Maliki Sadaka aday tə wahak Lewi fan bay ata nə, Lewi kə varak anan tə alay ana bije anahan Ibərahima ata coy.

Bahay nga su do sə gədan dundo anə way anga Mbərom maza inde, kawa Maliki Sadaka

¹¹ Mer su way su do sə gədan dundo anə way anga Mbərom ə zahav ana Lewi ata nə, kə mbak apan sa ndav anan wa way a Mbərom sa gan may ata bay. Abay ə mba apan sa ndav anan wa tətə cəna, di gan may anə do sə gədan dundo anə way anga Mbərom maza, kawa ana Maliki Sadaka ata, sabay. Abay i slahay nə, pu do sə gədan

dundo anə way anga Mbərom pə slala ana Haruna cəna coy. Mbərom a varan Tawrita anə do anahan Isəra'ila ahay nə, ə alay ana do sə zahav ana Lewi inde. ¹² Kak Mbərom kə mbədahak anan slala su do sə gədan dundo anə way anga Mbərom cəna, ata Tawrita i mbəda ite re. ¹³ Da ja way a anaya nə, pə Bahay a mənuko Yesu, winen do sə slala hinen cara. Dowan inde pə zahav anahan kə gak mer su way ata ʉ doh sə mazlaḅ a Mbərom kulibay. ¹⁴ Da san apan zle, Bahay a mənuko Yesu nə, zahav ana Yahuda. A alay ana Musa sa ja 'am pu do sə gədan dundo anə way anga Mbərom ahay nə, a ja nə pə zahav ana Lewi, bina pə zahav ana Yahuda bay. ¹⁵ 'Am a anan i zəga apan sə banay həna adəka bugol: Do sə gədan dundo anə way anga Mbərom hinen, kə nak, winen kawa Maliki Sadaka. ¹⁶ Dowan ata a təra do sə gədan dundo anə way anga Mbərom nə, anga 'am sə Tawrita bay. Winen nə, a təra do sə gədan dundo anə way anga Mbərom nə, anga məgala anahan inde sə njahay tə sifa pa sə viyviya ata awan. ¹⁷ Mə vinde inde ə Deftere a Mbərom, a wa:

«Iken do sə gədan dundo anə way pa sə viyviya awan,

kawa Maliki Sadaka.Š»

¹⁸ Mbərom kə mbacak anan wa nga sa 'am mə baslay a kwakwa ata awan, anga winen bəle awan, a man zek anə do ahay tətibay.

19 Tawrita a Musa nà, kà mbak apan sè tɛra anan dɔ ahay, dɔ cɛncan aya pa 'am a Mbèrom bay. Hèna nà, way sè zalay Tawrita inde, way a mənuko sè dɛfan idè ata awan. Sè varak uko cəved sè hɛdek nuko pa 'am a Mbèrom nɛ winen awan.

20 Way hinen nà: A alay a Mbèrom i sa daf anan Yesu bahay nga su dɔ sè gɛdan dundo anà way anga Mbèrom ata nà, a mbaday apan aday. A alay ana dɔ sè zahav ana Lewi ahay sè tɛra dɔ sè gɛdan dundo anà way anga Mbèrom ata nà, dɔwan kè mbadak apan itəbay. 21 Əna Mbèrom a mbadan anà Yesu ta sa jan nà: «Nen Mbèrom Fetek, nɛ mbədə itəbay.

Nɛ mbadak, ki tɛra dɔ sè gɛdan dundo anà way pa sè viyviya awan.* »

22 Anga nan kutok, kuse Yesu a, 'am a Mbèrom sa ban tɛ dɔ ahay ata, winen a zalay 'am mbala anahan sa ban tɛ dɔ ahay kwakwa ata awan.

23 Way hinen inde re: Dɔ sè gɛdan dundo anà way anga Mbèrom ahay nà, tinen mənjoek bay, anga ta mac wa kwerkwer, tɛ mbəsakan mer su way ata anà dɔ hinen ahay asa. 24 Əna Yesu nɛ a mac itəbay, a ga mer su way anahan pa sè viyviya awan.

25 Anga nan, i mba apan sa tam dɔ ahay kawa ana tinen sa nay ahay pa 'am a Mbèrom tɛ alay anahan ata awan. Anga winen dɔ tɛ sifa awan, i taa ga amboh anga tinen sè coy.

26 Winen nà, bahay nga su dɔ sè gɛdan dundo anà way anga Mbèrom a tɛde anga mənuko ata awan. Winen dɔ cɛncan awan. Atahasl inde à winen inde itəbay, kà gak ines itəbay re. Winen cara pi zek wa tu dɔ sè ines ahay. Mbèrom a daf anan winen nà, pə cakay anahan à mburom.

27 Yesu nɛ winen kawa bahay nga su dɔ sè gɛdan dundo anà way anga Mbèrom azar ataya bay. A gan may sè gɛdan dundo anà way anga Mbèrom pac pac itəbay. Kwa à ga nɛ sa nga anahan awan, kwa à ga nɛ sè ines sè dɔ ahay, a gan may bay. A var anan nga anahan nɛ saray kərtək, à alay anahan a sa mac pə dɛdom mɛ zɛlɛgad ata awan.

28 Tawrita ana Musa a daf kawa dɔ sè gɛdan dundo anà way ahay nà, dɔ zənzen aya awan, əna ta slak bay, anga tinen dɔ sa ga ines ahay re. Aya əna, à alay a Mbèrom sè mbaday pə dɛba ana Tawrita wa ata nà, 'am anahan ata a njahay à yime ana Tawrita inde kutok. Mbèrom a daf Wan anahan bahay nga su dɔ sè gɛdan dundo anà way anga Mbèrom. A ndav anan wa way a Mbèrom sa gan may ata sè coy kutok.

8

Dowan inde sa ga mer su way anga mənuko, winen bahay nga su dɔ sè gɛdan dundo anà way anga Mbèrom

1 Way a mɛduwen a à 'am a manay sa jak ikwen ayak

* 7:21 Ca pə Jabuura 110.4.

ata inde nà, hëna: Dowan inde sa ga mer su way anga mənuko adəka, winen bahay nga su dō sə gədan dundo anà way anga Mbərom. Winen mə njahay a à mburom à alay puway ana Mbərom Ba Məgala. ² Kwakwa ata nà, dō sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom ta ga mer su way a tinen nə à jawjawa sə mazlaḅ a Mbərom inde, dō ahay sə ndakay ata awan. Yesu ite nà, a ga mer su way anahan nà, à man cəncan awan, pə cakay a Mbərom à jawjawa sə mazlaḅ a Mbərom inde didek a, Mbərom sə ndakay ata awan.

³ Mbərom a daf bahay nga su dō sə gədan dundo anà way ahay nà, anga sə varan way aday sə gədan dundo anà gənow ahay. Matanan re, lele dukwen dō mbala mənuko i njad awan a sə varan anà Mbərom a re. ⁴ Abay à ga nə winen pə daliyugo aday nà, Yesu i təra dō sə gədan dundo anà way a bay jiga awan, anga dō ahay inde coy, tinen apan ti taa varan way à Mbərom a kawa ana Tawrita awan. ⁵ Dō ataya nà, ta taa ga mer su way a tinen ù doh sə mazlaḅ a Mbərom, əna doh ata dukwen, winen minje su doh sə mazlaḅ a Mbərom a didek ata à mburom ata awan. A alay Musa i saa ndakay jawjawa sə mazlaḅ a Mbərom nà, Mbərom a jan nà: «Pak sləmay lele, ɓəḅot anan nə kawa anuno sa kak anan ahay à ɓəzlom wa ata

awan.* » ⁶ Yesu nà, mer su way anahan nə a zalay su dō sə gədan dundo anà way anga Mbərom ataya fok. Anga, tə winen, Mbərom a ɓan 'am zal way anahan sa ɓan tə dō ahay kwakwa ata awan, aday way anahan sə zlapay anan i varak uko ata dukwen, a zalay winen a kwakwa ata re.

⁷ Kak abay 'am a Mbərom sa ɓan tə dō ahay kwakwa ata kə tərak way lele coy nà, Mbərom i gan may abay sa ɓan 'am maza wiya sabay. ⁸ Əna da ca apan həna nà, kə slak bay acəkan, anga Mbərom winen apan i gafan atan 'am pə way ahay inde bayak awan, aday a jan atan nà:

«Luvon a inde i nay ahay, ni ɓan 'am wiya tu dō sə Isəra'ila ahay, aday tu dō sə Yahuda aya təke.

⁹ 'Am ata i ga minje tə aɓan 'am uno tə bije a tinen ahay kwakwa ata sabay.

A alay a nen sə ɓənan atan ahay alay à Misra wa ata nà, mə ɓanak 'am, əna tə dəfak anan apan bay, aday nen Mbərom Fetek, nen dukwen nə mbəsakak atan.

¹⁰ Alay a kə slak nà, ni ɓan 'am tə tinen.

Ni daf anan 'am uno à abayak nga a tinen inde, aday ni vinde anan 'am uno pə mivel a tinen re.

Ti təra dō uno ahay,

* 8:5 Ca pə Gurtaaki 25.40.

nen ni tæra Mbèrom a tinen.

11 Dowan inde i gan may sè tètakan anan way anà dōwan sabay, dōwan i jan anà dō hinen: “San Mbèrom” sabay, anga i bənay pə məced aya wa, hus pə gwaslay ahay, dō ahay fok ti san nen.

12 Ni pəsən atan anan huwan a tinen ahay, ni may anan ahay ines a tinen ahay à nga inde sabay.†»

13 Ana Mbèrom a sa ja 'am sa ban 'am wiya ata nà, a tæra anan winen mama'am ata, way kwakwa awan. Way a kwakwa ata aday məduwer ata nà, winen apan i lize bəse coy.

9

Aban 'am məduwer a tə aban 'am wiya awan

1 A alay ana Mbèrom sa ban 'am a mama'am ata nà, Tawrita inde sè dakan anan anà dō ahay cəved sè hëran nga anà Mbèrom. Man sè hëran nga anà Mbèrom inde məlavay zek a re. 2 Tə ndakay jawjawa, tə gəzla anan man cew. Day mama'am awan, tə ngaman man cəncan awan, ta daf uda way sè lalam aday tabal tə pen mə varan a à Mbèrom aya apan. 3 Day a hinen ata dükwen, mə gəzla pi zek wa tə winen mama'am ata nə tə zana, aday tə ngaman anà day ata nà, man a

Mbèrom cəncan awan. 4 A man ata kutok, tə ndakay uda ruwec sè gura, sè vakan apan ləluway anà Mbèrom. Ta daf uda zəndok sè aban 'am a Mbèrom, mə ndakay a nə tə gura. A zəndok ata inde asa, tuwez sè gura uda re, ta daf uda way sa pa sè ngaman *manu*, Mbèrom sè gucen atan ahay à mburom wa ata awan.* Sukol ana Haruna sa dā ata inde à man ata à zəndok inde.† Aday kon ana Mbèrom sè vinden ahay apan 'am ma ban a anà Musa ataya uda à man ata re.‡ 5 Pa nga sè zəndok ata dükwen, tə dafak apan awan aya inde kawa maslay a Mbèrom ahay. Awan ataya tə dəkay anan Mbèrom winen inde à wulen sè dō ahay tə mazlaḅ awan. Awan ataya nà, tə bərgaslay aya awan, ta ka anan bərgaslay a tinen sa man nga à mburom, à man sa pak mez sè gənaw ahay aday Mbèrom à pəsən anan ines à dō ahay ata awan. Həna nà, alay a inde sè təkər way pə awan ataya fok bay.

6 Natiya, tə ndakay anan way ataya à man ata kutok nà, dō sè gədan dungo anà way ahay ta taa zla nə ù doh a mama'am ata awan, aday ta taa ga uda mer su way a tinen ahay nə pac pac. 7 A day su doh a mə slala cew ata nə, sa zla uda nà, bahay nga su dō sè gədan dungo anà way ahay anga Mbèrom ata dəkdek. Ava daz nà, a zla à man ata

† 8:12 Ca pə Yeremiya 31.31-34. * 9:4 Ca pə Gurtaaki 16.13-15, 31. † 9:4 Ca pə Limle 17.23. ‡ 9:4 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 10.3-5.

ɔ̀ukwen saray kàrtektàkke. I i zla uda ɔ̀ukwen, i pak mez sè gə̀naw à alay inde aday i varan anan mez ata anà Mbərom. Ata Mbərom i pəsen anan ines anahan pi zek tə ines sè dō ahay sa ga mənɔ̀jəna sa san apan ataya təkə fok. ⁸ Apasay Cəncan a a nan sè ɔ̀akak uko anan nə 'am a hənana awan: Kak jawjawa a mama'am ata inde hwiya cəna, cəved inde mə təba sa zla à man a Mbərom cəncan a fan bay. ⁹ Way ataya tə ɔ̀akak anan nə way a sè təra hənabiten ataya awan. A nan sa ja nà, way sè dō ahay sè waslay aday sè varan anà Mbərom ataya nə ti mba apan sè banay anan mivel su dō sa var way ata pa 'am a Mbərom bay. ¹⁰ Way ataya tə ɔ̀akak uko anan way pa 'am sè way sa pa, pa 'am sè way sa sa, pa 'am sè banay way kawa sa zlan à nga à Mbərom. Way ataya ɔ̀ukwen, way pa 'am sa zlay si zek, bina pə mivel su dō zənzen a bay, aday tə njahay nə mənɔ̀jək cəna coy, hus pə luvon a Mbərom i mbəɔ̀dahan alay anà way ahay, aday i ma atan wa way məduwer ataya awan.

¹¹ Hənana nà, Almasihu kà nak ahay coy. Winen nà, bahay nga su dō sè gə̀ɔ̀dan dundo anà way ahay. Way a mənuko sa njad lele ataya fok ta nay nà, à alay anahan a wa. Doh a aday Yesu a ga uda mer su way anahan ata nà, a zalay doh mbala ana dō sè gə̀ɔ̀dan dundo anà way ahay kwakwa sa taa ga uda mer su way a tinen ata awan.

Sə ndakay anan doh ata nà, dō zənzen a bay, Mbərom a tə alay anahan awan. Aday doh ata ɔ̀ukwen, winen pə daliyugo à man a anan bay. ¹² A alay a Almasihu i sa zla à man a Mbərom a cəncan ata nà, kə gə̀bak mez sè vuwar sè awak ta sa wan sa sla ahay à alay inde bay. A gə̀ba adəka nà, mez si zek anahan awan, a zla anan à man a Mbərom a cəncan ata saray kàrtektàkke. Natiya kutok, a tam mənuko tə mez anahan ata pa sè viyviya awan.

¹³ Kwakwa ata nà, ta taa waslay nə vuwar sè awak tə guson sa sla aya sè kwecek mez a pə dō ahay aday ines a tinen ahay à ga inde pə ide a Mbərom sabay. Ta taa waslay təkəlak sa sla aday sè vakan à Mbərom, ata ti ra rəba anahan a sa pak pə dō ahay. Natiya kutok, dō sa nes anan anjahay a tinen tə Mbərom ataya ti təra dō cəncan aya asa. ¹⁴ Aya, kak matanan cukutok nà, mez a Yesu nà, tə məgala a zal mez sè gə̀naw a tinen kwakwa ataya awan. Almasihu a gə̀ba anan zek anahan, a var anan anga Mbərom tə alay anahan awan, aday tə məgala sè Apasay Cəncan a winen inde pa sè viyviya ata awan. Way anahan a sè varan à Mbərom ata nà, cəncan a tə mindel, a mba apan sè banay anan mivel a mənuko tətə, anga ɔ̀a ga ines ahay sè varak uko amac sabay, əna ɔ̀i ga adəka nà, mer su way a Mbərom bahay sè sifa kutok.

¹⁵ Tə way ana Yesu a sa

ga ata kutok, winen dō sa zlah anan mälmal a Mbërom tē dō ahay, anga Mbërom kē banak 'am wiya tē tinen. Anga nan, dō ana Mbërom sē ngamay ataya ti njad way a Mbërom a sē zlapay anan i varan atan kawa anahan a sa ja i varan atan anan sē coy ata awan. I tēra matanan anga Yesu kē mēcak anga dō sa nes anan 'am a Mbërom sa ban mēduwer ataya ata awan. Tē amac anahan ata nā, a bēmbadāy atan ahay ā atahasl a tinen ahay wa.

¹⁶ Kak dōwan kē jak 'am sē gēzla anan zlile anahan aday a saa mac cēna, dō ahay ti saa ga anan mer su way a nē si winen a i mac aday ata ti saa gēzla anan zlile anahan ata awan. ¹⁷ Kak dōwan sa ja 'am ata winen tē sifa mba cēna, 'am anahan a sa ja ata nē mēgala uda ibay. Anga ta saa ga anan way anahan sa ja ata cēna, a mac aday. ¹⁸ Matanan dukwen, ā alay a Mbërom sa ban 'am tē dō ahay ata nā, a wa gēnaw ā mac aday mez a ā pēkay. ¹⁹ Musa a dakay anan Tawrita fok pa 'am sē dō ahay fok nā, a gēba mez sē wan sa sla ahay tē vuwar sē awak ahay tinen sē gēdan dūngo ataya, tē japay anan tē a'am. A ra daslam ahay pi zek tē sibcēk sē tēman dēzdāz aya awan, a pak anan ā mez ata inde, a kwecek anan mez pē Deftere sē Tawrita tē winen awan, aday a kwecek anan mez pē dō ahay tē winen a re. ²⁰ A jan atan, a wa: «Hēna

anan nā, mez a Mbërom sa ban anan 'am tē kwanay ata awan. A jak ikwen nā, dēfen anan apan lele.Š» ²¹ Musa a kwecek mez ata pē jawjawa sē mazlaḅ a Mbërom tē way a tinen sa ga anan mer su way uda ataya tēke fok matana re. ²² A alay ana Tawrita sē lavan nga anā dō ahay ata nā, tē banay way ahay alay avan nē tē mez. Matanan, mēnjēna mez sē pēkay cēna, Mbërom a pēse ines sē dō ahay bay.

Mez a Yesu a banay ines sē dō ahay

²³ Matanan, na jak, na wa: Way sē kwakwa ataya fok tē banay atan tē mez matanan ata nā, sē dakay anan way sē tēra ā mburom ataya awan. Tē banay way ahay kwakwa ata nā, kawa ana Tawrita sa jan atan ata awan. Əna pē way dēdek aya ā mburom ata nā, a nan ā Mbërom nē mez sē zalay sē gēnaw ataya awan. Winen lele ata nā, zek a Yesu a sa var anan ata awan. ²⁴ Da san zle kutok, Almasihu nē kē zlak ā man a Mbërom cēncan a mbala ana dō ahay sē ndakay ata itēbay. Wita nā, mezeze sa man cēncan a dēdek a ā mburom ata awan. Əna winen a zla nā, ā mburom pē cakay a Mbërom. Hēna nā, winen pa 'am a Mbërom anga sa ga amboh anga mēnuko kutok. ²⁵ Bahay nga su dō sē gēdan dūngo anā way ahay ā man a Mbërom cēncan a ata nā, ta zla uda nē pē ava pē ava. Ta zla uda dukwen tē mez sē gēnaw ahay

à alay inde, mez si zek a tinen a bay. Əna Almasihu nà, a var nà nga anahan awan, aday a var anan dukwen, saray kàrtek coy, kà mənahak anan itəbay. ²⁶ A ga matanan bay nà, abay i mənahan anà dəcə anahan ahay saray bayan a re. Bina kwa pə ana Mbərom sə ndakay anan daliyugo nà, i taa mac anga dō anahan ahay pə ava pə ava. Əna matanan bay, a nay ahay nə saray kàrtek, aday à alay a uho kwakwa ata winen apan i ndav coy ata awan. A var anan zek anahan kawa way ma sla dungo a anà Mbərom, anga sə pəse anan ines sə dō ahay sə coy. ²⁷ Kuwaya i mac nə saray kàrtek. Pə dəba anahan a wa cəna, Mbərom i gan sariya. ²⁸ Almasihu dukwen a var anan nga anahan nà, saray kàrtektəkke coy sə pəsen anan ines anà dō ahay bayak a kutok. I i may ahay pac a inde dukwen mə slala cew awan. I may saa pəse ines ahay sabay, əna sa naa tam anan dō sa ba anan ataya fok.

10

¹ Tawrita ana Musa winen kawa mezeze sə way sə dakay anan way lele aya saa təra pa 'am ataya awan. Aday mezeze sə way ataya dukwen, winen kawa zek ana way ataya bay re. Pə ava pə ava, dō ahay tə varan way anà Mbərom nə sə hədəken pə cakay, əna way ataya ti njad sə təra dō cəncan aya

bay hwiya. ² Kak abay dō ahay tə təra cəncan aya pa 'am a Mbərom tə way ma gad dungo aya nà, ti var way ma gad dungo aya sabay bidaw? Bina ti təra cəncan a nə saray kàrtek cəna coy, ti gan may anà apəse ines sabay. ³ Adəka bay, way a mə varan a anà Mbərom ataya nə ta man atan anan ahay à nga inde pə ava pə ava nà, ines a tinen ahay, ⁴ anga mez sə guson sa sla ta sə vuwar sə awak aya a mba apan sə banay anan ines sə dō ahay bay.

⁵ Anga nan kutok, à alay ana Almasihu i sa nay ahay pə daliyugo ata nà, a jan anà Mbərom, a wa:

«A nak t̄ gədan dungo anà gənaw ahay anga iken bay,
a nak t̄ varak awan bay re.

Əna kə varak uno zek su dō zəzen awan aday n̄ varak anan.

⁶ Gənaw a ma tak ataya ta zlak anak à nga bay.

Way sə dō ahay sa var anga sə pəse anan ines a tinen ahay ata dukwen, kà zlak anak à nga bay re.

⁷ Anga nan kutok na wa: Mbərom, nen həna!

Ni zla pə daliyugo saa ga way sa zlak à nga,
kawa mə vinde a à Deftere anak inde pi nen ata awan.* »

⁸ Almasihu a ja aday nà: «A nak t̄ gədan dungo anà gənaw ahay anga iken aday t̄ varak awan bay re. A

* 10:7 Ca pə Jabuura 40.7-9.

nak tã tãkak gë naw ahay bay re. Aday a nak tã pak mez sã gë naw ahay anga sã pãse ines sã dõ ahay bay re asa.» Kwa â ga nã ta var way ataya dukwen, tã dë fan apan anã Mberom a bay. ⁹ 'Am mã slala cew a nã a wa: «Mberom, nen hãna! Ni zla pã daliyugo saa ga way sa zlak à nga.» Matanan nã, a nan sa ja nã Mberom kã mbacak anan wa agë dan dungo anã way kawa sã kwakwa ata awan, aday a daf uda way maza wiya awan: amac a Yesu. ¹⁰ Natiya kutok, dã tãrak dõ cãncan aya pa 'am ana Mberom, anga Yesu Almasihu kã gak way sa zlan à nga anã Mberom, aday kã varak anan zek anahan kawa way ma sla dungo awan, a mac saray kãrtektãkke coy.

¹¹ Dõ sã gë dan dungo anã way à wulen sã Yahuda ahay nã, tinen mã tavay aya sa ga mer su way a tinen nã pac pac, ti mãnahan anã agë dan dungo à gë naw ahay maza awan. Æna way a tinen a sa var ataya dukwen, ta mba apan sã pãse anan ines sã dõ ahay bay re. ¹² Æna Yesu Almasihu nã, a var nã zek anahan awan, a var anan saray kãrtek sã pãse anan ines sã dõ ahay pa sã viyviya awan. Pã dãba anahan a wa, a njahay way anahan à alay puway a Mberom. ¹³ Hãna nã, winen apan i ba alay a Mberom saa tãra anan dõ manidë ana-

han ahay fok bile anahan aya ata awan. ¹⁴ Tã way anahan a sã varan anã Mberom ata kãrtektãkke, kã tãrak atan dõ mãnjãna ines aya pã ide a Mberom, kã tãrak atan dõ cãncan aya pa 'am a Mberom sã coy re.

¹⁵ Apasay Cãncan a dukwen kã jak uko anan 'am ataya tinen didek aya coy re. A wa:

¹⁶ «Nen Mberom Fetek, alay a kã slak nã, ni Æan 'am tã tinen.

Ni daf anan 'am uno à abayak nga a tinen inde, aday ni vinde anan 'am uno pã mivel a tinen aya re.†»

¹⁷ Aday a ja asa:

«Ni may anan ahay huwan a tinen ahay tã ines a tinen ahay à nga inde sabay.‡»

¹⁸ Mberom kã pãsek anan anan ines anã dõ ahay cukutok nã, dõ ahay ti gan may sa var awan a maza re anga sã pãse ines asa daw?

Hãdãkuko pã cakay ana Mberom

¹⁹ Mãrak uno ahay, kak matanan cukutok nã, amac ana Yesu aday mez anahan sa pak ata nã, tã varak uko cãved sa zla à man a Mberom cãncan a kutok. ²⁰ Yesu kã ngãrwak anan zana sã gãzla mãnuko pi zek wa ta man a Mberom cãncan ata awan, a tãbak uko anan cãved a sa zla ù doh ata awan. Cãved ata dukwen, winen wiya aday dõ njad sifa nã, tã winen awan. Zana anahan sã ngãraw anan ata nã, winen zek anahan

† 10:16 Ca pã Yeremiya 31.33. ‡ 10:17 Ca pã Yeremiya 31.34.

a dō ahay sə daray anan pə dədom mə zləngad ata awan. ²¹ Natiya kutok, dō sə gədan dungo anə way anga mənuko inde məduwen a winen a gan nga anə dō a Mbərom ahay fok. ²² Anga nan, hayak ikwen ahay kutok, hədəkuko pə cakay a Mbərom tə mivəl kərtek awan, aday dəfuko apan nga mənəna hiyem hiyem, anga mez a Yesu kə tərak anan mivəl a mənuko ahay cəncan aya awan, kə banak nuko tə a'am lele kutok. ²³ Way a Mbərom sa jak uko ata nà, i ga anan, winen a gad mungwalay itəbay asanaw! Anga nan, pərahuko anan azar sə dəkay anan nə də dəfan idə nà, anə way a Mbərom sə zlapay anan ata awan. Dəfuko apan nga, dē gudəc bay. ²⁴ Pəluko cəved a aday dī man anan zek anə dō azar aya ata awan, anga aday mənuko fok, dē pəlay zek ahay zal sə kwakwa awan, aday dē zəga anan sa ga way lele aya kutok. ²⁵ Dē mbəsak sə halay nga pə kərtek a kawa dō azar aya ata bay. Adəka bay, varuko anan məgala anə zek ahay lele. Bina luvon ana Yesu Almasihu i saa may ahay ata, winen bəse coy.

²⁶ Dowan a, kə sənək cəved dīdek a coy, aday winen pəlasl ma tə alay anahan a saa ga ines ahay re nà, awan a inde i varan anə Mbərom anga sə pəsen anan ines anahan ataya nə inde sabay. ²⁷ Dō

sa ga way matanan ata nà, â jəjar, anga sariya a Mbərom i ban anan dō sa ga ines ahay fok. Pə dəba anahan a wa, i ba uko sə mbacay itəbay saa vak anan dō manidə ana Mbərom ahay ata awan. ²⁸ Kə sənən zle coy, dōwan a kə nəsek anan Tawrita a Musa nà, kak dō ahay cew kabay maakan ta jak kə gak matanan acəkan cəna, ta vad anan mənəna sa gan i zek wa anə dōwan. ²⁹ Kak way matanan ata a təra tu dō sa nes anan Tawrita ana Musa cukutok nà, dəce ana dō sə kədəy anan Yesu Wan a Mbərom i sa təra nə kəkəma ite anaw? Dō matanan ata nà, mez ana Yesu, Mbərom sa ban anan 'am tə winen ata, kə tərak anan cəncan pa 'am a Mbərom. Aday pə dəba anahan a wa dūkwen, winen ta sə kədəy anan Yesu nà, a gənanan dūkwen anə Apasay a Mbərom sa gak uko anan sumor anahan ata awan. Dō matanan ata nà, dəce anahan inde mə zalay awan. ³⁰ Mbərom a tə alay anahan a a wa:

«Ni ga mivəl tu dō sa ngam 'am uno bay ataya awan, ni man atan anan siked sə ines a tinen ahay.*»

Da san zle, i ga anan way anahan sa ja ata awan. Asa, Dəftere a Mbərom a wa:

«Nen Mbərom Fetek, ni gan sariya anə dō uno ahay.†»

³¹ Mbərom nə bahay sə sifa. Kak sariya kə bənək anan

§ 10:28 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 19.15. * 10:30 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 32.35. † 10:30 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 32.36.

dowan a nà, dəcə inde tə min-
del anga dowan ata kutok.

³² Sənen apan aday: A alay
a kə cinen anan anà jiyjay a
Mbərom mama'am a ata nà,
kə njiden dəcə ahay bayak a
à alay sə dō ahay wa, aday
kə dāmen anan hwiya. ³³ A
alay a anan nà, tə gənahak
ikwen pa 'am sə dō ahay, ta
gak alay tə kwanay re. Aday
à alay azar aya bine siwaw
nà, a nak ikwen sə japay tu dō
aya aday tinen à dəcə ata inde
ataya re. ³⁴ Dō ma ban aya
à dangay anga Yesu ataya,
ta gak ikwen i zek wa. Dō
ahay ta rak ikwen anan way
ahay dukwen, kə gak ikwen
à nga wa bay, adəka kə tislen
anan mivél, anga kə sənen zle
way mə mbəsakak ikwen a
inde sə zalay ana tinen sa ra
anan ataya awan, aday way a
mə mbəsakak ikwen ata nà, i
ndav bay, i ga inde nə pa sə
viyviya awan.

³⁵ Anga nan kutok, pərihen
anan azar sa daf nga pə
Yesu. Ki gen matanan hwiya
cəna, ki njiden magwag-
way məduwen a pa 'am a
Mbərom. ³⁶ Lele cəna, səmen
anan anà way ahay anga
aday kī gen way sa zlan à
nga anà Mbərom, aday kə
njiden anan way anahan
sə zlapay anan ata awan.

³⁷ Bina Mbərom a wa:

«A mbəsak nə mənjoek, dowan
a saa nay ata i nay
ahay coy, i njahak ayak
sabay.

³⁸ Dō didek a pa 'am uno
nà, i njad sifa sa ndav

bay ata awan, anga kə
dəfak upo nga.

Əna kak, dowan a kə mak à
dəba nà, ni taslay mivél
tə winen itəbay.†»

³⁹ Mənuco aday nà, a ga
upo nə mənuco dō sa ma à
dəba ataya aday sə lize ataya
itəbay. Adəka bay, mənuco nə
dō sa daf nga pə Yesu ahay.
Natiya, dī njad sifa sa ndav
bay ata awan.

11

*Dəfuko nga pə Mbərom
kawa bije a mənuco ahay*

¹ Adaf nga pə Mbərom, a
nan sa ja nə maw? A nan sa ja
nà: Da san zle, way a mənuco
sə dəfan ide ata nə i təra, kwa
à ga nə də canak anan tə ide
fan bay, dā san zle, tinen inde
re. ² Dō a kwakwa ataya ta daf
nga pə Mbərom nə matanan.
Anga nan, tinen ta zlan à nga
anà Mbərom.

³ Də dəfak nga pə Mbərom.
Anga nan, dā san zle lele,
Mbərom a ndakay daliyugo
nə ta 'am anahan sa ja.
Natiya, way a mənuco sa ca
apan həna pə daliyugo ataya
fok, ta nay ahay à way a aday
ta ca bay ataya wa.

⁴ Abel kə dəfak nga pə
Mbərom. Anga nan, a varan
way lele awan anà Mbərom,
a zalay way mbala ana mərak
anahan Kaynu sə varan anà
Mbərom ata awan. Abel
kə dəfak nga pə Mbərom.
Anga nan, Mbərom a ca apan
nə winen dō didek awan.
Zek ana Abel a dukwen, kə
sənak anan, anga Mbərom kə

təmahak anan way anahan sə varan anə Mbərom ata awan. Anga nan, kwa á ga nə Abel kə məcak təkede nə, winen apan i jak uko 'am hwiya.*

5 Anuhu kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, winen kə məcak itəbay. Mbərom kə zəbak anan tə sifa aday ti zek a təkə à mburom. Kula dowan kə canak anan sabay, anga Mbərom kə zəbak anan. Deftere a Mbərom a ja nə, winen a zlan à nga anə Mbərom, aday Mbərom a gəba anan à mburom.†

6 Dowan inde i zlan à nga à Mbərom mənəna sa dəf apan nga nə, ibay. Kak a nan à dowan a sə hədek pə cakay a Mbərom nə, á dəf apan nga nə winen inde aday. Aday á san dukwen, Mbərom a varan magwagway nə, anə do sə bənan bitem ataya awan.

7 Nuhu kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, a pak sləmay nə pa 'am a Mbərom awan. A dakan anan way a saa təra pa 'am ataya awan. Nuhu kə canak anan anə way ataya njək tə ide anahan fan bay, əna kə bənak anan à 'am wa, a ndakay kwalalan məduwen a kawa ana Mbərom sa jan ata awan. A zla uda tu do su doh anahan ahay, aday Mbərom a tam atan à a'am wa. Nuhu a ga matanan nə, anga a san zle, do sə daliyugo ahay nə ti i lize acəkan, anga ta gak ines. Mbərom a ja nə winen kə

tərak do didek awan, anga adaf nga anahan.‡

8 Ibərahima kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, kə bənak anan à 'am wa re. A zla ù kon aday Mbərom a jan «zla» ata, mənəna sa san man ata awan, anga Mbərom i sa varan kawa kon anahan a mba.§ 9 Ibərahima kə dəfak nga pə Mbərom. Anga na awan, kə njahak ù kon ana Mbərom sə zlapan anan i varan ata awan, kwa á ga nə winen kawa mədurlon. A taa njahay nə à jawjawa ahay inde karara. Atə Isiyaku tə Yakob dukwen tə njahak uda re, anga tinen dukwen, Mbərom kə zlapak atan anan tu kon ata kərtek a re. 10 Ibərahima a ga matanan, anga winen apan i ba wulen su doh a Mbərom ma han a aday kula i mbazl itəbay ata awan.

11 Saratu dukwen, kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, kwa á ga nə winen məduwer a coy dəp nə, kə tərak do. A san zle, dowan a sə zlapan ta wan ata nə, a gad mungwalay itəbay.* 12 Anga nan kutok, Ibərahima kə wahak wan à məduwer inde. Ibərahima nə, winen do kərtek, əna ta wan anahan ata dukwen, kə wasak kawa mawuzlawazl sa nga mburom ahay, aday bayak a kawa wiyeən sə zliner, dowan a mba apan sə baslay bay ata awan.

13 Do ataya fok, ta taa dəf nga pə Mbərom, hus pə luvon sə amac a tinen. Tinen aday

* 11:4 Ca pə Laataanooji 4.3-10. † 11:5 Ca pə Laataanooji 5.18-24. ‡ 11:7 Ca pə Laataanooji 6.9 - 9.29. § 11:8 Ca pə Laataanooji 12.1. * 11:11 Ca pə Laataanooji 18.10.

dukwen, tə njadak anan way a Mbërom sə zlapay anan i varan atan ata bay, tə canan ayak nə dären ta nga, tə taslak anan mivel re. Ta ja, ta wa: «Man a manay inde à man a ibay. Manay nə mädurlon ahay pə daliyugo a anan.†»
 14 Do sa ja 'am matanan ataya nà, tə dakay anan nə tinen apan ti pəlay kon nga a ana tinen a cara. 15 Tə bayak pa man mbala ana tinen sə mbəsak ataya sabay. Abay ta taa bayak apan kəma, tiya nə ta mak way a tinen à dəba coy. 16 Adəka bay, tə pəlay nà, man sə zalay mbala ana tinen ataya awan, kawa sa ja nə, man à mburom. Anga nan, a zlan à nga anà Mbërom tē ngaman Mbërom a tinen, aday a ndakan atan kon lele sə coy ata kutok.

17-18 Mbërom kə zlapak anan anà Ibërahima, a jan nà: «Ki njad wan sə kutov ahay nə tə Isiyaku.‡» Matanan, a nan à Mbërom sə katab anan adaf nga ana Ibërahima kutok, a jan, à gədan dungo anà wan anahan Isiyaku, aday à varan anan. Ibërahima kə dəfak nga pə Mbërom. Anga nan, a gəba anan wan anahan a mənduwel ata saa gədan dungo anga Mbërom. 19 Ibërahima a san zle, məgala ana Mbërom inde sə slabakay anan ahay Isiyaku à amac wa. A təra nà, kawa abay Isiyaku ata kə məcak acəkan,

aday a slabakay à məke wa.

20 Isiyaku kə dəfak nga pə Mbërom re. Anga nan, a jan anà atə Yakob tə Isuwa, a wa: «Mbërom à daf pikwen alay sə mazlaḅ anahan.» A ja matanan ata nà, anga a san zle, pac a inde nà, way i təran atan matanan awan.§

21 Yakob dukwen kə dəfak nga pə Mbërom. Anga nan, à alay a i saa mac bəse coy ata nà, kə dəfak alay sə ngama pa wan ana Yusufu ahay cew, aday a tavay pə daker, a hëran nga anà Mbërom.*

22 Yusufu dukwen kə dəfak nga pə Mbërom. Anga nan, i saa mac coy nà, a jan anà wan sə kutov anahan Isəra'ila ahay, a wa, ti i təmay ahay à Misra wa azanan mba. Anga nan, a dakan atan anan way a tinen saa ga tə kəlakasl anahan pə dəba sə amac anahan wa.†

23 Atə bəbay tə may ana Musa dukwen, tə dəfak nga pə Mbërom ite re. Anga nan, tə wahay anan Musa cəna, ta dər anan kiya maakan agay. Ta ca pa wan ata nə a rəba ike. Tə jəjarak sa nes anan 'am ana bahay sə Misra bay.‡

24 Musa kə dəfak nga pə Mbërom. Anga nan, a har lele nà, a nan dowan à ngaman wan ana dəna a bahay sə Misra sabay. 25 A ca apan nə suwan tã ga dəcə pi zek tu do a Mbërom ahay pə kərtek awan, bina a nan sə taslay

† 11:13 Ca pə Laataanooji 23.4. ‡ 11:17-18 Ca pə Laataanooji 21.12. § 11:20

Ca pə Laataanooji 27.1-40. * 11:21 Ca pə Laataanooji 47.29-31. † 11:22 Ca

pə Laataanooji 50.24. ‡ 11:23 Ca pə Gurtaaki 2.1-2. § 11:25 Ca pə Gurtaaki 4.19-23.

mivel ta sa ga ines bay, anga ataslay mível matanan ata a njahay bayak a bay. § 26 A san zle, suwan dō ahay tã ga anan alay anga winen dō ana Almasihu, bina dāce ata a zalay zlile sã Misra ahay fok. A bayak matanan, anga winen apan i dāfan idē nã, anã magwagway a Mbërom saa varan ata awan.

27 Musa kè dāfak nga pə Mbërom. Anga nan, a slabak à Misra wa, mənǰəna sə jəjaran anã mível ana bahay sə Misra ata awan. Kè tavak anan njənan lele, anga a ca pi zek a Mbërom awan, kula dōwan kè canak anan bay re.

28 Musa kè dāfak nga pə Mbërom. Anga nan, a ga azar uko a sə ngaman Pasəka ata awan. A jan anã Isəra'ila ahay nã, tã kwecek mez sə gənaw ahay pə alay sə məsudoh, anga aday maslay a Mbërom sə lavan nga anã amac ata kã zlak ayak nã, â njad sa vad anan murkwaya a tinen ahay bay.*

29 Isəra'ila ahay tə dāfak nga pə Mbërom. Anga nan, bəlay a sə ngaman Bəlay Dəzdaz ata kè gəzlake i zek wa təkien pa 'am a tinen wa. Matanan, tə takasak wa tə saray pə wiyen mə kuray awan. Misra ahay ta zlak ayak ite cəna, a'am sə dəlov ata a mbəzlay ahay patan sa haw maza awan, a sədak atan à alay a a nan atan sə takas wa ite ata awan. †

30 Isəra'ila ahay tə dāfak nga pə Mbërom. Anga nan, ta van nga anã Yeriko, kawa ana Mbërom a sa jan atan ata awan. Ta van nga luvon cuwbe cəna, dədon sə wulen su doh ata a wulad i zek wa fok, anga à azla a tinen a luvon cuwbe ata inde nã, ta dāfak nga nə pə Mbërom. ‡

31 Uwar a sə ngaman Rahab aday a taa dah uho ata kè dāfak nga pə Mbërom. Anga nan, a təma anan dō maslan sə Isəra'ila ahay sa zlak ayak àga tinen tə akar ataya awan. Anga nan kutok, à alay ana Isəra'ila ahay sa nja anan dō sə Yeriko ahay anga tə dāfak anan apan anã Mbërom bay ata nã, Rahab nə tə vədak anan itəbay. §

32 Alay a i slo bay, bina ni zəga anan apan 'am ana Gediyon*, Barak†, Samson‡, Yefta§, Dawuda, Samiyel, aday 'am ana dō maja'am a Mbërom azar aya fok. 33 Dō ataya dukwen, tə dāfak nga pə Mbërom. Anga nan, ta gak vəram tu kon azar aya, aday tə mbasak pu kon ataya re. Ta gak bahay tə cəved lele awan, tə njadak anan way a Mbërom sə zlapay i varan atan ataya awan. Tə tačan anan 'am anã ziyel ahay, 34 tə mbacak anan uko sə uvon ahay, tə təmak pu dō sa gan atan may sə wacay atan tə maslalam ataya wa re. Abay tinen bəle aya awan, əna Mbërom kè varak atan

* 11:28 Ca pə Gurtaaki 12.21. † 11:29 Ca pə Gurtaaki 14.21-31. ‡ 11:30 Ca pə Yosuwā 6.12-21. § 11:31 Ca pə Yosuwā 2.1-7, 6.22-25. * 11:32 Ca pə Alkaali'en 6.11. † 11:32 Ca pə Alkaali'en 4.6. ‡ 11:32 Ca pə Alkaali'en 13. § 11:32 Ca pə Alkaali'en 11.1.

məgala. Tə tərak dō sə vəram gədan aya awan, aday tə rəzlak anan dō sə vəram a tinen mədurlon ataya awan. ³⁵ Uwar ahay tə njadək anan dō a tinen ma mac ataya tə slabakak ahay à məkə wa, tə canak atan maza awan.* Do azar aya ta sak lirew bayak awan. Abay t̄ mbəsak sə pərahan azar anà Mbərom nà, dō ahay ti ga atan alay bay. Əna ta gan may sa mac à dəcə matanan ataya inde, anga ta san zle, Mbərom i sa slabakay atan ahay pə luvon a inde aday ti i njad̄ sifa lele sə zalay sə daliyugo a anan kutok.

³⁶ Do azar aya ite nà, tə pəkak atan waray i ide, tə ndaək atan, tə jawak atan à səsile ahay inde, aday tə gucek atan ayak à dangay. Do ataya fok tə səmak anan anà way ataya awan lele. ³⁷ Do azar aya ta mac nà, ta tar atan tu kon. Do azar aya asa, ta mac nà, ta gad̄ atan i zek wa cuwcew dəgəlan dəgəlan. Do azar aya ite asa, tə wacay atan tə maslalam. Do azar aya ite asa re, tə jəjay nə so, karara, doh a tinen ahay inde itəbay. Tinen nə mətawak aya awan, ta pak pi zek nə ambar sə gənaw ahay. Do ahay tə jugurak patan wa 'am, ta gak atan mərgad̄ lele. ³⁸ Ta taa jəjay nə à bəzlom ahay, à man sa saf ahay kəray. Man sa njak ahan a tinen aya nə lar, pac a hinen ahay nə à tohoho inde. Do ataya nà, dō lele aya awan. Təde abay ti njahay pə

daliyugo a lelibay a anan bay.

³⁹ Do ataya fok nà, ta zlak anan à nga à Mbərom, anga tə dəfak nga fok a tinen nə pə winen awan. Mbərom kə zlapak atan anan tə way lele awan, əna tə njadək anan way ata fan bay, ide a tinen kə canak anan anà awan bay. ⁴⁰ Bina Mbərom kə lavak anan zek tə way lele awan anga mənuko, sə zalay way sə kwakwa ata awan, aday a wa i i japay atan tə mənuko à alay kərtek a wa, anga aday tinen dukwen t̄ njad̄ way a lele ata kutok.

12

Dəfuko anan ide anà Yesu

¹ Do ataya tə dəfak a nga a tinen pə Mbərom, aday tinen pə cakay a mənuko sə dakak uko anan cəved̄ a tinen a sa daf nga pə Mbərom ata awan. Anga nan, laruko anan way a sa ba puko, aday dā zla anan pa 'am tətə sabay ataya awan. Mbəsakuko ines a sə tapay puko ataya, aday hawuko à man a Mbərom sa jak uko ata awan. Dā ya nga bay. ² Dəfuko anan ide nə anà Yesu. Kuse, anga kə varak uko cəved̄ sa daf nga pə winen, aday saa dəzle mənuko hus dukwen, winen awan. Winen nà, kə təmahak t̄ vad̄ anan pə dədom mə zləngad̄a, waray kə gak anan sa mac pə dədom ata bay. Anga a san zle, Mbərom kə jugurak anan ataslay mivel inde i varan. Həna nà, winen mə njahay a à alay puway

* 11:35 Ca pə 1 Laamiife 17.17-24; 2 Laamiife 4.18-37.

ana man sə njahay a Mbërom.
³ Bayiken pə Yesu aday. Do
 sə atahasl ahay ta nak anan
 idë, aday winen a kə səmak
 anan anà dəcə ataya awan.
 Bayiken pə winen, anga aday
 mbac á slahak ikwen bay,
 aday kí yen nga bay.

⁴ Tə dídek a nà, kə rəzlen
 anan à nga wa sə mbəsak ines
 ahay, əna kə dəzlen anan hus
 pə amac fan bay. Matanan,
 kə məcen alay à jugom wa
 həna nà, angamaw? ⁵ 'Am
 a Mbërom sə varak ikwen
 məgala ata nà, kə mbədəken
 anan à nga wa daw? A jak ik-
 wen 'am nə kawa bəbay sa jan
 'am anà wan anahan ahay, a
 wa:

«Dəna uno, Mbërom Fetek kə
 jak anak pə akəta tə
 dəcə nà, bayak apan
 adəka!

Kak a katab iken dukwen, kə
 mac alay à jugom wa
 bay,

⁶ anga a kəta nə do
 winen sə pəlay anan
 ata awan.

A ndəbay dukwen, do winen
 sa ca apan kawa wan
 anahan ata re. * »

⁷ Natiya, lele ki səmen anan
 anà dəcə ahay aday sə tətək
 wa way ahay adəka. Bina,
 dəcə ahay tə dakay anan nə
 Mbërom kə tərək kwanay
 gwaslay anahan ahay coy.
 Wan inde aday kula bəbay
 anahan i kəta anan itəbay nà,
 inde daw? Ibay! ⁸ Mbërom a
 ga tə gwaslay anahan ahay nə
 fok kətanən. Kak kə kətahak
 kwanay itəbay nà, ata ki
 sənen anan kutok, kwanay

wan sə gala anahan ahay
 itəbay, kwanay mədazlay
 ahay. ⁹ Way hinen inde
 kərtek, bəbay a mənuko
 ahay pə daliyugo tə kətahak
 mənuko, aday də varak
 atan ahay zlangar re. Kak
 matanan cukutok nà, tədə
 abay dí varan zlangar anà
 Bəbay a mənuko sə bagəbaga
 mburom nə zal tinen a fok
 kutok bidaw? Kak də varak
 anan zlangar lele cəna, i
 varak uko sifa sa ndav bay
 ata awan. ¹⁰ Bəbay a mənuko
 ahay pə daliyugo nà, tə kəta
 mənuko nə alay a mənjoek
 cəna coy, aday kawa ana
 tinen sə bayak apan nə lele
 ata awan. Bəbay a mənuko sə
 bagəbaga mburom nà, winen
 a kəta mənuko nə sa mak
 uko zek aday də təra kawa
 winen a, do cəncan aya sə
 coy. ¹¹ A alay a tinen apan ti
 kəta mənuko ata nà, a ca b ike,
 a təra kawa way lele a bay.
 Dəcə ata kə ndəvak coy nà, do
 sə təma way ata á kəta atan
 ataya nà, ta ga way sa zlan à
 nga anà Mbërom, aday tinen
 à zay inde.

Way lele aya sə bayak apan

¹² Mərək uno ahay, kak
 matanan cukutok nà, kə
 məcen alay à jugom wa bay,
 kí gen bəle à gərmec wa bay,
 zəgihen anan apan sa zla.
¹³ Kak do ahay inde à wulen a
 kwanay gərmec a han patan
 nà, tà zla nə tə cəved mə tavay
 nga awan. Ata ti guro b sabay,
 əna gərmec a tinen ahay ti
 pasay adəka.

* 12:6 Ca pə Balndi 3.11-12.

14 Gen mägala anga aday zay á ga inde à wulen a kwanay ahay inde, aday tə do ahay fok re. Gen mägala re, anga aday kâ tæren do cæncan aya pa 'am a Mbërom, bina dowan saa canan à Mbërom mænjenja sə tæra do cæncan a nà, ibay. 15 Gen anan nga i zek, anga aday dowan á saa mbəsak anan sumor a Mbërom zlæv à mändak bay. Gen anan nga i zek re, anga aday dowan á saa daf 'am ma cab a særekeke pə mivel bay, bina i i nes anan mivel su do azar aya re. 16 Gen anan nga i zek, anga aday dowan á saa tæra do sa dah uho bay, do sə kədəy anan cəved a Mbërom kawa Isuwa bay re. Winen a kədəy anan anjahay sə murkwaya anahan, aday a sukom anan way anga daf sə luvon kərtek. A mbəsak anjahay sə murkwaya, a tæma uda daf pə mərak anahan cəfəw a wa. 17 Kə sənən zle, pə dəba anahan a wa nà, a nan bəbay anahan á daf apan alay sə ngama anahan, aday i saa pa 'am su doh ana bəbay anahan, əna kə njadak anan sabay. Bəbay anahan ata a ngəman anan sabay. Kwa á ga nə a yam apan tə ide sə ayam a cədcək cədcək dəp nà, kə mbak apan sə mbəda anan way anahan a sa nes anan ata sabay.†

18 Sənən anan aday nà, man a kwanay sə tavay apan həna pa 'am a Mbërom ata aday nə winen kawa bəzłom ana do sə Isəra'ila ahay sə

tavay apan kwakwa ata bay. Bəzłom a tinen nà, do ahay ta mba apan sə laman tə alay. Uko sa ban apan jan jan jan ata nà, tə canak anan. Aday takəđimbom luvon kə gak uda re, jiyjay uda sabay. Tə canak anan anà vəvara sə slabak apan ata re. 19 Tə slənek andar sə məzləzlilen, aday tə slənek andar sa 'am a Mbërom uda re. Tə sləne andar sə dundo a Mbërom ata nà, tə jəjarak, ta gan amboh á saa jan atan 'am kula sabay, 20 anga way anahan a sa jan atan ata a zalan atan mägala à nga wa. Bina a jan atan, a wa: «Dowan a kə lamak anan alay anà bəzłom a anan nà, kwa á ga nə gənaw, tiren anan tu kon aday á mac.»‡ 21 Way a tinen a sə canan ata nà, kə gak atan zlawan bayak awan. Kwa Musa dukwen, kə jak: «Nen apan ni jəjar, anga zlawan u go.»§

22 Kwanay nà, kətanən itəbay. Kə tiven nə pə bəzłom a sə ngaman Siyona ata awan, winen nə wulen su doh ana Mbërom, bahay sə sifa. Wulen su doh ata nà, Urəsəlima sə bagəbaga mburom ata awan. Maslay a Mbërom ahay bayak a uda tə baslay zek bay. 23 Kwanay à man sə halay nga su do a Yesu ahay tinen murkwaya a Mbërom ahay, tinen apan ti ga azar uko. Mbërom kə vindek anan sləmay a tinen à derewel inde à mburom. Kə hədəken pə cakay ana

† 12:17 Ca pə Laataanooji 25.29-34. ‡ 12:20 Ca pə Gurtaaki 19.12-13. § 12:21 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 9.19.

Mbəróm, dō saa gan sariya anà dō ahay fok ata awan. Kə dəzlen pə cakay ana dō dīdek aya pa 'am a Mbəróm, tinen dō a Mbəróm sə təra atan dō cəncan aya ata awan. ²⁴ Ki nen ahay pə cakay ana Yesu, dō sə japay anan atə Mbəróm pi zek tə dō ahay aday Mbəróm á ban 'am wiya tə dō ahay ata awan. Ki nen ahay pi mez a Yesu sə pəre pə dō ahay ata awan. Mez anahan ata a dəkək uko anan nə way lele sə zalay way ana mez ana Abel sə dəkək uko anan ata awan.

²⁵ Kak matanan cukutok nə, gen ngatay mənjoək aday, bina ki saa təmen anan 'am ana Yesu, dō sa jak ikwen 'am həna ata awan. Kwakwa ata nə, dō ahay tə ngəmak sa pak sləmay pa 'am ana Musa bay re, winen dōwan a sa jan atan 'am a Mbəróm pə daliyugo ata awan. Anga nan, tə təmak pə dəcə ahay wa bay. Mənuco dō sa pak sləmay pa 'am ana Yesu ahay nə, kak də ngəmak 'am anahan bay, winen tu dō sa nay ahay á mburom wa ata nə, dī tan á nga á dəcə á alay anahan wa, i zalay anan ana tinen kutok bidaw? ²⁶ Kwakwa ata nə, dūngo a Mbəróm a bal anan daliyugo, əna həna kə zlapak, a wa: «Saray kərtek asa, ni bal anan daliyugo aday ni bal anan apan bagəbaga mburom re.» ²⁷ 'Am anahan ata sa ja «Saray kərtek asa» ata a dəkək anan nə way anahan sə ndəkək ahay fok ti bal aday ti lize wa, anga aday way sa

bal itəbay ata á njahay uda awan.

²⁸ Natiya, ngəruco anan anà Mbəróm, anga i varak uko kon sa bal itəbay ata awan. Həruco anan nga kawa sa zlan á nga, aday dəfuko anan apan tə ajəjar a lele. ²⁹ Tə dīdek a nə, Mbəróm a mənuko sa taa gan amboh ata nə winen kawa uko, aday i vak anan way a sa zlan á nga bay ataya fok.

13

Anjahay sa zlan á nga anə

Mbəróm

¹ Kwanay dō ana Yesu ahay, pərihen anan azar sə pəlay zek ahay. ² Ká sa mbədəken anan á nga wa sə təma mbəlok ahay ága kwanay bay. Dō ahay inde ta gak matanan, tə təmahak maslay a Mbəróm ahay ága tinen mənjenja sa san atan nə tinen maslay a Mbəróm ahay. ³ Bayiken pu dō sə dangay ahay, kawa á dangay ata nə, kwanay jiya pə kərtek awan. Bayiken pu dō sa ga dəcə ahay, kawa sa ga dəcə ataya nə kwanay aya re.

⁴ 'Am sə gəba zek cəna, dō ahay fok tə dəfan apan kawa ana Mbəróm sa ja ata awan. Atə mungol tə uwar anahan tá ga mədīgweđ pi zek ahay bay. Sənen anan lele, Mbəróm i gan sariya anà dō sa ga mədīgweđ ahay fok. Kwa dōwan aya nə mə gəba zek a coy, kwa dōwan aya nə mə gəba zek aya fan bay, Mbəróm i gan atan sariya.

* 12:26 Ca pə Haggay 2.6.

5 Kî gen ubor pə dala bay. Kê kədiyen anan way a kwanay ahay bay, anga Mbərom a ja nà:

«Ni ca kwanay uho kula bay, ni mbəsak kwanay kula bay re.*»

6 Anga nan, kuwaya i mba apan sa ja mənĵəna ajəjar:

«Mbərom Fetek i mo zek hwiya, ni jəjaran anà awan kula bay.

Do zənzen a i go tətə nə maw?†»

7 Bayiken pu do sa gak ikwen ahay nga kurre ataya aday, tə dakak ikwen anan ahay 'am a Mbərom. Bayiken pə anjahay a tinen aday, ta mac nə kəkəməw ata awan. Dəfen nga pə Yesu kawa ana tinen a sə dəfay ahay apan nga ata awan.

8 Yesu Almasihu a nə winen kəkəməw, kwakwa, biten aday pa 'am đukwen, winen a mbəda itəbay pa sə viyviya awan. 9 Do a azar aya tinen apan ti tətakan anan anà do ahay nə way wiya aya aday tə cəved ahay cara cara. Tā saa lizek ikwen anan cəved a lele a anan bay. Kā saa pəken atan sləmay pə way a tinen a sa jak ikwen ataya bay, anga saa varak ikwen məgala à mivəl inde nə sumor a Mbərom, bina way ana do zənzen a sa pa ata bay. Lele nə matanan, bina do sə pərahan azar anà Tawrita pə way sa pa ahay ataya nà, kà mak atan zek pə awan a ibay jiya awan.

10 Do sə gədan dungo anà way ahay anga Mbərom ù doh sə mazlaḅ a Mbərom ataya nà, ti mba apan sə varan way à Mbərom kawa mənuko itəbay. 11 Bahay nga su do sə gədan dungo anà way anga Mbərom nà, a gədan dungo anà way aya nə anga aday Mbərom á pəsen anan ines anà do ahay. A zla anan tə mez sə way anahan a sə gədan dungo ataya, à man a Mbərom a cəncan ata awan. Zek ana gənaw a ma sla dungo ata nə ta zla anan à wulen su doh wa saa vak anan tə uko. 12 Anga nan, Yesu đukwen a mac nə, uho à wulen su doh wa. A pak anan mez anahan, anga aday i pəsen anan ines anà do ahay, ti təra do cəncan aya pa 'am a Mbərom. 13 Kak matanan cukutok nà, đə pərahan azar anà cəved sə Yahuda ahay sabay. Zluko uho pə cakay ana Yesu. Tə kədəy mənuko tatə winen awan. 14 Bina wulen su doh a mənuko inde sə njahay uda pə daliyugo a anan pa sə viyviya ibay. Də dəfan idə nà, anà wulen su doh a mbala a Mbərom a đi i njahay uda sə coy ata awan.

15 Iya! Həruko anan nga anà Mbərom pac pac, anga way ana Yesu sa ga ata awan. Ahəran nga a mənuko ata nà, i təra kawa way a mənuko sə varan ma sla dungo ata ite. Matanan, zambađuko anan sləmay anahan pa 'am sə do ahay pa sə viyviya awan. 16 Gen anan sumor anà do azar aya awan, gəzlen way a

* 13:5 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 31.6, 8.

† 13:6 Ca pə Jabuura 118.6.

kwanay ahay tə tinen, anga way aday Mbərom a gan may di varan ataya nà, tinen awan. Kà sa mbəđəken anan à nga wa bay.

¹⁷ Dəfen anan apan anà dō sə lavak ikwen nga ahay, gen way a tinen sa jak ikwen ataya awan. Anga tinen apan ti ba kwanay sa gak ikwen nga. Tinen ti naa jan anà Mbərom way a tinen sa gak ikwen anan nga ata awan. Kak kə dəfen atan apan nà, ti ga mer su way a tinen tə ataslay mível awan. Kak matana bay nà, ti ga mugo, aday mer su way a tinen sa ga ata i mak ikwen zek sabay. ¹⁸ Pərihen anan azar sa gan amboh anà Mbərom anga manay. Ma san zle, ma gak way lelibay a bay. Adəka bay, a nan umo sa ga nə mer su way lele aya hwiya. ¹⁹ Nə cəce pikwen wa mə zakay a nà, gen anan amboh à Mbərom anga aday à vuro cəved sa mak ayak àga kwanay bəse.

Andav sa 'am ahay

²⁰ Mbərom a sə varan zay anà dō ahay à mível inde ata nà, sə slabakay anan ahay Bahay a mənuko Yesu à məke wa nə winen awan. A təra anan Bahay a pa nga su dō sa gan nga anà təman ahay fok. A mac nà, anga mənuko təman anahan aya awan. Mbərom a ɣan 'am tə dō ahay pa sə viyviya a nə tə mez anahan awan. ²¹ Matanan kutok, Mbərom à varak ikwen məgala, anga aday kɪ gen way kawa sa nan.

A ga mer su way anahan à mənuko inde tə məgala ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu, anga aday də təra kawa sa zlan à nga. Dō ahay tə varan mazlaḅ anà Yesu Almasihu pa sə viyviya awan. Amen.

Aja 'am ahay

²² Mərak uno ahay, nə vindek ikwen ayak dərəwel a anan nà, sə varak ikwen ayak məgala, aday nə vindek ikwen ayak nə mənəcək cəna coy. Matanan kutok, bənen anan 'am a anaya à mível a kwanay ahay inde lele. ²³ Sənen nà, mərak a mənuko Timote winen à dangay sabay, tə mbəsakak anan ahay. Kà sak a dəzley ahay à man uno bəse cəna, ata mi zlak ayak àga kwanay nə maya awan. ²⁴ Jen anan 'am anà məced sə egliz ahay pi zek tu dō a Mbərom ahay fok. Dō a Yesu ahay pə daliyugo sə Italiya fok ta jak ikwen ayak 'am re. ²⁵ Mbərom à gak ikwen sumor anahan, kwanay a fok.

Derewel ana Yakuba sə vinde ata awan Adakay way pə deftere a anan

Yakuba a vinden ayak derewel a anan nà, anà dō a Yesu ahay kwa aha ataya awan. A jan atan ayak nà, dō a Yesu ahay ti i njahay pə kərtek a nə kəkəmaw. Adaf nga pə Yesu nà, a lagay dō nə pi mer su way lele aya awan. Kak matana bay nà, adaf nga a tinen pə Yesu kə tərak kawa way ma mac awan. A jan atan ayak dukwen, tē pəlay kəlire a Mbərom, aday tē dəfan apan anà 'am a Mbərom re.

Nga sa 'am ahay

Pəlen kəlire a Mbərom (1.1-18)

Dakay anan adaf nga anak nà, ma mac a bay ti mer su way (1.19 - 2.26)

Sənen pa 'am a kwanay saa ja (3.1 - 5.6)

Aga ngatay ta sa ga amboh (5.7-20)

¹ Sə vindek ayak 'am a anan nə nen Yakuba, nen dō si mer su way ana Mbərom aday dō si mer su way ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu re.

Na jak anan ayak 'am anà dō a Yesu ahay ma ta 'am a pə daliyugo fok ataya awan.

*Mbərom a dakan anan
kəlire anà dō sa daf apan nga
ataya awan*

² Mərak uno ahay, à alay a dəcə ahay bayak a cara cara tə njadak kwanay cəna, tislən adəka nə mivel. ³ Angamaw? Anga dəcə ahay tə njadak kwanay nà, adaf nga a kwanay i har. Ata ki mben apan sə tavay njənan kutok. ⁴ Tiven njənan pə luvon pə luvon aday kə tərən dō ma san nga aya lele. Ata, anjahay a kwanay i ndav wa lele kutok.

⁵ Kəlire* nà, way lele awan. Anga nan, kak kəlire a kəcan à dōwan a nà, à cəcə pi zek a Mbərom a wa. Mbərom winen azay a bay, a taa varan way anà dō sə cəcə panan wa ataya fok, mənəna sə gafan atan pa 'am. I varan anan kəlire anà dō sə cəcə ata acəkan. ⁶ Əna, kak dōwan a i cəcə kəlire pə Mbərom wa ite nà, à daf nga pə Mbərom awan mənəna hiyem hiyem aday. Anga kak dōwan a cəcə tə hiyem hiyem a cəna, winen kawa məsugurndolon sə a'am, mad sa tan 'am so kəray ata awan. ⁷ Dō matanan ata cəna, à sa jəka i njad way pə Bahay a mənuko wa bay. ⁸ Anga abayak nga anahan aya pə Mbərom nə cuwcew, idə zuhhwe pə Mbərom, aday alay faram faram ta man maza aya awan. A san nga anahan bay.

*Dō sə zlile ahay tu dō
mətawak aya awan.*

⁹ Dō inde à wulen a kwanay, winen mətawak a nà, à taslay mivel, anga Mbərom kə cakafak anan

* 1:5 Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

anan nga. ¹⁰ Aday dō inde zlile awan à wulen a kwanay ite nà, â taslay mivel, anga Mbərom kà mak anan anan nga à məndak. Bina abay a san zle, i mac kawa avərez sə way ahay. ¹¹ Pac kə dəvak dō'a cəna, avərez sə way ahay ti butoy, ti guce tə arəba a tinen ataya təke. Matanan re, dō sə zlile ahay dukwen ti lize à alay a tinen apan ti ga mer su way a tinen ahay ata awan.

Dəce tə way sə sapat dō ahay ataya awan

¹² Mbərom i daf alay sə mazlaḅ anahan pu dō sə tavan anà dəce duwurra ata awan. Anga azanan dəce ahay tə ndəvak cəna, i təma magwagway, kawa ana Mbərom a sə zlapay anga dō sə pəlay anan ataya awan. Magwagway anahan a nə sifa sa ndav bay ata awan.

¹³ Way ahay ta sak a njak anan dōwan a nà, â sa jəka Mbərom sə njəkan anan bay. Anga dōwan inde sa mba apan sə njəkan uda anà Mbərom ibay, aday winen a dukwen a njəkan uda anà dōwan bay re. ¹⁴ Sa njak dō aday sa ga way lelibay aya cəna, ubor sə way a lelibay ataya cite. ¹⁵ Ubor sə way ù dō inde nà, i wahay ines, ines kə hərak nà, ata dō i mac kutok. ¹⁶ Anga nan kutok, mərak uno ahay, dōwan â sa njak kwanay bay. ¹⁷ Anga way a lele aya fok ta nay ahay nà, pə cakay ana Mbərom a wa, winen dō sə ndakay atə pac tatə kiya tə mawuzlawazl aya təke fok. Way ataya nà,

tə slahay ù doh, ti mbəsak kwanay à luvon inde. Əna zek a Mbərom nà, a mbəda kawa awan ataya itəbay. ¹⁸ A zlan à nga sə varak uko sifa ta 'am anahan dīdek awan. Ata aday dē təra dō mama'am aya à wulen su way anahan mə ndakay aya wa kutok.

Sa pak sləmay pa 'am a Mbərom, aday sa ga anan mer su way awan

¹⁹ Mərak uno ahay, bayiken pa 'am a anan aday: Lele cəna, kuwaya â lah sa pak sləmay aday i saa mbəda pa 'am ahay nà, na. A saa mbəda pa 'am ahay bəse bəse bay, â saa ga mivel bəse bəse bay re. ²⁰ Anga dō kə sak a ga mivel cəna, a mba apan sa ga way lele aya sa zlan à nga anà Mbərom sabay. ²¹ Anga nan kutok, mbəsiken anan abayak nga a kwanay lelibay aya fok. Kī gen ines ahay sabay re. Men anan nga a kwanay anà vo a Mbərom, aday təmihen anan 'am anahan sə zəvak ikwen à mivel a kwanay inde ata awan. 'Am anahan ata nà, i mba apan sa tam kwanay pə way ahay wa re.

²² Anga nan kutok, kə saa tislən mivel sə sləne anan 'am a Mbərom dəkdek cəna coy bay. Ki gen matanan nà, ata kə sapiten nga a kwanay bugol. Lele cəna, gen anan way ana 'am a Mbərom sa jak ikwen sa ga ata re. ²³ Dō kə pəkak sləmay pa 'am a Mbərom, aday kə ngəmak sa ga kawa anahan sə sləne ata bay nà, ata winen a ga minje

tu dō sa ca idé à malam inde. A canan anà zek anahan a ca kəməw, ²⁴ a daf anan malam cəna, a mbədədek anan à nga tə way anahan sa cay apan à malam inde ata awan. ²⁵ 'Am a Mbərom nà, winen 'am lele awan, a var məgala sə təmay dō à atahasl wa. Anga nan, dōwan a kà cak apan aday kə mbədəkek anan à nga wa bay, a ga anan mer su way a nà, Mbərom i daf apan alay sə bahay anahan pə way anahan sa ga ataya awan.

²⁶ Dōwan a inde kə bayakak winen dō sə pərahan azar anà 'am a Mbərom, aday kə mbəsakak sa ja 'am so bay cəna, a gədan mungwalay anà nga anahan. Kə zluwek adəka, a pərahan azar anà 'am ata tə dīdek a bay. ²⁷ Anga cəved lele sə pərahan azar anà 'am a bəbay a mənuko Mbərom cəna, həna: Sa gan nga anà wan mətawak ahay pi zek tə mədukway sə uwar aya awan, à dəcə a tinen ahay inde fok, aday sa ba anan nga anahan anga aday way sə daliyugo ahay tã saa nəsen anan mivel bay.

2

Kã saa gəzlen anan dō ahay pi zek wa bay

¹ Mərak uno ahay, kwanay kə dəfen nga pə Yesu Almasihu, winen nə Bahay a mənuko tə mazlaḅ awan. Anga nan kutok, kã saa gəzlen anan dō ahay pi zek wa bay. ²⁻³ Anga minje a nà, dō zlile a kà zlak ayak à man

sə halay nga a kwanay, zana pi zek lele awan, wurdek sə gura à alay inde. Kwanay ki viren anan zlangar anà dō sə zlile ata awan, ki jen anan: «Hayak, njahay pa man lele awan.» Aday dō hinen inde ite, winen mətawak awan, zana anahan pi zek mə ngəraw a, kà zlak ayak re. Aday anà dōwan mətawak a ata ki jen anan: «Zla, kã saa tavay tiya!» kabay ki jen anan: «Njahay à məndak à man a anan.» ⁴ Ka sak i gen kətanən cəna, ki gen ines sə gəzla anan dō ahay pi zek wa. Ki gen way ataya nə tə abayak nga lelibay aya bidaw?

⁵ Mərak uno nen sə pəlay ataya awan, pəken uno sləmay aday. Mbərom a walay dō mətawak aya həna pə daliyugo aday tã njad zlile hinen ta sa daf nga pə Yesu, aday tē lavan nga anà man sə njahay sə bahay kawa anahan sə zlapən anan anà dō sə pəlay winen ataya awan. ⁶ Aka aday kwanay ki men nga adəka nà, sə kədəy anan dō mətawak aya nə kəkəməw? Sə bənək ikwen mbiyed həna nà, maya anaw? Sə ngəza kwanay həna pa 'am sə bahay ahay nà, maya anaw? Sa ga way ataya nə dō sə zlile aya awan. ⁷ Sə təra anan sləmay a Yesu Almasihu Mbərom sə varək ikwen lele ata à məndak dukwen, tinen aya re.

⁸ 'Am inde mə vinde à Deftere a Mbərom inde, a wa: «Pəlay anan dō sə cakay su

* 2:8 Ca pə Farillaaji Lewin'ko'en 19.18.

doh anak kawa iken sə pəlay anan nga anak ata awan.*» Kak kə dəfen anan apan anà 'am a Bahay Mbərom ma ja ata tə didek cəna, ki gen way lele awan. ⁹ Əna kak ka sak a gəzlen anan do ahay pi zek wa cəna, ata ki gen ines. Aday asa, 'am a ma ja ata i gak ikwen sariya kutok, anga kə kədiyen anan 'am ata awan. ¹⁰ Anga kak do kə bənak anan à 'am wa anà 'am a Mbərom mə baslay aya fok, aday kə tawafak pə kərtek a wa, ata kə nəsek anan 'am ataya fok re. ¹¹ Anga sa jəka: «Kā ga mədigwed bay†» ata nà, dowan a sa jəka: «Kā vad nga su do bay‡» ata re. Natiya, kwa á ga nə kə jənak uho bay, əna kə vədak nga su do cəna, kə nəsek anan 'am a Mbərom ata coy re. ¹² Anga nan, na jak ikwen, na wa: Jen 'am aday gen mer su way lele aya awan, anga Mbərom i i gak ikwen sariya nə pə ana kwanay sə dəfan apan anà 'am anahan bay ata awan. 'Am ata nà, sə təmay ahay do à atahasl wa nə winen awan. ¹³ Kak aday abay dowan kə gak ikwen i zek wa bay nà, ki gen anan i zek wa anà Mbərom a nə kəkəma kəla anaw? Həna, Mbərom i gak ikwen sariya. Bina saa mbasay pə sariya cəna, dowan a aday do a gan i zek wa ata awan.

Adaf nga pə Yesu ta sa ga mer su way lele aya awan

¹⁴ Mərak uno ahay, kak aday do a ja ta 'am, a wa: «Nen nà, nə dəfak nga pə Yesu», aday a njaf sa ga anan way ana Mbərom a sa jan ata bay nà, i gan dədaf nə kəkəməw? Adaf nga pə Yesu a matanan ata nà, i tam anan bay re asanaw? ¹⁵ Izəne, mərak ahay inde à wulen su doh a kwanay, zana a tinen ibay, way sa pa inde patan ibay re. ¹⁶ Do à wulen a kwanay wa kutok, i jan anà mərak a matanan ataya: «Njihen lele, maf á gak ikwen bay, may á han pikwen bay re», əna kə varak atan way a a tinen a sa gan may ata bay nà, saa gan atan dədaffa nə məw? ¹⁷ Adaf nga pə Yesu a dukwen matanan. Kak aday dowan a kə jak a daf nga pə Yesu, aday a ga way sa zlan à nga anà Mbərom a bay cəna, adaf nga anahan ata nà, ma mac awan.

¹⁸ Izəne dowan a i ja nà: «Do ahay inde ta daf nga pə Yesu lele. Do maza aya inde ta ga mer su way lele a re.» Matanan, nen ni mbədahan apan natiya: Duko anan bidaw, ki daf nga pə Yesu, aday ki gan mer su way lele aya bay ata nà, kəkəməw? Nen na ja nà, ki sənen anan nə dəfak nga pə Yesu, anga mer su way uno sa ga lele ataya awan. ¹⁹ Kə dəfak nga pə Mbərom nə winen kərtektəkke daw? Lele, əna setene ahay dukwen ta daf apan nga matanan re, aday

† 2:11 Ca pə Gurtaaki 20.14, Tooktaaki Tawreeta 5.18. ‡ 2:11 Ca pə Gurtaaki 20.13, Tooktaaki Tawreeta 5.17.

tə jəjaran. ²⁰ Iken nə mə səder awan! Kak do kə dəfak nga pə Mbərom nà, i ga mer su way anahan awan. Matana bay cəna, adaf nga anahan ata, winen ma mac awan. A nak nə ni dəkak anan: ²¹ Bije a mənuko Ibərahima nà, Mbərom a təra anan do didek a pa 'am anahan nà, tə cəved wuraw? Na wa, Ibərahima a daf anan wan anahan Isiyaku sə gədan dundo anga Mbərom aday ba? ²² Həna kə sənək kutok ba, Ibərahima a daf nga pə Mbərom, ta sa ga mer su way awan. Natiya, ti mer su way anahan sa ga ataya nà, a daf nga pə Mbərom tə mivél kərtek a kutok. ²³ A təra nà, kawa ana Dəftere a Mbərom sa ja ata awan, a wa: «Ibərahima kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, Mbərom a ca apan nə winen do didek awan.Š» Tə ngaman car a Mbərom re. ²⁴ Ka san zle kutok, Mbərom a ca pu do kawa do didek a nà, ti mer su way, bina ta sa daf apan nga dəkdek bay.

²⁵ Aday asa, Rahab, uwar sa dah uho ata dükwen, matanan re. Mbərom a ca apan kawa winen do didek a nà, anga a təma anan do maslan sə Yahuda ahay əga winen, aday a man atan zek sə gəday atan ahay à wulen su doh wa tə cəved hinen ata awan.*

²⁶ Natiya kutok, kak abay apasay su do kà nak à winen wa nà, dowan ata winen tə sifa re daw? A'ay, dowan

ata kə məcak asanaw! Adaf nga pə Mbərom a dükwen, matanan. Kak do a njad sa ga mer su way lele aya bay cəna, adaf nga pə Mbərom ata nà, ma mac awan.

3

Agan nga anà miresl

¹ Mərak uno ahay, kwanay nà, do ahay bayak a tē pəlay sə təra do sə tətakan anan way anà do ahay bay. Anga sariya mbala Mbərom saa gan umo à manay do sə tətakan way anà do ahay ata nà, i zalay su do a azar aya awan.

² Mənuko a fok, saray bayak a da ga ines ahay. Kak do inde a ga ines tə miresl anahan itəbay nà, ata winen do lele tə mindel, aday ines inde apan ibay. A san sa gan nga anà zek anahan zle fok.

³ Gəbuko minje sə pəles aday. Tə dəfan rəslom cədeu a à 'am inde, aday a sa bənan atan à 'am wa, aday zek anahan fok a saa zla ta man sa nan atan ata kutok. ⁴ Gəbuko minje hinen asa, kawa kwalalan məduwen ataya awan. Tinen məduwen aya ba? Əna tə ngəza atan dükwen tə way cədeu aya awan. Kwa mad a bal tə məgalak a dükwen, ti ngəza anan tə way a cədeu ata ta man a aday a nan atan sa zla ata re. ⁵ Matanan dükwen, miresl su do, kwa à ga nə cədeu a mənəcək, a ga mer su way məduwen aya awan.

Kə sənən zle re, uko nà, winen mənəcək à adazlan a

inde, əna kà sak a tam pa saf cəna, uwaw a ban anan saf nə fok. ⁶ Natiya re, miresl su dō nà, kawa uko ata awan. Ines sə daliyugo a anan fok mə halay nga nà, pə miresl su dō awan. A mba apan si nes anan zek fok. Miresl a han uko sə lize anan sifa su dō fok nə matanan. Uko ata kutok nà, a nay ahay à dəlov sə uko sə mbacay itəbay ata wa.

⁷ Do ahay ta mba apan sə kəta anan way sə kiβe ahay cara cara: gənwaw ahay, məvuhom ahay, way sa zla tə kutov ahay, aday way sə njahay à a'am inde ataya re. ⁸ Əna dōwan a mba apan sə kəta anan miresl itəbay. Miresl a aday dukwen, winen sədœk awan, a njahay səkəffe itəbay, anga winen ma rah a tə umom sa vad dō ata awan. ⁹ Tə winen nà, də həran anan nga anà Bəbay a mənuko Mbərom. Aday tə winen a re də təra anan dō azar aya à məndak, tinen dukwen mə ndakay aya ta ga minje tə Mbərom re. ¹⁰ 'Am sə ahar nga, 'am sə təra dō à məndak, a nay ahay à 'am kərtek a wa. Mərak uno ahay, lele abay dī ga matanan bay. ¹¹ Anga a'am mugom a halaf halaf a, tə a'am aday hərβeβe ata nà, ti nay ahay à kurok kərtek a wa daw? ¹² Mərak uno ahay, təroz nà, i wahay duwaz bay asanaw? Viyes dukwen i wahay təroz bay re. Matana re, a'am mugom a i nay ahay à kurok sə a'am hərβeβe wa bay re.

mburom wa

¹³ Do inde à wulen a kwanay winen kəlire a daw? A zla tə cəved lele aya awan, à ga nə way lele aya ta sa ma nga anahan à məndak adəka kutok. Ata dō ahay ti san anan, winen dō kəlire awan. ¹⁴ Əna dō ahay inde tinen apan ti ga sərak à wulen a tinen inde kə zalak, aday tə pəlay saa zla pa 'am nà, zek a tinen aya dəkdek asa. Kak kwanay matanan cukutok nà, kə həren anan nga anà zek bay, kə məminen anan dīdek a Mbərom bay re. ¹⁵ Anjahay sə wurwer matanan ata nà, sa var nə Mbərom bay. Wita wurwer sə daliyugo a anan. Apasay a Mbərom uda ibay, way sə alay ana Fakalaw. ¹⁶ Anga kak dō ahay ti ga sərak pi zek ahay anga sə pəlay cəved sa zla pa 'am cəna, ata 'am i zlan atan pi zek ahay sabay, aday sədœk i təra way sə alay a tinen ahay fok.

¹⁷ Aya əna, dō tə kəlire mbala Mbərom sa var ata nà, mivəl anahan nə lele, aday a gan may dukwen anà zay, a təre tə dō ahay bay, əna a pəkan sləmay pa 'am anà dō ahay adəka. Do ahay ta gan i zek wa lele, a ga nə way lele aya awan. A gəzla anan dō ahay pi zek wa itəbay. Mbadəmbada inde à nga anahan itəbay re. ¹⁸ Do sə ndakay dō ahay pi zek ataya nà, tə varan anà dō ahay nə zay. Mer su way a tinen sa ga ataya dukwen, a ndav tə way lele aya awan, anga wita nə

Kəlire sa nay ahay à

mer su way sa zlan à nga anà Mbərom awan.

4

Dê pəlay way sə daliyugo ahay bay

¹ Kə tərīhen aday kə vəden zek nà, angama kərtek anaw? Na wa, anga ubor si zek a kwanay sa lah sa vad zek à mivél a kwanay ahay inde ba?

² A nak ikwen sa njad way lele aya, əna kə njiden atan bay. Anga nan kutok, a nak ikwen sa vad anan wa dō azar aya anga sa njad anan way ataya awan. Ki gen ide pə way, əna kə njiden anan bay. Anga nan kutok, kə tərīhen, kə vəden zek. Aya əna, kə njiden anan way a kwanay sa ga apan ide ataya bay, anga kə cəcihen anan pə Mbərom wa bay. ³ Kwa á ga nə ki gen amboh anà Mbərom dəp nà, ki njiden bay re, anga kə cəcihen tə mivél kərtek a bay. Kə cəcihen nə way sa zlak ikwen à nga à kwanay a vərre.

⁴ Kwanay kə mbədīhen anan ləen anà Mbərom. Dowan a kə pəlak way sə daliyugo ahay cəna, ata winen kə tərak dō manidə ana Mbərom. Kwanay kə pəlen sə dəfen apan anà way sə daliyugo ahay ite nà, ata kwanay nə dō manidə a Mbərom ahay re. ⁵ Ká saa bayiken sa jəka 'am a Mbərom a ma ja à Deftere inde ata nà, i təra kəriya bay. A wa: «Apasay mbala Mbərom a sə varak uko à mivél inde

ata nà, winen sərak a tə mindel.» ⁶ Aya əna, sumor a Mbərom dūkwen a zalay sərak anahan a re. Anga nan, Deftere a ja nà: «Mbərom winen a ngazlan uda saray anà dō sə kwecele ahay, əna a gan sumor nà, anà dō sa ma nga a tinen ahay nə hənək à məndak ataya awan.* »

⁷ Anga nan kutok, dəfen anan apan anà Mbərom. Ngizlen anan saray à cəved inde anà Fakalaw, aday i hawak ikwen dəren. ⁸ Hədəken ahay pə cakay anà Mbərom, aday winen a dūkwen i hədəkey ahay pə cakay a kwanay ahay re. Kwanay dō sə ines ahay, binen anan ines à mivél a kwanay ahay wa. Kwanay dō aday abayak nga mə gəzla cuwcew ataya awan, tiven anan abayak nga a kwanay pə Mbərom. ⁹ Ines a kwanay a ma ga ataya tē cəbak ikwen ite, zlihen pi zek aday yimen apan ite. Kə mbisen sabay, yimen adəka. Kə tislén mivél sabay, əna mivél á cəbak ikwen adəka. ¹⁰ Men anan nga a kwanay à məndak pa 'am a Mbərom. Ata winen i cakaf kwanay ite.

Mbəsiken sa man anan mungok anà zek ahay

¹¹ Mərak uno ahay, kə gəden anan azar i zek ahay rococo bay. Anga dōwan a kə gədak anan azar anà dō a Yesu, kabay kə mak anan anan mungok anà dō a Yesu cəna, winen a gədan azar aday a man anan mungok nà,

* 4:6 Ca pə Balndi 3.34.

anà 'Am a Mbərom. Aka aday ka sak a man anan mungok anà 'Am a Mbərom nà, ata kə dəfan apan sabay bidaw? Ka gan adəka nə sariya. ¹² Sə varan 'Am a Mbərom anà dō ahay nə zek a Mbərom awan. Matanan, saa mba apan sa gan atan sariya a dukwen, winen a re. Winen a kərtek, i mba apan sa tam anan dō ahay, aday i mba apan sə lize atan wa re. Aday iken? Kak iken ki man anan mungok aday ki gədan azar anà mərak anak nà, ka jan à nga anak a nə iken wayaw?

Kə hərən anan nga anà zek bay

¹³ Ngatay aday, pəken uno sləmay həna, kwanay dō sa jəka: «Izəne biten, izəne sidew nà, mi zla à man dərən awan. Mi i vak ayak, mi i gay masa tə way ahay sa njad anan dala.» ¹⁴ Kwanay a dō sa ja 'am matanan ataya nà, kwa way a saa təra sidew ata nà, kə sənən zle daw? Sifa a kwanay a aday nə awan a maw? Kwanay kawa matapasl ahay həna vegege, aday azanan mənəcək asa cəna, dōwan i canan atan sabay ata awan. ¹⁵ Abay lele cəna, ki jen nà: «Kà zlak anan à nga à Mbərom ite nə mi ga inde aday mi ga natiya kabay natiya awan.» ¹⁶ Aka aday kwanay gədek sə mbəlen anan ta sə hərən nga anà zek ta 'am vərre. Wita nə lelibay.

¹⁷ Natiya awan kutok, kak dōwan a a san sa ga way lele aya zle, aday kə gak atan bay

cəna, dōwan ata kə gak ines pa 'am a Mbərom.

5

Dō sə zlile ahay tə yam

¹ Ngatay aday, pəken uno sləmay, kwanay dō sə zlile ahay. Zlihen pi zek, aday yimen, anga dəcə i nay ahay pikwen. ² Zlile a kwanay ahay tə rəbasak, mumok ahay ta pak ikwen anan zana a kwanay ahay, ³ dala a kwanay ahay dukwen mangaz kə pak anan. Mangaz ata nà, a ra pikwen 'am, anga kwanay azay aya awan, aday azanan mangaz i pak ikwen anan zek cite re, kawa uko sa vak anan zana. Daliyugo winen apan i ndav, cəkəbay kwanay apan ki hilen zlile hwiya re. ⁴ Kagasl, kwanay gədek a pa anan dala ana dō sə halan nga anà way à guvo a kwanay wa ataya awan. Pəken sləmay aday, tinen apan ti zlah pikwen, aday Mbərom Ba Məgala kə slənek ayam a tinen.

⁵ Kwanay apan ki pen uho a kwanay həna pə daliyugo, kawa sa zlak ikwen à nga. Ki pen way lele, kwanay ma har aya lele, kawa sla sə viya maray ahay. ⁶ Kwanay gədek a ban anan dō mənəcəna ines ataya, aday kwanay mbəram patan sa vad atan re. Tinen ta mbak apan sa ga pikwen məgala itəbay.

Gen anan ngatay aday

⁷ Anga nan kutok, mərak uno ahay, na jak ikwen,

na wa: Gen anan ngatay aday nà, hus pə ana Bahay a mənuko sa may ahay. Ənga, cen pu dō sa ga mer à guvo aday. A njahay tete, a ba hus iven ndaw i ga, aday kə caslak way coy dukwen, i ba iven sə məkəsəfay ataya re. ⁸ Kwanay həna dukwen, ben, njihen tete matanan re. Ngizlen saray lele, anga luvon ana Bahay a mənuko i sa may ata, winen bəse, i dəzley ahay coy.

⁹ Mərak uno ahay, kə zlihen pi zek ahay bay, anga aday Mbərom à sa gak ikwen sariya bay. Dō sa ga sariya, winen apan i ba pə məsudoh, a nan sa nay ahay.

¹⁰ Mərak uno ahay, bayiken pu dō maja'am a Mbərom a kwakwa ataya aday, ta jak 'am tə sləmay a Mbərom. Tətiken anjahay a tinen ahay re, anga ta gak dəce ahay, aday ta gak ngatay hwiya.

¹¹ Da san zle, dō sə səmen anà dəce ahay nà, dā ja bine siwaw nə Mbərom kə dəfak patan ngama. Kə slənen ləbara sə ngatay ana Ayuba sa ga ata bidaw? * Aday Mbərom kə varak anan way sə mivəl anahan ahay pə dəba wa re. † Tə didek a cəna, dō ahay ta gan i zek wa anà Mbərom, aday a pəlay atan tə mindel re.

¹² Mərak uno ahay, mə zakay a jiya nà, kə saa mbiden pə awan bay. Kwa à ga ki mbiden nə tə mburom, kwa à ga ki mbiden nə tə daliyugo, kə mbiden tə awan bay fək. Adəka nà, jen «Ayaw»

kabay «A'ay» cəna, kə slak coy. A saa zalay matanan bay, anga aday Mbərom à saa ban kwanay à sariya anahan inde bay.

¹³ Kəmaya, dōwan inde à wulen a kwanay, winen apan i sa dəce dāw? A cəce Mbərom à man zek. Dōwan inde winen apan i taslay mivəl dāw? A həran nga anà Mbərom tə ara ahay.

¹⁴ Dōwan inde à wulen a kwanay winen dəvac a dāw? A ngaman anà məced sə egliz ahay àga winen awan, tā ga apan amar tə sləmay a Bahay a mənuko Yesu, aday tā ga amboh anga dō sə dəvac ata awan. ¹⁵ Kak dō ataya tə dəfak nga pə Mbərom acəkan nà, Mbərom i təma amboh a tinen, i man zek anà dō sə dəvac ata awan, dōwan ata i mbar acəkan kutok. Kak ines anahan ahay ma ga inde dukwen, Mbərom i pəsen anan.

¹⁶ Anga nan kutok, na wa: Diken anan ines a kwanay i zek ahay lele. Gen amboh anga mərak ahay à wulen a kwanay re. Gen matanan, anga aday kə mbəren ite. Amboh su dō didek a pa 'am a Mbərom nà, məgala uda awan, a ma zek bayak a re. ¹⁷ Eliya nà, dō zənnen a kawa mənuko bidaw? Kə gak amboh tə mivəl kərtek awan anga aday iven à ga bay. ‡ Ava maakan tə kiya mbərka nà, iven ata kə gak bay acəkan. ¹⁸ Pə dəba anahan a wa dukwen, kə gak amboh

* 5:11 Ca pə Ayuba 1.1 - 2.10. † 5:11 Ca pə Ayuba 42.10-17. ‡ 5:17 Ca pə 1 Laamiife 17.1.

asa. Mbərom kə mbakak ahay alay pə iven wa, iven kə gak lele, aday pə dəba wa, way sa pa ahay fok tə nahak maza awan. §

¹⁹ Mərak uno ahay, kak dowan a kə slarak à cəved sə didem wa nà, lele cəna sa may anan pə cəved lele awan. ²⁰ Sənen anan aday, kak dowan a kə mak anan dō sə atahasl pə cəved lele a nà, kə təmak anan anan sifa anà dō sə atahasl ata awan. Kwa â ga nà, ines anahan ahay inde bayak a dəp nà, Mbərom i pəsen anan.

**Derewel ana
Piyer
sə vinde mama'am
awan
Adakay way pə
deftere a anan**

Piyer a vinden ayak derewel a anan nà, anà dō a Yesu ahay à egliz ahay inde aday dō ahay tinen apan ti bənan atan mbiyed ataya awan. I varan atan məgala ta sə dakan atan sumor a Mbərom sa ga anga tinen. I dakan atan anan nə sə walay atan nə zek a Mbərom awan, aday Yesu kə təkak atan re. Həna nà, tinen dō a Mbərom ahay, aday dō si mer su way ana Almasihu ahay kutok. Kwa á ga nə tinen a dəcə inde anga tinen dō a Yesu ahay dəp nà, lele, anga dəcə a tinen ata a dakay anan nà, Apasay a Mbərom winen à tinen inde.

Nga sa 'am ahay

Mbərom kə walak anan dō anahan ahay (1.1-12)

Njihen kawa sa zlan à nga anà Mbərom (1.13 - 3.22)

Agan mer su way a Mbərom kwa à dəcə inde (4.1 - 5.14)

Piyer a jan 'am anà dō ahay

¹ Nen Piyer, nen dō maslan ana Yesu Almasihu, nə vindek ikwen ayak anà kwanay dō a Mbərom mə walay aya anga sə pərahan azar, kwanay ma ta 'am aya pə daliyugo sə Pontus, sə Galatiya, sə Kapadosiya, sə Aziya, aday sə Bitiniya ata

awan, kwanay mə njahay aya ù kon ataya nə kawa mədurlon ahay. ² Ba kà zlak anan à nga anà Mbərom Bəbay a mənuko sə walay kwanay. A təra kwanay dō anahan ahay tə Apasay anahan Cəncan awan, anga aday kə dəfen anan apan anà Yesu Almasihu, aday tə kwecek pikwen mez anahan, ata kwanay kə təren dō anahan cəncan aya pa 'am a Mbərom kutok.

Mbərom á zəgahak ikwen anan apan sumor anahan, aday á zəgahak ikwen anan apan zay anahan pac pac re.

Mbərom a varakuko nə sifa sa ndav bay ata awan

³ Həruko anan nga anà Mbərom Bəbay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu, anga dā gak anan i zek wa, bina kə varak uko sifa sa ndav bay ata tə alay ana Yesu Almasihu, dō sə slabakay ahay à məke wa ata awan. Anga nan, dī dəfan ide anà aslabakay a mənuko à məke wa ite re. ⁴ Da san zle re, dī njad way ana Mbərom saa varan anà dō anahan ahay à mburom ata awan. Way ata nà, a rəbas bay, a nes bay, a ɓutoy bay re. ⁵ Kə dəfen nga pə Yesu. Anga nan, Mbərom winen apan i ba kwanay tə məgala anahan, anga aday kə njiden anan sifa anahan saa kan anan anà dō ahay pə luvon saa ndav anan daliyugo ata awan.

⁶ Anga nan kutok, ki tislən anan mivəl. Kwa á ga nə dəcə ahay inde həna pə cəved cara

cara dæp nà, ki tislen anan mivel, anga way ataya ti njahay sæ coy a bay. ⁷ Dæce ataya ti tak ikwen à nga, anga aday sæ lavay anan kə dæfen nga pə Yesu tæ didek a daw ata awan. Kwa gura dæp nà, a nes ike asanaw, əna tæ tæker anan tæ uko. Aday adaf nga a kwanay bugol nə a zalay gura ata bidaw? Anga nan, lele sæ tæker anan aday á sa nes bay. Matanan kutok, pə luvon ana Yesu Almasihu saa kan zek anà dō ahay ata nà, dō ahay ti həran nga anà Mbərom, ti zambad anan, ti varan mazlaḅ. ⁸ Kwa á ga nə kə cinen anan anà Yesu tæ ide a kwanay həna fan bay, kə pəlen anan. Kwa á ga nə kwanay apan ki cen apan həna fan bay, kə dæfen apan nga coy. Anga nan, kwanay tæ ataslay mivel a mæduwen a lele, a zalay way sæ dō ahay sa ja apan tæte ataya awan, ⁹ anga kə dæfen nga pə Yesu, aday ki njiden anan way a kwanay sa daf apan nga ata awan. Way ata nà, sifa pə cakay a Mbərom.

¹⁰ Dō maja'am a Mbərom ahay kwakwa tæ dæfak anan ahay ide sæ wudəh anan lele aday tã san Mbərom i tam anan dō ahay nə kəkəmwaw ata awan. Tæ lahak apan sæ tæker 'am sæ sumor ana Mbərom a sæ lavay anan zek anga kwanay ata awan. ¹¹ Apasay ana Almasihu a à tinen inde ata kà jak atan panan, Almasihu i sa dæce aday i sa njad anan mazlaḅ anahan. Dō maja'am a Mbərom ataya tæ

pəlak sa san anan way ataya ti i tæra nə à alay wuraw ata awan, aday ti i tæra kəkəmwaw ata re. ¹² Mbərom a jan atan nà, way ataya ti tæra nə à alay a tinen tæ sifa pə daliyugo ataya bay, əna a mbəsakan atan anan à alay a kwanay inde həna pə daliyugo ataya kutok. A alay a anan ata nà, dō sæ dakay anan ləbara mugom ataya ta jak ikwen anan didek sæ way ataya re. Tæ wazak ikwen anan dukwen tæ mægala sæ Apasay Cəncan a Mbərom sæ slənay ahay ata awan. Maslay a Mbərom ahay dukwen ta gak anan may sa san anan way ataya re.

Njihen kawa sa zlan à nga anà Mbərom

¹³ Anga nan kutok, lele cəna abayak nga a kwanay á lavan zek anà mer su way a Mbərom. Gen anan nga anà zek lele. Dæfen anan ide lele anà sumor a Mbərom a saa gak ikwen à alay a Yesu Almasihu i may ahay azanan ata awan. ¹⁴ Dæfen anan apan anà Mbərom à alay wura wura fok, kawa wan məkəta pə cakay a bəban anahan ata awan. A alay a kə sənən ləbara mugom a fan bay ata nà, sa zlak ikwen à nga cəna, way lelibay aya awan. Əna həna kí men pə way ataya sabay jiya awan. ¹⁵ Adəka bay, azla a kwanay á tæra cəncan a à way ahay inde fok. Bina, Mbərom dō sæ ngamak ikwen ata, winen nà, dō cəncan awan. ¹⁶ Deftere a Mbərom a ja matana re, a wa Mbərom a ja nà: «Təren

dó cāncan aya, anga nen dó cāncan awan.*»

¹⁷ Kwanay apan ki gen amboh nà, kə ngimen anan à Mbərom nà, Bəbay. Əna winen apan i gan sariya anà dó ahay ite nà, a gəzlan atan alay pi zek wa bay, əna kuwaya nə pə ines anahan a way anahan. Anga nan kutok, ndəven anan luvon a kwanay mə mbəsakak ikwen a pə daliyugo a anan ataya ta sə dəfan apan lele.

¹⁸ Kə sənən apan zle, Yesu kə bəmbadək ahay kwanay anga aday kà sa njihen kəriya kawa bije a kwanay ahay kwakwa ataya sabay ite. A bəmbaday ahay kwanay nà, tə way sə njahay bay, kawa dala sə gəda a nes bay ataya bay. ¹⁹ Əna a bəmbaday ahay kwanay adəka nə tə mez a Yesu Almasihu a tə alay anahan awan, mez anahan nə məgala awan. Yesu, winen kawa wan sə təman lele mənəna ines, aday dó ahay tə waslan anà Mbərom ata awan. ²⁰ Mbərom a walay anan winen nà, kwa daliyugo dukwen mə ndakay a fan bay, aday həna Mbərom a kay anan uho pə alay a mədakwidok a anan anga sa tam kwanay. ²¹ Anga winen kutok, kwanay kə dəfen nga pə Mbərom, winen dó sə slabakay anan ahay Yesu à məke wa, sə varan mazlaḅ. Natiya, kə dəfen nga pə Mbərom, aday kə dəfen anan idə nə hwiya anà winen a re.

²² Kə ndiken anan mivél a kwanay lele anga kə pərihen anan azar anà cəved sə didek. Ata ki mben apan sə pəlay mərak ahay tə didek awan. Anga nan, na wa pəlen atan nə pac pac tə mivél kərtek awan. ²³ Bina kə tərən dó wiya aya anga 'am a Mbərom kə wahak kwanay miza awan, 'am ata dukwen a nes itəbay sə coy awan. Sə varak ikwen sifa wiya ata nà, zek a Bəbay Mbərom awan, winen a mac itəbay. ²⁴ Deftere a Mbərom a wa:

«Dó ahay fok tinen kawa gujed,

mazlaḅ a tinen aya dukwen kawa avərez ana gujed ataya re.

Gujed i mac, avərez a dukwen i guce.

²⁵ Əna 'am a Mbərom nà, winen nə i ga inde pa sə viyviya awan.†»

'Am a Mbərom a mənuko sa slaf anan həna ata nà, ləbara mugom a mbala a kwanay sə sləne ata awan.

2

Mbərom a walay kwanay aday kə tərən dó anahan aya awan

¹ Kak matanan cukutok nà, mbəsiken sa ga sədøk, kə gəden mungwalay sabay, kə jipen miresl à 'am cuwcew bay, kī gen idə pə way su dó bay, kə gəden anan azar ù dó bay re. ² Tərən adəka nà, kawa wan gindez aya sa gan may anà pay a may a tinen ahay pac pac ataya awan. Natiya, gen anan may anà

* 1:16 Ca pə Farillaaji Lewiŋko'en 19.2.

† 1:25 Ca pə Esaaya 40.6-8.

'am a Mbərom a dīdek ata nà, kawa gwaslay ahay sa gan may anà pay ata awan. Matanan, ki sa həren hus pə ana Mbərom sa tam wa kwanay sə coy ata kutok.

³ Anga Deftere a Mbərom a ja nà: «Kə tukumen anan coy, Mbərom nə dō lele awan.*»

⁴ Həđaken ahay pə cakay a Yesu. Winen nə kon sa var sifa, əna dō ahay ta lar anan kawa kon lelibay awan. Aya əna, Mbərom a gəba anan, anga pə ide anahan nə, sə zalay kon sa dēzl way ahay fok adəka nà, winen awan.

⁵ Kwanay dūkwen, kə təren kawa kon a tə sifa aya ata awan, aday Mbərom winen apan i ra kwanay sa dēzl anan doh a aday Apasay anahan i sa njahay uda ata awan. U doh ata dūkwen, ki təren uda dō sə gədan dundo anà way ahay ma ga nga aya awan, saa gan mer su way sa zlan à nga à Mbərom, anga Yesu Almasihu. ⁶ Mə vinde à Deftere a Mbərom inde, Mbərom a wa:

«Cen apan, ni daf kon sə mide uno à wulen su doh sə Urəsalima inde, ni han apan doh.

Nə walak anan, winen kon lele awan.

Kuwaya dōwan a kə bənak alay à winen inde cəna, waray i naa gan itəbay.†»

⁷ Pə kwanay dō sa daf apan nga ataya nà, winen kon lele awan. Əna pu dō sa daf apan nga itəbay ataya ite, winen

matanan bay. Bina tə vinde à Deftere a Mbərom inde nà:

«Kon mbala ana dō sa dēzl way ahay sa lar anan ata nà,

sə təra kon sə mide lele adəka nà, winen.‡»

⁸ Asa tə vindek à Deftere inde re, Mbərom a wa:

«Ni daf kon sə hawan saray anà dō ahay,

aday ti slahay apan re.§»

I hawan atan saray, anga tə dəfak nga pa 'am a Mbərom a bay. A təra kətan an anga a nan anà zek a Mbərom a kwakwa way anahan.

⁹ Əna kwanay nà, zahav a mə walay ataya awan, dō sə gədan dundo anà way ahay anga Bahay a mənuko, slala ma ga nga anga Mbərom ata awan, dō mbala ana Mbərom a sə ngamay ataya awan. Mbərom a təmay kwanay i ide zəzen a wa, a daf kwanay i ide jiyjay anahan inde sa dav cəvedabay ata awan. A walay apan kwanay anga aday kə dīken anan anan mer su way anahan lele aya anà dō ahay. ¹⁰ Kwakwa ata nà, abay kwanay dō a Mbərom ahay bay. Əna həna kə təren dō anahan ahay kutok. Kwakwa ata nà, abay kə sənən way a Mbərom sa gak ikwen lele aya ata bay, əna həna kə sənən anan, kə njiden anan adəka coy kutok.

Təren dō si mer su way a Mbərom ahay

¹¹ Mərak uno ahay, sənən apan aday nà, kwanay nə

* 2:3 Ca pə Jabuura 34.9. † 2:6 Ca pə Esaaya 28.16. ‡ 2:7 Ca pə Jabuura 118.22. § 2:8 Ca pə Esaaya 8.14.

mbəlok ahay, mədurlon aya həna pə daliyugo. Man sə njahay a kwanay inde à man a anan ibay. Anga nan na wa, mbəsiken sa ga way ana ubor si zek sa gan may. Kİ gen apan ide bay. Way ataya ti nəsek ikwen anan mível a kwanay lele ata awan. ¹² Anjahay a kwanay à wulen su dō sə pəra ahay â ga nə lele, anga aday kwa â ga nə ti gədak ikwen azar dəp nə, ti canan anà mer su way a kwanay sa taa ga pac pac ataya lele aya awan. Ata, pə luvon ana Bahay a mənuko saa may ahay ata nə, ti həran anan nga anà Mbərom kutok.

¹³ Dəfen anan apan anà dō a məduwen aya həna pə daliyugo ataya awan, anga həna kwanay nə dō ana Bahay a mənuko Yesu ahay. Dəfen anan apan anà bahay sə Ruma, anga a lavan nga anà dō a azar aya awan. ¹⁴ Dəfen anan apan anà guverner ahay re, anga sa dəf atan aday tã gan sariya anà dō ahay nə zek a bahay sə Ruma awan. A dəf atan aday tã kətah anan dō sa ga way lelibay aya awan, aday sə ngaman anà dō sa ga way lele ataya cite re. ¹⁵ A nan a Mbərom cəna, gen way lele aya awan. Ata dō mindel a sa san awan bay ataya ti gədak ikwen azar sabay, əna ti tacay 'am adəka kutok. ¹⁶ Njihen anjahay sa nga a kwanay, əna kã sa bayiken nə ki mben apan sa ga way lelibay a anga anjahay a kwanay barbarar a ata bay. Adəka bay, njihen

nə lele, tədə kawa anjahay su dō si mer su way a Mbərom ahay ata kutok. ¹⁷ Dəfen anan apan anà dō ahay nə fok. Pəlen anan mərak sa dəf nga pə Yesu ataya awan. Jəjiren anan à Mbərom. Dəfen anan apan anà bahay su kon re.

Dəce ana Almasihu sa sa

¹⁸ Kwanay dō sa ga mer su way àga dō ahay ataya awan, dəfen anan apan anà bahay su doh a kwanay ahay, həren atan nga lele. Kwa â ga nə tinen dō ləfedede aya awan, kwa â ga nə tinen dō jinje aya awan, dəfen atan apan nə à alay kərtek a wa həro fok. ¹⁹ Dō kə səmak anan sa sa lirew anga Mbərom nə, lele. Kwa â ga nə abay tədə â sa lirew ata matanan bay dəp nə, wita way sa zlan à nga anà Mbərom. ²⁰ Kak ti sak ikwen lirew anga ki gen nə way lelibay aya cukutok nə, wita dəce sə munapanaw mba dəw? Adawar! Əna, kak ti sak ikwen lirew anga ki gen nə way lele awan, aday kə səmen anan nə, i zlan à nga à Mbərom a kutok bidaw?

²¹ Mbərom a a ngamak ikwen nə pə winen awan, anga Almasihu a ta nga anahan a kə sak lirew nə bayak a anga sa tam kwanay. Winen nə minje sə dəkak ikwen anan cəved aday kİ gen kawa winen a re. ²² Kula winen kə gak ines itəbay fok. Mungwalay inde à winen inde itəbay re. ²³ Dō ahay tə gənəhak anan, kə mak atan anan uda siked a bay. Kwa â ga nə kə sak lirew dəp nə, kə

pəlak 'am pə dōwan wa bay re. Adəka bay, a mbəsakan anan way ata à alay inde ana Mbərom, winen dō sa san sa ga sariya lele ata awan. ²⁴ Yesu Almasihu a ta nga anahan a kə tavakak anan ines a mənuko ahay pa nga anahan awan, a mac anan pə dədom mə zləngad awan. A ga matanan, anga aday dē tara kawa dō ma mac aya pə cakay sə ines ahay, aday dā njad sə njahay sə didek a lele. Də mbərak həna anga mbəlak anahan a sa njad ataya awan. ²⁵ Abay kə tərən kawa təman mə lize aya awan, əna həna ki men ahay, ki pərihen anan azar nà, anà dōwan a sa ca pikwen aday sa gak ikwen nga ata awan.

3

Anjahay atə ana uwar ta mbaz

¹ Kwanay uwar ahay dukwen, kuwaya à dəfan apan anà mbaz anahan. Ka sak i gen matanan asanaw cəna, kwa mbaz a kwanay ahay tə dəfak nga pa 'am a Mbərom fan bay dukwen, ti canan anà azla a kwanay a lele ata nà, kwa abay ki jen awan tə təbəlem a kwanay bay dəp nà, ti mbəda anan mivel a tinen, ti dəf nga pə Mbərom. ² Ti ca pə anjahay a kwanay nə lele, aday kə dəfen atan apan dukwen lele a re. ³ Kə dəfen anan abayak nga a kwanay pə way sə ndakay zek ahay ata bay, kawa sa ja nà, kə viren anan anan alay a kwanay fok anà atərad

nga bay, anà andakay zek tə way sə gura ahay aday masa bayak ataya bay, aday anà apak zana lele aya ata bay re. ⁴ Əna, suwan arəba a kwanay à cay ahay adəka nà, à mivel a kwanay ahay wa bugol. Tərən dō sə tətə ahay aday səkəffe aya awan. Bina arəba kawa winen ata nà, a nes itəbay fok, a zlan à nga anà zek a Mbərom a bayak awan.

⁵ Bayiken pə uwar kwakwa aya sə dəfan ide anà Mbərom ataya aday. Tə ndakay zek nə kətanən, tə dəfen apan anà mbaz nə lele, ⁶ kawa ana Saratu sə dəfan apan anà Ibərahima. A ngaman dukwen bahay anahan. Kak kə mbəsiken anan cəved anà zlawan bay, aday ki gen way lele aya nà, ata kə tərən dəna ana Saratu ahay re.

⁷ Kwanay bahay su doh ahay dukwen, kuwaya à njahay tə uwar anahan lele matanan. Gen atan lele, anga kə sənən zle, uwar ahay nə bəle aya awan, tinen kawa kwanay bay. Dəfen atan apan, anga sifa ana Mbərom sa var kəriya ata nà, a var anan anga dō ahay fok hərrə, uwar tə mungol. Ata Mbərom i təmahak ikwen anan amboh a kwanay a sa gan ataya awan.

Liven anan zek anà asa lirew

⁸ Ni ndav anan 'am uno həna nà, natiya: Kwanay a fok, 'am à zlak ikwen pi zek ahay lele. Agan i zek wa ù dō, à ga inde à wulen a kwanay ahay. Pəlen zek

ahay lele, anga kwanay kə taren tə mərak ahay pə cəved a Mbərom. Gen anan lele anà dō azar aya awan. Nihen anan nga a kwanay ahay. ⁹ Kī men anan anan uda siked anà dō sə sədœk ahay bay. Dowan a kə gənahak ikwen dukwen, kə gənihen anan uda bay. Adəka bay, pəsen anan 'am lele aya awan, anga Mbərom a ngamak ikwen nà, sa ga matanan. Ki gen matanan nà, Mbərom i gak ikwen sumor anahan. ¹⁰ Deftere a Mbərom a ja nà:

«Kuwaya a nan sa njad anjahay mugom a tə ataslay mível a cəna, à ja 'am lelibay a sabay, à gadmungwalay bay re.

¹¹ A sa ga way lelibay a sabay, à ga adəka cəna, way lele aya awan.

A pəlay cəved sa njad zay tə dō ahay bugol.

¹² Mbərom a dəfan ide lele nà, anà dō sa ga way lele aya ata awan.

Do ataya ta gak amboh cəna, a pəkan atan apan sləmay lele.

Əna dō sa ga way lelibay aya ite nà, a nan sə canan atan pə ide wa bay jiya awan.* »

¹³ Kak kə pəlen sa ga nə way lele aya tə mível kərtek a nà, waya saa gak ikwen huwan cara anaw? ¹⁴ Kwa à ga nə awan a i cak ikwen wurnjalan i zek wa anga mer su way a kwanay a sa ga lele ataya dəp nà, Mbərom i taslak ikwen anan mível.

Natiya kutok, kə jəjiren anan anà dō sə pəlay sa gak ikwen sədœk ataya bay, kə jilen awan bay fok. ¹⁵ Əna adəka bay, həren anan nga anà Almasihu à mível a kwanay inde. Winen taayan bahay a kwanay. Liven anan zek lele sə mbədahan apan anà dō sə cəce pikwen wa kə dəfen anan ide anà Yesu Almasihu nà, anga ma kərtek anaw ataya awan. ¹⁶ Mbədihən atan apan nə ta 'am ziyzay awan, aday dəfen atan apan re. Gen nə way a aday kə sənən zle, winen lele ataya hwiya. Ata, dō ahay ta jak pikwen 'am lelibay a cəna, waray i gan atan, anga tə gədak ikwen azar nə pə anjahay a kwanay pə cəved ana Almasihu lele aya ata awan.

¹⁷ Kak kə zlak anan à nga anà zek a Mbərom a nà, suwan sa sa lirew anga mer su way lele aya awan, ta sa sa lirew anga sədœk a kwanay ahay nà, na. ¹⁸ Yesu Almasihu a mac anga ines a mənuko ahay nà, saray kərtek, aday kə ndəvak anan mer su way anahan coy. Winen dō mənəna ines ata, kə məcak anga dō sə ines ahay, anga aday à zla kwanay à man a Mbərom. Do ahay tə vədak anan, əna Apasay Cəncan a kə mak anan anan sifa anahan. ¹⁹ Tə məgala ana Apasay ata, kə zlak saa dakan anan ahay 'am a Mbərom anà apasay ahay tinen à dangay inde ataya awan. ²⁰ Apasay ataya nà, kwakwa

* 3:12 Ca pə Jabuura 34.13-17.

tə vəze pə Mbərom, à alay anahan sa ga munapanaw anga Nuhu ta sa ba anan i ndakay kwalalan ata aday. Do sa tam a kwalalan ahay inde nà, tinen mənjoek, do ahay jəmaakan ca. Mbərom a tam atan nə tə a'am. ²¹ A'am a tinen sə takas wa ata nà, a ga minje tə baptisma sa tam kwanay i ines a kwanay ahay wa ata awan. Winen nə abanay mbala mənuko sə cəce pə Mbərom wa aday à banay pukō wa ines ahay ata awan, bina abanay sə do ahay sə banay zek ata bay. Ata baptisma i təma kwanay kutok, anga Yesu Almasihu kə slabakak ahay à məkə wa. ²² Yesu Almasihu nə kà mak way anahan à mburom, a njahay pa man sə njahay lele pə alay puway a Mbərom, winen Bahay sə maslay a Mbərom ahay, aday Bahay sə way məgala aya ata re.

4

Mbərom à ga pikwen bahay

¹ Da san zle, Almasihu kà sak lirew nə bayak awan. Anga nan, lele dukwen kwanay kə liven anan zek anà asa lirew ata re, anga do kà sak a sa lirew bayak a nə a ga ines sabay. ² I ban pə hənana anan wa hus pa 'am azanan, à alay a kwanay saa njad sə njahay pə daliyugo ata fok cəna, gen nə way sa zlan à nga anà Mbərom, bina way a sa zlan à nga anà ubor si zek a kwanay lelibay ataya sabay. ³ Kə lizen anan alay

a bayak coy matanan, sa ga way kawa su do sə pəra ahay sa gan may sa ga ata awan. Kī gen matanan hənana sabay. Kwakwa ata nà, kə mbəlen anan ahay, ka ti gen ahay cəna, way sa zlan à nga anà ubor si zek a vərre, ka taa viwen ahay nga, ka tii gen agəsle lelibay aya awan, ka taa njihen sa sa mahay, ka tii gen pəra, way sa zlan à nga anà 'am a Mbərom a bay ataya awan.

⁴ Əna hənana kutok, do sə pəra ahay ti ga way ataya asa nà, ki zlen tə tinen jiga sabay. Aday do ataya tə canak ikwen tə tinen sabay ata nà, a gan atan masuwayan, aday ti gənahak ikwen. ⁵ Əna pə luvon a inde ite nà, ti naa mbəđahan apan anà sariya a Mbərom saa gan anà do ahay fok ata awan. Kwa dōwan aya nə tə sifa aya awan, kwa dōwan aya nə ma mac aya awan, Mbərom kə lavak zek sa gan atan sariya anahan. ⁶ Anà do ma mac aya nà, 6a Mbərom kə gak atan ahay sariya kawa anahan sa taa gan ahay anà do ahay pə daliyugo a anan ata awan. Aya əna Almasihu a zla à man su do ma mac ataya saa dakan atan anan ahay ləbara mu-gom awan, anga aday tā njad sifa sa ndav bay ata pə kərtek a tə Mbərom.

Anjahay su do a Yesu ahay à wulen a tinen aya inde

⁷ A mbəsak bayan a sabay, daliyugo i ndav. Anga nan, kwanay sənən nga lele, aday gen anan nga i zek, anga aday kī mben apan sa gan

amboh anà Mbərom. ⁸ Mə zakay a jiga nà, pərihen anan azar anà asan zek à wulen a kwanay ahay tə mível kərtek awan, anga kak kə pəlen zek ahay cəna, kwa ines a â ga inde nə bayak dəp nà, ki pəsen zek ahay re. ⁹ Təmihen mbəlok ahay, təben anan wa anà dō ahay, mənjenja sə gungwazan atan apan. ¹⁰ Mbərom kà gak ikwen sumor nə bayak awan tə cəved ahay cara cara. Kə varak anan məgala sa ga way ahay cara cara anà kuwaya fok. Kuwaya â ga anan mer su way tə məgala a Mbərom a sa var anga sa man zek anà dō ahay ata awan. ¹¹ Kak dōwan a nə məgala anahan inde sa ja 'am nà, â ja nə 'am a Mbərom a sa ja ata awan. Kak dōwan a məgala anahan inde sa gan mer su way anà dō ahay, â man atan zek tə gədan a Mbərom a sə varan ata awan. Gen matanan anga aday dō ahay tə hərən nga anà Mbərom pə way ahay fok tə sləmay ana Yesu Almasihu. Mazlaḅ tə məgala nà, à alay anahan inde pa sə viyviya awan. Amen!

Asa lirew anga sə pərahan azar anà Almasihu nə lele

¹² Car uno ahay, kwanay apan ki sen lirew bayak a nà, â gak ikwen masuwayan bay. Way ata nà, təktek i ga zek wanahan. ¹³ Kə tiren nga nà, à dəcə ana Almasihu sa sa ata inde. Anga nan, tislən anan mível adəka, anga aday pə luvon a mazlaḅ a

Yesu i kay zek uho ata nà, ki i tislən mível nə bayak awan. ¹⁴ Kak dō ahay tinen apan ti gənahak ikwen anga Almasihu nà, Mbərom i daf pikwen alay sə mazlaḅ anahan, anga Apasay a Mbərom sə zalay way ahay fok tə mazlaḅ ata i njahay tə kwanay kutok. ¹⁵ Dōwan à wulen a kwanay â saa sa lirew anga sa ga way lelibay a bay, kawa avad nga su dō, aga akar, adazay à 'am sə dō ahay inde. Wita nà, â sa tərak ikwen bay, dəcə lele a anga kwanay bay. ¹⁶ Əna, kak dōwan a a sa lirew nà, anga a pərahan azar anà Almasihu cəna, waray â sa gan anan bay. A hərən anan nga anà Mbərom adəka, bina winen dō ana Almasihu.

¹⁷ Alay a kà slak, Mbərom i gan sariya anahan anà dō ahay kutok. I lah sa gan sariya a pa 'am nà, anà dō anahan ahay aday. Aka aday kak mənuko dō anahan ahay dukwen i lah sa gak uko sariya pa 'am nà, dō aday kə dəfak anan apan anà ləbara mugom a bay jiga fok ataya nà, i sa ga atan nə kəkəma kutok anaw? ¹⁸ Kawa ana Deftere a Mbərom sa ja, a wa: «Kak dō didek aya ta tam nə wurcihew wurcihew nà,

dō sə atahasl ahay sə dəfan apan anà Mbərom itəbay ataya ti sa ga nə kəkəməw?*

¹⁹ Anga nan kutok, dō sa sa lirew ahay anga a zlan à nga anà Mbərom ataya nà,

* 4:18 Ca pə Balndi 11.31.

tê pərahan azar sa ga lele, tē mbəsak a zek a tinen pə alay a Mbərom awan. Winen nə dō sə ndakay atan aday a ga anan way anahan sa ja ataya fok hwiya ata awan.

5

Agan nga anà dō a Yesu ahay

¹Ni jan ayak 'am həna anan nà, anà maced sə egliz ahay à wulen a kwanay inde ataya awan. Nen a dukwen, maced sə egliz a re. Nen nə canak anan anà lirew anà Almasihu sa sa à alay ata awan. Ni njad sa zla à man sə mazlaḅ ana Almasihu ata inde pə kərtek a tē kwanay. Anga nan, na jak ikwen, na wa:

²Gen anan nga anà dō a Yesu ahay, winen sə varak ikwen à alay inde ata awan. Gen atan nga nə tē mível kərtek awan, kawa dō sa gan nga anà təman anahan ahay ata awan. Gen atan nga kawa sa zlan à nga anà Mbərom awan, bina kawa dōwan a a gak ikwen apan bəlaray bay. Dəfen anan abayak nga a kwanay nə pi mer su way, mənɲəna a kwanay sə bayak pə dala a saa njad ata awan. ³Kā si gen bahay pa nga su dō a Mbərom sə varak ikwen ataya tē məgala bay, əna təren atan minje lele aya awan adəka. ⁴Ki gen anan matanan acəkan cəna, pə luvon a Yesu Almasihu dō sa gak uko nga i nay ahay kutok ata nà, kwanay ki i njiden anan magwagway a

məduwen a sə njahay pa sə viyviya ata awan. Anga magwagway ata nà, a zalay way azar aya fok.

⁵Kwanay njavar ahay ite, na jak ikwen, na wa: Dəfen anan apan anà maced a kwanay ahay. Na jak ikwen à kwanay a fok kutok, men anan nga a kwanay à məndak, men anan zek i zek ahay lele, anga Dəftere a Mbərom a ja, a wa:

«Mbərom winen a ngazlan uda saray anà dō sə kwecele ahay, əna a gan sumor nà, anà dō sa ma nga a tinen ahay nə hənək à məndak ataya awan.*»

⁶Anga nan, na jak ikwen, na wa: Men anan nga a kwanay hənək à məndak pa 'am a Mbərom Ba Məgala, anga aday winen a à cakaf kwanay à alay a sa zlan à nga ata awan. ⁷Way sə juwrak ikwen anan abayak nga fok, mbəsiken anan anan à alay anahan a inde, anga winen dō sa gak ikwen nga.

⁸Gen anan nga i zek ahay, ben! Bina dō manide a kwanay Fakalaw winen apan i bar, winen apan i pəlay dōwan a aday i ban anan, kawa ziyel sa zlah pi zek sə dazay zugwender sə pəlay way sa pa anahan ata awan. ⁹Tiven anan pa 'am njənan lele, pərihen anan azar sa dəf nga pə Mbərom. Kə sənən apan zle, dō a Yesu ahay kwa aha fok tinen apan ti ga dəcə

* 5:5 Ca pə Balndi 3.34.

bayak a kawa kwanay aya re. ¹⁰ I njahay bayak a sabay, ka sak i sen lirew ata coy nà, Mbərom dō sa taa gak uko sumor ahay ata, i lavay anan zek tə kwanay, i varak ikwen məgala sə səmen anà way ahay fok. A ngamak ikwen anga aday kə dəzlen à man sə mazlaḡ anahan à alay ana Yesu Almasihu inde sə coy awan. ¹¹ Winen nà, məgala anahan inde pa sə viyviya awan. Amen!

Andav sa 'am ahay

¹² Su mo zek sə vinde anan dferewel a cəḡew a anan nà, Silas. Winen nə mərak uno, dō dīdek awan. A pərahan azar anà Yesu tə dīdek a re. Nə vindek ikwen ayak nà, anga aday kə njiden məgala lele. Aday nə dəkak ikwen anan ayak nà, sumor a Mbərom sa gak uko tə dīdek ata awan. Kà sa sliren wa à man a bay.

¹³ Dō a Yesu ahay à Babila à man a anan ta jak ikwen ayak 'am. Mbərom a walay atan dukwen kawa anahan sə walay kwanay ata re. Wan uno Markus kà jak ikwen ayak 'am a re. ¹⁴ Jen anan 'am i zek ahay lele, tə mivəl kərtek awan, anga kwanay tə mərak ahay.

Mbərom à varak ikwen zay anahan, kwanay mə japay a tə Almasihu ataya awan.

**Derewel ana
Piyer
sə vinde mə slala
cew awan
Adakay way pə
deftere a anan**

Piyer a vinde derewel a anan anga egliz azar aya, do maja'am a Mbərom mungwalay aya tə njəkak atan ataya awan. Do maja'am a Mbərom mungwalay ataya tinen apan ti cəce, Yesu a may bəse bay nə angamaw. Piyer a ja nə, lele sə pərahan azar anə atətak way a Yesu, kawa ana Apasay Cəncan a sə dakan atan anan ata awan. Yesu nə kə gak munok bay. A nan adəka nə, do ahay tə yam pə ines a tinen aday.

Nga sa 'am ahay

Angazlay saray ə didek a Mbərom inde (1.1-21)
Do sə tətakan anan mungwalay anə do ahay (2.1-22)

Liven zek lele, Yesu winen apan i may (3.1-18)

Aja 'am

¹ Sə vindek ayak derewel a anan nə nen Simon Piyer. Nen bile ana Yesu Almasihu aday do maslan anahan re. Nə vindek ikwen ayak anə kwanay do sa njad sa daf apan nga kawa manay a re ataya awan. Wita nə way lele awan anga kwanay, lele anga manay a re. A təra matanan, anga Yesu Almasihu nə winen do didek awan. Winen

nə Mbərom, aday winen do a sa tam mənuko a re. ² Sumor a Mbərom tə zay anahan ə zəgahak ikwen, kawa ana kwanay sə zəga anan sa san Mbərom tə Yesu Almasihu Bahay a mənuko ata re.

Anjahay a kwanay ə təra kawa ana Yesu Almasihu

³ Yesu Almasihu a varak uko cəved sa san anan Mbərom, do sə ngamak uko ata, anga aday dē njahay ə mazlaḅ anahan inde, dā njad sa zla kawa ananahan a kutok. Anga da san anan zle ata awan, kə varak uko way a mənuko sa gan may ataya fok tə məgala anahan məduwen ata awan, anga aday dā njad sifa sa ndav bay, dē njahay kawa sa zlan ə nga anə Mbərom. ⁴ Tə cəved ata kutok, kə varak uko magwagway sə zalay way ahay fok, kawa anahan a sə zlapak uko anan kurre i varak uko ata awan. Way ataya nə, way lele aya anga mənuko. A ga matanan nə, anga ka sak a njiden anan way ataya kutok nə, ata ki təmen pə way sə daliyugo ahay wa, way mbala ana do ahay sa ga apan ide ataya awan, aday anjahay a kwanay i təra kərtek tə ana Mbərom.

⁵ Anga nan kutok, gen məgala lele. Kə dafen nga pə Yesu Almasihu coy nə, zlen azla lele kutok. Ki zlen azla lele coy nə, jipen anan apan asan way pə Mbərom re. ⁶ Kə sənən way pə Mbərom lele coy nə, jipen anan apan asan nga lele re. Kə sənən nga lele coy nə, səmen anan anə way

ahay fok. Kə səmen anan anà way ahay fok coy nà, zlen kawa sa zlan à nga anà Mbərom a kutok. ⁷ Ki zlen kawa sa zlan à nga à Mbərom coy nà, təren anan anà mərak ahay dō lele aya awan. Kə təren dō lele aya anà mərak ahay coy nà, asan zek à ga inde à wulen a kwanay tə dō ahay fok. ⁸ Ki gen anan way ataya matanan pac pac cəna, asan way a kwanay pə Bahay a mənuko Yesu Almasihu i təra way kəriya bay. Mer su way a Mbərom à alay a kwanay inde ataya ti zla nə pa 'am pa 'am lele. ⁹ Əna dō sa ga way ataya itəbay ata nà, tinen kawa dō huruf aya awan, tə canan anà way ahay lele kula itəbay. Mbərom kə pəsek atan anan ines a tinen ahay dukwen, tə mbədəkek anan à nga wa kwakwa coy.

¹⁰ Anga nan kutok, mərak uno ahay, gen məgala lele anga Mbərom a nga-mak ikwen aday a walay kwanay nà, anga aday kī gen matanan. Ata ki zluwen pə cəved sə pərahan azar anà winen a wa itəbay. ¹¹ Mbərom i varak ikwen cəved sa zla à bahay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu inde, i təma kwanay lele, winen dō sa tam mənuko. Bahay anahan a nə i ga inde hwiya pa sə viyviya awan.

¹² Anga nan kutok, kwa à ga nə kə sənen way ataya zle coy aday kə njihen njənan à way a kwanay sə tətakay ahay ataya inde nà, ni pərahan

ayak azar sa mak ikwen anan way ataya à sləmay inde. ¹³ A alay a nen tə sifa a mba cəna, na wa lele nə nà mak ikwen anan way ataya à sləmay inde, anga aday kə təren dō mə pədək aya hwiya. ¹⁴ Na san zle, ni mac way uno bəse coy, kawa ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu sə duko anan à alay ata, ata awan. ¹⁵ Nə rəzlen à nga wa matanan həna nà, anga aday à alay a nen inde sabay ata dukwen, way ataya tā mak ikwen ahay à nga inde hwiya.

Piyer a canan anà mazlaḅ ana Yesu Almasihu

¹⁶ A alay ata nà, mə dakak ikwen anan coy, Bahay a mənuko Yesu Almasihu a nay ahay pə daliyugo tə məgala anahan a nə kəkəməw. Ma ja matanan ata nà, mə taker 'am sə guvugo ahay bay, 'am su dō zənzen a bay re. Əna mə canan anà mazlaḅ anahan a nə tə ide a manay awan. ¹⁷ A alay ana Bəbay anahan Mbərom sə varan anan mazlaḅ məduwen ata nà, manay inde à man ata awan. Mbərom Bahay sə mazlaḅ məduwen ata, a wa: «Həna anan nà, wan uno, ləliwe uno awan. Nə taslay mível bayak a nə tə winen awan.» ¹⁸ A alay a manay à bəzlom cəncan a tatə Yesu ata nà, mə sləne dundo a ndəray ahay à mburom wa tə sləmay a manay awan.* ¹⁹ Anga nan kutok, ma san zle, way ana dō maja'am a Mbərom sa ja ataya nà, didek aya awan.

* 1:18 Ca pə Mata 17.1-5; Markus 9.2-7; Lukas 9.28-35.

Lele a nà, gen anan nga anà 'am a tinen ahay, anga tə tərak kawa uko sə lalam sa dav à luvon inde ata awan, aday, ide i saa cəde nà, jiyjay sə bəmtay, kawa sa ja nà, Almasihu, i sa dav à mivel a kwanay inde. ²⁰ Abay kə sənən way a hənə anan aday nə lele: Dowan inde saa mba apan sə dəkay anan 'am anə dō mājə'am a Mbərom ahay ta nga anahan à Deftere a Mbərom wa nà, ibay. ²¹ Anga dōwan sa ma anan 'am a Mbərom anga a zlan à nga nà, ibay. Əna Apasay Cəncan a a varan atan məgala sa ma anan 'am a Mbərom aya kutok, kawa anahan a sa jan atan ata awan.

2

Do sə tətakan anan mungwalay anà dō ahay ataya awan

¹ Kwakwa ata dəkwen nà, dō mājə'am a Mbərom mungwalay aya à wulen su dō a Mbərom ahay inde. A wulen a kwanay azanan dəkwen, miter mungwalay aya ti ga inde re. Ti lələkay zek tə akar, ti tətakan anan way mungwalay aya sə lize anan dō ahay, aday ti məman anan sə pərahan azar anà Bahay a mənuko sa tam atan ata awan. Natiya ti gəban ahay anà nga a tinen nə sariya sə lize atan bəse ata awan. ² Dō ahay bayak a ti pərahan atan azar à cəved sə sədək a tinen inde. Anga azla a tinen ata awan, dō ahay ti təra anan cəved sə dīdek à məndak.

³ Miter sə mungwalay ataya ta gan may anà way sə dō ahay tə mindel. Anga nan, ti tətakak ikwen anan nà, way mungwalay aya aday sa njad anan magwagway. Əna sariya a tinen a nə mə lavay zek a kwakwa coy. Dəcə i tan atan à nga, ti lize bəse kwayan'a.

⁴ Kwa maslay a Mbərom a sa ga ines a kwakwa ataya dəkwen, Mbərom kə julək atan cara bay, əna kə larak atan à məke inde, i ide zənzen a inde. Tinen mə dərəzl aya à man ata hus pə luvon saa gan atan sariya a tinen. ⁵ Mbərom kə mbəsakak anan daliyugo lelibay a kwakwa ata bay re, əna kə lizek anan wa dō sa ngam sə dəfan apan itəbay ataya tə a'am. Mbərom a tam wa nà, Nuhu dō sə dəkay anan dīdek a Mbərom, winen tu dō su doh anahan ahay dəkdek cuwbe.*

⁶ Mbərom ata kərtek a, kə gak anan sariya tə uko anà wulen su doh anə atə Sodoma tə Gomora.† Kə tərak atan rəba, anga aday dō sə sədək ahay fok tə ca apan, saa njad atan nə way ata re. ⁷ A alay ata ite, Mbərom a tam wa nà, Ludu, dō sə dīdek. Dō sə sədək ahay ta sak anan lirew nə bayak awan, tə anjahay a tinen a lelibay ata re. ⁸ Ludu, dō dīdek a, kə njahak à wulen a tinen, aday pac pac kə canak atan, kə slənek way a tinen a sa ga lelibay ataya fok, kə bənak anan mbiyed à mivel inde bayak awan.

* 2:5 Ca pə Laataanooji 6.1 - 7.24. † 2:6 Ca pə Laataanooji 19.24.

⁹ Natiya kutok, Bahay a mənuko Mbərom nà, a san sa tam anan dō anahan lele ataya à dāce a tinen ahay wa, aday a san sa gan nga anà dō lelibay ataya anga aday i kəta atan pə luvon sə sariya anahan re. ¹⁰ Mə zakay a nà, Mbərom i san sə kəta anan dō sa ga ubor pə way si zek ahay lelibay ataya kutok re. Tinen dukwen ti kədəy anan mazlaḅ a Mbərom.

Miter sə mungwalay ataya nà, tə jəjar itəbay. Tinen apan ti həran nga anà zek, ti kədəy anan way sə mazlaḅ ahay à bagəbaga mburom, ti gənahan atan re. ¹¹ Kwa maslay a Mbərom ahay sə zalay miter a mungwalay ataya tə məgala ataya dukwen, tə gənahan anà way a tə mazlaḅ ataya pa 'am a Mbərom à mburom bay re. ¹² Əna dō ataya nà, tə pərahak anan azar anà zlay si zek a tinen kawa way sə kiḅe ahay aday tinen mə wahay aya dukwen anga sa ban, sa vad ataya awan. Tinen apan ti gənahan anà way aday tinen a ta san bay ata awan. Mbərom i lize atan dukwen kawa way sə kiḅe aya re. ¹³ I man atan anan nà, way a tinen sa san lirew anà dō ahay ata awan. Tinen nà, tinen apan ti taslay mivel sa ga sədœk pa 'am sə dō ahay. Tinen apan ti pa way pə kərtek a tə kwanay nà, ti taslay mivel sa van nga anà dō ahay adəka. Wuna, anjahay a kwanay tə tinen ata a ga waray. ¹⁴ Ta gan may tə

mindel cəna, sə zəzor uwar ahay, ta ya nga sa ga ines itəbay re. Tinen apan ti lələk anan dō bəle aya à ḅalay a tinen inde. Mivel a tinen kə sənək anan zek tə ubor sə way ahay. Mbərom kə tahaslak atan coy. ¹⁵ Tə mbəsakak cəved dīdek a, tə slarak way a tinen à kiḅe. A man ata kutok, tə pərahan azar anà cəved ana Balama, wan ana Be'or. Dowan ata a nan sa ga sədœk cəvedabay, anga a gan may anà dala. ¹⁶ Əna Mbərom kə gafak anan 'am anà dō maja'am anahan ata awan. Bina, abay zungo nə a ja 'am bay, əna anà winen nə kə jak anan 'am kawa dō zənzen awan. A gafan 'am pə cəved sə ḅəlbəle anahan ata awan.‡

¹⁷ Dō sə tətakan anan mungwalay anà dō ahay ataya nà, tinen kawa kurok mə kuray aya ata awan, tinen kawa matapasl mad sa ḅal anan vegege, a ga iven itəbay ataya a re. Mbərom kə lavak atan anan zek ta man i ide zənzen a inde. ¹⁸ Tinen apan ti zlah awan kəray ta 'am kəriya awan, aday tinen ti ga anan mer su way tə ubor si zek sə sapat anan dō a sə gəzla nga həniniye tu dō sa san dīdek a Mbərom itəbay ataya awan. ¹⁹ Tə zlapən anà dō ataya nə ti təmay atan à ḅile wa adəka, əna tinen aya aday dukwen, ḅile sə sədœk aya awan, anga awan a kə gak apak bahay cəna, iken ḅile ana awan ata awan. ²⁰ Kak dowan a kə sənək Yesu

‡ 2:16 Ca pə Limle 22.2-35, 31.16.

Almasihu Bahay a mənuko aday dō sa tam mənuko re cəna, kə təmək à ɓalay sə way sə daliyugo ahay wa. Aday kà sak a ma pə way a lelibay ataya re, aday way ataya ta sak a ga apan bahay asa nà, à andav a inde nà, suwan anjahay anahan kwakwa ata awan. ²¹ Kak sə matanan ata nà, suwan abay tã san cəved sə dīdek ata bay, ta sa san anan aday sə mbəsak anan 'am a Mbərom, ta sa ma pə anjahay məduwer ata nà, na. ²² Way a sə təran anà dō ataya a ɗakay anan 'am sə jike aya inde nà, tinen dīdek aya awan, ta wa: «Kəla a ma pə avəne anahan, a pa anan asa.Š» Ta wa: «Gadura sə banay anan həniniye ata kà mak saa nahay à dəndələb inde maza awan.»

3

Bahay a mənuko Yesu i may ahay

¹ Car uno ahay, həna anan nà, ɗerewel uno mə slala cew a sə vindek ikwen ayak. A ɗerewel uno ataya cew a inde nà, na man ayak nà, anà 'am aday kə sənən zle coy ataya awan, anga u no sə pədek anan abayak nga a kwanay pə cəved lele awan. ² U no nà, bayiken pa 'am ana dō maja'am a Mbərom cəncan aya kwakwa ataya aday. Bayiken pa 'am a Yesu, dō sa tam dō, Bahay a mənuko, ma jak ikwen ataya re. 'Am anahan ataya nà, sə tətakak

ikwen anan nə dō maslan anahan ahay. ³ Sənen anan way inde lele aday: Pə luvon a saa ndav anan daliyugo ata nà, alay a i nay ahay, dō sa ga way sə ubor si zek ahay ti nay ahay sə mbasay pikwen. ⁴ Ti ja: «Yesu a wa i may ahay. Həna winen ahaw? Bəbay a mənuko ahay tə məcak, kə mak ahay bay. Way ahay pə daliyugo həna ɗukwen, kawa sə kwakwa ataya hwiya re. Sə mbəda həna nə maw?» ⁵ Ti ja matanan, anga ta gak anan may sə mbədek anan way inde kərtek à nga wa. Bina kwakwa Mbərom a ndakay daliyugo nə ta 'am anahan ma ja awan. A ndakay daliyugo pi zek tə a'am, aday a ray yugo ɗukwen à a'am ata wa re.* ⁶ A alay a Nuhu ɗukwen, dō sə daliyugo ahay tə lizek tə a'am a kərtek ata re.† ⁷ Mbərom a wa, daliyugo a anan ta nga mburom a həna ata təke, ti ga inde nə hus pə anà luvon a aday uko i lize atan wa ata awan. I gan atan nga hus pə luvon anahan saa ga sariya sə lize atan wa dō sə ɗəfan apan bay ataya fok.

⁸ Car uno ahay, way inde kərtek nə kə mbəɗəken anan à nga wa bay: Pə Mbərom nà, atə luvon kərtek tə ava ɗəbu (1,000) ɗukwen, tinen mende, way kərtek awan. ⁹ Dō ahay inde sə bayak nə Mbərom kà gak munok sa ga kawa anahan sa ja ata awan. Əna adəka bay, matana bay jiga awan. A ga ngatay

nə anga kwanay. A nan nə dō ahay tâ yam pə ines a tinen ahay, a nan dōwan kwa kərtek â saa lize bay. ¹⁰ Kə dəzlek pə alay a cəna, Bahay a mənuko Yesu nà, i may ahay acəkan. I may ahay nə kawa dō sə akar, aday dōwan i san luvon a bay. A alay ata kutok, dō ahay ti sləne abəbal awan bayak a à mburom, aday kərngay i lize. Uko i vak anan way sə dala mburom ahay fok: mawuzlawazl ahay, kiya, pi zek ta pac a təke. Aday way sə dala dəlon ahay tə way a azar aya fok ti lize a wa re.

¹¹ Kak way ataya ti lize matanan cukutok nà, lele a ki njihen nə kəkəməw? Gen nə way sa zlan à nga anà Mbərom awan, dəfen anan apan à Mbərom pə way ahay fok. ¹² Dəfen anan idə anà luvon anà Mbərom a saa ndav anan dāliyugo ata awan. Aday dūkwən, gen way a kwanay sa mba apan sa ga ataya awan, anga aday luvon a â hədəkey ahay bəse. Pə luvon ata nà, uko i vak anan way sə dala mburom ahay, i ndav atan nə fok, aday way a sə mburom ataya dūkwən ti vak wa zek nə fok. Awan a saa mbəsak kwa kərtek ibay. ¹³ Əna Mbərom a jak uko nà, bagəbaga mburom wiya pi zek tə dāliyugo wiya ti sləray ahay, way dīdek aya ti i njahay uda sə coy.‡ Winen ata dūkwən, way a mənuko

sa ba ata awan.

¹⁴ Anga nan kutok, car uno ahay, kak kwanay apan ki ben way a saa təra pa 'am ata cəna, təkəren anan sa ga sə məgala way a tədə sa ga ataya tə mivəl kərtek awan aday. Ata, luvon ata kə sak a dəzley ahay nà, i njadkwanay mənəna ines ahay à zay inde pa 'am a Mbərom awan. ¹⁵ Sənen anan aday, Bahay a mənuko Yesu kə gak ayak munok nà, anga a mbəsakan alay a anà dō ahay sa tam. Pol, mərak a mənuko a sə pəlay ata, kə vindek ikwən anan ayak 'am ata re. A vinde anan dūkwən tə kəlire§ a Mbərom a sə varan ata awan. ¹⁶ A dərəwel anahan ahay inde fok, kak winen apan i vinde sa ja 'am ata cəna, a ja nə matanan. Way ahay inde à dərəwel anahan ahay nə ta da 'am sə sləne wanahan. Do ma san way a bay aday tə bayak nga pə Mbərom nə cuwcew ataya, tə mbədə anan nə cara, aday tə cəved lele aya ite sabay, kawa ana tinen sa taa ga anan 'am sə Deftere a Mbərom ma ja azar aya ata re. Kawa ana tinen sa ga matanan ata nà, tinen apan ti ngəzahan ahay sariya a Mbərom anà nga a tinen aya awan.

¹⁷ Car uno ahay, kwanay nà, kə sənen anan way ataya zle coy. Anga nan, na jak ikwən na wa: Gen anan nga i zek, bina dō a sə dəfan apan anà Mbərom itəbay ataya tā

‡ 3:13 Ca pə Esaaya 65.17, 66.22. § 3:15 Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

saa ra pikwen wa saray sə
slahay kwanay i ines inde
bay, aday ata ki mbəsiken
anan cəved a kwanay lele ata,
kwanay sə tavay uda njənjən
ata awan. ¹⁸ Matanan bay,
pərihen anan azar anà Bahay
a mənuko Yesu Almasihu,
do sa tam mənuko ata awan
adəka, anga aday â zəga anan
sa gak ikwen sumor anahan,
aday ata ki zəgihen sa san
anan zek anahan a kutok.

Varuko anan mazla6
dukwen, həna, aday pa sə
viyviya awan. Amen!

**Derewel ana
Yuhana
sə vinde mama'am
awan
Adakay way pə
deftere a anan**

Derewel a anan nà, winen kawa wazo. A nan à Yuhana sə ðakan atan anan ayak way anga ðo maja'am a Mbərom mungwalay aya awan. A jan atan nà, tinen nə wan a Mbərom ahay. Anga nan, tē njahay à jiyjay a Mbərom inde, aday tē pəlay zek ahay. Aday ðukwen, tē pərahan azar anà cəved a tinen sə tətak sə pərahan azar à Mbərom ata lele kutok.

Nga sa 'am ahay

Anjahay à jiyjay a Mbərom inde (1.1 - 2.17)

Wan a Fakalaw ahay ta wan a Mbərom ahay (2.18 - 3.10)

Asan zek a Mbərom (3.11 - 4.21)

Adaf nga pə Yesu (5.1-21)

Yesu Almasihu ðo sə varan sifa anà ðo ahay

¹ Mi vindek ikwen ayak pə Yesu Almasihu, 'Am a Mbərom, ðo sə varan sifa anà ðo ahay. Winen inde nà, kwa hənà kabay daliyugo ðukwen mə ndakay a fan bay. Mə slənek 'am anahan awan, mə canak anan njøk tē ide a manay, mə zəzurok anan lele, mə lamak anan tē alay a manay awan. ² Do sa var sifa ata a kay zek uho nà, mə canak anan. Anga

nan kutok, manay apan mi ga side sə ðakak ikwen anan 'am sə sifa sa ndav bay ata awan. Sifa ata nà, abay winen pə cakay a Mbərom, Bəbay a nuko, əna hənà sifa ata kà kak umo ahay zek. ³ Way a manay sə canan tē ide a manay aday sə sləne tē sləmay a manay ataya nà, mi ðakak ikwen anan ayak à kwanay, anga aday kē jipen tē manay. Manay mə japay aya tē Bəbay Mbərom aday tē Yesu Almasihu, wan anahan. ⁴ Matanan, mə vindek ikwen ayak way anaya nà, anga aday ataslay mivel a manay à rah wa lele kutok.

Njahuko i ide jiyjay a Mbərom inde

⁵ 'Am a a manay sə sləne pə Yesu Almasihu wa ata nà, manay apan mi ðakak ikwen anan ayak hənà: Mbərom nà, winen ðo sə ide jiyjay, ide zənzen sə awan inde pə cakay anahan kwa mənjøek ibay. ⁶ Kak ða jak mənuko mə japay a tē Mbərom, aday hwiya mənuko i ide zənzen inde cəna, wita ðə gəðak mungwalay, aday mənuko pə cəved sə ðiðem sabay re. ⁷ Kak ðə njahak à jiyjay a Mbərom inde adəka, kawa winen a sə njahay i ide jiyjay inde ata nà, ata mənuko mə japay a pə kərtek a tu ðo sə jiyjay azar aya awan. Aday ti mez a Yesu wan anahan, Mbərom i pəsek uko anan ines ahay fok, ði təra ðo cəncan aya awan.

⁸ Kak ða jak mənuko mənəna ines nà, ata ðə gəðak anan mungwalay i

zek a mənuko ahay, aday dīdek inde à mənuko ibay. ⁹ Əna, kak də sənək pə ines a mənuko ahay aday də yimak apan cəna, Mbərom i pəsek uko anan, i təra mənuko do cəncan aya awan, anga winen aday nà, do dīdek awan, hwiya a ga anan way anahan sa ja ataya fok. ¹⁰ Kak da jak da gak ines bay cəna, ata də tərak anan Mbərom do sə mungwalay awan. Aday dukwen 'am anahan inde à mivél a mənuko ite sabay.

2

¹ Dəna uno ahay, nə vindek ikwen ayak way anaya nà, anga aday kī gen ines sabay. Əna, kak aday dōwan a kà gak ines dəp nà, do a mənuko inde pə cakay a Bəbay a nuko Mbərom, i mak uko zek. Dōwan ata nà, Yesu Almasihu, winen a ga ines itəbay. ² Winen kə varak anan sifa anahan anga mənuko, anga aday Mbərom à pəsek uko anan ines a nuko ahay. A var a sifa anahan aday nà, anga ines a mənuko ahay vərre bay, əna anga ines sə do ahay pə daliyugo fok.

Dəfen anan apan anà Mbərom

³ Kak də dəfak anan apan anà 'am a Mbərom tə dīdem a nà, adəfan apan a mənuko ata i dəkay anan da san Mbərom zle acəkan. ⁴ Kak dōwan kà jak «Nə san Mbərom zle» aday a dəfan apan anà 'am a Mbərom a bay cəna, ata winen do sə mungwalay, dīdek inde à winen ibay. ⁵ Aya

əna, kak dōwan kə dəfak anan apan anà 'am a Mbərom nà, tə dīdem a nə asan zek anahan anga Mbərom ma rah a à mivél inde. Da san mənuko mə jəpay a tə Mbərom nà, natiya: ⁶ Kak dōwan kə jak winen mə jəpay a tə Mbərom nà, azla anahan à təra nə kawa ana Yesu Almasihu a kutok.

⁷ Car uno ahay, way a nen sə vindek ikwen ayak həna ata nà, way wiya pə kwanay bay. Adəka bay 'am məduwer a coy, kə slənen anan kwa həna kabay. Kə slənen anan 'am ata nà, kurre, à alay a kwanay sə təma 'am a Mbərom ata awan. ⁸ Əna 'am a məduwer a nen sə vindek ikwen anan ayak ata nà, winen kawa 'am wiya awan. Kə tərak 'am dīdek a à anjahay a Yesu inde aday à anjahay a kwanay inde, anga ide zənzen winen apan i ndav, aday ide jiyjay guzgwez a kə dazlak anan sa dav uda coy.

⁹ Dōwan a kə jak winen i ide jiyjay a inde, aday cəkəbay hwiya a nan ide anà mərak ahay cəna, ata winen i ide zənzen a inde hwiya mba. ¹⁰ Əna do sə pəlay mərak ahay nà, winen i ide jiyjay inde kutok, aday way sə zluwe anan à cəved wa dukwen, inde à winen ibay re. ¹¹ Aday do sa nan ide à mərak ahay ite nà, winen i ide zənzen inde, winen apan i jəjay uda awan. A san i zla ahaw bay, anga ide zənzen kə hurfok anan.

Kə wihen ubor pə way sə daliyugo ahay bay

12 Dəna uno ahay, ni vindek ikwen ayak həna, bina Mbərom kə pəsek ikwen anan ines ahay anga sləmay a Yesu Almasihu.

13 Məcəf ahay, ni vindek ikwen ayak həna nà, anga kwanay kə sənən dōwan a aday winen inde kwa pə dālen a wa ata awan.

Njavar ahay, ni vindek ikwen ayak həna nà, anga kwanay nə kə mbisen pə Fakalaw.

14 Dəna uno ahay, nə vindek ikwen ayak nà, anga kə sənən ahay Mbərom, Bəbay a mənuko.

Məcəf ahay, nə vindek ikwen ayak nà, anga kwanay kə sənən dōwan aday winen inde kwa pə dālen a wa ata awan.

Njavar ahay, nə vindek ikwen ayak nà, anga kwanay məgala aya awan, 'am a Mbərom inde à mível a kwanay, aday kwanay kə mbisen ahay pə Fakalaw coy.

15 Kə wihe ubor pə anjahay su dō sə daliyugo ahay bay, aday pə way sə daliyugo aya bay re. Kak dōwan a kə wahak ubor pə way ataya nà, i pəlay Bəbay a nuko Mbərom sabay. 16 Anga anjahay sə daliyugo aday nà, natiya: Dō ahay ta ga nə way sə ubor si zek a tinen ahay. Tə canak anan à way cəna, a nan atan sa njad anan. Tə njadak anan

coy dukwen, ti gan anan ti zek anà dō a azar aya kutok. Way matana ataya nà, ta nay ahay à Bəbay a nuko Mbərom wa bay. Wita, way sə daliyugo ahay adəka kutok.

17 Kə sənən apan zle, daliyugo nà, i ndav, pi zek tə way sə dō ahay sa ga apan ubor ataya təke fok. Əna dō sa ga way sa zlan à nga à Mbərom nà, i njahay tə sifa a pa sə viyviya awan.

Bənen nga a kwanay pu dō manide a Yesu ahay wa

18 Dəna uno ahay, daliyugo nà, i ndav bəse coy! Kə slənen sa jəka dō manide a Yesu inde i i nay ahay. Aday həna, dō manide ahay bayak a tinen inde ta nak ahay coy. Anga nan, da san zle, daliyugo i ndav bəse kutok.

19 Dō manide ataya nà, abay tinen inde à wulen a mənuko, əna tinen dō a mənuko ahay tə didem aya bay. Anga nan, tə mbəsakak mənuko. Abay à ga nə tinen dō a mənuko ahay tə didem aya nà, ti mbəsak mənuko bay. Ana tinen a sə mbəsak mənuko ata nà, a dəkay anan abay tinen dō a mənuko ahay bay wanahan.

20 Kwanay adəka nà, Yesu Almasihu kə varak ikwen Apasay Cəncan awan. Aday həna, kwanay a fok kə sənən didem sə way ahay zle coy.

21 Nə vindek ikwen ayak həna nà, anga sa jəka kə sənən didem bay ata dāw? A'ay, nə vindek ikwen ayak adəka nà, anga kə sənən didem zle coy ata awan. Aday kə sənən zle re, mungwalay nà,

a nay à dídém wa kula itəbay.
²² Do sə mungwalay aday nà, wayaw? Do sə mungwalay nà, dōwan a sa jəka, Yesu nə winen Almasihu bay ata awan. Winen nà, dō manide ana Yesu Almasihu. A ngam Bəbay Mbərom bay, aday a ngam Yesu wan anahan bay re. ²³ Kak dōwan a kə ngəmak Yesu winen Wan a Mbərom bay nà, a san bay nà, zek a Bəbay Mbərom awan. Aday dō sə təma Yesu winen Wan a Mbərom ite nà, a san nə zek a Bəbay Mbərom awan kutok.

²⁴ Kwanay nà, 'am a kwanay sə sləne kurre ataya nə, tē njahay à mível a kwanay inde. Kak 'am ataya inde à mível a kwanay inde cəna, kwanay dukwen mə japay aya tə Wan a Mbərom, aday tə Bəbay Mbərom a re. ²⁵ Aday dukwen, Yesu Almasihu a kə zlapak uko anan tə awan a inde. Way anahan a sə zlapak uko anan ata nà, anjad sifa sa ndav bay ata awan.

²⁶ Nə vindek ikwen ayak way anaya nà, anga aday kə bənen nga a kwanay pu dō sa njak kwanay ahay wa. ²⁷ Kwanay nà, Apasay a Yesu sə varak ikwen ata, inde à kwanay inde. Anga nan, ki gen anan may anà dō hinen sə dakak ikwen anan awan sabay. Apasay Cəncan ata i dakak ikwen anan way ahay fok. Aday dukwen way anahan sə dakak ikwen anan ataya nà, dídém aya awan, mungwalay uda ibay. Natiya awan, njihen kwanay mə japay aya tə Yesu Almasihu,

kawa Apasay anahan sə dakak ikwen anan ata awan.

²⁸ Matanan, dəna uno ahay, njihen kwanay mə japay aya tə Yesu Almasihu hwiya, anga aday, pə luvon anahan saa may ata nà, dī jəjar bay, waray i gak uko pa 'am anahan sabay re. ²⁹ Kə sənən apan zle, Yesu Almasihu nà, winen dō didek awan. Matanan, kuwaya dōwan a a ga nà, way didek a cəna, winen wan a Mbərom.

3

Wan a Mbərom ahay

¹ Cen apan aday, Mbərom a pəlay mənuko tə mindel hus a sə ngamak uko wan anahan ahay. Anga nan, mənuko wan anahan ahay tə didek a acəkan! Do sə daliyugo ahay ta san mənuko bay. Ta san Bəbay Mbərom bay, aday ta mba apan sa san mənuko wan anahan ahay bay re. ² Car uno ahay, həna nà, mənuko wan a Mbərom ahay. Aday dī i təra azanan pa 'am kəkəməw nà, dā san fan bay. Əna dā san zle, Yesu kə sak a may cəna, dī təra kawa winen awan, anga dī i canan azanan njək tə ide a mənuko nà, winen a uwek wanahan. ³ Dōwan a nà, winen apan i dəfan ide anà amay a Yesu Almasihu cəna, i gan nga anà zek à cəfan'a inde, anga Yesu winen dō cəncan awan.

⁴ Kuwaya dōwan a kə gak ines cəna, a vəze nə pə Mbərom, anga aga ines nà, avəze pə Mbərom awan. ⁵ Əna kə sənən apan zle, Yesu kə

nak sa naa pøse anan ines pø do ahay wa. Aday winen a nà, ines inde apan kwa mənjøek itəbay. ⁶ Anga nan kutok, do mə japay a tə winen ataya nà, ti pərahan azar sa ga ines sabay. Aday do sə pərahan azar sa ga ines cəna, kula kə canak anan itəbay, kə sənək anan itəbay re.

⁷ Dəna uno ahay, bənen nga a kwanay pu do saa njak kwanay ahay wa. Do sa ta ga way didek aya nà, winen do didek awan, kawa Yesu winen do didek a ata awan. ⁸ Aday do sa ta ga ines ahay nà, winen do ana Fakalaw, anga kwa pa sə adazlan ana daliyugo wa nà, Fakalaw winen do sa ga ines way anahan. Anga nan kutok, Yesu a nay ahay nà, sa naa lize anan wa mer su way ana Fakalaw ataya awan. ⁹ Matanan, kuwaya dōwan a winen wan a Mbərom cəna, i pərahan azar sa ga ines sabay, anga 'am a Mbərom sa var ata nà, winen mə njahay a à mivəl anahan inde kawa zahav. I mba apan sa ga ines sabay, anga winen nà, kə tərak wan a Mbərom. ¹⁰ Natiya awan, dī mba apan sə gəzlan alay pi zek wa anà wan a Mbərom ahay tə ana Fakalaw ahay nə kəkəməw? Do sa ga way didek a bay nà, winen wan a Mbərom bay. Aday do sə pəlay mərak ahay bay dukwen, winen wan a Mbərom bay re.

Asan zek su do a Yesu ahay

* **3:12** Ca pə Laataanooji 4.8.

¹¹ Matanan, 'am a kwanay a sə sləne kurre ata nà, həna: Sənen zek ahay. ¹² Kə sənən apan zle, Kaynu kə vədak anan mərak anahan Abel bəskol.* A vad anan nà, anga mer su way ana Abel nə lele, aday mbala anahan a bugol nə lelibay ata awan. Matanan, dē təra kawa Kaynu bay. Winen nə do ana Fakalaw.

¹³ Mərak uno ahay, do sə daliyugo ahay tinen apan ti nakikwen ide nà, àgakikwen masuwayan bay. ¹⁴ Ana mənuko sə pəlay mərak ahay ata nà, a dəkay anan, də takasak ahay à amac wa, dā zlak à sifa inde. Əna do sə pəlay mərak ahay itəbay ata nà, winen kə mbədəkek ayak à amac inde vədəkka hwiya. ¹⁵ Do sa nan ide anà mərak ahay nà, winen do sa vad nga su do re. Aday kə sənən apan zle, do sa vad nga su do nà, sifa sa ndav bay ata inde à winen ibay. ¹⁶ Asan zek nà, awan a məw? Way ata, dā san a zle, bina Yesu kə varak anan sifa anahan anga mənuko. Matanan, mənuko dukwen, varuko anan sifa a mənuko ahay anga mərak ahay ite re. ¹⁷ Izəne do inde à wulen a kwanay winen zlile awan. Hinahibay kə canak anan anà mərak anahan à dəcə inde, aday kə mak anan zek bay nà, ata asan zek a Mbərom inde à mivəl anahan acəkan dāw? ¹⁸ Dəna uno ahay, dē pəlay do ahay ta 'am vərre bay. Əna kuko atan anan asan zek a mənuko anà do ahay ta sa

man atan zek tə dīdek awan.

¹⁹ Kak dā gak matanan nā, dī san mənuko nə dō sə dīdem ahay. Ata dī mba apan sə tavay pa 'am ana Mbərom, ajəjar inde sabay. ²⁰ Kwa abay ā ga nā, mivel a mənuko winen apan i mak uko anan mungok təkede nā, dā san zle, Mbərom nə winen məduwen awan, a zalay mivel a mənuko ahay. Aday a san way a mənuko sa ga ahay zle fok. ²¹ Car uno ahay, kak mivel a mənuko kà mak uko anan mungok pə awan ibay nā, ata dī mba apan sə tavan pa 'am à Mbərom, ajəjar inde sabay. ²² Aday way a mənuko saa cəce panan ataya fok, i varak uko anan, anga mənuko apan dī dəfan apan anà 'am anahan ahay ta sa ga nə way sa zlan à nga anà winen ahay kutok. ²³ Ihe, 'am a Mbərom sa jak uko ata nā, hənə: Dəfuko nga pə sləmay a Yesu Almasihu wan anahan, aday sənuko zek à wulen a mənuko ahay inde lele, kawa anahan sa jak uko ata awan. ²⁴ Aday dōwan a kə dəfak anan apan anà 'am a Mbərom ma ja ataya nā, winen kə japak tə Mbərom, aday Mbərom kə japak tə winen kutok re. Aday dī san Mbərom kə japak tə mənuko nā, anga Apasay anahan a sə varak uko ata awan.

4

Agəzla anan dō a Yesu ahay pi zek wa tə ana Fakalaw ahay

¹ Car uno ahay, kà sa dəfen nga pa 'am su dō sa jəka:

«Manay nā, Apasay a Mbərom inde à mivel a manay ahay» ataya fok bay. Əna, bənen nga a kwanay pə tinen wa adəka bugol nə lele. Cen patan wa mazan aday. Kak Apasay a Mbərom inde à mivel a tinen ahay acəkan, kabay awan inde à mivel a tinen ahay ibay cəna, sənən atan aday. Na ja matanan ata nā, anga dō maja'am mungwalay aya inde hənə bayak a kwa aha fok. ² Natiya, hənə ki sənən atan dō sa jəka Apasay a Mbərom inde à mivel a tinen ataya nə kəkəməw? Ki sənən atan aday nā, pa 'am a tinen aya wa. Dōwan a kə jak, Yesu Almasihu a dazay ahay à mburom wa, kə tərak dō tə sluwed si zek a nā, ata winen Apasay a Mbərom inde à mivel anahan acəkan. ³ Əna dō sa ngam sa ja matana itəbay ataya nā, Apasay a Mbərom inde à mivel a tinen itəbay. Aday tinen nā, apasay ana dō manidə a Yesu inde à mivel a tinen ahay. Kwanay nā, kə sənən pa 'am ata zle coy. Dō manidə a Yesu ata, i nay ahay mba, əna hənə ata dūkwən, winen inde pə daliyugo coy.

⁴ Dəna uno ahay, kwanay nā, wan a Mbərom ahay, aday kə pəken atan waray ĩ idə anà dō maja'am mungwalay ataya awan. Kə pəken atan waray ĩ idə inde nā, anga Apasay a Mbərom a à mivel a kwanay inde ata, a zalan atan məgala à nga wa anà apasay ana dō manidə winen pə daliyugo hənə ata awan. ⁵ Dō maja'am mungwalay

ataya nà, tinen dō sə daliyugo ahay. Ta ja nà, 'am su dō sə daliyugo ahay, aday dō sə daliyugo ahay tinen apan ti slənen atan anan 'am a tinen ahay lele. ⁶ Mənuکو bugol nà, wan a Mbərom ahay. Aday dō sa san Mbərom nà, a pak sləmay pa 'am a mənuko. Əna dō sa san Mbərom bay ahay nà, ti slənek uko anan 'am a mənuko ahay itəbay. Matana awan, dī mba apan sə gəzlan alay pi zek wa anà Apasay a Mbərom, tə apasay ana Fakalaw a kutok.

Asan zek a Mbərom

⁷ Car uno ahay, pəluko zek ahay lele, anga asan zek a aday nà, way a Mbərom. Dowan a kə pəlak dō nà, winen wan a Mbərom, aday a san Mbərom zle re. ⁸ Dowan a aday a pəlay dō itəbay ata nà, winen a san Mbərom bay. Anga Mbərom nà, winen asan zek. ⁹ Winen a a kak uko anan ahay asan zek anahan a aday nà, kəkəməw? A kak uko anan ahay nà, natiya: A slənay anan ahay Wan anahan mənduwel a pə daliyugo, anga aday dā njad anan sifa ta Wan ata awan. ¹⁰ Asan zek a nà, awan a maw? Asan zek a nà: Mənuko dā lah sə pəlay Mbərom pa 'am bay, əna Mbərom a lah sə pəlay mənuko bugol. A slənay anan ahay Wan anahan, aday Wan ata kə varak anan sifa anahan anga sə pəsek uko anan ines a mənuko ahay.

¹¹ Car uno ahay, Mbərom kə pəlak nuko. Matana nà, mənuko dukwen pəluko zek

ahay lele ite. ¹² Mbərom a nà, kula dōwan kə canak anan bay. Əna kak də pəlak zek ahay nà, wita a dəkay anan nə Mbərom winen inde à mivəl a mənuko ahay inde. Ata, asan zek ana Mbərom a à mivəl a mənuko inde ata, kə gak mer su way kawa sa zlan à nga anà Mbərom awan.

¹³ Mbərom kə varak uko ahay Apasay anahan. Anga nan həna dā san zle, winen kə japak tə mənuko, aday mənuko dukwen də japak tə winen ite re. ¹⁴ Bəbay a nuko Mbərom kə slənək anan ahay wan anahan pə daliyugo, sa naa tam anan dō ahay. Manay nà, mə canak anan, aday ma jak ikwen anan ayak həna tə dīdem a nà, 'am ata awan. ¹⁵ Dowan a kə jak Yesu nà, Wan a Mbərom acəkan nà, ata Mbərom kə japak tə winen aday winen dukwen kə japak tə Mbərom a ite re. ¹⁶ Manay ma san zle, Mbərom nà, asan zek. Mə dəfak nga pə asan zek anahan ata awan.

Natiya, asan zek nà, way a Mbərom. Do sa san dō nà, winen kə japak tə Mbərom, aday Mbərom kə japak tə winen a ite re. ¹⁷ Kak asan zek a Mbərom a à mənuko inde ata, kə gak mer su way tə dīdem a nà, ata pə luvon anahan saa gak uko sariya ata nə dī jəjar sabay. Dī jəjar sabay ata nà, angamaw? Anga anjahay a mənuko həna pə daliyugo ata nà, winen kawa anjahay ana Yesu Almasihu awan. ¹⁸ Kak asan zek a Mbərom winen à mivəl a mənuko inde nà, ajəjar i njad uda man sabay.

Anga kak asan zek a à mível a mənuko inde ata kà gak mer su way tə dīdem a nà, i rəzlay anan ahay ajəjar à mível wa. Bina, way sə jəjar anan dō nà, sariya a Mbərom. Natiya kutok, dō kà sak a jəjar nà, ata anga asan zek a Mbərom a à winen inde ata dūkwen, kə ndəvak anan mer su way anahan fan bay.

¹⁹ Mənuko də pəlay dō nà, anga Mbərom a kə lahak sə pəlay mənuko pa 'am aday. ²⁰ Dowan a kà jak: «Nə pəlay Mbərom» aday cəkəbay winen apan i nan idə anà mərak ahay nà, ata a gad mungwalay. Anga, a canan anà mərak anahan zle, Mbərom nà, kula kə canak anan itəbay. Kə pəlak a mərak anahan a aday a canan zle ata bay nà, i jəka a pəlay Mbərom nə kəkəməw? ²¹ Aday asa, Yesu a jak uko nà: Dowan a kə pəlak Mbərom nà, təktek i pəlay mərak ahay re.

5

Adafnga pə Yesu Almasihu, Wan a Mbərom

¹ Kuwaya kə dəfak nga pə Yesu, winen Almasihu nà, dōwan ata kə tərak wan ana Mbərom coy. Dowan a kə pəlak anan Bəbay Mbərom nà, i pəlay anan wan anahan ahay re. ² Di san sa jəka, də pəlay wan ana Mbərom ahay nə kəkəməw? Di san anan ta sə pəlay Mbərom, aday ta sə dəfan apan anà 'am anahan ahay. ³ Apəlay Mbərom a aday nà, adəfan apan anà 'am anahan aya awan. Adəfan

apan anà 'am anahan aya dūkwen, a da 'am bay, ⁴ anga dō kə tərak wan a Mbərom nà, məgala anahan inde sə mbasay pə way sə daliyugo ahay. Di mba apan sə mbasay pə way sə daliyugo aya nà, anga də dəfak nga pə Yesu Almasihu ata awan. ⁵ Saa mba apan sə mbasay pə way sə daliyugo a aday nə wayaw? Saa mba apan kərtek nà, si dō sa daf nga pə Yesu aday kə sənək anan winen nə Wan a Mbərom a re ata awan.

Way ahay sə dəkay anan Yesu nə Wan a Mbərom ata awan

⁶ Yesu Almasihu a nay nà, tə a'am sə baptisma anahan, aday tə mez sə amac anahan. A nay tə a'am sə baptisma cəna coy bay, əna tə a'am sə baptisma anahan aday tə mez sə amac anahan re. Aday sə side dīdek sə way ataya nà, Apasay a Mbərom awan, anga Apasay ata nà, a dəkay anan nə dīdek sə way ahay. ⁷ Way ahay inde həna maakan nà, tə dəkay anan nà, Yesu, winen Wan a Mbərom. ⁸ Way a maakan ataya nə həna: Apasay a Mbərom, a'am, aday mez. Aday dūkwen, maakan a tinen a fok, 'am a tinen a nə kərtek. ⁹ Do ahay ta gak uko side dūkwen nà, dā daf apan nga re. Aday side a Mbərom sa ga nà, a zalay sə dō ahay adəka bugol bidaw? Aday sa ga side pə Wan anahan nà, zek a Mbərom awan. ¹⁰ Dowan kə dəfak nga pa Wan a Mbərom nà, kə təmahak side a Mbərom à

mivel anahan inde. Dowan a kà tàmahak side a Mbərom bay cəna, ata pə winen nà, Mbərom nə dō sə mungwalay, anga dōwan ata kà tàmahak side a Mbərom sa ga pə Wan anahan ata bay. ¹¹ Side ata nà, həna: Mbərom kà varak uko sifa sa ndav bay ata tə alay a wan anahan. ¹² Dowan kà tàmahak Wan a Mbərom nà, kà njadak sifa ata awan. Aday dōwan a kà tàmahak anan bay ite nà, kà njadak sifa ata bay.

Sifa sa ndav bay ata awan

¹³ Nə vindek ikwen ayak 'am a anan nà, anà kwanay dō sa daf nga pa Wan a Mbərom ataya awan. Nə vindek ikwen ayak, anga aday kə sənən tə dīdek a nà, kwanay kə njiden sifa sa ndav bay ata coy. ¹⁴ Di ga amboh pa 'am a Mbərom nà, də jəjar bay, anga dā san zle, kak də cəcihen way pə Mbərom wa kawa sa zlan à nga à winen a nà, i slənek uko anan. ¹⁵ Aday kak dā san apan zle, way a mənuko sə cəce panan ataya, i slənek uko anan nà, dā san zle, i varak uko anan way a nuko sə cəce panan ataya fok acəkan.

¹⁶ Kak dōwan a kə canak anan anà mərak anahan inde winen apan i ga ines, aday ines ata i zla anan à amac inde bay nà, à ga amboh anga winen. Ata Mbərom i varan sifa anà mərak anahan ata kutok. I ga amboh nà, anga ines a aday i zla anan dō ahay à amac inde bay ata dəkdek. Na ja matana ata nà, anga ines hinen inde nə a zla anan

dō ahay à amac inde. Əna na jak gen amboh anga ines ata bay. ¹⁷ Asəder a wura wura fok cəna, ines. Əna ines ahay fok nà, ta zla anan dō à amac inde bay.

¹⁸ Da san apan zle, dō kə tərak wan ana Mbərom nà, i pərahan azar sa ga ines ahay sabay, anga Yesu, Wan a Mbərom, winen apan i ba anan. Natiya Fakalaw dukwen i mba apan sə fakan alay sabay re.

¹⁹ Da san apan zle hwiya, mənuko nà, wan a Mbərom ahay, aday dō sə daliyugo ahay fok nà, tinen à alay ana Fakalaw inde mba. ²⁰ Da san apan zle hwiya re, Wan a Mbərom kə nak ahay, kə varak uko məgala sa san anan Mbərom, winen dō dīdek awan. Natiya, Mbərom nà, dō dīdek awan, də tərak dō anahan ahay bina də japak tə Wan anahan Yesu Almasihu. Yesu nà, winen nə Mbərom a dīdek awan, winen dō sa var sifa sa ndav bay ata re.

²¹ Dəna uno ahay, bənen nga a kwanay pə pəra ahay wa.

**Derewel ana
Yuhana
sə vinde mə slala
cew awan
Adakay way pə
deftere a anan**

Yuhana a vinden ayak derewel a anan nà, anà dō a Yesu ahay à egliz a inde. A varan atan mægala sə pəlay zek ahay à wulen a tinen inde, aday a dakan atan anan dō sə mungwalay ahay tinen inde à wulen a tinen.

Nga sa 'am ahay

Aja 'am (1-3)

Adəfan apan anà didek (4-13)

Yuhana a jan 'am anà dō sə egliz ahay

¹ Nen Yuhana dō maced awan, nə vindek ayak anakiken, uwar a Mbərom sə walay anan ata, aday anà gwaslay anak a nen sə pəlay atan tə didek a ataya re. Sə pəlay kwanay nə nen dəkdek bay, əna dō sa san didek a Mbərom ahay fok, tə pəlay kwanay re. ² Nə pəlay kwanay aday nà, anga didek ata winen à mivél a nuko inde həna, aday i njahay uda sə coy.

³ Bəbay a nuko Mbərom tə Yesu Almasihu, wan anahan, tã gak uko sumor a tinen, dā gan atan i zek wa lele, tē varak uko anjahay zay. Way ataya ti tərak uko anà mənuko dō sə pərahan azar anà didek a Mbərom, tə asan zek anahan ata awan.

Sənen zek ahay lele

⁴ Nə taslak mivél bayak a tə mindel, anga nə slənek sa jəka gwaslay anak ahay inde əngal nə tə pərahan azar anà didek a Mbərom, kawa ana Mbərom sa jak uko ata awan.

⁵ Matanan kutok mazar uno, way a nen sə vindek ayak həna ata nà, way wiya pə iken bay. Kə slənek anan kwa həna kabay. Na ja nà, 'am kərtek a hwiya: Sənuke zek ahay. ⁶ Da gak matanan cəna, a nan sa ja nə dē dəfak anan apan anà 'am a Mbərom a mə baslay ataya kutok, anga Mbərom a ja nà: «Sənen zek ahay lele.» Wita nə 'am a kwanay sə sləne kurre ata awan.

Do sə tətak anan way mungwalay aya awan

⁷ Na ja matanan ata nà, anga dō sə mungwalay ahay inde həna pə daliyugo bayak awan. Tinen tə ngəmak 'am a sa jəka Yesu Almasihu nà, kə tərak dō zənzen a acəkan ata itəbay. Do matanan ataya nà, tinen dō sə mungwalay ahay, aday dō manidə ana Yesu ahay kutok. ⁸ Anga nan kutok, na wa, gen anan nga anà zek lele. Bina ki sa lizen anan magwagway si mer su way a manay à wulen a kwanay ata awan. Abay ki ben sə təma nə magwagway a kwanay ahay ite asanaw?

⁹ Sənen anan aday nà, kak dowan a kə pərahak anan azar anà atətak way ana Almasihu sə tətakak uko anan ata bay, aday kə zluwek pə cəved anahan wa nà, winen

kè japak tə Mbərom a bay. Əna dō aday winen nə pac pac a pərahan azar anà cəved sə atətak way ana Almasihu nà, winen kè japak tə Mbərom aday tə wan anahan Yesu Almasihu a re.

¹⁰ Dowan a kà sak a zlak ayak əga kwanay aday a đakak ikwen anan nə atətak way mbala Almasihu bay cəna, kə təmihen anan əga kwanay bay. Kà sa viren anan alay anga sa jan 'am a bay jiga awan. ¹¹ Anga dōwan a kà sak a jan 'am cəna, ata tə japak tə winen à huwan anahan a sa ga ata inde re.

Andav sa 'am ahay

¹² Way ahay inde bayak a uno sa jak ikwen ayak. Əna u no sə vinde anan avavinde à đerewel inde bay. U no adəka həna nà, sa zlak ayak əga kwanay awan. Ata dī ja anan 'am ata ĭ ide inde ĭ ide inde, aday ata ataslay mível a mənuko ahay tá rah wa lele.

¹³ Do sə egliz a Mbərom sə walay anan à man a anan anaya ta jak anak ayak 'am.

**Derewel ana
Yuhana
sə vinde mə slala
maakan awan
Adakay way pə
deftere a anan**

Yuhana a vinde derewel a anan nà, anà car anahan inde tə ngaman Gayus, winen dō sə lavan nga anà egliz. A vinden ayak nà, anga dōwan a inde tə ngaman Diyotrefes, winen apan i gəzla dō ahay pi zek wa à egliz inde.

Nga sa 'am ahay

Aja 'am (1-2)

*Atə Diyotrefes tə Demetriyus
(3-15)*

*Yuhana a jan 'am anà
Gayus*

¹ Nen Yuhana dō məced awan, nə vindek ayak anakiken Gayus, iken car uno, nen sə pəlay tə dīdek ata awan.

² Car uno, na ga amboh nà, way ahay fok tā zlak lele aday kə njahay iken gədan a hwiya, kawa mivél anak pa 'am a Mbərom nə zay ata awan.

*Yuhana a həran nga anà
Gayus*

³ Nə taslak mivél tə iken bayan a anga mərək ahay ta taa nay, tu jo nà, 'am anak awan. Tu jo nà, kə rəzlek anan ahay à nga wa lele sə tavay pə dīdek wana-han. Aday həna dukwen iken apan ki rəzlen à nga wa hwiya matana re. ⁴ Nə slənek gwaslay uno ahay tinen mə

tavay aya à cəved sə dīdek inde cəna, a tuslo anan mivél, abay awan a saa tuslo anan mivél sə zalay way ata nà, inde sabay.

⁵ Car uno, iken kə rəzlen à nga wa anà 'am sa man zek anà mərək ahay lele tə mindel. Kwa à ga nà, ka san mərək ataya bay dukwen, ka man atan zek re. ⁶ Dō a iken sa man atan zek ataya ta nay ike à man a anan, tə təkərek 'am sə asan zek anak ata anà mərək ahay à man a ana awan. Həna ata dukwen, man atan zek tə dala sə cəved, kawa sa zlan à nga a Mbərom. ⁷ Tə slabak agay wa nà, anga mer su way ana Yesu Almasihu. Ta zla nə mənjenja sə təma way pu dō sə pəra ahay wa. ⁸ Anga nan kutok, mənuko dō ana Yesu Almasihu aya nà, təmahuko anan dō matana ataya nə lele. Ata kutok i təra dā ga mer su way pə kərtek a tə tinen anga dīdek a Mbərom.

Atə Diyotrefes tə Demetriyus

⁹ Nə vindek anan ayak derewel anà dō a Yesu ahay àga iken ata hinen inde, əna Diyotrefes, dō sə pəlay cəved sə təra dō məduwen ata, winen a nan sə sləne 'am uno itəbay. ¹⁰ Anga nan, na sak a zlak ayak nà, ni dəkay anan way anahan a sa ga lelibay ataya fok, kawa anahan a sa gad upo mungwalay ataya awan nà, na. Way ata adəka cəna coy bay, a ngam sə təma mərək ahay àga winen itəbay re. Aday winen apan i gafan 'am anà dō aday tinen ta ga lele sə təma mərək ahay àga

tinén ataya asa. Aday a razl atan à wulen sà dō ahay wa.

¹¹ Car uno, kē pərahan azar anà azla su dō huwan aya ata bay, əna pərahan azar həna adəka nà, anà azla su dō lele aya awan, anga dō sa ga way lele aya nə tinen wan a Mbərom ahay. Aday dō sa taa ga nə way sə huwan ahay ite dukwen, tinen tə sənək Mbərom bay.

¹² Demetriyus ite nà, kuwaya a həran nga. Azla anahan dīdek ata dukwen a həran nga re. Manay dukwen, mə həran nga nə matana awan. Aday ka san zle, ma ja nà, 'am dīdek aya awan.

Andav sa 'am ahay

¹³ Way ahay inde bayak a u no sa jak ikwen ayak. Əna u no sə vinde anan avavinde à dərəwel inde bay. ¹⁴ U no adəka nà, nê canək həna bəse. Kak i ga zek nà, ata dī ja anan 'am ata ĭ idē inde ĭ idē inde kutok.

¹⁵ Zay a Mbərom â tərək. Car anak a sa man a anan ataya ta jak anak ayak 'am lele fok. Jan 'am anà car a mənuko ahay fok kərtek tə kərtek.

**Derewel ana
Yuda
sə vinde ata awan
Adakay way pə
deftere a anan**

Yuda a vinde derewel a anan nà, anga dō sə tətak way mungwalay aya tinen inde à wulen ana dō a Yesu ahay. Miter a mungwalay ataya ta ja nà, dō zənzen a i mba apan sa ga ines kawa sa nan, anga Mbərom i pəsen anan. Yuda a dakan atan anan ayak wurwer sə tavan anà dō sə mungwalay ataya awan.

Nga sa 'am ahay

Aja 'am (1-2)

Wurwer sə tavan anà dō sə mungwalay ahay (3-25)

Aja 'am

¹ Sə vindek ikwen ayak derewel a anan nà, nen Yuda. Nen dō si mer su way ana Yesu Almasihu, aday nen mərak ana Yakuba re. Nə vindek ikwen ayak nà, anà kwanay dō a Mbərom sə ngamay ataya awan. Aday dukwen Mbərom, Bəbay a nuko, a pəlay kwanay, winen apan i ba kwanay anga Yesu Almasihu. ² Mbərom à zəga anan sa gak ikwen sumor, sə varak ikwen zay anahan aday à zəgahak ikwen anan asan zek anahan re.

Sariya pu dō sə tətakan anan 'am sə mungwalay anà dō ahay

³ Mərak uno ahay, abay na gak anan may sə vindek ikwen ayak pa 'am sə sifa a mənuko sa njad ata nà, kwa həna kabay. Əna bəlaray kə njahak upo həna sə vindek ikwen ayak tə guzgozl a kutok. Anga u no sə varak ikwen ayak məgala sə rəzlen à nga wa anà way a mənuko sa daf apan nga ata awan. Way a mənuko sa daf apan nga ata nà, 6a Mbərom kə varak anan anan anà dō anahan ahay sə coy.

⁴ Nə vindek ikwen ayak tə guzgozl ata nà, anga dō sa san Mbərom bay ahay tə ləlakak ayak zek à wulen a kwanay inde. Tinen apan ti nes anan 'am sə sumor a Mbərom sa ga anga dō ahay ata awan. Ta jan anà dō ahay nà, Mbərom kə varak uko cəved sa ga ines kawa ana mənuko sa gan may. Aday dō ataya dukwen, tə mbəsakak sə bənan à 'am wa anà Yesu Almasihu, winen kərtek Bahay a mənuko ata re. Deftere a Mbərom kà jak pə sariya a tinen a kwakwa coy.

⁵ Natiya kutok, u no bayiken pə way aya həna nen apan ni mak ikwen anan ayak à sləmay inde ata aday. Kwakwa ata nà, 6a Mbərom kə təmak anan ahay dō sə Isəra'ila ahay à Misra wa bidaw? Əna pə də6a anahan a wa dukwen, Mbərom a kə lizek anan azar su dō a tinen aya awan, anga tə təmahak 'am anahan sabay.*
⁶ Ənga, bayiken pə maslay a

* 1:5 Ca pə Limle 14.

Mbərom ahay aday re. Azar a tinen aya tə jənan pa 'am à Mbərom, tə dəfak anan apan anà Mbərom sabay. Aday maslay a Mbərom ataya, tə mbəsakak ayak man sə njahay a tinen lele ata awan. Natiya awan, Mbərom kə dərzlak atan mə jaway aya ĩ idé zənzen a inde. Aday tinen apan ti ba luvon a Mbərom saa gan atan sariya pə luvon ana daliyugo saa ndav ata awan. ⁷ Asa, bayiken pə ləbara sə Sodoma tə Gomora aday tə wulen su doh a sa mban atan ataya awan aday.† Do sə wulen su doh ataya ta ga nə way lelibay aya kawa maslay a Mbərom ataya re. Tinen aday nà, tə nahay nə tə do ahay so, aday kawa do zənzen aya sabay re. Anga nan, Mbərom kə lizek atan tə uko. Natiya, à alay a daliyugo i ndav nà, i təra matanan re. Mbərom i gan sariya anà do ahay tə uko sə mbacay itəbay ata awan.

⁸ Matana awan, do sə ləlakak ayak zek à wulen a kwanay inde ataya, ta ga dukwen way lelibay aya kawa su do ataya re. Cən sə zəbay lelibay aya winen apan i zəban atan. Anga nan, ta ga nà, way sə ubor si zek a tinen ahay. Tə kədəy anan məgala a Mbərom, aday tinen apan ti gənanhan anà maslay a Mbərom ahay re. ⁹ Minje nà, do sə lavan nga anà maslay a Mbərom ahay

inde tə ngaman Mikayel, winen dukwen kə gak kawa ana tinen ata bay re asanaw? Kwakwa ata nà, tə tere tə Fakalaw pə məsinde a Musa, saa gəba anan nə wayaw ata awan.‡ Aya əna, Mikayel kə ngəmak sə gənanhan anga sa gan sariya anà Fakalaw bay re. A jan adəka nà: «Mbərom à gak sariya anahan!» cəna coy. ¹⁰ Aka aday do a ataya ta ma nga adəka nə sə gənanhan anà way a aday tinen a ta san bay ataya awan. Tinen nà, kawa way sə kiβe ahay ta san awan bay. Ta ga nà, way sa zlan à nga anà sluwed si zek a tinen ahay vərre. Way ataya ti man atan zek nà, sə lize atan sə coy awan.

¹¹ Wawayah! Alize wura a tinen ata anaw? Wuna wuna! Ta mba apan sa ba anan nga a tinen pə ines ahay wa bay, kawa Kaynu ata re.§ Tə njəkak anan do ahay sa ga ines aday sa njad anan dala, kawa Balama sa ga kwakwa ata asa.* Tə kədəy anan məgala su do, kawa ana Kore, winen sə kədəy anan məgala ana Musa ata awan.† Anga nan, ti lize fok, kawa Kore ata re.

¹² A alay a ki pen way pə tuwez nà, tinen à wulen a kwanay inde nə, kawa way mənjadak aya awan. Tinen a aday nà, do sə kutov ahay, əna a gan atan waray bay. Tə bayak nà, si pə kutov a tinen a dəkdek. Tinen kawa

† **1:7** Ca pə Laataanooji 19.1-26. ‡ **1:9** Yuda a ja nà, pə ləbara aday winen à Deftere inde bay. § **1:11** Ca pə Laataanooji 4.1-16. * **1:11** Ca pə Limle 31.16. † **1:11** Ca pə Limle 16.1-35.

matapasl sə iven, mburom a zəbay vegege, əna mad a tan 'am sawayah, aday iven a ga sabay ata awan. Ta ga minje tə dədazl si sé sə wahay wan bay ata awan. Asa ta ga minje tə dədazl si sé, mad sə ndaha anan pəreh, aday a kuray sokok sə coy ata awan. ¹³ Tinen kawa zəlaka sə dəlos anan a'am sə zylinder ata awan. Mer su way a tinen dukwen kawa məsugurdolon sə a'am sə mbəsak mədərəsəsan pa 'am mægujeguje ata re. Asa, ta ga minje tə mawuzlawazl ma mac aya aday sə gucey ahay à məndak ataya awan. Natiya tə mbəsakak ayak man a Mbərom sə varan atan ata awan. Mbərom a dukwen kə lavak atan anan zek anə dō ataya, i ide zənzen a inde sə njahay uda sə coy awan.

¹⁴ Kə njahak həna bayak a dukwen, Anuhu, məgije ana Adama mə slala cuwbe awan, a dakay anan sariya ana dō ataya awan, a wa: «Kagasl, Mbərom Fetek winen apan i nay ahay tə maslay anahan ahay dəfasasa, tə baslay zek bay. ¹⁵ Ti nay ahay saa gan sariya anə dō sə daliyugo ahay fok. Ata, Mbərom i ban anan dō sa nan ide ahay fok à sariya ata inde. I ban atan nà, anga mer su way a tinen sa ga aday sa nan anan ide anə Mbərom ata awan, aday anga 'am a tinen sa ja apan lelibay ataya re.» ¹⁶ Dō ataya nà, tə njahay nə sə gungwaz awan hway apan. Tinen apan ti yam pi zek, aday tə pərahan azar anə ubor si zek a tinen

ahay hwiya re. Tinen apan ti həran nga i zek re. Tinen apan ti ran mindel anə dō ahay ta sə varan atan zlangar aday sa njad patan wa way.

Yuda a varan mægala anə dō sə bayak nga ahay

¹⁷ Mərak uno ahay, kwanay a adəka nà, bayiken pa 'am ana dō maslan ana Yesu Almasihu, Bahay a mənuko ataya, tinen sa jak ikwen kurre, pə way sa naa təra ataya aday. ¹⁸ Ta taa ja nà: «Zukwa daliyugo i sa ndav nà, dō ahay inde ti nay ahay sə təra kwanay à məndak. Tinen aday nà, ta san Mbərom bay, aday tə pərahan azar nà, anə way sə ubor si zek a tinen ahay dəkdek.» ¹⁹ Matanan, sə gəzla anan dō ahay pi zek wa tə mawrasan dukwen, tinen awan. Abayak nga a tinen aya nə pə way sə daliyugo ahay, anga Apasay a Mbərom dukwen inde à mível a tinen ibay re.

²⁰ Mərak uno ahay, kwanay nà, viren anan mægala i zek ahay sə jəra anan adaf nga a kwanay pə way sa nay ahay à Mbərom wa ataya awan. Gen amboh nə tə mægala sə Apasay Cəncan awan. ²¹ Mbərom a pəlay kwanay. Anga nan, ka si zlen dəren pə asan zek anahan wa ta sa ga way lelibay aya bay. Dəfen anan ide anə luvon a Yesu Almasihu, Bahay a mənuko, saa gak ikwen sumor ta sə varak ikwen sifa sa ndav bay ata awan. ²² Dō sa zla zazan zazan à adaf nga a tinen ahay inde pə Mbərom ata nà, tã gak

ikwen i zek wa ite. ²³ Bayiken patan sə təmay atan ahay à sariya saa zla atan ù uko inde ata wa. Do azar aya dukwen tâ gak ikwen i zek wa ite re. Əna gan anan nga i zek a kwanay ahay lele, anga aday ines a tinen aya â saa zəvak ikwen à kwanay a bay.

Həruko anan nga à Mbərom

²⁴ Həruko anan nga à Mbərom. Winen i mba apan sa ba kwanay aday kə slihen à cəved anahan wa bay. Winen i mba apan sə banay anan ines a kwanay ahay lele cədan'a. Natiya nə ki tiven pa 'am sə mazlaḅ anahan tə ataslay mivel awan. ²⁵ Həruko anan nga, anga winen Mbərom kərtek coy. Sa tam mənuko tə alay ana Yesu Almasihu, Bahay a mənuko dukwen, winen awan. Do ahay fok tâ həran nga lele. Tâ san a nə, winen do sə mazlaḅ, winen Ba Məgala. Tâ san gədan anahan re, aday tâ san dukwen winen Bahay Məduwen awan. A təra matanan, kwa pa sə dazlan ana daliyugo, kwa həna, aday kwa azanan pa 'am re. Amen!

Cœn sə zúbay ana Yuhana Adakay way pə deftere a anan

Sə vinde anan deftere a anan nà, Yuhana dō maslan a Yesu ata awan. A vinde anan nà, à alay a dō a Yesu ahay tinen à dāce inde anga dō ahay tinen apan ti ga atan alay ata awan. Yuhana a vinde nà, way anahan sə canan Mbərom a kan anan à cœn sə zúbay inde ataya awan. Deftere a anan a dakay anan nà, way saa təra à alay a daliyugo i saa ndav ataya awan. A andav inde nà, Yesu kə mbasak pə Fakalaw, aday kə ndakak daliyugo wiya awan, bagəbaga mburom wiya re, aday Mbərom i njahay uda tu dō anahan ahay pa sə viyviya awan.

Nga sa 'am ahay

Adazlan anahan awan (1.1-8)

Adakay way anga egliz ahay cuwbe ataya awan (1.9-3.22)

Atə Mbərom ta wan sə təman (4.1-5.14)

Ti kwahak anan mətətək ahay cuwbe (6.1-8.5)

Ti fa məzləzlilen ahay cuwbe (8.6-11.19)

Do manidə a Mbərom ahay (12.1-13.18)

Sariya a Mbərom (14.1-16.21)

Mbərom a mbasay pu dō manidə anahan ahay (17.1-20.15)

Mbərom a ndakay way wiya aya miza awan (21.1-22.6)

Andav sa 'am ahay (22.7-21)

Adazlan anahan awan

¹ Way ana Yesu Almasihu sa ka anan ataya nà, tinen həna. Mbərom a jan anà Yesu à kan anan anà dō si mer su way anahan ahay, aday tã san anan way a sa naa təra bəse ataya awan. Anga nan kutok, Yesu Almasihu a slənay ahay maslay a Mbərom sa kan anan way a anaya awan, anà Yuhana, dō si mer su way anahan.

² Natiya awan, Yuhana a side anan pa 'am sə dō ahay, way anahan sə canan ataya fok tə didem awan. Kawa sa ja nà, a təkər anan 'am a Mbərom, tə way ana Yesu Almasihu sə dakay anan ataya fok.

³ Mbərom i daf alay sə mazlaḅ anahan pu dō sə jinge anan 'am a anan pa 'am sə dō ahay ata awan. I daf alay sə mazlaḅ anahan pu dō sa pak sləmay pa 'am a anan aday sa daf apan nga ata re. Anga alay ana way ataya i təra ata nà, i sla həna bəse coy.

Yuhana a jan ayak 'am anà egliz sə wulen su doh ahay cuwbe

⁴⁻⁵ Sə vindek ayak 'am a anan nà, nen Yuhana. Na jan ayak 'am anà egliz ahay cuwbe pə daliyugo sə Aziya.

Sumor a Mbərom tə zay anahan à ga inde tə kwanay a fok. Atə Yesu Almasihu tə apasay ahay cuwbe tinen mə

njahay a pa 'am a Mbərom ataya đukwen, t̄ varak ikwen asan zekt̄ zaya tinen re.

Mbərom nà, winen inde kwa həna kabay, winen inde həna, aday azana pa 'am đukwen, winen a re.

Yesu Almasihu nà, đo sə side đidem awan. Winen đo sə lahan pa 'am anà đo ahay sə slabakay à məke wa, aday winen đukwen Bahay a pa nga sə bahay sə daliyugo ahay fok. Winen đukwen a pəlay mənuko. Anga nan, kə məcak anga mənuko re. Tə mez anahan, a təmay ahay mənuko ĩ ines a mənuko ahay wa. ⁶ A təra mənuko, đo anahan ahay à bahay anahan inde. A təra mənuko đo sa gan mer su way anà Bəbay anahan Mbərom. Do ahay fok t̄ həran nga anga mazlaḅ anahan tə məgala anahan pa sə viyviya awan. Amen!

⁷ Cen ide à mburom! Yesu nà, i nay ahay à matapasl inde. Do ahay fok, ti canan tə ide a tinen, aday kwa đo sa ndaz anan ataya đukwen ti i canan tə ide a tinen ahay re. Zahav sə do ahay pə daliyugo ahay fok ti yiman. Acəkan. Amen!

⁸ Bahay Mbərom, Ba Məgala, a ja nà: «Sə dazlan anà way ahay fok nà, nen awan. Aday saa ndav anan wa way ahay fok đukwen, nen a re.»

Mbərom nà, winen inde kwa həna kabay, winen inde həna, aday azana pa 'am đukwen, winen a re.

Yuhana a canan anà Yesu kawa ĩ cœn sə zubaŷ inde

⁹ Nen nə Yuhana, mərak a kwanay. Nen đukwen mə japay tə Yesu nà, kawa kwanay a fok. Mbərom a ga puko bahay nə pə kərtek awan. Natiya na ga đəce anga 'am a Mbərom đukwen kawa kwanay awan, đī səmen đukwen pə kərtek a re.

Nen, nə wazay anan 'am a Mbərom. Nə tətakan anan ləbara ana Yesu anà do ahay. Anga nan kutok asanaw nà, ta ban nen, tə đəfay ahay nen à Patmos, ù kon a à mamasl sə a'am inde ata awan.

¹⁰ Apasay Cəncan a a nay ahay upo, pac sə Zlaba a inde. Aday dundo a ndəray ahay à đəḅa uno wa, kawa məzləzlilen. ¹¹ 'Am a a ndəray à dundo ata wa, a wa: «Way a iken saa canan ata nà, vinde anan pə đerewel, aday slan anan anà egliz ahay cuwḅe: à Efesus, à Samirna, à Pərgam, à Tiyatira, à Sardis, à Filadelfiya, aday à Lawdikiya.»

¹² Nə sləne anan cəna, nə mbəda 'am aday ni ca pə đowan a su jo ahay 'am ata awan, nə canan nà, anà lalam ahay ma đaf aya pə way ahay cuwḅe, mə ndakay aya đukwen tə gura. ¹³ Nə canan anà awan a inde, winen kawa do, à wulen sə way sa đaf lalam ataya inde re. Zana anahan pi zek kawa rəkot hus pə gudəba, aday winen ma ban dəginəgine a hərap tə maslərapa sə gura. ¹⁴ Sibœk sa nga anahan a ca kawa gugumay herre. Ide anahan ahay ta dav nə

kawa miresl sǝ uko. ¹⁵ Saray anahan ahay đukwen ta dav kawa ndǝfǝre mǝ gǝǝay a ù uko wa ata awan. A ja 'am đukwen, a ndar kawa zǝlaka sǝ dazay à zlinder pǝ pǝkǝrad ata awan. ¹⁶ Dowan ata nǝ, mawuzlawazl ahay cuwǝbe inde à alay puway anahan, maslalam ma pa awan, a zǝray ahay à 'am anahan wa mbeet. Ide anahan a dav nǝ kawa pac sa dav man ipec ata awan.

¹⁷ Nǝ canan cǝna, nǝ slahay duboz pa 'am anahan, kawa nen ma mac awan, ǝna a đaf upo alay puway, u jo: «Kǝ jǝjar bay! Sǝ dazlan anǝ way ahay fok nǝ, nen awan, aday saa ndav anan way ahay fok đukwen, nen a re. ¹⁸ Nen nǝ, Do sǝ Sifa. Nǝ mǝcak, aday hǝna nen tǝ sifa pa sǝ viyviya awan. Nǝ lavan nga anǝ Amac tǝ Mǝke anahan a tǝke. ¹⁹ Natiya kutok, vinde anan way anak sǝ canan, way sǝ tǝra hǝna, aday way saa tǝra azana pa 'am ataya re. ²⁰ Ni đakak anan 'am ana mawuzlawazl a iken sǝ canan à alay puway uno inde, tinen cuwǝbe ataya awan, tǝ way sǝ lalam a cuwǝbe mǝ ndakay aya tǝ gura ataya awan. San nǝ, mawuzlawazl a cuwǝbe ataya nǝ, tinen nǝ maslay a Mbǝrom sa ba pǝ egliz ahay cuwǝbe ataya awan. Way sǝ lalam a cuwǝbe ataya đukwen, tinen nǝ egliz a cuwǝbe ataya re.»

2

Derewel anga egliz à Efesus

¹ Dowan ata awan u jo asa, a wa: «Vinden ayak anǝ maslay a Mbǝrom a à egliz à Efesus ata nǝ, natiya: Nen Yesu nǝ, nen đowan a mawuzlawazl ahay à alay puway anahan inde cuwǝbe ata awan, nen apan ni bar à wulen sǝ way sǝ lalam ahay inde cuwǝbe mǝ ndakay aya tǝ gura ata re.

² «Hǝna a anan nǝ, 'am uno awan: Na san mer su way anak a sa ga anga nen ataya zle. Kǝ pǝruho azar tǝ đǝce awan, ǝna kǝ sǝmak anan, bina kǝ mbǝsakak anan mer su way ataya bay. Aday na san zle, kǝ tǝmahak đǝ sǝ sǝdǝek ahay sǝ njahay à wulen a kwanay inde aday sa ga mer tǝ kwanay bay. Anga ta ja nǝ, tinen đǝ maslan a Yesu ahay, ǝna kǝ sǝnak atan, tinen đǝ sǝ mungwalay ahay bina, nen nǝ slǝnak atan ayak bay. ³ Kǝ hawak atan bay, kǝ sǝmen anǝ đǝce ahay nǝ, anga nen awan.

⁴ «Aya ǝna, way inde ni gafak apan 'am: Kǝ pǝlay nen hǝna kawa ananak sǝ dazlan kurre ata sabay. ⁵ Natiya, bayak pǝ asan zek anak a kurre ata aday, ca apan, ka mak à dǝǝa jiya awan, mbǝsak ines anak ata awan, aday ga kawa ananak a kurre ataya awan. Bay nǝ, ni zlak ayak àga iken, ni gǝǝa anan way sǝ lalam anak ata awan.

⁶ «Ta day maza kǝmaya, iken apan ki ga mer su way lele awan, ta sa nan ide anǝ mer su way mbala ana đǝ a

* **2:6** Nikolay ahay nǝ, tǝ slǝfan slǝmay anǝ đǝ ataya nǝ, à Deftere ana Yuhana a anan inde. Dowan a san awan maza patan bay.

Nikolay* ahay ata awan. Nen a dukwen na nan ide anà mer su way a tinen ata re.

⁷ «Natiya, dō aday sləmay inde apan nà, â sləne 'am ana Apasay Cəncan a sa jan anà egliz ahay ata awan. Anà dō sə mbasay pə dəcə ahay nà, ni varan cəved sa zla à jerne a Mbərom sa ban bumbok i sé sə varan sifa anà dō ahay ata wa, aday i pa.»

Derewel anga egliz à Samirna

⁸ Dowan ata u jo asa, a wa: «Vinden ayak anà maslay a Mbərom a à egliz à Samirna ata nà, natiya: Nen Yesu nà, nen dō sə dazlan anan way fok, aday sa ndav anan way ahay fok ata awan. Nə məcak, aday nə slabakak ahay à məkə wa re.

⁹ «Na san dəcə anak a zle, na san mətawak anak ata zle re, əna tə dīdem a nà, iken zlıle awan. Lelibay sə dō ahay sa ja apak ata nà, na san anan zle. Dō ataya ta ja nà, tinen Yahuda ahay, aday cəkəbay ta gad mungwalay. Tinen nà, dō ana Fakalaw ahay cukutok.

¹⁰ «Ka saa jəjaran anà dəcə saa nay ahay apak ataya bay. Sləne 'am a anan: Fakalaw i ban dō ahay à wulen a kwanay wa, i zla atan à dangay aday sə katab anan adaf nga a kwanay pi nen. Dəcə ataya i təra nà, luvon kuro. Ban mivel. Kwa â ga nə 'am sa njad wa amac dəp nà, kə mbəsak anan adaf nga anak pi nen bay, anga ni varan magwagway anà dō matana

ataya awan, ti njad sifa sa ndav bay ata awan.

¹¹ «Natiya, dō aday sləmay inde apan nà, â sləne 'am ana Apasay Cəncan a sa jan anà egliz ahay ata awan. Dō sə mbasay pə dəcə ataya nà, i mac à məkə sə mərda itəbay.»

Derewel anga egliz à Pərgam

¹² Dowan ata u jo asa, a wa: «Vinden ayak anà maslay a Mbərom a à egliz à Pərgam ata nà, natiya: Nen Yesu nà, nen dōwan a maslalam anan inde ma pa ata awan.

«Həna anan nà, 'am uno awan: ¹³ Na san man sə njahay anak ata zle, man sa ga bahay ana Fakalaw. Ta vad Antipas, dō sa taa dakay anan 'am uno dukwen à man ata awan. Əna iken kə pərahak uno azar à alay ata tə dīdem awan, aday iken apan ki pəruho azar hwiya. Kə məmanak anan sləmay uno bay.

¹⁴ «Aya əna, way ahay inde dukwen ni gafak apan 'am: Dō ahay inde əga iken, tinen apan ti pərahan azar anà atətak way ana Balama.† Balama ata a dakan anan anà Balak cəved sa njak anan Isəra'ila ahay aday tã ga ines. A njak atan sa rac sluwed sə pəra aday sa ga mədıgwed re. ¹⁵ Matana re, dō sə pərahan azar anà atətak way anà dō a Nikolay ahay dukwen inde əga iken asa.

¹⁶ «Anga nan kutok, mbəsak ines anak ataya awan. Bay nà, ni zlak ayak bəse, nen tə

† **2:14** Ca pə Limle 31.16, 22.1 - 25.9.

maslalam a saa zləray ahay à 'am uno wa ata awan. Aday ni ga vëram tə tinen kutok.

¹⁷ «Natiya, dō aday sləmay inde apan nà, â sləne 'am ana Apasay Cəncan a sa jan anà egliz ahay ata awan: Anà dō sə mbasay pə dəcə ataya nà, ni varan magwagway. I njad way sa pa mi dër a sə ngaman *manu* ata awan. Aday ni varan kon sə masitolok kwedekkwedek awan, sləmay wiya mə vinde apan. Dowan saa san sləmay ata nà, ibay, si dōwan a sə təma kon ata vërre.»

Derewel anga egliz à Tiyatira

¹⁸ Dowan ata u jo asa, a wa: «Vinden ayak anà maslay a Mbərom a à egliz à Tiyatira ata nà, natiya: Nen Yesu nà, nen dō aday idë anahan ahay ta dav nə kawa miresl sə uko ata awan, aday saray anahan ahay dukwen mə ndərkesl aya kawa tə gəbay ahay ndəfəre ù uko wa ata re. Həna anan nà, 'am uno awan.

¹⁹ «Way anak sa ga nà, na san zle. Na san asan zek anak tə adaf nga anak pi nen zle. Na san zle, ka gak anan mer su way anà dō ahay, aday kə rəzlek anan à nga wa sə pəruho azar re. Həna dukwen, ka ga nə way sə zalay ananak sə dazlan ata asa.

²⁰ «Aya əna, way inde nà, ni gafak apan 'am. Kə mbəsak anan uwar a sə ngaman Yezebel ata, winen apan i njak a dō ahay ta sa ja nà, winen nə dō maja'am a Mbərom. Winen apan i tətakan anan mungwalay

anà dō si mer su way uno ahay aday tâ ga mədigwed, tâ rac sluwed sə pəra asa re. ²¹ Nə varak anan alay awan aday â yam pə sədøk anahan awan, əna a ngam sə mbəsak ines anahan ahay bay hwiya.

²² «Anga nan, ni zləmba anan pə lala sə mədigwed anahan ata awan, aday tinen tu dō anahan a sa ga mədigwed ataya ti sa məndolor sə dəcə à alay uno wa. Kak si tə mbəsakak, tə yimak pə ines a tinen ataya aday bay nà, ni mbəsak atan bay. ²³ Ni pəslay panan gwaslay ahay re, aday egliz ahay fok sənən nà, nen na san way a kwanay sə bayak à mivél a kwanay ataya zle. Ni varak ikwen magwagway pi mer su way a kwanay ataya fok.

²⁴ «Əna kwanay, dō azar aya à Tiyatira ite nà, ni jak ikwen: Ni tavakak ikwen awan maza pa nga ite bay, anga kwanay kə ngəmen sa daf nga pə atətak way a tinen a lelibay ataya itəbay. Aday asa, way a tinen sə ngaman wurwer ana Fakalaw mi dër ataya nà, kwanay kə tətiken itəbay re. ²⁵ Way inde kərtek: Bənen anan adaf nga a kwanay ata lele, hus pə luvon uno saa may ahay.

²⁶ «Anà dō sə mbasay pə dəcə ataya, aday winen apan i ga mer su way uno hwiya cəna, ni varan məgala sə lavan nga anà kon azar aya awan, ²⁷ kawa ana Bəbay uno sə vuro məgala ata awan. Ni varan anà dōwan ata dukwen

sukol sã rãslom sa ga anan bahay, aday â kad anan kon ahay kawa sa kad sãngãle sã dudõ ngum ngum, sedede ata awan,[‡] 28 aday ni varan bãmtay à alay inde re.

29 «Natiya, dõ aday slẽmay inde apan nã, â slẽne 'am ana Apasay Cãncan a sa jan anã egliz ahay ata awan.»

3

Derewel anga egliz à Sardis

1 Dowan ata u jo asa, a wa: «Vinden ayak anã maslay a Mbãrom a à egliz à Sardis ata nã, natiya: Nen Yesu nã, nen dõwan a mawuzlawazl ahay inde à alay anahan cuwõbe aday a lavan nga anã apasay ahay cuwõbe sa ga mer su way ana Mbãrom re ata awan. Na san mer su way anak a zle. Do ahay tinen apan ti ngãrak, ta wa: “Kã njadak sifa coy.” Cãkãbay iken adãka nã, ma mac awan.

2 «Na tan à nga anã mer su way anak pa 'am a Mbãrom nã, ma ndav a wa bay. San pi zek, aday slabak. Gan nga anã mer su way anak mẽ mbãsak ata lele, bina winen apan i ndav zek coy.

3 Bayak pã way anak mẽ slẽne kwakwa ata aday. Ka taa slẽne 'am a Mbãrom nã, kãkãma kãlanaw? Hãna kãma, kã ga ines adãka sabay, yam pã ines anak, aday daf nga pa 'am a Mbãrom à mivel anak inde. Kak kã sãnak pi zek aday sã pãdek bay cãna, nen ni zlak ayak apak kawa

dõ sã akar. Ki san luvon a ata bay.

4 «Aya ãna, dõ ahay inde kãrtek kãrtek ãga iken à Sardis nã, ta gak ruhom pã zana ana tinen ahay itãbay. Tinen adãka nã, ta slak sa pak zana kwedekkwedek aya pi zek, aday mi bar pã kãrtek awan.

5 «Anã dõ sã mbasay pã dãce a anaya nã, ni varan cãved sa pak zana herre ata pi zek, aday dukwen ni mbacay anan slẽmay anahan à derewel su dõ tã sifa aya wa bay. A alay a nen pa 'am ana Bãbay uno tã maslay anahan ahay nã, ni ja way anahan, winen nã, dõ uno.

6 «Natiya, dõ aday slẽmay inde apan nã, â slẽne 'am ana Apasay Cãncan a sa jan anã egliz ahay ata awan.»

Derewel anga egliz à Filadelfiya

7 Dowan ata u jo asa, a wa: «Vinden ayak anã maslay a Mbãrom a à egliz à Filadelfiya ata nã, natiya: Nen Yesu nã, nen dõ cãncan awan, aday na gad mungwalay itãbay. Way sã tãba mãsudoh su doh ana bahay Dawuda nã, à alay uno inde. Nã tacak anan mãsudoh nã, dõ maza saa tãba dukwen ibay. Nã tãbak anan dukwen, dõwan saa tacay anan isabay re.

8 «Na san way anak a sa ga ata zle, aday na san zle, mãgala anak inde gem ibay. Õna, kã dãfak anan apan anã 'am uno lele, kã dãkak anan iken dõ uno re. Ca apan, nã tãbak anak mãsudoh

‡ 2:27 Ca pã Jabuura 2.9.

həna, dōwan saa tacay anan dūkwen ibay. ⁹ Sləne aday, dō sa jəka tinen Yahuda ahay, aday cəkəbay ta gad nə mungwalay ataya nə, tinen dō ana Fakalaw ahay. Ni bənan atan ahay nga ù vo anak, aday ti san, nə pəlay iken acəkan. ¹⁰ Kə rəzlek anan à nga wa kawa anuno sa jak ata awan. Anga nan kutok, ni gak nga i iken a lele aday kə dazay à dəcə ahay inde bay. Bina, dəcə inde i dazay pu dō ahay bayak awan, i kataḡ anan abayak nga su dō sə daliyugo ahay fok. ¹¹ Nen apan ni mak ayak bəse. Ban anan way anak sa njad ata nə, lele, anga aday tā sa ngəzar panak wa mərdok sə way uno nen saa varak ata bay.

¹² «Do sə mbasay pə dəcə ataya nə, ni təra atan kawa kon sə alay su məsudoh ahay ù doh sə mazlaḡ a Mbərom uno inde, aday kula dōwan a i rəzlay atan ahay wa bay. Ni vinde patan sləmay ana Mbərom uno tə sləmay sə wulen su doh ana Mbərom uno. Wulen su doh ata nə, winen Urəsalima wiya awan. Wulen su doh ata i dazay à mburom wa, pə cakay ana Mbərom uno wa. Do ataya dūkwen ni vinde patan sləmay uno wiya re.

¹³ «Natiya, dō aday sləmay inde apan nə, à sləne 'am ana Apasay Cəncan a sa jan anə egliz ahay ata awan.»

Derewel anga egliz à Lawdikiya

¹⁴ Dōwan ata awan u jo asa, a wa: «Vinden ayak anə maslay a Mbərom a à egliz à Lawdikiya ata nə, natiya: Nen Yesu nə, nen dōwan a tə ngaman Amen ata awan. Nen dō didek a sa taa dəkay anan 'am a Mbərom. Mbərom a ndakay way aya fok nə, a nay pi nen a wa.

¹⁵ «Na san way anak sa ga ata zle fok. Kə pəruho azar nə tə mivəl kərtek a bay, aday dūkwen nə slənek sa jəka, kə larak nen bay re asa. Kə tavay à gaga inde ata dūkwen, u zlo à nga bay re. ¹⁶ Anga nan, kak kə tavak à gaga inde kətanən acəkan nə, ni vənihəy iken à 'am uno wa mbaak.

¹⁷ «Iken, ka jan anə nga anak dūkwen, iken zliile awan, awan a kəcak bay, aday ka gan may anə awan sabay. Cəkəbay, ka san bay, bina iken mə lənged a həməcekeslkəsle, iken ndəpasasa ma ga mugo awan, iken mətawak awan, iken ti zek kəriya sərdaluwwa, aday iken hurof a re. ¹⁸ Anga nan kutok, pak sləmay. Nen apan ni jak həna: Sukom gura mə banay a tə uko awan, à alay uno wa, aday ki njad zliile didek a acəkan. Sukom zana herre ata à alay uno a wa, aday ki pak pi zek. Ata waray i gak sabay. Sukom way sə ide pi nen wa, aday ata ki tudə i ide inde, aday ki i canan ide lele kutok.

¹⁹ «Nen nə pəlak anan dōwan a nə, nə gafan 'am pə way ahay aday nə kəta anan

re. Matanan, sumor a nã, kã gãsle anan ta 'am uno itãbay, yam pã ines anak ahay adãka!

²⁰ Pak slãmay lele, nen mã tavay a hãna pa 'am su doh, ni ngamay uho. Dowan kã slãnek 'am uno uho, aday kã tãbak uno ayak wa nã, ni zla ù doh àga winen, mi i pa ðaf maya awan.

²¹ «Do sã mbasay pã way sã daliyugo ahay nã, ni varan atan cãved sa nay ahay aday mi i njahay tu ðo ataya pa man sã njahay sã bahay uno. Kawa nen a ðukwen, nã mbasak pã way ataya re, hãna mã njahak tã Bãbay uno pa man sã njahay sã bahay anahan ata awan.

²² «Natiya, ðo aday slãmay inde apan nã, à slãne 'am ana Apasay Cãncan a sa jan anã egliz ahay ata awan.»

4

Ahãran nga anã Mbãrom à mburom

¹ Pã dãba anahan a wa, na ca ide à mburom, nã canan anã 'am su doh mã tãba awan. Nã slãne dungo a ðowan a su jo 'am kurre ata, a ndar kawa mãzlãzlilen ata awan. U jo nã: «Hayak à mburom à man a anan aday ni ðakak anan way a sa naa tãra ataya awan.»

² A alay ata cãna, Apasay Cãncan a a nay ahay upo. Nã canan anã man sã njahay sã bahay à mburom, ðowan a inde winen mã njahay a apan. ³ Dowan ata nã, ide anahan a wuted kawa kon mã rãba aya ata awan, a ca zeziye, aday dãzdãz a re. Awan a kawa kulay a van nga

anã man sã njahay anahan ata awan, kulay ata ðukwen a dav nã kawa kon ataya re.

⁴ Man sã njahay maza aya inde kwa kuro cew nga anahan a fudo à man ata re. Ta van nga anã man sã njahay sã bahay ata awan. Mãced ahay inde, tinen kwa kuro cew nga fudo mã njahay aya apan. Tinen tã zana aya pi zek nã kwedekkwedek, aday jugo sã bahay ahay inde patan mã ndakay aya sã gura. ⁵ Cœrœd, Mbãrom a wuted, tanday a dac apan hohum hohum pa 'am sã man sã njahay sã bahay ata wa. Lalam ahay inde à man ata cuwãe, tinen apan ti dav à man ata lele. Lalam a cuwãe ataya ðukwen, tinen nã, apasay ahay cuwãe sa ga mer su way ana Mbãrom. ⁶ Awan a inde kawa dãlov sã malam, ide a slar wa nã, ngal ngal kawa malam mã banay awan. Awan ata ðukwen pa 'am ana man sã njahay sã bahay ata awan.

Awan aya inde fudo, ta van nga anã man sã njahay ata tew. Awan ataya nã, tinen tã sifa aya awan, aday zek a tinen a ðukwen cãrkãzlkãzl ide a ðãkðek, ta sa 'am aday ta sã dãba a tãke re. ⁷ Awan a mama'am a nã, a ga minje tã ziyel. Way mã slala cew a nã a ga minje ta wan sa slã. Way mã slala maakan a kãma, ide anahan nã, kawa ide su ðo. Aday way mã slala fudo kutok nã, winen kawa zãba winen apan i fatay. ⁸ Awan ataya fok aday nã, bãrgaslay ahay inde patan nã mbãrka mbãrka. Zek a tinen

aya ðukwen cærkæzlkazl ide a ðækðek, pã day sã bær gaslay ahay fok re. Awan ataya tinen apan ti ga ara mænjàna sã mbæsak, luvon tã ipec fok. Ta wa:

«Cãncan a nã, Mbærom a taayak!

Cãncan a nã, Mbærom a taayak!

Iken Mbærom, kã zalay way ahay fok,

iken a pa nga awan.

Iken inde kwa hãna kabay,

iken inde hãna,

aday azana pa 'am ðukwen, iken a re.»

⁹ Awan fuðo ataya ta ga nã, ara sã zambad anan Mbærom awan. Tã hãran nga, tã ngãran anã Mbærom, ðowan a mã njahay a pa man sã njahay sã bahay ata awan, anga winen inde tã sifa pa sã viyviya awan. ¹⁰ A alay a tinen apan ti hãran nga ata nã, mæced ahay kwa kuro cew nga fuðo ataya, tinen apan ti dukwe gærmec pa 'am ana Mbærom mã njahay a pa man sã njahay sã bahay ata awan, aday winen tã sifa ðukwen pa sã viyviya awan. Ata ti cælukwan jugo à nga wa ti ðaf anan pã cakay sa man sã njahay sã bahay ata awan, ti hãran nga matanan, ta wa:

¹¹ «Bahay a manay Mbærom, mazlað tã mægala inde apak.

Lele nã, ðo ahay tã ðafak apan, tã hãrak nga,

anga sã ndakay way ahay fok nã, iken.

Kã ndakay atan ðukwen,

anga a zlak à nga,

aday tã ga inde.»

5

Saa tãba anan ðerewel mã tapay a nã, wan sã tãman

¹ Aday nã canan anã ðerewel a inde à alay puway ana ðowan a mã njahay a pa man sã njahay ata awan. ðerewel ata ðukwen mã vinde a nã, day cew maya awan. ðerewel ata mã faday a asa, aday ma ga mætãtok a à man ahay cuwbe lele, aday á saa tãba bæse bay.

² Natiya awan, nã canan à maslay a Mbærom, aday nã slãne winen apan i ja tã mægalak a, a wa: «Ðowan a saa mba apan sã kwahak anan mætãtok a anan aday i pæsak anan ðerewel a anan nã wayaw?» ³ Æna ðowan ibay, kwa à wulen su ðo ma mac aya awan, kwa à man wura, kwa à mburom ðukwen, ðowan inde saa mba apan sã kwahak anan mætãtok ata, aday saa ca ide à ðerewel ata inde nã, ibay. ⁴ Na ma nga pã ayam cæðøk cæðøk, anga ðowan inde tãde i kwahak anan mætãtok aday i ca ide à ðerewel ata inde nã, ibay.

⁵ Mæced ahay kwa kuro cew nga fuðo ataya, kærtek a tinen a, u jo a wa: «Kã yam bay. Ca ide, ðowan inde tã ngaman “Ziyel”, winen zahav ana Yahuda, slala ana bahay Dawuda. Winen nã, ðo sã mbasay pã way ahay fok. I mba apan sã kwahak anan mætãtok a cuwbe ataya aday sã tãba anan ðerewel ata awan.»

⁶ Cãna, nã canan anã wan sã tãman a inde, winen mã tavay a pã cakay sa man sã

njahay sə bahay ata awan. Mæced ahay tatə awan a fudō ataya ta van nga tew. Wan sə təman ata nà, winen abay ma vad awan. Winen tə ləkam aya cuwbe pa nga. Ide ahay inde cuwbe pa nga anahan re. Ide ataya cuwbe nà, tinen apasay a Mbərom ahay cuwbe sa taa slan atan kwa aha pə daliyugo ataya awan.

⁷ Wan sə təman ata a zla à man ana dōwan a mə njahay a pa man sə njahay sə bahay ata awan, a təma anan dərewel ata à alay puway anahan wa.

⁸ A təma anan dərewel ata cəna, awan a fudō ataya tə mæced a kwa kuro cew nga fudō ataya tə dukwen gərmec ù vo anà wan sə təman ata awan. Tinen tə gənjaval aya fok à alay inde, aday tə tasa sə gura aya re. Tasa ataya nà, ma rah aya tə ləluway. Ləluway ataya nà, amboh su dō ana Yesu ahay sa taa ga ataya awan.

⁹ Dō ataya ta ga ara wiya awan, ta wa:

«Iken ka slak sə təma anan dərewel,
ka slak sə kwahak anan mətətək aya re.

Anga iken a aday nà, tə vədak iken, kə məcak.

Kə təmāk anan dō ahay bayak a tə mez anak ata awan.

Kə bəmbadək dō ahay anà Mbərom,
à wulen sə zahav ahay wa fok,
à wulen sa 'am ahay wa fok,
pə slala, pə slala fok,

aday pu kon, pu kon fok re.

¹⁰ Tə tərak dō anahan ahay à bahay anahan inde,
aday tinen dō sa gan mer su way anà Mbərom ù doh sə mazlaḅ anahan,
aday ti ga bahay pə daliyugo fok.»

¹¹ Pə dəba anahan a wa cəna, nə canan anà maslay ana Mbərom ahay, tinen bayak a ti baslay zek bay. Tinen ma van nga awan, anà man sə njahay sə bahay ata awan, anà awan a fudō ataya pə kərtek a tə mæced a kwa kuro cew nga fudō ataya awan. Nə sləne tinen apan ti ga ara. ¹² Ta ga ara ata nà, tə məgalak awan, ta wa:

«Wan sə təman a ma vad ata nà,

kà slak, aday dī həran nga, dī dəfan apan,

anga məgala anahan inde, zlıle anahan inde,

asan way anahan inde re, gədan anahan a dukwen a ndav bay,

winen tə mazlaḅ awan.»

¹³ Natiya nə sləne asa, way ahay fok, à mburom, pə daliyugo, à bəlay ahay inde, aday à man su dō ma mac aya, tinen apan ti ga ara, ta wa:

«Həruko anan nga anà dōwan a mə njahay a pa man sə njahay sə bahay ata awan,

aday anà wan sə təman re, dəfuko atan apan.

Məgala tə mazlaḅ ahay fok ta nay ahay à tinen a wa.
Zambadūko atan pa sə viyviya awan.»

14 Awan a fudô ataya tœ mbœdâ apan, ta wa: «Amen!» Mœcedataya ta ma nga sœ dukwen gœrmec ù vo anâ wan sœ tœman tu dœ a mœ njahay a pa man sœ njahay sœ bahay ata awan, tœ hœran atan nga.

6

A kwahak anan mœtœtok ahay

1 Cœna, nœ canan anâ wan sœ tœman, a tœma anan dœrewel a mœ tapay a tœ mœtœtok man cuwœe ata, a kwahak anan mœtœtok a kœrtek awan. Ata, nœ slœne awan a à wulen sœ awan a fudô ataya, a ja 'am, a ndar kawa Mbœrom a dac ike, a wa: «Hayak!» 2 Kagasl, pœles kwedekkwedek a a zlœray ahay bok. Dowan a inde pœ pœles ata awan, linge inde à alay anahan, aday winen a dukwen tœ tuwdek anan jugo sœ bahay à nga inde. Kœ mbasak pœ dœ manidœ ahay, aday kâ zlak saa ga vœram aday i mbasay patan asa re.

3 Aday wan sœ tœman a kwahak anan mœtœtok mœ slala cew awan. Cœna, nœ slœne awan a mœ slala cew ata, a wa: «Hayak!» 4 Pœles maza awan, a ca dœzdaz, a zlœray ahay bok. Tœ varan anâ dœwan a mœ njahay a pœ pœles ata nâ, maslalam mœduwen awan. Tœ varak anan cœved sa njak anan dœ sœ daliyugo ahay pi zek, aday tâ ga vœram, tâ jaf zek ahay, mœsinde sœngaf sœngaf.

5 Aday wan sœ tœman a kwahak anan mœtœtok mœ slala maakan awan. Cœna, nœ slœne awan a mœ slala

maakan ata, a wa: «Hayak!» Kagasl, pœles zœnzen a tœrew tœrew a zlœray ahay bok. Agwada sœ lavay way inde à alay anâ dœwan pœ pœles ata awan. 6 Nœ slœne dungo a kawa su dœ, a ndœray ahay à wulen sœ awan a fudô ataya wa, a wa: «May pœ daliyugo! Dala si mer su way hway cœna, i sukom nâ, ndaw agwada kœrtektœkke. Kak ndaw gadam nâ, agwada maakan. Æna mbœsak anan atœ mahay tœ amar tâ ga inde tuwwa.»

7 Aday wan sœ tœman a kwahak anan mœtœtok mœ slala fudô ata cœna, nœ slœne awan a mœ slala fudô ata a wa: «Hayak!» 8 Pœles a inde kœfatata. Dowan a pœ pœles ata, tœ ngaman Amac, aday Mœke a pœrahan azar. Tœ njadak cœved pa man sœ daliyugo ahay fudô fok, sœ gœba wa day kœrtek a, aday dœ ahay tâ mac ta may, tœ mœgara, tœ vœram à man ata awan, aday way sœ kibœ ahay dukwen tâ rac atan re.

9 Aday wan sœ tœman a kwahak anan mœtœtok mœ slala dœra awan. Nœ canan anâ sifa su dœ ma vad aya anga tœ wazay 'am a Mbœrom, tinen mœ njahay aya ù vo sa man sœ varan way anâ Mbœrom ata awan. Ta vad atan anga tœ tœmahak 'am a Mbœrom, aday tœ dœkak anan kawa ana Yesu sa jan atan ata awan.

10 Dœ a ataya ta ja tœ mœgalak a, ta wa: «Bahay a manay Mbœrom, iken nœ mœduwen awan, iken dœ cœncan awan, aday dœ didek awan. Dœ sœ daliyugo ahay tœ

vədək manay. Ki i gan atan sariya nə siwa kəla anaw?»

¹¹ Kagasl, ta pakpatan zana kwedekkwedek aya fok, ta jan atan: «Ben apan mənəcək asa, tâ vad apan mərak a kwanay sa gan mer su way à Mbərom ataya kawa tinen sa vad kwanay ataya re asa aday. Ta sak a vad apan do ahay aday kə dəzlek kawa ana Mbərom sa gan may ata nà, i i gan atan sariya kutok.»

¹² Aday nə canan anà wan sə təman ata, a kwahak anan mətətək a mə slala mbərka ata awan. Daliyugo fok a 6al kəzlek kəzlek. Pac dukwen a dav sabay, a ca zəzen kawa kupon. Ata kiya nà, a ca ngəlazaza kawa mez. ¹³ Pərtətazltazla mawuzlawazl ahay mə guce aya à məndak, kawa wan sə rəve ma nah a bay a, mad sə gucey anan ahay i sé wa ata awan. ¹⁴ Mburom fok inde sabay, a faday zek kawa sə faday biket ata awan. Bəzlom pi zek tə culok ahay à a'am inde ataya, tinen inde à man a tinen ahay inde sabay re.

¹⁵ Do ahay pə daliyugo fok ta ɗer zek. Ta ɗer zek à sləlak sə 6əzlom ahay inde, à lar ahay inde. Sa ɗer zek a nà, bahay ahay, wan bahay ahay, bahay sə suje ahay, do sə zlile ahay, do məduwen aya sə daliyugo a anaya awan, 6ile ahay aday do azar aya fok re. ¹⁶ Tə ngaman anà 6əzlom ahay, aday ta wa: «Mbəzlen ahay pumo, ɗeren manay pa man sə ide a dowan a mə njahay a pa man sə njahay sə

bahay ata wa. Ɗeren manay pa wan sə təman wa re, anga winen tə mivel a tə manay. ¹⁷ Anga mivel a tinen ata kə dəzlek ahay. Waya saa mba apan sə səmen à luvon ata anaw?»

7

Do sə Isəra'ila ahay 144,000

¹ Pə dəba anahan a wa, nə canan anà maslay a Mbərom ahay fudo, tinen mə tavay aya pə bərgaslay a Mbərom ahay fudo fok ite. Ta gan nga anà mad sa day ahay fudo fok lele, anga aday mad à saa laman anà a'am bay, anà daliyugo bay, aday à saa laman anà dədazl si sé ahay bay re.

² Nə canan anà maslay a Mbərom a hinen inde a may ahay à dəlon wa. Way sa ga vivay a Mbərom bahay sə sifa pə do ahay, inde à alay anahan. A ngaman tə məgalak a anà maslay ataya fudo awan, anga Mbərom a varan atan məgala sa nes anan dədala tə a'am nà, anà tinen awan. ³ A jan atan, a wa: «Kə nəsən anan dədala, a'am tə dədazl si sé ahay fan bay. Guko vivay ana Mbərom pi jœr ana do si mer su way anahan ahay aday.»

⁴⁻⁸ Tu jo abaslay su do ataya ma ga vivay aya awan, tinen mbulo səkat tə kwa kuro fudo nga fudo (144,000), tinen à wulen sə zahav sə Isəra'ila ahay wa kuro nga cew fok. Kawa sa ja nà, pə zahav fok mbulo kuro nga cew. Zahav ataya nà, zahav ana Yahuda, ana Ruben, ana Gada, ana

Aser, ana Neftalim, ana Manasa, ana Simiyon, ana Lewi, ana Isakar, ana Jabulon, ana Yusufu aday ana Benyamin.

Man su dō su kon azar aya awan

⁹ Pə dəbā anahan a wa nā, nə canan anā man su dō, a baslay zek bay. Ta nay ahay kwa à wulen sə zahav ahay wa fok, aday pə slala pə slala, pu kon pu kon, aday 'am ahay fok inde. Tinen a fok mə tavay aya pa 'am ana man sə njahay ana bahay aday pa 'am ana wan sə təman. Tinen a fok ma pak zana aya pi zek kwedekkwedek aya awan, aday daslam sə təbā ahay à alay inde sə həran anan nga anā Mbərom. ¹⁰ Ta ja 'am tə məgalak awan, ta wa:

«Da tam nā, tə alay ana Mbərom a mənuko
winen mə njahay a pa
man sə njahay anahan,
aday tə alay ana wan sə
təman re.»

¹¹ Maslay a Mbərom ahay fok, tinen mə tavay aya awan, aday ta van nga anā man sə njahay sə bahay, pi zek tə məced ahay pə kərtek a tə awan a tə sifa aya fudō ata awan. Tə dukwen gərmec ù vo anā man sə njahay sə bahay, aday tə həran nga anā Mbərom ¹² ta sa ja asa:

«Amen!

Mbərom a mənuko nā,
mazlaḅ inde apan,
məgala anahan inde,
winen kəlire* awan,
gədan inde apan,

inde apan pa sə viyviya awan.

Həruko anan nga,
guko anan suse,
dəfuko anan apan,
sə coy awan.

Amen!»

¹³ Dowan a à wulen su dō məced ataya kərtek a, a cəce puno wa, a wa: «Həna anan, ma pak zana aya kwedekkwedek a anaya nā, maya ite anaw? Ta nay ahay awanaw?»

¹⁴ Nə mbədahan apan, na wa: «Sa san nə iken awan! Bina nen na san atan bay.»

U jo asa, a wa: «Do anaya nā, ta gak anan ngatay anā way ahay fok, tə səmak anan anā dəcə məduwen ata awan. Tə banak anan zana a tinen ahay i mez ana wan sə təman inde, anga aday à dav herre.

¹⁵ Anga nan kutok:

Ta njad sə tavay pac pac pa
'am ana man sə njahay
a Mbərom.

Ta gan mer su way à Mbərom
ù doh sə mazlaḅ ana-
han awan.

Mbərom, dowan a mə njahay
a pə man sə njahay ata
i i gan atan nga tə ma-
zlaḅ anahan.

¹⁶ May tə jom i gan atan kula
sabay.

Pac i kwadāh atan sabay,
way saa han patan uko
nā, inde sabay.

¹⁷ Anga wan sə təman a pə
cakay ana man sə nja-
hay sə bahay ata, i gan
atan nga,

i lagay atan pə kurok sə
a'am sa var sifa ata
awan.

* 7:12 Kəlire a anan nā, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

Mbêrom i tælkadan atan anan ide sê ayam a tinen ahay pæ ide wa.»

8

Akwahak mætətok a mædakwidok a ata awan

¹ Wan sê tæman a ma pæ fêrewel ata awan. A kwahak anan mætətok a mædakwidok a mæ slala cuwbe ata cæna, dowan kâ jak 'am à mburom sabay tætemtemme, i ga way sê minit kwa kuro maakan.

² Pæ dæba a wa nâ, nê canan anâ maslay a Mbêrom ahay cuwbe sa taa tavay pa 'am ana Mbêrom ataya awan, aday tæ varak atan mæzlæzlilen à alay inde fok a tinen a re.

³ Maslay a Mbêrom hinen inde kærtek a nay, a tavay pa man sê varan way anâ Mbêrom ata awan, aday tasa sa vak lèluway ahay à alay inde, tasa ata nâ, sê gura. Tæ varak anan lèluway ahay bayak a aday i vak anan pæ ruwec sê gura ata anga Mbêrom, aday ruwec ata dukwen winen pa 'am ana man sê njahay sê bahay. Winen apan i vak anan lèluway ataya cæna, ata a zæga anan amboh su dō a Yesu ahay sa ga pæ daliyugo ata awan. ⁴ Natiya kutok, jinjek sê lèluway ata, pi zek tæ amboh su dō a Yesu ataya, a slabak pa 'am a Mbêrom, à alay ana maslay a Mbêrom ata wa. ⁵ Maslay a Mbêrom ata a gæba tasa sê gura ata, a rah anan ta slan sê uko sê ruwec ata awan, a pækak anan ayak pæ

daliyugo. Mbêrom a wuted, a dac nguzlec, aday a gungwal. Daliyugo a fok a bal kæzlek kæzlek.

Mæzlæzlilen ma fa aya fudo

⁶ Natiya maslay a Mbêrom a cuwbe ataya tæ lavay zek sa fa anan mæzlæzlilen a tinen ahay. ⁷ Aday maslay a Mbêrom mama'am ata a fa anan mbala anahan. Lanja, uko, mez, tæ japay fok kærtek, aday a pækay ahay pæ daliyugo. Daliyugo ite a gæzla zek maakan, aday day kærtek a, a vak tæ dædazl su way aya tæke. Gujed ahay fok tæ vakak re.

⁸ Natiya, maslay a Mbêrom mæ slala cew ata a fa anan mæzlæzlilen anahan ite. Awan a inde mæduwen a kawa bæzlom winen apan i ban, ta lar anan à a'am inde tæzlev. A'am ata a gæzla zek maakan, aday day kærtek a tæra fok kawa mez. ⁹ Way sê a'am ahay fok, kærtek pæ maakan a nê kè mæcak, aday kwalalan ahay dukwen, tæ næsek matanan re.

¹⁰ Natiya asa, maslay a Mbêrom mæ slala maakan a ata a fa anan mæzlæzlilen anahan ite. Mawuzlawazl a inde mæduwen a, a slahay à mburom wa. Winen apan i ban kawa miresl sê uko. A slahay cæna, a nes anan zlinder ahay kærtek pæ maakan aday tæ kurok aya tæke. ¹¹ Tæ ngaman anâ mawuzlawazl ata nâ, Mæduwek. A'am sê zlinder ahay fok tæ gæzla maakan, aday Mæduwek ata a tæra anan a'am sa day mæ slala maakan ata særekeke. Dō

ahay bayak a tœ mœcak anga sa sa a'am a sœrekeke ata awan.

¹² Maslay a Mbœrom mœ slala fudœ ata a fa anan mœzlœzlilen anahan ite. A fa anan cœna, tœ dœcan anœ way ahay fok œ mburom. Pac a gœzla maakan, kiya matana awan, aday mawuzlawazl ahay kœrtek pœ maakan fok kœ mbacak œ alay kœrtek a wa mbœtœk, ta dav sabay. Luvon tœ ipec a tœke a gœzla zek maakan re. Day sœ ipec kœrtek a pœ maakan, day sœ luvon kœrtek a pœ maakan nœ, awan kœ dœvak uda sabay.

¹³ Kagasl, nœ canan anœ zlœba mœduwen a winen apan i fatay œ mburom. Nœ slœne winen apan i ja tœ mœgalak awan, a wa: «Wawayah! Wawayah! Dœce pu dœ sœ daliyugo ahay! Anga maslay a Mbœrom ahay inde maakan ti fa mœzlœzlilen a tinen ahay mba. Ta sak a fa atan cœna, dœce ahay ti nay ahay bayak awan.»

9

Mœzlœzlilen ma fa mœ slala dara awan

¹ Cœna, maslay a Mbœrom mœ slala dara ata a fa anan mœzlœzlilen anahan. Nœ canan anœ mawuzlawazl a inde mœ slahay œ mburom wa, œ mœndak. Tœ varan anan lakile sœ tœœa anan bœlœlen sœ mœke sœ mœrda ata awan. ² A tœœa anan dœ'a cœna, jinjek a zlœray wa dul dul kawa jinjek sœ uko sa tak way. Jinjek ata a kœrtan pœ idœ anœ pac kustehtehhe, aday idœ zœnzen a ga takœdimbom.

³ Jaray a zlœray œ jinjek ata wa pœ daliyugo fok. Mbœrom kœ varak atan mœgala sa nda dœ ahay kawa rœje. ⁴ Kœ varak atan cœved sa gan awan anœ daslam ahay bay, tœ saa laman anœ gujed bay, aday kwa dœdom tœkedœ tœ laman bay re. Tœ nda nœ, dœ ma ga vivay ana Mbœrom a pi jœer itœbay ataya awan. ⁵ Tœ njadœk cœved sa mac anan dœ ataya bay re, œna ti ga dœce kiya dara cœna coy. Dœce ata dœukwen, a han kawa ahan sœ rœje sa nda dœ aday a gan atan ata awan. ⁶ A kiya dara ata inde ite nœ, dœ ahay ti gan may anœ amac, aday ti njadœ bay. Ti pœlay amac pi zek, œna cœved sa mac inde sabay.

⁷ Jaray ataya nœ, ta ga minje tœ pœles sœ vœram ahay. Jugo sœ bahay ahay inde patan œ nga inde, ma han aya nœ tœ gura. Nga a tinen aya dœukwen kawa nga sœ dœ ahay. ⁸ Sibœk a tinen aya nœ kawa sibœk sœ uwar ahay, aday slan a tinen aya kutok nœ, kawa slan sœ ziyel ahay ite.

⁹ Dœaginegine a tinen ahay ma œan aya kawa tœ palalam sœ rœslom. Bœrgaslay a tinen awan, a ndar nœ kawa muta sœ pœles ahay bayak a, tinen apan ti haw œ man sœ vœram ata awan. ¹⁰ Guter patan kawa ana rœje nduwrenren, aday ta nda dœ nœ, tœ winen a re. Sœ varan atan mœgala sa gan way anœ dœ ahay kiya dara ata dœukwen, guter ataya awan. ¹¹ Bahay a tinen a nœ, maslay a sa ba pœ mœke sœ mœrda ata awan. Tœ ngaman

ta 'am sə Yahuda ahay nà, Abadon, aday ta 'am sə Gərek ite, Apoliyon. Sləmay ataya a nan sa ja nà: «Do sə lize way.»

¹² Natiya, dæce mama'am a kə ndəvak. Əna dæce maza aya inde cew asa re.

Məzləzlilen ma fa mə slala mbərka awan

¹³ Kutok, maslay a Mbərom mə slala mbərka ata a fa anan məzləzlilen anahan ite. Nə sləne 'am a ndəray ahay kwa à ləkam ahay fudə pə ruwec sə gura ata wa, winen pa 'am a Mbərom ata awan.

¹⁴ 'Am a sə ndəray ahay ata a jan anà maslay a Mbərom a sa fa məzləzlilen a mə slala mbərka ata, a wa: «Pəsak anan maslay a Mbərom aya fudə, ma ban aya pa 'am zlin-der sə ngaman Efəratis ata awan.»

¹⁵ Tə pəsak atan cəna, ta vad do ahay, kərtek pə maakan fok kə məcak. Anga Mbərom a lavay anan zek tə tinen sa ga mer su way ata à alay a anan, pə luvon a anan, pə kiya a anan, aday pə ava a anan re.

¹⁶ Cəna, nə canan anà suje ma ján a pə pəles ataya, tinen bayak awan. Tu jo abaslay a tinen awan, tinen miliyon səkat cew (200,000,000).

¹⁷ I cœn sə zúfay uno ata, nə canan nà, natiya. Pəles ahay tu do a ma ján aya apan, tinen tə zana sə vəram aya pi zek dəzdəz kawa slan sə uko, aday mbamburom kawa a'am sə dəlov ahay, aday kawa azay sa wan re. Nga sə pəles ataya kawa nga sə ziyel ahay. Jinjek a pi zek tə uko, tatə mətətək sə uko ta nay à 'am a tinen

ahay wa. ¹⁸ Dæce a maakan a sə zləray à 'am sə pəles ataya wa nà, ta vad do kərtek pə maakan fok. ¹⁹ Natiya awan, məgala ana pəles ataya sa gan way lelibay a anà do ahay, a nay nà, à 'am a tinen aya wa. Guter a tinen aya dukwen ta gan way anà do ahay re, anga guter aya kawa dədew ahay, nga ahay inde patan.

²⁰ Do aday tə məcak anan tə dæce ataya itəbay ata nà, ta ngam sə mbəsak sə həran nga anà setene ahay bay, ta ngam sə mbəsak pəra a tinen a sə ndakay ataya bay re. Tə ndakay pəra a tinen aya nə, tə gura, tə dala, tə ndəfəre, tu kon aday tə dədom re. Way a mə ndakay ataya nà, tə canan ide bay, tə sləne sləmay bay, aday ta zla bay re. Əna a nan atan sə pərahan azar sə həran nga hwiya. ²¹ Do ataya nà, tə mbəsakak sa ga ines ahay bay, tinen apan ti vad do hwiya, tinen apan ti ga madan a tinen ahay, tinen apan ti dah uho, tinen apan ti kəra way ahay hwiya re.

10

Maslay a Mbərom tə derewel cədew awan, à alay inde

¹ Pə dəba anahan wa, nə canan anà maslay a Mbərom hinen məgala a re, winen apan i dazay ahay à mburom wa. Zana anahan pi zek nà, matapasl, aday winen mə tuwed nga nə tə kulay. Ide anahan a dav kawa pac sə ipec. Saray anahan ahay ta ca kawa miresl sə uko. ² Derewel

cædew a inde à alay anahan, mæ tæba awan. A ngazlay saray sê alay puway pa nga sê a'am, saray sê alay gula nà, pæ yugo uho. ³ A zlah tæ mægalak a kawa ziyel sa yam. Cæna, næ slæne Mbærom a dac tanday tanday saray cuwbe sê mbædahan apan.

⁴ Adac a Mbærom a cuwbe ataya a ndav nà, abay u no sê vinde anan way a nen sê slæne ata awan, æna næ slæne dungo a ndaray ahay à mburom wa asa, u jo: «Kê vinde anan 'am ana Mbærom sa dac cuwbe ataya bay, anga aday dowan à san 'am ataya bay.»

⁵ Maslay a Mbærom a mæ ngazlay saray a kærtek pa nga sê a'am, kærtek pæ yugo ata, a ka alay à mburom, ⁶ a mbadây dærzalah tæ slëmay a Mbærom, a wa: «Mbærom winen inde tæ sifa pa sê viyviya awan, winen dō sê ndakay atæ mburom tæ daliyugo tæ bëlay. A ndakay mburom tæ awan anahan aya tæke, daliyugo dükwen tæ awan a anahan aya tæke, aday bëlay tæ awan anahan aya tæke ite re. Way a saa tæra ata nà, winen apan i tæra hëna bæse kutok. ⁷ Azanan, maslay a Mbærom mæ slala cuwbe ata kâ fak anan mæzlæzlilen anahan nà, Mbærom i ndav anan wa way anahan mi dër ata awan, kawa ananahan sa jan panan wa anà dō maja'am anahan ahay kwakwa ata awan.»

⁸ Dungo ana dowan nen sê slæne 'am anahan ata u jo ahay à mburom wa, a wa: «Zla, kâ saa tæma anan

dærewel a mæ tæba ata à alay ana maslay a Mbærom a mæ ngazlay saray a pa nga sê a'am aday pæ yugo ata wa.»

⁹ Natiya na zla à man ana maslay a Mbærom ata awan, na jan: «Vuro anan dærewel a cædew a anan.»

U jo nà: «Tæma anan, rac anan. I gumak à 'am inde nà, kawa umam, æna ka sak a sædak anan cæna, i gak særekeke.»

¹⁰ Næ tæma anan dærewel ata à alay anahan wa, na rac anan. A 'am inde nà, u gom kawa umam acækan wanahan. Næ sædak anan gædek cæna, u go særekeke.

¹¹ Asa tu jo nà: «Zla, kâ sa ma anan 'am a Mbærom sa ja pæ zahav ahay, pu kon ahay, pæ slala sa 'am ahay, pæ bahay su kon ataya asa.»

11

Do sê dakay anan 'am a Mbærom ahay cew

¹ Natiya, tæ vuro gusuko à alay inde kawa sukol sê lavay way. Tu jo nà: «Slabak, zla, kâ saa lavay anan doh sê mazlaþ a Mbærom, lavay anan man sê varan way anà Mbærom, baslay anan dō ahay aday tinen apan ti hëran nga anà Mbærom ataya awan. ² Æna kâ saa lavay anan gala sê uho ata itæbay, anga Mbærom a kè varak anan anan man ata anà dō a azar aya mbala anahan ahay bay ataya awan. Do ataya ti i ngërasl anan wulen su doh à kiya kwa kuro fudō nga anahan a cew inde, kawa sa ja nà, luvon

mbulo tē sēkat cew tē kwa kuro mbērka (1 260).³ A alay ata nā, ni i slēnak ayak dō sē ḡakay anan 'am uno ahay cew. Ti man anan 'am uno anā dō ahay à luvon a mbulo tē sēkat cew tē kwa kuro mbērka (1 260) ataya inde, ti pak pi zek ḡukwen zana sa zla à māsinde.»

⁴ Dō ataya cew a nā, mē tavay aya pa 'am ana Mbērom, winen Bahay a pē daliyugo ata awan. Dō ataya nā, tinen dēdazl si sé ahay cew sē ngaman *ulivet* ataya awan.* Aday tinen lalam ahay cew re. ⁵ Dōwan kē pēlak sa gan atan awan a cēna, uko a nay ahay à 'am a tinen wa, a vad anan dōwan ata awan. Natiya, dō sa gan may sa nan atan idē ahay, ti mac nā, matana awan. ⁶ A alay a tinen apan ti ma 'am a Mbērom ata nā, mēgala a tinen inde sē gafan 'am anā iven, aday ā ga bay. Mēgala a tinen inde sē tēra anan a'am mez a re. Aday mēgala a tinen inde sa pak mēgara pu dō sē daliyugo ahay cara cara, kawa sa zlan atan à nga ata awan.

⁷ Ta sak a ndav anan ama 'am a tinen ata nā, zizōek a inde, i nay ahay à mēke sē mārda wa re. Zizōek ata i vad zek tu dō a cew ataya awan. I mbasay patan, i nja atan, ti mac. ⁸ Māsinde a tinen aya ti njahay hwiya pē cēved sē wulen su doh a mēduwen ata awan. Tē ngaman à wulen su doh ata nā, Sodoma, kabay Misra, kawa sa ja bine maw nā, ta ga ines

ataya kērtēk awan. Tē daray anan bahay a tinen pē dēdom mē zlēngad a nā, à man ata re. ⁹ Dō ahay ti nay sa ca pē māsinde ataya nā, à wulen sē zahav ahay wa fok, à wulen sē slala ahay wa fok, à wulen sa 'am ahay wa fok, aday pu kon ahay wa fok re. Anga nan, tē varak anan cēved anā dōwan sa la atan bay luvon maakan tē njamde ahay apan kuro nga anahan cew. ¹⁰ Dō sē daliyugo ahay fok ti taslay mivel anga amac su dō a cew ataya awan. Ti ga azar uko sa vad dō ataya awan, ti varan magwagway i zek ahay, anga dō a Mbērom ataya cew a nā, tē pēkak mēgara pu dō sē daliyugo ahay, à alay a tinen apan ti ma anan 'am ana Mbērom ata awan.

¹¹ Natiya awan, luvon a maakan ataya tē ler aya kuro nga anahan cew ataya ta ndav cēna, Mbērom a vōzle patan apasay sē sifa anahan, tē slabak way a tinen, tinen tē sifa aya awan. Man su dō a sa zlak ayak sa cay ahay patan ataya, ta ma nga pē ajējar anga zlawan. ¹² Dō a cew ataya tē slēne dūngo a jan atan ahay 'am tē mēgalak a kwa à mburom wa, a wa: «Jēnen ahay à man a anan!» Ta ján way a tinen dečē à mburom à matapasl inde pē idē su dō a sa nan atan idē ataya fok. ¹³ A alay ata cēna, daliyugo a ḡal kēzlek kēzlek. A wulen su doh ata fok, pu doh ahay kuro nā, kērtēk a kē mbēzlak. Anga

* 11:4 Ca pē deftere Jekariya 4.1-14.

nan re, dɔ ahay mbulo cuwɓe (7,000) fok tɛ mɛcak. Dɔ a mɛ mbəsak a tɛ mɛcak itəbay ataya dukwen, tɛ jəjarak bayak awan. Aday tɛ hɛran nga anà Mbərom sɛ bagəbaga mburom.

¹⁴ Natiya kutok, dɛce mɛ slala cew ata kɛ ndəvak coy, hinen mɛ slala maakan a, winen apan i nay bəse coy re.

Maslay a Mbərom a fa anan mɛzlɛzlilen mɛ slala cuwɓe awan

¹⁵ Pɛ dɛba anahan a wa cəna, maslay a Mbərom mɛ slala cuwɓe awan, a fa anan mɛzlɛzlilen anahan ite. Nɛ slɛne dundo ahay mɛduwen aya tɛ gungwal à mburom, aday ta wa:

«Həna Bahay a mənuko Mbərom tɛ Almasihu anahan, ti ga bahay pɛ daliyugo kutok.

Mbərom i ga bahay kətanən hwiya pa sɛ viyviya awan.»

¹⁶ 'Am ataya ta ndav cəna, mɛced ahay kwa kuro cew nga anahan a fudɔ, mɛ njahay aya pa 'am ana Mbərom ataya, tɛ dukwen gərmec ù vo, tɛ hɛran nga. ¹⁷ Ta wa:

«Bahay a manay Mbərom, Ba Məgala, iken inde nɛ kwakwa, həna dukwen iken a re.

Mɛ ngərak, anga iken apan ki ga bahay pɛ daliyugo aday ki lavan nga tɛ məgala anak awan.

¹⁸ Ba dɔ su kon ahay ta gak mivɛl,

əna alay a ma var a həna, iken ki ga patan mivɛl ite,

ki gan sariya anà dɔ ma mac aya fok.

Alay a ki varan magwagway anà dɔ maja'am anak ahay, anga tinen ɓile anak ahay ata nà, kɛ dɛzlek.

Ki varan magwagway anà dɔ anak ahay,

anà dɔ sɛ dɛfak apan ataya fok,

kwa gwaslay ahay, kwa dɔ mɛced aya awan.

Əna dɔ sa nes anan daliyugo ahay ite nà,

ki lize atan wa kutok.»

¹⁹ Pɛ dɛba sa 'am a tinen ata wa cəna, məsudoh su doh sɛ mazlɛb a Mbərom à mburom ata a tɛba pangaya. Zəndok sɛ aban 'am a Mbərom ata uda a cay ike. Cœrœd, Mbərom a wuted, tanday a dac apan hohum hohum, daliyugo a ɓal, aday lanja a pəkay ahay səngɛf səngɛf bayak awan.

12

Atə uwar tɛ zizœk a inde

¹ Cəna, nɛ canan anà awan a à mburom, a ga masuwayan. Nɛ canan anà dɔ uwar awan, zana anahan pi zek nà, pac. A dɛf saray anahan ite nà, pɛ kiya. Mazangalan anahan dukwen, sɛ mawuzlawazl ahay kuro nga anahan a cew,

winen kawa jugo sɛ bahay. ² Uwar ata nà, wan à kutov. Winen apan i wahay bəse coy, kɛ dɛlak anan tɛ mindɛl, a han apan. Anga nan, a zlah pi zek tɛ məgalak awan.

³ Nê canan anà awan a inde à mburom asa. Zizœk a inde, winen kawa gëdam mæduwen awan, a ca dæzdaz. Nga ahay inde apan nê cuwbe, aday jugo sê bahay ahay pa nga cuwbe ataya re, lækam ahay kuro inde anan pa nga. ⁴ A mæne anan mawuzlawazl ahay à mburom wa à mændak tæ guter anahan. Kærtek pæ maakan fok kè gucek ahay à mburom wa. Winen a aday nà, a tavay pa 'am ana uwar a winen apan i wahay ata, aday kà sak a wahay a cæna, i gæba anan wan a mæ wahay ata awan, aday i rac anan.

⁵ Natiya, uwar ata a wahay anan wan anahan a nà, mungol awan, aday i i tæra bahay tæ mægala awan pa nga su kon ahay fok. A wahay anan cæna, tæ gæba anan, ta haw anan pa 'am ana Mbærom winen mæ njahay a pa man sê njahay sê bahay anahan ata awan. ⁶ Zek ana uwar a kutok nà, a haw, a man à nga à man sa saf inde, à man ana Mbærom a sê lavan anan zek aday tâ gan uda nga ata awan. I i njahay à man ata nà, luvon mbulo tæ sækat cew tæ kwa kuro mbærka (1 260).

⁷ Kagasl, vëram a slabak à mburom. Maslay a Mbærom inde tæ ngaman Mikayel, a ra maslay anahan ahay fok, ta vad zek tæ zizœk ata aday tæ maslay anahan ahay cite re. ⁸ Æna Mikayel tu dō anahan ahay tæ mbasay patan, tæ ræzlak atan. Anga nan, man sê njahay a zizœk ata tæ maslay anahan ahay

nê inde à mburom sabay. ⁹ Natiya, ta lar anan zizœk a mæduwen ata uho. Zizœk ata nà, winen nê, dædew kwakwa awan sa taa njækan uda anà dō ahay kwakwa pæ daliyugo fok ata awan. Tæ ngaman bahay sê apasay lelibay aya awan. Slëmay anahan dukwen Fakalaw. Tæ larak anan à mændak, winen tæ maslay anahan ahay fok.

¹⁰ Cæna, nê slæne 'am a ndæray ahay kwa à mburom wa, a wa:

«Hæna nà, Mbærom kè tæmak nuko kutok.

Kà kak anan mægala anahan. Winen bahay awan.

Hæna dukwen, Almasihu anahan kà kak anan mæzlaæ anahan.

Anga hæna,

dowan a sa taa ra 'am pæ mærak a mænuko ahay pæ cakay ana Mbærom luvon tæ ipec ata nà, tæ larak anan ayak à mændak.

¹¹ Æna mærak a mænuko ahay tæ mbasay apan nê, anga mez ana wan sê tæman.

Tæ mbasay apan dukwen, anga 'am a tinen sê dakay anan didæk ata awan.

Tæ tæmahak sa mac, ta mak anan wa bay.

¹² Kwanay a hæna à mburom ata awan, tislen mivel kutok.

Atæ dædala tæ a'am kæma, dæce anga kwanay kutok wuna!

Anga Fakalaw kè dazak ayak æga kwanay, aday dukwen winen tæ mivel awan,

anga a san zle, a mbəsakan alay a bayak a sabay.»

¹³ Zizœk ata a ca apan tə larak anan pə daliyugo kəma, a ma nga sə kukwaran azar anà uwar a sə wahay wan mungol ata awan. ¹⁴ Əna, uwar ata nà, tə varan bərgaslay sə zləba məduwen awan, aday â fatay way anahan à man sa saf à man a Mbərom sə ləvan anan zek aday tã gan uda nga ata awan. I i njahay à man ata nà, ava maakan tə rita.* Zizœk a kawa dədew ata i mba apan sə dəzle apan alay à man ata sabay.

¹⁵ Anga nan, dədew ata a vənihey a'am à 'am wa kawa zəlaka, aday a'am â hawan azar anà uwar ata, â ra anan. ¹⁶ Aka aday maw? Dədala kà mak anan zek anà uwar ata awan. Dədala a ta cədak, a sa anan a'am a sa nay ahay à 'am anà zizœk wa ata fok.

¹⁷ Zizœk ata a canan à dədala sa san anan a'am ata nà, a zəga anan mivél anahan sa ga pə uwar ata asa. Anga nan, a ma pə dəba saa ga vəram tə gwaslay sə slala anahan a mə mbəsak ataya awan. Tinen kəma, dō sə dəfan apan anà 'am a Mbərom ahay, aday sə təma sə dakay anan ləbara sa 'am a Yesu ataya awan.

¹⁸ Natiya, zizœk ata a zla way anahan saa tavay pa 'am məguguje sə bəlay.

13

Zizœk a inde a zləray ahay à bəlay wa

¹ Cəna, nə canan anà zizœk a inde, a zləray ahay à bəlay wa ladada. Nga ahay inde apan nə cuwbe, aday ləkam ahay kuro. Jugo sə bahay dukwen pə ləkam pə ləkam. Sləmay lelibay a inde mə vinde pa nga pa nga, sə gənanan anà Mbərom. ² Zizœk ata nà, kawa lungo. Saray anahan aya dukwen kawa saray sə dərlinge. 'Am a dukwen kawa 'am sə ziyel. Zizœk a kawa gədam ata a mbəsakan anan nə gədan anahan, bahay anahan awan, aday məgala anahan məduwen awan.

³ Nga anahan a kərtek a nà, a ga nə kawa vivay sə mbəlak məduwen a inde apan, abay i mac anan, əna mbəlak ata kə pasak. Anga nan, vivay anahan ata a gan masuwayan anà dō sə daliyugo ahay, tə dazlan sə pərahan azar. ⁴ Fok a tinen aya tə həran nga anà zizœk a kawa gədam ata awan, anga kə varak anan məgala anahan anà zizœk sa nay à bəlay wa ata awan. Tinen apan ti həran nga anà zizœk ata kurkwer re, ta wa: «Wayə məduwen a kawa zizœk a anan anaw? Wayə saa mba apan sa ga vəram tə winen anaw?»

⁵ Zizœk ata kə njadak cəved mənjoek sə həran nga anà zek, aday sə gənanan anà Mbərom. Kə njadak cəved sa ga bahay kiya kwa kuro

* 12:14 Ava maakan tə rita: kawa sa ja nə luvon 1 260 ata re.

fudõ nga anahan a cew (42) re.* ⁶ A dazlan sã gãnahan anã Mbærom: a gãnahan anã slëmay anahan, anã man sã njahay anahan a re, aday anã dõ mæ njahay aya à mburom ata fok. ⁷ Kà njadak cæved sa ga vëram tu dõ a Yesu ahay, aday à mbasay patan. Matanan, kà njadak mægala sã lavan nga anã slala ahay fok, anã zahav ahay fok, anã 'am ahay fok, aday anã kon ahay fok re. ⁸ Dõ sã daliyugo ahay fok ti dukwen gærmec ù vo. ðna dõ aday slëmay anahan inde mæ vinde à ðerewel su dõ tã sifa aya inde nã, i dukwen gærmec ù vo itabay. Mbærom a vinde ðerewel ata nã, a ban pæ ananahan sã ndakay daliyugo wa, aday a varan anan à alay inde anã wan sã tãman a ma vad ata awan.

⁹ Natiya, dõ aday slëmay inde apan cæna, à slëne 'am a anan: ¹⁰ Dowan a nã, Mbærom a ja nã, sa ban anan, ti ban anan. Dowan a nã, Mbærom a ja nã, sã wacay anan tã maslalam ðukwen, ti wacay anan tã maslalam acëkan. Anga nan kutok, lele nã dõ a Yesu ahay tã zëga anan sa ðaf nga pæ Mbærom, aday tã sãmen anã way ahay.

Zizœk a inde, a zlëray ahay à yugo wa

¹¹ Pæ dëba wa, nã canan anã zizœk a inde maza asa, winen apan i zlëray ahay à yugo wa. Lëkam ahay inde anan pa nga cew, kawa lëkam sa wan sã tãman, aday a ja 'am

kawa ana gëdam re. ¹² A ga bahay anahan a ðukwen tã mægala ana zizœk a sa nay à bëlay wa ata awan, a ga nã pa 'am anahan awan. A ðaf bëlaray pu dõ sã daliyugo ahay fok sã hëran nga anã zizœk ata awan, winen tã vivay sã mbëlak mæduwen a aday mæ pasay a coy ata awan. ¹³ Kà gak way ahay bayak a, ma ga masuwayan aya awan: a dazay anan ahay uko à mburom wa pæ ide sã dõ ahay fok à mëndak. ¹⁴ Kà njadak cæved sa ga masuwayan ahay bayak a pa 'am ana zizœk a sã zlëray à bëlay wa ata awan. Natiya, masuwayan ataya ðukwen tã njëkak anan dõ ahay bayak a re. Zizœk sã zlëray à yugo wa ata a jan atan nã: «Ndiken përa sa ga minje tã zizœk a mæ wacay a tã maslalam, aday kã mæcak anan tã mbëlak anahan a bay ata awan.» ¹⁵ Zizœk a sa ja 'am ata nã, kà njadak cæved sã vëzle apasay à përa ata inde, aday à ja 'am, à mba apan sa var cæved sa vad anan dõ sã hëran nga bay ataya awan. ¹⁶ Zizœk ata a gan bëlaray anã dõ ahay fok, gwaslay ahay tã mëced sã dõ ahay, dõ sã zlile aya pi zek tu dõ mëtawak aya awan, bële ahay pi zek tu dõ azar aya awan, tã tãma vivay pæ alay puway a tinen ahay, kabay pi jœr a tinen ahay re. ¹⁷ Dowan a aday vivay anahan inde apan ibay nã, i njad sã sukom way à lumõ wa bay, i njad

* 13:5 Kiya kwa kuro fudõ nga anahan a cew: kawa luvon 1 260 re.

sə sukom anan way tə way anahan ahay itəbay re. Vivay ata dukwen nà, sləmay ana zizœk ata awan, kawa sa ja nà, lamba sə sləmay anahan.

¹⁸ Natiya, lele nà, do sə kəlire ahay tã san way. Do sə kəlire ahay tã san nà, lamba ata a đakay anan nə maw re. Anga lamba ata nà, lamba sə sləmay su do zənzen awan. Lamba anahan nà, səkat mbərka tə kwa kuro mbərka nga anahan a mbərka (666).

14

Do ana Yesu ahay tinen apan ti ga ara wiya awan

¹ Na ca ide asa cəna, nə canan anà wan sə təman mə tavay a à bəzłom sə ngaman Siyona ata awan, tinen tu do a aday sləmay a wan sə təman tə sləmay ana Bəbay anahan mə vinde aya pi jœr a tinen ataya awan. Tinen a fok nà, tinen mbulo səkat tə kwa kuro fudo nga fudo (144,000).

² Nə sləne asa bine maw nà, agungol inde a ndəray à mburom wa kawa zəlaka sə dazay pə pəkərad à zlınder ata awan, a ndar kawa adac a Mbərom, aday a ndar kawa do ahay tinen apan ti fa gənjaval re. ³ Man su do ataya dukwen tinen mə tavay a pa 'am sa man sə njahay sə bahay, aday pa 'am ana awan a fudo ataya awan, aday pa 'am ana məcəđ ahay re. Tinen apan ti ga ara wiya awan. Dowan a mba apan sə tətak ara a tinen ata bay, si kak do a mbulo səkat tə kwa kuro fudo nga fudo

(144,000) a mə bəmbadəy aya pə daliyugo wa ataya aday. ⁴ Do a anaya nà, ta gak anan nga i zek lele. Tə dabolok zek tə uwar ahay itəbay. Tə pərahan azar anà wan sə təman nə kwa aha. Mbərom a təmay atan ahay à wulen su do sə daliyugo ahay wa anga winen, aday anga wan sə təman re. ⁵ Mungwalay inde à 'am a tinen itəbay, ines a tinen dukwen ibay.

Maslay a Mbərom ahay maakan

⁶ Natiya awan asa, nə canan anà maslay a Mbərom maza awan, winen apan i fatay pa nga mburom. A đakay anan ləbara mugom a a mbədə itəbay pa sə viyviya ata awan. I đakan anan anà do sə daliyugo ahay fok, anà do sə zahav ahay a fok, anà do sa ja 'am wura wura fok, aday pə slala pə slala, pu kon pu kon re.

⁷ Maslay ata a ja 'am tə məgalak awan, a wa: «Jəjiren anan anà Mbərom, həren anan nga, anga alay a kà slak həna i gan sariya anà do ahay. Həren anan nga. Sə ndakay bagəbaga mburom, tə daliyugo, tə bəlay, tə kurok ahay nà, winen a re.»

⁸ Maslay a Mbərom hinen a sləray ahay asa, a wa: «Coy! Babila, wulen su doh a məduwen ata kə slahak. Babila kə slahak dezdezez! Winen a aday nà, kə hak anan mahay sə atahasł anahan anà do ahay. Atahasł anahan ata nà, kə wadadak anan pə do sə daliyugo ahay

fok, aday tã ga kawa winen awan.»

⁹ Maslay a Mbərom mə slala maakan awan, a sləray ahay asa. Winen ite a ja tə məgalak awan, a wa: «Kuwaya, dōwan a kə dukwek anan gərmec ù vo anà zizœk ata awan, kabay anà pəra sa ga minje tə winen ata awan, aday kə təmahak vivay anahan pi jœr kabay pə alay re ata kəma, ¹⁰ i ga dœce. I gurac mahay à gəvet sa ga mivel a Mbərom wa, aday mahay ata nà, mə japay a tə a'am itəbay. Natiya dōwan ata i sa dœce ù uko à dəlov sə uko inde mə japay a pi zek tə mətətok sə uko ata awan. Dœce ata i təra dukwen nà, pa 'am ana maslay a Mbərom cəncan aya awan, aday pa 'am ana wan sə təman re. ¹¹ Jinjek sə uko sa man sə dœce a tinen ata i slabak pa nga mburom nə dadekwdukwe pa sə viyviya awan. Kuwaya dōwan a kə dukwek anan gərmec ù vo anà zizœk aday anà pəra sa ga minje tə winen ata cəna, kə təmahak vivay sə sləmay anahan, i man uda kula itəbay, luvon tə ipec fok.»

¹² Anga nan kutok, kwanay dō ana Yesu ahay, dō sə dəfan apan anà 'am a Mbərom ahay, dō sa dəf nga pə Yesu ahay, tiven nə lele.

¹³ Asa, nə sləne dungo a jay ahay 'am kwa ahay à mburom wa, a wa: «Vinde! I ban pə həna anan wa nà, Mbərom i dəf alay sə bahay anahan pu dō sa mac aday, winen apan i ga mer su way

anahan hwiya ata awan.»

Apasay Cəncan a a mbəda apan, a wa: «Matanan acəkan. Ti man uda tə ataslay mivel awan, anga Mbərom a san pi mer su way a tinen ma ga lele ataya zle.»

Sariya a dazlan

¹⁴ Na ca ide asa, nə canan anà matapasl kwedekkwedek awan. Awan a inde mə njahay a apan, a ga minje tə wan su dō. Jugo sə bahay inde à nga anahan, ma han a tə gura. Winen ti dem ma pa a hepepe à alay inde.

¹⁵ Maslay a Mbərom maza awan, a nay ahay ù doh sə mazlaḡ a Mbərom wa, a jan anà dōwan mə njahay a à matapasl inde ata tə məgalak awan, a wa: «Gəba dem anak, car, anga alay sə halan nga anà way ahay kə slak. Daliyugo fok ma nah a təde sa car.»

¹⁶ Natiya, dōwan a mə njahay a à matapasl inde ata a gəba dem anahan, a car anan way sə daliyugo ahay fok kərap.

¹⁷ Nə canan anà maslay a Mbərom hinen a nay ahay ù doh sə mazlaḡ a Mbərom à bagəbaga mburom wa, winen dukwen ti dem anahan a ma pa a à alay inde re.

¹⁸ Maslay a Mbərom hinen inde maza awan, a nay ahay à man sə varan way a Mbərom ata wa. Winen nà, maslay a Mbərom sə lavan nga anà uko ata awan. A təba 'am, a jan ahay anà maslay a Mbərom a ti dem a ma pa a à alay inde

ata, a wa: «Gəba dem anak, aday zlav anan cune mə wahay aya pə daliyugo ata fok. Anga wan si sé ataya tə nahak coy.»

¹⁹ Maslay a Mbərom ti dem a à alay inde ata, a zlav anan cune mə wahay aya pə daliyugo wa, a pak anan à kudom sə caslay anan wan sə cune ahay. Kudom ata dukwen, man sa ga mivel a Mbərom. ²⁰ Wan sə cune ahay fok, mə caslay aya à kudom inde uho, à wulen su doh wa zad. Zəlaka sə mez a pəkay ahay à kudom ata wa, a haw. Zəbor sə zlinger sə mez ata i ga kilomiter səkat maakan (300). Sədək anahan a dukwen i ga miter cew, pəles à tavay uda nà, saa cay ahay wa nə nga dəkdek.

15

Maslay a Mbərom ahay tə pəkay ahay məgara ahay cuwbe

¹ Pə dəba anahan a wa nà, nə canan anà awan a inde məduwen awan, aday ma ga masuwayan aya à mburom asa. Maslay a Mbərom ahay inde cuwbe, tə məgara aya à alay inde cuwbe ite re. Awan ataya dukwen, məgara mədakwidok aya awan, anga tə məgara ana Mbərom ata dukwen, mivel anahan i ndav sə coy.

² Aday nə canan anà awan a inde kawa dəlov sə malam mə japay a tə uko awan. Asa, nə canan anà do sə mbasay pə zizək tə pəra anahan ataya awan, aday tə lamba sə sləmay anahan. Tinen

nà, Mbərom kə varak atan gənjalval ahay à alay inde, aday tinen mə tavay aya pa 'am sə dəlov sə malam ata awan. ³ Tinen apan ti ga ara ana Musa, do si mer su way ana Mbərom, tə ara ana wan sə təman. Ara ata nà, natiya:

«Mbərom Ba Məgala,
mer su way anak ahay
fok nə məduwen aya
awan,
ta ga masuwayan.

Bahay su kon ahay fok nà,
iken awan.

Way anak ahay sa ga dukwen,
lele aday didek aya re.

⁴ Bahay a manay,
dowan a saa jəjarak bay
nà, wayaw?

Dowan a saa ngam sə hərak
nga bay nà, winen
wayaw?

Anga iken a kərtək cəncan
awan.

Do su kon ahay fok ti nay
adəka nə sə hərak nga,
anga do ahay fok tə canak
anan anà mer su way
anak ahay fok nə lele.»

⁵ Pə dəba anahan a wa asa, nə canan anà doh sə mazlaḅ a Mbərom à bagəbaga mburom inde, kawa sa ja nà, jawjawa cəncan awan, winen mə təba awan. ⁶ Maslay a Mbərom cuwbe ataya tə məgara aya cuwbe à alay inde, tə zləray à man a cəncan ata wa. Tinen ma pak zana kwedekkwedek aya pi zek re, aday tinen ma ban mbac aya tə maslərapa sə gura. ⁷ Kərtək à wulen sə awan aya fudo tə sifa ataya inde, a varan tasa sə gura ahay cuwbe anà maslay a Mbərom a cuwbe ataya cite.

Tasa ataya ma rah aya tē mivel a Mbərom sa ga pē dō ahay, aday Mbərom nē inde tē sifa pa sē viyviya awan.

⁸ Natiya, doh sē mazlaḅ a Mbərom a rah tē jinjek sē mazlaḅ a anahan tē gədan anahan a tēke dadekw-dukwe. Dowan sa mba apan sa zla ù doh ata ibay, hus azanan maslay a Mbərom a cuwḅe ataya tē ndəvak anan məgara a tinen a cuwḅe ataya aday.

16

Tasa sē məgara ahay cuwḅe

¹ Nē sləne dungo a məduwen a a ndəray ahay kwa ù doh sē mazlaḅ a Mbərom wa. Winen apan i jan anā maslay a Mbərom a cuwḅe ataya, a wa: «Zlen, kâ sa pəken anan way sē tasa sē mivel a Mbərom a cuwḅe ataya pē daliyugo kutok.»

² Natiya maslay a Mbərom a mama'am awan, a zla, a pak anan way sē tasa anahan pē daliyugo. Mbəlak lelibay aya aday ma han aya a gan anā dō ahay. Sa njad mbəlak ata nā, dō sa njad vivay ana zizœk ataya awan, aday ta taa dukwen gərmec ù vo anā pəra ana zizœk ata re.

³ Asa maslay a Mbərom mē slala cew awan, a pak anan way sē tasa anahan pa nga sē bəlay. A'am sē bəlay ata a tēra kawa mængədazay su dō ma mac awan, aday way sē a'am ahay fok tē məcak.

⁴ Maslay a Mbərom mē slala maakan awan, a pak anan

way sē tasa anahan pa nga sē a'am sē dəlov ahay aday pa nga sē a'am sē kurok ahay fok. Natiya kutok a'am ahay fok tē tēra mez asa re. ⁵ Aday nē sləne maslay a Mbərom a, sa gan nga anā a'am ata a həran nga anā Mbərom, a wa: «Iken nā, dō cəncan awan. Iken inde nā, kwa hənə kabay, hənə dukwen iken a re. Ka gak anan sariya anā dō ahay hənə tē cəved awan. ⁶ Dō anaya tē vədak anan dō anak ahay, aday tē vədak anan dō maja'am anak ahay re. Anga nan, ka han atan mez, tē njadak magwag-way pē lelibay a tinen kutok.»

⁷ Cəna nē sləne dungo a ndəray ahay à man sē varan way anā Mbərom ata wa. A wa: «Ayaw, Bahay Mbərom, Ba Məgala, ka ga sariya anak nē tē cəved awan, tē didek a re.»

⁸ Natiya kutok, maslay a Mbərom mē slala fudo awan, a pak anan way sē tasa anahan pē ide sa pac. Cəna pac a njad cəved sa dav ndayaya aday sa han sē zalay sē kukwa ata awan, a vak anan dō ahay tē uko anahan awan. ⁹ Anga pac a sa vak atan ata awan, dō ahay ta ma nga adəka nē sē gənahan anā sləmay a Mbərom, winen dō sē lavan nga anā məgara ataya awan. Bina, tē ngəmak sē mbəsak anan cəved a tinen a lelibay ataya bay, aday tē ngəmak sē həran nga anā Mbərom anga mazlaḅ anahan bay re.

¹⁰ Maslay a Mbərom mē slala dāra awan, a pak anan

way sê tasa anahan pa man sê njahay ana zizœk ata awan, aday luvon a ga takædimbom pæ bahay anahan ata fok. Do ahay ta ma nga sa rac slan, anga dæce inde ndælekeke bayak awan. ¹¹ Tæ gænanahan anà Mbærom sê bagæbaga mburom, anga dæce tæ mbælak a tinen ataya awan. Aya æna, tæ mbæsakak sa ga huwan bay hwiya.

¹² Natiya asa re, maslay a Mbærom mæ slala mbærka awan, a pak anan way sê tasa anahan ite. Winen nà, a pak anan mbala anahan næ à zlin-der a inde mæduwen a tæ ngaman Efæratis. Coy a'am a sa wa, aday bahay sê dælon ahay ta njad cæved sê takas anan zlin-der ata awan. ¹³ Cæna næ canan anà apasay lelibay aya maakan. Tinen kawa njælaadaw ahay, tæ zlæray à 'am ana zizœk a kawa gædam ata wa, à 'am ana zizœk a sa nay à bælay wa ata wa, aday à 'am ana dæ maja'am a Fakalaw ata wa re. ¹⁴ Tinen nà, apasay sê setene ahay sa ga masuwayan ahay cara cara. Apasay ataya ti halan nga anà bahay sê daliyugo ahay fok, anga aday ti ga væram pæ luvon a mæduwen a ana Mbærom Ba Mægala ata awan.

¹⁵ Bahay a wa: «Ihe, nen apan ni zlak ayak næ kawa dæ sê akar, dæwan i san apan bay. Ni dæf alay sê mazlæb uno pæ dæ sê dæfan idæ anà luvon ata mænjenæ sa njak ahan ata awan, aday dukwen zana anahan inde mæ lavay zek a lele, anga aday na sak a zlak

ayak cæna, waray i gan sa bar pa 'am sê dæ ahay bay, bina zana i ga inde pi zek.»

¹⁶ Natiya kutok, apasay a lelibay ataya, tæ halan nga anà bahay ahay fok à man kærtek awan. Tæ ngaman anà man ata ta 'am sê Yahuda ahay nà, Harmagedon.

¹⁷ Kagasl, maslay a Mbærom a mæ slala cuwæe a kutok, a ndav anan sa pak way sê tasa anahan pa nga mburom. Dungo a ndæray tæ mægalak a kwa ahay pa man sê njahay ana Mbærom a wa, ù doh sê mazlæb anahan a wa, a wa: «Hæna nà, kæ ndævak coy kutok!»

¹⁸ Cæna, cœrœd, Mbærom a wuted, tanday a dac apan hohum hohum, aday daliyugo a bæ tæ mægalak awan. Kwa pæ ana Mbærom sê ndakay dæ ahay pæ daliyugo nà, hus ahay hæna, kula daliyugo kæ bælak matanan bay. ¹⁹ Cædæk, daliyugo a ta i zek wa. Wulen su doh a mæduwen ata a gæzla i zek wa maakan re. Wulen su doh sê daliyugo ahay fok tæ mbæzlak, tæ næsek. Natiya kutok, Mbærom a may anan ahay à nga inde læbara ana Babila, wulen su doh a mæduwen ata awan, a varan tasa sa ga apan mivel anahan ata ma rah a ledled tæ mahay awan, aday à sa anan wa næ fok. ²⁰ Kon aya aday a'am sê bælay a van atan nga ataya fok, tæ ndærmadak à 'am inde. Bæzlom ahay dukwen tæ dafasak fok cite re. ²¹ Lanja dugulom aya kawa mændaæ a pækay ahay mbortoto bayak a pæ dæ ahay.

Anga nan, dō ahay tə ḡənanahan anà Mbərom, anga iven sə lanja ata kə ḡəbək dāce nə ndəlekeke bayak awan.

17

Atə uwar tə zizœk

¹ Pə dəḡa anahan a wa nà, dō kərtek à wulen sə maslay a Mbərom a cuwḡe sa ban tasa ahay cuwḡe à alay inde ataya, a nay, u jo: «Hayak, ni dākak anan sariya ana Mbərom sa gan anà uwar a sa ján uho tə dō ahay so ata awan. Winen nà, wulen su doh a ma han a pə cakay sə zlinder ahay ata awan.

² Bahay sə daliyugo ahay ta gak mədigwed tə winen, aday dō sə daliyugo ahay bayan a tə vawak nga ta sə nahay tə winen a re.»

³ Apasay Cəncan awan, a nay ahay upo, a ban nen, aday maslay a Mbərom ata a zla nen à saf inde. A man ata awan, nə canan anà uwar a inde, winen ma ján a pə zizœk a inde, a ca dəzdəz. Nga anahan ahay cuwḡe, aday ləkam ahay apan kuro re. Zek anahan a fok dukwen mə vinde apan nà, sləmay lelibay aya dəkdek, sə ḡənanahan anan anà Mbərom. ⁴ Uwar ata ite nà, zana anahan pi zek dəzdəz kawa zana vavize awan, way sə sləmay anahan inde sə gura, aday kon lele aya pi zek tə mədine ahay inde apan re. Tasa sə gura dukwen inde à alay anahan, aday way lelibay aya uda teppe, mə rəbas aya vərekeke, kawa sa ja nà, mer su way anahan sa ga lelibay ataya

awan. ⁵ Sləmay inde mə vinde pi jœr anahan, aday sləmay ata nà, a dākay a way mi der a inde həna: «Nen Babila, wulen su doh məduwen awan. Nen may sə uwar sə nahay tə dō ahay so ataya fok, aday nen may su dō huwan aya fok re.»

⁶ Aday nə canan bine siwaw nà, uwar ata kə sak mez su dō a Yesu ahay ma vad aya anga tə dākay anan sləmay a Yesu cərkəke ataya awan. Aday uwar ata kə vawak nga tə mez a tinen ata awan.

Nə canan matanan cəna, u go masuwayan. ⁷ Maslay a Mbərom ata u jo, a wa: «Sa gak masuwayan nə maw? Ni dākak anan way a mi der a pə uwar ata tə zizœk a sə ḡəḡa anan, winen tə ləkam aya kuro pa nga ahay cuwḡe ata awan. ⁸ Zizœk a iken sə canan ata nà, abay winen tə sifa awan, əna həna nà, kə məcak. Azanan nə i jənay ahay à məke sə mərda wa. Kə sak a jənay ahay wa cəna, Mbərom i lize wa sə coy a kutok. Dō aday sləmay a tinen inde mə vinde à derewel su dō tə sifa aya inde itəbay, kwa sə ndakay anan daliyugo ata fok, ti canan anà zizœk ata nà, i gan atan masuwayan. Anga abay winen tə sifa awan, aday həna winen ma mac awan, aday pa 'am mənjoek dukwen i i may ahay tə sifa asa re.»

⁹ U jo asa, a wa: «Lele nà, dō ahay tə njad kəlire sa san way a anan. Nga ataya cuwḡe nà, ta ga minje tə ḡəzlom

ana uwar ata sə njahay apan ataya awan. Aday dukwen, a ga minje tə bahay ahay cuwbe re. ¹⁰ A wulen sə bahay ataya dukwen, dara aya nà, tə məcak coy. Bahay mə slala mbərka nə winen inde həna bahay awan. Əna bahay mə slala cuwbe a ite nà, alay a anahan kà slak fan bay. Alay anahan a â sla dukwen, i njahay bayak a bay. ¹¹ Zizœk ata ite nà, abay winen tə sifa awan, aday həna winen tə sifa sabay asa, ata winen a dukwen bahay a mə slala jəmaakan awan. Bahay ata dukwen tinen pə kərtek a tə bahay a cuwbe ataya awan. Kà sak a sləray ahay asa nà, Mbərom i lize wa sə coy a kutok.

¹² «Ləkam a kuro iken sə canan ataya nà, ta ga minje tə bahay ahay kuro ti nay ahay mba, bina ta gak bahay fan bay. Ti i njad cəved sa ga bahay a mba, aday ti ga bahay a nə jiya tatə zizœk ata awan, əna ti njahay bayan a bay. ¹³ Bahay ataya kuro dukwen, tinen kərtek a i mer su way a tinen inde. Aday ti varan məgala a tinen tə mazlaḅ a tinen anà zizœk ata aday â ga anan bahay anahan. ¹⁴ Ti ga vərəm tə wan sə təman, aday wan sə təman ata i mbasay patan, anga winen Bahay sə zalay bahay ahay fok. I mbasay patan, winen tu do anahan a mə ngamay ataya awan. A walay atan, aday ti pərahan azar tə mivel kərtek awan.»

¹⁵ Maslay a Mbərom ata u jo

asa, a wa: «Uwar a sa ján uho tə do ahay so ata nà, winen mə njahay a pə cakay sə zlin-der aya iken sə canan ataya awan. Zlinder ataya nà, ta ga minje tu do sə zaav ahay fok, ta 'am ahay fok, tə slala ahay fok, aday tu kon ahay fok re. ¹⁶ Ləkam a kuro iken sə canan ataya, aday tə zizœk a iken sə canan ata nà, ti ma nga sa nan ide anà uwar a sa ján uho tə do ahay so ata awan. Ti ngəzar panan way anahan ahay fok â alay wa, aday i njahay zek kəriya slokwitor a, ti rac sluwed si zek anahan, ti lize anan tə uko. ¹⁷ Bahay a kuro ataya ta ga matanan nà, anga Mbərom a đaf abayak nga ata â mivel a tinen inde. Natiya, 'am a zlan atan pi zek anà bahay ataya sə varan məgala sə bahay a tinen anà zizœk, hus pə luvon a aday 'am a Mbərom ma ja aya ti ndav wa coy ata awan. ¹⁸ Uwar a iken sə canan ata ite nà, a ga minje tə wulen su doh məduwen a sə lavan nga anà bahay sə daliyugo ahay fok ata awan.»

18

Mbərom a gan sariya anà wulen su doh sə Babila

¹ Pə dəba anahan a wa kutok, nə canan anà maslay a Mbərom hinen inde, winen apan i dazay ahay â mburom wa. Məgala anahan inde bayan awan, jiyjay sə mazlaḅ anahan dukwen a dəvan anà daliyugo fok. ² A zlah tə məgalak awan, a wa: «Coy! Wulen su doh a sə ngaman Babila ata kə slahak,

Babila kà slahak dezdezez!
 Wulen su doh ata kà rahak
 tə apasay lelibay aya awan,
 apasay huwan aya, aday tə
 məvuhom ma ga mənjadak
 aya* cara cara tinen ma rah
 a à wulen su doh ata inde
 re. ³ Anga winen kà varak
 anan mahay anà dō su kon
 ahay fok aday tâ sa. Asa
 mahay anahan nà, ubor sa
 ga mədigwed tə winen awan.
 Bahay sə daliyugo ahay fok ta
 gak mədigwed ata awan. Do
 sa ga masa tə way ahay fok,
 tə tərak dō sə zlile ahay anga
 zlile sə mədigwed anahan sa
 ga ata awan.»

⁴ Nə sləne asa bine maw nà,
 dungo a ndəray ahay kwa à
 mburom wa, a wa:

«Kwanay dō uno ahay, hayak
 ikwen ahay à wulen su
 doh ata wa,
 anga aday kà limen anan
 alay anà ines a tinen
 ataya bay,
 kī gen dəcə kawa tinen
 bay re.

⁵ Hayak ikwen ahay à wulen
 su doh ata wa,
 anga ines anahan ataya
 dukwen tə dazlek zek
 jəgenegene hus pa
 man sə idə a Mbərom,
 aday Mbərom awan, a
 may anan ines ana Ba-
 bila ataya à nga inde
 re.

⁶ Gen anan nə kawa anahan a
 sa gak ikwen ata cite.

Gen anan aḡaka nà, si sə za-
 lay mbala anahan ata
 məcapar cew awan.

Kak winen kà varak ikwen
 mahay gəzlaway zet

nà, viren anan uda
 kawa anahan ata
 awan,

əna məgala mbala a
 kwanay à zalay ana-
 han məcapar cew
 awan.

⁷ Kà pəlak anjahay sə mazlaḡ
 tə zlile a nə cəvedabay.

Matanan bənen anan mbiyed
 nə bayak a kutok,

à ga dəcə dukwen
 matanan re, kawa
 winen ù doh sə
 məsinde.

Aday nà, a wa: “Nen bahay,
 nen mə njahay a pa
 man sə njahay sə ba-
 hay uno lele.

Nen mədukway sə uwar bay,
 ni yam ma ite anaw,
 anga mbaz uno inde kà
 məcak ibay.”

⁸ Anga nan kutok, məgara
 ahay ti tan à nga nə
 luvon kərtek: amac,
 ayam, aday may re.

Ti vak anan tə uko, anga Ba-
 hay Mbərom a sa gan
 sariya ata nà, winen
 məgala awan.

⁹ «Bahay sə daliyugo ahay sa
 taa japay tə winen pə ubor,
 aday pa sa ján uho tə winen
 ataya fok, ti yam tongof ton-
 gof, anga ti canan anà jinjek
 sə uko ata awan. ¹⁰ Ti tavay
 dəren, anga zlawan sə dəcə
 məduwen ataya i gan atan.
 Aday ti ja à wulen a tinen:

“Wuna, wuna!

Babila, iken wulen su doh
 məduwen awan,

* 18:2 Minje kawa zənzen, mugudok, ngahak, kəzkez. Ca pə Tooktaaki Tawreeta 14.3-21.

Babila iken wulen su doh
mægala ata, iken inde
sabay!

Kə lizek à ler kərtek inde ca!
Matanan, Mbərom kà gak
anak sariya coy.”

¹¹ «Do sa ga masa tə way
ahay dukwen ti yam, ti
ja mawa, anga dōwan saa
sukom way a tinen ahay nà,
inde sabay: ¹² way kawa
gura, dala, kon lele aya awan,
məđine ahay; zana kataw
aya awan, zana dəzdaz aya
awan, zana kwedekkwedek
aya awan, zana vavize aya
re; dədom sə rəbas lele aya
awan, aday way mə ndakay
aya ta slan sə mbəle ataya
awan, aday way mə ndakay
aya tə dədom masa a da 'am
ataya re; azar aya dukwen
mə ndakay aya tə dangwa,
tə rəslom, aday tu kon mə
rəba aya awan; ¹³ kemsire
lele aya awan, amar sa ga pi
zek ahay, wurde sə ngaman
mira ata awan, wurde sa vak
avavak ahay; mahay, amar
sə ile; ndaw, nuko sa ndaw;
sla ahay, təman ahay, pəles
ahay, muta sə pəles ahay; 6ile
ahay, aday sifa sə dō ahay fok,
dōwan saa sukom way ataya
nà, inde sabay.

¹⁴ «Natiya, dō sa ga masa
ahay ti jan anà wulen su doh
ata, natiya: “Way anak a sa ga
anan ti zek ataya fok tə lizek.
Zlile anak, way sə ndakay
zek anak, fok tə lizek. Kula
ki njad atan sabay.” ¹⁵ Do sa
njad zlile ta sa ga masa sə way
ataya ti tavay dären pə wulen
su doh wa, anga dəcə anahan

ataya a gan atan zlawan. Ti
ma nga sa yam, sa ja mawa
nə bayak awan. ¹⁶ Ti ja:
“Waay, waay! Babila, wulen
su doh məduwen awan, abay
a taa pak pi zek nə zana
aday kwedekkwedek aya,
zana dəzdaz aya, aday zana
vavize aya bidaw? Winen mə
ndərkesl a nə tə way sə gura
ahay, tu kon sə masa lele aya
awan, aday tə məđine ahay
re. ¹⁷ Way ataya fok tə lizek à
ler kərtek a inde ca!”

«Do sə kwalalan ahay pi
zek tə bahay nga a tinen
aya təke, tatə dō sa bar tə
kwalalan ahay, ti tavay dären
cite re. ¹⁸ Ti canan anà jinjek
sə uko sa vak anan wulen
su doh ata nà, ti zlah, ti ja:
“Kula wulen su doh inde
məduwen a kawa həna anan
nà, ibay!” ¹⁹ Ti ra yugo, ti
pak pi zek tə ayam awan†,
ti ja mawa tə ayam awan:
“Waay, waay, Babila, wulen
su doh məduwen awan! Do
sə kwalalan ahay pa nga sə
bəlay fok ta ga zlile nà, tə
winen a bidaw? Way anahan
ahay fok tə lizek à ler kərtek
inde ca!” ²⁰ Natiya kutok,
kwanay dō sə mburom ahay,
tislen mível, anga wulen su
doh ata kə lizek. Kwanay
dō a Yesu ahay, dō maslan
a Yesu ahay, dō maja'am a
Mbərom ahay, tislen mível,
anga Mbərom kà mak anan
anan gəsiked anahan, kawa
Babila sa gak ikwen ata
awan.»

²¹ Kagasl kutok, maslay a
Mbərom məduwen a hinen

† 18:19 Aga tinen ta yam məsinde nà, ta ra yugo pi zek.

inde, a zla, a gêba van mæduwen awan, a lar anan à bəlay inde dæzlez, a wa: «Ti lar anan Babila wulen su doh a mæduwen ata dukwen, kətanan. Dowan i canan kula sabay. ²² Ara su do sa fa gənjaval ahay, sa fa mæzləzlilen ahay, sa fa cicœk ahay, aday tə ara su do sa fa sləlem ahay i ga inde à Babila sabay. Dowan i canan anà do sa han way ahay, do sê ndakay way ahay fok sabay. Dowan i sləne aḡal ana wan sa van pa van à Babila sabay. ²³ Dowan i canan anà jiyjay sê uko sê lalam à Babila sabay. Dowan i sləne ara su do sê gəba dalay ahay à Babila sabay fok. Ayaw, do sa ga masa ahay à Babila nà, tə zalay do sê daliyugo ahay fok tə mazlaḡ. Əna, kə njəkak anan do su kon azar ataya ta sa ga masuwayan anahan ahay cara cara pə daliyugo fok. ²⁴ Mez su do a maja'am anahan ahay, pi zek tə mez anà do a Yesu ahay ma pak awan, à wulen su doh ata awan. Aday asa, mez sê do ahay ma pak a pə daliyugo fok ata nà, pa nga ana Babila awan. Mbərom a gan sariya anà Babila nà, matanan.»

19

¹ Pə dəba anahan a wa kutok, nə sləne awan a inde kawa dungo sê do ahay bayan a à mburom, winen apan i ja, a wa:

«Həren anan nga à Mbərom!
Anga Mbərom a mənuko nə do sa tam do,
mazlaḡ nə pə winen,

məgala anahan inde.

² Mbərom a ga sariya dukwen tə cəved awan, aday tə dīdem a re.

Kà gak anan sariya anà uwar sa ján uho tə do ahay so ata awan.

Sa nes anan daliyugo fok tə mædigwed nà, winen a re.

Mbərom kà gak anan sariya anga kə vədak anan anan do si mer su way anahan ahay.»

³ Ta ja asa:

«Həren anan nga anà Mbərom!

Anga jinjek sê uko sê dəroz à wulen su doh ata wa nà, i ndav kulibay,

i dəroz wa nə pa sê viyviya awan!»

⁴ Natiya kutok, mæced ahay kwa kuro cew nga fudó pi zek tə awan a fudó tə sifa ataya, tə dukwen gərmec ù vo anà Mbərom a mə njahay a pa man sê njahay sê bahay anahan ata awan. Do ataya ta wa: «Amen, matanan! Həren anan nga anà Mbərom!»

Azar uko sê gəba dalay ana wan sê təman

⁵ Cəna, nə sləne 'am a ndəray ahay kwa à man sê njahay sê bahay a Mbərom wa, a wa:

«Həren anan nga anà Mbərom a nuko,

kwanay do si mer su way anahan ahay,

do sê jəjaran ahay,
mæced ahay pi zek tə gwaslay aya təkə fok.»

⁶ Nə sləne asa abəbal awan sê man su do mæduwen awan, kawa zəlaka sê dazay pə pəkərad à zylinder ata awan,

kawa Mbərom sa dac tə məgalak ata awan. Nə sləne nà, a wa:

«Həren anan nga anà Mbərom!

Anga Mbərom Ba Məgala, dō sə lavak uko nga nə winen Bahay awan!

⁷ Tasluko mivel, mbasuko pə kərtek awan.

Həruko anan nga, anga məduwen anahan!

Alay a kà slak, wan sə təman i gəba uwar anahan.

Dəna ata dukwen kə lavak zek, winen apan i ba.

⁸ Tə varak anan zana sə gəba zek kəlfedede aday ma dav a herre, a pak pi zek.»

Zana anahan a kəlfedede ata nà, mer su way ana dō a Yesu ahay sa ga lele aya ata awan.

⁹ Natiya kutok, maslay a Mbərom ata u jo, a wa: «Vinde: Mbərom i daf alay sə mazlaḅ anahan pə dō mə ngamay aya à man sə azar uko sə gəba dalay ana wan sə təman ata awan.» Asa, u jo, a wa: «'Am a anaya nà, 'am didek aya awan, 'am a Mbərom.»

¹⁰ Nə sləne 'am ata cəna, nə dukwen gərmec pə saray anà maslay a Mbərom ata awan, əna u jo, a wa: «Kà ga matana sə dukwo gərmec ù vo bay. Nen dukwen dō si mer su way kawa iken, aday kawa mərak anak azar aya sa ga side pə Yesu ataya re. Dukwen gərmec ù vo nà, anà Mbərom!» Anga sə varan məgala anà dō maja'am a Mbərom ahay dukwen, side

sə dakay anan 'am ana Yesu ata awan.

Do sa ján pə pəles kwedekkwedek awan

¹¹ Kagasl, nə canan anà mburom mə təba awan, aday pəles a inde à man ata kwedekkwedek awan. Dowan a ma ján a apan ata nà, tə ngaman nə dō ma daf nga awan, aday dō didek a re. A ga sariya, aday a ga vəram nà, tə cəved awan. ¹² Ide anahan ahay ta dav nə kawa miresl sə uko. Jugo sə bahay ahay inde anan à nga nə bayak awan. Aday dukwen, sləmay anahan inde mə vinde apan, əna dōwan a san anan bay, si zek anahan awan. ¹³ Zana anahan pi zek nà, dəzdəz tə mez awan. Tə ngaman nə 'Am a Mbərom. ¹⁴ Do sa ga vəram anahan ahay fok tə pərahan azar à mburom wa, tinen a fok ma ján aya pə pəles kwedekkwedek aya re. Zana a tinen pi zek dukwen kəlfedede aya dəkdek, aday ma dav aya herre re. ¹⁵ Mbeet, maslalam ma pa awan, a zləray ahay à 'am anahan wa. I mbasay pə dō manide anahan ahay pu kon pu kon nà, tə winen awan. I təra bahay tə məgala awan, pa nga su kon ahay. I zlaḅ atan kawa dō sa zlaḅ wan si sé à kuḍom inde ata awan. Way ata dukwen, aga mivel ana Mbərom Ba Məgala. ¹⁶ Sləmay inde mə vinde pə zana anahan, aday pə gos anahan natiya: «Bahay sə zalay bahay ahay fok.»

¹⁷ Aday nə canan ayak anà maslay a Mbərom hinen,

winen mə tavay a pa pac. A ngaman ayak anà mævuhom sa nga mburom ahay fok tə məgalak awan, a wa: «Hayak ikwen ahay, anga dī halay nga sa pa daf sə azar uko ana Mbərom. ¹⁸ Hayak ikwen ahay, rəcen sluwed si zek sə bahay ahay, sə bahay nga sə suje ahay, ta sə suje aya awan, aday sluwed sə pəles pi zek tə sluwed su dō sa ján pə pəles ataya təke, aday tə sluwed sə dō ahay fok: sluwed su dō su kon ahay ta sə bile ahay, sluwed su dō maced aya ta sə gwaslay aya təke.»

¹⁹ Aday nə canan anà zizœk ata kutok, anà bahay sə daliyugo ahay pi zek tə suje a tinen aya təke, tə halay nga sa ga vəram tə dōwan a ma ján a pə pəles a kwedekkwedek ata, pi zek tə suje anahan ahay ite re. ²⁰ Ta ban anan zizœk ata, aday tə jaway anan, winen tu dō maja'am ana Fakalaw sa ta ga masuwayan pa 'am anahan ata awan. Tə masuwayan ataya dukwen kə njəkak anan dō ahay aday tē təma vivay ana zizœk ata pi zek a tinen, tē həran nga anà pəra sa ga minje tə winen ata re. Natiya, ta ban anan zizœk ata tu dō maja'am ana Fakalaw ata nà, ta lar atan à dəlov sə uko inde tə idə aya awan. Dəlov sə uko ata nà, ma han a nə tə mətətok sə uko. ²¹ Suje ana zizœk ataya nà, dōwan a pə pəles kwedekkwedek ata a vadatan nə tə maslalam sə zləray à 'am anahan wa ata awan. Mævuhom sa nga mburom

ahay fok tə rahak tə sluwed su dō ataya tœhœhœ.

20

Fakalaw i ga ava mbulo à dangay

¹ Aday nə canan anà maslay a Mbərom inde, winen apan i dazay ahay à mburom wa. Lakile sə təba məsudoh sə məkə sə mərda ata, inde à alay anahan, aday calalaw ma ba awan, inde à alay anahan re. ² Maslay a Mbərom ata a ban anan zizœk a kawa gadam a məduwen ata awan. Zizœk ata nà, winen dədew sə njəkan uda anà dō ahay kwakwa way anahan, winen nə Fakalaw. Maslay a Mbərom ata a jaway anan sə ava mbulo, ³ aday a lar anan à məkə sə mərda ata inde kutok. A tacan a 'am tə lakile, aday a tapay anan tə mətətok, anga aday à saa ma apan sa njak anan dō su kon ahay sabay, hus pə ava mbulo ata sa ndav. Ava ata kə ndəvak nà, ti i mbəsakay anan mənjoek asa re.

⁴ Pə dəba anahan a wa nà, nə canan anà man sə njahay sə bahay ahay. Mə njahay aya apan ataya nà, dō aday Mbərom a varan atan cəved sa gan sariya anà dō ahay ataya awan. Nə canan anà sifa su dō ma mac aya awan. Tinen, ma car aya tə tirez, anga tə đakay anan ləbara ana Yesu, aday anga tə wazay anan 'am a Mbərom re. Dō ataya nà, tə dukwek anan gərmec ù vo anà zizœk tə pəra anahan ata

itəbay. Tə təmahak lamba sɛ sləmay anahan pi jœr a tinen ahay itəbay re. Kwa pə alay a tinen dukwen, vivay sɛ lamba anahan inde patan ibay. Tinen tə slabakak ahay à mæke wa, ta ga bahay tatə Yesu Almasihu ava mbulo.⁵ Wita nà, aslabak à mæke wa mama'am awan. Do azar aya nə tə slabakak ahay ite fan bay, hus ava mbulo ata i ndav aday.

⁶ Ataslay mivel i təran anà do a saa slabakay ahay à mæke wa à aslabak a mama'am ataya awan, anga tinen do ma gan nga aya anga Mbərom. Amac mə slala cew awan, i mba patan sabay. Ti təra adəka nà, do sa ga mer su way ù doh sɛ mazlaḅ a Mbərom, anga Mbərom aday anga Yesu Almasihu re. Ti ga bahay tə Yesu Almasihu ava mbulo.

Mbərom kà mbasak pə Fakalaw

⁷ Fakalaw kà sak a va mbulo à mæke sɛ mərda ata inde nà, ti mbəsakay anan uho asa. ⁸ Kə jənək ahay à mæke wa cəna, i zla saa njak anan do su kon ahay pə daliyugo fok asa, kawa sa ja nà, atə Gog tə Magog.* Fakalaw i halan nga anà do ahay pə kərtek awan, sa ga vəram tə Mbərom. Tinen nà, mə wasay aya kawa wiyen sɛ zlinger. ⁹ Nə canan atan nà, tinen mə ndire zek aya awan, ta zla kwa ta sɛ wura fok pə daliyugo, aday ta van nga anà man ana do a Yesu ahay

mə njahay aya uda ata awan, kawa sa ja nà, Urəsalima, wulen su doh ana Mbərom a sɛ pəlay anan ata re. Ta van nga lele cəna, uko a dazay ahay à mburom wa, a vak atan fok. ¹⁰ Zek ana Fakalaw a sa taa njak atan ata nà, ta ban anan, aday tə larak anan ayak à dəlov sɛ uko ata inde. A man ata dukwen nà, mətətək sɛ uko winen apan i ban. Ba tə larak anan ayak zizœk tu do maja'am ana Fakalaw ata à man ata kurre. Dəce à man ata a ndav itəbay, luvon tə ipec fok, aday pa sɛ viyviya awan.

Sariya mədakwidok awan

¹¹ Natiya, nə canan anà man sɛ njahay sɛ bahay məduwen a aday a ca kwedekkwedek. Dowan a inde, winen mə njahay a apan. Daliyugo pi zek tə bagəbaga mburom a, ta haw pa 'am anahan wa sɛ coy awan. Dowan i canan atan kula sabay. ¹² Aday nə canan anà do ma mac aya awan, məcɛf ahay tə gwaslay aya təkə fok, mə tavay aya pa 'am ana man sɛ njahay sɛ bahay ata awan. Deftere ahay inde, həna mə təba aya awan. Deftere hinen inde, mə təba a re. Winen nà, mə vinde uda nə sləmay su do tə sifa aya awan. Mbərom a gan sariya anà do ma mac ataya awan, kuwaya pi mer su way anahan ma ga aya aday mə vinde a à deftere ataya inde ata awan. ¹³ A'am a vənihay anan do sa mac à

* 20:8 Ca pə Ejekiyel 38 - 39.

a'am inde ataya awan. Amac pi zek tə Məke, tə vənihay anan dɔ a tinen ma mac aya fok. Mbərom a gan sariya anà dɔ a ataya fok, kuwaya pi mer su way anahan ma ga aya fok re. ¹⁴ Ta lar anan Amac pi zek tə Məke à dəlɔv sə uko ata inde. Dəlɔv sə uko ata nà, amac mə slala cew ata awan. ¹⁵ Kak dɔwan a nə sləmay anahan inde à dɛrewel su dɔ tə sifa aya ata bay cəna, ta lar anan nə gem à dəlɔv sə uko ata inde re.

21

Bagəbaga mburom wiya awan, tə daliyugo wiya awan

¹ Cəna nə canan anà bagəbaga mburom wiya awan, tə daliyugo wiya inde re. Bagəbaga mburom məduwer ata tə daliyugo məduwer ata tə lizek, bəlay dukwen kə lizek re. ² Nə canan ayak anà wulen su doh cəncan awan, winen Urəsalima wiya awan, winen apan i dazay ahay à mburom wa, pə cakay ana Mbərom wa. Winen mə ndakay zek a dukwen kawa dəna dalay a i zla à mbaz ata awan. ³ Nə sləne dundo a ndəray ahay kwa à man sə njahay sə bahay wa, a ja tə məgalak awan, a wa: «Həna nà, man sə njahay a Mbərom, winen à wulen sə dɔ ahay inde. I njahay tə tinen, aday ti təra dɔ anahan ahay. Zek a Mbərom a dukwen i ga inde à wulen a tinen, winen Mbərom a tinen. ⁴ I takad patan wa idə sə ayam a tinen ahay fok. Amac inde sabay, ayam inde sabay, dəcə

inde sabay re. Way məduwer aya fok nà, tə ndəvak sə coy.»

⁵ Kagasl, dɔwan a mə njahay a pa man sə njahay ata, a wa: «Həna nà, ni mbəda anan way ahay fok, aday way ahay ti təra nə wiya aya awan.» U jo i nen a kutok, a wa: «Vinde anan, anga 'am a anaya nà, didek aya awan, aday 'am sa daf apan nga ahay re.»

⁶ A pərahan azar ta su jo asa, a wa: «Mer su way a anan dukwen kə ndəvak. Sə dazlan anà way ahay fok nà, nen awan. Aday saa ndav anan wa way ahay fok dukwen, nen a re. Jom kə gak anan anà dɔwan a cəna, ni varan a'am kəriya awan, à kurok sa var sifa wa. ⁷ Do saa mbasay pə dəcə ata nà, ni varan anan way ataya fok. Ni təra Mbərom anahan, aday i təra wan uno. ⁸ Əna, dɔ aday a nan sə pəruho azar bay anga zlawan a gan atan ataya awan, dɔ sa daf upo nga sabay ataya awan, dɔ sa ga way mənjadak aya awan, aday dɔ sa vad nga su dɔ ahay, dɔ sa dah uho ahay, dɔ sa ga maram ahay, dɔ sə tawal pəra ahay, aday dɔ sa gad mungwalay ahay dukwen, man sə njahay ana dɔ ataya fok nà, à dəlɔv sə uko a pi zek tə mətətɔk sə uko ata inde. Way ata nà, amac tə slala cew a kutok.»

Urəsalima wiya awan

⁹ Maslay a Mbərom a inde, a nay ahay pə cakay uno kutok. Winen dɔ kərtek à wulen sə maslay a Mbərom a cuwbe sa ban tasa ahay

cuwḡe à alay inde ataya awan. Tasa a tinen ahay nà, ma rah aya tə dæce mædakwidok aya cuwḡe ite re. Dowan ata u jo: «Zlumo, ni i ḡakak pə dæna aday wan sə tæman i i gəḡa ata awan.»
 10 Apasay a Mbərom a nay ahay upo, a ban nen, aday maslay a Mbərom ata a gəḡa nen pa nga sə bəzlom zəbor a aday sololo ata awan. U ko anan Urəsəlīma, wulen su doh a cəncan ata awan, winen apan i dazay ahay pə cakay ana Mbərom à mburom wa.
 11 A dav nə pəzlad pəzlad lele tə jiyjay sə mazlaḡ a Mbərom awan. A wutedkawa kon lele aya aday mə rəḡa aya ata awan, zeziye aday ide cərwa kawa malam.
 12 Zled məduwen a a van nga tew fok. Məsudoh ahay inde apan nə kuro nga anahan a cew. Aday maslay a Mbərom ahay kuro nga anahan a cew ḡukwen, tinen apan ti ba pə məsudoh a kuro nga cew ataya re. Sləmay sə zahav sə Isəra'ila ahay kuro nga anahan a cew ḡukwen mə vinde aya apan.
 13 Məsudoh ahay maakan tə day sə dəlōn, maakan tə day sə mburom, maakan tə day sə walay, aday maakan ḡukwen tə day sə wundala.
 14 Zled sə wulen su doh ata nà, saray a ma pak a ḡukwen tu kon ahay kuro nga anahan a cew, aday sləmay su dō maslan ana wan sə tæman ahay kuro nga anahan a cew mə vinde aya apan re.

15 Maslay a Mbərom a su jo ahay 'am ata nà, way sə lavay way inde à alay anahan, anga sə lavay anan wulen su doh, tə məsudoh anahan aya tæke, aday ti zled anahan a tæke re. Way sə lavay way ata ḡukwen, mə ndakay a sə gura.
 16 Wulen su doh ata nà, day anahan aya fudō fok, tə lavay ike hedek hedek. Maslay a Mbərom ata a lavay anan wulen su doh tə way sə lavay way anahan ata kutok. Day anahan a kərtek a nà, kilometer mbulo cew tə səkat cew (2 200).
 * Day anahan aya ḡukwen, tə lavay ike tə zəbor sə mburom ata awan.
 17 A lavay anan zled sə wulen su doh ata awan. Zəbor sə mburom anahan nà, miter kwa kuro cuwḡe nga anahan a cew (72)†, kawa alavay way a mənuko.
 18 Zled sə wulen su doh a nà, mi ḡezl a tu kon sə ngaman *yaspa* ata awan. Əna zek a wulen su doh a ite nà, mi ḡezl a tə gura, aday ide cərwa kawa malam.
 19 Kon sə saray su doh ataya kuro nga cew nà, tinen mə ndakay aya tu kon mə rəḡa aya cara cara. Kon kərtek a nə mə ndakay a tə *yaspa*, hinen tə *safira*, hinen tə *agate*, hinen tə *miradi*,
 20 hinen tə *onikis*, hinen tə *sardis*, hinen tə *kirisolit*, hinen tu kon zeziye awan, hinen tə *topas*, hinen tə *kirisoparasu*, hinen tə *lipilar*, aday hinen tə *ametistu*.‡
 21 Way sə tacay 'am su doh aya kuro nga

* 21:16 Kawa sa ja nà, «stadi» 12 000.

† 21:17 Kawa sa ja nà, «cukulek» ahay

144. ‡ 21:20 Kon ataya nà, inde àga mənuko ibay.

anahan a cew ataya dukwen, tinen nê mädine ahay kuro nga anahan a cew ite re. Aday dukwen, way sê tacay mäsudoh kærtek fok, mädine kærtek coy. Cæved sê wulen su doh mæduwen ata dukwen, winen mæ ndakay a tê gura aday idê cærwa kawa malam ata awan.

²² A wulen su doh ata nâ, nen nê canak anan anâ doh sê mazla6 a Mbærom sabay, anga Bahay Mbærom, Ba Mægala, ta wan sê tæman, sê tæra doh sê mazla6 a Mbærom nâ, tinen awan. ²³ Wulen su doh ata dukwen a gan may anâ pac kabay kiya saa dav uda sabay, anga jiyjay sê mazla6 a Mbærom winen apan i dav uda coy. Lalam sa man ata dukwen, wan sê tæman awan. ²⁴ Do su kon ahay fok, ti zla nâ, â jiyjay anahan ata inde. Bahay sê daliyugo ahay dukwen ti zlak ayak tæ zlile a tinen ahay uda awan. ²⁵ Mäsudoh sê wulen su doh ataya nâ, tæ tacay atan itæbay, anga luvon a ga â man ata bay. ²⁶ Mægala a pi zek tæ zlile su kon ahay fok ti halak anan ayak â man ata awan. ²⁷ Way mænjadak aya fok nâ, ti dæzle uda itæbay. Do sê mungwalay ahay tu dō sa ga ines ahay, ti njad sa zla uda itæbay re. Saa zla uda cæna, dō aday slæmay anahan mæ vinde a â derewel su dō tæ sifa aya, mbala ana wan sê tæman sê lavay ata awan.

22

¹ Cæna, maslay a Mbærom ata u ko anan zlinder sê a'am sa var sifa a inde, idê cærwa

kawa malam, aday a zlæray ahay â man sê njahay ana atæ Mbærom ta wan sê tæman ata wa. ² A'am sê zlinder ata a haw â wulen su doh inde â mamasl sê cæved mæduwen ata awan. Pa 'am zlinder ata ta day cew maya fok, sé sê varan sifa anâ dō ahay ma zav a inde patan. Sé ata a wahay saray kuro nga cew â ava daz inde, pæ kiya pæ kiya fok saray kærtek. Daslam anahan a dukwen, disise sa mbar anan dō su kon ahay fok â dævac a tinen ahay wa. ³ Atahasl dō i ga inde â wulen su doh ata sabay. Man sê njahay sê bahay ana atæ Mbærom tæ wan sê tæman i tavay uda sê coy.

Natiya, dō si mer su way ana Mbærom ahay ti hæran nga â man ata awan. ⁴ Ti canan anâ idê a Mbærom awan, aday slæmay anahan i ga inde mæ vinde pi jœr a tinen ahay. ⁵ Luvon a ga â man ata sabay, ta gan may anâ lalam bay, ta gan may anâ pac sabay re, anga mazla6 a Mbærom Ba Mæduwen i dævan atan. Tinen nâ, ti ga bahay tæ winen pa sê viyviya awan.

⁶ Cæna, maslay a Mbærom ata u jo, a wa: «'Am a anaya nâ, didek aya awan, aday 'am sa daf apan nga ahay re. Mbærom Ba Mæduwen, dō sê varan ahay Apasay anahan Cæncan a anâ dō maja'am anahan ahay ata, a slænay ahay maslay anahan anga aday â dakan anan anâ dō si mer su way anahan ahay way a sa naa tæra bæse ataya

awan.»

Yesu i may ahay

⁷ Yesu a ja, a wa: «Pæken sləmay, ni mak ayak bəse! Ataslay mivél inde anga dɔ sə dəfan apan anà way a mə vinde à dɛrewel a anan inde ata awan, anga sə dəkay anan nə zek a Mbərom awan.»

⁸ Nen Yuhana, nen nà, dɔ sə sləne aday sə canan anà way a anaya awan. Nə sləne anan aday nə canan lele nà, na ma nga sə dukwen gərmec ù vo anà maslay a Mbərom a sə duko anan way ataya fok, aday ni həran nga. ⁹ Cəkəbay, winen a dukwen u jo, a wa: «Kâ ga matanan bay! Kâ həro nga bay. Anga nen dukwen dɔ si mer su way a Mbərom kawa iken a re, aday kawa mərək anak dɔ maja'am a Mbərom ahay azar aya sə dəfan apan anà 'am a mə vinde à deftere a anan inde ataya awan. Həran nga nà, anà Mbərom a dəkdek.»

¹⁰ U jo asa, a wa: «Kâ saa dɛr anan way a iken sə vinde à dɛrewel inde anaya pə dɔ ahay wa bay, anga alay sə way anaya i tɛra bəse coy. ¹¹ Do sə huwan, à zəga anan apan huwan anahan. Do mənjadək awan, à zəga anan apan sa ga mənjadək anahan re. Do sa ga sumor, à zəga anan apan sumor anahan ata ite re. Aday dɔ sə cəncan ite dukwen, à zəgahan alay anà cəncan anahan ite hwiya.»

¹² Yesu a ja, a wa: «Pæken sləmay, ni mak ayak bəse! Ni zlak anan ayak magwag-way à alay inde. Kuwaya i

njad nà, tədə pi mer su way anahan a sa ga ataya awan. ¹³ Sə dazlan anà way ahay fok nà, nen awan. Aday saa ndav anan wa way ahay fok dukwen, nen a re. Nen dɔ mama'am awan, aday nen dɔ mədakwidok a re.

¹⁴ «Ataslay mivél inde anga dɔ sə banay anan rəkot a tinen ahay ataya awan, anga tinen ti njad sa zla tə məsudoh sə wulen su doh, aday ti pa bumbok i sé sa var sifa anà dɔ ahay ataya wa re. ¹⁵ Əna, dɔ sa ga way sa zlan atan à nga ahay, maram ahay, dɔ sa ga mədigwed ahay, dɔ sa vad nga su dɔ ahay, dɔ sə pəra ahay, dɔ sa taa gan may sa gad mungwalay ahay nà, ti ka nga à wulen su doh ata inde itəbay jiya awan.

¹⁶ «Nen Yesu, nə slənək ayak maslay uno saa dəkak ikwen anan way a anaya awan, kwanay dɔ sə egliz ahay cuwbe ataya fok. Nen a aday nà, dɔ sa nay à zahav ana Dawuda wa. Nen bəmtay sa dav ata awan.»

¹⁷ Apasay Cəncan awan, tə dəle ana wan sə təman a saa gəba ata, ta wa: «Hayak!» Kwanay a sə sləne 'am a anan ataya dukwen, jen nà: «Hayak!»

Kuwaya, jom a gan anà dɔwan a nà, à nay. Kâ nak anà dɔwan cəna, i təma 'am sa var sifa həna kəriya awan.

Mədakwidok sa 'am ahay

¹⁸ Nen Yuhana nà, nen apan ni gafan 'am anà dɔ sə sləne 'am a mə vinde à dɛrewel a anan inde ataya

fok: Kak dowan a kè zəgahak anan apan 'am pə dərewel a anan nà, Mbərom i zəgahan anan apan dəce ahay kawa ana dərewel a anan sa ja apan ataya re. ¹⁹ Aday kak dowan a kè zəbak panan ite, Mbərom i zəban pə magwagway anahan ahay wa, kawa ana deftere sa ja apan ataya re. I njad sə njahay à wulen su doh

a cəncan ata bay, i njad sa pa wan si sé sa var sifa anà dō ahay ata bay re.

²⁰ Dowan a sa san dīdek sa 'am anaya, a ja nà: «Tə dīdem a, nen nī zlak ayak bəse coy!»

Amen! Yesu Ba Məduwen, hayak ahay coy.

²¹ Bahay a mənuko Yesu â gan sumor anà dō sa daf apan nga ahay fok.